Expositio Egidij romani super libros de anima cum textu.

¶ Egidi interpretis Aristotelis Egidij romani heremitarũ ordinis in libros de anima expositio.

Ex romanorũ spectabili ac illustri prosapia oriũdo sibi q̃ plurimũ dilecto dño Jacobo: dñi Joannis gagethani rothomagẽsis canõico Frater egidius romanus ordinis fratrum heremitarũ sancti Augustini seipsum ac promptam ad sua beneplacita volũtatẽ. Dũ itra me tacit⁹ cogitarẽ qd vr̃e generositati erga quã tãta dilectiõe afficior muneris offerre valerẽ circũspecto nr̃o igenio: et considerata vestra idustria nãli decreui nil p̃ me posse vobis transmitti decẽtius: nil destinari vtilius: q̃ expõnẽ libri de aia: cui⁹ cognitio ad oẽz veritatẽ videt̃ pficere: et maxime ad nãlẽ. ad quã capescẽdã tãto videt̃ itellect⁹ sup cõem modũ boiz eẽ dispositus: q̃to ds altissim⁹ p̃ multis alijs psonã vr̃am nobiliorib⁹ nãlib⁹ p̃ ornauit. Suscipite g̃ dilecte carissime destinatũ donuz aio letabundo: qd tanto magis rõnez doni pticipat. et tãto magis se eẽ placitũ pbat. necnõ et tanto maiorẽ meã caritatẽ et sollicitudinẽ erga vestrã nobilitatem arguit et ostendit: q̃to postulationi pueniens oblatũ esse dignoscitur potius q̃ petitum.

Philosophus in 2⁰ phy. volẽs iuestigare termios et limites cõsideratiõis phi nãlis ait. vsq3 quo physicũ oz cognoscere spẽm. et qd qd est. i. vsq3 ad quẽ terminũ põt se extẽdere osideratio physico: siue osideratio phi nãl quã hz de spẽb⁹. i. de formis q̃ sũt qd qd ẽ. i. q̃ p̃ncipalr ptinent ad rõnẽ q̃ditatis. huic aũt q̃oni et inquisitiõi rñdet idẽ phs ibidez dicẽs. q̃ sic oz considerare physicũ formã spẽm et qd qd ẽ: quẽadmodũ oz medicũ cõsiderare neruũ: et fabrũ es. nõ eni ois osideratio nerui spectat ad medicũ: neq3 q̃cq̃d põt cõsiderari de ere ptinet ad fabrũ: nec ois osideratio de formis spectat ad phm nãlẽ. q̃re si videre volum⁹ q̃liter prefati artifices osiderant de pdictis: videndũ est q̃lis sit osideratio medici fabri et physici: medicus q̃dẽ si osiderat de neruo: h̃ est iq̃ntũ in eo vult iducere sanitatẽ. ois igit̃ illa osideratio q̃ sanitati deseruit et q̃ ordinat̃ vt sanet̃ neru⁹ s3 q̃ h̃ est: spectat ad medicũ. si aũt sit aliq̃ osideratio nerui hãc trãscẽdens: subterfugere põt osideratione medici: sic q2 faber osiderat de ere: vt ex eo possit artificialia ostruere. osiderotio eius vt ordinatur ad opus vasoz eneoz vel alioz artificialiũ q̃ ostruuntur ex ere: spectare põt ad fabrũ erariũ: sed si sit aliq̃ osideratio eris hãc cõsideratione trãscendẽs subterfugit osideratione ei⁹. Ex h̃ g̃ patere põt q̃ sit cõsideratio nãlis: et vsq3 quo se extẽdit osideratio eius quã hz de formis. nã nãlis phs q̃cq̃d osiderat est aliquo mõ motui et transmutationi ouunctũ: q2 vt dr̃ 2⁰ phy. q̃ nõ amplius mota mouẽt nõ amplius sunt physice osideratiõis. forme g̃ oĩno imãles non ouncte mãe sube trãsmutationi et motui s3 subam nõ sũt de osideratiõe physici. Itaq3 tãdiu se extendit osideratio physica erga formas donec perueniat ad formã illã q̃ aliq̃ mõ est imãlis: et aliquo mõ est pfectio mãe. ibi aũt erit status et pfectus termin⁹ osiderationis physice. q̃cq̃d aũt est vltra formã illã osiderare s̃m subaz nõ vlterius ptinet ad nãlẽ phz. forma aũt vltima s̃m osideratione phi vltra quã nõ se extẽdit phs nãlis. vt ait omentator 2⁰ phy. est aĩa humana. Possum⁹ igr̃ sic distignere de formis. dicẽdo quasdã eẽ oio mãles cuiusmodi sunt forme educte de potẽtia mãe: tã s̃m subam q̃ s̃m dispõnez. Quedã vo sunt q̃si penitus imãles vt itelligentie que s̃m phm. 8⁰ meta. sunt entes pter oẽm mãm sensibilẽ et itelligibilẽ. Quedã aũt sunt forme medie: vt aie humane q̃ sunt pfectiões corpoz. hũt eni se h̃ aie q̃si mõ medio: q2 l3 s̃m subam non educant̃. de potẽtia mãe: tñ s̃m dispõnẽ de mã sunt educte. Incipit itaq3 osideratio phi nãlis a formis penitus mãlibus et terminat̃ vsq3 ad aiaz humanã. q̃ est quodãmõ mãlis: et quodãmõ imãlis: s3 cũ puentũ est ad talẽ aiaz sistit phs nec se extendit ad vlteriores formas quia de formis abstractis: cuiusmodi sunt intelligentie eo q̃ non mote moueant: nõ vlterius considerat phs naturalis.

Hoc viso patere põt quẽ ordinẽ habeat h̃ liber qui dr̃ de aia quẽ habem⁹ p̃ manib⁹ iter alios libros nãles. nã modus physicus et metaphysicus quodãmõ videt̃ oppositus. eo q̃ modus physicus et nãlis q̃si hz statũ in supremo et nõ in ifimo. hz eni statũ s̃m abstractionẽ q̃ est supremus: et nõ s̃m cõcretionẽ q̃ ẽ infimus. nulla eni est osideratio adeo ocreta et adeo ouncta mãe et transmutationi et motui q̃ pp h̃. et s̃m q̃ h̃ subterfugiat modũ physici est tñ aliq̃ osideratio adeo abstracta et adeo suprema q̃ nõ specrat ad nãlez. et ad quã physic⁹ nõ se põt extendere. scia vo metaphysica et diuina mõ ouerso se hz. naz nõ hz terminũ in abstracto et in supremo sic q̃ sit aliq̃ cõsideratio adeo abstracta et excellẽs q̃ trãscẽdat osiderationez metaphysicã et diuinã q2 q̃to osideratio ẽ altior. tãto magis est metaphysicalis: eo q̃ metaphysica osiderat causas altissimas: vt dr̃ 2⁰ metaphysice: hz tñ modus metaphysicus statũ in ifimo. q2 est aliq̃ osideratio adeo cõcreta et cõtracta q̃ non ptinet ad metaphysicũ: q̃ ẽ artifex cõis: l3 ptinere possit ad physicũ q̃ est artifex spãlis. ¶ Aduertẽduz tñ q̃ cũ dicim⁹ metaphysicũ nõ hr̃e statuz in supremo: q2 nõ põt eẽ osideratio ita alta q̃ nõ spectet ad ipz itelligẽdo de osideratiõe hita p̃ humanã iuentionẽ. ¶ Utrũ aũt sit aliq̃ osideratio ispirata trãscẽdẽs osideratione metaphysicã nõ ẽ p̃ntis speculatiõis. sic et cũ dicim⁹ physicũ nõ habere statũ in ifimo sic q̃ sit aliq̃ osideratio adeo ocreta q̃ s̃m q̃ h̃ subterfugiat cõsiderationem physicam: intelligẽdũ ẽ h̃ supposita abstractione: quaz reqrit q̃l3 scia. nã si sic ocretã et mãlez cõsideratione hr̃e vellemus: vt ad ipsa idiuidua et singularia extẽderem⁹ eã: pz q̃ de talib⁹ nõ cõsiderat physic⁹: eo q̃ nulla scia circa idiuidua et nũero singularia est. q2 taliũ. vt dr̃ 7⁰ metaphysice. nõ ẽ scia nec diffinitio: igr̃ h̃ mõ sunt itelligenda q̃ diximus: q̃ cũ tres sint modi essentiales phie. physic⁹. s. metaphysicus et diuinus. diuinus et metaphysicus modus iter scias humanitus inuẽtas nõ recognoscit supiorẽ artificẽ nec hz statũ in supremo: ita q̃ terminet̃ cõsideratio eius ad cõsideratione artificis supioris. physicus vo q̃ntuz ad modũ abstractiõis inter partes eẽntiales phie nõ recognoscit artificẽ iferiorẽ: vt q̃ terminet̃ eius osideratio ad aliquã essentialẽ partez phie que sit magis cõcreta et minoris abstractiõis. incipit itaq3 modus physic⁹: vt pz p̃ iã dcã: a formis ifimis: et oino mãlibus et terminat̃ vsq3 ad aiam humanã: q̃re si physic⁹ hz statũ in supremo aĩa humana ad quã terminat̃ cõsideratio physica ẽ dignissima et suprema inter ea q̃ cõsiderat physicus nãlis. h̃ g̃ cõsiderãs phs volẽs cõmendare hunc libruz in quo determinat̃ de oi aia et p̃ncipaliter de anima humana ait. in p̃mis ponẽdã esse notitiã de anima: qd intelligendũ est q̃ntum ad ordinẽ dignitatis. ordine eniz doctrine liber de anima non est p̃mus inter libros nãles: sed tenet gradũ sextũ: et dicit̃ sextus de naturalibus: vt probauimus in nostris editionibus quas fecimus super physicis. ordine tamen dignitatis hic est primus: vt est per habita manifestum. his itaq3 visis baculiter ad expositionez littere accedamus.

Cōmē ti pmi.

Bonoꝝ bonorabiliū notitiā opinātes. Magis aūt alterā altera: aut fm certitudinez: aut ex eo ꝙ meliorū qdem ⁊ mirabilioꝝ est: ꝓpter vtraqꝫ hec aie historiā rōnabiliter vtiqꝫ in primis ponemus.

¶ Iste liber sicut alij libri phi diuidit᷑ in duas ptes. s. in phemialē ⁊ executiuā. ps executiua icipit ibi. (Principiū aūt qōnis ⁊c.) In pte aūt phemij vt cōmētator inuit intendit phs iducere hoīes ad amorē hu⁹ scie. qntū at ad phs spectat q̃ttuor sūt q̄ iclināt nos vt desiderem⁹ ⁊ amem⁹ aliq̄ scire. pᵐ ē dignitas ⁊ honorabilitas scitoꝝ. nā q̄nto aliq̄ scibilia sunt digniora ⁊ honorabiliora. tāto magis cupim⁹ illa scire. 2ᵐ ē pfect⁹ ⁊ vtilitas scibiliū. qꝛ q̄nto scibilia magꝰ sꝫ pficua ⁊ ad plura vtilia. tāto magis volum⁹ illa cognoscere. tertiū est ordo dicēdoꝝ: qꝛ q̄nto aliq̄ sunt magis ordinate tradita. tāto magis hanelam⁹ ad illoꝝ notitiā. q̄rtū ē difficultas eoꝝ q̄ traduntᷣ in scia. Nā qꝛ irascibilis nr̄a semp vult in arduū tēdere eo ipso ꝙ dicunt᷑ aliq̄ eē ardua ⁊ difficilia libēter vellem⁹ ea cognoscere. ¶ Phs igit᷑ vt nos iducat ad amorē hu⁹ scie in h̄ phemio q̄ttuor inuit. pᵒ dicit hāc sciaꝫ eē dignā ⁊ honorabi ē. 2ᵒ aūt eā eē pficuā ⁊ vtilē. 3ᵒ tradit ordinē dcōꝝ. 4ᵒ ⁊ vltᵒ manifestat q̄s sit difficultas in dicēdis. 2ᵃ ibi. (Uiᵗ aūt ⁊ ad veritatē.) 3ᵃ ibi. (Ingrimus aūt.) 4ᵃ ibi. (Dino aūt ⁊ penit⁹.) Dic ḡ ꝙ nos opinātes notitiā alterā. i. sciaꝫ aliquā esse magis bonoꝝ bonorabiliū. i. esse magis bonū honorabile altera. i. q̄ꝫ altera scia: aut fm certitudinē: aut ex eo ꝙ qdē est melioꝝ ⁊ mirabilioꝝ. i. qꝛ est de meliorib⁹ ⁊ mirabilioribus. Duo ḡ sunt: q̄re vna scia magis ē de nūero bonoꝝ bonorabiliū q̄ꝫ alia. vel ꝓpter certitudinē demr̄atiōis vel nobilitatē ⁊ dignitatē subiecti. subdit āt ꝙ ꝓpter vtraqꝫ hec rōnabilr̄ vtiqꝫ historiā aie ponemus in pmis. ¶ Notādū aūt ꝙ lꝫ ois scia speculatiua sit d̄ numero bonoꝝ bonorabiliū. qꝛ sapiētib⁹ ⁊ sciētib⁹ debet᷑ honor. tn̄ qꝛ nō oēs sapiētes nec oēs sciētes sūt eq̄liter honorādi. iō nō oēs scie sunt eq̄lr̄ honorabiles: sed illa q̄ ē certior: ⁊ ē de meliori ⁊ mirabiliori subo ē honorabilior alia: ⁊ qꝛ scia ⁊ notitia tradita in lib. de aia. iter scias ⁊ notitias traditas in alijs libris nālibus est certior: ⁊ est de nobiliori subo. iō ꝓpter vtraqꝫ h̄ notitia de aīa honorabilitate ⁊ dignitate excedit notitias alias traditas in reliqs nālib⁹ libris. ¶ Notādū ēt notitiā de aīa eē honorabiliorē ⁊ digniorē notitijs traditis in alijs libris nālibus: qꝛ ꝯsideratio nālis tāqꝫ in aliq̄ excellēti ⁊ supmo sistit in aīa humana de q̄ h̄ pncipalr̄ itendit᷑: ⁊ nō se extēdit vltra illam. ¶ Rursuꝫ hꝫ notitia ē quodāmō certior: qꝛ qlibꝫ certificat ⁊ expit᷑ in seipso ꝙ est ⁊ viuit ⁊ hꝫ aīam. ¶ Notandū ēt ꝙ vbi nos habemus historiā de aīa: trāslatio ꝯmēti hꝫ narrationē de aīa. dr̄ āt notitia de aīa h̄ tradita historia ⁊ narratio magis q̄ꝫ scia: qꝛ scire est ꝑ cām: vt dr̄ pᵒ physi. ⁊ pᵒ poste. notitia tn̄ hic tradita magis est a posteriori: ⁊ ꝑ effectus q̄ꝫ a priori: ꝑ cām. inuestigat enim h̄ phs subam anime ꝑ potētias: ⁊ potētias ꝑ act⁹. 3 ūn̄ ordine causalitatis potētie fluunt a suba ⁊ actus a potētijs. ¶ Deide cū dicit.

Cō. 2. ¶ Uidet᷑ ad veritatē oēm cognitio ipsius multum pficere. maxime autem ad naturā. est eni tanq̄ꝫ principium animalium.

¶ Ondit hāc notitiā vtilē ⁊ pficuā vt iducat hoīes ad amorem huius scie ex pfectu ⁊ vtilitate eius dicens. ꝙ hec cognitio ipsius aie videt᷑ multū pficere ad veritatez oīum: maxime aūt ad nām. i. ad veritatē traditaꝫ in nālibus. nā aīa est tanq̄ꝫ pncipiū aīalium ⁊ rerū animatoruꝫ que sunt quodāmodo nobilissima pars nālium rerū. ¶ Notandū aūt ꝙ lꝫ notitia de aīa ⁊ potentiarum eius faciat ad notitiam oīum sciarum ⁊ virtutum: eo ꝙ cetera talia habent esse in aīa vel in potentijs eius potissime tamē hꝫ notitia facit ⁊ ꝑtinet ad sciaꝫ nālem: eo ꝙ sit pars eius ⁊ nobilissima pars vt superius dicebatur. ¶ Deide cū dicit.

Cō. 3. ¶ Inquirimus āt ꝯsiderare ⁊ cognoscere nām ipsius ⁊ subam. postea quecunqꝫ accidunt circa ipsam. quoꝝ alie ꝓprie passiones videntur: alie autem cōmunes ⁊ animalibus inesse.

¶ Tradit ordinē ꝓcedendi in hoc libro iducens homines ad amorē huius sciētie ex ordine dicendoꝝ: ⁊ dicit ꝙ nos ingrimus. i. intendimus considerare ⁊ cognoscere nām et subam ipsius anime: ⁊ postea ꝯsiderare itendimus quecūqꝫ accidentia accidunt circa ipsam: quoꝝ accidentiū: siue quarū ꝓprietatū ⁊ passionū alie videnᷣ esse ꝓprie passiones ipsius anime: alie autez videnᷣ esse cōmunes ⁊ inesse animalibus. i. inesse toti coniuncto ꝓpter ipsam aīam vel ex eo ꝙ ipsa aīa animalibus inest. ¶ Notādū aūt ꝙ quādiu aīa est ꝯiūcta corpori nullā hꝫ ōpationē quā nō cōmunicet ei: ⁊ que nō sit totius ꝯiuncti. eo ꝙ nulla sit operatio ipsi⁹ aie que aliquo mō nō idigeat organo corporali. tn̄ qꝛ alique ōpationes aie idigent hꝫ organis magis ꝑ acciñs vt intelligere ⁊ speculari: alique vero magis ꝑ se vt concupiscere vel irasci. ideo dictum est: ꝙ alique passiones videntur esse magis ꝓprie anime: alique vō videnᷣ eē cōes ⁊ cōpetere ipsis aīalibus vel esse totius coniuncti.

Omnino aūt ⁊ penit⁹ difficillimoꝝ est accipere aliquā fidē de ipsa. Quuꝫ. n. sit qō cōis multis alijs: dico aūt eam q̄ est circa substātiam ⁊ eā que quid est. Fortassis alicui videbit᷑ vna q̄daꝫ methodus esse de oīb⁹ de qb⁹ volumus cognoscere substantiā sicut ⁊ eoꝝ que sunt fm acciñs ꝓpriorū demonstrationē: quare querendum erit vtiqꝫ methodum istam.

¶ Postq̄ꝫ philosophus induxit nos ad amorē huius scie et ad addiscēdum ipsaꝫ ex parte honorabilitatis ⁊ vtilitatis ei⁹ ⁊ ex pte ordinis dicēdoꝝ: hic vt dicebat᷑: iducit ⁊ icitat nos ad habendū sciaꝫ de aīa ⁊ ad isudandū circa cognitionē eius ex pte difficultatis reperte in hꝫ cognitione. Naꝫ difficilia libēter scire volumus. ⁊ circa ea est feruētius insudandū. in ostendendo autem difficultatē cōtingentē circa cognitionē sube aie duo facit. qꝛ pmo ostendit hꝫ difficultatē esse magnā ex parte modi cognoscēdi. scdo ex pte rei cognite ibi. (Cū manifestū fuerit.) Circa pmū duo facit fm ꝙ duplicē difficultatē tāgit ex parte modi cognoscendi subaꝫ aie. pᵃ ē. si hꝫ modus sit cōis. scda si sit ꝓpꝰ. 2ᵃ ibi. (Si aūt nō est vna.) Dicit ḡ. oīo aūt est penitus de numero difficillimoꝝ accipere aliquā fidem ⁊ aliquaꝫ sciam de ipsa anima. cū. n. sit questio cōmunis multis alijs rebus vt oībus. s. substātijs: dico aūt: vt est ea que est circa subam ⁊ ea que est qd est. i. circa qō qd ē. i. circa quiditatez fortassis alicui videbit᷑ esse vna q̄daꝫ methodus. s. cōmunis oībus de qbus volumus cognoscere subam: sicut ⁊ eoꝝ ꝓpriorū que sunt fm accidens. i. sicut ⁊ ꝓpriorum accidentiū dicimus esse vnā cōem methodum vt demonstrationē vel talium est vna cōmunis methodus: vt demonstratia. quare querendū vtiqꝫ erit istā methodū sic cōem ꝓpter qō difficultas erit in sciēdo que sit illa methodus sic communis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autē nō est vna quedaꝫ ⁊ cōis methodus de eo q̄ō qd ē: amplius difficilius ē negociari

oportebit.n. accipe circa vnūquodqꝫ q̄s modus.

¶ Ostēdit difficultatē esse ex p̄te modi cognoscēdi subam aīe si hō modus nō sit cōis. Sꝫ ꝓpri⁹ dicens. si autē nō est vna q̄dā ⁊ cōis methodus sit amplius difficilius.i. est magis difficile negociari circa cognitionē q̄ditatis. oportebit eni circa vnūquodqꝫ.i. circa vnāquāqꝫ q̄ditatē accipere. q̄s sit modus ꝓprius cognitiōis eius. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Cū aūt manifestū fuerit: vtrū demr̄atio aliq̄ sit aut diuisio: aut aliq̄ methodus: adhuc multas hꝫ dubitatiōes ⁊ errores: ex q̄b⁹ oꝫ q̄rere: alia .n. alioꝝ pricipia: sicut numeroꝝ ⁊ planoꝝ.

¶ Ostendit difficile esse cognoscere aīam ex p̄te rei scite. ⁊ duo facit. q2 p̄mo ōndit h̄ eē difficile. 2° enumerat difficultates circa h̄ cōtingētes ibi. (Primū aūt fortassis.) Dicit ḡ q2 cū manifestuz fuerit q̄ sit illa via: ⁊ q̄s sit ille modus s̄m quē accipiēda est cognitio q̄ditatis ⁊ sube rei: vt cū manifestū fuerit vtrū sit demr̄atio aliq̄. aut diuisio: aut ēt aliqua alia methodus vt ꝯpositio. scito .n. mō cognoscēdi adhuc mltas hꝫ dubitatiōes ⁊ errores ex ip̄a re ⁊ ex p̄ncipijs ipsi⁹ rei ex q̄b⁹ oꝫ q̄rere cognitionē q̄ditatis ⁊ sube eius. q2 alioꝝ alia sūt p̄ncipia: sicut nūeroꝝ ⁊ planoꝝ.i. supficieꝝ sūt diuersa p̄ncipia. ¶ Notādū aūt q2 de mō venādi ⁊ cognoscendi q̄ditates ⁊ diffōnes rerū: vt narrat ꝯmētator ⁊ themistius fuit triplex opīo. vna hyppocratis: alia platonis. tertia Arist. hyp. n. voluit venādā diffōnē eē ⁊ q̄ditatē rei p demōstrationē. plato vō p diuisionē. Arist. vō p ꝯpōnē. cū igit̄ q̄libꝫ harū opīonū magnos habuerit defensores: difficultas ē q̄s sit modus accipiēdi q̄ditatē. dato tn̄ hō modū eē cognitū adhuc ē difficultas ex p̄te rei: vt sciamus q̄ p̄ncipia c⁹ rei faciāt q̄ditatē: ⁊ p q̄s p̄tes: ⁊ p que p̄ncipia accipienda sit cognitio sube rei. eo q2 alioꝝ alie sunt p̄tes ⁊ p̄ncipia. ¶ Notādū ēt viā hyppocratis circa cognitionē diffinitiōis nō eē vā: q2 ipoīe ē demr̄are ip̄m qd̄ q̄d ē: vt pbat̄ 2° poste. via aūt platonis ē q̄si p accn̄s. nā diuisio per accn̄s facit ad ꝯstitutionē diffōnis: sꝫ via Arist. ē p se. nā cōpositio, vt cōponere ꝓpriā d̄rīaz ꝓprio generi p se facit ad cōstitutionē diffōnis rei. ¶ Deinde enim dicit.

Tex. 6. ¶ Primū aūt fortassis necc̄iū est diuidere ī quo generū ⁊ q̄d sit. dico aūt vtrū sit aut q̄litas: aut quātitas: aut sit qd̄dā aliō diuisoꝝ p̄dicamētorū: adhuc aūt vtrū eoꝝ q̄ sūt i potētia: aut magis endelechia q̄dā sit: vtrū .n. nō aliq̄d parū.

¶ Q2 dixerat difficltatē rē in cognoscēdo subaz aliquā ex p̄te p̄ncipioꝝ rei vl' ex ipsa re enumerat difficultates illas circa qd̄ duo fac. q2 p enūerat hō difficultates. 2° exeq̄tur de vnaq̄qꝫ illarū ibi. (Nūc q̄dā .n. dicētes) Ad euidentiā aūt p̄me p̄tis sciēdū q2 s̄m q2 aliq̄d diuersimode hꝫ rōnez toti⁹ ⁊ s̄m q2 hꝫ diuersos modos p̄tis sic diuersimode venari possum⁹ cognitionē sube eius. aīa aūt q̄tū ad p̄ñs spectat tripl'r ē q̄ddā totū. p̄mo ē qd̄dā totū diffinibile. q2 ois diffō est s̄mo hñs p̄tes: vt dr̄ 7° meta. pp̄ qd̄ in diffōne aīe ponēde sunt plures p̄tes diffinitiue ⁊ aīa erit qd̄dā totum diffinibile. 2° aīa ē qd̄dā totū poīe: q2 hꝫ plures ⁊ diuersas pōnes. 3° est qd̄dā totuz vl'e: q2 hꝫ sub se plures p̄tes subiectiuas. tria ḡ facit. q2 p̄mo innuit difficultatē esse in cognoscendo subam aīe: put ipsa est qd̄daz totū diffinibile. scd̄o innuit hoc idē put est qd̄dam totū possibile. 3° put est qd̄dā totū vl'e. scd̄a ibi. (Cōsiderāduz āt ⁊ si p̄tibilis.) tertia ibi. (Et vtrū sit silis spēi.) Suppleatur ḡ sic littera: q2 accidit difficultas circa diffōnē aīe vel circa ipsaz aīam: vt est qd̄dam totū diffinibile. primū aūt q̄tū ad gen⁹: q2 fortassis si volumus cognoscere q̄ditatē ⁊ diffinitionē aīe necc̄ium est diuidere.i. diuisim ꝯsiderare in quo generū sit aīa ⁊ q̄d sit. dico aūt vtrū sit hoc aliq̄d: aut suba: aut q̄litas: aut q̄titas aut ēt qd̄daz aliud diuersoꝝ vel vt hꝫ alia littera diuersorū.i. alioꝝ p̄dicatorum. adhuc aūt vt aīa est quid diffinibile non solū accidit difficultas rōne generis: vt in quo genere sit: sꝫ etiā rōne dr̄ie: q̄re opꝫ videre que differentia ei cōpetat ⁊ vtrū sit eoꝝ que in potētia aut magis sit q̄daz endelechia.i. q̄dam actus ⁊ perfectio. differt eni i hoc nō parū imo multū: eo q2 actus ⁊ potētia sunt differentie valde opposite: vt ꝯmētator ait. ¶ Notandum aūt q2 ait fortassis necc̄ium esse scire in quo genere sit aīa ⁊ adhuc que differētia ei competat. naꝫ duo sunt modi diffiniendi. vnus est p genus ⁊ differentias: ⁊ hic competit subijs compositis ex mā ⁊ forma. alius est modus per additamēta vt per additionē ꝓprij subiecti vel ꝓprie mā̄e ⁊ h̄ competit accidentibus: ⁊ etiā formis subalibus que sunt pfectio mā̄e. vnde ⁊ hoc modo diffinitur anima. diffō eni eius nō ꝓprie est p genus ⁊ dr̄iam: sed magis est per additamētuz ꝓprie materie vel ꝓprij susceptibilis. diffinit̄ .n. per hoc q2 est actus corporis. scire itaqꝫ ī quo genere sit aīa: vt q2 sit in gn̄e substantie: aliquid facit ad notitiā eius diffōnis: q2 per hoc scitur q̄lis actus sit: vt' q2 est actus p̄mus ⁊ substātialis: tamē q2 diffō aīe non est simpl'r accipienda p genus ⁊ dr̄iam. sꝫ per ꝓprium susceptiuū: nō dixit philosophus simpl'r ⁊ absolute q2 necessariū est diuidere in quo genere sit anima sed quasi sub dubio loquens ait. q2 fortassis necessariū est diuidere predicamenta vt sciamus in quo generū sit aīa. ¶ Notandū etiā q2 actus ⁊ potentia sunt differentie que cōtingunt omnibus predicamētis: vt ꝯmentator ait. imo actus ⁊ potentia sunt tales differentie que habent rōnez p̄ncipij respectu predicamētū: cui⁹ sunt differentie. cū igit̄ aīa sit p̄ncipiū aīalium: ⁊ sit in genere substātie tanq̄ p̄ncipium: si volumus venari diffōnez ⁊ quiditatē eius: postq̄ sciuerimus eam esse in genere substantie: inuestiganduz est que harū differentiarū ei competat: an actus aut potētia: vt vtrū sit in genere substātie tanq̄ p̄ncipiū qd̄ est act⁹ vel tanq̄ p̄ncipium qd̄ est potentia. ¶ Notādū etiā q2 p̄s illa in qua narratur difficultas circa cognitionē substātie aīe in quātuz ipsa est q̄d diffinibile: posset diuidi in partes duas q2 p̄mo narratur difficultas que consurgit ex parte generis. scd̄o que cōsurgit ex parte differētie ibi. (Adhuc autez vtrū.) sed dūmodo bene habeat̄ mens p̄hi de multiplicatiōe partiū nō est multū curādū. ¶ Deide cū dicit.

¶ Considerandum autem ⁊ si partibilis sit: aut impartibilis. Tex. 7.

¶ Narrata difficultate q̄ ꝯsurgit in cognoscendo aīam inq̄tum est qd̄daz totū diffinibile: narrat difficultatē circa eius cognitionē inq̄tū est totū qd̄daz possibile dicens. q2 cōsiderandum est circa aīam si sit partibilis aut impartibilis s̄m substātiā ⁊ subm aut s̄m virtutes ⁊ positiones vt q2 sit totū qd̄dam possibile. sic eni supplet hanc litteram ꝯmē. ¶ Notandum aūt q2 circa partibilitatē ⁊ diuisionē anime: vt ꝯmen. ait. fuerunt due opīones vna platonis q posuit aīam diuisibilē esse s̄m subm ita q2 intellectualis esset in cerebro: concupiscibilis in corde: nālis ⁊ nutritiua in epate Aris. vero credidit aīam esse vnā s̄m subaz ⁊ essentiam: esse autē partibilem ⁊ diuisibilez s̄m positiones: ita q2 habet diuersas partes nō essentiales: sed potentiales. Difficultas est igitur circa cognitionē anime put ē impartibilis s̄m substātiā ⁊ partibilis sꝫ positiones vel put est quoddam totū pōle. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et vtrū sit similis spēi ois aīa aut nō: si aūt nō sit silis spēi: vtrū spē differāt aut genere.

¶ Tangit difficultatē circa aīam put est quoddam totuz vl'e dicēs: q2 etiā inuestigādū est vtrū ois aīa sit similis spēi aut nō, si aūt nō est silis spēi. querēdū est vtrum anime sūt

differunt spē aut etiā differant genere. difficultas est q̄ circa aiam q̄lem vl̄itatez habeat vtrū sit totū vl̄e: sicut spēs vel sicut genus vel etiā sic analogū: ita q̄ aīe nō solū differant spē: sz etiā genere. ℂ Notādū has duas difficultates de aīa ordinari ad difficultatē p̄maz. nā difficultas de aīa put est qōdā totū possibile ordinaŕ ad difficultatē illā put est qōdā totū diffinibile. nam p̄ pōnes aie ⁊ p̄prietates eius inuestigari poterit qd dicas. ⁊ nā ipsius ⁊ difficultas ista put aia est qōdā totū vl̄e ordinaŕ ad difficultatē illā put est qōdā totū diffinibile: qz sz q̄ aliqd est maioris vl̄ minoris vl̄itatis: sic hz alr̄ ⁊ alr̄ diffiniri. Nō ḡ superuacuū est ingrere circa aiam oēs has difficultates: qz per oīa ista inuestigari hz qditas: ⁊ nā eius. ℂ Notanduz ēt q̄ difficultas circa aiam put ipsa est qōdaz totū diffinibile maxime augeŕ ex eo q̄ diffō dāda de aia dz eē nāl̄is ⁊ p̄pria: qz valde est difficile aliquid nāliter ⁊ p̄prie diffiniri.

Nunc qdē.n. dicētes ⁊ querētes de aia de humana solum videnŕ intendere.

ℂ Enumeratis p̄dictis tribus difficultatibus circa aiaz in pte ista: vt dicebaŕ exeqtur de difficultatib⁹ illis: pp qō tria facit. qz p̄mo exeqtur de difficultate circa aiam put est qōdaz totū vl̄e. 2° de difficultate circa ipsam put est qōdaz totū pōle. 3° exeqtur de difficultate circa diffōnes nāles ex qua executione apparebit q̄ta difficultas sit circa aiam put ipsa est qōdam totū diffinibile. vltimo aūt exeqtur de difficultate circa diffōnes. qz vt supius dicebaŕ oēs difficultates aie ad illā sunt ordinande. scda ps incipit ibi. (Amplius aūt si non malie.) 3a ibi. (Et p̄pter h̄ igiŕ iaz phi.) ℂ Circa p̄mū duo facit. sz q̄ duplr̄ ostendat difficile esse bñ determinare de vtilitate eius. p̄mo.n. ostēdit h̄ ex locutionib⁹ antiquoz. 2° ex diffinitiōe accipiēda circa ipsaz aiam ibi. (Formidādū autē q̄tenus.) Diē ḡ q̄ nūc qdem.n. antiqui dicentes ⁊ querentes de aia solū videnŕ itendere de aia humana. tūc ḡ supplendus est textus q̄ cū antiqui solū de illa visi sint loq difficile est scire: q̄le vl̄e sit aia vtrū sit tale vl̄e q̄le est aia hūana ⁊ q̄le ē spēs vel sit tale vniuersale quale est genus. ℂ Deinde cum dicit.

Cō.8. ℂ Formidādū aūt q̄tenus nō lateat: vtrum vna rō ipsius est sicut animal: aut sz vnūquodq̄z altera: vt equi: canis: hois: deiq̄z. Animal autez vniuersale: aut nihil est: aut posteri⁹ est. silr̄ aūt ⁊ si aliquod cōmune aliud predicetur.

ℂ Tangit scdam difficultatē circa vl̄itatē aie q̄ oriŕ ex diffinitiōe dāda de ipsa dicēs: q̄ formidādū q̄le vl̄e ponaŕ eē aia. q̄tenus nō lateat vtz sit vna rō ipsius: sic aialis. i. sicut generis: aut fm vnū qōq̄z. i. fm vnāquāq̄z spēm aie est altera diffinitio vt est alia diffō equi canis hois ⁊ dei. i. corporis supcelestis: ⁊ tūc supplendū ē q̄ nō est q̄rēda vna cōis rō oīs aie tanq̄z generis: vel si talis diffō queriŕ nō est ibi sistēdū. sz vlterius inuestigāda est diffinitio diuersaruz aiaruz fm spēm: qz vl̄e qō est al'. i. vl̄e qō est genus: aut nihil ē aut est posterius ipsis partibilibus vel est posteri⁹ q̄z sint ipse res diffinibiles: ⁊ qō dcm̄ est de aiali silr̄ itelligenduz est si qd aliud p̄diceŕ qō sit cōe sicut al' vel sic gen⁹. ℂ Notandū aūt q̄ differt vl̄e qō est genus ab vl̄i qō est spēs. nā spēs de se est forma vna. si aūt nō est vna h̄ est p̄ accñs in q̄tum recipiŕ in diuersis materiebus. Sz genus ēt per se nō diē formā: ⁊ nāz vnā: p̄pter qō. 7. phy. p̄baŕ. q̄ nō ē vniuocatio nisi in spē specialissima: ⁊ qz ea q̄ vergūt ad equiuocationē ⁊ nō dicūt vnā nām ⁊ vnā formā nō sunt p̄prie diffinibilia: nō est p̄prie aliud diffinibile nisi spēs q̄re nō ē querenda diffō aie tāq̄z generis vel tāq̄z diffō aialis vel si talis diffinitio q̄riŕ nō est ibi sistendū. sz q̄rēda est nā ⁊ quiditas aie fm spēm ⁊ maxime nā ⁊ qditas aie humane: de qua h̄ p̄ncipalius itēdiŕ: ⁊ pp quā tota notitia tradita in h̄ libro dŕ esse magis honorabilis q̄z aliq̄ alia notitia tradita in alijs libris nālibus. ℂ Notandū ēt q̄ cū de gñe formamus vnū aliquē ɔceptū illi vni ɔceptui non cñdet yposta sis vna vel fundamentū vnū ex pte rei: inde est q̄ themistius ait. q̄ generis qdē ɔcept⁹ sine ypostasi summati collectus est ex tenui singulariū silitudie. ⁊ subdit q̄ aut oio nihil est genus aut est multo posterius singularib⁹. addit aūt q̄ spēs nā q̄daz ⁊ forma vult esse: itaq̄z si cōsideramus genus rōne fundamenti realis vel rōne ypostasis: quodāmō nihil est. Si vō rōne ɔcept⁹: cū ɔcept⁹ nostri posteriores sint reb⁹: genus fm hoc ē posteri⁹ ipsis diffinitiōib⁹: eo q̄ res sint diffinibiles: vel ē posteri⁹ ipsis p̄ticularib⁹: qz ɔceptiōes nostre itelligibiles p̄supponūt cognitiōez sensitiuā acceptā a p̄ticularib⁹ rebus: q̄re si possum⁹ h̄re diffōnez alic⁹ fm spēm nō ē sistēdū in diffōne gñis: qz genus nec p̄prie est diffinibile p̄ ɔpōnē ad fundamētū vel ypostasim: qz sic quodāmō nihil est: qz nō dicit vnū fundamentū nec vnā formā vel vnā nām: nec ē ēt p̄p̄e diffinibile fm ɔceptū: qz sic ē posterius reb⁹ diffinibilibus: vel etiā ipsis particularib⁹: imo cū diffōnes sint de rebus ɔceptis ⁊ ɔsideratis ab itellectu: ⁊ nō de ipsis ɔceptibus vel de ipsis ɔsiderationib⁹. si diffiniēdū est al' vel aliq̄d aliud genus diffiniēda ē ipsa res: nō ipse ɔcept⁹ aialis: ⁊ qz al' nō p̄p̄e diē rē vnā nec formā vnā: nō gen⁹ n̄ p̄p̄e hz diffōnē: q̄re si pt h̄ri diffō aie sz spēz nō ē sistēdū i diffōne ei⁹ sz gen⁹. pp qō poti⁹ q̄rēda ē rō aie fm q̄ ē rō hois: aut eq aut alteri⁹ spēi: q̄z q̄rēda sit rō ei⁹ sz q̄ ē rō aialis aut gñis: sz aūt hūc modū exponēdi vr̄ themisti⁹ itellexisse hūc textū dicēs: gen⁹ fm ypostasiz eē nihil: sz vō ɔceptionē itell'r eē multo posteri⁹ singularib⁹ ⁊ reb⁹ diffinibilib⁹: q̄re vl̄e qō ē gen⁹ nō ē p̄p̄e diffinibile. ℂ Ampli⁹ aūt notādū ē cōmētatorē alr̄ exposuisse hūc textū. refert.n. qō vŕ ad opiōnē plato. ℂ Ad c⁹ euidētiā sciēdū q̄ vl̄e ē triplex: qōdā ē i reb⁹: qōdā i aia: qōdā separatū. vl̄e qō ē in reb⁹ ē ipsa res ⁊ ipsa nā rerū ɔsiderata pter ɔditiōes mãe: vl̄e vō qō ē in itellectu ē ipse ɔcept⁹ vl̄ ipsa spēs itelligibilis q̄ ē silitudo pluriū. vl̄e vō separatū sūt ipse ydee: q̄s posuit plato eē qditates rerū p̄ se subsistētes. vl̄e ḡ qō ē genus si ɔsidereŕ vt ē in re sic nō hz vnitatē: qz gen⁹ p̄prie nō dicit formā vnā nec rē vnā: sz si ɔsideretur fm ɔceptionē itell's sic vnū aliqd dicere pōt: qz de vno genere formari pōt vn⁹ ɔceptus collectus ex modica singulariū silitudine: itaq̄z q̄to genus est vl̄ius tāto silitudo illa ex q̄ coll'r est debilior. ℂ Rursus si genus h̄ret eē separatū: ⁊ eē ordo ydeaz sz ordinē abstractoz: gen⁹ etiā sic acceptū vnitatē h̄re possz: vt si poneret⁹ vnū aial separatū qō eēt qditas oiuz aialuz: q̄re cū diffō vnitatē h̄re debeat: oz eē vnū aliqd qō diffiniŕ. gen⁹ ḡ vel diffinieŕ vt ē aliqd separatū: vel vt est ɔcept⁹ itell's. vt ē aūt aliqd in re diffōnē nō h̄bit: qz sic nō ē vnū aliqd. cū ḡ vl̄e vt ē aliqd separatū nihil sit: qz ydee mōstra sunt. vt ē aūt ɔceptio itell's sit posterius ipsis singularib⁹ ⁊ reb⁹ diffinibilib⁹. genus p̄p̄e diffiniri nō pōt. gen⁹ itaq̄z vt hz vnitatē vel nihil est q̄tū ad opiōnē platonis: vel posteri⁹ est fm q̄ ē ɔceptio itell's. pp qō eligibili⁹ est q̄rere diffōnē alic⁹ fm spēm q̄z fm genus. ℂ Ampli⁹ aūt notādū ē expōnē themistij: vt vŕ magis eē ad p̄positū q̄z expō ɔmen. nā vl̄e vt hz esse ydeale ⁊ separatū vel vt ē ɔcept⁹ itell's nō p̄dicaŕ de p̄ticularibus: sz vt ē res q̄dā p̄hs autez ait al' vl̄e: ⁊ silr̄ qōcūq̄z aliō sit qō vlr̄ p̄diceŕ aut nihil ē aut posterius ē: q̄re meli⁹ vŕ q̄ dicaŕ vl̄e qō ē gen⁹ nihil eē q̄tū ad vnitatē ypostasis vl̄ posteri⁹ eē q̄tū ad ɔceptiōez itell's q̄z dicaŕ q̄ ips vel nihil ē q̄tū ad eē ydeale vl̄ posteri⁹ ē q̄tū ad ɔceptionez itell's. potest tamen expositio cōmenti trahi ad bonū itellectū: qz vl̄e qō ē ydea lz fm rei veritatē de re essentialiter predicari non

possit: q2 nihil qd non ē in re de ipsa eēntialiter p̄dicat̄: s3 s̄m opionē platonis oportebat ydeas eēntialr p̄dicari de p̄ticularibus cū ipse assereret eas eē p̄ticulariū q̄ditates. ⁊ h̄ sufficit si volum⁹ expōnē text⁹ referre ad opionē platonis. q2 s̄m opionē ei⁹ vl'ia sepata de p̄ticularib⁹ p̄dicat̄. ¶ Amplius ēt ē notādū q̄ cū difficili⁹ sit q̄rere diffōnē aie s̄m spēm q̄3 q̄rere diffōnē ei⁹ in cōi: q̄litercunq3 exponat̄ dict⁹ text⁹ semp̄ appet difficultatē eē circa aia3 vt ē qddā totū vl'e quō querēda sit eius diffō. ¶ Deīde cū dicit.

Co. 9. ¶ Amplius aūt ⁊ si nō multe anime sed partes: vtrū o3 prius q̄rere totā animā: aut p̄tes. Difficile autē ⁊ has determinare q̄ nā apte nate sint altere abinuicem esse.

¶ Postq̄3 investigauit difficultates circa aia3 vt ē qddā totū vl'e: investigat difficultates circa ipam vt ē qddā totū pōle. ⁊ q2 sic potētie fluūt ab eēntia aie sic a potētijs fluūt opōnes: ⁊ in eis h̄nt eē aie passiōes. iō duo fac. q2 p̄ ingrit difficultates circa pōs aie. 2° ingrit difficultates circa potentias ⁊ opōnes ei⁹ ibi. (Dubitationē aūt h̄nt) Circa p̄m duo fac. q2 p̄ facit qd dcm̄ ē. 2° ondit q̄ investigare hs difficultates circa passiōes ⁊ p̄petates aie dseruit ad cognitōz nāe ⁊ q̄ditatis ei⁹ ibi (Videt̄ aūt nō solū) Propter p̄mū sciēm q̄ potētie ad tria ꝯpari p̄nt. videl3 ad nā3: ad act⁹: ⁊ obiecta q̄ tēdūt mediātib⁹ actib⁹. p̄ g̊ ondit q̄ ordinez h̄nt potētie respectu nāe. 2° quō ꝯparāt ad opōnes vl' ad act⁹. 3° dclarat quō potētie ꝯparant̄ ad oba mediātib⁹ actib⁹. 2° ibi (Et vtrū p̄tes) 3° ibi (Si aūt opa) Dic g̊. amp. si nō sūt multe aie in vno corpe s̄m suba3: s3 p̄tes ei⁹ pōles sunt p̄ſenorit difficultas q̄dā vtrū o3 q̄rere p̄us totā aia3 aut p̄tes pōles ei⁹. difficile ē aūt dterminare ⁊ ha3 pōcū .i. ⁊ de nūero ha3 potētia3 q̄les apte nate sūt eē altere adiuicē .i. quā dfia3 h̄nt adiuicē: ⁊ vtrū p̄us q̄rēdū sit de eis q̄3 de suba aie vel ecōuerso. ¶ Nōn^m aūt q̄ s̄m ꝯmētatorē de aliqb⁹ potētijs aie facile ē videre q̄ dfnt. statim .n. appet q̄ itellectiuū dfrt ab appetitiuo. in aliqb⁹ aūt latet vt nō ē oib⁹ maīfestū quō imagiatio dfrt ab itellectu. crediderūt .n. multi itell'm eē imaginatōez ⁊ fantasiā eo q̄ itelligere absq3 fantasia esse nō possit. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 10. ¶ Et vtrum op3 q̄rere prius partes: aut opera ipsa3: vt itelligere: aut intellectiuū: sentire: aut sensitiuum: simil'r aūt ⁊ in alijs.

¶ Ingrit quō ꝯparant̄ potētie ad act⁹. suppleat̄ āt sic l'ra. dato q̄ oporteat ingrere p̄us potētias vl' p̄tes potētiales aie q̄3 suba3: erit qō vtrū o3 p̄us q̄rere p̄tes potētiales aut opa .i. act⁹ ipsa3 potētia3: vt vtr3 o3 p̄us q̄rere ipm itelligere. aut itellectiuū .i. itell'iuā potētiā: ⁊ sentire aut sensitiuum .i. sensitiuā potentiam. Simil'r autem ⁊ in alijs: vt vtrum oporter p̄us querere ipsum appetere q̄3 ipm appetitiuum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aūt opera prius iterū vtiq3 dubitabit aliquis: si obiecta ho3 prius querēdū: sic sensibile sensitiuo: ⁊ intelligibile intellectiuo.

¶ Ondit quō ingrendū sit de potētijs vt ꝯparant̄ ad oba mediātib⁹ actib⁹ dicēs. si aūt opa supple op3 p̄us querere q̄3 vtrū ad pōs. ite3 vtiq3 dubitabit aliqs si p̄us q̄rēdū ē de obis ho3 ope3 siue ha3 potētia3: sic si p̄us q̄rēdū ē obm sensibile ipso actu sensitiuo .i. q̄3 ipm sentire ⁊ intelligibile ipso intellectiuo .i. q̄3 ipm itelligere. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 11. ¶ Videt̄ āt nō solū qd qd ē cognoscere vtile eē ad cognoscēdū cās accntiu3 in substātijs: sic in mathematicis qd rectū: ⁊ qd obliquū: ⁊ qd linea: ⁊ qd planū ad cog̊scēdū q̄ rectis triāguli anguli sūt eq̄les s3 ⁊ ecōuerso. Accntia .n. ꝯferunt magnā p̄tē ad cognoscēdū qd qd est.

¶ Ostendit q̄ investigare talia de aīa facit ad cognoscēdā suba3 ⁊ q̄ditatē ei⁹. circa qd tria fac. q2 p̄ facit qd dcm̄ ē. 2° assignat cā3 dicti. 3° ex his q̄ dixerat ꝯcludit q̄liter accipiēde sunt q̄ditates ⁊ diffōnes rerū. 2° ibi (Cū eni habem⁹) 3° ibi (Quare s̄m quascūq3) Dic g̊ q̄ nō solu3 cognoscere qd qd est videt̄ esse vtile ad cognoscēdū cās accn̄tiū inherentiu3 substātijs .i. subis sic in mathematicis cognoscere qd rectū ⁊ qd obliquū ⁊ qd linea. ⁊ qd planu3 .i. superficies vtile ē ad cognoscēdū hāc passionē. videl3 q̄ rectis anguli sunt eq̄les anguli triāguli. s3 ecōuerso accn̄tia ꝯferunt magnā p̄tē ad cognoscēdū qd qd ē: ⁊ tūc est supplēda l'ra: qd nō ē superuacuū investigare de p̄prietatib⁹ ⁊ potētijs aie. q2 p̄ hoc habem⁹ magnā viā ad cognoscendū q̄ditatem ⁊ subam eius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū eni habeam⁹ tradere s̄m fantasiā de accidentib⁹: aut oib⁹: aut plurib⁹: ⁊ sic ⁊ de suba habebim⁹ dicere aliqd optime: ois .n. demōstrationis principiu3 est qd quid ēst.

¶ Assignat causa3 dicti dicēs: quomō qd quid est facit ad cognitionem accidentium dicens ergo cum habeamus s̄m fantasiam .i. s̄m imaginationem ⁊ estimatione3 nostram tradere cognitionem de accidentib⁹ oibus aut pluribus: tunc ⁊ de suba habebimus optime .i. p̄cipue ⁊ specialiter vt habet alia littera aliqd dicere. nam ois demōstratiōis p̄ncipium est qd quid est. ratio autem quare qd quid est subi facit ad cognitione3 accidentiu3 est. q2 quiditas subi est p̄ncipiū oīum passionu3 existentiū in ipso qd quid est. ergo facit ad cognitionē accidentiū. sicut cā ad cognitōez effectus: ⁊ accidētia faciūt ad cognitione3 q̄ditatis: sicut effectus ad cognitionē cāe. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quare s̄m q̄scūq3 diffōnes nō cōtingit accidentia cognoscere: s3 neq3 de ipsis imagiari facile manifestū ē q̄ dialectice sint ⁊ vane oēs.

¶ Concludit ex dictis q̄les debeant esse diffinitiones dāde de rebus. q2 debent esse tales: vt per eas aliquid cōiecturari possimus de accidentibus ⁊ p̄prietatibus ipsa3 reru3: aliter diffinitiones ille essent iproprie ⁊ vane. ideo dicit q̄ s̄m quascunq3 diffinitiones nō cōtingit accidentia cognoscere: sed neq3 s̄m tales diffinitiōes facile est aliquid imaginari de ipsis accidentibus: manifestum est q̄ huiusmodi dicte diffinitiōes sunt dialectice. idest improprie ⁊ extranee ⁊ vane omnes.

Co. 12. Dubitationē aūt habent ⁊ passiōes aie vtru3 cōes sint oēs ⁊ h̄ntis an sit aliq̄ aie p̄pria ipsius: hoc .n. accipe q̄dem necessariū est: nō aūt leue.

¶ Ostenso que difficultates inquirende sunt circa potentias anime vel circa animam vt est quodda3 totum pōle: hic mouet quasda3 difficultates circa passiones ⁊ motus anime ⁊ circa operationes eius. est eni3 inquirendū circa hoc vtrū aliqua talia sint p̄pria ipsi anime vel omnia talia cōmunicent̄ corpori. ⁊ sint ipsius coniuncti. tria ergo facit. quia p̄mo mouet huiusmodi dubitationem. secundo dicit q̄ in aliquibus operatiōibus ⁊ motibus anime facile est videre qd queritur. tertio soluit questione3 tactā. ostendens nullas operationes ⁊ passiones anime esse ei proprias: sed oīa talia aliquo mō cōicant̄ corpori. scda ibi (Videt̄ aūt plurimo3) 3° ibi (Maxime aūt) Dicit ergo q̄ dubitationē aūt h̄nt passiōes aie .i. mot⁹ ⁊ opatiōes ei⁹ vtr3 oēs sint cōes ⁊ h̄ntis .i. vtr3 oēs cōicent̄ corpi h̄ntiaia3 an sit aliq̄ passio p̄pa vel opatio p̄pa ipsi⁹ aie. h̄ q̄dē .n. ac-

cipe ꝛ ꝯsiderare ē necīū: nō tñ ē leue. ¶ Deinde cū dic.

¶ Videt̃ autē plurimoꝝ quidem nullum sine corpore pati neq̃ facere vt irasci: cōfidere: desiderare. ꝛ omnino sentire.

¶ Quia dixerat nō eē leue vel facile ꝯsiderare vtꝝ passiones sint ꝓpe aie cū vel cōicent̃ corpi: ne aliqs crederet q̄ de oībus h̄ videre eēt difficile ait q̄ vr̄ aūt plurimoꝝ motuum aie vel plurimaꝝ passionū ꝛ operū ei⁹ nullū qdē tale pati aiaz neq̃ facere sine corpe vt irasci ꝯfidere desiderare ꝛ oīo sentire. qꝛ cū talia sint organica manifestū est ea cōicari corpori ꝛ esse totius cōiuncti. ¶ Deinde cū dic.

¶ Maxime autē assimilatur ꝓprio intelligere. Si autem ꝛ hoc phantasia qdaz: aut non sine phātasia sic cōtigit vtiq̃ nec hoc sine corpe eē.

¶ Soluit q̄ōnem ꝓdictā. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q̄ circa aiam q̄ñtū ad p̄ns spectat ē tria ꝯsiderare. videlz nām aie: opōnes ei⁹: ꝛ nām corpis cui est ꝯiūcta. in ostēdēdo g̊ ñ esse aliq̄s passiōes nec aliq̄s opōnes ꝓpas ipsi aie tria facit. qꝛ p̊ ostēdit h̄ ex pte ipsaꝝ opōnū. 2° ex pte nāe aie. 3° ex pte nāe corporis. 2° ibi (Sigdē g̊) 3° ibi (Videt̃ aūt aie) In pma pte itendit talē rōnē si aliq̄ eēt aie opatio ꝓpa q̄ cōicaret̃ corpori eēt itelligere. sz ꝛ hec nō ē ꝓpria: sed aliq̄ mō corpari cōicat̃. g̊ ꝛc. hoc est g̊ q̄d ait q̄ itelligere maxie assimilat̃ ꝓpō .i. maxie vr̄ esse ꝓpriuz aie: vt h̄z alia lr̄a. si āt ꝛ hoc .i. itelligere ē fantasia q̄dā: aut nō ē sine fantasia: manifestū ē q̄ nō ꝯiget vtiq̃ nī h̄ .i. neq̃ itelligere eē ꝓpriū aie ꝛ esse sine corpe .i. nō cōicari corpori. ¶ Notādū aūt q̄ de itellectu fuerūt diuerse opiones. qdā .n. dixerūt itellectū esse sensuz ꝛ eē vtutē organicā: sm̄ q̄s itell's erat ipsa fantasia. q̄ se tz ex pte sensitiua. alia aūt fuit opio Ar. ꝛ vā q̄ itelligere nō ē fantasia tñ nō ē sine fantasia. ꝛ quia nūq̃ itelligim⁹ gn laboret ibi fantasia nūq̃ itelligim⁹ gn laboret ibi corp⁹. g̊ ꝛ ipz itelligere: q̄d maxie videt̃ eē propriū anime nō est sic ꝓpriū ei gn aliquo modo cōmunicetur corpori. ¶ Deinde cum dicit.

Tō.13. ¶ Si quid igitur anime operuz aut passionum proprium continget vtiq̃ ipsaz separi. si vero nullum est proprium non vtiq̃ erit sepabilis: sed sicut recto inq̄ñtum rectuz multa accidunt vt tāgere eneā sperā scdz p̄ctuz: non tñ tāgit ab hoc sepatum rectuz. Inseparabile enīz siqdem est: cum semper quodam cū corpore sit.

¶ Ostēdit nō eē aliquā ꝓpriā passionē vel opationē aie ex pte ipsi⁹ aie. dicēs q̄ siqdē igit̃ aliqd opationū aut passionū est ꝓpriū ipsi aie ꝯiget vtiq̃ ipaz passionē vel opōnē separi .i. separatiz cōpetere aie absq̃ eo q̄ cōicet̃ corpori. si vō nullū tale est ꝓpriū ipsi⁹ aie nō erit vtiq̃ alia passio vel opatio sepabil' .i. sepatiz ꝯueniēs aie absq̃ eo q̄ cōicetur corpi: q̄ aūt nulla sit opō vel passio sic ꝓpa ꝛ sic sepatim ꝯueniēs aie declarat p̄ sile dicēs: q̄ sic recto inq̄ñtū ē rectū multa accidūt: vt tāgere eneā sperā s̄z p̄ctū: nō tñ rectū tangit sepatū ab h̄ .i. a mā vl' a corpe in quo existit. insepabile .n. siqdez est ipm rectū ꝛ semp ē cū quodā corpore: tūc g̊ supplēda est lr̄a q̄ sic recto inq̄ñtū rectū ꝯpetit talia tact⁹: attñ ex quo rectū ē in corpe oz tactū illū cōicari corpi. sic illud q̄d vr̄ ꝯpetere aie sm̄ q̄ h̄ō. tñ qꝛ aia ē cōiuncta corpi: ꝛ est act⁹ corpis: oz opōnē vel passionē illam cōicari corpori. ¶ Notādū aūt ē q̄ sm̄ p̄hm. 2° h̄⁹ nō solū sanamur sanitate: sz ēt corpe: nec solū scim⁹ scia. sz ēt ꝛ aia: q̄ñtūcūq̃ .n. scire sit a scia ꝛ act⁹ sanatiōis sit a sanitate. attñ qꝛ sanitas est in corpe ad actū ipm sanatiōis aliqd cooperat̃ corp⁹. sic qꝛ scia ē in aia ad actū sciēdi coopat̃ ipsa aia. qꝛ nullus est act⁹ forme q̄ aliquo mō nō cōicet̃ ꝓprie mãe vel ꝓprio subo: hinc ē g̊ q̄ licet itelligere: vel ēt aliq̄ alie opōnes videant̃ esse ꝓpe ipsi aie: tñ eo ipso q̄ aia est in corpe ꝛ est act⁹ ei⁹. opz q̄ q̄ diu aia ē cōiuncta corpori q̄ talia eē ipsi⁹ cōiūcti ꝛ cōicari aliquo mō ipsi corpi ꝛ ad cetera talia coopat̃ aliqd ipm corp⁹. ¶ Notādū ēt q̄ terminus sic vr̄ itelligere illū textū q̄ si aliq̄ opō sit ꝓpria aie q̄ est sepabil'. qꝛ nō ē dare aliqd ociosuz in nā. 1ō si q̄ ē opatio aie ꝓpria ē sepabil' cū ea. ꝛ nō remanebit aia ociosa. sz hoc nō est ite ad mētē Ar. q̄liter .n. ē aliq̄ opatio sepabil' cū aia: ꝛ vtꝝ si aia sit sepabilis a corpe ociosa remaneat vl' ꝯpetat ei aliq̄ opō ꝓpria: nō est p̄ntis speculatōis: ꝛ est ire ꝓter mentē p̄hi. p̄hs .n. nō p̄la vult nisi q̄ si ē aliq̄ opatio ꝓpria aie illa est sepabil' .i. sepatim pōt ꝯpetere aie absq̃ eo q̄ ad illā aliqd coopet̃ corp⁹. cū g̊ q̄ diu aia est i corpe nulla opō ei ꝯpetat: ad quā nihil cooperet̃ corp⁹. nl'la erit opō sic ꝓpa ipsi aie ꝛ sit sepatiz ei ꝯpetēs ad quā nihil cooperet̃ corp⁹: ꝛ q̄ nullo mō cōicet̃ corpi. ¶ Notādū āt h̄ themistiū dubitare eo q̄ vr̄ p̄hs arguere a destructiōe añtis ad destructionē ꝯñtis. ait .n. si aliq̄ sit opō ꝓpa aie: ꝯiges ipaz separi: sz nulla est ꝓpa. g̊ nulla ē sepabil'. ad q̄d rñdet themisti⁹ q̄ q̄n ꝯña ponit̃ sub forma ꝯtigētis vel potie: ꝓt argui a destructiōe añtis: vt si seqt̃. si h̄ h̄ō sic natabit poterit bñ natare. sequitur q̄ si non natabit non poterit bene natare. ꝛ qꝛ sic est in ꝓposito. 1ō ꝛc. ¶ Possum⁹ tamen alr̄ rñdere ꝛ breui⁹ dicēdo hec eē ꝯuertibilia. nā si ē opatio aliq̄ ꝓpa aie pōt ei sepatiz ꝯpetere absq̃ eo q̄ cōicet̃ corpori. ꝛ ecōuerso si pōt sepatiz cōpetere aie erit ꝓpa ei⁹: cū igit̃ in terminis ꝯueniētib⁹ possim⁹ arguere tā a destructiōe ꝯñti q̄ añtis pz q̄d tenēdū sit de q̄sito. Deinde cū dic.

Tō.14. ¶ Vident̃ aūt ꝛ aie passiones oēs cuz corpore esse ira: māsuetudo: timor: ꝛ misericordia: ꝯfidentia: adhuc gaudiuz: ꝛ amare: ꝛ odire: simul enīz cū his patitur aliqd corpus.

¶ Ostēdit passiōes aie ꝛ opōnes nō eē ei ꝓpas p̄ rōnē sūptā ex pte corpis. circa q̄d duo fac. qꝛ p̊ fac q̄d dcm̄ ē. 2° ex his q̄ dixerat ꝯcludit q̄ in diffōne passionū aie dz poni ipsum corp⁹ vl' aliq̄d organū corpale ibi (Si aūt sic se h̄z) Circa p̊mū duo fac. qꝛ p̊ ponit q̄d itendit. 2° p̊bat ꝓpositum ibi (Indicat aūt h̄) Dic̄ g̊ q̄ videt̃ ꝛ oēs passiōes aie eē cuz corpe .i. cōicari corpori vt ira māsuetudo timor misericordia ꝯfidētia. adhuc aūt gaudiū ꝛ amare ꝛ odire ꝛ cetera talia cōicant̃ corpi. qꝛ simul cū his aliqd patit̃ ipm corp⁹: q̄d nō esset nisi talia eēnt totius ꝯiuncti ꝛ cōicarent̃ corpori. ¶ Notādū aūt q̄ hec rō pōt eē spālis vt solū ꝯcludat de passiōib⁹ aie q̄ sunt ex pte sensitiua. qꝛ circa ea magis directe ꝛ p se patit̃ ipm corp⁹: eo q̄ appetit⁹ sensitiu⁹ sit vl' corporal' ꝛ organica. vel pōt hec rō extēdi ad q̄scūq̃ opōnes aie. qꝛ nulla ē opō ei⁹ circa quā n̄ cooperet̃ aliqd organū corporale: licet circa aliquas cooperet̃ corp⁹ magis per se: circa aliquas vero minus. ¶ Deide cum dicit.

¶ Indicat aūt hoc aliq̄ñ a duris q̄dē ꝛ manifestis passionibus cōcedentib⁹ nihil exacerbari: aut timere: aliquādo āt a ꝓuis ꝛ dōbilib⁹ moueri: q̄ñ accēdat̃ corp⁹: ꝛ sic se h̄eat cū irascit̃.

¶ Probat q̄d dixerat vl' q̄d supposuerat ostēdēs in ceteris talib⁹ passiōib⁹ aliqd facere ipz corp⁹ ita q̄ put corp⁹ est alr̄ ꝛ alr̄ affectū alr̄ ꝛ alr̄ īsurgūt in ipso h̄ō passiōes. circa h̄ aūt duo fac sm̄ q̄ dupl'r mãifestat ꝓpositū. 2° ibi (Adhuc aūt) Dic̄ g̊ q̄ idicat āt h̄ videlz q̄ dispō corpis aliqd coopet̃ ad passiōes ꝓdictas q̄ aliq̄ñ q̄dē a duris ꝛ a mãifestis passiōib⁹ ꝯcidētib⁹ .i. supueniētib⁹ ꝯtigit aliquē a nihil exacerbari .i. moueri ad irā: aut tiere .i. ꝓuocari ad tiorē. aliq̄ñ vō a ꝓuis ꝛ dōbilib⁹ passiōib⁹ ꝯtigit aliquē moueri ad irā vt cū accēdat̃ ipm corp⁹ vel sic se h̄eat sic cū irascitur.

¶ Notandū aūt ꝙ homo vno tēpore plus ꝓuocatur ad irā ꝙ̄ alio: vt si cōtingat ipm̄ hr̄e sanguine accensū vel hr̄e corp⁹ sic dispositū sicut hꝫ irat⁹: tūc ex modico motu ꝓmouet̄ ad irā. qn̄ aūt h̄ nō hꝫ ēr si multa ei fiant nō irascit̄: qḋ nō eēt nisi dispō corpis extra alia τ alia cooperet̄ aliqḋ ad hꝰ passiōes. manifestū ē igit̄ talia cōicari corpi. τ ad ea cooperari aliqḋ ipm̄ corpus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Adhuc magis hoc manifestū. Nullo. n. terribili iminēte in passiōibus siūt his aliq timētes.

¶ Adducit ad h̄ idē aliā rōnē dicēs ꝙ adhuc ē hoc magis manifestū. videlꝫ ꝙ ad talia cooperet̄ corp⁹. nā aliq sunt talis cōplexiōis ꝙ nullo iminēte terribili siūt timētes in his passionib⁹. melici. n. qr occurrūt eis fantastica nigra τ obscura timēt aliqn̄ nullo timore iminēte: qḋ nō eēt nisi corpus τ cumplexio corporis aliquid cooperaretur ad hꝰ passiones. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aūt sic se hꝫ: manifestū: qm̄ passionuꝫ rationes in materia sunt. ¶ Quare termini tales: vt irasci mot⁹ quidē talis corporis aut partis: aut potētie ab hoc: τ gratia huius.

Cō. 15.

¶ Concludit ex dictis ꝙ qr ad has passiōes cuopat̄ corp⁹: iō in diffōnib⁹ eaꝝ ꝺꝫ poni mā vt ipꝫ corp⁹ vel ps corpis. iō dicit ꝙ si sic se hꝫ: videlꝫ ꝙ ad has passiōes coopet̄ corpus: manifestū est ꝙ rōnes haꝝ passionū sūt in mā. i. sunt accipiēde cū mā. q̄re tales termini. i. diffōnes tales sūt dāde de talib⁹ passiōib⁹: vt si diffiniēda est ira dicat̄ ꝙ irasci est q̄dam motus talis corporis aut talis ptis corpis vt cordis vel sanguīs: aut ira ē mot⁹ talis potētie. vꝫ. irascibil' ab hoc. i. ab appenti ꝓpensiōe. τ gr̄a h⁹. i. ꝑꝑ appetitū doloris in ꝯrio vel ꝑꝑ appetitū pene in vindictā. qḋ ḡ de ira dictū est de ira itelligendū est de ceteris talib⁹. qr in diffōnib⁹ oīuꝫ eaꝝ ponēda est mā vt organū aliqḋ corpale: vt corp⁹ vel pars corpis. ¶ Notādū aūt ꝙ in ira τ in hꝰ passiōib⁹ q̄tū ad pn̄s spectat est tria ꝯsiderare. vꝫ. illud qḋ ē ibi māle: vt accesus sanguīs: aut mot⁹ cordis vel mot⁹ potētie irascibilis. z⁹. ꝯsiderādū ē q̄d est ibi effectuū vt apparēs ꝓpēsio. nā vt tradit̄ z⁹. reth. h̄ est qḋ facit aliqnē eē iratū. qr videt se apparētē ꝓpendi. 3⁹. attendēdū ē qḋ est ibi finale vt appetita punitio vel appetitus pene in vindictā. erit ḡ ira mot⁹ talis corpis vel mot⁹ potētie irascibilis fact⁹ ab apparenti ꝓpensiōe ꝑꝑ appetitū pene in vindictaꝫ: vel ꝑꝑ appetitū doloris in ꝯrio. i. in inimico τ in ꝓpendente.

E T propter hoc igitur iaꝫ physici est cōsiderare de anima aut omni aut huiusmodi.

¶ Postq̄ ph̄s tetigit difficultates. circa aīam put dicit qōdā totū vl'e: τ put est qōdā totuꝫ potēriale an parte ista vt dicebat̄ tangit difficultatē circa aīam put ē qōdā totū diffinibile. nā loq̄ndo de diffōne nāli difficile ē diffinire aīam τ accipere diffōnes passionū ei⁹. pōt aūt ex dicb⁹ intētis in hac locutiōe formari vna talis rō. valde difficile est diffinire aliqḋ nālr̄ τ cōplete. ḡ circa qōlibꝫ diffinibile put ē de ꝯsideratiōe nāli accidit maxia difficultas: sꝫ aīa ē de ꝯsideratiōe nāli. ḡ circa eā vt est qōdā diffinibile accidit maxia difficultas. tota aūt hec rō sup duab⁹ ꝓpōnib⁹ fundat̄: q̄rū pⁱma est ꝙ aīa ē de ꝯsideratōe nāli. z⁹ v̄o est ꝙ difficile ē aliqḋ nālr̄ diffinire. duo ḡ facit. qr p̄ cōcludit ex dictis aīaꝫ eē de ꝯsideratiōe nāli. z⁹ ōndit difficultatē magnā ꝯtigere circa nāles diffōnes. z⁹ ibi (Differenter aūt diffiniet) Dicit ḡ. ꝙ ꝑꝑ h̄ igit̄. i. ꝑꝑ ea q̄ dcā sūt manifestū est iā ꝙ physici est ꝯsiderare de aīa. nā si passiones τ opatiōes aīe sunt toti⁹ ꝯiuncti: oꝫ aīaꝫ eē actū alic⁹ corpis: sed de oī eo qḋ est act⁹ māe τ ꝑfectio alicui' corpis spectat ꝯsiderare ad nālez. igit̄ physic⁹ aut ꝯsiderabit de oī aīa si oīs aīa sit actus corporis. aut ꝯsiderabit de aīa q̄ est hꝰ. i. q̄ est act⁹ corporis. ¶ Notandū aūt ꝙ duplr̄ pōt haberi ex dictis ꝙ ad physicū spectet ꝯsiderare de aīa. pⁱo. n. h̄ appet. qr sic diffinitur aīa sicut τ passiōes ei⁹: q̄re sicut in diffōne passionū aīe ponit̄ mā vel corp⁹: vt pꝫ ꝑ habita: ita opꝫ ꝙ in diffōne aīe hoc ponat̄. sꝫ de illud in cui⁹ diffōne ponit̄ corp⁹ τ mā ſm ꝙ hꝰ est de ꝯsideratione physici. ḡ τc. z⁹ hoc idē pꝫ ꝑ illud qḋ in sententiādo tāgebat̄. naꝫ si opatiōes τ passiōes aīe nō sunt ei ꝑꝑe: sꝫ aliquo mō cōicant̄ corpori: oꝫ aīaꝫ eē actū corporis ꝑꝑ qḋ oꝫ ipaꝫ eē ḋ cōsideratiōe physici. ¶ Notādū ēt ꝙ forte aut physicū cōsiderare de oī aīa aut de aīa hꝰ ꝑꝑ itelligentias τ motores appropriatos celoꝝ: q sꝫ vnū modū accipiēdi dicunt̄ coꝝ aīe: sed cū hꝰ motores qr nō moti mouēt: nō sint de ꝯsideratiōe physica ſm subam dictū est ꝙ spectat ad physicuꝫ ꝯsiderare de oī aīa: si oīs aīa sit act⁹ corporis. τ si non hēat ꝑꝑrias opatiōes τ passiōes: ſm q̄s nō vtat̄ corpore: aut si oīs aīa nō est talis: qr aīe celoꝝ ꝑꝑrie nō sunt tales: cū ipe itelligāt sine fanthasmate: τ nō sint ꝑꝑe act⁹ corporis: nec cōiungant̄ ei ſm esse: sꝫ solū ſꝫ opatiōnē spectabit ad physicum nō ꝯsiderare de oī aīa quocūqꝫ mō. sed de oī aīa q̄ ē hꝰ. i. q̄ est actus corporis τ q̄ nō hꝫ operationes τ passiōes ſm quas nō vtat̄ corpore. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Differenter aūt diffiniet physicus τ dialecticus vnūq̄dqꝫ ipsoꝝ vt iraꝫ q̄d ē: hic q̄dē appetituꝫ. n. recōtristatiōis aut aliqd huiusmodi. Ille aūt feruorem sanguinis aut calidi circa corborum autem alius quideꝫ assignat materiaꝫ: alius vero specieꝫ τ rationem.

Cō. 16.

¶ Ostenso aīam esse de ꝯsideratione nālis declarat quāta difficultas sit circa diffōnes nāles: vt ex hoc manifeste habeat̄ ꝙ circa aīam: τ ꝙ circa qḋcūqꝫ aliḋ ꝯsideratū a nāli vt est q̄d diffinibile ē maxia difficultas. ¶ Ad c⁹ euidētiā sciendū ꝙ manifeste appet maximā difficultatē eē in diffinitionib⁹ nālib⁹ si ꝯsideret̄ q̄uō differēter diffiniūt dialecticus τ naturalis. duo aūt facit. qr pⁱmo dat dr̄iaꝫ inter modū diffiniēdi logicū τ nālē. scḋo ex his q̄ dixerat separat naturalem ph̄m ab artificib⁹ aliqs. ibi. (Aut nō ē aliqs q circa possiones τc.) Circa pⁱmū tria facit. qr p̄ ponit dr̄iam īter diffōnes naturales τ logicas. z⁹. ex his q̄ dixerat ꝓbat diffōnes nāles eē magis ꝯpletas q̄ logicas. 3⁹. distinguit diuersa gn̄a diffōnū vt ondat q̄ illaꝝ sit nālis τ q̄ nō sit nālis. z⁹ ibi (Rō q̄dē) 3⁹ ibi (Sic dom⁹ rō) Dicit ḡ ꝙ differēter diffiniet dialectic⁹ τ physic⁹ vnūq̄dqꝫ ipsoꝝ: vt si diffiniēda est ira q̄d est. h̄ q̄dē. n. s. dialectic⁹ dicet eā eē appetitū recōtristatōis. aut aliqd hꝰ: vt appetitū ꝓmutatiōnis. ille aūt. s. nālis dicit irā eē feruorē sanguīs: aut eē motū calī sāguīs circa cor. q̄rū aūt. i. de nūero q̄ꝝ sic diffiniētiuꝫ ali⁹ q̄dē assignat māꝫ vt phyc⁹. ali⁹ v̄o speꝫ τ rōnē vt dialectic⁹. ¶ Nōn^m aūt dialecticū magis eē artificeꝫ rōnalez: physicū v̄o magis eē realē: iō physic⁹ magis ꝯsiderat formā τ vt hꝫ eē reale τ vt hꝫ eē in mā. dialectic⁹ v̄o eo ꝙ sit artifex magis rōnal' pt diffinire accipiēdo solū rōnē τ formā. absqꝫ eo ꝙ ī suis diffōnib⁹ accipiat māꝫ. Deiñ cū dic.

¶ Ratio quidem enīz hec rei. necesse est esse in materia huiusmodi si erit.

¶ Hic ostēdit diffōnes nāles esse magis ꝯpletas q̄ dialecticas dicēs. ꝙ hec rō seu hec itentio vt hꝫ lēa cōmēti: seu h̄ q̄ditas exꝑmēda ꝑ diffōnē ē spēs rei. i. forma q̄ hꝫ eē i re τ ī mā. nec̄e ē āt hāc formā si erit. i. si existit eē ī mā hꝰ. i. ī mā reali τ sibi ꝑꝑortionata. τ qr sic aliqd hꝫ esse sic hꝫ cognosci τ diffiniri: si rō danda ē de forma q̄ hꝫ esse in re τ in materia. nunq̄ erit perfecta τ cōpleta nisi ibi ponat̄ ipsa materia. ¶ Notandū ḡ magis cōplete diffinire physicuꝫ

q̄ dyaleticū cū ipse in diffinitiōib⁹ rer̄ mā̄liū ⁊ formarū existentiū in mā̄ ponat ipam mā̄z: qd nō facit dialecticus: qui solū cōsiderat rōnē ⁊ formā. ⁊ qr difficile est diffinire aliquid pfecte ⁊ cōplete ex ipsa dr̄ia que est inter dialecticum ⁊ physicum: patet difficultatem esse magnā circa diffinitiones physicas. Deinde cum dicit.

Sicut domus rō qdez quedā talis: qr coopertimentuz ꝓhibens corruptiones a ventis ⁊ imbrib⁹: ⁊ caumatib⁹: hec aūt dicit lateres ⁊ lapides: ⁊ ligna. alia vero in his spēm ꝑ ista.

Distinguit diuersa gn̄a diffōnuz vt separet diffōnes nā̄les ab alijs vel vt ondat q̄ illar̄ diffinitionū sint nā̄les et q̄uo diffiniendū est aliqd nā̄liter. duo ḡ facit. qr pmo tangit tria genera diffōnū siue tres modos diffiniēdi. 2° ostēdit duos illor̄ modor̄ esse nā̄les. aliuz vo nō esse nā̄lem ibi (Que igit̄ nā̄lis) Dicit ḡ q̄ vna diffinitio dom⁹ ē qdē rō ponens solā formā: vt qr est opertimentū ꝓhibēs corruptiones o ventis imbribus ⁊ caumatib⁹. hec aūt. i. alio diffō dicit solaz mā̄m. vt cū dicit̄ dom⁹ est lapides lateres ⁊ ligna. alio vo est tertia diffō q̄ dicit spēm. i. formā in his. i. in ea. i. mā̄ ꝓpter illa. i. ꝓpter talē finez. ⁊ hec est diffō cōplea cōprehendēs magis cōplete que sunt de rōne diffiniti.

Notandū aūt esse modū phi q̄ illā diffōnez appellat formalē q̄ est demōstratiōis ꝑncipiū ⁊ q̄ iponit necessitatem alijs. illā vo appellat mā̄lem q̄ est demōstratiōis cōclusio ⁊ cui iponit̄ necessitas. cū ergo finis iponat necessitatem efficienti: efficiēs forme: ⁊ forma mā̄e: diffō data ꝑ finem vel ꝑ efficientē vel per formā dicit̄ formalis respectu diffōnis date per mā̄m philosophus ḡ in loquēdo de diffōnibus nō distinguit īter finez ⁊ formā sed ipaz diffōnem datam ꝑ finez appellat formalē imo si bn̄ cōsideraretur ꝑacta diffō dato per finez est magis formalis q̄ aliq̄ alia. qr finis est cā̄ causar̄ ⁊ finis iponit necessitatē oibus alijs. Notandū ēt q̄ ex hoc manifeste pz q̄ hec diffō ire q̄ē appetitus ire recōtristatiōis. ⁊ hec dom⁹ diffō: q̄ ē coopertimētū ꝓhibēs corruptionē a ventis imbribus ⁊ caumatib⁹. est diffō formalis. nā lz iratus finalr̄ itendat punire ⁊ recōtristari paruū ꝑendentē. ⁊ lz hic sit finis domus. s. ꝓhibere corruptiōes a ventis ⁊ imbribus: nihilominus tamen he diffinitiones formales sunt. qr diffinitiones date per finem formales dici debent vt est per habita manifestum. Deinde cum dicit.

Que igit̄ nā̄lis har̄ vtrū q̄ circa mā̄m: rōnez aūt ignorās: aut q̄ circa rōnē solū: aut magis q̄ est ex vtrisq̄z. illor̄ autez quis vterq̄z.

Distinctis modis diffiniendi inuestigat q̄ illar̄ diffōnuz sint nā̄les dicens: q̄ igit̄ har̄ diffōnū est nā̄lis vtruz diffō q̄ est circa mā̄m ignorans aūt rōnē ⁊ formā aut est nā̄lis diffō illa q̄ est solū circa rōnē ⁊ formaz aut magis dz dici nā̄lis diffō q̄ est vtriusq̄z. ⁊ subdit q̄ illor̄ autē quis ē nā̄lis: et ait q̄ vterq̄z. Notādūz aūt q̄ cum tres sint modi assignati diffiniēdi vterq̄z modus. i. duo illor̄ modor̄ sūe nā̄les. terti⁹ vo est inā̄lis. nā diffō ponens formā solā nō ē nā̄lis: sz diffō ponēs mā̄m: ⁊ illa q̄ inuit vtrūq̄z vt mā̄m et formā nā̄les sunt. Notōdum ēt q̄ lz due diffōnes sint nā̄les vt illa q̄ ponit mā̄m ⁊ q̄ ponit vtrūq̄z: magis ē tn̄ nā̄lis ponens vtrūq̄z q̄ ponens mā̄m tm̄: eo q̄ mā̄ nō sit nā̄ nisi per ꝯparationē ad formā. vt ꝓbat̄ scdo physicorum. Notādū ēt phm oia hec adducere. vt ostendat quāta difficultas sit circa cōsiderationē anime. ⁊ circa passiōes eius prout talia sunt diffinibilia naturaliter eo q̄ diffinitiones talium quanto magis complete sunt tanto magis naturales iudicantur. Deinde cum dicit.

Cō. 17. **At vero nō est aliqs q̄ circa passiōes materie nō sepabiles: ⁊ vt nō seperabiles sunt versetur sed physicus circa oēs quecūq̄z h⁹ corporis ⁊ h⁹ materie opera ⁊ passiōes sunt.**

Ex his q̄ dixerat dat dr̄iam inter physicū ⁊ alios artifices. ⁊ qr h⁹ dr̄ia hic q̄si icidētalr̄ adducit̄. io tria facit. qr pmo pōit h⁹ dr̄iaz. scdo qr quasi digressionē fecerat a ꝓposito redit ad ꝑncipale intentū ostedēs q̄les sunt passiones aie cōsiderate onā̄li: ⁊ q̄uo habeāt diffiniri. 3° ꝯtinuat se ad tractatū. ⁊ ad portē executiuaz ostēdēs q̄liter de aia sit tractandū ⁊ exequēdū 2ª ibi (Sed redeūdū est) 3ª ibi (Intendētes aūt) Circa pmū duo facit. qr pmo ondit q̄ ptinēt ad physicū. 2° ex his q̄ dixerat dat dr̄iaz iter physicum ⁊ artificiales alios ibi (Circa q̄scūq̄z aūt) Dicit ḡ at vero nō est aliqs circa passiōes mā̄e nō sepabiles neq̄z inquantuz sunt sepabiles supple nisi physic⁹: sz physic⁹ ē circa oēs passiōes ⁊ q̄cunq̄z opa ⁊ passiōes sūt tolis corporis. s. nā̄lis ⁊ mā̄e h⁹ q̄ est. s. nā̄lis. Deinde cū dicit.

Circa quascunq̄z autem nō inquantuz huius alius: vt de qbusdam quidez artifex est si contingat vt instructor aut medicus.

Ex his q̄ dixerat sepat physicuz ab alijs artificib⁹. circa qd duo facit phs. qr pmo sepat physicū ab artificibus practicis. scdo a speculatiuis vt a mathe^cis ⁊ diuio ibi (Nō separabiliū quidē) dicit ḡ q̄ artifex q̄ est circa q̄scūq̄z passiones q̄ nō sunt h⁹. i. q̄ nō sunt corporis nā̄lis vt nā̄le est alius a physico: vt artifex practic⁹ vt istructor aut medic⁹ si cōtingat ipm cōsiderare de q̄busdā passionib⁹ corporis nā̄lis. qr cōsiderat de eis nō vt nā̄les sunt. opz tales artifices differre a pho nā̄li. Deinde cū dicit.

Nō separabiliuz qdē. In q̄tū aūt nō talis corporis passiōes: sz ex restrictōe mathematicus. Scdm aūt q̄ oīo sepate prim⁹ philosophus.

Separat physicuz a mathe^cis ⁊ a diuio dicēs q̄ passiōes qdem de nūero nō sepabiliuz inq̄tū nō sūt talis corporis. i. inq̄tuz nō sunt in tali corpore nā̄li. sz vt ex restrictiōe. i. vt per cōsiderationez restringunt̄: vl' vt hz alia lr̄a. ex remotione. i. vt remouent̄ ⁊ abstrahunt̄ a tali mā̄. illas passiones vl' illas res ꝯsiderat mathe^cus. sz res q̄ sūt sepate ⁊ fm q̄ sunt separe ꝯsiderat pm⁹ phs. Differt ḡ nā̄lis a mathe^co. ⁊ a pmo pho. qr pm⁹ phus cōsiderat sepata ⁊ vt sūe sepata. mathe^cus. vo lz n̄ ꝯsideret sepata: ꝯsiderat tn̄ ea vt sūt sepata. phyc⁹ vo nō ꝯsiderat sepata: nec vt sūt sepata. Notōdū ḡ q̄ sic duo tetigerat de physico. videlz q̄ cōsiderat passiōes nā̄les vt sunt corporis nā̄lis ⁊ q̄ ꝯsiderat talia vt nō sūt sepata: ita ꝑ hec duo dr̄t ab alijs artificib⁹. rōne. n. insepabilitatis differt physic⁹ a mathe^co. ⁊ diuīo: sz rōne nā̄litatis differt ab artificibus practicis: vt ab edificatore ⁊ medico ⁊ marie a cyrugico: qr tales ꝯsiderant in corpore naturali aliq̄ nō nā̄lia sz ꝑ artez idnero. Nōn^m ēt q̄ vt cōiter ponit̄ istud additū ꝑ qd sepat̄ physicus ab alijs artificib⁹ nō ē oīo extra ꝓpositū. nā cū fecisset mentionem de diuersis modis diffiniēdi: qr fm diuersos modos diffiniendi sumit̄ diuersitas artificū: cōgruum fuit post illos diffinitiuos modos dare differentiaz īter ipsos artifices. ⁊ inter ipsas scios. Deinde cū dicit.

Sed redeunduz est vn̄ venit sermo. Dicebamus aūt q̄ passiōes aie nō sepabiles a physica materia aialiū inquātū tales existunt: sicut furor ⁊ timor: ⁊ nō sicut linea: ⁊ planum. Cō. 18

Quia quodammodo digressionez fecerat redit ad propositum dicens q̄ redeundum est vnde venit sermo. dicebamus autem q̄ passiones anime non separabiles a

physica. idest a naturali materia animalium in quantum ta-
les existunt sunt furor amor timor gaudium &c. talia que
non sunt sicut linea & planum .i. superficies que habent cō
siderari & diffiniri sine materia sensibili. Sed hȝ passio-
nes anime: & etiā ipsa anima cuius sunt tales passiōes diffi
niri hȝ per ipm corpus & p māam nālez Deinde cū dicit.

Lib. ¶ Intendētes aūt de aīa necesse est simul dubi-
tantes de qbus bene dubitare oȝ ptranseuntes
primoꝝ opiniones ꝯprehendere quicunqȝ ali-
qd de ipsa enūciauerūt: vt bñ qdē dicta accipia
mus. Si vero aliqd nō bñ hec vereamur.

¶ Cōtinuat se ad tractatū .& ptēȝ executiuā ondens qliter
de aīa sit tractandū & exequendū dicēs q̄ itendentes aūt
de aīa necesse est dubitantes eē de bñ dubitabilibꝰ de qbꝰ
oȝ in dispōnibus abūdare: & oȝ nos eē ptrāseūtes opiones
pꝛoꝝ .i. āntiquoꝝ ꝯphēdere .i. apphēdere dicta s qbuscūqȝ
aliqd de ipa aīa ēnunciauerūt & hȝ debemꝰ facere. vt anti-
quoꝝ qdē bñ dcā accipiamꝰ .i. acceptemꝰ. Si vō aliqd nō
fit ab eis bñ dcȝ vēamur .i. timeamꝰ accipe & acceptare illō.

Principiū aūt qōnis apponere q̄ maxi
me videnť inesse fm nāam: aīatuȝ igi-
tur ab iāiato in duobꝰ maxime differ-
re videť. videlicet motu & sensu. acci-
pimus aūt & a pgenitoribꝰ fere hec duo de aīa.

¶ Finito phemio hic ponit tractatꝰ vel ps executiua in q̄
fm modū ppatū in phemio. p̄ exeqtur de aīa fȝ opione
alioꝝ. 2ᵒ exeqtur de ea fm opionē ppriā. scda ps incipit in
pn̄ scdi libri ibi. (Que qdē a priorib.) circa pmū duo facit.
q2 p̄ exeqtur de aīa fm opionē alioꝝ qntū ad totā aīam. 2ᵒ
exeqtur de aīa fȝ opionē alioꝝ qntū ad ptes eiꝰ. scda pars
icipit circa finē hꝰ pmi libri ibi. (Qm̄ aūt cognoscere aīe ē
& sentire &c.) Circa pmū duo facit. q2 p̄ ꝯtinuat se ad dicen
da. 2ᵒ exeqtur de itēto ibi. (Dicunt eniȝ qdaȝ.) Dicit ḡ q̄
pn̄ᵐ sūt qōnis .i. inqsitiōis de aīa est apponere .i. ppōnere
illa q̄ maxie videnť inesse ipsi aīe fȝ nāȝ. hec sūt sūt duo:
iō seqtur q̄ aīatuȝ igiť ab inaiato in duobꝰ maxie videtur
differre. vȝ. motu & sensu: & subdit q̄ hȝ fere duo de aīa ac-
cepimꝰ a pgenitoribꝰ nr̄is. vȝ. q̄ inuestigauerūt ipsam mo-
tu & sensu. ¶ Notādū aūt q̄ quelibȝ res est igrenda & in-
uestiganda p sibi ppria. igiť si volumus ingrere & inuestiga
re de aīa pn̄ᵐ huiꝰ inqsitiōis oȝ esse p ea que isunt ipsi aīe.
& q̄ sunt ei ppria fm nāam. ¶ Notāduȝ ēt q̄ illa sunt ppa
alicui p q̄ illud differt ab alijs. illa ḡ erūt ppria aīe p q̄ aīa-
taȝ differt ab inaiato. hec aūt sunt duo. motus & sensus. qn̄
enī videmꝰ q̄ aliqd mouet se & q̄ sentit iudicamꝰ ipsȝ aīa-
tū eē. inuestigāda est ḡ aīa p motū & sensuȝ vel inuestigāda ē
p hȝ q̄ est cā motꝰ & cā sensus. Deinde cū dicit.

Lb. 20. ¶ Dicūt eniȝ qdaȝ: & maxime: & primo eē aīaȝ
id qd est mouēs: existimātes aūt qd nō moueť
ipsum nō ꝯtingere mouere alterū: eoꝝ que mo-
uenť aīam sic arbitrati sunt esse.

¶ Exeqtur de itento. circa qd duo fač. q2 p̄ narrat opiones
alioꝝ circa aīaȝ. 2ᵒ eas reprobat ibi (Cōsiderādū aūt pᵐ)
ad euidentiā aūt pme ptis sciendū q̄ pgenitores nostri &
antiq phi de aīa tractātes qdā conati sunt inuestigare aīaȝ
motu. qdā cognitiōe & sensu. qdaȝ vō vtroqȝ mō. iō tria ḡ fač.
nā pmo narrat opiones antiquoꝝ de aīa inuestigātiū aīam
motu. scdo narrat opionē inuestigātiū eā cognitiōe & sensu.
3ᵒ narrat opionē inuestigantiū ipsaȝ vtroqȝ mō. 2ᵃ ibi. (Qui
cūqȝ sūt ad cognoscere) 3ᵃ ibi. (Qm̄ autē & motum.)
¶ Rursus autem ad euidentiam pme partis sciendum
q̄ fm opionē antiquoꝝ idē est inuestigare aīaȝ ex eo q̄ ē
mouēs vel ex eo qd ē pncipiū mouēdi. & inuestigare ipaȝ ex
eo qd ē qd mobile vel ex eo qd moueť. credebāt .n. antiq
q̄ nihil moueret nisi moueret. duo ḡ facit. q2 p̄ ait q̄ an-
tiq inuestigātes aīaȝ p viā motꝰ dicebāt ipsaȝ esse aliqd qd
mouebat & qd mouebať. 2ᵒ narrat & adducit varias opio-
nes antiqrū inuestigātiū aīaȝ p viā motꝰ ibi (Vñ democri
tus) Dicit ḡ q̄ antiq qdā .n. & maxie & p̄ dixit aīaȝ eē id qd
est mouēs. existimātes aūt q̄ id qd nō moueť nō ꝯtigere
ipm mouere. & q2 sic est sic arbitrati sunt antiqui aīam eē
alterū aliquid eorum que mouentur.

Dubitaret forte aliqs. vtrū hoc sit verū q̄ ni-
hil mouet nisi moueať. ¶ Di
cendū q̄ nō oē mouens moueri duplici via venari possu-
mus. pᵃ via sumiť ex eo q̄ nō ꝯtigit abire in ifinitū. 2ᵃ su-
miť ex eo q̄ illud qd est p accñs separať & ꝯtigit nō eē. pᵃ
via sic pȝ. nā vt pbať in. 7ᵒ physicoꝝ. oē qd moueť ab alio
moueť. si ḡ hoc mouēs moueť. mouebiť ab alio. & q2 nō ē
abire in ifinitū. opȝ deuenire ad aliqd mouēs immobile.
2ᵃ via sic oȝ. nā motꝰ p se nō ē in mouēte: sȝ in moto. sič .n.
fractio nō est in frāgēte sȝ in fracto. & sič alteratio p se nō
est in alterāte: sȝ in alterato. sic vlr motꝰ nō ē in mouente:
sȝ in moto. Accidit itaqȝ mouēti vnde mouēs est q̄ in eo
sit motꝰ. & q2 qd ē p accñs separať & ꝯtingit nō eē: ꝯtigit q̄ re
periať motor in q̄ nō erit motꝰ. & p ꝯñs q̄ nō mouebiť: nō
ḡ bñ opinabanť antiq dicētes aīaȝ eē aliqd qd moueť eo
q̄ nō ꝯtigit aliqd mouere nisi moueať ipm: nec ē vlr veꝝ
q̄ oē mouēs moueať: & si cōtingit aīaȝ moueri moto cor-
pore hoc est p accñs. nō per se. Deinde cū dicit.

¶ Vñ democritꝰ qdē ignē quēdā: aut calorē eē
dicit ipaȝ. Jnfinitis igiť existētibus figuris & atho-
mis: q̄ sūt speciei rotūde ignee: & aīam dicit vt
in aere moto: que vocenť decisiones que vidē
tur per portas in radijs quaꝝ omne semen ele
menta dicit Democritꝰ totius nature.

¶ Narrat varias opiones antiquoꝝ inuestigātiū aīam per
viaȝ motꝰ. circa qd qtuor facit fȝ q̄ qtuor tales opiones
narrat. nā p̄ narrat opionē dmocriti. 2ᵒ opionē leucippi.
3ᵒ opionē pictag. qrto narrat opionem anaxa. 2ᵃ ibi (Silr
aūt leucippꝰ) 3ᵃ ibi (Videť aūt & a pictagoricis) qrta ibi
(Silr aūt & anaxagoras) Dicit ḡ q̄ democritꝰ dicit ipaȝ
aīam esse quēdā ignē aut esse quēdā calorē igneū. nā exīs
tibus ifinitis figuris & athomis democritꝰ dicit aīaȝ esse
ignē .i. esse athomos vel decisiōes igneas q̄ decisiōes sunt
speī rotūde. dicebat .n. democritꝰ aīaȝ cōponi ex athomis
q̄ erant nāe ignee & erāt figure rotūde. nā vt in aere appa
ret qdā sunt corpa pua mota q̄ pua corpora pp sui puita-
tem vocanť decisiōes q̄ decisiōes videnť in radijs p por-
tas: de nūero qrū decisionū dixit democritꝰ esse oē semē
& esse elta .i. pncipia totiꝰ nāe. ¶ Notādū aūt q̄ cuȝ sumꝰ
extra ad lumē. q2 disgregať visus noster nō possumꝰ vide
re has decisiōes nec hos athomos pp sui puitatē. sȝ cū su-
mus in domo & p portas vel fenestras itrāt solares radij
tūc in illis radijs apparēt he decisiōes. & hi athomi qs de-
cisiōes dicebat democritus eē oē semē & vle semē & vlia
pncipia totius nāe .i. adest oīum reruȝ naturalium.

Dubitaret forte aliqs. qre democritꝰ posuit
hos athomos & has decisio-
nes esse vlia pncipia totiꝰ nāe. ¶ Dōm q̄ de hoc in libro
de gnātiōe diffusiꝰ diximꝰ: sȝ qntū ad psens spectat antiq
phi nesciuerunt resoluere corpora in māam & formā & non
potuerūt ad hoc ptingere vt cognoscerēt q̄ pncipia nāe
eēnt nec erāt materia & forma: sed oēs posuerūt hō pn-
cipia esse aliquod corpus vel aliqua corpora. nam aliqui
pncipiuȝ omnium dixerunt esse aerem aliqui aquaȝ. & sic

de aliis hoc viso dicamus q̄ duo sūt de rōne pncipij.simplicitas ꝛ virtuositas.sūt.n.pncipia simplicia q̄z ad ea fiat resolutio alioꝝ.ꝛ sunt virtuosa q̄z ex eis fiūt alia.ꝛ vt° eorum se extēdit ad alia.cū ḡ hẏ decisiones ꝛ hẏ athomi sint corpora valde parua ꝛ videantur eē valde virtuosa eo q̄ continue moueanť.si pncipia rerū nālium debemus ponere q̄ sint corpora:aliquā appentiā habebat positio democriti q̄ hẏ corpora potius essent pncipia alioꝝ.

Alterius forte dubitaret aliqs:q̄re democrit° posuit aīaz cōponi ex athomis nō q̄buscūq̧ sꝫ ex athōis q̄ erāt nāe ignee.℄ Dōz q̄ ignis īter oīa alia elementa est maxime actiuus ꝛ est formalior ceteris elemētis:ꝛ q̄z aīa hꝫ rōnē forme ꝛ hꝫ rōnē motiui ꝛ actiui respectu corporis si ex aliqb° athomis debebat ꝯponi aīa digna erat q̄ cōponereť ex athomis actiuiorib° ꝛ formaliorib°:cuiusmodi sunt athomi nāe ignee.℄ Rursus aduertendū est q̄ cū ab aīa habeat esse vita:ꝛ vita consistat in calo:dixit democritus ipsaz q̄dem aīam esse ignez q̄ndaz aut calorem.i.esse ignem aut igneam.

Alterius forte dubitaret aliqs.q̄re democritus posuit aīaz eē ex athomis rotūdis.videť eni q̄ poti° debuit eā ponere ex athomis piramidalib°.q̄z pīramis pp acumē vr̄ magis habilis ad motū q̄ȝ figura rotunda.acutū eni hr̄ scindit mediū.ꝛ p ꝯn̄s vr̄ bene mobile.℄ Dōm q̄ si p motū debem° inuestigare aīaz:oꝫ q̄ hoc fiat p motū qui sit sibi cōgruus.mot° autē factus ab aīa ē ad oēz dr̄iā positiōis.figura ḡ angularis:q̄z nō est habilis vt moueať fm̄ oēm dr̄iaz situs ex athomo figure piramidalis vel cuiuscūq̧ figure hn̄tis angulos nō posuit democritus cōponi aīam:sꝫ ex athomis rotūdis aptis natis moueri ad oēm dr̄iam situs.Deinde cū dicit.

Tō.xi.

℄ Similiter aūt ꝛ leucippus hoꝝ aūt sp̄ica aīaz pp id q̄ maxie pn̄t penetrare p oē huiusmodi figure ꝛ mouere reliq̄ cū moueanť: ꝛ ipsa arbitrātes aīam esse efficiēs in aīalibus motū.

℄ Narrat opiōnē leucippi.circa qđ duo fač.q̄z p̄mo fač qđ dictū est.scđo qđ dixerat manifestat p signū.ibi (Un̄ ꝛ viuēdi.) Dicit ḡ.q̄ sir̄ leucippus dicebat aīaz esse sp̄ica corpora de numero hoꝝ corpoꝝ īdiuisibiliū pp id q̄ talia corpora que sunt hẏ figure sperice maxie pn̄t penetrare p oē .i.p oem dr̄iaz pōnis ꝛ mouere reliq̄ corpa cū moueanť ꝛ ipsa.hi ḡ phẏci ponebāt aīaz ꝯponi ex talib° corpib° mouētib°:q̄z erāt arbitrātes aīaz eē efficiēs motū in animalib°. ℄ Nōn̄ ēt dmocritū ꝛ leucippū fuisse socios ꝛ collegas.vn̄ qđ dicebat vn° dicebat ꝛ alius.arbitrātes ḡ erāt ambo sir̄ q̄z silēz opiōnē hēbāt.℄ Nōn̄ ēt opiōnē democriti ꝛ leucippi in h ꝯsistere q̄ cū aīa sit efficiēs motū in aīalib° ꝛ hẏ mot° sit ad oēz dr̄iaz sit° dignū ē aīaz ꝯponi ex athomis rotūdis q̄ pn̄t p oē penetrare ꝛ moueri ad oēz dr̄iaz situs. ℄ Notādū ēt q̄ hẏ athomi ꝛ hẏ corpa rotūda dicunť mouere reliq̄ corpa cū moueanť ꝛ ipsa.q̄z vt tactuz ē crediderūt aliqui physici nihil mouere aliud nisi moueať ꝛ ipm. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Un̄ ꝛ viuēdi terminū esse respiratiōnē. Constringēte.n.eo q̄ corpora ꝯtinet: ꝛ extrudente figuras pbētes aīalib° motū:ex eo q̄ nō ē ipsas quiescere nullaten° auxiliū fieri de foris igrediētibus aliis huiusmodi in respirando. ꝓhibere eniꝫ has: ꝛ que insunt aīalibus disgregari simť ꝓhibens ꝛ cōstringēs ꝛ ꝯprimēs: ꝛ viuere an teq̄ȝ diu possunt hoc facere.

℄ Qđ dixerat manifestat p signū.oñdit.n.q̄m̄o democritus ꝛ leucipp° declarabāt p quoddā signū q̄ aīa erat ex athomis cōstituta dicēs.vn̄ ꝛ viuēdi terminū dicūt esse respirationē.nā ipo corpore aereo qđ ꝯtinet hẏ corpa īdiuisibilia cōstringēte hẏ corpa ꝛ extrudēte.i.exteri° emittēte figuras pbentes aīalib° motū ex eo q̄ nullaten° nō ē ipsas figuras vel ipsos athomos q̄escere:iō dicebāt auxiliū fieri de foris igrediētib° aliis hẏ athomis in respirādo.dicebant.n.ꝓhibere has figuras vel hos athomos q̄ sūt ī aīalibus disgregari.nā gen° athomoꝝ p respiratiōēz igrediēs est sir̄ ꝓhibēs ꝛ cōstringēs ꝛ ꝯprimēs alios athomos non permittēs eos disgregari.vn̄ dicebāt aīalia tādiu viuere q̄ȝdiu pn̄t hoc facere.℄ Notādū aūt itentōēz h° lr̄e in h ꝯsistere:q̄ q̄z athomi ex q̄b° ꝯponiť aīa:nullo° q̄escūt.sed sunt valde mobiles:ꝛ nisi ꝯpmerenť stati discederēt abinuicē ꝛ dissolvereť aīa.iō posuit democrit° q̄ aľ īdiget respiratiōe.q̄z aer exterior ꝯtines hẏ athomos cuꝫ attrahiť p respiratiōnē extēdit ꝛ imittit alios athomos exteriores q̄ cōprimūt athomos:ex q̄b° cōponiť aīa ne dissoluanť ꝛ sic ꝯtinuať vita.q̄z tam diu viuit aľ q̄ȝ diu pōt respirare:ꝛ q̄ȝdiu pōt h auxiliū facere.ḡ auxiliuꝫ fit defoꝛis.q̄z athomi exn̄tes exteri° ꝛ defoꝛis cū p respiratiōnē īgrediuntur interi° auxiliať aīali vt ꝯtinueť in vita.ꝛ q̄z sic ē signū est q̄ aīa q̄ dat vitā aīali sit cōposita ex athomis cum p athomos ꝯtinueť hẏ vita. ℄ Notādū ēt q̄ vbi nos hēm° auxiliū fieri defoꝛis alia lr̄a hꝫ auxiliū fieri celitus qđ forte dictū aludit pōni pictag.quaꝫ in aliquo secuti sūt democritus ꝛ leucippus.dr̄ eni posuisse pictagoras celū esse magnū aīal.p cui° hiatum ꝛ respiratiōnē attrahiť iste aer sic plen° athomis.ꝛ q̄z p athomos in h aere exn̄tes auxiliať aīalia vt ꝯtīueť ī vita dr̄ hẏ auxiliū fieri celitus.

Dubitaret forte aliqs q̄m̄o athomi exteriores qui sunt de foris auxiliant nos ꝛ faciūt ad ꝯtinuatōēz vite.℄ Dōz q̄ seq̄ndo opiōnē democriti ꝯponēdo aīaz ꝯponi ex athomis in respirādo ꝛ attrahēdo aerez exteriorē plenū athomis:vt ꝯmētator innuit sup hunc locū:triplex auxiliū ꝯsequimur.p̄mū est q̄ athomi ex q̄bus ꝯponiť aīa eo q̄ sint nāe ignee ꝛ figure rotūde sunt adeo habiles ad motū q̄ nullo mō ꝯtingit eos q̄escere:sꝫ semp ꝯtingit aliquē ex eis discedere. per athomos ḡ attractos exteri° auxiliamur.q̄z suppleť loc° descēdētiū athomoꝝ.nā si aīa est ꝯposita ex athomis:ꝛ semp discedunt aliq ex eis si nō attraherenť aliq athomi supplentes locū discedentiū statiꝫ corrūpereť aīal.scđo auxiliamur p hẏ athomos attractos defoꝛis.q̄z illi ꝯprimūt alios athomos ex q̄b° ꝯponiť aīa ꝛ nō pmittūt eos ita discedere.3° iuuamur per hẏ athomos.q̄z sic vn° carbo ignit° fortificať ꝛ roboratur ad pn̄tiaz alteri° carbonis igniti:sic athomi ex q̄b° cōponiť aīa roboranť ꝛ fortificanť ꝛ validi° operanť opa eis debita ad pn̄tiaz athomoꝝ exteri° acutorum.hec aūt tria satis innuunť in lr̄a vbi dicť q̄ athomi exteri° attracti ꝓhibēt athomos ex q̄b° ꝯponiť aīa ꝛ cōstringūt ꝛ ꝯprimūt.ꝓhibēt.n.eos q̄ nō pmittūt ipsos sic de facili disgregari.ꝯstringūt eni eos.q̄z nō pmittunt eos sic rarefieri:eo q̄ suppleāt ꝛ subintrēt locū discedentiū athomoꝝ.comprimunt aūt ipsos.qđ faciēdo fortificāt eos ꝛ reddunt eos validiores ad operādū opa eis debita.Deīde cū dicit.

Tō.xx.

℄ Videť aūt ꝛ a pythagoricis dictū eandeꝫ hr̄e itelligētiā.Dixerūt.n.q̄dā ipsoꝝ aīam esse que sunt in aere decisiones: alii aūt has mouēs.

℄ Ponit positionem pictagore. Circa quod tria facit.q̄z p̄mo ponit hẏ positionē.scđo assignat positiōis rōnē.3° ex his q̄ dixerat concludit q̄ oēs hi phi q̄ noiati sunt venati sunt nām aīe ꝛ cōsiderauerūt ipam ex parte motus.scđa ibi (De his aūt) tertia ibi (Videť aūt) Dicit ergo q̄ dictū a pyctagoricis videť eandē hr̄e itelligētiā.i.eandē hr̄e sn̄iam cū dicto democriti ꝛ leucippi:nō tn̄ ipsi pyctagorici

illi cõueniebant cum positione democriti: sed qdã ipsorũ dicebat animaz esse has decisiones que sunt in aere: τ isti simplr̃ ɔueniebãt cũ democrito: alij aũt pictagorici dixerunt φ aia nõ est hꝫ athomi: nec hꝫ decisiones: sꝫ est quedam vĩtus mouẽs has decisiones: τ hos athomos: τ huius opiõis dr̃ fuisse qdã phs noie archilaus magister socratis. ¶ Notandum aũt φ pictagorici dicunt illi qui secuti sunt pictagorã. sicut ergo inter aristotelicos .i. inter sequẽtes aristotelẽ sunt opiniones varie: τ quidã opinant vnũ τ qdã aliud: sic iter pitagoricos poterãt eẽ varie opiões: τ qdam poterãt opinari vnũ: τ qdã aliud. ¶ Deide cũ dic.

¶ De his autem dictũ est ppter id φ continue videnẽ moueri: τ si sit tranquillitas nimia. In idem autem ferunẽ τ quicũqꝫ dicunt animaz esse quid seipsum mouens.

¶ Assignat huius positionis rõnẽ dicẽs: φ dictũ est de his videlꝫ quare aia dicaẽ cõposita ex athomis. nam hoc est ppter hoc φ hꝫ athomi ɔtinue videnẽ moueri. τ si sit nimia trãquillitas in aere: τ qꝛ aia ponĩ esse qd mouẽs cũ ſm antiquoꝝ opiõnẽ nihil moueat nisi moueaẽ τ ipm dignum videbaẽ eis φ aia esset cõposita ex athomis q sunt adeo mobiles. addit aũt φ in id idẽ ferunẽ qcũqꝫ dicunt aiam esse qd .i. esse aliqd seipsum mouẽs. hi .n. ferunẽ ĩ idẽ τ tenẽt eandẽ quodãmodo sniam: qꝛ ɔsiderant aiaꝫ rõne motus. ¶ Deide cum dicit.

¶ Videnẽ autem omnes hi existimasse motuz maxime ppriuum esse anime: τ alia quidez oia moueri ppter animam: ipsam autem a seipsa propter nihil videre mouens quod non moueatur τ ipsum.

¶ Concludit ex dictis φ oẽs hi phi ɔsideraverũt de aia τ venati sunt ipsam ex parte mot⁹ dicẽs: videnẽ aũt oẽs phi s. qui noiati sunt existimasse motuz esse maxime ppriuum anime: τ alia qdẽ oĩa moueri ppter aiam: ipsam aũt a .am dicebãt moueri a seipsa: dicebãt enim aiam moueri cum mouebat: ppter id φ ſꝫ eos nihil videẽ mouẽs qđ nõ moueaẽ τ ipsum. ¶ Deinde cum dicit.

Lõ. 23. ¶ Similiter autem τ anaxagoras animam dicit esse mouẽtẽ: τ si aliquis alius dixit φ omne mouet intellectus.

¶ Põit positionẽ anaxagore: circa qđ duo faẽ. qꝛ p̃ narrat hꝫ positionẽ. secũdo cõparat positionẽ eius ad positionez democriti. ibi. (Non tamẽ penit⁹) dicit ergo: φ similiter aũt τ anaxagoras: supple consideravit aiam ex pte mot⁹: qꝛ dicit aiam esse mouentẽ alia τ si aliqs alius secutus est anaxagorã: τ dixit φ intellect⁹ .i. φ aia mouet omne .i. mouet oĩa: sic dicẽs: supple in eandẽ incidit sniam τ ɔsiderat aiam ex parte motus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non tamẽ penitus sicut democritus: ille quidem enim dicit simpliciter idem esse animam τ intellectum: verũ enim aiebat esse quod videẽ vnde bene dicere homerum φ Hector iacet aliud sapiens: non itaqꝫ videtur intellectus tanqꝫ potentia quedã que circa veritatem: sed idẽ dicit aiam τ intellectum.

¶ Comparat opinionẽ Anax. ad opiõnez democriti ostendens φ democritus magis certificauit nos .i. magis patẽter locutus est. τ non ita dubie loquebaẽ sicut Anaxago. circa qđ tria facit. qꝛ p̃mo ostẽdit democritũ patẽter τ manifeste locutũ esse. scđo declarat anax. nõ fuisse locutũ patenter: sed dubie: tertio epilogat circa determinata. secunda ibi. (Anax. aũt). tertia ibi. (Quicũqꝫ quidẽ ergo ĩ moueri). dicit ergo φ cũ anax. non penitus nos certificat de sua positione: sicut democritus. nam ille quidem .i. democritus simpliciter dixit idem esse animam τ intellectum: non enim distinguebat democritus inter intellectũ τ sensum: volebat aũt veruꝫ esse qđ videẽ .i. qđ apparet sensui dicebat enim sensum habere virtutẽ disciplĩne τ esse idẽ qđ intellectus: vnde cõmẽdabat Homeꝝ dicẽs democritus: Homeruꝫ bene facere .i. bene dicere cum dicebat φ hector iacet: quasi aliud sapiẽs. democritus itaqꝫ non vtitur vel non videẽ vti intellectu tanqꝫ sit potẽtia quedaꝫ que sit circa veritateꝫ: τ que sit diiuncta a sensu. sed idem dicit esse intellectum τ aiam: τ intellectũ τ sensuꝫ. ¶ Notandum aũt φ Homerus ponebat φ quãdo hector trãsmutabaẽ in sensu τ in corpore qđ trãsmutabaẽ in intellectu: τ iacebat qꝫ alius sapiẽs. volebat .n. homerus φ qñ hector erat alienat⁹ in sensu: qđ iaceret quasi sapiẽs aliud .i. aliena: τ volebat φ esset alienat⁹ in intellectu: ex quo seqbaẽ φ itellect⁹ esset sensus. τ qꝛ democrit⁹ ponebat intellectum esse sensum: ideo cõmẽdabat hoc dcm̃ homeri: qꝛ ɔcordabat positioni sue.

Dubitaret forte aliqs. vtrũ sit verũ dictũ homeri φ qñ aliquis est alienatus in sensu φ iaceat quasi aliud sapiẽs. τ φ sit alienat⁹ in intellectu: videẽ φ sic: qꝛ frenetici alienati in sensu videntur aliena sapere: τ vñr eẽ alienati in itellectu. ¶ Dicẽdũ φ alienatio in sensu p se nõ faẽ alienationẽ in itellectu nec ĩtellect⁹ est sensus vt opinabanẽ democrit⁹ τ homer⁹: attñ qꝛ nõ ĩtelligim⁹ nisi cũ fantasmate leso organo fantastico per accñs impediẽ opatio itellectus.

Ulterius forte dubitaret aliqs qꝛ democrit⁹ opinabaẽ idẽ eẽ itellꝫ τ sensuꝫ ex eo φ dicebat idẽ eẽ itellꝫ τ aiaꝫ. ¶ Dõm φ democrit⁹ nõ loqbaẽ de oĩ aia: ſꝫ solũ loqbaẽ de aia aialiũ: q̃ mouet p desideriũ τ appetitũ: imo ẽt nõ videbaẽ loq de aia oĩuꝫ aialiũ. ſꝫ solũ de aia aialiũ respirãtiũ: cũ pbaret cõpositã aiaꝫ eẽ ex athomis: qꝛ respirãdo τ attrahẽdo aerẽ plenũ athomis ɔtinuabaẽ aialiũ vita: si g idẽ erit ĩtellꝫ: qđ aia taliũ aialiũ nullũ erit aial respirãs qđ nõ hẽat itellꝫ: qđ eẽ nõ possꝫ nisi idez eẽt ĩtellꝫ τ sensus: cũ multa sint aialia respirãtia hñtia solũ sensuꝫ. ¶ Sciendũ g φ ex dictis democriti triplr̃ põt colligi φ idẽ sit itellꝫ τ sensus. p̃. n. h̃ colligiẽ ex eo φ dicebat idẽ eẽ itellꝫ τ aiam. 2⁹ ex eo qđ ponebat φ veꝝ eẽt obꝫ sensus. dicebat .n. verũ eẽ qđ videbaẽ sensui: cũ g vitas sit rectitudo sola mẽte pceptibilis. vt dic̃ Anselm⁹ ĩ lib° d̃ vitate τ vitas sit adeq̃tio reꝝ τ itellectuũ. vt dic̃ Boetius vĩ veꝝ eẽ ppriũ obm itellꝫ: g q dicit veꝝ eẽ obꝫ sensus dicit ĩtellm eẽ sensuꝫ: veꝝ .n. formalr̃ nõ cõparaẽ ad sensum ſꝫ ad itellectũ. 3⁹ hoc idẽ colligiẽ ex dicto democriti ex eo φ cõmẽdabat homeꝝ hoc dicẽtẽ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Anaxagoras autem minus certificat de ipsa. Lõ. 24.

Multotiens quidem enim causaꝫ eius φ bene τ recte dicit esse intellectum: aliqui autem intellectum hũc esse animam. In oibus enim ipsum inesse aialibus magnis: τ paruis τ honorabilibus: τ inhonorabilibus: non videtur autem ſm prudẽtiam dictus itellect⁹ oib⁹ siñr aialib⁹ inesse: sed neqꝫ oibus hoibus.

¶ Narrat põnẽ anax. d. φ anax. aũt min⁹ certificat .i. min⁹ certe τ magis dubie loqẽ de ipsa aia vl̃ magis dubie loqẽ d̃ ipsis .i. de aia τ itellꝫ: qꝛ multoties qdẽ .n. dic̃ ĩtellꝫ ñ eẽ idẽ qđ aia: ſꝫ dixit itellꝫ eẽ cãꝫ ei⁹ qđ recte τ bñ opaẽ. alibi aũt dixit hũc itellꝫ eẽ aiaꝫ: ait .n. ipm ĩtellm eẽ in oib⁹ aialib⁹ magnis τ puis honorabilib⁹ τ inhonorabilib⁹. Ite g loqẽ

anax. de itellectu: nec certificat nos qualr accipiat itellectum: nam itellect⁹ dict⁹ fm prudētiā nō videt̄ iesse similiter omnibus aīalibus: sed neq̄ videt̄ inesse oib⁹ hoīb⁹. ¶ Notandum autē q̄ bene ꝛ recte agere ꝯ per prudentiā: qꝛ prudētia est recta rō agibiliū: sicut ars est recta rō factibiliū. vt declarari hz in. 6° ethi. cū ḡ anax. dixit itellectū eē cāz bn̄ agēdi accipit itellectū dcm̄ fz prudētiā que nō est idē qd aīa: nec iest oib⁹ aīalib⁹. imo sic accept⁹ itellectus nō iest oib⁹ hoīb⁹: fz cū idē anax. dicat itellectū idem eē q̄ aīa ꝛ iesse oib⁹ aīalib⁹ vel ꝯtrat̄ sibiipsi vel equoce ꝛ ideterminate loqtur: nec certificat nos qualr accipiat intellectū. in hac ḡ pte magis est cōmēdādus democrit⁹. qꝛ nō sic dubie est locut⁹. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 25. ¶ Quicunq̄ igitur in moueri animatū aspexerunt: hi quidem maxime motum opinati sunt animam esse.

¶ Epilogat circa determiata. d. q̄ qcūq̄ qdē igit̄ aspexerunt aīatū i moueri. i. qntū ad motū. hi qdē maxime opiati sunt aīam eē qd motū vel qd motiuū ꝛ mouentē alia: dixerunt. n. q̄ aīa ipsa mota mouebat ꝛ reliqua.

Quicūq̄ autem ad cognoscere ꝛ sentire ea que sunt: isti dicūt animaz esse principia: alij quidem faciētes plura hec: alij vo vnū hoc.

¶ Postq̄ phs determinauit opiones phoꝝ venātiū aīam per viā mot⁹. in pte ista determinat de opionib⁹ phoꝝ venantiū aīam ꝛ determinātiū de ipsa p viā cognitōis ꝛ sensus: circa qd duo facit: qꝛ pmo ostēdit quō antiq phi determinabāt de aīa p viaz cognitionis ꝛ sensus. 2° qd dixerat manifestat p opionē emp. ꝛ platōis ibi (Sicut empe. qdē) dicit aūt q̄ qcūq̄ ḡt aspexerūt aīaz ad cognoscere ꝛ sentire ea q̄ sunt. i. entia. q. d. q̄ qcunq̄ ꝯsiderauerūt de aīa ex eo q̄ ipsa sentit ꝛ cognoscit entia: isti dicūt aīaz eē pncipia entiū: ꝛ qꝛ diuersimode loqbant̄ antiq de pncipijs: qꝛ aliq posuerūt plā pncipia: aliq vo vnū. ideo alij qdē erāt faciētes. i. dicētes aīam eē plā hoc. i. plura pncipia. alij vo dicebant aīam esse vnū hoc. i. vnū pncipium.

Dubitaret forte aliqs quō antiqui venantes aīaz p viā cognitōis ꝛ sensus dixerūt ipsam esse pncipia entiū. ¶ Dōm q̄ ois cognitio fit p assilationē. nam nisi eēt silitudo rei cognite in cognoscente oporteret rē illā ignoratā esse: hz. n. hoc vitatē tā in cognitōe sensitiua q̄ itellectiua. nā nunq̄ sensus sentiret aliqd nisi eēt in sensu silitudo rei sensibilis ꝛ nunq̄ itelligeret itellect⁹ aliqd nisi eēt in eo silitudo rei itelligibilis: vt ḡ ponerent antiq: q̄ aīa posset cognoscere oīa dicebāt ipsam hr̄e silitudinē cū oib⁹: non aūt videbat̄ ipsis q̄ aīa posset hr̄e silitudinē cū oib⁹ nisi esset cōposita ex pncipijs oīuz: volētes ḡ aīam iuestigare p viā cognitionis dixerūt ipsam eē pncipia oīuz: vt hr̄et silitudinē cū oib⁹ ꝛ vt posset cognoscere oīa: qꝛ ḡ posuerūt vnum pn̄m oīuz dixerūt aīaz eē illd pn̄m: vt qui dixerūt oīa eē ex aere dixerūt aīaz eē aerē. nā si aīa est aer hz silitudinē cum oib⁹ que sunt ex aere: ꝛ pōt oīa talia cognoscere. dicētes vo q̄ pncipiū oīuz erat aq̄: ꝛ q̄ oīa erāt ex aq̄ dixerūt aīam eē aquā. ponētes aūt nō vnū pn̄m oīum entiū: sed plā sic fecit emp. dixerūt aīam esse illa plā pncipia: q̄re loq̄ntes de aīa ꝛ iuestigātes eam p viā cognitōis sicut diuersificabant̄ in loquēdo de pncipijs: sic diuersificati sunt in loquēdo de aīa.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtrū bona eēt positio antiquoꝝ: ꝛ vī q̄ sic: qꝛ si cognitio fit p assilationē: oz aīam esse cōpositaz ex pncipijs oīuz ad hoc q̄ hēat silitudinē cū oib⁹ vt possit cognoscere oīa. ¶ Dicēdū q̄ vt cōiter ponit̄: iste fuit antiquoꝝ error: credebāt. n. q̄ cognitū deberet esse realr in cognoscente. nō videbat̄ qdez eis pōe q̄ aīa posset cognoscere terrā nisi in se realr hr̄et terram. nec q̄ posset cognoscere aquā si nō in se realr hēret aquā. hoc ḡ posito dicebant q̄ aīa terrā cognoscit terra. ꝛ aquā aq̄. vt p terrā quā hz aīa apō se pōt cognoscere aliā terrā: ꝛ p aquā quā hz in se pōt cognoscere aliā aquā: sed hec positio est falsa: qꝛ vt declarabit̄ in 3° lapis nō est in aīa. sed spēs lapidis: sic etiā terra nō est in aīa: sed spēs terre: aīa ḡ quodāmodo est oīa: ꝛ oīa sunt in aīa nō fm esse reale: vt ponebāt antiq: sed fm esse silitudinariū ꝛ intētionale: est. n. sensus susceptiuus oīum speꝝ sensibiliū: ꝛ itellect⁹ oīuz specieꝝ intelligibiliū: suscipiendo ergo aīa hō spēs poterit per sensuz assimilari oib⁹ sensibilib⁹ ꝛ cognoscere oīa sensibilia: per intellectū vo assimilari poterit oib⁹ itelligibilib⁹ ꝛ cognoscere oīa intelligibilia. ¶ Deinde cūz dicit.

¶ Sicut Empedocles qdez ex elemētis omnibus esse: ꝛ vnumqdq̄ eoꝝ animaz dicēs: sic terram qdem terra cognoscimus: aquā autem aqua: ethere autez ethera: sed ignez igne manifestum est: concordiaz autez concordia: discordia autem discordiam.

¶ Manifestat qd dixerat per opinionez empedo. ꝛ platonis qui iuestigantes aīam per viā cognitōis dixerūt ipsaz aīam ꝯstare ꝛ esse cōpositā ex pncipijs entiū. circa qd duo facit qꝛ pmo ostēdit quō empe. dicebat aīaz esse cōpositā ex pncipijs entiū. secūdo dclarat quomō hoc idē dicebat plato ibi (Eodē aūt mō ꝛ plato) ꝯtinuet̄ sic. bene dico q̄ antiq iuestigātes aīam per viā cognitionis dixerūt aīaz eē pncipia oīuz entiū: sicut dixit empe. q qdē dixit aīaz eē ex oib⁹ elemētis. i. ex oib⁹ pncipijs: ꝛ dixit aīam eē vnūqdq̄ hoꝝ pncipioꝝ: vt possit oīa cognoscere: sic dicēs: q̄ terra qdē cognoscimus terrā. ethera. i. aerē cognoscim⁹ ethere. i. aere. aquaz cognoscimus aqua. ignē igne: ꝛ manifestū est q̄ ꝯcordiā cognoscimus ꝯcordiā: ꝛ p ꝯcordiā ꝛ discordiam que est corruptiua cognoscim⁹ discordia. i. p discordiaz. ¶ Notādū aūt emp. posuisse sex pncipia: qtuor mālia ꝛ duo effectiua. dixit. n. terrā aquā aerē ꝛ ignē eē pncipia mālia: ꝯcordiā vo ꝛ discordiā voluit eē pncipia effectiua: ita q̄ ꝯcordia eēt pn̄m effectiuū gnātionis. discordiā vo corruptōis. nā qn̄ elemēta erāt pportionata ꝛ in ꝯcordia fiebat gnātio ꝛ qn̄ iproportiōata ꝛ in discordia fiebat corruptio. ꝛ qꝛ hec sex ponebat pncipia oīuz entiū: vt aīa posset cognoscere omnia entia dicebat ipsaz ex oibus his cōstare. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 26 ¶ Eodem autez modo Plato in Timeo animam ex elementis facit. cognosci enīz simile simili: res autez ex principijs esse.

¶ Ostēdit quō plato ponebat aīaz cōponi ex pncipijs. Ad cuius euidētiā sciēdū q̄ entia quantuz ad pn̄s spectat tripliciter pn̄t ꝯsiderari. pmo vt sunt aliqd in se. 2° vt referūtur ad suū pn̄m effectiuū. 3° cōsiderari pn̄t vt cōparant̄ ad ens in q̄ cōicāt: ꝛ qd vīr in oib⁹ repiri. si ꝯsiderent̄ entia vt sunt aliqd in se: sic plato visus est ponere pncipia entium idē ꝛ diuersum: vel ptibile ꝛ ipartibile: vīr. n. entia distingui: qꝛ qdā sūt sensibilia vt ista corpalia: qdā itelligibilia vt sube sepate. hec aūt corporalia vīr ꝯstare ex diuerso ꝛ partibili: qꝛ i eis est cōpō ꝛ diuersitas ptiū. sube vo separate vīr ꝯstare ex eodē ꝛ ipartibili: qꝛ i eis ē simplicitas ꝛ vnitas. pncipia itaq̄ oīuz entiū vident̄ esse idē ꝛ diuersum. Scdo vo possunt res considerari vt comparant̄ ad suum principium effectiuum: ꝛ sic principia entium dixit plato eē ydeas a qbus hec entia fiebāt ꝛ causabant̄. 3° pn̄t res

cōparari ad ipm ens: qđ pticipāt τ q̄ cōiter repit in oībus τ sic pncipia rerū: dixit plato esse numeros. nam sm Cōmentatorē in. 7° metaphy. nesciuit plato distinguere iter vnum qđ est pncipiū numeri. τ qđ cōuertit cū ente: q̄re sicut in singulis reb⁹ repiunt plures pfectiones: τ plures vnitates loquendo de vno qđ ɔuertit com ente: sic credidit q̄ repirent in singulis reb⁹ vnitates que eēnt pncipiū numeri. ppter qđ posuit numeros eē pncipiū oīuz entiū. dixit gdē in oīb⁹ entib⁹ esse numez p̄terq̄ in vno. videlz in pma causa quā posuit circa eēntiā vnitatis τ bonitatis. q̄ si accepisset numez large pro omni p̄lalitate vel pro oī multitudine nō male dixisset. sz accipiēdo numez pprie: vt ipse accipiebat q̄ est spēs q̄ntitatis: nō bñ dixit: q2 hō numerus nō hz eē nisi i ɔtinuis. nec se extēdit ad substātias sepatatas. semp. n. numerus pprie sumpt⁹ causat ex diuisione ɔtinui. vt declarari hz in 3° phy. posuit itaq̄ plato q̄tū ad p̄sens spectat tria genera pncipioz entiuz: videlz idē τ diuersum: ydeas: τ numeros: in declarādo ergo quō plato posuit aīaz ɔstare ex pncipijs: tria facit. q2 pmo ostēdit quō plato dixit aīam ɔstare ex eodē τ diuerso. 2° quō dixit eam ɔstare ex ydeis. 3° quō ex numeris. 2° ibi. (Silr aūt τ i his). 3° ibi. (Adhuc aūt τ aliter) dicit ḡ q̄ eodē aūt modo τ plato in thimeo facit. i. ɔstituit aīam ex elemētis. i. ex pncipijs: vult. n. sile sili cognosci. res aūt dixit esse ex pncipijs. vt ergo aīa cognoscat oīa: τ hēat silitudinē cum oībus: dixit plato eam ɔstare ex elemētis τ pncipijs oīuz. ℂ Notādum aūt q̄ hic Aristo. nō dicit quō plato posuit aīam ɔstare ex elemētis: sed remittit nos ad libz thimei. vbi vt inuit tam themistius q̄ cōmentator pncipia entiū dicunt esse ptibile τ impartibile vel idē τ diuersum. hoc ḡ modo posuit plato aīam cōstare ex pncipijs: q2 dixit eā cōstare ex eodē τ diuerso vel ex partibili τ ipartibili.

Dubitaret forte aliqs quō aīa est cōposita ex partibili τ ipartibili. ℂ Dicendum q̄ hoc themistius tripl'r declarare īcēdit sm q̄ aīa tripl'r pōt ɔsiderari. pmo eniz ɔsiderari pōt sm subaz. secūdo sm potentias. 3° sm vtrūq̄. oībus aūt his modis aīa est aliquo modo cōposita ex eodē τ diuerso: debem⁹ enim imaginari q̄ aīa sm suam nām τ substātiam est media iter substātias separatas: τ ista sensibilia. vñ themistius ait q̄ natura rōnalis intellectu gdem est deterior. sed his sensibilib⁹ est dignior. ista ergo corporalia sunt nature sensibilis. homo vō est nature rōnalis. substantie vō separate sunt nature intellectualis. natura ḡ rōnalis siue aīa nostra est dignior τ simplicior his sensibilib⁹: sz est iferior τ cōpositior substātijs separatis: cōparata ergo aīa ad hec sensibilia repit in ea idētitas τ simplicitas. cōparata vero ad substātias separatas est in ipsa cōpositio τ possibilitas: τ q2 media est aīa inter hec τ illa quasi participās vtrūq̄: dr̄ constare ex his pncipijs. videlz ex eodem τ diuerso. 2° hoc idem patet si cōsideret aīa sm suas potētias. nam in aīa quedam sunt potētie nō organice: τ iste sunt simplices τ impartibiles vt itellect⁹ τ volūtas: quedā sunt organice: τ iste sunt partibiles: q2 extendunt extensione organi. aīa ergo: q2 cōphēdit in se vtrūq̄: dr̄ constare ex partibili τ impartibili. tertio hoc idē patet si cōsideret aīa quantum ad vtrūq̄. nam tam aīa q̄ alie res sm genus ɔueniūt cum oībus his que sunt in illo genere τ sm speciē cōueniunt cum oībus his que sunt in illa specie: sed sm differentias: τ sm ppria accidētia dicunt differre ab alijs: τ q2 aīa tam sm substantiā q̄ sm potētias habet aliquā cōueniētiam τ aliquā drīaz cum alijs: rōne ɔueniētie dr̄ constare ex eodē: rōne differētie dr̄ cōstare ex diuerso. τ q2 oēs res vel cōstant ex eodez vel ex diuerso vel ex vtroq̄: aīa que constat ex eodē τ diuerso: habet silitudinē cum oīb⁹ τ pōt cognoscere oīa. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Similiter autem τ in his que sunt de philosophia dicta determinatum est: ipsum quidez animal ex ipsa vnius ydea: τ ex prima longitudine τ latitudine: τ altitudine: alia autem simili modo.

ℂ Ostēdit quomodo aīa constat ex elemētis siue ex pncipijs que sunt idee dicēs. q̄ silr aūt τ in his que dicta sunt de phīa dicta nāli: determinatū est a platone q̄ ipsum quidem aīal est cōstitutū ex ipsa idea vnius: idest ex ydea vnitatis: τ ex pma longitudine. i. ex ydea dualitatis: τ ex pma latitudine: idest ex idea trinarij: τ ex pma altitudine. idest ex idea q̄ternarij: τ alia entia ab aīa silr mō dixit eē cōposita ex his elemētis. ℂ Notandū aūt q̄ ex ydea vnitatis dualitatis trinarij τ q̄ternarij i sua phīa dicta nāli posuit plato cōponi tam aīaz q̄ alia entia: τ q2 sm ipm eodē mō cōponebat aīa τ alia entia hēbat aīa silitudinē cū oībus entib⁹ τ poterat aīa cognoscere oīa entia. ℂ Notādū etiā q̄ phīaz platonis non appellat Arist. phīaz nālē: sed dictā nālē: q2 plato dicebat eam esse phīaz nālē: non tñ erat nālis: q2 vt declarari hz in pmo de gnātione: vbi cōpat opinio platonis ad opionem democriti: plato nō loq̄bat physice τ nāl'r: sed extranee. vl' phīa platonis appellat phīa dicta: q2 solū vbis erat fulcita: nō aūt erat rōne firmata.

Dubitaret forte aliqs quomodo pma longitudo dicit ydea dualitatis: τ pma latitudo ydea ternarij: τ pma altitudo siue pma pfunditas ydea q̄ternarij. ℂ Dicēdū q̄ longitudo siue linea hz rōnē dualitatis: q2 eius extēsio est de pūcto ad pūctū: latitudo autez siue supficies hz rōnē trinarij: q2 nunq̄ est dare supficiez rectilineā nisi sit ibi signare tertiū punctū: ita q̄ triangulus: vbi est signare tria pūcta est pma figurarū rectilinearum: pfundū aūt siue altū. i. corpus cui cōpetit hēre pfunditatē τ altitudinē hz rōnē q̄ternarij. nā postq̄ fecimus supficiē trilaterē: vbi est figurare tria puncta: si volumus facere corp⁹ oz dare quartū punctū: τ fiet piramis. ita q̄ piramis est pmū corpoz angularīū. sicut triāgulus est pma figuraz rectilinearū. cum ergo ydee sint quiditates τ pncipia hoz sensibiliū: longitudo. latitudo: τ altitudo pus reseruant in ydeis q̄ in istis sensibilib⁹: ydea ḡ linee erit pma longitudo τ erit ydea dualitatis. idea vō latitudinis siue supficiei erit pma latitudo τ erit ydea ternarij. ydea vō altitudinis siue corporis erit pma altitudo τ erit ydea quaternarij: ex his ergo ydeis dicebat plato ɔstare. tam animam q̄ alia entia.

Ulterius forte dubitarz aliqs quō tā aīa q̄ alia entia ɔstēt ex his ydeis. ℂ Dōz q̄ i his iferiorib⁹ q̄tuor repim⁹. vz. pūctū lineā supficiē τ corpus: pūct⁹ aūt hz rōnē vnitatis: linea dualitatis: supficies ternarij. corp⁹ q̄ternarij: τ q2 plato dixit ydeas eē q̄ditates hoz sensibiliū posuit hec sensibilia cōstare ex ydea pūcti quē appellabat ydeā vnitatis: τ ex ydea dualitatis quaz appellabat p^am lōgitudinē: τ ex ydea ternarij quā appellabat pmā lati^{nem}: τ ex ydea q̄ternarij quā appellabat pmā altitudinē: ex his ḡ ydeis dixit ɔstare oīa hec sensibilia: vt ḡ aīa possit hēre silitudinē cū oīb⁹ istis: τ vt possz oīa ista cognoscere: dixit eam ex oībus his ydeis esse compositam. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Adhuc autem τ aliter itellectū quidē vnuz: sciam aūt duo: singulariter aūt ad vnum: plani aūt numerū ad opinionē: sensum vero eum qui firmi: hi q̄dem. n. numerum spēs τ principia entium dicebant: sunt autem ex elementis. Iudicantur enim res alie quidem intellectu.

Cō. 27.

aliē vō sciā:alie aūt opione:alie vō sensu:spēs aūt numeri hi rerum.

¶ Ostēso quō aīa sicut ⁊ alia entia ɔstat ex eodē ⁊ diuerso ⁊ ex ideis vult modo ōndere quō plato tā aīaʒ ꝙ̄ alia entia dixit ɔstere ex nūeris. videbat.n. plato qō opatōes aīe ex nūeris sumebāt ortū:qꝛ itelligere sumebat ortū ex vnitate. scire ex dualitate. opiari ex ternario. sentire ex q̄ternario:iō ex his numeris voluit ꝙ cōponeret̄ tā aīa ꝙ̄ alia entia:hoc est q̄ qō aīt:ꝙ adhuc autez ⁊ aliter sup plato dixit tam aīam ꝙ̄ alia entia cōponi ex eisdē pncipijs. qꝛ itellectū qdē plato dixit esse vnū. sciam aūt duo. est.n. sciētia singulr ad vnū.i. pcessus ad vnū.i. ad vnā ɔ̄nē:pcedit.n. scia ab vno medio ad vnā ɔ̄nē:opionē vō dixit esse numerum plani.i. numerū supficiei siue numeꝝ ternarij. sensū vō dixit esse eū numeꝝ q est firmi.i. q est corporis. hoc est numerū q̄ternarij. manifestū qdē est.n. qō hi numeri dicebant̄ spēs ⁊ pncipia entiū:sunt aūt hi numeri ex elemētis.i. de numero elemētoꝝ.i. sunt elemēta.q.d. ꝙ hi nūeri videlʒ vnitas binarius trinari⁹ ⁊ q̄ternari⁹ sunt elementa reꝝ. ⁊ subdit ꝙ alie aūt ren iudicant̄ intellectu. alie vō scia:alie aūt opione:alie vō sensu. ergo hi numeri sūt spēs.i. elemēta ⁊ qditates ⁊ pncipia reꝝ:⁊ tūc supplēda est rō. ꝙ enʒ hi numeri sint pncipia ex qb⁹ ɔstituta est aīa ex eisdem pncipijs ponebat plato eē ɔstitutā aiaʒ:⁊ alia entia.

¶ Notādū aūt ꝙ cū res cognoscant̄ per sua pncipia cūʒ ren alie cognoscant̄ intellectu:alie scia:alie opione:alie sensu:oʒ qō hʒ videlʒ vnitas dualitas ternarius ⁊ q̄ternarius qui numeri hñt ɔueniētiā cū itellectu:scia:opione:⁊ sensu sint pncipia rerū ⁊ etiaʒ opʒ ꝙ sint pncipia ipsi⁹ aīe cum opationes aīe reducant̄ ad hos numeros. ex eisdē ꝙ pncipijs:⁊ ex eisdē numeris cōstituta est aīa:⁊ alia entia: hēbit ergo fm hoc aīa silitudinē cuʒ oib⁹ entib⁹:⁊ poterit oīa entia cognoscere.

¶ Notandū aūt ꝙ itellect⁹ est pncipioꝝ. pncipiū aūt hʒ rōnē mediꝫ. naʒ pncipiū per qō ɔcluditur ɔcl̄o ē mediū ad illā ɔ̄nē. itellect⁹ ergo p quē ferimur simplr in pncipiū vel in mediū:vꝫ hēre rōnē vnius:sʒ sciētia que est respectu ɔ̄nis vꝫ hēre rōnē duoꝝ. Naʒ nos possumus ferri in ɔ̄nē nisi pius feramur in mediū. est ergo ibi duplex rō. vna in mediū. alia in ɔ̄nē. opioni aūt appropriatur numerus plani.i. supficiei.i. numerus ternarius. nam opio semp est acceptio vnius ptis cū formidine alteri⁹:est q ibi tria ɔsiderare. videlʒ mediuʒ ɔcludēs. ɔcl̄o ɔclusa:⁊ ɔcl̄o formidata:signāter q̄ aīt phs:ꝙ scia est singulr pcessus ab vno medio ad vnū ɔclusum:in qua differt scientia a b opione:que non pcedit singulr ab vno medio ad vnaʒ ɔ̄nē:imo pcedit ad duas ɔ̄nes:quaꝝ vna est ɔclusa:⁊ alia formidata. sensus vō hʒ rōnē q̄ternarij:qꝛ est vt⁹ organicus ⁊ corporalis. corpori autem vt dictum est quaternarius numerus appropriari debet.

Cō. 28.

Quoniam autem ⁊ motiuuʒ videbat̄ anima esse ⁊ cognoscitiuum:sic qdē cōplexi sunt:⁊ ex vtrisqʒ enūciantes animam esse numerum mouētē seipʒ.

¶ Postq̄ phs narrauit opionē phoꝝ inuestigantiū aīam p viam mot⁹:⁊ per viā cognitionis in pte ista narrat opionē inuestigantiū aīam vtroqʒ modo:circa qō tria facit:qꝛ primo fac̄ qō dcm̄ est. 2⁰ dat dr̄iaʒ iter ipsos phos. 3⁰ epilogat circa determiata. 2⁰ ibi. (Differūt aūt de pncipijs). 3⁰ ibi. (Differūt aūt oēs). dicit ergo:ꝙ qm̄ aūt ⁊ motiuum ⁊ cognoscitiuū videbat̄ esse aīa:sic aliq qdē complexi sunt ex vtrisqʒ enūciātes aīam esse numerū seipm mouentem.

¶ Notādū aūt ꝙ dicētes aīam esse numerū seipʒ mouētem cōplectebant̄ vtrūqʒ videlʒ cognitionē ⁊ motū. naʒ ex eo ꝙ aīa erat numerus cōpetebat ei cognoscere:nā cū numeri ponant̄ esse pncipia rerū si aīa erat numerus habebat silitudinē cum alijs entibus que erāt ex numeris constituta:⁊ per ɔ̄ns poterat alia cognoscere:inquantum aūt aīa erat seipsam mouēs poterat alia mouere.

¶ Notandum etiā quosdā dixisse hāc opionē fuisse platonis:ꝙ aīa esset numerus seipsum mouens:sed hoc non videt̄ congruum ꝙ introducat̄ hic hec positio tanq̄ platonis opio. qꝛ tūc hoc dcm̄ non poneret in numerū cū supiorib⁹ positionib⁹:qō est cōtra cōmētatorē dicentez tres sectas fuisse de anima:quarum vna inuestigauit aīam per viam mot⁹:alia per viam cognitionis. tertia per viā vtriusqʒ. vꝫ ergo hec opinio fuisse zenocratis:⁊ melius est vt introducat̄ hic tanq̄ opinio zenocratis q̄ tanq̄ opinio platonis.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Differūt autem ⁊ de principijs que ⁊ quot sunt. Maxime quidez corporea facientem ⁊ icorporea. his autem miscētes ⁊ ab vtrisqʒ principia referentes.

¶ Dat differentiā inter hos philosophos put loquebant̄ tam de pncipijs q̄ de anima:circa qō tria facit. quia pmo ostēdit quomodo differēter loquebant̄ phi quantum ad substātiam pncipioꝝ. secūdo quomodo loquebant̄ differenter quantū ad numerū. tertio narrat varias opiones phoꝝ circa pncipia:⁊ circa animā. 2⁰ ibi. (Differūt aūt ⁊c.) 3⁰ ibi. (Unde qbusdam). dicit ergo:ꝙ differūt aūt loquētes de pncipijs que.i. quantū ad que.i. quātum ad substātiam pncipioꝝ. ⁊ quot.i. quātum ad numerū. nem differēter loquebant̄ philosophi de pncipijs:⁊ quātū ad numeꝝ ⁊ quantū ad substātiam ⁊ maxime qdē quātuʒ ad substātiaʒ pncipioꝝ loquebant̄ differēter faciētes corporea.i. facientes pncipia corporalia. ⁊ icorporea.i. faciētes pncipia icorporea:⁊ etiaʒ differēter loquebant̄ his.i. ab his q erāt miscētes:⁊ erāt enūciātes pncipia ab vtrisqʒ.i. a corporalibus ⁊ incorporalibus.

¶ Notādū aūt ꝙ philosophi quātum ad substātiam pncipioꝝ differebāt tripliciter. qꝛ quidaʒ posuerūt principia corporalia. vt empedoclen:qui posuit quatuor elemēta principia rerū. quidam vō posuerūt principia incorporalia:vt plato qui posuit ideas principia entium:quidā vō posuerūt pncipia vtraqʒ tam corporalia q̄ incorporalia. vt anaxag. qui posuit intellectū tanq̄ principium incorporale ⁊ posuit partes cōsimiles tanq̄ pncipia corporalia:faciētes ergo principia corporalia differebant a faciētibus pncipia incorporea ⁊ ab his q miscebāt vtraqʒ.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Differūt autē ⁊ circa multitudinem: hi quidem vnum:illi vero plura dicunt. ¶ Consequenter autem his ⁊ animam assignant:motiuum enim scd̄ʒ naturam primoꝝ existimauerūt non irrationabiliter.

Cō. 29

¶ Ostendit quomodo differebant predicti philosophi in loquēdo de principijs quātum ad numeruʒ dicēs:ꝙ differunt autem ⁊ circa multitudineʒ:idest circa numerum pncipioꝝ:quia hi quidē posuīt vnum pncipium omnium vt diogenes qui dixit pncipium omniū esse aerem:⁊ eraclitus qui posuit vnum pncipiū omniū dicēs:ꝙ oīa erant vapor. illi vō.i. alij posuīt plures pncipia reruʒ. vt empedo. qui posuit quatuor elemēta:⁊ anaxagoras qui posuit partes consimiles vel corpora similium partiū esse principia rerum:⁊ subdit ꝙ consequēter autem his:idest consequēter principijs assignant ⁊ animam:loquebant̄ autem philosophi de anima consequenter principijs:idest sicut loquebantur de principijs. quia qui posuerūt vnum principium omnium dixerunt animam esse illud vnum principium:qui vero posuerunt plura dixerūt animam esse illa

plura ⁊ subdit q̄ fm̄ nām p̄moꝝ .i. fm̄ nām p̄ncipioꝝ mo-
tiuum estimauerūt supposle esse aīam ⁊ hoc non irrōnabilr̄
q̄si dicat q̄ estimauerūt aīam posse mouere ⁊ hēre rōnē
motiui ex eo q̄ erat ex p̄ncipijs.

Dubitaret forte aliqs quomodo aīe competit rō mouēdi ex eo q̄ est ex p̄n-
cipijs. ¶ Dicēdū q̄ opīo fuit Aris. q̄ nihil acqrat nouū eē
nec nouā dispōnē nisi mediante motu. vt si ignis vl̄ calefit
lignū op3 q̄ aliqs mot⁹ p̄cesserit hāc nouam dispōnē3. Si
ergo de rōne p̄ncipioꝝ est aliqd efficere et causare vel ali-
quam nouā dispōnē inducere: op3 q̄ fiat hoc mediāte mo-
tu: q̄ erit de rōne p̄ncipioꝝ est mouere ⁊ maxime de rōne
p̄ncipioꝝ habentiū rōnē cause efficiētis: vnde est q̄ a pħo
causa efficiens appellat̄ p̄ncipiū vnde mot⁹. q̄re si de rōne
p̄ncipioꝝ est mouere non irrōnabilr̄ estimat̄ anima hēre
rōnē motiui ex eo q̄ est ex p̄ncipijs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Unde quibusdam visum est igne3 esse: etenī hic in partibus subtilissimus est: ⁊ maxime ele mentoꝝ incorporeū: adhuc aūt mouet̄: quia ⁊ mouet alia primo.

¶ Assignat varias opiōnes loq̄ntiū de aīa: circa qd̄ tria facit q2 p̄ narrat opiones loquētiū magis subtilr̄. 2° loq̄ntiū me-
diocriter. 3° narrat opiones loquētiū magis grosse ⁊ ma-
gis ruditer. 2° ibi. (Videt̄ aūt thales) 3° ibi. (Magis aūtē
rudiū) circa p̄mū tria facit fm̄ q̄ tres opiones narrat. q2
p̄mo narrat opinionē dicentiū aīam esse ignem. 2° narrat
opionē democriti. 3° narrat opinionē anaxa. 2° ibi. (Demo
critus aūt). 3° ibi (Anaxa. aūt). dicit ergo q̄ q̄busdā visu3
est aīam esse ignē. q2 hic .i. ignis est subtilissimus in ptibus
idest est cōposit⁹ ex partib⁹ raris ⁊ subtilissimis: ⁊ est maxi-
mum elemētoꝝ icorporeoꝝ idest est maxime icorporeus
īter elemēta adhuc aūt ignis mouet̄: q2 ⁊ mouet oīa alia ⁊
hoc p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄. ¶ Notandū aūt q̄ sicut dcm̄ est an-
tiq loquebant̄ de aīa sicut loq̄bant̄ de p̄ncipijs. opatiōes
aīe ergo referebāt ad ea que videbāt in ipsis p̄ncipijs. ⁊ q2
ignis est qd subtile: ⁊ qd mobile dicētes p̄ncipiū oīum esse
ignem dixerūt aīa3 esse igne3 rōne ergo qua ignis est sub-
tilis ⁊ icorporeus dicebāt q̄ aīe competit alia cognoscere
ex eo vo q̄ ignis est quid maxime mobile dicebāt q̄ com-
petit anime alia mouere.

Dubitaret forte aliqs quō ignis est icorpora-lissimū eltoꝝ. ¶ Dicēdū q̄
quedā elemēta sunt magis mālia: quedā magis formalia:
itaq̄ fm̄ q̄ elemēta ordinant̄ fm̄ locū: sic hn̄t magis ⁊ mi-
nus de formalitate: terra ergo locū tenēs infimu3 plus h3
de materia ⁊ minus de forma: ⁊ qd̄ satis declarat eius densi-
tas ⁊ cōpactio. aqua aūt est formalior terra. Rursus aer q
est supra aquam est formalior q̄ aquā: in vno .n. pugillo aq
plus est de mā q̄ in vno pugillo aeris. imo ex vno pugillo
aq fiūt decē pugilli aeris. vt vult pħs i de generatione. est
ergo aqua mālior aere: ⁊ per ꝯñs aer ē formalior aq. eadē
rōne ignis est formalior aere: sic ēt celū est formalius cete-
ris alijs corpib⁹ ⁊ iter ipsos celos celi supiores credunt̄ for-
maliores alijs. ignis ergo est incorpalior elementoꝝ .i. for-
malior q̄ cetera elementa. non est itaq̄ verum q̄ ignis sit
formalior q̄ cetera corpora: q2 celū est formalius igne: ⁊ co
q̄ sit actiuus ip̄o: agit .n. ignis in v̄tute celi: nec h3 ignis q̄
sit qd actiuū nisi in q̄tū est organū celestis corporis. vt in-
nuit pħs circa finē secūdi de gñatione: ignis igit̄ est icorpo
ralior .i. formalior q̄ cetera elemēta. sed non est formalior
q̄ cetera corpora.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō ignis moue-tur ⁊ mouet alia. ¶ Prio dcm̄
opionē fuisse antiquorū pħoꝝ vt sepe ⁊ sepius dcm̄ est: ni-
hil mouere nisi moueat̄ ⁊ ipm̄. sicut ḡ cōpetit alicui rei q̄
moueat: sic cōpetit ei q̄ moueat̄ ⁊ ipsa: ignis itaq̄ qui īter
cetera elemēta est actiuior respectu alioꝝ elemētoꝝ. p̄mo
⁊ p̄ncipalr̄ cōpetit ei agere: ⁊ per ꝯñs mouere tanq̄ magis
actiuo: ⁊ magis formali: ⁊ si simplr̄ cōpetit igni q̄ moueat:
p̄ncipalr̄ cōpetit ei q̄ moueat̄. vlr̄ ergo respectu oīum cor
poꝝ mouere ⁊ moueri cōpetit p̄mo supcelestib⁹ corpibus.
vnde sequēdo positionē hoꝝ pħoꝝ .i. q̄ nihil moueat nisi
moueat̄: ⁊ mouere ⁊ ip3 moueri n̄ vlr̄ respcū oīu3 corpoꝝ:
sed respectu elemētoꝝ cōpetit p̄mo igni. Deīde cum dicit.

¶ Democritus autem dulcius dixit enuncians vtrūq3 hoꝝ: animā3 quidem enim ⁊ intellectū idem. Istud autem primoꝝ ⁊ indiuisibiliū cor pore esse: motiuum aute3 ꝑpter subtilitatē partium ⁊ figuram. Figurarum autem nobilissi mam que spherica dicitur. hoc autem intelle ctum esse ⁊ ignem. Cō. 30.

¶ Narrat opionē democriti dicēs q̄ democrit⁹ autē dixit
dulcius .i. ꝯuenientius ⁊ rōnabilius q̄ alij enūciās vtrūq3
hoꝝ .i. enūciās ꝑpter qd est vtrūq3 hoꝝ videl3 q̄ aīa co-
gnoscat ⁊ moueat. aīt .n. aīam qdē ⁊ intellectū esse idē .i. di-
cit q̄ aīa est idē qd̄ itellect⁹: ⁊ q̄ aīe cōpetit itelligere ⁊ co
gnoscere. istud aūt dicit esse quia est p̄moꝝ ⁊ indiuisibiliū
corpoꝝ .i. q2 est cōposita ex indiuisibilib⁹ corpib⁹ que sunt
p̄ma ⁊ p̄ncipia. motiuū aūt .i. esse qd motiuū dicit aīam ꝑ-
pter subtilitatē partiū: ⁊ ꝑpter figurā portiū. ptes ḡ ⁊ atho
mi q cōponebāt aīa3. ⁊ illa idiuisibilia corpa. ex eo q̄ erāt
p̄ma p̄ncipia dabāt aīe q̄ itelligeret: sed ex eo q̄ erāt figu-
re rotūde dabāt aīe q̄ esset qd motiuū: ⁊ q̄ moueret: q2 fi-
guraꝝ leuiter .i. facilr̄ mobilissimā dicit esse sphericā3: hō
aūt figure videl3 spherice dixit esse ignē ⁊ itellectū.

Dubitaret forte aliqs quō illa corpa idiuisibilia ex q̄b⁹ ponebat democrit⁹ cōponi aīam ex
eo q̄ erāt p̄ᵃ .i. ex eo q̄ erāt p̄ncipia dabāt aīe q̄ esset idē
qd̄ itellect⁹: vl̄ qd̄ idē est dabōr ei q̄ itelligeret: ⁊ q̄ cogno
sceret. ¶ Dō3 q̄ cū ex p̄ncipijs sint alia: eo ipo q̄ ponit̄ aīa
cōponi ex p̄ncipijs ponit̄ q̄ hēat silitudinē cū alijs: ⁊ p ꝯñs
q̄ cognoscat alia. illa ḡ corpa idiuisibilia ex q̄b⁹ cōponeba
tur aīa ex eo q̄ erāt p̄ma ⁊ p̄ncipia. dabāt aīe q̄ intellige-
ret ⁊ cognosceret: sed eo q̄ erant figure spherice dabant ei
qd̄ moueret. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Anaxagoras autem videt̄ quidem alterū di cere animam ⁊ intellectum: vt diximus prius: vtit̄ autē3 vtriusq3 sicut vna natura: verūtamē ponit intellectum principium maxime omniū solum: quia dicit ipsum eoꝝ que sunt simplicē eē ⁊ immixtum ⁊ purum: assignat aute3 vtrū q3 eidem principio ⁊ cognoscere ⁊ mouere: di cens intellectum omne. Cō. 31.

¶ Narrat opionē anax. dicēs. anax. aūt vr̄ qdē dicere alteꝝ
eē aīa3 ⁊ itellectū: sic̄ diximus p̄us. vtit̄ āt vtrisq3 sic̄ vna nā:
nā vt p̄⁹ dicebat̄ anax. vr̄ sibiipsi eē ꝯrius q2 aliqñ dicebat
aīa3 ⁊ itell3 eē alteꝝ: aliqñ vo dicebat q̄ erat eadē nā: ⁊ q̄
erat idē aīa ⁊ itellect⁹: verūtñ differt hic anaxa. ab alijs: q2
ip̄e ponit itellectū maxīe eē p̄n^m oīu3 ⁊ ipm̄ solū itellectu3
de nūero eoꝝ q̄ st̄ .i. de nūero entiū dic̄ eē simplicē ⁊ imix-
tu3: q2 nō est corp⁹: ⁊ dixit ip3 eē puꝝ: q2 nō est vt⁹ in corpe
⁊ addit q̄ eidē p̄n° .i. eidem itellectui assignat iesse: vtraq3
.v3. cognoscere ⁊ mouere dicēs itellectum mouere oē. ⁊ ēt
cognoscere oē. ¶ Notādū aūt q̄ i determinādo de cogni
tione itellect⁹ anax. diuersificabat̄ ab oīb⁹ alijs. nā alij. vt
aīa cognosceret oīa dicebāt ipa3 cōpositā q̄dāmō ex oīb⁹.
nā vt cognosceret terrā dicebāt ipsam cōpositā ex terra ⁊

vt aquam ex aqua. anax. vo econuerso: vt itellectus cognosceret oia posuit ipm simplicē imixtū porum τ sepatuz ab oib᷒: qđ āt anax. in h̄ bn̄ dixerit: qz posuit itellectū sic simplicem: τ sic abstractum. in tertio ostendet. ℭ Notādum etiā φ corpoꝝ quedaz sunt cōposita ex ptib᷒ q̄titatiuis vt elemēta quedā vo sunt cōposita ex alijs corpib᷒ vt elemētata que sunt mixta τ cōposita ex elemētis. Rursus virtutum quedā sunt impure vt vtutes organice τ corporales. quedā vo sūt pure vt vtutes abstracte τ imateriales. itellectus ergo simplex est: qz non est cōposit᷒ ex ptib᷒ quātitatiuis nec est corpus elemētare. τ est imixt᷒: qz non est cōpositus ex alijs corporib᷒: nec est corpus elementatū. tertio est purus. qz non est virtus corporalis τ organica: sꝫ imālis τ abstracta. ℭ Nōndū aūt φ anax. hec duo videlꝫ cogscere τ mouere attribuebat eidē pncipio. i. eidez intellectui. sed non ppter eandē causam. sed vt vr̄ dicebat φ itellectui cōpetit vt cognoscat τ intelligat q̄tū est de se. i. de sui nā: sed φ moueat ei cōpetit inq̄tū est alioꝝ pncipiū τ causa.

Videt aūt thales ex qb᷒ reminiscimur motiuū: aliq aiam opinari si idez dixit lapidē aiaz habere: qm̄ ferrū mouet.

ℭ Narrata opione democriti τ Anax. q magis subtilr loqbant in pte ista narrat opio quorūdā alioꝝ philosophoꝝ qui q̄si mediocriter loqbant: qz nec loqbant ita subtilr vt democrit᷒ τ anax. nec ita grosse vt qdā alij phi de qb᷒ īferius dicet. Diuidit aūt hec pars in ptes q̄tuor fꝫ φ q̄tuor hꝯ opiones recitant: nam pmo recitat opio cuiusdā phi qui vocabat thales. 2° recitat opio dyogenis. 3° eracliti. 4° alcmeonis. 2ª ibi. (Dyogenes aūt). 3ª ibi. (Eraclit᷒ āt). 4ª ibi. (Silr aūt his). dicit ḡ φ videt aūt thales ex qb᷒ reminiscimur. i. fꝫ ea que reminiscimur ex dictis eius opinari aiam esse aliqd motiuū: τ qz credebat φ mouere eēt ppriū aie: credidit φ qcqd moueret esset aiatū. dixit ḡ sīqdē lapidem magnetē vel adamāte hr̄e aiam: qm̄ mouet ferrum. ℭ Notādum aūt φ ait ex qbus reminiscunt: qz ille phs qui vocabat thales cuius dr̄ esse hec opinio: pmo dr̄ fuisse vnus de septē antiqs philosophantib᷒ īter quos septe oēs alij studuerūt circa moralia. hic solus dedit se ad inqsitionem rerū nālīū. τ qz sic fuit antiquum factuz suū. ideo hic dr̄ ex qb᷒ hic reminiscimur. ℭ Notādum etiaꝫ φ iste phs noīe thales non secutus fuit positione suam: nam vt recitatur in pmo metaphysice ipse posuit qđ pncipiū omniuꝫ erat aqua: m̄ non dixit φ aīa erat aqua. sed φ erat quedaꝫ virtus motiua. ℭ Notāduꝫ aūt φ vbi nos hēmus thales vetus trāslatio habet ythalis. Cōmētator autem expone hunc opinionē non de pho illo qui vocabat thales: sed de melisso: verū qz noua trāslatio appropriat hanc opinionez illi pho qui vocabat thales: τ qz themistius qui fuit grec᷒ h idē ait crededuꝫ est sic esse. ℭ Deinde cum dicit.

Cō. 32.

ℭ Diogenes aūt sicut τ alteri qdā aerē: hūc opinans oiuꝫ subtilissimū esse τ principiū: τ ppter hoc cognoscere τ mouere aiam. fm φ pricipiū ex hoc reliq̄ cognoscere: fm vo φ subtilissimū est motiuam esse.

ℭ Narrat opinonē dyogenis dicēs φ dyogenes qdē sicut τ alteri determīabat de aīa ppter motuꝫ τ cognitionē opinans hūc aerē esse aiam quem aerē dicebat esse oiuꝫ subtilissimū τ pncipiū alioꝝ. τ ppter h dicebat aiam cognoscere τ mouere. qz fm qdē φ aer est qd pmū τ pncipiuꝫ dicebat aiam reliqua cognoscere. fꝫ vo φ est qd subtilissimuꝫ dicebat aiam esse qd motiuū. ℭ Notādum aūt opinionē dyogenis in hoc consistere φ aīa erat aer qui aer erat pncipium oiuꝫ. anima ergo ex quo aer habebat similitudinē cuꝫ omnibus: τ per ɔ̄ns poterat cognoscere oīa. aer itaqz ex eo φ erat pncipiū dabat aīe φ cognosceret. sed ex eo φ erat quid subtile τ quid mobile dabat anime quod moueret. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Eraclitus aūt principiū esse dicit sīqdē vaporem ex quo aīa constituit: τ incorpalissimū aūt τ fluens semp. Qđ vo mouet motu cognosci in motu autem esse que sunt: τ ille arbitratus est τ multi.

ℭ Ponit opinionē eracliti dicens φ eraclitus sīqdeꝫ dicit pncipiū oīum esse vaporē ex quo vapore anima cōstituit: τ huiusmodi vaporē dicit esse incorpalissimuꝫ τ fluens sp. hūc ergo vaporē dicit esse aiam: dicebat aūt φ mouet cognosci moto: in motu aūt sunt oīa que sunt. i. oīa entia: τ qz ille eraclitus sic arbitratus est: τ multi alij sic arbitrati sūt φ oīa eēnt i motu vt aīa cognosceret oīa: τ vt haberet silitudinē cuꝫ oib᷒: posuit ipam esse vaporē τ esse qd mobile. ℭ Notandū aūt eraclitū posuisse φ entia erāt in tāto fluxu φ nihil ɔtingeret scire: τ φ silr poterāt ɔ̄dictoria verificari. dicebat. n. φ cum dr̄ hoc est tāta est fluxibilitas reruꝫ φ statim pōt dici hoc non est: τ qz vapor est valde fluxibilis: vt saluaret ɔtinuū fluxū in entib᷒ dixit pncipiū oiuꝫ entiū esse vaporē. ℭ Notādū aūt φ cū antiq phi loqbant de pncipijs potissime loqbant de pncipio mālī: vnī cū dicebāt φ pncipiū oiuꝫ erat aqua: itelligebāt φ oīa fierēt ex aqua tanq̄ ex materia. cū ḡ mā le pncipiū quantū de se est non habeat contrarietatē: sed sit in potentia ad contraria cum in extremis magis reseruet ɔ̄rietas q̄ in medio ponentes māle pncipiū oīum esse non aliqđ elemētū: sed mediū īter elemēta magis accedebāt ad naturaꝫ materie: τ qz vapor dicit quid mediū inter aerem τ aquaꝫ: visus est eraclitus ex hoc aliquo modo appropinquare ad nāꝫ mālis pncipij. ℭ Notādū etiam φ qz fm antiquos simile simili cognoscit sic aqua cognoscit aqua: τ terra terra: sic qđ mouet. i. mobile cognoscitur moto. i. est mobili: τ quia mobile mobili cognoscitur posuerūt animā esse quid mobile vt possꝫ cognoscere omnia entia que sunt in motu: τ que sunt mobilia. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Similr aūt his τ alchmeon opinari visus est de aīa. dicit. n. ipsam imortalē ppter hoc φ assimilat imortalib᷒. hoc aūt iesse ipsi tanq̄ more semp moueri enī τ diuina oīa ɔtinue semp lunam: solē: astra: τ celū totum.

ℭ Ponit opionē alcmeonis. dicēs φ alcmeon visus ē opinari de aīa silr his: qz sicut hi dicti phi opinabant aīam esse qd mobile sic alcmeon opiat᷒ est aiaꝫ esse qd mobile: ideo subdit φ dicit alcmeon ipsam aiaꝫ esse imortalē. ppter h φ assilabat imortalib᷒. i. corporib᷒ supcelestib᷒. hoc autē videlꝫ assimilari corpib᷒ supcelestib᷒ dixit iesse aie tanq̄ semp more. naꝫ oīa diuina. i. oīa supcelestia videmus mouere ɔtinue: τ semp: vt lunā: τ solē: τ astra: τ totum celum. ℭ Notādū āt φ alcmeon videt dixisse silr alijs τ dissilr: silr. n. dixit: qz sicut alij attribuebāt aie motū: sic τ iste voluit motū attribuere aie. dissilr aūt dixit: qz aliq attribuebant aie motū: eo φ dicebāt ipsaꝫ eē ignē: aliq vo dicebāt ipaꝫ aerē: τ sic đ alijs. alcmeon vo dixit aiaꝫ ee i ɔtiuo motu. qz erat de nā celi qđ ɔtinue mouet. ℭ Deīde cū dicit.

ℭ Magis aūt rudiū τ aquā qdā enunciauerūt: vt Hyppo. suaderi. n. visi sunt ex genitura: qm̄ oiuꝫ humida est: τ nāq̄ arguit sanguinē dicentes esse aiaꝫ: qm̄ genitura non est sanguis: hanc autem esse primam animam.

¶ Narratis opiniõibus subtilibus τ mediocribus narrat opiniones magis rudes. circa qđ tria facit: qꝛ pmo narrat opinionẽ hyppi. 2° opinionẽ crítie. 3° remouet quandã cauillationez circa practa. 2° ibi (Alij aũt sanguinem) 3° ibi (Omnis aũt elementa) Dicit ꝗ. Magis aũt rudium. i. de numero magis rudium enunciauerunt illi qui dixerũt ꝙ anima erat aqua quedã vt hyppus. Nã hyppus τ sui seqces visi sunt psuadere ꝙ anima sit aqua quedã ex genitura. i. ex semine ex quo generant̃ animalia: qꝛ ipm semen τ ipsa genitura oĩuz animaliũ est humida: τ videt̃ esse nature aquee. nãq ipse hyppus arguit. i. redarguit τ rephendit dicẽtes animã esse sanguinẽ: qꝛ genitura non est sanguis: sꝫ est qđ humidũ. hanc aũt humiditatẽ τ hãc aquaz: cuius nature erat genitura animaliũ dicebat animaz primam. i. animã pncipaliter. ¶ Notandũ aũt ꝙ cũ aĩa sit pncipiũ aĩalium videbat̃ hyppo ꝙ anima pmo τ pncipaliter deberet eẽ illius nature cui⁹ est ipm semẽ τ ipa genitura ex q̃ generant̃ aĩalia. hoc aũt vt dicebat ẽ nature humide τ nature aque. iđ dicit aĩam esse aquã.

Dubitaret forte aliqs quo hypp⁹ rudius alijs est locutus. ¶ Dõz ꝙ cũ aĩa sit forma τ actus τ endelechia corporis si dꝫ poni aĩa eẽ aliqđ elemẽtum dignũ est ꝙ ponat̃ esse elemẽtũ magis formale: τ qꝛ aq̃ est materialioꝛ inter elemẽta excepta terra cũ nullus phoꝝ posuerit animam esse terrã. hyppus dicens animã esse aquam inter alios rudius enunciauit.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtrũ rõ hyppi esset bona videlicꝫ ꝙ qꝛ genitura aĩaliuz erat humida τ aquea. iđ aĩa erat aq̃. ¶ Dõz ꝙ ratio magis erat ad oppositũ q̃ ad ppositũ. nã cũ alia sit ratio materialis τ formalis pncipij sicut ẽ alia ratio potẽtie τ actus ex quo genitura aĩaliũ q̃ ẽ ex aq̃ ex q̃ mãliter sunt aĩalia est humida τ aquea: aĩa p quã sũt formalr̃ aĩalia nec humida nec aquea dꝫ esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Alij aũt sanguinẽ quẽadmodũ Critias ipsuz sentire anime magis ppriũ opinãtes. hoc aũtẽ inesse ppter naturam sanguinis.**

¶ Narrat opiõnẽ critie dicẽs ꝙ alij aũt opinati sunt aĩaz esse sanguinẽ quẽadmodũ critias τ ei⁹ sequaces opinantes ipꝫ sentire eẽ magis ppriũ aĩe. h̃ aũt. s. sentire dicebãt inesse aĩalib⁹ ppter nãm sanguis. iđ dixerũt aĩam esse sanguinẽ. ¶ Nõndũ aũt ꝙ cũ partes carẽtes sanguĩe cuiusmodi sunt vngues ossa τ capilli nõ sentiãt credidit critias ꝙ sentire inesset aĩalib⁹ ppter nãm sanguis. ¶ Notãdũ etiã ꝙ cũ sentire videat̃ ppꝛie inesse anime τ hoc vt rudibus videbatur insit animalibus ppter naturã sanguis dixit critias aĩam esse sanguinẽ. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ **Omnia. n. elementa ppter terram iudicẽ acceperunt: hanc. n. nulli protulerunt: nisi si aliquis dixerit animam esse ex omnibus elementis aut omnia.**

¶ Remouet quãdã cauillationẽ circa ptacta. posset. n. aliquis q̃rere cũ phus narrauerit opinionẽ dicẽtiũ aĩaz esse ignẽ esse aerẽ τ eẽ aquã. q̃re nõ narrauit opiõne dicẽtium aĩaz eẽ terrã. ad qđ ipse rñdet ꝙ nullus phoꝝ opinatus ẽ terrã p se acceptã esse pncipiũ. iđ nullus posuit aĩaz eẽ terraz. emp. tñ dixit terrã esse pncipiũ nõ p se acceptã: sꝫ vna cũ oĩbus alijs elemẽtis sicut ẽt nõ dixit aĩam eẽ terrã p se acceptã: sꝫ dixit eã esse terrã cũ oĩb⁹ alijs elemẽtis. h̃ est ꝗ qđ ait ꝙ oĩa alia elemẽta acceperunt iudicẽ pter terrã. terra aũt nõ accepit iudicẽ. i. nullus phoꝝ iudicauit terrã eẽ pncipiũ. hãc. n. terrã nullus phoꝝ ptulit. i. dixit supp. eẽ animã. nullus. n. phantiũ dixit aĩaz eẽ terrã tãtũ. nisi si aliqs dixerit ipaz aĩaz esse ex oĩb⁹ elemẽtis aut alia elẽta oĩa.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ videt̃ hoc falsũ ꝙ oĩa elemẽta acceperint iudicẽ pter terraz. inenit̃. n. ꝙ aliqs iudicauerit terrã eẽ pn͂ᵐ oĩum. nã vt habet̃ 2° meta. fm translatiõnem cõmenti. Isiđ. dixit ꝙ terra est pmũ pn͂ᵐ corpoꝝ. ¶ Dõm ꝙ cũ dr̃ oĩa elẽta accepisse iudicẽ pter terrã: referẽduꝫ ẽ. h̃ ad phõs: qꝛ nullus phoruꝫ iudicauit terrã esse oĩum pn͂ᵐ. Isidorus aũt q dr̃ h̃ iudicasse nõ dr̃ esse phus: sꝫ vt recitat cõmẽtatoꝛ in eodẽ 2° meta. dr̃ fuisse hõ famosus in legib⁹. inter phõs aũt inueniuntur aliqs posuisse terrã pn͂ᵐ eẽ nõ p se sumptã: sꝫ acceptaz cũ oĩbus alijs elemẽtis ita ꝙ posuit oĩa elẽta esse pn͂ᵃ τ posuit aĩaz cõponi ex oĩb⁹ elẽtis τ eẽ oĩa elẽta. τ hõ opionis fuit emp. ¶ Rursus inuenit̃ aliqs posuisse terram eẽ pn͂ᵐ nõ seꝑatim τ p se sumptã: sꝫ sil̃ cũ igne. τ hõ opionis dr̃ fuisse pmẽnides ponẽs ignẽ τ terrã reꝝ pn͂ᵃ: sꝫ q̃liter hoc dicatẽ hꝫ cũ i p phycoꝝ pmẽides τ melissus dicant̃ posuisse tantũ vnũ eẽ: in de gñatõe diffusi⁹ dixim⁹. ¶ Deide cũ dic̃.

¶ **Diffiniunt aũt omnes animam tribus vt est dicere motu: sensu: τ incorpoꝛeo.**

Cõ. 33.

¶ Epilogat circa dterminata. circa qđ duo facit: qꝛ pmo aĩt oĩa dicta phoꝝ reduci ad tria. 2° reducit oĩa talia ad vnũ. ibi (Statiꝫ post hoꝝ ãt vnũqđqꝫ) Dicit ꝗ ꝙ oẽs vt ẽ dicere diffiniunt aĩam. i. venati sunt q̃ditatẽ τ diffinitõem aĩe trib⁹. i. tripliciter. vꝫ. motu: sensu: τ icõporeo. oẽs. n. venati sunt naturaz τ q̃dditatẽ anime vel p viam motus: vel per viam cognitionis τ sensus: vel per viaz simplicitatis τ incorpoꝛeitatis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Hoꝝ aũt vnũquodqꝫ reducit̃ ad pricipia. vñ τ in cognoscendo diffinientes ipsaz: aut elemẽtum: aut ex elementis faciunt dicẽtes similiter inuicẽ preter vnũ. Dicunt. n. simile cognosci simili: quoniã. n. anima omnia cognoscit: constituunt eam ex omnibus principijs.**

¶ Reducit oĩa dicta phoꝝ ad vnũ. vꝫ. ꝙ oẽs cõsiderauerũt de aĩa p cõpatõez ad pn͂ᵃ. circa qđ duo notãda sunt. primũ. n. nõndũ est ꝙ oẽs phĩ cõsiderauerũt de aĩa p cõpationẽ ad pncipia. ita ꝙ posuerũt aĩam cõpositaz ex pncipijs oĩum vt cognosceret oĩa. excepto Anaxag. q posuit itellectũ simplicẽ imãlez τ sepatũ ab omnibus vt cognosceret oĩa. ¶ 2° nõndũ ẽ ꝙ pncipia tripl̃r pñt cõsiderari. p q̃tuꝫ ad subam. 2° q̃tũ ad numeꝝ. 3° quãtũ ad q̃litates iherẽtes ipsis pncipijs. τ fm hec oĩa phĩ referebãt aĩaz in pn͂ᵃ. nã sicut diuersimode loq̃bant̃ de pncipijs q̃tũ ad subaz: quantũ ad numeꝝ: τ quãtũ ad q̃litates sic τ diuersimode loq̃bant̃ de aĩa: quatuoꝛ ꝗ facit: qꝛ pmo ondit ꝙ phĩ referebant aĩam in pn͂ᵃ quãtũ ad pncipioꝝ subaz. 2° declarat qđ referebãt aĩam ad pn͂ᵃ q̃tũ ad pncipioꝝ numeꝝ. 3° aũt ꝙ Anax. ab alijs phĩs discordauit. 4° manifestat quõ antiq phĩ referebãt aĩaz in pncipia quãtũ ad pncipioꝝ q̃litates. 2° ibi (Quicũqꝫ q dẽ igit̃ vnã aliqꝫ) 3° ibi (Anax. aũt) 4° ibi (Quicũqꝫ q dẽ cõtrietates) Dicit ꝗ ꝙ vnũqđqꝫ dictũ hoꝝ phoꝝ reducit̃ ad pncipia. vñ τ in cognoscẽdo faciũt ipsaz aĩam vt elẽtuꝫ aut ex elemẽtis τ h̃ q̃tũ ad elemẽtoꝝ subam. dicebãt. n. aĩam esse de suba elemẽtoꝝ. i. pncipioꝝ. τ in h̃ erant dicẽtes sil̃r adinuicem pter vnũ. i. pter Anax. q discordauit ab alijs. oẽs. n. excepto Ana. dicũt sile sili cognosci: qꝛ. n. aĩa cognoscit oĩa cõstituũt eã ex oĩbus pncipijs: vt hẽat silitudinẽ cũ oĩb⁹. ¶ Deide cũ dicit.

¶ **Quicũqꝫ quidem igit̃ vnã aliquã dicunt causam: vt elementũ vnũ τ animã vnũ ponũt: vt ignem: aut aerem plura vero dicentes principia: τ animam plura dicunt.**

Cõ. 34

¶ Reducit aĩam ad pncipia q̃tũ ad pncipioꝝ numerum

dicēs q̄ quecūq3 q̄dē igit̄ dicūt vnā aliq3 cām aut. vnū elementū. 7 aīam ponunt esse illud vnū elemētum: vt dicentes ignē elemētum omniū ponunt aīam esse ignē: aut ponentes aerē dñt aīaz esse aerē. plura vō dicentes pncipia 7 aīam dicunt illa plura pncipia. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Anaxagoras aūt solū impassibilē dicit intellectum: 7 cōe nihil nulli alioꝝ habere. huiusmodi aūt cum sit qūo cognoscit: 7 ꝓpter quā causam: neq3 ille dixit: neq3 per ea ex his que dicta sunt conspicuum est.

ℂ Ondit q̄ Anaxago. ab aliis discordauit dicēs: q̄ solus aūt Anax. dicit intellectū impassibilē 7 nulli alioꝝ entium nihil hēre cōe: sed hō cum sit. i. cū intellectus nullaz hēat cōmunitatē 7 similitudinē cum aliis: qūo cognoscer alia: 7 pp quā cām poterit hēre cognitionē alioꝝ: neq3 Anaxa. ille dixit neq3 ex his que dicta sunt ab eo est hoc cōspicuū .i. manifestū. ℂ Notandū q̄ l3 Anaxa. bene dixerit dicēdo intellectum esse impassibilē 7 immixtuz 7 nō habere aliquid cōe cū aliis: diminut9 tamē fuit in pōne sua: q2 nō assignauit rōnem 7 cām quomodo itellectus posset itelligere alia cū nō hēret silitudinē cū eis. ℂ Deide cū dic.

Co. 35

ℂ Quicūq3 aūt ꝯtrarietates faciūt in pricipiis: 7 animaz ex cōtrariis cōstituunt. Quicūq3 aūt alteꝝ ꝯtrarioꝝ: vt calim: aut frigidū: aut aliqd huiusmodi aliud: aiam filr vnuz aliqd hoꝝ ponunt: vñ 7 noibus cōsequunt̄: q qdē calidū dicentes: q2 ꝓpter hoc 7 viuere noiatuz est: qui aūt frigidū ꝓpter respiratōez: 7 refrigeratiōez vocari animam. Tradita qdez de anima: 7 ꝓpter quas causas dicunt sic: hec sunt.

ℂ Ostēdit qūo antiq phi referebant aīam in pncipia cētū ad pncipioꝝ qualitates 7 ꝯrietates dicens q̄ quicūq3 aūt ꝯrietates faciūt in pncipiis. 7 aiaz ꝯstituunt ex illis ꝯriis qualitatibus: quicūq3 aūt dicunt pncipium esse alteꝝ cōtrarioꝝ vt calīn aut frigidū aut aliqd aliud hō vt tepidū 7 aiam silr ponunt vnū aliqd hoꝝ: vt dicunt aīaz esse qd calīn vel qd frigiduz aut aliqd aliud hō. vñ 7 nominibus ꝯsequunt̄. ꝯūter. n. nominant animā ab aliqua tali qualitate vt q ponunt pncipiū oium esse qd calīn nominā t animam a calo: q vero qd frigidū nominant eaz a frigido. iō aliq nominabāt animā esse vitā que cōsistit in calido: aliqui vero dicebāt eam esse respirationē 7 refrigerationez que cōsistit in frigido. ideo subdit q̄ qui qdē sunt dicētes calīn esse pncipiū oium: q2 ꝓpter hoc. i. ꝓpter calīn 7 viuere noiatum est supple ipm animatū. supp. tales dicebant aīaz eē vitā. qui aūt ponebāt pncipiū esse frigidū volebāt vocari aiam pp respiratōez 7 refrigeratōez. Ultimo concludit circa determinata dicens q̄ hec qdez sunt tradita ab antiquis de anima: 7 he cause assignate sunt ꝓpter q̄s antiqui sic dicunt: 7 sic locuti sunt de ipa.

Co. 36

Considerādum aūt primū qdē de motu. Fortassis aūt nō solū falsuz ē substantiā ipsius huiusmodi esse: qualez aiunt dicētes aiam esse qd est seipsuz mouens: aut posse mouere: sed vnū qddā 7 im possibilium inesse ipsi motum.

ℂ Positis antiquoꝝ opionibus in parte ista phus eas reprobat. Ad cui9 euidētiā sciendū q̄ l3 phi tripl'r diffinirēt animā. v3. motu sensu: 7 icorporeo: pncipaliter tñ dupliciter venabant̄ animā. v3. motu 7 cognitiōe siue sensu. duo ergo facit: q2 pmo reprobat philosophoꝝ opiniones ꝓut venebant̄ animam motu. secūdo reprobat eas ꝓut venebant̄ aiam cognitione vel sensu. 2° ibi (Tribus autē modis traditis) Circa pmū duo facit: q2 pmo adducit rōnes in gnāli q̄ non possit anime inesse motus vt phi dicebāt. secūdo descēdit ad spāles opiniones phoꝝ inuestigantiū aiaz per motū ibi. (qdā aūt 7 mouere) circa pmū duo facit: q2 pmo ꝯtinuat se ad dicēda. secūdo exequit̄ de intento ibi. (Et qdē igit̄) dicit ḡ q̄ ꝯsiderandū aūt pmū qdez est de motu. nā fortassis nō solū falsuz est subam ipsi9 aie esse sic mobilē 7 eē talē qualē aiunt phi dicentes animaz esse q̄ est mouens seipsam: aut q̄ possibile est se moueret sed inesse ipsi aie motum est vnū qddam de numero impossibiliū. Non. n. solū inconueniēs est aiam esse sic mobilez vt ponebāt phi: sed fortassis est impossibile q̄ aliquo modo insit ei motus: q2 nullo modo videt̄ posse eē mobilis. ℂ Nōnduz aūt q̄ dicit fortasse: q2 l3 aia nullo mō sit mobilis p se: tñ ē mobilis p accn̄s. ℂ Deide cū dicit.

ℂ Et quidem igitur non necesse sit mouens 7 ipsum moueri dictum est prius.

ℂ Exeqt̄ de intēto ondēs aiam nō esse sic mobilē vt ponebāt antiq. circa qd duo facit: q2 primo remittit nos ad rationes factas in libro phycoꝝ. secūdo pter rōnes illas adducit alias rationes nouas: q̄ nō sit possibile animam sic moueri vt confitebant̄ antiq ibi. (Dupliciter aūt mouet̄ omne) dicit ḡ q̄ quidē igit̄ non necesse sit mouēs 7 ipsum moueri dcm̄ est prus in physicis. nā in 3° physicoꝝ ostēsuz est q̄ motus non est in mouente sed in moto. Et q̄ non omne mouēs mouet̄ in 8° physicoꝝ est declaratū. vbi ꝓbat̄ q̄ est deuenire ad aliqd mouens oīno imobile: cum ḡ antiq ponerēt q̄ aīa seipsaz moueret: eo q̄ nihil moueret nisi moueret̄ 7 ipm. p3 hoc falsuz esse p ea que sunt in physicis declarata. ℂ Deinde cum dicit.

Co. 37

ℂ Dupl'r. n. mouet̄ omne: aut. n. s̄m alterū aut s̄m seipsum: s̄m aūt alteꝝ dicimus q̄cunq3 mouent̄ ex eē in eo qd mouet̄: vt naute: nō. n. sil'r mouent̄ naui: hec q̄dem. n. s̄m seipsam mouetur. illi aūt ex esse in eo qd mouet̄. Manifestū aūt in partibus est: ꝓprius quidē. n. motus pedum ambulatio. hoc aūt 7 hominum est: non inest autem nautis tunc. ℂ Dupl'r aūt vtriq3 dicto moueri nūc intendimus de aīa si p seipsam mouet̄ 7 participat motu.

Co. 38

ℂ Adducit nouas rōnes contra positiōes antiquoꝝ. circa qd duo facit: q2 pmo ne laboret in equiuoco distīguit motum in per se 7 p accidens. secūdo adducit rōnes ostendētes aīam nō esse p se mobilē vt ponebāt antiq ibi (Quattuor aūt). dicit ḡ q̄ dupliciter mouet̄ omne. aut s̄m alterum. i. p accidēs. aut s̄m seipsum. i. p se. s̄m alteꝝ autez dicimus mouere quicquid mouet̄ ex eē. i. ex eo q̄ est in eo qd mouet̄ per se vt naute mouent̄ per accidēs: q2 sunt in naui: que mouet̄ per se: nō. n. sil'r mouent̄ supp. naute 7 nauis. nā hec qdē. n. i. nauis mouet̄ s̄m seipsam. i. per se. Illi aūt. i. naute mouent̄ ex esse. i. ex eo q̄ sunt in eo qd mouetur. i. in naui q̄ mouet̄ per se. manifestuz est aūt hoc in ptibus. nā ꝓprius quidē motus pede est ambulatio. hoc aūt .i. ambulatio est 7 hominū. nā quando homines mouent̄ per se: tūc ambulant 7 mouent̄ p motū peduz: 7 subdit q̄ nō inest aūt tunc nautis supple ambulatio. naute ergo: q2 tūc cuz sunt in naui nō ambulant nec mouent̄ ex eo q̄ nō moueant̄ eoꝝ partes. i. pedes eoꝝ non dicunt̄ moueri per se: sed p accidēs. addit aūt q̄ dupliciter vtriq3 dicto moueri non intendimus de motu per accidens: sed nūc intēdimus de anima si per se ipsam mouetur 7 si participat mo

nı per se. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quattuor aūt motus cū sit loci mutatiōis: alteratiōis: augmēti: & decremēti aut fm vnum horꝝ mouebitur aut fm plures aut oēs. Si vero mouetᷣ nō fm accn̄s natura inerit motus ipsi: si aūt hoc & locus. oēs. n. dicti motus in loco sunt. ¶ Si aūt est suba aīe mouere seipsaꝫ: & nō scdm̄ accn̄s moueri ipsi inerit: sicut albo & tricubito. mouetᷣ. n. & hec scdm̄ accidēs: cui enī hec insunt mouetur illud corpus. vn̄ non est locus ipsoꝛum: anime autem erit siquidē natura motu participat.

¶ Adducit rōnes quāplures ostēdens ꝙ anima non mouetᷣ per se vt opinabantᷣ antiqui. circa qđ sex facit fm ꝙ sex rōnes adducit. 2ᵃ ibi (Amplius autē & si natura) 3ᵃ ibi (Amplius aūt siquidē) 4ᵃ ibi (Quoniā aūt videtᷣ) 5ᵃ ibi (Motū aūt) 6ᵃ ibi (At vo & si mouet.) Dicit ergo ꝙ cuꝫ sint quattuoꝛ motus. vꝫ. motus loci. mutationis motꝰ alterationis augmēti & decremēti. Si mouetᷣ animo aut mouetur fm vnuꝫ hoꝝ motuū aut fm plures aut fm omnes: & addit ꝙ si mouetᷣ anima nō fm accidēs inerit ipsi anime motus natura. i. nāliter & per se. si aut ē hoc. i. si motus iest anime & nāliter & p se: & locꝰ supp̄. competit ipsi aie: qđ est incōueniens. iđ sequitᷣ ꝙ omnes dicti motus sunt in loco. si ergo est suba. i. subalis diffinitio anime mouere se ipsam p se: inerit moueri ipsi aīe: & nō inerit ei fm accn̄s: sicut iest albo & tricubito. mouentur. n. & hec: sed fꝫ accidēs. nā corpus illud cui insunt ista mouetᷣ p se. vn̄ nō est locus per se ipsoꝝ: anime autē erit locus: siquidē participat motu natura. i. nāliter & p se. q. d. ꝙ albo & tricubito nō erit locꝰ p se: qꝛ hec non mouentᷣ p se: sed p accn̄s. anima aūt erit per se locabilis: qꝛ ponitᷣ p se mobilis. ¶ Nōndū aūt ꝙ accipiendo large motū vt includit mutationē: sic dicuntᷣ esse sex spēs motus. s. generatio corruptio loci mutatio alteratio augmētum & diminutio. veꝝ qꝛ generatio & corruptio nō sunt motus: sed sunt mutatiōes & sunt termini motus: ideo spēs motus sunt ille q̄ttuoꝛ q̄ tanguntᷣ in lr̄a.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ videtᷣ falsum eē qđ in littera dicitᷣ: ꝙ. vꝫ. oēs dicti motus sint in loco. nā cū nō p omnes illos motus acqratᷣ locus: nō videtᷣ ꝙ omnes illi motus sint in loco. p loci enī mutationē acqritᷣ locꝰ. p augmētū & diminutiōeꝫ mutatur locus: sed p alteratiōeꝫ nō oꝫ mutari locū. nō ergo alteratio est in loco. ¶ Dōꝫ ꝙ hoc tripliciter pōt solui & quocunqꝫ modo soluatᷣ videtᷣ sufficere ad ppositū. pmo sic vt referatᷣ hoc ad ipsa mobilia. fm hoc ergo oēs dicti motus sūt in loco: qꝛ quicqđ mouetᷣ per se quocūqꝫ illoꝝ motuū est quid mobile & locabile. si ergo anime cōpetit p se aliqs illoꝝ motuū anima erit qđ locabile & ꝯpeteret ei p se locus: qđ est incōueniēs. secūdo mō hoc pōt solui si referatᷣ hoc ad ipm modū mouēdi. Nā si dicatᷣ ꝙ alteratio nō est in loco cū alteratio reqrat approximatiōeꝫ alterātis ad alteratū. & hoc nō possit fieri sine loco: qđ est p se alterabile est p se locabile. & tūc idē qđ prius. erit ergo anima p se locabilis si p se sit aliquo modo mobilis. 3ᵒ mō hoc pōt solui si referatur hoc ad ipsos motus. nā motus localis est motꝰ primus. sicut ergo valet. cuicūqꝫ inest sensus iest ei tactus: eo ꝙ tactꝰ sit sensus primus. sic valet. cuicūqꝫ inest motus ei iest motꝰ localis: eo ꝙ hꝰ motꝰ sit motus primus. oēs ergo isti motꝰ sunt in loco: qꝛ oēs psupponunt motū localē qui de necessitate reqrit locū. nō. n. plus vult phs p hec verba ꝙ omnes isti motus sunt in loco. nisi ꝙ qcqđ p se mouetᷣ aliquo istoꝛuꝫ motuū illud est qđ locabile. anima ergo qualitercūqꝫ sit p se mobilis: erit p se locabilis: qđ est incōueniēs.

Ulterius forte dubitaret aliqs. quare sit inconueniēs aīam esse p se locabileꝫ.

¶ Dōm ꝙ de aīa humana est spālis ratio quare nō sit p se locabilis. s. qꝛ nō occupat locū: qꝛ cū nō sit quanta nec sit extēsa extensione corporis locū occupare nō pōt. possumus tn̄ vnā rōnem cōem adducere de omni anima. nam qcqđ non hꝫ p se esse nō hꝫ p se moueri: nec p se competit ei locꝰ. cuꝫ ergo ois aīa sit q̄dā forma: & nulla forma habeat p se esse: nulli aīe pōt cōpetere p se locus.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō tricubitus & albus sunt in loco p accidens.

¶ Dōm ꝙ nō aliud significat album q̄ albedo. albū itaqꝫ significat q̄litatē: cum & albedo qualitatem significet. sic & tricubitū significat quantitatē. cū ergo qualitas & quātitas nō hēant esse p se: nō mouentᷣ p se: nec sunt in loco p se. corpus igitᷣ cui insunt ista mouetᷣ p se & est in loco p se. hec aūt nō hn̄t ista p se sed p accn̄s. ¶ Deide cum dicit.

¶ Amplius aūt & si natura mouetᷣ & violentia mouetᷣ: & si violentia: & natura: eodem aūt mō se hꝫ & de quiete. in qđ. n. mouetᷣ natura: & in hoc qescit natura: in qđ aūt quiescit in hoc violentia. quales aūt violēti motus anime erunt & qetes: neqꝫ fingere volētibꝰ facile ē reddere.

¶ Adducit secundā rōnem dicens ꝙ amplius aūt si aliqđ mouetᷣ natura mouetᷣ & violētia. & ecōuerso si mouetᷣ aliquid violētia mouetᷣ & p nām. eodeꝫ aūt modo se hꝫ & de qete: qꝛ qđ quiescit natura: potest qescere violētia. & econuerso: qꝛ illud in quo aliqđ mouetᷣ natura: & qescit in hoc natura. In quo aūt mouetᷣ violētia qescit in hoc violētia. quare si cōpetit anime motus natura cōpetit ei motꝰ violētus: sed reddere. i. ostendere quales sunt motus aīe violenti: & quales sunt qetes violēte: neqꝫ volētibus fingere est facile. nō solū. n. vbi hoc possemus dicere fm veritatē: sed et p figmētū velle assignare talia eēt difficile. ¶ Notandū aūt fm Temistiuꝫ ꝙ corpus pōt moueri violēter: nō aūt anima: nisi forte dicatᷣ animā moueri violēter. i. p accn̄s. inquantū moto corpore violēter: & p accn̄s mouetᷣ & anima: sed pprius motus aīe est p desideriū & appetitū fm quē modū nō pōt intelligi ꝙ mouebatᷣ violēter.

Dubitaret forte aliquis: qꝛ nō vᷣ veꝝ ꝙ quicqđ mouetᷣ natura moueatᷣ violētia. nam celū mouetᷣ nāliter: nō tn̄ pōt moueri violenter. ¶ Dōm ꝙ fm quosdaꝫ hec ratio in se cōsiderata est falsa: tn̄ vt est ad ppositū est vera. nam antiq phi vt dicūt: ponebāt animā de natura elemētoꝝ nec ponebant aliquod corpꝰ motuꝫ nisi elemētatū: vel qđ esset de natura elemēti & de tali corpore veꝝ est ꝙ quicqđ mouetᷣ natura mouetᷣ & violētia. & ecōuerso: sꝫ hoc videtᷣ falsuꝫ ꝙ oēs antiqui opinati sint sic. nā alcmeon vt supra dicebatᷣ posuit aīam de natura corporis celestis: nō ergo omne corpus posuerunt antiq eē de natura elemēti: nec qbꝫ antiquoꝝ posuit animam de natura elemēti. Propter hoc dōm ē aliter. Sciēduꝫ ergo aliquē motū hr̄e qetē oppositā & hoc mō mouentᷣ hec oia inferiora tam aīata q̄ inaīata. & si dubium est de aliqbus inferioribꝰ ꝙ aliquādo moueantᷣ: & aliquādo qescāt forte dubiū est de tota terra vel de partibꝰ existētibus circa centrū terre: vtrū eis possit accidere motus. oia tn̄ aīalia vel motu pgressiuo: vel motu dilatationis & constrictōis aliquādo mouētur aliqn̄ qescunt. cū ergo aliq phi loquentes de aīa vtplm̄ nō loquerētur nisi de aīa aīaliū: cū motꝰ factus a tali aīa hēat qetē oppositaꝫ. hec ratio vt est ad antiquos: est oīno vera: qꝛ qcqđ mouetᷣ motu hn̄te quietē oppositā pōt moueri nāliter & violenter. ꝙ aūt ratio Aristo-

sit intelligēda de motu habēte quietē oppositā ex serie litere pōt manifestū esse. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Amplius aūt siquidez sursuz mouebit ignis erit: si vero deorsuz terra: hor. n. corporū motus hi. eadē aūt ratio & de medijs.

¶ Ponit rōnem tertiam dicēs: q̄ siquidē aliqd mouebit sursuz erit ignis. si vō deorsuz erit terra. naz hor corporū sunt hi motus. vz. terre sursum ignis deorsuz. eadē aūt ratio est & de alijs elemētis: qr quodlibz elemētor tēdit ad aliquē determinatū locum. tunc aūt formet sic rō. qōlibz elemētor tēdit ad aliquē determinatū locū: sed mot⁹ factus ab aīa nō est ad aliquē determinatū locuz: sed est ad oēm dīfntiā positiōis. ḡ motus factus ab aīa nō est p nām alicuius elemēti. & p ɔ̄ns aīa nō est elementū nec ex elīs vt ɔcedebāt antiq. ¶ Nōndū aūt q̄ aīl competit duplex motus. vn⁹ ppter grauitatē: & hic est deorsuz tantū: & est p nām elīi dn̄antis in corpore aīalis. alius est ad oēz dīfntiā positiōis: & hic motus est ab aīa factus p appetitū. ¶ Notandū ēt q̄ semp in quolibz mixto dn̄atur aliqd elemētū vt pbat cōmētator in p̄mo celi & mūdi. & fm dn̄ium illius elemēti mouet mixtū. qcqd ḡ mouet sursuz vel est ignis vel dominat ibi ignis. Et qcqd mouet deorsum vel ē terra vel dn̄at ibi terra. & sic de alijs elemētis. si ḡ aīa eēt elemētum vel ex elemētis: vt ponebāt antiq: mot⁹ factus ab ipsa eēt ad vnā dīfntiaz positōis tātū: qd̄ videmus falsuz esse. ¶ Nōndū aūt q̄ hec rō posset aliter iduci vt ɔcluderet q̄ si aīa moueret sursuz vel deorsuz vel moueret p se ad aliq̄ dīfntiā positōis: vt ponebāt aliq antiqui: tunc nō esset forma: sed esset ignis vel terra vel aliquod huiusmodi corpus: qd̄ est inconueniēs. ¶ Deinde cuz dicit.

Cō. 41. ¶ Qm̄ aūt videt mouere corpus ratiōabile est his mouere motib⁹ qbus & ipsa mouet. si aūt hoc & cōuertentibus dicere verū q̄ scd̄m q̄ corpus mouet hoc & ipsa. corp⁹ aūt mouet secunduz loci mutationē. quare & aīa mutabit scd̄m corpus aut tota: aut scd̄m partes translata. Si aūt hoc ɔtingit & exeūte iterū igredi: ad hoc autem sequitur resurgere mortua animaliū.

¶ Ponit quartā rōnez dicēs: q̄ aūt aīa videt mouere corpus rōnabile est mouere corp⁹ his motibus qb⁹ mouet & ipsa aīa. si aūt hoc & cōuertētib⁹. i. ecōuerso est verū dicere. vz. q̄ fm q̄ mouet hoc corp⁹ mouet & ipsa aīa. corp⁹ aūt mouet fm loci mutationez. quare & anima mutabit fm q̄ mutat corpus. mouebit ḡ aīa trāslata aut tota aut fm partes: sed si aīa fm se totā pōt mutare locū fm se totam pōt mutare corp⁹. si aūt verū est hoc ɔtingit aīam exeūtē corpus iterū ingredi corp⁹. & ad hoc seq̄t mortua corpora vel aīalia resurgere. ¶ Nōndū aūt q̄ corpus aīatū aliqñ mutat locū fm se totū vt est cū totaliter deserit locuz primō. aliqñ vō mutat locū fm partē vt cū nō totaliter deserit locū p̄muz. q̄re si aīa mouet corpus; qr mouet & ipsa. & si eodē mō sicut mouet & corp⁹ mouet & ipsa: cū corp⁹ aliquādo transferat fm se totū: aliquando fm partes: oportebit dicere q̄ aīa aliqñ trāsferat fm se totam: aliqñ fm partes. hę. n. illationes. lz nō sequant simpliciter: sequuntur tamē suppositis positiōibus antiquor.

Dubitat aūt hic Porphyri⁹ vt Themi. recitat: qr si vr verū eē qd̄ Phs ait. vz. q̄ qñ aliqd mouet aliō: qr mouet & ipz: q̄ eodē mō moueat mouens q̄ mouet mobile: qr sol mouet vapores & trahit eos motu recto: ipe tn̄ sol n̄ mouet motu recto: sz circlari. silr ēt hoies trahūt nauē ipsi tn̄ hoies nō trahunt. Ad h̄ soluit Themi. q̄ si aīa mouet corp⁹: qr mouet & ipa: digna ē q̄ moueat eisdē motibus qbus mouet & corpus: qr si corpus mutat locū & aīa mutabit locū. nō est ḡ intētio Aris. q̄ mouēs & motū moueant eodē motu nūero: vel eodez motu spē. vt q̄ homies trahētes trahant & ipsi: sz p tāto mouet eodē motu nauis tracta & hoies trahētes: qr si nauis tracta mutat locū & hoies trahētes mutabūt locū. ḡ si corpus aīatuz motabit locū & aīa mutabit locū: tn̄ qr nūc hoc videt sufficere. dicamus vba Aris. intelligēda esse de motu imediate facto. sol. n. nō mouet vapores imediate fm motū localē: sed p̄ pus vapores alterat & eis icorporat calorē quēdā p quē calorē incorporatū vapores trahūtur sursuz: sz si aliqd moueat aliud localiter. & hoc imediate & nō moueat illud nisi moueatur & ipsum: opz q̄ simili motu moueat vtrūq: & si nō simili p omnē modū: tn̄ quantū ad hoc mouebunt motu simili: q̄ si vnū motat locū mutabit & aliud. de motu ḡ locali imediate facto verū est qd̄ dr̄. quare fm positiōez antiquor anima mutabit locum & ibit a corpore in corp⁹. qd̄ est incōueniēs.

Ulterius forte dubitaret aliqs: qr ēt in pposito vr̄ esse falsum qd̄ dr̄. nā aīa mouet pus fm ɔ̄siderīū & appetītū: & ipa sic mota mouet corp⁹ localiter. ergo verū est q̄ aīa nō mouet corpus nisi moueat & ipsa: & tamē falsuz est q̄ eodē mō moueat ipa quo mouet & corpus: qr ipa mouet p desideriū & appetitū: corp⁹ vō mouet fm locū. ¶ Dōz q̄ ista dubitatio ɔtingit; vt inuit themi⁹ ex eo q̄ aliq nesciunt distignere inter opatōez & motum. nā opatio ē actus pfecti. motus aūt est act⁹ iperfecti. velle ḡ & desiderare & itelligere & imagiari & cetera talia p q̄ aīa pōt mouere corp⁹ nō pprie dicūt motū: sed opatōem. sz si aīa moueret pprie vt ponebāt antiq mō quo dcm̄ ē: simili motu moueret ipsa quo moueret & corp⁹.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtrū si aīa mutaret locū ɔtingeret resurrectio mortuorum. ¶ Dōm q̄ si aīa mutaret locū posset mutare corpus & si mutaret corp⁹ illud corp⁹ a quo exiret desineret viuere & icipet mori. illud aūt corp⁹ qd̄ intraret; si eēt inaīatū p introitū aīe incipet eē aīatum & incipet viuere. hoc ḡ modo posset cōtingere resurrectio mortuor: qr aīe exeūtes ppria corpora possent intrare corpora mortua. & p ɔ̄ns possent illa facere resurgere. ¶ Aduertēdū tn̄ hoc eē attēdēdum fm themistiū q̄ aliq posuerunt aīaz in corpore q̄si aquā in vase. aliq vō supaddiderūt aliq̄ pportiōez inter corpus & aīam: quare si non reqrit ibi pportio: sed sufficit aīam eē in corpore quocūq mō ad hoc q̄ corpus illud viuat & sit aīatuz si anima exiēs a corpore pprio itraret corpus mortuū - cōtingeret resurrectio mortuor: sz si reqrit pportio inter corpus & animam: si exiēs anima a corpore pprio intraret corpus mortuum: non opz q̄ illud corpus mortuū resurgeret & inciperet viuere: quia nō esset ibi pportio iter corpus & aīam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motū aūt secundū accn̄s si ab altero moueatur. depellet. n. vtiq violētia aīal: nō oz aūt. n. a seipō moueri inest in subā hoc ab alio moueri nisi secundū accn̄s: sicut neq qdē igit secundū se bonū: aut pp seipz: hoc qdē pp aliud eē. hoc āt alteri⁹ causa. ¶ Anima aūt maxie dicet aliqs vtiq a sēsibilib⁹ moueri siqdē mouet. Com. 42. Cō. 43

¶ Ponit qntā rōnē dicēs: q̄ motū aūt est aliqd fz accn̄s si moueat ab altero. videmus. n. q̄ violētia vtiq depellit aīal. & tūc nō mouet ex se: sz nō oz cui cōpetit moueri a seipō in suba. i. eēntialiter hec moueri ab alio nisi moueatur fm accn̄s: imo illud qd̄ mouet a seipso nullo mō mouet ab alio sicut neq qdē qd̄ appetit fm se bonuz aut pp eēt bonū pp se: sz eēt bonū alteri⁹ cā. si ḡ aīa mouet a se nō

seipsis B gdē est pp aliud: qz si eēt appellare pp aliud iā nō eēt bonū pp se: s3 eēt bonū alteri⁹ cā. si g̃ aīa mouet̃ a se nō mouet̃ ab alio: sed mouet̃ ab alio qz mouet̃ a sensibilib⁹. nō seq̃t̃ q̃ si gdē mouet̃ aīa maxime vtiq3 dicet aliqs aīaz moueri a sensibilib⁹. q̃re cū aīa moueat ab alio vt a sensibilib⁹ nō pp̃e mouebit̃ a se vt dicebāt ātiq. ⁋ Dubitat āt B Themi⁹ pp vba platōis dicētis q̃ aīa nō mo⁹ a sensibilib⁹: s3 sēsibilia occurrūt motib⁹ aīe. nā aīa s3 vcā sua cogitat res p ɔtactū ex eo q̃ applicat se reb⁹: si g̃ s3 B sensibilia mouēt aīaz: s3 occurrūt aīe ex eo q̃ applicat se eis: s3 b⁹ positio. vt pbat̃ i z⁹ z3⁹ b⁹ e fla. qz aīa cogitat res nō ex eo q̃ applicat se reb⁹: s3 qz res ĩpmūt spēs suas i aīa q̃s unpmedo aliq̃ mō mouēt aīam. ⁋ Deide cū dicit.

⁋ At vo z si mouet ipsa seipaz: z ipsa mouebit̃ vtiq3 q̃re qm̃ ois mot⁹ ex distātia est ei⁹ qd̃ mouet̃ scd̃m q̃ mouet̃ z aīa vtiq3 distabit a suba ipsi⁹ scd̃m seipsaz: nisi scd̃m accñs se moueat. sed est motus ipsius substantie.

⁋ Ponit vltimaz rōnem. d. q̃ si ipsa aīam seipsam mouet sup. subaz z ipsa vtiq3 mouebit̃ sup. a sua suba. quare qm̃ ois mot⁹ sit a distantia ei⁹ qd̃ mouet̃ ab eo s̃m qd̃ mouet̃ aīa tunc exibit vel distabit vtiq3 a suba sui ipsi⁹. si mouet̃ s3 seipaz nisi se moueat s3 accñs: s3 s3 ātiq̃s mot⁹ est ipsi⁹ sube aīe p se. ⁋ Nōn⁹ aūt viz rōnis b⁹ in B ɔsistere: qz cū mot⁹ sit distātia ei⁹ qd̃ mouet̃ s3 qd̃ mouet̃. sic qd̃ mouet̃ localiter distat a loco i q̃ erat z mutat illū locū vl̃ s3 se totū vel s̃m ptes. sic si aīa mouet̃ s̃m subaz distabit a suba sua. z pdet subaz suā: vl̃ g̃ tota aīa vl̃ saltē ptes ei⁹ desinēt eē z amittēt suā subaz z nāz: qd̃ ē icōueiēs.

Em. 44

Q Uidā āt z mouere aīaz dicūt corp⁹ in quo est: sic ipsa mouet̃: vt Demo. silr dicēs Philippo comediaz Didascalo. art. n. dedalū fecisse mobilē ligneā venerē i fundēs argētū fusile. Silr aūt z Demo. dic̃ motas. n. ingt idisibiles spheras: pp id q̃ apte nate sīt nusq̃3 mācre ɔberecq3 z mouere cōp⁹ oē.

⁋ Postq̃3 pbs adduxit rōnes g̃nales ɔ venātes aīaz p viā mot⁹ in pte ista vt dicebat̃ descēdit ad spāles opiones antiquoz. circa qd̃ gnq3 facit: qz p⁹ descēdit ad opionē democriti. z⁹ ad opione platōis. 3⁹ ad opionē empe. 4⁹ pōit q̃dā opionē q̃ dr̃. tūc fuisse platōis. 5⁹ descēdit ad opionē zenocratis. z⁹ ibi (Eode āt mō) 3⁹ ibi (Alia āt opio q̃dā) 4⁹ ibi (Rōnabili⁹ āt) 5⁹ ibi (Mltū āt ex bis q̃ dcā sūt) circa p⁹ duo fac: qz p⁹ adducit opionez democriti. z⁹ eā iprobat ibi. (Nos āt iterrogabimus) dic̃ g̃ q̃ gdā dicūt aīaz mouere cōp⁹ sic mo⁹ z ipā. vt Demo. silr dicēs philippo didascalo. i. magro comediaz. iste. n. philipp⁹ ait dedalū fecisse ligneā mineruā. i. statuā illi⁹ dee mobilē effūdēs argētū fusile. i. argētū viuū. mouebat̃ g̃ illa statua pp motū argēti viui: silr āt z demo. dic̃. ingt. n. idisibiles spas ex gb⁹ ɔpōit̃ aīa eē mot⁹ pp id qd̃ apte nate sīt nūq̃3 mācre. i. nūq̃3 qescere. illas vo sic motas dic̃ ɔbere z mouet̃ cōp⁹ oē. i. corp⁹ totū. ⁋ Nōn⁹ āt statuā mineruē sic fuisse ordinatā q̃ qn̄ aliq accedebāt ad ipaz ābulabāt sup q̃sdā tabulas: subter q̃s erat argētū viuū. illis g̃ sic ābulātib⁹ ɔpmebāt argētū viuū: qd̃ ɔtinuabat̃ vsq3 ad statuā q̃ ɔpresso agitabat statuā z faciebat ipam moueri. q̃re sic argētū viuū mouebat statuā: sic s3 democritū athomi ex gbus cōponebat aīa moti mouebāt corpus. ⁋ Deinde cum dicit.

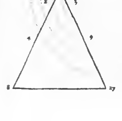
⁋ Nos aūt iterrogabim⁹ si z qescere facit hoc idē. quō āt faciat difficile: aut ipo͠e dicere.

⁋ Disputat ɔ opionē demo. circa qd̃ duo facit s̃m q̃ duas rōnes adduc̃ ɔ ips. z⁹ ibi (Oino āt) dic̃ g̃ q̃ nos iterrogabimus dmocritū. si B idē. i. si b⁹ eadē corpa idisibilia q̃ sīt cā mot⁹. si b⁹ eadē cā fac qescere aīaz. quō āt faciet eā qescere

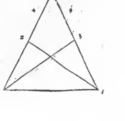
⁋ Prima figura per quā ostendit̃ quō in numeris ex quibus cōponit̃ anima est aspectus rectus z cōsonantia.

⁋ Scd̃a figura p quā ōñdit̃ q̃ in nūeris ex gbus cōponit̃ aīa est duplex coordīatio z est ibi idētitas z diuersitas.

⁋ Tertia figura p quā ostēdit̃ q̃ in numeris fit q̃dā reflexio z q̃dā ɔuersio z quedā quodāmodo circulatio.

re ẽ difficile aut ipoſſe aſſignare. ℭ Nõdũ aũt ꝙ cũ aïal aliq̃n moueat̃ aliq̃n q̃eſcat oportuit aſſignare nõ ſolũ cã̃ motꝰ: ſed ẽt cãm q̃etis: q̃d nõ potuit facere democritꝰ per athomos cũ põceret eos ſemꝑ motos. ℭ Deĩde cũ dicit.

ℭ Omnino aũt nõ ſic videt̃ aïa mouere aïal: ſꝫ ꝑ volũtatẽ quãdã ⁊ intellectũ.

ℭ Adducit ſecundã rõnem cõtra democritũ. dicebat eniꝫ Democritus ꝙ anima ſic mouet aïal ſicut mouet̃ ⁊ ipſa. ideo ait ꝙ omnino aũt non ſic videt̃ anima mouere animal ſicut ponebat democritus. vꝫ. ꝙ ipſa localiter mota moueat corpus per hꝫ motũ: ſed mouet ipm̃ per quandã voluntatem ⁊ intellectuꝫ. nõ ergo aïa mota mouet corpꝰ. ſed aïa volẽs ⁊ itelligẽs mouet corpꝰ. ℭ Deĩde cũ dicit.

Cõ. 45. ℭ Eodem autẽ modo ⁊ Timeus phyſiologizat animaꝫ mouere corpus: in eo. n. ꝙ eſt moueri ipſam: ⁊ corpus mouet: ꝑpter id q̃d complexum eſt ad ipſum.

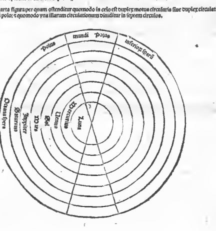
ℭ Diſputat cõtra opinionẽ platonis: circa q̃d duo facit: q̃ꝛ pmo recitat hꝫ opionẽ. ſecũdo eaꝫ improbat ibi. (Primũ quidẽ igit̃) circa primuꝫ tria facit. naꝫ anima ad tria põt comparari videlicet ad corpus ſuum: ad ꝑncipia ſua: ⁊ ad operationes ſuas. ſecundũ aũt ꝙ ↄparat̃ ad ſuuꝫ corpus ſic eſt complexa corpori ⁊ mouẽs ipſum. put vero comparat̃ ad ſua pncipia. ſic dicebat plato animaꝫ eſſe ex numeris conſonantibus ſiue ex numeris armonicis: ſed prout comparat̃ ad ſuas operatiões ſic dicebat plato ꝙ anima erat aſpectus rectus reflexus in circulum quem circuluꝫ diuidebat in duos circulos. ⁊ alterum circulũ in ſeptẽ circulos vt eſſent motus anime. i. operationes eius conformes motui celi. tria ergo facit ſecũdum ꝙ hec tria declarat. ſecũda ibi (Conſtituta eniꝫ) tertia ibi. (Aſpectum rectũ) Dicit ergo ꝙ eodẽ modo ⁊ thimeus. i. ille liber platonis phyſiologizat. i. deſt philoſophando dicit animam mouere corpus in eo ꝙ eſt· ideſt contingit moueri ipſam animam. ⁊ dicit etiaꝫ idem plato ꝙ anima mouet corpus ꝑpter id ꝙ eſt cõnexa corpori. ℭ Deĩde cũ dicit.

ℭ Conſtitutã. n. dicit ex elementis: ⁊ diſpartitam ſꝫm armonicos numeros: quatenus cum naturalem ſenſuꝫ armonie habeat: ⁊ vt omne ferat̃ ſꝫm ↄſonantes motus.

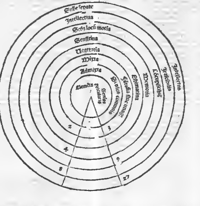
ℭ Oſtendit ꝙ ex eo ꝙ anima comparat̃ ad ſua ꝑncipia eſt conſtituta ex numeris conſonantibus. hoc eſt ergo q̃d ait ꝙ anima cõſtituta eſt ex elementis. i. ex ſuis principijs. ⁊ ſecundũ hoc dicimus eam eſſe diſpartitam ſꝫm numeros armoniacos. i. conſonantes quatenus habeat cõnaturalẽ ſenſum armonie. i. cõſonantie ⁊ vt omne. i. vt totaliter ferat̃ ſecundũ motus conſonantes. i. ſecũdum motus ⁊ operationes cõcordes ⁊ ꝑportõatas. ℭ Deinde cuꝫ dicit.

ℭ Aſpectũ rectũ in circulũ reflexit: ⁊ diuidens ex vno in duos circulos dupl̃r coordinantes. Iteruꝫ vnum diuiſit in ſeptem circulos: tanq̃ꝫ eſſent celi motus anime motus.

ℭ Hec eſt quarta figura per quam oſtenditur quomodo in celo eſt duplex motus circularis ſiue duplex circulatio ſuper duplici polo: ⁊ quomodo vna illarum circulationum diuiditur in ſeptem circulos.

¶ Hec est quīta figura per quā ostēdit̄ q̄ in aīa est duplex circulatio: itellectiua: ⁊ sensitiua: ⁊ vna hax diuidit̄ in septē circulos: q: virtutes sensitiue ordinant̄ fm septē gradus: vel melius. In aīa est duplex circulatio .i. opatio intellectiua: vna per quā itelligit substas separatas: ⁊ alia p quā intelligit hec corporalia: ⁊ hec diuidit̄ in septē circulos put secūdus gradus septem ista obiecta corpalia ordinant̄: sunt ergo anime motus sicut celi motus.

¶ Ostēdit qāo fm opīonem platonis cōparat̄ aīa ad suas opōnes. nā animā fm suā opatōez dicimus p̄us esse aspectum rectū ⁊ lineā rectā quē aspectū rectū ⁊ lineā rectaz deus reflexit in circulum. ordinauit. n. sic deus animā q̄ p̄us itelligeret alia p rectuz aspectū. ⁊ postea intelligeret se p modū cuiusdā circulatiōis ⁊ reflexionis diuidens ex vno circlo duos circulos. i. de⁹ ↄstituēs sic aīaz diuisit hūc circulū in duos circulon dupliciter coordinatos. itē vnuz diuisit in septē circulos tāq̄ eēnt celi mot⁹ aīe mot⁹.

Dubitaret forte aliqs quō plato posint aīam cōponi ex numeris armoniacis. ¶ Dōz q̄ plato in thimeo pncipaliter loquit̄ de aīa mūdi seu de aīa celi. hāc aūt posuit cōponi ex numeris armoniacis vel ↄsonātibus si aūt dixit aīaz nostrā esse sic compositā hoc p tāto dixit: q: anima nr̄a est fm eū imago illius aīe q̄re si videre volumus quō aīa nr̄a sit cōposita ex numeris armoniacis videdū est quō aīa celi sit cōposita ex talib⁹ numeris armoniacis. ¶ Scendū q̄ q̄ fm platonicos ⁊ ptis ait macrobius in libro de sonno scipionis ex talib⁹ ⁊ ex motib⁹ celoꝝ resultat maxia armonia ⁊ maxia ↄsonātia: ⁊ q: oēs mot⁹ celestes pcedūt ab aīabus celoꝝ posuit celestes aīas cōponi ex numeris ↄsonātib⁹ aīas aūt nr̄as posuit esse cōpositas ex talib⁹ numeris inq̄tū imitant̄ illas celestes aīas.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō sit itelligenda opīo Plat. ¶ Dōz q̄ i pone platonis in dicēdo quō aīa sit ↄstituta tria vīr difficultatez h̄re. tāgit. n. plato quasdā difficultates circa numeros q̄sdā circa aīaz: ⁊ q̄sdā circa celos. Ut g̃ plene appeat ei⁹ opīo. Sciēdū q̄ q̄tū ad p̄ns spectat qnq̄z sunt q̄ repiunt̄ tā i numeris ex qb⁹ cōponit̄ aīa q̄z etiā in celis ⁊ aīab⁹: hec aūt sunt ↄsonātia: aspect⁹ rect⁹: duplex coordinatio: identitatis ⁊ diuersitatis ⁊ reflexio in circulū. tria g̃ sunt declaranda. p̄mo. n. declarādū est quō hec qnq̄z repiunt̄ in numeris ex qb⁹ cōponit̄ aīa. 2⁹ quō repiunt̄ in celo. 3⁹ quō repiunt̄ in aīa p̄mū sic p̄z. nā numeri ex qb⁹ ponebat plato ↄponi aīaz: hi eē dicebant̄: videlz vn⁹. duo. tres. q̄tuor. octo. nouē: ⁊ vigintiseptē: in his. n. numeris. p̄ repit̄ ↄsonātia: q: in eis quodāmō repiunt̄ oēs pportiōes musicales. possumus. n. assignare sex pportiōes musicales. q̄x p̄ma vocat̄ diapason que d̄r pportio dupla. 2ª vocat̄ diapētē: q̄ d̄r pportio sexqaltera: alia vocat̄ diatesaron que d̄r sexq̄tertia: alia d̄r cōposita ex diatesaron ⁊ diapason que fac̄ pportionē duplā ⁊ diax tertiaz: alia pportio vocat̄ tonus qui d̄r pportio ↄtinēs totū ⁊ octauā ptez. vltia pportio d̄r cōposita ex diapason ⁊ diapēta q̄ facit pportionē triplā: nā diapason fac̄ pportionē duplā: diapēta ↄtinet pportionē vnu⁹ cū dimidia: q̄re si diapason ducat̄ in diapēta. i. si

duo ducant̄ in vnum cum dimidio resultāt inde tria. naꝫ bis vnū cū dimidio sūt tres. ex diapason ḡ ⁊ diapēta cōstituit̄ ꝓportio tripla: ex diapason vō ⁊ diatesaron ꝯstituitur ꝓportio duoꝝ ⁊ duarum tertiaꝝ: q2 diapason, vt dcm̄ est, est ꝓportio dupla: diatesaron vō est ꝓportio vnius ⁊ tertij. bis aūt vnū ⁊ tertiū faciūt duo ⁊ duas tertias. oēs aūt he ꝓportōes inueniunt̄ in p̄fatis numeris: nā īter duo ⁊ vnuꝫ est diapason: īter duo ⁊ tria diapēta: inter tria ⁊ q̄tuor diatesaron: inter tria ⁊ octo est ꝓportio cōposita ex diapason ⁊ diatesaron q̄ est ꝓportio duoꝝ ⁊ duaꝝ tertiaꝝ. naꝫ octo ꝯtinet bis tria ⁊ ꝯtinet duas vnitates q̄ sunt due tertie de trib⁹. īter octo aūt ⁊ nouē repit̄ thonus: q2 nouē ꝯtinet totuꝫ octo ⁊ ꝯtinet vnitatē vnā que est octaua pars de octo: īter nouē aūt ⁊ vigintiseptē est ꝓportio cōposita ex diapason ⁊ diapēta que est ꝓportio tripla. nā vigintiseptē ꝯtinet ter nouē: repit̄ itaq3 in his numeris ꝯsonātia. 2⁹ repit̄ ī his aspect⁹ rect⁹ inq̄ntū hi numeri ꝯtīter se excedunt: q2 semꝑ posterior excedit p̄oꝛē: vn̄ debent oēs hi numeri. p̄ in vna linea scrio scribi vt ostēdat̄ eoꝝ ꝯsonātia ⁊ eoꝝ aspect⁹ rectus. 3⁹ in his numeris est duplex coordinatio: vna pariū: alia impariū: vel vna est coordiātio duploꝝ: alia triploꝝ. vn̄ postq̄ȝ oēs p̄fati numeri scripti sunt ī vna linea: vt ostēdat̄ eoꝝ ꝯsonātia ⁊ eoꝝ aspect⁹ rect⁹: scribēdi sunt postea in duab⁹ lineis faciētib⁹ conū. ita q̄ ī cono scribat̄ vnitas ⁊ ex vna parte scribant̄ numeri pares ⁊ dupli qui sunt duo quatuor. octo. ex alia vō parte scribant̄ numeri impares ⁊ tripli qui sunt tria noue. xxvij. q̄rto ī his numeris repit̄ idētitas ⁊ diuersitas. nā eō hi numeri hēant duas coordinatiōes vnā pariū aliā īpariū: rōne numeroꝝ impariū ē ibi idētitas. q2 si oēs numeri īpares cōponant̄ semꝑ resultat ibi eadē spēs nūeroꝝ: q2 semꝑ resultat q̄dratū. qd̄ ꝑꝫ. nā p̄ma īparitas est vnitas. 2ª ternarius: vn̄ vnū ⁊ tria faciūt q̄tuor qui ē numerus q̄drat⁹. 3ª īparitas est q̄narius. q̄nq3 vō ⁊ q̄tuor faciūt nouē q̄ est numerus q̄dratus: ⁊ sic de alijs. Si enī oēs numeri īpares cōponant̄ semꝑ resultat eadē spēs: rōne aūt numeroꝝ pariuꝫ ibi diuersitas: q2 ex diuersis numeris parib⁹ cōpositis nō semꝑ fit eadem spēs numeroꝝ. est n. p̄ma paritas dualitas. 2ª q̄ternari⁹. duo aūt ⁊ q̄tuor faciūt sex. q̄ est numerus sup̄ficialis. 3ª paritas est sex. sex aūt ⁊ sex sunt duodeci qui est numerus solidus. variata est ḡ spēs numeri ex cōpositione pariuꝫ numeroꝝ. q̄nto in p̄fatis numeris est quedam reflexio circularis. nā ibi ab īparib⁹ fit ꝓcessus ad paria ⁊ a parib⁹ ad īparia per modū cuiusdā reflexionis. nam si vnitas a qua fit ꝓcessus addat̄ binario q̄ est numerus par. fiet inde triari⁹ q̄ est numerus īpar. ꝓpter qd̄ erit ꝓcessus a parib⁹ ad īparia. rursus. si vnitas addat̄ ternario q̄ est numerus impar fiet inde q̄ternari⁹ qui est numerus par: ⁊ fiet ex̄ ꝑ modū cuiusdā reflexionis ⁊ circulatōis ꝓcessus ab imparib⁹ ad paria: q̄re postq̄ȝ p̄fati numeri sunt scripti s̄m lineā rectā vt ostēdat̄ eoꝝ ꝯsonātia ⁊ eoꝝ aspect⁹ rectus: ⁊ postq̄ȝ 2° scripti sunt s̄ꝫ duas lineas faciētes conū: ita q̄ ī cono scripta est vnitas: ⁊ ex vna pte sunt scripti numeri pares ⁊ duplices: ⁊ ex alia īpares ⁊ triplices vt ostendat̄ eoꝝ duplex coordinatio ⁊ eoꝝ idētitas rōne īpariū: ⁊ diuersitas rōne pariū: sunt p̄dicti numeri 3° scribēdi in duab⁹ lineis faciētib⁹ conū: ita q̄ vnitas nō scribat̄ in cono: sed scribat̄ vna vnitas ī capite vni⁹ linee: ⁊ ex illa pte scribant̄ numeri pares ⁊ duplices: alia vnitas scribat̄ in capite alteri⁹ linee ⁊ ex illa pte scribant̄ numeri īpares ⁊ triplices: ⁊ tūc ducat̄ vna linea ab vnitate ad ternariū: ⁊ q2 ex vno ⁊ trib⁹ resultant q̄tuor: dabit̄ ītelligi q̄ fit ꝓcessus a parib⁹ ad īparia: alia linea ducat̄ ab vnitate ad binariū ⁊ resultabit idē ternarius q̄ est nūer⁹ īpar. dabit̄ ḡ ītelligi q̄ nō solū est ꝓcessus a parib⁹ ad īparia: s3 ēr ecōuerso ⁊ q̄ circl'ariter ē ꝓcessus ab īparib⁹ ad paria. ¶ Uiso quō ī nūeris sunt oīa illa gnq3. Restat declarare quō in celo oīa ista gnq3 hūt esse. ¶ Sciēdū ḡ q̄ añ tpa Ari. certitudinal'r nō fuit inuētū eē aliqd̄ celū vltra octauā sperā. si aūt aliq̄ locuti sunt de nona spera h̄ fuit ꝓpter q̄sdā adaptatōes: sic fecerūt pitagorici q̄ pter speras actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: ⁊ pter octo speras celestes decimā addiderūt volētes speras eē ī numero denario: eo q̄ numeri ꝓgrediunt̄ vsq3 ad decem. nā numeri nō videntur ire vltra decē: ⁊ nō v̄r vltra decē eē enumeratio: sed magis v̄r replicatio ⁊ reassumptio ei⁹ qd̄ acceptuꝫ est. ¶ Ponendo ḡ. viij. speras celestes ita q̄ octaua spera sit vltimū mobile: ē ibi q̄dā aspect⁹ rect⁹: q̄ntū ad axes. itelligit̄. n. q̄dā axis: ⁊ q̄dā linea recta trāsire de polo ad poluꝫ: circa q̄s polos v̄tit̄ celū rōne ḡ huius axis sic trāseūtis est in celo aspect⁹ rect⁹. rōne aūt motuū est ibi q̄dā ꝯsonantia ⁊ q̄daꝫ ꝓportio. nā q̄lꝫ planeta ⁊ q̄lꝫ stella in suo orbe eq̄l'r mouet̄ ita q̄ respectu ꝓprij cētri semꝑ ī eq̄lib⁹ tpib⁹ trāsit eq̄les arcus ⁊ abscindit eq̄les angulos. 3° rōne diuersitatis poloꝝ est ibi duplex coordinatio: nā poli mūdi vel poli vltimi mobilis distāt a polis aliaꝝ speraꝝ fere. xxiiij. gradib⁹: ita q̄ s̄m alios: ⁊ alios polos ali ⁊ ali reuoluunt̄ orbes. nā sup polos mūdi fiūt reuolutōes ab oriēte in occidentem: sup alios vō polos fiūt reuolutōes ecōuerso. 4° est ibi idētitas ⁊ diuersitas. nā idētitas est ibi respectu vltimi mobilis qd̄ semꝑ mouet̄ eodē motu: diuersitas vō ē ibi rōne aliaꝝ sperarum que mouent̄ diuersis motibus. 5° ē ibi circulatio q̄ est ibi ex ꝑpetuitate mot⁹. ¶ Habito quō oīa hec gnq3 reseruant̄ in numeris ex q̄b⁹ cōponit̄ aīa ⁊ ēr in celo. Restat videre quō hec oīa reseruent̄ in aīa. ¶ Sciēdū ḡ q̄ in aīa est ꝯsonātia respectu ꝓpoꝝ actuū ⁊ ꝓpriaꝝ opationū: q2 oēs potētie aīe s̄m quādā ꝯsonātiaꝫ ⁊ s̄m quādā ꝓportionē tēdūt in suos act⁹ ⁊ in suas opationes. 2° est ibi aspect⁹ rect⁹ respectu oboꝝ: q2 in oba aīa tēdit recto aspectu. 3° est ibi quedā reflexio ⁊ q̄tedā circulatio respectu sui: q2 aīa cognoscēdo alia reflectit̄ supra se ⁊ cognoscit se: ita q̄ mot⁹ īcipit ab aīa ad res inq̄ntū aīa fert̄ in cognitionē reꝝ: ⁊ postea a reb⁹ reuertit̄ ad aīam inq̄ntū aīa cognoscēdo alia cognoscit se: ⁊ q2 iste motus est ab eodeꝫ in idē q̄si q̄dā circulus dici pōt. Quarto est ibi duplex coordiātio rōne modi cognoscēdi: q2 est ibi vnus modus cognoscēdi sensibile ⁊ cū ꝯditōib⁹ mā̄e. alter vō ītelligibile ⁊ sine hꝫ ꝯditōib⁹. ¶ Quīto ē ibi idētitas ⁊ diuersitas rōne p̄lalitatis potētiaꝝ. nam in potētijs ītelligibilib⁹ est idētitas: q2 sunt simplices ⁊ vnite. In potētijs vō sensibilibus est diuersitas: q2 sunt organice ⁊ extēse.

Ulterius forte dubitaret aliq̄s quō mot⁹ aīe ē sicut mot⁹ celi. ¶ Dōm q̄ sicut in celo est aspect⁹ rect⁹: q2 p̄ debem⁹ ītelligere lineā rectā trāseunte de polo ad polū q̄ linea recta ab astronomis dr̄ axis. postea hꝫ aspect⁹ rect⁹ reflectit̄ ī circulū: q2 sup hꝫ axē q̄ est q̄dā līea imagīata fūdat̄ mot⁹ circularis. 3° hꝫ circulus diuidit̄ in duos circulos: q2 est ibi duplex circularis mot⁹. vnus ab oriēte ī occidētē. ali⁹ ecō. vlteri⁹ vnus hoꝝ circuloꝝ diuidit̄ in septē circulos: q2 mot⁹ ille ⁊ circulatio illa q̄ est ab occidēte in oriēs: diuidit̄ in septē circulos planetarū: sic in aīa p̄ est aspect⁹ rect⁹ inq̄ntuꝫ cognoscit alia: 2° hꝫ aspect⁹ rect⁹ reflectit̄ in circulū inq̄ntuꝫ cognoscēdo alia cognoscit se. 3° hꝫ circulatio diuidit̄ in duos circulos ꝓpter duo gn̄a oboꝝ. nā aīa est apta nata cognoscere substantias sepatas: ⁊ illa cognitio rōne idētitatis ⁊ simplicitatis assilat̄ motui p̄mi mobilis: ⁊ est apta nata cognoscere ista corpalia. ⁊ hec cognitio: q2 est iferior alia cognitiōe assilat̄ motui iferioꝝ speraꝝ. diuidit̄ aūt iste circulus in septē circulos: ꝓpter septē gn̄a reꝝ corpaliū: q2 q̄daꝫ sunt elta: q̄dā sunt admixta vt vapores: ⁊ ea q̄ nō ꝯstāt ex oib⁹ eltis s3 ex aliq̄b⁹. q̄dā vō sunt mixta vt illa q̄ ꝯstāt ex oib⁹ eltis. ita q̄ sunt tria gn̄a īaīatoꝝ: ⁊ q̄tuor sūt gn̄a aīatoꝝ.

vz. vegetatiua: sensitiua: sz locū motiua: z itellectiua: oīa aūt hec corpalia sunt. nō ipa aīata itellectiua vt hoīes inter corpalia computari pūt. Diuidit̄ g̃ alter circulus ī septē circulos. ꝓpter h̄ septē gñā obōꝝ. pōt ēt h̄ diuersitas aūr sumi: vt fiat hec diuisio nō fm̄ obā sz fm̄ potētias: ita ꝙ sit pīma diuisio in itellectū z sensuz. Intellūs aūt ꝓp sui simplicitatē remaneat idiuisus. sensus aūt diuidat̄ ī septē: ita ꝙ in p̄ gradu sint sensus particulares. in z° sensus cōis. in 3° imaginatio vel fantasia. in 4° estimatiua que vt est ī hoīe° a multis vocat̄ rō pticularis. in 5° gradu sit memoria. in 6° ɔcupiscibilis. in 7° irascibilis: q̄re si ɔsiderant̄ pta cta est aīe motus tanq̄ celi motus.

Com. 46.

Primum quidē igit̄ non bene dicitur animā magnitudinē esse: eam. n. que oīs talē esse vult qualis est aliq̄n vocatus intellectus. non eni velut sensitiua est: neq̄z vt desideratiua: harꝫ eniz motus non circulatio est.

C Posita opīone platonis hic pħs eā reprobat: circa qđ q̄tuor facit fm̄ ꝙ plato in sua pōne q̄tuor innuebat. voluit . n. plato ꝙ itellūs eēt magnitudo. z° voluit ꝙ eēt magnitudo circularis. tertia ꝙ esset magnitudo circularis mota. qrarto ꝙ esset magnitudo circularis mota cōnexa corpori. pīmo ergo disputat ɔ platonē: ex eo ꝙ dic̄ itellm̄ esse magnitudinē. z° ex eo ꝙ ponit ipm̄ eē circulū. 3° ꝙ ponit ipm̄ eē mobilē. 4° ex eo ꝙ ponit ipm̄ ɔnexū corpi. nā z si est aliq̄ vnio itellūs ad corp°. nō tñ est ille modus vnionis: nec est ille modus ɔnexionis quē posuit plato. z° pħs īcipit ibi. (Necnū aūt itellm̄ eē circulū). 3° ibi. (Adhuc aūt itelligētia). 4° ibi. (Laboriosum aūt). circa pīmū tria fac̄ sz ꝙ tres rōnes adducit ad ꝓbādū itellūz nō eē magnitudinē. z° ibi. (Qualr̄. n. itelliget). 3° ibi. (Amp̄. quō intelligeret) circa pīmū duo fac̄ qz p̄ ne laboret in equoco declarat de qua aīa loq̄bat̄ plato: cū dicebat aīaz eē magnitudinē circularē. z° adducit rōnē ad ꝓpositū ꝙ aīa nō sit magnitudo. ibi. (Intellūs q̄dē vn°) dicit ergo ꝙ pīmū q̄dē igit̄ nō bñ ē dicere aīaz eē magnitudinē. z subdit ꝙ plato vult eā aīaz q̄ ē oīs. i. vniuersi siue aīaz mūdi eē talē. i. magnitudinē qualis ē aliq̄n vocat° itellect°. illā. n. aīaz quā posuit plato magnitudinē eē aliquādo plato vocabat eā aīaz oīs. i. vniuersi aliquādo vocabat eā intellectū: z subdit ꝙ aīa quā posuit plato eē magnitudinē circularē nō ē velut sensitiua. neq̄z ē vt ɔsideratiua. qz mot° harū nō ē circulatio.

C Notādū aūt ꝙ plato cū dicebat aīaz eē circulū vel eē magnitudinē circularē pīcipaliter loq̄bat̄ de aīab° celorū: z maxīe de aīa pīmi mobilis siue de aīa vniuersi: sꝫ aūt loq̄bat̄ de aīa nostra vt tactū ē h̄ e tat inquātū hec imitat̄ illā. ide g̃ ē ꝙ aliq̄n aīaz vniuersi dicebat eē talē: aliq̄n vocatum intellectum id est aiam nostram que potest vocari intellectus dicebat talem esse.

Dubitaret forte aliq̄s vtrū sensus possit dici circulus: z vr̄ ꝙ sic p ea q̄ in p̄cedēti lectīone tāgebant̄: vbi diuidēdo vnuz circulū in septē circulos dicebam° hoc posse itelligi de sensu distincto fm̄ septē gradus. C In ɔrīū ē h̄ pħs q vult sensuz z desideriū nō eē circulos. qz motus hoꝝ non sunt circulares.

C Dōz ꝙ sensus dupl̄r pūt ɔsiderari. vel in se. velvt deseruiunt itellectui. si ɔsideranī in se: sic nō sunt circuli: qz nō sunt sup se ɔuersiui. ꝓbat. n. pculus in li° suo de elatione theologica ꝙ nihil corporeū est supra se ɔuersiuū: cū ergo sensus sit vt° corpalis z organica in se ɔsideratur° nō est circulus: nec est supra se ɔuersiuus. sz si ɔsiderat̄ vt deseruit itellectui: sic pōt aliq̄ mō vocari circulus inq̄tū ex opatione sensus ɔsurgit opatio itellūs q̄ metaphorice circulus dici pōt: sic g̃ imagiatio dr̄ circulus inq̄tū deseruit itellectui: sic z opatio sensus aliq̄ mō dr̄ pticipare circulationē inq̄tum deseruit opationi itellūs. dcm̄ g̃ platonis ꝙ aīa hꝫ rōnē circuli vel totū pōt exponi de itellectu put ferr̄ in diuersa gñā obōꝝ: z nūc exp̄ō nō vr̄ hēre aliquā calūniā: vel mō q̄ dcm̄ est: z vt nūc est expositū pōt exponi de itellectu z sensu nō de sensu in se: qz sic accept° sensus vt h̄ dē nō hꝫ rōnē circuli: sed de sensu vt refert̄ ad itellectum ita ꝙ sensus cui non ɔiūgit̄ intellect° cuiusmodi est sensus brutoꝝ nullo modo vr̄ hr̄e rōnē circuli. C Deinde cum dicit.

Cō. 47.

C Intellectus aūt vnus z cōtinuus est: sicut intelligentia. intelligentia aūt sicut intelligibilia. Hec aūt eo ꝙ ɔsiter vnum sicut numerus: sed non sicut magnitudo: ꝓpter qđ quidē neq̄z intellectus sic cōtinuus: sed aut impartibilis aut non: sicut magnitudo aliq̄: ɔtinuus est.

C Ut dicebat̄ ostēdit itellūz nō eē magnitudinē. C Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ vt themistius inuit magis hic rep̄hēdit̄ plato fm̄ vba q̄z fm̄ itētionē. naz lz aliq̄ rōnes h̄ adducant̄ directe ɔ intētionē platonis: aliq̄ tñ adducunt̄ ɔ vba. arguūt. n. rōnes ille ac si plato nō metaphorice: sed simpl̄r dixissꝫ itellm̄ eē magnitudinē: qđ nō male factū ē. nā cū pħs vitatis nō debeat sub velamīe metaphorarum suā sciam tradere: plato aūt q h̄ fec̄ z in vbis z in mō loq̄ndi rep̄hēsibil̄ erat: q̄re aūt theologia nr̄a hēat huc modū: qz ibi diuin° radius sub sacris velamib°: z sub sacris metaphoris nob̄ ꝓponit̄ hꝫ spālē rōnē: quā hic dicere pñs op° ñ postulat. adducit g̃ rōnē pīmā. d. ꝙ itellūs est ille q est vn°: z ɔtinuus sic itelligētia. i. sic eius opatio. itelligētia aūt. i. opatio ei°: supple est vna z ɔtinua sic itelligibilia. i. sic obā. h̄ aūt. i. obā itelligibilia sunt ɔsiter vnū sic nūerus: sz non sic magnitudo: ꝓpter qđ q̄dē: neq̄z itellūs ē sic ɔtinu°. q. d. ꝙ cū obā itellūs nō sint ɔtinua sic magnitudo: nec itellūs ē sic ɔtinuus sz aut est itellect° ipartibil's: aut nō est sic ɔtinuus: sic est magnitudo aliq̄. C Notādū aūt ꝙ cū potentie distinguant̄ p act° z diffiniant̄ z act° distinguant̄ z accipiāt spēz ex obtis: oz nos loq̄ de po° itellūua. sic loqmur de ei° actu: z d ei° obōꝝ ū g̃ obā itellibilia si sint ɔtinua lz possint eē ɔiūr se hñtia inq̄tū vnū itelligim° post aliō. Intellūs ñ oz dici magnitudo ɔtinua: vt plato opiabat̄. C Notādū ēt ꝙ pōt extēdi hec rō nō solū ɔ vba platonis: sz ēt ɔ itētionē: nā ēt metaphorice loq̄ndo si itellūs oz dici magnitudo h̄ est inq̄tū ferr̄ in eius obꝫ: cū g̃ ēt sic nō debeat dici magnitudo ɔtinua nullo mō vr̄ hēre veritatē platonicoꝝ locutio. C Deinde cum dicit.

C Qualiter enim intelliget magnitudo cum sit quālibet partiū ipsius: parte autez aut fm̄ magnitudinē: aut scđz punctum: si opz z hoc dicere partē: siquidē igit̄ scđm punctū: hec autē infinita: manifestū est: qm̄ nequaq̄z ptrāsibit. Si vo scđz magnitudinē multotiens z infinities intelliget idem: vr̄ aūt z semel ɔtingēs.

C Adduc̄ scđaz rōnē. circa qđ duo fac̄: qz p̄ adduc̄ hōꝫ rōnē. z° remouet q̄dā cauillationē poſsꝫ fieri circa ptacta. ibi. (Si ēt sufficiēs) dic̄ g̃ q̄lr̄. n. itellūs est sic magnitudo itelliget q̄lꝫ ptiū ipsi°. i. p q̄lz ptē ei°: aut supplet itelliget pte fm̄ magnitudinē. i. pte q̄titatiua: aut itelliget sz pūctū. si oz z h̄ dicere ptē: qz pūct° nō est ꝓp̄e ps: z subdit: si q̄dē igr̄ fm̄ pūctū. i. si itellūs itelligit sz ptē pūctalē: hec aūt sūt ifinita: manifestū ē: qm̄ neq̄q̄z ptrāsibit illa. si vo fm̄ magnitudinē. i. sz ptē q̄titatiuā multoiēs z ifinities itelligz idē. vr̄ aūt z semel ɔtingens. i. non vr̄ ꝙ sit vā opīo platonis ꝙ

itellis extra magnitudo applicãs se rei successiue itelligat illã: sz vr q absq tali successione in sili otigẽdo rẽ itelligat ipsam. ¶ Notãdũ aũt hãc rõnẽ nõ pp̃e eẽ ↄ itẽtionẽ plat. sz ↄ vba. ait.n. itellz nõ itelligere res applicãdo se reb⁹ fm ptẽ pũctalẽ vl fm ptẽ q̃titatiuã put se applicãt magnitudines corpales. ¶ Notãdũ ẽt q ait si h.i. si pũctũ oz vicere ptẽ: qr pũct⁹ nõ pp̃e est ps. si aũt oz vici ps h est sz opinionẽ pla. q posuit lieã cõponi ex pũctis. supficiẽ ex lieis. corpus ex supficiebus.

Dubitaret forte aliqs: qr vr hic phs velle q itellis itelligat nõ successiue: sz isil otigẽdo. c̃ↄriũ vr velle i de memoria τ remiscẽtia: vbi ait nrz itelligere n̄ eẽ sine ↄtiuo nz sine tpe. ¶ Dõz q nõ ẽ itẽtio phi negare a nrõ itellu oẽz successionẽ τ oẽz discursum: sz vult q in itelligẽdo nõ sit illa successio sz ptes q̃titatiuas: aut ptes pũctales. vt videbat itelligere plato.

Alterius forte dubitaret aliqs. vñ seqr ista ↄ. q si itellis itelligeret applicãdo se reb⁹ sz ptes q̃titatiuas q infinitiẽs τ ifinities itelligeret idẽ. ¶ Dõz q nunq̃ aliqd ptrãsit aliqd spatiũ nisi q̃lz ps mouẽtis ptrãseat q̃lz ptẽ spotij: q̃re si itellus itelligit res applicãdo se eis fm ptẽ q̃titatiuã: ad h q itellis ptrãseat totã rẽ: τ applicet se toti rei: oz q q̃lz ps itellus se applicet cuilz pti rei: τ qr q̃lz ps q̃titatiua hz multas: τ q̃dãmõ ifinitas ptes: cũ qdlz ↄtinuũ sit diuisibile in ifinitũ: si p q̃lz ptẽ se applicat itellis cuilz pti rei ifinities se applicabit eidem pti. τ p ↄñs ifinities itelliget idẽ. Deĩn cũ dicit.

¶ **Si aũt sufficiẽs q̃libet ptiũ tãgere qd oz circulo moueri: aut τ oio magnitudinẽ hre. Si aũt necũ est itellligere tangẽtẽ toto circulo: qs est partibus tactus.**

¶ Remouet q̃dã cauillationẽ poñez fieri circa pdicta. vl ceret.n. aliqs q nõ oz itellz itelligere idẽ ifinities applicãdo se eidẽ p ifinitas ptes: qr sz q̃cũq ptẽ se applicet itelliget totã rẽ. sz si h eẽt nõ oporteret itellm moueri circulo: nec⁹ hre aliq magnitudinẽ si sufficeret glz cõtact⁹ ad h q itelligat totã rẽ. id ait: si ãt sufficiẽs est itellis q̃lz ptiũ .i. p q̃lz ptẽ tãgere rẽ: τ supple itelligere ipaz totã qd opz .i. ad qd oz itellz moueri circulo: aut oio hre magnitudinẽ si ãt necũ est itellere tãgẽtẽ toto circulo .i. totã rẽ circulariter qs erit tact⁹ ptib⁹ .i. p q̃s ptes tãget τ itelliget: vtz p ptes pũctales vel p ptes q̃titatiuas: q̃cũq aũt mõ dicatur: vt ps p rõnez ppositã icidit in icõueniens. ¶ Deide cũ dic.

Co. 48.

¶ **Ampli⁹ quõ itelliget partibile ipartibili: aut impartibile partibili.**

¶ Adducit 3^am rõnẽ. d. ãpli⁹ quõ itelliget itellis ptibile ipartibili .i. p ptẽ ipartibilẽ: aut quõ itelliget ipartibile ptibili .q.d. q si itellis itelligat applicãdo se reb⁹ p suas ptes si hz ptes ptibiles nõ itelligeret impartibilia: si vo ipartibiles nõ poterit partibilia intelligere.

Dubitaret forte aliqs: qr vr hec rõ eẽ nulla. diceret.n. plato q cũ sz põnẽ meã itellus sit magnitudo sic in aliis magnitudib⁹ sũt q̃dã ptes ptibiles vt ptes q̃titatiue. τ q̃dã ipartibiles: vt pũcta: sic ẽt i itellu sũt hec duo gña ptiũ. poterit itaq itellis p ptes ptibiles itelligere ptibilia: p ipartibiles vo ipartibilia. ¶ Dõz q itellis hz q̃dã oba ptibilia vt corpalia. q̃dã ipartibilia vt itelligẽtias: nõ g̃ expouẽdo ptibilia τ ipartibilia de ptib⁹ q̃titatiuis τ pũctalib⁹: sz d ptib⁹ corpalib⁹ τ icorpalib⁹ nõ hz dubiũ qd q̃rit. nã si itellus hz ptes corpales τ ptibiles quõ p ↄtactũ τ p applicatõez poterit itelligere icorpalia τ ipartibilia: si vo hz ptes incorpales τ impartibiles nõ poterit se applicare corporalibus τ ptibilib⁹ τ cõmensurare se eis. τ itelligere ea: vt plato opinabat. ¶ Deinde cũ dic.

¶ **Necessariũ aũt itellz eẽ circulũ hũc. Intellis qdẽ.n. mot⁹ itelligẽtia: circuli aũt circulatio: si igit itelligẽtia circulatio: τ itellis vtiq erit circulus cũ huiusmodi circulatio itelligẽtia sit: sp aũt aliqd itelliget siqdẽ ppetua circulatio.**

¶ Postq̃ pbauit itellz nõ eẽ magnitudinẽ pbat ipz nõ eẽ circulũ. circa qd duo fac fm q duas rõnes adducit ad ppositũ. 2⁹ ibi. (Amp. aũt) i p⁹ ptẽ icẽdit talẽ rõnẽ: si itellis eẽt circulus opatio ei⁹ eẽt circulatio .i. circularis: τ eẽt ppetua: τ nõ hret finẽ: sz nulla opõ itellis est hõ neq practica: nz speculatiua. g̃ itellus nõ est circulus. i hac aũt rõne sic pcedit: qr p pmittit hãc ↄñtiã q si itellis eẽt circulus opõ ei⁹ eẽt circularis: τ nõ hret finẽ. 2⁹ ostdit opõnẽ itellis n̄ eẽ circularẽ: pp qd seqr q ipse nõ sit circulus. 2⁹ ibi (Practicaz qdẽ.n.) dic g̃. necũ aũt est supple fm pla. itellz eẽ circulũ hũc. vz. hñtẽ motũ fm q sunt mot⁹ celi: sz q itellis n̄ sit hõ circulus: sic pz: qr mot⁹ qdẽ ipsi⁹ itellis est itelligẽtia .i. opõ ei⁹: mot⁹ aũt circuli est circulatio. si g̃ itelligẽtia .i. si opõ itellis ẽ circulatio τ itellis vtiq erit circulus: τ subdit q cũ itelligẽtia .i. cũ opõ itellis sit hõ circulatio itellis sp itelliget aliqd siqdẽ pro qr: qr circulatio est ppetua. q. d. q cũ circulatio sit ppetua .i. nõ hẽat finẽ si itellis esset circulus opõ ei⁹ esset circulatio τ nõ hret finẽ. sz vt patebit opõ intellis nõ est circulatio τ hz finẽ. g̃ nõ est itellus circulus.

Dubitaret forte aliqs quõ circulatio est ppetua: τ nõ hz finẽ. ¶ Dõz q i circulo fm q hõ nõ est aliqs pũct⁹ in actu. nõ g̃ est rõ q̃re magis motus circularis finiat in h pũcto q̃ in alio: vel g̃ finiet hõ mot⁹ in q̃lz pũcto circuli: τ tũc nunq̃ icipet ille mot⁹. vl non finiet in aliq̃ pũcto. τ tũc semp ppetuabit talis mot⁹: mot⁹ g̃ circularis ẽ ppetuus: nec ex ipso circulo possum⁹ assignare cãz q̃re hõ mot⁹ incipiat vl desinat: vtz aũt ex supiori agẽte possit phigi lex q hõ mot⁹ icipiat vl desinat in physicis diffusiue diximus.

Alterius forte dubitaret aliqs si itelligẽtia .i. si opõ itellis essz circulatio: vtz itellis sp itelligeret: τ vtz eius opõ sp ppetuaret τ nunq̃ cessaret: nec hret finẽ: vt vr lra sonare. ¶ Dõz q opõ itellis in practicis pcedit a fine ad ea q̃ sũt ad finẽ: τ nõ eõ. nã finis in practicis se hz sic pn̄^m in speculatiuis. sz i speculatiuis qdẽ pcedit a pn̄cipijs ad ↄ̃nẽ: τ ille est rect⁹ ordo. hita aũt ↄ̃ne gescit. igr si rect⁹ ordo nõ magis regreret pcessũ a pmissis ad ↄ̃nez q̃ eõ. sic nõ gescim⁹ in pmissis: sz imus ad ↄ̃nẽ: sic nõ gescere mus in ↄ̃ne: sz circulariter rediremus ad pmissas. vl ergo nunq̃ icipet hõ mot⁹ vl sp ↄtinuaret a pmissis ad ↄ̃nẽ τ a ↄ̃ne ad pmissas: τ sic circulariter. itaq sic in circulo: qr nullus pũct⁹ ẽ ibi in actu: vel nunq̃ icipet hõ motus: vl semp ppetuaret: sic si opõ itellis eẽt circularis nõ essz in aliq̃ determinata ges. vel nunq̃ icipet tal motus vel sp ppetuaret: τ qd dcm est de ↄsideratione speculatiua intelligẽdũ est de consideratione practica. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ **Practicaz qdẽ.n. itelligẽtiaz termini sũt. oẽs .n. alteri⁹ cã sunt: speculatiue aũt rõnib⁹ terminant silr: rõ aũt oĩs diffinitio est aut demõstratio. Demõstratões vo τ a pricipio sunt: τ hñt quodãmõ finẽ silliñ: aut ↄclõnẽ: stаũt nõ ↄcludant: sz nõ reflectunt: itez in pricipiũ accipientes semp mediũ τ extremitatẽ recte pcedũt: sz circulatio itez in principiũ reflectit. Diffõnes autem omnes finite sunt.**

¶ Oñdit opõnes itellis tã practicas q̃ speculatiuas eẽ terminatas. pp qd seqr eas nõ eẽ circulares: qr vt tactũ ẽ cum

culationis nō sunt termini: nec ī circulo est aliqs terminus in actu. iō aūt ꝙ practicaꝝ qde itelligētiaꝝ .i. opōnū itellēs practicoꝝ sunt termini. B est bȝ opōnes sunt terminate: qꝛ oēs sunt cā alteri⁹ .i. cā finis ⁊ boni quo hito gesciᵐ⁹. speculatiue aūt terminanť silłr rōnib⁹. nā termini speculatiuaꝝ sunt rōnes. rō aūt ois est diffō aut demrātio: demrātiones .n. sunt a pn⁹ .i. icipiūt a determiatis pncipiys: ⁊ bñt q̄dāmō finē sillīm: aut ɔnē. sills .n. bȝ getare itellīm nr̄ȝ ataqꝫ vel tot⁹ sillīs vel salte ipsa ɔ̄ pōt dici gēs itellēs nr̄i. ⁊ subdit. si aūt nō ɔcludanť .i. si nō determinenť bē ɔnes: sȝ camus ab vna ɔne in aliā. sȝ tñ nō reflectunť in terminuȝ: ⁊ pncipiū sūt accipiētes s'm mediū ⁊ extremitates. mediū ḡ se bȝ tanq̄ pn̄ᵐ. qꝛ mediū nunq̄ intrat ɔclonē. extremitates vō se hñt tanq̄ termini. qꝛ hec sūt q̄ ɔcludunť: recte ḡ pcedūt: sȝ circulatio iteꝝ se reflectit ī pn̄ᵐ: ⁊ seqť ꝙ diffōnes oēs finite sunt: q̄re si tā dmr̄atio q̄ diffō bȝ terminū. circulatio aūt nullū bȝ terminū. nulla opō itellus erit circularis: ḡ nec itellēs erit circulus. ¶ Notā⁹ āt ꝙ duplex ē opō itellēs vna simplex: alia cōposita: opō aūt simplex terminať ad diffōnē: opō uūt cōposita per quā formať enunciatio terminať ad sillȝ vel ad demr̄ationē. sic ḡ gescit itellect⁹ simpliciū qñ itellectis pncipiys qditatis rei format ī de diffōnē: sic gescit itellēs cōpositoꝝ: qñ itellīs ppōnibus format ide sillȝ vł demr̄atōēȝ. termini ḡ itellēs sunt diffō vł demr̄atio. qꝛ diffō rō dici dȝ. nā diffō hois est rō eius. sic ēt ⁊ demr̄atio vel sillēs rō dici dȝ. vñ qñ volum⁹ dicere ꝙ aliqs fecť bonū sillȝ vel bonā demr̄ationē dicim⁹ ꝙ fecť bonā rōnē: q̄re si tā diffō q̄ demr̄atia pōt dici rō. ⁊ intellēs terminať vel diffōne vel demr̄atiōe: bñ dcm̄ est ꝙ speculatiue itelligētie rōnib⁹ terminanť. ¶ Notādum ēt ꝙ qꝛ possȝ aliqs cauillare. d. ꝙ nunq̄ termineť intelligētia speculatiua: qꝛ augenť dmr̄atōes ī post assumēdo. ⁊ post vnā ɔnē possum⁹ iuēire aliā: ne aliqs p B vellet ɔcludere opōneȝ itellēs eē circularē: ait phs huc pcessū nō eē circularē: sȝ magis eē rectū: qꝛ nō reflectim⁹ a ɔne ad pncipia. sȝ magis mō recto imus a ɔne ad ɔnē. ¶ Notādū ēt diffōnes eē terminatas qꝛ stať est in pdicatis: hñt .n. diffōnes pn̄ᵐ ⁊ finē: qꝛ nā est ascēdere in ifinitū in gnib⁹: nec est dscēsus p formā vltra spēȝ spālissimā: dscēsus aūt ad indiuidua est p mām: quoꝝ nō est scia neqꝫ diffinitio: vt dr̄ in septimo metaphy. ¶ Dei nde cum dicit.

¶ Amplius aūt si eadē circulatio multotiēs est. opabit multotiens itelligere idem.

¶ Adducit 3am rōnē. d. ꝙ ampli⁹ aūt si eadē circulatio est multotiēs ⁊ supple si opatio itellēs est circulatio oportebit multotiēs itelligere idē. ¶ Notāduȝ aūt ꝙ nullus mot⁹ pōt ɔtinuari idē nisi circularis: vt dclari bȝ in physicis. circularis aūt nō solū pōt ɔtinuari idē: sȝ vt sup⁹ pbauimus ex pte circuli nō pōt sumi rō ꝙ bȝ mot⁹ icipiat vł desinat. ⁊ qꝛ bȝ mot⁹ q̄uiū est de se sp reiterať: opō itellēs si esset circularis cū vellet itellīgere aliqd: oporteret ꝙ sepe itellīgeret idē. ¶ Dicebam⁹ .n. ꝙ B posito nā magis esset gēs in ɔne q̄ in pmissis ad ɔnē: ⁊ a ɔnib⁹ ad pmissas: s'p ḡ icederem⁹ a pmissis ad ɔnē ⁊ a ɔnib⁹ ad pmissas ⁊ qꝛ nunq̄ B hr̄et finē si vellem⁹ itelligere aliqd: oporteret sepe ⁊ infinities itelligere ideȝ. illō igť ideȝ incōueniēs qō seq̄bať: si intellēs eēt magnitudo ⁊ itelligeret res applicādo se eis p ptes q̄titatiuas: seqť ēt si itellect⁹ eēt circulus ⁊ opō ei⁹ eodē mō essȝ circularis s'm ꝙ plato opinabať. vtrobiqꝫ .n. seqť ꝙ si volumus itelligere aliqd: oȝ nos sepe intelligere ideȝ.

Adhuc aūt itelligentia assimilať cuidā quieti ⁊ statui magis q̄ motui: eodē modo ⁊ syllogismus.

¶ Postq̄ phs pbauit itellēȝ nec ē magnitudinē neqꝫ esse circulū an pte ista vt dicebať ostdit ꝙ nō cōpetit ei mot⁹: nec ɔnectiť corpi: eo mō q̄ plato opiabať: duo ḡ facit: qꝛ p̄ iprobat opionē platonis de itellū vel de aīa q̄tuȝ ad motuȝ. 2⁰ iprobat opionē ei⁹ q̄tū ad ɔnexionē corpis ibi. ¶ Laboriosum aūt. circa pmū duo facit s'm ꝙ duplr iprobat opionē ei⁹ de intellū q̄tū ad motuȝ. 2⁰ ibi. ¶ At vō neqꝫ. dicē ḡ adhuc āt itelligēnā .i. opō itellēs simpliciū assilať cuidā geti ⁊ statu magis q̄ motui: eodē mō ⁊ sillēs q̄ ptinet ad intellēȝ cōpositoꝝ magis assilať geti q̄ motui: ḡ formeť sic rō al' ō qō magis assilať geti q̄ moto: non est mot⁹: sȝ ois opō itellēs tā simpliciū q̄ cōpositoꝝ magis assimilať geti q̄ motui: ḡ nulla opō tal' dȝ pprie dici mot⁹. ¶ Notādū aūt ꝙ itelligētia. ⁊ opō itellēs magis assilať geti q̄ motui: qꝛ dū hūores sunt in motu: ⁊ qñ nō sunt getate passiones: vt pȝ ī iuuenib⁹: nā pōt in eis eē pfect⁹ rōnis vsus. nec recte in eis est prudētia. iō dr̄ ī topicis. ꝙ nēo eligit iuuenes eē duces: eo ꝙ nō ɔstat eos eē prudētes. ⁊ ī 7⁰ phy. dr̄ ꝙ aīa in sedēdo ⁊ gescēdo fit prudēs: ⁊ qꝛ sic eē opō intellēs magis dȝ dici gēs q̄ mot⁹. ¶ Notau⁹ ēt ꝙ ⁊ sillēs magis assilať geti q̄ motui. nō cū nos dubitam⁹ ō aliquo non gescimus. facto aūt sillō postq̄ concludiť nobis per demr̄ationē getať intellect⁹ nr̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vō neqꝫ beatū qō non facile sed violētuȝ. Si autem est motus ipsius: nō substātia extra naturam vtiqꝫ mouebitur.

¶ Adducit 2ᵃᵐ rōnē. ꝙ opō itellēs nō sit mot⁹. d. At vō neqꝫ est beatū qō nō est facile: sȝ violētū: btitudo .n. nō ɔsistit ī eo qō est qd violētū ⁊ nō est facile. si ḡ mot⁹ ipsi⁹ aīe nō est suba ei⁹ .i. nō cōpetit ei s'm subaȝ suā mouebiť vtiqꝫ aīa ex̄ nāȝ: erit ḡ mot⁹ ex̄ nām. erit itaqꝫ mot⁹ qd violētū ipsi aīe: ⁊ in motu nō poterit ɔsistere beatitudo ei⁹: formeť aūt sic rō .i. in opōne itellēs ɔsistit btitudo aīe: in motu n̄ ɔsistit btitudo aīe: ḡ opō itellēs nō ē mot⁹. vt plato opiabať. ¶ Notandū aūt duplicē eē beatitudinē. vnā quā possum⁹ acqrere ex puris nālib⁹ ⁊ est valde impfectā: ⁊ de hac determiauerūt phi de q̄ simplr verꝫ est ꝙ ɔsistit in opōne intellēs ē aūt bȝ felicitas duplex: vna polytica q̄ ɔsistit ī actu prudētie: B mō ḡ eē felicē nō est aliō q̄ eē sic prudētem vt sciat ɔsiliari sibi ⁊ alyis. alia est felicitas ɔtēplatiua: ⁊ B vtō ea determiauerūt phi ɔsistit in actu sapie .i. in actu illi⁹ sapiē tie q̄ dr̄ meta. meta .n. iter scias hūanitus iuētas p excellētiā sapia esse dr̄. esse ḡ felicē ɔtēplatiue s'm phos nihil est aliō q̄ scire bñ ɔsiderare ɔsideratōes metaphycales ē ēt q̄dam felicitas pfecta de q̄ determināt theologi: q̄ quō se hēat n̄ est pn̄is speculatōis: sufficiat aūt ad pn̄s scire felicitatē ō qua determiauerūt phi ɔsistere in opōne itellēs.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ non vr̄ valere ɔn̄tia phi. vr̄ .n. velle ꝙ beatitudo nō ɔsistit ī motu: qꝛ mot⁹ nō ē suba ipsi⁹ aīe: ⁊ est ex̄ nāȝ ei⁹. videm⁹ .n. ꝙ beatitudo ⁊ felicitas ɔsistit in opōne aīe. iuxta illō qō dr̄ ī pethy. ꝙ felicitas est opō aīe s'ȝ vtutē pfectā. ḡ cū opō nō sit suba rei: ⁊ sit aliqd additū nāe. nō est bona ɔn̄a dicere ꝙ nō ɔsistat beatitudo aīe ī motu: qꝛ mot⁹ nō est suba ei⁹. ⁊ est aliqd ex̄ subaȝ ipsi⁹. vr̄ aūt B competere soli p̄ ꝙ sua beatitudo sit sua suba. nā vt dr̄ in .12. meta. in illo cap⁹ s'm pm̄ intelligere ipsi⁹ pmi est ei eēntiale: ⁊ qꝛ suū intelligere est sua substantia: quia in illo intelligere est summa delectatio ⁊ summa beatitudo sequitur ꝙ sua beatitudo sit sua substātia in omni aūt alio qō est citra ipȝ sua beatitudo nō est sua suba: sȝ est aliqd pter nāȝ ei⁹. ¶ Dōȝ ꝙ cū felicitas vt tactū est sit opō aīe s'ȝ vtutē pfectā sic loq̄ndū ē de felicitate. vt loquitur de vtutib⁹. vtutes aūt vt dr̄ in 2⁰ ethy. sunt aliq̄ mō a nā: ⁊ aliq̄ mō nō sunt a nā. vñ ibi scribiť ꝙ neqꝫ igť a nā: neqꝫ pter nāȝ fiūt vtutes: sed nob existentib⁹ innatū est g de suscipe eas: pfectis aūt p ɔsuetudinē. q̄re sic vtutes sunt nob nāles: qꝛ sum⁹ apti nati eē vtuo

ri. sic felicitas de q̃ locuti sunt p̄hi est nob̄ nālis. q2 sumus apti nati esse sic felices. hō itaq3 felicitas est nālis: non q2 sit ipsa nā aie vt arguebat rō: nec est nālis: q2 a nā pfecte fiat: s3 p tāto est nālis: q2 eē sic felices vt de felicitate locuti sunt p̄hi sum⁹ apti natr̄ nāz. mot⁹ ḡ q2 nō est h̄ mō nāl aie in eo nō ɔsistit felicitas: ⁊ p ɔñs opō intell'is nō est motus: q2 in tali opatione huiusmodi felicitas h3 eē.

Alterius forte dubitaret aliqs quō mot⁹ nō cōpetit aie f̄m nāz: ita q2 in eo nō possit eē felicitas. ℂ Dōz q2 mouere cōpetit aie p se. nam cū aīal moueat̃ ex se oz q2 sit diuisibile in talia duo: quoꝝ vnū sit p se mouens aliud p se motū: aia ḡ est p se mouēs. corp⁹ aūt p se motū: s3 moueri cōpetit aie per accn̄s ⁊ est ei extaneū: felicitas aūt ɔsistit in ppria opōne rei nō in eo qō ē sibi extaneū: ⁊ nō est ppriū ei: ⁊ q2 hō est mot⁹ respectu aie ī motu nō pōt ɔsistere felicitas: ⁊ p ɔñs in intelligere aie in q̃ ponit̃ hō felicitas mot⁹ eē ñ poterit. valz āt hec rō spālr ɔ platonē. nā cū ipse posuerit aīaz cōponi ex nūeris: nūer⁹ aūt sit cōposit⁹ ex vnitatib⁹ aia erit cōposita ex vnitatib⁹: que sunt pncipia nūeroꝝ: vnitas autē sic accepta differt a pūcto. vt dr̄ in. 5º meta. q2 h̄ nō h3 sitū. pūct⁹ aūt h3 sitū. est .n. pūct⁹ suba posita. vnitas aūt pōne caret: q2 oēs mot⁹ sūt aliq̃ mō in loco vt supra dicebat̃ ⁊ maxie mot⁹ localis: qō nō ē situale: ⁊ qō caret situ mot⁹ pprie sumpt⁹ penit⁹ ē extraneus sibi: nec in h̄ pōt ɔsistere felicitas ei⁹: ⁊ si est ei extane⁹ mot⁹ localis sunt ei extanei oēs alij mot⁹: q2 oēs mot⁹ alij p̄supponūt illū. Plato itaq3 cū poneret aīaz cōpositā ex nūeris: ⁊ ex vnitatib⁹ oportebat eū3 dicere q2 sit⁹ eēt extane⁹ aie: ⁊ q2 aia non essz q̄d situale. ⁊ p ɔñs cogebat̃ ponere q2 mot⁹ eēt extaneus aie: ⁊ q2 in eo felicitas nō possz ɔsistere vt plies ḡ ɔclusuz est itelligere in q̃ ɔsistit felicitas de q̃ locuti sum⁹ nō pōt eē mot⁹: vt plato opiabat̃. ℂ Deīn cū dicit.

Tö. 49.

ℂ **Laboriosū3 autē est cōmisceri aiaz corpi: nec posse absolui: ⁊ adhuc fugiēdū siqdē meli⁹ itellectui non cū corpe esse: quēadmodū ⁊ cōsuetum est dici: ⁊ multis videt̃.**

ℂ Improbat opionē Pla. ex mō f̄m quē pbat aīaz ɔnecti corpi. ℂ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q2 in ɔnexione aie ad corpus q̄ntū ad pn̄s spectat tria sunt attēdēda. nā p̄ debem⁹ ponere aīaz sic ɔnecti corpi q2 magis sit corpus pp aīaz q̄ aia ppter corpus. 2º debem⁹ h̄ sic ponere vt coꝝ motuū3 q̄ isunt corpi possim⁹ ex ipa aia reddere rōnē. 3º debem⁹ sic talē ɔnexionē ponere vt ppria aia pprio corpi ɔiūgat̃. tria ḡ facit p̄h̃s: q2 p̄ iprobat pōnē Pla. q̄ntū ad ɔnexionē aie: q2 ponebat eā sic ɔnexaz q2 magis aia erat pp corp⁹ q̄ eō. 2º eā iprobat: q2 ponebat eā sic ɔnexā q2 ex tali ɔnexiōe motuū q̄ ierūt corpi nō poterāt reddere rōnē. 3º hō pōnē iprobat: q2 nō ponebat aīaz sic ɔnexā q2 ppa aia pprio corpori vniret̃. 2º ibi. (In manifesta aūt). 3º ibi. (Illud aūt icōueniēs) dic̃ ḡ q2 laboriosum .n. est aiam ɔmisceri corpori. eo mō sup. quo ponebat Plato. ⁊ laboriosum est: ⁊ ēt nō posse aīaz absolui a corpe sup. cum vult: nō .n. poterat aia absolui a corpe cū volebat. vt plato dicebat: ⁊ adhuc fugiedū ē siqdē f̄m hāc pōnē: supple aie oē corp⁹: ⁊ meli⁹ ē itell'z ñ eē cū corpe: quēadmodē ɔsuetū est dici: ⁊ multis vī sic eē. fortet̃ ḡ sic rō. si laboriosū est aie misceri cū corpe: ⁊ bonū est aie nō eē cū corpe: quēadmodū seq̄t ex pōne Pla. ⁊ sic vī mihi: tūc corp⁹ ñ est pp bonū aie: ⁊ q2 nos debem⁹ sic ponere aīaz eē ɔnexā corpi q2 corpus sit ppter bonū aie. cū plato nō poneret aīaz corpi sic ɔnexā: seq̄t q2 male opiabat̃.

Dubitaret forte aliqs quō debemus ponere aīaz sic ɔnexā corpi q2 corpus sit ppter bonū aie: ⁊ q2 magis sit corpus pp aīaz q̄ eō. ℂ Dōm q2 aia sic cōparat̃ ad corpus f̄3 q2 ars cōparat̃ ad organa: ⁊ sicut ars exercet ppias opōnes p ppria organa. sic aia exercet p ppias opōnes p ppriū corpus: ⁊ q2 cuiu3 rei cōpetit pfectio p ppias opōnes aia exercēdo ppas opōnes p ppriū corp⁹: seq̄t q2 ipsa acqrat suas pfectōes in suo corpe: sic ḡ magis sunt organa ppter artē q̄ ars ppter organa: sic magis est corpus pp aīaz q̄ aia ppter corpus.

Alterius dubitaret forte aliqs. quō ex pōne plato. seq̄bat̃ q2 fugiēdū erat aie oē corpus. ⁊ q2 laboriosum erat aie ɔiūgi corpori: ⁊ q2 magis erat aia propter corpus q̄ eō. ℂ Dōz q2 plato ponebat q2 aia p̄ mouebat seipsaz: ⁊ q2 aia: vt dicebat: erat ɔnexa corpi. iō aia mota mouebat corpus: appellat aūt plato motus aie opōnes eius: q̄re si aia mouet̃ ex se coopat̃ ex se. nō ḡ indiget corpore vt pficiat̃ in opōnibus suis. cū ipsa seipsam moueat: ⁊ ex seipsa opet̃: nll'e est ḡ fruct⁹ aie ɔiūgi corpi. sed est fructus corpori ɔiūgi aie in q̄ntū mouet̃ ab ipa ⁊ pficit̃ p ipaz. fugiēdu3 est ḡ aie oē corpus: cū nullus fruct⁹ sit ei ex eo q2 ɔiūgit̃ corpori: ⁊ laboriosum est aie corpori sic esse ɔiūctā: q2 retardat̃ aia ab eius motu ppter grauedinē corporis: ⁊ magis est aia ppter corpus q̄ econuerso: q2 nullus fructus ⁊ nulla pfectio ɔsurgit anime ex vnione ad corpus. si volumus seq opinione platonis: sed magis est fructus: ⁊ pfectio corporis ex eo q2 aie est ɔiūctū. ℂ Deinde cum dicit.

Tö. 50.

ℂ **Immanifesta aūt ⁊ circulo ferri celū cā3: n3 .n. aie suba cā est circulariter ferri: s3 f̄m accn̄s sic mouet̃: neq3 corp⁹ cā: s3 aia magis illi.**

ℂ Adducit scdaz rōnē ɔ Platonē ostēdēs eū insufficiēter determinasse de ɔnexione aie ad corpus: q2 per ɔnexionē illā nō poterat reddere rōnē motuū qui ierūt corpori: circa qō duo facit: q2 p̄ facit qō dcm̄ est. 2º remouet quandaz cauillationē circa practa ibi. (At vo) dicit ḡ: q2 immanifesta est causa circulo ferri celū .i. q̄re celū moueat̃ circulariter: neq3 enim substātia anime est causa circulariter ferri celū: sed f̄m accn̄s anima mouet̃ sic .i. circulariter. neq3 corpus est causa illius motus: s3 magis illi corpori anima pebet poni causa q2 sic moueat̃. ℂ Notādū aūt q2 f̄3 platonem aīa nr̄a erat ad imaginē anime celi. ideo specialem rōnē hic adducit ɔ aīam celi f̄m q2 plato ponebat eam celo esse cōnexaz. nam si celū est animatū debemus ponere animā taliter celo esse ɔnexā q2 manifesta sit causa quare celū circulariter moueat̃. Et q2 h̄ plato facere nō potuit rephensibilis erat positiō sua.

Dubitaret forte aliqs: quare plato nō potuit reddere causaz ex aīa celi q2 celum circulariter moueret̃. ℂ Dōz q2 vt supra tāgebat̃ opinio platonis de anima spāliter intelligēda erat de anima celi: si autem intelligebat̃ de anima nostra: hoc pro tāto erat in q̄ntū hoc imitebat̃ illā: q̄re cū ipse poneret aiam de se esse aspectū rectū: ⁊ postea diceret hō aspectū rectū deinde reflexisse in circulu3 anime. f̄m hoc de se ⁊ per se cōpetebat motus rectus. si aūt cōpetebat ei motus circularis: hoc erat ex ɔñti: ⁊ p accn̄s. ⁊ q2 anima mouebat corpus eo motu quo mouebat seipsaz: ⁊ quo mouebat̃ per se: ex parte aie nō poterat assignari causa: q̄re celū circulariter moueret̃: nec ēt hō causa poterat assignari ex pte corporis: q2 anima erat causa illi corpi q̄re moueret̃: nō autē ipm corpus erat huiusmodi cā: ⁊ q2 neutro mō poterat assignari huiusmodi cā ī manifesta erat cā circulo celu3 ferri. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ **At vo q2 neq3 meli⁹ dr̄: oportebit pp hoc dictum facere circulariter ferri aīa: q2 digni⁹ sit ipsa moueri: q̄ȝ mouere: moueri aūt sic: q̄ȝ alr. Qm̄ aūt huiusmōi itētio ⁊ alteri⁹ rōnis magis ppria hāc qdē dimittamus nunc.**

ℂ Remouet q̄dā cauillatōz posset fieri circa practa. dices

get forte aliqs: q' iō celū moueť circulariter: qz de' voluit ipz sic moueri. sz h nō sufficit: qz si de' h voluit. ḡ h ē meli'. assignāda ē igr cā: qr h sit meli': z q̄re h sit ꝯgruētius. ideo ait. at vo: qz neq3 dr meli' .i. neq3 dr bn̄ a platōicis q' oportebat pp hoc deū facere circulariter ferri aiaz: qz dr gni' sit ipāz aiam moueri q̄3 mouere: z moueri āt sic .i. circulariter q̄3 aliter: vez qz h cā q̄re celū moueat circulariter nō ē ppa huic libro: sz magis spectat ad libz celi z mūdi. iō subdit q' qñ hō i tētio ē magis ppa rōnib' alteris .i. rōnib' celi z mūdi. iō hāc gdē itentōez dimittem' nūc: qz h nō ē plus hō i tētiō pseqnda. ¶ Nōn' āt q' eodē motu q̄ moueť aīa mouet z corpus. iō dicebat plato q' de' fecit aiaz moueri circulariter: qz meli' erat ipam moueri sic q̄3 aliter: vt ꝯcluderet q' aīa celestis circulariter mota circulariter postea moueret celū. ¶ Nōn' ēt q' in his quē nāľr agunt de' vult ea q̄ ꝯgruūt nāe: cū ḡ nā pncipaľr dicať ō forma. z si dr ō mā h ē p analogiā ad formā vt vult phs. z° phicoz. z 5° metha. si de' vellet celū vel aiaz celestē moueri circulariter oporteret q' h ꝯpeteret nāe ipsi' aie: z qz anima vt plato dicebat fm suā nām est aspectus rectus: cām quare celum circulariter moueret assignare non poterat. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.51. ¶ Istud āt icōueniēs accit: z huic rōni z plib' q̄ de aīa sūt: copulāt .n. z ponūt i corp' aiaz nihil determināte pp quā cāz: z q̄io hn̄te corpe. Et tn̄ vr hoc vtiq3 necīn ēē: pp .n. cōitatē hoc gdē agit aliqd: h aūt patiť: z hoc gdē mouet: illud aūt moueť hoz nihil ē ad inuicem qbuscūq3. Hi aūt solū conanť dicere quale gd sit aīa. ¶ De

Cō.52 susceptiuo aūt corpe nihil adhuc determiatuz est tāq3 ꝯtigēs sit scdz Pithagoricas fabulas q̄l3 aiaz q̄dl3 corp' igredi: sil' itaq3 dr̄t aliq sic si aliqs dicat Rhetoricā i phystulis igredi. oz .n. artē vti organis: aiaz aūt in corpe. videť .n. vnūq̄dq3 ppriā hēre spēm z formam.

¶ Adducit 3m rōnē q̄ rō nō solū est ꝯ platonē: sz ēt est q̄dāmō ꝯ oēs phos ātiquos loq̄ntes de aīa. iō ait: q' illud aūt icōueniens q' nūc assignabimus accidit huic rōni .i. huic pōni platōice z plib' alijs pōnib' q̄ sunt de aīa. Plato .n. z alij phi copulāt z ponūt aiaz in corp' nihil determināntes pp quā cāz z q̄io se hn̄te corpe: z tn̄ vr hoc ēē necīū: q' dicať q̄liter corp' q̄d igrediť aīa est dispositū z pportiōatū: qz pp cōitatē .i. pp pportōez z pp ordinē quē h3 agens ad patiēs z aīa ad corp' h gdē .i. agēs agit aliqd. h āt .i. patiēs patiť: z pp hō pportōez h gdē .i. aīa mouet. illud aūt .i. corpus moueť. z subdit: q' .n. aūt hoz .i. nulla hō ꝯueniētia vľ pportio iest ad iuicē qbuscūq3 ꝯtigētib' z i dīntibus: sz oz esse orteriata z disposita gb' iest talis pportio. z subdit q' hi aūt .i. phi solū conāť dre q̄le gd sit aīa. de susceptiuo āt corpe vel ad h determināt tāq3 ꝯtingēs sit fm pythagoricas fabulas q̄libz aiam corp' q̄dl3 igredi. isti itaq3 dicunt sile aliqd sicut si aliqs dicat rhetoricā .i. illā artē igredi in fistul .i. in organa alteri' artis. oz .n. artē gdē vti ppriis organis: aiāz āt oz ēē in corpe pprio: qz vr vnūq̄dq3 corp' hēre ppriā spēm z ppriā formā: z pari rōne supplendum est q' vnaq̄q3 forma z species reqrit ppriū corp'.

Dubitaret

forte aliqs: quomō ex pōne platōis sequebať q' q̄libz aīa igrederet q̄dlibet corp'. ¶ Dōm q' plat oponebat aiam ꝯiungi corpori z alligari sibi vt moueret ipz. vn̄ nō videbať aīr loq de vnione aie ad corp': nisi sic loqmur ō ꝯiunctōe man' ad aliqd organū: qz sicut mota man' mouet organū cui ꝯiungiť sic mota aīa mouet corp' cui ē ꝯiuncta. cū ḡ q̄libet man' sit organū organoz. z sicut q̄l3 man' pōt ꝯiūgi cuilibz organo sic fm hoc q̄libz aīa poterit ꝯiūgi cuilibz corpi. si .n. moto pede moueť illud q̄d ē alligatū pedi nihil ad rē: vtz illud alligatū sit ferz vel lignū vel aliqd hō corp'. nō .n. vis est in h cuiuscūq3 spēi sit illud hō alligatuz. posset .n. eē vis q' nō deberet eē cuiuscūq3 q̄titatis: sz cū Plato z alij phi solum determinarēt de aīa z nihil dicerēt de susceptibili .i. de corpe: qz ḡ in suis pōnibus nō declarabāt cui' dispōnis debeat eē corp' aiatuz: nec ēt determiabāt q̄tē q̄titatis debeat eē hō corp': relinq̄bať fm eos: q' q̄cūq3 aīa posset igredi q̄dcūq3 corp' cuiuscūq3 spēi vel dispōnis eēt hō corpus vel etiā cuiuscūq3 q̄titatis existeret.

Cō.53. Alia āt opio q̄ tradita est de aīa credibilis qdem multis z neq3 vna minor his q̄ dicta sunt: rōnes aūt tanq̄3 directiuas phens: z in cōi factis rōnibus. Armoniam .n. quādam dr̄t.

¶ Postq3 phs posuit opionē Platōis z democriti. In pte ista vt dicebať arguit ꝯ opionez empe. circa q̄d duo facit: qz pº ponit q̄dā opionē ꝯformē opioni emp. z eā iprobat. 2° descendit spāliter ad opinionē emped. ibi (Inuestigabit aūt hoc vtiq3) Circa pmūz duo facit: qz pmo ponit hō opionez. 2° eā improbat ibi (Et .n. armoniā) dicit ḡ. Alia aūt opinio est quedā tradita de aīa credibilis gde multis z neq3 vna minor his que dicta sunt. q. d. q' het opinio nō est minor alijs opionibus: imo maior z pbabilior. ratōes aūt tanq̄3 directiuas phens rationibus dico in cōi factis: z subdit q' armōiaz quādā dr̄t sup. eē aiaz. ista itaq3 opio sic pbabilis sic faciens rōnes directas est q' anima sit armonia q̄dā. ¶ Nōnduz aūt q' dicit rōnibus in cōi factis: qz antiq phi vt plurimū arguebant p quedā cōia. Nesciebant aūt descēdere ad ppria. ¶ Deide cum dicit.

¶ Et .n. armoniaz tēperamentū z compōnem ꝯtrarioz esse: z corpus componi ex cōtrarijs.

Cō.54 ¶ Et gdē armōia q̄dā rō compositoz: est aūt ꝯpō: aiam aūt neutz pōle est esse hoz.

¶ Improbat hō positōez. Ad cuius euidētiā sciendū q' armonia est q̄dā ꝯpō vel quedā rō ꝯponibiliū derelicta vel facta p motū alicui' agētis. quā armoniā sequūť vel cōcomitanť alique pprietates. quadrupliciter ḡ quātū ad psens spectat armonia considerari pōt. pmo fm se vt est q̄dā cōpositio vel quedā rō. 2° ꝯsiderari pōt vt ꝯparať ad motuz tanq̄3 ad pncipiū effectiuū ex quo relinquiť. 3° vt ꝯparať ad pprietates que cōcomitanť ipsam. 4° vt ꝯparať ad ipsa cōponibilia: quoz est ꝯpositio z ratio. q̄tuor ḡ facit fm q' his quattuor modis pbat animā non esse armoniā. pmo ḡ pbat aiam nō esse armoniā: si armonia cōsidereť in se. 2° pbat h: si armonia compareť ad suū pncipium effectiuū. 3° si compareť ad pprietates. 4° si cōpareť ad ipsa cōponibilia. 2° ibi (Ampli' aūt mouere.) 3° ibi (Cōgruit aūt magis) 4° ibi (Ampli' aūt qm̄) Dicit ḡ. q' z .n. armoniā dicim' esse sup. tēperamtū z ꝯpōnm contrarioz: z corpus dicimus ꝯponi ex ꝯrijs. fm se ḡ z formaliter armonia videť esse cōpositio z tēperamētū illozum ꝯrioz ex quib' cōponiť corpus: z gdē cū armonia sit q̄dā ratio aut compositio compositoz: anima aūt neutz hoz est possibile esse. ḡ non est armonia.

Dubitaret

forte aliqs: qz videť falsuz esse q̄d hic phs ait. vz. q' anima nō sit cōpositio nec rō cōpositoz. nā illud est rō cōpositoz q̄d retinet z tenet ipsa ꝯposita: sz aīa tenet z retinet ipa elta ex qb' cōponitur corp'. ne ferant i propria loca. ḡ aīa est rō ipoz cōpositoz .i. ipsoz elementoz ex quibus cōponiť corp'. q' aūt aīa cōtineat sic elemēta. pz p phūz in secundo huius. qui

eit φ aliqd est ↄtinēs eā q̄ ferunᷣ in ↄ̄ria loca. τ subdit φ euelarenᷣ.n.eā τ recederēt a corꝑe nisi aliqd eēt ꝓhibens: τ addit φ hoc ꝓhibens est aīa. sic ēt in p b' dr φ aīa magis ↄtinet corpus q̄ corp' aīaȝ. nā aīa recedente a corpore corp' expirat τ marcescit. marcescit.n. corpus: qꝛ ipsa cōposita dissoluunᷣ. aīa ḡ est rō ↄpositoꝝ.i. ↄponibiliū: qꝛ ↄtinet ipa ↄponibilia q̄ sunt ↄposita adinicē τ ea recedēte h̄ q̄ sunt adinicē ↄposita dissoluūᷣ. ¶ Dōȝ φ cū dr φ aīa nec est ↄposita nec ē rō ↄpositoꝝ ibi rō accipiēda est ꝓ tēperamēto ipsoꝝ ↄpositoꝝ: qd̄ pȝ ex lrā pcedēte. nā cū pⁱus dixisset φ armōia ē ↄpō vel tēpamētū ↄ̄rioꝝ. postea dixit φ aīa nec ē ↄpō nec ē rō ↄpositoꝝ. accepit ḡ h̄ rōnē ꝓ tempamēto. dicam' ḡ φ ↄponibilia ↄponūᷣ.i. vniūᷣ adinicēȝ τ eis ↄpositis si sit ibi tēpamētū τ ꝓportio dr̄ ibi esse armonia. armōia ḡ formalr̄ τ eēntialr̄ aut ē ipa vnio τ ipsa ↄpō ↄponibiliū vl' vt meli' dicam' ē ipm tēpamētū τ ipa ꝓportio ↄponētiū: sȝ cū qd̄libȝ hoꝝ sit accn̄s: qꝛ ipa dispō mānsiue ipȝ tēpamētū ↄponētiū τ ipsa vnio vel ipsa ↄpō ↄponibiliū accn̄s ē cū oporteat armonia eē aliqd̄ hoꝝ aīa q̄ est neutꝝ hoꝝ nullo' armonia dici dȝ. mō ḡ negat phs φ aīa nullo' sit rō componētiū vt rō in ↄ̄riū ondebat: sȝ vult φ nullo' sit illa rō q̄ ē armōia τ tēpamētū. ¶ Deide cū dic.

¶ **Amplius aūt mouere nō est armonie: anime aūt attribuunt omnes hoc.**

¶ Adducit 3ᵐ rōnem q̄ sumiᷣ ex eo φ armōia ↄparaᷣ ad motū dicēs. amplius aūt armonie nō ē mouere. aīe aūt oēs tribuūt h̄. vȝ. φ ei ↄpetat mouere. ḡ aīa nō ē armōia.

Dubitaret forte aliqs. quomō armōie nō ē mouere. ¶ Dōȝ φ armōia nō mouet: sȝ ē aliqd derelictū ex motu. agēs.n. mouet τ disponit māᵐ q̄ disposita τ tēpata relinqᷣ in ea debita ꝓportio τ debita armōia vel ipa miscibilia ↄponētia mixtū se trāsmutāt τ alterāt adinicē: qb' trāsmutātis τ alteratis resultat ibi debitū tēpamētū τ debita armōia: armōia ḡ n̄ mouet nec trāsmutat: sȝ ē aliqd ↄ̄ns trāsmutatōēȝ τ motū. ideo ē ḡ φ nos dicebam' hāc rōnē sumptā eē n̄ ex ipa armōia in se ↄsiderata. sȝ vt ↄpaᷣ ad motū q̄ ē suū pⁿᵐ effectuū. dȝ ḡ sic formari rō. armōie nō ē mouere. aīe ē mouere: qꝛ oēs phi tribuūt aīe h̄. vȝ. φ moueat. ḡ n̄ ē armōia. ¶ Deide cū dic.

¶ **Cōgruit aūt magis de sanitate dicere armōiā: τ oīno de corꝑis virtutib' q̄ȝ de aīa: mānifestū aūt si aliqs tentauerit reddere passiōes: τ opa aie armonia quādā. difficile.n. ē adaptare.**

¶ Ponit 3ᵐ rōnē sumptā ꝑ ↄpatōēȝ ad ꝓpetates. d. φ cōgruit aūt magis de sanitate τ oīno de v̄tutib' corporeis dīcē armoniā q̄ȝ dīcē h̄ de aīa. mānifestū aūt si aliqs tētauerit reddere passiōes τ opa aie ex eo φ ē armōia q̄dā difficile erit h̄ adaptare.i. difficile erit tales rōnes reddeᷣ. ¶ Notādū φ cognita q̄ditate rei hēmus viā ad reddēdū rōnē de ipsis accn̄tib' τ de ipsis ꝓpetatib'. iō dicebaᷣ in ꝓlogo φ fm̄ q̄scūq3 diffōnes nō ↄtigit accn̄a cognoscere: sȝ neq3 ī fm̄ diffōnes illas ē facile imagiari aliqd de ipsis accn̄tibus oēs tales diffōnes vane sunt. q̄re si aīa eēt essentialr̄ ipa armōia: tūc cognita q̄ditate armōie de facili possem' reddere rōnē passionū τ opationū aie. Sȝ cū cognita q̄ditate armōie difficile sit h̄ cognoscere seqᷣ φ aīa nō sit armonia. ¶ Notᵐ aūt φ cognita q̄ditate ipsi' ꝓportōis possumus reddere rōnē coꝝ q̄ ↄpetūt sanitati robori τ decori. τ aliqs hoꝝ v̄tutib' corpalib'. naȝ h̄ in q̄dā armonia τ cōmēsuratōe ↄsistūt. nā sanitas ↄsistit in ꝓportōe τ armōia humoꝝ. Robur v̄o in ꝓportione ossiū τ neruoꝝ. vt innuit phs in pⁱ' tertij de eligēdis. Per armoniā ḡ possum' reddere rōnē roꝝ q̄ ↄpetūt istis v̄tutib' corpalib': sȝ q̄lr̄ p armoniā possem' reddere rōnē ipoꝝ opeꝝ itllibiliū τ ipaꝝ passionū aīe nullo' eēt facile: τ qꝛ sic ē. sanitas τ hō v̄tutes corpales magi vr̄ eē armōia q̄ȝ aīa. ¶ Deide cū dic.

¶ **Amplius aūt qm̄ dicim' armoniā i duo respiciē tes: maxime q̄dē ꝓpria magnitudinū in h̄ntib' motū τ pōnem τ ↄpōnē ipoꝝ: cū sic ↄgruāt: vt nullū ↄgeneū ꝑmittaᷣ: hic aūt τ eoꝝ q̄ miscentur rōnē. ¶ Neutro q̄dē igiᷣ mō rōnabile est.** Cō. 56 / Cō. 57

¶ Adducit 4ᵐ rōnē sumptā ꝑ ↄpatiōēȝ ad ipa ↄpōibilia: quoꝝ ↄpō τ rō vr̄ eē armōia. circa qd̄ duo facit: qꝛ pⁱ' ait φ aīa n̄ ē armonia. qꝛ nec ē ↄpō nec rō ↄponibiliū. 2ᵒ qd̄ supposuerat ꝓbat ibi (Cōpō aūt ptiū) dicit ḡ. Amp. aūt qm̄ dicimus armoniā respiciētes i duo.i. ad duo. nā vno' armonia ē maxīe ꝓpa magnitudie. τ h̄ in magnitudib' h̄ntib' motū positionē τ ↄpōnē ipsoꝝ.i. ipsaꝝ ptiū: cū ipe ptes sic ↄgruāt.i. sic ↄueniāt vt nullū ↄgeneū.i. nihil eiusdēȝ gn̄is ꝑmittaᷣ. ipa ḡ ↄpō τ ordinatio ptiū siue defectu dr̄ armonia. hic aūt τ alio' dicimus armoniā esse rōnē eoꝝ q̄ miscenᷣ. τ subdit φ neutro q̄dē igiᷣ mō.i. nullo illoꝝ modorū est rōnabile aīaȝ eē armoniā. ¶ Notᵐ aūt φ ptes alicuius toti' vel ↄponētia aliqd̄ totū: aliqn̄ sic ordināᷣ in toto φ qd̄libet ↄponētiū remanet i nā sua vt pȝ de lapidibus ↄponētib' domū τ de chordis ↄstituētib' citharā: τ d̄ fistulis ↄstituētib' organa. nā q̄libȝ lapis remanet in nā sua. τ q̄libȝ chorda i cithara: τ q̄libȝ fistula in orgāis manet fm̄ suā sbāȝ: aliqn̄ v̄o ↄponibilia nō remanent i nā sua. vt pȝ de eētis ↄponētib' mixtū q̄ nō manent sub formis ꝓprijs: vtroq3 aūt mō iueniᷣ armonia. nā cū ↄponētia totiȝ remanēt in eo sub ꝓprijs formis: tūc armonia est ↄpō ↄponibiliū nō patiēs defectū alicui' ↄgenei.i. alicui' eiusdē gn̄is. nā cū nulla chorda deficit i cithara: τ nulla fistula debita deficit in orgāis: τ nullus lapis debit' d̄ficit in domo: tūc ex hoc vr̄ resultare q̄dā ꝓportio τ q̄dā armonia: qn̄ vero ↄponētia nō remanēt sub ꝓprijs formis. vt pȝ in mixtione. tūc armonia nihil est aliud q̄ȝ rō miscibiliūȝ: τ qꝛ neutro istoꝝ modoꝝ aīa vr̄ esse armonia. nullo' vr̄ ↄcedēdū aīaȝ armoniā esse. ¶ Notᵐ ēt φ qn̄ ↄponētia remanent sub ꝓprijs formis ptīt hr̄e multā diuersitatē. nā aliqn̄ ipa ↄponētia reqrūt ꝓpriū motū. qꝛ aliter mouetᷣ chorda acuta alr̄ chorda grauis. aliqn̄ v̄o reqrūt ꝓpriā dispōnem. vt pȝ in domib' ↄstituentib' ciuitatē q̄ nō opȝ φ adinicē se ↄtingāt: tn̄ si bn̄ dȝ esse disposita ciuitas. opȝ domos eē bn̄ ordinatas. aliqn̄ v̄o hō ptes ↄstituentes totū non solū reqrūt debitā positionēȝ: sȝ ēt reqrūt debitū ↄtactū τ debitā ↄpōnē. vt pȝ de lapidib' ↄstituētib' domū quos oȝ se ↄtingere vt domū ↄstituāt. ideo phs ait hō armoniā esse i magnitudinibus h̄ntibus motū positionēȝ τ compōnē ipsaꝝ partium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Cōpositio aūt ptiū corꝑis mlt̄ū inuestigabilis est. mlte.n. cōpōnes ptiū: τ multipl̄r sunt: cui' igiᷣ τ q̄o cōgruit accipe itellectū: cōpōnē eē: aut τ sensitiuū τ appetitiuum.**

¶ Probat qd̄ supposuerat: circa qd̄ duo facit: qꝛ pⁱ' ꝓbat φ aīa nō ē armonia q̄ ē ↄpō ptiū. 2ᵒ φ nō est armonia q̄ ē rō mixtionis ibi. (Siliᷣ aūt.) dicit ḡ φ ↄpō aūt ptiū corꝑis est multū inuestigabilis.i. est valde manifesta: τ multe compositiōes ptiū sunt τ ptes multipl̄r sunt ↄposite. cuiusmodi ergo τ q̄o ↄgruit accipe itellectū ↄpōnēȝ esse aut sensitiuū τ appetitiuū sup. nō est facile iuestigare. ¶ Notᵐ aūt viȝ rōnis h' in hoc ↄsistere φ qꝛ positio partiū corporis ē facile inuestigabilis: ea aūt que sunt aīe qualiter sint cōposita nō est facile iuestigabile cuiusmodi pars cōponit itellectū: τ qualiter itellect' aut sensus aut appetit' sunt cōposita nō ē facile iuestigabile: q̄re ia τ ea q̄ sūt aīe nō ptīt eē armonia q̄ est ↄpō ptiūȝ τ q̄ est faciliter inuestigabilis.

¶ Nōn⁹ ēt φ ſm armōiā q̄ ē ↄpō ptiū cū remaneāt ptes in ſua nā ⁊ ſua ſuba facile ē videre q̄lr ē tal' ↄpō. nā facile ē videre q̄ūo carnes ⁊ oſſa ↄſtituūt corp⁹ aial: ⁊ q̄ūo lapides ↄſtituūt domū ⁊ chorde citharaꝫ. ⁊ ſic ĭ alijs. veꝝ q̄z miſcibilia ñ manēt ĭ mixto ſub pprijs formis. difficile ē videre q̄l' ſit armōia q̄ ē rō mixtiōis: vt difficile ē videre q̄lr ĭſta ↄponūt caro ē aut os aut q̄dcūq; mixtū. Deīde cū dic.

¶ Silr āt ⁊ icōuenies ⁊ rōne mixtiōis eē aiaꝫ: ñ enī eādē hꝫ rōnē cōmixtio eltoꝝ ſm quā caro: ⁊ ſm quā os. Accidet igr̄ multas aias hēre: ⁊ ſcōm oē corp⁹: ſiq̄dē oīa ex elīs cōmixtis ſūt: cōmixtionis aūt rō armonia ⁊ aīa.

¶ Improbat aliud mēbꝝ. vꝫ. φ aīa ñ ſit armonia q̄ eſt rō mixtiōis. d. ſilr āt ⁊ incōueniēs ē aiaꝫ eē rōnē mixtiōis: q̄z nō hꝫ eādē rōnē mixtio eltoꝝ ſꝫ quā ē caro ⁊ ſꝫ quā ē os. Accidet igr̄ m̄ltas aīas hre oē cōp⁹ ſꝫ diuerſas ſuas ptes: ſiq̄dē oīa mēbra ſunt ex elīs ↄmixta: ⁊ aīa ē armōia ⁊ rō mixtiōis: os ſꝫ diuerſas rōnes ↄmixtiōis repias in vno eodēq; corpe aiato eſſe ibi diuerſas aīas: qđ eſt inconueniēs. ¶ Nōn^m āt φ q̄z caro ē valde q̄d mobile ĭgēiauit nā vt in q̄lꝫ aiali eēt aliqd duꝝ ad ſuſtinēdā carnē. vñ aliq̄b⁹ aīali ↄcedit a nā oſſa aliq̄b⁹ ſpinas. aliq̄b⁹ vō ſipiōes. in oī ĝ aīali ſūt diuerſe rōnes mixtiōis: q̄z ñ ſm eādē rōnē ↄſtituūr nā ad ↄſtituēdā carnē vl' os vl' ſpinā vel ſipionē. i. neruū ſiū quē hñt aialia loco oſſis. q̄r ñ aīa idē ē qđ rō mixtiōis in q̄lꝫ aiali erūt diuerſe aīe: qđ ē icōueniēs. Deīde cū dic.

Tō.58

¶ Inueſtigabit āt h̄ vtiq; aliq̄s ab empedocle: vnūq̄dq;. n. hoꝝ rōne q̄dā dic eē: vtꝝ igr̄ h rō aīa eſt: aut magis alteꝝ aliq̄d cū ſit in partib⁹.

¶ Spālr deſcēdit ad opiōnē empe. q̄ videbat h pōere φ aīa ⁊ forma rei eēt idē qđ armōia ⁊ pportio q̄dā. circa qđ tria facit: q̄z p̄ iprobat hꝫ pōnē. 2° hāc pōnē q̄uis ſit falſa: oñdit m̄ eā eē pbabilē. 3° epilogat circa determiata. 2ª ibi ¶ Si vō alteꝝ) 3ª ibi (Et qđ q̄dē) igr̄ circa p̄^m tria facit ſm tres rōnes addūcit ↄ empe. 2ª ibi (Amp. āt) 3ª ibi. (Et vtrū.) dic ĝ φ iueſtigabit aūt h vtiq; aliq̄s ab empe. q̄z ipſe dic vnūq̄dq; hoꝝ aiatoꝝ eē rōne q̄dā. i. p rōnē q̄dā. ſi ĝ vnūq̄dq; corp⁹ aiatū hꝫ eē p q̄dā rōnē. i. p q̄dā pportionē: cū vnūq̄dq; tale corp⁹ hēat eē p aiaꝫ. vtꝝ ĝ hec rō ⁊ hec pportio ē aīa aut magis aīa eſt alteꝝ aliqđ q̄z hꝫ pportio: q̄z hꝫ pportio ſit ĭ ptib⁹ ſup. alia ⁊ diuerſa. ¶ Nōn^m φ q̄cq̄d dicat emp. icidit in icōueniēs. nā ſi dicit aiaꝫ eē pportionē icidit in icōueniēs ſupi⁹ tactū. vꝫ. φ cū ĭ ptib⁹ corpis ſint diuerſe pportōes: φ ĭ eodē corpe ſūt diuerſe aīe. ſi āt dicat aiaꝫ ñ eē pportōeꝫ. tūc ↄdicit ſibi cū diceret corpus aiatū hre eē p q̄dā pportōeꝫ: qđ ñ eēt niſi aīa eēt q̄dā pportio. nam eſſe nō habꝫ ſimplr corpus animatū niſi per animam. ¶ Deinde cum dicat.

¶ Amplius aūt vtꝝ ↄcordia cuiuſlibet mixtiōis cā: aut eius q̄ ſcōm rōnem.

¶ Adducit 2^m rōnē ↄ emp. d. ampli⁹ āt ſup. q̄ret aliq̄s ab emp. vtꝝ ↄcordia ſit eē cuiuſlꝫ mixtiōis aut ſit cā ſolū hꝫ mixtiōis q̄ ē ſm rōnē. i. ſm pportōeꝫ p quā ſup. ↄſtituunt corpa aiata. ¶ Nōn^m āt φ p hāc rōnē q̄cq̄d dicat empe. icidit in icōueniēs. nā cū ipe diceret φ aīa ē q̄dā pportio ⁊ q̄dā armōia. tūc q̄rat ab emp. vtꝝ ↄcordia quā ponebat ĉā gñatōis reꝝ ſit cā cuiuſlꝫ mixtiōis: φ ſi ipſe dicat qđ ſic. tūc vel oē corp⁹ mixtū eēt aiatū vl' oportebit dare aliq̄ aliam tā^m q̄z ↄcordiā q̄ faciat mixtionem illā quā reqrit aīa. ſi āt dicat amicitiā vel ↄcordiā nō eē cāꝫ cuiuſlꝫ mixtiōis: ſꝫ ſolū mixtiōis aiate vel mixtiōis illi⁹ quā reqrit rō aiatoꝝ: tc ↄdicit pōni ſue. dicebat. n. lītē eē cāꝫ cuiuſlꝫ diſgregatōis: ↄcordiā vō cuiuſlꝫ ↄgregatōis. Deīde cū dic.

¶ Et hoc vtrū rō ē: aut aliq̄d p̄ter rōnē. ¶ Hec quidē igr̄ hñt huiuſmodi dubitationes. Tō.59

¶ Adducit 3^m rōnē ↄ empe. d. ⁊ ſup. q̄rat ab empe. vtꝝ h. i. ↄcordia ē idē qđ rō. i. pportio quā dic eſſe aiaꝫ: aut ↄcordia eſt aliq̄d alteꝝ p̄ter rōnē. i. p̄ter hꝫ pportōeꝫ ⁊ armoniā. ⁊ ſubdit φ h q̄dē igr̄ dicta ab emp. hñt hꝫ dubitatiōnes: q̄z q̄cq̄d emp. dicat icidit in icōueniēs. ¶ Nōn^m āt φ p hāc ēt rōnē tertiā q̄cq̄d dicat empe. icidit in icōueniēs. nā ſi ipe dicat φ cōcordia ſit idē qđ illa rō ⁊ illa armonia quā dicit eē aiaꝫ. tūc cū ↄcordia ſit cā illi⁹ armōie idē erit cā ſui ipſi⁹. ſi vō dicat ↄcordiā ñ eē illā armōiā ⁊ illā pportōeꝫ: tūc cū armōia ⁊ pportio ſit q̄dā ↄueniētia: ↄueniētia āt ſit q̄dā ↄcordia. ſeq̄r φ ↄcordia nō ſit ↄcordia. vel ĝ oꝫ dicere empe. φ ↄcordia ſit cā ſui ipſi⁹: vel φ cōcordia nō ſit ↄcordia: quoꝝ vtrūq; eſt icōueniēs. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Si vō alteꝝ eſt a mixtōe aīa: q̄d igr̄ ſilr carnis eē interimit: ⁊ alijs ptibus aialis.

¶ Quia dixerat ſupi⁹ φ h' pō φ aīa ē q̄daꝫ pportio ⁊ q̄dā armōia vel q̄dā mixtio hēbat directas rōnes: pp qđ inuebat eā eē pbabilē. iō h oñdit q̄ūo hꝫ poſitio ſit pbabil' circa qđ duo facit ſm φ armōia duplr ſumi pōt. nā p̄ oñdit φ vr̄ eſſe pbabile aiaꝫ eē armoniā put armōia eſt idē qđ ↄpō ptiū. 2° declarat φ vr̄ eē pbabile aiaꝫ eē armōiā put armōia eſt idē qđ rō ↄpōnis vel mixtiōis ibi (Adhuc āt) dicit ĝ. ſi vō aīa eſt aliq̄d alterū a mixtiōe. i. ab armōia q̄ ē mixtio ⁊ ↄpō ptiū q̄d igr̄ ſil' carni eſſe. ⁊ alijs talib⁹ ptib⁹ aialis iterimit. i. tollit ſup. aīa. formet ĝ ſic rō. illud q̄ intēmpto ⁊ remoto remouet aliud pbabile vr̄ φ ſit idē cū illo: ſꝫ remota carne ⁊ remotis alijs ptibus ex q̄bus componit animal ſtatiꝫ remouet aīa: q̄re vr̄ anima eſſe idem qđ ↄpō ipſaꝝ partium: q̄z tollit anima amota mixtione ⁊ amota ↄpōne taliū ptiū. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Adhuc aūt ſiq̄dē nō vnaq̄q; ptiū hꝫ aiaꝫ: ⁊ ſi nō eſt anima ratio compoſitiōis: q̄d eſt pp qđ corrumpit anima deficiente.

¶ Oñdit φ vr̄ eē pbabile aiaꝫ eſſe armōiā q̄ ē rō mixtiōis ⁊ ↄpōnis. d. adhuc āt ſi q̄dem nō vnaq̄q; ptiū aīis hꝫ aiaꝫ q̄ ſit rō mixtiōis: ⁊ ſi aīa nō eſt rō ↄpōnis q̄d ē pp qđ corrūpit. i. tollit aīa ðficiēte tali rōne mixtiōis ⁊ ↄpōnis. hꝫ aūt hec rō eādeꝫ viꝫ cū alia. nā q̄z amota rōne ↄpōnis tollit aīa: vr̄ φ aīa ſit idē qđ armonia: q̄ eſt rō mixtionis. ¶ Nōn^m āt φ he due rōnes volētes pbare aiaꝫ eē armoniā ſunt pbabiles ⁊ appentes: ſꝫ ñ ſūt nečie ⁊ vere. naꝫ nō oꝫ φ q̄cūq; remoto remoueat ⁊ aliud: φ illud ſit ideꝫ cū illo. nā nō poſſet ab igne tolli calitas niſi tolleret ei⁹ ſuba ⁊ nā: nō m̄ pp hoc calor eſt forma ſubalis ignis.

¶ Qđ q̄dē igr̄ ñ armōiā poſſe ē eē aiaꝫ: neq; circulariter moueri māifeſtū ē ex dictis: ſꝫ āt accidēs moueri ſic dixim⁹ ē ⁊ mouere ſeipſam: vt moueri q̄dē in quo ē: hoc āt moueri ab aīa: alr aūt nō eſt poſſe moueri ſcōm locū ipſam. Tō.60

¶ Ultimo epilogat circa determiata. d. qđ q̄dē igr̄ nō ē poſſe aiaꝫ eē armoniā vt dicebat emp. neq; circulariter eā moueri vt dicebat plato māifeſtū ē ex dictis: ſꝫ ē. i. ↄtingit eā moueri ſꝫ accn̄s ſic dixim⁹ ⁊ ↄtingit eā mouere ſeipaꝫ vt ↄ' moueri q̄d. i. aliq̄d in eo in q̄ eſt. ſic ĝ mouet aīa: q̄z mouet corp⁹ in q̄ exiſtit. ideo ſubdit φ h āt moueri ē ab aīa. ⁊ iſta aīa mouet ſeipaꝫ mouēdo corp⁹. alr āt ñ ē poſſe moueri ipſam ſm locum.

Rationabili⁹ aūt dubitabit vtiq; aliq̄s de ipa tāq; q̄ moueat ĭ huiuſmōi ↄſiderās. dicimus. n. aiaꝫ triſtari gaudere: Tō.61

considere: timere: amplius autem irasci: et sentire: et itelligere: hec aũt oia motus eẽ videntur: vñ opinabit aliqs ipsam moveri.

¶ Postq̃ phs disputavit ꝯ opionẽ demo. platõis et empe. m pte ista disputat ꝯ q̃dã aliã opionẽ q̃ dr fuisse platõis. qd ãt h dr ãnexũ ẽ imediate dictis. dixerat. n. ꝙ phs aĩam nõ moveri p se ꝫ p accñs: ꝯ qd possꝫ q̃s obycere q aĩa iu scit tristat et gaudet. ꝫ he passiões sũt q̃dã mot⁹. g̃ aĩe p se ꝯpetit moveri. duo g̃ facit: q: p̃ põit hãc põnẽ q aĩe cõpetit p se moveri: dic eã eẽ rõnabiliorẽ aliys. z⁹ õndit q pp hꝫ passiões et opa aĩe nõ debemus ꝯcedere aĩaꝫ p se moveri. z⁹ ibi. (Hoc ãt nõ est nece.) dicit g̃. rõnabili⁹ ãt dubitabit vtiq̃ aliqs de ipa aĩa tãq̃ sit illa q̃ mo⁹ p se ꝯsiderãs in hꝫ passiõib⁹ et opõnib⁹ aĩe. dicim⁹. n. aĩaꝫ tristari: gaudere: ꝯfidere et tiere. ¶ Ampli⁹ ãt dicim⁹ eã irasci et sẽtire et itlligere: ꝫ h oĩa eẽ mot⁹ vĩr. vñ opiabat aliqs ipaꝫ aiaꝫ moveri.

Dubitaret forte aliqs. vtꝝ he passiões et opatões hẽant rõnẽ mot⁹. ¶ Dõꝫ q vt cõiter dr ĩ opib⁹ aĩe triplex iueĩt mot⁹. vꝫ. ppe: min⁹ ppe: et silitudĩarie. ppe ãt reqrĩt mot⁹ in appetitu sẽsitivo. min⁹ ppe reqĩt in sensib⁹. silitudiarie ãt et mime ppe reqĩt in itellectu. ad motũ ãt ppe q̃tũ ad pñs spectat duo ꝯcurrũt. vꝫ. trãsmutatio ꝫ eẽ nãle: et subꝫ nãlr trãsmutabile ĩ appetitu g̃ sensitivo et ꝫm possiões sensitivas hꝫ eẽ ppe mot⁹: q: ibi ẽ trãsmutatio ꝫm eẽ nãle vt appet ĩ ira vbi sanguis accẽdit et inflãmat. accẽsio ãt et iflãmatio noĩant trãsmutatõeꝫ ꝫm nãle eẽ. ¶ Rursus ꝯcurrit ibi subꝫ nãlr trãsmutabile: q: appetit⁹ sẽsitiu⁹ fũdat ĩ orgão aliq̃ corpali: qd cũ sit corp⁹ passibile ẽ nãlr trãsmutabile. in sensib⁹ vo ẽ mot⁹ min⁹ ppe. q: nõ ẽ ibi trãsmutatio ꝫm eẽ nãle: ꝫ ꝫm eẽ intẽtõale. ſr. n. sensus susceptivi spẽꝝ sine mã. organũ g̃ sensitivũ. lꝫ sit corp⁹ nãlr trãsmutabile et passibile: in sensu tñ nõ ẽ ppe mot⁹ vt õnsũ ẽ: ꝫ in itlũ q̃dẽ: nec est mot⁹ rõne trãsmutatõis nãlis: nec rõne subi nãlr trãsmutabil. q: intelligere nõ fũdat in orgão corpali h ãt lꝫ sit bñ dcm aliq̃ mõ: tñ est pter ppositũ. Nra. n. dubitatio ẽ vtꝝ irasci gaudere: sẽtire et itelligere et c. hꝫ. dicãt motũ. ad qd dr̃e possumus q nullũ tale ppe dicit motũ. ſi. n. ira formalr eet ipa ebulitio sanguis accẽsi cũ hꝫ ebulitio sit q̃dã mot⁹ cogeremur dr̃e irã p se et ppe quẽdã motũ eẽ: ꝫ h ẽ flꝫ. nã ipꝫ irasci nõ ẽ formalr ipsa ebulitio sanguis: ꝫ hꝫ ebulitio ẽ mãle: q: sanguis ebulitõe facta dur et ꝯsurgit ira. dicamus g̃ gaudere. et tristari. et sentire. et itelligere et cetera talia ñ eẽ ppe et formalr mot⁹. verũtñ aliq̃ hoꝝ reqrũt motũ ppe: et nõ fiũt sine motu ppe sumpto. aliq̃ vo hꝫ motũ ppe nõ reqrũt. positio g̃ h dicẽs aĩaꝫ p se moveri: q: gaudet tristatur et sẽtit: vt tetigim⁹ inuit dupl̃r dẽficit. p̃ q̃dẽ: q: gaudere tristari et cetera hꝫ ñ sunt ppe mot⁹. z⁹ vo q: dato q eẽt motus: aĩa nõ p se moveret: q: aĩa non gaudet nec tristat nec sentit: ꝫ hõ p animã agit ista. ¶ Deinde cũ dicit.

Cõ. 62.

¶ **Hoc aũt nõ ẽ nece: ſi. n. et maxie gaudere: aut dolere: aut itelligere mot⁹ sũt: et vnũq̃dq; moveri aliqd: moveri ãt est ab aĩa: vt irasci aut timere: in eo q corpus quodãmõ movet. Intelligere ãt forsitã huiusmõi ẽ alteꝝ aliqd.**

¶ Oñdit q pp gaudere tristari: et pp cetera hꝫ opa et passiões aĩe nõ debem⁹ ꝯcedere aĩaꝫ p se moveri: circa qd q̃tuor facit ꝫm q q̃tuor rõnes adducit ad ppositũ. z⁹ ibi. (Dr̃e ãt irasci) 3⁹ ibi. (Hoc ãt nõ tãq̃) 4⁹ ibi. (Intellect⁹ aũt) circa p̃m duo facit: q: p̃ adducit rõnẽ q pp hꝫ passiões et opa aĩe ñ debem⁹ ꝯcedere aĩaꝫ moveri. z⁹ declarat cuiusmõi sint mot⁹ hꝫ passiões ibi (Hoꝝ ãt accĩt) dicit g̃ q h aũt ñ ẽ nece. vꝫ. q aĩa moveat. nã ſi gaudere dolere aut itlligere maxie mot⁹ sũt et vnũq̃dq; i. ꝫ vnũq̃dq; tale op⁹ vel ꝫm vnãq̃q; talẽ passionẽ ꝯueĩt aliqd moveri. illud ãt moveri vt irasci aut timere est ab aĩa in eo qd cor aliq̃ mõ mo⁹: et q: cor et organa corpalia movent p hꝫ passiões ñ dẽbem⁹ ꝯcedere q talia sint mot⁹ aĩe: ꝫ q sint motus corpaliũ orgãoꝝ. addit ãt q intellere ẽ forsitã aliqd alteꝝ ab hꝫ: q: nõ ẽ silis rõ de eo. et de aliys passiõib⁹ et opib⁹ aĩe. dic g̃ forsitã et dubitatiue loqt de itllu: q: nõdũ declaratũ ẽ cuiusmõi vĩr⁹ sit vĩr⁹ itellectiua: ꝫ de h in 3⁹ tractabit. ¶ Nõn^m ãt viꝫ rõnis h⁹ in h ꝯsistere: q: ea q̃ ſr p se aĩe ñ cõicãt corpi nec orgãis: ꝫ in hꝫ passiõib⁹ mo⁹ cor et talia: et cõicãt corpi. g̃ nõ ſr p se aĩe. ¶ Nõn^m ẽt q hꝫ passiões et opa aĩe ñ ſr mot⁹ vt i hꝫ opione suppõit: dato tñ q eẽnt mot⁹ aĩa his motib⁹ ñ mo⁹: ꝫ hõ p aĩaꝫ. ¶ Deide cũ dic.

¶ **Hoꝝ aũt accidũt alia q̃dẽ ꝫm loci mutationẽ quoꝝũdã modoꝝ: alia aũt ꝫm alterationẽ: qualis aũt et quomõ alterius rationis est.**

¶ Oñdit cuiusmõi mot⁹ sint hꝫ opa et passiões aĩe. d. q de nũero hoꝝ quoꝝũdã modoꝝ. vꝫ passionũ et opeꝝ aĩe alia q̃dẽ ſr ꝫ loci mutatõeꝫ. alia vo ꝫ alteratõeꝫ. et subdit q q̃lia ãt sũt talia et q̃ũo ẽ ibi mot⁹: alteri⁹ rõnis ẽ. i. ñ spectat ad pñtẽ ꝯsideratõeꝫ. pñs. n. ꝯsideratio nõ potĩt exq̃site determiare q̃lea sint hꝫ passiões et q̃ũo i eis hꝫ eẽ mot⁹ in li⁹ ãt rhetoricoꝝ magl exq̃site dẽteriatũ ẽ de hꝫ passiõib⁹ q̃liter eẽ hẽant et vñ oriãt. ¶ Nõn^m ãt q he possiões nõ sũt ppe mot⁹: ꝫ sũt q̃dã modi mot⁹ inq̃tũ hñt mot⁹ ãnexos. iõ in lr̃a dr q de nũero hoꝝ dictoꝝ modoꝝ. vꝫ. motuũ cuiusmodi sũt passiões et opa aĩe alia dr̃ eẽ mot⁹ ꝫ loci mutationeꝫ alia ꝫm alteratiõeꝫ.

Dubitaret forte aliqs q̃ũo in his passiõibus ꝯcurrit vterq; mot⁹ tã local' q̃ alteratõis. ¶ Dõꝫ q cũ hõ irascit sanguis iflãmat et accẽdit et ebulit. accẽsus ãt sanguis et ebuliẽs fluit ad exteriores ptes. inq̃tũ^m g̃ sanguis accẽditur et ebulit est ibi alteratio. inq̃tũ vo fluit ad exteriores ptes ẽ ibi loci mutatio. In timore ãt ẽt h^c ꝯcurrũt. nã p timorẽ cor ꝯstrigit et sanguis fluit ad cor. et sic ẽ ibi loci mutatio. currẽte ãt sanguie ad cor remanent mẽbra palida. et sic ẽ ibi alteratio. fere g̃ ĩ oĩb⁹ passiõib⁹ ꝯcurrit vterq; motus: ꝫ i aliq̃b⁹ vr̃ eẽ pncipalior mot⁹ alteratiõis: in aliq̃b⁹ vo mot⁹ localis: et inde ẽ q alia dr̃ fieri ꝫm loci mutationẽ. alia vo ꝫm alteratõeꝫ. ¶ Deide cum dicit.

Cõ. 63

¶ **Dicere aũt irasci aĩaꝫ siĩe est: et si aliqs dicat eã texere vel edificare. Meli⁹ aũt est fortassis si diceret animaꝫ misereri: aut adiscere: aut intelligere: ꝫ hoiem anima.**

¶ Adducit z^{am} rõnẽ. d. q dr̃e aĩaꝫ irasci siĩe ẽ et si aliqs dicat eã texere vel edificare. melius aũt fortassis est nõ dr̃e animã irasci aut adiscere aut intelligere: sed hoieꝫ agere hec aĩa. i. p aĩaꝫ. anima g̃ nõ movet his motibus nec agit hꝫ opa: ꝫ est rõ et pñ^m et cã. q̃re homo sic agat et quare talr moveat. formet g̃ sic rõ. nihil movet illis motibus respectu quoꝝ est rõ et pñ^m q̃re aliqd aliud moveat: sed anima est rõ et pñ^m q̃re hõ moveat his motib⁹. g̃ ipsa his motib⁹ nõ movet. ¶ Nõn^m ãt q dubitatiue loqt dicens fortasse meli⁹ est nõ dr̃e pp itellectũ: de q̃ q: nõdũ certificatũ est q̃le q̃d ſit. iõ de ipso semp sub dubio loquit.

Dubitaret forte aliqs. vtꝝ gaudere et tristari et cetera hꝫ ꝯpetãt ipi aĩe ꝫm se. ¶ Dõm q vt satis inuit phs i lr̃a aliud ẽ qd est rõ agẽdi: et aliud ẽ qd agit. nã nec forma agit nec mã patit: ꝫ ꝯpositũ agit p formã et patit p mãm. Debem⁹. n. imagiari q sic res se hꝫ ad esse ita se hꝫ ad agere. q̃b⁹ g̃ cõpetit p se esse ꝯpetit p se agere. ꝯpositũ g̃ q: p se ẽ p se agit. forma vo q: nõ p se ẽ: ꝫ est rõ essendi nõ p se agit: ꝫ ẽ rõ agẽdi. odire g̃ gaudere tristari et cetera talia sive dicãt actõeꝫ sive passionẽ nõ pote-

sūt p se ɔpetere aīe: qr nihil qđ ñ ē p se nec p se agit nec p
se patit. aīa ḡ p se loq̄ndo nec p se gaudet nec p se tristat:
sꝫ ē rō q̄r ɔpositū gaudeat ⁊ tristat. bñ ḡ dcm̄ ē q̄ ē meli⁹
d̄re aīaȝ nec gaudere nec tristari: sꝫ hoīeȝ agere h⁹ p aīaȝ.

Alterius forte dubitaret aliq̄s. vtꝝ itelligere p se
ɔpetat aīe ita q̄ possim⁹ cōcedere q̄ q̄
ūs aīa ñ gaudeat nec tristet: sꝫ hō p aīam: nihilomin⁹ m̄
aīa p se itelligit. ❡ Dōz q̄ f̄z quosdā itelligere ē q̄dā opa-
tio aīe in q̄ nō cōicat cū corpe. ⁊ hō opō vt dicūt nō ē ipsi⁹
ɔiūcta. iō vt dicūt ph̄s supaddixit q̄ itelligere ē aliq̄d alte
ū hō. q̄r nō ē opō ipsi⁹ ɔiūcti: sꝫ ipsi⁹ aīe. nā cū itellect⁹ nō
t vt⁹ orgāicam itelligēdo p se nō laborat organū corpo-
ale. q̄re talis opō nō vr̄ eē toti⁹ ɔiūcti sꝫ aīe. ❡ Sꝫ h̄ sta-
re nō pōt. nā q̄dm ē aīa ɔiūcta corpori nō hꝫ p se eē ⁊ ñ
ɔpetit ei p se eē nō ɔperit ei p se agere. ipꝫ ēt itelligere ñ ē
ɔpositi⁹ aīe: sꝫ ē ipsi⁹ ɔiūcti. dato ḡ q̄ itellect⁹ nullo⁹ vteret or
gāo corpali nec p se nec p accn̄s: attn̄ ex q̄ aīa ē forma cor
poris q̄posito nō p se ē: sꝫ ē rō eēndi: seq̄t q̄ nō p se agat: sꝫ
ē rō agēdi: q̄re ipꝫ itelligere nō p se ɔpetit aīe: sꝫ sic aīa ñ
p se ē: sꝫ ē rō q̄re hō sit: sic nō p se itelligit: sꝫ ē rō q̄r hō itel
ligat: hāc āt vitatē spālr debēt exprimere ⁊ ɔfiteri catholi
ci tractatores. vꝫ. q̄ f̄m ppetatē locutiōis nō dicamus q̄
aīa itelligat: sꝫ q̄ hō p aīam. Quo posito oꝫ ɔcedere aīam
itellectuā eē formā corpis: ⁊ multiplicari f̄z m̄ltitudinē
corpoꝝ: imo cū ipse idē Auero. h̄ ɔcedat q̄ aīa nō ədiscat
nec distiguat: sꝫ hō h̄ faciat p aīaȝ ab ipa veritate coact⁹:
oꝫ eū d̄re aīaȝ itellectuā eē formā corpis ⁊ ñ eē vnū itel
lectū nūero m oīb⁹: sꝫ plūficari f̄m plūficatōēz aīaꝝ itello-
ctiuaꝝ. hō āt aīaȝ f̄z h̄ plūficari oꝫ f̄z plūficatōēz cōpoꝝ.

Alterius forte dubitaret aliq̄s. vtꝝ aliq̄ mō possi
mus ɔcedere q̄ aīa itelligat. ❡ Dōm q̄
sic iudicam⁹ de agere sic iudicam⁹ de eē q̄ qd nō hꝫ p se eē
nō hꝫ p se agere: verūtñ q̄r aīa itellectia: sꝫ q̄dm ē ɔiūcta
corpi nō hēat p se eē: sꝫ dēt eē ɔiūcto: verūtñ cū ipa nō sit
educta de potētia corpis: nō est ita imersa mãe sic cetere
forme nec ita suū esse depēdet a mã sic eē aliaꝝ formaꝝ.
iō ipꝫ itelligere magis ppe vel nō sic iprope attribuit aīe
itellectie sic attribuūt aīe actōes alys formis. iō nō ē ita
iprop̄a. aīa itellectiua itelligit. sic ē hec. aīa brutoꝝ sen-
tit. h̄. n. magis ē ppa. hō itelligit. q̄ aīa itelligit: sꝫ q̄r p se
ītelligere magis ppe pōt attribui aīe itellectiue q̄ alys aīa-
bus: eo q̄ suū eē nō sic depēdet a corpe sic eē aliaꝝ aīaꝝ.
iō forte nō simpliciter: sꝫ p q̄dā ɔparatōēz dixerūt aliq̄ hāc
ē ppriā q̄ aīa itelligit. q̄cq̄d āt sit de locutōe ɔpatia oīa
ñ hec simpliciter ⁊ absolute f̄m pprietatē vocabuli attri
buenda sunt composito magis q̄ forme ⁊ homini magis
q̄ anime. ❡ Deinde cum dicit.

**Hoc āt ñ tāq̄ motu i illa exñte aliq̄n q̄dē vsq̄
ad illā: aliq̄n āūt ab illa: vt sensus q̄deȝ ab his:
reminiscētia vero ab illa: motus quidē sunt in
sensibilibus organis aut quietes.**

❡ Adducit tertiā rōnē. d. q̄ h̄ aūt. i. hō opa ⁊ passiōes non
sup. ɔpetūt aīe tāq̄ motu exñte in illa: sꝫ aliq̄n q̄dē mot⁹
sūt vsq̄ ad illā. i. vsq̄ ad aīaȝ. aliq̄n āt sūt ab illa. i. ab aīa
vt sēsus q̄dē sī ab his. i. a sensibilib⁹ ad aīaȝ. reminiscētia
vo ē ab illa. i. ab aīa: ⁊ q̄r sic ē mot⁹ aut q̄etes q̄ sūt hō sunt
i sensibilib⁹ orgāis: nō in aīa. ❡ Nōn̄ āt vīz rōnis h⁹ in h̄
ɔsistere q̄ nihil mouet nisi illud i q̄ ē mot⁹: ⁊ q̄r hō passio-
es ⁊ opa mot⁹ sūt in orgāis: nō sūt in aīa: sꝫ sūt ad aīaȝ vel
ab aīa: seq̄t q̄ p hō passiōes ⁊ opa ñ moueat aīa: sꝫ sensibi
lia organa moueāt. ❡ Nōn̄ ēt q̄ aliq̄ mot⁹ sūt ad aīam
vt appꝫ i sentiēdo vbi mot⁹ icipit a sensibilib⁹ ⁊ terminat
vsq̄ ad aīaȝ. aliq̄n q̄dē mot⁹ sūt ab aīa vt appꝫ in remiscē
do. nā f̄z reminiscētiā ex ipis spēb⁹ q̄s hꝫ aīa apud se rēdit i
cognitōēm reꝝ. h̄ ḡ mot⁹ ē aliq̄d ab aīa ad res: ⁊ q̄r oēs ta

les mot⁹ vel sūt ab aīa vel ad aīaȝ: ⁊ nulli tales mot⁹ sūt i
aīa: sꝫ in orgāis vt dicebat p hō passiōes ⁊ opa nō mouet
aīa sꝫ organa. ❡ Nōn̄ ēt q̄ tex⁹ ille. mot⁹ aut q̄etes i or-
ganis sensibilib⁹ sūt. sic pōt expōni vt dcm̄ ē: q̄ talia ñ sūt
in aīa: sꝫ in orgāis. Themi⁹ tñ aliq̄d subtiliter supaddit di
cēs q̄ possꝫ aliq̄s d̄re q̄ remiscētia nō hꝫ rōnē mot⁹: sꝫ q̄e
tis eo q̄ noiet q̄dā thesauꝝ spēꝝ quodāmō apud aīaȝ
q̄escētē. iō ph̄s ait q̄ talia siue sint mot⁹ aut q̄etes sunt in
orgāis sensibilib⁹ nō in aīa. ❡ Deinde cum dicit.

❡ **Intell̄s āt vr̄ in fieri subaȝ q̄dā exñs ⁊ ñ cor-
rūpi: maxīe āt corrūpet vtiq̄ ab ea q̄ est i senio
debilitate: nūc āt fortassis q̄madmodū in sensi
tiuis accidit. Si. n. accipiat senior oculū iuue-
nē: videbit vtiq̄ sicut ⁊ iuuenis: q̄re seniū nō
est in sustinēdo aliq̄d aīam: sꝫ in quo.** Cō. 64.

❡ Adducit 4ᵃᵐ rōnē. circa qđ tria facit: q̄r p̄ addūcit hō rō
nē. 2⁰ qđ dixerat māifestat p sīle. 3⁰ epilogat circa deteria-
ta. 2ᵒ ibi (Sic in ebrietatib⁹) 3ᵒ ibi. (Or q̄dē igr̄) dicit ḡ q̄
itellect⁹ vr̄ eē q̄dā subā in fieri ⁊ nō vr̄ corrūpi. nā maxīe
aūt corrūpet vtiq̄ ab ea debilitate q̄ ē in senio. nūc āt for
te q̄madmodū accīt in sēsitiuis. sup m̄lto magis accidit i
itell̄u. nā ñ senior accipiat oculū iuuenē videbit vtiq̄ sic ⁊
iuuēis: q̄re seniū nō ē in sustinēdo aliq̄d aīaȝ: sꝫ in sustinē-
do illud in q̄ ē aīa. i. in sustinēdo corp⁹. formet ḡ sic rō. in il
lo sūt hō passiōes ⁊ opa ⁊ hō mot⁹ tāq̄ i subo p cui⁹ debili
tatē debilitant illa: sꝫ h⁹ nō debilitāt p debilitatē aīe: sꝫ p
debilitatē orgāoꝝ ⁊ p debilitatōēz ipsi⁹ ɔiūcti. ḡ hō mot⁹
nō sūt i aīa: sꝫ sūt in orgāia ⁊ in ɔiūcto. Or āt debilitatio il
loꝝ opeꝝ ñ sit p debilitatē aīe: sꝫ organi pbot p h̄: q̄r ñ se-
nex accipet oculū iuuēis videret sicut ⁊ iuuēis. ñ ḡ tales
debilitatiōes sūt ex eo q̄ sustieat ⁊ patiat p se aīa: sꝫ q̄r su-
stinet ⁊ patit ipꝫ ɔiūctū vel ipꝫ corp⁹ in q̄ ē aīa. ❡ Nōn̄
āt q̄ dīc itellctū eē subaȝ in fieri: q̄r forte sic loq̄bant antiq̄
dicētes itellectū eē subaȝ i fieri: q̄r ē suba icōpleta. vel for
te h̄ dicit f̄z opionē ppriā: q̄r itellect⁹ possibil̄ ē oīa fieri
p potentiā quā hꝫ ad recipiēdū itellctuales spēs. ❡ Nō-
tādū āt q̄ dīc itellectū ñ corrūpi: qđ de ipo itellectu ⁊ de
ipa aīa itellectia idubitāter veꝝ ē: q̄r vt dicet i 2⁰ h⁹ itelle
ctus q̄q̄ in alteꝝ gen⁹ ē ⁊ sepat ab alys tāq̄ ppetuū a cor
ruptibili. de his aūt aīab⁹ q̄ nō corrūpant verū ē aliq̄o-
mō p se nulla forma nec corrumpit nec generat: sꝫ genera-
tiones ⁊ corruptiones taliū sunt p generatiōem ⁊ corru-
ptionez ɔpositi. ❡ Deinde cū dicit.

❡ **Sicut in ebrietatibus ⁊ infirmitatib⁹. ❡ In-
telligere autem ⁊ considerare marcescunt alio
quodā iterius corrupto: ipꝫ aūt ipōle est. In-
telligere aūt amare ⁊ odire: nō sunt illi⁹ passio
nes: sꝫ huius hñtis illū f̄m q̄ illū hꝫ: q̄re ⁊ hoc
corrupto neq̄ memorat neq̄ amat: nō. n. illi⁹
erāt: sꝫ cōis qđ q̄dē destructū est: intellect⁹ aūt
fortassis diuinū aliq̄d est impassibile.** Cō. 65.

❡ Qđ dixerat manifestat p simile ōñdens q̄ debilitāt
⁊ impediunt hō opa aīe ppter debilitatiōnē corporis vel
ppter debilitatiōēz ⁊ corruptiōēm organoꝝ dicēs q̄ sicut
in ebrietatib⁹ ⁊ in īfirmitatib⁹ itelligere ⁊ ɔsiderare mar-
cescūt. i. debilitant ⁊ impediunt corrupto alio quodā ite-
rius. i. corrupto organo fantastico. ipꝫ aūt supple intellige
re f̄z se impōle est sup. q̄ corrumpat. ⁊ subdit q̄ intellige
re aut amare: aut odire nō sunt passiones illius. i. passiōes
itellectus: aut aīe intellectiue: sed sunt passiones huius. i.
ipsius ɔiuncti habētis illū. i. habētis itellectū f̄m q̄ illū. i.
f̄m q̄ itellectū habet. quare ⁊ corrupto hoc. i. corrupto or-

gano corpali aia neq; memorat: neq; amat: q2 hõ passiones nõ erãt illi⁹.i.ipsius aie sm se: sz erãt cõis.i.ipsius õiũcti ⁊ cõicabant ipi organo corpali qḋ qdē organũ corpale destructũ est.i.ponit corruptũ ⁊ destructũ eē vel vt habz alia lra hõ passiones sunt ipsius õiuncti vt pdictũ est.i. vt iam pdiximus. pma m̃ lra est correctior. vt pz p Cõmen. ⁊ the. ⁊ subdit q intellect⁹ aũt fortassis est aliqd diuinum ⁊ ĩpassibile. ¶ Notandũ aũt q semp hic sub dubio loqt̃ de itellectu: q2 cũ antiq dicerent intellectũ eē sensum ⁊ nondũ manifesta sit dr̃ntia inter itellectũ ⁊ sensuz: oportuit ipz in talibus sub dubitatõe loq. ¶ Nõndũ aũt q cũ oīa opa ⁊ passiões aie cõicent aliquo mõ alicui organo corporali qbz talis actus ⁊ qðlibz tale opus aie põt debilitari vel ēt ĩpediri totaliter p debilitatõem vel p corruptõem alicui⁹ organi corporalis. ¶ Nõnduz ēt q p simile qḋ vidernus in ĩfirmitatib⁹ ⁊ in ebrietatib⁹ pz verũ eē qd supi⁹ dicebat̃. s. q hõ passiones ⁊ opa aie debilitant̃ p debilitationem corporalium organorum.

¶ Quod qdē igit̃ nõ possibile moueri animaz manifestũ est ex his: si aũt penitus nõ mouetur manifestũ qm̃ neq; a seipsa.

¶ Ultimo epilogat circa determinata dicens: q qdē igit̃ nõ possibile est animam moueri manifestũ est ex his.i. ex dictis: ⁊ subdit q si aũt anima penitus non mouetur manifestũ ē qm̃ neq; mouet̃ a seipsa vt antiq opinabant̃.

Cõ. 66.

Multũ aũt his q̃ dicta sunt in rõnib⁹ dicere aiaz eē numez mouētē seipz: insunt.n. his impossibilia primo qdem ex ipo moueri accidētia: ppria aũt ex eo q dñt ipsam esse numez.

¶ Postq̃ phus improbauit opionē Democri. Platonis ⁊ Emp ĩ pte ista vt dicebat̃ iprobat opionē zeno. circa qḋ duo facit: q2 pmo ait hãc opionē eē irrõnabiliorē alỹs. 2⁰ adducit rõnes ad destruēdũ hõ opionē ibi. (Quõ n. opz) dicit g. q multũ ãt his q̃ dicta sunt irrõnabilius ē dicere aiam eē numez mouētē seipm. insunt.n. sic dicētibus pmo impossibilia accñtia ex ipo moueri. ĩsunt ēt impossibilia ppria ex eo q dicũt ipsam aiam esse numez. ¶ Nõnduz aũt hãc opionē vt Themisti⁹ ait fuisse zeno. q cũ diceret aiaz eē numez seipm mouentē accidebant ei ĩpossibilia ex pte motus sicut ēt ⁊ alỹs phis. naz aia nõ mouet seipsaz cũ nihil seipm moueat. ¶ Rursus accidũt ei impossibilia propria ex parte numeri: quia anima non est numerus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quomõ.n. opz intelligere vnitatē motã: ⁊ a quo: ⁊ q̃lio ipartibilē ⁊ indr̃ntez exñtez: si naq; est mota ⁊ mobilis differre opz.

¶ Adducit rõnes ꝯ hõ positõem. circa qḋ duo fac: q2 pmo iprobat hõ positõem q̃tũ ad subam aie. 2⁰ q̃tũ ad accidētia ei⁹ ibi (Cõplectētib⁹ igr̃) circa pmũ duo facit: q2 p̃ facit qḋ dcm̃ est. 2⁰ cõparat hõ opionē ad opiones alias oñdēs q ĩpossibilia illa q̃ sequunt̃ ad opiniones alias ⁊ ēt plura alia impossibilia sequunt̃ ad illã opionē. oñdit.n. hãc opinionē hr̃e impossibilia cõia cũ opionib⁹ alỹs: ⁊ ēt hēe ipossibilia ppria. 2⁰ ibi (Accidit aũt) pma ps diuidit̃ in duas sm q zeno duo ponebat in diffõne aie. s. motũ ⁊ numez. pmo.n. iprobat opionez eius ex pte mot⁹. 2⁰ ex pte numeri ibi. (Ampli⁹ aũt a numero) circa pmũ duo facit sm q duo adducit ad ppositũ ibi (Ampli⁹ aũt qm̃ dñt) dicit g̃ pmo. qũo.n. oz itelligere aiam eē vnitatē motã ⁊ qũo ⁊ a quo mouebit̃ ipartibilē ⁊ idr̃ntē exñtē. q. d. q aia nõ põt esse vnitas mouēs seipam cũ vnitas sit ĩpartibilis ⁊ idifferēs.i. indiuisibilis. nã si aia est motiua ⁊ mobilis differre oz. nã omne qḋ mouet seipm opz esse diuisibile in talia duo quoz vnũ sit p se motũ aliud p se mobile. sed oīs vnitas est indiuisibilis. g̃ nulla vnitas põt mouere seipaz. ⁊ p ꝯñs aia nõ põt esse vnitas seipsam mouens.

Dubitaret forte aliqs. vñ seqt̃ h̃ ꝯñtia q oē mouens seipz oz eē diuisibile ⁊ partibile. ¶ Dõm q si aliqd moueret seipm. tũc aliqd ageret in seipm ⁊ pateret̃ a seipo. sm g̃ q ageret eēt in actu: q2 qcqd agit: agit vt ē in actu. put vo pateret̃ esset in põ. ⁊ q2 nihil idē inq̃tũ idē ē in actu ⁊ in potētia: oē mouēs seips opz eē diuisibile in talia duo: quoz vnũ dicat actũ respectu cuius ꝯpetat ei mouere ⁊ agere: ⁊ aliud dicat potētiaz respectu cui⁹ cõpetat ei moueri ⁊ pati. vnitas igitur q2 est aliquid indiuisibile seipsam mouere non potest.

Ulterius forte dubitaret aliqs: q2 rõ phi nõ vr̃ arguere ꝯ opionē zeno. nõ.n. dicebat zeno. q aia eēt vnitas seipaz mouēs: sz q eēt nũerus seipm mouēs. deberet g̃ phs pbare ipoſe eē q numer⁹ seips moueret. ¶ Dõm q si bñ ꝯsideramus opionē zeno. vel oportebat eũ dr̃e q aia eēt nũer⁹ seips mouēs: aut nũer⁹ ille quē dicebat zenocrates eē aiam ñ hēbat plēs vnitates vel salt̃ ad opionē illi⁹ seq̃bat̃ q vnitas seipsaz moueret: ⁊ q2 h̃ est ipoſe ipoſis erat sua põ. q aũt sic sit pz. nã si aia ē nũerus seips mouēs. ⁊ h̃ cõpetit aie p se: ⁊ mo sz opionē zeno. h̃ ꝯpetit aie in p̃ mõ dicēdi p se: cũ h̃ ponat̃ in diffõne ei⁹: q̃re si ille nũer⁹ q dr̃ aia p se mouet seips: oz q totũ sm se totũ sit motiuũ sui ipsi⁹: q2 si tot⁹ ille numer⁹ moueret semetips p ptes nõ ꝯpeteret ei mouere seips p se totũ. g̃ sz q totũ mouebit seipz: sz si tot⁹ ille nũer⁹ mouet se totũ p se: oz q q̃libz vnitas illi⁹ nũeri moueat q̃ãlibz vnitatē: ex ꝯñs q̃libz vnitas mouebit seipaz. seqt̃ g̃ ex põne zeno. q vnitas seipam mouet. posset itaq; sic formari rõ phi. si aia esset numerus seipm mouēs. seq̃ret̃ q vnitas seipaz moueret: hoc ē impoſe. g̃ ⁊c. ¶ ¶ Deide cum dicit.

¶ Ampli⁹ aũt qm̃ dñt lineã motã facere planũ punctũ aũt lineã: ⁊ vnitatũ motus lince erunt. Punctus.n. est vnitas põnem hñs: numerus aũt aie iã alicui est ⁊ põnem habet.

Cõ. 67

¶ Adducit secũdã rõnē. d. ampli⁹ aũt qm̃ dicũt lineã motã facere planũ.i. supficiē: pũctũ ãt motũ facere lineã: ⁊ q2 sic est mot⁹ vnitatũ erũt linee.i. vnitates mote ꝯstituēt lineas. nã pũct⁹ ē vnitas põnē hñs. g̃ nũerus aie.i. nũerus q est aia iã est alicubi ⁊ hz põnē: qḋ est icõueniēs: q2 aia tũc eēt qd situale. ¶ Nõn̄ᵐ aũt q vt dcm̃ ē supra. oēs motus sũt aliq̃ mõ in loco. qcqd g̃ mouet̃ est aliq̃uo qd locabile ⁊ situale. vnitates g̃ ex qb⁹ ꝯponit̃ aia: q2 sũt vnitates mote erũt situales ⁊ põnē hēbũt. g̃ cũ vnitas situalis ⁊ hñs positionē sit idē qḋ pũct⁹ vnitates ille sũt pũcta. ¶ Nõn⁹ ēt q sm opionē antiquoz phoz pũcta mota ꝯstituũt lineã vnitates ꝯstituētes aiaz: q2 sz zeno. sũt vnitates mote: cõstituēt lineã. aia g̃ ꝯstituta ex talib⁹ vnitatib⁹ erit qd locale ⁊ hñs põnē ⁊ erit qd ꝯtinuũ: qḋ ē icõueniēs: vel vt expsius apperet icõueniēs ipa anima erit quedaz linea: qḋ est oīo ridiculũ. duo g̃ icõueniētia sequunt̃. p̃ q aia sit linea cũ sit ꝯstituta ex motu vnitatũ q̃ sunt idē qḋ pũcta. 2⁰ sequit̃ q aia sit qd situale. ¶ Nõndũ aũt q antiq phi vt dicebat̃ circa pn̄ᵐ plogi loq̃ntes d̃ aia solũmõ de aia hũana videbant̃ intendere. ⁊ q2 ale humane potissime repugnat esse qd locabile ⁊ habere positionez. iõ hec rõ potissime ꝯdicit antiquoz opioni. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ampli⁹ aũt a numero si auferat quis numerum: aut vnitatē: relinquit̃ alius numerus planete aũt ⁊ animaliũ multa diuisa viuunt: ⁊ vident̃ eandē animam habere.

¶ Improbat opionez ƺeno. ex pte numeri circa qḋ q̄ttuor facit: fm φ q̄ttuor rōnes adducit ad ꝓpositū. scḋa ibi. (Videbit aūt.) 3ª ibi. (Contingit aūt.) 4ª ibi. (Amplius aūt.) Dicit g̃ φ amplius aūt si aliqs auferat a nūero nūerū aut vnitate relinqtur alius nūerus ꝫ spēz. plāte aūt ⁊ multa aīalia diuisa viuunt ⁊ videnť hr̄e eādē aīaz spē. qcqd igiť auferť a nūero variat spēm numeri. nō aūt ois diuisio aīatorū diuersificat aīaz fm spēm: q̄re aīa nō est idē qḋ nūerus vt opinabať ƺenocrates. ¶ Deide cū dicit.

Cō. 68. ¶ Videbiť aūt vtiqz nihil differre dicere vnitates aut corpa parua. Et nāqz ex democriti speris si fiāt pūcta: maneat aūt sola q̄titas erit aliqḋ in ipso: hoc qdē mouens: illud āt qḋ mouetur sic in ƺtinuo: nō. n. ꝓp hoc qḋ est magnitudine differre: aut puitate accidit qḋ dcm̄ est: ꝫ qꝛ q̄tatū. vn̄ nec̄e ē aliq̇d esse motiuuz vnitatū. Si aūt in aīali mouēs aīa ⁊ ī nūero: q̄re nō mouēs: ⁊ qḋ mouet est aīa: ꝫ mouēs solū.

¶ Adducit scḋaz rōnē p quā oñdiť φ si est dare aliquē nūerū motū vel aliq̄s vnitates motas aīa nō ē hꝰ nūerus: nec hꝰ vnitates vt opinabať ƺeno. ꝫ magis ē illud qḋ mouet hꝰ numerū vel qḋ mouet hꝰ vnitates. ꝟ est g̃ qḋ ait φ videbiť aūt vtiqz nihil differre dicere aīaz eē vnitates vt dicebat ƺeno. aut esse corpa parua: vt dicebat democritꝰ. ⁊ nāqz si ex democriti speris fiāt pūcta. i. vt exponit ƺmē. si spere democriti sint adeo parue φ dicanť eē pūcta. solū aūt q̄litas maneat erit aliqḋ in ipso hꝰ corpe paruo. ꝟ quidē mouēs: illḋ āt qḋ moueť. sic in oī ƺtinuo moto. mouēs differt a mobili. ⁊ ē ibi dare aliḋ qḋ mouet: ⁊ aliud qḋ moueť. nā nō accidit qḋ dcm̄ ē. s. φ oporteat mouēs differre a mobili. ꝓp ꝟ qḋ ē differre magnitudie aut paruitate: sed qꝛ q̄ttū. i. sed ꝟ accidit qꝛ illud qḋ moueť ē q̄ttū. nā nō possumus dicere φ corpora parua mouent seipa: ⁊ nō magna ⁊ eꝯ. ꝫ oē qḋ moueť: eo ipso φ est qd q̄ttum ƺtinuū. oꝫ φ ab aliquo moueat. vn̄ qꝛ ipse vnitates ƺponētes aīaz erāt qd q̄ttū: cū eēnt mobiles: necesse est aliqd eē motiuū ipsarū vnitatū. nō g̃ ipse vnitates nec ipse nūerus erat aīa: sed aīa erat id qḋ mouebat illas. iō seqtur φ si in aīali id qḋ ē mouēs est aīa. ⁊ ēt in nūero id qḋ est mouēs ē aīa. q̄re aīa nō ē mouēs: ⁊ qḋ moueť: vt opiabať ƺeno. ꝫ mouēs solū.

Dubitaret forte aliqs quō ē itelligere φ spere democriti eēnt corpa parua ⁊ eēnt pūcta: cū pūctꝰ nō sit corpꝰ. nec sit qd ƺtinuū: ꝫ sit terminꝰ ƺtinui. ¶ Dōm φ pūctus qd idiuisibile nōiat. ea g̃ q̄ sunt idiuisibilia ꝫ φ hꝰ quodāmō pūcta dici pñt. g̃ lꝫ corpora nālia sint diuisibilia in īfinitū. in eo φ sunt q̄ttā vł in eo φ sunt ƺtinua. nō tñ sunt īdiuisibilia in infinitū fm φ sunt nālia ⁊ fm φ sunt finita p ꝓpriaz spēm. qꝛ ē deuenire ad īfimā ⁊ minimā aquā ⁊ ad minimā carnē. vt dr̄ in pmo phy. posset. n. tā modicū accipi de aq̄ vel de carne φ si accipereť parū plus nō vlterius remaneret in illa spē. corpa g̃ sic accepta parua q̄ sic sunt īdiuisibilia aliquo mō possūt dici pūcta. put aliqd pticipant de idiuisibili. ē g̃ itētio phi dicere φ q̄ttūcūqz corpa democriti ponanť esse parua fm φ spectat ad ꝓpositū nō ē dr̄a īter speras motas vel illa corpa parua mota ex qbus cōponebat aīam democritus. ⁊ illas vnitates motas ex qbus ƺponebat aīam ƺeno. nā cū oē qḋ moueť ab alio moueat tā illa corpibꝰ q̄ illis vnitatibꝰ oportebat dare motorē: ⁊ qꝛ aīa hꝫ rōnez motoris nō erit aīa hꝰ corpa: nec erit aīa hꝰ vnitates mote vel hꝰ numerus motus: vt opinabať ƺeno. sed erit id qḋ mouet hꝰ vnitates ⁊ hꝰ numerū q̄re bene ƺcluditur in fine rōnis. φ aīa nō est numerus seipꝫ mouēs: nec est id qḋ mouet ⁊ qḋ moueť: ꝫ est mouēs solum.

Vlterius forte dubitaret aliqs quō in ƺtinuo oꝫ dare aliqd qḋ mouet ⁊ aliqd qḋ moueť. nō qꝛ differat in magnitudie ⁊ paruitate: ꝫ qꝛ q̄ttuz. ¶ Dōm φ in. 7. phy. ꝓbať. hec ƺclo φ oē qḋ mouetur ab altero moueť: cꝰ rō assignať. q̄titas est diuisibilitas mobilis: nō eni qꝛ mobile differt magnitudie aut puitate. i. nō qꝛ est magnū aut paruū: nō moueť ab alio: ꝫ eo ipso φ oē mobile est qd q̄ttuz. ⁊ qd diuisibile. seqtur φ oē qḋ moueť ab alio moueať: ⁊ φ nihil moueat seipꝫ pmo. nā qcqd pausat pausante alio nō moueť a se: ꝫ moueť ab alio: ꝫ oē totū diuisibile pausat pausante alio: vt pausante pte. g̃ nullū tale totū moueť a se. ꝫ oē tale moueť ab alio. q̄liter aūt ꝟ rō Ari. facta in. 7. phy. teneat ⁊ ƺcludat: in editionibꝰ q̄s fecimus sup physicis diffusius dixīmꝰ. in pñti aūt scire sufficiat φ oē corpus siue sit magnū siue paruū: dū tñ sit q̄ttū si moueť ab alio moueť. valet autē ad ꝟ ꝓpō ꝓcli q ait. φ nullū corpus ⁊ nullū q̄ttū est ad se ƺuersiuū: q̄re nullū q̄ttū eo ipso φ est tale nō mouet seipm: qꝛ tūc ageret in seipꝫ ⁊ eēt ad se ƺuersiuū. est g̃ itētio phi dicere φ corpa democriti q̄ttūcūqz eēnt parua: eo ipso φ erāt mobilia erāt q̄ttā. ⁊ p ƺñs nō mouebanť p se: ꝫ ab alio. q̄re illa corpa nō erāt aīa: ꝫ aīa erat illḋ qḋ mouebat ea sic ēt vnitates q̄s ponebat ƺeno. eo ipso φ erāt mobiles erant q̄tte. ⁊ qꝛ erant q̄tte nō mouebanť a se: ꝫ ab alio. igiť aīa nō erat ille vnitates vt dicebat ƺeno. ꝫ erat id qḋ mouebat eas. nā sic aīa non est aīal motū: ꝫ est id qḋ mouet ipꝫ: sic aīa nō est vnitates mote: nec ē numerus motus: ꝫ magis ē id qḋ mouet ꝟ. nō g̃ erit aīa mouēs ⁊ motū. ꝫ mouēs tm̄. ¶ Deide cū dicit.

¶ Cōtingit āt hanc vnitatē quodāmō eē: oꝫ eni quādā īesse ipsi dr̄iam ad alias: puncti aūt solitarij q̄ vtiqz dr̄ia erit nisi positiō. Cō. 69.

¶ Adducit terciā rōnē. circa qḋ duo facit. qꝛ pͦ oñdit cuiusmodi vnitas sit illa. q̄ ē ƺstitutiua aīe. 2ͦ ex his q̄ dixerat arguit ƺ ƺeno. ibi. (Si qdē igiť.) Dicit g̃ φ ƺtigit aūt quodāmō hāc vnitatē q̄ ē ƺstitutiua aīe eē sup. motā: ⁊ qꝛ sic ē: oꝫ ipsi vnitati īesse q̄dā dr̄iaz ad alias vnitates nō motas. ⁊ subdit φ puncti solitarij. i. vnitatis absolute sumpte siue vnitatis nō mote q̄ vtiqz dr̄ia erit ad vnitatē motā nisi positio. q. d. vnitas g̃ mota ē vnitas positionē hñs: ⁊ p ƺñs est idē qḋ pūctꝰ. ¶ Notādū aūt φ oē motū: eo ipso qḋ mouetur ē situale ⁊ est alicubi: ⁊ dr̄ hr̄e pōnē. ⁊ qꝛ vnitas hñs positionē ē idez qḋ pūctus: vnitates ƺponētes aīam qꝛ erant vnitates mote: differebāt ab vnitatibꝰ absolute sumptis pōne: ⁊ situ. qꝛ hꝰ vnitates erāt situales ⁊ hñtes pōnez: ⁊ p ƺñs hꝰ vnitates erāt idē qḋ pūcta. ¶ Notādū ēt φ sicut pūctus pōt dici vnitas posita ⁊ hñs pōnē: sic vnitas pōt dici pūctus solitarius ⁊ pōne carēs: q̄re vnitates cōstituētes aīaz a punctis solitarijs. i. ab vnitatibus absolute sumptis sola positione differebant. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si qdē igiť sunt altere in corpore vnitates: ⁊ pūcta in eodē erunt vnitates: obtinebit. n. locū pūcti: et tñ qd ꝓhibet in eodez eē si duo sunt: et īfinita. quoꝝ. n. locus īdiuisibilis est et ipsa.

¶ Si aūt in corpe pūcta nūerꝰ aīe: aut si q̄ corpꝰ q̄ ī corpe pūctoꝝ nūerus aīe: q̄re si non oīa hñt aīaz corpa: pūcta. n. ī oībꝰ videnť eē īfinita. Cō. 70.

¶ Ex his q̄ dixerat arguit ƺ ƺeno. dicēs. si qdē igiť sūt altere. i. diuise vnitates ƺstituētes aīaz ⁊ pūcta in corpe ī eodem erūt vnitates ille sup. cū punctis corporis. obtinebit itaqz hꝰ vnitas locū pūcti: ⁊ erit in eodē loco pūctus ƺstituens aīaz ⁊ pūctꝰ corpis: ⁊ cū ita sit: qd ꝓhibꝫ ī eodē eē: si due sīt ⁊ īfinitas. q. d. φ si due res īdiuisibiles vel duo pūcta pñt eē sil' ⁊ īfinita sil' eē poterūt. Nā q̄rū locꝰ ē īdiuisibil' ⁊ ipsa

sūt idiuisibilia ēt q̄ sunt idiuisibilia nihil augēt. vñ q̄ rōne pñt eē duo idiuisibilia sil' sic vt nihil augeāt ifinita sil' eē po terūt. erūt ḡ sil' vnitates aie vel pūcta aie cū pūctis corpo ris: ʒ differūt hec ab illis: ʒ si pūcta in corpe: ⁊ nūerus aie .i. nūerus q ē aia sup. nō dr̄t: ant si ḡ eoꝝ punctoꝝ q sunt in corpe sunt nūerus aie .i. q ē aia: q̄re nō oia corpa hñt aiaz. vident .n. pūcta ⁊ ifinita eē in oib⁹ corpib⁹: q̄re in oib⁹ talibus erit aia. ¶ Notādū sic formādā eē hāc rōnē q vnitates ɔstituētes aiaz sunt idē qȯ pūcta cū sint vnitates mote ⁊ pōnē hñt: eē tūc ḡ vel illa puncta differūt a pūctis corporis. ⁊ tūc sil' erūt diuersa puncta: qȯ est icōueniēs: vel nō differūt: ʒ sunt idē cū punctis corpis. ⁊ tūc vbicūq₃ erunt pūcta corpis ibi erit aia: ⁊ q̄ in oib⁹ corpib⁹ sunt puncta in omnibus corporibus erit anima.

Dubitaret forte aliqs. q̄ nō vr̄ icōueniēs plura ⁊ diuersa pūcta sil' esse. nā cū ɔtigua sint quoꝝ vltima sil' sunt: vt dr̄ in .6. phy. cū vltia linearū sint pūcta si plures ⁊ diuerse linee se ɔtangerēt erūt plura ⁊ diuersa pūcta sil'. ¶ Dōm q pūcta pñt dupl'r accipi: vel q̄ sūt in extremitatib⁹ ɔtinui: vel q̄ sunt in ipso ɔtinuo. plura ḡ pūcta exñtia in extremitatib⁹ ɔtinuoꝝ pñt sil' esse si ɔtingat ipsa ɔtinua ɔtiguari: vt rō in ɔ̄triū arguebat: ʒ pūcta exñtia in corpe nō pñt sil' plura eē nisi ipsa corpa se penetrarēt ⁊ ipsa corpa sil' eēnt: ⁊ q̄ q̄ rōne possent eē duo puncta sil' possent ⁊ ifinita: sequr q possent plura corpa eē sil' ⁊ ifinita. ḡ si aia eēt ɔposita ex vnitatib⁹ q̄ eēnt pūcta: vt sequr ex pōne ʒeno. cū aia sit in ipso corpe si aia eēnt pūcta aie ⁊ pūcta corpis eēnt in ipso corpe pl'a ⁊ diuersa puncta sil': qȯ vt declāt est stare nō pōt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Ampli⁹ āt quō pōle ē separi pūcta ⁊ absolui a corpib⁹ nisi diuidant linee in puncta.**

¶ Adducit q̄rtā rōnē dicēs. ampli⁹ aūt si qdē nō diuidant linee in pūcta. quō ē pōle separi ⁊ absolui pūcta a corpib⁹ ⁊ a lineis. q. d. nullo modo: formet ḡ sic rō. si aia eēt pūcta: vt seq̄bat ex pōne ʒeno. cū pūcta nunq̄ possint separi a corpib⁹: aia nūq̄ separaṫ a corpe. ⁊ p ɔñs nūq̄ corrūpereṫ aial: qȯ p₃ eē falsuz. ¶ Notādū aūt q si poss₃ linea diuidi in puncta. tē possent pūcta p se eē. ʒ cuz linea semp diuidaṫ in lineas nūq̄ separaṫ a linea pūct⁹ p se sumpt⁹: ʒ semp separaṫ a linea pūctus. cū aliq̄ pte linee ipsi⁹. ⁊ q̄ rōne nō separaṫ pūct⁹ a linea: eadē rōne nō separaṫ linea a supficie. nec supficies a corpore. ⁊ p ɔñs nec pūcta a corpe: q̄re si aia eēt constituta ex pūctis nūq̄ aia separeṫ a corpe: qȯ ē icōueniēs. Deiñ cū dic.

Cō. 71.

¶ **Accidit āt sic diximus si qdē idē dicere corpus qȯdā subtiliū ptiū ipsaz ponētib⁹: sic āt sic Democritus moueri dicit ab aia ꝓpriū icōueniēs.**

¶ Ostēdit hāc opionē eē irrōnabiliorē alijs. ⁊ declarat q p̄ter ipossibilia cōia q̄ h₃ h ɔpositio. cū alijs pōnib⁹ h₃ ēt ipossibilia ꝓpa. circa qȯ duo facit. q̄ ꝓponit p̄ qȯ itēdit. 2° declarat ꝓpositū ibi. (Si qdē ḡ.) Dic̄ q accit aūt sic diximus sup. huic pōni sic qdē dr̄e idē ponētib⁹ .i. dicētib⁹ ipsaz aiaz eē qȯdā corp⁹ subtiliū ptiū. q. d. id idē icōueniēn qȯ accidit ponētibus aiaz eē qȯdā corp⁹ subtile. accidit ʒeno. ⁊ subdit q sic aūt sup. accidit ex hac pōne vel opione: sic democrit⁹. dicit corp⁹ moueri ab aia. q. d. id idē icōueniēs qȯ accidit democrito ex mō h₃ quē ponebat cōp⁹ moueri ab aia accidit ʒenocrati: ⁊ sequr ꝓpriū icōueniēs. q. d. q adhuc accit huic opioni ꝓpriuz icōueniens. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Si qdē .n. ē aia in oi eo qȯ sentit corpore: necesse ē in eodē duo eē corpora: si corpus aliqȯ aia. Numerū āt dicētibus in vno pūcto pūcta multa: ⁊ oē corp⁹ aiaz hr̄e: nisi qdā nūer⁹ diuñs fiat: ⁊ ali⁹ ab his q in corpore punctoꝝ.**

¶ **Accitqz aial moueri a nūero: sic ⁊ Democritū diximus ipm mouere. Quid ē .n. differre dicere speras puas: aut vnitates magnas: aut oino vnitates ferri: vtrobiq₃ eniz est necesse moueri aial: in eo qȯ mouet ipse.**

Cō. 72.

¶ Declarat qȯ dixerat dicēs. si qdē ē .n. est aia in oi eo corpore qȯ sentit necē ē eē i eodē duo corpa si corp⁹ aliqȯ ē aia. sicut ḡ fm ponētes aiaz esse qȯdā corpus subtile sequebaṫ duo corpa eē sil' sic ēt ⁊ ʒeno. cū poneret aiaz eē ɔpositā ex vnitatib⁹ motis siue ex vnitatib⁹ hñtib⁹ pōnē ⁊ sitū cogebatur dicere aiaz eē corp⁹: q̄ nihil pōt esse tale nisi corp⁹. ⁊ p ɔñs sequebaṫ ex hac pōne duo corpa eē in eodē. p ꝑ qȯ icidebat ʒeno. in idē icōueniēs cū ponētib⁹ aiaz eē qȯdā corpus subtile. ¶ Rursus accidebat ʒeno. ꝓpriū icōueniēs. iō subdit. q aūt nūerū dicētib⁹ .i. ʒeno. ponēti aiaz esse numerū accidit ꝓpriū icōueniēs. v₃. i vno pūcto eē plura pūcta. ⁊ vlterius accit ei oē corp⁹ hr̄e aiaz nisi nūer⁹ pūctoꝝ aie fiat qdā nūerus diuñs ⁊ alius ab his pūctis q̄ sunt i corpore. h aūt ꝓpriū icōueniēs. quȯ accidit ʒeno. in rōne paulo ante posita declaratū est. ¶ Vlterius ēt accidit ʒeno. aīal moueri a nūero: sic diximus fm Democritū aiaz mouere ipm corp⁹. nā sic fm democritū aia exñs spere mouet corpus: sic fm ʒeno. aia exñs vnitates mouet aīal. vr̄ .n. opio ʒeno. in h esse silis opioni democriti. nā sic posuit democrit⁹ aiaz eē q̄sdā speras puas motas q̄b⁹ motis mouebaṫ corpus: sic posuit ʒeno. aiaz eē q̄sdaz vnitates magnas motas q̄b⁹ motis mouebaṫ corp⁹. igiṫ ex pte mot⁹ illo eodē mō quo arguebaṫ ɔ̄ democritū pōt argui ɔ̄ ʒeno. iō seq̄ṫ in lr̄a. qd ē .n. differre .i. q̄ ē dr̄a dr̄e spēas puas: vt dic̄ democrit⁹: aut dr̄e vnitates magnas: aut dr̄e oio vnitates ferri .i. p se moueri: vt ponit ʒeno. iter has .n. opiones q̄tū ad h nō est dr̄ia. q̄ vtrobiq₃ .i. fm vtrāq₃ necē est moueri aial ex eo q moueant spere vl' ipse vnitates. vtreq₃ .n. he opiones q̄tū ē ex pte mot⁹ poterūt silr ipugnari. ¶ Notādū aūt ēt declarata eē illa tria q̄ sup. ponebanṫ .s. q ʒeno. accidit icōueniēs cōe cū ponētib⁹ aiaz eē corp⁹ subtile. ⁊ etiā accidit ei icōueniēs ꝓpriū: ⁊ vltra h accidit ei icōueniēn cōe cū democrito. ¶ Notādū ēt q sic democritus ponit aiaz ɔpom ex paruis speris: sic ⁊ ʒeno. ponit aiaz ɔpom ex vnitatib⁹ magnis .i. ex vnitatib⁹ q̄tis. nā cuz poneret illas vnitates eē motas. ⁊ oē qȯ moueṫ oz eē q̄tū diuisibile. cogebaṫ ʒeno. dicere vnitates illas eē magnas .i. eē q̄tas. ¶ Deiñ cū dic̄.

¶ **Cōplectētib⁹ igiṫ in vnū numerū: ⁊ motū hec qdez accidūt: ⁊ multa alia huiusmodi. Nō .n. soluz diffōne aie huiusmodi ipōle: ʒ ⁊ accñs. Manifestū āt si qs argumētaueriṫ ex rōne hac reddere passiōes ⁊ opa: vt cogitatiōes sensus: letitias. tristitias: ⁊ q̄cunq₃ alia huiusmodi: sic eni diximus p̄i⁹: neq₃ diuinare facile ē ex ipsis.**

Cō. 73.

¶ Improbat opionē ʒeno. q̄tum ad accñtia aie. d. q ɔplectentib⁹ aūt igiṫ in vnū numerū ⁊ motuz q̄ dicebat ʒeno. eē aiaz accidūt h icōueniētia q̄ diximus: ⁊ ēt accidūt multa alia icōueniētia. nā nō solū ipōle ē diffōnē aie eē h⁰: vt dicebat ʒeno. ʒ ēt accñs aie sup. est ipōle cognoscere ex tali diffōne. nā manifestū ē q si qs argumētaueriṫ ex hac rōne reddere .i. assignare passiones ⁊ opera anime: vt puta cogitationes sensus letitias tristitias. ⁊ quecūq₃ alia h⁰. ⁊ subdit q sicut eniz diximus p̄us ex ipsis que sunt dicta a ʒeno. vel etiā que dicta sunt ab alijs phis neq₃ facile est diuinare talia. sic .n. loquebanṫ democ. ʒeno. ⁊ alij phi q per ea que dicebant etiaz si voluissemus diuinare vel vaticinari non erat facile aliquid cognoscere de passionibus ⁊ operibus anime.

Cõ. 74.

Tribus aũt modis traditis ſm quos diffiniunt aiaz. Alij qdẽ motu enũciauerunt maxie ĩ mouendo ſeipaz: alij aũt corpus ſubtiliſſimuz: aut ĩcorpaliſſimũ alioꝝ. Hec aũt q̃ꝫ dubitationes ⁊ subcõtrarietates hñt pterimus fere: relinquit aũt ↄſiderare q̃lr dr̃ ex elẽtis ipſaz eẽ. Dñt.n. q̃tenus ſentiat ea q̃ ſũt: ⁊ vnũq̃dq3 cognoſcat.

¶ Ut dicebat̃ ſupra phi tripl'r diffiniebãt aiaz.ſ.motu ſenſu ⁊ ĩcorporeo. ⁊ ſm h̃ tribus modis venabant̃ qditates eius. duo tñ iſtoꝝ modoꝝ erant gnãles ⁊ pncipales.vz.venari aiam p viã motus ⁊ p viã cognitiõis: ſꝫ venari aiaz p viaz ĩcorporei erat q̃ſi annexus. poſſumus g̃ ſic ↄtinuare hãc partẽ ad pcedentẽ. q̃ poſtq̃ phs ĩprobauit opionez antiquorũ put venabant̃ aiam p viã motus: in pte iſta ĩprobat eaz put venabant̃ aiaz p viã cognitiõis. circa qd̃ duo facit. qꝛ pmo ↄtinuat dicta dicẽdis. 2º exegtur de ĩtẽto. ibi ¶ Neceſſariũ aũt eſt. Dicit g̃. tribus aũt modis traditis ſm quos diffiniũt aiaz. alij qdẽ enũciauerũt aiaz eẽ qd motiuũ in mouendo ſeipſaz. alij aũt dixerũt aiaz ipſaz eẽ corpus ſubtiliſſimũ aut ĩcorporaliſſimũ alioꝝ.i. ĩcorporaliſſimũ ĩter alia. ⁊ ſubdit q̃ h̃ ſt.i. hꝫ paſſiões q̃ꝫ dubitatiões hñt ⁊ q̃ꝫ ↄrietates fere pteriuimus.i. ptrãſiuimus ⁊ aſſignauimus. ¶ Notãdũ aũt q̃ dr̃ fere: qꝛ multas alias subcõtrarietaten ſiue mltas alias obiectões potuiſſꝫ rõgere Ari. ↄ has opiones q̃s nõ tetigit: ⁊ qꝛ has ptranſiuimus relinquitur cõſiderare de animo per viam cognitionis quomodo dr̃ ipſam aiam eſſe ex elẽtis. dicũt.n. aiaz eẽ ↄſtitutã ex elẽtis q̃tenus ſentiat ea que ſunt.i. oĩa entia ⁊ cognoſcat vnũq̃dq3 entiũ. ¶ Notãdũ aũt q̃ dr̃ ſe ptranſiuiſſe ⁊ ĩprobaſſe nõ ſolũ aiam eẽ qd motiuũ ſꝫ ẽt eã eẽ ĩcorporaliſſimũ.i. q̃dã corpus ſubtile nõ q̃ de h̃ fecerit ſpãle capl'z: ſꝫ in ĩprobãdo opiones phoꝝ venãtiũ aiaz p viã motus ĩprobauit aiaz eẽ q̃dã corpus ſubtile: qꝛ vt dicebat̃: tc̃ ſeqr̃ duo corpa ſil' eẽ. Deĩ cũ dr̃.

Cõ. 75.

¶ Neceſſariũ aũt eſt accidere mlta ĩpoſſibilia rõni. Ponunt.n. cognoſcere ſile ſili tãq̃ ac ſi aiam res ponentes.

¶ Exegtur de ĩtẽto oñdẽs q̃ nõ oꝫ aiaz eẽ ↄpoſitã ex elẽtis oĩum: vt cognoſcat alia ſic dicebãt antiq. circa qd̃ duo facit. ſic dupl'r errabãt antiq ↄparando aiam ad elẽta. nã qdã dicebant aiam eẽ ex elẽtis. qdã dicebãt aiam eẽ in elẽtis. pmo g̃ pbat aiaz nõ eẽ ex elẽtis. 2º oñdit eã nõ eẽ in elẽtis ibi. (Et in toto aũt qdã.) Circa pmũ tria facit. qꝛ p antiquoꝝ põnẽ oñdit eẽ falſaz. 2º oñdit eã eẽ ĩſufficiẽtẽ. 3º pbat eẽ ſupfluã ſcd̃a ibi. (Dis aũt q ex eo ↄſentit.) 3ª ibi. (Si vero ex elẽtis) Circa pmũ. 2. fac. qꝛ p pbat aiaz nõ eẽ ex elẽtis ex pte reꝝ cognitarũ. 2º pbat h̃ ex pte reꝝ cognoſcẽtiũ ibi. (Mltas aũt dubitatiões.) Circa pmum q̃ttuoꝛ facit. ſꝫ q̃ ex pte reꝝ cognitarũ ad q̃ttuoꝛ ĩcõueniẽtia adducit ſi oĩa vt cognoſceret oĩa eẽt ↄpoſita ex elẽtis oĩuz. q̃rũ pmũ eſt q̃ oẽs res cognoſcibiles ſm ſuũ eẽ nãle eẽnt in oĩa. 2m eſt q̃ oẽs res cognoſcibiles eẽnt eodẽ mõ ↄpoſite. 3m eſt q̃ oẽs res cognoſcibiles haberẽt eadez pncipia ĩmediata. 4m eſt q̃ oẽs res cognoſcibiles agerẽt in aiaz nõ ſm q̃ ſunt diſſiles ⁊ diſcõuenientes. ſꝫ ſm q̃ ſunt ſiles ⁊ cõuenietes. 2ª ibi. (Nõ ſunt aũt h̃ ſola.) 3ª ibi. (Amplius aũt cũ) 4ª ibi. (Inconeniẽs.) Dic̃ g̃ q̃ neceſſariũ eſt aũt accidere multa ĩpoſſia huic rõni: ſiue huic põni. ponũt.n. illi cogſcere ſile ſili tãq̃ ponẽtes ipſas res in aĩa ⁊ nõ ſilitudines rerũ. ¶ Notãdũ ẽt q̃ ſi vĩa eſſet poſitio antiquoꝝ dicẽtiũ q̃ in aĩa ẽ terra: vt cognoſcat terrã: ⁊ aq̃ vt cognoſcat aquã. tũc in aĩa eẽnt res: nõ ſilitudines rerũ. ſꝫ res put hñt eſſe reale habent eſſe corporale ⁊ ſꝫ tale eſſe nõ ſunt rõ cognitionis. ſi g̃ hoc mõ res eſſent in aĩa. ſequeret̃ q̃ ipſa nihil cognoſceret.

Dubitaret forte aliqs: q̃re ſit ĩcõueniẽs ponere in aĩa ipſas res ſꝫ eẽ reale ad h̃ q̃ aĩa cognoſcat illas. ¶ Dĩm q̃ lꝫ de h̃ in 2º ⁊ 3º diffuſius ſit tractãdũ: poſſumus tñ q̃tũ ad pñs ſpectat dupliciter via oñdere q̃ ſit ĩcõueniẽs ipſas res eẽ in aĩa ſm eẽ reale. q̃tatũ pma ſumit̃ ex pte reꝝ cognoſcibiliũ. ſcd̃a vero ex pte aĩe cognoſcentis. pma via ſic pꝫ. nã ſi formã lapidis ſm id eſſe qd̃ eſt in re ex eſſet in aĩa ſeq̃ret̃ q̃ ipſe lapis cognoſceret. nã ſi in oĩa eſſet forma lapidis rõ cognoſcẽdi: ſi nõ hẽt aliud eſſe in lapide q̃ꝫ in aĩa: ſeq̃ret̃ q̃ ⁊ lapis cognoſceret: qd̃ ẽ ĩcõueniẽs. ſcd̃a via ſic pꝫ. nã vt in 2º meta. dr̃ ſemp id qd̃ eſt maxie tale ẽ rõ ⁊ cã oĩuz alioꝝ. nã oĩa alia ĩntm̃ ſũt talia ĩq̃tũ pticipãt aliqd de eo qd̃ ẽ maxie tale: vt ſi ignis eſt maxie cal'ſ oĩa alia ĩntm̃ ſunt formal'r calia ĩq̃tũ pticipãt aliqd de nã ignis: q̃re ſi cognoſcere maxie cõpetit deo ⁊ ſubſtãs ſepatis q̃ ſũt ĩmãlia: oĩa alia ĩntm̃ ſunt cognoſcitiua ĩq̃tũ pticipãt aliqd de ĩmãlitate. ipſe g̃ ſenſus: q ẽ ĩfimũ gradũ inter cognoſcitiuas vtutes niſi aliqd pticiparet de ĩmãlitate vt niſi eſſet ſuſceptiuus ſpẽi ſine mã nihil oĩno cognoſceret. illd̃ g̃ qd̃ ĩformat ſenſuz ⁊ multo magis id qd̃ ĩformat ĩtell'z oꝫ aliqd pticipare de ĩmãlitate ad h̃ q̃ poſſit eẽ rõ cognoſcẽdi: ⁊ qꝛ forme iſtoꝝ ſenſibiliũ in re extra habẽt eẽ oĩo mãle. oꝫ q̃ in aĩa ſint ſm aliud eſſe ad hoc q̃ poſſint eſſe rõ cognoſcendi. ¶ Deide cuz dicit.

¶ Nõ ſũt aũt hec ſola: mlta vero ⁊ alia magis aũt fortaſſis ĩfinita nũero q̃ ſũt ex his: ex q̃bus qdẽ igit̃ eſt vnũq̃dq3 hoꝝ cogſcere aiam ⁊ ſentire: h̃ ↄpoſituz nõ cognoſcet: neq3 ſentiet vt qd eſt deus: aut hõ: aut caro: aut os: ſimiliter autẽ q̃dlibet aliud compoſitorum.

¶ Adducit ſcd̃az rõnẽ. circa qd̃ duo fac. qꝛ p ↄponit qd̃ ĩtẽdit. 2º declarat qd̃ dixerat ibi. (Nõ.n. quolꝫ mõ.) Dic̃ g̃. nõ ſunt ſola aũt h̃.i. nõ ſola elẽta cognoſcibilia ab aĩa: ſꝫ mlta alia. magis aũt fortaſſis ſunt ĩfinita nũero q̃ ſunt ex his.i. ex elẽtis. ex q̃bus qdẽ igit̃ vnũq̃dq3 hoꝝ eſt.i. ↄtingit aiaz cognoſcere ⁊ ſentire: ſꝫ hꝫ ↄpoſitũ ⁊ hꝫ mixtũ ex elẽtis aĩa nõ cognoſceret: neq3 ſentiret niſi ſup. hẽat rõnez ↄpõnis ſꝫ q̃ illud mixtũ eſt ↄpoſitũ: ⁊ nõ cognoſceret qd eſt deus.i. qd eſt celũ aut hõ aut caro aut os. ſil'r aũt q̃dlꝫ aliud ↄpoſitorũ nõ cognoſcet aĩa ſup. niſi hẽat in ſe rõnẽ cuiuſlꝫ mixtionis: ⁊ qꝛ hꝫ rõnes ſunt quodãmõ infinite. erit g̃ quodãmõ aĩa ↄpoſita ex ĩfinitis: qd̃ eſt ĩcõueniens. ¶ Notãdũ q̃ cũ ipſe res cognoſcibiles ſm q̃ ſunt alie ⁊ alie ſint alio ⁊ alio mõ ↄpoſite. ⁊ hẽant in ſe aliã ⁊ aliaz rõnẽ mixtionis. ſi aĩa debeat cognoſcere hꝫ mixta nõ ſufficit q̃ habeat in ſe elementa: ſꝫ oꝫ q̃ habeat in ſe hꝫ rõnes ſm quas ſunt h̃ mixta ↄpoſita. ⁊ qꝛ vna res nõ ↄponit̃ niſi ſm vnũ modũ mixtionis vel g̃ aĩa nõ cognoſcet aliqd̃ mixtũ vel oportebit dicere q̃ hꝫ oẽs res cognoſcibiles ↄpoſite ↄponant̃ ſm vnã ⁊ eandẽ rõnẽ mixtionis: vt ſm illã rõnẽ mixtiõis ſm quã ẽ ↄpoſita: q̃re ſicut ex pma rõne ſequebat̃ q̃ res cognoſcibiles haberent in aĩa eſſe reale ſic ex iſta ſeqtur q̃ oẽs res cognoſcibiles cõponant̃ ſm vnã ⁊ eandẽ rõnẽ mixtionis. ¶ Notandũ aũt q̃ dicat deũ.i. celum eſſe qd ↄpoſitũ: qꝛ loqtur ſm modũ empe. q dicebat oĩa alia eſſe cõpoſita ex q̃ttuoꝛ elemẽtis ⁊ ex lite ⁊ amicitia. deũ aũt.i. celuꝫ poſuit compoſitum ex quattuoꝛ elementis cum amicitia ſine lite. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nõ.n. quolꝫ mõ ſe hñt illa elẽta: hoꝝ vnũq̃dq3: ſꝫ rõne q̃dã ⁊ cõpõne queadmodũ dic̃ Empedocles: os ⁊ terra: Terra aũt hñ apta in bene amplis receptaculis duas ex octo partibus ſor

Cõ. 76.

tita est fluide dari: quattuor vero vulcano dederunt. ossa autem alba facta sunt: nihil igitur perfectus elementa in anima esse nisi ꝛ rationes ierunt ꝛ compositio. Cognoscet enim vnumquodque simile. os aut autem homines nihil nisi ꝛ hec inerunt: hoc autem quod impossibile sit nihil oportet dicere: quis enim dubitabit si inerit in anima lapis: aut homo: similiter autem bonum ꝛ non bonum: eodem modo ꝛ de aliis.

¶ Declarat quod supposuerat. ostendens ꝙ non in omnibus est idem modus mixtionis dicens ꝙ non quibus modo se habentia elementa constituunt sup. vnumquodque horum .i. vnumquodque compositorum: sed oportet hoc fieri quadam ratione. ꝛ quadam proportione: ꝛ quadam compositione: quemadmodum dicit Emp. ꝙ os compositum est: quia humus .i. terra est coaptata in amplis diffusionibus. nam elementum terre multum abundat in ossibus: ita ꝙ hoc elementum sortitum est duas partes ex octo partibus. quattuor sunt partes dederunt vulcano .i. igni. nam ossa alba facta sunt quia est ibi multum de igne. ꝛ sup. vnam partem dederunt aque. ꝛ vnam aeri: vnde debat .n. Emp. elementa in .8. partes. ꝛ in aliquibus mixtis erant plures de vno elemento: ꝛ in aliquibus plures de aliis: in osse autem dicebat esse hunc modum mixtionis ꝙ ibi erant due partes terre quattuor ignis: vna aeris: ꝛ vna aque. ergo volebat Emp. ꝙ non secundum eandem rationem componerentur omnia mixta ex elementis: ꝛ quia sic est: nihil ergo est perfectus .i. nihil prodest elementa in anima esse nisi ꝛ inerunt ibi rationes .i. proportiones elementorum: ꝛ nisi inerit ibi compositio miscibilium. nam cognoscet vnumquodque simili: vt os aut homines nihil .i. nihil tale cognoscet nisi ꝛ hec ierunt .i. nisi in eadem anima sint hec rationes ꝛ compositiones secundum quas sunt ista composita. hoc autem ꝙ sit impossibile nihil oportet dicere: quia si hoc esset: tunc lapis. homo ꝛ cetera mixta essent in anima. ꝛ per consequens essent in anima. ideo subdit. quis .n. dubitabit si erit in anima lapis aut homo. similiter autem erit ibi bonum ꝛ non bonum. eodem modo se habebit ꝛ in aliis mixtis.

Dubitaret forte aliquis. quare oportet ꝙ si anima debet cognoscere hec mixta ꝙ non solum sint in ea miscibilia. sed etiam rationes miscibilium. ¶ Dicendum vt dicitur primo post. scire est causam rei cognoscere: ꝛ quoniam illius est causa. non sufficit ergo vt sciatur effectus scire causam nisi sciatur vt est eius causa: quare si elementa sunt causa mixtorum ꝛ componunt mixta vt cognoscamus ipsa composita: ꝛ ipsa mixta non sufficit scire elementa nisi sciantur rationes ꝛ proportiones secundum quas elementa causant ꝛ componunt mixta: ꝛ quia secundum opinionem antiquorum anima non cognoscit res exteriores nisi prout habet in se realiter illas: oportebit secundum illas rationes ꝛ proportiones ꝙ in ea sint lapis homo ꝛc. hec mixta.

Alterius forte dubitaret aliquis. vnde sequitur ꝙ hoc posito in anima esset bonum ꝛ essent contraria. ¶ Dicendum ꝙ oportet dare aliquam dispositionem in materia que dicitur necessitas ad quam sequitur necessario introductio forme. elementa ergo reducuntur ad medium ꝛ ad proportionem: ꝛ quando sic sunt proportionata vt requirit natura lapidis necessario ex eis constituitur lapis: quare si realiter sunt in anima elementa ꝛ realiter est ibi proportio secundum quam constituitur ibi lapis bos ꝛ ceruus ꝛ cetera talia necessario omnia ista essent in anima. immo quod est plus: illa eadem elementa que ponebant antiqui esse sub forma anime. oportebit simul ꝛ semel esse sub formis omnium mixtorum cum ibi oporteat realiter reseruari omnes has proportiones ꝛ rationes. igitur cum mixta secundum esse reale habeant contrarietates erunt elementa simul sub formis contrariis ꝛ erunt in anima simul contraria: ꝙ cum vtrumque sit inconueniens. non oportet dicere ꝙ nullus sane mentis de hoc dubitare potest. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 77. ¶ Amplius autem quoniam multipliciter dicatur id quod est. significat .n. aliud quidem hoc aliquid: aliud quantitatem aut qualitatem: aut ꝛ quoddam aliud diuersorum predicamentorum: vtrum ex omnibus erit anima: aut non: sed non videntur communia omnium elementa esse: si igitur quecumque substantiarum sunt: ex his solum: quomodo igitur cognoscet ꝛ aliorum vnumquodque: aut dicet vniuscuiusque generis elementa esse. et principia propria ex quibus animam constare. erit ergo qualitas. et quantitas. et substantia. sed impossibile est ex quantitatis elementis substantiam esse. ꝛ non quantitatem. dicentibus itaque ex omnibus hec ꝛ huiusmodi alia accidunt.

¶ Adducit rationem tertiam dicens. amplius autem cum multipliciter dicatur id quod est .i. ens. quia aliud quidem significat hoc aliquid .i. substantiam aliud quantitatem aliud qualitatem aut quoddam aliud diuersorum .i. diuersorum predicamentorum. cum ergo sic sit vtrum anima erit ex omnibus elementis omnium predicamentorum aut non. sed non videntur elementa esse communia omnibus predicamentis: immo alia ꝛ alia predicamenta habent alia ꝛ alia principia. si ergo quecumque elementa sunt substantiarum ex his solum sup. est anima. quomodo ergo cognoscet anima vnumquodque aliorum predicamentorum. q. d. nullo. aut si diceret aliquis esse elementa ꝛ propria principia vniuscuiusque generis. ex quibus contingit animam constare. erit ergo anima ꝛ qualitas ꝛ substantia ꝛ sup. erit etiam quantitas ꝛ vnumquodque predicamentorum: sed impossibile est ex elementis quantitatis esse substantiam ꝛ non quantitatem. dicentibus itaque ex omnibus elementis animam esse vt cognoscat omnia hec ꝛ huiusmodi impossibilia que dicta sunt ꝛ etiam alia impossibilia que dicentur accidunt eis.

Dubitaret forte aliquis vtrum eadem sint principia substantie ꝛ aliorum predicamentorum et vt ꝙ sic: quia quecumque est causa cause: est causa causati: sed substantia est causa omnium aliorum predicamentorum: quia materia substantia cum forma est causa omnium accidentium que fiunt in ea. principia igitur ꝛ cause substantie erunt principia ꝛ cause omnium aliorum. ¶ Dicendum ꝙ hoc quod determinatur in .12. meta. vbi dicitur ꝙ principia substantie sunt substantia. ꝛ principia relationis sunt relatio. prout ergo sunt alia ꝛ alia predicamenta sic oportet ponere alia ꝛ alia principia. Sed per rationem factam in contrarium. sciendum ꝙ secundum commentatorem ea que sunt immediata principia substantie sunt mediata principia accidentium. sunt ergo eadem principia omnium mediata: sed non immediata. ergo cum cognitio distincta debeat esse per principia immediata. si anima debet cognoscere omnia: oportet ꝙ sit ex immediatis principiis omnium: quod non posset esse nisi omnia predicamenta essent vnum predicamentum: ꝛ nisi eadem essent immediata principia omnium: quare sicut ex prima ratione concludebatur res esse in anima. secundum esse naturale. ꝛ sicut ex secunda poterat concludi omnes res cognoscibiles habere eundem modum mixtionis: sic ex hac parte argui potest ꝙ omnium cognoscibilium sint eadem immediata principia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inconueniens autem est dicere quidem impossibile esse simile a simili sentire: aut simile simili: ꝛ cognoscere simile simili. Sentire autem pati aliquid: ꝛ facere: ꝛ moueri ponunt. similiter autem ꝛ cognoscere: ꝛ intelligere. Co. 78.

¶ Adducit 4^m inconueniens. ostendens ꝙ secundum positionem antiquorum si simile simili cognoscitur. sequitur ꝙ simile a simili patiatur. hoc ergo inconueniens quod sit ꝙ inconueniens est autem dicere quod dicebant antiqui: ꝛ impossibile est simile a simili pati vel esse passibile. sentire autem simile simili .i. per simile cognoscere simile sup. est inconueniens. nam sentire autem ponunt .i. dicunt in pati aliquid ꝛ moueri. similiter autem ꝛ cognoscere ꝛ intelligere sup. vt esse quoddam pati: quare si anima cognoscit ex eo ꝙ patitur aliquid ab obiectis si oportet ꝙ habeat in se realiter ipsa obiecta: vt ponebant antiqui: quia nihil patitur a seipso: sed necesse est naturam anime esse aliam ꝛ separatam ab omnibus talibus. Deinde cum dicit.

¶ Multas autem difficultates et dubitationes: habet ipso dicere sicut Empedocles ꝙ corporeis elementis singula cognoscuntur: et ad simile testatur: quod nunc dictum est. Quecumque .n. insunt in animalium corporibus simpliciter: terra aut ossa: nerui pili: nihil sentire videtur: quare neque similia et tamen conueniret.

¶ Adducit inconuenientia contra opiniones antiquorum ex parte cognoscentium circa quod .5. facit. sed ꝙ .5. inconuenientia adducit. nam si anima esset composita ex omnibus vt cognosceret omnia. quantum ad presens spectat. 5. inconuenientia sequerentur ex parte cognitionis ipsius siue ipsorum cognoscentium quorum primum est ꝙ omnes partes animalis cognoscerent. 2^m est ꝙ vnum principium non cognosceret plura. 3^m est ꝙ deus esset insipientior omnibus aliis. 4^m est ꝙ omnia cognoscibilia essent animata. 5^m ꝛ vltimum est ꝙ aliquid esset in his corporalibus

bus nobiliꝰ aīa. 2ª ibi. (Ampliꝰ āt.) 3ª ibi. (Accidit aūt.) 4ª ibi (Oio āt.) 5ª ibi (Dubitabit āt.) Dicē ḡ. ꝙ mltas dubitatiões ꝛ difficultates hñt e ipo dr̄e sic Emp. dic. i. ipsa opione. ꝛ ipso dicto Emp. vz. ꝙ corporeis eltis singula cognoscantur: ꝛ qḋ nūc dcm̄ ē de cognitiōe testat ipe Emp. ad filie. i. p filie. vult. n. ꝙ ppa cā cognitiōis sit assilatio. ꝙ si sic eēt oēs gtes aīalis ꝛ qcūqꝫ sūt i aiali cognoscerēt ꝛ sentirēt ꝙ falsuz ē. iō subdit ꝙ qcūqꝫ. n. isunt in corpibꝰ aialiū q̄ sūt simplr terra. i. q̄ sunt valde terrestria vt ossa nerui pili nihil sentire vident: q̄re nz filis. i. q̄ sūt filr terrestria sup. sūt cognoscitiua. ꝛ subdit ꝙ tm̄ ɔueniret sup. ꝙ pili ꝛ ossa sentirēt ꝛ cognoscerēt. cū ista habeant silitudinē cū alys ꝛ sint cōposita ex eltis. ❡ Notandū aūt in aiali eē quosdā neruos qui sunt organū sentiendi. sunt tamē ꝛ etiā in aiali gdaz nerui valde terrestres qui nihil sentiunt. ❡ Deinde cum dicit.

Cõ. 79.

❡ Amplius aūt vnūqḋqꝫ principioꝝ ignorātia pluriū q̄ꝫ itelligētia existet. Cognoscet gdē eni vnū qḋlꝫ: multa aūt ignorabit: oīa. n. alia.

❡ Adducit scḋaz rōnē vi. ꝙ vnūqḋqꝫ pncipioꝝ existere in ignorātia pluriū sup. q̄ꝫ in itelligētia. cognosceret gdē eni qḋlꝫ pncipioꝝ vnū. cū sit gd simplex. ignorabit aūt multa: qꝛ ignorabit oīa alia. ḡ vnūqḋqꝫ principioꝝ plā ignorabit q̄ꝫ itelliget: ꝛ vnūqḋqꝫ pncipiatū plā cognoscet q̄ꝫ aliqḋ pnm̄. ❡ Notādū aūt ꝙ cū pnm̄ sit aliqd simplex nō poterit hr̄e silitudinē nisi cū vno: ꝛ ita nō cognoscet nisi vnū. pncipiatū vō qḋ ē gd ɔpositū poterit hr̄e silitudinē cū multis ꝛ poterit cognoscere multa. f3 ḡ Emp. pfectiora erunt pncipiata q̄ꝫ principia. ꝛ etiam animalia sensitiua plura cognoscent q̄ꝫ substātie separate. ❡ Deinde cū dicit.

❡ Accidit āt ꝛ Empedocli isipiētissimū eē deū. Solus. n. eltoꝝ vnū nō cognoscet discordiā: mortalia aūt oīa. Ex oībꝰ. n. vnūqḋqꝫ est.

❡ Adducit 3m̄ icōueniēn dicēs. accit aūt Emp. deū eē insipiētissimū. nā solus ipse nō cognoscet vnū de nūero eltoꝝ. i. nō cognoscet vnū eltuz siue nō cognoscet vnū pnm̄: vt nō cognoscet discordiā. mortalia āt oīa cognoscēt oīa pn̄a: qꝛ vnūqḋqꝫ mortaliū est ex oībꝰ eltis. ❡ Notādū aūt ꝙ vt plies dcm̄ est Emp. ponit. 6. pncipia. vz. q̄ttuor elta ꝛ litē ꝛ amicitiā: ꝛ dic ꝙ mortalia ɔponebant ex oībus istis pncipys. deū aūt q ē icorruptibilis dixit eē ɔpositū ex q̄ttuor eltis ꝛ ex amicitia sine lite. nā ex lite sine discordia f3 ꝙ ponebat cāba oīa corruptio. f3 h̄ ḡ mortalia cognoscebāt oīa q̄ erāt ɔposita ex oībus pncipys: s3 ds nō cognoscet oīa: qꝛ non cognoscet discordiam. esset itaqꝫ insipientior mortalibus alys. ❡ Deinde cum dicit.

Cõ. 80.

❡ Oio aūt pp quā cām: nō oīa hñt aiam q̄ sunt q̄m̄ oīa: aut eltuz: aut ex elto: aut vno: aut pluribus: aut oībus. Necesse est eni3 vnum aliqḋ cognoscere: aut quedam: aut oīa.

❡ Adducit 4m̄ icōueniēs. vz. ꝙ f3 hanc pōnē seqret ꝙ oīa cognoscibilia eēnt aiata: ꝛ ꝙ oīa cognoscibilia cognoscerēt. iō ait. oio aūt pp quā cā3 nō oīa q̄ sūt. i. oīa entia hñt aiaz. oē. n. ens f3 antiquos phos aut ē eltuz aut ē ex elto vel ex eltis: qꝛ oē ens aut ex vno elto aut ex plibꝰ aut ex oībꝰ. necesse ē ḡ oē ens cognoscere aut vnū aliqḋ aut q̄dā aut oīa. ❡ Notādū ꝙ si f3m antiq̄s phos assilatio ē ppa ꝛ imediata cā cognitiōis: tūc gegd h3 silitudinē cū aliq cognoscit illud. igit cū oē ens vel hēat similitudinē cū vno si ē ex vno elto vel cū pluribꝰ si ē ex plibꝰ vel cū oībus si ē ex oībꝰ oē ens cognoscet vnū vel pla vel oīa: s3 cū gegd cognoscit habeat aiaz oē ens erit cognoscēs ꝛ hēbit aiaz: qḋ ē icōueniēs.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ videt falsū eē ꝙ oē ens vel sit eltuz vel ex eltis qꝛ subē sepate nō sunt h̄ vel illud. ❡ Rursuz falsuz est ꝙ oē cognoscēs sit aiatū: qꝛ tūc itelligētie haberēt aiaz. ❡ Dōz ꝙ h̄ phs loqt supponēdo dicta antiquoꝝ phoꝝ q nō gceperūt nisi corpꝰ: ꝛ maxie loqt h̄ ɔ Emp. q dixit oīa vel esse eltuz vel ex eltis. f3 h̄ ḡ verū ē ꝙ oē ens vel ē eltuz vel ex eltis. ❡ Rursus cū nullū corpale cognoscat nisi sit aiatū: oportebat Emp. ɔcedere oē cognoscēs aiatū eē. Deinꝰ cū dic.

Cõ. 81.

❡ Dubitabit aūt vtiqꝫ aliqs: ꝛ qd ē vnū faciens ipsa: māe. n. ɔparant elemēta: maxie. n. pprium est illḋ ɔtinēs qḋcūqꝫ ē. aīa āt aliqd meliꝰ eē: ꝛ antiquis ipoe ē: ipossibilꝰ āt adhuc intellectu. Rōnabilissimū. n. hūc eē nobilissimū ꝛ diuinū f3m nām: elta aūt dnt esse prima entiuz.

❡ Adduc 5m̄ ꝛ vltimū icōueniēs. ośdēs ꝙ aia nō ē ex eltis s3 ē ɔtinēs elta: qꝛ si eēt ex eltis esset in his corpalibꝰ aliqd digniꝰ aia: qḋ ē oio icōueniēs: ꝛ maxie ē icōueniēs de aia intellectiua. iō ait ꝙ dubitabit autē vtiqꝫ aliquis qd ē faciēs vnū ipsa elta. nā elta ɔparant māe: ꝛ o3 semp ꝙ aliqd cōtineat ea: illḋ aūt ɔtinēs qḋcūqꝫ ē. maxie. n. pprīū est sup. ꝙ sit qd nobile ꝛ qd dignū: s3 in his corpalibꝰ eē aliqd meliꝰ ꝛ antiquis aia ē ipoe. ꝛ ipoꝰus ē āt adhuc itellectu. i. adhuc ipossius ē eē aliqd nobiliꝰ itellectu. nā rōnabilissimū ē hūc i. itell3 eē nobilissimū ꝛ qd diuinū f3 nāz ꝛ subdit ꝙ elta dnt pma entiū: qbꝰ sup. aia esi por dignitate ꝛ perfectiōe. ❡ Nōnm̄ āt vi3 rōnis in h̄ ɔsistere: qꝛ q̄ttūcūqꝫ elta dicāt pma entia aiata ꝛ maxie itells ē dignior oībꝰ eltis ꝛ oībꝰ q̄ sūt in his corpalibꝰ: s3 si aia eēt ex eltis ꝛ illḋ qḋ ɔtinet3 illa elta ex qbꝰ ɔponeret̄ ul's eēt dignius aia. eēt itaqꝫ in his corporalibus aliqd digniꝰ aia: qḋ cū sit icōueniēs cogimur dicere aiaz nō eē ex eltis: s3 eē ɔtinēs elemēta.

Cõ. 82.

Omnes āt ꝛ q ex eo ꝙ sentit ꝛ cognoscit aia: q̄ sunt ex eltis dnt ipsam: ꝛ q maxie motiuū: non de oī dnt aia: n3. n. sensitiua: oīa motia: vident. n. eē q̄dā aialium: ꝛ mouentia f3m locū: et tm̄ vr̄ hoc solo motu mouere aia aial.

❡ Postq̄ꝫ ośdit opiōnē āntiq̄rū dicētiū aiaz ɔponi ex eltis eē falsā: i gte ista ośdit eā eē isufficiētē. diuidit āt ps ista i. 4. gtes f3 ꝙ q̄drupl'r ośdit eē dfectū ꝛ isufficiētiā i dictiq̄rū dictis. 2ª ibi (Slr āt) 3ª ibi (Si āt aliqs.) 4ª ibi (Hoc āt sufficiunt.) Dic ḡ. ꝙ oēs āt q dnt aiaz ex eltis eē ex eo ꝙ aia sentit ꝛ cognoscit en q̄ sꝫ. i. entia: ꝛ q dnt aiaz eē maxie motiuū n̄ dnt de oī aia. i. locuti sꝫ isufficiēter: qꝛ cū deberēt loq ō aia vlr loquūt ō q̄dā aia: q̄re nec oīa aiata sūt sensitia: vt p3 i plātis. nec oīa sensitia sꝫ motia: qꝛ vident eē q̄dā de nūero aialiū q̄ nō sūt motia f3 locū: ꝛ tm̄ vr̄ ais mouere. al. h̄ solo motu. vz. motu locali. ❡ Nōnm̄ āt ꝙ solꝫ hoībꝰ dati sūt sensus: vt dr̄ māt tā necitati vite quā ēt ad sciaz. ceterꝫ āt aialibꝰ dati sꝫ sēsus solū ad necitatē vite. iō vt dicet̄ i 3ª hꝰ: aialia hñtia oīa necīa i loco gnātōis n̄ mouent̄ motu locali pgressiuo: s3 mouent̄ solū f3 dilatatōez ꝛ ɔstrictiōez. diffinire ḡ aiaz p eē aliqd motiuū ē diffinire aiaz isufficiēter: cuz non omnis anima sit talis.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ n̄ vr̄ verꝫ esse ꝙ aia moueat solū motu locali. qꝛ sic vtꝰ appetitiua ē q̄dā poꝰ aie. sic ꝛ vtꝰ augmētatia ꝛ nutritia sꝫ poᵉ aie vere āt sint diuerse poᵉ f3 rē vl' f3 rōnē n̄ spectat ad hūc lib f3 ad 2m̄. nūc āt scit sufficiat has eē poᵉˢ aie. ḡ cū aia p appetitū moueat motu locali p augmētatōez moueat motu augmētū: p nutritiuū vō vr̄ mouere motu alteratōis. f3 igr̄ vr̄ eē qḋ in lr̄a dr̄ ꝙ aia moueat h̄ solo. vz. motu locali. ❡ Dicēdū ꝙ ꝛ si aly motꝰ sint ab aia. n̄ tm̄ sic inotescit nob aliqd eē aiatū ex eo ꝙ aliqd nutrit̄ vl' augmētat̄ sic ex eo ꝙ localiter mouet̄. nā motꝰ nutritōis ē q̄dāmō nob occultꝰ. mo-

tus ꝯo augmēti q̃d āmõ inotescit nob̃ ꝑ motū localē: q2 ītm nob̃ app3 aliqd augmētatū eē inq̄tū cernim⁹ ip3 occupare maiorē locū. vl' saltē ñ ē nob̃ sic manifestus mot⁹ augmēti sicut mot⁹ loca l. nā potissime iudicam⁹ aliqd aiatū eē cū videm⁹ ꝙ mouet̃ ex se localit. nõ ĝ dr in lra ꝙ nullo⁹ sint alij mot⁹ ab aia: 3 ꝙ vr̃ aia h solo motu mouere: q2 h sol⁹ motus iter oēs alios mot⁹ maxie vr̃ ɀ māifestat̃ eē ab aia. ergo ītētio plᵢ ꝙ cū ātiq dicebāt aiaz eē gd motiuū ītētio eoꝝ erat loq solū ō motu locali. q2 h sol⁹ mot⁹ maxie vr̃ esse ab anima. cum ergo non omnis anima moueat hoc motu insufficienter de anima loq̄bātur. ℭ Deinde cum dicit.

Silr āt ɀ gcūq3 itellʼuū ɀ sēsitiuū faciūt ex eltis. videtur. n. plāte vivere ñ pricipātes loci mutatione n3 sensu: ɀ aialiū mlta itelligētiā non hr̃e.

ℭ Assignat 2ᵃᵐ isufficiētiā dicēs. ꝙ gcūq3 faciūt itellectiuū ɀ sensitiuū ex eltis: silr āt sup. loquunt̃ isufficiēter: q2 nõ loquunt̃ de oī aia: q2 plāte vident̃ viuere ɀ ñ sunt pricipātes loci mutationē nec sensū: ɀ ēt mlta aialia vident̃ ñ hr̃e itellectū. ℭ Notan^m āt ꝙ si diffiniat̃ aia eē gd motiuū isufficiens est diffō: q2 nõ oīs aia ē talis. Rursus si dicat̃ eē gd sensitiuū ēt isufficiēter dr̃: q2 ñ oīa aiata sentiūt. āpli⁹ si dicereē gd itellectiuum eē erit isufficiēs sermo: q2 nõ oīa aiata hn̄t itelligētiā. diffōnes ĝ ātiq̄rū siue sumant̃ penes motū siue penes cognitōez sensitiuā siue penes itellectiuā sūt isufficiētes: ɀ nõ ꝯpetūt oī aie. ℭ Deinde cū dic.

Si āt aliqs ɀ hec segregauerit: posuerit q3 itellʼ3 ptē aliq3 aie. Silr āt ɀ sensitiuū: n3 vtiq3 dicz ō oī aia: n3 ō tota vl' vna.

ℭ Assignat 3ᵃᵐ isufficiētiā di. ꝙ si āt aliqs segregauerit h⁰. i. segregatī voluerit loq de his. i. de sensitio ɀ itellectio: ɀ posuerit itellʼ3 ptē aliquā eē aie. silr āt ɀ sensitiuū dixerit esse ptē aie: ɀ dixerit se velle loq solū de his ptib⁹ aie: n3 vtiq3 dicz de oī aia: q2 nõ loqt̃ de vegetatiua: n3 loqt̃ sufficiēter de oī aia. i. de oī aia tota vel de vna aia. ℭ Nōn^m āt ꝙ antiq vñō aiaz eē gd motiuū vl' gd cognitiuū mltipl' deficiebat. ꝑ q2 ñ loq̄bant̃ de aia vl'r: cū ñ oīs aia sit tal'. 2° q2 de aia loq̄bant̃ sufficiēter: q2 aie ītellectiue siue aie hūane ɀ ēt aie sensitiue: vt aie brutoꝝ ꝯpetunt mlta allo q̃3 cognoscere ɀ sentire: vt appetere augmentari vegetare ɀc. ɀ talia. ideo ĝ ꝙ antiq dicerent ɀ segregatī vellēt loq de aia hūana ɀ ō aia alioꝝ aialiū si nõ loq̄rent̃ ō oī aia: nec ēt sufficiēter loquerēt de vna anima. ℭ Deinde cū dicit.

Cō. 83.

Hoc āt sustinuit: ɀ q̃ est in orpheicis vocatis carminib⁹ rō. dic. n. aiaz ex toto igredi respiramētū q̃ fert̃ a vētis: nõ poꝭē itaq3 plantis hoc accidere: n3 aialiū q̄busdā siq̄dē ñ oīa respirāt: hoc āt latuit sic opinantes.

ℭ Assignat 4ᵃᵐ isufficiētiā i dcis ātiq̄rū ɀ maxie i dcis orphei. o. ꝙ rō q̃ ē i carmib⁹ orphei. i. illius poete orphei sustinuit h ꝙ gdē fuit isufficiēs. nā orphe⁹ isufficiēter locut⁹ ē ō aia. dic. n. aiaz igredi ex toto aerē: ɀ dic aiaz eē respiramētū q̃ aia ex tīs respiramētū fert̃ i corp⁹ aial'a vētis. vent⁹. n. sic opinātes deferēdo aerē respiratū i corpe aial' ōferebat aiaz. h° āt pō ē isufficiēs: q2 ñ ꝯpetit oīb⁹ aiatī. iō ait ꝙ nõ poꝭē itaq3 h accidere plātis: cū plāte ñ attrabāt aerē: ɀ q̄busdā aialiū. su. h accit: si gō ñ oīa aialia rspirāt. ɀ sub dit ꝙ h āt latuit sic opinātes. ℭ Nōn^m āt ꝙ dicētes aiam eē respiramētū vl' eē aerē respiratū: vt dicebat orphe⁹ isufficiēter loquūt̃. q2 plāte ñ respirāt cū sint aiate. nec ēt oia aialia respirāt. sic ĝ opinātes latuit ꝙ ñ oīa aiata respirāt: q2 si h ñ latuiss3 eos ñ dixissēt aiaz eē respiramētū vl' eē aerē respiratū. ℭ Nōn^m ēt ꝙ orphe⁹ dr̃ sua rōnē posuisse in carmib⁹ vl' ad lr̃az. q2 mō poetico ꝑ metra ɀ ꝑ carmia suas

pōnē scripsit vt dr̃ sua rō fuisse i carmib⁹: q2 sua dicta. sua erāt dicta ɀ ꝑsuasiua ɀ allectiua ꝙ merebant̃ dici q̄dā carmia. dr̃. n. alle orphe⁹ fuisse tā dulcis ꝯtionator: vt lapides. i. hoīes lapideos duros ɀ silvestres iclinaret ad suā voluntatē. fuit. n. iste orphe⁹ pm⁹: vt dr̃ q iduxit hoīes silvestres ɀ morantes in silvis vt ꝯstituerent ciuitates ɀ viuerēt ciuiliter. ℭ Tunc sequitur illa pars.

ℭ Si ꝯo ex eltis aiaz facere o3 nihil o3 ex oīb⁹. sufficiēs. n. ē altera pars ꝯtrietatis seip̄az diiudicare ɀ oppositā. Recto eni ɀ ip̄u3 ɀ obliquū cog̃scim⁹. Iudex. n. vtroꝝq3 canō ē recto: obliquū aūt neq3 suip̄i⁹ neq3 recti.

Cō. 84.

ℭ In q̃ postq̄3 pῆs oñdit opionē ātiq̄ꝝ eē falsā ɀ isufficiētē oñdit ip̄az eē sup̄fluā. nā ātiq loq̄ntes ō aia dicebāt q̄dā superflua ɀ ꝯficiebāt i nec̄ca. iō ait ꝙ si o3 facere aiaz ex eltis vt cog̃scat ētia: nihil o3. i. ñ o3 eā facere ex oīb⁹ eltis: q2 sufficiēs ē altera ps ꝯtrietatis iudicare seip̄az ɀ oppositā. q2 recto. i. ꝑ rectū cog̃scim⁹ ip̄3 rectū ɀ obliquū. vtriusq3. n. i. tā recti q̄3 obliq iudex ē rectū: ɀ seqt̃ ꝙ canō. i. regl'a: vt in lr̃a cō. ē recto. i. ꝯpetit recto. ꝙ sit regl'a ꝑ quā cog̃scim⁹ tā ip̄3 q̄3 obliquū. obliquū āt n3 sui ip̄i⁹ n3 recti pt ēē iudex: nec regula. ℭ Nōn^m āt vi rōnis h⁹ i h ꝯsistere. ꝙ si aia eēt ꝯposita ex eltis: vt cog̃scat oia. ñ o3 eā pōere ꝯpositā ex oīb⁹ elementis. nā cū ꝑ cal3 possim⁹ cog̃scere frī3 tā q̄3 ei⁹ ꝑuatiōez: ɀ ꝑ hūidū siccū suffic̃ i ea eē duas q̄litates: vt possit cog̃scere oēs q̄litates. a silr suff̃ ē eā eē ꝯpositā ex duob⁹ eltis. vt possit cog̃scere oia. 4ᵒʳ elta. ℭ Nōn^m āt ꝙ ñ ē oīo silr ō recto ɀ obliq ɀ ꝯtrietate eltoꝝ: q2 obliquū ꝑ se loq̄ndo nõ dic nisi ꝑuatiōez recti: sic tenebra ꝑuatiōez lucis. ɀ q2 ꝑuatio de se ñ ē ens: vt i ꝑ phy. dr̃. obliquū nullo⁹ ē cog̃scibile ꝑ se nisi ꝑ rectū: ita ꝙ rectū ē iudex sui ɀ obliq: s3 q̃oi3 ꝯtrioꝝ cū contraria sint sub eod̃: vt ꝓbat̃ i. 10. meta. op3 ꝙ dicat aliquā nā3 positiuā. verūtñ: q2 vnū ꝯtrioꝝ ē pfecti⁹ alio: sp vnū dr̃ hr̃e rōe3 hit⁹: aliō rōnē ꝑuatōis. s3 h ĝ frī3 dr̃ eē ꝑuatio calidi ꝙ frī3 nl'la3 nā3 dicat: q2 frī3 positiue ē q̄dā q̄litas. verūtñ q2 mlti⁹ gnīs sub q̃ ꝯtinet̃ cal3 ɀ frī3 pfecti⁹ reservat̃ i cal'o q̄3 i frīo: ɀ ex h cal3 dr̃ hr̃e rōnē forme ɀ hit⁹. frī3 ꝯo rōnē ꝑuatiōis: ɀ q2 sp ꝑ ꝯtriū qō h3 rōnē hit⁹ ē aptū natū cog̃sci ꝯtriū qō h3 rōnē ꝑuatōis: exēplū iductū de recto ɀ obliq intñ ē sile i q̄3tū fac ad ꝓpositu3: q2 sic ꝑ rectū ē aptū natū cog̃sci obliquū sic per alterā ptem ꝯtrietatis ē apta nata cog̃sci reliqua. Tunc sequitur illa pars.

ℭ Et i toto aūt q̄dā miscerī ip̄az dicūt: vnde forsan ɀ Thales opinat⁹ ē oia eē plēa dijs.

Cō. 85

ℭ In q̃ postq̄3 pῆs iprobauit opionē dicētiū aiaz eē ex eltis hic iprobat opionē dicētiū aiaz eē i eltis. Circa qō duo fac q2 ꝑ ꝓponit hᵉ opionē. 2° assignat h⁹ opionis rōnē ibi. (Opiariāt.) Circa p^m. 2. fac. q2 ꝑ narrat ꝑfataz opionē. 2° eā iprobat ibi. (Hoc āt h3.) dic ĝ. ꝙ q̄dā dixūt aiaz misceri in tuto vniuerso: ita ꝙ in ip̄is eltis dicebāt aiaz eē. vn forsan ɀ thales. i. ille pῆs q vocat̃ thales opinat⁹ ē ex h oia plena dijs. ℭ Nōn^m āt ꝙ ātiq pῆi: ɀ ēt adhuc mlti retinēt illū modū ꝙ ō sit aia mūdi: q2 aia ē in q̄l3 pte corpis ō si tot⁹ in q̄l3 pte vniuersi. peccauerūt tñ in h mlti antiquorū: quia crediderūt deū eē formal'r aiaz mūdi: ɀ ex h hūit

Dubitaret forte aliqs ō opione illi⁹ thal: q2 si de ꝯtrā illa opio. vt i ip̄is eltis eēt aia. extra aia mūdi eēt i q̄l3 pte vniuersi. sic aia i q̄l3 pte corporis: ñ ꝑ ꝑ h seqt̃ ꝙ oia sint plēa dijs s3 ꝙ oia sūt plena deo. ℭ Dō3 ꝙ si vellem⁹ expōere lr̃az ꝯ^m: qō ꝓposita ñ hr̃et locū. nā vbi nos hēm⁹ ꝙ oia sīt plēa dijs i lr̃a ꝯ^m dr̃. ꝙ oia sūt plena deo: s3 si lr̃am n̄ram saluare volum⁹ dr̃e possumus ꝙ plato ɀ mlti antiq̄rū sm multitudinē ꝑfectionū reperitarū iposuerūt multitudinē deoꝝ: vt p3 ex ꝓcelo in libro

sio de electione trismatica. fm h q̃ non solū oīa sunt plena deo: sed etiaꝫ omnia sunt plena dijs. ¶ Deide cū dicit.

¶ Hoc aūt hꝫ q̃sdā dubitatiões: pp quā .n. cāꝫ in aere: aut in igne aīa cū sit nō fac aīal in mixto: ꝛ hoc in his melioꝛ eē putata.

¶ Improbat hāc positionē. circa qḋ tria facit. qꝛ p̄ adducit vnū icōueniēs ꝯ hāc opionē. 2° addūcit aliud. 3° ꝯcludit ex dictis ꝙ qcqd dicāt sic opinātes semp ducunt̃ ad iconueniens. 2° ibi (Queret .n. vtiqꝫ) 3° ibi (Accidit aūt) Dicit ḡ ꝙ hoc aūt .i. hāc positio hꝫ q̃sdā dubitationes .i. sequunt̃ ad eā q̃dā icōueniētia: quoꝝ pmū icōueniēs est. qꝛ pp quā cām in aere aut in igne aīa cū sit nō fac aīal. in mixto autē supple fac aīal. q̃si dicat. ꝙ si aīa est in toto vniuerso ꝛ est in ipsis elētis: tūc sicut mixta hñtia aīaꝫ sunt aīalia. sic ꝛ elēta sunt aīalia: imo multomagis aīa exñs in elētis faceret aīalia q̃ exñs in mixtis: eo ꝙ aīa elementoꝝ sit nobilioꝛ aīa mixtoꝝ. iō seqtur in lrā. ꝙ ꝛ h in his .i. aīa q̃ est in elētis putata ē melioꝛ supple q̃ illa q̃ est in mixtis. erūt ḡ elēta animalia: qḋ paret esse falsum.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ nō videt̃ eē verum ꝙ i qbuscūqꝫ mixtis sit aīa ꝙ illa sint aīalia. cū ꝛ plāte hñtes aīam nō dr̄ aīalia esse. ¶ Dōꝫ ꝙ antiq phī nō loq̄bant̃ de aīa nisi p ꝯparationē ad motū ꝛ sensuꝫ. ꝛ qꝛ aīa sensitiua. ꝛ fm locū motiua nō est aīa plātaꝝ: ꝫ aīaliū: oportebat ꝙ i qbuscūqꝫ eēt aīa put de ea loq̄bant̃ ātiq ꝙ illa eēnt aīalia. ¶ Deide cū dic.

¶ Queret .n. vtiqꝫ aliqs: quaꝫ ob cāꝫ q̃ in aere aīa ea q̃ i aīalib⁹ melioꝛ ꝛ imortalioꝛ.

¶ Assignat 2ᵐ icōueniēs. ꝯtinet̃ aūt sic. ꝙ melioꝛ videt̃ eē aīa q̃ est in elētis q̃ in elementatis ꝛ in mixtis: sed si aīa in mixtis facit aīal multo magis in elētis dꝫ facere aīal. ꝙ si nō fac in eis aīal: q̃re ponit̃ illa aīa melioꝛ. iō āt q̃rit aliqs ob quā cām aīa q̃ ē in aere .i. in elētis ē melioꝛ ꝛ imortalioꝛ q̃ ea q̃ est in aīalib⁹: q̃si dicat. non poterit hāc rō assignari. ¶ Notādū aūt ꝙ fm ꝯmētatorē aīa q̃ est in elētis deberet eē dignioꝛ q̃ illa q̃ est in elētatis. qꝛ ē cū minori ꝯrietate. nā lꝫ vnū elemētū ꝯriet̃ alteri: ipa tñ elemēta nō sūt ꝯposita ex ꝯrijs: nec hñt in se ꝯrietatē: ſꝫ ipsa mixta in se ipsis ꝯrietatē hñt: qꝛ sūt ꝯposita ex ꝯrijs. ¶ Nōm aūt ꝙ q̃to forma ē nobilioꝛ tāto magis pficit ꝛ dat nobili⁹ eē māē. si ḡ eē aīatū est nobilius q̃ eē inanimatū: si aīa mixtoꝝ dat ꝓprio corpi ꝙ sit aīatuꝫ: ꝛ ꝙ sit aīal: multo magis aīa elemētoꝝ q̃ ē nobilioꝛ dabit ipsis elētis ꝙ sint aīalia. vel ergo oportebit dare elēta eē aīalia vel ꝙ aīa i eis nō sit nobilioꝛ ꝛ imortalioꝛ q̃ aīa mixtoꝝ. opinātes igit̃ aīam eē in elētis qcqd dicant icidūt in incōueniēs. ¶ Deide cū dicit.

Cō. 86 **¶ Accidit aūt vtrobiqꝫ incōueniēs ꝛ irrōnabile: ꝛ nāqꝫ aīal dicere ignem: aut aereꝫ magis irrationabiliuꝫ est: ꝛ nō dicere animalia: cum anima insit inconueniens est.**

¶ Cōcludit ex dictis ꝙ qcqd dicāt sic opinātes sp icidunt in icōueniēs dicēs. ꝙ accidit aūt vtrobiqꝫ icōueniēs ꝛ irrōnabile. ꝛ nāqꝫ dicere ignē: aut aereꝫ: aut aliqḋ elētuꝫ esse aīalē magis irrōnabile irrōnabiliū .i. valde irrōnabile. et iō nō dicere elēta esse aīalia cū aīa in sit eis. ē ēt icōueniēs. ¶ Notādū aūt eē valde icōueniēs dicere alicubi eē aīaꝫ ꝛ id nō eē aīatū. qꝛ tūc nō eēt dr̄ia iter hñe aīaꝫ ꝛ nō hñe. si ḡ in elētis est aīa vel elēta erūt aīalia: qḋ ē valde icōueniēs cū careāt organis vel alicubi erit aīa: qḋ nō faciet corpus animatū: qḋ est incōueniēs. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 87. **¶ Opinari āt vident̃ aīaꝫ eē: ꝛ in his qm̄ totuꝫ partibus similis spēi: q̃re necessarium ipsis dicere ꝛ animā simul speciei partib⁹ eē si itercipi aliqd cōtinētis in aīalib⁹ aīata aīalia fiūt.**

¶ Assignat hꝰ opionis cām. circa qḋ tria fac. qꝛ p̄ assignat hāc rōnē. 2° arguit ꝯ eā. 3° epilogat circa determiata. 2° ibi (Si aūt aer) 3° ibi (Manifestū igit̃) Dic̃ ḡ ꝙ opinari aūt vident̃ aīaꝫ eē ꝛ in his .i. elētis: qm̄ totū est silis spēi ptib⁹. q̃re necesse ē eis dicere aīaꝫ eē silis spēi in ptib⁹ ꝛ in toto: sed ita ꝙ si ps aeris ē aīata. ꝛ tot⁹ aer est aīatus. ꝛ subdit si aīalia fiunt aīata itercipi aliqd ꝯtinētis .i. pp intercipi ꝯtinentis aliqd in aīalib⁹: q̃si dicat. ꝙ isti sic opinātes opinabant̃ aīalia fieri aīata pp hoc ꝙ q̃dā ps aeris ꝯtinētis aīalia p respirationē attrahebat ꝛ itercipiebat in ipsis aīalibus. ex h ḡ ꝯcludebāt aerē aīatū esse: qꝛ ps aeris attracta per respirationē erat aīata. ¶ Notādū aūt vīꝫ rōnis h⁹ in hoc ꝯsistere: ꝙ si ps aeris attracta ꝛ itercepta p respirationeꝫ fac aīal aīatū: ꝙ tādiu aīal viuit: ꝛ est aīatū q̃ diu pōt respirare: cū pp qḋ vnūqḋqꝫ ꝛ illḋ magis: si ps aeris respirata fac esse aīatū aīal seqt̃ ꝙ illa ps aeris m̄lto magis sit aīata: sed cū aer sit eiusdē rōnis in toto ꝛ in ptib⁹: si aliqua ps aeris est aīata. oꝫ totū aerē aīatū esse. erit ḡ aīa in ipso aere ꝛ pari rōne in elētis alijs. ¶ Notādū aūt hāc lrāꝫ introduci alr̄ a ꝯmētatore ꝛ alr̄ a themistio. nā ꝯmētatoꝛ introducit eā: vt dcm̄ est. vꝫ. ꝙ ps aeris respirata vt dicebāt sic opinātes: ē aīata: iō pp siſeꝫ rōnē in toto ꝛ in ptib⁹ tot⁹ aer aīatus erit. themisti⁹ ṽo ait ꝙ cū corp⁹ aīalis cōstet ex q̃tuoꝛ elētis ex quo corp⁹ aīalis ē aīatū illas ptes elētoꝝ cōponētes hꝰ corp⁹ opꝫ aīatas eē. ꝛ qꝛ elēta sunt eiusdē rōnis in toto ꝛ in partibus: oꝫ tota elementa aīata esse.

Dubitaret forte aliqs. q̃to rō hoꝝ phoꝝ deficiat. ¶ Dōꝫ ꝙ si itroducatur hꝰ rō vt itroducit eā ꝯmētatoꝛ statīꝫ appet falsitas. qꝛ ps aeris attracta p respirationē. lꝫ i aīalib⁹ respirātib⁹ faciat ad ꝯtiuatōeꝫ vite inq̃tū fac ad refrigerationē cordis: illa tñ ps aeris nō ē aīata. nec pp h opꝫ totū aerē aīatū esse. si ṽo itroducat̃ vt itroducit eam themisti⁹ ēt falsa est rō. qꝛ elēta nō sūt i corpe aīal' sub ꝓprijs formis: nec sūt sub actu: ſꝫ ṽtute. iō lꝫ corp⁹ aīal' sit aīatū: nō pp h possum⁹ ꝯcedere ignē vel aerē vel aliqḋ elētū aīatū esse. ¶ Deide cū dic.

¶ Si āt aer qdē discerpt⁹ silis spēi: aīa aūt dissimil ptib⁹: hoc qdeꝫ aliqd ipi⁹ existet. vꝫ. aliud q̃t nō existet: necesse ē igitur ipsā similis partis esse: aut non vnuꝫ esse in q̃libet pte oīs.

¶ Improbat hāc rōnē p quā illi phī arguebāt elēta aīata eē dicēs. si āt qdē aer discerpt⁹ .i. diuisus a toto .i. si illa ps aeris respirata q̃ attrahit̃ ꝛ sepat̃ a toto ē silis spēi. supple cū toto. aīa aūt est dissilis spēi. q̃si dicat. ꝙ hꝰ rō iplicat opposita. qꝛ si pp eādē rōnē in toto ꝛ i ptib⁹ voluit ondere totum aerē aīatū eē. qꝛ ps aeris ē aīata: oporteret ꝙ eēt sil' aīa in toto ꝛ i ptib⁹: ꝛ tñ ipsi pōebāt eā dissileꝫ. qꝛ pōebāt ꝙ i ptib⁹ elētoꝝ ē aīa corruptibil' .i. toto ṽo icorruptibil'. iō seqt̃ in lrā. ꝙ h qdē ꝙ ē aliqd ipsi⁹ .i. qḋ ē aīa toti⁹ existet .i. nō corrūpet aliḋ. vꝫ. qḋ ē aīa ptis ñ existet .i. corrūpet̃. nec̃e ē igit̃ aīaꝫ eē silis ptis .i. silis spēi ꝛ eiusdē rōnis i pte ꝛ i toto: ita ꝙ si vna ē corruptibil': ꝛ alia. aut si h ñ pt poni ñ ꝯuenit eē vnū .i. vnā aliqꝫ aīaꝫ i q̃lꝫ pte oīs .i. i toto elēto. ñ ḡ ipa tota elēta sūt aīata: vt isti nitebant̃ ondere. ¶ Vltio cū dicit.

¶ Manifestū igit̃ ex dictis: ꝙ neqꝫ cognoscere iest aīe: pp id ꝙ est ex elemētis neqꝫ: moueri ipsaꝫ bene neqꝫ vere dicitur.

¶ Epilogat circa determinata dicēs. ꝙ manifestū est ergo ex dcis ꝙ ñ iest aīe cognoscere .i. nō ꝯpetit aīe ꝙ cognoscat pp id ꝙ ē ꝯposita ex elētis. ꝛ subdit ꝙ nꝫ hñ nꝫ ṽe dcm̄ ē ipam aīaꝫ moueri p seipaꝫ. ita ꝙ aīa sit seipaꝫ mouēs. in determinādo ḡ de aīa vtroqꝫ mō peccabāt phī ꝛ q̃tū ad cognitionem ꝛ q̃ntū ad motū: vt p habita manifestū est.

Cō. 88

Quoniam aūt cognoscere iest aīe et sentire et opinari: adhuc ɔcupiscere et deliberare: et oīno appetitus: sic aūt et ꝫ locū motus ab aīa. in aīalibus autē augmētum: et status: et diminutio vtrum toti aīe vnūquodq3 hoꝝ inest: et oī itelligimus et sentimus: et alioꝝ vnumquodq3 facim⁹: et patimur: aut ptibus alteris altera: et viuere igiť vtruꝫ in aliquo horum sit vno: aut in pluribus: aut in omnibus: aut aliqua alia causa.

¶ Hec ꝑs diuisa sunt 3 totū pcedēs in q̄ postq̄ phs iprobauit opiones antiquoꝝ q̄ntū ad totā aīaz: iprobat opiones eoꝝ q̄ntū ad ptes aīe. circa qd tria facit. qꝛ ꝑ ingrit q̄uo hꝫ potētie siue hꝫ ptes potētiales ɔparanť ad aīam. 2° recitat circa B opionē quorūdā phoꝝ. 3° illā opionē iprobat. 2ª ibi (Dicūt itaq3) 3ª ibi (Quid igiť cōtinet) Dicit ḡ q̄m aūt iest aīe. i. cōpetit aīe cognoscere ꝛ sentire ꝛ opinari. adhuc aūt ɔcupiscere ꝛ deliberare ꝛ oīo appetit⁹. sic autē ꝛ mot⁹ ꝫm locū in aīalib⁹ ab aīa. adhuc aūt ꝛ augmētum ꝛ stat⁹ ꝛ decrementū. oīa ḡ illa sūt ab aīa. ꝛ qꝛ sic ē: rōnabiliť q̄riť vtrū vnūquodq3 hoꝝ insit toti aīe. ꝛ oī aīe: ita q itelligimus ꝛ sentim⁹ ꝛ vnūquodq3 supple alioꝝ facimus ꝛ patimur supple p totā aīaz aut alteris ptib⁹. i. p alteras ptes. ꝛ nō p totā aīaz altera facim⁹ ꝛ patimur. ꝛ ēt rōnabiliť q̄riť vtrū viuere sit in aliquo hoꝝ vno vel i plib⁹ aut in oībus. vel. n. de ipso viuere eē spāliter difficultas vtrū sit in aliq̄ vł p aliquā vnā talē potētiā aut p plēs aut poēs aut sit aliq̄ alia cā ipsi⁹ vite. ¶ Notādū aūt q dicit facim⁹ ꝛ patimur. qꝛ potētiarū aīe q̄dā sūt actiue vt nutritiua ꝛ augmentatiua. q̄dā vō sūt passiue vt sensus ꝛ appetitus.

Dubitaret forte aliqs. q̄uo ista ɔparanť ad aīaz. ¶ Dōm q aīa vna exñs ꝫm eēntiam hꝫ plēs potētias: q̄rū q̄dā nō sūt organice nec sūt act⁹ alicui⁹ ptis corpis vt itellect⁹ ꝛ volūtas. q̄dā vō drñt formaliť ꝛ rōne: ꝫ nō drñt subō ꝛ magnitudīe: vt sensitiuū ꝛ appetitiuū: ꝫ locū motiuū: ꝛ fan⁹. vbicūq3. n. ē sensitiuū ibi est appetitiuū: ꝛ ꝫm locū motiuū ꝛ fanta. hec. n. nūq̄ sepanť magnitudīe ꝛ subō. vñ videm⁹ in aīalib⁹ q̄ diuisa viuūt q in q̄libꝫ pte reseruanť sensus ꝛ fanta. ꝛ si B reseruanť in q̄libꝫ pte oꝫ ibi rē letitia ꝛ tristitia. letitia aūt q̄ ɔiungiť ɔuenienti. tristitia vō q̄ ɔiūgiť disconuenienti. ḡ rē erit in q̄libꝫ pte ꝫm locū motiuū ita q q̄lꝫ ps aīalis diuisi viuit ꝛ sentit: ꝛ si pungiť retrahiť: qd sine motiuo ꝫ locū eē nō pōt. B ḡ nō sepanť adinuicē. aliq̄ vō sepanť ab aliis sed alia nō sepanť ab eis: vt vegetatiuū sepať a sensitiuo ꝫ sensitiuū nō sepať ab illo. ꝛ B tā in eodē aīato q̄ in diuersis. in eodē. n. sepať vegetatiuū a sensitiuo. qꝛ in eodē aliq̄ ptes viuūt ꝛ vegetanť ꝛ nutriunť ꝛ augmētanť q̄ tñ nō sentiūt vt ossa. i diuersis vō ēt sepať. qꝛ repiunť aīata viuētia ꝛ nō sentiētia vt plāte. sensitiuū vō ñ sepať a vegetatiuo nec i eodē aīato nec in diuersis. qꝛ nulle ptes alic⁹ aīalis sentiunt q̄ nō vegetanť: nec est aliqd animatuꝫ qd sentiat ꝛ nō viuat. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 89

¶ Dicūt itaq3 q̄dam ptibilē ipam: ꝛ alio q̄dem itelligere: alio aūt concupiscere.

¶ Narrat ēt circa B opionem q̄rūdā phoꝝ. circa qd duo facit. qꝛ ꝑ facit qd dcm̄ ē. 2° hāc opionē iprobat ibi (Quid igiť cōtinet.) Dicit ḡ q dīxit itaq3 q̄dā phi ptibilem eē ipaz aīaz ꝛ alio q̄dem intelligere. alio aūt cōcupiscere.

Dubitaret forte aliqs. in quo errabāt isti phi sic opinādo aīam eē ptibilē. ¶ Dōm q si ɔsideranť ꝑhabita q̄druplr errare poterāt: ita q primus error eē poterat q itelligerēt aīam eē ptibilē ꝫm subam: ita q in eodē aīato essent diuerse aīe p eēntiā. scd̄s error esse poterat q si nō itelligebāt aīam ptibilē ꝫm subāz: sed ꝫm potētias: q tñ eēt sic ptibilis ꝫm potentias q q̄libet potentia determinaret sibi organū spāle. tñ vt dicebať in eodē aīato est vna aīa p eēntiā: ꝛ nō q̄libꝫ potētia determinat sibi spāle organū. qꝛ itellect⁹ nulli⁹ partis corporis est act⁹. Terti⁹ error esse poterat q aīa sic esset ptibilis ꝫ potentias q singule potētie nō solū differāt adinuicē rōne: sed ēt drant magnitudine ꝛ subō. nā vt dicebať: q̄dā sunt potētie aīe q̄ nunq̄ sepanť adinuicē subō: vt fantas. appetitiuū sensitiuū ꝫm locū motiuū nō sepanť a tactu. Quartus error eē posset q si aīa eēt ptibilis ꝫm potentias q sic q̄dā potētie sepanť ab aliis subō: ita alie possent separi ab eis: vt sic vegetatiuū sepať a sensitiuo. qꝛ q̄dā aīata viuūt ꝛ tñ sentiūt: ꝛ i eod aīali q̄dā ptes vegetať q̄b⁹ ñ iest sensus sic ecōuerso sensitiuū pt separi a vegetatiuo. Deiñ cū dic.

¶ Quid igiť ɔtinet aīaz si ptibiľ ē apta nata: nō. n. vtiq3 corp⁹: videť. n. cōtrariū magis aīa corpus cōtinere: egrediēte. n. spirat: ꝛ marcescit.

Cō. 90.

¶ Si igiť alterū aliqd vnā ipaz facit: illud maxime erit aīa: oportebit aūt iterum illud q̄rere: vtrū vnū aut multaꝝ partiū sit: siq̄dē. n. ē vnū: ppter qd nō mox ꝛ aīaz vnum: si vero diuisibile iterum rō queret: quid est cōtinens: ꝛ sic vtiq3 procedet in infinitum.

¶ Improbat hꝫ opionē de ptibilitate aīe. circa qd q̄tuor facit. ꝫm q q̄druplr pōt errari circa ptibilitatē aīe. naꝫ ꝑ ondit q aīa nō est ptibilis ꝫm essentiam: ita q in aīali sit aīa multiplex ꝫm subam. 2° ostēdit q nō ē partibilis ꝫm potentias: ita q q̄libet potētia determinet sibi aliquā ptez corporis: ꝛ aliqd spāle organū. 3° declarat q nō ē ptibilis ꝫm potētias: ita q q̄libet potētie differāt adinuicē magnitudine ꝛ loco. 4° manifestat: q ēt nō est ptibilis ꝫm potētias: ita q sic aliq̄ potētie pñt separi ab aliis: ita ecōuerso ille possint separi ab eis. 2ª ibi (Dubitabit) 3ª ibi (Videť aūt plāte) 4ª ibi (Videnť aūt ꝛ q̄ in plātis) Dicit ḡ. q si aīa est apta nata ptibilis supple ꝫ eēntiā: ita q sit multiptiuꝫ ꝫm subam. quid ḡ ɔtinet aīaz. i. qd vnit ꝛ qd ɔtinet illas ptes q nō sepenť. nō. n. vtiq3 corp⁹ pōt eē sic ɔtinēs. videť eniꝫ magis cōtrariū. nā anima magis videť ɔtinere corpus ꝛ ea q̄ sunt in corpore q nō dissoluanť q̄ ecōuerso. qꝛ egrediēte aīa a corpore corp⁹ expirat ꝛ marcescit ꝛ dissoluunť oīa q̄ sunt in corpore. si ḡ aliqd alterū a corpe facit ipam aīaz vnā: illud vtiq3 sic cōtinēs maxie erit anima. oportebit aūt iterū q̄rere illud. i. de illo sic cōtinēte et vniente: vtrū sit vnū ꝫm essentiā aut sit multipartiuꝫ ꝫm substantiā. siquidē illud eniꝫ sic cōtinens est vnū: ppter quid nō mox ꝛ aīam ponimus esse qd vnuꝫ. si vero illud cōtinens aīam est diuisibile: iterū rō q̄reret qd est ɔtinēs illud diuisibile. ꝛ sic vtiq3 pcedeť in īfinitū: aut stādū erat in pmis. ¶ Notādū aūt regulā eē phi: q quotiēscunq3 ē abire in infinitū stādū est in pmis. si ḡ aīa est multipartiuꝫ ꝫm subam ꝛ aliqd ɔtinet ipam: pari rōne illud ɔtinēs habebit aliud cōtinens. vel ḡ est abire in infinitū: vł standū est in pmis. ꝛ dicendū est aīaz nō esse ptibilē eēntialr nec esse multipartiuū ꝫm subam. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 91

¶ Dubitabit aūt aliqs de partib⁹ ipsi⁹ quā positionem hꝫ vnaq̄q3 in corpore: si eniꝫ tota aīa omne corpus cōtinet: cōuenit ꝛ ptiū vnāquāq3 continere aliquid corporis: hoc autē assimilať impoli: qualeꝫ eni partes: aut q̄uo intellectus continebit graue est fingere.

¶ Remouet 2m errorē. circa partibilitatē aīe videlz q aīa nō est sic partibilis fm potētias q q̄lz potētia determiet sibi determiatā ptez corporis ⁊ spāle organū. qz itellect⁹ nulli⁹ ptis corporis est act⁹. iō ait qd dubitabit aūt aliqs ⁊ de ptib⁹ ipsi⁹ aīe quā potētiaz bēat vnaq̄qz ps in corpe. nō. n. q̄libz potētia aīe determiat sibi aliquā corporis ptē. nā falsuz est credere aīaz sic ptibilem q si tota aīa ɔtinet oē. i. totū corp⁹: vnaq̄qz ptiuz. i. vnaq̄qz potentiaz aīe ɔtinet aliqd. i. aliquā ptē corporis. hoc aūt. i. q q̄libz potētia determiet sibi aliquā ptē corpis assimilat ipsosi. qz q̄lem ptē aut quō itellect⁹ ɔtinebit aliquā ptē corpis graue est fingere. nā si p figmētū vellem⁹ loq nō esset leue assignare quā ptez corporis determinet sibi itellect⁹ cū ipse nullius partis corporis sit actus. ¶ Deinde cū dicit.

Lo. 92 ¶ **Videnť aūt ⁊ plāte decise viuere: ⁊ aīalium q̄dā icisoꝝ tāq̄z eandē hñtia aīam spē: ⁊ si non numero vnaqueq̄z quidē ptiū sensuz hz ⁊ mouetur fm locū in q̄odā tps.**

¶ Remouet tertiū errorē. circa partibilitatem aīe. vz. q aīa nō est sic ptibilis fm potētias q̄ singule potētie dřant adinuicē magnitudīe ⁊ subo. circa qd duo facit. qz p̄ facit qd dictū est. 2o remouet quādā cauillationē poltez fieri circa pdicta ibi (si aūt nō pmanent) dicit ḡ q videnť aūt ⁊ plante decise viuere: ⁊ q̄dā ptes aīaliū decisoꝝ supple decise viuūt tanq̄ȝ illa sint hñtia eandē aīaz spē. ⁊ si nō numero. ⁊ subdit q vnaq̄qz gdez illaꝝ ptiū icisoꝝ aīaliū hz sensum ⁊ moueť fm locū in quodā tpe. i. vsq̄z ad aliquod tps. nā mēbra aīaliū anulosoꝝ icisa: licz moueanť p aliqd tps: nō tñ diu cōtinuať in eis hō mot⁹. ¶ Notādū aūt q si plante decise viuūt: ⁊ si plātanť crescūt ⁊ vegetanť: ops q in q̄lz pte reseruenť oēs potētie q̄s reqrit aīa plāte: et si in vna pte reseruať vna potētia: vtpote nutritiua: i alia vo pte reseruet alia potētia: vtpote augmētatiua: tūc non q̄lz ps plāte nutriret ⁊ augmētareť. qd pz esse falsuz. ⁊ tūc plāte decise nō viuerēt nec crescerēt: qd ad sensuz pz esse falsuz. nō ḡ sic est aīa ptibilis fm potētias q q̄libet potētie differāt adinuicē magnitudine ⁊ subo. ¶ Notādū āt q si diuidať aīal anulosuz in q̄libz pte reseruabiť sensitiuum ⁊ fm locū motiuū. nō ḡ he potētie sunt sepabiles adinuicez magnitudīe ⁊ subo. ḡ tā per ea q̄ videm⁹ in plātis q̄z per ea q̄ videm⁹ in ptib⁹ quorūdā aīaliū icisoꝝ pz verū esse qd dicebať. videlz q aīa nō est sic ptibilis fm potentias q singule potētie differant adinuicē magnitudine ⁊ subo. ¶ Notādū aūt q q̄z diu plāta est vna ɔtinua. ⁊ quā diu aīal anulosum non diuidiť tādiu est ibi vna aīa nūero fm actū. diuisa aūt plāta vel diuiso hō aīali in q̄libet parte reseruabiť aīa. ⁊ ille partes habent eādem animam nō numero sed specie. ¶ Deinde cū dicit.

Lo. 93 ¶ **Si aūt nō pmaneret: nullūz incōueniēs est. instrumenta. n. nō habent quib⁹ saluent naturā: sed nihilomin⁹ in vtraq̄z partiū oēs existūt partes: ⁊ similis spēi sunt adinuicē: ⁊ toti adinuicē quidez: sic que non sepabiles sunt: toti autem anime tanq̄z idiuisibili existe.**

¶ Remouet quādā cauillationē polēm fieri circa pdicta. diceret enī aliqs q mēbra aīalis diuisi nō diu manēt nec diu pñt viuere: sz hoc nō est q q̄libz ps nō hēat aīam: sed qz nō pōt in eis cōtinuari vita. qz nō hñt organa. nā q̄libz ps decisa nō hz os nec stomacū qd possit digerere cibū. iā aūt. si aūt nō pmanēt. i. si nō diu viuūt partes aīalis decise nullū incōueniens est. qz nō hñt instrā qbus saluent nām vel vitā: sed nihilomin⁹ tñ in vtraq̄z partiuz aīalis decisi existunt oēs ptes. i. oēs potentie q̄ reqrunť ad aīam talis aīalis. ⁊ subdit q hō potentie sunt silis spēi adinuicē: ⁊ toti adinuicem. sic ille q̄ nō sunt sepabiles toti aūt aīa tanq̄z ipsa tote indiuisibili existe. ¶ Notādūz aūt q quāto aīa est magis pfecta tanto reqrit maiorē diuersitatez in organis: ⁊ quāto vo est magis iperfecta tanto reqrit minorē diuersitatē: ita q aīe iperfecte q̄si in singulis ptib⁹ corporis exercēt oēs opōnes suas. iō hō potētie sunt adinicē siles: qz non separanť magnitudīe: sz sunt in eodē subo ⁊ q̄si in q̄liber pte corporis reseruaťvnaq̄qz talis potentia. ḡ sunt siles tales potētie. qz reqrūt siles ptes corporis. ¶ Rursus hō potētie dicunť siles toti aīe. qz i eodē siles opōnes fiunt in ptib⁹ corporis ⁊ in toto corpore. ipsa. n. aīa iperfecta dř esse idiuisibilis. qz non diuidiť ita q in vna pte corporis sit vna potentia ⁊ exerceat vnā opationē. in alia vo sit alia potētia ⁊ exerceat aliā opōnē: sz i oīb⁹ ptib⁹ corpis quodāmō reseruanť oēs ptes aīe. ¶ Ultimo cū dicit.

¶ **Videtur aūt ⁊ q̄ in plātis aīa pricipiuz q̄odā esse: hac. n. solum cōicāt ⁊ aīalia ⁊ plante: ⁊ ipsa quidez sepaťa sensibili principio: sensum autem nullum sine hac habet.** Lo. 94.

¶ Remouet q̄rtū errorē. circa ptibilitatē aīe. videlicet q aīa nō est sic partibilis fm potētias q sicut q̄daz potētie separanť ab aliis: ita alie separenť ab eis. qz vegetatiuuz separať a sensitiuo. sensus autē nō sepať ab eo: iō ait q videť aūt ⁊ aīa q̄ est in plātis esse quodāmō pncipiū vegetādi. ⁊ subdit q hac sola. i. sola vegetatiua cōicāt aīalia ⁊ plāte: ⁊ ipsa gdē vegetatiua sepaťa pncipio sensibili. i. a sensitiuo sed nullū aīatū hz sensuz sine hac. i. sine vegetatiua. qz lz vegetatiuū sepeťa sensitiuo sensus tñ nō sepať a vegetatiuo.

¶ Explicit primus liber de anima.

¶ Incipit liber secundus.

Que gdem a prioribus tradita sūt de aīa dicta sunt. Iterū aūt tāquā ex principio redeamus: tentantes determinare qd est anima: et que vtiq̄z erit cōissima rō ipsius. Commēti pmi

¶ Postq̄z phs determiauit de aīa fm opionē antiquoꝝ. In pte ista determinat fm opionē ppriā. circa qd duo facit. qz pmo ɔtinuat se ad dicēda. 2o exequiť de itento ibi (Dicam⁹ itaq̄z vnū qodā gen⁹) Dicit ḡ q q̄ sūt dicta. i. recitata ⁊ narrata: q̄ gdē sūt tradita de aīa a porib⁹. i. ab antiqs. iterū aūt tanq̄z ex pncipio redeam⁹ tētātes determinare qd est aīa: ⁊ q̄ vtiq̄z erit cōissima rō ipsi⁹. ¶ Notādū aūt q sicut dictū fuit in plogo narrāde erāt opiones antiquoꝝ: q̄tenus bñ dcā acceptarem⁹: male vo dicta renuremus. ⁊ qz modicū aut nihil bñ dcm inuentū fuit in eoꝝ opionib⁹. iō nūc q q̄si a pncipio vult redire ⁊ determiare de anima. taliť enim vult se hře phus erga antiquos. ⁊ sic vult a pncipio determinare de aīa: ac si nihil eēt dictum ab eis. ¶ Notādū ēt q de aīa duplex diffō dari pōt. vna cōis: ⁊ alia ppria. cōis enim diffō de anima habeť ex eo q ipsa est actus corpis organici: sicut ⁊ q̄libet forma est act⁹ sue māe. ppria vero diffō de aīa inuestigari pōt cognoscēdo eius potentias. naz ex diuersitate potentiarum anime vt put aliqua anima dat suo corpori q viuat solū. aliqua vero q viuat ⁊ sentiat: ⁊ aliqua gdem q viuat sentiat et itelligat: iuestigare possum⁹ diuersitatē nature ipsius aīe ⁊ dare quasi ppriam diffinitionem eius. ¶ Notandum etiaz q vbi nos habemus q querenda est cōmunissima ratio ipsius: in alia littera habetur querenda est magis propria ratio ipsius: ⁊ vtrunque aliquo modo facit philosophus. Nam primo inuestigat communissimam rationem ipsius anime dando talem diffinitionez de ipsa que

cuilibet aie competit. Postea determinat de diuersitate potentiaꝝ aie quib⁹ cognitis aliquo mõ habem⁹ viam vt magis spãliter cognoscam⁹ aiam. ⁊ vt formemus de ipsa magis ꝓpriam ⁊ magis spãlem rõnem.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ videt̃ hic phũs cõtradicere his q̃ in ꝓlogo dixerat. ibi enĩ videbat̃ innuere nõ eẽ accipiendã de aĩa rõnem cõem sed spãlez. hic aũt vult q̃ ⁊ cõissima rõ eius accipienda sit. ¶ Dõm q̃ itellectus itelligẽdo reꝝ diffõnẽ format. q̃ diffõ est exp̃ssiua ⁊ significatiua q̃ditatis reꝝ: ⁊ per hõ diffõnẽ formatã ab itellectu itelligim⁹ reꝝ q̃ditates. ¶ Diffinitio ḡ dupl̃r põt cõparari vel ad ipsas q̃ditates reꝝ q̃rũ est significatiua. vel ad ipm itellectum cui deseruit ꝑut itelligit hõ q̃ditates. vñ ⁊ cõmentator in .7. meta. vbi dat dr̃iaz iter diffõnẽ dialecticã ⁊ meta. ait hec duo ꝑtinere ad diffõnez. s. q̃ sit significatiua q̃ditatis reꝝ ⁊ q̃ sit organũ ⁊ instrm̃ itellect⁹ deseruiẽs ei ad itelligendũ q̃ditates ipsas. cũ ḡ q̃rit̃ vtꝝ de aĩa vel de aliq̃ alia re reddenda sit diffõ cõis ⁊ gñal̃. si ꝯparam⁹ diffõnẽ ad ipaz rez cui⁹ est significatiua sic sp̃ diffõ gñalis ⁊ cõis ẽ ipropa. qꝛ gen⁹ ꝓp̃e nõ dic̃ formã vnã nec q̃ditatẽ vnã vl̃ yposta sim vnã. imo vt dixim⁹ in p̃ hui⁹. nã gñis ꝑut cõparat̃ ad vl̃e qõ est in itellectu est ꝯcept⁹ sũpt⁹ ex tenui singulariũ silitudine. sꝫ si ꝯparem⁹ diffõnez ad itellm̃ vt deseruit ad itelligendũ. qꝛ sunt nobis p̃ nota ꝯfusa magis: ⁊ cognoscẽdo cõia ꝓcedim⁹ in cognitionẽ spãliũ: nõ sũt abyciende diffõnes cões. phs itaq̃ innuebat sup̃⁹ nõ eẽ dãdaz cõez ⁊ gñalez diffonez ipsi⁹ aie. ꝓp̃ iproprietatẽ quã hñt hõ diffõnes ex p̃te reꝝ. hic aũt dicit q̃rendã esse cõissimã diffõnẽ ipsi⁹ aie. ꝓp̃ h̃ q̃ tales diffõnes ⁊ si hñt aliquaz iproprietatẽ vt ꝯparant̃ ad res. sunt tñ organa ⁊ istra deseruientia itellectui ad cognoscendas nãs reꝝ. ¶ Deide cũ dicit.

Lõ.z.

¶ **Dicimus itaq̃ vnum quoddam genus eoꝝ q̃ sunt substantiam ipsaz: huius aũt aliud q̃dem est sicut mãz: que ſm se q̃dez nõ est hoc aliqd: aliud aũt formaz ⁊ speciez: ſm quã iam dr̃ hoc aliqd: ⁊ tertiam que ex his.**

¶ Exequit̃ de itento. circa qõ duo fac. qꝛ p̃ iuestigat de aie diffonez cõem oĩ aie. z° qꝛ nõ ẽ sistendũ in diffõne cõi. ing rit circa aiam diffõnes spãles ⁊ ꝓprias ibi (Oĩs aũt ex icertia) Circa p̃mũ tria fac. qꝛ p̃ venat̃ p̃tes ponendas i diffõne aie. z° ꝯcludit diffõnẽ ei⁹ taliꝫ venatã. 3° declarat q̃daz declarãda circa diffõnẽ ipsi⁹. z° ibi (Necesse est ḡ) 3° ibi (Hic aũt dr̃) ¶ Ad euidẽtiã p̃me p̃tis. sciẽdũ q̃ aia ⁊ oĩs forma q̃ est p̃fectio mãe hꝫ silez diffõnẽ diffõnib⁹ accidẽtiũ. qꝛ sic in diffõnib⁹ acciñtũ ponit̃ subm: qõ est p̃ter eoꝝ eẽntiã: sic in diffõnib⁹ taliũ formarum ponit̃ mã vel corp⁹ qõ est p̃ter eẽntiã forme. he ḡ diffõnes ⁊ ille sunt ꝑ additamẽta. in diffõnib⁹ aũt ꝑ additamẽta: vt tradit phs .7. meta. est mod⁹ ꝯriꝰ respcũ diffõnũ subaꝝ. nã in diffõnib⁹ subaꝝ q̃ nõ sunt ꝑ additamẽta qõ ẽ ibi potentiale se hꝫ vt gen⁹: ⁊ qõ est formale se hꝫ vt dr̃ia vt si aĩal rõnale est diffõ hoĩs aĩal i hac diffõne se hꝫ q̃si potẽtiale ⁊ vt mã: ⁊ rõnale se hꝫ q̃si actuale ⁊ vt forma: sꝫ in diffõnib⁹ acciñtiũ est eꝯrio. nã si diffiniat̃ symus qõ ẽ nasus cau⁹. li curuus se hꝫ q̃si gen⁹: ⁊ nasus q̃ est subm ⁊ mãle respcũ ei⁹ se hꝫ q̃si dr̃ia. Nã sic aĩal est cõe ad oẽ sensibile: addito tñ ei hoc qõ est rõnabile ꝯhit ipm ⁊ ꝯstituit hãc spẽz sube q̃ est hõ: sic cauũ est cõe ad oẽ ꝓfundũ. ⁊ addito sibi naso ꝯhit̃ ⁊ ꝯstituit̃ h̃ accñs qõ est symuz. sit ẽt in diffõne formarũ se hꝫ. nã eẽ actũ p̃mũ vel rẽ actũ subalẽ ẽ cõe cuilibꝫ forme subali. sꝫ rẽ actũ subalẽ ⁊ p̃mũ corpis phẏci potẽtia vitam hñtis est ꝓpriũ aiarũ. in hac ḡ diffõne ea q̃ se tenẽt ex p̃te act⁹ se hñt q̃si gen⁹. sꝫ ea q̃ se tenẽt ex p̃te potẽtie ⁊ ex p̃te corpis se hñt q̃si dr̃ia. i venãdo ḡ p̃tes positas in diffõne aie duo facit. qꝛ p̃ venat̃ ea q̃ se tenent ex p̃te act⁹ siue gñis. z° ea q̃ se tenent ex p̃te corpis vel ex p̃te dr̃ie. z° ibi (Sube aũt maxie) ea aũt q̃ in diffõne aie se tenẽt ex p̃te act⁹ ⁊ ex p̃te gñis sunt tria. nã aĩa est act⁹ subalis ⁊ p̃mus. Circa p̃mũ ḡ tria fac. ſm q̃ tres diuisiõẽs ponit. nã p̃ põit quãdã diuisionẽ ꝑ quã vult hẽ q̃ aĩa est q̃d subale. z° ponit diuisionẽ aliã ꝑ quã venat̃ q̃ aĩa hꝫ rõnẽ act⁹. 3° ponit diuisionẽ tertiã ꝑ quã hñ põt q̃ aĩa est act⁹: nõ q̃libꝫ sed p̃m⁹. ex his ḡ trib⁹ diuisiõib⁹ venari possum⁹ q̃cũq̃ in diffinitiõe aie tenẽt se ex p̃te gñis ⁊ ex p̃te act⁹. z° diuisio icipit ibi (Est aũt mã) 3° ibi (Et h̃ dupl̃r) Dicit ḡ q̃ nos vt̃ q̃ possum⁹ dicere subaz eẽ vnum quoddam gen⁹ eoꝝ q̃ sũt .i. eẽ quoddã gen⁹ entis ⁊ h⁹ q̃dẽ sube aliud q̃dẽ se hꝫ sicut mã qõ ſꝫ se nõ est in actu. aliud aũt se hẽ dicim⁹ q̃si formã ⁊ spẽm ſm qua dr̃ iam h̃ aliqd i actu. ⁊ est dare tertiã subaz q̃ est cõposita ex his. videlꝫ ex mã ⁊ forma. est ḡ h̃ diuisio: q̃ alia est suba mã alia forma ⁊ alia cõpositũ: ex q̃ diuisione hẽ vult q̃ aĩa q̃ est forma est suba vel ẽ q̃d subale.

Dubitaret forte aliqs. vtrũ suba q̃ est gen⁹ p̃dicatur de mã ⁊ de forma. ⁊ videt̃ q̃ sic. qꝛ phs in h̃ loco subaz q̃ est quoddã gen⁹ entis diuidit in mãz ⁊ formã ⁊ cõpositũ qõ nõ eẽt nisi suba q̃ ẽ gen⁹ de mã ⁊ forma p̃dicari posset. ¶ In ꝯriũ est. qꝛ p̃ncipia nõ sũt in gñe nisi ꝑ reductionẽ: sꝫ qõ ẽ in gñe ꝑ reductionẽ de eo nunq̃ p̃dicat̃ gen⁹. mã ḡ ⁊ forma q̃ sũt p̃ncipia in gñe sube ꝑ tãto sunt in hõ gñe. qꝛ p̃ncipiata vel ꝯposita ex mã ⁊ forma sũt i gñe. de ipsa ḡ p̃ncipiatis p̃dicabit̃ gen⁹: de p̃ncipiys vo p̃dicari nõ poterit. ¶ Dõz q̃ duplici via venari possum⁹ subaz q̃ est gen⁹ nõ p̃dicari de mã ⁊ forma. p̃° via sumit̃ ex eo q̃ gen⁹ hꝫ rõnẽ toti⁹. mã vo ⁊ forma rõnẽ p̃tis. z° vo sumit̃ ex analo°. reperta iter subaz mãz formã ⁊ ꝯpositum. p̃ma via sic pꝫ. Nã vt dicit̃ i top. ꝯ rõnẽ gñis est nõ p̃dicari eẽntial̃r. ⁊ qꝛ ps nõ p̃dicat̃ eẽntial̃r de toto: cũ suba q̃ est gen⁹ p̃dicet̃ essential̃r de suba ꝯposita ex mã ⁊ forma. p̃dicat̃ .n. eẽntial̃r de ipsa spẽ vt de hoĩe vel de capra q̃ intelligit̃ sic eẽ ꝯposita. q̃re cũ mã ⁊ forma sint p̃tes sube cõposite: si suba q̃ est gen⁹ p̃dicaret̃ de hõ p̃tib⁹ cuz suba sic accepta dicat totũ ⁊ p̃dicet̃ eẽntial̃r de suba ꝯposita dñte totũ. tũc totũ p̃dicaret̃ de suis p̃tib⁹. cũ ḡ vnũ totũ sit multe p̃tes si totũ p̃dicat̃ de suis p̃tibus. tũc vnũ esset multa tota: qõ ẽ icõueniẽs. vñ dr̃ .6. top. q̃ si gen⁹ predicaret̃ de dr̃ia vnũ aĩal eẽt multa aĩalia. hãc aũt rõnẽ q̃ suba q̃ ẽ genus nõ p̃dicet̃ de mã. qꝛ dicit totũ: ⁊ mã p̃tẽ: tãgit ꝯmẽtator in z° meta. sup illo cap̃lo. q̃si in fũdamẽto nãe. vbi ait dr̃iaz esse iter gen⁹ ⁊ mãz. qꝛ mã dicit potẽtiã purã: genus aũt dicit q̃d mediũ iter potẽtiã ⁊ actũ: ac si diceret q̃ gen⁹ dicit q̃d ꝯpositũ ex actu ⁊ potẽtia. mã vo dicit ipaz potentiaz. iõ dr̃ia est iter gen⁹ ⁊ mãm: ⁊ suba q̃ ẽ gen⁹ p̃dicari de mã nõ põt. sic ẽt dicere possum⁹ q̃ qꝛ gen⁹ dicit q̃d ꝯpositũ ex potẽtia ⁊ actu: de forma q̃ dicit ipz actũ p̃dicari nõ poterit. ¶ Uiso subam q̃ est gen⁹ nõ p̃dicari de mã ⁊ forma ex eo q̃ hꝫ rõnẽ toti⁹. ille vo rõnẽ p̃tis. Restat videre q̃uo hõ p̃dicatio stare nõ possit ꝓp̃ analogiã reptã in ipsis. Sciẽdũ ḡ q̃ licꝫ vera vniuocatio sit solũ in spẽ spãlissima ⁊ de gen⁹ ꝯtineat analogiã q̃ndã: aliq̃ tñ analogia tollit naturaz gñis. analogia .n. q̃ reperit̃ in gñe sumit̃ ex eo q̃ genus nõ dicit formã vnã. sed p̃les: ⁊ ille p̃les forme p̃fectione ⁊ dignitate se excedũt. nã si hñ seq̃ volum⁹ ꝑypateticoꝝ viã nõ sunt due forme q̃ sunt eq̃lis p̃fectiõis ⁊ q̃ eq̃liter p̃ticipent suũ gen⁹. analogia ergo ſm magis p̃fectũ ⁊ iperfectũ reperit̃ in genere. sꝫ analogia ſm cãm ⁊ causatũ tollit rõnem generis. naz licet aĩal perfectius reperiat̃ in homĩe q̃ in leone. hõ tamen nõ est cã quare aĩal de leone predicetur. nã si hoc esset: animal nõ esset genus: sed esset analogũ tali analogia q̃ tolleret rõnẽ generis. cũ ergo materia dẽat q̃ sit suba ⁊ aliquid in actu ꝑ formã. ꝯpositũ vo

sit h aliquid ⁊ suba per materiā ⁊ formā ex qbus cōponitur. suba dr̄ analogice de mā forma ⁊ cōposito ſm analogiam acceptā penes cām ⁊ cātum. ⁊ qz hoc tollit rōnē generis cōcedendū est subam q̄ est genus nō p̄dicari de illis tribus: sed subam que est quid analogum. qḋ vero obijciebatur de pħo valde signanter loqtur si ɔsideret̄ text⁹ ei⁹. nō. n. ait subam q̄ est gen⁹ p̄dicari de mā forma ⁊ ɔposito: sed dicit qḋ suba est qdā gen⁹ entis ⁊ h⁹ sube. aliud qdē ē mā aliud forma mā g̃ nō ē suba q̄ est gen⁹: sz est aliqd h⁹. qz est ps ei⁹ vel p̄ncipiū respectu ipsi⁹. ⁊ sic mā nō est suba q̄ est gen⁹. sz est aliqd h⁹ sic nec forma sola. g̃ suba z⁹ q̄ ē cōposita ē illa de q̄ eēntialr̄ p̄dicat̄ sba q̄ ē gen⁹. Deīn cū dic.

¶ Est autem materia quidez potentia: species autem est endelechia.

¶ Ponit scḋaz diuisionē dicēs. qḋ est āt mā quedā potētia spēs āt. i. forma ē endelechia. i. pfectio ⁊ act⁹. ¶ Notāduz aūt qḋ sic ex p̄ma diuisiōe voluit pħs qḋ aīa eēt qd subale. qz est forma ⁊ suba dr̄ de mā ⁊ forma ⁊ cōposito. sic pħus ex hac diuisiōe vult hr̄e qḋ aīa sit act⁹. qz ē forma ⁊ forma ē qdaz act⁹ sic mā est q̄dā potētia. ¶ Deide cū dicit.

¶ Et hoc dupl'r. hoc quidem sicut scientia: illud autem sicut considerare.

¶ Põit z^m diuisionē dicēs. qḋ ⁊ h. i. act⁹ dr̄ dupl'r. nā h qdē est sic scīa. i. sic act⁹ p̄m⁹. illud aūt ē sic ɔsiderare. i. sic act⁹ secūdus ex hac aūt diuisiōe habere vult qḋ anima sit act⁹ nō quilibet sed primus. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 3. ¶ Substātie aūt maxime videntur eē corpora. Et hoꝝ physica: hec. n. alioꝝ principia.

¶ Postq̄ venat⁹ ē ptes diffōnis aīe tenētes se ex pte act⁹ ⁊ ex pte gnīs. in pte ista venat̄ h⁹ ptes tenētes se ex parte corpis: ⁊ q̄si ex pte dr̄ie. circa qḋ tria fac. qz p̄ venat̄ hanc pticulā qḋ est act⁹ corpis phȳci. z⁹ qḋ est act⁹ vitā hn̄tis z⁹ qḋ est act⁹ hn̄tis vitā nō q̄cūq̧ mō: sz in potētia. z⁹ ibi (Sz physicoꝝ) z⁹ ibi (Quare dē corp⁹) Dic̄ g̃ qḋ maxie sube vident̄ esse corpa ⁊ hoꝝ. s. de nūero corpoꝝ maxie sūt sube corpa phȳca qz h sūt p̄n⁹ alioꝝ. ¶ Notādū aūt qḋ dic̄ corpora eē maxie subas nō qḋ maxie hēant eē vel qḋ plꝰ habeāt de entitate q̄ȝ alia: sz dr̄r maxie eē sube. qz maxie sūt manifeste: ⁊ plꝰ appet sensib⁹ nr̄is eas eē subas. ¶ Notāduz ēt qḋ oēs forme artificiales sūt accn̄tia: vt vult cōmētator p̄ pħi. tota g̃ suba artificialiū est mā. corpa g̃ phȳca sunt magis sube q̄ȝ artificialia. qz artificialia sūt sube solum rōne mãe. phȳca vo sūt talia nō soluz rōne mãe. sz ēt rōne forme. ē āt ⁊ alia rō q̄re corpa phȳca sūt magis sube. qz sꝫ accn̄s p̄supponit subaz. ⁊ suba hz rōnē p̄ncipij respcū accn̄tis. ⁊ qz ars p̄suppōit nāȝ ⁊ nālia sūt p̄ncipia artificialiuz: vt lapides ⁊ ligna sūt p̄n⁹ dom⁹. ⁊ ferrū est mãle p̄ncipiū cultelli ⁊ serre: oꝫ talia eē magis subas q̄ȝ artificialia corpa. ¶ Notādū ēt qḋ cū aīa hēat rōnē p̄ncipij: ⁊ cū corpora aīata sint p̄⁹ in gn̄e corpoꝝ: si aīa ē act⁹ aliq̄ꝝ corpoꝝ: dignū est eā eē actū corpoꝝ physicoꝝ. venata est g̃ illa pticula qḋ aīa est actus corporis physici. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Physicoꝝ aūt alia qdem hn̄t vitā: alia autē non hn̄t. Vitā aūt hr̄e dicim⁹ id qḋ p seip̄z alimentum: ⁊ augmentū: ⁊ decrementū hꝫ.

¶ Venat̄ pticulaz aliā. videlꝫ qḋ aīa est act⁹ corporis hn̄tis vitā. dic̄ g̃ qḋ phi. corpoꝝ alia qdē hn̄t vitā: alia aūt n̄ hn̄t. ⁊ subdit qḋ vitā hr̄e dicim⁹ id qḋ p seip̄m alimētū ⁊ augmentū ⁊ decrementū hꝫ. ⁊ tūc est supplēdus text⁹ qḋ cuz corpora aīata p se nutriant̄ ⁊ hēant augmētū ⁊ decrementuz. oꝫ talia corpora hr̄e vitā. Est ergo aīa actus corporis phi. nō cuiusl ibꝫ: sed hn̄tis vitaz. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quia oē corpus physicū pticipās vita suba erit. substātia aūt sic sicut cōposita. ¶ Qm̄ aūt est corp⁹ ⁊ h⁹ vitam hn̄s: neq̧ vtiq̧ erit corp⁹ aīa: nō est. n. eoꝝ q̄ in subiecto corpus: magis aūt sicut subiectum ⁊ materia est. Co. 4.

¶ Venat̄ particulā aliā. videlꝫ qḋ aīa ē act⁹ corporis phi. hn̄tis vitā nō quocūq̧ mō: sꝫ potētia. dicit g̃. q̄re dē corp⁹ physicū pticipans vitā sup̄. in actu. suba erit. suba autē sic sic cōposita. ⁊ subdit: qm̄ aūt est corp⁹ ⁊ h⁹ corp⁹. s. ɔpositū qḋ est hn̄s vitā. s. in actu: ⁊ supplēdū est qḋ corp⁹ qḋ ponit̄ ī diffōne aīe nō est h⁹ corp⁹ cōpositū sic habens vitā: nec ēt vtiq̧ corp⁹ qḋ ponit̄ in diffōne aīe est ipsa aīa. qz tale corpus nō est eoꝝ q̄ sūt in subo: sꝫ magis ē ips̄ subꝫ vel sic ipsa mā. cōplēda est g̃ rō pħi: qḋ si corp⁹ qḋ ponit̄ in diffinitiōe aīe nō est corp⁹ cōpositū actu hn̄s vitā. nec est ipsa aīa q̄ ē in corpe. sic in subo sꝫ h⁹ corp⁹ se hꝫ sicut subꝫ ⁊ mā. qz qḋ est tale. est potētia hn̄s vitaz. aīa g̃ est act⁹ corporis hn̄tis vitā nō quocūq̧ mō: sed in potentia.

Dubitaret forte aliqs. cui⁹ corpis sit act⁹ aīa. ⁊ videt̄ qḋ corpis cōpositi. nā hn̄ dictū est: qḋ aīa est forma hoīs: ⁊ est forma aīalis. ⁊ per ɔn̄s est forma illi⁹ corporis qḋ p̄dicat̄ de hoīe vel de aīali: sed tale corp⁹ est corp⁹ cōpositū. g̃ aīa est forma corporis ɔpositi: sꝫ forma ⁊ actus sūt idez. g̃ aīa est act⁹ corporis cōpositi. ¶ In ɔriuz est pħs q̄ vult qḋ corp⁹ cui⁹ est act⁹ aīa nō sit ip̄m corpus ɔpositū nec sit ipsa aīa: sꝫ magis est mā ⁊ subm. ¶ Dōm qḋ aliud est q̄rere. vtrū aīa sit forma aīalis vel corpis cōpositi. ⁊ vtrū aīa vel corp⁹ cōpositū ponatur in diffōne aīe. nā ⁊ sı cōcedi pōt qḋ aīa sit forma corporis cōpositi: corp⁹ tn̄ cōpositū non cōponit̄ in diffōne aīe. naꝫ cū tale corp⁹ icludat formā si poneret̄ in diffōne forme idez poneret̄ in diffōne sui: q̄re cū h loquat̄ pħs non de quocūq̧ corpore cui⁹ act⁹ est aīa: sed de corpore qḋ ponitur in diffōne aīe: hn̄ dictū est. qḋ cum diffinit̄ aīa qḋ aīa est act⁹ corpis: li corpis nō dicit corp⁹ cōpositū: nec dicit ipaz aīaz: sꝫ dic̄ alterā ptez ɔpositi vt māz ⁊ subꝫ. ¶ Possumus aūt al'r rn̄dere qḋ forma p se. ⁊ p̄ iformat māz ⁊ ē actus ei⁹. sı aūt est act⁹ cōpositi h nō est rōne q̄ ɔpositū ē. qz cū cōpositū icludit formā: idē esset act⁹ sui. ɔpositū itaq̧ nō ſm se totū iformat̄ a forma: sꝫ rōne alteri⁹ partis vt rōne mãe. g̃ ista est p se ⁊ p̄. qḋ forma est act⁹ mãe: qḋ autē sit act⁹ ɔpositi. h est rōne ptis mãlis exn̄tis in ipsa forma. g̃ est act⁹ mãe p se ⁊ p̄mo: ⁊ aīa p se ⁊ p̄ ē act⁹ corpis qḋ respectu ei⁹ se hꝫ sic mā ⁊ subm: vt hic pħus ait. est tn̄ actus corpis ɔpositi vel est act⁹ ipsi⁹ aīalis non p se ⁊ p̄: sed rōne ptis mãlis exn̄tis in ipso: ⁊ ex ɔn̄ti vt rō supior ostēdebat. ⁊ per h pꝫ solō ad obm: q̄ūo aūt tale corp⁹ qḋ cōponit̄ in diffinitiōe aīe: ⁊ qḋ se hꝫ sic mā ⁊ subm sit potētia vitā hn̄s ī sequenti lectiōe clarius ostēdet̄. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Necesse est ergo animaz substantiaz esse: sic speciem corporis physici potentia vitā habentis. ¶ Substantia aūt actus est ⁊ pfectio huiusmodi igitur corporis actus. Co. 5.

¶ Venatis ptib⁹ positis in diffōne aīe cōcludit diffōnem ipsam tanq̧ venataz dicens: qḋ necesse est ergo aīam esse substantiam sicut speciem. idest sicut formā ⁊ actum corporis physici. idest naturalis potentia vitam habentis. ⁊ subdit qḋ anima autem est substantia que est actus: ⁊ qḋ huius igitur corporis. s. potentia vitaz habentis actus scilicet est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc autez dicit̄ dupliciter: alius quidē sicut scientia: alius qdez sicut cōsiderare. manifestū est igit̄: qḋ aīa est act⁹ sicut scīa: iexistere. n. aīaz ⁊ somnus ⁊ vigilia est: ɔpportionale aūt vigi-

lantia qd ez ipsi cōsiderare: somnus aūt ipsi ha-
Cō.6. bere ꝛ nō operari. ¶ Prior aūt generatiōe in eodem subiecto scia est. vñ aīa est prim⁹ actus corporis physici potētia vitā hñtis.

¶ Declarat qdā declarāda circa diffōnez aīe. dixerat.n.se velle inuestigare cōissimā rōnē aīe. ꝛ ēt dixerat ꝙ necē est aīam esse sic actū corpis physici. duo ḡ sunt declarāda circa hȝ diffōnē. pmo ꝙ hȝ diffō sit cōissima. z°. qȝ ptes posite in diffōne aīe sunt de rōne ei⁹: ꝛ ꝙ diffō aīe sit cōueniēter assignata. duo ḡ facit. qȝ p° ōndit diffōnē aīe esse cōissimam: vel pbat eā eē cōem oī aīe. scdo ōndit ipaȝ eē cōuenienter assignatā ibi. (Unī nō opȝ qrere) Circa pmū tria facit. qȝ p° ōndit pdictā diffōnē esse cōez oī aīe. ꝙtū ad ea q̄ se tenent ex pte act⁹. z°. ꝙtuȝ ad ea q̄ se tenēt ex pte corporis. 3°. ex his q̄ dixerat ꝯcludit ꝯclōnē intētam asserens diffōnē datā. de aīa cuilȝ aīe eē cōez. z° ibi (Tale āt qdcūqȝ) 3° ibi (Si aūt aliqd cōe) Dic̄ ḡ ꝙ hȝ aūt.i.act⁹ dupl̄r dr̄. ali⁹ aūt sic sciā.i. sic act⁹ pm⁹. alius aūt sic ꝯsiderare.i. actus scds. māifestū ē ḡ ꝙ aīa se hȝ sic scia.i. sic act⁹ pmus ꝗā in existere aīaȝ.i.p hȝ ꝙ aīa existit in aīalibus ꝛ sonus ꝛ vigilia ē.i. inest ipsis aīalib⁹: ꝛ addit ꝙ vigilātia ē pportionabile vel ē sile vt hȝ alia lr̄a ipsi ꝯsiderare.i. ipsi actui z°. sonus aūt sile ē ipsi hr̄e sciaȝ ꝛ nō opari pcā. in eodē ḡ scia pior est gn̄atiōe ꝙ ꝯsiderare. vñ seqt̄ ꝙ aīa est act⁹ pmus corpis physici potētia vitā hñtis: tūc ḡ est supplēda lr̄a ꝙ cū hȝ sit cōe oī aīe esse sic actū pmū diffō data de aīa cōissima ē ꝙtū ē ex pte act⁹. ¶ Notādū ꝙ cuȝ aīal semp heat aīaȝ: nō tn̄ sp vigilat: ꝛ cū pus itelligit aīal. vel aliud corp⁹ aīatū hr̄e aīaȝ ꝙ opari p ipam: aīa magis assilat̄ somno ꝛ scie ꝙ ipsi vigilare ꝛ cōsiderare. bona ē ḡ pbatio phi. ꝙ qȝ in aīali ꝛ in eo in q̄ existit aīa iest sōn⁹ ꝛ vigilia. iō aīa non assilat̄ vigilie nec actui. z° qȝ si hȝ eēt cū aīal sp hēat aīam nō ei iesset sōn⁹ sed sp vigilaret. ḡ aīa magis erit act⁹ pm⁹ ꝙ scds. ꝛ qȝ hȝ est cōe oī aīe eē hȝ actum diffō data de aīa ꝙtū est ex pte act⁹ cuilibȝ aīe est cōis. ¶ Notādū ēt ꝙ sȝ phȝ in .9. meta. gn̄atiōe vel tpe i eodē potētia pcedit actū. licȝ simpl̄r act⁹ pcedat potētiā. ꝛ qȝ hñs actū pmū vt habitū vel formā ē in potētia ad actuȝ z^m vt ad opōnē. i eodē.i. respectu eiusdē gn̄atiōe vel tpe pus itelligit̄ aliquis habere sciam ꝙ considerare fm ipam ꝛ hr̄e aīam ꝙ operari fm eam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tale autem qdcunqȝ organicū: organa aūt ꝛ plantaꝝ ptes sunt: sed penitus simplices: vt folium fructiferi coopertimentuȝ: fructiferum autem fructus: radices vero ori similes sunt: vtraqȝ enim trahunt alimentum.

¶ Oñdit diffōnē pdictā esse cōem ꝙtū ad ea q̄ se tenēt ex pte corpis dicēs. qdcūqȝ corp⁹ cui⁹.s. act⁹ ē aīa tale ē organicū. nā organa aūt ꝛ ptes plātaꝝ sunt: sȝ hȝ organa vl̄ hȝ ptes sunt q̄si penit⁹ simplices.i. nō hñt tātā diuersitatem sic ptes ꝛ organa aīaliū: ꝙ aūt in plātis sit assignare organa. pȝ. qȝ foliū est vt coopimētū corticis vl̄ fructiferi.i. illi⁹ ptis vbi fruct⁹ nascit̄. ꝛ fructiferuȝ.i. ps illa vbi fruct⁹ nascit̄ fcā est gr̄a fruct⁹. radices vō in plātis sūt siles ori. naȝ vtraqȝ trahūt alimētū. p ora.n. aīalia trahūt alimētū: plāte vō p radices. ¶ Notādū aūt viȝ rōnis phi in hȝ ꝯsistere ꝙ si corpa plātaꝝ: de qb⁹ min⁹ vr̄: sūt organica ꝛ physica hñtia vitā multomagis hȝ erit i alijs corpib⁹ alioꝝ aīatorū. ḡ ꝙtū ē ex pte corpis: diffō data de aīa cōis ē oī aīe: cū q̄libȝ aīa sit act⁹ corpis physici. ¶ Notādū ēt ꝙ organuȝ dr̄ oē illud qd ē ad aliud ordinatū. eo ḡ ipo ꝙ folia ordināt̄ ad tegēdū cortices fructuū vel ad tegēduȝ ptem fructifere arboris: ꝛ ptes fructifere facte sīt pp fructū: ꝛ radices pp assūptiōeȝ nutrimēti oȝ i ipa plāta distinguere organa sȝ nō sit ibi tāta dr̄ia organoꝝ ꝙta i aīalib⁹. ¶ Deinde cū dic̄.

¶ Si autē aliquod commune in omni anima Cō.7. oportet dicere: ꝙ erit vtiqȝ actus primus corporis organici physici.

¶ Cōcludit ex dcis diffōnē datā d aīa eē cōez oī aīe dicēs. ꝙ si oȝ dicere aliqd cōe eē in oī aīa.i. si oȝ dicere aliquam diffōnē eē cōez oī aīe: erit vtiqȝ ista ꝙ ē act⁹ pmus corporis organici phici. ¶ Notādū āt ꝙ sīt hȝ diffō nō ē cōis oī aīe vel hȝ eēt ex pte act⁹. qȝ nō oīs aīa eēt act⁹ pm⁹ vel ex pte corpis. qȝ nō oē corp⁹ aīatū eēt organicū physicū: sȝ cū oñsū sit oēȝ aīaȝ eē actū p^m ꝛ oē corp⁹ aīatū ēt plātarū ꝙ min⁹ vr̄ eē organicū physicū pȝ diffōnē pdictā oī aīe esse cōem.

Unde nō opȝ querere: si vnum est anima et corpus: sic neqȝ oȝ q̄rere: si vnū est cera et figura: nȝ oīo vniuscuiusqȝ mā: et id cui⁹ est mā: hoc enim vnū et ens: quū multipl̄r dicant̄: qd pprie est actus.

¶ Postq̄ phs venat⁹ ē diffōnē aīe ꝛ ōndit diffōnē illā esse cōez oī aīe. in pte ista ōndit diffōnē illā eē cōueniēter assignatā. circa qd duo fac̄. qȝ p° fac̄ qd dcm̄ ē. z°. ex his q̄ dixerat ꝯcludit aīaȝ ꝙtū ad aliq̄s suas ptes iseparabilē eē a corpore ibi (Qd qdē igit̄ nō sit aīa) Circa p^m. 4. fac̄ sȝ ꝙ q̄st .4. tetigerat circa diffōnē aīe. dicebat̄.n. ꝙ aīa ē act⁹ subalis ꝛ pm⁹ corpis organici physici potētia vitam hñtis. p° ḡ oñdit ꝯueniēter eē assignatū: ꝛ dcm̄ ꝙ aīa ē act⁹. z° ꝙ aīa ē act⁹ subal̄ ꝛ pm⁹. 3° ꝙ ē act⁹ corpis organici phyci. q̄rto ꝙ ē act⁹ potētia vitā hñtis. z° ibi (Ur qdē igr̄) 3° ibi (Cōsiderare āt i ptib⁹) 4° ibi (Est āt nō abijciēs aīaȝ) Dic̄ ḡ. vñ pȝ. ꝙ nō oȝ q̄rere. si vnuȝ ē aīa ꝛ corp⁹: sic nec oȝ q̄rere si ꝯtigit eē vnū cerā ꝛ figurā: neqȝ oīo vniuscuiusqȝ māȝ ꝛ cui⁹ ē mā. hȝ.n. vnū ꝛ esse cū mltipl̄r dicant̄ qd ppe act⁹ ē. ¶ Notādū āt ꝙ fatuū eēt q̄rere quō ex corpe ꝛ albedie fiat corp⁹ albū cū de rōne albedis sit albificare corp⁹ i q̄ existit. sic qȝ act⁹ ꝛ forma rei ē ipsa vnitas ei⁹ ꝛ est illud a q̄ res hȝ esse ꝛ vnū eē: fatuū ē q̄rere quō ex potētia ꝛ actu ꝛ ex mā ꝛ forma fiat vnū. nā sic de rōne albedis ē facere albuȝ. sic qȝ forma ē ipa vnitas rei de rōne ei⁹ ē dare eē ꝛ facere vnū. itendit ḡ phs tale rōnē. illud qd de se ē vnitas q̄daȝ ꝛ de se ē apta nata facere vnū cū mā: oȝ dici act⁹ ꝛ forma: sȝ aīa de se ē q̄dā vnitas: ꝛ d se ē apta nata facere vnū cū corpe. ḡ est act⁹ ꝛ forma corpis. ¶ Notandū ēt ꝙ esse actū nō est ppriū forme subalis: imo ꝯpetit oī forme: eo.n. ipso ꝙ corp⁹ ē in potētia ad aīaȝ: ꝛ cera ē in potētia ad figurā fit vnū ex corpe ꝛ aīa ꝛ ex cera ꝛ figura. nā cū dicat̄ eē ꝛ vnū multipl̄r: qȝ aliqd ē in potētia: aliqd ē in actu. aliqd hȝ vnitatē in potētia aliqd in actu. qȝ ppe vnū ꝛ eē ꝯpetit ipsi actui. iō ab actu ꝛ forma res hȝ eē ꝛ vnitatez. ꝛ p se resultat ens ꝛ vnum ex forma et eo cuius est forma vel ex actu et eo cuius est actus.

Dubitaret forte aliqs. vtꝝ fiat vnū ex aīa ꝛ corpe ꝛ ex mā ꝛ forma: ꝛ vtr̄ ex potētia ꝛ actu.

¶ Dōm ꝙ cū q̄rit̄ vtꝝ ex mā ꝛ forma ꝛ vtr̄ ex potētia et actu fiat vnū aut ē hȝ qd itroducta. qȝ dubitat̄ de mō vnitatis: aut qȝ q̄rit̄ vnitatis cā. si itroducta ē pp moduȝ dici oȝ ꝙ sic agēs ꝯiungit̄ patiēti sȝ v̄tutē sic forma vnit̄ māe fm eēntiā. ꝛ qȝ sic a v̄tute egredit̄ opari sic ab eēntia egredit̄ eē. iō sic ex actiuo ꝛ possiuo fit vnū fm opōnes: qȝ agētis ꝛ potiētis ē vn⁹ act⁹. vt phs ait 3°. phycoꝝ. sic ex mā et forma fit vnū fm eē. qȝ eaꝝ ē vnū. ꝛ idem eē. pȝ ḡ quō ex mā ꝛ forma fiat vnū. sȝ si nō dubitat̄ de mō sȝ de cā. distinguēdū ē de cā. qȝ aut dubitat̄ de cā itrinseca aut de extrinseca. si de itrīseca nlla q̄rēda est tal̄ cā. nō.n. est aliq̄ colla nec aliqs clau⁹ ꝯiungēs formā māe. nihil.n. ē itermediū iter māȝ ꝛ formā qd se hēat q̄si ligamētū ligās mām for-

me ppter hoc bñ dcm̄ est q non oz q̄rere quō ex aīa ⁊ corpore ⁊ figura ⁊ cera fiat vnū.i.nō oz q̄rere aliquā cām̄ īt̄rinsecā ligātē ⁊ cōiūgētē formā cū mā̄:s3 eo ipso q h est qd ī potētia.illud vō qd in actu:fit ex eis vnū:q̄re nō est vlterius q̄rēda aliq̄ cā intrinseca:q̄rēda est tñ extrinseca cā:⁊ h est motor.motor.n.et efficiēs facit actu tale:⁊ fm eiꝰ actōem forma vnif mā̄e ⁊ aīa corpi.facit aūt vnū ex corpe ⁊ aīa:⁊ ex mā̄ ⁊ forma:⁊ h est qō aīt phs ī fine.8.metaᶜᵉ.q mā ⁊ forma nō sunt quasi duo diuersa.⁊ q ex eis fiat vnum nō hñt in seipsis vnionis cām̄ pter motorē.¶ Deīn cū dicit.

Cō.8. ¶ Uniuersalr quidem igitur dictuz est quid sit anima:est enim substātia que fm rōnem:hoc autem est quod quid erat esse huiusmodi corporis:sicut si aliquod organoꝝ physicum esset corpus vt dolabra:erat quidem enim dolabre esse substantia ipsius ⁊ anima hec:diuisa autē hac nō vtiq3 amplius dolabra erit:sed aut equiuoce:nūc autem est dolabra:non antē huiuscemodi corporis qcqd est esse:⁊ rō aīa:s3 physici huiuscemodi corporis hñtis in seipso principium motus ⁊ status.

¶ Oñdit hñ assignatā eē hāc pticulā diffōnis aīe q ē actꝰ sūbalis ⁊ pmus.d.q vlr qdē igif dcm̄ est qd sit aīa:qa est sūba fm rōnē.i.sūba sic̄ forma ⁊ actꝰ a qua sumif rō ⁊ diffō rei:h est aūt q qd erat eē.i.actꝰ qditatiꝰ pmꝰ ⁊ sūbalis huius corporis .s.nālis qō declat.d.q sicut si aliqō organoꝝ artificialiū eēt corpus physicū.i.nāle vt dolabra:si eēt hōy eē qdē dolabre.i.forma dolabre.erat.i.oporteret eē dolabre ipsiꝰ sba:⁊ qa aīa est h.i.ē forᵃ corpis nālis.iō supple est sūba:⁊ est actꝰ pmꝰ ipsius corpis.⁊ subdit:q diuisa aūt hac .i.sepata forma dolabre a dolabra:nō vtiq3 erit amplꝰ dolabra:vl si erit dolabra:h est eq̄uoce:nunc aūt est dolabra qz dolabra nō est corpꝰ nāle:s3 artificiale:iō diuisa forma dolabre:adhuc remāet dolabra.s3 aīa nō ē q qd ē eē:⁊ rō corpis hꝰ.i.artificialis:s3 phici.i.nālis.ē.n.aīa forᵃ corpis huiuscemōi hñtis ī semetipo pn͂ᵐ motꝰ ⁊ statꝰ:⁊ qz oē tale corpus est nāle:aīa est forma corpis nālis:⁊ p ɔ̄ñs est actꝰ substātialis ⁊ pmus.¶ Notādū aūt vim tōnis huius in hoc cōsistere.vz.q qz dñia est ītēr corpus nāle:⁊ artificiale:qz forma corpis artificialis nō est sūba:nec actꝰ pmus:s3 forma corpis nālis est sūba ⁊ actꝰ pmus:aīa qz est forma corporis nālis erit sūba vl actus sūbal ⁊ pmus:q̄re sic̄ p rōnē pmā pbaf aīam eē actū:sic p hāc ostēdif eā eē actū sūbalem ⁊ pmū.¶ Notādū ēt q vt pbatū est.2.ᵒ physicoꝝ.nā est pnᵐ siue motꝰ ⁊ statꝰ eius in q̄ est p se ⁊ p̄ ⁊ s3 q hōy:q̄re eo ipso q aīa ē forᵃ tal corpis s3 q huiuscemōi ē hñs in se pncipiu3 motus ⁊ statꝰ:⁊ sic seqf eā esse formā corpis nālis:⁊ per ɔ̄ñs esse actū substātialē ⁊ pmū.

Dubitaret forte aliqs:qz nō vi vez q amota forma dolabre:adhuc remanet dolabra.nā sic̄ forma corpis nālis dat ei eē nāle.sic forma artificialis corpis dat ei eē artificiale:⁊ qz cū dolabra qd artificiale nō ē:amota forma dolabre nō vlterius remanebit dolabra.¶ Dō3 q dolabra duo dicere mihi pōt vel sūbam dolabre vel tale artificiatum qō est dolabra.si dicat mihi sūbam eiꝰ amota forma dolabre remanet tota dolabra.i. remanet tota sūba ipsiꝰ:qz forma dolabre:⁊ q̄l3 artificial forma accñs est:s3 cū p amotionē accñtis p se:⁊ fm q hōy nihil perit de sūba rei amota forma dolabre non remanet dolabra s3 q ē qd artificiale.dr tñ remanere dolabra tota:qz remanet tota sūba ipsiꝰ:s3 h in corpe nāli dici ñ pōt: qz forᵃ corporis nālis est sūba.amota ḡ forma corpis nālis nō remanet tota sūba eius:qz sublata est forma q̄ est pncipalius sūba q̄z mā.q̄re ex dñia nāliu3 ⁊ artificialiu3:vult hr̄e phs q aīa sit sūba.i.sit actus sūbalis ⁊ pmus:qz ē forma corpis nālis non artificialis.¶ Deinde cu3 dicit.

Cō.9. ¶ Cōsiderare aūt in partibus oportet quod dictum est. Si enim esset oculus animal:anima vtiq3 ipsius visus esset.hic enim substantia est oculi que est fm rōnem:oculus aūt materia visus est:quo deficiēte non est adhuc oculus nisi equiuoce:sicut lapideus aut depictus. Oportet igitur accipere quod est in parte in toto viuente corpore ꝓportionabiliter nāq3 se habet:sicut pars ad partē:totus sensus ad totū corpꝰ sensitiuum:fm q huiusmodi.

¶ Oñdit aia3 eē actū corpis organici phīci.d.q dcm̄ est dē aīa.vz.q actꝰ corpis organici physici ɔsiderare oz ī ptibꝰ potētialibꝰ ipsiꝰ aīe.nā si oculus eēt aīal visus vtiq3 eēt aīa ipsiꝰ.h.n.est sūba oculi q̄ est formalis.⁊ fz rōnē oculus āt ē sub3 ⁊ mā ipsiꝰ visus:q̄ visu deficiēte nō ē adhuc oculus nec remanet oculus nisi equoce:sic oculus lapidis aut depictus:q nō est nisi equoce oculus:oz ḡ accipe q est in pte corpis vt in oculo esse in toto viuente corpe ꝓportionalr. nā sic̄ se hz ps potētial ad ptē corpis:vt sic̄ se hz sensus visus ad oculū sic fm q hōy se hz totꝰ sensus.i.tota aīa sensitiua ad totū corpus:tota ḡ aīa est actus totius corpis i quo sunt nerui oculi aures ⁊ diuersa organa motiua vl sensitiua.⁊ nūc supplēda est rō:q cū tale corpꝰ sit physicū ⁊ organicū:seqf aīa3 eē actū corpis organici physici.¶ Notāᵐ aūt q nō est aliqō corpꝰ aīatū in quo nō sint diuersa organa deseruiētia vl ad nutrimētū:vl ad augmētū vl ad motū vl ad sensu3:iō nulla est aīa:vt hic de ea loqmur que ñ sit actus corpis physici.¶ Notādu3 aūt q cū a forma pncipalr sumaf rō ⁊ diffō rei qz nihil diffōnē igredif:nisi qō ē forᵃ:aut qō hz ordine3 ad formā iō ptē formalē appellat partē fm rōnem:⁊ qō quid erat esse.

Dubitaret forte aliqs:quō amota forma rei nō remanet res nisi eq̄uoce.¶ Dōm q equoca sūt q̄z nom̄ est idē:rō sube est diuersa:qz cū a forma pncipalr sumaf rō sūbal rei:mutata forma variaf rō sbe. ḡ si forma mutata adhuc nō remanet res eadē.sed idē nomen:vt si de leone corrupto adhuc dē leo.oz h eē equoce de leone.n.viuo ⁊ mortuo equoce pdicaf leo.cū h sit solū fm idē nomē:nō fm eādē formā:nec eādē rōnē sube.

Ulterius forte dubitaret aliqs.qz vr velle phus q deficiēte visu nō remanet oculus nisi equoce.cū.n.visus vel poꝰ visiua sit accñs qōdā:sicut amota forma dolabre adhuc remāet dolabra:vt supius dicebaf eo q forma dolabre sit accñtalis.ita deficiēte visu adhuc remanet oculus cū ipe visus sit accñs.¶ Dō3 q dcm̄ phi duplr vsificare possumꝰ.pᵒ p suppōnē.2ᵒ p distinctionē.per suppōnē aūt dōo q phs h mō aīt:q deficiēte visu non remaneret oculus.si oculus eēt aīal qz tūc visus eēt forᵃ sbalis eius.nā si dolabra eēt corpꝰ phycū amota forma dolabre nō vlteriꝰ remaneret dolabra.qz forma illa esset:sic ēt de oculo dicere possumꝰ.Per distictionē āt saluare possumus q dixīmꝰ.nā oculus pōt duplr ɔsiderari vl vt ē sūba ⁊ q̄tū ad esse sbale qō hz:⁊ sic h hz ab eēntia aīe.nā vna ē eēntia aīe q̄ dat eē sūbale toti corpi:⁊ oibꝰ mēbris:anq̄tū3 hñt ordinem ad ipm totū3.Alioꝰ pōt ɔsiderari oculus vt est nom̄ organi vl vt est nom̄ mēbri officialis:⁊ tunc q sit tale hz ab ipo visu vl a vtute visiua.nā ipsa eēntia aīe nō pōt eē imediate pnᵐ opōnis visiue:s3 oz h fieri p ipa3 potētiā visiuā:deficiēte ḡ visu:⁊ si remanet illō qō est sūl a in oculo:nō tñ remanet ipe oculus:vt ē qōdā organū:⁊ vt est

quodda membrum officiale sic amota forma dolabre a fire manet dolabra .i. subba dolabre. nõ tñ remanet dolabra vt est qddã corp⁹ artificiale: q2 nõ vlteri⁹ facere poterit op⁹ artis: sic nec remanet oculus: vt ẽ qddã organum officiale: q2 nõ vlteri⁹ exercere poterit offm videdi. ¶ Dicamus g̃ q lz albedo sit accñs. tñ q2 est de rõne corpis albi iõ amota albedie nõ vlteri⁹ dr̃ corp⁹ albũ: vl si diceref albũ h̃ eẽt eguoce: sic lz vt⁹ visiua sit qddã accñs: z qdaz po⁹aie: tñ q2 hẽ po⁹ ẽ de rõne oculi vt ẽ qddã organũ officiale: iõ accĩpiedo sic oculũ deficiẽte visu non vlteri⁹ remanet oculus nisi eguoce: q2 nõ vlteri⁹ põt exercere offm videdi: sic nec oculus lapideus aut depictus huiusmodi officiuz exercere posset. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 10.

¶ Est aũt nõ abijciẽs aiam potẽtia ens vt viuat sed qd̃ habẽs. Semen aũt z fruct⁹ potẽtia huiusmodi corpus est: sicut qdẽ igit̃ icisio: z visio: sic z vigilantia act⁹: vt aũt visus z potẽtia organi aia: corpus aũt qd̃ potẽtia: sz sic oculus pupilla: z visus: z ibi aia z corp⁹ aial.

¶ Ondit hñ deiñ eẽ q aia est act⁹ corpis po⁹ vitã hñtis. .d. q corp⁹ qd̃ est po⁹ens vt viuat z cui⁹ act⁹ est aia nõ est abijciẽs aiaz: sz est illd̃ qd̃ est hñs aiaz: semẽ aũt z fruct⁹ est po⁹ hõ corpus: qd̃ .s. nõ est actu hñs aiaz. sz est in po⁹ abijciente actũ z addit q vigilãtia sic est act⁹ sic qdã icisio z visio .i. sic act⁹ videdi vel vt vigilãtia: sz vt visus .i. vtus visiua z vt po⁹ organi est aia. aia g̃ ẽ sic act⁹ pm⁹: z sic id qd̃ ẽ pmũ pñm ipsi⁹ opis vel ipius act⁹ scdi. Corp⁹ aũt est id qd̃ ẽ hñs aiaz z actũ pmũ: z i po⁹ est ad actũ 2ᵐ. non est g̃ aial sp̃ piũctuz actui 2ᵒ. sz sic pupilla z visus est oculus: sic z ibi aia z corp⁹ est aial. ¶ Nõn̄ᵐ aũt q si accipiat̃ vita p ipso ope vegetatiuo: nõ p ipso eẽ: tũc corp⁹ c⁹ act⁹ est aia. lz hz q hõ sit actu aiatũ: est tñ po⁹ viuẽs. nã si oculus ex eo q hz visum .i. vtutẽ visiuã est po⁹ videre .i. põt videre: sz si os q actu videat: ita corp⁹ ex eo q hz aiam hz q possit opari opatões vite z est po⁹ vitã hñs. aia aũt nõ est act⁹ corpis sic visio .i. act⁹ videdi: sz sic visus .i. vt⁹ visiua est act⁹ oculi. ¶ Nõn̄ᵐ ẽt q semẽ plãte: z fruct⁹ in q̃ refuat̃ semẽ nõ solũ est i po⁹ ad opa vite: sz est in po⁹ ẽt ad ipsaz aiaz. corp⁹ vo cuius act⁹ est aia lz sit in po⁹ ad opa vite: nõ tñ est abijciẽs aiaz: sz ẽ actu cõiunctũ aie. sile est g̃ de pupilla z vtute visiua ex qbus pstituit̃ oculus: sic de aia z corpe: ex qb⁹ pstituit̃ aial. na sicut pupilla c⁹ act⁹ ẽ po⁹ visiua sp̃ piũcta est vtuti visiue: non tñ semp actu videt: sz põt videre: sic z corpus aiatũ. lz sit piũctũ aie: est tñ po⁹ viuẽs .i. in po⁹ ad opa vite: z ad actũ scdz. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 11.

¶ Qd̃ qdẽ igit̃ nõ sit aia sepabilis a corpe: aut ptes quedã ipsius si partibilis apta nata est: nõ immanifestũ est: quarundã enim act⁹ partium ipsaꝝ: at vo fm quasdaz nihil phibet, pp̃ter id qd̃ nullius corporis sunt actus.

¶ Cõcludit ex dict̃ q aia q̃tũ ad aliq̃s sui ptes ẽt sepabil̃ ẽ a corpe. circa qd̃ duo fac. p qd̃ dciñ ẽ. 2ᵒ ex his q̃ dixerat descẽdit ad qddã dciñ platonis ibi. (Amp. aũt immanifestũ). dicit g̃ q qdẽ g̃ nõ sit aia sepabilis a corpe: aut qdã partes ipsius aie. nõ hñt dubiũ. z nõ est imanifestũ. si ptibilis est aia a corpe fm eas. nã aia fm aliq̃s sui ptes ẽ act⁹ q̃rũdã ipsaꝝ ptiũ corpis: z subdit q at vo fm q̃sdã ptes ipsius nihil phibet aiaz separi: pp̃ter id qd̃ nullius ptis corpis sũt act⁹. ¶ Nõn̄ᵐ aũt q q2 aia: vt pz ex dictis est act⁹ corpis z aliq̃ ptes potẽtiales ei⁹ vt potẽtie sensitiue sũt act⁹ ptiũ corporis manifestũ ẽ aiaz fz partes illas non separi a corpe: tñ fm q̃dã ptẽ vt fm itel̃z g nõ est act⁹ alic⁹ ptis corpis: q2 nõ est vtus organica nihil phibet eaz separabilem esse,

¶ Notandũ ẽt q q̃dia aia itellitua ẽ piũcta corpi tñ itellẽs aliq̃ mõ est separ⁹ a corpe: z aliq̃ mõ nõ est separ⁹ a corpe. sz .n. separ⁹: q2 nõ ẽ vt⁹ organica: nec imediate pficit ipm corp⁹: sz imediate fundat̃ in ipa eẽntia aie: vt clari⁹ diceẽ i 3ᵒ. dr̃ tñ itell̃s q̃tũ ad aliquẽ modũ nõ esse separ⁹ a corpe: q2 sp̃ sui opõne vtit̃ fãtasia z orgão corpali. Deiñ cũ dic.

¶ Amplius aũt immanifestũ si sit corpis actus aia: sicut nauta nauis. Figuraliter qdẽ igit̃ sic determinet̃: z describat̃ de anima.

¶ Ex his q̃ dixerat descẽdit ad qddã dciñ platonis: ponit .n. plato q aia piũgebat̃ corpi: sic nauta naui: z sic motor mobili: z q2 adhuc nõ sufficiẽter determiatũ ẽ. de aia quõ sit act⁹ corpis: iõ ait q amplius aũt est imanifestũ .i. nõ ẽ adhuc plene determinatũ: si aia sit actus corpis sic nauta nauis. z subdit q̃si epilogando q figuralr̃ qdẽ g̃ sic determinet̃ z describat̃ de aia sic descripsimus: z sic determinauimus de ea. ¶ Nõn̄ᵐ aũt q lz ex dictis sit aliq̃lr declaratũ q aia sit actus corpis: sic forma nõ sic motor: vl sic nauta nauis: tñ q2 nõ dũ plene determiatũ est de aia quõ sit pfectio corpis: imo plenius h̃ potebit p sequẽtia. iõ ait: figuraliter eẽ h̃ dcĩm: z imanifestũ quõ aia sit actus corpis.

Ad itelligẽtiã

aũtẽ dictoꝝ dubitare possum⁹ d̃ q̃tuor⁹ positis i diffõne aie. ¶ P̃g dubitabit̃: vtꝝ oĩa sit act⁹. 2ᵒ vtꝝ sit act⁹ corpis. 3ᵒ vtꝝ sit act⁹ corpis physici. 4ᵒ vtꝝ sit act⁹ corpis orgãici. 5ᵒ vtꝝ sit actus hñtis vitã in po⁹. ex his .n. qnq3 ptcul̃ pstare vr̃ tota diffõ aie. ¶ Ad pmũ aũt sic pcedit̃: z vr̃ q aia nõ sit actus nã sic se hz mã ad ipsaz po⁹ᵉᵐ sic se hz for⁹ ad ipm actũ. sed mã nõ est sua po⁹ vt vult Cõmẽ. p phy. g̃ nec for⁹ ẽ ipe act⁹. ¶ Dõz q po⁹ mãe duo dicere põt q2 vl̃ dicit ipz respectũ quẽ hz mã ad formã: vl̃ diciñ ipaz subaz mãe in q̃ fundat̃ hõ respcũs. si g̃ dicat ipz respcũz: sic mã ñ ẽ ipa po⁹. sz hũc agit̃ modũ loq̃t̃ Cõmẽ. p phy. q ait ipsaz po⁹ᵉᵐ nõ eẽ mãm. q2 po⁹ ẽ i gñe relatõis. mã vo i gñe subẽ: sz si potẽtia dicat ipsaz subaz in q̃ fundat̃ tal̃ respcũs z tal̃ ordo ad formaz: sic mã ẽ ipa po⁹. ¶ Aduertẽduz tñ q sic mã dr̃ puat̃ aliq̃ for⁹: tñ q2 puatio vltra eẽntiã mãe nõ dicit aliquã nãz: sed õ se ẽ nõ ens: iõ nõ ẽ icõueniẽs imediate i ipa eẽntia mãe puationẽ fundari: sic lz dr̃ mã depedeat a forma: z sit i potẽtia ad ipsã z hẽat ordinẽ z respectũ ad eã. attñ q2 hõ ordo: z respcũs z potẽtialitas vltra eẽntiã mãe nõ aliq̃ aliã nãz dicit: sz vl̃ dicũt puationẽ ipsaz: vl sũt qd rõnis. z sic nõ est icõueniẽs talia imediate fũdari i ipa sba mãe. ¶ Hoc viso de leui pz qd dõz sit de forma. nã sic potẽtia mãe põt dicere vl̃ respectũ vl̃ subaz i q̃ fũdat̃ respcũs ille: sic z act⁹ põt noĩare vl̃ respectũ quẽdã vl̃ formã ipsaz i q̃ fũdat̃ respectus ille. p mõ aia z q̃cũq3 alia forma ñ ẽ act⁹: sz 2ᵒ mõ. nã mã dr̃ relatiue ad formã: z ecõ: q2 sic mã ẽ qdã potẽtia i q̃ fũdat̃ respect⁹ ad formã. sic z forma ẽ qdã act⁹ i q̃ fũdat̃ ordo z respcũs ad mãz: erit g̃ forma essentialr̃ act⁹ qdã: sic z mã subalr̃ est potẽtia qdã. Arg̃ᵐ i prĩũ solutũ ẽ p iã dcã.

Ulterius

ãt dato formã eẽ actũ. dubi⁹ vtꝝ sit act⁹ corpis: z vr̃ q ñ. nã cũ gñatio z natiuitas sit via in naturã z via in formam illius erit actus forma qd̃ ẽ gñatõe ẽ subz: sz mãe z pp̃riũ subz i gñatõe simplici z in gñatõe sube .i. yle. vt vult phs i p̃oe gñatõe. g̃ for⁹ subal̃ imediate fũdabit̃ i yle vl̃ i mã pma. ñ igr̃ ẽ hñ dciñ q aia q̃ est subal̃ forma sit act⁹ corpis: sz q sit act⁹ mãe: ad h̃ aũt adduci põt oĩa arg̃ᵃ iprobãtia plalitatẽ formaꝝ: sed ea cã breuitatis volum⁹ siletio ptrãsire. ¶ Dõz q nisi eẽt dare aliq̃s gradus i formis saluare non possem⁹ quõ aliq̃ subal̃ forma cuiusmõi ẽ forma eius: z ẽt forma mixti iaiati dicatur for⁹ mãe vl̃ act⁹ mãe: aia vo dicat̃ act⁹ corpis. ¶ Sciẽdũ g̃ q in subalibus formis ẽ dare duplex genus gradui vnũ fz rõnẽ: z aliũ fm rẽ. p̃mũ genus graduz accipit̃ fm

formā eēēz ⁊ ſpālē. nā ſʒ rōnē pᵒ intellir aliqd eē corpᵒ q̄ȝ eē tale corpᵒ: vt q̄ȝ eē ignē: lʒ ſi p alia formā ignie ſit ignis ⁊ corpᵒ: ſi g phyſicᵒ eēt artifex rōnabil nō eēt icōueniēs: q̄ q̄lʒ formā māl ē ſpecificā ſic diffiniret ꝙ eſſet actᵒ corpis eo ꝙ q̄lʒ forma actu tal' pſupponit formaʒ corpis: ſic ſpēs pſupponit formā gnīs: vl' ēt ſi eēt vā pō auicebron ꝙ eēnt gradus reales in formis ſm deſcēſuʒ pdicamētī: ſic ē ibi ordo ſm rōnē ⁊ itellʒ phy. in diffiniēdo aliquā formā mālē ſpecificā q̄tūcūq ȝ eēt impfecta diceret eā eſſe actū corporis: vt ſi diffiniret formā elti: vt ignis diceret ꝙ eēt actᵒ corpis ⁊ diceret ignē eē cōpoſitū nō ex mā ⁊ forma: ſed ex corpe ⁊ forma: ſʒ forma gnīs ⁊ forma ſpēi nō differūt niſi ſm rōnē ſolū. nā ſi p aliā formā ignis eēt ignis ⁊ corpus: ⁊ corrupto igne ⁊ gñato ide aere remaneret forma corpis: ⁊ eēt realr eadē corpeitas in aere gñato q̄ fuit in igne corrupto eēt vā vniuocatio i forma gnīs ⁊ genus diceret formā vn᷑ ecuiᵒ ꝯtrā pᵒ a phō p rōne a mītas circa finē. 7. phy. tenēdū eſt q̄ in cōpoſito eē vnā ſubalē formaʒ. vtꝝ aūt ꝟ ſit in q̄lʒ cōpoſito dubiū eſt de hoīe: in quo vtrū ſint plēs forme vl' nō ad pñs nihil determiāre decerminnᵒ: qꝛ expoſcit ꝟ ſciaʒ altiorē. cū. n. de vnitate formaꝝ loqmur ſemp hoīeʒ eē exceptū volumᵒ. ℂ Viſo ꝙ ſm gradus formaꝝ ſm rōnē ⁊ itelʒ nō eſt ſaluādū quō aīa cuiuſlʒ corpis aīati eſt corpis actᵒ. forma vō elti ⁊ corpis iaīati eſt actᵒ māe. Reſtat videre de ordie graduū q quodāmō ſunt reales. ℂ Sciēdū q̄ ꝙ forme ſeitncē ꝯtinet vt pfectior ꝯtinet ipfectiorē vt forma elti ē ipfectior q̄ȝ forma mixti. ⁊ forma mixti iaīati q̄ȝ vegetatiui. ⁊ vegetatiuū q̄ȝ ſenſitiuū: ⁊ ſenſitiui q̄ȝ itellectiui. vegetatiuū q̄ reſuat᷑ in ſenſitiuo ⁊ ſenſitiuū i itellectiuo: ſic̄ trigonū i tetragono vt pħs ait: nā ſic oēs āguli trigoni reſuant᷑ i tetragono: ⁊ adhuc plēs. ſic g qd pōt vegetatiuū pōt ſenſitiuū ⁊ adhuc ampliᵒ: ⁊ g eqd pōt aīa ſenſitiua brutoꝝ: pōt aīa itellīua hoīs ⁊ adhuc vlteriᵒ: ⁊ ſic ſiō mō vegetatiuū reſuat᷑ i ſēſitiuo: ſic ⁊ ſēſitiuū i itellectiuo: ſic forᵃ elti q̄ſi ipfectior reſuat᷑ i forᵃ mixti iaīati: ⁊ forma mixti iaīati in aīa vegetabili. hi. n. gradus nō ſunt ſm rōnē tm̄: vt ꝙ itellꝰ eos faciat ſicut facit gradū ⁊ ordineʒ īter formā gnīs ⁊ ſpēi: eo ꝙ vlr ad itelʒ ptīeat facere vlītatē in rebᵒ. vt dicit Cōme. p bᵒ: ſʒ hos gradus: ⁊ hūc ordinē formaꝝ ipſa nā facit: ⁊ qꝛ ſunt nāles ⁊ reales in diffōnibus nālibᵒ ſūt ꝯſiderandi. vnde eſt q̄ ꝙ aliq̄ ſubalis forma dr̄ eſſe actᵒ māe: qꝛ pp ſuā ipfectionē imediate ſe tʒ ex pte māe: ⁊ nō pſupponit aliq̄ȝ aliā realē formā: aliq̄ vō forma dr̄ eē actᵒ corpis: vt aīa. ꝯtinet. n. aīa v̄tualr in ſe formam mixti ⁊ aīa vt aīa eſt ꝯpar᷑ ad id cᵒ eſt actᵒ nō tanq̄ȝ ad mām tm̄ ſicut ꝯpar᷑ forᵃ elti: vel forᵃ mixti inaīati: ſʒ ꝯpar᷑ aīa ad ſuū ſuſceptiuū pp̄ter ſui vlteriorē pfectionē tanq̄ȝ ad corpus: ⁊ dr̄ eē actᵒ corpis. ℂ Dicamᵒ q̄ ꝙ loq̄ndo de ipſa aīa brutoꝝ in qbᵒ planū eſt eē vnā formā ſubalē: aīa illa ꝯſiderari poterit duplr vl' vt aīa ē: vl' vt ſupplet vicē forme mixti: ⁊ inquantū eſt anima eſt actᵒ corpis: ⁊ pſupponit ſeipaʒ inq̄ȝtū vō ſupplet vicem forme mixti non pſupponit aliqd aliud realr loquendo: pp̄ter qō ſic accepta non debet dici actᵒ corpis: ſʒ actᵒ māe. ſed quomō ꝟ ſtare poſſit cum ꝟ q̄ aīa nō ſit niſi vna res ⁊ vna forᵃ ſubal' in ſeq̄nti qōne patebit: vbi p ea q̄ ibi tradunt᷑ ſoluet᷑ qō ſupius eſt obiectū.

Ulterius aūt dato aīaʒ eē actū corpis. dubitat᷑ vtꝝ ſit actᵒ corpis phyci: ⁊ vl' ꝙ ñ: qꝛ corpᵒ phyſicū eſt corpus q̄le: cū phyſicus nō abſtrahat a mā ſenſibili: ⁊ p ꝯñs a mā q̄li: ſi q̄ corpus q̄le igredit᷑ diffōnē aīe cum q̄litas ſit qōdā accñs. accñs igrediet᷑ diffōnē ſube: qō eſt icōueniēs. ℂ Dōʒ ꝙ motᵒ ſic eſt de ꝯſideratōe nālis ꝙ generaliter qd ipſe ꝯſiderat q̄dāmō ꝯſiderat p cōparatione ad motuȝ. vñ ſi nāʒ vel formā nālē diffinit: dicēt eā eſſe pnᵐ motᵒ ⁊ ſtatus. q̄re ſi nālr diffiniēda dr̄ aliq̄ forma eē actᵒ māe vt forma elti vl' forma mixti iaīati: aliq̄ vō dr̄ eē actᵒ corpis: oȝ hāc diuerſitatē ex ipſo motu originē ſumere: ita vt ſic nāl' forma diuerſimode eſt pnᵐ motᵒ: ſic apud nālē diuerſimode diffinit᷑. videmus aūt in ſpera actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ: q̄ȝtū ad pñs ſpectat duplicē motū. vnū determiatū ad vnū terminū vt forma leuis ſurſum ⁊ forma grauis deorſuȝ: aliū vō ad oēʒ dr̄iaʒ pōnis: ⁊ ſm hūc motū mouet aīa. i p q̄ motu mobilia nō mouent᷑ ex ſe: ſʒ ex gñante. ℂ Rurſus i hꝰ motu taq̄ȝ rō: ⁊ pnᵐ mouēdi actiue eſt forma mediāte grauitate. rō vō q̄re mobile moueat᷑ paſſiue ē ipſa mā. vt Cōmētator ait 4ᵒ phy. caᵒ de vacuo: vō ait ꝙ ſi fieret motᵒ in vacuo grauia ⁊ leuia mouerent᷑ i iſtāti. qꝛ in tali motu tota reſiſtētia eſt ex pte medij: ī oibᵒ q̄ vbi forma vel nā eſt pnᵐ motᵒ ſolū ad vnā dr̄iaȝ pōnis talia nō dr̄ cōponi ex forma ⁊ corpe: ſʒ ex forma ⁊ mā: ⁊ forma in eis non dr̄ eſſe actᵒ corpis: ſʒ actᵒ māe. dicamᵒ q̄ ꝙ aīa vtaīa eſt nō mouet mediāte grauitate: ſʒ mediāte appetitu vel mediāte aliq̄ alia poᵃ motiua: q̄ motiua poᵃ reqrit organizationē māe: i tali q̄ motu grauitas nō ſe tʒ ex pte aīe mouētis: ſʒ ex pte pncipij paſſiui: ⁊ ex pte māe: ſic ēt organizatio ſe tʒ ex pte māe: ⁊ quia mā organica vt eſt ꝯiūcta grauitati vel alijs debitis q̄litatibᵒ nālibᵒ hʒ rōnē corpis: ⁊ pōt dici phyſicuȝ corpᵒ. aīa vt diffinit᷑ a nāli: ⁊ vt cōparat᷑ ad motū ñ dʒ dici actᵒ māe: ſʒ actᵒ corpis ⁊ nō corpis cuiuſcūq: ſʒ corpis phyſici ⁊ nālis quō aūt ſic hōs ſaluare poterimᵒ ꝙ accñs non cadit in diffōne ſube in ſeq̄nti qōne clarius apparebit.

Ulterius eſt 4ᵒ dubitādū dato aīam eē actū: ⁊ eſſe actū corpis: ⁊ ēt corpis nō cuiuſcūq: ſed phyſici. dubitat᷑ vtrū ſit actᵒ corpis organici: ⁊ vꝫ ꝙ nō: qꝛ organizatio ē p q̄titatē. abſq q̄titate n. ⁊ abſq diſtinctione ptiū organizatio eē nō pōt: q̄re ſi corpᵒ organizatum cadit in diffōne aīe q̄titas ponit᷑ i diffōne ſube: qō eſt icōueniens. ℂ Dōʒ ꝙ lʒ mā nō ſit extēſa niſi p q̄titatē: vē tñ ē extēſa ⁊ alia eſt extēſio māe: ⁊ alia q̄titatis qō pꝫ: qꝛ ſi dr̄ uideret᷑ mā quāta: ſicut aliō eſt mā: ⁊ aliud eſt q̄titas: ſic alie eēnt ptes māe: ⁊ alie ptes q̄titatis ⁊ qꝛ hō ptitio eſt p ptes pp̄ter extēſionē: alia ē extēſio māe: ⁊ alia extēſio q̄titatis. ℂ Aduertēdū q̄ ꝙ lʒ mā extēſionē hēat ab alio: mā tñ vt ē extēſa nō dicit aliā rē: nec aliā formā: nec aliā eſſentiā q̄ȝ mā. nā q̄titas ſeipſa extēdit māȝ. qꝛ forma ſeipa nō mediāte aliq̄ alio medio pficit māȝ. q̄ eo ipo ꝙ q̄titas de ſe ē actu extēſa: ⁊ mā eſt i potētia vt extēdat᷑: mā coniūcta q̄titati: ⁊ ꝯiūcta poᵃ actu q̄titas p ſeipaȝ extēdit mām: ⁊ mā poſſit p ſeipſam extēdi᷑. itaq organizatio ⁊ extenſio māe duplr pōt accipi: vel put dicit ſolas ptes māe vl' put dicit ſil' cū ptibᵒ māe ēt ptes q̄titatis: mā q̄ organizata et extēſa nō igredit᷑ diffōnē aīe ſm ꝙ icludit ptes q̄titatis: qꝛ tūc accñs igrederet᷑ diffōnē ſube: ſed ſm ꝙ dicit ſolas ptes māe q̄re nō accñs: ſʒ ſubā igredit᷑ diffōnē ſube. imaginant᷑. n. multi ꝙ cū q̄titas extēdit materiā: ⁊ alia ē extēſio māe: ⁊ alia eſt extēſio q̄titatis: ꝙ illa extēſio māe differēs ab extēſione q̄titatis ſit q̄dā res differēs ab eēntia māe: ita ꝙ mā: ⁊ illa extēſio ſunt due res. ſʒ hi ignorāt quō forma materiā pficit: opinant᷑. n. ꝙ extēſio q̄ eſt q̄titas ñ p ſeipſam extēdat māȝ: ſʒ extēdat ipſam imp̄mēdo ei extenſionē aliā: pari q̄ rōne erit qō de illa alia extēſiōe impſſa māe differēte tā ab extēſiōe q̄titatis q̄ȝ ēt ab ipſa mā. vtꝝ p ſeipſam extēdat māȝ vel oȝ ad ꝟ ꝙ mā extēdat᷑ ꝙ huic extēſioni ſupaddat᷑ extēſio alia: ⁊ ut q̄ erit abire i infinitū: aut ſtādū eſt in pmis: ⁊ eſt ſimplr ꝯcedēdū q̄titateȝ p ſeipſam extēdere māȝ actiue ⁊ māȝ ꝯiūctā q̄titati p ſeipſā extēdere māȝ paſſiue: pp̄ qō qꝛ mā ſic paſſiue extēſa ē ⁊ ſic paſſiue orgāizata: qꝛ ñ dic̄ aliqd aliud q̄ȝ māȝ: lʒ dicat quēdā modū ſe hñdi quē hʒ mā: vt eſt ſub quātitate: ſi ſic accepta mā īgrediat᷑ diffōneȝ ſube: nō accñs: ſʒ ſuba igrediet᷑ diffōnē ſube. ℂ Dicamᵒ q̄ ꝙ extēſio poſſiua māe nō eſt alia res diuerſa a materia: lʒ ſit p aliqd aliō. ſ. p q̄titatem

tem ei inherentē: et qȝ dcm̄ est de q̄titate itelligēdū est de q̄litate: et de oib⁹ alijs iherētib⁹ mãe. nã sic mã p q̄titatez extēdit passiue: sic et passiue afficit p grauedinē: et disponit p raritatē: et p alia accñtia inherētia sibi: igr̄ si forma subalis mãz pficit: oz eã talē mãm pficere q̄li materie est ꝯiūcta: q̄re sit hȝ forma ꝯiūgit mãe extēse p q̄titatē affecte p grauedinē: et disposite p raritatē et p alia accñtia nece ē eã esse actū mãe sic extense sic affecte: et sic disposite. Itaqȝ si mã sic accepta igrederet̄ diffōnē sube nō seq̄ret̄ ꝙ accñs igrederet̄ diffōnē sube: sȝ tm̄ ex h̄ haberet̄: ꝙ mã cui ꝯiūcta sunt accñtia ingrederet̄ diffōnē eius: qȝ nō est incōuenies iudicādū. nã si forma materiā pficit accñtib⁹ ꝯiūctā nihil incōueniēs: si mã ꝯiūcta accñtib⁹ ingredit̄ diffōnem forme. ❡ Ut g̃ sciamus q̄lr in diffōnib⁹ nālibus mã itret diffōnē forme. Sciēdum ꝙ vt supra dicebat̄ q̄cqd ꝯsiderat nālis sumit̄ p cōparationē ad motū: vñ et si naturā diffiniat nālis: hoc est vt est pn̄m mot⁹: et p ꝯparationē ad motū: ppter qȝ lȝ accñtia nō igrediant̄ diffōnē forme subal: mã tñ affecta vel disposita p accñtia se tenētia ex pte materie, put forma est mot⁹ pn̄m igredit̄ diffōnē forme. cuȝ g̃ i motu grauiū et leuiū ipa grauitas et leuitas et ipsa accñtia se teneāt ex pte forme: si diffinim⁹ formā grauia: vel ēt formam mixti: vel ēt ipsam aiaȝ nō vt aia est. sȝ vt supplet vicē forme mixti ipsa materia cadet in diffōne ei⁹: et nō dicem⁹ formā sic acceptā esse actū corpis: sȝ esse actū materie: sed si diffinim⁹ aiaȝ: vt aia est. qȝ in motu cuius pn̄m est aia fm ꝙ hȝ organizatio: et grauitas: et mlta talia accñtia se tenent ex pte materie: ꝯgruū est materia disposita p organizationē: et affecta p accñtia illa que in tali motu p se: se tenēt ex pte materie. igrediat̄ diffōnē aie: sȝ cū materia sic organicata: et sic affecta dici possit corpus organizatū et physicū bñ dcm̄ est ꝙ aia est act⁹ corpis organici physici: qȝ vo obijcitur ꝙ si h̄ dicim⁹ q̄litas vel accñtia alia ingrederent̄ diffōnē sube pȝ ꝙ accñs nō ingredit̄ diffōne sube: sed materia accñtib⁹ cōiūcta pōt igredi diffōnē eius: qȝ quō sit est per habita manifestum.

Ulterius etiā q̄nto dubitat̄. vtrū aia sit act⁹ corporis hñtis vitā i po⁹. et vr̄ ꝙ nō. qȝ po⁹ et act⁹ diuidunt̄ ex opposito: q̄re si corp⁹ actu viuit non est dicendū ꝙ hēat vitaȝ in po⁹. ❡ Rñdeo dōȝ ꝙ viuere q̄tū ad pn̄s spectat dupl'r sumi pōt. p pro ipso esse: et sic accipit ipm ph̄s in p̄ de aia cū ait ꝙ viuere viuētib⁹ est esse. 2⁹ pōt accipi viuere pro ipsis opib⁹ vite vt pro ipso sentire vel pro ipso motu fm locū vel p augmēto vel p ipso itelligere. nã fȝ hoc q̄tuor separam⁹ viuētia aiata ab inaiatis nō viuētib⁹. nã si videmus aliqd augeri vel sentire vl' moueri ex se vel itelligere dicimus illud viuere. hoc g̃ mō accipit ph̄s viuere in hoc 2⁹ cū ait. ꝙ viuere dr̄ q̄tuor modis: dr̄. n. viuere fm ipm itelligere vel ipsa opō itell's. et ēt fm sensum et fm motū et augmētum est qȝdā viuere. q̄cūqȝ g̃ modo accipiat̄ viuere: semp dr̄ aia esse act⁹ corpis po⁹ vitā hñtis. nã lȝ corp⁹ cui⁹ act⁹ est aia actu viuat et actu heat tale esse q̄le est viuere: tñ vt igredit̄ diffōnē aie dr̄ hr̄e vitam in po⁹. nã cuȝ hȝ esse: et hȝ viuere hēat corp⁹ ab aia: vt aia est si corpus hñs actu talē vitā igrederet̄ diffōnez aie tūc aia fm ꝙ hȝ esset pōr seipsa: qȝ est incōueniēs. h̄ g̃ mō pbat ph̄s supra aiaȝ esse actu corpis po⁹ vitā hñtis. qȝ corpus qȝ igredit̄ diffōnē aie nō est corpus cōpositū actu habens vitā: nec est ipa aia: sȝ est materia et subȝ qȝ fm ꝙ hȝ est in potētia ad viuere. g̃ si accipiat̄ viuere p ipso esse diffusum est quō aia est act⁹ corpis potētia vitā hñtis: sȝ si accipiat̄ viuere pro ipso ope vite. tūc nō est dubiū qȝ q̄rit̄. nã aia est quo p̄ et pncipalr̄ opamur opa vite: sic g̃ hñdo potētiā visiuā nō oȝ ꝙ actu videamus: sȝ simus potētia videntes: sic corpus hñs aiam fm ꝙ hȝ nō opȝ ꝙ actu opet̄ opa vite: sed sit potētia viuēs. i. possit opari opa vite: corpus g̃ cuius actus est aia: et si nō est in potētia ad aiam: nec ē abijciens ipsam: sed est actu hñs eã: est tñ in potētia ad viuere. i. ad opa vite: qȝ nō oȝ ꝙ semp actu opet̄ ea. sȝ possit opari. illa qȝ vo dicebat̄ ꝙ actus et potētia diuidunt̄ ex opposito: pȝ ꝙ vt est actu nō est i potētia loq̄ndo de potētia abijciente actū. possumus. n. saluare corpus esse aiatū actu et hr̄e actu esse qȝ est viuere: et tñ dr̄ esse in potētia ad vitaȝ modo quo dcm̄ est. vȝ. vt igredit̄ diffōnē aie.

Quoniaȝ aūt ex incertis quidē. certius aūt fit qȝ et scdm̄ rōnē notius: tentandum est iterū sic aggredi de ipsa. non. n. scdm̄ ꝙ oȝ diffinitiuā rōnē ostēdere: sicut plures terminoȝ dicūt: sed et cāȝ iesse et demonstrare. Cõ.2.

❡ Postq̄ ph̄s venat⁹ est diffōnē aie in cōi: i pte ista venat̄ diffōnē pprīā v niciūqȝ aie: circa qȝ duo facit: qȝ p̄ ꝯtinuat se ad dda. 2⁹ exeq̄t̄ de itēto ibi (Dicam⁹ g̃ pn̄m) circa p̄mū duo facit qȝ p̄ ppōit qȝ itēdit. 2⁹ qȝ dixerat manifestat p sile ibi. (Nūc aūt sic) dic̄ g̃ qȝ m̄ āt aliqd qdē ex incertis. i. aliqd de numero icertoȝ: fit āt qȝ certū certius. i. p aliqd certius: et fm rōnē notius. et qȝ sic est tentādū est sic aggredi de ipsa ai. i. vt hēam⁹ de ea rōnē. i. diffōnē certā. et dicērē cāȝ. nō. n. diffinitiuā rōnē oȝ ōndere solū: qȝ sicut plēs terminoȝ. i. plēs de nūero terminoȝ siue diffōnū dn̄t: sȝ ēt oȝ diffōnes ostēdere et demr̄are cam iesse. i. cām q̄re pprietates et passiones insint. ❡ Notādū aūt ꝙ fm ph̄m p̄ posterioȝ triplex est diffō. q̄dā. n. est demr̄atōis ꝯ. vt si dicat̄ ꝙ ira est accēsus sanguis: aliq̄ vo est demr̄atōis pn̄m: vt h̄ ira est appetit⁹ doloris in ꝯrio. pōt. n. diffō p̄ma ꝯcludi per scdaȝ. nã q hȝ appetitū doloris in ꝯrio hȝ accēsum sanguinis circa coȝ. est aūt diffō dans cām q̄ est demr̄atōis pn̄m, ꝯ pp qd pfectior q̄ diffō. que est dm̄ratōis ꝯ. nō. d. ppter qd: sȝ qȝ est aūt 3⁹ diffō cōplectēs vtrāqȝ que est q̄si virtualr̄ tota demr̄atio. vult g̃ ph̄s ꝙ cum supra posita sit de aia diffō qr. que est ipfecta. hic q̄rēda est diffō pfecta: et ppter qd. ❡ Notādū aūt ꝙ diffōnes spāles et ppe q̄ hic tradunt̄. vȝ. ꝙ aia est quo viuit̄: et quo sentit̄ etc. sunt aliq̄ mō notiores quo ad naturā: qȝ sp spālia sunt aliq̄ mō notiora quo ad naturā q̄ ꝯfusa: sūt etiam h̄ aliq̄ mō notiora quo ad nos: qȝ opa vite magis sunt nobis nota q̄ ipa. forma g̃ ppter h̄ ꝙ aia est pncipiū viuēdi et sentiēdi: qȝ est aliquo modo certū: poterim⁹ ꝯcludere et inuestigare quo mō aia est corpis actus: si hoc sit de icertis. i. si sit de numero icertoȝ: et nō sit nobis certū et notum.

Dubitaret forte aliqs que diffinitionū aie dicat: qȝ et que ppter qd. ❡ Dicendū ꝙ fm quosdā ph̄s dat duas diffōnes de aia: quarū q̄lȝ est cōis: differūt tñ: qȝ vna est demonstrationis pncipium: alia vo est demonstrationis ꝯclo. diffinit̄ aūt aia ꝙ est actus corporis. et ꝙ est viuendi pncipiū: sed hec diffinitio ꝙ est act⁹ corporis ꝯcludit̄ per hāc ꝙ est viuēdi pncipium: est. n. hec pōr illa. sȝ vt isti dicūt duplex est pus quo ad nos: et simpl'r quo ad nos est hec diffinitio ꝙ aia est viuendi pncipiū pōr illa: ꝙ est act⁹ corporis. nam ex hoc cognoscimus aiam esse actū corporis. qȝ videmus eam esse viuēdi pncipiū. simpl'r tñ alia diffinitio est pōr illa. nã aia non est act⁹ corporis ex eo ꝙ est viuēdi pncipiū. sȝ ecōuerso. itaqȝ hec diffinitio ꝙ aia est viuendi pncipiū est causa alterius i iferendo: sed illa est causa huius in essendo fm hos g̃ ph̄s vult ꝙ non sufficit querere p̄mā diffōnem aie q de quo ad nos e demōstrationis ꝯclo: nisi quera t̄ z ilia q̄ hoc modo est demonstratōis pncipiū: sed hoc nō videt̄ bñ dcm̄. nam vt dr̄ p̄ phy. innata est nobis via ex notioribus nobis: et certioribus in certiora et notiora nature. in scia ex

go naturali: et etiam in sciētia diuina: vbi ex effectibus pcedimus ad causas: et ex cōib⁹ ad ppria ordine doctrine: pponēda sunt priora et notiora quo ad nos: vñ phūs in meta⁰. prius determinauit de suba sensibili que est nob notior. qd fecit in septimo: q̄ꝫ de subis sepatis: de qb⁹ agit in. xij. trāsgressus est igr phūs doctrine ordinē icipiēdo nō a notioribus quo ad nos: sꝫ a notiorib⁹ simplr: ponēdo prius diffonē poreē i eē q̄ꝫ diffonē porē quo ad nos: ppter qd possumus alr dicere tenendo cum cōmētatore. s. q̄ phūs prius posuit diffonē aie cōem: in pte ista vult iuestigare diffōnes aie ppriās: et qr nō sufficit cognoscere aliqd in cōi nisi cogr ad ppria nō sufficit assignasse diffonē aie iā dictā nisi iuestiget ppria rō aie. dr aūt diffō pdicta cōis oi aie esse diffinitio qr. sꝫ diffō ppa dr eē pp qd. sic ḡ pōt cōtinuari text⁹ q̄ postq̄ phūs determinauit de diffōne cōi aie dicente qr. in pte ista vult iuestigare diffinitionē aie ppriam dicentem ppter quid. et assignantem causam.

Ulterius forte dubitarꝫ aliqs: q̄re diffō data dr qr. diffō vo dāda que est ppria dr ppter qd. ℭ Dōꝫ q̄ diffinitio ppria pfectior ē q̄ꝫ cōmunis. vt cōmētator inuit. cū ergo diffinitio ppter qd pfectior sit diffōne qr. diffinitio cōis prius data: eo q̄ impfecta est dr eē qr. diffinitio aūt dāda ppria: eo q̄ pfectior sit: dr esse ppter qd. possumus aūt alr dicere et melius. q̄ duplex est demrātio qr. vt phūs p posterio⁹ dicit. vna per causaꝫ remotā. alia p effectū: velle ḡ iuestigare pprietates ipsi⁹ aie p diffonē datam cōem oi aie est ire p cām cōem et remotā et demrāre qr. sed ire p diffōnes pprias: et p causam spālē est incedere magis ppter quid. quare cōgrue diffinitio pma dicit esse. quia. hoc autem ppter quid.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō diffinitio prius data dr esse demrātōis cōclo. dāda vo demrātōis pn⁰. ℭ Dōꝫ q̄ in hac qōne fac dubiū qr diffinitio prius data magis vr esse eā diffōnū seqntiū q̄ꝫ ecōuerso. sunt aūt diffōnes seqntes q̄ aia est quo viuit tm et sic est aia ppria vegetabilib⁹. Rursus aia est quo viuit et sentit: et sic est aia aialiū impfectoꝝ. ampli⁹ aia est quo viuit et sentit: et fit mot⁹ fm locū: et sic est aialiū pfectoꝝ. q̄rto aia est quo fiūt oīa hꝫ. et vlterius est id quo itelligim⁹: et sic est aīa humana. hec ḡ sunt pprie diffōnes aie. pma vo ē cōis: sed cū diffinitio pma magis sit cā harꝫ diffōnū q̄ꝫ ecōtra magis deꝫ dici illa demrātionis pn⁰ q̄ꝫ cōclo. ℭ Sciēduꝫ ḡ q̄ p cāꝫ remotā nō ɔtigit demrāre affirmatiue. sꝫ negatiue: vt si aial est remota cā respiratōis nō valꝫ hoc est aial ḡ respirat: sꝫ negatiue valet vt pte nō respirat: qr non est aial: et si vites sunt causa remota sibilacōis nō valet. vites sꝫ. ḡ sibilatio ē. sꝫ negatiue valet: vt scite nō sibilāt: qr non sꝫ ibi vites. tal ḡ cā fꝫ phꝫ p posterioꝝ. n̄ ē ppe cā qr ipropria ē et cōis: sꝫ ppa cā ē si negatio ifert negationē et affirma⁹ ifert affirmationē. ḡ si tales cāe ppe eēnt. sic valꝫ n̄ aial est. ḡ nō respirat. sic valeret. aial ē. ḡ respirat. qd falsuꝫ est. talis est aūt diffō cōis de aia respectu diffōnū ppriaꝝ. nā nō valet. aia est act⁹ corpis organici. ḡ est pn⁰ vegetādi tm. vel ḡ est pn⁰ vegetādi et sentiendi. diffō ḡ nulla spālis cōcludi pōt per illā diffōnē cōem: ita q̄ per diffōnē illā nō pōt ɔcludi diffō spālis affirmatiue: sꝫ ɔcludi possit negatiue. nā bn̄ valet. non est act⁹ corpis organici. ḡ nō est. pn⁰ vegetādi tm nec est pn⁰ vegetādi et sentiēdi. diffō ḡ cōis nō ɔcludit aliq̄ꝫ diffōnū spāliū: sed ecōuerso: nā bn̄ valet. pn⁰ est aia vegetādi: vel ēt sentiendi. ḡ est act⁹ corpis organici. pꝫ ḡ diffōnē prius assignatā eē. qr eo q̄ dicat cām remotā: et eē demrātionis ɔnē qr. ɔcludi hꝫ p diffōnes alias assignatas spāles. pꝫ ēt phm non fuisse trāsgressum ordinē doctrine: qr hꝫ ordo reqrit vt a cōmunibus ad spālia pcedatur.

ℭ Deinde cum dicit.

ℭ **Nūc autem sicut cōclusiones rōnes terminorum sunt vt quid est thetragonismus: equale altera parte longiori: orthogonii esse equilaterale: talis autem terminus ratio ɔclonis. dicēs aūt qm̄ thetragonismus minus est medie inuentio rei causam dedit.**

ℭ Qō dixit manifestat p sile. d. q̄ mlte rōnes. i. mlte diffōnes sunt sic ɔnes termioꝝ. i. sunt ɔcluse p terminos alios siue p diffōnes: ɔcludunt. n. mlte diffōnes per terminos siue p diffōnes alias: vt si q̄rat qd est thetragonism⁹: diffō. d. ipm eē orthogoniū eqlaterale eq̄le suphicie: altera pte longiori tal aūt termin⁹. i. diffō est rō ɔnis. i. est ɔ. demrātiōis: et ē. d. qr sꝫ diffō. d. q̄. thetragonism⁹ est iuētio medie rei dic cām: et pp qd. ℭ Notādū aūt q̄ si describat figura oblonga hñs alterā ptē longiorē cuiusmodi est figura. a. e. si accipiat mior linea. vt. b. d. et addat linee maiori: et ɔstituat linea. a. b. d. et sup illā lineā ɔstituat semicirculus et a pūcto. b. ducat linea. b. c. vsq ad circūferētiā semicirculi. vt pbat in 6⁰ geometrie linea. b. c. erit media rei iuētio. i. erit medio loco pportiōal'iter lineā. a. b. et. b. d. ita q̄ sic se hꝫ liea. a. b. ad. b. c. sic se hēbit. b. c. ad. b. d. qr q̄tū. a. b. excedit. b. c. tm̄. b. c. excedit b. d. sꝫ vlt eodē 6⁰ pbat. quotiēscūq̄ sunt tres liee pportōales qd fit ex ductu pme in tertiā eq̄le est ei qd fit ex ductu medie in seipsam. q̄dratū ḡ. b. e. qd fit ex ductu. b. c. in seipoꝫ q̄ est linea media eq̄le ē figure. a. e. q̄ ē altera pte lōgior q̄ fit ex ductu. a. b. q̄ est liea prima in. b. d. vel in b. e. q̄ est eq̄lis sibi q̄ ponebat linea 3⁰. manifestū est aūt h̄ in nūeris: vt si accipiant tres nūeri pportiōales: qd fit ex ductu primi i tertiū eq̄le est ei qd fit ex ductu scdi in seipm. hꝫ aūt nūeri sunt octo. q̄tuor duo. nā sic octo se hñt ad q̄tuor: sic quatuor ad duo: et tm̄ valet octies duo sic q̄ter q̄tuor. vult ḡ phūs dicere q̄ q̄ dicit thetragonismū. i. q̄dratū eē orthogoniū. i. rectangulū eqlaterale. s. hñs eq̄lia latera eē eq̄le figure altera pte lōgiori dicit qr ita est: sꝫ nō dic cāꝫ. sꝫ dicēs q̄ est media rei iuētio dic cām et ppter qd. nā pp h̄ q̄dratū est eq̄le figure altera pte longiori qr ɔstituit ex liea q̄ est media rei iuētio. i. medio loco pportōalis: et tūc suppledū est. q̄ et sic circa aiaꝫ se hꝫ. nam dās diffōnē cōeꝫ dat diffōnē dicētē qr. et q̄ ē demrātōis ɔ. sꝫ dās diffōnē spālē: et pprīā dat diffōnē q̄ modo quo demrāt dic pp qd: et ē demrātōis pncipiū. ℭ Deiñ cū dicit.

ℭ **Dicamus igit principium accipiētes intētionis determinari aīatuꝫ ab inaiato in viuendo: multiplr aūt ipso viuere dicto: et si vnuꝫ aliqd hoꝝ insit solū viuere ipsuꝫ dicimus: vt intellectus: et sensus motus: et status scd̄m locum. Adhuc autē motus fm alimentum et decrementum: et augmentum.**

Cō. iꝫ.

ℭ Exeq̄t de itētō: circa qd duo fac. qr p̄ distiguit diuersos modos viuendi. z⁰ fꝫ illos modos viuendi docet sumere

ſpāles diſſōnes ⁊ ꝓpas aīe ibi. (Unde ⁊ vegetabilia). dicē ꝙ dicam⁹ ꝙ accipiētes pn̄ⁱᵐ ītēt oīa nr̄e determiatiōis. i. diſtīguere ⁊ differre aīatū ab īaīato: viuēdo ꝙ ſʒ diuerſa opa vite diuerſimode notificāda eſt aīa: ſubdit aūt ꝙ ipō viuere dr̄ multipl'r: qꝛ dr̄ 4ᵒʳ mōis: ſi ſolū vnū aliqd hoꝝ īſit dicim⁹ viuere ipʒ cui īeſt: ſc̄ aūt mōi viuēdi vt ītell'ꝰ ſenſus mot⁹ ⁊ ſtat⁹ ſʒ locū: ad h̄ aūt mot⁹ ſʒ alimētū ⁊ decremētū ⁊ augmētū. ¶ Nōn̄ aūt ꝙ qdruplex ē aīa: vt ſupra tāgebat̄. vʒ. vegetatiua q̄ ē ī plantis. ſenſitiua q̄ ē ī aīalib⁹ īpfectis. ſʒ locū motiua que eſt ī aīalib⁹ pfectis. ⁊ ītellc̄tiua q̄ eſt in hoīe. h̄ aūt qdruplex aīa cogſci hʒ p 4ᵒʳ opa vite. vʒ. p opa ītell'ꝰ ſenſus: mot⁹ ſʒ locū: ⁊ p nutrimētū: augmētū: ⁊ decremētū. ¶ Notādū aūt ꝙ ī his aīab⁹ ſp pfectior ꝯtiet īpfectiorē vt ſenſitiuū ꝯtiet vegetatiuū ſʒ locū motiuū ꝯtiet vegetatiuū ⁊ ſenſitiuū. nā aīalia q̄ ſeipa mouēt local'r: cuiuſmōi ſūt aīalia pfecta: viuūt ⁊ ſentiūt. ītellectiuū vō ꝯtinet oīa alia. ſc̄ ꝙ ſpāles diſſōnes aīe: vt ſupra dc̄m̄ eſt ꝙ aīa ē q̄ viuit. quo ſentit. quo fit mot⁹ ſʒ locū ⁊ quo ītelligit. ¶ Deīn cū dic.

Cō. 14.

¶ Unde ⁊ vegetabilia oīa vident̄ viuere: videtur autē in ſeipſis hn̄tia potētiā ⁊ pricipiū huiuſmodi p qd augmētū ⁊ decremētum ſuſcipiunt ſcd'ʒ ꝯrios locos: nō. n. ſurſuʒ qdē augētur: deorſum autē non: ſed ſil'r in vtroqʒ ⁊ penitus quecunqʒ alunt̄ ⁊ viuunt in fine: quouſqʒ poſſunt accipere alimentum.

¶ Docet ſumere has ſpāles: ⁊ ꝓpas diſſōnes aīe. ¶ Ad cu⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ hᵉ diſſōnes aīe potiſſime accipiunt̄ p diuerſas poᵃˢ ⁊ diuerſa opa vite q̄ videm⁹ ī reb⁹ aīatis. vn̄ tria facit: qꝛ p̄ docet ſumere hᵉ diſſōnen. 2ᵒ declat quē ordinē he poᵉ adiuicē hēant. 3ᵒ declat de vnaqqꝫ hoꝝ poᵃʳᵘ p ſe. vʒ. ḋ vegetatiua ſenſitiua ītell'tiua: ⁊ ſʒ locū motiua. 2ᵒ ibi (Potētiaꝝ aūt aīe) 3ᵒ ibi (Necēe aūt ⁊ debere de his) circa p̄mū tria facit. qꝛ p̄mo docet ſumere has diuerſas ⁊ ꝓprias diſſōnes aīe datas ſm̄ diuerſa opa vite vl ſʒ diuerſas poᵃˢ. 2ᵒ ꝯpat hᵉ poᵃˢ ad īuicē. 3ᵒ oñdit ꝙ ad cōpletā diſſōnē aīe tīs diſſōnib⁹ ſpālib⁹ oʒ ſupaddere diſſōnē cōeʒ vl docet ꝯcludere diſſōnē cōeʒ p hᵉ diſſōnes ſpāles. 2ᵒ ibi (Utꝝ aūt vnūqdqʒ eoꝝ) 3ᵒ ibi (Qm̄ aūt q̄ viuimus) ī p̄te iſta p̄ⁱ ītēdit talē rōnē. ſenſitiuū ītell'tiuū ſʒ locū motiuū nō ſepant̄ a vegetatiuo ſʒ aīa ē pn̄ᵐ vegetādi: vl ē pn̄ᵐ q̄ viuit̄. ꝗ eſt pn̄ᵐ q̄ ſentit̄ q̄ fit mot⁹: ⁊ q̄ ītell'it̄ ꝯ ſenſitiuū motiuū ⁊ ītell'tiuū a vegetatiuo nō ſepent̄. Nā ſi vegetatiuū ſepat̄ a ſenſitiuo: ⁊ ab alijs ⁊ nō eꝯ. vegetatiuū ē p⁹ ill': ⁊ qꝛ qḋ ē pn̄ᵐ p̄oꝛis ē pn̄ᵐ alioꝝ q̄ ſūt poſtea: aīa q̄ ē pn̄ᵐ vegetādi ē pn̄ᵐ oīuʒ alioꝝ. vʒ. ſentiēdi ītelligēdi: ⁊ ſʒ locū mouēdi. ī hac aūt rōne ſic pcedit: qꝛ p̄ oñdit ꝙ aīa ē pn̄ᵐ q̄ viuit̄. 2ᵒ declat ꝙ aīalia a vegetatiuo ſepari nō pn̄t. 3ᵒ ex h̄ ꝯcludit aīaʒ eē pn̄ᵐ viuēdi ſentiēdi ⁊ ītelligēdi ⁊ ſm̄ locū mouēdi. 2ᵒ ibi. (Separi aūt) 3ᵒ ibi (vegetatiuū aūt dicim⁹) ꝯtinet aūt ſic. dc̄m̄ eſt ꝙ qb⁹ ineſt aliqḋ vnuʒ p̄dcōꝝ dr̄ viuere. vn̄ qꝛ ſic ē ⁊ vegetabilia oīa vr̄ viuere: qꝛ vr̄ ī ſeipſis hn̄tia poᵃᵐ ⁊ pn̄ᵐ hᵉ p qḋ ſuſcipiūt augmētū ⁊ decremētū: ⁊ h̄ ſm̄ ꝯrios locos. nō. n. vegetabilia augent̄ qdē ſurſū: nō aūt deorſuʒ: ſʒ ſil'r ī vtroqʒ ſuſcipiūt augmētū qḋ ſup. eē nō poſſet niſi ab aīa: ſubdit aūt ꝙ penit⁹ q̄cūqʒ alunt̄ q̄uſqʒ ī fine pn̄t accipe alimētū viuūt: ſupple p pn̄ᵐ qḋ ē aīa. ¶ Nōn̄ aūt ꝙ ſm̄ Cōme. moueri ad oēʒ dr̄iaʒ pōne n̄ pōt eē ab aliq nā elr̄. ſʒ oʒ ꝙ ſit ab aīa. ꝗ eniꝫ p̄o ꝙ vegetabilia augmētant̄ ī oēʒ p̄tē ⁊ trahūt alimētū ſʒ ꝯrios locos. vt ſurſum deorſū: ſil'r vtrobiqʒ oʒ h̄ eē p pn̄ᵐ hᵉ: qḋ eſt aīa: ⁊ p aliq̄ poᵃᵐ aīe. ex qbus oīb⁹ vult hēre phs ꝙ aīa eſt p̄ncipium quo viuitur. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 15

¶ Separi aūt hoc ab alijs poſſe eſt. Alia aūt ab hac ipoſſe in reb⁹ mortalibus: manifeſtū eſt aūt in his que vegetant̄: neqʒ enim vna eſt in ipſis potētia alia aīe. ¶ Uiuere qdē igit̄ ꝓpter hoc principiū eſt in oībus viuentibus.

Cō. 16

¶ Oſtēdit ꝙ alia nō ſepant̄ a vegetatiuo. ſed ipſum pōt ſeparari ab alijs. circa qḋ duo facit: qꝛ p̄mo fac̄ qḋ dc̄m̄ eſt. 2ᵒ oñdit ſil'e eſſe de ſenſu tactus reſpectu alioꝝ ſenſuum: ſicut de vegetatiuo reſpectu ſenſitiui ⁊ ītellectiui: ⁊ ſm̄ locum motiui. nā ſic̄ ſenſus tact⁹ pōt ſepari ab alijs ſenſib⁹ ⁊ nō ecōuerſo: ſic vegetatiuū in mortalib⁹ pōt ſeparari ab alijs: ⁊ nō ecōuerſo. 2ᵒ ibi. (Aīal aūt). dicit ꝗ ꝙ ſeparari ſic eſt poſſe. hoc. ſ. vegetatiuū ab alijs: alia aūt ī mortalib⁹ ipoſſibile eſt ſeparari ab hoc. i. a vegetatiuo. ꝙ aūt vegetatiuū poſſit ſeparari ab alijs. manifeſtū eſt aūt in his que vegetant̄. i. in vegetabilibus ⁊ plantis: in ipſis. n. neqʒ vna alia potētia aīe īeſt p̄ter vegetatiuū: ſʒ ipm̄ qdē igit̄ viuere ineſt oībus viuētib⁹: ꝓpter hoc pn̄ᵐ. ſ. ꝓpter aīam vegetatiuam. nā aīa vegetatiua eſt pn̄ᵐ quo viuit̄. ¶ Notādū aūt ꝙ aūt in reb⁹ mortalib⁹ nō ſepari alia a vegetatiuo p̄ſeruādo ſe a corpib⁹ ſupcᵉleſtib⁹ que ſi ſint aīata non hn̄t tn̄ de potētijs aīe niſi ītellectiuū ⁊ deſideratiuū. nō aūt hn̄t vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā. vt vult cōmētator in. 12ᵒ meta. ſup illo ca: mouet aūt. intelligētie. n. motrices orbiū: ⁊ ſi habēt vtutē intellectiuā ⁊ deſideratiuā: non tn̄ hn̄t potētiā ſenſitiuā ⁊ vegetatiuā. ¶ Notādū ꝙ ſi in oībus mortalibus vegetatiuū nō ſepat̄ ab alijs: oʒ in oībus talib⁹ viuētibus eſſe aīam vegetatiuā: ⁊ p ꝯn̄s in oībus huiuſmodi aīa ē pncipiū viuendi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aīal aūt pp ſenſū p̄mū: ⁊ nāqʒ q̄ nō mouet̄ neqʒ mutāt̄ a locū: hn̄tia aūt ſenſuʒ aīalia dicimus ⁊ nō viuere ſolū: vr̄ aūt ⁊ hᵉ multa eſſe aīaliū: manētia aūt cū ſint nāᵉ: hn̄t ſolū ſenſum.

¶ Oñdit ſil'r eē de tactu reſpcū alioꝝ ſenſuū: ſic̄ de vegetatiuo reſpcū alioꝝ. circa qḋ duo fac̄. qꝛ p̄ aūt. ꝙ aīal eſt aīal pp tactū. 2ᵒ oñdit ſenſuʒ tact⁹ poſſe ſepari ab alijs: ⁊ nō eꝯ. ibi (Senſitiuū aūt) dic̄ ꝗ. ꝙ aīal aūt ē aīal pp ſenſū p̄mū. i. pp tactū: ⁊ nāqʒ q̄ nō mouent̄ nꝫ ſūt mutātia ſʒ locū: hn̄tia aūt ſenſuʒ tact⁹ aīalia eē dicim⁹ ⁊ nō viuere ſolū. ſubdit aūt ꝙ multa de numero aīaliū vr̄ eē hᵉ cū ſint manētia nāᵃˡⁱ. nāliter ſolū habēt hūc ſenſum. ſ. tactus. ¶ Notandū aūt ꝙ aīal dicit̄ eſſe aīal pp tactū: qꝛ ſufficit ad h̄ ꝙ ſit aīal ꝙ hēat ſenſum tact⁹. hn̄tia. n. hūc ſolū ſēſū n̄ dr̄ eē viuētia tm̄: ſʒ dr̄ aīalia. ¶ Deīde cum dicit.

Cō. 17

¶ Sēſuū aūt tact⁹ prio īeſt oīb⁹: ſic̄ aūt vegetatiuum pōt ſeparari a tactu: ⁊ ab omni ſenſu: ſic ⁊ tactus ab alijs ſenſibus.

¶ Oñdit ſenſū tact⁹ ſepari ab alijs. d. ꝙ ḋ nūero ſēſuū ille ſēſus q̄ p̄ īeſt oīb⁹ aīalib⁹ ē tact⁹: qꝛ ſic̄ vegetatiū pt̄ ſepari a tactu. ⁊ ab oī ſenſu. ſic ⁊ tact⁹ ab alijs ſenſib⁹ ſepari pt̄. ſil'e ē. n. de vegetatiuo reſpcū oīuʒ alioꝝ: ⁊ ḋ tactu reſpcū oīuʒ ſenſuū. ¶ Nōn̄ aūt ſic eē recolligēda vba phi ꝙ ſic̄ vegetatiuū reſuat̄ ī oīb⁹ alijs: ⁊ alia n̄ pn̄t ſepari ab ipō: ſic̄ ſenſus tact⁹ reſuat̄ in oī aīali: ⁊ alij ſenſus nō pn̄t ſepari ab eo: oʒ ꝙ ſic̄ aīa q̄ ē pō'ᵐ tāgēdi ē pn̄ᵐ ſentiēdi ſʒ oēs alios ſenſus ſicēt oʒ ꝙ aīa ſic̄ eſt pn̄ᵐ viuēdi ſic ſit pn̄ᵐ oīuʒ alioꝝ ve ſit pn̄ᵐ ſentiēdi ītelligēdi. ⁊ ſm̄ locū mouēdi. ¶ Deīn cū dic.

¶ Vegetatiuū autē dicim⁹ p̄tē huiuſmodi aīe qua ⁊ vegetabilia p̄ticipāt: aīalia autē oīa vr̄ tāgēdi ſenſum hn̄tia. ¶ Propter quā aūt cāʒ vtrūqʒ hoꝝ q accidit poſteri⁹ dicem⁹: nūc aūt in tm̄ dictum ſit ſolū: ꝙ eſt aīa horum q̄ dicta ſunt p̄cipiū: ⁊ his determiata eſt vegetatiuo

Cō. 18.

sensitiuo: intellectiuo: τ motu.

℄ Cõcludit ex dictis aiã eē pn̄m oiũ istoꝝ. s. q̄ vegetatiuũ ēt dicim⁹ ptē potētialē siue potētiã hꝫ aie q̄ vegetatiua pricipãt τ sup. potētiaꝫ tactiuã eē dicim⁹ p quã oia aialia vr̄ eē hn̄tia tāgēdi sensũ. sꝫ pp quã cãꝫ vtriusq; hoꝝ accidit q̄ potētia vegetatiua iest oib⁹ viuētib⁹: τ pōt separi ab alijs τ nō eꝯ. τ potētia tactiua iest oib⁹ aialib⁹ τ pōt separi ab alijs sensib⁹ τ nō eꝯ. q̄re l. h̄ ꝯtigat dicem⁹ posteri⁹ circa finē tertij h⁹. nūc ōt solũ intm̄ dcm̄ sit q̄ aia est pn̄m oiũ hoꝝ q̄ dicta sunt: τ ē pn̄m vegetādi sentiēdi τ itelligēdi τ fm locū mouēdi: τ hꝫ aia ē determiata. i. distīcta his .i. reb⁹ aiatꝭ vegetatio sēsitiuo itellectiuo τ motiuo fꝫ locū. ℄ Nōn̄ āt q̄ aut aiaꝫ i reb⁹ aiatis eē distīctã p h̄ 4ᵒʳ: q̄ aiata repiũt i q̄druplici gradu vt sup⁹ diffusi⁹ dixim⁹.

Cõ.19.

VTrũ aũt vnūqdq; hoꝝ ũ ē aia: aut ps aie: τ si pars: vtrũ qdē sicut sit separabilis rōne solũ: aut in loco.

℄ Postq̄ phus dic aiam distīgui p has potētias. vꝫ. p vegetatiuũ sensitiuũ itlc̄tiuũ τ fꝫ locū motiuũ τ ōndit eã eē pn̄m viuēdi sentiēdi itelligēdi τ fm locū mouēdi. nūc i pte ista īgrit qūo potētie he ꝯpāt ad aiaꝫ. circa qd duo fac: q2 p̄ circa h̄ mouet qōes q̄sdā. 2ᵒ exeqt ō qōnib⁹ illis. ibi (De qbusdā āt hoꝝ) dicit ḡ q̄ q̄ri pōt vtꝝ āt vnūqdq; hoꝝ. i. vnaq̄q; haꝝ potētiaꝝ ē aia aut ē ps potentiaꝭ aie τ si ē ps. vtꝝ sic sit ps vt vna haꝝ potētiaꝝ sit sepabiꝭ ab alia rōne solũ. i. diffōne aut sit separabilis loco. s. subo. ℄ Nōn̄ āt q̄ ꝑpetates τ acētia q̄dā sunt distīcta ab inuicē rōne τ diffōne τ eēntialr: nō tn̄ subo τ loco vt si in eodez pomo τ in eadē pte. τ in eodē loco vel subo eēnt color τ sapor: adhuc ista duo differūt essentialiter: sed nō differunt subiecto τ loco. ℄ Deinde cum dicit.

℄ De qbusdā aũt hoꝝ nō est difficile videre: quedam autem dubitationem habent.

℄ Exeqt̄ de qōnib⁹ p̄dictis. ℄ Ad cui⁹ euidentiã sciēdū q̄ soluta qōne 2ª soluit̄ pᵃ. nō si bn̄ sciuerim⁹ qūo distiguūt̄ τ qūo sepant̄ abinuicē vegetatiuũ sensitiuũ τ cetera talia: appebit vtꝝ qdlꝫ eoꝝ sit aia vel ps aie. nā cū i eodē n̄ ꝯtigat sil̄ eē plēs aias nisi vbi pla ō istis sil̄ sunt: nō erit qdlꝫ eoꝝ aia: sꝫ ps aie. tota ḡ difficultas ē qūo hꝫ ptes potētiales aie sint sil̄ τ qūo distiguūt̄. duo ḡ facit: q2 p̄ ōndit qūo sunt sil̄. 2ᵒ qūo distiguunt̄ ibi (Rōne aūt q̄ altere) circa pᵐ duo facit: q2 p̄ ꝯtinuat se ad dicēda. 2ᵒ exeqt̄ de itēto ibi (Sicut. n. in plātis) dicit ḡ q̄ de qbusdā āt hoꝝ. i. haꝝ potētiaꝝ nō est difficile videre qūo sunt sil̄ τ qūo distiguūt̄ q̄dā āt dubitatōeꝫ hn̄t. nā in vegetabilib⁹ τ sensibilib⁹: eo q̄ talia magis nobis sūt nota nō ē difficile videre qūo talia se hn̄t: sꝫ dubiū ē de rōne τ itlc̄u. ℄ Deide cū dic.

Cõ.20

℄ Sic. n. in plātis q̄dā diuisa vident̄: τ viuētia sepata abinuicē tanq̄ex̄ite in his aia: actu qdeꝫ vna in vnaq̄aq; plāta: potētia aūt plib⁹.

℄ Exeqt̄ de itēto. circa qd tria facit: q2 p̄ ōndit facile eē h̄ videre in vegetabilib⁹ τ plātis. 2ᵒ declarat h̄ ēt eē facile i sensibilib⁹ vel in aialib⁹. 3ᵒ sit difficultatē hr̄e circa itellectū τ pspectiuã potentiã. 2ᵐ ibi (Sic videmus) 3ᵐ ibi (De itlc̄u aūt) dicit ḡ facile eē h̄ videre i aliqb⁹ sicut appet in plātis τ in vegetabilibus. q̄dā. n. vegetabilia diuisa τ sepata abinuicē vident̄ τ viuētia eē tāq̄ ex̄ite in his vna qdeꝫ aia actu. in vtraq; plāta. i. in vtraq; pte plātaꝝ plibus aūt in potētia. ℄ Nōn̄ aūt potentias aie vegetatiue eē augmentatiuũ nutritiuũ τ gnātiuũ. q̄re si planta diuisa in q̄libet pte ei⁹ h̄ oia reseruari pn̄t: ps hꝫ potētias in plātis nō esse diuisas loco τ subo: ita q̄ in vna pte plāte sit nutrimētiuũ: in alia vō augmētatiuũ: imo ps q̄libꝫ nutrit̄ τ augmēta. ℄ Nōn̄ q̄ cū aia plāte extēdat̄ fꝫ extensionē ei⁹: q2 forma mālis extendit̄ extēsiōe māe: q̄diu plāta ē ꝯtinua tādiu est vna aia i tota plāta: sꝫ diuisa plāta ptes plātarū pn̄t iteꝝ radicari i terra τ viuere. τ in q̄libꝫ eaꝝ reseruabitur aia: q̄re aia in plāta ē vna in actu: sꝫ sūt multe i potētia: q2 p diuisionē plurificari pn̄t. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Sic videmus τ circa alias dr̄ntias aie accidere: vt i Entbomis decisis: τ. n. sensum vtrāq; ptiū hꝫ τ motū fꝫ locū: si āt sensuꝫ τ phātasiā τ appetitū: vbi qdē. n. sensus est: τ tristitia τ letitia ē: vbi āt hec sunt ex necītate desideriuꝫ ē.

℄ Ōndit h̄ eē facile videre i sensibilib⁹. d. q̄ sic videmus accidere. τ circa alias dr̄ias aie vt i entbomis decisis. i. vt i aialib⁹ q̄ decisa viuūt cuiusmōi sūt aialia ānulosa. τ. n. i talib⁹ vtraq; ptiū decisaꝝ hꝫ sensū τ motū fm locū. si āt sensuꝫ hn̄t τ fātasiā τ hn̄t appetitū: q2 vbi ē sensus ibi ē tristitia. i. dolor τ letitia. vbi āt h̄ sūt ex necītate τ dsideriū ē. i. appetit⁹. ḡ sic i plātis potētie vegetabiles n̄ sūt diuise loco τ subo sic τ i aialib⁹ sensitiuũ extimatiuũ appetitiuũ τ fꝫ locū motiuũ nō sūt diuisa loco τ subo: q2 deciso aiali i q̄lꝫ pte ei⁹ hec oia reseruari pn̄t.

Dubitaret forte aliqs: vtꝝ h̄ sit veꝝ q̄ deciso aiali i q̄lꝫ pte ei⁹ reseruari possit extimatio vel fantasia. τ vr̄ q̄ nō: q2 hꝫ v̄tutes vt ait ꝯmentato τ sup. 3ᵐ h⁹ hn̄t esse in capite: q̄ deteriant sibi spāle organū. nō ḡ reseruāt̄ in q̄lꝫ pte corpis. ℄ Dōm q̄ vt ait ꝯmta. duplex ē fantasia. q̄dā detecīata τ pfecta: τ q̄dā q̄si indetermiata τ ipfecta. determiata āt τ pfecta ōr illa q̄ n̄ absentib⁹ sensibilib⁹ pn̄t adeē fantasie τ imagiatōes. vn̄ ꝯmētator ait q̄ i eis q̄ sr̄ pfecta īueniūt̄ talia i absētia sensatoꝝ. q̄dā āt ē imagiatio τ fantasia ipfecta vt illa q̄ sp ē ꝯiūcta sensui τ nihil imagiat̄ nisi sit aliqd actu mouēs sensū. pᵃ imagiatio pp sui pfectōeꝫ deteriat sibi spāle organū. 2ᵃ vō seqt̄ oēꝫ ptē sēsibilē: τ hꝫ esse in q̄cūq; pte sit sensus. nā cū ptes sensibiles dolēāt si ꝯiūgant̄ alicui pūgitiuo vl alicui discōueniēti: τ delectēt̄ si ꝯiūgāt̄ ꝯueniēti: oꝫ fꝫ hūc motū fcm̄ a sensu aial imagīnari fugā cū dolet ad pn̄tiā sensibiꝭ tristabilis: vꝭ imagiari psecutōeꝫ cū delectat̄ ad pn̄tiā sensibiꝭ. τ p h̄ pꝫ solo ad obm̄: q2 aliq̄ fantasia deteriat sibi organū: aliq̄ vō nō.

Alterius forte dubitaret aliqs: q2 vr̄ velle q̄ fꝫ locū motiuũ nō sepet̄ a sensitiuo: ꝯriū aūt h⁹ ōn̄debat̄ supra. dicebat̄. n. q̄ aialib⁹ ipfectis sensitiuũ ierat sensitiuũ gb⁹ nō ierat fꝫ locū motiuũ. ℄ Dōꝫ q̄ duplex est mot⁹ fꝫ locū vn⁹ pgressiuus. τ h̄ nō ꝯpetit aialib⁹ oib⁹. ali⁹ vō dilatatōis τ ꝯstrictōis: τ h̄ ꝯpetit aialib⁹ q̄tūcūq; ipfectis. n̄ aialia ex q̄ sentiūt cuꝫ pūgunt̄ τ sentiunt tristabile retrahūt se: τ mouent̄ motu ꝯstrictōis cum vō sentiūt dlectabile ampliāt se τ mouent̄ motu dilatatōis. hec ḡ q̄tuor sunt isepabilia loco τ subo. vꝫ. sensus imagiatio ipfecta appetit⁹ τ mot⁹ fm locū. nā aialia statī cū sentiūt doloreꝫ vel delectatōeꝫ imaginant̄ τ appetūt fugere dolorē τ pseq dlectatōeꝫ. τ p ꝯñs mouēt̄ aliq̄ motu ad psequēdū dlectabile τ ad fugiēdū nociuū. ℄ Deide cū dic.

Cõ.21.

℄ De itellectu autem τ pspectiua potētia nihil adhuc manifestū ē: sꝫ videt̄ gen⁹ alterū aie eē: τ hoc solū ꝯtigere separi: sicut ppetuū a corruptibili. ℄ Reliq̄ue aūt ptes aie manifestū est ex his q̄ nō separabiles: sicut q̄dā dicunt.

Cõ.22

℄ Ait dubiū esse de itlc̄u qūo se habeat ad potētias alias. dicit ḡ q̄ de itlc̄u τ pspectiua potētia nihil ē plene adhuc manifestū qūo se hēat ad potētias alias: sꝫ vr̄ h̄ esse alterū gen⁹ potētiaꝝ. τ h̄ solū gen⁹ potētiaꝝ siue h⁹ sola potētia vr̄ ꝯtigere separi ab alijs. s. a vegetatiuo τ sensitiuo sic ppetuū a corruptibili: reliq̄ aūt ptes potētiales aie manifestuꝫ ē ex his q̄ dicta sūt q̄ nō sunt sic sepabiles sic dicūt

gdã.i.sicut dixerũt platonici.plato.n.volebat ꝙ ↄcupiscibilis eẽt i corde nutritiua i epate:ꝫ vt pꝫ ex dictis appetitus ꝛ ↄcupiscibilis seqꝰ oẽm ptẽ sensibilẽ ꝛ nõ epar tãtũ: qꝛ vbicũqꝫ ẽ sensus ibi ẽ fantasia:ꝛ appetitꝰ. ℂ Nõnᵒ aũt ꝙ itellectꝰ est alteꝝ genꝰ potẽtiaꝝ aie:qꝛ ẽ potẽtia nõ organica.pp qõ sola ipa ẽ sepata accipiẽdo sepatõez put aliqd nõ ẽ organo affixũ ꝛ ↄiunctũ.cetere aũt potẽtie sensibiles:qꝛ sunt pfectiores orgãoꝝ nõ sunt sepabiles vt opinabatur plato.nec etiã sunt sic sepabiles ꝙ possint eẽ absqꝫ organo corporali. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Rõne aũt ꝙ altere manifestũ ẽ. sensitiuo. n.eẽ ꝛ opinatiuo alteꝝ.siqdẽ ꝛ sentire ab ipõ ꝛ opinari.silr aũt ꝛ alioꝝ vnũqdqꝫ q̃ dicta sunt.

ℂ Ostẽdit qũo he potẽtie sunt distĩcte. circa qõ duo facit. qꝛ pᵒ oñdit qũo sunt distĩcte rõne.2ᵒ qũo distiguũtᶦ subo ꝛ loco ibi.(Qõ aũt qbusdã) dicẽ ḡ ꝙ rõne aũt he potẽtie sint altere ꝛ distĩcte manifestũ ẽ.nã sensitiuo ꝛ opinatiuo ẽ alteꝝ eẽ.i.altera diffõ ꝛ altera rõ.si qdẽ sentire sit alteꝝ ab ipõ opinari.silr ꝛ vnũqdqꝫ alioꝝ q̃ dicta sunt.i.vnaqueqꝫ aliaꝝ potẽtiaꝝ de qbꝰ diximus differt ab alia sup.si actus eiꝰ differt ab actu alteriꝰ. ℂ Nõnᵐ aũt ꝙ potẽtie distiguũtur p actꝰ sic actꝰ p obaqꝫ re si sentire ꝛ opiari. ꝛ alij actus aliaꝝ potẽtiaꝝ differũt abĩuicẽ opꝫ sensitiuũ ꝛ opinatiuũ ꝛ potẽtias alias abĩuicẽ differre. ℂ Nõnᵐ ẽt ꝙ he potentie q̃tũcũqꝫ fundenᶦ in eodẽ organo ꝛ in eode subo differunt tñ eẽntialr ꝛ formaliter:cũ ḡ ratio ꝛ diffinitio sumatur a forma: nõ dicunᶦ he potentie loco ꝛ subo distinguũᶦ sed diffõne ꝛ ratione. ℂ Deinde cum dicit.

Cõ. 23.

ℂ Quod aũt q busdã aĩaliũ omnia insunt hec: qbusdã ṽo quedã hoꝝ:alteris aũt vnũ solum. Hoc aũt facit differentiã aĩaliũ: ppter quã aũt causã sit factũ in posterius intẽdendũ est. Similiter aũt ꝛ circa sensus accidit: alia quidẽ habent oẽs:alia vero quosdã: quedam vero vnũ maxime necessarium factum.

ℂ Ostẽdit qũo he potẽtie differunt subo ꝛ loco.d.ꝙ aũt qbusdã aĩaliũ ĩsunt oĩa hᷓ.i.oẽs hᷓ potẽtie. qbusdã ṽo ĩsunt q̃dã hoꝝ.i.aliq̃ haꝝ potẽtiaꝝ.alieris aũt inest vnũ solũ.ꝛ subdit ꝙ hᷓ est qõ facit dñaz aĩaliũ ꝛ ẽt supplẽdũ est ꝙ hᷓ est qõ facit dñam ĩter oĩa aĩata ꝛ ĩter hᷓ potẽtias. nã fm ꝙ aliq̃ aĩatoꝝ vel aliq̃ aĩaliũ hñt plẽs vel pauciores de hᷓ potẽtijs sic sunt magis vel minꝰ pfecta:ꝫ pp quã cãm hoc sit pfectũ ꝙ he potẽtie sic distinguũᶦ ꝛ loco ꝛ subo:qꝛ aliq̃ repiunᶦ in vno subo ꝛ ĩ vno aĩato q̃ nõ repiunᶦ in alio posteriꝰ ẽ intẽdendũ:qꝛ circa finẽ libri hꝰ dicetᶦ:addit aũt ꝙ id qõ accidit circa oẽs hᷓ potẽtias:silr aũt accidit ꝛ circa sensus qꝛ alia qdeꝫ aĩalia hñt oẽs sensus.alia ṽo habẽt quosdã.i.aliquos:ꝫ q̃dã aĩalia hñt vnũ solũ maxĩe nccũ vt tactũ. ℂ Nõnᵐ ẽt ꝙ hñe plẽs vel pauciores õ potẽtijs assignatis facit dñam in ipis aĩalibꝰ ꝛ silr in oĩbꝰ aĩatis ꝛ ẽt in ipsis potẽtijs.nam fm ꝙ aliq̃ aĩaliũ vel aliq̃ aĩatoꝝ hñt plẽs vel pauciores de illis potẽtijs.sic sunt magis vel minꝰ pfecta.vñ plãta q̃ hꝫ vnũ solũ.vt vegetatiuũ impfectior ẽ oĩbꝰ. ℂ Rursus hᷓ facit dñaz in ipis potẽtijs:qꝛ si aliq̃ potẽtiaꝝ repiunᶦ in aliq̃ aĩato ꝛ aliq̃ in alio ↄtigit potentias illas differre nõ solũ rõne ꝛ diffinitione: sed etiaꝫ (loco ꝛ subiecto.

Dubitaret forte aliqs:vtꝝ potẽtie aĩe differãt rõne solũ vel ẽt loco ꝛ subo. ℂ Dõꝫ ꝙ hoꝝ potẽtiaꝝ q̃dam sunt pticulares vt visus auditꝰ gustꝰ ꝛ odoratus.q̃daꝫ ṽo sunt q̃si vlẽs diffuse p totũ corpus vt vegetatiuũ tactiuũ imagiatiuũ appetitiuũ ꝛ fm locũ motiuũ.si ḡ sit qõ nõ de potẽtijs diffusis p totũ corpꝰ:ꝫ de determinãtibꝰ sibi spãle organũ planũ ẽ tales potẽtias nõ solũ differre rõne:sed ẽt loco ꝛ subo vt visus sic ẽ in oculo ꝙ nõ in lingua:ꝛ gustꝰ sic ĩ ligua ꝙ nõ in oculo:ꝫ si loq̃mur õ potẽtijs diffusis p totũ corpꝰ.sic dicũt qdã ꝙ i diuersis distiguũᶦ loco ꝛ subiecto:ꝫ nõ in eodẽ vt vegetatiuuꝫ distiguiᶦ a sensitiuo in diuersis eo ꝙ sensitiuũ repiᶦ in aĩali. vegetatiuũ ṽo repitur ĩ plãta in q̃ nõ repiᶦ aliqs sensus.dñe tñ possumus ꝙ q̃ distiguũᶦ ĩ diuersis aĩatis loco ꝛ subo distiguunᶦ ẽt i eodẽ aĩali.nã sic vegetatiuũ ꝛ augmẽtatiuũ repiunᶦ in plãta in q̃ nõ repiᶦ sensus:sic in eodẽ aĩali repiunᶦ aliq̃ ptes q̃ viuũt ꝛ augmẽtanᶦ:ꝛ tñ nõ sentiunt vt ossa ꝛ aliq nerui. ꝛ ẽt caro ipa nõ ẽ illud in q̃ tãqꝫ in subo fundaᶦ sensus tactꝰ:ꝫ est mediũ i tali sensu. vt ĩfra diceᶦ: organũ ṽo tactꝰ ẽ qdã neruꝰ diffusus p totũ corpꝰ diuisus in se multos ramusculos. vt ḡ sit ad vnũ dñe q̃cũqꝫ potẽtie distiguũᶦ loco ꝛ subo in diuersis aĩatis.distiguũᶦ etiã in eodẽ. Nã sicut repiᶦ aĩal qõ nõ videt nec audit;sentit tñ fm sensum tactꝰ:ita repiᶦ aliq̃ ps corporis in q̃ reseruaᶦ sensus tactꝰ:vbi nec reseruaᶦ auditꝰ nec visus.ꝛ sic plãte viuũt.ꝛ nõ sentiũt:sic i eodẽ aĩali q̃tũcũqꝫ pfecto inueniᶦ aliq̃ ps corporis q̃ nutriᶦ ꝛ augmẽtaᶦ:ꝛ tñ nõ sentit.semp.n. ꝛ in eodẽ ꝛ ĩ diuersis priora separantur a posterioribꝰ nõ eꝫ.vt sic in diuersis aĩatis repiᶦ vita sine sensu.nõ sensus sine vita sic i eodẽ aĩali repiunᶦ ptes q̃ viuũt ꝛ nõ sentiũt;nulle tñ ptes sũt q̃ sentiãt ꝛ nõ viuãt. fm hᷓ ḡ dña haꝝ potẽtiaꝝ put accipiẽda est rõne solũ vl etiã loco ꝛ subo inuestigari poterit p dicta.

Cõ. 24

Quoniã aũt quo viuimus ꝛ sentimus dupliciter dr̃.sicut quo scimus . dicimus aũt hoc qdẽ sciam:illud aũt animã. vtroqꝫ.n.hoꝝ dicimur scire . silr ꝛ quo sanamur:alteꝝ qdẽ sanitas est: aliud aũt parte quadã corporis: aut ꝛ toto. hoꝝ aũt sciẽtia qdẽ: ꝛ sanitas forma: ꝛ spẽs quedã ꝛ ratio: vt actus susceptiuoꝝ hic quidẽ sciẽtifici:illa vero sanabilis. videᶦ.n.in patiente ꝛ disposito actiuorum inesse actus.

ℂ Postq̃ phs docuit sumere ppriã diffõnez vniuscuiusqꝫ aĩe fꝫ diuersa opa vite ꝛ fꝫ diuersas potẽtias: ꝛ ↄparauit ipas potẽtias ad ipaꝫ aĩaꝫ.in pte ista vult oñdere ꝙ ad pfectã diffõnẽ aĩe:oꝫ ꝙ diffõni spãli supaddaᶦ pdicta diffõ cõis. ℂ Ad cuiꝰ euidẽtiã sciẽdũ ꝙ vt supra tãgebaᶦ diffõnes spãles dãde de aĩa sũt q̃tuor fꝫ q̃tuor gradus aĩatoꝝ vt aĩa ẽ q̃ viuiᶦ q̃tũ ad plãtas:q̃ sentiᶦ q̃tũ ad aĩalia ipfecta.q̃ sit motꝰ fm locũ q̃tũ ad pfecta. ꝛ 4ᵃ diffõ spãlis ẽ ꝙ aĩa est q̃ p̃ itelligiᶦ q̃tũ ad aĩaꝫ hũanã ꝫ cũ aĩa sit forma corporis.oꝫ in diffõne eiꝰ facere mẽtiõez de corpe. diffõ ergo illa corporis.s.ꝙ aĩa ẽ actꝰ corporis q̃ spãlẽ mẽtiõez facit de corpe addenda ẽ istis diffõnibꝰ spãlibꝰ vt ↄpletiꝰ hẽaᶦ diffõ aĩe. ℂ Diffiniẽda ẽ ḡ sic aĩa:ꝙ est actꝰ corporis q̃ p̃ viuiᶦ vel ẽ actus corporis q̃ p̃ sentiᶦ. ꝛ sic cuilibet diffõni spãli supaddẽda ẽ illa diffõ cõis. phs ḡ in oñdẽdo ꝙ i determinãdo õ aĩa oꝫ spãlẽ mẽtiõez facere de corpe ꝛ ĩ oñdẽdo ꝙ diffõnibꝰ spãlibꝰ supaddẽda ẽ diffõ cõis q̃ facit spãlẽ mentionez de corpe:tria facit:qꝛ p̃ pbat aĩaꝫ esse actũ ꝛ formã corporis.2ᵒ ex hᷓ oñdit ꝙ in determinãdo de aĩa oꝫ spãlem mẽtiõez facere õ corpe.3ᵒ ex his q̃ dixerat ↄcludit q̃lr diffiniẽda sit aĩa.2ᵒ ibi.(Et pp hᷓ hñ.) 3ᵒ ibi.(Et qdẽ igiᶦ) circa pᵐ duo facit fꝫ ꝙ duplr pbat itentũ.2ᵒ ibi.(Triplr.n. dicta) in probãdo aũt animaꝫ esse formã intendit talem rationem.viuimus sentimus ꝛ sanamur ꝛ silr et oẽs ceteras actões faciꝰ pncipalr p formã:ex ↄñti p mãꝫ:ꝫ aĩa est q̃ pmo viuimus ꝛ sentimus: ꝛ alias actões facimus.ḡ aĩa ẽ forma ꝛ nõ mã. Jn hac aũt rõne sic pcedit:qꝛ p̃ ponit maio-

rem.z.° minorē.z.° 9nē.z.° ibi (Anima āt hoc) 3.° ibi (Qua re rō qdā) ponit ꝙ p maiorē. vȝ. ꝙ agere pncipalr est a for ma z ex 9nti a mā. dicens ꝙ qm quo viuimus z quo senti mus dr duplr sicut z quo scimus. dicimus autē h ꝙ qd sci mus eē qdē sciam illud aūt esse aīam. vtroqȝ. n. hoꝝ tam sciā ꝗ aīa dicimur scire. silr aūt z q̄ sanamur est duplr qz aliud qdē est sanitas: aliud aūt ē quo dicimur sanari: tāqȝ parte qdā corporis aut tanqȝ z toto corpore haꝝ aūt qb⁹ sa namur z scimus sciā qdē z sanitas se hȝ sicut forma z spe cies qdā: z sic rō z vt act⁹ susceptiuoꝝ a qb⁹ sup. pmo z pn cipaliter egredit agere: z subdit quo sciētia z sanitas sunt actus z forma susceptiuoꝝ. dicēs ꝙ hec qdē. s. sciā est act⁹ z forma sciētifici. i. aīe sciētifice: illa vo. s. sanitas ē actus z forma corpis sanabilis. ex h aūt vult hre ꝙ oꝫ ad ipȝ age re vt ad ipm scire vel ad ipm viuere aliqd cooparī subm. qꝛ vt subdit. in patiēte. n. z disposito videnr actiuoꝝ iesse act⁹. nā semp ppria forma reqrit ppriā z dispositā māȝ.

Dubitaret forte aliqs: quo agere a forma z a sub iecto: sȝ pncipalr a forma vt scire z cō siderare p sciam ē a scia z ab aīa: sȝ pncipalr a scia z actus sanatōis ē a sanitate q̄ est forma corpis z ēt ab ipso corpe: sȝ pncipali⁹ est a sanitate. ¶ Dōȝ ꝙ omne qd agit: agit vt est in actu: z qꝛ pncipalr act⁹ ōr de forma. iō agere pncipa liter est a forma mā aūt sic ē in actu hoc ē iquātū est ȝiun cta forme: qre si mā est rō agedi h est ex ȝnti iquātuȝ ē in actu p formā. ꝙ aūt ipsa mā sit aliq mō rō agēdi pȝ. qꝛ eo ipso ꝙ actus actiuoꝝ sunt in potiente z disposito: z eo ipso ꝙ ppria forma nō hȝ eē nisi in ppria materia: sic materia ppria reqrit vt sit sub ppria forma: sic oȝ ipaȝ materiā sal tē ex ȝnti eē rōnē z cām z oīs act⁹ z oīs actōis q̄ egredit a forma. iō phus in volēdo oñdere ꝙ agere pncipalr erat a forma dixit ꝙ forma erat act⁹ z rō susceptiui. volēdo āt ostēdere ꝙ ad ipȝ agere aliqd faciebat materia z subm: di xit ꝙ act⁹ actiuoꝝ sunt in patiēte z disposito vel ꝙ idē ē: ꝙ ppriā formā iesse ppe materie. ¶ Deīde cū dic.

¶ Anima autē hoc quo viuimus: z sentimus: z mouemur: z itelligimus primo. Quare ra tio vtiqȝ quedam erit z species: sed non vt ma teria z vt subiectum.

¶ Posita minori. vȝ. ꝙ agere pncipalr z p se ē a forma po nit minorē z infert 9nē dicēs ꝙ aīa aūt ē hoc q̄ pmū z pn cipaliter viuimus sentimus mouemur z itelligimus. qre z vtiqȝ ipsa aīa sic qdā rō z spēs z nō vt materia z subȝ. ¶ Nōn^m aūt ꝙ aīa est quo pmo viuimus sentimus z itel ligimus z mouemur: qꝛ viuere put noīat opa vite z etiaȝ opa sensitiua z alia q̄cūqȝ opa opat aīa mediāub⁹ aliqb⁹ potētys: ita ꝙ aīa respectu illoꝝ opeꝝ se habȝ sicut pnci piū pncipale z pmum. potentie vo sicut pncipiū imediatū z primum. ¶ Deinde cum dicit.

Lō.z.5 ¶ Tripliciter. n. dicta suba sicut diximus: qua rū hec qdē spēs: illud aūt materia: aliud aūt ex vtrisqȝ: hoꝝ aūt materia qdē potētia: spēs autē actus: postea ex vtrisqȝ aīatū nō corp⁹ est act⁹ aīe: sed ipsa corporis cuiusdam.

¶ Adducit z^am rōnez ꝙ aīa sit actus z forma dicens ꝙ. sic aūt. n. diximus triplex ē dicta suba. quaꝝ h qdē est spēs: il lud vo materia: aliud aūt ē ex vtrisqȝ ȝpositū. hoꝝ āt triū materia ē qdē potētia spēs aūt ē act⁹ postea ex vtrisqȝ est hoc aīatū. q̄ materia z corp⁹ sunt ptes aīati. oȝ q̄ alteꝝ hoꝝ esse formā z actū alteri⁹: sȝ corp⁹ nō ē act⁹ aīe: sȝ oȝ ꝙ ipsa aīa sit act⁹ ipsi⁹ corpis. aīa q̄ erit act⁹ z forma. ¶ Nōnduȝ aūt ꝙ nūqȝ ex duob⁹ sit vere vnū nisi vnū illoꝝ se hēat vt actus. aliud vo vt potentia: qre si ex aīa z corpe fit aīa tū. oȝ vnū eē actū respcū alteri⁹: sȝ corpus nō ē actus aīe

erit ergo aīa actus eius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et pp hoc bñ opinant qbus videt: neqȝ sine corpe esse: neqȝ corpus aliqd aīa. corpus qdē enim nō est: corporis aūt aliquid est. Et pp hoc in corpore huiusmodi: z nō sicut priores ad corpus aptabāt ipsam: nihil diffinientes in quo: z quali: z vere cuȝ nō videat accipe qdli bet ȝtingēs. sic aūt fit z scdm rōnez. Uniuscu iusqȝ enim actus in potētia existētis: z in ppria materia aptus natus est fieri. Lō.z.4

¶ Ostēso aīaȝ esse actū z formā corpis. ait ex h ꝙ in deter minādo de aīa oȝ spālē mētōez facere de corpe. z tūc con cludēdū est ꝙ diffōni spāli supaddēda ē diffō cōis q̄ spā lem mētōez facit de corpe. dicit q̄. z pp h sup. ꝙ aīa ē act⁹ z forma corpis: bñ opinant qb⁹ vr neqȝ aīaȝ eē sine corpe: neqȝ eē aliqd corp⁹: corpus qdē. n. nō ē aīa: est tñ aīa aliqd corpis: qꝛ ē forma z actus eius: z pp hoc aīa ē in corpe z in corpe hȝ. s. apto z disposito. z iō nō ē adaptāda q̄cūqȝ aīa ad qdcūqȝ corp⁹: sic qdā priores. i. qdā āt iquoꝝ adaptabāt ipaȝ aīaȝ ad qdcūqȝ corp⁹: nihil tñ diffinientes i q̄ z q̄li cor pore oȝ eē aīaȝ: z vere rephēsibiles erāt: cū nō videat aīa accipe idfntēr qdlibȝ corp⁹ ȝtingēs. sic aūt fit z fm rōneȝ sȝ ppriū corp⁹ adaptet ppe aīe. nā act⁹ vniuscuiusqȝ i po tētia extñs in materia disposita z ppria apt⁹ natus ē fie ri. ¶ Nōn^m aūt ꝙ forma vt forma ē semp ē in materia. ꝙ sȝ ȝtigat aīaȝ separi a corpe quādiu manet sepata nō ē for ma materie: qꝛ nō iformat ipsam materiā. ¶ Nōn^m ēt ꝙ antiq determinātes de aīa z nihil diffinientes de suscepti bili fuerūt pytagorici q fabulose loqntes dicebāt q̄libet aīam igredi qdlibet corpus. ¶ Deide cū dic.

¶ Qz quidē igit actus est quidā ratio ponit ha bentis esse huiusmodi materiā ex his.

¶ Cōcludit ex dictis q̄liter diffiniēda sit aīa. d. ꝙ qdē igit aīa ē actus qdā z rō potētia vitā hñtis z eā eē hȝ actū q. s. pmo viuit sentit intelligit z fit mot⁹ fm locū manifestū est ex his. i. ex dictis. ex habitis. n. in vbis phi accipiēda ē diffō aīe ȝplectēs tā diffōnem ppriā q̄ cōez. ¶ Nōnduȝ aūt ꝙ addēdo diffōnem aīe cōem diffinitiōi spāli fit vna diffinitio que est tota demōstratio positōe differens. naȝ diffinitio cōis vt oñdebat supra: cōcludi habȝ p diffōneȝ spālem. vñ z hunc modū tenuit phus in lectōe psenti. nā p hoc ꝙ anima est id quo pmo viuimus sentimus itelligi mus z fm locū mouemur: ex qbus accipi pñt spāles diffō nes aīe ȝclusit aīam esse spēm z actū corpis q̄ ē cōis diffō ipsius: qre vt in pcedētibus tāgebat: lectio psens duplici ter ȝtiuari pōt ad pcedētia. p vt phs p diffōnes spāles ve lit ȝcludere diffōnē cōem. nā p hoc ꝙ anima est quo pmo viuimus zc. ȝcludit ꝙ sit forma z actus corpis nam diffi nitio spālis ȝcludere hȝ diffōnem cōem. z° pōt introduci hoc lra. vt velit phus ꝙ diffōni spāli sup addēda sit diffi nitio cōis: sed he due ȝtinuationes q̄si in idē tēdunt: qꝛ si vna diffōnum ȝcludit p aliam: oȝ ad pfectā diffōnem ha bendā vtrāqȝ diffōneȝ combinare. nā ille pfecte diffinit qui vnam diffinitioneȝ conflat ex duab⁹ diffōnibus. qua rū vna ē demōstratōis pncipiū. alia vo est demōstratōis ȝclusio. potest etiā z 3° mō cōtinuari sic: ꝙ phs in pncipio huius secūdi inuestigabit diffōnem aīe cōem q̄ est demon stratōis ȝclo. in lectōe āt hesterna ibi (qm āt ex icertis) inuestigauit diffōnes anime spales z pprias que sunt de monstratōis pncipiū: in lectōe aūt psenti que incepit ibi: qm aūt quo pmū viuimus. docet addere diffinitiōes spe ciales diffinitioni cōi. z p ȝñs inuestigat diffōnem anime que est tota demonstratio pōne differens.

Tx. 27

POtentiarum aũt aĩe q̃ dicte sunt aliqͥs qͥdem insunt oẽs: alijs ṽo quedã harum: quibusdã ṽo vna sola. Potentias ṽo dicimus: vegetatiuũ: appetitiuũ: sensitiuũ: motiuũ ſm locũ: ꝛ intellectiuũ.

¶ Postq̃ ph's posuit diffõnẽ cõem omni aĩe: ꝛ docuit ſm diuersa opa vite. ꝛ ſʒ diuersas potẽtias accipe ꝓprias diffinitões cuiuslibʒ aĩe. In pte ista enũerat potẽtias ipsius aĩe: ꝛ oñdit quõ se hñt hẽ potẽtie adinucẽ ex q̃ oñsione clarius appet quõ sumẽda est diffõ oĩe tam cõis q̃ ẽt ꝓpria. circa q̃ facit: qꝛ pͥo ostẽdit q̃ nõ oẽs potẽtie insunt oibus aĩatis ꝛ enumerat potẽtias ipsiꝰ aĩe. 2ᵒ oñdit quõ potentie se hñt adinucẽ. 3ᵒ ex his q̃ dixerat declarat quõ accipiẽda ẽ cõis diffõ aĩe ꝛ quõ ꝓpria. 2ᵃ ibi (Inest aũt plãtis) 3ᵃ ibi (Manifestũ igit) Dicit ḡ q̃ potẽtiarũ aũt aĩe q̃ dicte sunt alijs qͥdẽ isunt oẽs vt hoĩbꝰ: alijs ṽo q̃dã harũ vt aĩalibus alijs. qͥbusdã ṽo vno sola vt plãtis. enumerat aũt hẽ potẽtias. dicẽs potẽtias aũt dicimus vegetatiuũ sensitiuũ appetitiuũ ſm locũ motiuũ ꝛ itellectiuũ. ¶ Nõᵐ aũt necĩtatẽ hꝰ capl'i ex hoc cõsurgere. nam cum supra dixit circa ipsaʒ aĩaʒ sumẽdas esse q̃tuor diffõnes spãles: quarũ pͥma competit plantis. 2ᵃ animalibus impfectis. 3ᵃ perfectis. 4ᵃ hominibus. Dubitaret forte aliqͥs cuʒ sint quinqʒ potentie aĩe. q̃ toles diffinitiones spãles deberẽt esse qͥnqʒ. ḡ pncipalis intẽtio ph'i in hoc capl'o est oñdere q̃ appetitiuũ nõ ꝯstituit diuersuʒ gradũ aĩatorũ: ſʒ alie diuersuʒ gradũ aĩatorũ ꝯstituũt: q̃re lʒ sint qͥnqʒ potẽtie q̃tuor tñ sunt gradus aĩatorũ: ꝛ ſm eos sumunt̃ q̃tuor diffõnes spãles: ideẽ est q̃ post distictõeʒ harũ potẽtiarũ ꝛ horũ graduũ. declarat quõ sumenda est diffõ aĩe cõis ꝛ quõ ꝓpria. nã ꝛ si talia supius tacta sunt: tñ p̃ ea que hic tradent̃ manifestiꝰ patefient. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inest aũt plantis vegetatiuũ solũ: alteris aũt hoc ꝛ sensitiuũ. si aũt sensitiuũ ꝛ appetitiuũ: ꝛ appetitus quidem enim desiderium: ꝛ ira: ꝛ voluptas sunt.

¶ Oñdit quõ hẽ potẽtie se hñt adinucẽ. circa qõ duo facit: qꝛ pͥmo oñdit quõ se hẽant adinucẽ vegetatiuũ sensitiuũ. 2ᵒ quõ se hñt ad potẽtias alias. s. ſm locũ motiuũ ꝛ itellectiuũ. 2ᵃ ibi (Quibusdã aũt ad hẽ inest) Circa pͥmũ duo facit: qꝛ pͥmo facit qõ dcm̃ est. 2ᵒ qõdã qõ supposuerat manifestat ibi (Animalia aũt oĩa) Dicit ḡ q̃ iest aũt plãtis vegetatiuũ solũ. alteris aũt aĩatis. vt aĩalibus inest hẽ potẽtia. s. vegetatiuuʒ ꝛ sensitiuũ. sicut in eis iest sensitiuũ iest ꝛ appetitiuũ. hẽ ḡ potẽtie sic se hñt adinucẽ: qꝛ vegetatiuũ põt separi a sensitiuo: ſʒ sensitiuũ nõ separat̃ ab appetitiuo. addit ãt qd appellat appetitiuũ dicẽs q̃ appetitiuũ. qdẽ. n. sunt ira desideriũ ꝛ volũtas. ¶ Nõᵐ aũt q̃ appetitus duplex ẽ. itellectiuus vt volũtas. ꝛ sensitiuꝰ. ꝛ hẽ diuidit̃ in irascibilẽ ꝛ ꝯcupiscibilẽ. oẽs ḡ appetitus sunt tres. vʒ. ꝯsideriũ siue ꝯcupiscibilis. ira. i. irascibilis ꝛ volũtas. alia aũt lra hʒ voluptas. ꝛ tũc totũ referẽdũ est ad appetitiuũ sensitiuũ: qꝛ desideriuʒ ira ꝛ voluptas vt noĩant passiões nõ repiunt̃ nisi in appetitu sensitiuo. vtrũ aũt repiat̃ voluptas circa appetituʒ intellectiuuʒ: ꝛ quomodo habʒ esse in tali appetitu nõ presentis est speculatõis.

Dubitaret forte aliqͥs. vtrũ plãtis isit appetitus. ꝛ vĩ q̃ sic. nã appetitus ẽ q̃daʒ iclinatio seq̃ns formã. si ḡ plãtis iest forma q̃ est aĩa. oʒ ſm formaʒ illã oare iclinatõeʒ aliq̃ʒ quã vocamus appetitum. ¶ Dicendũ q̃ sicut ẽ de motu: ita suo mõ ẽ de appetitu. sicut ḡ videmus duplicẽ motũ. vnus q̃ ẽ ad vnã ꝯ̃ntiaʒ põnis q̃ est mediãte grauitate ꝛ leuitate: ꝛ hic ẽ p̃ nãm alicuiꝰ elementi. aliꝰ ṽo est ad oẽm ꝯ̃ntiaʒ põnis: ꝛ hẽ est ab aĩa. sic duplex ẽ appetitus. vnus seq̃ns formã nãlem: ꝛ hic ẽ appetitus nãlis sic dicimus q̃ lapides ꝛ grauia appetũt eẽ deorsuʒ. aliꝰ ẽ appetitꝰ seq̃ns formã apphẽsaʒ. ꝛ hẽ ꝯ̃ eẽ aĩalis. plãtis ḡ iest appetitꝰ nãlis: nõ aĩalis: qꝛ carẽt apphẽsiõe ꝛ cognitõe. ¶ Dicamus ḡ q̃ sic mixta inaĩata hñt pfectiorẽ formã q̃ elẽta: tñ qꝛ p̃ formã illã nõ ꝯpetit eis aliꝰ motus a motu elẽtorũ: ſʒ mouent̃ p̃ nãʒ elẽti p̃dñãntis in ipsis. iõ nõ loq̃mur aliter de motu mixtorũ q̃ elẽtorũ: sic ꝛ plante lʒ habeant pfectiorẽ formã q̃ oĩa inaĩata: tñ qꝛ ſm formã illam nõ hñt aliũ modũ appetẽdi q̃ alia inaĩata: eo q̃ cognitiõe careãt sic illa. iõ nõ aliter loq̃ndũ ẽ de appetitu plantarũ q̃ de appetitu inaĩatorũ. dr̃ ḡ plante nõ hẽre appetitũ: nõ qꝛ nõ hẽant appetitũ nãlẽ: sed qꝛ nõ hñt aliquã potẽtiã aĩe appetitiuã supadditã appetitui nãli.

Alterius forte dubitaret aliqͥs. vñ seq̃t̃ hẽ ꝯ̃ntia q̃ qͥbꝰ iest sensitiuũ iest ꝛ appetitiuũ. ¶ Dicẽdũ q̃ appetitꝰ vt supra dicebat̃ est quedã iclinatio ꝯ̃ns formã. eo. n. ipo q̃ alicui aliq̃ forma ipͥmit̃ oʒ ſm formã illã hẽre aliquẽ ordinẽ ꝛ aliq̃ʒ iclinatõeʒ quã vocamus appetitũ. vt eo ipo q̃ in graui hꝰ hʒ esse forma grauis: ex forma illa iclinat̃ ꝛ ordinant̃ ad locũ deorsuʒ ꝛ appetũt deorsuʒ eẽ. si ḡ iclinatio ꝛ appetitꝰ sic seq̃t̃ formã ꝓut in aliquibꝰ repit̃ alius ꝛ alius modus receptõis forme: repit̃ in ipsis alius ꝛ aliꝰ appetitus plãte. ḡ ꝛ vĩr oĩa inaĩata: qꝛ nõ recipiũt formã nisi mãliter tantũ. nõ hñt nisi vnũ appetitum vt appetitũ nãlẽ seq̃ntẽ formã nãliter ipressam. aĩalibus ṽo in qͥbꝰ repit̃ cognitio sensitiua ꝯpetit duplex modus receptõis forme. alterãt̃. n. sensitiua mãliter sic alia corpora nãlia. ꝛ ẽt alterãt̃ itẽtõaliter: eo q̃ sensitiua sunt. nã sensus susceptiuus est itentõis sensibiliũ ꝛ suscipit formã sine mã. In oĩalibꝰ ḡ repit̃ duplex appetitꝰ ſm duplicem modũ receptõis forme. ꝓut. n. recipiũt formã mãliter rõne q̃ sunt corpora nãlia cõpetit eis appetitus nãlis: ſʒ ꝓut suscipiũt formã sine mã ꝯpetit eis appetitꝰ sensitiuus q̃ diuidit̃ in irã ꝛ ꝯcupiscẽtiã. hoibꝰ ṽo qͥbꝰ p̃ itellectũ ꝯpetit pcipere formã cõem vĩr inest nõ solũ appetitus naturalis ꝛ sensitiuus. ſʒ itellectiuus. ¶ Dicamus ḡ triplicẽ esse susceptõeʒ forme: qꝛ aliq̃ñ suscipit̃ forma cũ mã ꝛ cũ ꝯditõibus materie: ꝛ sic mutant̃ insensibilia. aliq̃ñ ṽo suscipit̃ forma sine materia: qꝛ nõ suscipit̃ realiter: sed intẽtionaliter nõ tñ suscipit̃ sine ꝯditõibus materie: qꝛ recipitur pticulariter ꝛ hẽ ꝛ nũc. ꝛ sic mutant̃ sensus. sensus. n. dr̃ suscipe formã sine mã: qꝛ nõ recipit eã realiter: ſʒ itẽtõaliter: suscipit tñ eã cũ ꝯditõibꝰ materie: qꝛ recipit ipsaʒ pticulariter ꝛ hẽ ꝛ nũc. tertiꝰ modus receptõis forme ẽ cũ suscipit̃ penitus imãliter. ꝛ talis ẽ susceptio intellectꝰ q̃ recipit formã sine mã ꝛ sine ꝯditõibꝰ materie. plãtis ḡ ꝛ ceteris corpibꝰ inaĩatis ꝯpetit solus vnus modus receptõis forme. iõ hñt solũ vnũ appetitũ vt nãlẽ: ſʒ sensibilibꝰ ꝯpetit duplex modus susceptõis. iõ duplicẽ hñt appetitũ nãlẽ ꝛ sensitiuũ. in hoibꝰ ṽo in qͥbꝰ triplex modus susceptõis forme ẽ. s. vnus nãlis aliꝰ itentõalis sensibilis. tertiꝰ q̃ ẽ penitus imãlis vt ꝓut suscipit formas itelligibiles est triplex appetitꝰ. s. nãlis sensitiuꝰ ꝛ itellectiuꝰ: cũ ḡ q̃rit̃. vñ seq̃t̃ hẽ ꝯ̃ntia q̃ hñtia sensitiuũ hñt ꝛ appetitiuũ: dici oʒ q̃ qꝛ habẽtibꝰ sensitiuũ cõpetit aliꝰ modus susceptionis forme q̃ alijs corpibꝰ nãlibus carentibꝰ sensu: opʒ q̃ aĩalibus pter appetitũ nãlem seq̃ntẽ nãlem formã competat appetitꝰ sensitiuus. seq̃ns formã apphẽsaʒ ſm sensuʒ ex hẽ aũt pʒ q̃re plãtis ſm q̃ aĩate sunt nõ dr̃ hẽre appetitus: qꝛ ex eo q̃ plante hñt aĩam nõ cõpetit eis aliqͥs modus susceptionis forme q̃ nõ cõpetat rebus inanimatis. oĩno eñ plãte imitant̃ sicut altera inanimata. iõ sup appetitũ nãlẽ non hñt aliquẽ aliũ appetitũ. itaqʒ cũ hẽ nõ loquit̃ ph'us de appetitu naturali. ſʒ de eo q̃ est pars potẽtialis aĩe dicimus plantas nõ hẽre appetitũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Animalia aūt oīa hñt vnū sensuz tactus: cui aūt sensus inest: huic ⁊ letitia: ⁊ tristitia: ⁊ dulce ⁊ triste: quibus autē ⁊ concupiscentia: delectabilis enim appetitus hic.

¶ Quia dixerat ꝙ hñtia sensuz hñt ⁊ appetituz. ideo hic pbat qḋ dixerat: ⁊ qꝛ oīa hñtia sensuz hñt tactū: pbat ꝙ oibus qb⁹ inest sensus tact⁹ inest ⁊ appetit⁹. pōt aūt sic formari rō: quibuscūqꝫ inest sensus inest tact⁹. quibuscūqꝫ inest tact⁹ inest appetitus. ḡ oīa hñtia sensuz hñt appetituz. pbat ḡ ꝙ hñtia tactū hñt appetitū: ⁊ qꝛ gust⁹ est qdā tact⁹ ideo duo facit: qꝛ pmo ondit ꝙ hñtia tactū hñt appetitū. 2° ꝙ hñtia gustū hñt ⁊ appetitū ibi (Sapor vō vt delectamentū) circa primū duo facit fm ꝙ dupl̄r pbat itentū. 2° ibi. (Adhuc alimētū) dicit ḡ ꝙ aīalia oīa saltē hñt vnū sensuz vt tactuz: cui aūt inest sensus tact⁹ huic ⁊ letitia ⁊ tristitia ⁊ dulce ⁊ triste inesse pōt. qb⁹ aūt hec insunt inest ⁊ ꝯcupiscētia. ⁊ p ꝯñs appetit⁹: qꝛ hec. s. ꝯcupiscētia est appetit⁹ rei delectabilis. ¶ Nōn⁹ aūt ꝙ sensus tact⁹ si iūgat̄ cū aliq̄ disconueniēti vt si pungat̄ cū acu dolet. si vō iūgat̄ cōuenieti delectat̄. ⁊ qꝛ delectatio ⁊ dolor nō pōt eē sine appetitu: cuicūqꝫ inest sensus tact⁹ inest appetitus: q̄re verū est qḋ dicebat̄. vz. ꝙ cui inest sensus est appetitus cū nulli insit aliqs sensus nisi insit ei sensus tactus. ¶ Deinde cum dicit.

Cōs

¶ Adhuc aūt alimēti sensuz habēt. tactus. n. alimenti sensus: siccis. n. ⁊ humidis: ⁊ calidis ⁊ frigidis alunt̄ oia viuētia. hoꝶ aūt sensus tactus: sed alioꝶ sensibiliū scḋm accidēs: nihil. n. in alimētū cōfert somnus: neqꝫ color: neqꝫ odorat⁹: humor aūt vnū aliqḋ est tāgibiliū. Esuries aūt ⁊ sitis: cōcupiscētia ⁊ esuries: ꝙ calidi: ⁊ sicci: sitis aūt frigidi ⁊ humidi.

¶ Adducit aliā rōnē ondens ꝙ hñtia sensuz tact⁹ hñt appetitū. d. ꝙ adhuc hñtia sensum tact⁹ hñt sensuz alimēti qꝛ sensus tactus est sensus alimēti. siccis. n. ⁊ hūidis ⁊ calidis ⁊ fridis alunt̄ oia viuentia. hoꝶ aūt ē sensus tact⁹. ḡ respectu tāgibiliū sumit̄ alimētū. alia vō sensibilia p accñs faciūt ad nutrimētū. ideo subdit ꝙ alioꝶ sensibiliū fm accidēs hz esse nutrimētū nec sonus neqꝫ color nec odoratus .i. odorq̄ sunt obiecta alioꝶ sensuū qḋcūqꝫ istoꝶ nihil cōfert in alimentū. humor aūt .i. sapor ⁊ si aliqd ꝯfert ad alimentū hoc est qꝛ sapor ē vnū aliqḋ tāgibiliū. obia ḡ tact⁹ p se faciūt ad alimētū. sz obiecta alioꝶ sensuū faciūt p accidēs. sz respcū alimēti hz esse ꝯcupiscētia. ḡ respcū sensibiliū tact⁹ hz eē ꝯcupiscētia ⁊ cui inest tact⁹ inest ꝯcupiscētia. ꝙ aūt fm alimentū sumat̄ ꝯcupiscētia pz qꝛ esuries. i. fames ⁊ sitis respiciūt alimētū ⁊ ꝯcupiscētia est fm ipsa: ꝙ aūt sic sit pz qꝛ ⁊ esuries qdē ē ꝯcupiscētia calidi ⁊ sicci. sitis aūt est fridi ⁊ hūidi. ¶ Nōnduz aūt ꝙ cuicūqꝫ inest sensus tact⁹ inest sitis vel esuries. cui vō inest aliqḋ hoꝶ inest appetit⁹ ⁊ ꝯcupiscētia alimēti. q̄re cuicūqꝫ inest sensus tactus inest appetit⁹ aliqs vel cōcupiscētia. ¶ Nōn⁹ ēt ꝙ ex eisdē nutrimur ⁊ sumus: ⁊ qꝛ sumus ex q̄ttuor elētis nutrimur ex mixtis ⁊ ꝯpositis ex q̄ttuor elētis. vnū. n. solū non sufficit ad nutritiōez alicui⁹ aīati: q̄re cū mixta fm ꝙ hm̄oi sint calida vel frida hūida vel sicca nutrimur calidis humidis fridis ⁊ siccis. ⁊ qꝛ hec sunt dr̄ie tāgibiliū dr̄ tact⁹ eē sensus alimēti: ⁊ dr̄ie tāgibiliū p se faciūt ad alimētuz: dr̄ie vō alioꝶ sensuū faciūt p accñs nō p se. si aūt sapor qḋ est obm gust⁹ facit ad alimētū hoc est qꝛ gust⁹ est qdā tactus ⁊ gustabile ē qḋdā tāgibile. si aūt tact⁹ p se est sensus alimēti cui inest sensus tact⁹ inest appetit⁹ ⁊ ꝯcupiscētia alimenti. nihil. n. hz sensum tactus nisi desideret frigida vel calida vel hūida vel sicca: quare omne tale necesse est habere appetitum. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 29

¶ Sapor vō vt delectamētū hoꝶ est. ¶ Certificandū aūt de his posterius est: nūc aūt itantū dcm̄ sit: ꝙ aīalibus habentibus tactū ⁊ appetitus insit. De fantasia aūt imanifestū. posteri⁹ autem intendendum est.

¶ Quia gust⁹ est qdā tact⁹ ondit ꝙ hñtia gustū hñt ēt appetitū. d. ꝙ sapor nō est qḋdā delectamentū hoꝶ. i. eoꝶ q̄ appetimus p famē vel p siti. ḡ cui inest sapor inest ei delectatio. ⁊ p ꝯñs appetitus. addit aūt ꝙ certificādū est de his posteri⁹. nā de oīb⁹ his sensibilib⁹ īfra plenius ē dcm̄. nūc aūt in tantū dcm̄ sit ꝙ aīalib⁹ hñtibus tactū insit ⁊ appetitus. ⁊ subdit ꝙ de fantasia aūt quō se hēat ad appetituz vel ad sensuz tact⁹: ⁊ vl̄r ad oēm sensum imanifestū ē. posterius aūt intēdendū est de hoc. manifestū est aūt ꝙ habentia tactū habēt appetitū. sed vtrū habeant fantasiam non est plene manifestum.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ supra māifeste dixit ꝙ cuicūqꝫ inest sensus inest ⁊ fantasia. ḡ sicut p habita manifestū est ꝙ cui inest sensus inest appetit⁹: sic p alia est etiā manifestū ꝙ cui inest sensus inest fantasia. ¶ Dōm duplicē eē fantasiā. vnā īdeterminatā. aliā determinatā. vt supra diffusi⁹ diximus. dato ḡ ꝙ manifestū sit ꝙ cui inest sensus inest fantasia īdeterminata: cui tn̄ inest fantasia determinata nōdū est manifestū. vel possumus dicere ꝙ qꝛ de imaginatione ⁊ fantasia infra plenius tractabitur. ideo dicit hoc imanifestū esse quid sit de ipsa tenendum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quibusdā vō adhuc inest ⁊ fm locū motiuū: alteris aūt itellectiuū ⁊ itellect⁹ vt hoibus: ⁊ si aliqḋ alteꝶ huiusmodi ē: aut ⁊ honorabili⁹.

¶ Ostendit quomō se habeant ad alias potētias fm locū motiuū ⁊ intellectiuū dicēs ꝙ quibusdā aūt aīalib⁹ adhuc .i. supra h̄. vz. supra vegetatiuū sensitiuū ⁊ appetitiuū inest ⁊ fm locū motiuū. ḡ fm locū motiuū est aliqd supadditū alijs potētijs: ⁊ alia possunt separi ab ipo ⁊ nō ecōuerso. ⁊ subdit ꝙ alteris supple sup oīa hec inest intellectiuuz ⁊ intellectus vt hoib⁹: ⁊ si aliqd alteꝶ est hñs intellectū sicut homo aut ēt est ⁊ honorabilius homine dicet̄. ¶ Notandū etiam ꝙ ait si aliquid aliud est honorabilius homine ppter corpora supcelestia que dicunt̄ eē animata ⁊ habere de virtutibus anime intellectiuā ⁊ desideratiuā.

Cō. 30

Manifestū igit̄ est: qm̄ eodē modo vna vtiqꝫ erit rō aīe ⁊ figura: neqꝫ eniz ibi figura est p̄ter triangulū ⁊ figuras. q̄ ꝯñter sunt: neqꝫ hic anima preter p̄dictas ē: fiet āt vtiqꝫ ⁊ in figuris ratio cōmunis: q̄ cōuenit qdez oibus. ppria aūt nullius erit figure: simil̄r. n. ⁊ in dictis aīalibus.

¶ Postq̄ p̄bus ondit quō potentie anime se hñt adinicē: qꝛ vt pz appetitiuū nō facit gradū distinctuz ab alijs: sed alie q̄tuor potētie vt vegetatiuū ⁊ sensitiuū ⁊ fm locum motiuū ⁊ intellectiuū faciunt distinctū gradū animatoꝶ cuz fm hos gradus sumende sint spāles ⁊ pprie diffōnes a īe que addēde sunt diffōni anime cōi vt habeat̄ cōpleta diffinitio eius. ideo in pte ista post distinctionē haꝶ potētiarū ⁊ hoꝶ graduū spāliter descēdit ad ostēdendū quō accipiēda sit de aīa cōis diffinitio ⁊ quō ppria. nā ⁊ si h̄ p habita aliq̄liter est manifestū tn̄ p ea que hic dicent̄ magis veritas patefiet. duo ḡ facit: qꝛ p̄mo ondit quomodo accipienda sit de anima diffinitio cōis. 2°. quomodo propria ibi (Similr̄ aūt se hñt) circa p̄mū duo facit: qꝛ p̄mo qḋ dcm̄

est. 2° ex his q̄ dixerat spāliter descēdit ad icrepandū platonē ibi. (Unū ridiculū ē) dicit ḡ q̄ manifestū igit̄ est q̄m eodē mō erat vtiq̄ vna rō .i. diffō aīe sicut figure. nā neq̄ ibi .s. in figuris est aliq̄ figura p̄ter triangulū ⁊ q̄drāgulū ⁊ alias figuras q̄ sūt ɔ̄n̄r. sic neq̄ ibi. vz. ex pte aīaꝝ est aīa aliq̄ cōis sepata p̄ter vegetatiuū sensitiuū ⁊ alias spāles aīas. ⁊ subdit q̄ fiet autē vtiq̄ ⁊ in figuris vna cōis rō .i. diffō q̄ ɔuenit qdez oībus figuris: nullius aūt figure erit ppria. silr' aūt ⁊ in dictis aīab': vel in dictis aīab': vt hz alia lr̄a: sc̄ hēbit q̄ assignabit̄ rō cōis aīe q̄ ɔueniet oībus aīabus ⁊ nullius aīe erit ppria. ¶ Nōndū aūt phūs dixisse querendā esse cōez diffinitōez aīe que ɔueniat omni aīe p̄ platonē q̄ q̄rebat diffinitōes reꝝ sepataꝝ p̄termittens res naturales ⁊ sensibiles. ¶ Deīde cū dicit.

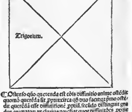
¶ Unde ridiculū est querere cōez rōnē ⁊ in his ⁊ in alteris: que nullius erit eoꝝ que sunt propria ratio: neq̄ s̄m ppriā ⁊ indiuiduā spēm: dimittentes huiusmodi.

¶ Descēdit ad icrepatiōez platōis spālr. d. q̄ hū ridiculūz est q̄rere cōem rōnem .i. diffōnem ⁊ in his ⁊ in aīabus ⁊ in alteris reb' nālibus q̄ rō .i. diffō nulli' erit .i. nulli ɔueniet eoꝝ q̄ sunt propria .i. q̄ sunt spālia. talis ḡ dz esse diffinitio aīe cōis q̄ ɔueniat cuilibz aīe pprie .i. cuilibz aīe spāli ⁊ addit q̄ neq̄ sup. sufficit q̄rere talē rōnem cōez dimittētes rōnē spālem s̄m ppriā ⁊ īdiuiduā spēz. sic ḡ q̄rēda ē diffō cōis ɔpetēs cuilz aīe: q̄ tñ nō p̄termittat̄ diffō spālis.

Dubitaret forte aliqs: q̄ nō v̄r itelligibile q̄ possit dari cōis diffō aīe q̄ nō ɔueniat cuilibet aīe spāli cuz hoc sit de rōne cōis: q̄ p̄dicat̄ de quolz spāli. ¶ Dōm q̄ cōe qd̄ est in reb': ⁊ qd̄ p̄dicat̄ de reb' diffiniri nō pōt nisi diffō illa ɔpetat cuilibz p̄ticularium: q̄ idē tenēdū est de diffinito ⁊ diffōne: q̄re si cōe qd̄ diffinit p̄dicat̄ de quolz spāli: opz diffōnē datā de ipso p̄dicari ⁊ de quolz tali. sed si eēt vera opio platonis ponēs vlīa ⁊ cōia hr̄e esse sepatū ⁊ p se existere: tunc de tali cōi ⁊ vlī oporteret dare diffōnem nō cōpetentē alicui p̄ticulari. nā q̄ idē iudiciū de diffōne ⁊ diffinito est: cū illud cōe sit abstractū nō possz essentialiter de reb' p̄dicari eo q̄ nihil essentialiter de reb' p̄dicari pōt: nisi qd̄ existit in ipis. necēū erit illius diffōnez cōis nō ɔpetere alicui rei p̄ticulari: itaq̄ cū scia sit de reb' ⁊ de vlībus q̄ sunt in rebus ⁊ nō de ideis ⁊ de vlībus sepatatis: ⁊ rursus cū diffōnes sint ipsaꝝ reꝝ ⁊ ipsoꝝ vlīuz existitū in rebus ⁊ nō ipoꝝ exēplariū nec ipoꝝ vlīuz hn̄tiuz p se esse ne icidamus in positōez platōis s̄m quā oportebat dare diffōnem reꝝ cōium ⁊ vlīum nō ɔpetentē alicui p̄ticulariū: monet nos phs cauere nobis ne demus hm̄ diffōnē cōem. ¶ Aduertedū tñ q̄ phus ex dictis platonis ɔ̄ platonē arguit. volebat. n. plato q̄ q̄ figure ita ordiate se hn̄t: q̄ post trigonū ē tetragonū ⁊ post tetragonū pentagonū: ⁊ q̄ vna figura est cā alteri' in numeris ⁊ figuris q̄ sic ordinate ⁊ cāliter se ɔ̄ntur nō posuit ideas ⁊ exēplaris sepata. credidit eñ q̄ sufficeret ordo ⁊ cālitas q̄ repit̄ in numeris ⁊ figuris ad hoc q̄ possent diffiniri ⁊ esse scia de ipis absq̄ eo q̄ poneremus ideas sepatas existes eoꝝ cās. arguit ḡ phs q̄ cū ita ordiate se excedant aīe sicut numeri ⁊ figure: q̄ sicut tetragon' p̄suppōnit trigonū: ⁊ hz tot āgulos quot hz trigon': ⁊ adhuc plures: ⁊ sic trinitas p̄supponit dualitatez: ⁊ hz tot vnitates quot dualitas: ⁊ adhuc plēs: sic sēsitiuū p̄suppōit vegetatiuū: ⁊ pōt q̄cq̄d p̄t ipm: ⁊ adhuc amplī': ⁊ qd̄ dcm̄ ē de sensitiuo respcū vegetatiui: itelligēdū ē de s̄m locū motiuo respcū sēsitiui: ⁊ de itellectiō respcū s̄z locū motiui. ordinē ḡ quē ɔspicimus in figuris ⁊ numeris inuenimus in aīabus: quare si ibi nō est figura nec numerus p̄ter has figuras p̄ticulares: sic nec in aīabus erit dare aliq̄ aīam idealē ⁊ sepatam hn̄tē esse p̄ter has aīas. ⁊ p ɔ̄ñs nō erit dāda cōis diffinitio de aīs q̄ nō ɔpetat aīabus p̄ticularibus. ¶ Aduertendū est q̄ sicut aīe gradatī se excedūt ⁊ ē dare ordinē quēdā in ipis aīabus sic oīa nālia ordiata sunt. nā sic oēs numeri hn̄t ordinē ad vnitatē: sic oīs effectus ⁊ oīa naturalia hn̄t ordinē ad p̄mam cām q̄ est eēntia vnitatis ⁊ bonitatis. q̄re si ordinē istū quē aspicimus in figuris ⁊ nūeris repimus in aīabus: ⁊ in alijs rebus nālib': bene dcm̄ est q̄ phus sit q̄ in his .i. in aīabus ⁊ in alteris rebus nālibus ridiculū est q̄rere cōem aliq̄ rōnez que rō nō sit nullius .i. non ɔueniat alicui eoꝝ q̄ sunt ppria .i. que sunt spālia ⁊ p̄ticularia: neq̄ .n. in his neq̄ in illis est dare cōe aliquod ⁊ ideā aliquā separatam ab istis que spālia ⁊ ppria sunt. ¶ Aduertendū ēt hui' capli duplicez esse necessitatem: vnā que tacta fuit vt p̄pter hoc sit hoc caplm introductū vt cū q̄nq̄ sint potentie aīe quatuor tñ sunt diffōnes spāles eius: q̄ appetitiuū nō constituit graduz diuersum ab alijs potētijs. alia est necessitas huius capli vt p̄pter hoc sit itroductuz ne icidamus in opīonem platonis q̄ dicebat sciam ⁊ diffōnem nō esse istaꝝ reꝝ sensibiliuz: sed vlīum sepatoꝝ. p̄pter qd̄ in diffiniendo duplr̄ peccabat. p̄mo q̄ oportebat eū dare diffinitōez cōem que non competebat alicui istoꝝ p̄ticulariū. 2° q̄ hō sensibilia ⁊ p̄ticularia p̄termittebat. ita q̄ cuz daret diffōnem cōem competentē vlībus sepatis nō curabat dare diffōnez p̄priam competentē sensibilib' rebus. adeo phus postq̄z distinxit gradus animatoꝝ dit vtrūq̄ faciēdū esse. vz. q̄ querēda est diffinitio cōmunis que nō sit ppria alicui aīe spāli: ɔueniat tñ cuilibz eaꝝ ⁊ nō est sistendū in tali diffōne: s̄z querēda est diffō ppria. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Similr̄ aūt se hn̄t ei: qd̄ de figuris est: ⁊ que s̄m animaz sunt. Semp. n. in eo qd̄ est ɔ̄n̄r est in potentia qd̄ prius est in figuris inanimatis: vt tetragono trigonum est: in sensitiuo autem vegetatiuum. Cō. 31.

Tetragonum.

¶ Ostenso q̄m̄o querenda est cōis diffinitio anime ostēdit quomō querēda sit ppria: circa qd̄ duo facit: q̄ p̄mo ostēdit querēdā esse diffinitionē ppriā. secūdo distinguit gradus animatoꝝ vt clarius paṫchiat quot diffinitōes pprie sunt querēde ibi. (Sine. n. vegetatiuo.) Dicit ḡ q̄ similr̄ se hn̄t ei qd̄ est de figuris ea que sunt s̄m aīam. nam in figuris ⁊ in rebus animatis semp in eo qd̄ est ɔ̄n̄ter ⁊ posterius est potentia .i. virtualiter id qd̄ est p̄us: vt in tetragono virtualiter quidē est trigonū: q̄ omnes angulos quos habet trigonus habet tetragonus ⁊ adhuc plures ⁊ in sensitiuo virtualiter est vegetatiuū: q̄ quicquid potest vege

tatiuū pōt sensitiuū ⁊ adhuc ampli⁹: q̄re si sensitiuū cadit supra vegetatiuū ⁊ vnus gradus aīatoꝝ aliqd ꝓpriū ⁊ aliquid spāle addit supra aliuz nō ē sistendū in diffōne cōi. ſʒ ⁊ ſm vnūquodqʒ aīatoꝝ querēdū est q̄ sit vniuscuiusqʒ aīa ⁊ q̄ sit ꝓpria vnia scuiusqʒ rō: vt q̄ plāte ⁊ que hoīs aut ēt que bestie. ⁊ addit ꝙ ꝓp quā aūt cāʒ sic ꝯūr se hñt hꝫ aīata ꝙ vnū addit supra aliō ⁊ vnū pt separi ab alio ⁊ nō ecōuerso: vt qꝛ vegetatiuū pōt separi a sensitiuo: ſʒ nō ꝯuertit̄. q̄re ḡ h ꝯtingit ꝯsiderādū ē sup. post vt circa finē hui⁹ libri.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ vꝫ h phs ponere solum tres gradus aīatoꝝ. vʒ. plātā bestiā ⁊ hoīeʒ: ⁊ ēt cōiter distinguunt̄ tres aīe. s. vegetatiua. sensitiua. ⁊ itellectiua q̄re icōuenīēter assignant̄ q̄tuoꝛ gradus aīatoꝝ: ⁊ nō hñ vr̄ querēdas eē q̄ttuoꝛ spāles diffōnes aīe. ¶ Dōʒ ꝙ in reb⁹ ordinatis in q̄bus est ꝓgressus a h extremo in extremū ꝑ mediū: saltē ē assignare tria mēbra. vʒ. supius extremū ⁊ iferius extremū ⁊ mediū iter vtrūqʒ vt in aīabus extremū supius est aīa intellectiua. q̄ vt itellectiua qcqd recipit q̄si penit⁹ imāliter recipit: qꝛ recipit sine mā ⁊ sine ꝯditionibus māe. extremū aūt iferius ēʒ aīa plantaꝝ q̄ qcqd recipit māliter recipit. nā plāta ſm ꝙ hꝫ non imutat̄ nisi māl̄r tm̄. mediū aūt gradū tʒ aīa bestiarū vel aīa sensitiua. nā sensus nec imutat̄ penit⁹ māl̄r cū vt ifra dicet̄ sit susceptiuus spērū sine mā. nec ēt imutatur penitus imāliter: qꝛ recipit cū cōditionib⁹ māe. recipit eni ꝑticulariter: ⁊ h ⁊ nunc ſm h q̄ assignant̄ tres gradus aīatoꝝ. vʒ. plante que tʒ gradū extremū ⁊ ifimū: ⁊ hoīs q̄ iter mortalia tʒ gradū supremū. tertia est aīa bestie tenēs gradū mediū iter illa. ſʒ hoc q̄ assignant̄ tres aīe. s. vegetatiua: sensitiua: ⁊ itellectiua. ¶ Aduertendū tn̄ ꝙ sensitiuū qđ ponit̄ mediū iter vegetatiuū ⁊ itellectiuū: nō est me⁹ pūctale: ſʒ magne latitudinis. in h. n. medio est assignare duos gradus: qꝛ q̄daʒ sunt sensibilia ⁊ aīalia ipfecta: vt illa q̄ solū sentiunt: ⁊ nō mouēt se motu ꝓgressiuo. si aūt cōpetit eis aliqs motus h est dilatatiōis ⁊ ꝯstrictiōis. q̄dā vō sunt pfectiora: q̄bus cōpetit nō solū sensitiuū: ſʒ ēt ſm locū motiuū. nō q̄ obstante ꝙ triplex est aīa: possunt tn̄ distīgui q̄ttuoꝛ gradus aīatoꝝ. qꝛ aīa sensitiua vel aīa bestiarū diuidit̄ in duos gradus: qꝛ q̄dā est solū ꝑncipiū sentiēdi. q̄dā vō sentiendi ⁊ ſm locū mouēdi. ¶ Deinde cuʒ dicit.

¶ **Sine eni vegetatiuo sensitiuū nō est: a sensitiuo aūt separat̄ vegetatiuū in plantis.**

¶ Distinguit vel assignat hos q̄ttuoꝛ gradus aīatoꝝ. lō q̄ttuoꝛ facit. qꝛ ꝑmo ondit eē q̄dā aīata q̄ solū viuūt vt plante. 2° ait eē q̄dā q̄ viuūt ⁊ sentiūt: vt aīalia iperfecta. 3° dicit eē aīalia q̄ viuūt ⁊ sentiūt ⁊ mouent̄ ſm locū: vt aīalia pfecta. 4° ait eē q̄rtū gradū aīatoꝝ: vt hoīem cui ꝯpetunt oīa hec ⁊ ēt itelligere. 2ª ibi (Iterū āt.) 3ª ibi (Et sensitiuoꝝ.) 4ª ibi (Ultimū aūt.) dicit ḡ ꝙ sine vegetatiuo eniʒ nō est sensitiuū: ſʒ a sensitiuo sepatur vegetatiuuʒ: vt in plantis. plante ḡ tenent ifimū gradū iter aīata: qꝛ eis nō competit nisi vegetatiuum tantū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Iterū āt sine qđem eo qđ pōt tāgere alioꝝ sensuū: nʒ vn⁹ ē: tact⁹ aūt sine alijs ē. Multa enim nʒ visuʒ nʒ auditū hñt neqʒ odoratus sensuʒ.**

¶ Determinat de scđo gradu aīatoꝝ vt de aīalibus iperfectis dicēs: ꝙ iterū q̄dē qđ pōt tāgere. i. sine tactu: neqʒ sine eo vn⁹. i. nullus est alioꝝ sensuū. tact⁹ eni est sine alijs sensibus: qꝛ multa de nūero aīaliū: vt aīalia iperfecta: neqʒ habent visuʒ neqʒ auditū neqʒ etiā habent sensum odoratus: sed habent solū tactū. in scđo ḡ gradu sont aīalia iperfecta quibus inest solū vegetatiuuʒ ⁊ sensitiuum: ⁊ nō sensus q̄libet. ſʒ sensus tactus. ¶ Deinde cū dicit.

Co. 32. ¶ **Et sensitiuoꝝ aūt alia q̄deʒ hñt ſm locū motiuum. alia vero non habent.**

¶ Determinat de tertio gradu aīatoꝝ dicēs: ꝙ ⁊ sensitiuorū aūt alia q̄deʒ habēt motiuū ſm locū: vt aīalia magis pfecta: alia aūt nō hñt vt iperfecta. in 3° ḡ gradu sunt aīalia pfecta q̄b⁹ ꝯpetit vegetatiuū: sensitiuū: ⁊ ſʒ locū motiuū.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ vermes ſm h vident̄ eē aīalia pfecta cū eis ꝯpetat ſm locū motiuū. ¶ Dōm ꝙ vt supra tangebat̄ h ſm locū motiuū intelligitur de motu ꝓgressiuo q̄dā eni mouent seipsa soluʒ dilatando ⁊ cōstringendo vt conche marine. huic eni motui assimilat̄ motus vermiū. nā cū vermes se mouent. primo ſʒ pteʒ anteriorē se retrahūt ⁊ ꝯstringunt: ⁊ se cōstringendo ſm ptem anteriorē trahunt post se ptē posterioreʒ ⁊ postq̄ sic se ꝯstringunt ⁊ cōstrinxerūt ⁊ traxerunt post se aliā ptem dilatant posten se ſm ptem constrictam. ⁊ sic faciunt se ad vlteriorē locū. motus ḡ ille non ꝓprie est mot⁹ ꝓgressiuus: imo valde modicū differūt a motu ꝺdaratiōnis ⁊ cōstrictionis. ex quo manifeste pʒ ꝙ omnia reptilia cuiusmodi sunt serpētes ⁊ talia iperfecta sunt: qꝛ nō ꝓprie gradiunt̄ sed reptant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Ultimū aūt ⁊ minimū rōnē ⁊ itellectū: vt hō aut huiusmodi aliud. Quib⁹ eni iest rōcinatio corruptibiliū his ⁊ reliq oīa: q̄bus aūt illorum vnūqđqʒ nō oībus rōcinatio: ſʒ q̄busdaʒ q̄dem neqʒ imaginatio: alia āt hac sola viuūt. De speculatiuo aūt itellectu: alia rō est. Qđ q̄deʒ igit̄ de hoꝝ vnoquoqʒ rō hec ꝓprijssima anima: ⁊ de anima manifestum est.**

¶ Determinat de q̄rto gradu aīatoꝝ dicens. ꝙ vltimuʒ ⁊ minimū iter aīata est habēs rōcinationē ⁊ itellectū. ⁊ subdit ꝙ q̄bus enim corruptibiliū inest rōcinatio his ⁊ reliq oīa insunt: q̄bus aūt inest vnūqđqʒ alioꝝ non oībus inest rōcinatio ⁊ itellectus: ſʒ cui inest intellectiuū inest vegetatiuū sensitiuū ⁊ ſm locū motiuū. ſʒ non conuertitur. itellectiuū ḡ in mortalibus ꝑsupponit oīa alia. ſʒ nullū alioꝝ ꝑsupponit ipm. imo non solū q̄libet alioꝝ non ꝑsupponit itellectiuum: ſʒ etiā nō q̄libʒ presupponit imaginationē. ideo subdit ꝙ quibusdā aūt aīalibus neqʒ imaginatio iest ſʒ q̄daʒ aīalia viuunt. i. dirigunt̄ in opa vite. a sola. i. per solam imaginationē. rō aūt q̄re possunt habere imaginationē sine itellectu est qꝛ de speculatiuo aūtē itellectu altera rō est quā de imaginatione: ⁊ ꝓpter hanc alteritatē ⁊ diuersitatē pōt illa potentia inesse alicui aīali preter istā. ¶ Ultimo ꝯcludit circa determinata dicens: ꝙ q̄deʒ igit̄ manifestū est ꝑ hita ꝙ sup. cū sint tot gradus aīatoꝝ de vnoq̄qʒ eoꝝ sumēda ē ꝓprijssima rō. s. q̄ est dicta. vʒ. ꝙ aīa est act⁹ corporis quo ꝑmo nititur. quo ꝑmo sentit̄. ⁊ sic de alijs.

Co. 33. **Necessariū aūt est debentē de his perscrutationem facere: accipere vnūqđqʒ eoꝝ quid ē. Postea sic de habitis: aut de alijs inuestigare.**

¶ Postq̄ phs docuit assignare circa aīam non solū diffinitionē coem. ſʒ etiam diffōnes ꝓprias sumptas ſm diuersa opera vite ⁊ ſm diuersas potēnas. in parte ista itendit determinare de vnaquaqʒ harū potentiarū. circa qđ duo facit. qꝛ ꝑmo ostēdit quo ordine est ꝓcedendū. 2° incipit determinare de vnaquaqʒ potēna ſm ordinē preractum. 2ª ibi (Quare ꝑus de alimento.) Circa ꝑmum duo facit ſm ꝙ potentie ad duo comparati possunt: vʒ. ad organa ⁊ ad alia que ꝯsequunt̄ ipsas potēnas. 2° vō ad actus ⁊ ad obā. ¶ Primo ḡ ostendit quo ordine est determinādū de potentijs put comparantur ad organa ⁊ ad alia que ꝯsequū

tur ipsas potētias. ¶ Scdo vero put comparant̄ ad act⁹ ⁊ obiecta fm̄ que hō potentie habet diffiniri. seda ibi (Si aūt oz dicere.) dicit ḡ. ꝙ necessariū est aūt debēre facere perscrutationē de his.i. de potētijs hō accipere qd est vnū quodq̄ eoꝝ.i. vnaqueq̄ harum potentiaꝝ. Postea autē sic.i. post determinationē hāc inuestigādū est de habitis.i. de his que ꝯsequunt̄ potentias aut etiā opz inuestigare. ⁊ de alijs vt de organis ipsarū potētiarū. ¶ Notādū ꝙ circa q̄slibz potentiā possumus aliquas assignare ꝓprietates ꝯsītes ipsam vt ꝓpriū est visui sentire a remotis magis q̄ aliqs sensus ⁊ suscipere spēs magis itentioāl'r q̄ aliqs sensuum vel aliq̄ alia si qua sint. ¶ Determinandū est ḡ de ipsis potētijs ⁊ de ꝓprietatibus sequētibus eas: ⁊ de alijs vt de organis ipsarū potentiarū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aūt oz dicere qd vnūqđq̄ ipsoꝝ: vt qd intellectiuū ⁊ sēsitiuū aut vegetatiuū. Prius adhuc dōm quid sit itelligere: ⁊ qd sentire. priores. n. potentijs act⁹ ⁊ opatiōes scđm rōnē sūt: si āt sic: aut his priora opposita oz ꝯsiderare d illi'ytiq̄z. Primū oportebit dtermiare ꝓp candē cāz: vt de alimēto: ⁊ sensibili: ⁊ intelligibili.

¶ Ońdit quo ordine determinādū est de potētijs put cōparant̄ ad actus ⁊ obiecta dicens. ꝙ si aūt oportet dicere quid est vnūquodq̄ ipsoꝝ.i. vnaqueq̄ harum potentiarū vt quid est itellectiuū sensitiuum aut vegetatiuū pus adhuc dōm est quid sit actus vt quid sit itelligere: ⁊ qd sentire. nā actus ⁊ opationes fm̄ rōnem diffinitiuā sunt pora potentijs. si aūt sic.i. si pus est dōm de actibus q̄ de potentijs. Adhuc opz considerare opposita.i. obiecta tanq̄ pora his.i. actibus vtiq̄ ꝓpter eandē cām oportebit determinare pmū de illis.i. de obiectis q̄ de actib⁹: vt determinādū erit pus de alimento ⁊ de sensibili ⁊ itelligibili q̄ sunt obiecta dictarū potentiarū q̄ de ipsis actibus.

Dubitaret forte aliquis. qz nō videt̄ pus esse determinandum de actibus q̄ de potētijs. nam actus fluunt ⁊ causant̄ a potētijs. ḡ sunt posteriores in esse q̄ ille: ⁊ posterius determinādū est de actibus q̄ de illis. ¶ Rursus pora nō diffiniunt̄ per posteriora q̄re si actus sunt posteriores potētijs: qz causant̄ ab illis. ḡ si volumus scire qd est vnaqueq̄ potētiarū nō oporter pus determinare de actibus: qz actus nō debēt esse diffinitiui potētiarū ex quo sunt posteriores illis. ¶ Dōm ꝙ duplex est pus. quo ad nos. ⁊ fz nām. planū est enī pores esse act⁹ potentijs quo ad nos. nā aīa nostra tz īfimū gradum ⁊ tz puraz potentiā in genere itelligibiliū: sicut mā in genere entiū: q̄re sicut nullus actus in genere entiū pōt egredi a mā anteq̄ iformetur aliqua forma siue specie sensibili sic nullus actus in genere itelligibiliū pōt egredi ab itellectu pusq̄ informet̄ aliqua specie itelligibili. itellect⁹ ḡ nō pōt itelligere per seipz sicut nec mā agere: sz sī itelligit hoc est put informatur spēbus alioꝝ obiectoꝝ. species ḡ ille pus ducunt in cognitionē obiectoꝝ quoꝝ sunt species: ⁊ ducendo in cognitionē obiectoꝝ ducunt in cognitionē actuuz. ⁊ deinde in cognitionē potentiarū: ita ꝙ potentie cognoscūtur per actus: ⁊ actus ꝑ obiecta. actus enī imediatius comparant̄ ad obiecta q̄ potentie: eo ꝙ potentia tendit in obiectum mediante actu. q̄re si pus cognoscimus obiecta: oz per eo pus cognoscere actus q̄ potentias. igit̄ quo ad nos actus sunt pores potentijs: ⁊ ex hoc volunt aliqui sumere rōnez sufficientē ꝙ potentie diffiniuntur per actus: nō qz actus sunt pores fm̄ nām: sz solum quo ad nos. hoc tamē nō sufficiēter dicit̄. qz tunc substātie diffinirentur per accidentia: ⁊ haberēt diffōnem per additamenta: cū nostra cognitio icipiat a sensu: ⁊ sensibiliora sint nobis accidētia q̄ substantie. ¶ Sciendū ꝙ actus etiam fm̄ nām sunt aliq̄ modo pores potentijs. nam cum semꝑ causa sit por causato fm̄ nāz: cum duo aliqua fm̄ phm̄ .5. metaphysice. sic se adinuicem habere possint ꝙ vnū est causa alterius ⁊ ecōuerso. vt potio est causa sanitatis ⁊ sanitas est causa potionis: nō est incōueniens aliqua duo sic se habere ꝙ fm̄ naturam vnum est pus altero ⁊ ecōuerso. hoc ḡ modo se hñt actus ⁊ potentia. ¶ Nā potētie sunt cause actuū in genere cause efficientis: sed qz ipse ordinantur ad actus tanq̄ ad finē: actus sunt causa potētiarū in genere cause finalis: sunt ḡ actus fm̄ nām pores potentijs non fm̄ esse sed fm̄ intentionē nature. vnde est ḡ ꝙ qz potentie sunt q̄si quedā organa ipsius anime per que exercet suos act⁹: cū organa maxime diffiniūt habeāt per opera ad que ordinant̄: bene dictū est qđ dicit̄ in lr̄a. vz. ꝙ si scire volumus qd sit vnaqueq̄ istarū potentiarū. pmo sciendū est qd sit actus. hñt enī potentie diffiniri per ipsos actus tanq̄ per suū finē ⁊ tanq̄ ꝑ ea que sunt pora itentione nature. Opposita aūt his nō est difficile soluere. naz cū dicitur potentias causas esse actuū. verū est in genere cause efficientis: actus tamē sunt causa potētiarū in genere cause finalis: ⁊ fm̄ hoc possunt diffinire eas. qđ vero addebatur ꝙ nihil diffinitur ꝑ suum posterius: patet ꝙ licz actus fm̄ naturam sint posteriores in esse: sunt tamen pores fm̄ nature intētionez ⁊ vt pores sunt possunt esse diffinitiui potentiarū.

Alterius forte dubitaret aliquis vtrum actus distinguātur per obiecta. ⁊ vtrū pus determinādū sit de obiectis q̄ de actibus. ⁊ videtur ꝙ non. qz potentiarū anime q̄daz sunt actiue quedaz passiue. actiue vt nutritiua augmentatiua. passiue vt potētie sensitiue. ⁊ etiam ipsum itelligere est quoddam pati. obiecta vero licet habeant rōnem cause respectu actuū potētiarum passiuarum. tamē respectu actuū potentiarū actiuarum nō habēt rōnem cause: sed potius ecōuerso. nā obiecta nihil causant in potētijs actiuis fm̄ ꝙ hō sunt: sz magis ipse potentie causant aliquid in obiectis: nō ḡ est vlterius verum ꝙ actus diffiniant̄ per obiecta. qz in potentijs actiuis magis videntur debere diffiniri obiecta per actus q̄ ecōuerso. ¶ Dōz ꝙ obiecta sunt pora actibus ⁊ potentijs quo ad nos. nam vt dicebatur in precedenti pretacta questione. anima cognoscit seipsam cognoscendo alia: ꝑcedit enim anima in cognoscēdo seipaz quasi modo resolutiuo: nam potētie egrediuntur ab anima ⁊ a potētijs egrediuntur actus: ⁊ mediātib⁹ actibus fit ꝓgressus ad obiecta: aīa tamē pmo cognoscit obiecta: ⁊ per obiecta actuz: ⁊ ꝑ actus potentias: ⁊ per potētias cognoscere potest suam subam ⁊ nām. ¶ Rursus obiecta nō solum sunt pora quo ad nos: sed etiā sunt pora quo ad nām qz sunt aliquo modo causa respectu actuum siue illi actus sint potentiarum actiuarū siue passiuarū. nam actuuz potentiarū passiuarū obiecta sunt causa in genere cause efficiētis: qz illos efficiūt ⁊ etiaz sunt aliquo modo causa in genere cause finalis: qz hō act⁹ ordinantur ad ipsa obiecta. ḡ nulli dubium est obiecta potentiarum passiuaruz esse pora actibus cū sint pora ⁊ quo ad nos ⁊ etiaz fm̄ nām. planum est ergo ꝙ tales actus distinguunt̄ ⁊ diffiniunt̄ ꝑ obta a qbus recipiūt eē ⁊ speciez. ¶ Amplius ēt oba potētiarū actiuarū sunt pora actibus nō solū quo ad nos: sz ēt aliquo mō fm̄ nām. nā lz oba nō habeāt rōnez cāe in genere cāe efficiētis: tñ vt cōiter ponitur: ⁊ vt pōt haberi a pħo ꝑ ethi. habēt rōnez cāe in genere cāe finalis. vñ dr̄ ꝑ ethi. ꝙ qbuscūq̄ ꝓter opationem sunt aliq̄ opata ipsa sunt fines opationū. oīs ḡ opatio trāsiēs in exteriorē māz: qz ex tali opatione ꝯstituit̄ aliqd opatum in re ex̄ oz ipm opatū eē fine opatiōis: vt domus est finis edificatiōis. itaq̄ si potētia nutritiua ⁊ augmētatiua sunt potētie actiue ⁊ aliqd efficiūt in ipm obm̄ vt in alimētum

erit alimētū trāsmutatū ꝛ cōuersū vt regūtur tales potētie finis operū dictarū potētiarū. q̄re sic potentie distinguunt̄ per actus q2 actus sunt priores eis quo ad nos: ꝛ etiā ſm itentionē nāe q2 sunt earū finis: sic ꝛ actus etiā potentiarū actiuarū habent diffiniri per obiecta: q2 illa obiecta sunt priora quo ad nos ꝛ etiā sunt eoꝝ finis. Et aūt obiiciebatur in 2ºm solutū est p iaz dicta

Co. 34.

Uare primū de alimēto ꝛ gñatione dōm ē: vegetatiua.n. aīa ꝛ aliis inest prima: ꝛ maxime cōis potentia ē aīe ſm quā inest viuere omnibus: cuius sunt opera generare ꝛ alimento vti.

¶ Exequitur de hīs potētiis ſm modū prerecitatū: ꝛ q2 q̄ttuor sunt ille potētie ſm quas sumunt̄ diuersi gradus aīatorū iō q̄ttuor facit: q2 p̄mo determiat de vegetatiuo. 2º de sensitiuo. 3º de itellectiuo. 4º de ſz locū motiuo. 2ª ibi (Determinatis aūt his dicamus.) 3ª in p̄ncipio tertii quē q̄dā icipiūt ibi (q̄ aūt nō sit sensus) q̄dam vō ibi: (qm̄ āt duab' o͡ris.) q̄dā aūt ibi (de pte āt aīe.) quid tn̄ de hoc sit tenēdū in ꝓsequēdo patebit. q̄rta aūt ps vbi determinat de ſz locū motiuo incipit circa finē tertii ibi (de mouēte aūt q̄dez.) Circa p̄mū tria facit. q2 p̄mo ait p̄mū determinādū eē de vegetatiua potētia. 2º quedā que supposuerat ꝓbat. 3º incipit ꝓbare vel determinare de ipsa potētia vegetatiua. 2ª ibi (Nālissimū.n.) 3ª ibi (Qm̄ aūt eadē potētia) cōtinuet̄ aūt sic. dictū est prius determinandū esse de obiecto ꝛ actu q̄ꝫ de potētiis. ꝛ rursus: q2 p̄mo determinādum est de obiecto ꝛ actu potētie prioris q̄ꝫ posterioris: q̄re si sic est. p̄mo dōm est de alimēto qd̄ est obm̄ vegetatiue potentie ꝛ de gñatione q̄ est actus eius. naz vegetatiua aīa inest p̄ma aliis ꝛ vegetatiua q̄ est potētia aīe ſz quā iest viuere viuētibus cui' opa sunt gñare ꝛ alimēto vti hō. vz. potētia est maxie cōis. p̄mo ḡ dōm est de ipsa. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Naturalissimum enim opum viuentibus est q̄cūꝫ pfcā ꝛ non orbata aūt gñatione spōtaneam hñt facere alterū q̄le ipsū: animal q̄dē aīal: plāta āt plantā: q̄ten' ipso sp ꝛ diuino ꝛ imortali eē ꝑticipent: ſz q̄ p̄ n̄t.

¶ Quedā que supposuerat ꝓbat. supposuerat.n. q̄ potētia cui' est gñare ꝛ alimēto vti est maxie cōis viuētib'. Rursus supposuerat hās potētias esse ipsius aīe. ꝑꝑ qd̄ seq̄tur q̄ hō opa ipsi aīe sint attribuenda. tria ḡ facit. q2 p̄ ꝓbat gñare esse maxie cōe viuentib'. 2º ostendit hō opa que sunt generare: alimēto vti ꝛc. hō esse ab ipsa aīa. 3º ex hoc iprobat opiones quorūdā nō attribuētiuz talia opera aīe nec potētiis eius: ſz dicētium hoc esse ex necessitate māe vel ex nāa alicuius alimenti. 2ª ibi (Est aūt aīa.) 3ª ibi (Empe. aūt.) circa p̄mū duo facit ſz q̄ dupl'r ꝓbat gñare esse quid cōe. 2ª ibi (Omnia.n. illud appetunt.) Dicit ḡ operuz viuētib' .l. iter opera que ꝯpetunt viuētibus nālissimū est sup. ipm̄ gñare: ꝛ q2 est nālissimū. iō est valde cōe. iō subdit q̄ q̄cūꝫ viuētia pfecta ꝛ nō orbata aūt habent gñationē spontaneā possunt facere alteruz q̄le ipm̄. i. possunt gñare vt aīal q̄dem facit aīal: plāta aūt plantam: ꝛ hoc faciūt ꝛ sic generant q̄tenus hō gñābilia ſm q̄ possunt participēt ipo semper esse ꝛ ipso esse diuino ꝛ imortali. ¶ Notādum aūt vt gñātiuā ſm phm̄ esse datā rebus vt gñābilia que in seipsis perpetuari non pn̄t ꝑpetuent̄ aliquo mō in suo simili ꝛ participēt ipso semper esse diuino ꝛ immortali. Posuit.n. phs mundū nūꝫ deficere: iō absolute loq̄tur dicens ad gñābilia p gñationez posse hr̄e semp eē non in se: ſz in suo simili. ¶ Notādū ēt opera vegetatiue eē generare nutrire ꝛ augere iter que opera gñare est pfectius: q̄re sic hō est sic cōe alia cōmuniora sunt de oībus ḡ operibus vegetatiue ē determinādū prius q̄ꝫ de operibus potētiarū aliarum ex quo hō opera ꝯuenit esse sic cōmunia. ¶ Notādum etiā q̄ ait generare sibi simile quecūꝫ viuētia sunt pfecta: ꝛ nō orbata aut habēt spōtaneam gñationem. nam ſm ꝯmētatorez ad hō q̄ aliqd̄ animatū generet tria req̄runtur. p̄mo q̄ sit pfectū q̄ntum ad tempus: ideo pueri: ꝛ q̄cūꝫ aīatu nō sunt pfecta ſm tempus nō generāt. 2º dz esse nō orbatū. i. nō diminutū aliquo membro vel ipeditū aliq̄ occasione. 3º dz nō habere gñationē spontaneā. i. nō dz esse gñātum ex putrefactiōe. naz aīalia gñātu ex putrefactiōe nō generāt. dicuntur enim talia habere gñationē spontaneā. q2 vidētur per seipsa generari: eo q̄ nō habēt generās ꝓpe speciei. vñ ꝯmētator appellat talia gñāri per se. ¶ Deinde cū dicit.

Co. 35.

¶ Oīa.n. illud appetūt: ꝛ illi' cā agūt oīa q̄cūꝫ agūt ſz naturā. ¶ Id āt qd̄ cui' cā fit dupl'r ē: hoc q̄dē cui': illō vero quo: qm̄ igit̄ cōicare nō pn̄t ipso sp ꝛ diua cōtinuatiōe: ꝑꝑ id qd̄ nihil ꝯtigit corruptibiliū idē: ꝛ vnū numero permanere ſz q̄ pōt ꝑticipare vnūqdq̄ꝫ: sic cōicat hoc q̄dez magis: illud vero minus: et ꝑmanet nō idē: n̄ūero q̄dez nō vnū: spē aūt vnū.

¶ Adducit scḋaz rōnē dicēs q̄ oīa appetunt illud. s. participare esse diuinū ꝛ ꝑpetuari i esse ꝛ illi' cā agunt oīa q̄cūꝫ agūt ſm nāīm: ꝛ distinguit de fine dicens: q̄ illud aūt cui' cā fit aliquid est duplex: hō q̄dez cuius cā fit vt finis extra. i. vt finis nō inherens aliud vō quo est aliq̄d vt forme ꝛ finis itra. ipse ḡ deus est finis ꝑpter quē oīa agunt tanq̄ꝫ id cuius gr̄a sunt oīa: nō tn̄ tanq̄ꝫ finis iherēs ꝛ depēdēs. sed ipm̄ esse qd̄ ꝑticipatur a rebus est finis ꝑpter qd̄ oīa agūt tāq̄ꝫ finis itra ꝛ tāq̄ꝫ id quo formal'r sunt oīa. si ḡ sic oīa appetūt eē diuinū qm̄ gñābilia ꝛ corruptibilia nō possunt cōmunicare ipo semp eē: ꝛ diuina ꝯtinuatiōe. i. ꝯtinue ꝑpter id q̄ nihil corruptibiliū idē ꝛ vnū numero pōt ꝑmanere ſm q̄ pōt ꝑticipare diuinū eē sic vnūq̄dq̄ꝫ cōicat ipm̄. hō q̄dē magis: illud vō minus: q2 q̄dā sunt ꝛ viuūt magis: q̄daz vero minus: nihil tamē generabiliū idez numero semp ē: iō data est eis v̄tus generatiua: vt qd̄ nō pōt ꝯtinuari idez numero ꝯtinuet̄ idem spē: ideo subdit q̄ gñābile nō ꝑmanet idez sed vt idē. nā numero q̄dem nō manet vnū ꝛ idē: spē aūt manet vnū ꝛ idez. ¶ Notādū aūt hāc rōnē differre a p̄ma. q2 p̄ma arguebat generare esse q̄d cōe: q2 est naturalissimū: ꝛ ꝯpetit oībus viuētib' nō orbatis. hō āt ꝓbat gñāre eē q̄d cōe: q2 ordiat̄ ad hō vt gñābilia ꝯtinuent̄ i esse qd̄ oīa appetūt. ē ḡ hec rō alia ab illa: ꝛ ēt est ei' fulcimētū. ꝓbat̄.n. hō q̄ ibi supponebat̄: dicebat̄.n. ibi. q̄ plāta generat plātā. ꝛ aīal aīal: vt possint ꝯtinue ꝑticipare diuinū eē hic autem redditur illius cā vbi ostēdit̄ oīa appetere participationē cōtinuā diuini ipsius eē: ꝛ q2 hō fit p gñationē: iō vis generatiua collata est rebus.

Co. 36.

Est aūt aīa viuentis corporis causa et principium: hec autē multipliciter dicuntur. atm̄ aīa ſm determiatos tres modos causa dī. Etenī vnde motus cā est: et cuius cause. et sicut substantia animatorum corporum anima causa.

¶ Postq̄ꝫ phs ꝓbauit q̄ gñāre ē q̄d valde cōe ꝑꝑ qd̄ attribuēdū est cōi potentie. s. vegetatiue. in pte isto: vt dicebat̄ ondit hō opa esse ab ipsa aīa. itendit aūt talē rōnē: qd̄ ē forma ꝛ finis ꝛ motor corporis est cā ꝛ p̄ncipiū operū q̄ fiunt in corpore. ꝛ p corpus aīa est hō. ḡ est cā ꝛ p̄ncipiū ipsi' augmētatiōis ꝛ gñatiōis ꝛ ceteroꝝ taliū q̄ fiūt in corpore vel

p corpus. Vtus aũt totius rõnis huius in h cõsistit q aia ẽ finis forma et motor corporis. duo ergo facit. qr primo ait aiam sic eẽ i triplici gñe cãe respectu corpis. 2o qd dixerat pbat ibi. (Qd qdẽ igit.) dicit ergo q aia est causa et pncipiũ viuẽtis corporis: sz h. s. cã et pncipiũ multiplr dicunt: qr quadruplr. attñ aia lz nõ sz omnes. 4. modos sit causa corporis: tamẽ sm tres determinatos modos dr causa eius. et eni est ipsa aia causa. vñ motus. i. est mouens causa respectu corporis et est cuius causa. i. finis eius. et tertio anima est cã aiatorũ corporũ sic substãtia. i. forma subalis. Deinde cuz dicit.

Co. 37. Qd quidem igitur sit sicut substãtia manifestum est. Causa. n. ipsius esse omnibus substãtia est: viuere autem viuentibus est esse. causa autez et principium horum anima.

Probat qd dixerat. circa qd tria facit sz q pbat aiaz eẽ in triplici genere cãe. primo eni pbat ipsaz esse cãz formalẽ. 2o finalẽ. 3o mouentẽ. 2o ibi (Manifestũ est aũt.) 3o ibi (At vero et vnũ pncipiũ.) Circa primũ duo facit: sm q duplr pbat aiam esse formã corporis. 2o ibi (Amplius aũt.) Dicit ergo q qdez igit sit sicut suba. i. sic forma subalis corporis manifestum est: qr suba. i. forma subalis est oibus causa ipsius esse. omne eni eẽ est a forma: et qcqd est cã rebus quãtuz ad ipm esse est forma rerũ. sz viuere viuentibus est esse: et aia est causa et pncipium horum. s. viuentiuz q sint et viuant. ergo est eorum forma. Deinde cum dicit.

Amplius autẽ eius qd potẽtia rõ actus est.

Adducit scdaz rõnez dicens: q amplius aũt aia est rõ et actus eius qd est in potẽtia. i. corporis qd est potẽtia vitaz habens. est ergo anima forma eius: qr qd est rõ et actus alicuius est forma ipsius. Deinde cum dicit.

Manifestuz autez est et q cuius gratia anima causa: sicut eniz intellectus gratia huius facit: eodem modo et natura: et hoc est ipsius finis: huiusmodi autem in animalibus anima.

Probat aiam eẽ cãz finalẽ respectu corpis. circa qd tria facit. qr primo pbat aiaz eẽ cãz finalẽ corporis qd iformat. 2o pbat ipsaz eẽ quodãmõ finẽ oium corporũ physicorũ. 3o ne laboret in equoco distiguit de fine. 2o ibi. (Et sm nãz.) 3o ibi (Duplr aũt.) Dic ergo. manifestũ est aũt q aia est cõ cã gratia alia fiũt. i. est cã finalis: qr sicut itellectus. i. sic ars facit aliqd gratia huius. i. pter finẽ: eodẽ mõ nã opatur gratia alicuius. et h est finis ipsius: cuius gratia operatur. h aũt cuius gratia opatur nã in aialibus est aia. aia ergo est finis aialiũ vel est finis corporũ aiatorũ. Deinde cũ dicit.

Et scdz naturam. Oia eniz physica corpora aie instrumẽta sunt: sicut aialiũ: sic et plãtarum tanq̃ gratia aie existẽtia.

Ondit aiam quodãmõ esse finẽ oiuz corporũ physicorũ. dicẽs: et sm nãz. i. eorũ corporũ que sunt sm nãm sup. finis est aia. nam oia physica corpora sunt quodãmõ istrumẽta aie sic corpora aialiuz et plantarũ: et ẽt sup. aliorũ sunt tanq̃ existẽtia gratia aie. ergo aia est finis oium istorũ. Notanduz ẽt q semp ignobiliora ordinant ad nobiliora: vt aq̃ et terra et alia inaiata sunt alimẽta vegetabiliuz et ordinant ad plantas. plante vo et alia vegetabilia sunt cibus aialium et ordinant ad ipsa. oia aũt hec ordinant ad hoiem et homo ẽ quodãmõ finis oium: qre si aiata sunt finis aliorũ corporũ naliuz aia cuius gratia sunt corpora aiata: est quodãmõ finis oium corporũ physicorũ. Deinde cum dicit.

Dupliciter autem dicitur q cuius gratia est et q cuius. et q quo.

Ne laboret in equoco distinguit de fine dicens: q duplr aũt dr. q cuius cã est vnũquodq. i. duplr dr finis. vz. et q cuius gratia sunt oia. i. finis extra et q quo sunt alia. i. finis intra. Notandũ q aia aliter est finis corporũ aiatorũ et aliorũ corporũ physicorũ. nã animatorũ corporũ est finis itra et est illud quo formalr sunt et viuunt corpora animata. aliorũ vero corporũ est finis extra nec est illud quo formalr sunt alia corpora: sed est illud cuius gratia sunt alia corpora. qr ad eaz omnia hõ corpora quodãmodo ordinantur: quare cum supra dictum fuerit aiam esse finem corporũ animatorum. et etiã aliorũ: qr nõ eodez modo est finis horum et illorum: ne laboret in equiuoco oportuit ipsuz phm de fine distinguere. Deinde cum dicit.

At vo et vñ pricipiũ q sz locũ motus aia ẽ: nõ oibus at viuẽtibus iest potẽtia hec. Est ãt alteratio et augmẽtũ sz aiam: sensus. n. q̃dam alteratio eẽ videt. nihil ãt sentit qd nõ hz aiaz. Silr ãt et de augmẽto et decremento se hz: nihil. n. decremẽtuz patit: neq augmẽtat physice nisi alat: alit autem nihil qd nõ cõicet vita.

Ostendit aiam esse cãm mouentez ipm corpus. vel ostẽdit eam esse cãm efficientẽ oium motuũ et oium operum que fiũt naturalr in corporibus animatis. dicit ergo. at vero anima est pncipium primum et pncipalr vnde fit motus sz locuz. Et subdit q hõ potentia nõ inest oibus viuentibus qr non omnia viua mouentur localr. addit autem q alteratio et augmentum est sm aiam qr sensus: quedaz alteratio esse videtur et nihil sentit: qd nõ habet aiaz. Addit etiã q similiter autem de augmento et de decremento se habet: qr nihil decrementum patitur: neq augmẽtatur physice nisi alatur. alitur nihil qd non cõmunicet vita: et qd nõ habeat aiam. omnia ergo hec fiunt per aiaz: et anima est causa mouens respectu corporis. et est causa efficiens omniuz istorũ corporũ que fiunt in corpore. Notandum autem phm intendere talem rõnem. cõuenit aiam esse cãm oiuz eorũ que nõ repeiunt nisi in corporibus animatis: sz moueri motu pgressiuo alterari sz sensũ augeri et minui et cetera talia nõ repiunt nisi in corporib9 animatis. ergo oiuz horum causa est anima. Notãdum etiam q: vt supra tangebat animatũ distinguitur sm quattuor gradus vel sm quattuor potẽtias siue sm quattuor opera vite. vz. sm vegetatiuum sensitiuũ intellectiuum et sm locuz motiuũ: sz de itellectiuo est alia ratio: et de eo ĩmanifestuz est quid sit tenenduz: ideo pretermittens ipm tanq̃ difficilius de tribus aliis tantũ mentionẽ facit dicens: aiam esse cãm motus sm locũ q̃tum ad opera sm locũ motiue. Et esse cãm alterationis sensuũ q̃tũ ad opera sensitiue: et esse cãm augmenti et decrementi q̃tum ad opera vegetatiue. Notandũ etiã q nõ oportet illud cuius causa est aia inesse oĩ animato: sz sufficit q nõ insit rebus ianimatis: ideo signãter phs ait q motus sm locũ. i. motus pgressiuus causat ab aia: licet nõ insit oibus viuentibus. Notandũ etiaz q augmentũ cõiter sumptũ est preexistenti q̃titati additamẽtũ: sm quẽ modũ artificialia augent. naz possunt lapiden addi parieti et augmentabitur. sed augmentuz sumptuz pprie fit cũ quelibet pars aucti aucta est: et cuz transmittitur aliqd ad q̃libz ptem augmẽtati: qd nõ contingit fieri nisi mediãte alimẽto. iõ signãter ait q physice. i. nalr et pprie nõ augmẽtat nisi qd alitur. Deinde cũ dicit.

Co. 38. Empedocles ãt nõ bñ dixit: hoc addens augmentuz accidere plãtis: deorsum quidem radicem mittẽtib9: ppter id q terra sic fert scdm naturam. sursum autez propter ignem.

Ondit q augmẽtare et sentire et hõ opa sunt ab aia. i. gtr

stis: vt dicebat remouet phs errores quorūdā errātiū circa predicta. errabāt enim aliq circa h: qr nō attribuebant ipsi aie augmētū. sz dicebāt h contingere ex alia cā. duo g facit fm q duos errores circa h remouet. 2ª ibi (Videt aūt qbusdam.) pma pars diuidit in duas: qr pmo ponitur opinio Empe. circa h errantis. 2° eius opinio iprobat ibi. (Neq. n. sursuz.) Cōtinuetur aūt sic. dictū ē q augmētū sit ab ipa aia: z qr sic est: ideo Emp. nō bene dixit h. i. circa hoc addens augmētū accidere plātis: nō per aiaz: sz ex necessitate materie. dicebat. n. de plātis mittētibus qdez radices deorsuz ppter id qd terra sic fert fm nām: sursuz āt mittētibus ramos ppter ignē silr sursum. nam sicut terra nālr fert deorsuz silr ignis fertur sursum.

Dubitaret forte

aliqs vtrū augmentuz ptingat ex necessitate māe: vt q augmētū fiat sursuz ppter ptes igneas. deorsuz vo ppter ptes terreas. z videt q sic. qr fm phm. 2° phy. ars imitat nāz. nā similia sunt opera nāe z artis. qr si nauifactiua eēt in ligno. eodē mō fieret nālr nauis sicut z mō fit p artē. qre cū is opibus artis sic augmētet edificiū q grauia ponunt deorsuz: vt appz in domibus: vbi grauia: vt lapides ponunt in fundamēto z leuia ponunt sursuz: vt ligna ponunt in tecto. etiā z in opere nāe sic augmētatur aiatū q partes leuiores augmentabūt superiora grauiores vo iferiora. Erit g augmētū sursuz ppter ignē deorsuz vo ppter terrā. ⁋ Dōm q actus actiuoz sunt in patiente z disposito grauitas. g z leuitas māe nō est pncipalis cā augmenti. qr actio pncipalr nō est attribuēda māe sz forme. aia ergo que est sbalis forma corporis animati est illud per qd pncipalr ista fiunt. grauitas aūt z leuitas māe itātū aliqd poterunt facere ad augmētū is qtum ptes grauiores magis sunt apte descēdere. z qr agens operat fm dispōnez passi. ideo ptes ille grauiores magis mittunt ad iferiora. leuiores vo ad supiora. Itaqz nō est itētio phi qn grauis z leuis aliqd possint facere ad augmētū: sz vult iprobare Empe. q hs opera pncipalr attribuebat istis. q aūt leuitas z grauitas aliquo mō ad h deseruiāt pz: si cōsideremus in oibus: spālr in hoibus vn femine cōitr habēt grossa crura: eo q sint frigide cplonis: z cū frigidi sit descendere: io ipse in ptibus iferioribus igrossantur magis. hoies vo calidioris cplonis exñtes cōitr subtiliōes hnt iferiores ptes z grossiores supiores: z h pz solo ad qsitū. ⁋ Deinde cū dicit.

⁋ Silr. n. neqz sursuz. aut deorsuz bene accipit. Non. n. idē oibus sursuz et deorsuz oi: h sicut caput aialium: sic radices plantarū sunt: si congruit instrā dicere altera: et eadē opibus.

⁋ Improbat opionē Emp. circa qd duo facit fm q duplr iprobat ipz. pmo. n. iprobat eū ex eo q nō bene assignabat partes aiatuz. 2° ex eo q nō bene assignabat cām augmēti in hs ptibus ibi (Adhuc aūt.) Dic g. q Emp. neqz bene accepit sursuz z deorsuz. naz nō est idē sursuz z deorsuz in oibus animatis z in oi. i. in vniuerso. sz sic est caput sursum respectu aialium: sic radices sunt sursuz respectu plantarū z hoc significat istrumēta esse eadez z altera operib. i. per opera: rami g in plātis sunt deorsum: z radices sursuz qd ē ergo sursum is plātis est deorsuz in vniuerso.

Dubitaret forte

aliqs: vnde est q in reb aiatis oporz assignare sursuz z deorsum spāle preter id qd videmus in vniuerso. ⁋ Dōz q sicut transmutatio fm formā facit scire māsm sic transmotatio fz situ facit scire locū. sursuz g z deorsuz z hs dīe locoz accipiēde sunt fm motū quē videmus in rebus. videmus aūt vnū modū motus gnālem oibus exñtibus in spera actiuoz z passiuoz: q fit in eētis a forma leuis z grauis. i. mixtus vo ab elemēto pdominante in ipsis. fm g hūc motū grauia ferunt deorsuz z leuia sursuz. z qr hs motus gnālis inest omnibus que sunt in spera actiuoz z passiuorū: ideo fm hunc motū accipit sursum vel deorsuz in vniuerso. Est g deorsum in vniuerso locus ad quē ferunt grauia: z sursum ad quē leuia. Est autem z aliud specialis motus qui est ab aia non a forma grauis vel leuis vel a dominio alicui elemēti: z h motus reperit in oibus que alūtur vbi alimentū per virtutē aie fertur ad oēm dīam positionis: qd non posset esse p nām alicuius elemēti: quare sicut in rebus animatis reperit specialis motus supra motum illū gnālē quē videmus is tota spera actiuoz z passiuoz: sic in talibus oportet psiderare spāle sursuz z deorsuz preter sursuz z deorsuz qd aspicim in toto vniuerso. ⁋ Rursus hoc speciale sursuz z deorsum qd reperit in rebus aiatis accipiendū est i animatis impfectioribus fm ea q videmus in magis pfectis: itaqz cū in aialibus z maxime in hoibus ora z capita sint superius: erit in plantis supius qd tenet locū capitis vl oris. in aialibus naqz organa z instrā sunt eadē vel diuersa fm q opera vident esse eadē vel diuersa que g ordinant ad idē opus vident eē idē organū z instrm z eodē mō loquēdū est de illis. cū g radices ordinētur ad idem opus vt ad sumptionē alimēti ad qd ordinantur ora in aialibus: erunt radices in plātis supius sicut ora z capita in aialibus q supius esse dicunt. ⁋ Deide cū dicit.

⁋ Adhuc āt qd est ptinēs in pria q ferunt: ignez et terraz. Distrahent. n. nisi aliqd sit phibens. Si vo erit hoc ē aia: et cā alimēti: et augmēti.

Cō. 39.

⁋ Improbat Emp. ex eo q nō bene assignabat cāz augmēti dicens: q adhuc aūt. i. supra. h arguimus sup. p Emp. qd est ptinēs ignē z terrā q tendūt ad pria loca distrahent. n. z ibunt hs elemēta in speras pprias nisi aliqd sit phibēs z ptinēs illa si vo aliqd tale erit h ē aia: z ipa erit cā alimēti z augmēti. ⁋ Notandū aūt actionē: z ipsa opera tribuēda esse pncipali agēti magis qz organo qre cū anima sit cōtinens eētā ipsa habebit pncipalitatē respectu eoz. actiones ergo z motus qui fiunt in corpore aiato fm q aiatuz est attribuēdi sunt magis aie quā eētis. ⁋ Deide cū dicit.

⁋ Videt aūt qbusdā ignis nā simplr causa augmenti et alimenti esse: et nanqz ipsuz videt solū corporū et elemētorūz qd alitur: et augmētatur. vnde et in plantis: et in aialibus putabit vtiqz prius esse hoc qd operatur.

Cō. 40.

⁋ Remouet errorē quorūdā alioz attribuentiū augmentū z alimētū nō aie: sed igni. Circa qd duo facit. qr pmo ponit eoz opionē. 2° eaz iprobat ibi (Hoc aūt cōcausa.) Dic g. q vr aūt qbusdam ignis natura. i. nālr simplr esse cā alimēti z augmēti. nā z ipm solū de numero corpoz z elementoz videt esse qd alitur z augmentat. vn z is plātis z in aialibus potabit vtiqz quis esse h. i. esse ignē qd operat augmentū z alimentū. ⁋ Notādū aūt hāc positionē differre a positiōe Emp. qr positio illa attribuebat augmētū igni z terre: h aūt igni tantum. Rursus illa attribuebat augmētū elemētis rōne q grauia z leuia. hec aūt. i. h attribuit igni: eo q ignis sit maxie opatiuus z actiuus. ⁋ Notādū ēt q ignis videt ali z augmētari sic z aiata. nam sic alimētū adueniens carni caro conuertit ipz ad se z fit sub maiori qtitate: sic ligna addita igni. ignis cōuertit ea ad se z fit sub qtitate maiori. de nullo aūt alio ita sensibiliter h videmus sicut de igne. ideo ponebāt illi ignez qui erat in plantis z animalibus esse principalem causam: quare illa augmentarentur. ⁋ Deinde cū dicit.

⁋ Hoc aūt z concausa qdez quodāmō est: non tū simplr cā: h magis aia: ignis. n. augmentuz

Cō. 41.

in infinitum est quousqz fuerit combustibile. Natura autem constantium omniū terminus est et ratio magnitudinis et augmenti: hoc aūt est anime: sed non ignis: et rōnis magis q̄ māe.

¶ Improbat opinionez hāc dicēs. B aūt. s. ignis cōcausa quidem est quodam modo: vt fiat alimentū et augmentum. nam calor igneus qui aliquo modo refutat in corpore aīato est organū et istrumētum anime et aliquo modo cooperatur ad augmētuz et alimētum: tamē nō est ignis simpliciter et pncipaliter cā augmēti: sed magis anima. naz modus augmēti ignis valde dissimilis ē augmēto qd aspicim⁹ in aīalibus: ideo subdit q augmētū. n. ignis in īfinitū ē quousqz fuerit combustibile: sz oium natura cōstantium que naturaliter augmētant ē terminus et ratio eoꝝ magnitudinis et augmēti. et qz talez terminū habēt ab anima et ex forma: manifestum ē q B autē. i. augmētare pncipaliter ē ipsius aīe: sed nō ignis: et pncipaliter ē ipsius rōnis et forme magis q̄ materie. ¶ Notādum aūt q ex hoc possēt sumi no ua rō. vt vna rō esset: quare attribuēduz eēt aīe augmētū et non igni: quia augmētuz animatoꝝ ē terminatū et limitatū: ignis vero augmētuz vadit in īfinitū: quare cum hō terminus augmēti inasatis sic sit ab anima attribuēdum ē huc magis anime q̄ igni. alia rō esse posset: qz actio magis ē attribuenda rōni et forme q̄ māe: q̄re cum anima cōparet ad ignē et ad alia elemēta exītia in mixto sicut forma ad māz magi attribuēda sūt B aīe q̄ igni vl' alijs eltis.

Dubitaret forte aliqs. qz videtur phs sibi cōtradicere. Ait. n. q oium natura cōstantium ē certa rō et terminus eoꝝ magnitudinis et augmēti. et dicit q augmētum ignis vadit in īfinitū. cum tamē ignis sit aliquid nā cōstās. ¶ Dōz q hāc ꝯtradictionem leuiter possemus effugere exponēdo esse rōnez et terminū magnitudinis et augmēti oium cōstātium nature. s. oium augmētabiliuz per nām: vt ꝯmētator videtur exponere. et qz nāliter et ppe nō augmētantur nisi aīata. ideo nō ē ibi cōtradictio: qz quādo loqtur de augmēto cōstātis natura oportet q loquat de augmētabili nāliter. omnia ḡ augmētabilia nāliter habere terminū augmēti: et ignē nō habere terminū. nō implicat ꝯtradictionem: qz ignis non ē quid animatum. et per ꝯñs nō dicitur ppe augmētari. ¶ Ut tamē melius pateat qualr pōt augmentari aliquid in īfinitū et qualr nō. sciēduz q terminus augmēti aliquādo sumit ex forma. aliquādo ex materia. aliquādo ex ordine vniuersi. Ex forma quidem reperit terminus in augmento in oibus animatis. nam oia animata sunt organica corpora. partes etiaz corporis animati cōparātur ad aiam sicut organa ad artem. naz sicut ars ppia opera exercet p sua organa sic anima ppias operatiōes exercet p partes corporis. quare cuz nulla ars requirat organa īfinita. imo qz ē cōtra rōnem organi q sit īfinituz cuz ei debeatur debita q̄titas et debita mēsura ex opere ad qd ordinatur: oꝫ partes corporis animati finitas eē: et ex parte aīe que quasi quedaz ars per partes corporis quasi p ppria organa exercet ppias opatiōes: debetur ipsis partib⁹ corporis et ipsis organis certa rō et terminus eoꝝ magnitudinis et augmenti. secūdo pōt esse terminus in augmēto ex parte materie. Nam si aliquid ꝯstaret ex tota mā sue nō esset nisi vnū tale in spē illa. et illud augmētari nō posset: q̄re cū tota materia actiuoꝝ et passiuoꝝ sit finita saltez ex pte māe: ignis hz terminū in augmēto. vult ḡ phs dicere: q cuz forma ignis nō sit forma corporis organici: non sic repugnat ex pte forme corporis augmētū ignis in īfinitū: sicut repugnat corpori aīato. sʒ aūt B repugnat ei erit ex pte māe: vt ex parte combustibilis. tertio īponitur finis et terminus rebus ex pte vniuersi. et sic omnia elemēta habēt finē et terminuz sic vt vnū elemētuz nō oia alia possit cōuertere ad seipm: sz oīa orbiculariter dominent: mō frigida mō calida: mō frida: oꝫ q orbiculariter aliquādo elemēta frida habeāt dominiū sup calida: aliquādo eccōuerso. nūq̄ ḡ sic cōtinue dominant calida elta aut fra vt possint oia alia ad se cōuertere. ¶ Est ḡ de ordīe vniuersi dare aliquē terminum ipsi igni vltra quē augmētari nō pōt. pʒ itaqz quō soluit ꝯdictio quā ptendit litiera: et quō accipienda ē mens phi. et etiā pʒ quō īponitur terminus et finis rebus augmētabilibus.

Qoniā aūt eadez est potentia vegetatiua: et gñatiua: de alimento necessarium est determinare primū. Separatur enī ab alijs potētijs ope hoc.

¶ Postq̄ phs oñdit qd sit actus vegetatiue potētie: qz act⁹ eius ē generare et alimēto vti: et oñdit quō talia opera attribuēda sunt aīe. in pte ista determiat de ipa vegetatiua potentia fm ordinē supius ptaxatuz. Erat aūt ordo ille q prius determinādū erat de obo potēne q̄ de actib⁹ et de actibus q̄ de potētia. ió tria facit. qz pmo determinat de obto vegetatiue potētie. scdo de actibus eius. tertio determiat de ipsa potētia. scda ibi. (Qm autē nihil alitur.) tertia ibi. (Quare hō aūt.) circa pmuz duo facit. qz pmo ait q dōm ē de alimēto qd ē obm vegetatiue et generatiue potēne. z° exegtur determinādo de ipso alimēto ibi. (Uidet āt eē.) dicit ḡ. q qm eadē potētia aīe ē vegetatiua et gñatiua et obiectū hō potētie ē alimētuz necessariū ē ḡ pmū determinare de ipso alimēto. q aūt alimētuz sit obm potētie vegetatiue pʒ qz i B ope. i. in ope nutritiōis et in agere aliqd circa alimētū separ hō po° ab alijs potētijs vt a sēsitiō et itellītō.

Dubitaret forte aliquis vtrū vnuz et idez sit alimētū sit obm nutritiue et gñatie. et vr q nō. qz potētiaꝝ q̄rū sūt diuersi act⁹ sūt et diuersa oba. sz nutritie et gñatie sūt diuersi act⁹. vz. nutrire et gñare: ḡ hēbūt diuersa oba. ¶ Opp^m āt vr velle phs q aīe vegetatiuā et gñatiuā eādē eē po^m et hō obz dic eē alimētū. ¶ Dōz q alimētū alr et alr acceptū ē obz n solū nutritie et gñatie: sz ēt augmētatie. Nā sic vt⁹ gñatia ē z phz ē data rebus vt corruptibilis faciāt talia q̄lia ipa sūt: et ꝯtinuēt se ī eēsse eadē spē q̄ n pñt se ꝯtinuare eadē nūero. sic vt⁹ nutritia est data eis vt p aliqō tps seipa saluēt. calor. n. nāl sp agit ī humidū: et fac ipm exalare q̄ exalāte perit vita q̄re nisi p vtutē nutritiuā fieret restauratio depditi aīatū nō possz subsistere. pp qd digerit et cogt alimētū et ꝯuertit ī subaz nutriti p q̄ā ꝯuersionē fit restauratio depditi. q̄ fcō saluat aīatū: ita q alimētū nutrit ī eo q qd vt ī eo q ꝯuertit ī subaz nutriti. ¶ Uiso quō fit nutritio et quō alimētū ē obz potentie nutritie: restat videre quō fit augmētū et quō alimētū ē obz po° augmētatie. Scie^m ḡ q lz sufficiat ad nutrimētū aliq̄lis restauratio depditi et ꝯuersio alimēti ī alitū: ad B tñ q fiat augmētū n suffic q̄liscūqz restauratio depditi: imo oꝫ eē maiorē restaurationē q̄ fuerit depditio: qz cū plꝰ ꝯuertit de alimēto ī alitū q̄ fuerit ipz depditū: oꝫ alitū augmētari et fieri maioris q̄titatis. alimētū ḡ nutrit ī eo q qd: sz augmētat ī eo q q̄tū: qz sic augmētat q ꝯuertit maior q̄titas alimēti q̄ fuerit depditio: et c. n. alimētū augmētat ipz alitū. et fac ipm maioris q̄titatis. Oñso alimētū alr et alr sūptū eē obz nutritie et augmētatie restat videre quō sit obz gñatie. Scie^m ḡ q sic alimētū iq̄tū ꝯuertit ī alitū nutrit ī eo q qd: et augmētat ī eo q q̄tū: sic iq̄tū ē aliqd ibi supfluū fac ad gñatōnē: ita q sem qd ē gñatōis pn^m ē supfluū alimēti. Ex q̄ apparz q nutritiā augmētatiā et gñatiua pñt dici eadē po^a. nā illa eadē po^a p quā digerit alimētū et restaurat depditū et nutritur aīatū: p illā eadē pt fieri tāta ꝯuersio q fit plusq̄ depditio pp qd augmētabit aīal: et fiet maioris q̄titatis. sic ēt p illā eādē po^m pt fieri tāta ꝯuersio et tāta dcoctio alimēti q

si totũ trãseat ĩ subaz nutritĩ:s3 ibi sit supfluũ alimẽti ⁊ fiet sẽde sem:q̃re nutritia augmẽtatia ⁊ gñatia sũt aliq̃ᵒ vna poᵃ. Et vnũ ⁊ idẽ est obiectũ earum vt alimentũ. alr tñ ⁊ alr cõsideratũ. ¶ Utruz aũt huic potentie cõi q̃ cõparatur ad nutritionez augmentũ ⁊ generationẽ oporteat supaddere aliq̃s potentias spãles nõ est presentis speculatiõis. talia.n.tractãda eẽnt sup libro de nutrimẽto ⁊ nutribili. sufficiat aũt ad pñs scire idez esse obiectũ qd̃ olit augmẽtat ⁊ est gñatiõis pñᵐ. pp qd̃ augmẽtatiua nutritiua gñatiua mõ q̃ dixĩmᵘ eadẽ potẽtia dici pñt. ¶ Deiñ cũ dic.

Cõ. 43. ¶ Videt̃ aũt esse alimẽtũ cõtrariũ cõtrario: nõ oẽ aũt oi. Sz q̃cũq3 cõtrarioꝝ nõ solũ gñationẽ hñt ex inuicẽ: s3 ⁊ augmẽtũ. Fiũt.n.mlta ex inuicẽ: s3 nõ oĩa augent: vt sanũ ex laborãte.

¶ Determinat de ipso alimẽto. circa qd̃ tria facit. qz pmo dat 9ditiões alimẽti. scd̃o ex his q̃ dixerat oñdit q̃ alimẽtum ⁊ alitũ nõ eodẽ mõ 9parant̃ adinuicẽ. 3ᵒ circa pactã mouet dubiũ qd̃dam. 2ᵒ ibi (Videnẽ aũt neq3 illa) 3ᵒ ibi (Dubitatiõnẽ aũt h3) Tãgit aũt duas 9ditiões alimẽti. pma est q̃ videt̃ aũt eẽ alimẽtũ 9riũ 9rio.i. 9riũ alito. Secũda 9ditio alimẽti est q̃ nutriat ⁊ augmentet alitũ. iõ subdit q̃ nõ oẽ aũt 9riũ oi supp. 9rio est alimẽtũ: sed q̃cunq3 9rioꝝ nõ solũ gñationẽ hñt adinuicẽ: sed ⁊ hñt augmentũ: ita q̃ vnũ augmẽtat ⁊ nutrit aliud. talia.s. hñt rõnẽ alimẽti. ⁊ subdit q̃ fiũt multa ex inuicẽ: s3 nõ oĩa talia se nutriũt ⁊ augmẽtãt vt fiat sanũ ex laborãte: laborãs tñ nõ est alimẽtũ sani. qz nõ nutrit nec saluat nec augmẽtat ipm. Sũt itaq3 he due 9ditiões alimẽti q̃ sit 9riũ alito. ⁊ q̃ hẽat saluare ⁊ augmẽtare ipm. ¶ Deĩde cũ dicit.

¶ Videnẽ aũt neq3 illa eodẽ mõ adinuicẽ eẽ alimẽtũ. S3 aq̃ qdẽ igni alimẽtũ est: ignis aũt nõ alit aquã. In simplicibᵘ qdẽ igit̃ corpibᵘ hoc esse vĩ maxie: aliud qdẽ alimẽtũ: aliud qd̃ alit̃.

¶ Oñdit ex his q̃ dixerat q̃ alimentũ ⁊ alitũ nõ eodẽ mõ 9parant̃ adinuicẽ. iõ ait q̃ aũt vident̃ neq3 illa eodem mõ adinuicẽ eẽ alimẽtũ. illa.n.s. alimẽtũ ⁊ alitũ nõ eodez mõ 9parant̃ adinuicez nec eodẽ mõ sunt alimẽtũ adinuicẽ. nam alimẽtũ alit alitũ ⁊ ẽ alimẽtũ eiᵘ: s3 alitũ nõ alit alimẽtũ nec est ipsiᵘ alimẽtũ. q̃ alimẽtũ ⁊ alitũ nõ eodẽ mõ 9parãtur adinuicẽ: sed aq̃ qdẽ q̃ se h3 vt alimentũ ẽ alimẽtũ igni. Ignis ãt nõ alit aquã. Et subdit q̃ in simplicibᵘ qdẽ corporibᵘ. h̃ videt̃ esse maxie qd̃ alit̃. videlz ignis. patz.q̃ q̃ aliud est qdẽ alimẽtũ. aliõ võ qd̃ alit̃: ⁊ alr cõparat̃ alitũ ad alimentũ. alr alimẽtũ ad alitũ. ¶ Notãᵐ aũt q̃ hic aq̃ accipit̃ p oĩ hũido. ⁊ vt p3 ignis maxie nutrit̃ hũido ⁊ potissime hũido vnctuoso cuiusmodi ẽ oleũ. ⁊ oẽ pingue. et etiã oẽ hũidũ subtile. nã ⁊ vinũ sublimatũ pp sui subtilitatez maxie est cibᵘ ignis. Ignis ẽ q̃ videt̃ oli tali hũido nõ eodẽ mõ 9parat̃ od hũidũ sic̃ humidũ ad ips3. nã ignis nõ alit humiduz vt flãma nõ alit oleũ: sed ecõuerso. Quõ aũt iter corpora simplicia ignis maxie alat̃ fuit supiᵘ patefactum. ad pñs aũt scire sufficiat q̃ ex sili qd̃ videmᵘ inter ignem ⁊ humidũ: alimentũ ⁊ alituz nõ eodez modo adinuicem 9parant̃. ¶ Deinde cũ dicit.

Cõ. 44. ¶ Dubitatiõnẽ ãt h3. Dñt.n. hi qdẽ sile ali sili: sicut ⁊ augeri: aliĩs aũt sicut diximus ecõtrario videt̃ ali cõtrarium contrario.

¶ Mouet circa pacta dubiũ quoddã. circa qd̃ tria facit. qz pmo mouet hᵒ dubium. scd̃o obycit ad alteram partẽ. tertio soluit dubium ppositũ. scd̃a ibi (Tanq̃ ipossibile) tertia ibi (Utruz aũt sit alimentũ) Dicit. ergo dubiũ aũt habet quomodo se habeat alimentũ ad alitum. dicunt.n. quidam simile simili ali. sicut ⁊ augeri: fuit aũt cõis opio phorum q̃ simile simili auget̃. ⁊ ex hoc aliqui volebãt arguere q̃ simile simili alat̃. sic ergo videt̃ quibusdam. sed aliĩs sicut diximus in libro de generatione econtrario videtur. dicunt enim simile nõ ali simili: sed contrariuz cõtrario. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tanq̃ ipossibile sit sile a sili: alimẽtũ mutari ⁊ decoq. Mutatio ãt ois i 9riũ: aut i mediũ.

¶ Obycit ad alteram partez questionis ostendens q̃ contrariũ contrario alatur. circa qd̃ duo facit sm̃ q̃ duplr ostẽdit itenduz ibi. (Adhuc aũt) cõtinuetur autez sic. bene dictuz est cõtrariũ cõtrario ali ⁊ nõ a simili. tanq̃ ipossibile sit simile a simili ali. alimentũ eniz mutari ⁊ decoqui oportet. mutatio autem in omnibus aut est a contrario in contrarium: aut est in medium. nam medium comparatum ad contrarium induit rationem alterius cõtrary. ¶ Deinde cum dicit.

Cõ. 45. ¶ Adhuc aũt patit̃ aliquid alimentũ ab eo qd̃ alit̃: sed nõ hec ab alimẽto sicut nec instructor a materia. Sed ab illo hoc. instructor aũt mutatur solum in actum ex ocio.

¶ Adducit secũdam rõnem dicens. q̃ adhuc alimentum patitur aliquid ab eo qd̃ alit̃. sed hoc qd̃ alit̃ non patit̃ ab alimento. sicut neq3 instructor.i. artifex nõ patit̃ a materia: vt carpẽtarius nõ patitur ab archa. sed hoc.s. materia patitur ab illo.i. ab istructore vel artifice. istructor autez solum mutatur ex ocio in actũ vt si prius nõ operabatur. postea operet̃ q̃ prius fuit ociosus. ⁊ postea est in actu ⁊ in ope rari. duplr ergo pbat̃ q̃ alimẽtum patit̃ ab alito. pmo qz decoquit ipm. scd̃o qz 9parat̃ ad ipm vt artifex ad archã. ¶ Notanduz autem duas rationes factas esse pbantes alimẽtum esse contrarium alitu. quarum pma potissime innititur huic q̃ alimẽtum mutat̃ in alituz ⁊ mutatio non est nisi in cõtraria. secũda vero innititur huic qd̃ alimẽtuz patitur ab alito. et nihil patitur a simili. sed a cõtrario: he tamen due rationes se consequuntur: ⁊ vna est fulcimẽtũ alterius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Utrũ aũt sit alimentũ qd̃ vltimo aduenit: aut qd̃ primo h3 diiam. Si vero vtrũq3: s3 hoc qdem nõ coctuz: illud coctũ: vtrobiq3 vtiq3 contingit alimentũ dicere. Inquãtũ.n. nõ coctuz: cõtrarium cõtrario alit̃: inquãtũ coctũ: sile sili. Quare manifestum quod dicunt quodãmodo vtriq3 ⁊ recte: ⁊ non recte.

¶ Soluit ad q̃õnez ppositam dicens. q̃ habz diiaz vtruz sit alimẽtũ qd̃ vltimo aduenit aut qd̃ pmo.i. refert loq de alimento pmo anteq̃ sit cõuersuz ⁊ coctũ: ⁊ vltio.i. postq̃ est iaz coctũ ⁊ digestũ. si aũt vtrũq3.i. sm̃ vtrũq3 cõiter loquamur de alimẽto: s3 tñ differt. qz hoc qdez est nõ coctũ. illud vero est coctũ: vtrobiq3 vtiq3 cõuenit alimẽtũ dicere. sed aliter ⁊ aliter de eo est loquẽdum. qz inquantũ non coctũ 9riũ 9rio alit̃. inq̃tũ aũt coctũ sile simili. q̃re manifestum est qd̃ dicũt quodãmodo vtriq3 ⁊ recte ⁊ nõ recte. ¶ Notãdũ aũt sic soluere h̃ phm de alimẽto q̃õnez ⁊ de alito sicut soluit eã in de gñatione de actiuo ⁊ passiuo vbi dicitur q̃ agẽs ⁊ patiens in pncipio sunt dissilia: in fine ãt silia: sic in pnᵒ alimẽtũ anq̃ sit coctũ est dissile alito. i fine sile. q̃ nec ẽ simplr asserẽdũ 9riũ 9rio ali: nec q̃ sile sili: s3 ẽ. vt sic: ⁊ ẽ. vt nõ. vt ẽ p hita mãifestũ. ¶ Deide cũ dic.

Cõ. 46. ¶ Qm̃ aũt nihil alit̃ nõ pticipãs vitã. aiatũ vtiq3 erit corpᵘ qd̃ alit̃ inq̃tũ aiatũ: q̃re ⁊ alimentum per se ad aiatũ est: ⁊ nõ sm̃ accidens.

¶ Determiat d̃ actibᵘ vegetatiue. circa qd̃ 3ᵃ fac̃ s3 q̃ 3ᵉ põit

esse actus vegetatiue. vz. alere augere & generare. primo determinat de ipso alere. scdo de augmetatioe. 3° de gnatioe. 2a ibi. (Est aut alteru) 3a ibi (Et gnationis) Dicit g. qm aut nihil alit no participas vita: aiatu vtiqz erit corp° qd alit inqtu aiatu est. qre alimetu est aliqd aiatu supple ordinatu & i potetia ad ipm. & h no fm accns: sed p se. pz ergo qd est alere p se. Nam si alimetu sic p se ordinatur ad alitu & est in potetia ad ipm & saluat ipm: alere & nutrire vel ipsa nutritio nihil aliud est qz 9uersio alimenti in alitu & saluatio eius qd alit. Deinde cu dicit.

Co. 47 Est aut alteru alimeto & in augmeto ee: secudu3. n. q qtu aliqd aiatu est augmetatiuu: fm aut q hoc aliqd et suba: alimetu e. Saluat. n. substatia: et vsqz ad hoc e quousqz alat.

Determinat de ipsa augmetatioe dices. q alteru est re diffinitiuu vel altera est ro alimeto & augmetatiuo. nam nutrimetu alr augmetat alr alit. na fm qdez q nutrimetum est aliqd qtu z augmetatiuu est alati. fm aut q est h aliqd & suba est alimentu. na nutrimetu saluat subaz aliti vt est h aliud & suba & vsqz ad h est. i. bz ee & saluat alitu ipm quousqz alat. i. qtuscz pot accipe nutrimetu. ex qbus g quasi bz alimetu ex eo q alit & augmentat. qz alit i eo q qd: & augmetat in eo q qtu patere pot qd est augmetare & qd est nutrire. Deinde cu dicit.

Et gnatiois aut factiuu est qd no ei° qd alit: sed quale id qd alit: ia. n. est ipsa suba: generat autem nihil ipsum seipsum: sed saluat.

Determinat de actu gnatiois vel de ipso gnare dices. q potentia vegetatiua vel ipm vegetatiuu est factiuu gnatiois no ei° qd alit: sed qle est id qd alit. potetia. n. gnatiua no est pncipiu z gnatiois ei° qd alit nec ei° in q e: sed ei° qd est tale qle est id qd alit & qd est sile sibi. Qz aut sic sit pz. qz ia eni suba q alit est: qd aut generat no e. nihil aute gnat seipm sed saluat. potetia g vegetatiua pot nutrire & saluare illud in q e. sz no pot gnare ipz. qz ipm ia e & nihil seipm gnat. Notadu at q aliqd e expedies indiuiduo: aliqd vo expedies spei. alimetu aut qtu ad aliqd 9uertit in alitu. qtu vo ad aliqd transit in seme. Illud g qd 9uertit in alitu ordinatur na pro 9seruatioe ididui: sz illud qd trasit in seme ordinatur ad 9seruatione spei. supfluu igitur alimeti e seme. qz est supfluu indiuiduo in q e: sz no e supfluu spei: ad cui° 9seruatione ordinat. qre si seme no ordinat ad gnatione ei° in q e: sz ad gnatione silis in spe: bene dctu e q vegetatiua no e factiua gnatiois ei° in q e. sz ei° qd est qle ipm est & sile sibi. Deide cuz dicit.

Co. 48 Quare h° aie pricipiu potetia e polls saluare. Suscipies ipaz fm q e h°. Alimetu aut pparat opone. vn priuatu alimeto no pot ee.

Postqz determinauit de obto vegetatiue potentie & de actib° eius. In pte ista determiat de ipsa potetia vegetatiua diffiniedo ipaz. circa qd duo facit. fm q duplice diffonem assignat. 2a ibi (Qm aut a fine) Circa pmu duo facit. qz p diffinit potetia vegetatiua. 2° qz diffiniedo hac mentione fecerat de alimeto: ne laboret in equoco ondit qn° ad ipm nutrire & ad ipm alere diuersimode 9paratur ibi (Qm aut sut tria) Cotinuet aut sic. dictu est q alimetuz saluat subaz aliti. & qz potetia vegetatiua est potetia q alit aiatu. qre manifestu e q h° aut pncipiu nutritiuu e qdaz potetia aie polls saluare suscipies ipam fm q h° e. Est g diffo vegetatiue q est potetia q fm q h° e h° saluare suu susceptiuu. Et subdit q alimetu aut pparat. i. e ma ppara ta & ppria opatioi h° potetie. vn priuatum alimeto no pot esse idest no pot durare in ee. Notadu at q alimetuz e ma ppata. i. ppria potetia vegetatiue sic ferru est ppria ma artis fabrilis. qre sic sine ferro ars fabrilis no pt exercere opones suas: sic no pot potentia vegetatiua h facere sine alimeto. opus ergo vegetatiue qd est saluare aiatum sine alimento fieri non poterit: pp qd alimeto subtracto necesse est animatum perire.

Dubitaret forte aliqs. qz cu potetia vegetatiua sit actiua: & alimetu 9paretur ad ipaz sic pncipiu passiuu: no videt bn dctu q alimetum pparet opone vegetatiue potetie. qz tuc 9pararet ad ipam no vt passiuu: sz vt actiuu. Dos q vt supra patuit eo ipso q ppa forma regrit ppria mam. & ppri° act° regrit ppriu susceptiuu: os q ro agedi no solu sit forma. sz et ma: vt sanamur no solu sanitate: sz et corpore. g eo ipso q act° saluatois qua facit potetia vegetatiua in corpe aiato agit ipz mediate alimeto: corp° aiatu no solu saluat potetia vegetatiua tanqz pncipio actiuo: sz et saluat alimento tanqz pn° passiuo: circa qd opat potetia vegetatia 9uertedo ipz in subaz aliti. qre alimetu e aliq mo ca & ro q saluet aiatu: pp qd no immerito dr esse qdda pparametu ad hoc op° qd est saluare aiatu. Deide cu dicit.

Co. 49 Qm aut sunt tria: qd alit: & quo alit: & ales. Alens qde est prima aia: qd vero alit est hns hac corp°: quo vero alit: alimentum.

Quia dixerat q potetia vegetatiua saluat aiatu alendo ipm: & dixerat q & alimetu pparat hac opone. qz et ipz alimentu saluat & alit aiatu: ne laboret in equoco: ondit qn° h diuersimode bz ee dices: qm at tria sut qd alit & qd alit & quo alit alens qde pmo & pncipalr est aia pma. i. vegetatiua. qd vo alit est corpus hns hac aiaz vegetatiuam. q vo alit est alimetu. diuersimode g 9parat ad ipm saluare. & ad ipm alere potetia vegetatiua & alimetu. qz potetia vegetatiua est ales & saluas actiue: sz alimentuz est illud qd patitur: & qd couertitur in alitum & per h° couersionem alimentum est id quo animatum alit & saluatur. Notandum autez q omnes operatioes quas videmus in corpore efficit anima mediatibus potentijs: ita q idez opus est ab anima & potentia: sed ab anima est tanqua a causa pncipali & prima. a potentia vero tanquaz ab immediata & pxima. vnde potentia sensitiua est qua sentim°: sed anima est pncipiuz sentiens & potentia vegetatiua est alens: sed anima vegetatiua est pncipiu alens. Et quia sic se habet anima respectu potentiaruz: no curat phs qd attribuit potentijs attribuere anime & econuerso. vnde cuz inquitur de anima vegetatiua q est pncipium alens: statz intelligenduz est de potentia q sit alens: immo in hoc loco cum vellet loqui de potentia vegetatiua q esset alens locutus est de anima q esset principium alens. innuens qd dicto hoc de anima. intelligeretur & idem de potentia. Deinde cum dicit.

Qm aut a fine appellari oia iustum est: finis aut est generasse quale ipz erit: vtiqz prima aia generatiuum quale ipsum.

Ponit secundam diffinitionez sumpta respectu operis generationis. Et qz ad opus generationis & ad alia opera anime concurrunt diuersa organa. ideo tria facit. quia primo ponit diffinitionem predictam. secundo distinguit de organis & instrumentis ipsius anime. tertio epilogat circa determinata. secuda ibi (Est autem quo alitur) tertia ibi (Figuraliter quide igitur) Dicit ergo. quoniaz aut a fine iustuz est omnia appellari & denominari. finis aut anime vel potentie vegetatiue est generare tale animatu quale est ipm in quo est aia prima. i. vegetatiua: vel etia ipsa potentia vegetatiua erit generatiua talis animati quale est

ipsum in quo est hoc anima vel hui9 potentie. ¶ Notandum aũt q̄ p̄mus actus vegetatiue potentie est nutrire. scd̃s est augere. et hic est pfectior q̄ p̄mus. tertius est generare sibi sile: et iste pfectior est oibus aliis. qr vnũquodq3 pfectum est cũ pōt sile generare. pducere ergo sile dicit ee finis hui9 potentie. qr hic act9 est pfectior oibus aliis.

Dubitaret forte aliqs. vtrũ potẽtia vegetatiua possit diffiniri p istũ actum q est generare. et videt q̄ nõ. nã generatio est q̄dã mutatio ad subalẽ formã. g gñatio nõ dz attribui potentie q̄ est q̄dã accidẽs: et q̄dã potentia aie. sed attribui dz ipsi aie q̄ e subal forma. Ad hoc idẽ videt facere lra phi q nõ dicit potentiã esse pncipiũ gñatiuu3 q̄le ipm: sed aia3. ¶ Dõm q oĩs opera exercet aĩa mediãtib9 potẽtiis eo q essentia forme imediate est pncipiũ essendi nõ opandi. et qr opera fiunt ab aĩa mediãtib9 potẽtiis. iõ dicebat supra hui9 opa3 esse ab aĩa tanq̃ a cã pncipali: et a potẽtia tanq̃ a pxima. vñ dicebat q potentia est operãs: sed aĩa est pncipiũ operans: vel potẽtia est rõ operãdi pxima: aĩa võ rõ operãdi p9: cõiter itaq3 in opib9 aie appz ea eẽ ab aĩa mediãtib9 potentiis. ¶ Sed forte dubiũ ẽ alicui de ope gñatõis. qr cũ gñatio terminet ad subale3 formã potentia q̄ est q̄da3 pprietas et q̄dã accñs videt agere vltra suã spẽm si 9paretur ad gñationẽ. ¶ Sciendũ g q nõ est iconueniẽs aliqd agere vltra suã spẽm in vtute alteri9 et vt est organũ et instrumentũ alicui9. ipsa g potentia vegetatiua inq̃tũ ẽ organu3 et instrm aie facere poterit ad gñationẽ. erit g potẽtia generãs vel rõ gñatiõis: s3 aia erit pncipiũ generans et p̄ma rõ gñatõis. ¶ Et per hoc p3 solõ ad rõne p̄mã. q vo addebat de pho. qr spãliter videt mẽtionẽ facere de aia p3 p iã dicta q qr hui9 opa sunt ab aĩa et a potẽtiis: cũ phs facit mẽtionẽ de vno: itendit q fiat mẽtio de alio. vtriusq3 ergo poterit esse diffõ data et aie et potentie. Nec repugnat h superiorib9 dictis: vbi diximus q ibi de aĩa dabant spãles diffões: nã et de ea notificatiões superi9 date. et q̄ hic tradunt cõples alie spãles notificatiões dari possunt.

Alterius forte dubitaret aliqs. cur phus diffiniat aia3 vel potentiã vegetatiuam ab actu nutriendi et ab ope gñationis q̄re nõ diffinit ipam ab ope augmẽti: cũ tñ opus augmẽti pfecti9 sit ope nutritiõis. ¶ Dõm est q cũ plẽs actus attribuim9 vni: si ab aliquo illo3 actuũ notificam9 illud et nõ ab alio q̄tu3 ad psens spectat ex duplici cã pōt contingere. p̄mo si ille actus magis insepabiliter adheret ei. Scd̃o si est finis illoru3 et pfectior aliis. nã a fine dignũ est oĩa appellari. ide est g q aia vel potentia vegetatiua diffinit a duplici ope. v3. nutritiõis et gñatiõis: sed nõ pp eandez cãm: s3 ab ope nutritiõis notificat tanq̃ ab eo qd magis ei insepabiliter adheret. nã q̄diu aia3 viuit tãdiu nutrit. Ab ope võ gñatiõis notificat tanq̃ ab eo qd est finis alio3 et pfecti9 aliis. sed ab ope augmenti nõ dat spãlis notificatio. tum qr hoc opus non adheret inseparabilr aie vegetatiue vel potentie. tum etiam quia nõ est aliorum finis nec perfectius aliis. ¶ Deinde cum dicit.

T.50 ¶ **Est aũt quo alit dupl'r: sicut et quo gubernatur. et man9 et themõ: hoc q̄dẽ mouẽs et motũ: illd aũt mouẽs solũ. Oẽ aũt alimẽtũ necẽarium est decoqui: opat aũt decoctionẽ calidũ. Vñ omne animatum habz calorem.**

¶ Distinguit de instrumẽtis ipsius aie vegetatiue vel nutritiue dicens. q est aũt quo alit dupliciter sicut et quo gubernat vt manus et themon. Sicut g nauta hz duo instrumenta. vnũ cõiunctu3 qd nõ mouet ab extrinseco vt manum. et aliud separatũ qd mouetur ab exteriori pncipio vt themon. sic aia vtit calore nãli tanq̃ instrumẽto cõiucto et alimento tanq̃ sepato: iõ subdit q hoc q̃dẽ. s. instrumẽtum separatũ est mouẽs et motũ. illud aũt. s. instrumentũ 9iunctũ est mouens solũ q vero p ier alimentũ oportet dare ipsi anime aliqd organũ quasi cõiunctũ cuiusmodi ẽ calor naturalis. p3. qr oẽ alimentũ necessariũ est posse decoqui. operat aũt decoctione3 calidu3. omne aũt aiatum hz calorem quasi organũ quo decoquit alimentũ. ¶ Notandum aũt q quicquid vtitur aliquo in obsequium sui pōt dici organu3 et instrumentũ eius: q̄re cum anima vtatur alimẽto et calore naturali in sui obsequiũ omnia talia possunt dici organa et instrumenta eius. ¶ Notandu3 ẽt q organum separatu3 vt themon dicit mouere motum: sed organum cõiunctu3 vt manus sicut cõiter ponit dicitur mouere nõ motum. nõ qr nullo modo moueat: sed qr non mouet ab exteriori pncipio. ¶ Vel possumus aliter exponere lram et sine magna calũnia: vt li mouens motũ referat ad qdcunq3 organu3 siue sit cõiunctũ siue sepatũ. sed mouens solũ referat ad agens pncipale: qd in actione illa est mouẽs tm̃. in opere g nutritiõis p se loquẽdo aia ẽ mouẽs tm̃: sed organa ipsi9 aie in hui9 opere mouẽt mota. q̄ organa dupl'r distinguunt. qr quedã sunt cõiuncta q̄dam vero separata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Figuraliter quidem igit alimentum quid sit dictum est. Certificandum autem est posteri9 de ipso in proprijs rõnibus.**

¶ Epilogat circa determinata dicẽs. q dictũ est de his figuraliter. i. superficialiter vel typo vt exponit themi. sed posteri9 certificãdũ ẽ de alimẽto pprijs rõnib9. dr aũt phz fecisse quẽdã spãlẽ librũ de nutrimẽto et nutribilib3 nõdũ ad nos puenit. vbi dr spãles rões tradidisse d ipo alimto.

Lõ.51 **Determinatis aũt his dicam9 cõiter de oi sensu. Sẽns ãt i ipso moueri et pati aliqd accidit: sicut dcm̃ ẽ. Videt. n. q̄da3 alteratio esse. Aiũt aũt q̄da3 sile a sili pati. Hoc aũt q̄uõ posẽ aut ipossẽ: dictu3 est in vlib9 rõnibus de agere et pati.**

¶ Postq̃ phs determinauit de vegetatiuo. In parte ista determinare incipit de sensitiuo. circa qd duo facit. quia p̄mo inquirit quo modo se habz sensus ad ipsum sensibile. In secunda parte determinat de vnoquoq3 sensu et de vnoquoq3 sensibili ibi (Dicendum autem fm vnumquẽq3 sensu3.) ¶ Ad euidentia3 autẽ prime partis sciendum q sensus respectu sensibilis quasi tria sortitur. p̄mo quia est quedam potentia passiua. secũdo hui9 potentia est reducibilis ad actum. tertio reduci habet ad actum per ppriũ sensibile vel proprium actum. Duo ergo facit. quia p̄mo ostendit sensum esse potentiam passiua3 reducibilem ad actu3 per ppriu3 sensibile. scd̃o vt melius pateat quomõ sensus est potentia passiua. et quomodo est reducibilis ad actu3 distinguit de ipsa potẽtia et de ipso actu ibi (Diuidẽdum aũt de potentia et actu) Circa p̄mu3 tria facit fm q tria inuestigat de ipso sensu et de ipso sensibili. p̄mo enim ostendit sensum esse potentia3 passiuam. secũdo declarat ipam potentia3 esse reducibilem ad actu3. tertio pbat q talis potentia reduci hz ad actum per ppriũ sensibile vel pprium actu3. 2a ibi. (Quonia3 autem sentire) tertia ibi. (Omnia autez patiunt) Circa p̄mu3 duo facit. fm q duplicicter pbat intentum. scd̃a ibi (Habet aũt dubitatõe3) Dicit ergo q determinatis autez his que diximus de vegetatiuo dicamus cõiter de omni sensu. et subdit q sensus autez accidit. i. fit vel accidit ipm fieri in ipso moueri vel pati aliquid. sicut dictum est prius vt in libro phy. videtur enim vt ibidez traditu3 est sensus esse alteratio q̄da3. si g sensus est in quodã pati et in quodã alterari siue in q̄dam

moueri sensus est potentia passiua. ꝛ subdit ꝙ aiunt autē quidā ꝛ simile a simili pati. Hoc aūt quō possibile ꝛ quō impossibile dictū est in vlibus rōnib⁹ de agere ꝛ pati. i. dictū est in de generatiōe capitulo de actiuis ꝛ passiuis. Ex illo ergo capitulo sciri pōt vtrū passio a simili vl' a 𝔠rio sit: ꝓpter qđ sciri pōt vtruz sensus patiatur a sensibili simili vl' a contrario. ¶ Deinde cum dicit.

Lō. 52. ¶ Habet aūt dubitationē: ꝓpter qđ sensuū ipsorū nō sit sensus: ꝛ quare sine his q̄ sūt extra nō faciūt sensuz: in existē in igne ꝛ terra ꝛ alijs elemētis quorū ē sensus ꝑ se: aut ſm accñtia his.

¶ Adducit scđaz rōnē ꝓbantē sensuz passiuā potentiā eē. circa qđ duo facit. qꝛ ꝑmo ꝑmittit qōnes quasdā. 2° soluit qōnes illas ex quaꝝ solōne ostendit sensuz eē potētiā passiuaz ibi (Manifestū igit̄ ē) Dicit ḡ ꝙ hꝫ aūt dubitationē ꝓpter qđ ipsoꝝ sensuū nō sit sensus. i. q̄re sensus non sentit: ꝛ rursus hꝫ qōnē: q̄re nō faciūt sensuz sine his q̄ sunt extra. i. sine exteriorib⁹ sensibilib⁹ vt ī existē igne ꝛ terra ꝛ alijs elt̄is quoꝝ ē sensus ꝑ se: aut ē sensus ꝑ se ſm accñtia his. Dubitat̄ ergo quare nō sit sensus in actu sine elt̄is ꝛ sine accñtib⁹ eltoꝝ quoꝝ est ꝑ se sensus. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Manifestū igit̄ est ꝙ sensitiuū nō est actu: sꝫ potētia tm̄. vñ nō sentiunt: sicut cōbustibile nō cōburit̄ ipm a seipso sine cōbustiuo: 𝔠bureret .n. seipm ꝛ nihil idigeret actu ignem esse.

¶ Soluit qōnes ꝓpositas ex q̄ solōne ꝓbat̄ intentum. qꝛ ostendit̄ sensuz eē passiuā potentiā. iō ait. manifestū ē igr̄. qꝛ sensitiuū nō ē actu. sed potētia tm̄. vñ nō sentiunt sensus seipsos nec sentiūt sine exteriorib⁹ sensibilib⁹. nā sic 𝔠bustibile nō 𝔠burit seipꝫ sine exteriori 𝔠bustiuo. 𝔠bureret. n. seipm. i. ꝑ seipm ꝛ nihil idigeret eē actu ignē: si supple 𝔠bustiuū sit cū hoc ꝙ est in potētia passiua vt 𝔠burat̄ eēt in potētia actiua vt 𝔠bureret. ꝛ qꝛ sile ē de sensu oꝫ sensum ſm ꝙ hꝫ esse in potentia passiua tm̄.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ videt̄ falsū eē ꝙ supra dixit. vꝫ. ꝙ ipsoꝝ elemētorū ē sensus ꝑ se. cū .n. ignis ꝛ terra subam nominent: cū suba sentiat̄ ꝑ accñs. eī⁹ nō erit ſm se sensus. ¶ Dōm ē ꝙ aliqđ sentiri ꝑ se pōt ītelligi dupl'r. vl' qꝛ ꝑ se agit in sensū. ꝛ sic calida ꝛ frigida ꝛ cetera talia ꝛ q̄ sunt hꝫ sūt ꝓpria ꝑ se sensibilia. Alio⁹ dñr sensibilia ꝑ se. nō qꝛ ſm se agāt in sensum. ꝛ hoc mō elt̄a nō dñr esse sensibilia ꝑ se: sꝫ qꝛ ꝑ se cōpetit eis hr̄e accñtia illa ſm q̄ agūt in sensuz. ꝛ hoc mō elt̄a dicunt̄ eē sensibilia ꝑ se. qꝛ calitas ꝛ frigiditas ꝛ hꝫ q̄litates q̄ ꝑ se agunt in sensuz sūt ꝑ se q̄litates elemētoꝝ. id est ḡ qđ phūs nō asseruit simpl'r elemēta ꝑ se sentiri. sꝫ ait ꝙ elemētoꝝ erat ꝑ se sensus aut ſm accñtia ipsis elemētis. ꝛ qꝛ si ipsa elemēta sentiunt̄. hoc ē ꝓpter accñā eis iherētia. ꝛ si dñr sentiri ꝑ se hoc ē qꝛ illa accñtia q̄ per se sentiunt̄ eis insūt ꝑ se. Soluit̄ ēt al'r qđ tacta sic: vt loq̄t̄ phūs ſm opiōnē alioꝝ dicentiū ītellectū ꝛ sensuz idē eē: qđ si veꝝ eēt cū ītellectus sit cognitiu⁹ subarū eēt ꝛ sensus cognitiu⁹ subaꝝ. Jō ait ꝙ sensus ꝑ se vel sentit ipsa elt̄a ꝛ ipsas subas eltoꝝ q̄tū ad eos q dixit ꝙ ītell's ē sensus: vel sentit accñtia ipsis q̄tū ad opiōnē verā: q̄ sensus ꝑ se nō est subarū sed accñtiū.

Ulterius forte dubitaret aliqs. qꝛ videt̄ 𝔠ctia phūs falsa eē ꝙ si sensus sꝫ ꝙ hꝫ diceret potētiā actiuā: tūc vel sensus sentiret seipꝫ vel sentiret absq̄ exteriorib⁹ sensibilib⁹. ¶ Uidem⁹ eni ꝙ 𝔠bustiuū est in potētia actiua ad 𝔠burēdū: ꝛ tñ 𝔠bustiuū non 𝔠burit seipm nec pōt 𝔠burere nō p̄sñte exteriori 𝔠bustibili. ¶ Dōm ꝙ ad hoc ꝙ actō nō sit in aliq̄ absq̄ additiōe alicui⁹ extrīseci duplici de cā pōt 𝔠tingere. ꝑmo si illa actio sit trāsiens in exteriorē mām. ꝛ sic actio cōburētis nō pōt esse absq̄ exteriori 𝔠bustibili. qꝛ 𝔠burere nō est in 𝔠burēte sed in 𝔠busto. 2° hoc pōt 𝔠tigere si illud in q̄ recipit̄ illa actio nō sit in potētia actiua sꝫ passiua. ꝛ iō 𝔠bustibile non 𝔠burit̄ absq̄ exteriori 𝔠bustiuo. qꝛ 𝔠bustibile ē in potētia passiua vt 𝔠burat̄: sed si actio nō eēt trāsiens in exteriorē mām: ꝛ illud in q̄ eēt illa actio eēt in potētia actiua respectu illius actiōis ad nihil regreret̄ aliqđ exteri⁹: sed illud ageret in seipꝫ ꝛ posset agere absq̄ alia suba exteriori. q̄re cū sentire nō sit actio trāsiens in exteriorē māz. qꝛ videre nō ē in re visa: sed in vidēte si sensus eēt in potētia actiua respectu hꝫ actiōis seq̄ret̄ ꝙ sensus posset sentire seipm ꝛ ꝙ posset sentire nō p̄ñtib⁹ sensibilib⁹. ꝛ qꝛ hoc est falsuꝫ: ideo ex hoc vult phūs sensum non esse potentiam actiuā sed passiuam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quia aūt sentire dicim⁹ dupl'r: potentia eniꝫ audiens ꝛ videns audire ꝛ videre dicim⁹: ꝛ si forte dormiēs: ꝛ qđ iā opans dupl'r vtiq̄ dicetur ꝛ sensus: hic qdē sic potētia: ille xō sic actu. sil'r aūt ꝛ sentire. qđq̄ potētia ens: ꝛ qđ actu. — Lō. 53.

¶ Ostendit sensuz eē talez potentiā passiuā ꝙ ē reducibilis ad actū. circa qđ duo facit. qꝛ ꝑmo facit qđ dcm̄ est. 2° assignat modū ſm quē hꝫ potētia reducit̄ ad actū ꝛ fit in actu ibi (Primū qdē igit̄) Dicit ḡ. qm̄ aūt sentire dicim⁹ dupl'r. nā potētia audiēs ꝛ vidēs audire ꝛ videre dicim⁹. dr̄ eni aliqs videns ēt si forte sit dormiēs. solū .n. ꝙ aliqs nō sit cecus. ēt si dormiat videns dr̄. ꝛ ēt dr̄ vidēs qđ iā est operās ꝛ v dēm in actu. dupl'r vtiq̄ ē dicere ꝙ sit sensus hic qdē sicut potētia. ille aūt sic actu. Sil'r aūt ꝛ sentire dupl'r dicet̄. vꝫ. ꝙ qꝛ potētia ē ens tale. vel qꝛ ē actu tale. vꝫ. sentiēns: quare si sensus pōt eē in potētia ꝛ in actu ꝓbatū est qđ dicebatur. vꝫ ꝙ sensus est sic in potentia ꝙ est reducibilis in actum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Primū qdē igit̄ tanq̄ sit idē pati ꝛ moueri: ꝛ agere ꝛ mouere dicim⁹: ꝛ nāq̄ mot⁹ ē actus quidā: iperfect⁹ tñ sicut in alteris dcm̄ est. — Lō. 54.

¶ Dat modū quō sensus reducit̄ ad actuz. ¶ Ad cui⁹ euidentiā sciēdū ꝙ sensus reducit̄ ad actū ingn̄tū mouet̄ ab aliquo obiecto exteriori agente. motus ergo ille vel alteratio illa que est facta in sensum ab exteriori obiecto dicitur esse actus ipsius sensus: ꝛ dicit̄ facere sensum iā actu. Et ideo ait ꝙ primum quidem igitur sit sit sensus in actu tanquā dicim⁹ ꝙ pati ꝛ moueri sit idem ꝛ agere. i. sit ideꝫ qđ actus: ꝛ nāq̄ motus quideꝫ est actus: imperfectus tamen sicut dictuꝫ est in alteris vt in tertio phycoꝝ. ¶ Notandum auteꝫ ꝙ actio ꝛ passio sunt idem motus: vt ꝓbatum est in tertio phy. illa ergo immutatio vel ille motus accipiendo motuz large qui fit ab obiecto exteriori vt recipitur in sensu dicit̄ passio vt est ab agente dicit̄ actio. et qꝛ illa imutatio qdam actus est ꝛ quedam perfectio eo ꝙ omnis motus sit actus mobilis oportꝫ sensum sic fieri in actu inquantum immutatio facta in ipso est quidā act⁹. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnia autem patiunt̄ ꝛ mouent̄ ab actiuo ꝛ actu ente. vnde est qdē tanq̄ a simili pati: est aūt vt a dissimili sicut diximus: patit̄ qdē .n. qđ dissimile: passum aūt simile est.

¶ Ostenso sensum esse potentiam passiuam ꝛ eē reducibilem ad actum hic ostenditur ꝙ est reducibilis ad actuz a ꝓprio actiuo vel a ꝓprio sensibili dicēs ꝙ oīa patiunt̄ et mouent̄ ab actiuo supple ꝓprio ꝛ ab eo qđ est actu ens. ḡ supple sensus mouebit̄ a ꝓpo sensibili qđ ē actu tale q̄lis est sensus in potentia. iō 𝔠cludit quō sensus patit̄ a sen-

simili dicens. q hr̄ est. i. cōtingit sensuz pati tanq̄ a simili est aūt ipm poti vt a dissimili sicut iā diximus. patit q̄ dē. n. qd est dissimile. q2 in pncipio semp patiens est dissimile: sed cū iam est passum est simile. ¶ Deinde cū dicit.

c.55 ¶ Dōm autē de potētia ⁊ de actu: nūc. n. simplr dicim⁹ q̄ hēm⁹ de ipsis.

¶ Quia ostēderat sensum esse potentiā passiuā reducibilez ad actū vt sciat̄ quō sensus est potētia ⁊ quō ē qd passiuū ⁊ quō est reducibilis ad actū distinguit de potētia et actu ⁊ de passiōe. circa qd tria facit. q2 p̄ distinguit de potētia ⁊ actu. z° distinguit de ipsa passiōe vel de ipso pati. 3° q̄ dixerat adaptat ad sensitiuū. z° ibi (Nō. n. aūt simplr neq3 pati) 3° ibi (Sensitiuū aūt) Circa p̄mū duo facit. q2 p̄ continuat se ad dicēda. z° exequit̄ de itēto. z° ibi (Est q̄dē. n.) Dicit ḡ q dimidēdū aūt est. i. distiguēdū ē de potētia ⁊ de actu. nā nūc simplr diximus q̄ habem⁹ dicere de ipsis. q2 ḡ vsq3 nūc diximus ⁊ locuti sumus. vt hz littera cōmenti de actu ⁊ potentia simpliciter: ne laboremus in equiuoco be ne se hz distinguere. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Est q̄dē. n. sicut sciēs aliq̄d: sicut si dicamus hoiem: qm̄ homo scientium ⁊ habentiuz sciam Est aūt sicut iaz dicim⁹ sciētē hn̄tē grāmaticā.

¶ Exequit̄ de itento circa qd duo facit. q2 p̄mo distinguit duplicē potentiā. z° dat dr̄iaz inter eas ibi (vtriq3 aūt horuz) Dicit ḡ q est q̄dē. n. aliqd sic sciens. ⁊ sic in potentia aliq̄d ɔsiderare sicut si dicam⁹ hoiem esse scientē: qm̄ hō est de nūero scientiū ⁊ de nūero hn̄tiū sciaz. est aūt iā alio mō sciens sicut iā diximus scientē eē hn̄tez grāmaticā ⁊ habentez habitū scie. ¶ Notādū aūt q sciens ē in potentia ad ɔsiderare. sed tn̄ alr̄ ē in potētia ad cōsiderare q est sic sciens q est aptus natus habere sciam vel qui est sic sciēs q iam hz habitū scientie. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Vtriq3 aūt horz nō eodē mō potis ē. Sz hic q̄dē qm̄ gen⁹ hui⁹ ⁊ materia est. Ille āt q2 volens possibilis est cōsiderare nisi aliq̄d phibeat

c.56. exterius. ¶ Jam aūt cōsiderās actu ens: per se ⁊ pprie sciens hanc literam. a.

¶ Dat dr̄iam inter hāc potentiaz ⁊ illā. circa qd duo facit. sm q duas dr̄ias assignat. z° ibi (Ambo q̄dez igit̄) Dicit ḡ q vterq3 aūt harz nō eodē mō est possibilis. i. nō eodem mō est in potētia ad ɔsiderare. sed h̄ q̄dez qm̄ est gen⁹ hō. q2 est de gn̄e scientiū ⁊ est q̄st mā ⁊ subm in quo hz eē scia pp qd est in potētia remota ad ɔsiderare. ille aūt q hz iaz habitū scie est in potētia ppinq̄: vt q2 volēs iā potis ē ɔsiderare nisi aliq̄d aliud exteri⁹ phibeat suā ɔsiderationez. i. aliq̄ exterior occupatio vel aliq̄d aliud ipedimētū. subdit aūt q ē aliq̄d qd iā aūt ē considerās actu ens ⁊ pprie sciēs hāc lr̄az. a. ¶ Notādū aūt q hec tria vident̄ se hr̄e p ordinē. q2 p̄mo aliq̄d ē in potētia ad habitū scie ⁊ postea hz habitū. 3° ɔsiderat sm illū habituz: vt p̄mo pōt q's scire hāc lr̄am. a. ⁊ postea sciat eā: ⁊ est dare tertiū qm̄ iā actu cōsiderat ipaz. ⁊ tūc ē pprie. i. pfecte sciēs eam.

Dubitaret forte aliqs. q2 nō videt̄ verz eē q ɔsiderās in actu sit ppe sciēs. nam scire noiat habitū nō opōnē. q̄re ɔsiderās in actu nō ppe dē sciēs. q2 ɔsideratio opōnē noiat nō habitū. ¶ Dicendū q sic̄ essentia ē pfectior ex eo q est cōiūcta pfectio ni esse: lz eē sit aliq̄d additū essentie: ⁊ sic̄ nā res est magis pfecta ex eo q ē ɔiūcta debitis ppietatib⁹: lz ppietates sint aliq̄d additū nāe: sic ipse habit⁹ cū est ɔiūct⁹ actui pfectior est. lz act⁹ sit aliq̄d differēs ab habitu. Exponēda ē ḡ lr̄a phi q ɔsiderās in actu ē sciēs ppe. i. pfecte. q2 pfectior est aliq̄ mō habit⁹ si actu sit ɔiūct⁹. ¶ Deide cū dicit.

¶ Ambo q̄dē igit̄ primi sm potētiā scientes sz hic q̄dez p doctrinā alterat⁹ ē: ⁊ multotiens ex ɔtrario mutat⁹ hitu: hic āt ex eo qd hn̄t sensuz aut grāmaticā: nō agere aut i agere alio modo.

¶ Dat dr̄iaz īter hāc potētiā ⁊ illā dicēs. q ambo q̄dē igit̄ p̄mi sunt sciētes sm potētiā: sz hic q̄dē p doctrinā alteratus est q caret habitu ⁊ multotiēs mutat⁹ ē ex habitu ɔrio vt ex ignorātia vel ex errore. h̄ aūt q iā hz habitū est sciēs ex eo q hz sensū. i. sciam vt grāmaticā. talis ḡ dr̄ nō agere. i. nō esse in actu. ⁊ dr̄ agere. i. esse in actu alio mō. q. d. hz habitū alio ⁊ alio⁹ ē in agere nō in agere: vl' ē in actu ⁊ nō in actu. nā sm q hō ē in actu p̄. nō in actu z°. ¶ Notāduz aūt q dicit duos p̄mos eē sz potētiā. q2 tres modi noiati sunt: quoz p̄m⁹ ē cū q's caret habitu: secūd⁹ cū hz habitū. terti⁹ vō cū iā ɔsiderat in actu. duo ergo p̄mi sūt aliq̄ mō i potētia. vz. carens habitu ⁊ hn̄s habitū: lz nō ɔsiderās. tertius vō q2 ɔsiderat in actu sm q hō: nō est in potentia. ¶ Notādū aūt dupl'r differre p̄mū pote a z°. p̄ma dr̄ia ē. q2 qui p̄ mō ē in potētia nō pōt pfecte ɔsiderare cuz vult nisi p̄us acqrat sciaz: sz q iā hz sciaz pōt nisi aliud īpediat. z° dr̄ia est. q2 qui p̄mo est in potētia caret habitu ⁊ oz ipm transmutari ⁊ alterari loquēdo large de alteratione ad h̄ q acquirat habitū: sz ens i potētia z° mō iam hz habitū. has aūt duas differentias tetigit phs vt pz.

c.57. Non est autē simplr: neq3 agere: neq3 pati: sed aliud q̄dē corruptio: q a ɔtrario: aliō aūt salus: magis ē q̄ potētia ab eo qd est actu. ⁊ simili sic: sicut potentia se habet ad actum.

¶ Postq3 phs distinxit de potentia ⁊ actu: in pte ista vt videbat̄ distinguit de ipso pati. circa qd duo facit. q2 p̄ fac̄ qd dictū est. z° ōndit quō in actib⁹ ⁊ in habitib⁹ aīe repit̄ passio vel alteratio ibi (Speculās. n. fit) Dicit ḡ q nō ē autē simpl't. i. nō dicit̄ simplr sz multipl'r neq3 ipm pati. sz aliō q̄dem poti ē corruptio q̄dā a ɔrio. aliud aūt magis ē q̄daz salus. ⁊ q̄dā receptio ei⁹ qd est in potētia ab eo qd ē i actu. ⁊ a sili sic. i. ab h̄ mō sili sic pō hz se ad actuz. i. sic pō habz silitudinez cum actu duplex est ḡ passio. vna ppria q̄ fit a ɔrio ⁊ alia q̄ nō ē pprie passio: sz magis ē salus ⁊ receptio.

Dubitaret forte aliqs. q2 videt̄ falsum eē q dicit phs. vz. cū potētia recipit aliq̄d ab actu. h̄ nō est a ɔrio sed a sili nec est ibi pprie passio: sz salus ⁊ receptio. ɔstat aūt q potentia nō est silis actui. sed diuidit̄ ex opposito ɔ ipm. ¶ Dōm q sm phm q̄nto metaphysice. caplo de passiōe. passio ppe sumpta dr̄ transmutatio nocēs. nā sm ipm trāsmutatio ⁊ mot⁹ maxime dr̄ passio q̄ est nociuus. cū ḡ agēs agit in passuz vt cū ignis agit in aquā ɔuertēdo eā ad se ibi est duo ɔsiderare. vz. expoliationē forme opposite ⁊ itroductionē forme ppositē. in hō. n. trāsmutatione mā expoliat̄ forma aq̄ ⁊ induit formā ignis: put ḡ mā expoliat̄ forma aq̄ est ibi passio. nā forma aq̄ aliquo mō ē pfectio ipsi⁹ māe. q̄re aliquo mō est nociuū ipsi māe amittere talē formā. naz lz forma aq̄ nō sit ita pfecta vt forma ignis: aliq̄ tn̄ perfectio est: et aliqd nocumentū: ⁊ aliq̄ iperfectio resultat in mā amittē do talem formā. esset. n. ipsa mā pfectior si sic posset acquirere vnā q nō amitteret aliā. itaq3 in hō transmutatōe ē ibi passio put mā expoliatur forma aque: sed put recipit formā ignis nō pprie est ibi passio: sed magis est ibi salus ⁊ receptio. nā hoc nō est nociuū māe nec est ex hoc materia iperfectior: īmo ex hoc fit magis in actu ⁊ perfectione: quare si nō esset transmutatio a cōtrario: ⁊ materia sic acquireret aliquaz formā ⁊ aliquā pfectionē. ⁊ pp h̄ nullaz aliā perfectionē amitteret: ita esset ibi salus ⁊ receptio q

non pprie esset ibi passio. τ cū hoc fieret diceret̄ māa pati a simili.i.a cōuenienti. Fm hoc ergo dicit phs q̄ salus τ receptio est ab eo qd̄ ē in actu. τ a simili.i.a cōuenienti. nā cōuenit mãe: τ omni ei qd̄ est in potētia nō qd̄ expoliet̄ pfectione τ actu:sʒ q̄ iduat̄ ea. hoc ergo dr̄ ei eē cōueniens et perfectiuū eius. nō obstante ergo q̄ actus diuidit̄ ex opposito ꝫ potētiā. dr̄ tñ ei esse filius inchoatū ē ei cōueniēs τ pportioāt⁹ τ inchoatū eā ornat τ pficit. ℂ Deide cū dicit.

ℂ Speculans eniʒ fit habens sciētiaʒ: qd̄ vere nō est alterari: in ipm̄ eniʒ additio est τ in actū: aut alterū genus alterationis est. ℂ Vñ nō bene hʒ dicere sapientē cuʒ sapiat alterari: sicut neqʒ edificatorem cum edificat.

t.38

ℂ Ostenso q̄ passio multiplr̄. dr̄ ingrit quō reperiat̄ passio τ alteratio in habitib⁹ τ in actib⁹ anime. circa qd̄ duo facit. qr pmo ostendit q̄ nō est pprie passio nec alteratio cū quis est in potētia ad actū 2^m: vt si aliqs hñs habituʒ τ sciam incipiat cōsiderare τ vadat in actū. 2° ondit nō esse pprie passionē cū quis est in potētia ad habitū τ ad actuʒ pmū si acquirat ipm̄ ibi. (In actū qdē igit̄) Dicit ergo q̄ habēs eniʒ sciam fit speculās in actu q̄ vere supple nō est pprie pati: aut nō est alterari. nā in ipm̄.i. ad ipʒ ē additio qdā τ est qddā ire in actū: pp̄ter qd̄ nō ē ibi alteratio. est aūt si est ibi alteratio alterū genus alterationis. vñ nō bñ se hʒ dicere sapiētē alterari cū sapiat vel sciētē alterari cū ꝯsiderat: sicut neqʒ edificatorē alterari dicim⁹ cū edificat.

Dubitaret forte aliqs. qr non videt̄ simile id qd̄ adducit̄ pro simili. nā edificare est agere. sed itelligere est quoddā pati. qre si edificans cū edificat nō alterat̄ nec patit̄: nō pp̄ hoc sequit̄ q̄ intelligēs vel ꝯsiderans nō patiat̄ nec alteret̄. ℂ Dōʒ q̄ solutio hui⁹ q̄stionis depēdet ex questiōe pmissa. dicebat̄ eni supra q̄ passio est in mã ex eo q̄ expoliat̄ vna forma nō ex eo q̄ addit̄ sibi alia. qr additio τ pfectio nō pprie ē passio. sed magis est salus τ receptio. vñ cū cōcludebatur ibidē q̄ si mã sic pficeret̄. vel sic adderetur ei vna forma q̄ nō expoliaret̄ alia nō pprie esset ibi passio. B ergo mō phs arguit volens q̄ qr hñs habitū si cōsiderat τ tendat in actū: q̄ ita addit̄ sibi hec pfectio q̄ est actus q̄ non expoliat̄ aliq̄ perfectione: nō est ibi pprie passio. qr est ibi additio sine pditiōe: q̄re q̄tū ad hoc tenet similitudo phi de edificatore τ sapiente. nō vult eni q̄ sapere τ intelligere sic dicat agere sicut edificare: sed qr sic edificator qn̄ edificat fm̄ q̄ hō est nihil perdit: sed solū tendit ad actuʒ sic sapiens cū sapit τ sciens cū cōsiderat nihil perdit: sʒ soluʒ superaddit̄ ei qdā actus τ qdā perfectio: q̄re nō est ibi pprie nec alterari neqʒ pati. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ In actum quidem igit̄ ducēs ex potentia ente fm intelligere τ sapere nō doctrinaʒ: sed alteram habere denominationē iustum esse. Ex potentia aūt ente adiscens: τ accipiens sciētiaʒ ab actu ente τ didascalo.

ℂ Ostendit q̄ nō est pprie passio nec alteratio si qs fit in potētia ad habitū τ tendit in ipm̄. circa qd̄ duo facit. quia pmo dat differentiā inter pmū possibile τ istud. 2° ostēdit sʒ tale possibile nō esse passionē nec alterationē ibi. (Aut neqʒ) Dicit ergo q̄ in actū quidē igit̄ ducens ex potentia ente fm intelligere τ sapere: vt doctrinaʒ.i. nō pp̄ter hoc dicit̄ doceri. hñs ergo habitū si fit in potentia ad ꝯsiderare τ ad itelligere nō dicit̄ doceri si incipiat cōsiderare fm illū habituʒ: sed iustū est tale ire in actū habere aliā denominationem q̄ doctrinā: sʒ ex ente potētia ad habitum τ adiscens τ accipiēs sciam ab ente actu.i. ab eo qd̄ est actu

sic a didascalo.i.a magistro. supple talis dr̄ doceri. ℂ Notandū ergo drīam esse iter eum q̄ nō hʒ habitū τ acquirit ipm̄ τ inter eū qui iaʒ hʒ habitū τ est in potētia ad ꝯsiderare. naʒ sciens geometriā si cōsiderat de ipsa nō pp̄ter B dicit̄ doceri: sʒ si nō hʒ sciam τ acquirit eā doceri dicit̄ et maxime si acquirit eam ab alio.

Dubitaret forte aliquis. qr videt̄ hic phus velle q̄ ens in potētia ad habitū fiat i actu τ acqrat sciaʒ p magistrū. hoc eni nō videt̄ eē necessariū. nā omne qd̄ quis nouit aut discens aut inueniēs nouit. pōt ergo quis in actu sciēs fieri nō solū discens ab alio: sʒ etiā inueniēdo sciam p seipm̄. ℂ Dōʒ q̄ nō est itentio phi q̄ semp scia discat̄ a magistro alio. sed vult q̄ nunqʒ aliqs in potentia sciens fiat actu sciens nisi per aliqd in actu. ita q̄ semp ab actu ente fit aliquis actu sciens. ℂ Ad cuius euidentiā sciēdū q̄ eo mō quo quis adiscit sciaʒ per aliū: inuenit sciam τ per seipm̄. nā hoc mō magister docet discipulum exponēdo ei aliqua per se nota τ ex illis eliciendo cōclusiōes debitas τ intētas. hoc ēt mō quis ēt seipm̄ pōt in sciaʒ ducere pcedendo ex per se notis ad alia. si ḡ quis ab alio sciam discat fit actu sciens ab actu ente τ formalr̄ qr fit sciens a magistro in quo formalr̄ actu existit sciētia. vñ iste modus quodāmodo assimilat̄ generatiōi vniuoce q̄ ex calido generat̄ calidū: τ ex igne ignis: τ ex sciēte sciēs. Nam sic signū sciētie est posse docere τ posse facere aliū actu scientē: sicut signū est calidi posse calefacere τ posse facere aliud actu calidū. ℂ Sed si quis sciaʒ acquirat nō discendo: sed inueniēdo fit actu sciens ab actu ente. qr fit sciens in virtute luminis itellectus agentis: in quo virtualiter sunt manifesta oīa pncipia per se nota. ℂ Nā oīa talia sunt nobis nāliter nota per lumen itellect⁹ agentis. in quo quodāmō virtualr̄ est oīs scia. Itaqʒ cum quis sic fit actu sciens nō assimilat̄ generationi qua calidū generat̄ a calido. sed qua calidū generat̄ a sole q̄ nō est calidus formaliter: sed virtualr̄. Nā sicut in eius v̄tute est calidū efficere sic in virtute luminis intellect⁹ agētis est vt quis seipsum ducat ad sciam pcedendo ex per se notis ad alia. ℂ Quare sicut semp calidū generat̄ ab actu ente formaliter vel virtualr̄: sic semp adiscens discit aut a sciēte formaliter τ actu. vel ab habēte sciam virtualr̄. phs t̄n magis exemplificat cum quis actu fit sciens ab actu ente formaliter vt a didascalo vel a magistro. qr ibi manifestius apparet qd̄ dicitur. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Aut neqʒ pati dicenduʒ: sicut dictum est: aut duos esse modos alterationis: τ eam que in priuatiuas dispositiones mutationem: τ eam que in habitus τ naturam.

ℂ Ostendit q̄ prout quis est potentia sciens fit actu sciēs nō est pprie ibi pati. continuet̄ autē sic. dictum est q̄ potentia sciens fit actu sciens a magistro. fm aūt hāc doctrinam: aut neqʒ dōʒ est pati. sicut dictū est: aut dōm ē duos esse modos alteratiōis: quasi dicat. q̄ q̄n̄ discipulus discat sciam a magistro fm talē doctrinā aut nō alterat̄ pprie aut si alterat̄: B est fm quādaʒ similitudinē. qr duos cōtingit esse modos alteratiōis. videlʒ eā motationē vel alterationē q̄ est in dispōnes priuatiuas.i. in dispōnes contrarias: τ eā que est in habitū τ nām.i. in habitū τ nālez pfectionem. ℂ Notādū aūt q̄ B lr̄a. ex potētia aūt ente. pōt legi cū clausula superiori vt sit sensus q̄ non est doctrina nec dicit̄ quis doceri si hñs habitū τ incipit cōsiderare fʒ ipm̄. sed doceri dicit̄ si ex potentia ente τ habēs sciam in potentia discat ipam a magistro. ℂ Rursus pōt legi cum littera sequēti vt sit sensus q̄ quis ens in potētia ad sciētiam si acquirat ipam a magistro ex tali acq̄sitiōe: aut nō patit̄ pprie: aut si patitur B est fm aliuʒ moduʒ passiōis

corp3 esse plur es passionis modos. Esset aūt hic dubitandum: qr supius videbat̄ velle q̄ accipiens sciam posset alterari. h aūt hoc negat. S3 de hac q̄one infra plenı̄⁹ poterit. h aūt sufficiat dı̄re q̄ accipiēs sciam nō ꝓprie alterat̄: sed similitudinarie: vel possumus dı̄re q̄ gs dupl'r pōt accipe sciam. p̄mo existens in pura negatōe: ita q̄ sic acqrat habitū scie q̄ nullo habitu expoliet̄. z°. hoc pōt ꝯtingere sibi ṗn habitū erroneū expoliet̄ illo habitu ⁊ induat̄ habitu v°. p̄mo mō nō est ibi alteratio nisi valde large: s3 scd̄o mō cum fiat ibi aliq̄ expoliatio est ibi alteratio. h ḡ mō loq̄bat̄ ph̄us supius cū dixit p doctrinā alteratus est multotiēs mutat⁹ ex ꝯrio habitu. q. d. q̄ hoc mō est ibi alteratio si mutet̄ ex ꝯrio habitu vt q̄ō sic acqrat vnū habitū q̄ pdat aliū. hic aūt vt cōiter ponit̄ dicit nō eē alteratōe3 in acq̄sitōe scie: qr loq̄t̄ de tali acq̄sitiōe vbi gs nullo habitu expoliat̄. ¶ Aduertēdū tū q̄ nec h nec ibi est ꝓprie alteratio nec passio: tū plus est ibi de alteratiōe ⁊ de passione cū gs ex habitu ꝯrio vadit ad sciam q̄̄ cum est in pura negatōe. ⁊ sic acq̄rit habitū scie: q̄ nullo alio habitu expoliatur. ¶ Tunc sequitur illa pars.

tx. 59 ¶ Sensitiui aūt prima qdē potētia mutatio fit a generante: cum aūt generatū est h3 iam sicut scientia: ⁊ sentire: q̄ aūt secundū actum: similiter dicit̄ ipsi considerare.

¶ In q̄ que dixerat circa sciam ⁊ itellectū adaptat ad sensum. circa q̄ duo facit: qr p̄ adaptat ad sensu3 q̄ dicta sunt de potentia ⁊ actu. z° q̄ dicta sūt de pati ⁊ alterari ibi. (vti aūt nece est) Circa p̄ᵐ tria facit: qr p̄ facit q̄ dem̄ est. z° qr mentōe3 fecerat de sensu ⁊ itellectu dat dr̄iam iter itellectū ⁊ sensu3. 3° qr dādo h3 dr̄iam quodāmō digressione3 fecerat a ꝓposito resumit q̄ dicta sunt d̄ actu ⁊ potētia. z° ibi (Differt aūt) 3° ibi. (S3 de his qdē) Dic̄ ḡ. q̄ sensitiui aūt qdē p̄ᵃ mutatio fit a gn̄ante potētiā ḡ sensitiuā acq̄rit aīā a gn̄ante: sic̄ acq̄rit̄ hītus scie a magistro: sed cū iam generatū est iā h3 sentire: sic̄ sciēs iā h3 scia3. Et subdit: q̄ ā ⁊ s̄m actū. i. sensus s̄m actū sil'r dr̄ ipsi ꝯsiderare. sensus ḡ se h3 vt scia: sentire sic̄ ꝯsiderare: q̄re sic̄ ex pte itellectus p̄us est gs in po⁹ ad sciam: ⁊ postea h3 sciam: ⁊ pōt esse ī potētia ad ꝯsiderare: sic aīal āteq̄3 sit gn̄atū est in po⁹ ad sensum Et postq̄̄ iam h3 v̄tutē sensitiuā pōt eē in po⁹: nō ad sensum: sed ad sentire. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differt aūt: qr huiusmodi actiua opatōis extra sunt: visibile ⁊ audibile. Similiter aūt ⁊ reliqua sensibiliū. ¶ Causa aūt q̄m singularium

tx. 60 quidē s̄m actū sensus: scia aūt vliū. hec. n. in ipsa quodāmodo sunt oīa.

¶ Dat dr̄iam iter itell'm ⁊ sensum: circa q̄ duo fac̄ s̄m q̄ duas dr̄ias assignat. z° ibi. (Vñ itelligere) Dicit ḡ q̄ differt āt sensus ab itellectu: qr actiua qdē opatōis h3. i. obā que qdē sunt actiua ⁊ factiua opatōis sensibil. ex̄ sunt: vt visibile ⁊ audibile: sil'r aūt ⁊ reliq̄ de numero sensuū sunt ex̄ aīam. Cā aūt huius est sensus: q̄m sensus g est s̄m actū est ipsoꝝ singulariū. s3 scia est vliū. hec. n. vlia sunt quodāmodo in ipsa aīa. Est vtiq3 hec dr̄ia iter sensu3 ⁊ itell'm: qr obm̄ sensus est pticulare q̄ est ex̄ aīam: s3 obm̄ itell's est vl'e q̄ est quodāmodo in anima.

Dubitaret forte

aliq̄s quō vez̄ ē q̄ hic dr̄ q̄ obm̄ itell's est vl'e: sensus v° pticulare. ¶ Dō3 q̄ vnūq̄dq3 agens agit est in actu p formam suā: q̄re oīs actio ⁊ oīs opatio sumit mediū ⁊ mēsuram ex forma ipsi⁹ agētis. ꝑpter q̄ bn̄ dcm̄ est q̄ oē agēs agit s̄m exigētiā sue forme. nā siue sit actio trāsiēs in exteriorē mām siue nō sit trāsiēs semꝑ sumit modū ⁊ mēsura3 a forma q̄ est ipsi⁹ opationis p̄nᵐ: q̄re q̄lis est forma ⁊ spēs in itellectu ex̄ñs talis est actio itell's: ⁊ tale erit obm̄ itelligibile in q̄ tēdit itellectiua potētia mediante h° actiōe. Sic ēt ex pte sensus q̄lis est spēs sensibilis in sensu ex̄ñs, tale erit ipm̄ sentire vl' ipsa actio sensus: ⁊ tale erit ob3 sensibile in q̄ tēdit organū sensus mediante actōe sensitiua. igit̄ cū spes itelligibilis sit abstracta a ꝯditiōib⁹ māe que sunt hic ⁊ nūc: o3 actū itelligēdi: ⁊ obm̄ intelligibile sic abstractū eē. nā si itell's mediāte specie lapidis fert̄ in cognitionē eius: cū spēs illa in itellectu ex̄ñs sit abstracta a ꝯditionib⁹ māe: o3 lapidē vt est obm̄ itell's a cōditionib⁹ māe esse abstractū: sed cū lapis sic accept⁹ sit qd vl'e. bn̄ dcm̄ ē ob3 itell's esse vl'e: sed cū spēs in sensu ex̄ñs non sit abstracta a ꝯditionib⁹ māe sensus mediāte spē h° fert̄ in ob3 nō abstractum: quare cum omne tale sit pticulare: obiectum sensus erit particulare.

Ulterius forte

dubitaret aliq̄s. vtz̄ vlia sint in aīa. Et vř q̄ ñ. qr vl'e ē ob3 itell's s3 itell's s3 ph̄m: recto aspectu nō fert̄ i cognitione sui: nec eoꝝ que sunt in ipso: sed in cognitionē alioꝝ. vñ in 3° huius dicet̄ q̄ itell's sic seip3 cognoscit. sic. v3. cognoscendo alia. quare si itell's recto aspectu fert̄ in cognitionē alioꝝ: que sunt extra: cū recto aspectu ferat̄ in cognitionē vlium: op3 vlia eē ex̄. ꝑterea vlia p̄dicant̄ de reb⁹: s3 nō p̄dicat̄ aliqd eēntial'r de re nisi q̄ est i ipsa re. ḡo3 vlia nō eē in aīa: s3 ī reb⁹. Amplius scia est de reb⁹ vt de aīalib⁹ lapidib⁹ magnitudinib⁹ ⁊ ceteris talib⁹. s3 talia nō sunt in aīa: qr lapis nō est in aīa: s3 spēs lapidis. vt dicet̄ in 3°. ea igit̄ quoꝝ est scia ex̄ aīa3 o3 esse. s3 cū vliū sit scia nō erūt vlia in aīa sed ex̄. ¶ Dō3 q̄ vt cōiter ponit̄ nā hoīs vel nā lapidis vel aliq̄ alia h° nā duplex h3 eē vnū māle in reb⁹: ⁊ s3 h est qd pticulare. ⁊ aliud formāle vt in aīa: ⁊ s̄m hoc est qd vl'e. nam non repit̄ hō nisi in his carnib⁹ ⁊ in his ossib⁹. nec repit̄ lapis nisi in hac mā signata. Si talia sunt vlia ⁊ accit eis itētio vlitatis. h nō est vt sunt in seipsis: s3 vt sunt in aīa. vñ ē q̄ cōiter ponit̄ vlia eē in aīa. S3 l3 h hanū itell'm hr̄e possit. ñ tū sufficieter q̄situ illucidat nisi assignet̄ modus quō vlia sunt in mēte: ⁊ quō s̄m esse in aīa sunt: nā si simpl'r asserimus vlia esse in aīa dicim⁹ ea non p̄dicari de reb⁹: asserimus ēt non esse de reb⁹ scia3: vt in obiectionib⁹ dicebat̄. ¶ Aduertēdū ḡ q̄ l3 eēntial'r nō p̄dicat̄ de re nisi q̄ est i ipsa denoiatiue: tū de re p̄dicari pōt q̄ non est in ea. vt dr̄ op⁹ humanū nō ab humanitate q̄ sit in ope: s3 ab humanitate q̄ est in artifice a quo ꝓcessit op⁹: sic̄ ēt dr̄ res visa non a visione que sit in ipsa: s3 a visione que est in vidēte: sic ēt dr̄ res ꝯsiderata nō cōsideratōe q̄ sit in ea. s3 q̄ est in mēte ⁊ in itellectu. ¶ Hoc viso de leui p3 quō aliqd h3 esse vl'e. nā res ipe sunt vl'es. s3 nō sunt vl'es vt sūt in seipsis: qr sic hīt eē nō abstractū. s3 sunt vl'es vt sīt ꝯsiderate ab aīa. qa sic hīt eē abstractū. q̄re si vez̄ est aīa3 ꝯsiderare de reb⁹ ⁊ res eē ꝯsideratas ab aīa cū res ꝯsiderate sint abstracte: vez̄ est res ipsas vl'es eē. Sic̄ ḡ res nō sunt ꝯsiderate p cōsideratione q̄ sit i eis: s3 h° ꝯsideratione fac̄ aīa ⁊ est i aīa. sic res ñ sunt vl'es p seipsas: s3 itell's est q fac̄ vlitatē in reb⁹ Ulia igit̄ sunt in aīa ⁊ ex̄ aīa3. nā vlia p tāta sunt in aīa: qr itētio vlitatis nō attribuit̄ reb⁹ nisi mediāte itellectu. Et qr ꝯsideratio ab aīa: p q̄n̄ā fit vlitas in reb⁹: nō est i reb⁹. s3 in aīa: si denoiatio est a forma: ⁊ ab ea eē. si res dr̄r vl'es ⁊ ꝯsiderate per aliqd q̄ est in aīa s̄m tale eē dr̄r esse in aīa. Hoc est ḡ q̄ cōmētator ait. v3. q̄ vlia: vt sunt in po⁹ sūt ex̄ aīa3: ita q̄ res nō sunt vl'es: vt sunt in seipsis. s3 ab itellectu attribuit̄ eis vlitas vel intētio vlitatis. inde est ḡ q̄ cōis opio dic̄ q̄ vlia sunt in seipsis s̄m eē māle: qr ee māle ē eē in potētia. s3 in aīa sunt s̄m eē formale: qr ꝯsideratio ⁊ itētio vlitatis q̄ res formal'r dr̄r vl'es sunt in aīa: ita q̄ formal'r res nō dr̄ eē vl'es p aliqd q̄ est in ipsa: s3 p aliqd q̄ ē

sicut opus non dr̄ humanū per aliqd qd̄ est in eo sȝ p aliqd qd̄ est in artifice. ex h̄ g̃ soluunt̄ oba. nā cū dr̄ vl̄ia sūt itellect⁹ obm sic itelligēdū est: vt pȝ p bita: qȝ res vt sūt ɔsiderate ab aīa sunt obm itellus: ⁊ h̄ mō sunt vl̄es: vt dcm̄ est. Qd̄ vō addebaẗ vl̄ia p̄dicari de reb⁹ pro tanto verū est: qȝ res p̄dicant̄ de reb⁹ qb⁹ accidit itētio vl̄itatis. nā cū res q̄ bȝ eē cū ɔditionib⁹ māe sit illa ⁊ eadē res q̄ ɔsideraẗ sine ɔditōib⁹ māe: ɔȝ φ vl̄e p̄diceẗ de p̄ticulari cū res sine ɔditionib⁹ māe ɔsiderata sit vl̄e cū ɔditionib⁹ māe vō sit particulare qd̄ aūt vlterius addebaẗ φ de vl̄ib⁹ est scia. pȝ verū eē. nā scia est de reb⁹ vt sunt ɔsiderate ab aīa qtē sic accepte pn̄t dici vl̄es. Sic g̃ verificādū vl̄ia fm̄ φ h̄ ɔ̈ eē in aīa nō φ ip̄e res sint in aīa: sȝ qȝ in aīa est ip̄a ɔsideratio p quā facit aīa vl̄itatē ī reb⁹: ⁊ tribuit reb⁹ itētionē vl̄itatis. pȝ g̃ quō vl̄ia p̄dicant̄ de reb⁹: ⁊ quō de ip̄sis est scia. ⁊ quō sūt obm itellc̄s: ⁊ quō sīt in aīa: ⁊ quō in reb⁹. ¶ Dein̄ cū dicit.

¶ Unde intelligere in ipsa est cum velit. Sentire aūt non est in ipsa. Necessariuȝ est aūt esse sensibile. Similiter aūt ⁊ hoc se habet in scientijs sensibiliū: ⁊ ppter eādē causam: qȝ sensibilia singulariū sunt: ⁊ exterioꝝ.

¶ Dat scd̄aȝ dr̄iaȝ iter intell̄ȝ ⁊ sensuȝ. d. φ in ip̄sa aīa est itelligere cum velit. sentire aūt nō est in ip̄sa cū velit: sȝ necessariū est exterius sensibile. Silr̄ aūt: ⁊ h̄ se bȝ in sciētȳs sensibiliū p ppeādē cām. qȝ sensibilia sūt de nūero singulariū ⁊ exterioꝝ. ¶ Notādū φ fm̄ cōmētatorē in. 7. meta. singularia cū recedūt a sensu nescimus an sint an nō sint. sed possum⁹ opinari ea eē vel nō eē: ɔ̄re scia. i. certa cognitio de sensibilib⁹ h̄ri nō pōt nisi q̄diu sensibilia actu imutant sensum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed de his qdē certificare t̄ps fiet ⁊ ī rursū.

Cō. 61 ¶ Nūc aūt tm̄ sit diffinitū: qm̄ cum nō simplr̄ sit qd̄ potētia dicit̄. sed aliud qdeȝ: sicut si dicamus puerū posse militare. Aliud aūt sicut i etate existētē: sic se bȝ sensitiuū. ¶ Qm̄ aūt inoiata est ipsoꝝ dr̄ia. determiatū est aūt de his: qm̄

Cō. 62. altera ⁊ quomodo altera.

¶ Quis dādo hic dr̄iaȝ inter intell̄m ⁊ sensum quodāmō digressionē fecerat a ppposito notat se digressionē fecisse ⁊ redit ad ppositū resumens q̄ dicta sunt de actu ⁊ potentia. d. φ de his qdē. i. de dr̄ia intell̄s ⁊ sensus certificare. i. certius determiare t̄ps fiet ⁊ in rursum. i. ī posteruȝ. innuit g̃ digressionē factā eē in determinādo q̄ dicta sunt. iō rediens ad ppositū ait: φ nūc intātū diffinitū sit qm̄ cū non simplr̄ sit qd̄ po⁹ dr̄: sed aliud qdeȝ est in po⁹ remota: sic si dicam⁹ puerū posse militare: aliud aūt in po⁹ ppinq̄: sic in etate existē dicim⁹ militare posse. Sic se bȝ sensitiuū ī duplici potētia: ⁊ addit φ qm̄ inoiata est dr̄ia ipsoꝝ. possū et nescim⁹ pprio noīe noiare po^m remotā ⁊ ppinquā. iō supple sufficiat: qm̄ determinatū est de ip̄sis possibilibus vel de ip̄sis potentȳs: qm̄ sunt altera: ⁊ quomodo sunt altera. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uti aūt neċe est ip̄sa pati ⁊ alterari tanq̄ pro prȳs noib⁹. Sēsitiuū aūt potētia tale est: q̄le iā actu sensibile sic dcm̄ est. Patit̄ qdē igit̄ non silē ens: passū aūt assilatū est: ⁊ equale illud.

¶ Adaptat ad sensum quō ɔtigit circa ip̄ȝ eē alterationē ⁊ passionē. d. φ neċe ē vti ip̄so pati ⁊ alterari tāq̄ pprȳs noibus. q. d. passio ⁊ alteratio nō ppa h̄nt fieri circa sensuȝ: tn̄ qȝ nō hēmus ppa noia vtimur his noib⁹ tanq̄ pprȳs. Et subdit quō sensus patit̄ ⁊ alteraẗ a sensibili. d. φ sensitiuū est tale in po⁹ q̄le est iā sensibile in actu sic supius dcū ē ⁊

hȝ sensitiuū patit̄ qdē nō silē ens: passū aūt assimilatū est: ⁊ ē tale q̄le est illud sensibile: est. n. hoc cōmune cuiȝ agēti ⁊ patienti: φ in principio sunt dissimilia: in fine similia.

Dicendū aūt est fm̄ vnūquēq̄ sensum de sensibilib⁹ primo. dr̄ aūtē sensibile tripl̄r: quoꝝ duo qdē dicimus per se sentiri: vnū aūt fm̄ accn̄s. Duoꝝ aūt aliud qdē ppriū est vniuscuiusq̄ sensus: aliud autem cōmune omnium. Cō. 63

¶ Postq̄ ph̄s ostēdit quō se bȝ sensibile ad sensum: ⁊ quō sensus est in po⁹ ad sensibile: ⁊ quō patit̄ ab eo. In pte ista vt dicebaẗ determinat de ip̄sis sensibilib⁹ ⁊ de sensu. duo q̄ facit. qȝ p̄ determiāt de ip̄sis sensibilib⁹. 2⁹ de sensu ibi. (Oȝ aūt vl̄r de oī sensu) circa p̄mū duo fac̄. qȝ p̄ distigunt triplex sensibile. vȝ. cōe ppriū: ⁊ p accn̄s. 2⁹ determinat de pprio sensibili vniuscuiusq̄ sensus ibi (Qm̄ qdē ē visus) circa p̄muȝ duo facit qȝ p̄mo ɔtinuat se ad dicenda ⁊ dat quādā diuisionē de ip̄o sensibili. 2⁹ exponit diuisionis mēbra ibi. (Dico aūt p̄mum). Dic̄ g̃ φ dōm est p̄us de sensibilib⁹ fm̄ vnūquēq̄ sensum: ⁊ subdit φ sensibile tripl̄r dr̄: quoꝝ duo dicim⁹ p se sentiri. vnū aūt fm̄ accn̄s. duo g̃ sī sensibilis per se: ⁊ vnū p accn̄s. Istoꝝ aūt duoꝝ sensibiliū p se aliud qdē est ppriuȝ vniuscuiusq̄ sensus. aliud vō est cōe oī sensui vel supple est cōe plib⁹ sensib⁹. ¶ Notādum aūt φ cū dicim⁹ sensibile cōe esse omni sensui: nō est verū de oī sensibili cōi: sȝ de aliq̄. sed cū sufficiat φ aliqs hō currat. ad h̄ φ h̄ sit vā hō currit sic suffic̄ aliqd̄ sensibile cōe eē cōe oī sensui. ad h̄ φ verificet̄ illa. sensibile cōe est cōe oī sensui. Sȝ si vl̄r de sensibili cōi loq volum⁹ dicem⁹ sensibile cōe eē qd̄ sentit̄ ab oib⁹ vl̄ plib⁹ sensib⁹. ¶ Dein̄ cū dic̄.

¶ Dico aūt ppriū qdē qd̄ nō ɔtigit altero sensu sentiri: ⁊ circa qd̄ non ɔtingit errare: vt visus coloris: ⁊ audit⁹ soni: ⁊ gustus humoris. Tact⁹ aūt plēs hȝ differētias.

¶ Exponit diuisionis mēbra. circa qd̄ duo facit: qȝ p̄ exponit p̄dicte diuisionis mēbra. 2⁹ dat dr̄iaȝ iter sensibilia pprio ⁊ cōia ibi. (Sensibiliū aūt fm̄ se) circa p̄mū tria fac̄ fm̄ φ tria sensibilia tetigerat. vȝ. ppria cōia: ⁊ p accn̄s. p̄ g̃ ostēdit qd sit sensibile ppriū. 2⁹ qd cōe. 3⁹ qd p accn̄s. 2⁹ ibi (Cōia aūt) 3⁹ ibi. (Scd̄ȝ accn̄s aūt) circa p̄mū duo facit: qȝ p̄ ait sensibile ppriū esse: circa qd̄ sensus non decipit̄. 2⁹ manifestat qd̄ dixerat ibi. (Sȝ vnusq̄sq̄ iudicat) dicit g̃. dico aūt ppriū esse sensibile qd̄ nō ɔtigit altero sensu sentiri. ⁊ circa qd̄ nō ɔtingit errare sensuȝ: vt visus respectu coloris: ⁊ auditus respectu soni ⁊ gustus respectu humoris. i. saporis. ⁊ subdit φ tact⁹ plēs hȝ dr̄ias: qȝ ei⁹ dr̄ie sunt frigidū ⁊ calī: humidū siccū leue graue: ⁊ h̄ȝ. ¶ Dein̄ cū dic̄.

¶ Sed vnusq̄sq̄ iudicat de his ⁊ nō decipit̄ visus qm̄ color: neq̄ audit⁹ qm̄ sonus: h̄ qdē coloratū: aut vbi: aut qd sonās: huiusmodi qdeȝ igit̄ dicunt̄ ppria vniuscuiusq̄.

¶ Manifestat qd̄ dixerat ostēdēs quō sensus nō decipit̄ circa sensibile ppriū. d. φ vnusq̄sq̄. i. sensus iudicat de his. i. de pprȳs sensibilib⁹ ⁊ nō decipit̄. qm̄ color: neq̄ qm̄ sonus. sed qd est coloratum. aut vbi: aut qd sonans. nō decipit̄ g̃ visus in iudicādo qm̄ coloratū: neq̄ audit⁹ in iudicādo: qm̄ sonus sed in iudicādo: qd est illud qd̄ est coloratū ⁊ vbi est decipi pōt visus. sic etiā in iudicādo qd est qd̄ sonat: ⁊ vbi sonat decipi pōt audit⁹. subdit aūt φ h̄ȝ qdē igr̄ dr̄ir ppria oīa vniuscuiusq̄ sensus. ¶ Deinde cum dicit. Cō. 64

¶ Cōmunia aūt: motus: quies: numerus: figura: magnitudo: huiusmodi eniȝ nullius vnius

sunt ppria: sȝ cōmunia oībus. Tactui enim motus aliqs sensibilis ⁊ visui per se qdē: igit̄ sunt sensibilia hec ꝑm accidens.

¶ Ostēdit q̄ sīt oīa cōia. d. ꝙ cōia aūt sensibilia sūt qnqȝ. s. mot⁹. qes: nūerus: figura: magnitudo. hęc sūt sensibilia nullius vnius sensus sunt ppia: sȝ oib⁹. s. talib⁹ sensib⁹ cōia. i. cōpetit eē cōia plib⁹ sensib⁹: qḋ pȝ. nā sic mot⁹ aliqs sēsibilis est tactui ⁊ visui: sic ēt qōlȝ dictoꝝ sensibiliū cōe est plib⁹ sensib⁹ vt visui ⁊ tactui. ⁊ subdit ꝙ h̄ qdēȝ igit̄. i. sensibilia cōia sunt sensibilia p se nō p accñs. ¶ Notādū aūt ꝙ ꝑm Cōmē. mot⁹ qes ⁊ nūerus sūt cōia oib⁹ sensib⁹: figura aūt ⁊ q̄titas sunt solū mō cōia visui ⁊ tactui. vñ ipse ait ꝙ oia hȝ sensibilia sīt cōia: sȝ ñ oia sīt cōia oib⁹ sensib⁹. lr̄a ḡ phi q̄ ait: cōia oib⁹: vt̄ exponēda est ꝙ oib⁹ his sensib⁹ cōpetit ꝙ sint oia hec cōia: vl̄ ꝙ oibus sensibus aliqua hȝ sensibiliū sunt cōmunia. ¶ Deide cum dicit.

65 ¶ Secūdum accidens autem dicit̄ sensibile: vt si album sit Diarȝ filius: ꝑm accidens etenim hoc sentit̄: quoniaȝ accidit albo hoc quod sentitur: vnde nihil patitur scdm ꝙ huiusmodi: est a sensibili.

¶ Ostēdit que sunt sensibilia ꝑm accñs. d. ꝑm accñs autē dr̄ aliqd sensibile vt si dyary fili⁹ sit qd albū h. s. Dyary filius qḋ est subm albi sentit̄ ꝑm accñs qm̄ h ꝙ sentit̄ accit albo: illud ḡ sentit̄ p accñs qḋ accidit sensibili p se vñ ꝙ tale sit sensibile p accñs pȝ: qꝛ sensus nihil patit̄ a tali sensibili ꝑm ꝙ hȝ est. ¶ Notādū aūt ꝙ dyarius vel vt hȝ alia lr̄a diary fili⁹. dr̄ accidere albo ñ simplr̄: qꝛ subā nō accit alȝ: sȝ hec accit albo inq̄tū stat sub h attributo qḋ ē qd visibile. vñ hic accñs idē sonat qḋ cōnexū. nā cōnexū est ab albo inq̄tū est qd visibile ꝙ sit diary fili⁹. ¶ Deīn cū dicit.

¶ Sensibilium autem ꝑm se proprie ppria sensibilia sunt: ⁊ ad que substantia apta nata est: vniuscuiusqȝ sensus.

¶ Dat drīam inter sensibilia cōia ⁊ ppa. dicebat̄. n. duo eē sensibilia p se. s. ppa ⁊ cōia. nō tñ eodē mō sunt sensibilia p se hec ⁊ illa. nā sensibilia ppria sūt sensibilia ppe. i. pncipalr̄ ⁊ p. iō ait: ꝙ sensibiliū aūt p se. i. de nūero sensibiliū p se sensibilia ppa sunt sensibilia ppe. i. p ⁊ pncipalr̄. naȝ ⁊ hȝ sensibilia sunt ad q̄. i. p que apta nata est suba vniuscuiusqȝ sensus terminari. diffinit̄. n. qlȝ sensus inq̄tuȝ est apt⁹ nat⁹ sentire sensibile ppriū: nō aūt put est apt⁹ natus sentire sensibile cōe. q̄re differt sensibile ppriū a cōi.

Dubitaret forte aliqs. vtruȝ sensibilia cōia aliqd efficiāt in ipos sensus. ¶ Dōȝ ꝙ oȝ dicere sensibilia cōia aliqd facere i ipos sensus. alr̄. n. ñ eēnt sensibilia p se: sȝ p accñs: sȝ quō agūt in ipsos sensus: de h sunt diuersi modi dicēdi. dixerūt. n. aliq drīaȝ eē i trāsmutatione sensuū: qꝛ sensibilia ppria trāsmutāt ipsos sensus q̄tū ad speciē: sensibilia vō cōia nō trāsmutāt q̄tū ad speciē: sȝ q̄tū ad modū actiōis. nā sensibilia cōia nō agunt in ipos sensus imprimēdo ibi speciē ppriā: sȝ solū faciūt diuersitate in ipsis q̄tū ad modū agēdi. sensibilia ḡ ppa imprimunt suas spēs in sensus: verūtñ hȝ sensibilia put sunt in minori vel maiori q̄titate: vel put sunt in qete vel in motu alr̄ ⁊ alr̄ trāsmutāt sensum. possum⁹ tñ alr̄ distinguere īter sensibilia cōia ⁊ ppa. naȝ i ꝓsequēdo patebit q̄lr̄ ipa sensibilia cōia aliq̄ modo imprimūt suas spēs in ipsos sensus. Et ḡ alr̄ icedēdū. dicamus itaqȝ taȝ sensibilia cōia q̄ ppa eē sensibilia p se: qꝛ tā ista q̄ illa agūt in ipos sensus: alr̄ tñ ⁊ aliter: qꝛ sensibilia ppria agūt in sensus pncipalr̄ ⁊ p. cōia vō agūt in eos ex ꝯñti ⁊ mediātib⁹ sensibilibus ppriȝs: ita ꝙ si eēt magnitudo ⁊ figura vel aliqḋ aliud sensibile cōmune absqȝ luce ⁊ coloꝛe: vl̄ absqȝ sono: vl̄ absqȝ aliȝs sensibilib⁹ ppriȝs nō imutaret nec visum: nec auditū: nec aliquem sensum. sensibilia ḡ ppa sunt sensibilia p se: ⁊ pmo: sed sensibilia cōia sunt talia per se: sed nō p. differūt ḡ hec ab illis: sicut qḋ est p se ab eo qḋ est p. ꝙ aūt sensibilia cōia imprimāt suā similitudinē i sensuȝ pȝ: si ꝯsiderent̄ dicta pspectiue. nam ꝑm pspectiuū visibile sic imprimit spēȝ suaȝ i visū ꝙ dextrū videat̄ dextrū: ⁊ sinistꝝ sinistruȝ: impssio ḡ dyametralis ⁊ fortis est ꝑm illū ordinē ptiū in sensu ꝑm quē est in re sensibili. nā dextra pars rei sensibilis imprimit suā silitudinē forte in dextra pte oculi. ⁊ sinistra i sinistrā: ⁊ media in mediā: q̄re ipe ptes rei sensibilis diuersificāt actōes suas in sensu ⁊ maxime in visu ⁊ tactu: sȝ cū ex alio ⁊ alio situ ptiū ꝯstituat̄ alia ⁊ alia magnitudo: ⁊ alia ⁊ alia figura: oȝ tā magnitudinē q̄ figurā imprimere suā silitudinem in sensum: itaqȝ sicut colorimprimit suaȝ silitudinē in visu: qꝛ silitudo coloris recipit̄ in eo: ita magnitudo ⁊ figura imprimūt suā silitudinē in visu: qꝛ put ptes magnitudis sensibilis exñtes in ea hñt esse differēs: sic drīaȝ faciūt in visu ⁊ tactu: sic ēt sicut alia ⁊ alia figura reqrit aliū ⁊ aliuȝ sitū partiū: sic ptes alr̄ ⁊ alr̄ situate alr̄ ⁊ alr̄ mouēt sensū. ⁊ qꝛ ꝑm pportionē partiū exterioris rei fit imutatio sēsus ⁊ maxime sensus visus ⁊ tact⁹: negare ñ possumus magnitudinē ⁊ figurā que ꝯstituunt̄ ex aliȝs ⁊ aliȝs partib⁹: ⁊ ex alio ⁊ alio situ ptiū ꝑm suā pportionē ⁊ silitudinē aliqualiter facere se i sensu. Et qḋ dcm̄ est de magnitudie ⁊ figura que percipiunt̄ a tactu ⁊ visu, intelligendum est de numero motu ⁊ qete que pcipiunt̄ ab omni sensu. Nam ipse numerus sensibiliū imprimit suā speciē vel silitudinē in oī sensu quo illa sensibilia sentiunt̄. qꝛ quot sunt sensibilia tot sunt imutationes in ipo sensu sed si ex numero sensibiliū accipit̄ numerus imutationū ⁊ intētionū factarū in sensu: opȝ ipm numeꝝ suā silitudinē in sensu facere: sic ēt ⁊ mot⁹ suā silitudinē in sensu facit: qꝛ put variat̄ ⁊ mutat̄ exterior pars rei sensibilis fit variatio ⁊ mutatio in intētione facta in sensu: q̄re sicut ex specie rei sensibilis resultat spēs in sensu: sic ex motu rei sensibilis aliqualr̄ mot⁹ resultat i sensu: ⁊ qḋ dcm̄ est de motu intelligendū est de qete cū qes nō sit nisi puatio motus. vlterius: qꝛ supponebat̄ i qōne premissa sensibilia cōia mouere sensuȝ per se.

Dubitaret forte aliqs quō sensibilia cōia sunt per se sensibilia: ⁊ quō p se mouēt sensum. hoc aūt cōmentator duplr̄ declarare vr̄. dicit. n. sensibilia cōia esse p se sensibilia: qꝛ sunt ppriū subm sensibiliū proprioꝝ: vt qꝛ color tanq̄ in pprio subo fundat̄ in magnitudine erit magnitudo p se visibilis. adducit ēt ad h z^am rōnē. d. h eē p se sensibilia: qꝛ sunt p se obm sensus cōis. vult. n. ꝙ sic sensibilia ppa sunt oba sensuū pprioꝝ: sic sensibilia cōia sunt obȝ sensus cōis. sȝ h a qbusdā improbant̄: dicūt. n. nullā haꝝ rōnū ꝯcludere: nā non vr̄ bñ dcm̄ sensibilia cōia sentiri p se: qꝛ sunt ppriū subm sensibiliuȝ pprioꝝ: qꝛ tūc ignis sentiret̄ p se cū sit ppriū subm caloris: quo posito ipsa suba sentiret̄ p se: cū ignis subaȝ noiet. Amplius āt z^a rō vt vr̄ nō ē va: qꝛ oba cōia ñ solū pcipiunt̄ a sensu cōi: sȝ ēt a sensib⁹ ppriȝs. nā cū sensus cōis imutet̄ p imutatione sensuū pprioꝝ: nullū obm imutabit sensuȝ cōeȝ nisi pus imutet sensus pprios. Igit̄ vt appeat qd de his sit tenedū. ¶ Sciēdū sniaȝ ꝯmētatoris in hac pte eē sensibilia cōia sentiri p se: sȝ nō p. vñ ait ꝙ hȝ sensibilia. vȝ. cōia lȝ sentiant̄ eēntialr̄. i. p se. nō tñ sunt pma. h tñ satis ꝯcludunt̄ rōnes ptacte: qꝛ qñ aliqua actio egredit̄ a mā ⁊ a forma ab vtroqȝ est p se: sed a forma ē pncipalr̄ a mā ex ꝯñti vt p se sanamur nō solū sanitate sȝ ēt corpe: sȝ pncipalr̄ sanamur sanitate: corpe vō ex ꝯñti: sic qꝛ sensibilia ppria vt in subo fundant̄ in sensibilib⁹ cōib⁹ imutatio ipsoꝝ sensuū p se ē nō solū a sensibilib⁹ ppriȝs: sȝ ēt a cōib⁹: sȝ a ppriȝs p se est

p̄ a cōib⁹ p se ꝛ nō p̄ ꝑ:nō est.n.ītelligibile ꝙ aliq̄d sit subz forme:ꝛ tñ actio illi⁹ forme non cōicet̄ p se ipsi mãe:q̄re si sensibilia cōia p se subycunt̄ ꝓprys:imutare sensū qđ est act⁹ sensibiliū ꝓpoꝝ:oꝫ p se cōicari vel p se ꝯuenire sensibib⁹ cōib⁹:q̄re aūt hoc nō cōicat̄ ipsi subie vt q̄re non oꝫ ignis p se sensibilis cū sit p se subm caloris in q̄one seq̄nti patebit:sufficiat aūt ad p̄ns scire quō ꝯcludit rō a cōmētatore facta:alia ēt cōmētatoris rō nō est despiciēda.naz rei cōpetit aliq̄d p se sine cōpetat ei rōne gñis:siue rōne speī bo.n.nō solū est p se rōnalis qđ cōpetit ei ī eo:ꝙ hō sed ēt p se sensibilis ꝙ cōpetit ei in eo ꝙ aīal:attñ alr cōpetit p se qđ ei ꝯpetit rōne speī.q: h̄ ei cōpetit p se ꝛ p̄:q̄z qđ cōpetit ei rōne gñis:q: illud est p se:nō tñ p̄.visus itaq̄ imutat̄ a sensibili ꝓprio ꝛ a cōi:sz a ꝓpo imutat̄ in eo ꝙ visus:ꝛ h̄ est rōne ꝓpe speī:sz a sensibili cōi nō imutat̄ visus in eo ꝙ visus:ꝛ rōne ꝓpe speī:sed h̄ est in eo ꝙ est sensus:ꝛ rōne gñis. h̄ est g̈ qđ Cōmē.ait ꝙ ista sensibilia cōia sūt cōia sensibilia sensib⁹ ꝟz ꝙ plus:nō ꝟm ꝙ sūt aliq̄ sensus.ex quo manifeste pꝫ sensibilia ꝓpa sentiri a sensib⁹ p se:ꝛ p̄:q: imutāt eos rōne ꝓpe speī:sensibilia vō cōia sentiri p se:nō p̄.q: sensus imutat̄ ab eis rōne gñis:non rōne ꝓpe speī:q̄ dicit cōmētator sensibilia cōia eē cōbz sensus cōis nō itētio sua:ꝙ nō pcipiant̄ a seosib⁹ ꝓprys.sz q: sensus ꝓpꝛ nō pcipiūt ea vt sūt ꝓpꝛ.ꝛ rōne speī:sz vt sunt sensus rōne gñis.iō si h̄ sensibilia dēbēt appropari alicui sensui appropriabunt̄ sensui cōi in quo vniunt̄ ꝛ ꝯuenirūt pticulares sensus:nō aūt appropꝛiabūtur alicui sensuiz ꝓprioꝝ. Est tñ diligēter notā⁹ ꝙ hec rō vlior ē q̄z alia.nā qđlz sensibile cōe.sz sentit̄ a pticulari sensu rōne gñis nō rōne speī:nō tñ facile eēt sustinere:nec facile eēt ostēdere ꝙ qđlz sensibile cōe eēt p se subm sensibiliū ꝓprioꝝ.nā mot⁹ pcipit̄ ab oī sensu:nō tñ qđlz sensibile ꝓpriū tanq̄ in ꝓprio subō fundat̄ ī motu:sz sonus tñ īter sensibilia ꝓpa ī hō subō fūdari vr̄. Est ēt notādū ꝙ gen⁹ pōt accipi ma cōe ꝛ minus cōe.magnitudo g̈ ꝛ figura q̄ solū pcipiuntur tactu ꝛ visu pcipiunt̄ ab eis nō rōne speī.sz rōne gñis m⁹ cōis:nūerus vō qea ꝛ mot⁹ q̄ pcipiūtur ab oī sensu pcipiūtur ab eis rōne gñis magis cōis. Nā accipiēdo sensū ꝑ sit q̄d cōe ad oēs pticulares sensus bz rōnē cōioris generis q̄z vt est cōe:ad duos sensus tñ vt ad tactū ꝛ visuz.

Ulterius

forte dubitaret aliq̄s.vtꝝ fili⁹ cleonis vl̄ quecūq̄ alia subā sentiat̄ p accñs:ꝛ vr̄ ꝙ p rōnē supius factā. Nā si actio forme p se cōicat̄ ꝓpo subō ꝛ ꝓpie mãe:imutare sensuz qđ ꝯuenit calori p se cōicat̄ igni qđ ē ꝓpriū caloris subz. In ꝯriū ē phs q̄ vult has sentiri p accñs. Dōz ꝙ oē qđ p se sentit̄ vel est sensibile ꝓpriū vel cōe:suba g̈ q: nō est sensibile ꝓpriū:nec ē aliqđ de gnq̄z sensibilib⁹ cōib⁹ n̄ poterit sentiri sensu p se:sed si sentit̄ h̄ est p accñs:itaq̄z circa hāc vitatē dupl'r posset errare.p̄ si diceret diarꝫ filiū vl̄ aliquā aliā subā nō sentiri ab aliq̄ sensu p accñs.z⁹ si assereret eā sentiri p se. Propter qđ sciēdū ꝙ si aliq̄s faciat aliq̄d q̄ scđ illud.oꝫ ꝙ sit aliq̄ mō cā illi⁹:vt apiēs fenestrā:ad cui⁹ aptionē seq̄t illumiatio dom⁹:q fenestrā apit dr̄ domū illūiare ꝛ eē illumiatōis cā.sz h̄ est p accñs nō p se:sic q̄a sensus cognoscim⁹ aliq̄ gb⁹ cognit' cognoscere possum⁹ ī bas.q: accñtia ꝯferūt magnā ptē ad cognoscēdū qđ est:dr̄ suba sentiri a sensu:sz h̄ est p accñs nō p se.debemꝰ.n.imaginari ꝙ suba pcipit̄ ab itellū:vel directe:ꝛ sic pcipit̄ suba vlis:vel ꝯuertēdo se ad fantasmata:ꝛ sic pcipitur suba pticularis:pcipit̄ ēt pticularis suba a q̄daz vtute sitiua iteriori q̄ vocat̄ extimatiua:in hoīe vō h̄ vt⁹ vocat̄ pōt rō pticlaris:siue rō colatiua itētionū pticulariū.et itaq̄ tā in hoīe q̄z in brutis q̄dā po⁹ sensitiua q̄ pcipiūt̄ subē pticulares:ꝛ ēt p h̄ vtutē quodāmō pcipiunt̄ pticulares vel pticulares itētōes oīuz decē generū.attñ hō pticulares itētiones alr̄ pcipiūn̄t ab extimatiua in hoīe:ꝛ alr̄ ab extimatiua ī bruto.naz extimatiua brutoꝝ pcipit has nō absolute:sz in cōpatōe ad ꝓseq̄ndū necīa vite vl̄ ad fugiēdū ꝯria.ñ.n.sūt dati sensus aīslib⁹ alys ve defuiāt sciē sz vt defuiāt ad necitatē vite:q̄re extimatiua ī eis cognoscit iduiduales itētōes:put p talē cognitionē iuuant̄ ad ea q̄ sunt necīa vite:in hoīb⁹ vō:qb⁹ sensus defuiunt nō solū ad vite necessitatē:sz ad sciam:cognoscunt̄ hō itentōes iduiduales ab extimatiua ī eis ēt ꝟz se:qđ nō cōpetit aīalib⁹ alys.iō cōmētator ait loq̄ns de hac vtute extimatiua:ꝙ ꝯphēdit itētōes hui⁹ iduidualis hoīs:ꝛ hō itētionē huius iduidual'e q:ꝛ vl'r itētionē vniuscuiusq̄ iduidui.x.p̄dicamētoꝝ:ꝛ subdit ꝙ vr̄ esse h̄ ꝓpriū sensib⁹ hoīs.nā vt dem̄ ē ꝓpriū ē extimatiuā ī hoīe pcipe has itētōes ꝟm se.ī alys vō h̄ nō est ꝟm se.sed p cōpationē ad necīa vite:erit itaq̄ hic ordo ꝙ visu pcipiēte figurā:vel colorē alic⁹ sube vel aliq̄ alio sensu pcipiēte aliq̄d circa subaz p talē cognitionē sensitiuā itell's vel extimatiua poterit ipsam subaz cognoscere:ꝛ q: sensus cognoscit aliq̄d.quo cognito hēre possum⁹ cognitionē ipsi⁹ sube dr̄ suba cognosci a sensu per accñs ñ p se.qđ vō obyciebat̄ de subō caloris.dici dꝫ ꝙ aliquid pōt esse subz caloris vel alterius sensibilis p se vl̄ vt illud sensibile est quoddā ens vel vt est imutatiuū sensus:ignis g̈ est p se subm caloris:vt calor qđdā ens est:nō vt est imutatiuū sensus nā si calor eēt sine igne imutaret sensū:videm⁹.n.colorē esse ī magnitudie vt ī supficie.ꝛ sic exīa imutat visuz:attñ si color eēt p̄ter magnitudinē.q: hēret eē p̄ctuale nō posset imutare visū:q: nō posset facere angulū in oculo.declauerūt.n.faciētes sciaz de aspectib⁹ oē qđ vr̄ sub angulo videri:ꝛ q: sic est magnitudo ē p se subz coloris:nō solū vt est qđdā ens:sz vt est imutatiuus visus magnitudo g̈ aliq̄d facit ī visu.ꝛ vr̄ p se non p accñs.ignis vō vel q̄cūq̄ alia suba pōt eē p se subz caloris:vl̄ alterius sensibilis put illud sensibile est quoddā ens:non aūt put est imutatiuum sensus:ideo substātia nihil facit in sensu.ꝛ dicit̄ sentiri per accidēs nō per se.

Unus q̄dez est visus h̄ē visibile:visibile autē est color q̄dē:ꝛ qđ ꝟe est vicere:inoiatuz aūt existit ens:manifestuz autē erit igrediētib⁹ maxime. Cō.66

Post q̄z phs distixit sensibilia cōia a ꝓprys ꝛ determināuit de sensibilib⁹ cōib⁹. In pce ista deteriat de sensibilib⁹ ꝓprys:circa qđ.v.fac̄ ꝟm ꝙ.v.sūt hō ꝟsibilia.p̄ g̈ deteriat de ꝓpo sensibili visus.z⁹ de ꝓpo audit⁹.3⁹ de ꝓpo odorat⁹ 4⁹ de ꝓpo ꝟsibili gust⁹.5⁹ de ꝓpo ꝟsibili tact⁹.z⁹ ibi.(Nūc aūt p̄mum de).3⁹ ibi.(De odore aūt).4⁹ ibi.(Gustabile aūt).5⁹ ibi.(De tāgibili aūt). Ad euidētiā aūt p̄me ptis notādū ꝙ oīa visibilia quodāmō pticipāt nām lucis.nō est.n.itelligibile ꝙ visus sit vn⁹ sensus pticularis:ꝛ tñ obz ei⁹ ꝓpriū nō sit vni⁹ alic⁹ nāe vel nō reducat̄ ad aliq̄ vnaz nāz.diuersificabūt itaq̄z ipm visibile put diuersimode pticipat nāz lucis:color g̈ ꝛ lux aliq̄ mō vnā nāz dn̄t.nā color est q̄dā lux opaca ꝛ obūbrata:ꝛ sic color pōt dici q̄daz lux obūbrata:ita lux pt dici q̄dā color clarus ꝛ splēdid⁹. De visis dicere possum⁹ ꝙ oīa visibilia ad gnq̄z modos reducunt̄ ꝟm ꝙ gnq̄z modis pōt aliq̄d cōparari ad nām lucis.nā aliq̄d cōparat̄ ad nām lucis:q: pōt in se recipe lucē vt corp⁹ dyafanū qđ est visibile nō p se:sz p extneū colore ꝛ p̄ter lucē quā recipit.z⁹ aliq̄d cōparat̄ ad nāz lucis:q: hꝫ ī se hō nām:sz hꝫ eā mō opacato ꝛ obūbrato:ꝛ sic sūt visibilia corpa colorata hūtia ī se colorē q ē q̄dā lux obūbrata. 3⁹ aliq̄d cōparat̄ ad nām lucis:q: hꝫ eā ī se clare ꝛ lucide:ꝛ ista sunt ī duplici gñe:q: aliq̄ hūt hāc nāz magis clare vt corpa supcelestia que p antonomasiā pñt dici lucida.aliq̄ vō hūt eaz minus clare vt ignis. Rursus est gn⁹ modus

cōparationis:q2 aliq̄ cōparātur ad nām lucis:eo q̄ hēant hic nām aliqualr medio mō iter opacū ⁊ clarū:⁊ h̄ modo cōparat ad nām lucis illud q̄ phs appellat visibile inominatū:q2 nō pōt vno noīe noīari ⁊ hō visibile ē querc⁹ putrida:squame quorūdā piscium noctiluce:⁊ cetera talia.ī ta lib⁹ gdē:q2 est nā lucis modo medio iter opacū ⁊ clarū:rō ne qua nā illa vergit ad opacū resultat ibi color rōne:qua vergit ad clarū resultat ibi lux ita q̄ est ibi lux ⁊ color vt ī ꝯsequēdo appebit. Debemus n. imagīari q̄ quedā hnt colorē tm̄ vt pticipātia nām lucis modo opaco:qdā hnt lucē tm̄ vt pticipātia hō nām mō claro:s3 qdam hnt vtrūq3 vz.colorē ⁊ lucē vt pticipātia nā3 lucis mō medio vl' qdā modo mō vtroq3.vz.aliq̄lr claro:⁊ aliq̄lr opaco.est vtiq3 aliqd qd nec hz colorē:nec lucē:s3 pōt ītērōes hoz recipe sicut vt diaphanū:aliqd aūt hz colorē:s3 nō lucē:vt corpus opacū.aliqd aūt hz vtrūq3 vt visibile inoiatu3.aliqd o hz lucē tm̄.⁊ hoc duplr:q2 vel hab3 hāc magis clare vt corpa supcelestia ī qb⁹ per antonomasiam est lumē:aliqd o hz eā min⁹ clare vt ignis.visibilia ḡ reducunt ad.v.vz. ad colorē ad diaphanū ad lumē ad visibile inoiatu3:⁊ ad ignē. Fm hoc psīs caplm pōt diuidi in ptes.v.q2 p̄ determi nat de colore.2° de diaphano 3° de lumie.4° de visibili inoiato.5° de igne.2° ibi.(Est igr aliqd diafanū)3° ibi(Lumen aūt est hō diafani)4° ibi.(Nō oia aūt visibilia).5° ibi.(Ignis aūt in vtrisq3) Rursus ad euidētiā p̄me ptis. ¶ Sciēdū q̄ visibile inoiatū in quo est aliq̄ mō lux ⁊ color plus accedit ad nā3 coloris q̄3 lucis:q2 nā lucis ibi existens plus accedit ad modū opacū fm quē3 fit color q̄3 ad modū clarū fm quē modū gnat lux:⁊ q2 visibile inoiatu3 sic appropinq̄t ad nām coloratū nō phs volēs determiare de colore duo facit:q2 p̄ separat ⁊ distīguit hō visibile inoiatum a colore.2° determiat de ipso colore ibi.(Visibile.n. est color)dicit ḡ.q̄m.gdē est visus supple pceptiuus ppriū obm̄.hoc aūt.vz.ppriū obm visus est visibile:alia aūt lra hō hz:q̄m.sed cui⁹:⁊ tūc exponat q̄ visibile est h̄ cuius gdem visus est pceptiuus.⁊ subdit q̄ visibile aūt est color ide:⁊ ēt est aliud qd v̄ e gdē est dicere q̄ est visibile . inoinatū aūt existit ens:q2 nō pōt vno noīe noīari:⁊ subdit q̄ maxime aūt erit hoc manifestū īgrediētib⁹.i. pcedētibus.nā ī fra manifestū erit quō hō visibile inoiatū est aliud ⁊ distinctū a colore. ¶ Deinde cum dicit.

Visibile enim est color:hoc autē est in eo qd fm se visibile:fm se autez non rōne:sed qm̄ in ipso habet causam essendi visibile.

¶ Determiat de colore ostēdens quō sit visibile:circa qd duo facit:q2 p̄ fac qd dcm̄ est.2° assignat cām dicti ibi.(Ois n.color)Dic ḡ q̄ visibile.n.est color.hic aūt est ī eo q̄ est fm se visibile:⁊ expomt quō accipiēdū sit fm se.d.s3 se āt supple dico colorē eē visibilē nō rōne.i.nō diffōne vel nō rōne.i.nō q̄ sit rō:q̄re oia alia videant:s3 q̄m in seipso hz cām eēndi visibile. ¶ Notādū aūt q̄ colorē eē visibilē p se non rōne:s3 q̄m ī se hz cā3 q̄ sit tale:duplr pōt exponi.p̄ exponat rōne.i.diffōne:⁊ tūc est sensus q̄ color est visibilis p se:nō in p̄ mō:sed in 2° .nā p̄mus modus dicēdi p se est q̄n diffō vel ps diffōnis p̄dicat de diffinito.scd̄s mod⁹ est q̄n ppria passio p̄dicat de subo:⁊ q2 in subto est cā:q̄re est ei ppria passio:eē ḡ visibile nō est diffō coloris.nec cōpetit colori p se rōne.i.diffōne:q2 n̄ ptinet ad p̄m modū.s3 cōpetit ei p se:q2 color hz in se cām.q̄re sit tale:q2 hoc ptinet ad 2m modū.aliter aūt exponit sic.nō3 color nō est rō:q̄re videant oia alia:s3 magis aliqd aliud vt lumē est rō:q̄re videat color:erit ḡ sensus q̄ color nō est visibile p se rōne.i.q̄ ipse sit rō q̄re oia alia videant.s3 est hō:q2 hz in se cām q̄re sit tale:hec aūt expō multū v' ꝯcordare cū lra sequēti:vbi pbat colorē eē visibilē p se nō rōne:q2 non v' sine lumie:v' ḡ esse ītētio phi q̄ color non sit rō:q̄re oia alia videant:q2 aliqd aliud vt lumē est rō:q̄re videat ipse.

Dubitaret forte aliqs.vtrū color sit visibilis p se:⁊ v' q̄ non:q2 p se ⁊ p aliud opponūtur:sed color est visibilis p aliud:vt p lumē.ḡ ⁊c. ¶ In ꝯrīu est lra phi. ¶ Dōm q̄ phs in 3° huius v' cōparare itellēm agēte ⁊ lumē ad colores ⁊ fantasmata:vult.n. q̄ sicut se hz lumē ad colores:sic se hz itellēs agens ad fantasmata.Qr si hō silitudo esset vā per oia:forte non esset via ad euadēdū.quō colores essent per se visibiles vt phs testat:q2 lumē per itellectū agētis est necessariū in itelligendo ppter ipa fantasmata:que non sunt itelligibilia in actu:sed in potētia:fm ḡ h̄ colores q̄tū est de se non eēnt actu visibiles:qd est ꝯtra mētē phi vt ī ꝯsequēdo patebit. illa ḡ silitudo intātū est vera:q2 sicut fantasmata nō possunt imutare itellectū possibilē sine itellectu agēte:sic colores nō possunt imutare visum sine lumie:deficit tn̄ huiusmodi silitudo:q2 irradiatio itellectus agētis regrit ppter ipsa fantasmata que nō sunt actu itelligibilia:sed tamen nō directe regrit ppter ipsos colores qui sunt actu ⁊ de se visibiles:sed regrit ppter mediū:qd non imutat a colorib⁹ nisi sit actu illumiatū:⁊ hec est snīa ꝯmētatoris q hāc questionē ptractās ait q̄ lumē esse necessariū i vidēdo triplr pōt itelligi.aut q2 lux dat colorib⁹ formā ⁊ habitum:quo agūt in diaphanū aut dat diaphano formā qua recipit motu3 a colorib⁹:aut vtrūq3:⁊ subdit q̄ si ꝯsiderauerimus qd dicit Arist.in hoc caplo:erit manifestū q̄ lux non est necessaria nisi fm q̄ dat diaphano formā aliqua3 qua recipit motū a colore:regrit itaq3 lux non ppter obj sine ppter colorē:sed ppter mediū:siue ppter diaphanu3. causam aūt q̄re non regrit lux ppter ipsum colorē assignat idē ꝯmentator cū ait q̄ impossibile est dicere q̄ lux sit illud qd largit colori habitū ⁊ formā qua sit visibilis. q̄m si ita esset ꝯparatio visionis ad colorē esset accidentalis:⁊ secūda non p̄ma.esset.n.mediāte illo habitu:debemus enim imaginari q̄ color essentialr est quedā lux.nā lux ē suba ⁊ hypostasis coloris:⁊ inq̄tū est color per se ⁊ essentialiter ē quedā lux per se:⁊ essentialr est qd visibile:verūtamen quia color non pticipat lucem in excellētia ⁊ in claritate:sed est quedā lux obūbrata:l3 ppter hō pticipationē de se sit qd visibile:nō potest tn̄ imutare medium nisi sit valde dispositū:ideo regrit lumē nō vt largiat formā coloribus qua sint visibiles sed vt disponat mediū vt possit imutari a colorib⁹:q̄re si ꝯsiderent ptacta:p3 colores esse p se visibiles:qd v'o arguebat colores nō eē p se visibiles: q2 vīnr p aliud vt p lumē solutū est p iā dcā:q2 vt p3 p cōmentatorē:lumē nō regrit ppter ipsos colores:sed ppter mediū:posset aūt ⁊ alr solui argumētū:sed ppter breuitatem sufficiat qd dictum est.

Alterius forte dubitaret aliqs in quo mō dicēdi p se color sit p se visibilis:⁊ v' qd in p̄ mō:q2 vt dcm̄ est color est p se visibilis:q2 per se ⁊ eēntialr est quedā lux:sed que competūt alicui essentialr cōpetūt ei in p̄ modo dicēdi p se:vt diffō vel ps diffōnis q̄ idicat eēntiā p̄dicat de diffinito. ¶ Preterea q̄ color sit qd visibile fm pbm cōpetit ei per se:q2 hec est nā ipsi⁹ coloris:sed que cōpetūt alicui p se:q2 illō sit nā eius spectat ad p̄mū modū dicēdi p se.ḡ ⁊c. ¶ Dōm q̄ hāc qōnē ptractat etiā cōmētator asserēs colorē esse p se visibilē:sic hō est p se risibilis.ait.n.hāc ppōnē esse p se ⁊ eēntialē fm q̄ subm est causa p̄dicati:nō fm q̄ p̄dicatū est causa subti:s3 cū p̄mus modus dicēdi p se sit q̄n pdicatū ponit in diffōne subti:⁊ est causa eius.scd̄s v'o sit q̄n subm ponit in diffinitione p̄dicati:⁊ ēt causa ipsius.p3 hāc ppōnē.vz.colorem eē visibilē p se esse in 2° modo:non in p̄mo:est.n.scd̄s modus q̄n ppetas aliq̄ p̄dicat de subo:⁊ q2 imutare visu3 v'

esse visibile est qdā ppetas coloris: ptinebit h ad 2ᵐ modū dicēdi p se: nō ad pmū: cāz āt huius assignat cōmētator. nā in p modo dicēdi p se pdicatū est prius subo: in 2° vo ecōtra subm prius est pdicato: hoc est g qd ipse ait. v. manifestū eē q visio est aliqd posterius visibili: q est pportio visiōis ad colorē: non sic rōnalis ad hoiez: sz sic risibilis ad hoiez. est g in hoc vis rōnis huius: q color pcedit imutatione visus factam a colore prius. n. itelligo q sit color qz q videat vel qz imutet visū: posse g imutare visum 2 eē visibile nō pdicat de colore tanqz prius de posteriori: sz tanqz posterius de priori: sz qz hoc nō pōt spectare ad pmū modū dicendi p se: sz ad 2ᵐ: erit g in 2° mō nō in p. Qd vo arguebat q est visibile cōpetit colori essentialr: 2 q est nā ipsius coloris pdicatio ē cālis. p tāto. n. verz est qd dr: qz imutare visuz causat ab eēntia 2 a nā ipsius coloris: sic ppietas aliq causat a pncipijs 2 a nā ipsius subti: posse itaqz imutare visum 2 esse visibile segt nām 2 pnᵐ ipsius coloris sicut posse ridere 2 eē risibile: segt nām 2 principia ipsius hois.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtrz eē visibile cōpetat colori p se. 2 p vl p se tm.

¶ Dicēdū q hāc qōnē Cōmē. tāgit in ca° de sensibilibus coib⁹: vbi vās drīā iter sēsibilia cōia 2 ppa ait sēsibilia cōia sentiri p se: sz nō p. ppa vo per se 2 p. vn 2 in hoc ca° idē cōmētator ait: colorē esse visibilē fz itentionē pmā. Ut g ap pareat vitas qsiti. ¶ Sciēdū q illa tria differūt p accns p se 2 p. nā illa sūt p accns que nec rōne gnis: nec spēi: nec fm q hō hnt in se causam qre sint talia: sed accidit ea sic esse vt musicū esse albū. musicus. n. vn musicus ē. nec rōne gnis: nec rōne spēi: nec fm q hō hz in se cām: qre isit ei albedo: sed oio accit albū de musico pdicari: itaqz per accns oio est oppositū ei qd est p se: 2 p. sz p 2 per se non oio opponunt: sed se hnt sic supius 2 iferius. nā qd est p est p se: sed nō ɔuertit: eē. n. p se est cōius qz eē p. ¶ Aduertēdū g est q tā in p modo dicēdi p se qz in scdo aliq sunt ibi p se tm: aliq p se. 2 p. nā cū aliq pars diffōnis ɔpetit diffinito rōne gnis cōpetit ei p se: sz non p. si tn cōpetit ei rōne spēi: 2 fm q hō pdicabit de eo p se 2 p: hoiez. n. eē rōnabilē 2 eē sensibilē vtraqz est in p mo modo dicēdi per se: sed qz rōnabile pdicat de hoie rōne ppie spēi. 2 fm q hō hō est rōnalis per se 2 pmo: sz qz esse sensibile non cōpetit hoi: in eo q hō 2 rōne ppie spei: sed in eo q aīl 2 rōne gnis hū est sensibil p se: sz nō pmo: 2 sic i pmo mō dicēdi p se vbi diffō vl pars diffōnis pdicat de diffinito iuenimus aliq per se tm aliq vo per se 2 pmo: sic in 2° modo vbi ppetas pdicat de subo, hūc ordinez inenire poterimus. nam aliq ppetas cōpetit subo rōne generis. aliq vo cōpetit ei fm q hō 2 rōne ppe speciei. nam homo est palpabilis 2 risibilis: sed est palpabilis in eo q corpus: 2 rōne generis: 2 est risibilis in eo q homo 2 rōne ppe speciei: quare esse palpabile competit ei per se: sed non pmo: eē vo risibile per se 2 pmo. color itaqz qz fm q hō est quedā lux: 2 hz imutare visum est visibil p se 2 pmo. nā vt dicebat in lectione pcedēti: visus imutatur a sensibilib⁹ cōib⁹ rōne generis: 2 i eo q est qdam sensus: sed a sensibilib⁹ ppriys imutat rōne ppe speciei: 2 fm q hō: ideo vt dicebat sensibilia cōia sentiunt per se: sz nō pmo. colores vo 2 alia sensibilia ppria sentiunt per se: 2 p. 2 h de quesito sufficiant.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtruz color sit ratio. quare oia alia videant: 2 videt q sic: qz phs pmo posterioz: sic diffinit esse pmo dicens. pmū est cui alteri per ipm non ipsi per alterū. quare si esse visibile cōpetit colori pmo oia alia videbunt p colorem: color vo non videbit per aliqd aliud. ¶ In ɔtrium est phs 2 veritas. nā color videt per lumen: non aūt econuerso. ¶ Dicēdū q vt pz per habita. ops oia ppria visibilia participare aliquo modo ynam nām: 2 illa est nā lucis

qcqd g fz q hō pticipat nām lucis est visibile per se 2 pmo. qd vo non de sui natura: nec fm q hō est essentialr aliqua lux: per se 2 pmo visibile esse non pōt. colores itaqz p se 2 pmo sunt visibiles: qz essentialiter 2 fm q huiusmodi quedam lux sunt. ¶ Aduertēdum tamē q natura lucis per quā sunt aliqua visibilia per se 2 pmo. non equaliter participat ab omni visibili: sed pfecte 2 clare participatur a lucido: impfecte vo 2 per modū opacum 2 obumbratum participat a colore. lux ergo est visibilis per se 2 pmo: 2 per omnē modū: qz participat illā naturā pfecte: color vo est visibilis per se 2 pmo: non per omnē modū: qz naturā illā participat icomplete: cum ergo querit vtrum color sit ratio quare videant omnia alia: quia huiusmodi questio ppter lucē videbat esse inducta: dicere possum⁹ q qz tam lux qz color sunt visibilia per se 2 pmo: nec color largit formā luci vt videat: nec lux colori: sed tam in luce qz in colore reperit natura aliqua per quaz quodlibet istoz est visibile per se 2 pmo: lux tamē excellit colorem: qz cum lux participet illā naturaz complete vt imutet visum: nec indiget colore ratione sui: nec ratione medij: sed sufficiens est ratione sui tam mediū qz organuz imutare: color vero eo q naturam illā participet incomplete: licet non indigeat luce ratione sui: idiget tamē ea rōne medij. possunt itaqz h duo simul esse q color sit pmo 2 per se visibilis: 2 tamē idigeat luce: nō ppter se: sed ppter mediū. ppter qd patet q si questio inducta introducit ppter lucem: 2 ppter colorē in se: neutrum neutro indiget. si vero inducatur ppter medium color indiget luce: non ecōuerso. simpliciter ergo loqndo magis color idiget luce qz lux colore. Ex his itaqz manifeste patere potest: h quatuor se habere fm quēdam ordinē ad visum. videlz sensibilia p accidēs: sensibilia cōmunia: colorē: 2 lucē. nam a sensibilibus per accidens visus non imutat nec rōne sui generis: nec rōne ppe spēi. a sensibilib⁹ vo cōmunib⁹ imutat rōne generis sui: non rōne pprie speciei: a colore qdē imutat rōne pprie speciei. sed non per oēm modū: cum idigeat luce ad tale imutationē. sed a luce imutat quodāmodo per se: 2 pmo per omnem moduz. ¶ Ex his autē circa colorem duo sunt diligēter notāda. pmo qz color est immutatiuus visus per se non in pmo modo sz in secūdo. Rursus color nullo mō est rō: qre videat lux. lux aūt est aliquo mō rō: qre videat color: 2 si nō rōne ipsi⁹ coloris saltē rōne medij. dupli igit vt in pcedētib⁹ tāgebat pōt exponi lra illa. colorem eē visibilē per se: non rōne: sz qz hz in se causam essendi visibile pmo: vt p h ostēdat q est visibilis p se in secūdo modo: vbi in subo est cā pdicati: nō aūt i pmo: vbi rō. i. diffō pdicat de diffinito 2°. h pōt itelligi vt dicat colorē eē visibilē nō rōne. i. non q ipse sit rō: qre oia alia videant vt q sit rō: qre videat lux: sed magis ecōuerso lux est rō qre videat color: 2 si non rōne eius: tn rōne medij: vt supra tetigimus. h ergo modo non est color per se visibilis ratione: sed erit per se visibilis: qz hz in se causam: vt qz participat in se naturā lucis per quā p se visibilis dici debet. Qd vo obyciebatur q illud qd est pmo: est alteri per ipsuz nō ipsi per alterum. pz q colori ratione sui non competit esse visibile per alterū vt per lucem: sz hoc est ratione medij. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ois enīz color motiuē est ei⁹ qd fm actū dia phani: 2 hec est ipsius natura. Unde qdez nō est visibile sine lumine: sed omnis cuiuslibz color in lumine visibilis. Propter quod de lumine primo dicēdum est. Cō. 67

¶ Assignat cām dicti. pōt aūt h pars dupli induci fz q pcedēs dupli exponebat. nā si itelligat colorē nō eē visibilē rōne q ipe sit rō: qre oia alia videant. plana ē sensitu

nab⁹ tex. vt dicat colorē non esse visibilē sic q̄ oīa alia videant̄ p ipm cū ipm videat̄ p aliud aliqd vt p lumē. q̄ aūt sic sit pz: q̄ omnis color est mouēs ei⁹ diaphanū qd̄ est secundū actū. i. qd̄ est actu illuminatū: ⁊ h̄ est ipsi⁹ nā. vn̄ qdē color nō ē qd visibile sine lumie: sz oīs coniūsz color ē visibilis in lūie. i. diaphāo illuminato: ex q̄ .i. pp qd̄ de lumie. i. de diaph. illuminato dōm est p̄miū. ❡ Nōn⁹ aūt hāc lrām posse alr̄ itroduci ſm q̄ lr̄a p̄cedēs pōt alr̄ expōi. nā si itelligimus colorē nō esse visibilē p se rōne .i. diffōne: sz q̄ hz in se cāz vel qd̄ idē est nō sit p se visibil' in p̄ mō: sz in scd̄o: cōtinuabit̄ sic h̄ lr̄a ad p̄cedens. bn̄ dico q̄ color est p se visibilis in scd̄o mō. nā color. id vt q̄ mouet visuz in lumie: q̄ cū color hēat in se cām q̄ sic moueat visum: color nō ē p se visibilis in p̄ mō vbi diffō vel ps diffōnis p̄dicat̄ de diffinito: sz est p se visibilis in scd̄o mō vbi denotat̄ causa p̄dicati: ⁊ vbi p̄p̄etas de subo p̄dicat̄. ❡ Nōn^m aūt q̄ mouere diaphanū illumiātū vī esse nā coloris q̄ h̄ p̄petit colori p nāz suā nō p aliq̄ aliā formā additā. ❡ Nōn^m ēt q̄ p h̄ q̄ hoc est nā coloris sic mouere diaphanū in actu: differt color q̄ est visibile p̄p̄riū a magnitudine ⁊ ab alys visibilibus cōibus. nā magnitudo nisi addat̄ ei aliq̄ alia forma vt nisi sit colorata vel lucida nō pōt de nā sua mouere mediū vel organū. color tn̄ absq̄ additōe alterius forme pōt: q̄ si reqrit̄ illi lux hoc nō est pp colorē: sz pp mediuz: vt supra sufficienter ostendimus.

Dubitaret forte aliqs q̄ vr̄ ph̄us sibi ipsi eē 9ri⁹. aūt. n. p̄us eē determinādū de lumine: ⁊ tn̄ p̄us determiat de diaphano. ❡ Dōm q̄ vt patuit exponēdus est ph̄s tex. h̄. s. dōm ē de lumie sic. i. de diaphāo illuminato. vn̄ lr̄a 9mēti vbi nos hēmus de lumie p̄mo dicendū ē. hz iō dōm est de luce qd sit. ⁊ h̄ erit in dicēdo de diaphāo qd sit: q̄re cū diaphanū illuminatū dicat duo. vz. diaphanū ⁊ lumē p̄us dōm est de diaphano illuminato. i. de diaphano ⁊ lumie q̄ de visibili inomiato. ⁊ sic de alys infra dicet̄. huc. n. ordinē tenebit: q̄ p̄us determiabit de diaphano: postea de lumie: postea de visibili inominato. ⁊ sic de alys. ❡ Deinde cum dicit.

Tō.63 ❡ **Est igit̄ aliqd diaphanū. ❡ Diaphanuz aūt dico: qd̄ est qdez visibile: nō aūt ſm se visibile: vt sit simplr̄ est dicere: sz p̄pter extraneuz colorem: huiusmodi aūt est aer: ⁊ aqua: ⁊ multa solidoꝝ: nō. n. ſm q̄ aqua neq̄ secūdū q̄ aer diaphanū est: sed qm̄ est natura eadez in his vtrisq̄: ⁊ in perpetuo sup̄ius corpore.**

❡ Determinat de diaphano dicēs q̄ est igit̄ aliqd diaphanuz ⁊ exponit qd appellat diaphanū dicēs. diaphanū aūt dico qd̄ est qd visibile: nō aūt sz se vt est simplr̄ dicere est qd visibile: sed hoc est p acc̄ns: vt dicit 9mē. est. n. hoc non p̄pter colorē nāliter existem in eo: sz p̄pter colorē exneū. ⁊ addit q̄ h̄ corpus diaphanuz est aer ⁊ aqua ⁊ multa de numero solidoꝝ corporuz vt christallus ⁊ quidā aly lapides p̄ciosi. ⁊ subdit q̄ nō. n. ſm q̄ aq̄ neq̄ sz q̄ aer est qd diaphanū. sed quoniā est eadez nā cōmunis in his vtrisq̄ .i. in aere ⁊ aqua ⁊ in perpetuo sup̄ius corpore. ❡ Notandum aūt q̄ lumē est quasi color diapha. diapha. ergo cuz sit qd visibile mediāte lumine: ⁊ cū nō habeat lumen a se pz ipm nō esse visibile per se: sed pp colore extraneū. i. propter lumē aliunde acceptū. ❡ Notandū etiā q̄ quotienscunq̄ aliqua passio est cōmunis pluribus corporibus: 9z dare aliquā cōem nām p quam insit oibus illis. diapha. ergo q̄ est passio cōis aeri ⁊ aque ⁊ corpori supcelesti op3 hanc p̄prietatē cōuenire oibus eis p aliq̄ nām cōmunez que insit aeri ⁊ aque: ⁊ etiā corpi perpetuo qd̄ est sup̄ius. i. corpori celesti. ❡ Deinde cum dicit.

❡ **Lumē aūt est huiusmodi act⁹ diaphāi: ſm q̄ diaphanuz. potētia aūt in quo hic ē: ⁊ tenebra. lumē aūt vt color ē diaphani: scd̄z q̄ actu diaphanū ab igne aut huiusmodi vt q̄ sursuz corpus. Et. n. huic aliqd inest vnū ⁊ idem.** Tō.69.

❡ Determinat de lumine circa qd̄ duo facit: q̄ p̄mo determinat de luie. scd̄o remouet q̄sdā f̄ls opiones circa ipm ibi. (Qd qdē igit̄ diapha.) Dicit ergo q̄ lumē autē est sup. act⁹ h̄9 diaph. ⁊ subdit q̄ ſm q̄ ē diapha. potētia sup. ē ad lomē: sed de se est illud in quo est tenebra. addit aūt q̄ lumē est vt color diapha. ſm q̄ est actu diapha. ab igne aūt huiusmodi. ⁊ q̄ est sursuz corpus diapha. vt est h̄9 in actu ab igne vt la corpe qd̄ est sursuz vel ab alio aliquo corpe: ⁊ subdit. q̄ ⁊. n. huic. s. corpori qd̄ est sursum inest aliquid vnū ⁊ idē. i. aliq̄ vna ⁊ eadē natura supple cuz igne ⁊ alys corporib⁹ luminosis. ❡ Notandū aūt q̄ corpus diapha. de se est illud in quo est tenebra: ipm aūt est in potētia ad lumē: ⁊ lumē est actus ⁊ perfectio eius. ❡ Notandū etiā q̄ sicut corpora opaca hn̄t p̄spicuitatez in extremo: ⁊ hoc est color eoruz: q̄ color est p̄spicuitas extrema in corpore opaco siue in corpe terminato sic diapha. hn̄t p̄spicuitatē in p̄fundo. ⁊ h̄9 perspicuitatē videmus p lumen: q̄ lumē se habet in p̄fundo corpis diapha. ſm q̄ se hz color in extremo corporis terminati. itaq̄ bene dcm̄ est q̄ lumē est quasi quidaz color diapha. ❡ Notandū etiā q̄ sicut diapha. est quedā passio cōmunis aeri ⁊ aq̄ ⁊ corpori supcelesti: ita luminositas est quedā passio cōmunis corpori supcelesti ⁊ igni: q̄re sicut diaphaneitas nō inerat aque vt aq̄: nec aeri vt aer. sed inerat his p̄ut cōmunicabāt cū supcelesti corpore: sic luminositas nō est in igne ſm q̄ h̄9: sed p̄ut habz aliqd cōmune cū corpore supcelesti. ideo ait q̄ huic .s. corpori celesti inest aliqd vnū ⁊ idē. i. aliqua vna ⁊ eadē cōis natura cū igne: p quā quidem iest eis vna cōis passio vel luminositas. ❡ Notādum etiā corpora supercelestia quātam ad aliq̄ sui partē esse diapha. quantū ad aliquaz esse lucidū. nā orbes ipsi sunt diapha. stella vt ro q̄ est spissior pars sui orbis est lucida ⁊ q̄ hic inferi⁹ reperiunt̄ aliqua corpora diapha. aliqua vō lucida op3 celū cōmunicare cū his iferiorib⁹ per aliq̄ vnā cōem nām p quā isit eis diapha. ⁊ p aliq̄ nām cōem p quā isit ei luiositas. ❡ Notādū ēt q̄ nihil ē cōe vniuocū celo ⁊ istis iferioribus: imo tāta ē dr̄ia celi ad terrā ⁊ vlr̄ supcelestia corpia ad h̄ inferiora q̄ ea q̄ vr̄ cōia vtrisq̄ tantā analogiā hn̄t q̄ q̄si ad equocatiōez vgunt. iō ait 9mē. i de suba orbis. q̄ q̄cqd ē h̄ ⁊ ibi est q̄si equoce: qd̄ nō ē itellendū de equocatiōe p̄a vt q̄ luiositas h̄ ⁊ ibi vel diapha. h̄ ⁊ ibi sint oio equoce: sz pp maximā dr̄ntiam ⁊ analogiā dicta ē equocatio: cū q̄ dr̄ eē aliq̄ vnā nām in supcelestib⁹ ⁊ iferiorib⁹ nō est itelligēdū de vnitate vniuocatōis: sed cuiusdā analogie. nā lumiositas ⁊ queciiq̄ alia cōis passio excellētius ⁊ p p̄us repit̄ in celo. posteri⁹ āt i his iferiorib⁹. ❡ Deide cū dicit.

❡ **Quid qdē igit̄ diaphanū: ⁊ qd lumē dcm̄ ē: q̄ neq̄ ignis est: neq̄ oīno corp⁹: neq̄ defluxus corpis nulli⁹. esset. n. vtiq̄ aliqd̄ corp⁹: ⁊ sic si ignis aut h̄ui9 alicui⁹ p̄ntia in diaphano.**

❡ Remouet q̄sdā f̄ls opi. circa ip3 lumen ⁊ ēt circa ipm diaph. circa qd̄ duo fac: q̄ p̄ rēouet f̄ls opi. circa lumē. z⁹ rēouet h̄9 opi. f̄ls circa diaph. ibi (ē aūt color | susceptiuū) circa p̄^m duo facit: q̄ p̄ p̄pōit qd̄ itēdit. z⁹ p̄bat qd̄ dixerat ibi. (neq̄. n. pole.) p̄pōit. n. p̄ f̄ls opi. circa lumē q̄ fuerūt due: quarū vna erat q̄ lumē erat cor⁹. fuit. n. aliq̄ī famosuz tres eē spēs ignis: ignis carbo: ignis flāma: ⁊ ignis lux: quare si lux esset spēs ignis cum ignis sit corpus esset etiā ⁊ lux corpus. secūdus fuit error circa lucē ipius Democri.

q vt dr i p de gnatoe oia voluit saluare p athomos: pp qd voluit lume esse qsda athomos z qda pua corpa decisa z dfluetia a corpe luioso. B e g qd phs ait. q gd gde igit est diapha. z gd lume dcm e: qz vt pt patere p dita lume neqz est ignis neqz oio cor neqz defluxus alic corpis: qz si eet defluxus corpis eet z sic cor aliqd: sz z lume fz huc mod pone di eet pntia ignis aut hz alic corpis i diaph. Deide cu dic.

¶ Neqz.n. pole duo corpora in eodem esse.

¶ Probat qd dixerat. circa qd duo facit: qz p ostedit q lume n e corp. z q n e defluxus corpis ibi (Et n recte) circa p duo fac: qz p facit qd dcm e. z qda qd supposuerat pbat ibi (videt at lume) itedit at tale rone. si lume eet corpus essent duo corpa i eode loco. vz lux z aer cu sil sit lux cu aere: sz h e ipole g zc. de hac at rone n pont nisi me. d. q neqz.n. e pole duo corpa ee i eode loco: qd oporteret ponere si lux esset corpus. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 70. ¶ Videt aut lume zrariu esse tenebre: est aute tenebra priuatio hui habitu ex diaphano: qre palam q huius presentia lumen est.

¶ Probat qd supposuerat. vz. q si lux eet corpus duo corpa eent i eodez loco. d. q vr lume zriu ee tenebre: tenebra at est puatio hz hit. i. puo h luis ex diapha. qr pala e q lum est pntia h. i. pntia lucis i diapha. ¶ Non aut q si tenebra puat lumen a diapha. cu n puet aliqd ab aliq nisi qd e pns illi: cu diaph. e illuiatu: lux e pns ipi diapha. z e sil cu illo: qr si lux e cor: ert corpa duo i eode loco. erit.n. pntia lucis et p pns pntia cuiusda corporis i diaph. qd est ipole. Esset at h dubitandu: vtz lux esset corp: sz de h in seqnti lectoe dicet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et no recte Empedocles: neqz si aliqs alius sic dicit q ferat lume z extedat i medio terre: z zminetis: nos aut lateat. Hoc.n. est z extra ea que in ratione veritate; z extra ea q vident. In paruo eni spatio lateret nos. Ab oriente aut in occidens latere: magna gde est qstio.

¶ Improbat aliu erroze. vz. q lux no est defluxus corpis. ¶ Ad cu euidetia sciedu q ponetes luce ee dfluxu corpis ponut luce mltiplicari i tpe qz mot z deflux corpis n pt ee i istati. a destructoe g zntis cu lux n mltiplicet i tpe: n pt ee q sit dflux corpis. d hac at rone n pont nisi me. vz. q lux n mltiplicat in tpe: sz in instati. id ait q n recte dixit emp. pones luce mltiplicari i tpe neqz et recte ait si aliqs ali sic dixit q lume ferat z extedat sic fert z extedit corpos: ita q lux sit qda mot corpis in spatio me terre z ztinetis. i. terre z celi: z h i tpe: qz sp deflux mot e i tpe. nos at lateat q sic mltiplicet in tpe: z subdit q: h.n. ponere e ex ea vitate q roe zphedi pt: z ex ea q vnr ad fsu. na i puo spatio latet nos. ab oriete at i occis latet nos e gde mltu magna qd z difficil z et e ipole ponere. ¶ Non at q ponetes luce ee dfluxu corpis ponut duo cor. ee i eode loco: qz h posito illud cor c lux e deflux est sil cu diapha. et h ponetes ponut luce mltiplicari i tpe: qz mot z deflux corporl i istati ee n pt. ¶ Non et aliq mltiplicari i tpe q cu fiat in puo spatio vnr fieri i istati vt son q mltiplicat i tpe si sit ppiqu stati cu fit vr q audiat: i magno m spatio sensibilr appz qd multiplicat i tpe: vt si gs a remotis pcutiat arborem pus videbit pcussio scda q audiat pcussio pma: qre si lux multiplicaret in tpe in puo spacio poss nos latere: sed in tato spacio quatu est a celo ad terra ab oriente ad occis nos latere esset impole. ¶ Deinde cu dicit.

Cō. 71. ¶ Est aut coloris susceptiuu qd sine colore e: soni aut absonu: sine colore at diaphanu: inuisibile aut qd vix videt: vt qd tenebrosu est huiusmodi at diaphanu gde e: no qn sit actu diaphanu: h cu potetia. Eade. n. natura qnqz gde tenebra: quadoqz autem lumen est.

¶ Remouet queda erroze polez circa diaphanu. posset. n. gs credere q diapha. de se eet gd coloratu vel gd lucidu quoz neutru vez est. na diapha. neutruz hoz hz a se: sz h recipit aliude. id ait q e coloris susceptiuuz qd sine colore est. soni aut qd est absonu. i. sine sono: z subdit q sine colore est at ipm diapha. z est inuisibile. inuisibile dico diaph. qz est id qd vix vr vt vix vr qd e tenebrosu. z addit q diaph. gde est hz. i. e gd tenebrosu: sz n cu sit actu diapha. sz cu e po. na eade gde na diapha. qnqz est tenebra vt cu est puata luce: qnqz at est lume: vt cu est luci zuncta. ¶ Non at q sic ma eo ipso de se dr esse informis: qz aliqn est zuncta forme: z aliqn e puata forme: sic aer ipe de se dz dici tenebrosus: qz eade na aeris aliqn luci zugit aliqn luce puat. ¶ Non et q gcqd visu pcipit e aliq mo gd visibile: z gcqd auditu cognoscit e aliq mo gd audibile: z qz p nullu aliu fsuz cognoscimus silentiu esse nisi p auditu: ds silentiu ad auditu reduci z sicut siletiu reducit ad auditu: sic z tenebrosuz reducit ad visum. est g tenebrosuz aliq mo gd visibile no p se: sz p luce. na sicut p sonu iudicamus de silentio vt no audiendo sonu dicim nos audire silentiu: sic p lumen iudicamus de tenebra: vt no videndo lume dicimus nos videre tenebra. ¶ Non etia q diapha. dr esse inuisibile z dr videri vt tenebrosu. z et dr vix visibile. inuisibile est de se. vix visibile est: qz videt p aliud. vel dr esse vix visibile: qz aliquo modo reducit ad naturam lucis. videt autez vt tenebrosum qz de se caret luce.

Cō. 72 Non oia at visibilia sunt in luie: h solu vniuscuiusqz ppri color. Queda. n. in lumie gde no vident: in tenebra aut faciut sensuz: vt q ignea vnr z lucetia.

¶ Postq phs deteriauit de colore z diapha. z de lumine, in pte ista vt dicebat deteriat de visibili inoiato: circa qd tria facit qz p deteriat de hz visibili. z ait tale visibile inoiatu ee. z qda qd supposuerat pbat. z ibi (no at noiata sut) z ibi (Nuc at i tm.) dicit g q n oia at visibilia st i lumie: sz solu vniuscuiusqz ppria color. qda. n. i luie gde n vnr. i tenebra at faciut sensuz. i. sentiut z vnr: vt illa q vnr ignea z lucetia: euiusmoi st qrc putrida noctiluce z cetera hz. ¶ Non at q noctiluce qrcus putrida z cetera talia sut alio visibilia q lucida z colorata: z etia q diapha. qz diapha. vt a tetigim de se nec hnt luce nec colore. lucida vo hnt lucez: sz n colore. colorata gdez alia ab istis hnt colore: sz n luce: sz h hnt luce z colore z vnr in lumie z i tenebra. i tenebra vnr sub luce z appet lucida. i luie vo vnr sub colore z appent colorata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non aut noiata sunt vno noie: vt qrcus putride: cornu: capita pisciuz z squame: z oculi. Sed nulli coz videt pprius color: pp qua aut causam hec videntur alia ratio.

¶ Ait talia ee inoiata vno noie. d. n at noiata sut talia vno noie: talia. n. st qrc potride: cornu: qruda aialiu capita: z sqme qruda pisciu: z oculi quoruda aliu: vt ocli cati: siue oculi muscipole q i tenebris vnr scintillare z lucere: z subdit q nulli alioz vr pprius color sup. eu sint i tenebris: z cu vnr lucentia: sz pp qua cam h sic vnr: vt qz in tenebris no vnr sub pprio colore: z in luie no vnr sub ppria luce. alia ro est. z no est psentis speculationis.

Dubitaret forte aliqs qr h visibilia inoiata in tenebris no vnr sub ppo colore z i luie no vnr sub ppa luce. ¶ Dos q deteriare o gnatoe visibi

liũ vt q̃lr gñar lux ⁊ color ñ ẽ p̃ntis speculatõis: sꝫ magis ptĩeret vt̃ ad libꝝ de sensu ⁊ sẽsato. iõ in lr̃a dĩ ꝙ h oñdere est alia rõ. in h. n. lib. oñdit de sensibilib⁹ vt hñt imutare sensuꝫ: sꝫ q̃lr hẽant gñari ⁊ fieri ipe q̃litates sẽsibiles aliã speculatõꝫ exposcit: atñ ⁊ h h cure fit alicui scire p sup⁹ hita oñdit q̃dãmõ vitas q̃siti. dicebat̃. n. supra aliq̃ ptici pare nãz lucis mõ vmbroso ⁊ opaco ⁊ illa sũt colorata tñ: qꝛ color ñ ẽ nisi q̃dã lux obũbrata: aliq̃ võ pticipãt nãz il lã mõ claro: ⁊ illa sũt lucida. aliq̃ võ pticipãt hõ nãz mõ ali q̃lr claro ⁊ mõ aliq̃lr opaco: pp qõ i eis ẽ vtrũqꝫ. vꝫ. lux ⁊ color. venientib⁹. n. e lũis ad ꝯpõnẽ vt cõiter põit: ꝯigit i ꝯpõne aliquoꝝ corpoꝝ diapha. aeris ⁊ lucidũ ignis ñ pfe cte obũbrari p opacũ: qꝛ in talib⁹ est color pp opacũ terre aliq̃lr obũbrãs diaph. aeris ⁊ lucidũ ignis: ⁊ est ibi aliq̃lr lux: qꝛ hõ diapha. ⁊ lucidũ vt tactũ est ñ pfcẽ obũbrant p opacũ illõ. lux g̃ ista: qꝛ debil ẽ ñ appꝫ in luie: sꝫ i tenebra. accit. n. h eis vt ꝯmẽ. ait: qõ accit i lucib⁹ puis q̃ ñ appent in luce forti: sꝫ i obscuro. color võ taliũ ñ vr̃ i tenebris. qꝛ il la lux debil ñ pt reducere mediũ pfecte ad actũ: vt possit videri eoꝝ color: sꝫ i luce appꝫ eoꝝ color: sic̃ i tenebra ap parebat eoꝝ lux.

Ulterius forte dubitaret aliqs: qr̃ talia ñ sũt vno no mie noiati. ❡ Dõꝫ ꝙ visibile pt ꝯsiderari q̃tũ ad illõ qõ est ibi formale. ⁊ sic lux ⁊ color sũt ea i qb⁹ formalr ẽ nã il la q̃ ẽ motiua visus. z⁹ põt ꝯsiderari visibile q̃tũ ad illud qõ ẽ ibi mãle. ⁊ sic ipe res sũt visibiles: qꝛ pticipãt nãz colo ris vl lucis. neutro ãt mõ h visibilia sũt noiabilia vno noie: qꝛ hõ visibilia nec sũt colorata tñ nec lucida tñ: sꝫ vtrũqꝫ. ❡ Rursus multe sunt spẽs reꝝ qb⁹ hoc ꝯpetit. nã q̃rcus putrida: squame pisciũ: oculi quorũdã aialiũ: ⁊ mlta alia sunt sic visibilia. nullo g̃ modo talia pñt ꝯpeteter sub vno nomine ꝯphẽdi. ❡ Deinde cum dicit.

Lõ. 73

❡ **Nunc aũt in tãtũ manifestũ sit: qm̃ qõ q̃dẽ in lumie videt̃ color ẽ. Unñ nõ videt̃ sine lumine. hoc. n. erat ipsi colori eẽ: motiuũ eẽ scđm actũ diaphani: act⁹ aũt diaphani lumẽ est.**

❡ Probat qõ supposuerat. vꝫ. colorẽ hoꝝ visibiliũ ñ vide ri sine lumie. tria g̃ fac̃: qꝛ p̃ pbat h p rõnẽ. z⁹ p signũ. z⁹ ex his q̃ dixerat remouet errorẽ demo. z⁹ ibi (Signũ ãt h⁹) z⁹ ibi (Nõ. n. bñ h) dic̃ g̃ ꝙ nũc ãt in tãtũ dcm̃ ẽ ⁊ manife stũ qñ q̃dẽ color vr̃ i luie. vñ sine luie ñ vr̃ color. rõ. n. h⁹ ẽ: qꝛ h erat eẽ ipi colori. i. h erat nã colori eẽ motiuũ diaph. sꝫ actũ. act⁹. n. diapha. ẽ lume. ❡ Nõn⁹ ãt vi rõnis hõ i h ꝯsistere: ꝙ qꝛ vt. s. dicebat̃ nã coloris ẽ mouere diaph. in actu. diapha. aũt in actu eẽ nõ põt sine lumie: cũ lumẽ sit actus ⁊ pfectio diapha. q̃re color sine lumie ñ poterit mo uere mediũ. ⁊ p ꝯñs ñ poterit videri. ❡ Deide cũ dic̃.

❡ **Signuꝫ ãt h⁹ manifestũ ẽ. si qs. n. ponat hñs colorẽ sup ipm visum: nõ videt̃. Sꝫ color mo uet diaphanum puta aerẽ: ab hoc aũt iam cõti nuo exñte mouet̃ qõ sensitiuum est.**

❡ Probat h idẽ p signũ dicẽs ꝙ mãifestũ signũ h⁹ ẽ ꝙ co lor nõ possit videri sine luie. i. sine diapha. actu illuiato: qꝛ si qs ponat illõ qõ ẽ hñs colorẽ sup ipꝫ visum ñ videbit̃: sꝫ color mouet diapha. puta aerẽ: ab h ãt aere iã ꝯtinuo exi stẽte ipi ocl'o mo⁹ sensitiuũ: vel vt hꝫ alia lr̃a mouet̃ q̃ sen timus. i. mouet̃ oculus. ❡ Nõn⁹ ãt ꝙ si ponat̃ corp⁹ co loratũ supra oclꝫ: tũc iter oclꝫ ⁊ illud corp⁹ ñ põt iterponi diapha. actu illuminatũ. ⁊ ideo non fit visio: ⁊ qꝛ sic est: si gnũ est ꝙ ad visionẽ coloris reqrit̃ diapha. illuminatum sine lumen. ❡ Deinde cum dicit.

Lõ. 74.

❡ **Non. n. bñ dicit hoc Democrit⁹: opinat⁹ si esset vacuũ ꝙ mediũ pspici vtiqꝫ certe: ⁊ si for mica eẽt in celo. hoc. n. ipoſe ẽ: patiẽte. n. aliqd sensitiuo sit ipsi videre: ab ipso igit̃ q videt̃ co lore ipoſe est. Relinqt̃ ãt ꝙ a medio: q̃re neceẽ est aliqõ eẽ mediuꝫ. Uacuo aũt facto nõ aliqd certe: sed oĩno nihil videt̃. pp quã quidem igit̃ cãꝫ colorẽ neceẽ est in lumie videri dcm̃ est.**

❡ Ex his q̃ dixerat remouet errorẽ Demo. d. ꝙ h. i. h nõ bñ dic̃ Demo. q opiat⁹ ẽ ꝙ si id qõ ẽ mediũ eẽt vacuuꝫ p spici vtiqꝫ certe possꝫ ⁊ si formica eẽt i celo. h. n. ẽ ipoſe: qꝛ ipꝫ videre fit patiẽte aliqd ipo sẽsitiuo. i. ipo organo: sꝫ qꝛ ab ipo colore q vr̃ ipoſe est pati organũ imediate cũ dcm̃ sit. s. ꝙ sẽsibile positũ supra sensũ ñ faciat sensũ. relinqt̃ ãt ꝙ h sit a me⁹: qr̃ neceẽ ẽ aliqd eẽ mediũ. vacuũ ãt fac̃ ꝙ nõ solũ ñ aliqd certe videbim⁹: sꝫ oĩo nihil videbit̃. addit ãt me⁹ epilogi ꝙ pp quã q̃dẽ igt̃ cãꝫ colorẽ neceẽ ẽ videri in luie dcm̃ ẽ. ❡ Nõn⁹ ãt sꝫ ꝯmẽ. ꝙ i oĩ visiõe ⁊ i oĩ passiõe fcã i sensu ẽ ibi tria dare. vꝫ. aliqd qõ ẽ ibi tãgẽs ⁊ ñ tactũ. i. motiuẽs ⁊ ñ motũ: vt obꝫ: aliqd võ qõ ẽ tactũ ⁊ ñ tãgẽs. i. qõ ẽ motũ ⁊ ñ mouẽs vt organũ. z^m ãt ẽ tangẽs ⁊ tactũ vt me^m qõ ẽ mouẽs ⁊ motũ. oꝫ. n. ꝙ si debeo videre colorẽ ꝙ ꝯtiuet̃ aer siue aliud cor⁹ diapha. a corpe colorato vsqꝫ ad oclꝫ. corp⁹ g̃ coloratũ mouebit aerẽ. ab h ãt aere ꝯtiuato vsqꝫ ad oclm mouebit̃ oculus: qr̃ sublato me⁹ nõ erũt ibi q̃ reqrũt̃ ad visũ: ⁊ p ꝯñs ñ erit ibi visio. ❡ Deide cũ dic̃.

❡ **Ignis autez in vtrisqꝫ videtur: ⁊ in tenebra: ⁊ in lumine: ⁊ hoc ex necessitate. Diaphanuꝫ enim ab hoc lucidum fit.**

❡ Hec ẽ 5ª ps diuisa ꝯ tutũ pcedẽs: i q̃ vt dicebat̃ determat de visibili qõ ẽ ignis: circa qõ duo fac̃: qꝛ p̃ facit qõ dcm̃ ẽ. z⁹ qꝛ sup⁹ dixerat ꝙ visibile positũ supra visũ ñ facit sen suꝫ: cũ h sit cõe oĩ sẽsui: oñdit eãdẽ rõnẽ eẽ i aliꝭ sẽsib⁹ ibi (Eadẽ ãt rõ.) dic̃ g̃ ꝙ ignis ãt vr̃ i vtrisqꝫ i tenebra. vꝫ. ⁊ i luie. ⁊ h ex necitate: qꝛ diapha. fit luciduꝫ ab h. i. ab igne. ignis g̃ qꝛ hꝫ lucẽ aliq̃ mõ fortẽ põt videri in lumie. Rur sus qꝛ põt facere diapha. i actu poterit videri i tenebra. vi debit̃ g̃ in vtrisqꝫ. i. in lumie ⁊ tenebra ❡ Deide cũ dic̃.

Lõ. 75.

❡ **Eadẽ aũt rõ est de sono ⁊ de odore: nihil eni ipsoꝝ tãgẽs sensitiuũ facit sensuꝫ. Sꝫ ab odo re q̃dẽ ⁊ sono media mouẽte: ab hoc ãt sensiti uoꝝ vtrũqꝫ. Cũ ãt sup ipꝫ sensitiuũ aliqs appo nit odorãs: aut sonãs: neqꝫ vnuꝫ sensuꝫ faciet. De tactu ãt ⁊ gustu hꝫ se silr: nõ aũt videt̃: pp quã autem causam posteri⁹ erit manifestuꝫ.**

❡ Oñdit eãdẽ rõnẽ eẽ i aliꝭ sẽsib⁹ ⁊ i visu: qꝛ sic̃ i visu req rit̃ mediũ: ⁊ sic̃ visibile positũ supra oclꝫ ñ facit sensuꝫ. sic ⁊ i aliꝭ sensib⁹ reqrit̃ mediũ: ⁊ i eis sensibile positũ supra sensum ñ fac sensũ. tria g̃ facit: qꝛ p̃ ait eãdẽ rõnẽ eẽ i aliꝭ sensib⁹ ⁊ i visu. z⁹ determiat de me⁹ alioꝝ sensuũ. z⁹ qõdã qõ supposuerat pbat. z⁹ ibi (Mediũ ãt) z⁹ ibi (Videt̃. n. aialiũ) dic̃ g̃ ꝙ eadẽ rõ ẽ de sono ⁊ õ odore sup. q̃ ẽ i visu: qꝛ sic̃ visibile tãgẽs visuꝫ ñ facit visionẽ sic nihil ipoꝝ tã gẽs sensitiuũ fac sensũ: sꝫ ab odore q̃dẽ ⁊ sono mouent̃ p̃ media. ab h ãt medio imutato mouet̃ vtrũqꝫ sensitiuũ. i. vtrũqꝫ organũ. vꝫ. auditus ⁊ odorat⁹: sꝫ cũ supra ipꝫ sensi tiuũ aliqs apponit odorãs addit sonãs: neqꝫ vnũ. i. nulluꝫ sensum faciet: ⁊ subdit ꝙ de tactu aũt ⁊ gustu hꝫ se silr: nõ tñ vr̃. i. nõ appꝫ: sꝫ pp quã cãm h ꝯtigat posteri⁹ erit mani festũ. ❡ Nõn⁹ ãt ꝙ i tãgẽdo ⁊ gustãdo vr̃ ꝙ sine medio sentiamus: nõ tñ est ita: imo ⁊ in his sensib⁹ ẽ dare mediũ distictũ ab orgão. nã vt ifra dicet̃ in ipsis se hꝫ neruus vt organũ ⁊ caro vt mediũ: qr̃ in tactu ⁊ gustu silr se hꝫ sicut in visu: qꝛ sicut tu vides p oculũ mediãte aere. ita tu tãgis

z gustus p neruū mediante carne. hoc tñ posterius magis erit manifestum. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 76. ¶ Mediū aūt sono qdē aer est. Odori aūt inominatū est. Cōmunis. n. quedā passio ē ab aere z aqua: sicut diaphanū colori: sic est habēti odorē qd est in vtrisqz his.

¶ Determiat de medio alioꝝ sensuū. veꝝ qꝛ nōdū manifestū ē de me. tact' z odoratus z gustus nō determiat. de hꝫ medio: sꝫ de me. audit'. dicit ḡ qꝫ mediū āt sono ē aer. odori aūt mediū est inomiatū. est. n. q̄dā cōis passio ab aere z ab aq̄ sic diapha. erat mediū colori: qd diaph. repiebat in vtrisqz. i. ī supcelestib' z ī his iferiorib': sic hñti odorē est mediū qd ī his vtrisqz. vz. ī aere z ī aq̄. ¶ Deide cū dic.

¶ Videnī. n. aialiū aquatica hēre odoris sensuz: sꝫ hō qdē z pedibus ambulātiū: q̄cūqz respirāt ipossibilia sunt odorare nisi sint respirātia. Causa autem de his posterius dicetur.

¶ Probat qd supposuerat. dixerat. n. qꝫ mediū in odoratu erat aliqd cōe aeri z aq̄. h āt pbat p h qꝫ ñ solū odorāt aīalia exñtia ī aere: sꝫ ēt alia aq̄tica: differūt tñ: qꝛ aq̄tica odorāt ñ respirādo gradiētia vō respirādo. io ait: qꝫ aq̄tica ꝯ nūero aialiū hēre viñr odoris sensuz: sꝫ hō qdē z q̄cūqz sunt de numero ambulātiū pedib' respirāt cū odorant. z ipossibilia sunt odorare nisi respirātia. causa aūt de his: q̄re sic accidat dicet posterius.

Dubitaret forte aliqs: vtꝝ lux sit corp' z vr qꝫ sic. dicimus. n. qꝫ radij se intersecāt: sꝫ h vr eē ppriū corpoꝝ. ḡ zc. ¶ P. volūt loq̄ntes ī scia de aspectib' qꝫ ex ꝯfricatione radioꝝ resultat calor: z aliqñ accendit ignis: sꝫ ꝯfricarī se nō ē nisi corpoꝝ. ḡ zc. ¶ In ꝯriū est phs. ¶ Dōz qꝫ lux q̄druplr ꝯparat ad aerē vel ad aliud corpus diaphā. pp quā q̄druplicē ꝯparatōēz assumere possumus q̄tuor rōnes pbātes lucē nō eē corp'. pmo. n. lux siue lumē est act' z forma diapha. 2° lumē ē sil' cū corpe diapha. qꝛ act' sil' ē cū eo cuius ē act' z forma sil' hꝫ eē cū ppa mā. 3° lux aliqñ sepaī a diapha. ꝯtigit. n. diapha. aliqñ puari lumie sic ꝯtigit aliqñ mā̃z puari z expoliari sua forma. 4° lux in instāti se multiplicat p ips̄ diapha. h āt q̄tuor repugnāt ipsi corpi. nā corpus nō hꝫ rōnē act' z forme: sꝫ magis hꝫ rōnē subi z māe: qr eo ipso qꝫ lux ē qdā act' z qdā habit' corpis diapha. rō lucis ē alia a rōne corpis. ¶ Rursuz nullū corp' pōt eē simul cū alio corpe: qr eo ipo qꝫ lux sil' ē cū corpe diapha. oꝫ lucē nō eē corp'. ¶ Amp. puatio ꝯriaī forme nō āt ꝯriat māe vel subo: sꝫ vnū z idē subm aliqñ ē ꝯiūctū forme: aliquādo puatōi. tenebra ḡ z puatio coꝝ q̄ sunt i corpe nō ꝑprie oppōiī corpi: sꝫ oppōiī forme vl' hitui in corpe exñti: q̄re eo ipso qꝫ luci oppōiī tenebra z puatio. oꝫ lucē nō esse corp': sꝫ eē aliqd ī corpe. est. n. qdā act' z qdā hitus corpis. 4° aūt rō ad h idē sumiī ex 4° ꝯditōe: qꝛ nollū corp' moueī in istāti: lux āt se multiplicat ī istāti. ḡ nō ē corp'. de āt q̄tuor ꝯditōes p ordinē sunt tacte supi' ī textu. dcm. n. fuerat supra. qꝫ lux erat act' z habit' corpis diapha. ex q̄ fuit sūpta rō pa. 2° dicebaī ibidē qꝫ duo corpa nō pñt eē sil': ex q̄ sumebaī rō scda. 3° dicebaī ibi qꝫ lumē videbaī eē ꝯriū tenebre: z tenebra erat puatio ei': ex q̄ sumebaī rō tertia. 4° dicebaī ibidē qꝫ lux nō extendit se vel nō multiplicat se ab oriēte in occidēs ī tpe: sꝫ in istāti ex q̄ sumebaī q̄rta rō. ¶ Aduertedū tñ qꝫ locuti sumus ꝺ luce z lumie nō distinguēdo iter h z illud: tñ si vellem' distiguere dīce possemus qꝫ h q̄tuor. vz. lux lumē radi' z splendor sic differūt: qꝛ lux dr vt est in ppio fonte siue vt ē in corpe lucido. lumē dr. vt ē ī medio siue vt ē ī corpe diapha. radi' vō dr vt multiplicaī ī directū: sꝫ splēdor dr vt reuerbaī a corpe terso z polito: q̄litercūqz tñ loq̄mur de luce vel de lumie nō possum' dīce qꝫ sit corp': sꝫ qꝫ sit aliqd ī corpe. qꝫ vō dicebatur in ꝯriū qꝫ radij se itersecāt: vel qꝛ radij ꝯfricanī ad inuicez vt cōiter dr locutio metaphorica dr. n. radij se itersecare: qꝛ mltiplicāt se p mediū sꝫ lineas se itersecātes: sic ēt z alie forme se possēt itersecaī: vt si fieret albedo ī corpe sꝫ lineas se itersecātes: vl' si h mō hret eē in corpe q̄cūqz alia forma p q̄dā metaphorā dīce possemus qꝫ illa forma se itersecaret. dr ēt radij se ꝯfricare: qñ sic reflectunī qꝫ radi' reflex' ppinquus ē radio icidēti. h āt: vt pꝫ saluare possumus absqꝫ eo qꝫ ponam' lumē vel radiū eē corp'.

Ulterius forte dubitaret aliqs: vtꝝ lux sit i medio ītētōalr vel realr: z vr qꝫ realr: qꝛ forma ītētōalis vt vr nō denoiat: sꝫ a luce q̄ ē ī medio dr aer illuminat'. ḡ lux illa hꝫ eē ī medio realr. ¶ P. q̄ hñt solū esse ītentōale nō faciūt trāsmutatōēz nālē: sꝫ radij corpoꝝ supcelestiū videī trāsmutare totā nām īferiorē. ḡ zc. ¶ In ꝯriū ē: qꝛ forma realis ñ vr fieri z tolli ī istāti: lux vō fit z tolliī ī istāti: ḡ ñ hꝫ eē reale. ¶ Dōz de h eē varias snias. nā qdā pp rōnes tactas ꝯcedūt lumē eē realr in aere. possum' tñ duplici via ostēdere lucē illā quā videm' eē ī aere nō realr sꝫ ītētōalr. multiplicat. n. se lux a corpe lumioso p mediū vsqz ad organū visus. vna ḡ via ad eclarādū ppositū sumeī p ut lux ꝯpaī ad organū visus. alia vō p ut ꝯpaī ad aerē siue ad mediū. pª via sic pꝫ. nā vt dicebaī supra: h est cōe oī sensui qꝫ sensibile positū supra sensuz ñ facit sensuz. oculus. n. nō pōt imutari imediate ab obō reali: qꝛ tūc sensibile positū supra sensū faceret sensū: qr oꝫ qꝫ obꝫ reale p̄ imutet ītentōalr mediū: z mediū sic imutatū imutet organū. erit itaqꝫ lux ītentōalr ī medio. valet āt ad h illō qd īfra diceī de oī sensu: qꝫ est susceptiuus spērū sine mā. nā imutatio mālis z realis nō facit sensuz: sꝫ imutatio intētōalis. lux ḡ vt imutat organū z vt est rō vidēdi imutat ipꝫ ītentōalr: z qꝛ eodē mō imutat mediū z organū: ē lux in medio ītētōalr: nō igī ē via ad euadēdū q̄n lux ista q̄ est rō vidēdi ñ hēat eē ī orgāo z ī medio ītentōalr. Sꝫ dicet aliqs qꝫ post hāc imutatōēz ītētōalē p quā fit sēsus ē dare imutatōēz realē p quā fit alteratio. Nā lux alterat z sentiī. vt alterat imutat realr. vt sentiī imutat ītētōalr: sꝫ cū sic dicēte nō eēt ꝯcedēdū: qꝛ nō loq̄mur de luce nisi vt vr z sentiī. si āt alr accipiaī lux equocaī in noie. ¶ 2ª via ad ostēdēdū h idē sumiī ex pte ipsi' medij siue ipsi' aeris. nā mā istoꝝ īferioꝝ z supioꝝ in h differt: qꝛ mā ibi pficiī forma ꝯplēte totū appetitū māe z ñ hñte ꝯriū. h āt pficiī forma hñte ꝯriū z nō ꝯplēte totū appetitū: qd satis declaraī ex eoꝝ motib'. nā mot' supcelestiū q ē circulari ē motus nō hñs ꝯriū: vt pbaī in p̄ celi z mūdi. mot' vō īferioꝝ istoꝝ q ē rect' vt ibidē ostēdiī ē hñs ꝯriū: qr cū nā diffiniatur p ꝯparatōem ad motū: vt pꝫ ex 2° phicoꝝ. nā celestia nō hēbit ꝯriū: z forme ī ea recepte carebūt ꝯrietate: sꝫ nā huiꝰ īferi' hēbit ꝯriū z forme ī ea recepte hēbunt ꝯrietatē. dīce qdē qꝫ aliq̄ forma realis recipiaī ī nā hñte ꝯriū: z ei nihil ꝯrieī ē dīce oppositū in adiecto: cū oē qd recipiī ī aliq̄ recipiaī in eo sꝫ modū rei recipiētis: z ñ sꝫ modū rei recepte. lumē āt in aere: qꝛ nō hꝫ ꝯriū: qd satis declaraī ex eo qd se multiplicat ī istāti ñ hēbit eē reale: sꝫ ītētōale. nō ē. n. itelligibile qꝫ lumē recipiaī in nā hñte ꝯriū z hēat esse reale. z tñ ꝯrietate careat: opposita āt his ñ ē difficile soluere. naꝫ cū dr qꝫ forma ītētōalis ñ denoiat. dici pōt qꝫ intētio si sit debil' forte ñ denoiabit: tñ si sit fortis ꝺnoiat vt si radij solares trāseunt p vitꝝ coloratuz in terra vel in aliqua parte opposita. apparebit talis color qualis iuenitur in vitro z apparebit. tunc terra crocea vel viridis secundū colorē vitri. ille itaqꝫ color deriuatus per solares radios denominabit nō obstāte qꝫ habet eē intētōale. plus tñ in ca° illo. qꝫ āt nō fit sensus: largius loqī in hac mā. ꝯcedit. n. visio ꝺe qdā nō coloratā eē. ꝯstat aūt qꝫ color in visu nō hꝫ eē

nali intẽtionale: q̃re si fm p̃hm possum⁹ ɔcedere visionez coloratã esse: os q̧ ab intẽtione coloris dicat̃ aliqd colora tũ. fiet itaq; denoĩatio nõ solũ fm eẽ reale: sz ẽt fm inten tiõale: poterit g̃ aer dici lucidus vel illumiat⁹ q̃uis lumẽ in ipso hẽat itẽtionale eẽ. qđ vo addebat̃ de trãsmutatio ne: q̧ q̧ hz intẽtionale eẽ nãlẽ trãsmutationẽ nõ efficit in sequenti q̃ne lucidius dissoluet̃.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtrũ lux in sole sit vt⁹ actiua ei⁹: ⁊ vr̃ q̧ nõ: q̧ vr̃⁹ actiua trãsmutat realr̃. lux at̃ vt dem̃ ẽ hz eẽ in medio itẽtiõale. g̃ ⁊c. ℂ In ɔ̃rĩa est: q̧ tota scĩa de aspectib⁹ vr̃ in h̃ sustentari. q̧ fm diuersitatẽ radioꝝ reflexiõis ⁊ incidẽtie fiat maior ⁊ minor ignitio in istis inferiorib⁹ q̧ nõ eẽt nisi mediãtib⁹ radijs: ⁊ p̧ ɔ̃ñs mediãte luce fieret realis trãsmutatio in istis inferioribus: sed si illud qđ realr̃ transmutat est vtus actiua. ops q̧ lux solis virtutẽ actiuaz denominet. ℂ Di cendũ q̧ de q̃sito possemus faciliter euadere dicendo q̧ lux in medio hz esse intentiõale. ⁊ p̧ hõ intẽtiõale esse fm nãm nõ fit realis trãsmutatio: sz aliqd aliud ɔiunctuz est illi intẽtiõi a quo h̃ iferiora realiter transmutant̃ sicut po suit exemplũ p̃hs de tonitruo. dicẽs q̧ tonitruũ scindit li gna: sed hoc nõ facit tonitruũ: q̧ sonus: sed rõne motus q̧ est ei ãnexus ⁊ cõiunctus. dici itaq; posset q̧ sicut simĺ cũ sono hz esse motus a quo fit trãsmutatio realis: ita simul cũ luce a vtute solari fit aliq̃ realis trãsmutatio in spa acti uoꝝ ⁊ passiuoꝝ. subtilius tñ speculãtes dicere possumus q̧ q̃ diuidunt̃ in iferiorib⁹ in supiorib⁹ vniunt̃ vt q̃ diui dunt̃ in corpe vniunt̃ in aĩa: q̃ diuidunt̃ in aĩa vniuntur in intelligẽtia. q̃ diuidunt̃ in itelligẽtia iferiori vniunt̃ in su periori: ⁊ que vlr̃ diuidunt̃ in reb⁹ causatis vniunt̃ in cau sa p̃ma: ⁊ q̧ sic vniuersaliter videmus veꝝ esse q̧ q̃ diui dunt̃ in iferiorib⁹ in supiorib⁹ vniunt̃: dicere possumus q̧ que diuidunt̃ in istis iferiorib⁹ vniunt̃ in celo. vide mus autẽ q̧ in reb⁹ corpalibus diuerse forme pticulares ⁊ signate reperiunt̃. que g̃ in istis iferiorib⁹ hñt esse diuer sum vniunt̃ in intellectu vel in aĩa. q̧ in intellectu nõ hñt esse diuerse forme pticulares: sed qcquid itellectus itelli git: itelligit per spẽs abstractas ab h̃ ⁊ nũc. ℂ Rursuz in telligẽtie intelligũt p̧ vlĩores spẽs q̃z intellectus noster. q̃ ergo diuidunt̃ intellectu nr̃o vniunt̃ in itelligẽtia: ⁊ q̧ in telligentia supior hz pauciores spẽs ⁊ vlĩores q̃z iferiores que diuidunt̃ in itelligẽtia iferiori vniunt̃ in supiori. de⁹ aũt ipe q̧ p̧ suam essentiã oĩa cognoscit: ⁊ in cuius essentia oẽs perfectiões vniunt̃ que hñt diuersuz esse in alijs vni unt̃ in eo. q̃re si h̃ est vl̃is maxima vt dicebat̃ q̧ que di uidunt̃ in istis iferiorib⁹ vniunt̃ in supiorib⁹: hñ dem̃ est q̧ que diuidunt̃ in istis corporib⁹ vniunt̃ in celo. vide mus aũt in istis corpibus q̧ q̃litates actiue: vt caliditas ⁊ frigiditas trãsmutãt mãz realiter. q̃litates vo visibiles vt albedo ⁊ nigredo trãsmutãt intẽtionaliter. nix g̃ q̧ fri gida est trãsmutat aerẽ realiter: sed q̧ alba trãsmutat ipz intentionaliter. per aliã g̃ qualitatẽ trãsmutat intentõali ter. ⁊ per aliã realiter. Sol vo ⁊ supercelestẽ corpus q̧ est altior istis inferiorib⁹ hz illa p̧ vnam qualitatẽ ⁊ p̧ vnam formã: que hñt h̃ inferiora per plures q̃litates ⁊ p̧ plures formas. ista. n. inferiora p̧ aliam ⁊ aliã qualitatẽ imutant visum ⁊ tactũ: vt nix p̧ frigiditatẽ imutat tactũ: per albe dinem visum: sed sol p̧ vnicã suam q̃litatẽ calefacit aerez ⁊ imutat tactũ ⁊ illuminat ipm ⁊ imutat visuz. lux g̃ in so le põt dici virtus actiua ei⁹ ⁊ virtus actiua solis lux nomi nari põt: non tñ est ,p̧pter hoc dõm q̧ lux in medio hz esse reale: q̧ virtus actiua solis: vt illumiat: trãsmutat itentio naliter: sz vt tale facit: trãsmutat realiter: ,p̧pter qđ calor erit in medio realr̃: sed nõ lux: vnica itaq; vtus solis mul tos effectus hz i hec iferiora: q̧ ea calefacit ⁊ illumiat: ve rũtñ q̧ supcelestia cũ iferiorib⁹ magis cõicant in q̃lita tibus visibilibus q̃z in alijs. l; illa virtus actiua solis pos sit dici formalr̃ lux: non tñ põt dici formalr̃ calor: sed effe ctiue tñ: q̧ in q̃litatibus tãgibilibus hec iferiora cũ supe riorib⁹ formalr̃ cõicare nõ pñt. illa itaq; vtus solis aliquo modo est nobis nomiabilis vt illumiat ⁊ imutat visum ⁊ trãsmutat itentionaliter: nescimus tñ eã ,p̧prie noiare vt calefacit ⁊ imutat tactũ ⁊ transmutat realr̃. q̃liter aũt fie ri possit q̧ q̃litates tangibiles trãsmutant realr̃ cuz h̃ sit cõe omni sensui q̧ sit susceptiuus spẽrũ sine mã: ifra dice tur: nũc aũt in tantũ dem̃ sit q̧ q̃liates visibiles trãsmu tant itentionaliter: tangibiles vo transmutãt realr̃: ⁊ qđ hec iferiora faciũt p̧ plures q̃litates sol facit p̧ vnicã vir tutem: siue p̧ vnicaz q̃litatẽ. virtus. n. actiua solis calefa cit aerẽ ⁊ transmutat realr̃ ⁊ illuminat ipz: ⁊ transmutat itẽtiõaliter. tñ vt supra dicebat̃: nõ ,p̧pter hoc debem⁹ cõ cedere q̧ lux sit realr̃ i medio: sed q̧ calor: q̧ nõ trãsmu tat̃ realr̃ aer vt illumiat̃: sed vt calefit ⁊ vt ignit̃. que aũt obiecta sunt ɔ̃ p̃fata soluta sunt p̧ iam dicta.

Nunc aũt primum de sono ⁊ olphatu determinemus. Est aũt duplex son⁹. hic quodã. n. actu qdẽ: ali⁹ aũt potentia. Alia. n. nõ dicimus hẽre sonũ. Cõ. 77

ℂ Postquã p̃hus determiauit de visibili: in p̧te ista deter minat de audibili: circa qđ duo facit: q̧ p̃mo determiat de sono vl̃r. secũdo determiat de q̃dã spe soni que dr̃ vox ibi (Vox aũt est sonus) Circa p̃muz tria facit: q̧ p̃mo deter minat de sono qd est ⁊ q̃uo hz gñari. 2⁹ determinat de eo ,put hz imutare mediũ ⁊ organum. 3⁹ determiat de sono quãtũ ad drñtias eius 2⁹ ibi (Vacuũ aũt recte dr̃) 3⁹ ibi. (Differẽtie aũt sonantiũ) circa p̃mũ tria facit: q̧ p̃mo cõ tinuat se ad dicẽda. ⁊ oñdit quot modis põt accipi sonus. 2⁹ qđ dixerat manifestat p̧ exẽpla. 3⁹. determiat de ipsa ge neratõe soni oñdens q̃liter hz generari ⁊ fieri sonus. 2⁹ ibi (Ut spongiã ⁊ lanã) 3⁹ ibi (Fit aũt qd fm actũ) dicit g̃ q̧ nunc aũt sup. postq̃z determinauimus de visu: p̃mo deter minemus de sono ⁊ de olphatu. ⁊ de sono sup. p̃usq̃z de ol factu: ⁊ subdit q̧ ẽ aũt duplex sonus: q̧ h̃ qdẽ est actus q̧ daz: q̧ aliqua hñt sonũ in actu: alius aũt est sonus in potẽ tia. alia. n. nõ dicimus hr̃e sonũ sup. neutro mõ. ℂ Nõn⁹ ãt p̃hm inuere i lr̃a talẽ distictõez q̧ aliq̃ hñt sonũ i actu aliq̃ in potẽtia aliq̃ neutro mõ vt l qđ idẽ ẽ in aliqb⁹ est so nus formalr̃ ⁊ in actu: in aliqb⁹ vo in potẽtia ⁊ vtute. in ali quib⁹ qdẽ nullo mõ. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Ut spongiã: lanam: ⁊ pilos. Quedam autez habent vt es: ⁊ quecunq; plana: ⁊ lenia sunt: quoniã possunt sonare. Hoc aũt est ipsius me dij: ⁊ auditus facere sonum actu.

ℂ Qđ dixerat manifestat p̧ exẽpla. d. vt spõgiã ⁊ lanaz sup. dicim⁹ eẽ talia q̃ nullo⁹ hñt sonũ. q̃dã. n. q̃m pñt sonare ha bẽt sonuz i potẽtia vt es: ⁊ q̃cũq; sũt lenia ⁊ plana. ⁊ subdit q̧ h̃ at qđ ẽ facere sonũ actu ẽ ipsi⁹ medij ⁊ audit⁹. mediũ g̃ ⁊ organũ audit⁹ hz sonũ in actu. cor̃. dura vt es ⁊ argẽtũ hñt ipz i potẽtia. mollia vo vt lana ⁊ spõgia neutro mõ.

Dubitaret forte aliqs i q̃ sit son⁹ tãq̃z in subo: ⁊ vr̃ q̧ sit i corpe sonãte. nã i eo ẽ son⁹ qđ ẽ audibile vel qđ audit̃: sz ipz corp⁹ sonãs dr̃ audiri. dicim⁹ . n. nos audire cãpanã vel timpanuz. g̃ in talib⁹ hz eẽ son⁹. ℂ P̃. cũ aliqđ ẽ i potẽtia ad aliud: si illud fiat i actu erit i eo tãq̃z i subo vt si corp⁹ aliqđ ẽ i potẽtia ad motũ si mot⁹ ille fiat actu erit i illo corpe tãq̃z i subo: q̧ cũ i erc: ⁊ i alijs corpib⁹ dur̃ sit son⁹ i potẽtia. si fiat son⁹ i actu erit i eis for malr̃ ⁊ tãq̃z i subo. ℂ In ɔ̃riũ ẽ p̃hs in lr̃a q̧ vult q̧ hr̃e so num in actu: ⁊ p̧ ɔ̃ñs habere ipsum formaliter sit ,p̧prium ipsi⁹ medij: ⁊ ipsius auditus. son⁹ g̃ formalr̃ nõ est in ipso

ere nec in argēto sonās: sʒ ē in aere vel ī ipso orgāo audit⁹. ¶ Dōʒ ꝙ sonus vel est ipa fractio corꝑis rarefactibilis ꝛ ꝯdensabilis: vel est aliqd īsepabiliter ānexū bꝫ fractioni. ꝯstat āt ꝙ fractō nō ē in corpe frāgēte: sʒ in fracto. corpo ḡ solida se adīuicē ꝑcutiētia ꝛ faciētia sonū mouēt ꝛ frāgūt aerē. fractio itaqʒ sīc in subo est in aere: nō in illis corpib⁹ duris: q̄re ꝛ son⁹ formalr̄ ꝛ vt in subo erit ī aere siue in ipo corpe rarefactibili ꝛ cōdēsabili. dicemus ḡ ꝙ sīc sanit as q̄ est adeq̄tio hūoꝝ formalr̄ ꝛ vt in subo ē in ipso corpe aialis: siue ī ipsis hūorib⁹: v̄tualiter aūt ꝛ vt in cā est in ipo cibo vel in ipa potōe: sic son⁹ formalr̄ ꝛ vt ī subo ē in ipso aere: v̄tualr̄ aūt ꝛ vt in cā ē in corpib⁹ duris ꝛ lenib⁹ frāgētibus ꝛ expellētib⁹ aerē. dicet̄ itaqʒ cib⁹ aliqs bñ sanus vel potio bñ sana: nō ꝙ aliqd sanitatis formalr̄ sit ī cibo vel ī potiōe: sʒ ꝓ tāto h̄ dem̄ ē: q2 illi cibo vel potiōi ꝯpetūt bñ hūores eq̄re. ꝛ bñ sanitatē efficere. sic dicet̄ argētū vel es: vl̄ cāpana vel chorda vel aliqd taliū bñ sonās. nō ꝙ son⁹ sit ī eis formalr̄: sʒ q2 talia bñ psūt frāgere ꝛ mouere aerē: qð faciēdo causant ꝛ efficiūt sonū: qð aūt obiiciebat̄ ꝙ dr̄ cāpana aliq̄ bñ audibilis ꝛ es aliqð bñ audibile plana est solō. nā aliqd bñ audibile dici pōt: vel q2 in se formalr̄ hꝫ sonū bñ mouentē auditū. ꝛ sic aer bñ tract⁹ ꝛ bñ motus ē bene audibilis. Rursus pōt dici aliqd bñ audibile: nō q2 in se hēat formalr̄ talē fractōeʒ ꝛ taleʒ sonū: sʒ q2 bñ cāt ꝛ efficit ipʒ: ꝙ vō addebat̄ de hñte sonū in potētia expōit̄ u magis. ꝙ aliq̄ dr̄ sonare: q2 hñt sonū ī potētia: vt cāpana dr̄ aliqñ ꝙ bñ sonat q̄uis certe actu ñ sonet: sʒ dr̄ talis esse: q2 pōt bñ sonare. h̄ aūt lʒ sit q̄dā v̄itas nō tñ v̄r ire ad mentē phi. vr̄. n. phs ꝓ eodē accipe hr̄e sonū in actu qð habere ipm formalr̄: ꝛ hr̄e ipʒ potētia qð hr̄e ipʒ v̄tute ꝛ cāliter in cāpana. ḡ vel in ere ē son⁹ in potētia sic aliqd est in potētia agētis: q2 agēs pōt illud efficere: sic ꝛ sonus est in potētia cāpane: q2 cāpana pōt sonū facere. ꝛ h̄ vr̄ esse itentio phi dicentis ꝙ es ꝛ q̄cūqʒ cor̄. plana ꝛ lenia hñt sonū ī potentia: q2 psūt sonare. i. psūt sonuʒ efficere ꝛ cāre: q̄r sicut aliqd hꝫ sanitatē formalr̄ ꝛ in actu vt corp⁹ aialis qð sanatur: aliqð vō hꝫ eā cālr̄ ꝛ v̄tualiter vt cib⁹ q sanat. aliqd āt neutro mō vt id qð nec sanat nec sanat̄: sic aliqd hꝫ sonū ī actu ꝛ formalr̄ vt aer q frangit̄: aliqd vō hꝫ ipʒ v̄tualr̄ ꝛ causalr̄ vt es vel aliqð corp⁹ planū ꝛ lene qð frāgit aereʒ. aliq̄ vō neutro mō vt cor̄. mollia vt spōgia ꝛ lana q̄ nec sic franguntur vt in eis sit sonus formalr̄ nec ex coꝝ ꝑcussione sic frangit̄ aer: ꝙ possint sonū efficere vel cāre.

Alterius forte dubitaret aliqs: vtrꝫ in corpib⁹ mollibus possit esse aliq̄ mō sonus. ꝛ vr̄ ꝙ nō: q2 vt ꝓʒ ꝑ iā dicta talia neutro mō hñt sonū. ¶ P̄. ad hoc idē facit textus phi dicētis. q̄dā hr̄e sonū in potētia. q̄dā in actu. q̄dā vō nō hr̄e sonū. ꝛ ponit exemplū de corpib⁹ mollibus vt de lana ꝛ spongia. ¶ In ꝯrīū est: q2 aliq̄ cor̄. mollia sunt q̄ si diuidant̄ ꝛ scindant̄ sonū faciunt: vt ꝓʒ de scissura pāni. ¶ Dōm ꝙ fm iaʒ dicta v̄r fieri dubiū in q̄sito. vtrꝫ in corpib⁹ mollibus vel ēt in corpib⁹ duris possit esse son⁹ formalr̄. nā si sonus ē aliqd ānexū fractōi: ꝯtigit ipsa cor̄. dura frangi ꝛ facere sonū: ꝛ ēt mollia ꝯtigit frāgi ꝛ habere sonū. nō. n. solū pānus scissus q est qd molle: sed ēt lignū fractū qð e't qd duꝝ facit sonū: q̄re cū fractio sit formalr̄ ī ligno fracto. ꝛ scissura in pāno scisso ē in eis formaliter son⁹. Sciēdū ḡ ex fractōe sic fieri sonū: q2 nā ñ patit̄ vacuū: imo cū sit triplex tract⁹ a cālo ꝛ a vacuo a cota spē. tract⁹ a vacuo. a. tractus ne sit vacuū fʒ Aui. ē fortior cete ris. dr̄. n. adeo eē forti talis tract⁹: ꝛ adeo nām abhorrere vacuū ꝙ si fieret vacuū ꝛ ñ possʒ ꝑ aliō r̄pleri: ꝙ trahere tur celū ad replendū illud: vt Aui. innuit: ꝑ quā aūt nāʒ fiet ille tractus ī editōib⁹ q̄s fecimus sup 4.° phy. in ca. de vacuo diffusius declarauimus. in p̄nti aūt scire sufficiat hꝫ tractū vehementissimū esse: cū ḡ scindit̄ lignū vel pānus vel aliqð tale corpus: q2 ptes corpis scissi velociter apiunt̄ ne sit ibi vacuū vndiqʒ trahit̄ ꝛ cōcurrit aer: ex quo tractu ꝛ ꝯcursu velociter facto ptes aeris adīuicē se collidūt: ex q̄ collisiōe gnat̄ sonus: ꝛ inde ē ꝙ fm aliū ꝛ aliū modū fractionis aliter ꝛ alr̄ attrahit̄ aer: ꝛ fit alia ꝛ alia collisio. ꝛ ꝑ ꝯñs fit ali⁹ ꝛ alius sonus. nō q̄lʒ ḡ: fractio hꝫ formalr̄ ānexuʒ sonū: q̄re lʒ frangat̄ lignū: fractio tñ ligni nō hēbit sonū ānexū formalr̄: sʒ cāliter ꝛ lignū fractū hēbit ī se sonū cāliter nō formalr̄. nā vt dicebat̄ ꝓ tāto fit ibi son⁹ inq̄tū aer attractus collidit̄: ex q̄ collisione resultat son⁹. in aere ḡ vbi ē illa collisio formalr̄ hēbit esse formalr̄ ꝛ sonus: cū ḡ q̄rit̄ vtꝝ cor̄. mollia vt pānus vel spongia hēant in se sonū ꝓʒ ꝙ formalr̄ nō: sʒ si q̄rat̄ vtꝝ hēant ipm cālr̄ ꝓʒ ꝙ ꝑ se nō: q2 ex coꝝ collisiōe nō sic expellit̄ aer vt inde causet̄ son⁹: q2 corpib⁹ mollib⁹ adīuicē collisis vel nullus vl̄ valde debilis son⁹ ide cāt̄: sʒ tñ ꝑ accñs inq̄tū ꝑ coꝝ scissurā attrahit̄ aer ne sit vacuū ex q̄ attractiōe collidit̄ aer ꝛ fit son⁹: psūt dici talia ꝑ accñs cāre sonū. veꝝ q2 ea q̄ sūt ꝑ accidens nō ꝓprie sunt de ꝯsideratōe artis. ꝯ dem̄ est: talia ñ hr̄e sonū: q2 nec hñt ipm formalr̄ nec cāliter ꝑ se: lʒ hēant ipm cāliter: ꝛ ꝑ accñs. ꝛ si ꝑ se aliq̄ mō sonū faciunt nō bñ sonāt vel surdū faciūt sonū. q̄re dr̄ nō hr̄e sonū ꝓpe. obiecta aūt soluta sunt ꝑ iā dicta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fit aūt fm actum semper sonus alicuius ad aliqd: ꝛ in aliquo. Percussio. n. est faciēs. vñ impossibile est cū sit vnum facere sonuʒ. Alteꝝ. n. est verberans: ꝛ qð verberatur. Cō. 78

¶ Determīat de gnatōe soni: circa qð duo facit: q2 p̊ determiat de gnatōe soni simplr̄. 2° determīat de gnatōe soni q fit ex reuerberatōe: siue determiat de gnatōe soni q dr̄ echō ibi (Echō āt fit) circa p̊⁹ duo facit: q2 p̊ ꝓponit qð intendit. 2°. declarat ꝓpositū ibi (Quare sonās ad aliqd) dicit ḡ ꝙ semꝑ aūt fit son⁹ q ē fm actū alic⁹ v̄berātis ad aliqd v̄beratū ī aliq̄ vt lapis ad aliū lapidē collisus vel ꝑcussus ī aliq̄ vt in aere facit sonū. iū subdit ꝙ ꝑcussio facit sonuʒ. vñ impossibile est cū vnū sit sonū fieri: q2 alteꝝ ē qð verberans ꝛ alteꝝ qð verberatur.

Dubitaret forte aliqs: vtꝝ oporteat esse plura ad hoc ꝙ fiat son⁹. ꝛ vr̄ ꝙ ñ: q2 mot⁹ corrigie vl̄ v̄ge in aere facit sonū. lʒ corrigia ad nihil aliud ꝑcutiat̄. vt ꝯmē. ait ¶ In ꝯrīū ē phs. ¶ Dōʒ ꝙ cū v̄ga scidit aerē: aer scissus se ꝯgregat ꝛ resistit v̄ge: ita ꝙ aer in tali sono fungit̄ vice duoꝝ: q2 ꝯgregat⁹ resistēdo v̄ge se hꝫ tāq̄ ꝑcussum: ꝛ ēt se hꝫ tāq̄ mediū ꝛ tāq̄ id in q̄ fit son⁹. v̄ga ḡ ꝑcussa ad aerē in aere sonū facit: q̄re aliq̄ mō sūt ibi oīa illa: q2 ibi ē ꝑcussio alic⁹ ad aliqd ꝛ ī aliq̄. ¶ Deide cū dic.

¶ Quare sonās ad aliqd sonat. tangit. n. aliqd: qnū aūt ictu tāgit̄ sonat. Ict⁹ āt fit sine motū.

¶ Manifestat qð dixerat. dixerat. n. ꝙ ad sonū ōbēt ꝯcurrere. v̄berās ꝛ v̄beratū ꝛ mediū ī q̄ fit tal̄ v̄beratio. tria ḡ facit: q2 p̊ ondit quō regrit̄ mediū in q̄ fit. 2°. quō regrit̄ ibi v̄berās ꝛ v̄beratū. 3°. mātfestat quō regrunt̄ ibi oīa ista. 2ª ibi (Sic aūt dixim⁹) 3ª ibi (Amplī⁹ audit̄) dic ḡ. q̄r sonās ad aliqd sonat. nā sonās tāgit aliqd. cū āt ictu tetigerit sonat: ict⁹ aūt nō fit sine motu. ꝛ mot⁹: vt supplet cōmētator nō fit sine medio: q2 in vacuo vt Cōmē. ait ñ pōt fieri motus cū declatū sit h̄ in ꝯmonib⁹ v̄lib⁹. i. in 4.° phy. ¶ Notādū āt vis rōnis hōi h̄ ꝯsistere: q2 son⁹ ñ fit sine ictu: ict⁹ nō fit sine motu. mot⁹ vt supplet ꝯmētator nō fit sine medio. ḡ ad sonū regrit̄ mediū ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sicut aūt diximus nō ꝯtāgentium ictus est. Nullū. n. sonū faciūt pili: ꝛ si ꝑcutiunt̄: h̄ es: ꝛ q̄cūqʒ lenia: ꝛ ꝯcaua sunt: es q̄dē: q̄m lene est:

cōcaua aūt ex repcussione faciūt multos ictus post primū in potēti exire qd̄ motū est.

¶ Declarat quō reqrit̄ ad sonū vberās ꝛ vberatū ostēdēs: ꝙ vberās ꝛ vberatū nō debēt eē corpa q̄lacūq̄: sȝ dēbēt eē dura ꝛ plana vel dura ꝛ ꝯcaua. iō aīt ꝙ fit aūt diximus so nus nō ē ictus corpoꝝ ꝯtingētiū. i. corpoꝝ quorūcunq̄: qꝛ si ꝛ si ꝑcutiant̄ nullū faciūt sonū: sȝ q̄cūq̄ corpa sunt le- uia. i. plana ꝛ ꝯcaua sup. si sint dura faciūt sonū. ꝛ subdit ꝙ gō qm̄ est lene facit sonū: sȝ ꝯcaua faciūt sonū. qꝛ ex re cussiōe faciūt multos ictus post p̄mū ictuȝ in potenti exi e corpus aereū qd̄ motū est. ¶ Notādū aūt ꝙ corp⁹ vbi sonās vel oȝ eē regulare ꝛ planū ita ꝙ possit multū aereȝ ꝑcutere ꝛ expellere. vel oȝ ꝙ sit ꝯcauū ita ꝙ recludat̄ ibi aer ꝛ faciat multas vberatiōes ꝛ ictus. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Ampli⁹ audit̄ in aere ꝛ i aq̄: sȝ min⁹ i aq̄: n̄ est āt soni ꝓpri⁹ aer: neq̄ aq̄. Sȝ opȝ firmoꝝ fieri repcussionē adinicē: ꝛ aera. Hoc āt fit cuȝ per- maneat ꝑcussus aer: ꝛ n̄ soluat̄. vn̄ si velociter ꝛ fortiter ꝑcutiat̄ sonat. Oȝ. n. p̄occupare mo tū ferientis fracturā aeris: sic si cōgregatiōeȝ aut cumulū lapilloꝝ ꝑcutiat aliq̄s latū velociter.

¶ Ostēdit quō oīa h. vȝ. mediū ꝛ vberās ꝛ vberatū reqrun tur ad auditū dicēs. ampli⁹ audit̄ aliqd in aere ꝛ in aq̄ sed minus in aq̄ q̄ȝ in aere. h āt dicit q̄tū ad mediū in quo fit auditus. ꝛ subdit ꝙ nō ē aūt soni ꝓpri⁹ sup. effectus aer nȝ aq̄: sȝ oȝ firmoꝝ ꝑcussionē fieri adiuicē: ꝛ h ad aerē. decla- rata sunt g̊ oīa illa q̄ reqrunt̄ ad auditū: qꝛ reqrit̄ ibi aer vel aq̄ tāq̄ȝ mediū ꝛ reqrunt̄ ibi firma ꝛ solida tāq̄ȝ se ꝑcu tientia. ꝛ subdit ꝙ fit aūtē h. i. fit sonus ex percussione fir- moꝝ adiuicē ad aerē. cuȝ aer ꝑcussus maneat ꝛ nō soluat̄. vn̄ si aer velociter ꝛ fortiter ꝑcutiat̄ sonat: qꝛ motū ferientis oȝ p̄occupare. i. ꝓuenire fracturaȝ aeris. accidit g̊ h sicut si aliq̄s ꝑcutiat ꝯgregationē aut cumulū lapilloꝝ. ¶ Notā- dū aūt ꝙ nec aq̄ nec aer ē ꝓpri⁹ effectus soni. sunt tamē ta- lia mediū in sono: ꝛ sunt ea in q̄bus formalr̄ pōt eē son⁹. ea tm̄ q̄ hn̄t cāre ꝛ efficere sonū oȝ eē dura ꝛ resistentia: cuius- modi sunt es argētū ꝛ alia corpa solida ꝛ firma. ꝑt itaq̄ ex ꝑcussiōe ad aerē cāri son⁹: sic ꝑȝ ō v̄ga ducta ꝑ aerē. resistit ꝗ aliquo. aer. sȝ qꝛ nō hn̄ resistit di ex ꝑcussiōe ad ipȝ nō ꝓ prie. i. nō hn̄ fieri son⁹. ¶ Nōn̄ēt ꝙ sȝ ꝯmētatorē: oȝ mo tū corpis ꝑcutiētis ita velocē eē ꝙ ꝓueniat fracturā aeris. nā si q̄s plane pōneret vnū corp⁹ solidū supra aliō: aer frāge ret ꝛ cederet absq̄ violētia: ꝛ n̄ faceret sonū: oȝ itaq̄ ita ve lociter fieri illū ictū ꝛ illū ipetū: ꝙ ꝓueniat̄ fractura aeris. i. ꝙ ꝑcutiat̄ aer anq̄ȝ soluat̄ ꝛ frāgat̄. ¶ Nōn̄ēt ꝙ sile ē de corpib⁹ se ꝑcutiētib⁹ faciētib⁹ sonū: ꝛ de aceruo lapidū ꝑcusso velociter lato. nā si q̄s ꝑcuteret aceruū lapidū ita lē te ꝙ lapides n̄ velociter ferrent̄: ꝛ nō facerēt violētiā aeri n̄ fieret ibi son⁹: sȝ si aceru⁹ lapidū ꝑcussus ab aliq̄ velociter ruat scindit aerē cū q̄dā violētia: facitq̄ȝ sonū. sic si corpus ꝑcutiēs cū ictu ꝛ ipetu ꝑcutiat scidit aerē cū q̄dā violētia. ꝛ fit ibi son⁹. q̄re ē quodāmō sile h ꝛ ibi. ¶ Deide cū dic.

¶ Echon aūtē fit cum a h aere vno facto ꝓpter vas determinās ꝛ ꝓhibens diffundi: iterū aer repellitur sicut spera.

¶ Determiat de ḡnatiōe soni q̄ dr̄ echon. circa qd̄ duo fac. qꝛ p̄ fac qd̄ dcm̄ ē. 2°. ꝓbat sp̄ fieri echō. lȝ nō sp̄ fiat cert⁹ ꝛ manifestus ibi. (Vr̄ āt sp̄.) dic g̊. ꝙ echō aūt fit cū ab vno. i. ꝯtinuo aere fcō motu ꝑꝑ vas. i. ꝑꝑ obstaculū dterminās ꝛ ꝓhibēs diffundi. i. ꝓcēdi vlteri⁹ aerē iterū aer ille repel- lit̄. i. refellit̄ sic sp̄a. ¶ Nōn̄ āt ꝙ sic cū lapis ꝓijcit̄ in aq̄ fiūt ibi circli q̄ si inueniāt obstaculū reflectunt̄: sic cū aliqd̄ corp⁹ solidū ꝑcutit̄ ad aliqd̄ aliō corp⁹ in aere fiūt ibi circu li q̄ ꝯtinue mltiplicant̄ ꝛ diffūdunt̄: ꝛ si circuli illi inueniāt obstaculū reflectunt̄. accit g̊ in illis circulis sic accit in spe ra siue in pilla q̄ ꝓiecta. si inueniat obstaculū reflectit̄ ꝛ re- trocedit. Dupl'r itaq̄ ḡnat̄ son⁹ in aere. p̄ ex diffusiōe circu loꝝ. 2° ex reflexiōe eoꝝ. son⁹ aūt q̄ ḡnat̄ ex refliōe dr̄ echō. ¶ Nōn̄ēt ꝙ mot⁹ reflexiōis circuloꝝ ē silis motui diffu siōis: qꝛ eo mō quo diffundunt̄ circli reflectunt̄ si inueniāt obstaculū: ꝛ qꝛ ex sili motu cātur silis son⁹: sequtur ꝙ echō fit silis sono p̄us fcō. inde ē q̄ ꝙ cū q̄s loq̄t̄: ꝛ fit echō: vr̄ ei audire scḋaȝ vocē silem p̄me voci. ¶ Nōn̄ēt ꝙ dr̄ fieri echon ꝑꝑ vas ꝓhibens: qꝛ lȝ ex q̄lȝ obstaculo fiat reflexio circuloꝝ in aere: potissime tn̄ fit h q̄n obstaculū illud ē cō cauū: vt apparet in puteo: ꝛ qꝛ obstaculū ꝯcauū hȝ q̄dā rōnē vasis dr̄ echon fieri ꝑꝑ vas ꝓhibēs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Videt̄ aūt semꝑ fieri echon: sȝ nō cert⁹: qꝛ ac- cidit in sono: sic ꝛ in lumie: ꝛ. n. lumē semꝑ re- percutit̄: neq̄. n. fieret penit⁹ lumen: sȝ tenebra extra solem: sȝ nō sic repcutit̄ sicut ab aqua: aut aere: aut ab aliquo alio leniuȝ. Quare tenebraȝ facit: q̄ lumen determinamus.

¶ Ostēdit ꝙ semꝑ fit echon: lȝ nō semꝑ fiat manifestus di. vr̄ aūt semꝑ fieri echō: sȝ nō semꝑ fit cert⁹: qꝛ accit in sono: sic in lumie. ꝛ. n. lum̄ semꝑ repcutit̄: qꝛ si nō repcuteret̄ nō fieret penit⁹ lumē ex solē: sȝ tenebra. nisi. n. lux reflecteret̄ nō eēt lum̄ nisi in loco quē sol aspiceret. alibi āt eēt oīo te- nebra sic in nocte. sp̄ g̊ fit reflexio lucis. sȝ nō sp̄ fit fortis: si cut fit ab aq̄ aut aere siue a cupro: vt hȝ lr̄a ꝯn̄ aut ab aliq̄ alio corpoꝝ leniū: q̄re qꝛ nō sp̄ fit reflexio forti. h ē qd̄ fac tenebrā q̄ termiat̄ lumē. ¶ Notādū āt ꝙ si radij solares icidāt in aquā vel in es vel i aliqd̄ aliō corp⁹ lene. i. tersuȝ ꝛ politū resultat ex tali reflexiōe q̄dā splēdor adeo lucid⁹ sic ē loc⁹ ille: quē aspicit sol. nec vr̄ q̄si oīa lter lum̄ ḡnatū ꝑ aspectū solis. ꝛ ꝑ hō reflexionē: sȝ tn̄ nō sp̄ fit reflexio sic fortis. nā cū arbores faciūt vmbrā in illa vmbra ē aliq̄ re- flexio lucis. qꝛ si h nō eēt nullus posset legere ad vmbraȝ sic nec pōt legere i nocte. splēdor g̊ fit ex reflexiōe forti: sȝ vmbra fit ex reflexiōe debili. igit̄ qꝛ nō sp̄ ē reflexio fortis ꝯtingit vmbrā fieri q̄ termiat̄ lumē. ꝓcēdit̄. n. lumē vsq̄ ad vmbrā ꝛ ibi termiat̄. vult g̊ p̄hs ꝑ h sile ꝙ sic semꝑ re- flectit̄ lumē: sȝ non semꝑ est reflexio fortis sic semꝑ refle- ctit̄ aer ꝛ semꝑ fit echō: sȝ qꝛ nō semꝑ ē illa reflexio fortis nō semꝑ est echon cert⁹ ꝛ notus nec semꝑ ꝑspicimus ipm̄.

Cō. 81. Vacuū. n. recte dr̄ ꝓpriū audiēdi: vr̄. n. eē vacuū aer: hoc āt ē faciēs audire cū moueat̄ ꝯtinuus ꝛ vnus: sȝ ꝓpter id ꝙ frangibilis est non sonat nisi lene sit qd̄ ꝑcutit̄: tunc aūt vnus fit: sil. n. ꝓpter planū: vnū. n. ē lenis planū. ¶ Sonatiuū q̄dē igit̄: qd̄ motiuū vni⁹ aeris ꝯtinuitate vsq̄ ad auditum. Cō. 82.

¶ Postq̄ p̄hs determiauit de ḡnatiōe soni ostēdens q̄liter hȝ fieri son⁹. in p̄te ista: vt dicebat̄ determiat de sono put hȝ imutare me͞m ꝛ organū. duo g̊ fac. qꝛ p̄ ostēdit quō son⁹ hȝ imutare mediū. 2°. declarat quō hȝ imutare organum ibi. (Audit⁹. n.) dic g̊. ꝙ vacuū. i. aer q̄ a multis appellat⁹ ē va- cuū recte dr̄ ꝓpriū me͞m audiēdi sonū. ꝛ subdit ꝙ vr̄ aer eē vacuū. audit⁹ g̊ fit h mō. qꝛ h. i. aer q̄ dr̄ eē qd̄ vacuū est fa- ciēs audire cū mouet̄ ꝯtinu⁹ ꝛ vn⁹: sȝ ꝑꝑ id ꝙ aer ē frangi- bilis. i. cito frāgibilis n̄ sonat nisi sit lene qd̄ ꝑcutit̄. tc̄ āt qn̄ lene ē qd̄ ꝑcutit̄. tc̄ fit vn⁹ son⁹. sil. n. fit son⁹ vn⁹ ꝛ vna exp̄s sio aeris ꝑꝑ planū. qꝛ planū. i. supficies lenis corpis est q̄d vnū: ꝛ qꝛ oȝ eē supficiē vnā ad h ꝙ moueat̄ aer vn⁹. ꝛ fiat son⁹: iō ꝯcludit̄ ꝙ sonatiuū qd̄. igr̄ ē qd̄ ē motiuū vni⁹ aeris ꝯtinuati vsq̄ ad auditū: oȝ. n. aerē motū cōtinuari vsq̄ ad

auditũ vt percipiat̃ son⁹. ¶ Nõn^m ãt q̃ lz nõ bñ dicit̃ ẽ aerẽ eẽ vacuũ m̃ fz hũc mõz loq̃ndi: f m̃ q̃ aer d̃r vacuũ: vacuũ ẽ me^m in auditu: q̃z aer ẽ me^m h⁹. ¶ Nõn^m ẽt q̃ ad h̃ q̃ bñ fiat son⁹ cor⁹ q̃d v̈berat̃ vel oz eẽ ɔcauũ vl̃ regulare ꝛ planũ. i. c. n. ẽ planũ ꝛ lene q̃ñ vna ps nõ supemiet alteri. nã si h̃ret supficiẽ asperã ꝛ h̃ret aliq̃s ptes eminẽtes aer q̃ ẽ frãgibilis diuideret̃ fz illas ptes eminẽtes: ꝛ nõ faceret supficiẽ vnã. si h̃ aũt ɔtingeret aer nõ possz bñ expelli nec bñ ɔcuti: ꝛ p̄ ɔñs nõ fieret bñ son⁹. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Audit⁹ autem cõnaturalis est aeri: ꝑpter id antẽ q̃d in aere est: moto exteriori q̃d itra mouet̃: ꝑpter q̃d q̃dez non vbiq̃z audit aĩal: neq̃z vbiq̃z trãsit aer. Nõ. n. vbiq̃z hz aerem mouenda pars: ꝛ aĩatũ: sicut pupilla humidum.

¶ Oñso quõ a sono imutat̃ me^m oñdit quõ imutet̃ audit⁹. ¶ Ad c⁹ eui^{em} sciẽdũ q̃ sic in pupilla ẽ q̃dã hũidũ ɔnãle sibi: sic i aurib⁹ ẽ q̃dã aer ɔnãl̃ auditui. h̃ g̃ mõ imutat̃ audit⁹: q̃z son⁹ imutat aerẽ exteriorez: q̃ aer exterior imutat⁹ imutat ɔnãlẽ aerẽ. ꝛ fit audit⁹. tria g̃ fac. q̃z p̊ ostẽdit quõ imutat̃ auditus. z° declarat q̃lis sit aer imutat⁹ exterior. z° manifestat q̃lis sit aer ɔnãlis iterior q̃ imutat̃ ab aere exteriori moto. z° ibi. (Per se q̃dẽ igit̃.) z^a ibi. (Vocãt est in aurib⁹.) Dic̃ g̃. q̃ audit⁹ ɔnãlis ẽ aeri. nã sic pupilla: vt tãgebat̃: ẽ ɔnãlis aq̃: ꝛ ẽ q̃dã hũidũ aqueũ i pupilla: sic audit⁹ ɔnãlis ẽ aeri: vt l q̃d idẽ ẽ nãl̃r organũ audit⁹ hz q̃ndã ɔueniẽtiã cũ aere ꝛ i ip̃o organo hz eẽ q̃dã ɔnãlẽ aer. ꝛ subdit q̃ ꝑꝑ id ãt q̃ ẽ son⁹ i aere moto exteriori q̃d ẽ itra. i. aer cõnãlis q̃ ẽ itra aurẽ mouet̃ ab aere exteriori moto: ꝑꝑ q̃d q̃dẽ manifeste pz: q̃ non vbiq̃z audit aĩal: nz vbiq̃z penetrat aer: q̃z ps mouẽda a sono. ꝛ ẽt ip̃z aĩatũ nõ hz vbiq̃z talẽ aerẽ sic pupilla hũidũ aqueũ sup. nõ hz nisi i tali pte. i. i oclo. sic̃ g̃ ñ vbiq̃z videm⁹: q̃z nõ ẽ vbiq̃z pupilla ꝛ hũidũ aqueũ: sic nõ vbiq̃z audim⁹: q̃z nõ ẽ vbiq̃z organũ audit⁹: nec habemus vbiq̃z ɔnãlẽ aerẽ. ¶ Deinde cũ dicit.

Cõ. 83. ¶ Per se q̃dez igit̃ isonabilis aer: ꝑꝑ id q̃d facilecessibilis est. Cuz vero ꝓhibet̃ diffluere huiusmodi motus sonus est.

¶ Oñdit q̃lis sit aer exterior mot⁹ di. q̃ aer exterior mot⁹ est insonabilis. ꝑꝑ hoc q̃ est cessibilis. i. facilis diuisionis: vt habet littera ɔmẽti. s̃z cũ ꝓhibeatur dissoluere h⁹ motus son⁹ ẽ. ¶ Nõn^m ũ ꝛ sonũ fieri cũ vnũ cor⁹ v̈berat aliud. cor⁹ g̃ v̈berãs mouet ꝛ frãgit aerẽ cor⁹ v̈o v̈beratũ tz aerẽ ꝛ ꝓhibz ip̃z ne d̃ facili cedat: q̃d cũ ɔtigit mot⁹ aeris sic fcũs ẽ q̃dã son⁹. ¶ Nõn^m ẽt q̃ ex h̃ põt patere: q̃re v̈ga in aere absq̃z a° corpe fac̃ sonũ: q̃z si h⁹ v̈ga velociter mouet̃ ꝛ multotiẽs scindit aerẽ: q̃ ꝑꝑ scissurã fcãz forti⁹ reiungit̃ ꝛ ɔgregat̃ ꝛ r̃sistit v̈ge: q̃d faciẽdo fac̃ sonũ.

Dubitaret forte aliq̃s: q̃re aer scissus a v̈ga forti⁹ ɔgregat̃ ita vt possit resistere v̈ge ꝛ facere sonũ. ¶ Dõz q̃ vt supra tãgebat̃ nã nõ patit̃ vacuũ: q̃re cũ v̈ga mouet̃ p aerẽ scidit ip̃z: ꝛ ne fit vacuũ ptes aeris scisse iterũ ɔgregãtur ꝛ replẽt scissurã illã. igr̃ si v̈ga mouet̃ lẽte: lẽte attrahit̃ aer: ꝑꝑ q̃d nec ẽ ibi resistentia nz son⁹: s̃z cũ v̈ga mouet̃ velociter ptes aeris cũ q̃dã velocitate trahũt̃ ꝛ ɔgregãt̃. ꝛ q̃z ibi fit fortis attractio: oz ibi fieri dẽsitatẽ q̃ndã: ꝑꝑ quã dẽsitatẽ fier q̃dã resi^a v̈ge dn̄io more ꝛ g̃nabit̃ ibi son⁹. aer g̃ q̃z de se facil̃r cedit: de se ẽ insonabilis. s̃z si sonare dz: oz q̃ aliq̃d corp⁹ teneat ip̃z vt nõ pmittat eũ sic facil̃r cedere vl̃ oz q̃ ip̃emet aer velociter scissus velociter attrahat̃ ꝛ forti⁹ ɔdẽset̃ ita vt possit resistere ꝛ sonũ facer̃.

Ulterius forte dubitaret aliq̃s. vtrũ idẽ sit son⁹ q̃d mot⁹ aeris. ꝛ v̈r q̃ sic. q̃ ph̃s dñt q̃ cũ ꝓhibeat̃ aer dissolui h⁹ mot⁹ son⁹ ẽ. ¶ In ɔ̃riũ ẽ: q̃z sic se h̃nt he d̃fie ad illas: sic se h̃nt he res c⁹ sũt he d̃fie ad illa c⁹ sũt he d̃fie: s̃z d̃fie soni nõ sũt d̃fie mot⁹. g̃ nec son⁹ ẽ idẽ q̃d mot⁹. q̃ aũt sic sit pz. q̃z d̃fie soni s̃t acutũ: ꝛ graue. d̃fie v̈o mot⁹ velox ꝛ tardũ: s̃z vt ifra i hac lectiõe dicet̃ velox ñ ẽ idẽ q̃d acutũ s̃z cãt̃ acutũ ex velocitate mot⁹: ꝛ graue ñ ẽ idẽ q̃d tardũ: s̃z cã i graue i sono ex tarditate i motu. itaq̃z si d̃fie soni ñ s̃t d̃fie mot⁹: s̃z cãnt̃ ex illis: son⁹ nõ erit mot⁹: s̃z cãbit̃ ex ip̃so. ¶ Dõn q̃ mot⁹ vt supra patuit ẽ sensibile cõe: son⁹ ãt ẽ sẽsibile ꝓpriũ. igit̃ q̃z differũt sensibilis cõia a ꝓpriis: oz sonũ eẽ aliã rẽ a motu. dicem⁹ igit̃ q̃ he sensibiles q̃litates cuiusmõi sũt son⁹ albedo nigredo calitas fritas ex motu cãnt̃: diff̃r tñ: q̃z aliq̃ cãnt̃ ex motu ꝛ ita q̃ cessãte motu nõ cessat forma. imo nõ ẽ ɔpleta for⁹ donec cesset mot⁹. nã in talib⁹ v̈ificat̃ q̃d d̃r i de g̃nã ꝛ c̃: q̃ h̃ntib⁹ ꝑñtib⁹ i mã cessat mot⁹. h⁹ aũt sũt q̃litates sẽsibiles alie a sono. son⁹ g̃ d̃ sic idncit̃ p motũ: q̃ tñ cessãte motu cessat son⁹. itaq̃z sic p sigillũ for⁹ iducit̃ i cera amoto tñ sigillo remãet figura illa in aq̃ v̈o si apponeret̃ sigillũ coaptaret se aq̃ figure sigilli. amoto tñ sigillo ꝑꝑ fluxibilitatẽ aq̃ stati tolleret̃ ip̃ssio a sigillo fcã. sic cessãte motu cessat son⁹. dicam⁹ g̃ q̃ mot⁹ ẽ cã soni: ꝛ ẽ cã aliarũ sensibiliũ q̃litatũ al̃r tñ ꝛ al̃r: q̃z mot⁹ cãt alias s̃sibiles q̃litates iq̃tũ ille s̃t teri mot⁹. ꝛ q̃z adepto terio oz vnã eẽ ꝑmanentiã ꝛ ꝑmãsiã adeptis talib⁹ q̃litatib⁹ oz cessare motũ. Son⁹ tñ sic cãt̃ a motu q̃ mot⁹ ẽ subm soni. ꝛ q̃z pa^z nõ ꝑhẽre eẽ ꝑmanẽs si subm hẽat eẽ successiuũ: oz q̃ son⁹ ñ hẽat eẽ ꝑmanẽs sic nec mot⁹. ꝛ cessãte motu oz cessare sonũ. nõ ẽ g̃ son⁹ idẽ q̃d mot⁹: s̃z fũdat̃ i motu ꝛ cãt̃ ab ip̃o. Q̃d v̈o dicebat̃ i ɔ̃riũ p ph̃z dicẽtẽ q̃ son⁹ ẽ mot⁹. dici dz q̃ illa ꝑdicatio nõ est formalis: sed cãlis. sic g̃ d̃r sonus mot⁹. q̃z causatur ab ip̃o sicut i de sensu ꝛ sensato d̃r odor fumalis euaporatio: q̃z causatur ex tali euaporatiõe. ¶ Deide cũ dic̃.

¶ Hic aũt ẽ in aurib⁹ edificat⁹: cũ hoc q̃ imobilis est: q̃tenus certe sentiat oẽs d̃ñtias motus. Propter hoc autẽ ꝛ i aq̃ audim⁹: q̃ñ ñ igreditur ad ip̃z ɔnãle aerẽ. S̃z neq̃z i aurẽ ꝑꝑ reflexiones ip̃si⁹. Cũ ãt hoc accidat: non audit. Neq̃z si miringa: sicut q̃ in pupilla pellis laborat.

¶ Oñso q̃lis sit aer exterior. q̃z ẽ isonabilis: ostẽdit q̃lis sit aer iterior: q̃z ẽ imobilis. hz. n. aer iterior q̃ndã motũ ꝓpriũ q̃ sp mouet̃. d̃r tñ eẽ imobilis q̃tũ ad mot⁹ exteriores: q̃z mot⁹ ille q̃nẽ hz ẽ dissilis ab oĩb⁹ exteriorib⁹ motib⁹. tria g̃ fac. q̃z p̊ oñdit quõ aer ɔnãlis iterior sit imobil̃. z° q̃d dixerat mãifestat p sig^m. z° mouet q̃dã q̃ñe circa p̃dicta. z° ibi (S̃z signũ.) z^a ibi (Uerũ ãt sonet.) Dic̃ g̃. q̃ h̃ ãt aer q̃ ẽ in aurib⁹ edificat⁹ cũ h̃ i. ꝑꝑ h̃ ẽ imobilis. q̃ten⁹ certe sentiat oẽs d̃ñs motus. i. oẽs d̃ñas soni exterioris. q̃rdiu g̃ manet ille ɔnãl̃ aer hñs motũ ꝓpriũ ex̃neũ ab oĩ motu exteriori: tãdiu saluat̃ in nobis audit⁹: ꝑꝑ h̃ aũt q̃z sic ẽ audim⁹ i aq̃ q̃dã ãt text⁹ h̃nt ñ audim⁹ i aq̃: s̃z ẽ l̃ra falsa. audim⁹ g̃ i aq̃: q̃d fit q̃z aq̃ ñ igredit̃ ad ip̃z ɔnãlez aerẽ: s̃z nz igredit̃ i aurẽ ꝑꝑ reflexiões fcãs ab aere ɔnãli. s̃z cũ h̃ accidat q̃ aq̃ igrediat̃ aĩal nõ audit: s̃z ꝑdit auditũ: nz ẽt audiret si miringa. i. si pellis cerebri: vt exponit ɔmẽ. sup. d̃strueret̃ sic̃ hõ nõ videt si laboret. i. si ifirmet̃ pellis q̃ ẽ in pupilla. ¶ Notãdũ ãt q̃ sic̃ hõ amitteret visũ si hũidũ aqueũ q̃d ẽ i oculo p ifirmitatẽ pellis pupille vel p aliquẽ aliũ mõz macularet̃ vl destrueret̃: sic hõ ꝑderet auditũ si aer q̃ ẽ nãl̃r edificat⁹ i timpano audit⁹ p itroitũ aq̃ i aurẽ vl̃ p destructiõnẽ pellis cerebri vel p aliquẽ aliũ mõz euanesceret vel tolleret̃. ¶ Nõn^m ẽt q̃ sic̃ organũ tact⁹ nõ ẽ denudatũ ab oĩ q̃litate sensibili: s̃z ẽ denudatũ a q̃litatib⁹ sensibilib⁹ q̃s p̃cipit: sic aer ɔnãlis iterior ñ ẽ denudat⁹ ab oĩ motu. s̃z a motib⁹ exteriorib⁹. hz. n. sp q̃ndã suũ ꝓpriũ motũ factũ p tot reflexiões auris q̃ hõie existẽ i aq̃ reflexiões ille nõ pmittũt aquã igredi ad aerem connalem. nec etiã pmittũt

ipsam ingredi in aurem. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 84 ¶ Sed signū est audiēdi: aut nō sonare semper aurē: sicut cornu. Semp. n. quodā ꝓprio motu aer mouet in aurib⁹: sꝫ sonus extraneꝰ: ⁊ ꝓpriꝰ est: ⁊ propter hoc dicit audire vacuo ⁊ sonāti: qꝛ audimus in hn̄te determinatū aerē.

¶ Qꝛ dixerat aerē ꝯnālē eē distinctū ab aere exteriori ⁊ hr̄e motū distinctū a motib⁹ exteriorib⁹. ꝓbat h̄ p signū di. signū āt audiēdi p aerē sic distinctū ⁊ hn̄tē sic distinctū motū vl̄ signū n̄ audiēdi sine tali aere sic moto ē sonare aurē sic cornu. nā sp aer ī aurib⁹ mouet̄ ꝓprio motu. sꝫ pcipim⁹ p hoc acceē sonū qꝛ sonꝰ ē motꝰ ext̄neꝰ. ⁊ nō ꝓpriꝰ illi aeri. ⁊ ꝓpter h̄ qꝛ sic ē dn̄t aliq nos audire vacuo. i. aere sonāte: qꝛ audim⁹ organo vel timpāo hn̄te talē dterīatū aerē. ¶ Nōn⁹ āt q si pōat man⁹ sup aurē aer q ē ī aure hn̄s qndā motū ꝓpriū ꝓpter manū appositā fac̄ mltas reflexiōes ⁊ multas repcussiōes ꝓpter q̄s vr̄ sonare auris sic cornu. iste ḡ sonitꝰ dꝫ eē nobis signū q in aurib⁹ ē qdā aer distinctus ab aere exteriori hn̄s motū distinctū ab exteriorib⁹ motibus.

Dubitaret fōte aliqs. vtꝝ sonꝰ hēat eē ī me⁹ realr̄. ¶ Dōꝫ q de sono sic ꝯsueuit distigui: qꝛ sonꝰ ī aliq̄ pte aeris ē realr̄ tm̄. ī aliq̄ vō itētōalr̄ tm̄. ī aliq̄ qdē itētiōalr̄ ⁊ realr̄ vt cū duo corpa se adiuicē collidūt ille aer ꝓ collisus hꝫ in se sonū realr̄ tm̄. sꝫ qꝛ ab illo aere ꝓ colliso ⁊ moto mouet̄ alia ps aeris: in illa pte aeris dupl'r erit sonꝰ. vꝫ. realr̄ īq̄tū mouet̄ ab aere pꝰus moto ⁊ itēriōaliter: qꝛ a sono exn̄te realr̄ ī aere pꝰus fracto mltiplicat̄ itētionalr̄ ī aere 2ᵒ moto. verꝫ qꝛ iste motꝰ defic̄ qn̄ puētū erit ad ptē illā aer' circa quā n̄ vlteriꝰ se ptēdit motꝰ: ē ibi sonꝰ itētōalr̄: n̄ realr̄. ¶ Sꝫ h̄ calūniā pat̄. qꝛ q̄ rōe a sono existēte realr̄ ī aere pꝰ fracto mltiplicat̄ itētionalr̄ in aere 2ᵒ moto pari rōne ab aere 2ᵒ moto mltiplicat̄ sonꝰ itētionalr̄ ī aere pꝰus fracto. nō ē. n. itelligibile q aliqd corꝰ susceptiuū itētiōis sit iux̄ corꝰ hn̄s illd realr̄: vel ēt hn̄s illd sꝫ itentionē fortē: qn fiat ibi mltiplicatio sꝫ itētionē illā. qre si in aere 2ᵒ moto ē sonꝰ realr̄: ⁊ ēt ē ibi sꝫ itentiōeꝫ fortē. cū aer ꝓ fracꝰ sit ꝯtinuꝰ aeri 2ᵒ moto: oꝫ ī aere pꝰus fracto eē sonū itētionalr̄. dicam⁹ ḡ q ī toto aere moto ē sonꝰ realr̄ ⁊ itentionalr̄: ita tm̄ q ab aere pꝰus fracto mltiplicat̄ itētionalr̄ ⁊ realr̄ q̄diu mouet̄ aer: ab aere tm̄ 2ᵒ moto mltiplicatur sonus ī aere pꝰus fracto itētionalr̄: ⁊ ēt realr̄ cū aer reflectit̄ ⁊ fit echo. nā sic ꝓ gnāt̄ sonꝰ ab aere pꝰus fracto vsq ad aerē vltio motū: ita cū echo ē fortis p reflexionē circlo poterit mltiplicari sonꝰ itētionalr̄ ⁊ realr̄ ab aere vltio moto vsq ad aerē ꝓ fractū. vbicūq itaq ē sonꝰ realr̄ ē ibi ⁊ itentionalr̄: sꝫ alicubi ē itētionalr̄ vbi n̄ ē realr̄. nā qn̄ dfic̄ motus aeris ī aere ꝓpinq̄ nō moto poterit eē sonꝰ itētionalr̄. nō tm̄ ē ibi realr̄: qꝛ cū sonꝰ realr̄ fundet̄ ī motu: n̄ plꝰ se ꝓtēdit realr̄ sonꝰ nisi q̄diu durabit actꝰ motꝰ. Dein cū dic.

Co. 85 ¶ Utrū āt sonat verberans: aut qd̄ vberat̄: aut vtrūq: mō aūt altero. Est. n. sonꝰ motꝰ possibilis moueri hoc mō: quo qdē saltantia a leuibus cū aliqs truserit. Non igit̄ sicut dcm̄ est: omne sonat qd̄ verberatur: ⁊ verberans: vt si obijciat̄ acus acui: sꝫ opꝫ qd̄ percutit̄ regulare esse: vt aer subito dissiliat ⁊ moueatur.

¶ Mouet q̄ndā qōnē circa ꝓtacta di. vtrū āt sonat vberās aut qd̄ vberat̄: ⁊ soluit q aut vtrūq sup. sonat mō aūt altero. nā vberās sonat īq̄tū aerē frāgit: vberatū vō inq̄tū aerē retinet ⁊ nō ꝑmittit ipꝫ faciliter frāgi. iō subdit q sonꝰ ē motꝰ possis moueri. h̄ mō q̄ qd ē mouent̄ saltātia a leuib⁹ cū aliqs truserit. i. fortiter ꝑcusserit cōpa leuia. igit̄ sic dcꝫ ē: nō oē qd̄ vberat̄: ⁊ oē vberās ē sonās: vt si obijciat̄ acus acui nō sit sonꝰ: sꝫ oꝫ q ꝑcutit̄ regulare eē vt aer subito dissoluat̄ ⁊ moueat̄: ⁊ fiat sonꝰ. ¶ Nōn⁹ q cū corꝰ planū ⁊ regulare ⁊ lene ꝑcutit̄ ad aliud corꝰ q ē tale: tūc vt dicebat̄ corpꝰ ꝑcutiēs frāgit aerē: corꝰ vō ꝑcussū tꝫ ipꝫ ⁊ facit ipꝫ saltare ⁊ resilire. aer vō sic trusus. ⁊ sic resiliēs: vel aer q pt moueri sic resiliēdo ⁊ saltādo fac̄ sonū. n̄ ḡ eod mō cāt sonū corꝰ vberās ⁊ vberatū. ⁊ ēt vt pꝫ: vt fiat talis resilitio ⁊ talis saltatio aeris oꝫ eē corꝰ regulare qd̄ ꝑcutit̄ ad h̄ q bn̄ sonet. regulare. n. erit si sit planū vel ꝯcauū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Dn̄e āt sonātiū in sono ꝑm actuꝫ ondunt̄. sic. n. n̄ videntur colores sine lumine: sic neq sine sono acutum ⁊ graue. Co. 86.

¶ Determīat de dn̄tijs soni. circa qd̄ tria fac̄. qꝛ ꝓ fac̄ qd̄ dictū ē. 2ᵒ docꝫ sumere hꝰ dn̄tias. 3ᵒ manifestat qd̄ dixerat. 2ᵃ ibi. (Hec aūt dn̄r) 3ᵃ ibi. (Nꝫ tm̄ velox.) Dicit ḡ. q dn̄e sonātiū cuiusmōi sūt acutū ⁊ graue ondunt̄. i. manifestant̄ ī sono ꝑm actū: qꝛ sicut nō vident̄ colores sine lumīe sic nꝫ cognoscit̄ acutū ⁊ graue sine sono.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ vr̄ nō bn̄ dcm̄ eē q dn̄e soni fiāt p sonū in actu: imo magl' eꝰ sonꝰ vr̄ fieri in actu p suas dn̄as: qꝛ sp genꝰ hꝫ rōnem potētie: dn̄a vō rōneꝫ actꝰ. ¶ Dōꝫ q acutū ⁊ graue dupl'r pn̄t ꝯsiderari. ꝓ vt se tenēt ex pte corpoꝝ sonātiū: ī qb⁹ n̄ ē formalr̄ sonꝰ. nā dr̄ chorda aliq̄ eē acuta q̄ reddit acutū sonū vl' dr̄ grauis: si faciat sonū grauē. ⁊ tm̄ formalr̄ sonꝰ n̄ ē ī chorda sꝫ ī aere. 2ᵒ pn̄t ꝯsiderari dn̄e soni: vt hn̄t eē ī corpe ī q̄ ē formalr̄ sonꝰ. ꝯstat aūt q nō pcipit̄ sonꝰ nisi hēat eē formalr̄ ⁊ in actu. dn̄e ḡ corpoꝝ sonātiū in qb⁹ nō ē sonꝰ nisi vtualr̄ cālr̄ cognoscūt̄ p sonū fcm̄ in actu. i. p sonū fcm̄ in actē: ī q̄ hꝫ eē sonꝰ formaliter ⁊ ī actu q̄re sic nō discernim⁹ colores nisi p lumē: qꝛ n̄ pn̄t imutare visuꝫ sine lumīe: sic nō cogscim⁹ dn̄as sonantiū nisi fiat ī aere actu sonꝰ: qꝛ nō pōt imutari audit⁹ nisi a sono actu facto. ¶ Aduertēdū tm̄ q colores hn̄t ī se aliqd formalr̄: vn̄ pn̄t videri ꝓpter qd̄ sunt p se visibiles: tm̄ vt dicebat̄: qꝛ colores nāꝫ illā p quā sūt formalr̄ visibiles ꝑticipāt icōplete: nō pn̄t mouere diaph. nisi sit dispositum: ⁊ nisi sit actu illuminatū. sꝫ corpa sonātia nō sic se hn̄t: qꝛ corpa sonātia formalr̄ nihil ī se hn̄t de sono nō ḡ ē sile p oēm mōꝫ de dn̄tijs corpoꝝ sonātiū respectu soni in actu ⁊ de dn̄tijs colorū respectu lucis: tm̄ q̄tū ad h̄ ē sile: qꝛ sic n̄ possum⁹ pcipe dn̄as corpoꝝ sonātiū sine sono ī actu sicut vr̄: nec dn̄as colorū sine luce. q aūt arguebat̄ de gn̄e ⁊ dn̄a laborabat rō in equoco: qꝛ h̄ nō loq̄t̄ phs de dn̄tijs sonoꝝ q̄ dn̄t sonā ī actu sꝫ de dn̄tijs corpoꝝ sonātiū. vt pꝫ tā ex noua trāslatione q̄ ex veteri q̄ dn̄t sonū nō formalr̄ in actu: sꝫ cālr̄ ⁊ ivtute: dato tm̄ q loq̄ret̄ phs de dn̄tijs sonoꝝ adhuc possꝫ saluari textus eiꝰ: qd̄ quō verū sit nō ē pn̄tis speculatōis. ¶ Aduertēdū tm̄ q lꝫ phs loq̄t̄ de dn̄tijs sonātiū: tm̄ qꝛ corꝰ sonās nō dicit̄ acutū nisi faciat acutū sonū: nec dr̄ graue nisi faciat talē sonū: nō ī sentētiando ⁊ ꝯtinuādo n̄ curauim⁹ distiguere inter has differētias ⁊ illas: ex quo q he differētie illis habeāt esse annexum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec autē dn̄r scd̄m metaphoraꝫ ab illis que tanguntur. Acutuꝫ. n. mouet sensuꝫ ī pauco tēpore multuꝫ: graue āt in multo tpe paucum.

¶ Docꝫ sumere hoiꝰ dn̄as di. q h̄ aūt. i. he dn̄e dicunt̄ ꝑm metaphorā ab illis que tāgunt̄. nā sꝫ metaphorā ⁊ ꝑm similitudinē dn̄arū tangibiliū sumpte sunt differentie sonantiū. nā sicut acutū in tactu ē q mouet sensuꝫ in pauco tempore multuꝫ: graue aūt qd̄ in multo paucū: sic sup. ⁊ in auditu acutū mouet sensuꝫ auditus in pauco tēpore multū: graue vō in multo paucū. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Neq tamen velox est acutū: graue autēꝫ tardum: sꝫ fit hoc qdem ꝓpter velocitatem huius

motus: illud aūt ꝓpter tarditatem.

¶ Declarat qđ dixerat. nā in determinādo de drīis soni fecerat mētionē de motu. iō in declarādo lctū duo fac. qr ꝑmo ondit q̄lr drīe soni se hēant ad drīas mot⁹. 2° declarat q̄lr se hēant ad drīas act⁹ ibi. (Et vr̄ silitudinē.) dic ḡ. q2 tīz velox ē acutū: graue aūt tardū. q. d. ꝙ graue ⁊ acutuz q̄ sunt drīe soni nō sunt velox ⁊ tardū q̄ sūt drīe mot⁹. sic nec son⁹ ē mot⁹: cōīr tñ he drīe ab illis sic son⁹ causaf a motu. iō subdit ꝙ h̄ gdē. s. acutuz fit ꝑꝑ velocitatē h⁹ mot⁹: sꝫ ꝑꝑ tarditatē illi⁹. s. mot⁹ sup fit graue. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Et videt̄ silitudinē hr̄e circa tactum cū acuto ⁊ hebeti. Acutū. n. q̄si pungit: hebes q̄si pellit: ꝑꝑ id qđ mouet hoc gdē in pauco: illud āt multo. Quare accidit hoc gdē velox: illđ aūt tardū eē. ¶ De sono igitur sic determinatū est.

Cō. 87.

¶ Ondit q̄lr se hēant he drīe soni ad drīas tact⁹ dic. ꝙ ⁊ vi dent̄ silitudinē hr̄e circa tactū cū acuto ⁊ hebeti. graue ḡ ⁊ acutū i sono hīt silitudinē cū acuto ⁊ hebeti in tactu: quia acutū ē qđ pūgit: hebes vō qđ pellit. ⁊ h̄ ꝑꝑ id qđ h̄ gdē. s. acutū mouet in pauco tꝑe multū illud vō. i. hebes in mlto paucū: q̄re accidit eē h̄ gdē. i. acutū velox. illđ vō. i. hebes eē tardū: ⁊ q2 sup. sic ē circa drīas soni: q2 acutū seqt̄ motū velocē: graue vō motū tardū oꝫ eē q̄dā metaphorā: ⁊ q̄ndā silitudinē īter drīas sonoꝝ ⁊ drīas tāgibiliū. his ḡ habitis īpōn finē tractatui de sono dicēs. de sono igit̄ sic determinatū sit. ¶ Nōn̄ āt ꝙ acutū pōt fieri vel ex vno motu. et tūc oꝫ motū illū eē velocē: vel ex multis motib⁹. ⁊ tūc opꝫ mot⁹ illos eē spissos: vt pꝫ in chorda q̄ si bñ sit extēsa facit plres mot⁹ in aere ⁊ magis vberat ipꝫ: ⁊ reddit sonū magis acutū. cū ḡ oīc p̄hs acutū fieri ex motu veloci: itelligendū ē de acuto qđ gnāt̄ ex vno motu. ¶ Nōn̄ etiā ꝙ nec drīe soni sunt drīe motus: sed sunt ānexe illis. nec tales drīe sūt drīe tactus: sed hñt similitudinē cū illis.

Vox aūt son⁹ gdez est aīati: inaīati. n. nullus vocat: sꝫ fm silitudinē dr̄ vocare: vt tibia: ⁊ lira: ⁊ q̄cūq3 alia inaīatorū extensionez hñt: ⁊ melodiā ⁊ locutionē. Assimilat̄. n. q2 ⁊ vox hoc habet.

¶ Postq̄ p̄hs determiauit de sono simplr. in pte ista determinat de q̄dā spē soni q̄ dr̄ vox. circa qđ duo fac. q2 ꝑ venatur mēbra diffōnis ei⁹. 2° īfert diffōnē vocis tāq̄ venataz ibi: (q̄re pcussio respirati.) ¶ Ad cui⁹ ꝑme ptis nōn̄ ꝙ i diffōne vocis q̄ttuor ponunt̄. diffinit̄. n. vox ꝙ ē pcussio respirati aeris fcā ab aīa q̄ est in his ptib⁹ ad vocalē artariā. respirat̄. n. aer ⁊ attrahit̄ circa has ptes: vt circa pulmonē ⁊ cor: ⁊ ille aer sic attract⁹ ꝑ vtutē aīe repcutit̄ ad vocalē artariā siue ad cānā pulmonis: ⁊ fac vocē. in venādo ḡ vocis diffōnē q̄ttuor facit. q2 ꝑ ondit ꝙ repcussio illa q̄ est vox fie ab aīa. 2° declarat qđ ē respirati aeris. 3° manifestat ꝙ opꝫ illū aerē eē respiratū in his ptib⁹. i. circa has ptes: vt circa pulmonē ⁊ cor. 4° ondit ꝙ oꝫ illū aerē respiratū repcuti ad organū qđ dr̄ vocalis arteria. ex his aūt q̄ttuor: vt pꝫ: cōstat tota diffō vocis. 2ª ps icipit ibi. (Multa aūt aīaliū.) 3ª ibi. (Vox aūt son⁹.) 4ª ibi (Organū aūt respirationis.) In ꝑª pte itēdit talē rōnez son⁹ ille q nō cōpetit nisi rebus aīatis: oꝫ ꝙ sic fact⁹ ab aīa: sꝫ vox nō ɔpetit nisi rebus aīatis. ḡ vox est son⁹ fact⁹ ab aīa. de hac aūt rōne nō ponit nisi mediū. vꝫ. ꝙ vox nō ɔpetit nisi reb⁹ aīatis ⁊ ꝙ nullū inaīatū hꝫ vocē. lꝫ possit forte hr̄e aliquā silitudinē vocis. iō ait ꝙ vox aūt ē gdā son⁹ aīati. ⁊ subdit ꝙ nullū iaīatoꝝ vocat. i. hꝫ vocē: sꝫ forte hꝫ silitudinē dr̄ aliqđ inaīatū vocare: vt tibia: ⁊ lira: ⁊ q̄cūq3 alia iaīatoꝝ hñt extensionē ⁊ melos et locutionē, assimulant̄. n. talia vociferātibus: ⁊ vident hr̄e vocē: q2 vox hꝫ h̄. ¶ Notādū aūt ꝙ vt cōiter ponit̄ vox tribus vr̄ differre ab aliqs simplicib⁹ sonis. ꝑ q2 vox hꝫ q̄ndā extēsionē siue q̄ndā ꝓtēsionē. aliq. n. simplices soni cito trāseunt: sꝫ q2 vox fit ab aīa respirāte aerē ⁊ retinente hꝫ aerē respiratū: son⁹ q ē vox nō ita cito trāsit: sꝫ hꝫ q̄dā ꝓtēsionē ⁊ durationē fꝫ appetitū aīe. 2° vox hꝫ q̄dā melodiā ⁊ ɔsonātiā. son⁹. n. fact⁹ simplr: eo ꝙ ex simplici ictu fiat: ɔsonātiā q̄ cāt̄ur ex diuersitate ⁊ ꝓportiōe sonoꝝ in se non hꝫ. 3° in voce ē q̄dā discretio ⁊ iterruptio sonoꝝ: q2 in voce fiūt varie repcussiōes aeris. ex hac aūt distictōe sonoꝝ hꝫ vox ꝙ sit locutio vel ꝙ sit ōrō. nā ōrō ad q̄titatē discretaz ptinet: vt pꝫ i p̄dicamētis. igit̄ q2 lira ⁊ tibia ⁊ hōi istra hñt h̄ ꝑ q̄dā silitudiez. ista tria ēt ꝑ q̄dā silitudiez drīr hr̄e vocē.

Dubitaret forte aliqs de sono facto ex lira vl ex chordis cithare: quō son⁹ ille cōtingat. nā si son⁹ ɔtigit ex corpib⁹ se vberātib⁹: ita ꝙ corp⁹ vberās mouet ⁊ frāgit: cor⁹ vō vberatū aerē retinet ne cito soluat̄ sꝫ fiat ibi q̄dā violētia ex q̄ cāet̄ sonus: nō vr̄ ꝙ h̄ possim⁹ saluare in sono fcō ex chordis lire: non. n. est dōm ꝙ pēna pcutiēs chordā aerē frāgat. chorda vō retineat aerē. ne cito soluat̄. sꝫ fiat ibi q̄dā violētia ⁊ cāet̄ son⁹: q2 pēna modicū de aere mouet. ⁊ illa ps chorde ad quā pcutit̄ pēna modicū posset de aere retinere: q̄re vel nullus resultaret ibi son⁹ vl valde exilis. ¶ Dōz ḡ ꝙ h̄ mō fit son⁹ ex pcussione chorde sic fit son⁹ ex motu corrigie vl ex motu vge. vga. n. vel corrigia velociter mota in aere cāt sonū: q2 vt dictū ē aer velociter scissus ꝑ vgā ꝓpter tractū a vacuo: vel ꝓpter tractū ne sit vacuū aer ille scissus velociter ɔgregat̄: ꝓpter qđ fit ibi q̄dā ɔdēsatio rōne c⁹ est ibi resistētia q̄dā. ⁊ fit ibi son⁹: sic ex vna pcussiōe chorde dat chorda multos ictus. ꝑ q̄s ict⁹ velociter scidit aerē. q aer velociter scissus velociter ɔgregat̄: ⁊ resistit chorde trementi: q̄re cāturibi son⁹: ⁊ inde ē et q̄to chorda magl extēdit̄ acutiorē hꝫ sonū: q2 talis chorda pcussa magis tremit ⁊ dat plures ict⁹: q̄re cāt maiorē sonū. nō ḡ fit son⁹ ex pcussiōe chorde: q2 penna expellat aerē q ē in chorda: sic fit son⁹ ex pcussione lapidū q2 vn⁹ lapis frāgit aerē exitē i alio lapide. sꝫ h̄ fit q2 chorda pcussa tremit ⁊ dat multos ict⁹ i aere ⁊ cāt sonū. ¶ Vl soquō ex diuersitate chorde si sit alr ⁊ alr extēsa cātur ali⁹ ⁊ alius sonus.

Dubitaret forte aliqs. vtrū ex diuersitate corpoꝝ solidoꝝ cāet̄ ali⁹ ⁊ ali⁹ son⁹. ⁊ vr̄ ꝙ nō. q2 si nō fit sonus nisi q2 cor⁹ vberās aerē frāgit. cor⁹ vō vberatū aerē tꝫ: ⁊ facit ipꝫ resilire: ⁊ nō pmittit ipꝫ frāgi nisi cū q̄dā violētia: q2 cū q̄cūq3 corpa dura vident̄ sufficere ad h̄ efficiēdū. nō vr̄ ꝙ alr sonet vnū cor⁹ duꝝ q̄ aliđ. ¶ In ɔtrīū ē q2 ad frīū pzar gētū eē magis sonoꝝ q̄ ferrū ⁊ q̄ plūbū. ¶ Dōz ꝙ i sono ē tria ɔsiderare. vꝫ. cor⁹ expelles: aerē explsūz: ⁊ modū expellēdi. rōne aerl expulsi opꝫ corpa sonātia eē dura vt possint aerē expellere. ideo ē ꝙ lana ⁊ pili nō faciūt sonū. q2 lana pcutiēs nō bñ frāgit aerē: lana vō pcussa nō bñ tꝫ aerez vt nō pmittat ipꝫ velociter frāgi. ⁊ faciat ipꝫ cū q̄dā violētia resilire. 2° rōe modi expellēdi oꝫ corpa sonantia eē regularia vt ꝙ sint plana vel ɔcaua. nā non q̄cūq3 mō expulsus aer fac sonū. sꝫ oꝫ aerē pcussum resilire sic resilit pille pcussa ad terrā. nā cū vnū cor⁹ planū pcutit̄ ad aliđ corp⁹ planū pcussuz ñ cedit aeri illi quē cor⁹ vberās pellit ⁊ mouet: ⁊ ñ cedēdo ei fac aerē illū saltare ⁊ resilire cū q̄dā violētia sic q2 terra nō cedit pille. si pilla pcutit̄ ad terrā oꝫ eā saltare ⁊ resilire. igr̄ vt fiat talis saltatio ⁊ talis resilitio aeris: oꝫ eē planū ⁊ regulare qđ pcutit̄: vl oꝫ ipꝫ eē ɔcauū: q2 ⁊ in ɔcauo hꝫ fieri talis saltatio ⁊ talis resilitio: q2 vt supra dicebat̄ nō potenti aere exire a ɔcauis faciūt ɔcaua ex repcussiōe multos ictus post ꝑmū. 3° in sono sunt cōsideranda corpa expellentia aerē ⁊ q̄tum ad h̄ q̄to corpora sunt magis ⁊ magis tremētia magis sonāt. nā sicut chorda ma-

gis exteñs qr ꝑcussa magis tremit ꝛ dat plures ictus. ideo alij⁹ sonat: sic corpora bñ tremẽtia ex ꝑcussiõe facta in eis plures actus faciũt in aere ꝛ fit ibi alior sonus. si aũt q̃rat̃ q̃ corpora sunt illa q̃ magis tremũt: vt cõtra ponit̃ are qui est de ꝯpõne corpoꝝ si sit in eis bñ disposit⁹ corpa illa bñt bonũ sonũ: cuiusmodi sunt argẽtũ ꝛ es. corpa vo magis accedẽtia ad nãz terrestrẽ ꝛ min⁹ bñtia de are in ꝯpõne sui pei⁹ sonãt: vt. ps in plũbo ps igit̃ q̃ corpora meli⁹ sonãt. nã dura meli⁹ sonãt q̃z nõ dura: ꝛ regularia: vt plana ꝛ ẽt ꝯcaua melius sonãt q̃z nõ regularia: ꝛ tremẽtia ꝛ bñtia bñ dispositũ aerẽ. q̃ e si de cõpõne sui meli⁹ sonãt q̃z q̃ nõ sunt talia. vbi aũt oĩa ista ꝯcurrũt ꝙ sic vt corpa dura reglaria ꝛ bñ sonora resultat ibi optimus sonus. ℂ Deinde cũ dicit.

ℂ Multa aũt aĩalium vocẽ non hñt: vt que sunt sine sanguine: ꝛ sanguinẽ hñtium pisces hoc rationabilr: siqdem aeris motus sonus est.

ℂ Ondit ꝙ repcussio illa q̃ ẽ vox est respirati aeris. B ps ꝑ B: qr nõ hñt vocẽ nisi respirãtia. duo g̃ fac. qr ꝑ ostẽdit sola respirãtia hr̃e vocẽ. 2⁰ remouet q̃dã cauillationẽ de qbus dã piscib⁹ nõ respirãtib⁹ q videnť hr̃e vocẽ ibi: (sz qr dicũtur.) Dic̃ g̃. ꝙ multa aũt de nũero aĩaliũ vocẽ nõ hñt vt illa q̃ sũt sine sanguĩe: ꝛ pisces q sunt de nũero hñtiũ sanguinẽ. sup. nõ hñt vocẽ: ꝛ B rõnabilr si qdẽ son⁹ q est vox ẽ aeris motus: aeris sup. respirati. ℂ Notãdũ ãt ꝙ sic ꝑ ꝑmaꝫ ꝑtez vbi ꝓbabat̃ ꝙ sola aĩata hñt vocem habebat̃ ꝙ vox eẽt son⁹ factus ab aĩa sic per hanc ptem vbi ostenditur ꝙ sola respirantia habent vocez. habetur scda pars diffõnis vocis. vz. ꝙ vox ẽ son⁹ aeris respirati. ℂ Deĩde cũ dicit.

ℂ Sz qui dicunť vocare: vt qui in Achelco sonant branchis: aut quodã altero huiusmodi.

ℂ Remouet q̃dã cauillationẽ poßz fieri circa ꝑdicta di. ꝙ si pisces q dñr vocare. i. hr̃e vocẽ: vt illi q sũt in acheleo. i. in illo flumĩe vt sonat alia lr̃a: sonãt brãchis. aut quodã alio mõ hꝫ istro. q. d. ꝙ pisces ꝛ oĩa nõ respirãtia carẽt voce. ꝛ si videranť aliqñ hr̃e vocẽ B ẽ qr cũ brãchis vel cũ aliquo alio istro faciũt sonũ silez voci. ℂ Deĩde cũ dicit.

ℂ Vox aũt sonus aĩalis est: ꝛ nõ qualibz parte. Sz qm̃ oẽ sonat verberãte aliquo: ꝛ ad aliqd in aliquo. Hoc aũt ẽ aer: rõnabiliter vtiqꝫ vocabunt hec sola quecũqꝫ suscipiunt aera.

ℂ Venať tertiã ptẽ vel pticulã diffõnis vocis. vz. ꝙ vox ẽ son⁹ respirati aeris nõ in q̃lz pte: qr aer respirat⁹ nõ ad q̃libet ptẽ trahiť: sz fit hꝫ tract⁹ ad aliquã ptez determinatã: vt ad pulmonẽ ꝛ coꝛ. circa B aũt duo fac̃ qr ꝑ facit. qd dcm̃ ẽ. 2⁰ qr mẽtionẽ fecerat de aere respirato: oñdit quõ nã vtitur hꝫ respirato aere ibi. (aere. iã. n.) Dic̃ g̃. ꝙ vox ãt ẽ son⁹ aĩalis sup. respirãtia ꝛ nõ q̃libz pte. i. nõ ad q̃libz ptẽ respirãť hꝫ are nec od q̃libz ptẽ fit attractio hꝫ aeris respirati: sz hꝫ attractio fit circa pulmonẽ ꝛ coꝛ. addit aũt ad confirmationẽ h⁹ dicti. vz. ꝙ oꝫ aerẽ eẽ respiratũ: vt fiat vox dicẽs: ꝙ sonat. i. fit son⁹ vberãte aliq̃ ꝛ ad aliqd ꝛ in aliq̃. B ãt in quo fit hꝫ reuerberatio ẽ aer. ꝛ qr sic ẽ rõnabilr vtiqꝫ B sola aĩalia vocabũt q̃cũqꝫ suscipiũt aerẽ. i. q̃cũqꝫ respirãt.

ℂ Nõn⁹ aũt B qd dcm̃ ẽ ꝙ vox ẽ son⁹ aĩalis nõ q̃libz pte ꝑ B ꝙ dicit nõ q̃libz pte itelligi posset vocalis arteria q̃ est organuz vociferãdi: sz vt cõplete habeãť pticule posite in diffõne vocis melius est vt exponať de aere respirato ꝛ attracto nõ ad q̃libz ptẽ: sz ad polmonẽ ꝛ coꝛ.

Dubitaret forte aliqs. qr illa tria q̃ phs tetigit. vz. ꝙ son⁹ fit vberãre aliquo ꝛ ad aliqd et in aliquo nõ videnť rẽ distĩcta. nã aer ipse est illud qd verberat ꝛ in quo verberať. ℂ Dõz ꝙ ad vocẽ cõcurrũt tria. vz. aĩa vberãs ꝛ vocal arteria ad quã hꝫ fit reuerberatio. ꝛ ẽt are in quo fit hꝫ reuerberatio. ita tñ ꝙ aer fungit̃ vice duoꝝ. nã aer est illũ qd vberať ꝛ qd repcutiť ad vocalẽ arteriã: ꝛ ẽt est mediuz in quo fit talis reuerberatio: qd in multis alijs ꝯtigit. nã si ducať virga ꝑ are ibi are resistet virge ꝛ hẽbit se tanq̃z aliqd ꝑcussuz ꝛ ẽt habebit se vt me⁹ in quo ex hꝫ percussione generať sonus duplr: itaqꝫ potent legi littera phi. ꝑmo. vt li aliqd ꝛ in aliquo exponať de aere alr ꝛ aliter accepto. naz ipe aer se hꝫ vt aliqd ꝑcussuz ꝛ vt mediũ in quo fit sonus. est g̃ sensus. ꝙ fit sonus vberãre aliquo. i. aĩa: ꝛ aĩa dico verberante aliqd. i. aerez: ꝛ in aliquo. i. in aere vel possumus exponere: vt ꝑ li aliqd itelligatur vocalis arteria ꝛ per li aliquo itelligatur aer. est g̃ sensus ꝙ ad sonũ qui est vox ꝯcurrit aliquid verberãs vt aĩa ꝛ aliqd sup. ad qd verberať vt vocalis arteria ꝛ hꝫ reuerberatio fit in aliquo. i. in aere. quõ aũt in sonis alijs a voce ꝯcurrãt ibi B tria. vz. ꝙ sit ibi aliqd vberãs ꝛ aliqd qd verberatur ꝛ aliquid in quo fit vberatio videre non est difficile. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Jaz. n. aere respirato vtiť natura in duo opera: sic ligua ꝛ in gustũ: ꝛ in locutionẽ. Quoꝝ qdẽ gustus nec̃ius ẽ. vñ ꝛ in plurib⁹ iest: interpretatio aũt est pp bñ esse. Sic ꝛ spũ: ꝛ ad calorẽ interiorẽ tanq̃z necessariũ. Causa aũt in alteris dicta est: ꝛ ad vocẽ vt fit qd bene.

ℂ Qr fecerat mentionẽ de aere respirato ostẽdit quõ natura vtiť hꝫ aere dicẽs: ꝙ iam respirato aere vtiť nã in duo opera: sicut lingua vtiť in duo opa in gustum ꝛ locutionẽ: quoꝝ qdem gustus est quid nec̃ium. vnde ꝛ pluribus iest interpretatio aũt. i. locutio est ꝑpter bene esse. sic ꝛ spiritu. i. aere respirato vtiť nã in duo opera: quoꝝ vnũ est necessariũ aliud ad bene esse nam ad calorẽ iteriorẽ temperandũ vtitur nã aere respirato tanq̃z ad id qd est nec̃iuz. cã ãt quare B sit nec̃ium dicta est in alteris. i. in libro de inspiratione ꝛ respiratiõe: ꝛ vtitur ẽt nã aere respirato ad vocem nõ sicut ad nec̃iuz: sz sicut ad bene esse. ℂ Notãdũ aũt ꝙ nec oĩa aĩalia loquunť: nec ẽt oĩa hñt gustũ. sunt. n. aliqua aĩalia imperfecta: q b⁹ inest tactus tm̃. talia eni in suscipiẽdo alimẽtũ nõ ꝑcipiunt drĩas gustabiliũ: sz tangibiliũ. delectanť tñ talia in suscipiẽdo alimentũ: sicut delectať sensus tactus cũ ꝯiungiť tangibili ꝯuenienti. nec gustus g̃ nec locutio inest oĩbus aĩalib⁹. verũ qr gustus magis est necessarius ꝛ magis facit ad esse: locutio aũt magis ad bñ eẽ: io dictũ ẽ ꝙ gustus inest plurib⁹ aĩalib⁹ q̃z locutio.

Dubitaret forte aliqs. vtrꝫ locutio sit hoĩ nãlis. videť ꝙ sic: qr si nã vtiť ligua i duo opa: in gustũ ꝛ locutionẽ: sic vtiť aere respirato ad duo opa. ad refrigeriũ calõis ꝛ ad vocẽ oꝫ ꝙ gustare ꝛ loq sint opa nature: sz opa nãe sunt nãlia. oꝫ g̃ ꝙ loq sit qd nãle. ℂ P. sz phs ꝑ politi. hoĩ sermonẽ nã dedit: sz id qd dať alicui a nã ẽ nãle. g̃ ꝛc. ℂ In ꝯtrũ ẽ qd scribiť ꝑ ꝑ yermẽias. vbi dr̃ ꝙ quẽadmoꝫ nec lr̃e oĩb⁹ redẽ: sic nec redẽ voces. vult g̃ ibi phs ꝙ lr̃e ꝛ voces sint ad placitũ loq itaqꝫ ad placitũ erit. nõ a nã. ℂ Dõz ꝙ aliqd aliqñ vlr sumptũ ẽ nãle: qd tñ sz spãlẽ ꝯsiderationẽ ẽ ad placituz. vt punire furẽs ẽ de iure nãli. sz tñ punire B mõ vel illo eos: vt ꝑ suspẽdiuz. vel per trũcationẽ capitis ẽ ad placitũ: ꝛ qr nãlia sr̃ eadẽ apd oẽs: q̃ vo sũt ad placitũ diuersificanť: ide ẽ ꝙ apud oẽs puniũtur fures: sz apud oẽs nõ puniunť eodẽ mõ. sic g̃ punire fures ẽ de iure nãli: punire tñ eos sic vel sic: est de iure positiuo: sic loq ꝛ hr̃e s̃monẽ ẽ hoĩ nãle: sz loq B ydioma vel illud ẽ ꝑ artẽ ꝛ ad placitũ. dñr. n. nãlia illa ad q̃ hẽmus nãlẽ ĩpetũ. q̃lz. n. hõ hꝫ nãlẽ ĩpetũ vt loq̃tur: ꝛ vt exꝑmat ꝑ sermonẽ ꝙ mẽte ꝑcipit: sz ꝙ talis exꝑssio vel talis locutio fiat ꝑ B vbũ vel ꝑ illud B adinuẽtũ ẽ ꝑ artẽ ꝛ ad placitũ in-

de est ꝙ oēs hoīes loquunt̄ : q2 loqui est quodāmō nāle : sꝫ nō oēs loquūt̄ h ydioma vel illō q2 sic vel sic loq nō ē nāle : sꝫ ad placitū. Argumenta autē pro ⁊ contra soluta sunt per iam dicta. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 89. ¶ **Organū autē respiratiōis vocalis arteria est. Cui⁹ autē cā hec ps est pulmo. hac. n. pte plus habēt calorē pedib⁹ gradiētia alijs : indiget aūt respiratiōe : ⁊ circa cor locus prim⁹. Unde necesse est interius respirāte ⁊ ingredi aerem.**

¶ Uenat̄ q̄rtā pticulā positā in diffōne vocis. vꝫ. ꝙ pcussio q̄ est vox fit ad vocale arteriā vel fit ad organū : qḋ dī vocalis arteria dicēs ꝙ organū aūt respiratiōis ē vocalis arteria h⁹ respiratiōis cā est h pars. vꝫ. pulmo. q2 hac parte. i. circa pulmonē gradiētia pedibus plꝰ hñt calorē alijs. ⁊ subdit ꝙ īdiget aūt respiratiōe. sup pl'mo. ⁊ addit ꝙ ⁊ circa cor est loc⁹ pmus sup. caloris. vñ necesse ē interius respirāte īgredi aerē refrigerātē calorē illū. ¶ Nōn^m āt ꝙ pulmo ē ppinquus cordi : ⁊ q2 circa cor ē pmus loc⁹ caloris nō solū cor : sꝫ ēt pulmo q ē circa cor indiget aere respirato ad tēperādū calorē illū. ¶ Nōndū ēt ꝙ p h̄ spiratiōne ⁊ respiratiōnē imittit̄ aer fridus ⁊ expellit̄ calēs : sꝫ fm̄ comment. h ē pp aliud ⁊ aliud : q2 ꝙ exhat̄ aer imissus h ē pp pulmonē : sꝫ ꝙ imittat̄ aer recens ⁊ fridus h est magis ppter cor. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 90. ¶ **Quare pcussio respirati aeris ab aīa : q̄ est in his partibus ad vocalē arteriam vox est.**

¶ Cōcludit diffōnem vocis tāq̄ venatā. circa qḋ duo fac. q2 p̄ facit qḋ dcm̄ est. 2° manifestat quodā qḋ erat dubiū in diffōne ptacta ibi. (Non. n. oīs.) Sunt aūt q̄tuor declarata circa diffōnez vocis p̄. ꝙ vox est repcussio facta ab aīa. 2° ꝙ h̄ repcussio est respirati aeris. 3° ꝙ ille aer respirat̄ circa has ptes : vt circa pl'monē ⁊ cor. 4° ꝙ repcussio h⁹ aeris respirati fit ad vocalē arteriā. h ē q̄ qḋ ait dicēs. q̄re vox ē repcussio respirati aeris facta ab aīa : q̄ repcussio vl' q̄ respiratio est in his ptibus ad vocalē arteriā. ¶ Nōn^m aūt fm̄ quosdā h qḋ dr̄. q̄ est in his ptibus. exponēdū ē de aīa. dñt. n. ꝙ vox ē repcussio facta ab aīa q̄ aīa est in his ptib⁹. i. circa cor. nō ꝙ aīa nō sit ī q̄lꝫ pte corpis : s; q̄tū ad aliqḋ op⁹ vt q̄tū ad motū : aīa pncipalr̄ vr̄ ē ī cōde. meli⁹ ē tñ vt li q̄ referat̄ ad repcussionē vel ad respirationem : vt dicat̄ ꝙ vox est repcussio respirati aeris facta ab aīa ad vocalē arteriā q̄ respiratio fit in his ptibus. i. circa has ptes : vt circa pulmonē ⁊ cor. nā aer respiratur ⁊ attrahitur per virtutez aīe ad pulmonez ⁊ cor : ⁊ ille aer sic respirat⁹ ⁊ repercussus ad vocalē arteriā facit vocē. ¶ Deide cum dicit.

¶ **Nō. n. oīs aīalis son⁹ vox ē : sicut diximus. Est enim ⁊ lingua sonare : ⁊ sic tussientes : sꝫ oꝫ aīatū esse verberās : ⁊ cū imaginatione aliq̄. Significatiuus. n. q̄daꝫ son⁹ ē vox : ⁊ nō respirati aeris sic tussis : sꝫ isto v̄berat eū q ē ī arteria ad ipam.**

¶ Manifestat qḋdaꝫ qḋ erat dubiū in diffōne pdicta. dixerat. n. ꝙ vox est repcussio facta ab aīa qḋ pbauerat p h ꝙ vociferare cōpetit reb⁹ aīatis : sꝫ q2 nō qcq̄d cōpetit reb⁹ aīatis est ab aīa vt aīa est : iō spālē rōnez vult assignare quō sonus q est vox est ab aīa fꝫ ꝙ h̄. circa qḋ tria facit. q2 p̄ fac qḋ dcm̄ est. 2° qḋ dixerat pbat p qḋdaꝫ signū. 3° cōcludit ex iā dcis pisces nō hr̄e vocē. 2° ibi. (Signū aūt.) 3° ibi (Manifestū aūt.) dicit q̄ ꝙ nō oīs son⁹ aīalis est vox sic diximus. i. sic pōt patere per iaꝫ dicta. nā est. i. cōtingit sonare lingua sicut tussiētes faciunt sonū. tñ h̄ sonus nō est vox : sꝫ opꝫ ad h ꝙ fiat vox rē verberās aīatū : ⁊ cuꝫ imaginatiōe aliq̄ oꝫ fieri talē reuerberationē : q2 vox est q̄dam sonus significatiuus. ⁊ nō est vox respirati aeris sic tussis. sꝫ aīa cū vult vociferare vtitur isto aere respirato ⁊ mediante eo verberat eū aerē qui est in arteria ad ipsam arteriā : qḋ faciendo facit vocem. ¶ Notādū aūt ꝙ nō quilibꝫ motus aīalis ē ab aīa fm̄ ꝙ h̄ : sed solū motus ille qui fit p imaginatiōez ⁊ appetitū : vt si aīal : q2 graue per grauitatē deorsū rueret motus ille nō esset ab aīa fm̄ ꝙ h̄ : sꝫ vt dcm̄ est motū factū ab aīa fꝫ ꝙ h̄ p imaginationē ⁊ appetitū : oꝫ esse fcm̄ : sic ēt nō q̄libet sonus aīati est vox : nec est ab aīa fm̄ ꝙ h̄ : sꝫ oꝫ sonū qui est vox fieri per imaginationē aīe in determinatis partibus : h est q̄ qḋ cōmē. ait ꝙ vox est sonus qui fit cū imaginatiōe ⁊ volūtate. implet̄ autē : vt ait ista actio duabus virtutibus aīe : quarū vna est cōcupiscibilis : altera imaginatiua. ¶ Notādū etiā ꝙ eo ipso ꝙ vox fit per imaginationē ⁊ appetitum : opꝫ ꝙ h̄ sonus fit ab aīa fm̄ ꝙ h̄ sicut motus factus per appetitum ⁊ imaginationē opꝫ ꝙ fit ab anima fm̄ ꝙ est anima.

Dubitaret forte aliquis vtruꝫ vox sit sonus significatiuus. Dōm ꝙ fm̄ quosdaꝫ omnis vox est sonus significatiuus. vel nāliter vt risus vl' ad placitum vt voces imposite ad significandū : sed fm̄ hūc modū non imus ad mentem philosophi : nec saluamus oēm vocem esse significatiuam nam hec vox buba non significat naturaliter : nec significat ad placitū : q2 non est imposita ad significandū aliquid. ¶ Sciēdū q̄ ꝙ vox dupl'r pōt significare vt in nr̄is editiōibus dialecticis diffusius diximus : vno enꝫ mō vox significat seipsaꝫ in imaginatiōe cōceptā. ⁊ hec significatio est essentialis voci. naꝫ si quis sine imaginatiōe pcedente sonū faceret : vt apparet in tussiēte h̄ sonus nō esset vox. Rursus h̄ significatio cōpetens voci est eadē nō solūꝫ apud oēs hoīes : sꝫ etiā apud bruta. nā qcunq; homo pferret hanc vocē buba oporteret ꝙ imaginaret̄ ipsaꝫ. nec aliter imaginat̄ eaꝫ vnus hō q̄ alius : immo ⁊ si brutū pferret hanc vocē oporteret ꝙ sibi similez imaginatiōnē formaret. alio mō per voces significant̄ ipse res vel ipse rōnes rerū in mente formate : ⁊ talis significatio nō est essentialis voci. sꝫ est ad placitū : ⁊ nō ē eadē apd̄ oēs. pꝫ itaq; quō omnis vox est significatiua ⁊ quō nō. nā oīs vox significat seipaꝫ in imaginatiōe cōceptā vel p imaginationē apphēsaꝫ : nō tñ oīs vox significat rē vel aliquā rōnē rerū in mēte formatāꝫ : q2 nō oīs vox ē sic iposita ad significādū. ex h āt patere pt̄ itētio ph̄i. vult. n. ꝙ q2 oīs vox ē son⁹ significatiu⁹ : vt q2 significat seipaꝫ p imagīatōez apphēsā. iō oꝫ vocē fieri cū q̄dā imagīatōe : ⁊ q2 ꝙ fit p imaginationē est factū ab aīa. iō si fiat vox oꝫ aīatū eē v̄berās ⁊ oꝫ eā ab aīa esse factā. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Signū āt ē nō posse vocare respirātē : neq; expirantē : sꝫ detinētē : mouet. n. isto retinēs.**

¶ Probat h p signū di. signū aūt. sup. ꝙ oporteat vocē fieri cū imaginatiōe q̄dā ē nō posse vocare respirātē. i. aerez attrahētē nec expirātē. i. aerē emittētē : sꝫ detinētē. nā retinēs aerē isto aere retēto mouet ad formatiōez vocis : ⁊ fac vocē. ¶ Nōn^m āt ꝙ hō nāl'r ad refrigeratiōez cordis aerē attrahit ⁊ imittit. si āt p aliqḋ tps retinere debeat aerē attractum : oportet ꝙ hoc fiat per imaginationem ⁊ appetitum : q̄re si ad formationē vocis opꝫ aerem aliq̄liter retinere ad h̄ formationē : oꝫ cōcurrere imaginationē ⁊ appetitum. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 91. ¶ **Manifestū āt : ⁊ q2 pisces sine voce : nō. n. habēt guttur : hāc āt ptē nō hñt : q2 nō recipiūt aerē : neq; respirant. Sed q dicunt sic : peccāt : ppter quā igit̄ cām : altera ratio est.**

¶ Ex his q̄ dixerat cōcludit pisces nō hr̄e vocez di. manifestū āt q2 ⁊ pisces sine voce sunt : q2 n̄ hñt gutt̄. hāc āt ptē. i. guttur nō habent. q2 nō recipiunt aerez neq; respirant : sꝫ qui dñt sic ꝙ pisces respirāt peccāt : ⁊ subdit ꝙ ppter quā

igit᷑ cām ſup. piſces nō reſpirāt altera rō eſt. i. nō eſt p̄ſentis ſpeculationis. pertinet enī3 hoc ad librū de animalib⁹ vt cōmen. ait. ¶ Notandū aūt hec tria tacta adaptari poſſe ad tria que de voce ſunt dicta. nā3 p̄ hoc ꝙ vox nō fit ſine imaginatiōe op3 ꝙ vox ſit facta ab aīa. per hoc vero ꝙ o3 aerem reſpiratum tenere vt vocem faciamus oportet ꝙ vox ſit reſpirati aeris. vlterius quidem quia nō habentia guttur vel non hobentia vocalem arteriam non ſpirant op3 ꝙ repercuſſio illa qua fit vox fiat ad vocale3 arteriā. ¶ Aduertendum tamen ꝙ ꝯſtrūcꝰq3 hic ſic adapteī lr̄a tamen eſt cōtinuāda mō quo diximus.

De odore aūt ⁊ olfatibili minus bene determiabile eſt dictis. Non. n. manifeſtū eſt q̄le qd ſit odor qd ſon⁹: aut viſibile: vtrum lumen.

¶ Poſtq̄3 p̄hus determinauit de viſibili ⁊ de audibili. in parte iſta determinat de odorabili. in omni autē ſenſibile eſt tria cōſiderare. v3. obm mediū3 ⁊ organū. in determinando ergo de odorabili tria facit. q2 p̄mo determiat de ipſo odorabili ſiue de ipſo obto. ſcḋo determinat de ipſo medio. ⁊ tertio determiat de ipſo organo. 2ª ibi (Eſt autē olfatus) tertia ibi. circa fi. ca. (eſt aūt odor) Circa p̄mum tria facit. q2 p̄mo oſtendit eſſe difficile bene determinare de odorabili ſiue de ſpēb⁹ odoris. ſcḋo docet ſumere ſpēs hō. 3ª declarat q̄uo nō odorabilia cōparanī ad odoratu3. 2ª ibi (Videī aūt ⁊ analog.) 3ª ibi (Adhuc aūt) Circa primu3 tria facit. q2 p̄mo p̄ponit qḋ intendit ⁊ oſtendit eē rationabile qḋ p̄poſuit. ſcḋo aſſignat cām dicti. tertio qḋ dixerat manifeſtat p̄ ſimile. 2ª ibi (Cauſa aūt eſt) tertia ibi rōnabile aūt) Dicit ergo ꝙ de odore aūt ⁊ de olfatibili. i. de odorabili minus bene determiabile eſt a nobis. nō. n. poſſumus bene determinare nec determiate cognoſcere ipſa odorabilia vel ipſos odores: ⁊ eſt rō dicen. q2 nō manifeſtū eſt nobis q̄le qd ſit odor: ſicͭ māifeſt⁹ ē nob ſon⁹. ⁊ ſicͭ māifeſtū ē viſibile qd ſit vt3. lūn aut color. Deīn cū dic.

¶ Cauſa aūt eſt: q2 ſenſū hūc nō habem⁹ certū: ſed p̄iorē m̄ltis aīalib⁹. Praue. n. odorat hō. Et nihil odorat odorabiliū ſine letitia: ⁊ triſtitia: ſicut nō exn̄te certo eo qḋ ſentimus.

¶ Aſſignat cām dicti. ꝯtinueī aūt ſic. hn̄ dico ꝙ nō ita determinate cognoſcim⁹ odorē ſicͭ cognoſcim⁹ ſonū ⁊ ſicͭ cognoſcim⁹ alia ſenſibilia. cā aūt eſt. q2 hūc ſenſum. i. odoratu3 nō habem⁹ certū ſicut hēm⁹ alios ſenſus: ſ3 peiorē habemus odoratū m̄ltis aīalib⁹. q2 hō praue odorat ⁊ nihil odorabiliū odorat ſine letitia ⁊ triſtitia. ſicͭ nō exn̄te certo eo qḋ ſentim⁹. i. odoram⁹. ¶ Notādū aūt ꝙ omīs delectatio ⁊ letitia ex cōiūctiōe ꝯueniētis cū ꝯueniēti: dolor vō ⁊ triſtitia ex ꝯiunctiōe diſcōueniētis cū diſcōueniēti. q̄re qñ id qḋ nobis ꝯiungiī valde ꝯuenit oriī inde letitia: qñ valde diſcōuenit oriī īde triſtitia. letitia itaq3 ⁊ triſtitia oriunī ex exteriorib⁹ ſenſib⁹ vt ex valde ꝯueniētib⁹ ⁊ valde diſcōueniētib⁹. nā modicū ꝯueniēs vel modicū diſcordāa nō p̄p̄e cāt nec letitiā: nec triſtitiā. igiī nō ſentire niſi cū letitia ⁊ triſtitia idē eſt qḋ non ſentire niſi extrema ſenſibilia. vl᷑ᵍ p̄hs ꝙ hō praue odorat ⁊ ꝙ nō ē ei certū illḋ qḋ ſentit p̄ odoratū. q2 ñ odorat ſine letitia ⁊ triſtitia: id eſt nō percipit per odoratū niſi extrema odorabilia: cuiuſmodi ſunt fortes odores.

Dubitaret forte aliqs. vtru3 aliq aīalib⁹ poſſint eſſe note ſpēs odoris q̄s hō nō poſſit p̄cipere. ¶ Dōm ꝙ hō p̄ls h3 de cerebro ſm q̄ntitatē ſuam q̄3 cetera aīalia. ⁊ q2 cerebrū ē frigidū ⁊ humidū carūcule ille q̄ ſūt organū odorat⁹: eo ꝙ ſint p̄pinq̄ cerebro īfrigidanī ⁊ efficiunī hūide: qḋ ē ꝯ rōnē boni odoratus. nā tūc organū odoratus eſt bn̄ diſpoſitū qñ eſt cal3 ⁊ ſiccū. q2 vt cōiter poniī: tūc bn̄ diſpoſitū eſt organu3 qñ p̄portionaī obo. ꝯſtat aūt ꝙ odor cauſaī ex calo ⁊ ſicco. q2 odor ē paſſio ſicci: ſicͭ ſapō hūidi: ſicͭ lr̄a dicet. magnitudo ḡ cerebri in hoīe: q2 h3 hūectare ⁊ īfrigidare organum odorat⁹ facit hominē praue odorare ꝙ aūt hō ſic habeat prauu3 odoratū ꝙ multe ſpēs odorū ſint ei ignote vt poſita qḋ querebat p3 experimēto. videī. n. ꝙ canes docentur p̄ odorē latronē īuenire: qḋ illo mō ꝯtingit: q2 q̄lib3 hō aliq̄ mō diuerſificaī in hūoribus ⁊ in ꝯplone ab alijs hoībus: imo p̄p hāc diuerſitatē videm⁹ ꝙ pediculi gn̄ati ex humorib⁹ vni⁹ hoīs ſunt q̄ſi venenoſi alteri hoī. p̄p hanc aūt diuerſitatē ꝯplonū ⁊ hūor3 ꝯtingit ꝙ vapores ſpūs ⁊ fumi exeūtes ex corpe vni⁹ hoīs ſiī valde diuerſi ab alijs q̄ exeūt ex corpe alteri⁹. ⁊ q2 odor ē q̄dā fumalis euaporatio: vt declarari h3 in libro de ſenſu ⁊ ſenſato: ſicͭ q̄lib3 hō q̄dāmō h3 p̄prios fumos ⁊ p̄pos vapores. ſic ēt h3 p̄pos odores. canis ḡ ducꝰ ad locū vbi ꝯmiſſū ē furtū ſi ſit recēter ſcḋm p̄cipit odorem ipſi⁹ furis q accesſit ad locū illu3: ⁊ poſt odorē illū p̄git donec illū hoīe3 īuemat. ⁊ ē ſilͤ. ꝯtigit. n. ꝙ aliq canes dn̄r canes ſanguis ſeq̄ntes cerū vl᷑ aliquā aliā beſtiā vulneratā. accidit. n. cerū illū vulneratū quē canis īſeqꝫ ire p̄ magnū ſpaciū ꝙ nullū emittit ſanguine3. tūc ḡ canis nō p̄t illū īſeq p̄ ſāguinē ſ3 īſeqī p̄ odorē. ⁊ q2 p̄ viā illā p̄ quā trāſiuit ceru⁹ vl̄nerat⁹ m̄lti alij trāſierī ⁊ tn̄ canis nō īſeqꝫ niſi ceruū illū vl̄neratū quē īcepit īſeq. nō. n. vadit poſt odorē alioꝝ ceruoꝝ: qḋ eē nō p̄t niſi q2 canis nō ſolū cog̃ſcit odorē cerui ab odorib⁹ aliaꝝ beſtiaꝝ: ſ3 ēt cog̃ſcit odorē h⁹ cerui ab odorib⁹ alioꝝ ceruoꝝ: ſicͭ canis īueniēs latronē cog̃ſcit odorē h⁹ hoīs ab odorib⁹ aliorum hoīu3. p3 igiī ꝙ praue odorat hō: q2 has ſpāles dr̄ias odoꝝ nō cog̃ſcit. ⁊ maxīe h⁹ dr̄ias in via p̄ quā tranſierat odorabile: niſi eēt qd valde fetidū: nullo⁹ poſſet hō p̄cipe. bn̄ igiī dcīn ē ꝙ hō praue odorat q2 nō odorat ſine letitia ⁊ triſtitia. i. nō percipit niſi extrema odorabilia. illas autē dr̄ias odoꝝ quas percipiūt canes ⁊ multa alia aīalia hominem īpoſſibile eſt p̄cipere. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Rationabile aūt ſicut ⁊ fortes oculis colores ſentire: ⁊ non per manifeſtas ipſis eſſe differētias colorum niſi terrentiu3 ⁊ nō terrentiu3: ſic autem ⁊ odores hominum genus.

¶ Qḋ dixerat māifeſtat p̄ ſilͤe dicēs. ꝙ rōabile āt ſicͭ ⁊ fortes ocul. i. hn̄tes fortes oc̄los vt piſces ſicͭ eos ꝯtigit ſētire colores ⁊ nō eē ipſis p̄ māifeſtas dr̄ias coloꝝ niſi terrētiū ⁊ nō terrētiū. ſic ⁊ gn̄atio hoīu3 p̄cipit odores. q2 nō p̄cipit odores niſi terrētes vl̄ ñ terrētes. ¶ Nōn᷑ āt ꝙ p̄hs idē ītelligit p̄ ſentire cū leti⁹ ⁊ triſti⁹. ⁊ p̄ ſentire dr̄ias odoru3 terrētiū vl̄ nō terrētiū: vult. n. ꝙ ſicut piſces hn̄tes duros oculos nō p̄cipiūt niſi colores terrētes vel nō terrētes. i. colores extremos. ſic hō nō p̄cipit niſi odores terrētes vl᷑ nō terrētes: q2 nō p̄cipit niſi odores extremos. ¶ Nōn᷑ ēt ꝙ ſicͭ piſces male vidēt. q2 hn̄t ita duros oculos vt magis videanī hr̄e lapideos q̄3 oculos: p̄p qḋ non pōt īprimi ibi ſpecies viſibilia. ſic homo male odorat. quia carūcule ille propinque cerebro ita indurantur propter frigiditatem cerebri: vt non bene poſſit imprimi ſpecies odorabilis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Videī eni3 ⁊ analogiā hr̄e ad guſtum: ⁊ ſilr̄ ſpēs humoru3 cū his que ſunt odoris.

¶ Docet ſumere ſpecies odorū. ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdum ꝙ ſi aliqua ſunt nobis īcerta: ⁊ illa habeāt analogiā ⁊ ſimilitudinem cū rebus certis ſumēde ſunt differentie incertorum ſm dr̄ias certoꝝ. quare cū odores ſint nobis incerti. guſtabilia vero ſint nobis certa: q2 odores habet

analogiā cū specieb⁹ gustabiliū sumende sunt vr̄ie odoꝝ ſm vr̄ias sapoꝝ. tria ergo facit pħus. qꝛ primo ait ꝙ spēs odoris habet analogiā ⁊ similitudinez cū spēbus saporis. scđo ꝓbat ꝙ spēs sapoꝝ sunt nobis certe. tertio qꝛ penes certa sunt sumenda incerta docet sumere spēs odoꝝ ſm species saporuz. scđa ibi (Sꝫ certiorez habemus gustū.) tertia ibi (Est autem sicut humor) Dicit ergo ꝙ odorat⁹ videtur habere analogiaz ad gustū. ⁊ silr̄ spēs humoꝝ. i. saporuz hobēt quādam analogiā. ⁊ silitudinē cū his q̄ sūt species odoris. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 94 ¶ **Sed certiorem habemus gustuz propter id qđ ipse quidem tactus est: hunc autem habet homo sensum certissimum. In alijs deficit ab animalibus multis. Secundum autez tactum differenter certificat.**

¶ Ostendit ꝙ nos habemus certiorez gustuz: qꝛ habem⁹ certiorem tactuz ⁊ gustus est gdaz tactus: duo ergo facit. qꝛ pmo facit qđ dictuz est. scđo ex certitudine tactus quē habet hoēo p̄ alijs aīalibus cōcludit ipm prudentissimū esse aīalium ibi. (Vn̄ ⁊ prudentissimū) Dicit ergo ꝙ certiorem habemus gustum q̄ȝ alia aīalia: ꝓpter hoc ꝙ ipse gustus est gdam tactus. ⁊ subdit ꝙ hunc aūt sensum. i. tactum hobꝫ homo certissimuz. in alijs. n. sensibus deficit hō a multis aīalibus: sed ſm tactuz valde differenter certificat ab eis. qꝛ certiorez hobꝫ hunc sensum aīalib⁹ alijs. ¶ Notandū aūt vim rōnis huius in hoc consistere. ꝙ si homo hꝫ certum tactum ⁊ gustus ē gdaz tactus seqtor ꝙ habeat certum gustuz sed odoratus cū hēat analogiā ad gustum de odoratu quē habem⁹ incertuz certificari poterimus per gustuz quē hobemus certum ⁊ sumēde erunt spēs odoris ſm spēs saporis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Unde ⁊ prudentissimuz animaliuz est. Signum autem in genere hominū ſm sensuz huc ingeniosos esse: ⁊ non ingeniosos: ſm aliū aūt nullum. Duri enīz carne inepti mente: molles autem carne bene apti sunt.**

¶ Quia dixerat hominē hobere certum tactū ex certitudine ipsius tactus cōcludit ipm esse prudētissimū animaliuz dicens. vnde ⁊ prudentissimū animaliū est suple hō. signum aūt est ⁊ in genere hominum. qꝛ ſm hunc sensum dicimus homines īgeniosos vel nō īgeniosos. ſm nulluz aūt sensum aliū iudicamus de īgenio hoīuz nisi ſm tactū qꝛ duros caene dicim⁹ ꝙ sunt īepti mēte: sꝫ molles caene sunt bene apti. ¶ Notādū aūt ꝙ id qđ videm⁹ in genere hoīm: vt id ꝙ videmus in aliqbus hominibus respectu alioꝝ hominū possum⁹ iudicare in oībus hoīb⁹ respectu alioꝝ aīalium. nā si homines hn̄tes bonū tactū ⁊ molles carnes sunt prudētiores alijs hoībus. qꝛ tota spēs hūana in bonitate tactus excedit alia animalia: sequit̄ ꝙ homo sit prudentissimus aīalium alioꝝ.

Dubitaret forte aliqs. vtrū bonitas tact⁹ faciat ad bonitatez intellect⁹: ⁊ videt̄ ꝙ bonitas tact⁹ nihil faciat ad bonitatē itellect⁹: vel si faciat aliqd ꝙ minus facit q̄ȝ alicui⁹ alteri⁹ sensus. nā cū intellect⁹ sit gd immāle sequit̄ ꝙ quanto sensus est māllior tanto min⁹ deseruiat itellectui. ēt qꝛ tactus ē mālior sensib⁹ alijs bonitas tact⁹ min⁹ deseruiet bonitati intellectus q̄ȝ bonitas alioꝝ sensuum. ¶ P̄. hoīes dicūtur boni tactus ⁊ bene dispositi mēte qui hn̄t molles carnes. sed femie cōiter malliores caenes hn̄t marib⁹. eꝛūt ergo prudētiores viris: cui⁹ oppositū scribit̄ p̄mo politicoꝝ. vbi dicit̄ ꝙ puer hꝫ cōsiliuz imperfectū. femina invalidū seru⁹ vo nihil hꝫ cōsiliatiuū: q̄re si cōsiliū femine est inualiduz nō erunt femie prudētiores viris: sed īprudentiores.

¶ Dōm ꝙ actus actiuoꝝ sunt in patiente ⁊ disposito. quāto enī patiēs est magis dispositus tanto magis ꝑficit̄ ſm formā quā recipit. ⁊ quāto magis ꝑficit̄ ſm formam tanto magis pōt exercere opera cōpetētia illi forme vt si disgregare est opus cōpetēs albedini quāto aliqd est magis dispositus ad albedinē tāto magis perficit̄ ſm formā albi. ⁊ per ꝯn̄s tanto magis disgregat. bonitas ḡ tactus h̄ mō vr̄ deseruire bonitati mentis. qꝛ tact⁹ ōbꝫ esse media ꝓportio tangibiliū. organū. n. tact⁹ nō pōt oīo denudatū esse a q̄litatibus sensibilib⁹ attamē quanto illas q̄litates hꝫ minus excellētes ⁊ minus extremas tāto ex̄ns in medio melius ꝑcipit alias q̄litates tangibiles. de rōne itaqꝫ bonitatis tactus est esse mediā ꝓportionē tangibiliū. ide est ergo ꝙ hō est melioris tactus q̄ȝ aīalia cetera. qꝛ corpus humanū magis est redactū ad mediū: ⁊ miscibilia in illo corpore ēt magis sunt redacta ad mediū q̄ȝ in corporibus alijs. sic ēt ⁊ inter ipsos hoīes hn̄tes corp⁹ redactuz magis ad mediuz sunt meliores tact⁹ q̄ȝ alij. itaqꝫ sꝫ bonitas tact⁹ ꝓuenit ex eo ꝙ corp⁹ est bn̄ redactū ad mediū. corp⁹ aūt sic redactū est bn̄ ꝓportionatū aīe seqtur ꝙ homines boni tact⁹ habeāt corp⁹ bn̄ ꝓportionatū aīe: sꝫ euz mā est bn̄ ꝓportionata forme meli⁹ exercent̄ in ea actiones illi⁹ forme vt superius dicebat̄. q̄re cū corp⁹ est bene dispositū ⁊ ꝓportionatū aīe per ipm melius exerceri poterunt opera debita ipsi aīe hū ḡ intelligere ⁊ esse prudētem ⁊ ingeniosum cōuenit hoībus hn̄tib⁹ bonū tactū. qꝛ tales hn̄tes corp⁹ bn̄ ꝓportionatū aīe liberius possūt hꝫ opera exercere. ¶ Ad vo obijciebat̄. qꝛ sensus tact⁹ ē materialior ceteris petit̄ in argumēto qđ est in ꝯrio. arguit̄ enim oppositū nō ꝓpositū. nā qꝛ hꝫ sensus est māllior ceteris. ⁊ est fundamentū oīum alioꝝ sensuū hobētes hunc sensum bonuz. sequit̄ ꝙ habeant mām bn̄ dispositam et corp⁹ bn̄ ꝓportionatū. q̄re sicut opera artis facili⁹ liberi⁹ ⁊ melius exercent̄ per organa bn̄ disposita ⁊ bn̄ ꝓportionata ipsi arti. sic opera ipsi⁹ aīe melius fiunt ꝑ corp⁹ bene dispositū ⁊ bene ꝓportionatū sibi. ¶ Ad vo vlteri⁹ addebat̄ de mollicie mulierum ¶ Dōm ꝙ mollicies carnis. tūc ōn̄dit industriā mētis q̄n arguit bonitatē tactus. duplicitet itaqꝫ q̄tū ad pn̄s spectat possūt aliq habere molles carnes. pmo gdez ex bonitate ꝯplonis: vt qꝛ hn̄t ꝯplexionē rarā ⁊ bn̄ dispositā: ⁊ tūc sunt boni tactus ⁊ bn̄ apti mēte. ⁊ hoc pōt ꝯtingere ex supabūdātia flatis: ⁊ g tales sunt nō sūt boni tact⁹. qꝛ nō hn̄t q̄litates sensibiles bn̄ redactas ad mediū: sunt ḡ tales male ꝯplonis ⁊ mali tact⁹: nec oꝫ eos esse bn̄ dispositos. talis ḡ ē mollicies carnis in mulierib⁹. tales ēt sunt multū flegmatici g vident̄ molles carnes hobere nec sunt apti mente.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtruz bonitas alioꝝ sensuū faciat ad bōitatē itells. ⁊ videt̄ ꝙ sic. qꝛ ſm phꝫ p̄mo meta. dato ꝙ sensus nō seruirēt nobis ad aliquā necessitatē vite. maxie tn̄ diligerem⁹ illū sensuz q est ꝑ visuz. qꝛ plēs dr̄ias reꝝ nobis dmōstrat: sed quāto sensus plēs dr̄ias reꝝ oñdit tāto magis deseruit ipsi intellectui bonitas. ḡ visus maxie facit ad bonitatē itellect⁹. ¶ P̄. quāto sensus est magis disciplinalis tāto magis vr̄ facere ad bonitatē mētis ⁊ ad bonitatē disciplie. sꝫ maxie disciplinal̄ sensus ē audit⁹: vt pꝫ patere ex p̄mo meta. ergo ⁊c̄. ¶ In ꝯriū ē phs g ait ꝙ ſꝫ nullū aliū sensuz dicim⁹ hoīes esse īgeniosos p̄ter q̄ȝ ſm tactū. ¶ Dōꝫ ꝙ in aggrēdo scꝫ h̄ est ordo. qꝛ nr̄a cognitio icipit a sensu. sed finit̄ ⁊ terminat̄ cognitio nr̄a ꝑ iudicium itells. offerunt̄. n. nobis p̄ res ipse per sensus: ⁊ tunc circa res ipsas nobis per sensus oblatas negociamur ꝑ iudiciū itells. inde est ergo ꝙ deficiente sensu nece ē sciam deficere q̄ ſm illum sensum est: vt pħus in posterioribus

ait. qꝛ nisi offerrentur nobis res ꝑ sensus nō possem⁹ ex eis capere sciam nec circa eas negociare possem⁹ ꝑ iudiciū intellectus: deseruiūt itaqꝫ oēs itellectui sensus. qꝛ per oēs sensus nobis offerunt̄ aliqua obiecta: circa q̄ negociādo per itellectū accipimus eoꝝ sciaꝫ. ℂ Est tamē diligēter notādū ꝙ aliud est q̄rere vtꝝ hic sensus deseruiat itellectui: ⁊ vtꝝ ꝓꝑ bonitatē h⁹ sensus possum⁹ arguere hoīeꝫ esse bone mētis ⁊ boni itellectus. nā ꝓpter hoc ꝙ multa offerunt̄ itellectui alicui⁹ ꝑ se ⁊ directe. nō ꝓꝑ h̄ dicimus ipꝫ esse bn̄ dispositū fm mētē vel eē boni itellect⁹: sed si circa illa oblata ga bn̄ negociat̄ ꝑ iudiciū itellect⁹: ⁊ bene subtil'r sciat de eis vitatē exq̄rere: dicet̄ hōe mētis ⁊ boni itellectus. ⁊ qꝛ ꝑ quēlibꝫ sensū offerunt̄ itellectui nr̄o aliq̄ obia: tn̄ bonitas solius sensus tact⁹ facit vt de illis oblatis ꝑ itellīm ꝑspicaciter vitatē ituеamur. nā lꝫ q̄libꝫ sensus deseruiat itellectui: tn̄ sola bonitas tact⁹ arguit bonitatē itellect⁹. nā ex h̄ ꝙ qs est boni visus vel boni audit⁹: nō ꝓꝑ hoc hꝫ corp⁹ bn̄ ꝓportionatū oīe: nec ꝓꝑ hoc hꝫ ꝯplonem bn̄ redactā ad mediū. nā corp⁹ bn̄ ꝯplexionat̄ ⁊ bn̄ reducit̄ ad mediū qn̄ hꝫ bn̄ ꝓportionatas q̄litates tāgibiles. ⁊ qꝛ solus tact⁹ est media ꝓportio tāgibiliū: sola bonitas illius sensus ondit corp⁹ esse bn̄ ꝓportionatū ⁊ bn̄ dispositū. ⁊ qꝛ corpe bn̄ ꝓportionato ⁊ disposito aīa pōt meli⁹ intelligere ⁊ meli⁹ speculari vitatē de hiis q̄ sibi offerunt̄ ꝑ sensus: ideo bn̄ dcm̄ est ꝙ q̄libꝫ sensus deseruiat itellectui. bonitas tn̄ soli⁹ tact⁹ arguit bonitatē itellc̄s vt plane hr̄ i lr̄a. opposita aūt his nō est difficile soluere. nā visus ⁊ audit⁹ deseruiūt itellectui. qꝛ ꝑ hos sensus vl' in vidēdo vt ꝑ visum: vel ab alio audiēdo: vt ꝑ auditū multe dr̄ie reꝝ nobis demōstrant̄: tn̄ vt in soluēdo tangebat̄: nō ꝓꝑ h̄ ꝙ nobis offerunt̄ ꝑ sensus multe res sum⁹ boni itellc̄s. sꝫ tūc sum⁹ boni itellect⁹ qn̄ de ipsis reb⁹ oblatis scim⁹ bn̄ vitatē cognoscere. ⁊ qꝛ h̄ facit bonitas tact⁹: ꝑ quā reddit̄ corp⁹ bn̄ ꝓportionatū aīe. iō pꝫ qō q̄rit̄. ℂ Esset aūt vlteri⁹ dubitādū de ipsis sensib⁹ eo mō q̄ deseruiūt ad sciaꝫ ⁊ itellc̄ꝫ ⁊ q̄ ꝺseruiāt magis ⁊ q̄ min⁹ ⁊ q̄l'r circa hoc se hēant. sꝫ qꝛ hoc nō directe ptinet ad ꝓpositū in tpe illud oppōat̄. hr̄et. n. hec qō locū in p̄ meta. vel in p̄ poste. vbi si nos ꝯtiget scribere de his forte aliq̄d ptractabim⁹. ℂ Deide cū dicit.

Tx. 95

ℂ Est autē sicut humor hic quidem dulcis ille vo amarus: sic ⁊ odores sunt.

ℂ Ut dicebat̄ hic docet sumere spēs odoꝝ fꝫ spēs sapoꝝ. circa qō tria facit. qꝛ p̄ fac̄ qō dcm̄ ē. 2° dat dr̄iaꝫ iter odores ⁊ sapores. 3° resumit cāꝫ superi⁹ tactā. q̄re. s. fꝫ spēs saporū sumant̄ spēs odoꝝ. 2° ibi. (Sꝫ aliq̄ qdē) 3° ibi (Sꝫ sic dicim⁹) Dic̄ g̃ ꝙ sic hūor. i. sic sapor h̄ qdē ē dulcis ille amar⁹: sic ⁊ odores aliq̄ sūt dulces aliq̄ amari. Deīn cū dic̄.

ℂ Sed alia qdēꝫ hn̄t ꝓportionaliter odoreꝫ ⁊ humorē. Dico āt dulcē odoreꝫ: ⁊ dulcē humorem alia vero cōtrarium. Similiter autem ⁊ acer ⁊ austerus ⁊ acutus ⁊ pinguis est odor.

ℂ Dat dr̄iaꝫ iter odores ⁊ sapores dicēs. ꝙ aliq̄ qdem hn̄t ꝓportionabil'r odorē ⁊ hūorē. i. saporē. dico aūt dulcē odorem ⁊ dulcē saporē. alia vo ꝯrīū. qꝛ in eis non ꝓportionāt̄ odor ⁊ sapor. sꝫ hn̄t dulcē odorē ⁊ pessiū saporē vl' ecōuerso. ⁊ sic se hꝫ dulce qō noīat odorē vel saporē extremū. sil'r aūt se hꝫ ⁊ acer ⁊ austerus ⁊ acut⁹ ⁊ piguis odor. nā in talibus odorib⁹ vel saporib⁹ medijs aliq̄n sapores ꝓportionant̄ odorib⁹: aliq̄n vero nō. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Sed sicut diximus ꝓpter id ꝙ non multum permanifesti sunt odores: sicut humores: ab his acceperūt noīa fm similitudinē rerū. Dulcis q̄dē. n. a croco ⁊ melle: acer aūt a thimo: ⁊ huiusmodi. Eodē aūt modo ⁊ in alijs.

ℂ Resumit cām superi⁹ assignatā. q̄re spēs odoꝝ a saporib⁹ noiant̄ dicēs. ꝙ sic dixim⁹. i. supra tetigim⁹ ꝓpter id ꝙ odores nō sūt nobis multū ꝑmanifesti sic hūores. i. sic sapores. iō acceperūt noīa ab his. i. a saporib⁹ fꝫ silitudineꝫ eoꝝ. i. sapoꝝ. nā dulcis qdeꝫ odor dr̄ a croco ⁊ melle. acer vero a thimo ⁊ a silib⁹ vl' ab aliq̄ hꝫ. eodē oīt mō ⁊ i alijs odorib⁹ ⁊ saporib⁹ se hꝫ. ℂ Notādū aūt ꝙ cū he denoiationes fiāt fm moduꝫ vocabuli. vtp̄m variata lingua sil' variant̄ denoiatiōes tales. in greco g̃ lingua odor suauis sumit fortē denomiationē a croco ⁊ melle q̄ sunt dulcia: acer vo odor sumit denomiationē a thimo vel ab alleo vt hꝫ littera cōmenti: vel ab aliquo alio hꝫ.

Dubitaret forte aliq̄s. q̄r nō semꝑ odores ꝓportionant̄ saporibus: sed videmus multotiēs ꝙ hn̄tes odoreꝫ dulcē hn̄t saporē amarum. ℂ Dōm ꝙ vt cōiter ponit̄ sapor magis cōsistit i humido aqueo aliq̄lit̄ digesto: ita ꝙ sapor se tꝫ ex pte humidi grossiꝫ odor magis se tꝫ ex pte subtilis sicci debite ꝓportionati. ⁊ qꝛ illud hūidū grossuꝫ magis se tꝫ ex pte aq̄. illud vo subtile vbi fundat̄ odor magis se tꝫ ex pte aeris: in corpe vbi bn̄ digestū ē hūidū aqueū grossuꝫ: ⁊ bn̄ tēperatū ē illō subtile aereū: erit ibi tā dulcis odor quā sapor: ⁊ ꝓportionabit̄ odor sapori ⁊ ecōuerso. sꝫ si in eodē corpe vnū istoꝝ sit bn̄ digestū: alteꝝ vo male tēperatū: odor nō ꝓportionabit̄ sapori: sꝫ habebit odoreꝫ dulceꝫ ⁊ saporem amarum vel ecōuerso. ⁊ qō dictum est de saporib⁹ extremis: dōm est de medijs. ℂ Deinde cū dicit.

Cō. 96.

ℂ Adhuc aūt sicut audit⁹: ⁊ vnusq̄sq̄ꝫ sensuūꝫ: hic qdē audibilis ⁊ nō audibilis: ille vo visibilis ⁊ nō visibilis: ⁊ olfat⁹ odorabilis ⁊ nō odorabilis. Nō odorabile aūt aliud qdeꝫ fꝫ id qō oīo ipoīe est hr̄e odoreꝫ: aliud vo paruꝫ hn̄s ⁊ prauū. Sil'r aūt ⁊ non gustabile dicitur.

ℂ Ostendit q̄uō nō odorabilia cōparant̄ ad odoratuꝫ dicens. ꝙ adhuc aūt sic̄ audit⁹ ⁊ vnusquisq̄ꝫ sensuū ē oppositoꝝ: ⁊ sicut h̄ qdē audit⁹ est audibilis ⁊ nō audibil'. iste vo .s. visus est visibil' ⁊ nō visibil'. ⁊ olfat⁹ ēt eodē mō est odorabilis ⁊ nō odorabil': ⁊ exponit quot modis dr̄ nō odorabile dicēs. ꝙ nō odorabile aūt aliud qdeꝫ dr̄ fm id ꝙ oīo ipoīe est hr̄e odoreꝫ. aliud vo qō est hn̄s paruū odorē. ⁊ 3° dr̄ nō odorabile prauū hn̄s odoreꝫ. sil'r aūt ⁊ nō gustabile vel qōcūq̄ꝫ aliud tale dr̄ oīb⁹ istis modis. ℂ Notandum aūt ꝙ vt supra ondim⁹ ideꝫ est sensus oppositoꝝ. naꝫ illo eodē visu quo ꝑcipis lumē ꝑcipis ⁊ tenebrā: ⁊ illo eodem auditu quo ꝑcipis sonū ꝑcipis silētiū: ⁊ eodē odoratu quo ꝑcipis odorabile percipis ⁊ nō odorabile. nā sicut eo ipso ꝙ nihil vides ꝑcipis eē tenebrā: ⁊ ꝙ nihil audis percipis esse silentiū: sic eo ipso ꝙ nihil odoras percipis esse inodorabile: qō nullū hꝫ odoreꝫ. ⁊ si paruū odoras percipis eē inodorabile ꝙ paruū hꝫ odorem. si vero prau⁹ inferat̄ tibi odor percipis esse inodorabile ꝙ prauū hꝫ odoreꝫ.

Cō. 97.

Est āt olfatus ꝑ mediuꝫ: aut aerē: aut aquā: ⁊ nāq̄ꝫ aquatica vident̄ odoreꝫ sentire. Sil'r ⁊ q̄cūq̄ꝫ cū sanguine: ⁊ sine sanguine: sicut ⁊ q̄ in aere. Eteniꝫ hoꝝ quedaꝫ longe occurrunt ad alimentū: que ab odore mouentur.

ℂ Ut dicebat̄ ad qōlibet sentire tria ꝯcurrunt: obm̄: medium: ⁊ organū. postq̄ꝫ ergo ph̄s determinauit de ipso obo odoratus vt de ipso odorabili siue de ipo odore. in pte ista determinat de ipso medio qō imutat̄ ab ipso obiecto siue

ab huiusmodi odore. Circa qđ duo facit. qr pmo facit qđ dictum est. 2° mouet qõnez quēdaz circa ptacta ibi (Unde et dubium videt) Dicit ergo q est aũt olfat° p mediũ vt per aerez aut aquã. nã aquatica videnť odoŕe sentire tã q̃ cum sanguine tã q̃ sine sanguine sunt sicut tã q̃ sunt in aere suple odorẽ sentiũt. qr q̃dã hoz q̃ ab odore mouenť a lõge occurrũt ad alimentum. ¶ Notãdum autem q quia aquatica odorem sentiunt. et quia existentia in aere tã habentia sanguinem q̃ nõ habentia a longe odorant alimẽtum: ideo vult philosophus q tam aer q̃ aqua sint medium in odoratu. ¶ Deinde cum dicit.

Cõ. 98. ¶ Unde et dubiũ videť. Si oĩa qdem que sub odore fiunt: similiter odorent.

¶ Mouet quãdã qõnez circa ptacta q̃ talis est: q cũ q̃dã sentiãt odorẽ p respiratõez q̃dã sine respiratõe: rõnabiliť qrif vtp aialia nõ respirãtia habeãt aliquẽ sensũ aliũ ab odoratu p quẽ pcipiũt odorẽ. circa hãc qõnẽ sic pcedit. qr p pbs arguit ad ptẽ flaz. 2° arguit ad ptẽ verã. 3° determiat vitatez qsiti. 2° ibi. (Sz ipoie) 3° ibi. (Videť aũt hoib°) Circa pmũ duo fac. qr p ppõit qõnẽ. 2° arguit ad ptẽ flaz qõnis q̃ste ibi (Hõ aũt) ptinet ãt sic dcm ẽ. aliq̃ odorare respirãdo aliq̃ nõ respirãdo. vñ qr sic est. dubiũ vr si oĩa qdẽ siliť odorẽt. i. si oĩa siliť pcipiãt odorẽ p sensũ odorat° vl hẽant aliquẽ aliũ sẽsuz p quẽ h̃ pcipiãt. ¶ Deiñ cũ dic.

¶ Hõ aũt spirãs odorat: nõ respirãs aũt: sz expirãs: aut retinẽs spm̃ nõ odorat: neqz a lõge: neqz a ppe: neqz si in nasum intus apponať: et hoc qdẽ i ipso positũ: quo sentiť isensibile esse oib° cõe est. Sed sine respiratiõe nõ sentire ppriũ ẽ hoium. Mãifestũ est aũt tentãtib°. ¶ Quare sanguinẽ nõ hñtia: qm̃ nõ respirãt: alterũ vtiqz quẽdã sensum hñt pter eos q dicti sunt.

Cõ. 99. ¶ Arguit ad ptez falsaz. ostẽs q nõ oĩa siliť odorãt: imo non respirãtia hñt aliquẽ aliũ sensũ ab odoratu p quẽ odorez pcipiũt. iõ ait q hõ respirãs. i. attrahens aerẽ supple odorat. sz expirãs. i. emittẽs aerez aut retinẽs spm̃ nõ odorat nẽq a lõge neq a ppe: nec ẽt odorat si in nasũ intus ponať odorabile. qr et h̃ qdẽ. vz. sensibile positũ i ipso q̃ sentiť insensibile eẽ est cõe oib° sensib°: sz sine respiratiõe nõ sentire ẽ ppriũ hoiz. est ãt h̃ maxĩe ppriũ hoi. qr hõ in odorando maxie idiget respiratiõe. si ãt alia aialia idigẽt respiratiõe cũ odorãt: nõ tñ sic idigẽt: vt hõ. et subdit. q ãt h̃ sit ppriũ hoi manifestũ est tentãtib°. i. expimẽtãtib°. glz. n. i seipso expiť. q absqz respiratõe odorare nõ põt. hiis ĝ pmissis infert pñe itentã dicẽs. qre sãguinẽ nõ hñtia: qm̃ nõ respirãt hñt itaqz quẽdã aliũ sensuz pter eos q dicti sũt. ¶ Nõn° aũt viz rõnis h° in h̃ psistere q si aialia respirãtia pcipiũt odorẽ p odoratũ nõ respirãtia q̃ aũt odorẽ sentiũt hñt aliquez sensũ aliũ ab odoratu. ¶ Nõn° etiã q aliq̃ dñia est q̃tũ ad odoratũ iter aialia respirãtia et nõ respirantia. qr aũt odorãt h̃ et illa: nõ tñ est tãta dñia q aialia respirantia pcipiũt odorez p odoratũ: nõ respirãtia võ habeãt aliquẽ aliũ sensuz ab odoratu p quez odorẽ cognoscãt rõ tñ phi ad h̃ videť ire q cũ nõ siliť odorẽt h̃ et illa: q p aliuz sensum pcipiať odor in istis et in illis. ¶ Deiñ cũ dicit.

¶ Sz ipossibile est si quidez odorem sentiunt. Odorabilis. n. sensus: et mali odoramenti: et boni odoramenti olfatus est.

¶ Obijcit ad ptẽ 2riã siue ad ptez verã ostẽdens aialia nõ respirãtia nõ posse sentire odorẽ p aliquez aliũ sensuz ab odoratu. circa qđ duo fac sz q duas rõnes ad h̃ adducit. 2° ibi (Ampli° aũt) ptinuet aũt sic. pp rõnez iã tactã aialia nõ respirãtia eo q aliť odorẽ sentiãt q̃ aialia alia: videnť hẽre alteq quẽdã sensuz pter eos q dicti sũt. sz fm vitatez ipoie est siqdẽ sentiũt odorẽ. qr olfat° ẽ sensus odorabil. et est sensus mali odoramẽti et boni odoramẽti. ¶ Nõn° ãt vĩ rõia h° in h̃ psistere q cũ odorabile p se nõ pcipiať nisi p sensuz olfat° si nõ respirãtia p se odorẽ pcipiũt. oz q hoc fiat per huc sensuz et nõ p aliuz. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ampli° ãt et corrũpi vĩ a fortib° odorib°: ex qbus hõ corrũpiť: vt sulphure et hõ. Olfatuz qdẽ igiť hẽre necessariũ est: sz nõ respirãtia.

¶ Adducit 2am rõnẽ dicẽs q ampli° hõ aialia videnť corrumpi a fortib° odorib° q̃tũ ad olfatũ ex qb° hõ corrũpiť vt sũt sulphur et hõ ferentia. et qa sic est: olfatũ qdez igť necesse est hẽre nõ solũ respirãtia: sz ẽt nõ respirãtia. ¶ Notãduz aũt q ppri° sensus est ppri obi: et ppus sensus corrũpiť a ppo obo si sit excellens. q̃re eo ipso q nõ respirãtia pcipiũt odorem vt pbabat ratio pma: et eo q sulfur et hõ ferentia corrũpunt in eis sensuz: vt tangit h̃ rõ 2°: opz aialia nõ respirãtia huc hẽre sensuz. ¶ Deinde cũ dicit.

Cõ. 100. ¶ Videť aũt in hoib° differre hoc sensitiuuz ad ea q̃ alioq sũt aialiũ: sic̃ oculi ad ea q̃ duoq oculoq sunt. Hec qdẽ. n. hñt phragma: et sic̃ velamen palpebras: q̃s aliqs nõ mouẽs: neqz retrahens nõ videt: fortia aũt oculis nihil hõ habẽt: sed mox videt q̃ fiunt in lucido.

¶ Soluit qõnez ppositã. ¶ Ad c° euidẽtia sciẽdũ q aialia nõ respirãtia nõ pcipiũt odorẽ p aliũ sensũ q̃ p olfatũ: tñ hõ sensus est in eis aliť disposit° q̃ in aialib° alijs. i. dando aũt hãc solonẽ duo fac. qr p adducit qõdã siliẽ ad ppositũ. 2° ex illo sili dscẽdit ad solonẽ qõnis iã dicte ibi (Sic igiť et odoratiuũ) Dicit ĝ q h̃ sensitiuũ. vz. sensus olfat°: videť differre in hoib° aliqd ad ea sensitiua q̃ sũt alioruz aialiũ: sic̃ oculi hoiuz se hñt ad ea q̃ sũt duoq oculoq. naz h̃ qdez. s. hõ hz fragma. i. coopimẽtũ et hz palpebras sic̃ velamẽ q̃s palpebras aliqs nõ mouẽs nz retrahẽs nõ videt. fortia aũt oculis nihil hõ hñt: sed mox videt q̃ sunt in lucido. i. in dyaph. pisces. n. qui sunt duri oculis nõ habent huiusmodi palpebras et coopermenta: quas oporteat remouere vt videant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sic igiť et coloratiuũ: alijs qdẽ sine opculo est: sicut ocul. Alijs võ aerẽ recipiẽtib° hẽe coopimentũ: qđ respirãtib° discoopiť ãpliatis venis et poris. Et pp hoc respirantia non odorãt in aqua. Necessariũ. n. odorẽ pati respirãtia: hoc aũt facere in humido est impossibile.

¶ Adaptat h̃ siliẽ ad ppositũ. vel ex sili adducto descẽdit ad solonẽ qõnis pposite dicens. sic igiť et odoratiuũ alijs qdẽ aialib° nõ respirãtib° est sine opculo sic̃ oculis. i. i oculis ptigebat. alijs võ aerẽ recipiẽtib°. i. respiciẽtib° nece ẽ hẽe coopimẽtũ qđ coopimẽtũ discoperiť respirãtib° illis aialib° et ampliatis coq venis et poris. et pp h̃ respirãtia nõ odorãt in aq̃: qr nece ẽ ea pati odorẽ et pcipe odorẽ vl pati ab odore respirãtia. i. respirãdo. h̃ aũt facere. i. respirare i hũido. i. in aq̃ ẽ ipoie. ¶ Nõn° ãt viz solonis in h̃ psistere q sic̃ aliq̃ aialia hñt oculos cooptos aliq̃ non: sic aliq̃ hñt odoratũ cooptũ: aliq̃ võ nõ. hñtia ĝ odoratũ cooptũ odorãt respirãdo: qr p respiratiõnẽ remouẽt coopimẽtũ illud: sed habentia discoopertum non indigent respiratione vt odorent. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est aũt odor sicci sicut sapor humidi. Odoratiuũ aũt sensitiuũ potentia huiusmodi est.

¶ Postquam determinauit de ipso odorabili et de ipso medio quod immutatur ab odore hic determinat de ipso organo odoratus: quod etiam ab odore immutatur dicens. quod odor est passio sicci .i. fundatur in sicco: sicut humor .i. sapor est passio humidi et fundatur in humido. odoratiuum autem sensitiuum .i. organum odoratus est potentia huiusmodi .i. est in potentia ad odorem vel est potentia huiusmodi. quia organum odoratus tale est in potentia ad odorem: qualis est odor in actu. omne enim patiens est tale in potentia quale est agens in actu: quare si organum odoratus patitur ab odore: patet quale sit huiusmodi organum. quia est tale in potentia qualis est odor in actu.

Ad intelligentiam

autem dictorum dubitaret forte aliquis cum odor moueat medium et sit in medio: vtrum habeat esse in eo intentionaliter. ¶ Dicendum quosdam huius opinionis fuisse quod odor est in medio realiter: ad quam ponentem visus est declinare Auicenna in 6° suo de naturalibus. vbi probat per quedam signa odorem realiter in medio esse. nam poma odorem emittendo desiccantur et habent rugas: quod non esset nisi realiter aliquid a pomo difflueret. erit itaque odor quedam realis defluxus a corpore odorabili. ad hanc etiam opinionem videntur declinare verba philosophi in de sensu et sensato. vbi omne quod odor est fumalis euaporatio. commentator tamen super hoc capitulo triplici via venatur odorem esse intentionaliter in medio. prima via sumitur ex longinquitate et distantia ad quam se multiplicat odor. 2ª sumitur ex eo quod duo corpora impossibile est esse simul. 3ª vero sumitur ex eo quod elementum simplex non est susceptiuum secundarum qualitatum: huiusmodi sunt odor et sapor. prima via sic patet. nam vt ipse ait ad bellum troianum. propter occasa corpora propter multas dietas vt per quingenta miliaria venerunt tygrides et vultures: quare si odor esset realiter in medio: si illa corpora essent resoluta in ignem: vltra cuius raritatem non est raritas: non potuissent se tantum diffundere. 2ª via sic patet. nam si odor realiter esset in medio vel oporteret quod totaliter expelleretur aer vel quod duo corpora simul essent. nam hoc posito simul esset aer et illud corpus: propter quod esset odor: et quod esset realiter in medio. 3ª via sic ostenditur. nam si odor est realiter in medio vel erit in aere vel in alio aliquo corpore. impossibile est enim naturaliter esse accidens sine subiecto et esse odorem sine corpore. quia tunc illud aliud corpus vel expelleret aerem vel esset simul cum aere: cuius oppositum in alia ratione est declaratum: nec etiam in aere esse potest. quia vt ait commentator simplicia corpora odorem non recipiunt. concludit itaque vt ipse concludit: quod sicut color est in medio intentionaliter: sic sit ibi et odor. primam autem harum rationum soluit Auicenna. dicens quod esse potuit vt in tempore illo flarent magni venti: et oportarent aliquam partem aeris infectam vsque ad odoratum illarum auium. non igitur oportuit illa corpora rarefieri vltra raritatem ignis. ad hoc quod peruenirent ad odoratum illarum auium. quia non vndique se multiplicauit odor: sed propter ventum flantem potuit ad tantam distantiam peruenire. dicit etiam illas aues esse alti volatus et esse acuti visus: propter quod contingere potuit vt non per odoratum: sed per visum illuc peruenissent. nam dato odorem non esse nisi intentionaliter in medio si concedimus odorem posse se tantum hoc modo diffundere: cum visus sit spiritualior odoratu: multo magis debemus hoc concedere de visibili. alias etiam duas vias conati sunt quidam soluere dicentes odorem immiscere se aeri: sicut vapores eleuati a terra aeri se immiscent: nec propter hoc totaliter expellitur aer: nec etiam sunt duo corpora in eodem. quare videtur solui ratio secunda. videtur etiam quod ex hoc soluatur et 3ª. nam in illis vaporibus immixtis aeri est odor realiter: quare non est odor in corpore simplici. nec oportebit aerem totaliter expelli vel amoueri: vt 3ª ratio concludebat. Ut igitur ex his diuersitatibus veritas eligatur dicamus veram esse opinionem commentatoris: et veras esse rationes eius. nam hoc est commune omni sensui: vt infra dicetur: esse susceptiuum specierum sine materia. recipit igitur quilibet sensus speciem sensibilem non realiter: sed intentionaliter. et quia eodem modo recipit huiusmodi speciem medium et organum: oportet speciem odorabilem esse in medio intentionaliter. rationes autem commentatoris bone sunt. nam licet primam rationem per quedam apparentia fugere possimus per verba Auicenne realiter tamen non fugimus ipsam. nam contingit aliquando modicum odorabile absque vento flante ex diuersis partibus remotis sentiri: quod si odorabile illud resolueretur in ignem vltra quem vt dicebatur non est raritas: non posset ad tantam distantiam pertingere. 2ª etiam ratio soluta non erat. quia species sensibilis non multiplicat se per medium sicut vapores se immiscent aeri. quia vbi est vapor non est aer. species tamen sensibilis vndique se multiplicat per medium. vel igitur vt dicebatur totum medium tolleretur in tota illa distantia ad quam vndique pertingit species vel essent duo corpora in eodem. 3ª etiam ratio manet in sua firmitate. quia si odor vt habet esse in medio non potest esse in aere tanquam in subiecto. nec etiam in alio corpore. quia tunc corpus illud expelleret aerem vel esset simul cum aere: relinquitur ipsum ibi intentionaliter esse. Dicamus igitur species sensibiles habentes esse fixum in materia signantes qualitates secundas: cuiusmodi sunt odor color et sapor esse in medio intentionaliter. qualitates vero tangibiles eo quod sunt qualitates prime sunt in aere realiter. quomodo autem saluare poterimus quod sensus tactus sit susceptiuus specierum sine materia: cum hoc sit commune omni sensui: in capitulo de tactu patebit. sic etiam et sonus realiter est in aere. quia non habet esse fixum. odor tamen non est in aere realiter: sed intentionaliter. rationes autem probantes contrarium in sequenti questione soluetur.

Ulterius forte

dubitaret aliquis. vtrum odor habeat aliquo modo esse realiter in medio. ¶ Dicendum quod odor non fit sine fumali euaporatione vt plane vult philosophus. ad hoc etiam facit exemplum Auicenne dicentis quod pomum vel aliquod aliud odorabile per emissionem odoris desiccatur et habet rugas. valet etiam ad hoc quod experimentaliter videmus: expertum est enim per venatores quod plures bestie siluestres quando appropinquant loco vbi debent quiescere faciunt vsque ad sex vel septem saltus vt per magnitudinem saltuum interrumpatur via canibus inueniendi eas: et tunc igitur canes appropinquantes loco vbi bestia residet et non valentes inuenire eam si bestia se non moueat non percipiunt odorem eius. statim autem cum bestia se mouet. quia propter motum aliquem vapores exeunt ab ipsa facta fumali euaporatione statim canes sentiunt odorem eius et inueniunt eam. odor itaque est fumalis euaporatio non formaliter sed causaliter. quia nunquam fit sine fumali euaporatione. dicemus igitur quod odor est realiter in pomo siue in corpore odorabili. et est etiam in illis vaporibus qui ex pomo exalant: in aere tamen vel in aqua: et vniuersaliter in eo quod est medium in odoratu: nullo modo est odor realiter: sed intentionaliter. quia vt dicebatur corpus simplex odoris realiter susceptiuum esse non potest. propter quod bene dictum est odorem in medio non esse realiter: nisi forte pro tanto diceremus odorem esse realiter in medio: quia fumi illi exalantes ex corpore odorabili: in quibus realiter est odor: realiter medio se immiscent. itaque secundum hunc modum loquendi dicemus quod odor alicubi est realiter tantum. alicubi vero realiter et intentionaliter: et alicubi intentionaliter tantum. vnde in corpore odorabili est odor tantum realiter. in illa autem parte medii vbi se intermiscent illi fumi: est aliquo modo realiter et aliquo modo intentionaliter: sed in vlteriori parte medii: ad quam non attingunt huiusmodi fumi incipit esse odor intentionaliter solum. ex hoc autem soluta sunt argumenta prioris questionis. vbi probatur odorem esse fumalem euaporationem: et per consequens esse realiter in medio. nam vt patet odor non est fumalis euaporatio formaliter: sed causaliter. hoc enim pro tanto verum est. quia non fit sine fumali euaporatione.

Ulterius forte

dubitaret aliquis. quia videtur falsum esse quod philosophus ait. videlicet quod proprium sit homini non sentire odorem sine respiratione. videmus enim quod canes volentes insequi bestiam: semper ducunt nasum iuxta terram: et respirantes cum quadam violentia et attrahentes fortiter aerem insequuntur huiusmodi bestiam. ¶ Dicendum quod indigere respiratione propter odoratum: hoc est quia meatus et vie per quas debet transire aer infectus specie odorabilis sunt cooperte et clause. huius autem coopertura et clausura potissime facit humiditas et frigiditas cerebri. homo igitur qui inter cetera animalia plus habet de cerebro secundum proportionem. et per consequens proportionabiliter in eius cerebro plus est de frigiditate et humiditate potissime et habet meatus et vias habet coopertas et clausulas: imo tantum est ibi cooperimentum et tanta clausura quod nisi fiat respiratio per quam aperiantur pori et vene nullo modo possumus odorem percipere: per quandam ergo antonomasiam dicitur esse proprium hominis

nihil odorare sine respiratiõe. vel possumus dicere q͛ alia aīalia respirantia forte aliquo mõ odorē ꝑcipiūt sine respiratiõe. respirāt tñ vt melius odorēt. illos.n. meat⁹ ꝛ illas vias nõ hñt per oēm modū clausas:nõ sine respiratiõe aliquo mõ ꝑcipiūt respirādo:tñ q͛ ille vie amplianť ꝛ dilatanť bene ꝛ poꝛi: certius de odore iudicant:Fm igiť hūc modū loquendi dicem⁹ q͛ aliqua aīalia nec idigent respiratione vt odorent:nec vt bene odorent vt aīalia carētia sanguīe. aliqua vo indigent respiratiõe nõ simplr vt odorent:sed vt bene odorēt vt aīalia gradiētia alia ab homīe. aliqua vero idigent respiratiõe nõ solū vt bene odorent: sed etiā vt odorent:q͛ modicū aut nihil sine respiratione de odore possunt ꝑcipere vt hoīes. qõ vero obijciebať solutum est per iam dicta.

Ulterius forte dubitaret aliqs. q͛ nõ videť eē verū qõ phūs aīt. dicit eni q͛ sic se videť habere odoratus in hoīe ad alia aīalia sicut se habent oculi alioꝝ aīaliū ad animalia duroꝝ oculoꝛ. hoc aūt videť esse falsum: ꝛ cōtra ea q̄ dicta sunt. nam cū alia aīalia melius videant q̄ hñtia duros oculos. sequeretur q͛ hõ melius odoraret q̄ aīalia cetera. cuius ꝯriū supra ostēdebať. ¶ Dōm q͛ hec similitudo nõ est per oēm modum similis. pro tāto eniꝫ similis est ꝛ veritatē hꝫ. q͛ sicut aīalia hñtia duros oculos eo q͛ nõ hēant palpebras ꝛ coopermentū oculoꝛū statim possūt videre ꝛ nõ indigēt remouere ꝓhibens. aīalia eni alia opꝫ aperire palpebras vt videant:sic aīalia nõ habētia odoratū coopertuꝫ nõ indigent respiratiõe:sed statim pñt odorare. hoīes vero habētes odoratū coopertū nisi per respirationeꝫ amplient venas ꝛ poros ꝛ hõ impedimentū remoueant odorare non possunt. exemplum ergo adductum est simile quantum ad hoc:non auteꝫ quantū ad illud ad qõ ratio arguebat. Patet itaqꝫ veritas questionis.

Cõ. ioi.

Gustabile autem est quoddam tangibile: ꝛ hec est causa: quare nõ fit sensibile per medium extraneuꝫ corpus. Neqꝫ enim tactus est corpus in quo est humor: qõ est quid gustabile in humido sicut materia: hoc aūt quiddā tangibile.

¶ Postq̄ phūs determinauit de sensibus magis spiritualibus: vt de visu audiẗu ꝛ olfatu. in parte ista determinat de sensibus magis mālibus vt de gustu ꝛ tactu. circa qõ duo facit. q͛ pmo determinat de gustu siue de gustabili. scdo de tāgibili ibi (De tāgibili aūt) Circa pmū tria facit fꝫ q͛ tria cōcurrūt ad qõlibꝫ sentire. vꝫ. mediū obm̄ ꝛ organū. pmo g̃ determiat de medio qõ reqriť in gustu. scdo determinat de obiecto. ꝛ tertio de organo. scda ibi (Sicut autē visus) tertia ibi (Qm̄ auteꝫ humidū) Circa pmū tria facit. q͛ pmo aīt q͛ in gustu nõ requirit mediū extraneum. scdo remouet quādaꝫ cauillationē circa ꝑdicta. tertio qõ dixerat manifestat. 2⁹ ibi (Et si in aq̄ essemus) 3⁹ ibi (Coloꝛ aūt nõ sic) Dicit g̃ q͛ gustabile est qõdaꝫ tāgibile. hec aūt est cā:q͛re supple gustabile fit qõdā tangibile. q͛ non fit vel nõ eē vt hꝫ correctioꝛ lr̃a sensibile per mediū extraneum corp⁹. nā nõ esse sensibile per mediū extraneuꝫ est vna cā:q͛re gustabile est qõdā tāgibile. alia aūt causa est. q͛ id in quo est hūoꝛ. i. sapoꝛ qõ est qd gustabile est in hūido sicut in ꝓpria mā siue sicut in ꝓprio subiecto. hoc aūt idest humidum est qõdam tangibile.

Dubitaret forte aliqs. vtruꝫ gustus sit qdam tactus. ꝛ videť q͛ nõ. q͛ qdaꝫ homo nõ ponit in numerū cū homine: nec qõdaꝫ aīal cum animali. ꝛ vlr inferius nõ ponit in numerū cum superioꝛi nec cōtrahens cū cōtracto: quare si gustus est qdam tact⁹ nõ ponit ī numerū cū ipso. erūt itaqꝫ quattuoꝛ sensus ꝛ nõ qnqꝫ. ¶ In ꝯriū est phūs qui aīt: q͛ gustabile est qõdam tangibile: sed si gustabile est qõdam tangibile: gustus est qdam tactus. ¶ Dōm q͛ triplici via venari possumus gustum esse quēdaꝫ tactū fm q͛ tria cōcurrūt ad qõlibꝫ sentire. vꝫ. mediū obiectū ꝛ organuꝫ. pma ergo via sumeť ex parte medij. scda ex parte obiecti. tertia ex pte organi. pma via sic pꝫ. naꝫ sensus tactus iõ sic noīatus est. q͛ ꝑ hūc sensum percipimus obiectū nõ per mediū extraneuꝫ: sed tangendo. visus ergo nõ est tactus. q͛ corpus coloratū qõ ꝑcipimus per visum nõ attingit nos: sed est distans a nobis. corpus vero qõ tactu cognoscimus opꝫ q͛ nos attingat. quare cū hoc sit etiā in gustu: q͛ nõ gustamus per mediuꝫ extraneū: sed opꝫ q͛ corpus gustabile nos attingat ad hoc q͛ sentiamus ipm. igiť q͛ gustabile sentim⁹ nõ ꝑ medium extraneū: sed tangēdo: erit gustus qdaꝫ tactus. 2ª via sumiť ex parte obiecti. nā q͛ humidū est tāgibile ꝛ sapoꝛ fundať in humido: ꝛ nõ in oī humido: sed in quodam. nā in humido corpoꝛū simpliciū cuiusmodi est humiduꝫ aereū vel humidū aqueū sapoꝛ fundari nõ põt. nam corpora simplicia fm q͛ hõ nõ sunt susceptiua saporis: ꝑ accidens forte in talibus reperireť sapoꝛ. sicut pꝫ in aqua rōe venarum terre per quas transit vel rōne alicui⁹ vaporis cōmixti põt aliquē saporeꝫ cōtrahere. per se tñ talia sapore carent: q͛re si nõ in omni humido fundatur sapoꝛ nõ oē tangibile ꝛ gustabile: sed quoddā. ꝛ q͛ gustabile est qõdaꝫ tangibile gustus erit qdaꝫ tact⁹. Tertia via sumiť ex pte organi. nā nõ i omni organo nec in oī parte vbi fundatur tactus hꝫ esse ꝛ gustus: sed in quadā parte vt in lingua. et q͛ in quadā pte ꝛ nõ in omnibꝫ esse gustus ꝛ tact⁹: gustus nõ erit vlr tactus. sed erit qdam tactus. harum aūt triuꝫ rōnum ꝓbātiuꝫ gustum esse quēdā tactuꝫ due tanguntur a phõ. videlꝫ illa de medio ꝛ illa de obiecto. illa āt de organo nõ tangiť ab ipso: qõ forte iõ factū est. q͛ nõ est directe ꝛ simplr idem organū tactus ꝛ gustus. vel forte iõ fecit. q͛ eadem ratio est de obiecto ꝛ organo. ratio aūt in ꝯrarium in sequenti questione solueť.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtrū gustus sit idem qõ tactus. videť q͛ sic. q͛ si homo est quoddā aīal. aīl in homīe est idem qõ homo. ꝛ si soꝛtes est qdam homo. hõ in soꝛte est idē qõ soꝛtes. g̃ cū gustus sit quidam tactus: tactus in gustu nõ erit aliud q̄ gustus. vel vt arguebať supra gustus nõ ponit in numerū cum tactu. ¶ Dōm q͛ vt supra dicebať potētie distinguntur per actus: ꝛ actus per obiecta. vbi ergo sunt alia ꝛ alia obiecta formaliter sont alij ꝛ alij actus. ꝛ per consequens alie et alie potentie. Dubitare ergo vtrum sensus gustus formaliter differat a sensu tactus est dubitare vtrū qualitates secunde formaliter differant a qualitatibus primis. ꝛ vtrum sapores qui noīant qualitates scdas formaliter differāt a calido ꝛ frigido hūido ꝛ sicco q̄ nominanť qualitates pmas. ꝛ q͛ he nõ sunt ille: sed fundanť in illis: gustus nõ est tact⁹: sꝫ aliquo mõ fundať in tactu. qõ vero arguebať q͛ aīal nõ ponit in numerū cū quodā animali. ergo nec gustus cū tactu. ¶ Dōm q͛ sic nõ se hꝫ gust⁹ ad tactum sicut se hꝫ soꝛtes ad hoiem vel hõ ad animal. sic ergo gustus nõ est ita vlis sicut tactus. q͛ tact⁹ ē in omni parte corporis. gustus aūt in quadā. ꝛ q͛ tact⁹ est in omni humido. gustus aūt in quodā: fit tñ hec ꝯtractio per additionem noue forme siue fit per differenteꝫ formā. iõ formaliter gustabile est distinctum a tangibili ꝛ gustus a tactu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uñ si in aqua essem⁹: sentirem⁹ vtiqꝫ appositū dulce. Nõ āt eēt tūc nobis sensus ꝑ mediū: sed in eo qõ misceť hūido: sicut in potu.

¶ Remonet quandã cauillationem circa pdicta. dixerat .n. gustũ nõ fieri per mediũ extraneũ: qđ vr̃ falsuz: qꝛ si in aq̃ poneret̃ dulce: nos existentes in aqua sentiremus hoc dulce. ideo ait: qđ si i aqua essemus sentirem⁹ vtiq; dulce appositu: sed tũc nõ eẽt nobis sensus per mediũ: sꝫ in eo q̃ ꝯmisceret̃ illud dulce humido sic in potu. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Color autẽ non sic videt̃ in eo qđ miscet̃: neq; defluxionibus. ¶ Ut quidem igitur medium nihil est: vt autem color visibile: sic gustabile humor est.

¶ Qđ dixerat manifestat: circa qđ duo facit. qꝛ p̃ fac̃ qđ dictũ est. z⁰ qꝛ dixerat q̃ in gustu nõ reqrit̃ aliqđ extraneũ ostẽdit q̃ lꝫ ibi nõ reqrat̃ aliqd extraneũ tanq̃ mediũ: reqrit̃ tñ ibi aliqd extraneũ tanq̃ disponẽs organũ: vel põt sic diuidi: qꝛ duo facit sꝫ q̃ duo manifestat que dixerat. nã p̃ ostẽdit q̃ gustus nõ fit per medium extraneũ. z⁰ qꝛ dixerat q̃ sapor fundat̃ in humido declarat h̃ ex eo q̃ sine humiditate ñ fit saporis sensus ibi. (Nihil aliud fac̃) dicit ḡ q̃ color nõ sic vr̃ in eo q̃ miscet̃ medio: neq; defluxiõib⁹. i. p defluxiones. supple vr̃ color: igr̃ vt qdẽ mediũ nihil est. i. q̃tuz ad mediũ nõ est cõparatio iter colorẽ z saporẽ: qꝛ color sentitur p mediuz extraneũ: sed nõ sapor: sꝫ q̃tũ ad rõnẽ obti: supple est cõparatio iter colorẽ z saporẽ: qꝛ vt color aũt est visibile. i. obꝫ visus: sic humor. i. sapor est gustabile. i. obꝫ gustus. ¶ Notãdũ aũt q̃ corp⁹ coloratũ nõ attigit oculũ cũ vr̃: neq; oꝫ q̃ attigat aliquã ptẽ n̄ri corpis. rursus color nõ ꝯmiscet se media realr̃: sꝫ solũ itẽtionalr̃ se mltiplicat: nec ẽt aliqd defluit a corpe colorato: vt fiat visio: sꝫ vt fiat gustus. vel oꝫ q̃ corp⁹ dulce attigat linguã: vel si h̃ dulce ponit̃ in aliq̃ distãtia: vt si ponit̃ i aq̃: oꝫ q̃ per aquã defluat vsq; ad liguã: ita q̃ realr̃ attigat ipaz: itaq; tũc sentirem⁹ dulce positũ in aq̃ sic̃ sentiremus dulce positũ in potu vl̃ positũ iciso. q̃tũ ḡ ad mediũ nihil. i. nulla ꝯueniẽtia est iter visibile z gustabile: qꝛ visibile p se oĩo reqrit medium extraneũ: gustabile aũt nõ: sed vt dicebat̃ q̃tũ ad rõnẽ obti est aliq̃ ꝯueniẽtia iter h̃ z illud. ¶ Deide cuz dicit.

¶ Nihil autem facit humoris sensum sine humiditate: sed hꝫ actu aut potẽtia humiditatez vt salsum: bene enim liquidum ipsum est z liquefactiuum lingue.

¶ Manifestat z^m qđ dixerat. dicebat̃ enim supra q̃ sapor fundat̃ in humido: ad h̃ aũt declarãdũ itẽdit talẽ rõnẽ: illud qđ nõ sentit̃ sine humido fundat̃ in humido: sapor nõ sentit̃ sine humido. ḡ fundat̃ in humido: de hac aũt rõne nõ ponit nisi ꝟtutẽ medij. vꝫ. q̃ sapor nõ sentit̃ sine humido, nõ ait q̃ nihil aũt fac̃ sensuz humoris. i. saporis sine humiditate: sꝫ qđ facit h̃ sensuz humiditatẽ hꝫ: aut actu aut po⁰. supple ꝓpinq̃: vt salsuz. n. qdẽ ipm est bñ liqdũ. i. bñ liq̃factibile z liq̃factiuũ lingue. ¶ Notãdũ aũt q̃ sal: lꝫ sit actu siccus: põt tñ de leui immutare sensuz gustus: qꝛ est faciliter liquefactibilis. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Sicut aũt visus visibilis est z inuisibilis: tenebra aũt inuisibilis est: iudicat aũt z ipsam visus. Adhuc autem valde splendidi est: etenim hoc inuisibile est: alio aũt modo a tenebra. Similiter aũt z audit⁹ soniq;: z silẽtij: quoꝝ aliud audibile: aliud nõ audibile: z magni soni sicut visus est splendidi. Sicut enim paruus sonus inaudibilis quodãmodo: sic z magnus z violentus. Inuisibile aũt aliud quidẽ oĩo dicit̃: sicut z in alijs ipossibile: aliud aũt quãnis aptuz natuz non habet: aut praue: sicut qđ sine pedibus est: z sine gradu dicit̃.

¶ Postq̃ determiauit de medio gust⁹: ostẽdẽs q̃ nõ reqrit̃ ibi mediũ extraneũ. in pte ista determiat de ei⁹ obo: circa qđ duo fac̃: qꝛ p̃ determiat de obo gust⁹ vt differt a tactu. z⁰ de obo ei⁹ vt ꝯuenit cũ ipso: pcipit. n. gust⁹ saporẽ z humiduz: sꝫ saporẽ pcipit vt differt a tactu: hũidũ võ vt ꝯuenit cuz ipso ibi. (Ut aũt p̃n^m eẽ) circa p̃mũ duo fac̃: qꝛ p̃ ostẽdit quõ accipit̃ obꝫ in alijs sensib⁹. z⁰ qđ dixerat adaptat ad gustũ ibi. (Sic aũt gust⁹) dicit ḡ q̃ sic̃ visus est visibilis z inuisibilis qꝛ tenebra aũt est inuisibil̃: z tñ visus iudicat ipsaz tenebrã. adhuc aũt visus ẽ valde splẽdidi: z. n. h̃. i. valde splẽdidũ est inuisibile: z tenebra est inuisibilis. sed alio mõ. z qđ dcm̃ est de visu itelligẽdũ est de alijs sensib⁹. iõ subdit. sic̃ aũt z audit⁹ est soni z silẽtij: quoꝝ aliud qdẽ vt sonuz dicimus esse qd audibile: aliud võ vt silẽtiũ non audibile: est etiã audit⁹ magni soni: sicut visus est splẽdidi: audit⁹ enĩ cõparat̃ ad magnũ sonũ: sic et ad qd inaudibile: qꝛ sic̃ paruus sonus est iaudibilis: sicut quodãmodo magnus z violentus: iaudibile. n. z inuisibile z cetera talia multiplr̃ dr̃r. Dr̃ aũt inuisibile aliud qdẽ qđ oĩo impossibile est videri vt tenebra sicut z in alijs: aliud aũt dr̃ inuisibile: qđ q̃uis sit aptũ natũ vt videat̃: nõ hꝫ tñ vñ bñ videat̃: aut praue vr̃: sicut esse sine pedib⁹ et qđ sine gradu dr̃ multiplr̃. sic̃ supple inuisibile z iaudibile: z cetera talia multiplr̃ dicuntur. ¶ Notãdũ aũt q̃ sicut in alijs repit̃ multiplicitas. vt sic̃ repit̃ multiplicitas in nõ hr̃e pedes vel in esse sine gradu sic repit̃ multiplicitas in esse inuisibile vel iaudibile. dr̃. n. aliqd non pedes hr̃e: qꝛ nullo modo est aptũ natũ hr̃e pedem vt lapis. aliqd võ dr̃ non hr̃e pedes. qꝛ q̃uis sit aptũ natũ hr̃e: tñ caret eo vt homo hñs pedes abscisos aliquis qdẽ dr̃ non hẽre pedẽ: qꝛ hꝫ prauũ pedẽ vel debilẽ pedez: vt claudũ: sic etiã inuisibile dr̃ triplr̃: aliqd. n. est tale quia nullo modo est aptũ natũ videri vt tenebra: aliqd võ: qꝛ ẽ aptũ natum videri: non tñ habet nãm illã modo ꝓportionato z cõmẽsurato vt possit videri: z h̃ est sol: z vĩr valde splendidũ: aliqd võ dr̃ inuisibile qꝛ praue vel debiliter videri põt: sicut paruus sonus dr̃ inaudibilis. qꝛ praue vl̃ debiliter audit̃. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sic aũt gustus gustabilis quidẽ z non gustabilis: hoc aũt est paruũ: aut prauũ habꝫ humorem: aut corruptiuum gustus.

¶ Qđ dixerat adaptat ad gustũ. d. sic aũt gustus est gustabilis z non gustabilis. hoc aũt videlꝫ non gustabile est qđ hꝫ humorẽ prauũ: aut paruum: aut dr̃ nõ gustabile qđ est corruptiuũ gustus: sicut dr̃ inuisibile nimis splendẽs: qđ est corruptiuum visus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uidet̃ principiũ esse potabile: z non potabile: gustus. n. qdã tact⁹. Sed hoc qdẽ vt prauũ z corruptiuũ gustus: illud aũt s̃m nãz. Est aũt cõmune tactus: z gustus potabile.

¶ Determinat de obiecto gustus vt ꝯuenit cum tactu. d. q̃ p̃ncipiũ imutationis gustus videt̃ esse potabile z non potabile: idest humidũ z non humidũ: gustus enim qdem ambo hec pcipit: sed hoc qdẽ videlꝫ non potabile cõparatur ad gustũ vt paruũ z vt corruptiuũ gustus: illud autez videlꝫ potabile cõparat̃ ad gustũ s̃m nãm. i. vt aliqd s̃m nãm: z vt ꝓportionatũ ei: z addit q̃ potabile. i. humidum est cõmune tact⁹ z gustus. ¶ Notãdum aũt q̃ sicut gust⁹ inquãtũ est differẽs a tactu pcipit gustabile z non gustabile sic inquãtũ est ꝯueniẽs cuz actu pcipit potabile z nõ potabile. i. humidũ z non humidũ. ¶ Notandũ etiam q̃ sicut gustabile est illud qđ est ꝓportionatuz gustui z audibile illud qđ est ꝓportionatũ auditui: ingustabile võ z in-

audibile qd est improportionatum: vnde sicut magnus sonus corrumpens auditum et paruus sonus q paruẽ .i. male audit: dicitur inaudibilis: sic pũt gustus ẽ q dam tactus potabile .i. humidũ est ei sm nãm: et pportionatũ: sed ipotabile dr qd paruẽ gustat. vl qd ẽ corruptiuũ gustus.

Dubitaret forte aliqs. vtrum gustus pcipiat potabile .i. humidum. videtur q nõ: qr si potẽtie sunt distincte etiã obiã sunt distincta et actus distincti: sed tactus et gustus formalr differunt: vt dcm est: ergo gustare et tãgere erũt formalr distincta: et gustabile et tãgibile erũt formalr distincta. humidũ itaq qd ẽ qd tãgibile non põt esse qd gustabile. ¶ In 9riũ est phs qui ait q potabile est qd cõe ad gustũ et tactũ. ¶ Dicendũ q aget: lz sit pncipalr a forma: est tñ aliq mõ a mã: eo. n. ipso vt supra dicebat q hec forma reqrit hãc mãm ad actionẽ huius forme nõ solũ facit forma: sz etiã materia: quare si sapor fundat in humido tanq in propria mã: et humidũ est subm saporis: nõ solũ vt sapor est aliqd in gñe entiũ: sed vt est qd sensibile et imutatiuũ gustus imutare gustuz sm q hõ: lz 9ueniat sapori pncipalr et formalr: 9uenit tñ humido ex 9sequẽti: vt inqñtũ est ppriũ subiectũ saporis: est ergo potabile .i. humidũ cõe tactus et gustus: qr vtrũq imutatur ab humido: sed aliter et alr: qr tactus imutat pncipalr et pprie: gustus vo imutat ab humido inqñtuz est saporis. subm. q vo arguebat in cõtrariũ solutũ est per iam dicta. nã sicut gustus et tactus sunt formalr distincta: verũtñ gustus fundat in tactu: et est qdã tactus: sic gustabile et tangibile distinguunt formalr: verũtamẽ gustabile fundat in tãgibili. formalr itaq et pncipalr gustus imutat a gustabili et tactus a tãgibili imutat: tamen gustus a tangibili tanq ab eo qd est saporis subiectuz.

Alterius forte dubitaret aliqs si gustus imutatur ab humido et sapore a quo imutet prius: et vr q a sapore: nã sicut color imutat obm pncipalr et formalr: magnitudo vo in qua fundat color facit imutationẽ in visu mediãte colore: ita q prius intelligo q color imutat visum: magnitudo aũt imutet ipm mediante colore: sic ẽt in pposito sapor imutabit gustuz pncipalr et formalr: humidũ vo: qd est subm saporis. imutabit ipsuz mediãte sapore. ¶ In 9riũ est phus q vult q prim^9 imutationis gust^9 sit potabile et nõ potabile. ¶ Dõz q gustus vt tactũ est fundat in tactu. debem^9 .n. imagiari q in eodez neruo ligue est tact^9 et gustus sz gust^9 est ibi mediãte tactu sic in eodẽ pomo est humiditas et sapor: sz sapor est ibi mediãte humiditate: idẽ est q organũ tact^9 et gustus nõ p oẽz modũ: qr lz in eodẽ neruo sint he due potẽtie: tactiua. vz. et gustatiua: ille tñ neruus sm aliã pportionẽ 9sideraũ: vt est subm tact^9: et sm aliã vt subycit gustui: ide est q qr pportio illa que sufficit ad tactũ reseruat vlr in neruo vt diffundit p totũ corp^9: tact^9 est in toto corpe: gustus vo est in quadã pte corpis tñ: qr pportio illa quã addit gust^9 supra tactũ nõ reseruat nisi in quadã pte corpis vt in ligna: igit sic hõ albus addit supra hoiez et icludit totũ qd dicit hõ: ide ẽ q in plib^9 repit rõ hois q rõ hois albi: sic qr gust^9 addit supra tactũ: et psupponit ipm: eo q fundet in eo: in plib^9 reb^9 repit rõ tact^9 q rõ gustus. si igit neruus i quo fundat sensus gustus eẽt alius realr et simplr a neruo in quo fundat sensus tact^9: adhuc oporteret nos dicere q organũ gust^9: nõ solũ iudicaret de sapore: sz ẽt de humiditate: ita q adhuc verz eẽt q potabile siue humidũ nõ soluz eẽt obm tactus sed ẽt gustus. sm hoc itaq verificaret ordo iã tact^9: vt q humiditas imutaret neruũ illũ in quo fundaret gustus mediãte sapore: sm gnalẽ itelligẽtiã sapor prius imutaret neruũ q humiditas que est fundamẽtuz saporis: sic prius itelligimus q color imutet oculũ q magnitudo que est coloris subm. Nũc aũt nõ sic se hz: sed ille idez neruus existẽs in lingua que est fundamẽtũ 9tutis tactiue: est etiaz fundamẽtũ gustus: qre sicut in illo neruo prius fundat tactus: et mediãte tactu fundat gustus: sic psar^9 neruus prius imutat ab humiditate que est qdã tãgibile: et mediante ea imutat a sapore qui est quoddã gustabile. ppter qd bñ dcm est q pncipiũ hõ imutationis: vr esse potabile .i. humidũ. ¶ Est aũt diligẽter aduertẽdũ q hũc ordinẽ quez aspicimus in neruo existẽte in lingua: qr .s. in eo prius fundat tact^9. et mediãte eo fundat et gustus: aspicimus etiã in obo exteriori: qr in eo prius fundat humiditas et mediãte humiditate fundat et sapor: pz itaq veritas qsiti quõ potabile humidũ est hõ imutationis pncipiũ: et pz etiã quõ hoc taz ex parte obiecti q etiã organi sibi pportiõabilr correspõdent. Qd vo obyciebat de colore et magnitudine solutuz est per iam dicta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Quoniã autem humidum qdẽ est gustabile: necesse sensitiuũ ipsius: neq humidũ esse actu neq impossibile fieri humidum. Patit enim aliquid gustus a gustabili: scdz q gustabile ẽ. Necessariuz est ergo humectatũ fore qd possibile humectari saluatũ: non humidũ aũt sensitiuum gustatiuum.**

Com. 104

¶ Determiat de organo ipsi^9 gustus: circa qd tria facit: qa p ostẽdit q le oz eẽ hõ organũ. scdo qd dixerat pbat per signũ. 3° distingiut quot sunt spẽs gustabiliũ: siue quot sunt spẽs sapoz que hñt hõ organũ imutare. 2° ibi. (Signum aũt) 3° ibi. (Spẽs aũt). dicit q: qm aũt humidũ qdem est gustabile necesse est sensitiuũ .i. organũ sensus ipsi^9 gustabilis: neq humidũ esse actu: neq ipossibile fieri humidũ. nã gustus aliqd patit a gustabili sm q est gustabile: et q patiẽs in fine est sile: in pn^o aũt dum saluat in sui 9sistẽtia est dissile: necẽũ est q organũ gustus q possibile est humectari postq iam passum est humectatũ fore: sz gustatiuũ sensitiuũ .i. organũ gustus saluatũ in sui 9sistẽtia: vt bñ pcipiat sapores: nõ humidũ aũt oz esse. ¶ Notãduz aũt q sicut aer cõnaturalis nob hz semp quẽdã suũ motũ q motus est differẽs ab oib^9 motib^9 exteriorib^9 vt possit oẽs illos mot^9 exteriores recipe sic ligua hz quãdã suã humiditatẽ annexã. sz illa humiditas est differẽs ab oib^9 alys saporib^9 vt possit oẽs alios sapores pcipe: oz. n. organũ gust^9 esse saluatũ in hac 9sistentia: et non esse ifectũ sapore aliq: qr si inficeret sapore aliquo sapor ille impediret ne possz alios sapores recipe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Signũ aũt neq siccã existẽtẽ linguã sentire: neq multũ humidã. Hic. n. tactus fit primi humidi: sicut cum aliqs qui añ gustauit fortẽ humorem gustet alterũ: et vt laborantib^9 amara oia videntur: ppter id q lingua plena huiusmodi humiditate sentit.**

¶ Qd dixerat manifestat p signũ. 9tinet aũt sic. bñ dcm ẽ q organũ gust^9 nõ oz esse actu humidũ .i. actu ifectũ aliq sapore: et etiã debet esse tale q de facili possit humectari: qr de se oz hñe humiditatẽ aliquã: p quam sit dispositũ vt de facili imutet a sapore: signũ aũt hõ: q sic sit est: qr non 9tigit sentire liguã existẽtẽ siccã: neq multũ humidã. H. n. tact^9 fit primi humidi. nã cũ aliqs hz linguã valde humidã .i. valde ifectã aliq sapore qcqd postea tãgit p liguã sapit sibi de p humido .i. de p sapore quo est ifecta: sic cuz aliqs gustauit fortẽ humorẽ .i. saporẽ: gustet aũt alterz saporẽ sapiet sibi sapor vltim^9 de sapore primo: et vt patet laborantibus omnia vident amara: sentiũt .n. omnia amara esse ppter id qd eoz ligua est plena et ifecta hõ humiditate colo-

rica. ¶ Notādū aūt q̄ qa ligua oz hēe aliq̄ humiditatē. vt de facili imutet a sapore: ideo vt cōmēta. ait natura parauit saliuā i oze ꝛ pparauit infra ad ꝯgregādū hꝫ saliuā ꝛ hūiditatē vt mediāte ea gustarent sicca. ¶ Deīn cū dic.

Cō.105 ¶ Spēs aūt humoꝝ sic ꝛ in coloribus: simplices: qdē ꝯtrarie sunt sicut dulce ꝛ amaꝝ. Habito aūt sunt cū hac quidē pingue: cū illa vō salitū: media aūt hoꝝ erit acre: ꝛ austeꝝ: ꝛ ponticum: ꝛ acutum: fere enim he vident eē humorum dſe. Quare gustatiuū est potētia huiusmodi: gustabile aūt est factiuū actu huius.

¶ Distiguit spēs sapoꝝ imutātes organū gustus. d. q̄ spēs aūt hūoꝝ. i. sapoꝝ sumūt: sic ꝛ i coloribꝰ: qꝛ sic colores qdā sūt simplices qdā mediꝫ: sic ꝛ sapores: sꝫ simplices qdē sapores sūt. i. se hñt ꝯrie: sic dulce ꝛ amaꝝ: hito aūt. i. ꝯīr sūt cū hac qdē. i. cū dulcedine pingue: cū illa vō. i. cū amaritudine salitū. nā pinguis sapor est annexus dulci: salitꝰ vō est annexus. i. ppinquus amaro: media autē hoꝝ sapoꝝ sunt acre ꝛ austeꝝ ꝛ ponticū ꝛ acutū: ꝛ subdit q̄ fere. n. he vīr esse dſe humorū. i. sapoꝝ: ꝛ qꝛ tales sunt sapores: ꝯcludit dicēs: quare gustatiuuꝫ. i. organū gustus est potentia hꝫ. i. potētia ad hꝫ sapores: gustabile aūt est factiuū actu hꝫ. i. actu est imutatiuuꝫ organi gustus. est. n. gustabile tale in actu: quale organū gustus est in potētia. ¶ Notādū autē q̄ semꝑ patiēs est tale in potētia: q̄le est agēs in actu: ꝛ qa organū gustus patit a gustabili tanq̄ ab obō: opꝫ q̄ organū gustus sit potētia hꝫ. gustabile vō sit hꝫ actu factiuuꝫ. ¶ Notandū etiā q̄ spēs enumerate sapoꝝ possunt reduci ad septē: qꝛ austerū ꝛ acre quodāmodo idē nominant. erūt itaq̄ he septē spēs sapoꝝ: videlꝫ dulce: amaꝝ: pigue: salitū: acre: ponticū: ꝛ acutū: sufficiētia aūt harū septē specieꝝ sic pōt accipi: qꝛ ois sapor est extremus vl' medius. si extremus sic sunt duo sapores: amarus ꝛ dulcis: si autē sit medius: vel hoc est per eque distantiā: ꝛ sic est acutꝰ sapor: qui quodāmodo videt equalr distare ab amaro ꝛ dulci: si aūt non sit per eque distātiā: tūc sapor ille vel est inter acutū ꝛ dulce: vel inter acutū ꝛ amarū: si iter acutū ꝛ dulce: vel magis appropinquat dulci: ꝛ tūc est pinguis sapor: vl' magis appropinquat acuto: ꝛ tunc est acer sapor: si aūt sit iter acutuꝫ ꝛ amaꝝ: vel magis appropinquat amaro: ꝛ tūc est salitꝰ sapor: vel magis acuto: ꝛ tūc est ponticus.

Cō.106 De tangibili aūt ꝛ tactu eadem ratio. Si enim tactus non est vnus sensus: sed plures: necessariū est ꝛ tangibilia sensibilia plura esse.

¶ Postq̄ phs determinauit de alijs sensibilibꝰ. hic vltimo determinat de ipso tangibili: eo q̄ sensus tactus inter oēs alios materialioz existat. Diuidit autem hec pars in tres partes. fm q̄ circa ipm tāgere est tria considerare: videlꝫ organū mediuꝫ ꝛ subiectū. pmo ergo determinat de ipso tactu. scdo determinat de ipso medio. ꝛ tertio de ipso obō: zꝰ ibi. (Dubitabit aūt aliqs). 3ꝰ ibi. (Tangibiles quideꝫ) circa pmū duo facit: qꝛ pmo ait: eandē rōnē eē de tactu: ꝛ de tangibili. secūdo circa ipm tactū mouet q̄stiones quasdam ibi. (Habet aūt dubitationē). dicit ergo pmo. q̄ eadem rō est de tangibili ꝛ tactu: qꝛ si tactus non est vnus sensus: sed plures necessariū est ꝛ tāgibilia esse plura sensibilia. ¶ Notādū aūt q̄ phs in his capitulis intēdit determinare de ipsis sensibilibꝰ: qꝛ de ipsis sensibus determinabit in caplo sequēti ibi. (Opꝫ aūt vltiter de omni sensu). verū qꝛ non pōt qs bene determiare de sensibili: nisi determinet de sensu: ideo in his capitulis multa determinata sunt de sensu: ꝛ nos aliqā i cōtinuādo: vbi determinabat de visibili vel de audibili īducebamꝰ ptes ac si determinaret ibi de sensu visus vl' de sensu auditꝰ: qꝛ de vno sine alio dterminari nō poterat. ¶ Vult q̄ phs in hoc caꝰ determinare de tangibili: sed cū ipse mouere intēdat q̄ōnē circa tactū: ne videat in hoc mām trāsgredi: ait eandē rōneꝫ esse de tactu ꝛ de tangibili. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.107 ¶ Habet aūt dubitationē: vtrū plures sint: aut vnus. ¶ Et quidē est sensitiuū tāgibilis: vtrū caro: ꝛ in alijs pportionale: aut non. Sed hoc quidē est medium primū autē sensitiuum: q̄ aliud quoddam est intus.

¶ Mouet quasdā q̄ōnes circa tactū: circa qō duo facit: qꝛ pmo mouet duas q̄stiones circa tactum. scdo exequtur de q̄stionibꝰ illis ibi. (Ois ꝛ enim sensus) dicit ergo q̄ habꝫ aūt dubitationē vtrū tactꝰ sint ples sensus: aut vnus: ꝛ est alia dubitatio: circa tactū qd est sensitiuuꝫ tāgibilis. i. qd est organū in sensu tactꝰ: vtrū caro in habētibus carnem ꝛ in alijs aialibus non habētibꝰ carnē: vtrū sit organū aliquod pportionale carni: aut nō sit ita: sed hec videlꝫ caro vel pportionale carni est mediū in sensu tactꝰ. pmū auteꝫ sensitiuū. i. organū in hꝫ sensu est aliqd quidē intra carnē vt neruus. ¶ Notandū aūt q̄ sicut non oīa aialia habēt sanguinē: sed aliqua hñt sanguinē: aliqua vō hñt humorē loco sanguis: sic nō ois habēt carnē: sed aliqua habēt loco carnis: vel aliqd pportionabile carni. Est ergo questio phi vtrū caro vel aliqd pportionale carni sit organū in sensu tactꝰ: vl' hꝫ nō sit organū: sed mediū: organū aūt sit neruus vl' aliqd pportionale neruo: qō est itra carnē: vl' itra id qō est pportionatū carni. ¶ Deinde cūꝫ dicit.

¶ Ois etenim sensus vnius contrarietatis esse videt: vt visus albi ꝛ nigri: auditus grauis ꝛ acuti: gustus amari ꝛ dulcis. In tangibili aūt multe insunt contrarietates: calidū ꝛ frigidū: humidum ꝛ siccū: durū ꝛ molle: ꝛ alioꝝ quecunq̄ sunt huiusmodi.

¶ Exequit de q̄ōnibꝰ pdictis: circa qō tria facit: quia pmo exequit de q̄ōne pma. scdo de secūda. 3ꝰ qꝛ non cōplete dixerat de q̄ōne pma. redit ad declarādū vitatē circa ipsaꝫ. zꝰ ibi. (Vtrū aūt sensitiuū) 3ꝰ ibi. (Demōstrat aūt). circa pmū duo facit: qꝛ pmo ostēdit sensum tactꝰ nō esse vnuꝫ. zꝰ remouet quādā falsam respōsionē circa ea que dixerat ibi. (Hꝫ aūt solōnē) dicit ergo q̄ ois eteniꝫ sensus videt esse vnius ꝯrietatis vt visus albi ꝛ nigri: auditus grauis ꝛ acuti: gustus amari ꝛ dulcis: in tāgibili aūt multe sunt cōtrarietates. videlꝫ calidū ꝛ frigidū humidū: siccū: duruꝫ: molle: ꝛ alioꝝ quecūq̄ sunt hꝫ differēne tangibiles cuiusmodi sunt graue: leue: asperū: lene ꝛ cetera hꝫ. ¶ Notandum auteꝫ hanc rationē sic formandā esse. vnꝰ sensus est vnius contrarietatis: sed sensus tactus non est vnius contrarietatis: sed plurium. ergo sensus tactus non est vnus sensus. sꝫ plures. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

Cō.108. ¶ Hꝫ aūt solutionē quandā ad hāc dubitationem: ꝛ q̄ in alijs sensibꝰ sunt cōtrarietates plures: vt in voce non solum acumen ꝛ grauitas: sed ꝛ magnitudo ꝛ paruitas ꝛ lenitas ꝛ asperitas vocis: ꝛ similia alia. Sūt autē circa colorem differētie huiusmodi altere.

¶ Remouet quandam apparentem responsionē quorūdam volentiū soluere rōnē tactā dicēs: habet aūt solōnē quādā supple apparētē ad hāc dubitationeꝫ: qꝛ ꝛ in alijs sensibus sunt ples ꝯrietates vt in voce nō solū est acumē

⁊ grauitas: ſ3 magnitudo ⁊ paruitas ⁊ lenitas ⁊ aſperitas vocis ⁊ ſimilia alia: nam ⁊ multas alias differētias poſſem⁹ aſſignare in voce: q2 aliqua vox ē clara: aliq̄ obſcura: ſic aūt ⁊ circa colorē differētie aliere .i. diuerſe: q2 aliq̄s color ē i ſenſus aliqs remiſſus aliqs turpis: aliqs pulcher: poſſent aūt aſſignari aliq̄ modo plēs ɔ̄rietates in alijs ſenſib⁹: ſ3 ꝙ ſit vnū ſubm: ſicut ſonus eſt vnu3 ſubm auditui: q2 oīa que audiunt̄ fundant̄ in ſono ſic tactui eſſe ſubm vnū nō eſt manifeſtū. ⸿ Notādū aūt ꝙ l3 in alijs ſenſib⁹ poſſumus aſſignare aliquo modo ɔ̄rietates plēs: oēs tn̄ ille cōtrarietates reducunt̄ ad vnū genus: nō tn̄ ſic eſt in tactu ⁊ ideo l3 qlibet alius ſenſus ſit vnus ſenſus: tact⁹ tn̄ eſt ſenſus plēs. ⸿ Notandū etiā ꝙ ſubm pōt accipi vel pro mā vel pro gnē. nam ſemꝑ actus cōparat̄ ad mām: ſicut ꝑfectio ad ſuū ſuſceptiuū: ⁊ q2 forma ⁊ vl̄r oīs ꝑfectio habet rōnē act⁹. mā vō ⁊ omne qđ ſubijcit̄ ꝑfectioni h3 rōnē potentie: mā etiā ⁊ omne qđ ſubijcit̄ ꝑfectiōi h3 rōnē aliquo modo ſubiecti. ⸿ Rurſu3 q2 ipſe differētie dicūt actum: genus vō dicit qđ in potētia: ipſum genus h3 rōnē fundamenti reſpectu dr̄iaꝝ: qđ ergo hic dr̄ ꝙ ea que ſunt obiecta audit⁹ habēt vnū ſubm: ſed tactui nō cōpetit ſubiectū vnū ſm cōmētatore3: ⁊ ſm themiſtium ibi ſubm accipit̄ pro genere. Uult. n. ph̄us ſm eos ꝙ ɔ̄rietates alioꝝ ſenſuum reducunt̄ ad vnū ſubm .i. ad vnū genus: ſed nō contrarietates tactus.

Dubitaret forte aliqs. vtrum tact⁹ ſit ſenſus vnus: ⁊ videt̄ ꝙ ſic: q2 ſi nō eēt ſenſus vn⁹ nō eēnt qnq3 ſenſus tm̄: ſed ſex. ⸿ In ɔ̄rīū eſt cōmētator ⁊ ph̄s qui dicūt ſenſum tact⁹ nō eſſe ſenſu3 vnū: ſed plēs. ⸿ Dicēdū ꝙ ſm cōmētatorē ſonus dr̄ vniuoce de modis ſonoꝝ ⁊ color de modis coloꝝ: ſed ɔ̄ria tactus nō vident̄ habere genus qđ dicat̄ de eis niſi equoce: quale eſt qđ dr̄ de calido ⁊ frigido ⁊ graui ⁊ leui: qđ nō dr̄ niſi pure equoce. vult ergo cōmentator: ꝙ q2 ſonus dr̄ de differētijs ſonoꝝ vniuoce: ⁊ ſapor de differētijs ſapoꝝ vniuoce: in tactu aūt nō ſic: q2 nō inueniſ aliqđ qđ dicat̄ vniuoce de differētijs tāgibiliū: nō tact⁹ ē eſt ſenſus vnus: ſ3 hec rō Cōmen. magnā videt̄ hr̄e calūniā: q2 vniuocatio vera non reꝑit̄ niſi i ſpecie ſpālıſſima. ſi ḡ reqreret̄ vniuocatio ad vnitatē ſenſus viſus oporteret dare tot ſēſus quot eēnt ſpēs coloꝝ: ⁊ tot ſenſus guſtus: quot eēnt ſpēs ſapoꝝ: nullus ḡ ſenſus eſſet vere vnus. ⸿ Ideo ſciēdum ꝙ equoca ſunt que ſm vnū nomē hn̄t rōnē diuerſam. vniuoca vō q̄ ſm vnū nomē hn̄t rōnē vnā ſed iſta vna rō q̄tū3 ad p̄ns ſpectat dupl̄r pōt accipi: vel ſm ꝑdicationē: vel ſm imutationē ſenſus: ſiue ſm imutatione3 organi: ſi loq̄mur de vna rōne q̄tū ad ꝑdicatione3: ſic nō eſt vniuocatio niſi in ſpecie ſpālıſſima: vt ꝓbat̄ in .7°. phy. ⁊ etiā vt habet̄ circa finē ſcdi poſte. vbi dr̄ ꝙ latēt multe equocatiōes in vlib⁹ .f. in generib⁹: ſ3 ſi loq̄mur de vna rōne q̄tū ad imutationem organi: ſiue q̄tū ad imutationē ſenſus: ſic nō ſolum pōt eſſe vniuocatio in eodē genere: ſ3 etiā in diuerſis generibus: imo iſto modo quodāmō eſt vniuocatio in oīb⁹ ꝑdicamētis vt viſus eſt vnus ſenſus: q2 lic3 ꝑcipiat diuerſas ſpēs viſibiliū: tn̄ ꝑcipit eas ſub vna rōne: vt inq̄tū aliquo mō ꝑticipāt nām lucis: vt diffuſius declaratū eſt in .c. de viſu. oīa itaq3 viſibilia hn̄t quādā vniuocationem nō ſm ꝑdicationē: q2 hoc eſt ſolū in ſpē ſpālıſſima: ſed ſ3 imutationē ſenſus viſus: q2 oīa viſibilia imutant h9 ſenſum ſub vna rōne formali: ſm hūc aūt modū nō ſolū oīa oba alicuius ſenſus ꝑticularis hn̄t vniuocationē quāda3: ſed ēt oīa oba oīu3 ſenſuū particulariū hn̄t quandā vniuocatione3 vt cōparant̄ ad ſenſu3 cōem: q2 oīa h9 oba imutant cōem ſenſu3 ſub vna rōne formali: imo hoc mō ꝓcedēdo oīa ꝑdicamēta hn̄t aliquā vniuocationē vt cōparant̄ ad intellectū: q2 oīa ſunt obiecta eius ꝑut in eis reꝑit̄ rō q̄ditatis. dicimus enī oīa ꝑdicamēta hr̄e aliquā vniuocationē: q2 etiā ſm hunc modū non eſt in eis recta vniuocatio: q2 rō q̄ditatis nō reꝑit̄ vniformiter in oīb⁹ ꝑdicamētis: nec itellectus fert̄ vniformiter in oīa ꝑdicamēta. Sit itaq3 ꝑ iam dicta in tm̄ declaratū ꝙ vniuocatio q̄tū ad imutatione3 organi vel potētie nō ſolū pōt reꝑiri in vno genere: ſ3 etiā in diuerſis generib⁹. ⸿ Aduertēdū tn̄ ꝙ aliqđ ſufficit ad diuerſificādū potētiā īferiorē qđ nō ſufficit ad diuerſificādū ſuperiorē: aliq̄ ḡ vniuocatio reqrit̄ i potētia īferiori que nō reqrit̄ in ſuperiori. Nam diuerſe ɔ̄rietates vt ɔ̄rietates oīum ſenſibiliū ꝑticulariū vt tactū eſt: habēt quandā vniuocationē: vt cōparant̄ ad ſenſum cōem: q2 ſub vna rōne imutāt ipm ſed ꝑticularis ſenſus: q2 ſub vna ꝑticulari rōne imutat̄ ab obō: o3 ꝙ vnius talis ſenſus ſit vnius ɔ̄rietatis: vel ſi eſt pluriū ɔ̄rietatum: o3 ꝙ vna illaꝝ reducat̄ ad aliā: ⁊ q2 calm̄ fridū: humidū ⁊ ſiccū: ſunt plēs ɔ̄rietates ⁊ ē vna ꝓprie nō reducit̄ ad aliā he plēs ɔ̄rietates ad vnū ſenſum ꝑticularē ꝑtinere nō pn̄t: tact⁹ itaq3 nō eſt vn⁹ ſenſus: ſed plēs: argumētū aūt in cōtrariū infra ſoluet̄.

Ulterius forte dubitaret aliqs: vtrū ſenſus tactus cū ſit plēs ſenſus fundet̄ i vno organo. ⸿ Dicēdū ꝙ vt cōiter ponit̄ ⁊ vt tactū ē i qōne ꝑmiſſa: ⁊ vt ſonat lr̄a ph̄i vnitas ſenſus ꝑticularis accipienda eſt ex vnitate ɔ̄rietatis: vnitas aūt ɔ̄rietatis pōt accipi ex vnitate ſubiecti: ſubm autē ɔ̄rietatis ſumi pōt pro ipſo genere: nam vt patebit per cōmētatorē ⁊ themiſtiū ipſu3 genus pōt dici ſub3 ɔ̄riaꝝ dr̄iaꝝ. Rurſu3 ſubm ɔ̄rietatū pōt dici ipſa ſuba vel ipm corpus in quo quodāmō fundant̄ oēs tales ɔ̄rietates: calm̄ ḡ ⁊ fridū: ⁊ hūdū ⁊ ſiccum formal̄r nō ſunt vna ɔ̄rietas: q2 nō reducunt̄ ad vnū gen⁹ ꝑimū: mal̄r tn̄ hn̄t quādā vnitatem: q2 oēs pn̄t fundari quodāmodo in vno corpe. nā ipm corp⁹ mixtum: q2 nō eſt excellēter calm̄: nec excellēter fridum aliqđ ꝑticipat de vtroq3. Rurſus q2 nō eſt excellēter humidū: nec excellēter ſiccū: aliqđ ꝑticipat de vtroq3. ḡ iſte ɔ̄rietates nō ſunt formal̄r vnum: ſed māl̄r: ⁊ q2 ſm ea que videmus in obō hēmus loq de ſenſu. ſenſus tact⁹ nō eſt vnus formal̄r: q2 ſunt diuerſe potētie ſenſitiue: eſt tn̄ vn⁹ māl̄r: q2 he diuerſe potētie fundant̄ in eodē neruo: q eſt organū tact⁹. debemus. n. imaginari ꝙ ſic eiuſdē ſubti pn̄t eē plēs ꝓprietates: ſic in eodē neruo pn̄t fūdari plēs potētie tactiue: ſiue plures ſenſus tact⁹: ꝑ quoꝝ vnū ꝑcipit̄ calm̄ ⁊ fridū: ꝑ aliu3 vō humidū ⁊ ſiccū: ad has aūt ɔ̄rietates reduci hn̄t ɔ̄rietates alie. Cōmētator tn̄ vr̄ velle ꝙ plēs ſenſus tact⁹ reqrant plīa organa: ꝙ ſic itelligēdū eſt: q2 q̄tuis i eodē neruo fūdet̄ ſenſus tact⁹ q eſt diſcretiuus cali ⁊ fridi: ⁊ ſenſus tactus qui eſt diſcretiuus humidi ⁊ ſicci: ille tn̄ neruus ſic ⁊ ſic accept⁹ quodāmō eſt plura organa: ⁊ et h3 vim plurium q2 aliter accipit̄ vt eſt fundamentū vnius ſenſus: ⁊ aliter vt eſt fundamentum alterius.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ oēs ɔ̄rietates tact⁹ reducant̄ ad calm̄ ⁊ fridū. humidū ⁊ ſiccū: ⁊ vr̄ ꝙ nō: q2 graue ⁊ leue: aſpeꝝ ⁊ lene: nō vr̄ reduci ad ɔ̄rietates iſtas. ⸿ Dō3 ꝙ ſenſus nō ſolum ꝑcipit ſenſibilia ꝓpria: ſed ēt cōia. Cū ḡ dicim⁹ ꝙ ea que ſunt oba vnius ſenſus reducant̄ ad ɔ̄rietatē vnā: itelligēdū eſt de obtis ꝓprijs. Nā vt themiſtius vult: audit⁹ ꝑcipit acutū ⁊ graue tanq̄ oba ꝓpria: ſ3 magnū ⁊ puū tanq̄ oba cōia. oēs ḡ dr̄ie tāgibiles q̄ nō reducunt̄ ad oba cōia pn̄t reduci ad calm̄ ⁊ fridū: humidū ⁊ ſiccū. nā graue ⁊ leue ꝑcipit tact⁹ mediāte motu. vt id qđ velocius deorſum tendit iudicat tact⁹ graue. qđ vō tardius leue: vt cōmētator ait: aſperu3 vō ⁊ lene vident̄ ad ſitū vel ad figurā ꝑtinere. nam alterius figure eſt aſperū: vbi vna ps ſupeminet alteri: ⁊ alterius lene: vbi ptes equal̄r ſituant̄. mot⁹ autē ⁊ figura non ſunt ſenſibilia ꝓpria: ſed cōmunia.

Ulterius forte dubitaret aliq̄s cum sensus tact⁹ sit sensus plu̅res: vtrū debeat dici esse sex sensus: vt ꝙ sic per rōnē supius factā. ¶ In ꝯtrariū aūt est: q̄z vt infra dicet̄ nō est sensus p̄ter q̄nq̄. ¶ Dōz ꝙ supra dicebant̄ eē q̄tuor gn̄a aiatoꝝ. vz. vegetatiuū sensitiuū ꝛ ſm locū motiuū ꝛ itellectiuū: ꝛ tn̄ dicebant̄ eē q̄nq̄ gn̄a potētiaꝝ. videlz sensitiuū vegetatiuū appetitiuū ſm locū motiuū ꝛ itellectiuū. appetitiuū ḡ ē distīcta potēa ab oīb⁹ alijs: nō tn̄ facit distinctū gradū aiatoꝝ: q̄z nunq̄ sepat̄ a sensitiuo: nec sensitiuū ab ipso: sic ꝛ in pposito: q̄z i illo eodē neruo in quo fundat̄ sensus per quē discernim⁹ calidū ꝛ frigidū fundat̄ etiā sensus ille per quē discernimus humidū ꝛ siccū: ꝛ alias differētias tāgibiles: ꝛ q̄z he nunq̄ sepant̄ abinuicem nō ꝯstituūt gradū vt dicant̄ esse sex sensus. ¶ Deinde cum dicit.

Tō.109 ¶ **Sed ꝙ sit vnum subiectum: sicut auditui sonus: sic tactui non est manifestum. ¶ Utrum autē est sensitiuū intus: an non: sed mox caro: nullum videt̄ esse signū fieri sensuz simul cum tactu: ꝛ eni nūc si aliq̄s circa carnē extēderit vt pellē hymē faciēs: similiter sensum mox tactū insinuat: ꝛ tamē constat ꝙ non est in hoc sensitiuum. Si autem ꝛ connaturale fuerit citius vtiq̄ pertinget sensus.**

¶ Exeqtur de 2ᵃ q̄ōne: vtrū caro sit organū in sensu tactus circa q̄d tria facit: q̄z p̄ remouet quādaz cauillosam obiectionē. scdo ex dictis ꝯcludit q̄d facit difficultatē in pposito. 3ᵒ determinat vitatē circa q̄sita. 2ᵃ ibi. (Propter q̄d talis pars). 3ᵃ ibi. (Ex aere q̄dē) dicit ḡ ꝙ vtrū aūt sensitiuū .i. organū sensus tact⁹ est itus: vt neruus: aut nō est itus: sed mox caro est tale organū nullū vr̄ esse signū: q̄z videmus fieri sensum cū tactu sil̄ cū carne: nō .n. ex eo ꝙ caro stati tāgibile sentit est signum sufficiens ꝙ caro sit organuz in tali sensu: q̄z si nūc aliq̄s circa carnē extēderit faciens hymen .i. faciēs coopimētū vel vt hz alia lr̄a extēderit pellē circa carnē sil̄r isinuat mox fieri sensuz tact⁹ cū illa pelle. ꝛ tn̄ ꝯstat ꝙ sensitiuū .i. organū sensus tact⁹ nō est in h̄ .i. in hꝰ pelle: si aūt hꝰ coopimētū de pelle ꝯnāle fuerit citius vtiq̄ ptingit sensus per ꝯtactū ad hꝰ pelle: ꝛ tn̄ ꝯstat ꝙ in pelle illa etiā si eēt nobis ꝯiūcta nāliter nō esset organuz sensus tact⁹. ¶ Notādū ḡ ꝙ q̄ntūcūq̄ caro sit nobis ꝯiūcta nāliter: ꝛ q̄ntūcūq̄ statim carne tacta fiat sensus tact⁹: nō tn̄ est bonū argumētū ꝙ caro nō sit mediū in tali sensu. ¶ Notādū etiā ꝙ nō solū nō est bonū argumētū. tāgibile positū supra carnē statim facit sensum: ḡ caro est organū in sensu tact⁹: sed est argumētū in cōtrariū. q̄z sensibile positum supra sensum nullū facit sensum mediū: est enim illud q̄d imediate ꝯiungit̄ obo nō organū: caro et ḡo supra quā positū tāgibile statim facit sensuz est mediū in sensu tactus: sed nō organum. ¶ Deinde cum dicit.

Tō.110. ¶ **Propter q̄d talis pars corporis videt̄ sic se hēre: sicut si circulariter nobis apt⁹ natus esset aer. Uideremur eni vno quodā sentire: ꝛ sonū ꝛ odorē: ꝛ colorē: ꝛ vnus q̄dē sensus esset auditus: visus ꝛ olfatus. Nūc aūt q̄m determinatum est per q̄d fiunt motus: manifeste sunt p̄dicta sensitiua altera eē. ¶ In tactu aūt hoc q̄dem nūc immanifestū est.**

Tō.111. ¶ Concludit ex dictis q̄d facit difficultatē in pposito. d. ꝙ pp̄ q̄d tal̄ ps corpis q̄lis est caro vr̄ sic se hr̄e sicut si aer circulariter .i. q nos circūstat: ꝛ q̄ est circa nos nob̄ eēt apt⁹ nat⁹ .i. esset nobis nāliter adaptat⁹ vel nāliter ꝯiūct⁹: q̄z si hoc eēt videremur vno quodā organo sentire ꝛ sonū ꝛ odorē ꝛ colorē: ꝛ hoc posito vnus q̄dē sensus eē videret̄ audit⁹ ꝛ visus ꝛ olfat⁹: nūc aūt q̄m determinatū est .i. distinctum ē hꝰ corpus aereū a nobis per q̄d corp⁹ fiūt hꝰ motus. manifesta sunt p̄dicta sensitiua esse altera .i. diuersa ꝛ distincta: in tactu aūt hoc q̄dē nūc imanifestū est. ¶ Notādū aūt ꝙ si aer qui est medium in auditu: ꝛ visu ꝛ odoratu esset nobis nāliter ꝯiūctus: forte crederemus ꝙ ipse aer eēt organuz in his sensib⁹: ꝛ q̄z vnū esset organū crederemus hos sensus esse vnū ꝛ idē. verū q̄z aer est distinct⁹ a nobis: ꝛ nō est ꝯiūctus nobis nāliter: statim cognoscimus ꝙ aer pōt esse mediū in his sensib⁹: sed nō organū: caro aūt q̄z est nobis ꝯiūcta nāliter: imanifestū est nūc sic se hr̄e negocio: vtrz hoc .i. caro sit in sensu tact⁹ mediū vel organū. difficultatē ḡ fac̄ i pposito nālis ꝯiūctio quā hēm⁹ ad carnē. ¶ Notādū etiā ꝙ excellētie aliorū sēsibiliū corrūpūt sensuz: sz excellentie oīaꝝ tangibiliū corrūpūt animal ꝛ tollūt vitā. nā ex nimio calido: ꝛ ex nimio frido tollit̄ aialis vita ꝛ q̄z sic est igeniauit nā vt per totū corpus diffunderet̄ sensus tact⁹: ita ꝙ q̄libet pars corporis sentiēs p hūc sensum posset fugere nociua ꝛ corruptiua. nā si in pede: vel in aliqua alia pte corporis nō esset sensus tact⁹ posset comburi pes ꝛ alia vel alia pars: ꝛ tn̄ animal nō doleret: ita ꝙ ſm hūc modū aial nō posset cōpetenter fugere nociua ꝛ corruptiua. ¶ Notādū etiā ꝙ ad hoc ꝙ aial eēt pmptū ad fugiēdum nociua ꝛ corruptiua nō solū igeniauit natura vt vigeret tact⁹ in omni pte corpis: sed etiā voluit ꝙ mediū in h̄ sensu eēt nobis nāl̄r ꝯiūctū vt melius ꝛ efficacius sentiremus nociua ꝛ corruptiua. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Ex aere quidez enim: aut aqua ipossibile est cōstare animatū corpus: opz enim firmū esse. Relinquit̄ aūt mixtum ex terra: ꝛ ex his esse. vt vl̄r caro: ꝛ pportionale. Quare necessariū est ꝛ corpus eē mediū tactui: aptū natū per q̄d fiant sensus cum sint plures.**

¶ Determiat vitatē circa q̄sita: suppleat̄ aūt sic lr̄a: q̄z excellētie oīaꝝ tāgibiliū corrūpūt aial: vt h̄ corruptiua melius possemus cognoscere igeniauit nā vt mediū in tactu eēt aliq̄d nāl̄r ꝯiūctū nob̄ vt eēt ps corpis nr̄i: sz ex aere q̄dē .n. aut aq̄ ipoīe est ꝯstare aiatū corp⁹. nā opz firmū esse aiatū corp⁹. aer aūt ꝛ aq̄ nō sunt firma: nec sunt bn̄ terminabilia termio pp̄o. relinq̄t ḡ ꝙ mixtū ex terra: ꝛ ex his .s. ex aere: ꝛ aq̄ esse illud ex quo ꝯstat aiatū corp⁹: ꝛ q̄z vl̄r videt̄ tale eē caro: ꝛ pportiōale carni .q̄ sunt ps corpis aiati. taliaq̄ debēt eē mediū in tactu: q̄re corp⁹ q̄d est mediū tactui necēiū est esse aptū natū .i. nāl̄r adaptatū p q̄d corpus fiāt sensus tact⁹: ꝛ dicit sensus i plurali cū sint plēs sensus tactus. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ **Demonstrat aūt ꝙ plures sint qui in lingua tactus. Oia. n. tangibilia sentit lingua: ſm eandem partem ꝛ humorē. Si q̄dē igit̄ ꝛ alia caro sentiret humorē videret̄ vnus ꝛ idē eē sensus gustus ꝛ tactus. nūc autem sunt duo pp̄ter id quod non conuertitur.** Tō.112

¶ Redit supra q̄ōnez p̄mā ad osīdēdū ꝙ sint plēs sensus tact⁹. d. demr̄at aūt ꝙ plēs sunt ipsi tact⁹ q̄ sunt i lingua. nā oīa tāgibilia sentit aial ſm eādē ptē vt ſm linguā ꝛ hūorē .i. saporē sentit ſm ptē illā: si q̄dē igr̄ ꝛ alia caro sentiret humorē .i. saporē videret̄ vn⁹ ꝛ idē eē sensus gust⁹ ꝛ tact⁹: nūc aūt sūt duo .i. vr̄r eē duo pp̄ter id q̄d non ꝯuertit̄. nā ſm oēz illā ptē ſz quā aial sentit gustabilia sentit ꝛ tāgibilia. sz nō ꝯuertit̄: tūc est supplēda rō ꝙ si in ipsa lingua indicamus tactū eē differētē a gustu pp̄ diuasꝰ oboꝝ i alijs ptib⁹

corporis debem⁹ iudicare diuersitatē in sensu tact⁹ ppter dr̄as tāgibiliū. ¶ Notādū aūt formādā sic eē rōnē istā. nam q̄ non sit gustus vbicūq̄ est tact⁹ facit q̄ gustus vr̄ esse alius a tactu: sȝ causa q̄re gustus est alius a tactu est: q̄r ɔ̄rietas gustabiliū ē alia a ɔ̄rietate tāgibiliū: sed cū īter ipsa tāgibilia sit dare plres ɔ̄rietates oȝ sensuȝ tact⁹ eē plures sensus. Notādū aūt q̄ gustus nō est in oī pte aialis: sȝ tact⁹ ⁊ gustus nō ɔuertūt cū tactu: q̄r qualitates tāgibiles sunt q̄litates elemētoꝝ ex q̄b⁹ ɔstat corp⁹ aialis ⁊ sunt de ɔsistētia corpis aialis: sapores aūt vt cōiter ponit nō sic se hn̄t vbiq̄. est ḡ tact⁹ aialis in aiali ppter has q̄litates tangibiles que sunt q̄litates elemētoꝝ ɔtinētiū aial: nō autē vbiq̄ est gustus vt est per habita manifestum.

Te. 113.

Dubitabit autem aliquis: si omne corpus pfunduȝ habet: hec aūt est tertia magnitudo: quoꝝ aūt corpoꝝ mediū est aliquod corpus: non cōtingit ipsa adinicē se tāgere: humidū aūt non est sine corpore: neq̄ humectū: sed necesse est aquaȝ esse: aut habere aquā: que ꝟo tangūt se adinuicem in aqua nisi sicca extrema sint necesse est aqua habere mediū: quo repleta sunt vltima: si autē hoc est verum: impossibile est tangere aliquid aliud in aqua.

¶ Postq̄ phs determinauit de ipso tactu ondēs an sit vn⁹ sensus vel plres: ⁊ ondēs an caro sit organum in tali sensu. In pte ista q̄r mētionē fecerat de eo qd̄ est mediū ī tactu determiat de hm̄oi medio. ¶ Ad cui⁹ euidētiaȝ sciēdū q̄ ad tactū ɔcurrit duplex mediū: vnū qd̄ ē nobis adnatū: ⁊ qd̄ est mediū p se ⁊ eāle vt caro: aliō aūt qd̄ est ex̄neū: ⁊ qd̄ nō est mediū eāle sȝ q̄si p accn̄s: duo ḡ facit: q̄r p̄ determinat de medio ex̄neo. 2⁹ de medio adnato ibi. (Dio aūt vr̄ caro) circa p̄mū duo facit: q̄r p̄ pbat q̄ ad tactuȝ ɔcurrit mediū ex̄neū. 2⁹ ex h̄ ɔparat tactū ad alios sensus ibi. (Utrȝ igit̄ oīuȝ) circa p̄mū duo facit: q̄r p̄ ostēdit q̄ se tāgētiū in aq̄ itercidit ibi mediū ex̄neū qd̄ est aq̄. 2⁹ pbat h̄ ideȝ de corpib⁹ se tāgētib⁹ in aere ibi. (Eodē aūt modo). dic̄ ḡ: dubitabit aūt aliq̄s sup. circa tactū si fiat mediāte corpe aliquo ex̄neo: ad qd̄ declarādū: subdit q̄ si oē corp⁹ hȝ pfundū. hoc aūt. i. pfunduȝ. est 3ª magnitudo. i. 3ª dimēsio: q̄r ḡ sic est: q̄ꝝ aūt corpoꝝ est mediū aliqd̄ corp⁹ nō ɔtingit ipa adiuicē se tāgere īmediate: sȝ oȝ rōne medij īter ea eē distantiā aliquā. corpa ḡ se tāgētia in aq̄: q̄r īter ea īterponit̄ humiditas aquea: ⁊ illa humiditas nō est sine corpe: oȝ q̄ īter illa corpa īterponat̄ aliqd̄ corp⁹. id̄ subdit q̄ humidū aūt nō est sine corpe: neq̄ humectū: sȝ nec̄e est eē aquā vt id qd̄ ē humidū: aut h̄re aquā: vt id qd̄ ē humectū: q̄ ꝟo tāgunt̄ adinuicē in aq̄: nisi sint illoꝝ extrema sicca. nec̄e est aquā h̄re mediū quo repleta sint vltima. i. extrema illoꝝ corpoꝝ: si aūt h̄ verū ē: īpossibile est tāgere in aq̄ aliqd̄ aliō corp⁹ sine corpe medio. ¶ Notādum aūt q̄ forte diceret aliq̄s q̄ corpa se tāgētia in aq̄: lȝ iterponat̄ ibi humiditas aquea. tn̄ illa ita modica est q̄ supficies vni⁹ corpis non distat a supficie alteri⁹. ⁊ q̄r īmediare se tāgūt superficies corpa illa īmediate iungunt̄: ad hoc aūt repellēdū ait: q̄ oē corp⁹ hȝ pfundū. ⁊ hȝ ternā dimēsionē. q̄re nō pōt esse q̄ īter aliq̄ corpa īterponat̄ corp⁹ aliqd̄: ⁊ tn̄ supficies illoꝝ corpoꝝ nō distēt: sȝ īmediate iūgant̄. ¶ Notādū ēt q̄ accn̄s nō deserit ppriū subm̄. humiditas ḡ aquea nō est sine aq̄: q̄re cū corpa ex̄ntia in aq̄ sint humefacta nō pn̄t cōiungi nisi īter ea īterponat̄ humiditas aquea: ⁊ p ɔn̄s īterponat̄ ibi aq̄ que est corp⁹ aliqd̄ ⁊ nō pmittat illa corpora īmediate iūgi. ¶ Notādū ēt q̄ dr̄a est īter humidū ⁊ humectū. nā humidū est illud qd̄ hȝ humiditatē ppriā: sȝ humectū est illud qd̄ est irrozatū humiditate ex̄nea: aq̄ ḡ est humida: sȝ corpa ex̄ntia in aq̄ sunt humecta: q̄r vltima et extrema illoꝝ corpoꝝ sunt pfusa humiditate aquea. vult ḡ phs q̄ humidū nō est sine corpe. humecta ēt nō sūt sine corpe: īmo humecta hn̄t circa se pfusuȝ corp⁹ qd̄ est humidū vt aquā: q̄re si se tāgāt humecta īter ea īterponit̄ aqua: ⁊ p ɔn̄s corpus. ¶ Notādū ēt q̄ corpa se tāgētia nisi prius ɔiūgant̄ in aere: ita q̄ īter iuncturas nō possit ītrare aq̄ nō pn̄t h̄re extrema sicca. nam si in ipsa aqua sunt cū ɔiūguntur: oȝ q̄ īter extrema eoꝝ īterponat̄ humiditas aquea: et per ɔn̄s aqua: ideo phs ait. nisi sicca sint extrema: h̄n̄s p īpossibili q̄ extrema se tangētiū sint sicca: ⁊ si tn̄ se tetigerint in aqua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eodem aūt modo est in aere: similiter enim se habet aer ad ea que sunt ī ipso: ⁊ aqua ad ea que sunt in aqua: latet autem magis nos sicut ⁊ que sunt in aqua animalia: si humectum tangit humectum.

¶ Qd̄ dixerat de aqua adaptat ad aerē. d. q̄ eodē āt mō ē ⁊ in aere: q̄r sīlr̄ se hȝ aer ad ea que sunt in ipso: ⁊ aqua ad ea que sunt in aq̄: latet aūt magis nos de aere: eo q̄ sum⁹ in aere ɔtinue: sic ⁊ aīalia q̄ sunt in aq̄ latet q̄ īter tāgētia īterponat̄ aq̄: sȝ q̄uis sic lateat: humectū tn̄ tāgit humectū sup. ī aere sic in aq̄. ¶ Notādū aūt q̄ sic īter se tāgētia in aq̄ īterponit̄ humiditas aquea: ⁊ p ɔn̄s aq̄: sic īter se tāgētia ī aere īterponit̄ humiditas aerea: ⁊ p ɔn̄s aer. nā sicut ex̄ntia in aq̄ sunt rorata humiditate aquea: sic ex̄ntia ī aere sunt rorata humiditate aerea. ¶ Notādū ēt q̄ magis pcipimus quō īter se tāgētia in aq̄ īterponit̄ humiditas aq̄a q̄ īter se tāgētia in aere īterponit̄ humiditas aerea: tū q̄r sumus ɔtinue in aere vt tāgit̄ in lr̄a tū ēt q̄r humiditas aq̄a vt cōiter ponit̄ grossior ⁊ maior est q̄ aerea.

Dubitat aūt hic cōmētatoꝝ: vtꝝ semp īter tangēs ⁊ tactū īterponat̄ humiditas aerea vl' aquea. ⁊ vr̄ q̄ nō: nā ipsa ex̄ta: vt aer ⁊ aq̄ hn̄t īmutare nr̄ȝ tactū. ɔstat aūt q̄ illa īmediate ɔiūgunt̄ nob: tūc. n. īter corp⁹ tāgens ⁊ tactū vt īter aerē ⁊ carnem nō interponit̄ aliqd̄ corpus ex̄neū ¶ Ad h̄ āt soluit Cōmē. q̄ aīal qd̄ ē inatū eē ī aq̄ aut ī aere: nō sentit aliq̄ q̄litatē calidi: aut fridi ī eis si fuerit illa ex̄ta in simplicitate sua: q̄r loc⁹ est nālis ⁊ sīl' locatoꝝ: q̄r ita est: aīal qd̄ est aptū natū eē ī aere vel ī aq̄ non sentit calorē: aut frigus in aere aut in aq̄ nisi q̄n cū eis admiscent̄ corpa cal'a: aut frida: illa igit̄ corpa: vt ait: sūt alia ab aere. ⁊ ab aq̄. est ḡ solo cōmētatoris q̄ aer aut aq̄ ī sua simplicitate manētia n̄ īmutāt tactū aīaliū ex̄ntiū ī ipsis sȝ corpa admixta cū eis īmutāt h̄oi tactū: ⁊ tūc planuȝ ē q̄ īter illa corpa ⁊ aīalia tāgētia īterponit̄ humiditas aquea vl' aerea. Ait ēt vlteri⁹ cōmētatoꝝ q̄ aq̄ pora nō pōt calefieri: sic̄ nec ignis īfridari. nā eēntiale est aq̄ eē fridā: sicut igni eē calīn: ⁊ si ɔtigat vt ait aquā calefieri vel aerē īfridari h̄ accit̄ pp corpa cal'a aut frida cuȝ eis admixta. Igr̄ pp v̄ba cōmētatoris p̄mo q̄reremus: vtrū aqua possit calefieri: cū ignis n̄ possit īfridari. 2⁹ q̄rem⁹: vtrū aīalia ex̄ntia in aere vel in aqua alterent̄ vel patiant̄ sȝ qualitates tangibiles hoꝝ elementoꝝ: videt̄ aūt ppter rōnē iam factam q̄ aqua nō possit calefieri: sicut nec ignis īfridari: q̄r sic friditas iest aque p se sm̄ nām: sicut calitas iest igni: ideo cōmētatoꝝ ait q̄ friditas est accn̄s īsepabile aque: sic ⁊ calor igni. ¶ Sciēdum q̄ sm̄ quosdā aqua in sua poritate pōt calefieri. nam vt aiunt: possibilis est trāsmutatio elementoꝝ. ergo possunt amittere qualitates suas: sed si aqua potest amittere frigiditatē: potest ⁊ calefieri. addūt autem q̄ ignis infrigidari non potest: q̄r est maxime actiuus: sed sic reprehendēdo cōmētatorem cuȝ commenta

tote tenemus, ꝛ hoc modo eũ improbãdo ipm approbamus. quã elta maxime actiua nõ patiunt mixtionẽ ꝯriaꝫ: ꝛ pñt esse pura in aliq̃ sua parte aer aũt ꝛ aqua: q2 nõ sunt maxime actiua impuritatẽ quãdã sustinere pñt. nõ g̃ esse possꝫ ꝙ aq̃ appropinq̃ret suo ꝯrio a quo possꝫ pati ꝛ remaneret in sua puritate nisi eẽt adeo actiua ꝙ nõ pateret̃ mixtionẽ ꝯriam. g̃ sup eadẽ radice fundat̃ hec rõ cũ rõne ꝯmẽtatoris: vel vna hꝫ ad aliã reduci. Dicamus g̃ cũ ꝯmẽtatore ꝙ ꝑ se subm frigiditatis nõ est aqua mixta: sꝫ aqua pura sicut ẽt ꝛ alia elta in sua puritate sunt ꝑ se subm alicuꝰ q̃litatis sensibile. illa g̃ elta que nõ patiũt̃ mixtionẽ ꝯrarij nõ admittũt ꝓpriã qualitatẽ. ignis g̃ q2 non patit̃ mixtionẽ frigidi iseparabiliter ẽ ꝯiunctus calori: aqua ṽo que pati põt mixtionẽ calidi vel admixtionẽ vapoꝝ calidoꝝ: calefieri põt. ¶ Est aũt diligẽter aduertẽdũ ꝙ ignis nõ patitur mixtionẽ corpoꝝ frigidoꝝ. vtꝝ aũt patiat̃ aliquam aliã mixtionẽ nõ est pñtis speculatõis. Due itaqꝫ rõnes assignate sunt: q̃re aqua põt calefieri: ꝛ ignis nõ ĩfrigidari: quaꝝ vna ẽ: ꝙ ignis iter elta ẽ maxime actiuus: ꝛ nõ aq̃. alia est ꝙ ignis cui per se inest calidũ ꝑꝑ sui actiuitatẽ nõ patit̃ mixtionẽ corpis hñtis ꝯriaꝫ qualitatẽ: qḋ patit̃ aq̃. sicut g̃ duo possunt esse causa letitie vinuꝫ ꝛ ebrietas: sed ebrietas ẽ causa magis ꝓxima ꝛ imediata. sic ꝛ si assignãtur due cause eiꝰ qḋ est nõ posse remoueri a ꝓpria qualitate. vꝫ. actiuitas ꝛ nõ pati mixtionẽ ꝯriã: tñ nõ pati admixtionẽ quã ꝯmẽtator tangit est magis ꝓxĩa ꝛ imediata. nã sicut vinũ est causa ebrietatis: ꝛ ebrietas letitie: sic actiuitas est causa nõ pati admixtionẽ; nõ pati ṽo mixtionẽ est causa nõ amittẽdi ꝓpriã qualitatẽ. nõ est. n. itelligibile ꝙ ꝓprium vel accñs inseparabile separet̃ a ꝓprio subo: ꝛ q2 elemẽta pura sunt ꝓpriũ subm ꝓpriaꝝ qualitatuꝫ. non aũt nõ pura: elementa pura quãdiu manent pura nõ possunt eas ꝑdere: facta aũt nõ pura possunt.

Ulterius forte dubitaret aliq̃s: vtꝝ corpa elta pati possint ab eltis in q̃bus naturalr̃ hñt esse: vt vtruꝫ pisces possint pati ab aq̃ ꝛ alia aĩalia ab aere. ¶ Dõm ꝙ cõmentator videt̃ velle hꝫ elemẽtata nõ pati ab elemẽtis hꝫ̃ eo ꝙ opꝫ locuꝫ esse locato similẽ. elta g̃ in quibus nãliter elemẽtata existunt sunt illis similia ꝛ nõ agũt in ea. hoc aũt quidã reprobãt: q2 vt dicunt manifestũ ẽ ꝙ corpora nr̃a sunt apta nata imutari a qualitatibꝰ elemẽtoꝝ ꝛ sentire eas. ꝛ idõ hi distinguũt ꝙ elemẽta dupl̃r pñt ꝯsiderari: vel ſm formas subales: vel ſm q̃litates actiuas ꝛ passiuas. ſm aũt hꝫ qualitates hñt alterare: sꝫ ſm formas subales quas ꝯsequunt̃ ex ipressione corporis celestis hñt rõnem loci. vñ vt dicunt locus ꝛ motus localis nõ attribuunt̃ elemẽtis ſm q̃litates: sed secundũ formas subales: sed hoc nõ vr̃ posse stare: q2 semp forma subalis ꝛ natura rei ẽ pĩma rõ mouẽdi sentiẽdi alterandi ꝛ cetera faciẽdi. ꝑter g̃ formã subalez que est ratio pĩma opꝫ dare aliqḋ accñs vel aliquã qualitatẽ vel virtutem que sit rõ ꝓxima. vt aĩa est pncipiũ sentiẽdi entis: sed imediata rõ sentiẽdi est potentia affixa organo sic cũ aĩal mouet̃ ꝑ potentiã appetitiuã anima est ibi pĩmũ mouens: sed potẽtia appetitiua vel virtus ꝯsistẽs in musculis vel neruis est ratio ꝓxima. sic ꝛ in motu elemẽtorum forma subalis est rõ pĩma: sꝫ opꝫ dare qualitatẽ aliquã que sit rõ ꝓxima: ꝛ ideo est ꝙ natura diffinit̃ ſcḋo phy. ꝙ est pncipiũ motus eius in quo est: nõ quocũqꝫ mõ: sꝫ ꝑ se ꝛ pĩmo. natura ergo ꝛ forma subalis est ratio pĩma: sed opꝫ dare qualitatem aliquã que sit ratio ꝓxima. ꝛ qḋ dcm̃ est de motu locali veritatẽ habet in ipso loco vt si locus hꝫ cõseruare locatum. ꝛ hꝫ ꝯseruatio attribuit̃ nature corporis locantis tanquã pncipio pĩmo: opꝫ ꝙ attribuat̃ alicui q̃litati tanq̃ pncipio ꝓximo. a forma. n. subali imediate nõ egredit̃ nisi esse. cetera ṽo alia fiunt mediantibus dispõnibus addi-

tis vel mediante qualitate aliqua. Est ergo aliter icedendum. Dicamus igit̃ ꝙ elementa illa in quibus existũt hꝫ corpora tanq̃ in loco ꝯueniunt ꝛ differũt ab eis: ꝛ inquantum cõueniunt hñt rõnẽ loci ꝛ nõ agunt in ipa. inquãtũ vero differũt hñt ea alterare ꝛ trãsmutare. ¶ Aduertendum tñ ꝙ si aer nõ reciperet admixtionẽ cõtrariã corpora existẽtia in aere tanquã in loco nãli ꝓpter nimiã cõuenientiaꝫ quã haberẽt ad ipm valde modice alterarent̃ ab eo: ita ꝙ illa alteratio eẽt quodãmõ isensibilis. ꝛ qḋ dcm̃ est de aere intelligẽdũ est de aqua inde est g̃ qḋ cõmentator ait ꝙ aĩal nõ sentit caloreꝫ aut frigus in aere aut in aq̃ nisi quando cũ eis admiscent̃ corpora calida aut frigida. i. vapores calidi aut frigidi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Utrum igitur omniuꝫ similiter sit sensus: an alioꝝ aliter: sicut nunc videt̃: gustus quideꝫ ꝛ tactus in tangendo: alij auteꝫ a longe. Hoc aũt nõ est: sed durum ꝛ molle ꝑ altera sentimus: sicut ꝛ sonabile ꝛ visibile: ꝛ odorabile.** Cõ.114.

¶ Ex his que dixerat comparat sensuꝫ tactus ad alios sensus: circa qḋ tria facit: q2 p̃ ostẽdit ꝙ tactus sentit ꝑ mediũ extrĩsecũ sicut ꝛ alij sensus. sꝫ hoc nos lateat. 2ᵒ assignat cãꝫ huiꝰ latentie. 3ᵒ dat drĩam iter sensuꝫ tactꝰ ꝛ sensus alios. 2ᵒ ibi. (Sꝫ alia q̃dẽ a lõge) 3ᵒ ibi (Sꝫ differũt tãgibile) dicit g̃. vtꝝ igit̃ oĩum sensuũ sit silr̃ sensus: an alioꝝ sensuũ sit sensus alr̃. sicut nũc vr̃ gustꝰ q̃dẽ ꝛ tactꝰ in tãgẽdo. hi g̃ sensus nõ sentiunt ꝑ mediũ extrĩsecũ. alij ãt sensus fiũt a lõge. i. ꝑ mediũ extrĩsecũ: sꝫ ita videat̃. q2 alij sensus vñr fieri ꝑ mediũ extrĩsecũ ꝛ nõ tactꝰ. hoc aũt nõ ẽ ita. sꝫ duꝝ ꝛ molle ꝛ cetera tãgibilia sentimꝰ ꝑ altera. i. ꝑ media extrĩseca sic sentimus ꝑ media extrĩseca sonabile visibile ꝛ odorabile. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ **Sed alia quidem a longe: alia vero a prope: propter qḋ latet: quoniam omnia quidem sentimus per medium: sed in his latet ꝛ quideꝫ sicut diximus prius: vt si per pelleꝫ sentiremus oĩa tangibilia: ignorato q̃m ꝓhibet: silr̃ vtiqꝫ hẽremus sicut ꝛ nũc: ꝛ in aq̃: ꝛ in aere. Putamus. n. nõ ipa tangere: ꝛ nihil esse ꝑ mediũ.**

¶ Quia dixerat ꝙ tactꝰ sentit ꝑ mediũ extrĩsecũ: sicut ꝛ alij sensus: sꝫ hoc nõ vr̃ ꝛ latꝫ nos. assignat cãm q̃re hꝫ nos lateat: ꝛ q̃re nõ sic videat̃ dicẽs: sꝫ alia q̃dẽ sensibilia sentimꝰ a lõge. alia ṽo vt tãgibilia a ꝓpe ꝑꝑ hoc. q2 sic ẽ latet nos: q2 oĩa q̃dẽ sentimꝰ ꝑ mediũ extrĩsecũ: sꝫ latet ĩ his. i. i tãgibilibꝰ. nõ. n. vñr sentiri ꝑ mediũ extrĩsecũ: q2 a ꝓpe sentiunt̃: ꝛ q2 sic diximus pꝰus: si ꝑ pelles sentiremꝰ oĩa tãgibilia: ignorato q̃m pellis ꝓhibꝫ. ꝛ q̃m pellis se hꝫ vt mediũ. silr̃ vtiqꝫ hẽremꝰ sic ꝛ nũc ĩ aq̃ ꝛ ĩ aere: putamꝰ. n. nũc ipa tãgere ꝛ nihil esse mediũ. ¶ Nõm ãt ꝙ si q̃s hñret cyrothecã ĩ manu: nõ tñ cogitaret se hñre cyrothecã: q̃cq̃d tãgeret: tãgeret mediante pelle cyrothice: ꝛ pellis se iterpõeret vt mẽm: tñ sic hoc forte ipe nõ aduerteret si nõ cogitaret se hñre cyrothecã: sic existẽtes ĩ aere nihil tagũt nisi iterponat̃ ibi de aere: attñ ꝑꝑ ꝯsuetudinẽ: ꝛ q2 ẽt modicũ iterponit̃ ibi de aere: vt tãgũt tangibilia ex ꝓpiquo latet eos ꝙ fiat hꝫ tactus ꝑ mediũ extrĩsecũ vt ꝑ aerem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Sed differt tãgibile a visibilibꝰ ꝛ sonatiuis: quoniam illa quidẽ sentimus: ex eo ꝙ mediuꝫ mouet aliq̃d nos: tãgibilia vero nõ a medio: sꝫ simul cuꝫ medio: sicut per Clipeum ꝑcussus. non. n. clipeꝰ percussus prius percussit: sed simul accidit vtraqꝫ percuti.** Cõ.115.

¶ Dat differentiam inter sensuꝫ tactus ꝛ alios sensus ꝑut

compararet ad hoc mediū extraneū. Innuet aūt sic. dcm est q in tactu cōcurrit ibi mediū extraneū sicut in alijs sensibus: s3 differt. i. dīnter compararet ad hoc mediū tangibile a visibilibus et sonatiuis: q2 illa qdem. i. visibilia et sonatiua: et etiā odorabilia sentimus ex eo q mediū monet nos aliquid. i. f3 aliqd. tangibilia vo sentimus non a medio. i. nō p mediū sicut pcussū p clipeū. non. n. clipeus percussus est prius q3 clipeatus: sed accidit simul percuti vtrūq3. i. clipeus et clipeatum.

Dubitaret forte aliqs: q2 videt falsū esse q non prius percutit clipeus q3 clipeatū: q2 ex quo pcussio imediatius attingit clipeū q3 clipeatū: et nō attigit clipeatū nisi p clipeū: vr q prius attingat clipeū q3 clipeatus. ¶ Dōm q prius et posterius quendam ordinē importāt. ordo aūt quantū ad pns spectat tripliciter pōt accipi videl3 fm situ. et fm tēpus: et fm causalitatē: vt appet in sono: vbi cōcurrit iste triplex ordo. cōcurrit. n. ibi ordo situs. nā aer pmo imutat ab aere pmo fracto pior et ppingor et imediatior fm situ3 est illi aeri q3 sit aer alius: ppter qd cōcurrit ibi ordo situs. 2o cōcurrit ibi ordo tēporis. nā q2 sono est ānexus motus nō solū f3 situ: s3 et f3 tēpus prius imutat pars aeris pior q3 posterior: etiā cōcurrit ibi ordo causalitatis: q2 imutatio partis pioris est causa q're imutat pars alia. hi trī ordines nō semp se concomitant. nā imutatōe facta fm visum: l3 possit ibi assignari ordo situs: q2 vna pars aeris est ppingor visibili q3 alia secūdū situ et etiā q2 mediū est ppinqus obiecto fm situ3 q3 organū: et etiam l3 ibi possit assignari ordo causalitatis: q2 causaliter prius imutat pma pa aeris q3 2a. et prius imutat mediū q3 organū. imutatio. n. medij est cā q're imutet organū: etiā imutatio ptis pioris est causa q're imutetur pars posterior. i pcussiōe trī clipei nō sic est: q2 l3 ibi possit assignari ordo situs: q2 fm situ clipeus ē imediatior pcutiēti q3 clipeatus: nō tamē ē ibi ordo cāltatis: q2 pcussio clipei nō est cā pcussionis clipeati: imo si nō eēt clipeus fortius pcuteret clipeatus: clipeus g nō est causa pcussionis clipeati. imo est ipeditiuus pcussionis eius. vult ergo phus dicere q sicut clipeatus ex ea pte qua ē clipeat nō pōt pcuti nisi p clipeū: ita q clipeus in tali pcussiane ē mediū situaliter nō cāliter: q2 clipeus nō est causa quare pcutiatur clipeat: imo ē ipeditiuus pcussiōis eius: ita q2 aīal vndiq3 h3 aerē: vel vndiq3 h3 aquā si sit aīal aquaticū nō pōt tangere aliqd nisi iteponat ibi aer aut aqua: erit ibi aer aut aq mediū fm situ: q2 si aqua aut aer se interponit tactū et tangibile est tāgibile fm situm ppingus aque aut aeri q3 tactui: nō trī est mediū fm cām: q2 aer iterpositus iter tactū et tāgibile nō est cā q're tāgibile tangat a tactu: imo si nō iterponeret ibi aer vel aqua formatior esset huiusmodi tactus. dñtia est ergo inter aerē put est mediū in tactu. et in alijs sensib: q2 in alijs sensibus vt visu auditu et odoratu aer est mediū causale: q2 in talibus sensibus sentimus: eo q mediū mouet nos. motio. n. medij est causa q're moueamur etiam nos: s3 in tactu vt dcm est hō mediū. nō est fm cām: q2 mediū hō nō est causa tactus: s3 ipedimētum tactus. in talib g causaliter simul imutatur mediū et organu3: q2 imutatio medij nō est cā imutatiōis organi. Dicamus itaq3 q sicut simul. i. nō prius causalitate pcutit clipeus q3 clipeatus: sicut simul. i. nō prius causalitate immutatur aer a tangibili q3 nos. in visu ergo auditu et odoratu aer ē mediū causale: q2 imutatio aeris est causa: quare imutent sensus illi. in tactu vo est mediū solū secūdum situm. nō fm cā3. argumētum aūt in contrariū solutum est p iam dicta. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 116.

¶ **Omnino aūt videt caro et lingua sicut aqua et aer ad visu3 et auditū: et olphatū se habēt: sic habere ad sensitiuū sicut illoꝝ vnūquodq3: ipso autē3 sensitiuo tacto neq3 ibi neq3 hic fiet vtiq3 sensus: vt si quis ponat corpus albū in oculu3 vltimū. Quare et manifestū q mēs fit tangibilis sensitiuum. sic. n. vtiq3 accidet q qdem in alijs. Apposita. n. media sup sensitiuum nō sentiunt: sup aūt carnem posita sentiunt: quare medium tactui est caro.**

¶ Postq3 phus ostendit quō comparat ad tactū medium extraneū. In parte istā declarat quomodo cōparet ad tactum mediū adnatū et naturale dicens q. oīno aūt videtur caro et lingua sic se hēre ad sensitiuū. i. ad organu3 sensus tactus sicut se habēt aer et aqua ad visum et auditu3 et olfatum: q2 sic. i. similiter se h3 ad sensitiuum vnūquodq3 illoꝝ. ipso aūt sensitiuo. i. organo sensus tacto neq3 ibi neq3 hic vtiq3 fiet sensus: vt si quis ponat corpus album in oculū vltimū. i. vltimate sup. nō fiet visio et sup. etia3 non fieret tactus si poneret corpus tāgibile imediate supra organū tactus: quare sic est manifestum q sensitiuu3 tangibilis. i. organū sensus tactus sit intus. i. nō sit caro: s3 intra carnē. sic. n. vtiq3 accidet in tactu qd quidē accidit in alijs sensibus. apposita. n. illa sensibilia sup sensitiuū. i. super organum sensus nō sentiūt. i. nō fit sensus. tangibilia aūt apposita supra carnē sentiunt. i. fit ibi sensus: quare caro est mediū tactui. i. in tactu. nō organū. ¶ Notandum aūt q l3 aer vel aqua in tactu nō sit mediū causale: q2 si nō iterponeret ibi nec aer nec aqua magis hēret esse ibi tactus: caro tamē est ibi mediū causale: ideo caro cōparat ad tactu3 sicut aer vel aqua cōparat ad visum odoratū et auditum: q2 sicut si nō esset nec aer nec aqua: sed imediate poneret visibile audibile vel odorabile sup organū non fieret ibi aliquis illoꝝ sensuum: sic si nō esset caro: s3 imediate poneret tangibile sup organum tactus: nō sentiremus ipm. et qd dcm est de carne respectu tactus itelligēdu3 est de carne lingue respectu gustus. Esset aūt hic dubitādū quō sensibile positū supra sensu3 nō faciat sensū: s3 de hoc in seqnti lectōe q'ret. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 117.

¶ **Tangibiles quidē igit sunt differētie corporis fm q corpus. Dico aūt differētias quibus elementa determināt calidū: frigidum: humidum: et siccū: de quibus prius dictu3 est in his que de elementis.**

¶ Postquā determinauit de tactu et de eo q est medium in tactu. in parte ista determinat de ipso obiecto tactus: circa qd duo facit: q2 pmo narrat que sunt obiecta tactus vel qd idem est. pmo ostendit que sunt differētie tangibiles: et quomodo tactus immutat ab eis. secūdo ostēdit q tactus est cōpositoꝝ: sicut et alij sensus ibi (Amplius aūt sicut visibilis.) Circa pmu3 duo facit: q2 pmo narrat que sunt differētie tangibiles. secūdo ostēdit quomodo tact immutat ab huiusmodi differētijs ibi. (Sensitiuū aūt.) Dicit g q tangibiles quidē igit qualitates sunt differentie corporis secundū q est corpus. dico autē3 differētias quib elemēta determināt. i. distinguūt vt calidū frigidū humidū siccu3 de quibus dcm est in his que de elemētis. i. in libro de generatōe. ¶ Notādū aūt q he q'ttuor qualitates sensibiles sunt differētie elemētoꝝ. determinant eni3 et distinguūt elemēta vt p3 in secūdo de generatiōe: et q2 in spera actiuoꝝ et passiuoꝝ nullū repent corpus denudatū ab his qualitatib sensibilibus: dicunt he eē dñie et qualitates corporis fm q ē corp. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Sensitiuu3 aūt ipsoꝝ qd tactiuū: et i quo sen-**

sus vocatus tactus est primo: ꝙ potentia huiusmodi pars est. ¶ Sentire.n. pati quoddaz est: Quare faciēs quale ipm actu huiusmodi illud facit cum sit potentie.

¶ Ostendit qñ o hꝫ dñtie tangibiles hñt immutare sensuz tactus: circa qꝺ tria facit: qꝛ p̄mo facit qꝺ dcm̄ ē.2°. ex his q̄ dixerat ɔcludit ꝙ sensus tactus nō sentit nisi excellentias sensibiliū: tm ꝙ equalr fridū ꝛ equalr calm nō sentitur a sensu tactus.2°. ondit ꝙ opꝫ sensuz tactus esse denudatū a qualitatibꝰ sensibilibꝰ quas sentit.2° ibi. ¶ Unde silr calm.3° ibi. (Et opꝫ) dicit ḡ ꝙ sensitiuū ipsaꝝ qualitatū tangibiliū qꝺ tactiuū.i.qꝺ ē organū tactꝰ: ꝛ est illud ī quo p̄mo est sensus vocatꝰ tactus hꝫ sensitiuuz vel hꝫ sensus tactus est qdā pars corpis que ē potētia hꝫ.i.q̄ est in potētia passiua ad hꝫ qualitates tāgibiles. ꝙ aūt sit in potētia passiua ad hꝫ qualitates tāgibiles: pꝫ. qꝛ sentire est qꝺdaz pati: quare sensibile est faciēs ipm sensitiuū hꝫ.i. tale quale est ipm in actu. illud aūt sensitiuū facit actu tale cuz sit potētia tale: est.n. organū sensus vel sensitiuū tale in potētia q̄le est sensibile in actu. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Unde silr calm ꝛ frigidū: aut duꝝ ꝛ molle nō sentimus: sed excellētias tanq̄ sensu velut medietate quadā existēte eius q̄ in sensibilibus contrarietatis. Et ꝑpter hoc discernunt sensitiua sensibilia: mediū.n. discretiū est. Fit.n. ad vtrūq̄ ipsorum alterum vltimorum.

¶ Ex his q̄ dixerat ɔcludit sensum tactꝰ nō percipe eque calm vel eque friduz: sed solū ꝑcipere excellētias sensibiliuz dicēs ꝙ silr calm friduz duꝝ ꝛ molle non sentimus: sed sentimus solum excellentias tanq̄ sensu existēte velut medietate quadā eius ɔ̄rietatis q̄ est in sensibilibus: ꝛ ꝑpter hoc ꝙ sensus tactus ē medietas qdā sensitiua.i. organa sensus discernūt ipa sensibilia: qꝛ mediū est qd discretiuuz. fit.n. ipm mediū ad vtrūq̄ ipsoꝝ.i. ad vtrūq̄ extremoꝝ cōparatū est alteꝝ vltimoꝝ. ¶ Notandū aūt ꝙ qꝛ sensus est in potentia ad sensibile: cū eque calm vel eque fridū nō sit in potētia ad aliqd qꝺ eque tale est: sensus nō ꝑcipit eque talia vel eque fridū: sed excellētias tantum. ¶ Nōndū ēt ꝙ mediū cōparatū ad vtrūq̄ extremoꝝ ꝛ alteꝝ vltimoꝝ vt tepidū cōparatū ad fridū. bꝫ rōnem calidi ꝛ cōparatū ad calm bꝫ rōnem fridi. ꝛ qꝛ nō vnū ɔ̄riuz. nec vnū extremū est actu aliud mediū: nō ē actu aliquod extremoꝝ: sꝫ est in potētia ad vtrūq̄ ipsoꝝ: sensus ḡ qꝛ tenet medietatē inter excellētias sensibiliū ꝑcipit quālibet excellentiarum sensibilium tanquā aliqd in potentia ad quālibꝫ ipsaꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 119. ¶ Et opꝫ sicut debēs sentire album ꝛ nigrum: neutrū ipsorum debere esse actu: potētia vero vtrūq̄: sic autem ꝛ in alijs: ꝛ in tactu: neq̄ calidum: neq̄ frigidum.

¶ Ostēdit ꝙ opꝫ sensum tactus esse denudatū a qualitatibus sensibilibus quas sentit dicēs: ꝛ opꝫ ꝙ sicut debens sentire albū ꝛ nigrū esse neutruz ipsoꝝ actu potētia vero eē vtrūq̄: sic aūt ꝛ in alijs sensibus opꝫ se hēre: ꝛ etiam in tactu: qꝛ opꝫ tactum neq̄ frigidum neq̄ calidū esse actu: sed oportet vtrunq̄ illorum esse in potentia si debeat illa percipere. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 120. ¶ Amplius aūt sicut visibilis ꝛ inuisibilis erat quodāmō visus. Silr aūt ꝛ reliq̄ oppositoꝝ: sicut tactꝰ: ꝛ tāgibilis: ꝛ intāgibilis. Intāgibile aūt paruā oīno hñs differentiā tāgibiliuz: vt passus est aer: ꝛ tangibiliū excellentie sicut corruptiua. ¶ Secunduz quidem igiꝛ vnūquēq̄ sensuum dictum est figuraliter. Cō. 121.

¶ Ostēdit ꝙ tactus ē oppositoꝝ sicut ꝛ alij sensus dicēs. Amplꝰ aūt sicut ꝛ visus quodāmō erat visibilis ꝛ inuisibilis. silr aūt ꝛ alij sensus erant oppositoꝝ: sic ꝛ tactus est tāgibilis ꝛ itangibilis. itāgibile aūt dr paruā habēs oīno dñtiaz tāgibiliū: vt passus est aer q̄ habꝫ valde remissas dñtias tangibiles: ꝛ ēt excellētie tāgibiliū sunt ī tangibiles: qꝛ sunt sicut corruptiua tactus. subdit aūt q̄si epilogādo ꝙ s̄m vnūquēq̄ igiꝛ sensuū dcm̄ est figuraliter.i. vlr ꝛ sup̄ficialiter. nā dīre de hꝫ sensibilibus magis exq̄site s̄m vnūquēq̄ sensuz spectat ad librū de sensu ꝛ sensato.

Oportet aūt vlr de omni sensu accipere: qm̄ q̇dē sensus est susceptiuus spērū sine materia: vt cera ānuli sine ferro: ꝛ auro recipit signū. Accipit autē aureū: aut eneum signū: sꝫ nō iquantū auꝝ: aut es. Silr aūt ꝛ sensus vniuscuiusq̄ ab hñte colorem: aut humorē: aut sonū patitur. Sed nō inquantū vnūquodq̄ illoꝝ diciꝛ: sed inquantū huiusmodi est ꝛ s̄m rōnem.

¶ Postq̄ phus determinauit de ipsis sensibilibus. in parte ista determiat de ipsis sensibus: circa qꝺ tria facit: quia p̄mo determinat quedā generalia ꝛ cōmunia oībus sensibus. secūdo venaꝛ sufficientiā sensuū: ꝛ ꝓbat ꝙ opꝫ dare aliquē cōem sensum.3°. vt plene valeat determiare de intellectu q̄ ꝑtinet ad tertiū librū distiguit iter itellectuz ꝛ sensum ꝛ separat intellectū a virtutibus alijs.2° ibi. in sequēti caplo (Qꝛ aūt nō sit sensu) 3° ibi. in p̄ncipio tertij libri (Qm̄ aūt duabꝰ dñtijs) Circa p̄muz duo facit: qꝛ primo facit qꝺ dcm̄ est. s̄cdo mouet quādā q̄stionē circa p̄dicta ibi (Dubitabit aūt aliqs) sensus aūt siue potētia sensitiua ad duo pōt cōparari. vꝫ. ad obm̄ ꝛ ad organū. s̄m hoc ergo possunt accipi duo gn̄alia omni sensui: quoꝝ vnū sumitur respcū obiecti: aliud vō respectu organi. respcū obiecti qdē competit omni sensui ꝙ sit susceptiuū spērū sensibiliuz sine materia. respectu vō organi cōpetit omni sensui ꝙ sit qdaz potētia q̄ idē est subiecto cū ipso orgāo: differēs aūt s̄m esse ꝛ rōnem. duo ḡ facit s̄m ꝙ hꝫ duo declarat. p̄mo.n. declarat p̄muz.2°. 2m ibi (Sēsitiuū aūt) dicit ergo ꝙ opꝫ aūt vlr accipe de omni sensu: qm̄ sensus qdez est susceptiuus spērū sine materia vt cera recipit figuraz ānuli vel sigilli sine auro ꝛ sine ferro. accipit aūt cera signuz aureū aut eneū: sꝫ nō iquantū aurū aut es. silr ꝛ sensus vniuscuiusq̄ potiꝛ ab habēte colorē aut humorē.i. saporem aut sonum: sꝫ nō iquantū dr vnūqꝺq̄ illoꝝ: sed inquantū est hꝫ s̄m rationē.i. s̄m formaz. paries.n. coloratꝰ non agit in oculū inquantū paries: sꝫ s̄m ꝙ est hꝫ coloratus: ꝛ s̄m rationē ꝛ formaz coloris.

Dubitaret forte aliqs: vtruz sensus sit susceptiuꝰ spērum sine materia: ꝛ videꝛ ꝙ nō: qꝛ aut itelligiꝛ sine materia: qꝛ non recipit materiā agentis: aut qꝛ nō recipit formā modo materiali. si itelligit recipe formaz sine materia qꝛ nō recipit materiā agētis: hoc nō est ꝓpriū sensus: sꝫ vt cōiter poniꝛ est cōe omni passo. naz passum nō recipit ab agēte nisi s̄m ꝙ agēs agit: agēs aūt nō agit s̄m materiā: sed s̄m formā. vn̄ passum non recipit ab agēte materiā: sꝫ formā. ¶ Rursus non pōt itelligi ꝙ sensus sit susceptiuus spērum sine materia: qꝛ non recipit formaz modo materiali: cum quicquid recipitur in sensu recipiaꝛ hic ꝛ nunc: ꝛ p̄ ɔ̄ns māliter. ¶ In ɔ̄riuz est phs. ¶ Dōm q̄ sensum eē susceptiuuz specierū sine materia

triplici via venari possumus. Sm q in omni actiõe tria est ɔsiderare. vʒ agẽs: ⁊ patiẽs ⁊ modũ agendi. pma g via ad hoc declarãduʒ sumit ex pte passi. scda ex pte agentis. tertia ex pte modi agẽdi. pma via sic pʒ. nã aliqñ agẽs assimilat sibi passum simplr ita q possuʒ suscipit nomẽ ⁊ diffinitionẽ agentis: vt ignis agit in aerẽ ita q aer fit ignis ⁊ assimilat sibi ipm. aliqñ vo agẽs agit in passum: ita q passum nõ simplr assimilat agẽti: sed solũ accipit aliqã similitudinem forme exñtis in agẽte: vt corp9 terminatuʒ ⁊ coloratũ agẽs in aerẽ nõ assimilat sibi aerẽ sic q aer fiat corp9 terminatũ: ʒ solũ qdã similitudo coloris i aere efficit. rõ aũt quare aer sic recipit similitudinẽ coloris exñtis in corpore terminato: q tñ nõ efficit corpus terminatũ: est: qr mã in aere est alr disposita qȝ in corpe terminato: ⁊ qr actus activox sunt in patiente ⁊ disposito p aliam ⁊ aliaʒ dispõnem materie fiet ibi alia ⁊ alia receptio: ita q in corpe terminato hʒ eẽ color realr ⁊ nãliter. in aere vo recipit eẽ nñce ⁊ scundũ intẽtõeʒ. aer itaqȝ sic assimilat corpi colorato accipiẽs similitudinẽ forme coloris: q tñ non assimilat: ita q hẽat mãm silr dispositã ad susceptõeʒ talis forme. ex parte g ipsi9 passi vt ex pte aeris dicere possumus q sit aer susceptiuus forme sine mã: qr sic recipit similitudinẽ forme agẽtis. q tñ nõ hʒ mãm silr dispositã agenti: ⁊ qd dcm est de medio intelligẽdũ est de orgão. nã ipe sensus nõ patit a sensibili: qr fiat ipm sensibile: ʒ solũ accipit similitudinẽ forme sensibil absqȝ eo q hẽat mãʒ silr dispositã sensibili. Quid aũt sentiendũ sit de sensu tact9: qr ibi videt hẽre instantiã cũ ibi sensibile simplr sibi passuʒ assimilet: in sequẽti qõne potebit: vbi disputabit an sẽsibile positũ supra sensuʒ faciat sensuʒ. est g intẽtio phi q sicut cera accipit similitudinẽ forme exñtis in sigillo ferreo vel aureo: ita tñ q nõ sit ferx nec aux: qr accipit similitudinẽ illi9 forme: eo q mã nõ silr disponit hic ⁊ ibi: nec hʒ mãm silr dispositam agẽti: sic visus vel aer patiẽs a corpore terminato in quo est color: sic suscipit similitudinẽ forme coloris: q nõ efficitur ipm corp9 terminatũ nec ipm obm: qr ex tali actõe sic suscipit formã similẽ: q ex hoc nõ seqt q hẽat mãm similiter dispositaʒ. ideo dr suscipe formã vel spẽm sine materia. ¶ 2a via ad investigandũ hoc idẽ sumit ex pte agẽtis. nã lʒ agens pncipalr agat p formam ⁊ patiẽs patiat p materiam: totũ tñ cõpositũ agit ⁊ patit: ita q ipa mã est aliq̃ mõ rõ agẽdi ⁊ forma rõ patiẽdi. sic ẽ g in actiõib9 realib9 q̃ sunt attribuẽde toti composito. sed actões itẽtõales nõ sunt attribuẽde composito. sed forme. debemus. n. imaginari q ens p se diuidat in decẽ pdicamẽta. itentões autẽ nõ sunt i gñe entis p se. sed p acciñs ⁊ p reductõeʒ. in his g q̃ sunt entia p se nõ generat mã neqȝ forma: ʒ compositũ: sed in his q̃ nõ sunt entia p se dẽe possumus: q ipsa itẽtio gñatur: ⁊ ipa forma generat. facere g similitudinẽ coloris in aere magis ẽ ipsi9 coloris qȝ totius ɔpositi vel qȝ sit corporis hñtis colorẽ. q aũt hec actio sit ipsi9 forme ⁊ in talibus ipa forma generet: ⁊ ipa itẽtio gñetur pbare possum9 rõne ⁊ signo. rõne qdẽ: qr in illis gñatõibus in qbus nõ generat nec mã nec forma. sed cõpositũ sm eandẽ spẽm nõ pñt esse plures forme in eodẽ subiecto: vt nõ pñt esse due albedines in eodẽ subo vt in gñatõe corpis albi non generat albedo nec corp9: ʒ generat totũ compositũ vt corp9 albũ. nõ. n. possumus ponere plures gñatões tales simł nisi ponamus plura corpora. nã si gñaret ipa albedo sufficeret ad saluandũ plures gñatões albedĩs vel ad saluãduʒ pres albediẽs: ⁊ tñ nõ oporteret dare pluralitatẽ corpox alborx. nũc aũt opʒ: q nõ est itelligibile q generet corpus albũ ⁊ sint plures gñatões tales silr: ⁊ nõ sint plura corpora alba. ʒ in gñatõe itentionũ nõ sic se hñt: qr itentões nõ recipiunt numex ex subo. in eodẽ. n. puncto aeris pñt esse plures itẽtões albedĩs solo numero dñtes: qd eẽ nõ posset si in tali gñatõe nõ gñaret forma: ʒ compositũ. si. n. nõ gñaret itẽtio vel forma itentõalis: ʒ generaret corp9 formã hñs: esse nõ posset q essent plures tales gñatões: ⁊ tñ nõ eẽnt plura corpora hñtia itentõales formas: qre nũqȝ in eadẽ pte corpis eẽ possent eiusdẽ forme plures itentiones. ¶ Probat ẽt hoc idẽ signo ex eo q in talib9 genituʒ oino assimilat gignẽti: sed de hoc forte alibi locus erit ad psens ẽt scire sufficiat: q qr in gñatõe itẽtionũ ex pte passi ipa forma gñat: opʒ q ex pte agẽtis ipa forma generet. in talib9 g passuʒ suscipit spẽm sine mã: qr ẽ ibi gñatio spẽi vere gñatio forme nõ gñatio cõpositi ex mã ⁊ forma. põt tñ hec rõ adaptari ad agẽs sicut p9 adaptabat ad passuʒ: vt dicamus q in gñatõe itẽtionũ agit ipa forma ⁊ nõ agit totũ compositũ ex mã ⁊ forma. ⁊ qr sicut agẽs agit: sic patiẽs potit ⁊ recipit ĩfluentiam agẽtis: ⁊ sicut hõ actio ẽ a forma sine mã: sic dr passum in tali actõe sine mã recipe formaʒ. hoc aũt satis innuit phs cũ ait q sensus patitur ab habẽte colorẽ aut humore: nõ iquantũ vnũqdqȝ illox dr: ʒ iquantũ est hõ sm rõnẽ. i. sm formam. ¶ 3a via sumit ex parte modi nã qr in actõe sensibili forma aliter est in agẽte vt in obiecto sensibili: qr est ibi mãliter ⁊ realr. alr vo ẽ in sensu: qr est ibi sm intentõeʒ dicit sensus susceptiu9 speciex sine mã: qr spẽs in sensu nõ suscipit illo modo mãli ⁊ reali q̃ existit i obo sensibili. ¶ Est aũt diligẽter aduertẽdum q pme vie due tacte sunt rõ ⁊ cã hui9 vie tertie assignate. naʒ qr in actiõe sensibili alr ẽ mã disposita in passo qȝ in agẽte: ⁊ ẽt qr actio illa est ipsi9 forme: inde est q forma suscepta in passo vel sensu nõ hʒ eundẽ modũ essendi quẽ hʒ in agẽte vel in obo. q vo obiciebat q hoc est cõe omni agẽti q agat sm formã: nõ sm mãm: ⁊ p ɔñs est cõmune omni posso q recipiat formã sine mã. ¶ Dõm q in actiõib9 realib9 lʒ vex sit q a forma ille sint pncipalr: tñ totũ compositũ agit: ita q nõ est vex ibi q agat forma sine mã: ⁊ sicut ibi nõ agit forma sine mã: sic passuʒ nõ recipit formã sine materia: ʒ recipit formã illo mõ materiali quo in agẽte existit. in actõibus vo itentõalibus q̃ attribuunt forme nõ cõposite ibi quodãmõ agit forma sine materia ⁊ possum recipit quodãmõ formaʒ sine materia: qr nõ recipit formã illo mõ materiali quo in agente existit. ¶ Qd vo vlteri9 addebat q sensus recipit formã modo materiali: qr recipit eã cũ ɔditõibus hic ⁊ nũc: dici vʒ q nõ est itẽtio q sensus nõ recipiat formã mõ materiali: qr nõ recipiat eã cum conditõibus: sed qr recipit eam modo itentõali nõ illo mõ materiali quo ẽ in obo.

Ulterius forte dubitaret aliqs: vtruʒ sensibile posituʒ supra sensum faciat sensum: ⁊ videt q sic: qr si incidat neruus fit ibi maior dolor: qd nõ esset nisi ex applicatõe lesiui ad neruum resultaret ibi sensus tactus. ¶ P. si aer colorarẽt realr ⁊ nõ itentionaliter tãtuʒ: idẽ esset applicare aerẽ oculo ⁊ applicare ei obm: cuʒ sm hypostasiʒ hanc color eodẽ modo sit in aere sicut ⁊ in obiecto: quare cum caro realiter calefiat: ⁊ ex eam e realr calefacta que est neruo applicata resultet ibi sensus tactus: videt sensibile q posituʒ supra sensum faciat sensum. ¶ Dõm q sensibile positum supra sensuʒ nõ facere sensuʒ hʒ spãlem rationẽ ex parte visus. nã si corp9 terminatũ in quo est color tanqȝ in subo ponat supra oculuʒ obumbrabit aerẽ: aere aũt obumbrato nõ multiplicatur color vt recipiat in oculo: qr vt dcm ẽ color ẽ motiuus lucidi sm actuʒ: hanc aũt rõnẽ tetigit phs supra. in cap. de visu. vbi dixit q qr color ẽ motiuus diaphani sʒ actũ: iõ siqs ponat habẽs colorẽ supra visum nõ videbit: ʒ hec ratio ẽ spãlis in visu: cuʒ g hoc sit cõmune omni sensui q sensibile positũ supra sensuʒ nõ faciat sensuʒ: opʒ assignare cõem rõnẽ: quare hoc cõtigat. triplici g via hoc venari possumus: quax pma sumit ex pte obiecti agẽtis. secũda

vero ex parte modi accipiendi actionem illam: et tertia ex parte sensus qui suscipit actionem et impressionem. prima via sic patet. nam in impressione facta in senso est duplex generatio. vna quasi equoca alia quasi vniuoca. nam primo ab obiecto in quo habet esse forma et species realiter multiplicantur species intentionaliter: et hec est quasi generatio equoca cum ex reali generetur intentionale. Ulterius autem ab illa intentione facta generatur intentio alia et hec est generatio quasi vniuoca cum ex intentione generatur intentio. cum ergo medium magis sit susceptiuum impressionis quam organum: vt caro: quia minus est compacta quam neruus magis susceptiua est huius impressionis: et aer: quia magis diaphanus habilius suscipit intentiones coloris quam oculus. dicemus quod quia generatio vniuoca est habilior et conuenientior quam equiuoca: organum: quia non sic habile est ad suscipiendum has impressiones vt medium immediate non potest recipere ab obiecto vt fiat ibi impressio equoca: sed immediate recipiet a medio vt fiat ibi impressio quodam modo vniuoca. possumus dare euidens signum quod in talibus habilior sit generatio vniuoca quam equiuoca: et quod habilius generetur intentio a specie intentionali quam a reali. nam in nocte si illuminetur aer qui est iuxta librum non autem sic illuminetur aer qui est iuxta oculum optime quis legere poterit et sic multiplicabunt similitudinem suam vsque ad oculum. si autem fieret econuerso vt illuminaretur aer qui est iuxta oculum: et non ille qui est iuxta librum vel iuxta aliam rem visam: tunc res illa visibilis non videretur: et non multiplicaret similitudinem suam in aere: cum ergo lumen non requiratur propter ipsius colores secundum se: sed propter dispositionem medii vt supius tangebatur: ad multiplicationem hanc intentionalem requiritur maior dispositio in illa parte medii: que est iuxta rem visam: vbi a specie reali multiplicatur intentionalis quam in alia parte medii magis distante vbi a specie intentionali multiplicatur intentio: et quia oportet esse valde habilius receptiuum quod a specie reali potest immediate recipere intentionalem immutationem: quia hanc tantam habilitatem non inuenimus in organo: sed in medio. ex parte itaque ipsius sensibilis in quo habet species realiter esse patet quod sensibile positum supra sensum non facit sensum: quia organum est magis compactum et est magis inhabile ad suscipiendum impressionem quam medium. ideo propter hanc inhabilitatem non potest immediate immutari ab obiecto: sed oportet quod prius medium immutetur ab obiecto sensibili et a medio immutato immutatur etiam organum. ¶ 2a via ad inuestigandum hoc idem sumitur ex parte modi recipiendi. nam species intentionalis sensibilis vt communiter ponitur spiritualiori modo recipitur in organo quam in medio. ista autem tanta spiritualitas non potest immediate deriuari ab obiecto vbi habet esse species non spiritualiter: sed materialiter. prius igitur immutabitur medium vbi habebit esse species non sic materialiter vt in obiecto. et postea a medio mutato immutatur organum vbi habebit esse species spiritualiori modo quam in medio. ¶ 3a via sumitur ex parte ipsius sensus. nam cum ipse sensus habeat rationem cuiusdam medietatis et proportionis oportet quod quodam modo proportionato immutetur ab obiecto: quare sicut requiritur ibi debita proportio obiecti. ita et debita proportio medii. nam sicut ex obiecto nimis excellenti non fit sensus: sed tollitur sic ex obiecto nimis remisso et debili etiam non fit sensus: quia vtrumque est insensibile tam nimis excellens quam nimis remissum: oportet ergo esse obiectum proportionatum vt fiat sensus. sic etiam oportet esse proportionatum et medium. nam si nimis distet non fiet sensus: et etiam si sit nimis propinquum: vt si ponatur sensibile supra sensum non fiet sensus: quia vtrobique non reseruatur illa proportio et illa medietas que ex sensu requiritur. posset etiam assignari et quarta ratio: quia si sensus posset iudicare de obiecto immediate supra ipsum posito quodam modo esset supra se conuersiuus: quod nulli virtuti corporali potest competere: vt patet per proclum in libro de elatione theologica. ¶ Quod vero arguebatur de neruo inciso. Dicendum quod ex eo quod applicatur cultellus vel aliquod lesiuum ad neruum qui est organum sensus non fit sensus: sed quia illi neruo est caro coniuncta immutatio illa sensibilis dolorem causans non immediate in neruo: sed mediante carne neruo coniuncta immutatur neruus. nam si esset neruus in aliqua sui parte sic separatus a carne quod posset tangi neruus absque carne ex tali tactu non fieret sensus: quod autem sit maior dolor ex incisione nerui non est quod neruus immediate sentiat: sed quia ex tali incisione fit ibi maior concursus caloris et spirituum: fit ibi maior doloris sensus. ¶ Quod vero addebatur de carne calefacta dicendum dici quod caro immutatur a corpore calido vel frigido realiter et intentionaliter: sed ex eo quod immutatur realiter non fit sensus: immo talis immutatio est impeditiua sensus. fit autem sensus ex eo quod immutatur intentionaliter. nam si possit esse fortis immutatio intentionalis absque reali: maior esset ibi delectatio: si immutatio illa fieret ab obiecto conuenienti: vel etiam maior dolor et afflictio si fieret ab inconuenienti: quod si bene intelligitur deseruit nobis theologis: quomodo pati habet anima separata: de qua diffusius dicere presens speculatio non requirit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sensitiuum autem primum est in quo huiusmodi potentia. Est quidem igitur idem: sed esse alterum est. Magnitudo quidem enim quedam erit: quod sensus patitur. Non sensitiuo esse: neque sensus magnitudo est: sed ratio quedam et potentia illius.

Co. 122

¶ Assignat aliud quod est commune omni sensui per comparationem ad organum. nam omnis sensus tanquam in subiecto fundatur primo in organo: et est idem cum organo subiecto: quia non habet aliud immediatum subiectum quam organum: sed differt ab organo subiecto secundum esse diffinitiuum et secundum rationem: quia alia est ratio potentie sensitiue: et alia organi. duo ergo facit: quia primo facit quod dictum est. 2o ex dictis concludit quasdam veritates quae possent dubitari circa sensum ibi (Manifestum autem ex his) dicit ergo quod sensitiuum. i. organum sensus est illud in quo est hec potentia sensitiua. est quidem igitur hoc organum sentiendi idem supple subiecto cum ipsa potentia sensitiua siue cum ipso sensu: sed esse. i. secundum esse diffinitiuum et secundum rationem alterum est. nam ipsum organum quod patitur sensus vel quod patitur sensum. i. quod suscipit sensum est magnitudo quedam: non tamen esse sensitiuo. i. esse sensitiuum vel vt habet alia littera esse organi. i. ratio organi: supple est eadem quod ratio sensus: quia magnitudo et organum non est ipse sensus neque sensus est ipsa magnitudo: sed sensus est quedam ratio: et quedam potentia illius. i. magnitudinis vel organi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestum autem ex his: et propter quid sensibilium excellentie corrumpunt sensitiua. Si namque sit fortior sensitiuo motus soluitur ratio: hoc autem erat sensus: sicut et symphonia et tonus percussis fortiter chordis.

Co. 123

¶ Ex premissis concludit quasdam veritates circa ipsum sensum. de quibus veritatibus dubitari possit: et duo facit secundum quod duas tales veritates concludit. secunda ibi (Et propter quod plante.) dicit ergo quod manifestum autem ex his est et propter quid excellentie sensibilium corrumpunt sensitiua. i. sensus: quia si namque sit fortior motus sensitiuo. i. quam sensitiuum vel quam organum sit aptum natum sustinere soluitur ratio. i. non reseruatur ibi debita proportio: sed sensus erat hoc. i. erat quedam ratio et quedam proportio. sicut tollitur simphonia et tonus nimis fortiter percussis chordis: sic supple tollitur sensus si ab excellenti obiecto nimis fortiter immutatur organum.

Dubitaret forte

aliquis quomodo excellentie sensibilium corrumpunt sensum:

¶ Dicendum quod excellens sensibile tollere sensum quantum ad presens spectet dupliciter potest intelligi secundum quod sensus duo nominare potest. nam ipsa actio vel ipsum iudicium quod habemus de re sensibili sensus nominari potest. et sic accipitur sensus a philosopho cum dicit quod sensibile positum supra sensum non facit sensum. ex tali enim appositione non fit sensus: quia non fit ibi iudicium de re sensibili. 2o modo potest accipi sensus pro ipsa virtute vel pro potentia sensitiua. et sic accipitur in hoc capitulo cum dicitur quod sensus non est magnitudo: sed

est potẽtia magnitudĩs. excellẽs ꝗ̃ sensibile vtroqȝ mõ corrumpit ⁊ tollit sensum. pmo. n. tollit sensum: qꝛ tollit iudiciũ de re sensibili. vnaȝ pp excellẽs sensibile nimis fortiter mutato organo nõ possumus bñ iudicare de obiecto sensibili: vt ꝑpter nimiũ splendorẽ solis non possumus ꝑ visum bñ iudicare de ipo. scdo excellẽs sensibile corrũpit sensum: qꝛ corrumpit ipsam potẽtiam sensitiuaȝ. nam q̃ posset solẽ tm̃ aspicere ꝙ efficeret̃ cecus ⁊ nunq̃ videret: imo qꝛ aspiciendo solẽ nõ solum non bñ possumus iudicare de sole: imo etiaȝ de alijs obiectis ad tp̃s nõ bñ iudicamus: vel etiaȝ simplr̃ visum amittimus: possemus dicere ꝙ ꝑ excellẽs sensibile tripliciter tollit̃ sensus. pmo. n. tollit̃ sensus: vt circa quãtum ad ipm excellẽs obm: qꝛ nõ bñ possumus iudicare de ipso. 2º ꝑ excellens sensibile tollit̃ sensus ad tp̃s quantũ ad alia obiecta: qꝛ aspiciẽdo solẽ ad tp̃s nõ bñ possumus iudicare de alijs obiectis. Nã pp fortem impressionẽ lucis factam in oculo ꝑ aspectuȝ solis nõ videmus alia obiecta sicuti sunt: sed quicq̃d cernimus videt̃ nobis videre cũ quadã viriditate: vel cũ quodaȝ aliq̃ alio colore lucido suꝑfuso. 3º excellẽs sensibile põt tollere sensum nõ solũ vt tunc quãtum ad ipm obm: vel etiã ad tp̃s quantũ ad alia obiecta: sȝ ẽt vt semꝑ: qꝛ põt oĩno sensum corrumpe. sȝ ð hoc diffusiꝰ tractabimus. in 3º. vbi reddemus cãm: quare excellẽs itelligibile nõ corrũpit itellectũ sicut excellẽs sensibile corrũpit sẽsũ. ⸿ Deinde cũ dic̃.

Cõ. 124. ⸿ Et ꝑpter q̃d plante nõ sentiũt habẽtes quãdam partem animalẽ: ⁊ patiẽtes a tangibilibꝰ. Et nãqȝ frigescunt ⁊ calescunt. Causa. n. non hẽre medietatẽ: neqȝ huiusmodi principiũ possibile ẽ recipe spẽs sensibiliũ: sȝ pati cũ mã.

⸿ Concludit aliã veritatẽ ex dictis. cõtinuet̃ aũt sic. manifestum aũt põt esse ex dictis nõ solũ ꝑpter q̃d excellentie sensibiliũ corrumpũt sensum: sed ẽt ꝑpter q̃d nõ sentiunt plante hñtes quãdam potẽtiam aialem: vt vegetatiuaȝ: ⁊ cuã patiẽtes a tangibilibꝰ frigescũt ⁊ calescunt plante. 3º subdit ꝙ causa. n. sup. q̃re plante nõ sentiũt est nõ hr̃e medietatem neqȝ hõ pncipiũ sensitiuuȝ possibile recipe spẽs sensibiliũ sȝ solũ poti cũ materia. i. modo mãli. ⸿ Notandum aũt ꝙ plante lȝ habeãt aliquã partem aĩe: qꝛ hñt vegetatiuã: ⁊ lȝ patiant̃ a qualitatibꝰ tangibilibus tñ qꝛ sunt nimis terrestres: ⁊ nõ hñt ꝯplõnez reductã ad illam medietatem quã reqrit sensus. iõ ꝑpter suam terrestreitatẽ nõ patiunt̃ nisi mõ materiali sicut ⁊ patiunt̃ lapides. ⁊ iõ sentire nõ possunt. ⸿ Deinde cum dicit.

Cõ. 125. ⸿ Dubitabit autem aliq̃s si patiat̃ aliq̃d ab odore: q̃ð impõle est olphatũ hẽre: aut a colore nõ possibile videre: silr̃ aũt ⁊ in alijs.

⸿ Mouet circa ꝑtacta questionẽ quandã: ⁊ est q̃stio vtrũ nõ hñs sensum possit pati a sensibili: vt vtȝ non hñs olfatũ possit pati ab odorabili: circa q̃ð duo facit: qꝛ pmo proponit hõ q̃õnẽ. 2º exequit̃ de eni ibi (Si aũt olfatibile) dicit g̃. dubitabit autem aliq̃s si patiat̃ aliq̃d ab odore q̃ð nõ possibile est olfatũ hẽre aut si patiat̃ a colore q̃ð non possibile est videre: similiter ⁊ in alijs sensibus dubium est si patiatur aliquid ab alijs sensibilibus quod non habet alios sensus. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Si aũt olphatibile odor: si aliq̃d facit olphatum odor facit. Quare impossibiliũ olphatuȝ hẽre nihil impõle pati ab odore. Eadeȝ aũt ratio ⁊ in alijs: neqȝ possibilium: sed inquantum vnum quodqȝ sensitiuum.

⸿ Exequit̃ de q̃õne ꝑposita: circa q̃ð tria facit: qꝛ pmo arguit ad partẽ f̃lsam. 2º oñdit nõ esse eandẽ rõnẽ de q̃litatibus tangibilibus. ⁊ de alijs. 3º soluit ad rõnem ꝑpositam. 2º ibi (Sed tangibilia) 3º ibi (Ergo ne ⁊ illa) circa pmũ duo facit f̃m ꝙ duas rõnes adducit ostẽdens ꝙ non hñs sensum nõ patĩ a sensibili ibi (Simul aũt manifestũ.) dicit ergo. si aũt odor est quid olfatibile: si aliq̃d facit olfatum. odor facit. q̃re impossibiliũ olfatuȝ hr̃e nihil impõle pati ab odore: eadẽ aũt ratio est ⁊ in alijs sensibilibus: qꝛ neqȝ possibiliũ. i. neqȝ cõtingẽtiuȝ: vel neqȝ quorũcũqȝ idẽ̃ inter sup. ẽ pati ab obo sensibili: sȝ patit̃ ab obiecto hõ inq̃tuȝ ẽ vnũq̃dqȝ sensitiuũ. i. hñs sensum. ⸿ Deide cũ dicit.

Com. 126. ⸿ Similiter aũt manifestũ est ⁊ sic. neqȝ. n. lumẽ ⁊ tenebre: neqȝ sonus: neqȝ odor quicq̃ȝ facit in corpore: sed in ea in quibꝰ est: vt aer q̃ cũ tonitruo scindit lignum.

⸿ Adducit ad hoc idẽ aliam rõneȝ. d. similr̃ aũt manifestũ est ⁊ sic. i. ꝑ hanc rõnem sequẽtem ꝙ hec obiecta sensibilia nihil agũt nisi in ea q̃ hñt sensum: qꝛ neqȝ lumẽ ⁊ tenebra: neqȝ sonus: neqȝ odor nullũ facit. i. nihil facit in corpora nisi in sensu tantũ: sȝ ea in q̃bꝰ ẽ sonus: vt aer: in quo hȝ esse sonꝰ: facit: qui cũ tonitruo scindit lignũ. ⸿ Notandũ aũt vim rõnis hꝰ in hoc consistere: ꝙ qꝛ sonus ⁊ odor: ⁊ talia ꝑ se nisi faciũt in corpore: sȝ solũ in sensu nihil patit̃ a sono vel ab odore vel ab aliq̃ hõ q̃litate nisi q̃ð hȝ sensum. ⸿ Notandũ etiã ꝙ lȝ dubiũ sit: vtȝ sonus vel aliqua hõ q̃litas ꝑ se possit a liq̃d facere in corpore: tñ nõ est dubiũ q̃ð põt facere ꝑ accñs: qꝛ sonus ratõe aeris in quo fundat̃: qꝛ fundat̃ in aere f̃m motũ: aer in quo est sonꝰ ꝑpter motuȝ annexũ põt ligna scindere. sonus g̃ scindit ligaȝ ꝑ accñs: sȝ aer motus scidit ipm ꝑ se. ⸿ Deinde cũ dicit.

⸿ Sed tangibilia ⁊ humores faciunt. Si. n. nõ a quo vtiqȝ patient̃ inaiata ⁊ alterabunt̃.

⸿ Ostẽdit q̃ð nõ est eadẽ rõ de qualitatibꝰ tangibilibus ⁊ de alijs. d. sȝ tangibilia ⁊ huõres. i. sapores faciũt aliq̃d in corpora: qꝛ si nõ. a quo vtiqȝ patient̃ inaiata ⁊ alterabunt̃. q. d. ꝙ nisi corpora paterent̃ a qualitatibꝰ tangibilibꝰ: nõ esset dare a quo pati possent. ⸿ Notandũ aũt ꝙ cũ queritur vtrũ q̃litates sensibiles aliq̃d agant in corpore nõ ẽ itelligẽdũ de q̃litatibꝰ tãgibilibꝰ: qꝛ de illis nõ est dubiũ: sȝ de qualitatibꝰ q̃ sunt obiecta alioȝ sensuũ. ⸿ Notãdũ etiã ꝙ humores. i. sapores agũt in corpora rõne q̃litatum tangibiliũ in q̃bus fundant̃: qꝛ vt supra dicebat̃ gustus ẽ q̃dã tactꝰ: ⁊ gustabile q̃ddã tãgibile ẽ. ⸿ Deide cũ dic̃.

Com. 127. ⸿ Ergo ne ⁊ in illa faciũt. ⸿ Aut non oẽ corpꝰ passiuũ ab odore ⁊ sono: ⁊ patiẽtia idetermĩnata ñ manẽt: vt aer. fetet. n. sic̃ patiẽs aliq̃d.

⸿ Soluit ad q̃õnẽ factã. ⸿ Ad cuiꝰ euidẽtiã sciẽdũ ꝙ q̃litates sensibiles alie a tãgibilibus: cuiusmodi sunt odor sonus ⁊ color nõ simplr̃ agũt in corpora agunt tñ in q̃dã corpora vt in organa: ⁊ ẽt in media: eo ꝙ sunt valde passiua: ⁊ qꝛ ipse aer q̃ non sentit patit̃ ab odore: rõnes pus facte q̃ð nihil patit̃ ab odore vel a colore nisi q̃ð hȝ sensuȝ: concludebãt f̃lm ⁊ soluẽde sunt: ⁊ qꝛ due erant ille rõnes: duo facit pꝰus: qꝛ pmo soluit rõnem secundã. 2º soluit pmã ibi. (Quicq̃d igr̃ est odorare) dicit aũt. g̃ ne ⁊ illa. i. ille alie q̃litates vt odor sonꝰ ⁊ talia faciũt aliq̃d in corpore. ⁊ respõdet ꝙ aut nõ omne corpꝰ ẽ passiuũ ab odore ⁊ sono: ⁊ que sunt passiua ab odore ⁊ sono sunt indeterminata: ⁊ nõ manent: qꝛ talia q̃ patiunt̃ a talibus qualitatibus nõ manẽt: qꝛ sunt valde fluxibilia ⁊ valde passiua: vt aer q̃ est valde fluxibilis ⁊ valde passiuꝰ patit̃ ab odore: qꝛ fetet sicut aliquid patiẽs. ⸿ Notandũ aũt ꝑ verba solutã esse rõnem secundã. nã cũ dicebat̃ ꝙ neqȝ lux: neqȝ sonus neqȝ odor nihil facit in corpora nisi ꝑ accñs: verȝ est ꝙ ꝑ se hoc non possunt agere in corpora: quecũqȝ tamẽ bene possunt ali

quid facere corpora bene passiua vt in aerem vel etiam in aquã. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Quid igitur est odorare preter pati aliquid: aut odore sentire est. Aer autem patiens hoc mox sensibilis fit.

¶ Soluit rõnẽ p̃maz .v. qd̃ igiẽ est odorare p̃ter pati aliqd. in q̃.n. stabat rõ p̃ma: q qr idẽ est odorare qd̃ pati ab odore: iõ nihil patiẽ ab odore nisi qd̃ odorat. hec aũt rõ soluiẽ p interemptionẽ: qr nõ ẽ idẽ odorare qd̃ pati ab odore: sz idez est odorare qd̃ sentire odorẽ. multa tñ p̃nt pati ab odore q̃ nõ sentiunt odorẽ vt aer. iõ subdit q aut odorare ẽ idẽ qd̃ sentire odorẽ. aer aũt ẽ patiẽs q̃.i. patiẽ ab odore: nõ tñ sentit odorẽ: sz mox fit sensibilis p h̃ passionẽ. ¶ Notãdũ q non q̃cqd patiẽ ab odore sentit odorẽ. sed quicqd ab odore patitur vel sentit odorem z habet sensuz vt organũ vel est quid sensibile z est imutatiuũ sensus vt mediũ.

Cõ. 128.

Quoniaz autẽ non sit sensus alius preter quinqz. Dico autem hos visuz: auditum: olphatum: gustum: tactũ. Ex his credet aliquis.

¶ Postq̃ ph̃s determinauit q̃daz cõia circa oẽm sensum. In parte ista vult p̃bare sufficientiã sensuuz ostẽdens esse q̃nqz sensus z nõ plures. põt aũt hec pars diuidi in q̃ttuor partes: qr p̃mo inuestigat sufficiẽtiaz sensuũ particulariuz. scd̃o ex sensibus particularibus inuestigat esse sensuz cõez. tertio separat z distinguit sensuz ab itellectu. q̃rto incipit determinare de ipso itellectu siue de ipa parte itellectiua. scd̃a pars icipit ibi. (Qm̃ aũt sentimus.) tertia ibi. (Quoniaz aũt duabus driis.) q̃rta ibi. (De parte aũt aĩme.) Dubitaẽ aũt ab aliq̃bus vbi incipiat tertius liber. Ad qd̃ dicũt q apud grecos icipit hec. Qr aũt non est sensus: z vt aiunt hoc rõnabiliter factũ est: qr ab isto caplo vltra icipit ph̃s ingrere de itellectu: sed cũ in hoc caplo nulla mentio fiat de itellectu. sz ab illo caplo: qm̃ aũt duabus differẽtijs icipiat ph̃s distinguere itellectuz a sensu: z postea i capitulo seq̃ẽti vt in illo caplo. de parte aũt aĩme. incipiat determinare de itellectu. tertius liber vel icipiet in illo loco. Qm̃ aũt duabus differẽtijs. vel icipiet ibi. De pte autẽ aĩe. q si apud grecos iueniẽ h̃ itĩtulatus tertius forte fuit error scriptoris scribẽtis z ititulantis. supposito aũt q hic nõ icipiat tertius liber: pars ista in qua determinatur de sufficientia sensuũ põt diuidi in partes duas. qr p̃mo p̃bat ph̃s h̃ sufficiẽtiam ex parte sensibiliũ p̃prioz. scd̃o p̃bat eam ex pte sensibilium cõium ibi. (At vero neqz cõium.) Circa p̃mũ duo facit. qr p̃mo p̃ponit qd̃ itendit. scd̃o declarat p̃positũ ibi. (Si eniz oĩs.) Dicit ḡ. q aũt nõ sit sensus alius p̃ter quinqz. Dico aũt hos. i. preter hos q̃nqz vt preter visum: auditum: olphatum: gustum: tactum: credet aliquis ex his. i. ex dicendis. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Si. n. oĩs cui⁹ ẽ sensus tact⁹: z h̃uc: z h̃uc sensum habemus. Oẽs. n. tangibiles inq̃ztũ tangibiles passiões: tactu nobis sensibiles sunt.

¶ Declarat p̃positũ z itẽdit talẽ rõnẽ. q̃cũqz h̃z hoc organũ cognoscit hec sensibilia: z h̃z hunc sensuz: z qui h̃z oẽ organũ cognoscit oĩa sensibilia: z h̃z oẽa sensus: z qr sic ẽ non p̃t nobis deficere sensus aliqs nisi nobis deficiat aliqd̃ organũ. ḡ a destructiõe ɔ̃ntis si nobis nõ deficiat aliqd̃ organũ nõ d̃ficiet aliquis sensus. nll̃s ḡ sensus est q nõ habeaẽ a nobis vel qui nõ habeaẽ ab aĩalibus p̃fectis: sed nos nõ habemus nisi hos q̃nqz sensus. ḡ nullus ẽ sensus p̃ter hos q̃nqz. sunt itaqz q̃nqz z non plures. fundaẽ autẽ hec rõ sup tribus p̃põnib⁹: q̃rũ p̃ma est. q qui h̃z h̃ organũ cognoscit hec sensibilia: z h̃z h̃uc sensuz. scd̃a ẽ. q cui d̃ficit aliqs sensus ei deficit aliqd̃ organũ. tertia est q qr aĩalib⁹ p̃fectis z maxime nobis nõ deficit aliqd̃ organũ. ḡ nec aliquis sensus. he aũt tres p̃põnes se h̃nt p ordinez. qr scd̃a seqtur ex p̃ma. z tertia ex scd̃a. nã ex hac p̃põne. si habes hoc organũ cognoscis hec sensibilia z habes h̃uc sensuz. seqtur q si haberes aliud organũ cognosceres alia sensibilia z haberes aliũ sensuz. quot ḡ habes organa: tot gn̄a sensibiliũ cognosces z tot habes sensus. si ḡ nõ deficit tibi aliqd̃ organũ nõ deficiet tibi aliqs sensus: z si tibi deficiat aliqs sensus: op3 qd̃ tibi deficiat aliqd̃ organuz. ista ḡ p̃põ scd̃a. v3. q si tibi deficiat aliqs sensus q tibi deficit aliquod organuz. sequitur ex hac prima videlicet q quale habes organum talẽ habes sensum z talia cognoscis sensibilia.

¶ Ulterius ex scd̃a p̃põne sequitur tertia: qr ex hac p̃põne scd̃a q si d̃ficit tibi aliqs sensus q tibi deficiat aliqd̃ organũ: p locũ a destructiõe ɔ̃ntis seqẽ hec p̃positio tertia. v3. q qr nobis nõ d̃ficit aliqd̃ organuz. ḡ nec aliqs s̃sus. tria ḡ facẽ h̃z q has tres p̃põnes d̃clarat. nã p̃ ondit q q̃le habes organũ talia sensibilia cognoscis. z tale habes sensuz. scd̃o ex hoc infert q si tibi d̃ficit aliqs sensus: q tibi deficiat aliqd̃ organũ. tertio p̃bat q nobis nõ deficit aliqd̃ organũ. z p ɔ̃ns nec aliqs sensus: z tũc vt dicebaẽ est vlterius arguẽdũ q si nobis nõ deficit aliqs sensus: z nõ h̃emus nisi q̃nqz sensus: nullus ẽ sensus p̃ter q̃nqz. scd̃a ps icipit ibi. (Necesse siq̃dẽ.) tertia ibi. (Et q̃cũqz q̃dẽ.) declarat ḡ p̃mã p̃positionẽ. v3. q sensus p̃portionaẽ organis: vt q si habes hoc organũ cognoscis hec sensibilia z habes h̃uc s̃suz: z q q̃le habes organũ talia cognoscis sensibilia: z talez habes sensuz: qd̃ declarat p sensuz tactus dicẽs: q si enim oĩs q̃litas cui⁹ est sensus tactus. sup. cognosciẽ p organũ tactus: z ab h̃nte talẽ sensuz: z nũc sic se h̃z q habem⁹ sensum tact⁹: oẽs eniz passiões corporis tangibilis inq̃ztuz est tangibile sunt nobis sensibiles tactu. i. p tactũ. igiẽ si oĩs q̃litas tãgibilis cognosciẽ p organũ tact⁹: z ab h̃nte talẽ sensuz: z etiã si nos cognoscimus oẽs q̃litates tãgibiles p organũ tact⁹: qr habemus h̃uc sensuz: op3 q idẽ sit iudiciũ de q̃litatibus tãgibilibus z de sensu z de organo tact⁹. z sic idẽ ẽ iudiciũ de q̃litatibus tãgibilib⁹ z de h̃ sensu z de h̃ organo: sic idẽ est iudiciũ de alijs q̃litatib⁹ sensibilibus: z de alijs sensib⁹: z de alijs organis. p ea ḡ q̃ videmus in sensu tact⁹ declarata ẽ p̃põ p̃ma. v3. q q̃litates sensibiles z organa et sensus p̃portionaẽ adiuicẽ: qr cogñscis has q̃litates sensibiles habes h̃ organũ z h̃uc sensuz: z q q̃le habes organũ tales q̃litaten sẽsibiles cogñscis z talẽ habes sensũ. ¶ Deiñ cũ dic.

¶ Nec neqz siq̃dẽ deficit aliquis sensus: z organum nobis aliquod deficere.

¶ Proponit p̃põnẽ scd̃az di. nec ẽ siq̃dẽ q si deficit aliqs sensus nobis z organũ nobis aliqd̃ deficere. seqẽ ḡ hec p̃positio ex p̃ma. nã si q̃le habes organũ talia sensibilia cogñscis. z talẽ habes sensuz: nõ põt esse q tibi deficiat aliquis sensus nisi tibi deficiat aliqd̃ organũ. ¶ Deinde cũ dic.

Cõ. 129

¶ Et q̃cũqz q̃dem ipsi tãgentes sentimus tactu sensibilia sunt: quẽ existimus h̃ntes.

¶ Probat q nobis non deficit aliquod organũ: ex quo sequiẽ. vt p3 p dicta q nobis nõ deficiat aliqs sensus. ¶ Ad c⁹ euidẽtiã sciẽdũ q aliq sensus sentiũt p mediũ itrinsecũ siue p mediũ itraneũ vt tact⁹: z ẽt gustus: qr ẽ q̃dã tactus. alij vo sensus sentiũt p mediũ extraneũ. duo ḡ facit. qr p̃mo ondit q nobis nõ deficit aliqd̃ organũ. q̃tũ ad sensus q sentiũt p mediũ itrinsecũ. scd̃o ondit q nobis nõ deficit aliqd̃ organũ q̃tuz ad sensus q sentiũt p mediũ extraneũ. nullo ḡ mõ nobis deficit sensus. scd̃a ibi (Queccũqz vo per mediũ.) dicit ḡ. q q̃cunqz quidez ipsi tangentes sentim⁹ sunt sensibilia tactu. i. per organũ tactus: quẽ tactũ vel qd̃ organũ tactus existimus habẽtes. qr nõ põt nobis defice-

re organũ per qđ tactu cognoscim⁹. ¶ Notãdũ ꝙ eo ipso ꝙ tactu cognoscimus aliq̃ sensibilia vult p̄hs ꝙ nos existimus habẽtes organũ illud ꝑ qđ tactu cognoscimus. nullo ğ mõ ſm ipm põt nobis deficere organũ: ꝑ qđ cog̃scim⁹ tãgendo: ꝛ ꝑ qđ cog̃scimus ꝑ mediũ ĩtraneũ.

Dubitaret forte aliqs de ꝯtrarys q̃ h̃ inducuntur in littera. ꝛ p̃mo posset esse dubiũ de hac ꝯñe q̃ supius inuehebatur. vz. ꝙ qui cognoscit qualitates tãgibiles: cuiusmodi est sensus tactus: ꝙ ipe cognoscit eas ꝑ organũ tactus: ꝛ ꝙ hz h̃ sensuz. videt̃ aũt hoc eẽ falsuz. nã ꝑ sensuz cõem cognoscimus obiecta oĩum sensuũ pticularium ꝛ ꝑ itellc̃m cognoscimus q̃ditatẽ oĩum sensibiliũ: sz si ꝑ sensuz cõem qui est distinctus ab oĩbus sensibus pticularibus possumus cognoscere oĩa oĩum sensuũ pticulariũ: et ꝑ itellc̃m possumus cognoscere oẽm talẽ q̃ditatẽ. nõ opz ꝙ cognoscẽs h̃ sensibilia ꝙ habeat hũc pticularẽ sensum: qz poterit ea cognoscere ꝑ aliaz virtutẽ vt ꝑ sensuz cõem vel ꝑ itellc̃m. ¶ Dõz ꝙ ſsus pticulares exteriores sũt ianua totius cognitiõis nostre. nã lz sensus cõis cog̃scat oĩa oĩuz sensuũ pticulariũ: nunq̃z tñ cognoscit ea nisi imutatus ab exterioribus sensibus. cognoscit. n. visibilia vt imutatur a visu. visibilia eñ p̃mo imutãt visum: ꝛ imutãdo visuz puenit h̃ imutatio vsq; ad cõem sensuz. cognitio ğ ſsus cõis p̃supponit cognitionẽ pticulariuz ſsuũ. cu ğ deficit cognitio alic⁹ pticularis sẽsus. oz ꝙ ꝛ ſsus cõis p̃uetur cognitiõe illa. sic etiaz ꝛ itellectus noster in sui p̃mordio est sic tabula rasa: i q̃ nihil est scriptũ. q̃cq̃d igit̃ in intellectu recipit̃ fit mediãte ſsu: ꝓpter qđ deficiẽte aliquo ſsu necesse est ꝛ sciam deficere que ſm illum ſsum est: vt dicit̃ p̃mo posteriorũ. quare si cognoscimus q̃litates visibiles: oz ꝙ habeamus organũ visus ꝛ ſsuz visus. qz ꝛ si per ſsum cõem possum⁹ cognoscere tales qualitates: ꝛ si ꝑ itellc̃m cognoscere possumus q̃ditatez taliũ qualitatũ: nunq̃z tamẽ h̃ cognitio puenire potest ad ſsum cõem vel ad itellectum vel ad aliquã aliam potẽtiaz ſsitiuaz nisi mediãte visu: ꝓpter qđ bene dictũ est: ꝙ si cognoscimus qualitates tãgibiles vel aliqua alia obiecta alicuius ſsus particularis: oz nos habere organũ illius ſsus ꝛ etiaz ſsum illum.

Alterius forte dubitaret aliquis. vtruz habẽs aliqđ organũ alicuius ſsus cog̃scat omnen differẽtias ſsibil' cuil' illi⁹ ſsus. ꝛ videt̃ ꝙ nõ. qz multa aĩalia habẽt ſsum visus: que nõ cognoscunt omnes differẽtias visibiles: vt pz in piscibus qui nõ cognoscũt nisi excellẽtias sẽsibiliũ. ꝛ etiaz multa habẽt sẽsuz odoratus que nõ cognoscũt omnen differẽtias odorabiliuz: vt patet in hoĩbus qui nõ odorãt nisi cũ tristitia ꝛ letitia: ꝛ nõ percipiũt nisi odoruz excellẽtias. ¶ Dicẽduz ꝙ hic locũ habet duplex distictio: vna ex pte organi ꝛ alia ex pte cognitiõis differẽtiarũ ſsibiliũ. naz organũ ſsus potest dupl'r cõsiderari. vno modo vt est bene dispositũ. alio modo vt male. sic etiaz cognoscere omnes differẽtias sensibiles dupl'r potest itelligi. primo in se. scđo in suis excellẽtys. organum ğ alicuius ſsus bene dispositũ põt cognoscere omnes differẽtias illius sẽsus in se. si aũt nõ sit bñ dispositũ nõ poterit omnes h̃ differẽtias cognoscere i se: sz i suis excellẽtys.

Alterius dubitaret forte aliquis. vñ sequitur h̃ ꝯña ꝙ nõ potest nobis deficere organũ respectu illoꝝ ſsibiliuz q̃ sũt apta nata cognosci ꝑ mediũ ĩtraneuz. ¶ Dicẽdum ꝙ mediuz i tali cognitiõe est pars nostri. nõ ğ põt esse ꝙ nobis deficiat tale mediuz: qz tũc nobis deficeret aliqđ qđ est de suba nostra: ꝛ si nobis nõ deficit mediũ nec organũ: qz organũ i nobis est ꝓportionatũ medio. Rursus mediũ est ꝓpter ipm organũ. ociose ğ ageret nã ꝛ deficeret in necarys si dedisset nobis mediũ ꝛ nõ dedisset nobis organũ: ad q̃d tale mediuz ordinat̃. vult ğ p̃hs dicere: ꝙ eo ipso ꝙ tãgẽtes sentimus aliqua ſsibilia existimus habẽtes h̃ sẽsuz ꝛ h̃ organũ quo sẽtimus ea. qz cũ mediũ in tali sẽsu sit ps nostri nõ põt nobis deficere tale mediũ. ꝛ ꝑ ꝯñs nec organũ qđ ẽ ꝓportionatũ medio: ꝛ ad qđ mediũ ordiat̃ hoc. ergo ꝛ vlterius oĩbus a talibus pfectis nõ potest ðficere aliquod organũ: ꝛ per ꝯñs nec aliquis sensus quo sentimus per mediũ innatum vel ĩtraneuz. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quecunq; vero per media: ꝛ nõ ipsa tangentes simplicibus. Dico aũt vt aere: ꝛ aq̃: habent autẽ sic: vt siqdem per vnuz plura sensibilia existentia: altera abinuicẽ genere: necesse habẽtez huiusmodi sensitiuũ vtrorũq; sensitiuũ esse: vt si ex aere est sensitiuũ: ꝛ est aer mediũ soni ꝛ coloris. Si vero plura eiusdem sint vt coloris: ꝛ aer: ꝛ aqua. vtraq; . n. diaphana: ꝛ qđ alterum ipsoruz est habẽs sonũ. Sentit id qđ per vtraq;: aut qđ ab ambobus.

¶ Postq̃ ꝓbauit ꝙ nõ põt nobis deficere aliqđ organuz nec aliqs sẽsus quo sẽtim⁹ ꝑ mediũ ĩtraneũ: vult ostẽdere ꝙ nõ põt nobis deficere aliqđ organũ nec aliqs sẽsus quo sẽtimus ꝑ mediũ extraneũ. ꝯmẽtatoꝛ tñ hãc ptẽ aliter idu cit. vult. n. h̃ p̃hm triplici demõ̃stratiõe ꝓbare ꝙ nõ sit dare sextũ ſsuz. q̃rũ p̃ma sumit̃ ex pte medioꝝ. scđa ex pte organoꝝ. tertia ex pte obioꝝ. scđa demõ̃stratio icipit ibi. (Simplicium aũt.) tertia ibi: (Quare si nõ aliqđ verũ.) qz ista sic ꝯtinuãdo fit q̃dã violẽtia l'ra: nõ possim⁹ alr diuidere. dicẽdo ꝙ p̃hs tria facit. nã p̃ declarat hãc ꝓpõnẽ vtilẽ ad ꝓpositũ. vz. ꝙ organa sunt ꝓportionata medys. scđo ex hac ꝓpõne declarata ꝓbat itẽtũ. vz. ꝙ nobis nõ põt deficere aliqđ organũ q̃tũ ad sensus q̃ sentiõt ꝑ mediũ ex̃neũ. 3° ꝯcludit ex dictis ꝙ nullus nobis ſsus deficiat. 2ª ibi. (Simplicium aũt.) 3ª ibi. (Quare si nõ aliqđ.) dic̃ ğ ꝙ q̃cũq; vo sẽsibilia sentim⁹ ꝑ media ex̃nea: ꝛ nõ sentim⁹ ipsa tãgẽtes simplicib⁹. i. ꝑ corpora simplicia sẽtim⁹ ea. dico aũt vt aer ꝛ aq̃. ꝛ sup. subdit. habẽt aũt sic se h̃ media: vt siqdẽ ꝑ vnũ mediũ cognoscim⁹ plura ſsibilia exñtia altera abĩuicẽ gñe necesse ẽ hñtẽ ſsitiuũ. i. organũ ſsus h̃. i. ꝓportiõatũ medio eẽ ſsitiuũ vtroꝛũq;. i. sentire ꝛ cog̃scere vtraq;: vt si sensitiuũ. i. si organũ ſsus ẽ ex aere. i. ꝓportionatũ ꝛ ꝯforme aeri: ꝛ aer ẽ mediũ soni ꝛ coloris: ꝑ illud ſsitiuũ cog̃scem⁹ colorẽ ꝛ sonũ. si vo plura media sint eiusdẽ ſsibilis: sic coloris ẽ mediũ aer ꝛ aq̃: qz vtraq; sunt diaphana qđ ẽ habẽs alteꝝ ipoꝝ solũ. i. qđ ẽ habẽs organũ ꝯforme alteri eoꝝ aut qđ ẽ ambobus. i. qđ hz organũ ꝯforme ambob⁹ cog̃scet sup. illud qđ ꝑ vtraq;. i. cog̃scet colorẽ vel cog̃scet odorẽ. q̃ ẽ apt⁹ nat⁹ cog̃sci ꝑ vtrũq; me⁹. regrit̃ ğ vt plane pz ex textu ꝙ organũ sit ꝯforme me⁹ ad h̃ ꝙ sẽtiam⁹ ꝑ organũ illa ſsibilia q̃ sũt apta nata sentiri ꝑ me⁹. ¶ Notã⁹ ãt ꝙ dit ꝙ cuz pl'a media sũt eiusdẽ sẽsibilis q̃ hz organũ ꝯforme alteri illoꝝ medioꝝ aut ambob⁹ cog̃scit illđ ſsibl'e qđ ẽ aptũ natũ cog̃sci ꝑ vtrũq; me⁹. h̃ ãt dic̃ ꝓp odoratũ: qz i odore me⁹ ẽ aer ꝛ aq̃: ꝛ aliq̃ aĩalia hñt organũ h̃ sẽsus magis cõforme aeri vt terrestria: aliq̃ vo magis ꝯforme aq̃ vt aq̃tica: aliq̃ ãt forte hñt ipz ꝯforme aliquo⁹ ambob⁹: vt si q̃ sũt aĩalia q̃ pticipent vtrũq;: vt ꝙ sint aliq̃ aq̃tica: ꝛ aliquo⁹ terrestria. q̃cũq; tñ mõ ponat̃ h̃ vniuz vel ꝯformitas: vt ꝙ i tali organo vel vniet̃ alterũ hoꝝ eltoꝝ vel sit ibi aliq̃lis ꝯformitas ad vtrũq; semꝑ hñs tale organũ pcipiet tale ſsibile.

Dubitaret forte aliqs. qz nõ vr̃ verũ eẽ qđ p̃hs ait ꝙ si ꝑ vnũ me⁹ cog̃scũt̃ pl'a ſsibilia habẽs organũ ꝯforme illi me⁹ cog̃scet per illđ organũ illa ſsibilia pl'a. nã ꝑ aerẽ tãq; ꝑ me⁹ ẽ apt⁹ nat⁹ cog̃sci color ꝛ sonus: ꝛ hẽntes organũ ꝯforme aeri vt timpanũ audit⁹: ꝛ tñ

per illud organū nō cognoscim⁹ colorē ꝛ sonū: ſʒ sonū tm̄. ¶ Dōʒ ꝙ i oīb⁹ sunt accipiēda q̄ sūt ꝑ se. ꝛ dimittēda q̄ sūt ꝑ accńs: aer aūt ē mediū soni ꝛ coloris: alr tn̄ ꝛ alr: qꝛ coloris ē mediū: vt ē diaphan⁹ soni vō vt ē rarefactibilis ꝛ ꝯdēsabilis. nō ḡ organū ſʒ ꝙ hō ꝓportionaret̄ aeri: vt ē me᷑ vtroqꝫ nō ꝑciperet vtrūqꝫ. ꝛ qꝛ visus imutat̄ solū: vt ē diaphanus: timpan⁹ vō audit⁹ imutat̄ ab aere: vt ē rarefactibilis ꝛ ꝯdēsabilis ꝑ visuʒ solū ꝑcipim⁹ colorē ꝛ ꝑ auditū sonū. organū ḡ audit⁹ ꝛ si ꝓportionat̄ aeri: nō vt ē organū nō ꝓportionatū aeri vt ē mediū i colore ꝛ sono: ſʒ in sono tm̄ phs ꝛ aʒ ꝑ ea que dixerat nō plus vult nisi ꝙ organū vt est organum debet ꝓportionari medio vt mediū est qđ potest verum esse. ¶ Deinde cū dicit.

Co. 130. ¶ Simplicīū āt ex duobus his: sensitiua soluʒ sūt ex aere ꝛ aq̄. Pupilla qdē. n. aq̄: audit⁹ vō aeris: olphatus āt hoꝝ alteri⁹ est. Ignis āt aut nulli⁹ ē aut cōis oib⁹. Nihil. n. sine calore sensitiuū ē. Terra vō aut nullius ē: aut i tactu maxime miscet̄: vn̄ reliqt̄ nullū eē sensitiuū extra

Co. 131. aerē ꝛ aq̄. ¶ Hec āt ꝛ nō q̄dā hn̄t aīalia. Oēs igit̄ sensus habent aīa̅ impfectis neqꝫ orbatis. videtur. n. ꝛ talpa sub pelle habens oculos.

¶ Premissa hac ꝓpōne ꝙ organa debēt ꝓportionari medys itēdit talē rōnē. q̄cūqꝫ sentim⁹ ꝑ medis ex̄nea sentim⁹ ꝑ aerē: aut ꝑ aquā: aut ꝑ vtrūqꝫ: ſʒ organa debēt ꝓportionari medys: ꝛ nos hēmus organū ꝓportionatū aeri vt auditū. ꝛ ꝓportiōatū aq̄ vt visuʒ. ꝛ ꝓportionatū vtriqꝫ vt odoratū. ḡ hēmus oīa organa. est ḡ vis rōnis: ꝙ si organa ꝓportionant̄ medys: ꝛ nō sūt plura medis. ꝛ hēmus organa ꝓportionata oībus talib⁹ medys. ḡ hēmus oīa organa q̄ sūt apta nata sentire ꝑ talis media: qꝛ si deficeret nobis aliqđ organū deficeret nobis ꝓportio ad aliqđ me᷑ dic ḡ. ꝙ sensitiua. i. organa sentiēdi solū sūt ꝯformia vel solū sunt apta nata ꝯstitui ex his duob⁹ simpliciū. i. de numero simpliciū corpoꝝ. vʒ. ex aere ꝛ ex aq̄. vt pupilla qdē. n. ē aq̄. audit⁹ vō aeris: olphat⁹ aūt ē hoꝝ alteri⁹. ignis aūt aut nulli⁹ ē: aut ē cōis oībus qꝛ nihil ē sensitiuū sine calore: terra vō aut nullius ē aut in tactu maxīe miscet̄. vn̄ reliqt̄ nullū sensitiuū. i. nullū organū sensus eē extra aerē ꝛ aquaʒ. H̄ āt. i. organa sensus ꝯformis aeri ꝛ aq̄ ſʒ ꝙ nūc videm⁹ hn̄t aīalia q̄daʒ a. ꝑfecta. oēs igit̄ sensus habent̄ ab aīalib⁹ nō īꝑfectis nec orbatis: imo q̄dā vident̄ eē orbata ꝛ iꝑfecta q̄ nō sunt vt talpa credit̄ orbata: ꝛ tn̄ nō est. vr̄. n. eē hn̄s oculos sub pelle. ¶ Notāduʒ autē ꝙ ignis aut est nullius organi aut est cōis oībus: qꝛ si ꝯsideret̄ ignis ſm se est nullius organi: qꝛ organa debēt eē passiua. ignis aūt est maxīe actiu⁹: ſʒ si ꝯsideret̄ ignis ſʒ q̄dā pticipotionē sue q̄litatis sic ignis cōmunis est oībus: qꝛ calor maxīe ꝯpetit igni. ꝛ opʒ calorē aliquē ꝯcurrere ad oēm sensuʒ. ¶ Notādū ēt ꝙ H̄ nō itendit loqui nisi de orgāis ꝑ q̄ sentim⁹ ꝑ media extranea. nulli āt tali organoꝝ pōt appropriari terra. ſʒ si deberet appropriari alicui appropriaret̄ tactui: qꝛ in tactu eo ꝙ sit sensus maxīe mālis miscet̄ terra. ¶ Notādū ēt ꝙ organa q̄b⁹ sentim⁹ ꝑ mediū extrīsecū: oꝫ ꝙ approprient̄ corporibus simplicib⁹ ꝛ elīis: nō autē pūt nec igni nec terre. vt pʒ. ḡ appropriant̄ vel aeri vel aq̄: his āt duob⁹ elīis nō pōt eē nisi triplex approp̄atio: qꝛ vel approp̄abit̄ aeri tm̄. vel aq̄ tm̄: vel vtriqꝫ. aeri tm̄ ois audit⁹ approp̄at̄. aq̄ tm̄ ois visus. odoratus vō approp̄at̄ vtriqꝫ: qꝛ aliqs odoratus approprīat̄ aeri vt odorat⁹ aīaliū terrestriū. aliqs vō appropriat̄ aq̄: vt odoratus aīaliuʒ aq̄ticoꝝ: q̄re si nō pōt pluribus modis diuersificari organa ꝑ q̄ sentiam⁹ ꝑ media extrīseca: ꝛ q̄dā aīalia vt ꝑfecta: ꝛ nō orbata hn̄t oīa organa. seqt̄ H̄ aīalia hr̄e oēs

hos sensus. ¶ Notādū ēt hāc rōnē cuʒ pmissa facere quodāmō rōnē vnā. nā si nobis nō deficiūt organa ꝑ que sentimus ꝑ mediū ītraneū. eo ꝙ mediū in talibus sit de ꝯpōne nr̄a: net nobis deficiāt organa ꝑ q̄ sentim⁹ ꝑ mediū ex̄neuʒ eo ꝙ nullū tale sensitiuū vel nullū tale organū ē ex̄ aerē ꝛ aquā: ſʒ vel appropriat̄ aeri vt auditus: vel aq̄ vt visus: vl̄ vtriqꝫ vt odorat⁹: qꝛ sic est nobis nō deficit aliqđ organū: cū nos habeam⁹ tā organa ꝑ q̄ sentim⁹ ꝑ me᷑ ītraneū q̄̄ illa ꝑ q̄ sentim⁹ ꝑ mediū extraneū: ꝛ si nobis nō deficit aliqđ organū nō deficit aliqs sēsus. cū ḡ nō habeam⁹ nisi qnqꝫ organa erūt tm̄ qnqꝫ sensus ꝛ nō plures. ¶ Notādū ēt ꝙ talpa lʒ videat̄ orbata: nō tn̄ ē simplr̄ orbata. ſʒ hʒ oculos sub pelle. nam qꝛ illđ aīal sp̄ ē sub terra ne terra lederet ocl̄os ei⁹ igeniauit nā̄ vt faceret ei oculos sub pelle. ita ꝙ ꝑ pellē defenderentur oculi ne lederent̄ a terra.

Dubitaret forte aliqs: q̄re organa ꝑ q̄ sentimus ꝑ mediū ex̄neū approp̄ant̄ elīis simplicibus. ¶ Dōm ꝙ oꝫ media ꝑ que sentimus vel eē de compositōe nostri: ita ꝙ sint pars corporis nostri: vel eē ex q̄b⁹ cōstat corp⁹ nr̄m. nā si organa semꝑ sunt de ꝯpōne nostri: ꝛ organa sūt ꝯformia medys. oꝫ media vel eē ptē corpis nr̄i vel eē ea ex qbus ꝯponit̄ corpus nr̄m. mediū autē qđ ē ps corporis nostri est caro q̄ ē mediuʒ in tactu. ꝛ ēt in gustu vt est qdaʒ tactus: media vō que nō sunt pars corporis nostri ſʒ habēt ꝯformitatē cū corpore nostro: qꝛ ex eis cōponitur corpus nr̄m: sunt elīa exteriora ꝑ que sentim⁹ tanqꝫ ꝑ mediū extraneū. iter H̄ aūt elīa ignis nō appropriat̄ alicui organo: nec ēt terra appropriat̄ alicui organo loq̄ndo de organis ꝑ q̄ sentim⁹ ꝑ medis ex̄nea. non ḡ fit talis appropriatio nisi vel aeri vel aq̄. ꝛ qꝛ nos hēmus oīa organa appropriata aeri vel aq̄ vel ēt vtriqꝫ: vt sepius dcm̄ est habemus oīa organa ꝑ q̄ sentimus ꝑ mediū extraneū. ꝛ ēt vt supius ꝓbabatur habemus oīa organa ꝑ que sentimus ꝑ mediū itraneū. ḡ nobis nō ꝺficiet aliqđ organū. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nec aliqs sensus. sic ḡ arguit ꝯmētator ꝙ si homini qui est ꝑfectior iter aīalia nō deficit aliqs sensus: ꝛ homo nō hʒ nisi quinqꝫ sensus: nō ē dare sextū sensuʒ preter hos qnqꝫ sensus q̄ ē ꝯclo ꝑncipalr̄ itenta in hoc capl̄o. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare si nō alteꝝ: aliqđ est corpus ꝛ passio que nullius est corꝫ q̄ sunt hic corporuʒ: neqꝫ vnus vtiqꝫ dificiet sensus. Co. 132.

¶ Cōcludit ex dictis ꝙ nullus nobis sensus deficiat dicēs. q̄re si nō est aliqđ alterū corpus elīare pter H̄ q̄ttuor elīa. ꝛ si passio nō est aliq̄ q̄ nullius sit coꝝ q̄ sunt H̄ corpoꝝ que nō fit nobis tactu ꝑceptibilis. neqꝫ vnus itaqꝫ. i. nullus nobis deficiet sensus. ¶ Notādū aūt ꝙ hec cōcl̄o. seqtur. ex oībus supradictis. nā ꝑ numerū q̄ttuor elīoꝝ probata fuit sufficiētia sensuū ꝑ quos sentimus ꝑ mediū extraneum ex eo vō ꝙ sentimus oēs q̄litates tangibiles: ꝓbata fuit sufficientia sensuū: ꝑ quos sentimus ꝑ mediū itraneum. ḡ si nō sunt plura elīa: q̄̄ q̄ttuor nō deficit nobis aliqđ organū ꝑ qđ sentimus ꝑ mediū ex̄neū. ꝛ si nulla tāgibilis passio nullius coꝝ que sūt H̄ corpoꝝ est que nobis nō fit ꝑceptibilis tactu. nō deficit nobis organū: ꝑ qđ sentimus ꝑ mediū itraneuʒ. nullū ḡ organū deficit nobis. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nullus sensus. ¶ Notādū ēt ꝙ cū q̄ttuor sint elīa: ꝛ loquēdo de organis ꝑ que sentimus ꝑ mediū extraneū ignis nō approprietur alicui organo: neqꝫ terra: opʒ ꝙ ois appropriatio fiat aeri vel aq̄. nō erūt ḡ nisi tria talia organa: vt dicebat̄: quoꝝ vnum appropriat̄ aeri: aliud aq̄. tertiū vtriqꝫ: ſʒ si eēnt qnqꝫ elīa vl̄ plā possent eē plā hōꝝ organa approp̄ata eis. ꝛ ꝑ ꝯn̄s posset nobis deficere aliqđ organū. ꝛ ꝑ ꝯn̄s aliqs sēsus. ex determinato itaqꝫ nūero elīoꝝ sumit̄ sufficiētis sensuuʒ ꝑ q̄s sentim⁹ ꝑ me᷑ ex̄neū: ſʒ qꝛ cognoscim⁹ oēs tāgibiles passiōes

corpoꝝ. hic existētiū ꝑt sumi sufficiētia sensuū ꝑ quos sentimus ꝑ mediū itraneū. ꝯcludi igit̃ pōt ex dictis vlīs sufficiētia sēsuū. ꝛ ꝙ nobis nō deficiat aliqs sensus. ¶ Nōndū ēt ꝙ sʒ ꝯmētato: ē h̄ ē noua demſatio oñdēs ꝙ nobis non deficiat aliqs sēsus ex ꝑte ipsoꝝ obtoꝝ vel ipsaꝝ q̃litatū sēsibiliū. nā sʒ nl̄lm ē corꝰ extare ꝑter h̄ 4ᵒʳ elēta: ꝛ nulla est passio sēsibilis corpoꝝ mixtoꝝ h̄ exñtiū q̃ ñ sētiant̃ a nob nos sentimus omnes passiones ꝛ qualitates sensibiles. ꝛ ꝑ ꝯñs babemus omnes sensus.

Cō. 33. **A**T vo neqʒ cōiuʒ ꝑt eē sensitiuū qd ꝓpriū q̃ vnoquoqʒ sensu sentim⁹: ñ sʒ accñs: vt mot⁹: stat⁹: figure magnitudinis: nūeri vni⁹. Hec. n. oia motu sentimus vt magnitudine motu: q̃re ꝛ figura. Magnitudo. n. quedaʒ ꝛ figura ē. Quiescens āt ī eo ꝙ nō mouet̃. Nūer⁹ vo negatōe ꝯtinui.

¶ Postq̃ ph̄s ꝓbauit sufficiētiā sēsuū ex ꝑte sēsibiliū ꝓpoꝛū. In ꝑte ista: vt dicebat̃ ꝓbat sēsuū sufficiētiā. ꝛ oñdit ꝙ nō ē dare sextū sēsuʒ ex ꝑte sēsibiliū cōiuʒ. ꝑt āt ex eo ꝙ h̄ dr̄ cū ꝑcedēti formari vna talis rō. si eēt dare sextū sensuʒ vel h̄ eēt ꝑꝑ ſ̄sibilia ꝓꝑa vel ꝑꝑ cōia: sʒ nō ē dare sextū sensuʒ ꝑꝑ sēsibilia ꝓꝑa: qꝛ oia sēsibilia ꝓꝑa sētiunt̃ aliq dictoꝝ gnqʒ sēsuū: ꝛ nlla ē passio sēsibilis corpoꝝ h̄ exñtiū q̃ nō sētiat̃ aliq̃ hoꝝ gnqʒ sēsuū. g̃ ꝑter ſ̄sibilia ꝓꝑa ñ ē dare sextuʒ sensū: vt satis ē patefactū ꝑ iā dicta: nec ēt ē dare sextū sēsuʒ ꝑter ſ̄sibilia cōia: vt patefiet ꝑ dicēda. g̃ sūt tm̄ gnqʒ sēsus: ꝛ nō ē dare plēs sensus. itētio g̃ ph̄i in hac ꝑte ē ꝓbare ꝙ ꝑter ſ̄sibilia cōia nō ē dare sextū sensuʒ. circa qd̄ duo fac. qꝛ p̄mo facit qd̄ dcm̄ ē. 2ᵒ assignat cāʒ ꝛ rōnē q̃re hʒ sēsibilia cōia sentiunt̃ plurib⁹ sensib⁹: ꝛ nō vno sensu tm̄. ibi. (Ingret aūt aliqs.) Circa p̄ᵐ tria fac. p̄m ꝙ triplr̄ ꝓbat ꝙ ꝑter sensibilia cōia nō ē dare sextū sensū. 2ᵒ ibi (Et ꝓꝑijs vnuīsqʒ. n.) 3ᵒ ibi. (Sic. n. erit.) dic̄ g̃. At vo nʒ cōium sensibiliū pōt esse aliqd̄ sensitiuū ꝓꝑiū q̃ cōia sensibilia sentimus vnoquoqʒ sēsu nō ſm accñs. vt cognitio mot⁹ stat⁹ figure magnitudīs ꝛ nūeri. ꝛ ēt cognitio vni⁹ ē ꝑ sensum nō sʒ accñs. nā h̄ oia sentim⁹ motu. i. ꝑ motū: ꝛ ꝑ trāsmutationē factā in sensu. g̃ hʒ sensibilia nō sentiunt̃ ꝑ accñs: qꝛ sensibile ꝑ accñs nl̄lm motū ꝛ nullā trāsmutatione fac̄ in sensu: ꝙ aūt h̄ sic sentiant̃ pʒ. qꝛ magnitudinē ꝑcipim⁹ motu .i. ꝑ motū ꝛ trāsmutationē factā in sensu. q̃re ꝛ figuraʒ ꝑcipim⁹ ꝑ hʒ trāsmutatiōeʒ: qꝛ figura est q̃dā magnitudo. quiescens aūt ꝑcipit̃ a nobis i eo ꝙ nō mouet̃. nūer⁹ aūt ꝑcipit̃ negatiōe ꝯtinui: ꝛ vnū ꝑcipimus in eo sup. ꝙ ē qd cōtinuū. si g̃ magnitudo ꝛ mot⁹ aliqd factūt i sensu: ꝛ sunt sensibilia nō ꝑ accñs: oia h̄ erūt sēsibilia nō ꝑ accñs: qꝛ aliq̃ reducūtur ad magnitudinē ꝛ motū. ¶ Nōn⁹ āt ꝙ si ꝑter sensibilia cōia eēt dare sextū sensuʒ: tūc hʒ sēsibilia eēnt ꝓꝑa illi sexto sēsui: sʒ si sēsibilia cōia eēnt ꝓꝑa illi sexto sensui: vel alicui sensui sentirent̃ ꝑ accñs ab aliis sensibus: sʒ ꝯñs est falsuʒ: qꝛ nō sentiunt̃ ꝑ accñs ab his sēsib⁹. g̃ ñ sūt ꝓꝑa alicui aliꝝ sui: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝑꝑea nō oʒ ponere sextū sēsum.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ dicit h̄ ph̄s ꝙ h̄ sēsibilia sentiunt̃ vnoquoqʒ sēsu. qd̄ pʒ falsuʒ eē qꝛ figura nō ꝑt ꝑcipi nisi tactu ꝛ visu. ¶ Dōʒ hāc qōnē determinatā fuisse supius in caplo de sēsibilib⁹ cōib⁹: vbi dicebat̃ ꝙ sēsibilia cōia ꝑcipiunt̃ vnoquoqʒ sēsu: nō oia: sʒ q̃dā: oia tn̄ hec sūt cōia. nō qꝛ oia ꝑcipiant̃ oibus: sʒ qꝛ oia ꝑcipiunt̃ plurib⁹. mot⁹. n. qes ꝛ nūerus ꝑcipiunt̃ oib⁹. magnitudo vo ꝛ figura nō ꝑcipiunt̃ oibus: sʒ plurib⁹. ꝑcipiuntur eñ: vt dicebat̃: tactu ꝛ visu cū g̃ dr̄ ꝙ h̄ sēsibilia ꝑcipiunt̃ vnoqʒ sēsu: ñ ē itelligēᵐ de oib⁹ ſ̄sibilib⁹ cōib⁹: sʒ de aliqb⁹.

Alterius forte dubitaret aliqs. qꝛ vr̄ ꝙ h̄ nūorent̃ sex ſ̄sibilia cōia. vʒ. motus magnitudo figura status siue qes nūerus ꝛ vnū. supius āt nō nūerabant̃ nisi gnqʒ. ¶ Dōʒ ꝙ sic numerū possum⁹ ꝑcipe multis ſ̄sib⁹: sic ꝛ vnū. nā sic possum⁹ visu cognoscere ꝙ sint plēs colores ꝛ auditu ꝙ sint plēs soni: sic possum⁹ ꝑcipere ꝙ sit vn⁹ color vel ꝙ sit vnus sonus. nō ꝑꝑ h̄ tñ sunt ph̄s supra diminut⁹: qꝛ vnitas ē ꝑs nūeri: ꝛ vnū claudit̃ in numero sic ꝑs in toto. vel possum⁹ dicere ꝙ sic cognoscimus numerū ꝑ ꝑuatiōe ꝯtinui: sic cognoscimus vnū: qꝛ ꝯtinuū. naʒ vnū quod ē p̄nᵐ nūeri nō separat̃ a ꝯtinuo. nā ꝛ si repitur vnitas i subiectis sepatis vl̄ si repitur ibi nūerus ille nūerus nō ē spēs q̃titatis: nec illa vnitas ē pricipiū nūeri q̃ ē spēs q̃titatis: sʒ magis ille numerus ē q̃dā multitudo ꝯstituta ex vno sēsu: sʒ ꝙ in oibus repitur ens ꝛ vnū. illō g̃ vnū magis reducit̃ ad vnū qd̄ ꝯuertit̃ cū ente. nō aūt determinat̃ ad gen⁹ q̃titatis. ꝛ ide est ꝙ arithmeticus ꝯsiderat de oī vno qd̄ est pricipiū numeri nō pōt se itromittere de subiectis sepatis. dicamus g̃ ꝙ tuʒ qꝛ vnū reducit̃ ad ꝯtinuū loquēdo de vno de quo h̄ agit̃. tū ēt qꝛ vnū ē ꝑs nūeri ex q̃ supra iter sēsibilia cōia cū nūerabāt̃ ꝯtinuū ꝛ nūer⁹ satis dabat̃ itelli ꝙ ēt vnū d̄bebat iter hʒ ſ̄siblia ꝯputari. Deiñ cū dic̄.

¶ Et ꝓꝑijs. Unūsqʒ. n. vnum sentit sensus.

¶ Quare manifestū est: qm̄ īpossibile ē cuiuslibet ꝓꝑiū sensuʒ esse hoꝝ: vt motus.

Com. 34. ¶ Adducit scd̄am rōneʒ dī. ꝛ ꝓꝑijs. i. ꝛ q̃tum ad sensibilia ꝓꝑa vnūsqʒ eniʒ sēsus sētit vnū tale sēsibile ꝓꝑiuʒ: q̃re manifestū est qm̄ īpossibile est cuiuslʒ hoꝝ i. cuiuscūqʒ hoꝝ esse sensū ꝓꝑiuʒ vt motus īpossibile ē ꝙ sit aliqs sēsus ꝓꝑius qꝛ sentit̃ a pluribus sensib⁹: sic ēt magnitudis ꝛ ceteris hʒ sensibilis cōis nō ꝑt esse aliqs sēsus ꝓꝑi⁹: qꝛ quodlibet tale sentit̃ a mltis sensib⁹. tūc g̃ suppleat̃ rō. ꝙ si nullus hoꝝ sensibiliū est ꝓꝑiuʒ alicuius sensus. g̃ preter talia sensibilia nō pōt poni aliqs spālis sensus nec preter ea poni poterit sextus sensus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sic. n. erit: sic nūc visu dulce sentim⁹: hoc āt ē qm̄ aboꝝ hñtes existim⁹ sēsuʒ quo cū coicide rit cognoscim⁹. Si vero nō: neq̃q̄ʒ vtiqʒ. Sed aut sʒ accidens sentiebamus: vt Cleonis filiū: non qꝛ Cleonis est: sʒ qm̄ albet. Huic aūt accidit filius Cleonis esse.

¶ Adducit tertiā rōnē. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū ꝙ hec rō multū ꝯcordat cū p̄ma. nā sic illa ꝓbat ꝙ sēsibilia cōia nō sūt ꝓꝑa alicui sexto sensui. qꝛ nō sentiūtur ꝑ accidēs ab aliis sensib⁹: sic ꝓbat ēt ista: dr̄iter tn̄: qꝛ illa rō quodāmō erat sillogistica: h̄ aūt ē iductiua. ꝓbat̃. n. h̄ ꝑ iductionē ꝙ sensibilia cōia nō sētiūtur ꝑ accñs. duo g̃ fac. qꝛ p̄mo distīguit quot modis sentit̃ aliqd ꝑ accñs. 2ᵒ iducit in illos modos oñdēs ꝙ nullo illoꝝ modoꝝ sensibilia cōia ꝑ accidēs sentiri ꝓñt. 2ᵒ ibi. (Cōiuʒ āt.) dic̄ g̃. sic. n. erit de ſ̄sibilib⁹ cōmunib⁹ si sentirētur ꝑ accñs: sic nūc visu sentim⁹ dulce. h̄ āt ē qm̄ existim⁹ hñtes sensuʒ amboꝝ. vʒ. tā albi q̃ dulcis q̃. i. ꝑ ꝓ qd̄ cū coicident i eodē subo albū ꝛ dulce vel ali⁹ color cū dulci cognoscim⁹ dulce visu ꝑ accñs. si vo nō coicidat dulce cū colore neq̃q̄ʒ vtiqʒ visu cognoscem⁹ dulce. g̃ vno ē sensibile ꝑ accñs sic dulce sentim⁹ visu: sʒ aut alio sup. sm accñs sentiebamus vt cleonis filiū. nō qꝛ cleonis filius ē: sʒ qm̄ albus. nā huic autē. i. albu accidit cleonis filius esse. ¶ Notādū aūt ꝙ alr̄ vr̄ eē per accñs dulce ꝛ alr̄ fili⁹ cleonis. nā dulce sic sentiū a visu per accñs ꝙ tn̄ sentit̃ ab alio sensu per se: vt a gustu: sʒ filius cleonis sic vr̄ a visu ꝑ accñs ꝙ a nullo ꝑticulari sensu sentit̃ ꝑ se. ¶ Notādū ēt ꝙ accidit albo inq̃tuʒ vr̄ ꝙ sit filius cleonis qꝛ nō vr̄ albū in eo ꝙ filius cleonis: sʒ in eo ꝙ color. ¶ Deide cū dicit.

¶ Cōium autē habemus iaʒ sensuʒ cōeʒ nō sʒ

accidēs. Nō igitur ē ꝓprius. Nequaq̄ꝫ.n. vtiq̄ꝫ sentiremus. Sꝫ aut sic sicut dcm̄ ē: Cleonis filiū nos videre: adinuicē.n. ꝓpria scd̄ꝫ accidens sentiūt sensus: nō scd̄ꝫ ꝙ ipsi sūt: ꝫ scd̄ꝫ ꝙ vnꝰ simil' fiat sensus in codē. Ut colera qdēꝫ amara ꝛ rubicūda. Nō enim alterius sensus dicere ꝙ ambo vnū: ꝓpter qd̄ ꝛ decipit̄. Oꝫ si sit rubicūdum colerā opinatur esse.

¶ Probat sensibilia cōia nō sentiri ꝑ accn̄s ꝛ nō eē aliqueꝫ ꝓpriū sensū eoꝝ iducēdo i modos ꝑ accn̄s q̄s distinxerat dicēs ꝙ cōizꝫ āt sensibiliū iā hēmus cōeꝫ sensuꝫ nō ꝫ accidēn sentit illa sensibilia cōia. dr̄ āt sensibilia cōia sentiri a cōi sensu nō ꝑ accn̄s qꝛ sentiunt̄ a pluribꝰ sensibꝰ nō per accn̄s ꝫ ꝑ se. ꝛ qꝛ sic ē. nō igit̄ ē sensus ꝓprius eoꝝ nec ꝓpter ea oꝫ ponere spālēꝫ sensuꝫ. neq̄q̄ꝫ.n. vtiq̄ꝫ sentiremꝰ ea his sensibꝰ ꝑ se: ꝫ aut sic dcm̄ ē sentiremꝰ eu sup. sic ꝯtigit nos videre cleonis filiū aut: sic sensus sentiūt sensibilia ꝓpa adinuicē ꝫ accn̄s ꝛ nō ꝫ ꝙ ipsi sūt: ꝫ ꝫ ꝙ vnꝰ sēsus sup. sentit sēsibile alterꝰ: cū sil' fiat sēsus illꝰ sēsibilis i codēꝫ cū alio: vt colera gdē amara ꝛ rubicūda ē. ꝛ subdit. nō.n. ē alterꝰ sensus dr̄e. i. cogscere ꝙ ambo vnū. i. ꝙ rubicūdū ꝛ amaram vniunt̄ i vnū. nll's.n. sēsus ꝑticl'aris iudicat ꝑ se de ambobꝰ his. vꝫ. de rubicūdo ꝛ amaro q̄ ꝯtigūt eē i vno ꝛ codē: vt i colera: ꝛ qꝛ nll's sēsus ꝑticularis iudicat de his āboḃꝰ ꝑ se: ꝫ ē cā ꝑꝑ. qd̄ decipit̄ sēsus m'totiēs qꝛ si sit rubicūdū coleꝫ opiat̄ eē. tūc g̊ supplēda ē rō. ꝙ si sēsibilia cōia nō ꝑcipiuntur ꝑ accn̄s: sic dulce a visu: nec sic cleonis filiꝰ: cuꝫ isti sint modi ꝑ accn̄s: ex iductiōe pꝫ hꝫ sēsibilia nō sentiri ꝑ accn̄s ab his sēsibꝰ: ꝫ si nō sentiunt̄ ꝑ accn̄s ab his sēsibus nullo mō sūt ꝓpa alicui aliȷ sēsui. nullo g̊ mō preter sēsibilia cōia oꝫ nos dare sextū sēsuꝫ. nec eēt ꝓpter ꝓpa. g̊ nullo mō ē dādus sextꝰ ſſus. sūt g̊ tm̄ q̄nq̄ꝫ sēsus: ꝛ nō plures: vt in pn̄° dicebat̄. ¶ Nōnꝰ āt ꝙ sēsus adinuicē sēnūt sēsibilia ꝓpa q̄ coicidūt adinuicē i eodē vt amarū qd̄ ē ꝓpriū obꝫ gustus: qd̄ ꝑcipit̄ a visu: qꝛ ꝯtigit ꝫ qd̄ ē ſſibile gustus coicidere i eod̄ cū rubicūdo qd̄ ē obꝫ visus. ꝯtigit.n. idē subꝫ vt eādē coleꝫ eē rubeā ꝛ amarā. qn̄ g̊ ꝫ ꝯtigit visus nō sen ꝙ visus. i. nō ꝑ se iudicabit de amaro: ꝫ iudicabit de eo ꝑ accn̄s inq̄tū est cōiunctum rubeo. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 135.

¶ Inq̄ret aūt aliq̄s cuꝰ cā plꝰes hēmus sensus. Sꝫ ꝛ nō solū vnū: aut q̄tenꝰ minꝰ lateāt ꝯñia ꝛ cōia: vt motꝰ ꝛ magnitudo: ꝛ numerꝰ. Si.n. eēt visus solus: ꝛ ipse albi laterēt vtiq̄ꝫ magis: ꝛ viderent̄ esse idēꝫ oia ꝓpter id qd̄ ꝯsequūt̄ se adinuicem simul color ꝛ magnitudo. Nunc aūt qm̄ in aliquo sensibili cōia sunt: manifestuꝫ facit qd̄ aliud qd̄dā: vnūqd̄q̄ꝫ ipoꝝ est.

¶ Soluit q̄ndaꝫ q̄ōnē q̄ posset q̄ri circa ꝑtacta. iducit̄ aūt ꝫ qō m'tiplr̄. nā gdā hāc q̄ōnē sic itroducūt: dicūt.n. ꝙ phs vult ꝫ reddere cām vel vult soluere hāc q̄ōnē: q̄re nos habēmus plures sēsus ꝛ nō hēmus vnū tm̄ sēsuꝫ: ꝫ licꝫ supficial'r videat̄ ꝫ in l'ra sonare tn̄ ex̄ mētē phi est sic iducere p̄tē istā. dicamꝰ g̊ cū ꝯmētatore ꝙ phs nō vult ingrere: q̄re hēmus plures sēsus ꝛ nō vnuꝫ tm̄: ꝫ vult q̄rere: q̄re ꝫ oba vt magnitudo figura ꝛ cetera talia ꝑcipiūt̄ plibꝰ sēsibꝰ ꝛ n̄ ꝑcipiunt̄ vno tm̄ dicēs. iq̄ret aūt aliq̄s cuꝰ cā hēmus plꝰes sēsus sup. ꝑcipiētes magnitudinē ꝛ motū ꝛ figuram ꝛ talia cetera: ꝫ nō hēmus solū vnū sensuꝫ q̄ ꝑcipiat ea. ꝛ videt vꝫ p̄s. ꝙ aut ꝯtigit q̄tenꝰ minus lateāt hec oba q̄ sunt ꝯñia ad oba ꝓpa: ꝛ q̄ sunt cōia vt motꝰ ꝛ magnitudo ꝛ nūerus. naꝫ si eēt solus visus q̄ ꝑciperet ista oba ꝛ ipse visus eēt albi laterēt vtiq̄ꝫ magis: qꝛ crederemus ea eē oba ꝓpia visus: ꝛ ō subdit ꝙ viderent̄ oia talia oba eē idē ꝑꝑ id qd̄ seq̄rent̄ se adiuicē sil' color ꝛ magnitudo. nā qꝛ ꝫ hāc ypothesiꝫ n̄ ab alio sēsu ꝑciperent̄ magnitudo q̄ꝫ color nō possemus hn̄ distiguere iter magnitudinē ꝛ colorē: ꝫ crederemꝰ eu eē idē: ꝛ crederemꝰ ꝙ magnitudo eēt ꝓpriū ꝛ ꝑncipale obꝫ visus sic ꝛ colō. nūc āt qm̄ i altero sēbili repiūt̄ ꝫ sēsibilia: q̄ cōia sunt. ꝫ manifestū facit ꝙ aliū gdē est vnūquodq̄ꝫ ipoꝝ. vt aliud est magnitudo. ꝛ aliud color. ꝛ al'r comparatur ad visum magnitudo ꝛ alter color.

Uoniā autē sentimus qd̄ videmus: ꝛ audimus: necesse est aut visum sentire: qꝛ videt: aut altero. Si autēꝫ altero: aut ipo erit quo videt aut altero: ꝫ idem erit visus: ꝛ subiecti coloris. Quare aut duo eiusdem erunt aut idēꝫ eiusdem.

Cō. 136.

¶ Postq̄ phs ꝓbauit sufficiētiā sensuū. In p̄te ista inuestigata sufficiētia sēsuuꝫ ꝑticularū vult iuestigare nāꝫ sēsus cōis. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciēdum ꝙ sensus cōis cognoscit oia oba oīuꝫ ꝑticularū sensuū. hn̄t.n. se ꝑticulares sensus respectu sensu cōis. vt ifra ostedet̄ sic circūferētia. sēsus vo cōis se hꝫ q̄si cētrū. igit̄ sic oēs linee ꝓcedētes a circūferētia terminant̄ in cētrū: sic oēs imutatiōes facte i ꝑticularibus sensibꝰ terminant̄ i sensuꝫ cōēꝫ. ꝛ ꝑ oēs imutatiōes illas imutari hꝫ sensus cōis. ꝛ qꝛ sēsus sentit illa a q̄bus imutat̄ ex quo oia ꝫ oba exteriora imutādo exteriores sensus imutāt sensū cōēꝫ: seq̄tur ꝙ cōis sensus iudicare possit de oibꝰ his obis exteriorib'. ꝛ ēt de oibꝰ imutatōibꝰ ſcis i exteriorib' ſſibꝰ. nā si ꝫ oba exteriora imutāt ſſū cōēꝫ imutāt ſſus ꝑticulares. oꝫ ipas imutatiōes ꝑticl'arū sensuū ꝑcipi a cōi sensu. duo g̊ pōt cōis sensus q̄ directe ꝛ ꝑ se nō p̄nt sensus ꝑticulares. nā si cōis sensus ꝑcipit imutatiōes sensuuꝫ ꝑticularū cognoscet actiōes eoꝝ: vt cognoscet ipsaꝫ visionē ipāꝫ auditionē: ꝛ ēt alias actiones alioꝝ ꝑticularū sensuū. nā si ex ꝫ fit visio: qꝛ visus imutat̄ a visibili: ꝛ auditio qꝛ auditꝰ imutat̄ a sonabili q̄ cognoscit imutationeꝫ visus a visibili: ꝛ auditꝰ a sonabili cognoscit visionē ꝛ auditionē: ꝛ q̄ cognoscit imutationes factas i oibꝰ sēsibꝰ cogscit actiones oīuꝫ sēsuuꝫ. ꝛ qꝛ ꝫ cognoscit sensus cōis: vt ē ꝑ habita patefactū: hn̄ dcm̄ ē ꝙ vna excellentia: quā hꝫ cōis sensus supra ꝑticulares ē qꝛ ꝑcipit ꝓprias actiōes eoꝝ q̄s ipsi ꝑticulares sensus directe ꝛ ꝑ se ꝑcipere non p̄nt. vtrū aūt eas ꝑcipiant aliquo mō: in q̄ōnibꝰ apparebit. Rursus qꝛ cōis sensus ꝑcipit oba oīuꝫ ꝑticl'ariū sensuuꝫ cogscit eoꝝ dr̄iaꝫ. sic g̊ ꝑ visuꝫ possumꝰ cognoscere albū a nigro: qꝛ ꝑ visuꝫ ꝑcipimus albū ꝛ nigrū: sic ꝑ sensuꝫ cōem ꝑcipere possumus quō differat albū a dulci: vel quō differat sonꝰ ab odore: qꝛ oia ꝫ ꝑ sensuꝫ cōem cognoscere possumus. erit itaq̄ꝫ hec secūda excellētia quā hꝫ cōis ſſus supra ꝑticulares: qꝛ ꝑticulares sensus nō p̄nt ꝑcipere nisi dr̄ias eiusdē obi. vt visus dr̄iaꝫ albi ꝛ nigri. gustus amari ꝛ dulcis: ꝫ cōis sensus cogscit dr̄ias pluriū oboꝝ: vt nō solū percipit quō differat albū a nigro: ꝫ ēt quō differat color a sapore. dupl'r g̊ possumus inuestigare sensuꝫ cōēꝫ. p̄mo ex eo ꝙ ꝑcipit actōes sensuꝫ ꝑticulariū. scd̄o ex eo ꝙ cognoscit dr̄iam oboꝝ. possemus g̊ sic diuidere p̄teꝫ istā: ꝙ phs p̄mo inuestigat sensuꝫ cōem ex eo ꝙ cognoscimus actōes sensuum particulariū. scd̄o ex eo ꝙ cognoscimus dr̄iaꝫ obiectoꝝ ibi. (Unusq̄sq̄ꝫ gdem igit̄ sensus) verū qꝛ ipsi sensus particl'ares vt patebit aliquo mō percipiunt actiones suas: non sic possumus percipere ꝛ inuestigare nām sensus cōis ex actionibus sensuū ꝑticulariū sic ex dr̄ia obiectoꝝ. igit̄ qꝛ dubiū est vtruꝫ sensus ꝑticulares sentiāt se sentire: ꝛ vtrū percipiāt actōes suas: ideo possumus sic diuidere p̄teꝫ istam dicēdo: ꝙ phs p̄mo iquirit an sensus particulares percipiāt actōes suas

et sentiāt se sentire. scdo q2 ex actioībus pticulariū sensuū forte nō plene innotescit nobis nā sesus cōis. Premissa hac qōne et soluta inuestigat plenius nāz cōis sensus ex dīna obiectoꝝ ibi (vnusq̄sq2 q̄dez igit sensus.) circa p^m duo facit q2 p̄mo ꝑponit hāc qōne vtrū sensus particulares sentiāt se sentire: et obycit ad vtrāq2 partē. scdo soluit qōnez ꝑpositā ibi (manifestū igit qm̄.) circa p^m duo fac. q2 p̄mo obycit ad ptez hāc q̄ sensus pticulares sentiāt se sentire. scdo obycit ad 2riaz ibi. (Dz aūt dubitationē.) p̄ma ī duas fm̄ q̄ duplr ꝑbat q̄ sensus particulares sentiūt actiōes suas vel sentiūt se sentire ibi. (Amplius aūt.) dicit g. qm̄ autem sentimus q̄ videmus. i. sentimus et percipimus nos videre: et sentimus q̄ audimus. i. pcipimus nos audire: necesse est aut visu sentire q2 videt aut altero. nā si videmus nos videre vel eodē sensu siue eodē visu quo videmus videbimus nos videre: ita q̄ ille idē sensus q̄ videt obm̄ videbit et actionē suāz: et videbit se videre: vl' h̄ erit altero sensu. si aūt altero. i. diuerso: aut nō erit altero simplr: aut erit altero simplr: id subdit q̄ si erit altem aut erit ipo qd̄ vider q2 nō erit ibi alteritas simplr. aut erit altero. i. erit ibi alteritas simplr. ꝑmissa g qōne ꝑbat q̄ ille idez sensus q̄ sentit. sentit se sentire dicēs: q̄ idez sensus erit visus et subiecti coloris. i. ille idez sensus q̄ videt vel q̄ pcipit visionē videbit et colorē: q̄re aut duo sensus erūt eiusdē obti: qd̄ est ipossibile: aut idez sensus erit eiusdē. i. erit sui ipsius et sentiet se sentire. ¶ Notādū aūt q̄ cū ex h̄ fiat visio: q2 visus imutat a colore: nō pōt eē q̄ aliqs sensus iudicet de actione visus vel iudicet de ipsa visiōe: et tñ nō iudicet de colore: cū visio fiat p imutationē factā a colore. id phs accipit hāc ꝑpōnē q̄si notā: q̄ ille idē sensus q̄ est visus. i. q̄ pcipit visionē: ille idē sit subti coloris et pcipiat et colorē. ¶ Notādū et q̄ h̄ supposito q̄ sensus quo videm^9 nos videre vel q̄ videm^9 visionē videam^9 et colorē: arguit sic phs. aut eodē sensu videmus: et videm^9 nos videre: aut alio: et si alio aut nō alio simplr: sz quodāmodo ipso eodē. aut alio simplr: sed si simplr sit alius sensus quo videmus: et quo videmus nos videre: tūc erūt duo sensus eiusdē subiecti: vt eiusdē coloris: et ita pcipiemus colorē duplici sensu. vz. sensu quo videmus: et sensu quo videmus nos videre: et q2 ipossibile est eē duos sensus eiusdē subti: nō erit alius sensus quo videm^9: et quo videmus nos videre: sz idez sensus erit eiusdem. i. erit sui ipsius. q2 idez sensus videbit et videbit se videre.

Dubitaret forte aliqs: q̄re sit ipale esse duos sēsus eiusdē obi. ¶ Dōs q̄ vt supra dicebat potētie distinguūt p act^9. et actus p oba. vbi g erit idē obm̄ erit et idez actus: et p 2ñs eadē po^a sensitiua: et idē sensus.

Ulterius forte dubitarz aliqs. vtrū aliquo^9 possint eē duo sensus eiusdē obti. sicut eiusdez coloris. ¶ Dōm q̄ hi duo sensus vel sunt oīno aly et diuersi. ita q̄ nec vn^9 est ali^9: nec vnus est ordinat^9 ad aliuz. et tunc ipole est duos tales eē eiusdē obti: sz si hi duo sensus sic se hñt q̄ vnus ordinat ad aliū. tūc sic sensus se hz ad sensum. sic et obm̄ se habebit ad obm̄: q̄re sicut vnus illoꝝ sensuū est sub alio: sic obm̄ hꝰ sensus erit sub obto alterius. inde est g q̄ q2 sensus pticulares sunt sub sensu cōmuni: obm̄ cuiuslz sensus pticularis erit sub obo sensus cōmunis. nam obm̄ sensus cōis continet oba oīum sensuum particulariuz. nam quicqd cognoscūt omnes sensus particulares cognoscit sensus cōmunis: et adhuc amplius. q2 cognoscit actiōes sensuuz particulariuz et dīiam oboꝝ. illud ergo qd̄ est ꝑpriū obz vnius sensus per se nō percipitur ab alio sensu nisi illi duo sensus sic se haberent: q̄ vnus esset sub alio: et vnus esset ad aliū ordinatus. et q2 sic se habēt visus et sensus cōmunis: nō valet si visu percipimus colorez: q̄ per sensuz cōmunem nō percipiamus colorē. ex hoc ergo patere pōt q̄ lz per visum videamus: tamē per sensum cōmunē videmus nos videre: qui sensus cōmunis aliquā identuatē hz cū quolibz sensu particulari inq̄tuz quilibz sensus particularis ordinat ad ipm. ideo signanter phs cū quesiuit vtrū videmus et videmus nos videre eodē sensu aut alio subiūxit: et si alio aut ipso. i. aut nō alio per omnem modū: aut alio per omnē moduz: innuens q̄ impossibile est q̄ sensus quo videmus nos videre sit per omnem moduz alius et nullam vnitatem habeat ad sensuz quo videmus. nam sensus quo videmus vt visus et sensus quo videmus nos videre vt sensus cōmunis nō sunt omnino separati: sz habent aliquā vnitatē et aliquā cōnnectionē adinuicē: quia vnus est ad aliuz ordinatus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Amplius autem si et alter sit visus sensus: aut in infinitum ꝑcedat: aut aliquis ipse sui ipsius erit iudex: q̄re in primo hoc faciēdū est.**

¶ Adducit secūdam rōnem quomodo eodem sensu videamus et videamus nos videre dicens: amplius autem et si alter sit sensus visus. i. sensus quo percipimus visionem: et quo sentimus nos sentire. tunc queram de illo alio. vtruz sentiat se sentire. aut g in infinituz ꝑcedet. aut erit aliquis sensus ipse sui ipsius iudex. i. erit aliquis sensus qui sentiat se sentire: et q2 quotienscunq2 itur in infinitum standuz est in p̄mis. ideo sequitur: q̄re in p̄mo hoc est faciendum. i. in principio: et statim debemus hoc concedere q̄ idem sit sensus qui sentiat et qui sentiat se sentire.

Dubitaret forte aliquis quomodo iretur in infinituz si alius sensus sentiret et alius esset quo sentiremus nos sentire et quomodo standuz sit in primis q̄ idem sensus sentiat et sentiat se sentire. ¶ Dōm q̄ supponimus modo ad presens sensus particulares nō percipere actiones suas directe et per se: sed hꝰ actiones directe et per se sentit sensus cōmunis: vt per visum nos videmus. et per sensum cōem videmus nos videre. Hoc viso dicamus q̄ sensus cōmunis est aliquo modo idez cū quolibet sensu particulari: et est aliquo modo diuersus. naz vt coniungit se huic sensui particulari. verbi gratia. vt coniungit se visui. est aliquo modo idem cum visu vel qd̄ idez est vt imutatur a visu coniungit se aliquo mō visui. et est quodammodo idem cum visu. semper eniz ex agente et paciente fit aliquo mō vnum. q2 agētis et patientis est vnus act^9: et mouētis et moti vna mutio est: sed vt sensus communis mouetur ab auditu nō coniungit se visui nec est idem cuz visu: sed magis coniungit se auditui: et est quoddaz modo idem cum auditu. fatuum itaq2 esset dicere q̄ nos videremus nos videre per sensum cōmunem vt coniungit se auditui: vel q̄ nos audiremus nos audire per illum sensum vt coniungit se visui. sensus itaq2 communis non iudicat de actione vnius sensus vt cōiungit se aly sensui: sed vt cōiungitur eidez sensui: et vt mouetur ab eodem sensu. vt. n. coniungitur visui: et vt mouetur a visu: percipit visionē: vt cōiungitur auditui et vt mouetur ab auditu percipit auditionem: et sic de ceteris sensibus. igitur si per sensum communem vt est quodammodo idem visui: videmus nos videre: p tanto verū ē q̄ eodē visu videmus et videm^9 nos videre: q2 videm^9 p visum et videm^9 nos videre p sensum cōez vt 2iūgit eidē visui: et vt ē q̄dāmō idē cū visu. vn^9 g et idez sensus fac q̄ videam^9: et q̄ videam^9 nos videre: alr et alr. q2 p visuz nos videm^9 i q̄tū imutat ab obo exteriori: sed per visum videmus nos videre vt imutat sensuz communē. est enim hic ordo q̄ sensus particularis imutat ab obo exteriori vt visus imutat a colore et audit^9 a sono sensus vo particularis imutatus ab obiecto exteriori imutat sensuz cōez: q̄re sensus pticularis imutat et imutat: q2 imutat ab obo: et imutat sensuz cōez: et fm̄ hec duo ad duo deseruit nobis q̄libz pticularis sensus. nā vt pticularis sēsus imu-

mutatur ab exteriori obiecto sentimꝰ: sed vt imutat sensū cōem sentimꝰ nos sentire. igit̄ quodāmō p eundē sensum sentimꝰ ꝛ sentimꝰ nos sentire: alr̄ tñ ꝛ alr̄: vt ostēsuz est. per illum .n. eūdez visuz p quē videmꝰ vt imutat̄ a visibili: p illum eūdez videmꝰ nos videre vt imotat sensūz cōez. si ergo diceremꝰ ꝙ per visuz imutatū ab exteriori obo videmus: ꝛ nō p illū eundē visuz imutantē sensuz cōem videmus nos videre: sed opꝫ ꝙ sit aliꝰ sensus imutās cōez sensum per quē videamꝰ nos videre: pari rōne erit alius sensus imutans cōem sensuz p quē pcipiamꝰ actionē illiꝰ alterius sensus. vel igit̄ est abire in ifinitū: vel stāduz est in pmis: vt dicamꝰ ꝙ per illū eūdē visum p quez videmꝰ vt imutatur ab obo exteriori: p illū eūdē videmꝰ nos videre vt imutat sensum cōem: nō ḡ negat phus ꝙ aliquo mō sensus p quē videmꝰ sit aliquo mō alius a sensu p quē videmꝰ nos videre. qꝛ ꝛ si per eūdē visuz videmꝰ ꝛ videmꝰ nos videre: attñ ipse visus est aliquo mō alius a seipo vt deseruit nobis ad hoc ꝛ ad illud. nā vt imutat̄ ab obo exteriori videmꝰ per ipm: sꝫ vt imutat vltimū sensitiuū siue sensuz cōez videmꝰ nos videre. ⁋ Rursus si hec duo. vz. videre ꝛ videre nos videre nō volumꝰ referre solū ad sensum pticularē: sꝫ alterū hoꝝ volumꝰ referre ad sensū cōez vt dicamꝰ ꝙ per sensuz pticularē vt imutat̄ ab obo videmus: sed p sensuz cōem vt imutat̄ a sensu pticulari videmus nos videre: tūc planū est ꝙ p aliū sensum videmꝰ ꝛ videmꝰ nos videre. semp ḡ sensus p quē videmꝰ ē aliquo mō alius a sensu per quē videmꝰ nos videre. nō tñ est per oēm modū aliꝰ. nā sensus pticularis vt p ipꝫ videmꝰ put imutat̄ ab obo exteriori: nō est p oēz modū aliꝰ a seipo: vt p ipm videmꝰ put imutat sensuz cōem. sic ēt sensus cōis put p ipm videmꝰ nos videre: nō est p oēz modū alius a sensu pticulari: vt a visu p quē videmꝰ. nā nūꝙ̄ p sensum cōem videmꝰ nos videre: nisi put cōiungit se visui: ꝛ put est idem aliquo modo cum visu.

Ulterius forte dubitaret aliqs. qꝛ ea q̄ dcā sūt nūc videt̄ ꝯdicere supra dictis. nā nūc dcm̄ est ꝙ per eūdē sensuz visus videmꝰ ꝛ videmꝰ nos videre. superiꝰ tñ dicebat̄ sensus pticulares in se ꝛ directe nō pcipere actiōes suas. ⁋ Dōm ꝙ h̄ duo sibiinuicem nō ꝯdicūt. nā si per eūdē sensuz visus videmꝰ ꝛ videmus nos videre: hoc tñ est alr̄ ꝛ alr̄. qꝛ p sensū visus videmus vt imutat̄ ab obo. p eūdē vo sensum videmꝰ nos videre vt imutat sensuz cōem. vel p sensuz visus videmꝰ vt hꝫ sensus ꝯsideraꝫ in se: sed p eūdē sensuz videmꝰ nos videre put sensꝰ cōis vnit se illi. ꝛ vt est aliq̄ mō idē cū illo. igit̄ cū sensus pticularis: vt est aliqd in se: ꝛ vt imutat̄ ab obo: sic hēat iudicare. ꝛ sic ptineat iudiciū ad ipm. put vo imutat sensuz cōem: ꝛ put sensus cōis vnit se illi: ꝛ vt ē aliquo mō idē cū illo: sic nō iudicet. nec h̄ mō directe ptineat iudiciū ad ipm pticularē sensuz: sꝫ magis ptineat ad sensum cōez: q pōt dici vltimū sensitiuū: eo ꝙ sit terminꝰ oīum pticulariū sensuū: nō valet si per sensuz pticularem sentimꝰ nos sentire mō quo dcm̄ est ꝙ hꝫ sensus actionē suam directe ꝛ in se possit cognoscere: vtrum autem possit eam cognoscere aliquo modo in sequentibus apparebit. ⁋ Deinde cum dicit.

Com. 37. ⁋ Hꝫ aūt dubitatōez. si .n. visu sentire videre ē: videt̄ aūt color: aut hn̄s hunc: si videbit aliqs qd̄ est vidēs: ꝛ colorē habebit pmū vidēs.

⁋ Obiicit ad partē ꝯrāā ostēdēs ꝙ nō eodē sensu sentimꝰ ꝛ sentimꝰ nos sentire. nec eodē visu videmꝰ ꝛ videmꝰ nos videre dicēs. ꝙ id qd̄ dictū est ꝙ eodē visu videmꝰ ꝛ videmus nos videre: hꝫ dubitationē. qꝛ sentire visu idē est ꝙ videre. videt̄ aūt color aut hn̄s hūc .i. colorē igt̄ si videbit aliqs qd̄ est ꝛ videns .i. si videbit se videre vel si videbit visionē suā. ꝛ pmū vidēs .i. organū visus in quo pmo ꝛ pncipalr̄ fundat̄ visus vel ipsa visio: hēbit colorē supple. qd̄ est icōueniēs. ⁋ Notādū aūt ꝙ si visus videret se videre. videret ipaz visionē. ꝛ qꝛ nihil videt̄ nisi qd̄ hꝫ colorem: vel qd̄ ē coloratū: tūc ipꝫ organū visus vel ipsa visio haberet colorem vel esset colorata: qd̄ est inconueniens. ⁋ Deinde cum dicit.

Co. 138. ⁋ Manifestū est igit̄: qm̄ nō est oīno visu sentire. Et nāꝙ̄ cū nō videmꝰ visu discernimꝰ: ꝛ tenebras ꝛ lumen: sꝫ non similiter.

⁋ Soluit ad qōnē ppositā. ꝛ qꝛ aliquo mō p eūdē visum videmꝰ ꝛ videmꝰ nos videre. ꝛ p eūdez sensuz sentimꝰ et sentimꝰ nō sentire: vt est aliquo mō patefactū p iā dicta. ꝛ per dicēda clarius patefiet. iō nō soluit rōnen h̄ pbantem. sed soluit rōnē hāc vltimā ostēdentez ꝙ nō eodez visu q̄ videmꝰ: videmus nos videre. ⁋ Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū ꝙ in ratione illa duo supponebant̄: quoꝝ pmum erat ꝙ nō videt̄ nisi coloratum. 2ᵐ vero erat ꝙ visio nō est colorata: ideo concludebat̄ ꝙ per visum nō possumus videre nos videre: nec videre visionē. in soluendo ergo hanc rationem duo facit. qꝛ pmo soluit eam falsificando suppositionem pmaz ostendens ꝙ nō quicquid videt̄ est coloratum. scdo soluit eaz falsificando suppositionē scdaz. ostendens ꝙ ipsa visio est quodāmodo colorata: cuius oppositum supponebatur in arguēdo. secūda ibi. (Amplius autem) Dicit ergo. manifestuz igitur ꝙ non est visu sentire vnum tantū. idest sentire tantū vno modo. ꝛ nāꝙ̄ cuz nō videmus visu discernimus tenebras ꝛ cum videmꝰ visu discernimus lumen: sed nō similiter. qꝛ non eodez modo visu discernimus tenebras ꝛ lumen. falsa est ergo suppositio pma. ꝙ quicquid videmꝰ ē coloratum vel lucidum. possumus enim visu cognoscere tenebras. quāuis non sit colorata. videlicet lucida. ergo nō oportet ꝙ per visuz nō videamus nos videre nec videamus visionem: dato ꝙ ipsa visio nec esset colorata nec lucida: quantum est ergo ex vi arguendi: vt patet non concludebat argumentum. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Amplius aūt ꝛ vidēs tanꝙ̄ coloratū est.

⁋ Soluit ad rationem prefatam falsificando suppositionem secūdaz. supponebatur enim ibi. visionem nō esse coloratam. Duo ergo facit. qꝛ pmo ait hoc esse falsum. scdo pbat qd̄ dixerat ibi (Sensitiuuz enī) Dicit ergo. ampliꝰ autem ꝛ videns .i. idest organum visus vel ipsa visio tanꝙ̄ quid coloratum est: cuius supple cōtrarium supponebat̄ in prefata ratione. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Sensitiuū .n. susceptiuū est sensibilis sine materia vnūqdꝙ̄: vnde ꝛ abeuntibus sensibilibꝰ insunt sensus phantasie quibus sentiunt.

⁋ Probat quod dixerat: ꝛ duo facit sm ꝙ dupliciter probat ipsam visionem vel ipsum organum visus quodāmodo coloratum esse. secunda ibi (Sensibilis autem) Continuetur autez sic. bene dico ꝙ ipsum organum visus est quodāmodo quid coloratum. quia sensitiuuz. idest organum sensus vnumquodꝙ̄ est susceptiuum speciei sensibilis sine materia. vnde abeuntibus sensibilibꝰ insunt animalibus sensus ꝛ fantasie: quibus sentiunt: qd̄ supple esse non posset: nisi quia vnumquodꝙ̄ organum sensus recipit similitudinem ꝛ speciem sensibilium: vt organum auditus recipit similitudinem ꝛ speciem soni. organum vero visus similitudinez ꝛ speciem coloris: sed quicquid recipit speciem ꝛ similitudinem coloris est quodammodo quid coloratum. ergo ipsa visio vel ipsum organuz visus siue ipse sensus visus est quodammodo coloratuz: quod probare volebamus.

Sensibilis aũt act⁹ ⁊ sensus idẽ ẽ ⁊ vn⁹. Esse aũt ipsoꝝ nõ idẽ. Dico aũt vt sonus scd̃z actũ: ⁊ audit⁹ scd̃z actũ. Est .n. auditũ hñtia nõ audire: ⁊ hñs sonum nõ sp̃ sonat. Cũ aũt opeꝛ̃ põe audire: ⁊ sonet põe sonare: tũc scd̃z actũ audit⁹ sĩl fit: ⁊ scd̃z actũ sonus. Quoꝝ dicet vtiq; aliqs hoc qdẽ auditionem esse: hoc verõ sonationez.

¶ Postq̃ p̃hs pbauit per vnã rõnẽ ipm visuz vel ipz organum visus quodãmõ coloratũ esse: in parte ista vt dicebatꝛ̃ pbat hoc idẽ alia via siue per aliã rõnẽ. circa qd̃ duo facit. qꝛ p̃mo facit qd̃ dc̃m est. 2° ex his que dixerat soluit q̃ones q̃sdã de qb⁹ fuit antiquitus dubitatũ ibi. (Om̃ aũtẽ vn⁹ qdẽ). ¶ Ad euidẽtiã aũt p̃me ptis sciendũ ꝙ idem est act⁹ sensibil' ⁊ sensus. ⁊ ꝙ idẽ est act⁹ actiui ⁊ passiui: ⁊ oĩo mouẽtis ⁊ moti. nã si ignis agit in stupã: ⁊ stupã calefaciat: nõ alia calefactiõe ignis calefaꝛ̃ ⁊ stupa calefit. s; illa eadẽ calefactiõe p̃ quã calefacit ignis calefit ⁊ stupa. eadẽ est ergo calefactio q̃ ẽ actio ignis ⁊ passio stupe. dr̃ tñ fm̃ eẽ ⁊ rõnẽ. qꝛ l; sit eadẽ calefactio q̃ est actio ⁊ passio: nõ tñ s; eãdem rõnẽ est h̃ ⁊ illud: s; ẽ actio vt ẽ ab agẽte igne ⁊ est passio vt recipiꝛ̃ in stupa q̃ patiꝛ̃. declarata ẽ g̃ hec ppõ p̃ᵃ ꝙ idẽ est act⁹ agẽtis ⁊ patiẽtis: l; nõ fm̃ eãdẽ rõnẽ. Rursus sciẽdũ est ꝙ actio ⁊ passio nõ sũt in agẽte: s; i patiẽte. calefactio .n. q̃ est actio ignis ⁊ passio stupe nõ ẽ in igne calefaciẽte: s; est in stupa calefacta. ex his aũt duab⁹ ppõnibus p; ꝙ ipse s̃sus visus dz dici q̃dãmõ coloraꝛ̃⁹. ⁊ qd̃ ipz organũ visus cũ actu patiꝛ̃ a colore dz dici q̃dãmõ coloratum. nã si idẽ est act⁹ actiui ⁊ passiui cũ coloꝛ agat i sensuz visus vel in organũ visus: idẽ erit act⁹ coloris agẽtis ⁊ sensus patiẽtis. g̃ si color agit i p̃medio silitudinẽ suã ⁊ colorando: ipsa coloratio q̃ est act⁹ coloris erit ẽt ⁊ act⁹ ⁊ pfectio sensus: vt p; p ppõnẽ p̃mã. ¶ Rursus p ppõnẽ 2ᵃᵐ qꝛ actus agẽtis ⁊ patiẽtis nõ est in agẽte: s; in patiẽte coloratio nõ erit in colore agẽte: s; magis erit i ipso s̃su ⁊ i ipso organo qd̃ patiꝛ̃ a colore: s; vbicũq; ẽ coloratio: illud coloraꝛ̃ ⁊ est qd coloratũ. g̃ ipse s̃sus visus coloraꝛ̃ a colore vl' ipm organũ visus coloraꝛ̃ a colore: ⁊ est qd coloratũ. duo g̃ facit fm̃ ꝙ hec rõ fundaꝛ̃ in duab⁹ ppõnib⁹. nã p̃ ppõnit ppõnẽ p̃mã. videl; ꝙ idẽ ẽ act⁹ sensibil' ⁊ sensus. ⁊ oĩo actiui ⁊ passiui. 2° determiat ppõnẽ 2ᵃᵐ. v;. ꝙ h̃ actus q põt dici actio ⁊ passio fm̃ aliã ⁊ aliã rõnẽ nõ est in agẽte: s; in passo: sicut mot⁹ p se nõ est in mouẽte: s; in moto. 2ᵃ ibi. (Si igiꝛ̃ est mot⁹ ⁊ actio) Dicit g̃ sensibilis aũt ⁊ sensus est idẽ ⁊ vnũ fm̃ rez: sed eẽ ipsoꝝ nõ est idẽ. qꝛ differt fm̃ rõnez. dico aũt vt sonus fm̃ actũ ⁊ auditus fm̃ actũ. nam idem est act⁹ soni actu imutantis auditũ ⁊ auditus actu imutati a sono. ⁊ dicit fm̃ actũ. qꝛ est .i. cõtingit habentia auditũ nõ audire .i. nõ imutari a sono: sed cũ opereꝛ̃ .i. cũ actu audit põe est audire .i. qd̃ põt audire. ⁊ sonat põe sonare: tũc fm̃ actũ auditus: ⁊ fm̃ actũ sonus fit simul: q̃rũ vtiq; aliquis hoc qdẽ dicit eẽ auditionẽ: vt se t; ex parte auditus. h̃ v° sonationẽ vt se t; ex pte soni. ¶ Notãdum aũt ꝙ qñ sonus põt imutare auditũ ⁊ nõ immutat actu: ⁊ audit⁹ põt imutari a sono. nõ tñ imutaꝛ̃ actu: nõ resultat tũc aliq̃ vnus act⁹ ex sensibili ⁊ sensu. qꝛ nihil ip̃mitꝛ̃ in sensu: ex q̃ nõ actu imutaꝛ̃ sensus nec actu imutat sensibile: ⁊ iõ signãter loqꝛ̃ p̃hs de auditu s; actũ. ⁊ de sono actu imutãte auditũ. ¶ Notãdũ ẽt ꝙ l; sit eadez ipressio quã sensibile agit: ⁊ quã sensus recipit: illa tñ impressio dr̃ s; rõnez: ppter quã dr̃iam est diuersis noib⁹ noianda vt est ab agẽte: ⁊ vt suscipiꝛ̃ in passo: ⁊ maxie si habuerim⁹ noia ad hec iposita. qꝛ aliqñ nõ hẽm⁹ noia ad hec iposita. vt patebit in sequẽti pticula. ide est g̃ ꝙ l; sit eadẽ ipressio quã facit sonus: ⁊ quã recipit audit⁹. illa tñ ipressio differt fm̃ rõnem. qꝛ vt est a sono dicꝛ̃ sonatio. vt recipiꝛ̃ in organo auditus dicꝛ̃ auditio. ¶ Deĩde cũ dicit.

¶ Si igiꝛ̃ est motus ⁊ actio ⁊ passio in eo qd̃ agitur: necesse est ⁊ sonũ ⁊ auditũ: q scd̃z actũ in eo qd̃ est scd̃z potẽtiaz esse. Actiui .n. ⁊ motiui act⁹ in patiente fit: vñ nõ necesse est mouẽs moueri. Sonatiui qdem igiꝛ̃ act⁹: aut son⁹ sonatio est. Auditiui aũt: aut audit⁹ auditio est. Dupl'r .n. audit⁹ ⁊ dupl'r sonus. ¶ Eadẽ aũt rõ est ⁊ i aliis sensib⁹: ⁊ sensibilib⁹. sic .n. actio ⁊ passio in patiẽte: ⁊ nõ in agẽte: sic sensibilis act⁹ ⁊ sensitiui in sensitiuo est. S; in qbusdaz qdẽ ⁊ noiatũ ẽ vt sonatio ⁊ auditio: in qbusdã aũt nõ noiatũ ẽ: s; altero: visio .n. dr̃ visus act⁹. Que v° ẽ coloris nõ noiatũ ẽ. Et gustatiui gustus est: huoris aũt nõ nominatũ est.

Com. 140.

¶ Declarat ppõnẽ scd̃az. v;. ꝙ hec actio q̃ est sensibilis ⁊ sensus nõ est in sensibili agẽte: s; magis ẽ in sensu patiẽte: qꝛ actio ⁊ passio: ⁊ oĩo mot⁹ nõ sunt in agẽte: s; in eo qd̃ patiꝛ̃. iõ ait. si igiꝛ̃ est mot⁹ ⁊ actio ⁊ passio in eo qd̃ agit .i. in eo qd̃ patiꝛ̃: necesse ẽ ⁊ sonũ ⁊ auditũ q est fm̃ actũ eẽ i eo qd̃ est fm̃ potẽtiã .i. eẽ in organo qd̃ ꝯparaꝛ̃ ad obiectum tanq̃ potẽtia ad actũ: ⁊ tanq̃ passiuũ ad actiuũ: ꝙ aũt act⁹ sensibilis fit in sensu p;. qꝛ act⁹ actiui ⁊ motiui in patiente fit. vñ nõ ẽ necesse mouẽs moueri. qꝛ mot⁹ p se loquẽdo nõ est in mouẽte s; in moto. addit aũt ꝙ act⁹ qdẽ sonatiui est son⁹ aut sonatio: auditiui aũt ẽ auditio aut audit⁹: ⁊ sequiꝛ̃ ꝙ dupl'r .n. dicꝛ̃ audit⁹. ⁊ dupl'r son⁹: videl; fm̃ actũ ⁊ fm̃ potentiã. ⁊ addit ꝙ eadẽ rõ est in aliis sensib⁹ ⁊ sensibilib⁹. qꝛ sic actio ⁊ passio sũt in patiẽte ⁊ nõ in agente: sic actus sensibilis ⁊ sensitiui ẽ in sensitiuo tanq̃ in patiẽte: s; in qbusdã qdẽ noiatũ est vt sonatio ⁊ auditio. in qbusdaz aũt nõ noiatũ est vtrũq; sed alterũ: qꝛ visio dr̃ act⁹ visus: q̃ v° est coloris nõ noiatũ est: ⁊ gustatiui act⁹ est gust⁹. humoris aũt .i. saporis nõ noiatũ est: tũc g̃ supplenda est rõ: ꝙ si idẽ est act⁹ sensibilis ⁊ sensus: vt dicebat ppõ p̃ma. ⁊ ille act⁹ est in ipso sensu siue i ipso sensitiuo tanq̃ in patiẽte: vt dicit hec ppõ scd̃a: actus coloris q põt dici coloratio erit ipsi⁹ sensus visus vl' ipsi⁹ organi visus: ⁊ erit in ipo sensu vel in ipso organo. ⁊ qꝛ vbicũq; est iste act⁹ q est coloratio põt dici ꝙ illud coloraꝛ̃: sic vbicũq; est calefactio põt dici ꝙ illud calefiat: hñ dc̃m est ꝙ ipse sensus visus vl' ipz organũ quodãmõ coloraꝛ̃: ⁊ quodãmõ est qd coloratum. ¶ Notãdũ aũt ꝙ distinguit ⁊ ait ꝙ dupl'r dicꝛ̃ audit⁹: ⁊ dupl'r son⁹. videl; fm̃ actũ ⁊ fm̃ potentiaz: qꝛ vt dicebaꝛ̃ ꝙ cũ dicꝛ̃ ꝙ idẽ est act⁹ sensibilis ⁊ sensus itelligẽdũ est de sensibili actu imutãte ⁊ de sensu actu imutato: nõ aũt de imutante vel de imutato fm̃ potẽtiã. ¶ Notãdũ etiã ꝙ vt dicebaꝛ̃ l; sit idẽ act⁹ sensibilis ⁊ sensus. qꝛ eadẽ est ipressio quã son⁹ facit: ⁊ quã audit⁹ recipit: differt tñ fm̃ rõnem: ⁊ ppter istam differentiaz fm̃ rõnem sortiri põt illa ipressio diuersa noia: sed aliqñ illa noia sũt ambo imposita. aliqñ vero est impositũ vnũ ⁊ nõ alteruz. nã ipressio q̃ fit in auditu h; vtrũq; nomẽ ipositũ. qꝛ vt est a corpore sonante dicꝛ̃ sonatio vt recipiꝛ̃ in auditu dicꝛ̃ auditio. sed impressio q̃ fit a colore vt recipiꝛ̃ i visu dicꝛ̃ visio: sed vt est a colore apud grecos forte nõ est qd nominatũ. possumus tñ eam noiare colorationez: sic ẽt ipressio q̃ est a sapore: vt recipitur in gustu dicꝛ̃ gustatio: sed vt illa impressio est a sapore forte apud grecos est innoiata. põt tñ nominari saporatio. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 141. ¶ Qm̄ aūt vn⁹ qdē est act⁹ sensibil' ⁊ sensitiui: eē aūt alterū: n̄ nec̄e: ē igit̄ sil' corrūpi ⁊ saluari: sic dcm̄ ē auditū: ⁊ sonū: ⁊ hūorē. igit̄ ⁊ gustuz: ⁊ alia silr̄. Dicta aūt scd̄m potētiaz nō necesse ē.

Com. 142. ¶ Sz priores phi hoc nō bn̄ dicebāt nihil opināntes neqz albū: neqz nigrū esse sine visu: neqz humorē sine gustu. Uñ sic qdē dicebāt recte: sic aūt nō recte. Duplr̄ dicto sensu ⁊ sensibilibus qdē fm potētiā: illis vero fm actū. De his qdē accidit qd̄ dcm̄ ē: sz in alteris nō accidit: sz illi simplr̄ dicebāt: de dictis nō simplr̄.

¶ Ex his q̄ dixerat soluit q̄ōnes quasdam. de qbus fuerat antiquus dubitatum. circa qd̄ duo facit. fm q̄ tales duas q̄ōnes soluit ibi (Si aūt simphonia) Dicit ḡ. qm̄ aūt vn⁹ qdez est act⁹ sensibilis ⁊ sensus. sz eē est alterū. q̄z fz rōnē differt: nec̄e est sil' corrūpi ⁊ saluari: sic dcm̄ ē auditū ⁊ sonuz ⁊ hūorez. igit̄ ⁊ gustū ⁊ alia silr̄. sz hoc itelligēdū ē de dictis fm actū q̄z dicta fz potētiā nō necesse est ea sil' saluari ⁊ corrūpi: sz pores phi hoc nō bn̄ dicebāt nihil opinātes neqz albū neqz nigrū sine visu eē: neqz hūorē. i. saporē sine gustu. q̄z sic qdez. i. vno mō dicebāt recte. sic āt. i. alio mō nō recte. q̄z duplr̄ dicto sensu ⁊ duplr̄ qdē dictis sensibilibus his qdē fm potentiā. illis vo fm actuz. de his q̄dem. i. de dictis fm actū accidit qd̄ dictū est. sed in alteris. i. in dictis fm potētiā nō accidit: sz illi. i. pores phi simpliciter dicebant de dictis nō simpliciter.

Dubitaret forte aliqs. q̄z videt̄ falsuz esse q̄ sensibilia sint dicta fm actū ⁊ fm potētiā. nā vt infra patebit. in 3° h°. nos idigem⁹ ponere itellectū agentē. q̄z itelligibilia a nobis sūt itelligibilia in potētia ⁊ fiunt itelligibilia in actu p lumē itell's agētis: in cui⁹ vtute fantasmata mouēt itellectū polez. sz sensibilia sunt actu talia. iō nō idigem⁹ ponere sensū agētē. male ergo dcm̄ est sensibilia eē potētia talia. ¶ Dōm q̄ nō est itentio phi dicere q̄ albū nō sit actu albū: ēt si non pcipiat̄ a visu: ⁊ q̄ calidū nō sit actu calidū: ēt si nō percipiat̄ a tactu. nec est itentio phi q̄ obiectis sensibilib⁹ aliq̄ actualitas ɔferat̄ per sensū: sic̄ aliq̄ actualitas ɔfert̄ obis intelligibilib⁹ p lumē itellect⁹ agentis. ista ḡ actualitas ⁊ potētialitas nō ē itelligēda de obis sensibilib⁹ in se: sz itelligēda ē put imutāt sensus. nā lz albū semp sit albū actu: nō tn̄ semp actu imutat visum. vult ḡ dicere q̄ sensibilia aliqn̄ actu imutāt sensum. aliqn̄ vo nō actu imutāt: sz pnt imutare. sic ⁊ sensus aliqn̄ actu imutant̄ a sensibilib⁹. aliquādo vo nō actu imutant̄: sed possūt imutari.

Ulterius forte dubitaret aliquis. qūo sensus ⁊ sensibile in actu sūt sil': in potētia vo nō opz. ¶ Dōm q̄ vt pz per q̄ōnē pmissaz hic sensibile in actu appellat̄ qd̄ actu imutat sensū: ⁊ sensus i actu qui actu imutat̄ a sensibili. itellecto ḡ qd̄ dr̄ p nomē ppō phi nullā hz calumniaz. nā nō ē itelligibile q̄ sensus actu imutet̄: ⁊ tn̄ nō sit sensibile q̄ actu imutet. sic ēt stare nō pōt q̄ sit sensibile actu imutās sensū: ⁊ tn̄ nō sit sēsus actu imutatus a sensibili. ergo in actu sil' sunt: sed in potētia nō opz sil' esse. nā nō oz si iuxta orbē lune est ignis q̄ possit imutare tactū: q̄ ibi possit esse tact⁹. qui possit imutari ab igne: sz si eēt vā positio quorūdā antiquoꝝ q̄ vēz esset in apparēdo: ⁊ q̄ sensus hr̄et vtute discipline: ita q̄ aliqd in tātū esset tale inq̄tū tale apparet sensui: ita q̄ nō esset aliquid dulce: nisi inq̄tū sentiret̄ a gustu: nec calidū nisi inquātuz sentiret̄ a tactu: tūc nusquā eēt calidū: nisi ibi eēt tact⁹ sentiens. nō eēt ḡ sensibile potēs imutare sensuz: vt nō esset calidū potēs imutare tactuz: nisi ibi adesset tact⁹ potēs imutari a calidō: pp̄ qd̄ fz hāc ypothesim nō soluz sensibile in actu nō sepat̄ a sensu: sz ēt nec sensibile in potentia. verū q̄z hec est oio ridiculosa positio: q̄ sensibilia accipiāt eē a sensib⁹: ⁊ q̄ nō sint talia nisi inq̄tū sentiunt̄ a sensib⁹: nō est simplr̄ ɔcedēdū q̄ sensibile ⁊ sensus simul sint ⁊ nō sint. sed est distiguēdū q̄ sensibile ⁊ sensus sumpta in actu sic se hñt: vt dictū est: sumpta vero in potentia nō oz sic se hr̄e. phi vo q̄z nō distiguebant̄: sz simplr̄ in hac mā loquebant̄ peccabāt. ¶ Deide cū dicit.

Com. 143. ¶ Si aūt simphonia vox q̄dā ē: vox aūt ⁊ auditus ē sic vnū: ⁊ ē sic nō vnū: aut idē. pporō autē ē simphonia: nec̄e ē ⁊ auditū rōnē quādā eē.

¶ Soluit q̄ōnem aliā q̄re excellētia sensibiliū corrumpit sensuz. circa qd̄ duo facit. q̄z pmo pmittit q̄ idē est actus sensibilis ⁊ sensus. 2° ex h̄ ɔcludit q̄ excellētia sensibiliū corrūpit sensuz ibi. (Et pp id corrūpit) Dicit ḡ. si aūt simphonia est q̄dā vox. vox aūt ⁊ audit⁹ est sic vnū ⁊ idē: ⁊ est nō sic vnū ⁊ idē. q̄z actus sensibilis ⁊ sensus est sic vnus ⁊ idez fm rez: nō aūt fm rōnem: ⁊ subdit q̄ pportio aūt est simphonia. ⁊ q̄z sic est necesse ē ⁊ auditū esse quādā rōnez .i. q̄dā pportionē. ¶ Nōn^m āt q̄ simphōia ē vox q̄dā sic hō est aial qōdā. nā simphonia est q̄si q̄dā spēs vocis. nā nō ois vox ē simphōia: sz vox aliq̄: ⁊ vox q̄dā simphōia ē: vt vox illa q̄ est ɔsona ⁊ pportionata simphonia q̄dā pōt dici. ¶ Notandum autez q̄ si idem est actus sensibilis ⁊ sensus: idem erit actus vocis ⁊ auditus: ita q̄ eadē est impressio quā vox facit: ⁊ quā audit⁹ suscipit. nō ergo pōt eē q̄ sit pportio in voce: ⁊ nō sit pportio in sensu. si ergo vox ipsa est quedam simphonia: ⁊ quedaz pportio. ergo ⁊ ipse auditus pportio quedaz erit. ¶ Notandū etiam q̄ non omnis vox dicit̄ audibilis. nāz nimis magnus sonus ⁊ nimis magna vox: ⁊ nimis paruus son⁹ ⁊ nimis parua vox. vt patet per habita nō sunt quid audibile. ⁊ q̄z nō omnis vox est audibilis: sed quedā ⁊ illam quādaz vocē quā dicimus audibilem: q̄z oportet esse cōmensuratā ⁊ proportionatam: cum idez sit actus sensibilis ⁊ sensus fm rez: lz non sit idem fm rationē: necesse est ipm sensum esse quādam rationem: idest quandam pportionem ⁊ quandam cōmensurationem. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et pp id corrumpit vnūquodqz excellēs acutum: ⁊ graue auditū: ⁊ in humorib⁹ gustū: ⁊ in coloribus visum fortiter fulgidū ⁊ opacuz: ⁊ in olphatu fortis odor: ⁊ dulcis ⁊ amar⁹ tanquā rō q̄dā sit sensus. Uñ delectabilia qdē sūt dum dūr sincera ⁊ mixta entia ad rōnē vt acutum: aut dulce aut salitum. Delectabilia eniz tunc: oio aūt qd̄ mixtuz est simphonia: magis q̄ acutuz: ⁊ graue. Tactus autez calefactibile ⁊ est frigefactibile: sed sensus rō est: excellentia aūt contristant: aut corrumpunt.

¶ Ex his que dixerat concludit q̄ excellentia sensibiliuz corrumpit sensum dicens: ⁊ ppter id supple q̄ sensus est quedam pportio: vnū quodqz excellens acutum ⁊ graue corrumpit auditum: ⁊ in humoribus. i. in saporibus excellentia corrumpit gustum: ⁊ in coloribus fortiter fulgiduz ⁊ fortiter opacum. i. fortiter obscurum corrūpit visum: et in olfatu odor fortis vt odor dulcis ⁊ odor amar⁹ si sit fortis corrūpit olfatū tanq̄ sensus sit q̄dā rō. i. q̄dā pportio. pportio autē corrumpit̄ in excellentijs ⁊ reseruat̄ in medijs. vñ ⁊ delectabilia quidē sūt sincera ⁊ mixta entia ad rōnē. i. ad pportionez. quando eniz ea que sunt sincera. i. pura ⁊ extrema si miscent̄ ⁊ reducant̄ ad pportionē fiūt

magis delectabilia sensui vt acutū aut dulce. aut salitum delectabilia: tunc supple sunt q̄n sunt mixta τ redacta ad mediū. iō subdit oīa aūt ꝙ mixtū est supple est qd̄ delectabile; τ simphonia magis est quid delectabile auditui q̄z acutū τ graue: τ calefactibile τ frigefactibile. si misceant̄ τ reducant̄ ad mediū erūt delectatiōes tact⁹. sed hec oīa sic se hn̄t. q2 sensus est q̄dā rō .i. q̄dā ꝓportio. excellentie aūt sensibiliū ꝯtristāt aut corrūpunt sensuz: τ sensus contristant̄ aut corrūpunt̄ per excelletias sensibiliū.

Dubitaret forte

aliqs. vtruz sensus ꝑticulares directe ꝑcipiant actiōes suas. ¶ Dōm ꝙ triplici via venari possum⁹ sensus ꝑticulares directe τ in se actiōes suas nō ꝑcipe. ꝑma via sumit̄ ex eo ꝙ sensus est v̄tus mālis. scd̄a ex eo ꝙ est extensa extensiōe organi. tertia ex eo ꝙ ē v̄tus passiua. ꝑma via sic pz. q2 oīs v̄tus mālis est ipressa māe τ est alligata māe: q̄re nō est libera. iō nō pōt se supra seipāz cōuertere. virtus enīz mālis nō hz eē in se: sz in alio. τ q2 mod⁹ agēdi dz seq̄ modū essendi. sic v̄t⁹ mālis nō hz esse in se. sz in alio: ita directe nō hz actionē q̄ termineī ad se: sz ad aliō vt oculus videt alia τ nō se: τ olfat⁹ odorat alia τ nō se. q̄re cū actiones sensuū sint in ipsis sensib⁹ eē nō posset ꝙ sensus ꝑcipe ret actionē suā nisi libere se possz ꝯuertere supra se: τ nisi hr̄et actionē q̄ terminaret̄ ad ipm vel ad ea q̄ sūt in ipso: qd̄ v̄tuti māli directe: vt ostēsuz ē: nō pōt cōpetere. 2ª via ad ostēdendū hoc idē sumit̄ ex eo ꝙ sensus est v̄tus extēsa. nā vt ꝓbat̄ in ꝓpōnib⁹ ꝓcli nullū extensuz est ad se cōuersiuuz. nā si extensuz ad se cōuertit̄ opz ꝙ totū ꝯuertatur ad totū. q2 si vna ps ꝯuerteret̄ ad aliā nō esset ibi cōuersio ad se: sed ad aliud: sz si totū ꝯuertit̄ ad totū q̄libet ps ꝯuertit̄ ad quālibz p̄tē. sed si q̄libz ps ad aliā cōuertatur nō erit ibi distātia ptiū. sed si ptes nō erūt distātes illud nō erit qd extensum. dicere ḡ extensuz eē ad se ꝯuersiuum est dicere extensuz nō eē extēsuz. hec .n. videt̄ esse via ꝓcli in libro de elemētatiōe theorica. vbi ꝓbat ꝙ ad se cōuersiuuz opz esse icorporeū τ inextensum. 3ª via sumitur ex eo ꝙ sensus est v̄tus passiua τ sentire ē quoddā pati. nā si sentire est quoddā pati: sicut sēsus nō patit̄ a se: sed ab alio: ita directe nō sentit se nec ea q̄ sunt in se. sz sentit alia τ ea q̄ sunt in alio. nā si itellect⁹ est aliq̄ mō virtus passiua: non tn̄ est sic passiua sic sensus: q2 in sensu est aliq̄ mō v̄a passio cū excellētia sensibiliū corrūpat sensuz: n̄ āt est h̄ in itellectu. q2 excellēs itelligibile n̄ corrūpit itellz. Rursus itellꝰ est v̄t⁹ imālis: ꝓp qd̄ aliquo mō est liber et est supra se conuersiuus qd̄ sensui nō cōpetit.

Alterius forte

dubitaret aliqs. vtz sensus ꝑticulares aliq̄ mō ꝑcipiāt se sentire: vel vtz ꝑ ꝑticulares sensus possim⁹ ꝑcipe aliq̄ mō nos sentire. ¶ Dōz ꝙ si sensus nō ꝑcipet nisi ea a qbus patit̄: tūc cū sensus: vt dcm̄ est nō patiat̄ a se: sz ab alio: nō possz ꝑcipe se: nec ea q̄ sūt i se. sz solū ꝑciperet alia τ q̄ sūt i alio. attn̄ hec ꝓpō. sensus nō ꝑcipit nisi ea a qb⁹ patit̄. nō ē sine distictiōe ꝯcedēda. nā cū sentire sit quoddā pati planū ē ꝙ directe τ in se sensus nō ꝑcipit nisi a qb⁹ patit̄ idirecte: tn̄ possum⁹ ꝑcipe sensu q̄ nihil in s̄suz faciūt: vt visu nō solūz ꝑcipim⁹ lumē aut colorē: sed ēt tenebrā: τ auditu non solū ꝑcipim⁹ sonū: sz ēt silentiū. cōstat aūt ꝙ silentiū nihil fac̄ in auditu: sz cū nullū sonū audim⁹ dicim⁹ nos ꝑcipere silētiū. nō ḡ ꝑcipit̄ silētiū ꝑ se: sz ꝑ sonū. ḡ son⁹ ē iudex sui τ silentij: sic rectuz est iudex sui τ obliq. al'r tn̄ τ al'r. q2 sonus ē iudex sui ꝑ p̄ntiā: cū aliqd operat̄ i sensu: sz ē iudex silētij ꝑ absentiā cū nihil opat̄ i sensu. eodē mō τ tenebra a visu ꝑcipit̄ nō in se nec directe: sz cū lumē nō videmus. itaq3 sic nō in se nec directe possum⁹ ꝑ visū ꝑcipe tenebrā: τ ꝑ auditū silētiū: sic aliq̄ mō: lz n̄ i se nec directe: possum⁹ ꝑcipe ꝑ s̄sus ꝑticulares actiōes eoz. nā cū ꝑ visū aliq̄n videm⁹ visibile. aliq̄n vo nō: lz ipāz visionē fcāz i visu ꝑ se τ directe nō possum⁹ ꝑcipe: attn̄ eo ipso ꝙ ꝑ ipm iudicare possum⁹ q̄n aliqd videm⁹. τ q̄n nihil videm⁹: possum⁹ per sensū iudicare q̄n imutat̄ a sensibili. τ q̄n nō imutat̄. ergo ipāz imutationē τ ipāz actōez sensus possum⁹ aliq̄ mō ꝑcipere: lz nō in se τ directe. itellꝰ ḡ in h̄ a s̄su dr̄t. q2 lz itellꝰ ꝑ obm̄ cogn̄cat actū. cogn̄cēdo tn̄ actū ꝑ obm̄. q2 ē v̄t⁹ imālis ꝯuertit se supra se: τ de ipa actiōe iudicat s̄z ꝙ ē aliqd in se. ita ꝙ ꝑ talē ꝯuersionē ipa actio efficit̄ q̄dāmō obm̄ itellꝰs: nūq̄z tn̄ actio sensibil' efficit̄ obz sensus. q2 nūq̄z sensus ꝯuertit se supra se: nec nūq̄z pt ꝑcipe actōez suā vt est aliqd in seipo: sz q2 possum⁹ ꝑ visū ꝑcipe ꝙ nihil videmus possum⁹ ꝑ visū ꝑcipe ꝙ aliqd videm⁹. τ sic possum⁹ ꝑ sensum cogn̄cere qd̄ nō imutat̄ a sensibili: sic possum⁹ ꝑ sensū cognoscere qd̄ imutat̄ a sensibili. q̄tū ḡ ad aliqd sile ē de visu ꝓut ꝑcipit tenebrā: τ de q̄libz sensu ꝑticulari ꝓut ꝑcipit ꝑuationē sui sensibilis. τ ꝓut ꝑcipit suā imutationē vl' suā actionē. nā sicut visus nō ꝑcipit tenebrā: nec aliqs sensus ꝑticularis percipit ꝑuationē obi sui in se τ directe. sed idirecte sic per nullū sensuz ꝑticularez possum⁹ ꝑcipe suā imutationē vel suā actionē in se τ directe: sz idirecte.

Alterius forte

dubitaret aliqs. vtrū aliqs sensus ꝑcipiat imutatiōes vl' actiones sensuū ꝑticulariū in se τ directe. ¶ Dōm ꝙ vt pz ꝑ habita. q2 sensus est v̄t⁹ passiua τ sentire ē q̄ddā pati s̄sus directe τ in se nō ꝑcipit nisi illud a q̄ patit̄. τ illud a q̄ imutat̄. q̄rere ḡ vtrū sit aliqs sensus q directe cogn̄cat actōes τ imutatiōes factas in sensib⁹ ꝑticularib⁹ ē q̄rere vtrū sit aliqs sensus q patiat̄ τ imutet̄ ab imutatiōe fcā in ꝑticularib⁹ sensib⁹. τ q2 hꝰ ē cōis sensus. iō cōis sensus directe ꝑcipit imutatiōen fcās in ꝑticularib⁹ sensib⁹. τ q2 ex h̄ sensus videt. q2 imutat̄ ab exteriori obo q pōt ꝑcipe imutationē factā in visu: pōt ꝑcipe ipāz visionē τ ipāz actionem visus: τ q pōt ꝑcipe imutatiōes factas in oīb⁹ sensib⁹ pōt ꝑcipere actiōes oīuz sensuuz. τ q2 h̄ pōt sensus cōis. iō ipe directe τ in se ꝑcipit actōes oīuz ꝑticulariū sensuū. debemus .n. sic imagīari ꝙ si radij solares iciderēt in aquā τ a splēdore in aq̄ ḡnaret̄ splēdor in pariete: postea a splēdore in pariete fieret splēdor in oculo si paries sentiret nō ꝑciperet directe splēdorē fcm̄ in se ipo: sz fcm̄ i aq̄. q2 nō imutaret̄ neq3 pateret̄ a se ipo fcō splēdido: sz imutaret̄ τ pateret̄ ab aq̄ splēdēte: oculus tn̄ directe ꝑcipet splēdorē fcm̄ in pariete. q2 imutaret̄ τ pateret̄ a pariete splēdido. sic q2 sensibilia exteriora imutāt sensus ꝑticulares. sēsus vo ꝑticulares imutati imutāt sensū cōez: sensus cōis directe ꝑcipit imutatōes fcās in sensib⁹ particularib⁹: a qb⁹ imutat̄ τ patit̄: τ sensus ꝑticulares directe ꝑcipiūt oba exteriora a quibus imutantur τ patiuntur.

Alterius

forte dubitaret aliqs q̄ōn ꝑ l̄ram supius additā soluit̄ qd̄ ꝓposita. videlz an s̄sus sentiāt se sentire. ¶ Dōz ꝙ vt pz ꝑ h̄ita actionē sic⁹ s̄sus ꝑticularis: vtpute actionē visus sine visionē ꝑcipim⁹ directe τ idirecte. directe qdē ꝑ sensū cōem. idirecte vo per ipm visuz siue ꝑ ipz sensuz ꝑticularez. nā ipse visus ꝑcipit actionē suā quodāmō sic percipit tenebrā. τ vt eo q̄dāmō q2 lz nō sit ibi plena silitudo: ē tn̄ ibi sile q̄tuz ad h̄: q2 sic visus nō percipit tenebrā in se τ directe: ita nec actionem suā in se τ directe pōt percipere. sz sensus cōis percipit eā in se τ directe. est enīz ibi hic hꝰ ꝓcessus: vt pz per habita. q2 paries coloratus colorat visum. visus autē colorat⁹ τ imutatus a pariete quodāmō colorat τ imutat sensum cōez. ergo q2 visio est quodāmodo colorata τ imutat sensuz cōez: sensus cōis pōt directe visionez percipere: s̄m h̄ ergo dant̄ due solutionen in littera. quaruz vna est ꝙ visu nō solū discernim⁹ lumē: sz etiā tenebrā. τ hec solo deseruit ꝓut sensus ꝑticulares cognoscūt actiōes suas inde-

recte sicut visu cognoscit tenebra. alia solutio est q visio ē quodāmō colorata. et h deseruit ꝑut sensus cōis directe cognoscit hī actionē et imutationē. nā iō sensus cōis directe cognoscit eā. qr visus coloratus et imutatus a pariete: vt dictū est quodāmō colorat et imutat sensuz cōem. Cuz ergo q̄rit ꝑ qd ꝑcipimus actiōes sensuū ꝑticulariū: vt per qd videmus nos videre et audimus nos audire dici dz q hoc cognoscimus per ipsos sensus ꝑticulares idirecte. et ad hoc deseruit solutio ꝑma. et ēt hoc idez cognoscim⁹ per ipm sensum cōem directe. et ad hoc deseruit solo scda.

Com. 44

Vnusquisqz quidem igitur sensus subiecti sensibile est: qui ē in sensitiuo inquātuz sensitiuum: et discernit subiecti sensibilis differētias: vt albuz quidem et nigrum visus: dulce vero et amarū gustus: silr autem se habēt hoc et in alijs.

¶ Postq̄ phs inquisiuit qūo ꝑcipimus actionez sensuum particulariū ex qua inqsitione aliquo mō pōt nobis innotescere nā sensus cōis. in parte ista plenius inuestigat nām hui⁹ sensus ex dr̄ia obiectoꝝ. ¶ Ad cui⁹ euidentiā sciendum q aliquā dr̄iaz obiectoꝝ possunt ꝑcipere sensus ꝑticulares aliquā vero nō possunt. nā dr̄ia illa q̄ non excedit genus ꝓpꝛij obiecti vt dr̄ia albi et nigri q̄ nō excedit gen⁹ coloris pt percipi a visu. dr̄ia amari et dulcis q̄ nō excedit genus saporis pōt percipi a gustu: sed dr̄ia albi et dulcis q̄ excedit obm cuiuslibet sensus ꝑticularis a nullo tali sensu pōt cognosci. sic ēt dr̄iam diuersoꝝ obiectoꝝ particulariuz nullus sensus ꝑticularis pōt ꝑcipere. duo ergo facit. qr ꝑmo ꝓponit dr̄iam illā quā possūt sensus particulares percipere. scdo ex dr̄ia quā nō possunt percipe inuestigat nām sensus cōis ibi (Qm̄ aūt et albū) dicit g̃ q vnusqsqz quidez igit sensus qui est in sensitiuo. i. in ꝓpꝛio organo inquantū est sensitiuū. i. iquātū est hī. vnusquisqz qdem igr talis sensus est subiecti. i. obiecti sensibil. respicit. n. vnusquisqz talis sensus aliqd ꝓpꝛiū obm sensibile: et discernit dr̄iam illi⁹ sensibilis subiecti. i. obiecti vt visus qdē discernit albū et nigrū. gustus vō dulce et amaruz. silr aūt hoc se hz et in alijs. qr vnusquisqz sensus ext̄ia in suo organo ꝑcipit dr̄ias sui ꝓpꝛij obiecti. ¶ Notādū aūt q sensus dr̄ eē in sensitiuo siue in organo inquātū est sensitiuū. qr ipz sensitiuū. i. ipm organū est ꝓpꝛiū sensus subm.

Dubitaret forte aliqs. qr videt falsuz esse q vnusquisqz sensus percipiat dr̄ias sui ꝓpꝛij subi. qr vel accipit hic subm ꝑ organo in q̄ est sensus: siue ꝑ obo. si aūt accipiat ꝑ organo: tūc verū ē q ipm organū est subm sensus: tū nō est vez q sensus ꝑcipiat dr̄ias ꝓpꝛij organi. nā si sensus nō pt iudicare de sensibili posito supra ipz: multo min⁹ poterit iudicare de ipo organo in quo existit. nam ꝓximius est organū sensui q̄ esset sensibile positū supra ipz. Ampli⁹ hāc eādē rōnē possum⁹ expssius declarare. nā sensus nihil ꝑcipit sine medio de eo aūt qd imediate ꝯiungit sensui sensus directe iudicare nō pōt. cū g̃ mā imediate ꝯiungat forme: et qlz subz sue pfectioni. qr semp potētia imediate ꝯiūgit actui: organū in q̄ fundat sensus tāq̄ ꝓpa pfectiui ꝓpꝛio susceptibili directe a sensu ꝑcipi nō poterit. nō g̃ pōt itelligi qd dcm est de organo. vt dicat ꝑcipere sensus dr̄ias ꝓpꝛij subi. qr ꝑcipiat dr̄ias ꝓpꝛij organi. ¶ Rursus nō pōt h itelligi de obo vt dicat sēsus ꝑcipe dr̄ias ꝓpꝛij subi. qr ꝑcipiat dr̄ias ꝓpꝛij obi. qr licet tales dr̄ias ꝑcipiat: tū ipm obz vt videt nō pōt dici subm sensus: imo magis ecōuerso sensus dz dici subm obi. nā semp patiēs subijcit agēti nō ecōuerso. q̄re cū obz agat in sensu: nō ecōuerso: magis sensus subijcit obo q̄ ecōuerso. ¶ Dōm q h subm accipit ꝑ obto. dr̄. n. sensus ꝑcipe dr̄ias ꝓpꝛij subi. qr ꝑcipit dr̄ias ꝓpꝛij obi. dr̄ aūt ꝓpꝛiū obm hr̄e rōnē subi ꝓpter duo. ꝑmo ꝓp actionē ipsi⁹ sensus. 2⁰ ꝓp modū recipiēdi eius. ꝑma via sic pz. nā sensus cū hoc q patit ab obiecto: et ꝑ hoc q imutat ab eo: hz iudicare de ipso. g̃ aliquo mō pls dicit sentire obm q̄ pati et imutari ab ipso. nā et aer patit et imutatur ab odore: nō tū dr̄ odorez sentire. qr si hz iudicare de ipso. et qr semp ea q̄ spectāt ad iudiciū alicui⁹ dr̄it esse suba illi ipm obm dr̄ esse subm sensus inq̄tū de ipso obto sensus iudicat. sic g̃ est subm in scia illud circa qd v̄sat ꝯsideratio et iudiciuz scie: sic ipz obm pōt quodāmō dici subm ei⁹. qr circa ipm v̄sat ꝯsideratio et iudiciū ipsi⁹ sensus. posset ēt ad hoc adduci 2ª via ex pte modi recipiēdi. nā cū forma hēat eē in obo magis mālīter. i sensu vō magis spūalīter. qr hn̄tia eē magis māle quodāmō subijciunt hn̄tib⁹ esse magis spūale: dr̄ obm esse subz sensus. qr forma et spēs vī ē in obo: hz esse meli⁹ q̄ in sensu. ꝑma tū via magis est ad ꝓpositum. Qd vō obijciebat qr patiēs subijcit agēti. pz q sētire pls dicit q̄ pati vel imutari ab obo. naz sentire vltra hī imutationē iportat iudiciū qd hz sensus de re sensibili rōe cuius ipm obm quodāmō dici pōt subm: vt ꝑ habita ē manifestuz. ex h g̃ pz q organū est subm sensus: et ēt obz ē quodāmō subm sensus. tū alr et alr. qr organū dr̄ esse subz. qr in eo fundat sensus tanq̄ in ꝓpꝛio susceptiuo: sz obm pōt quodāmō dici subm sensus. qr subijcit iudicio ei⁹. et qr circa ipz negociatur sensus: sicut iudicans negociat circa id de quo iudicat. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 145.

¶ Qm̄ aūt et albuz et dulce. et vnūqdqz sensibiliuz ad vnūquodqz ꝯparādo discernim⁹: et sentimus: qr differūt: necesse est igit sensu: sensibilia. n. sunt. ¶ Quare manifestum qm̄ caro nō est vltimum sensitiuū. Necesse enim esset tangens ipsum discernens discernere.

Com. 146.

¶ Posita differētia ad quā possunt attingere sensus particulares h ex differētia ad quā nō possunt attingere inuestigat esse aliquē vlteriorez sensum qui dicit cōis sensus: et est super omnes particulares sensus: circa qd tria facit. ꝑmo qd dictū est. scdo inuestigat quasdam cōditiōes hui⁹ sensus. tertio mouet quādā dubitationē circa determinata. scda ibi (Neqz vtiqz) tertia ibi (At vero ipossibile ē) Dicit ergo. quoniā aūt albū et dulce et vnūquodqz sensibiliuz q̄o differt ad vnūquodqz sensibile discernim⁹ quodam. i. quadā virtute et sentim⁹. qr differunt, necesse ē sensu aliquo h sentire. qr talia sensibilia sunt. q̄re et manifestum est: qm̄ caro nō est vltimū sensitiuū. i. nō est illud ad qd stat vltimum iudiciuz de sensibilibus. nec est illud qd pōt hanc dr̄iam discernere. qr tunc necesse esset ipm sensitiuum tactus per carnē tangens hec sensibilia discernēs discernere inter ea: et tunc supplenda est ratio q si organum tactus non est vltimum sensitiuuz: nec etiaz aliquis alius sensus particularis potest dici vltim⁹ sensus: sed oz dare aliquem vlteriorem sensum super omnes particulares sensus: qui dicit cōmunis sensus. ¶ Notandum aūt q sensus cōmunis est quodāmodo terminus omniuz sensuum particularium. qr imutationes facte in omnibus sensibus particularibus terminant ad ipsum. et quia termin⁹ habet rationē vltimi: pōt sensus cōmunis dici quodammodo vltimum sensitiuuz. ¶ Notandū etiam vim rōnis phi in hoc cōsistere q si dulce et albū sūt sensibilia: oz q dr̄iaz dulcis et albi ꝑcipiam⁹ ꝑ aliquē sensuz: sz nllus sensus ꝑticularis pt ꝑcipe dr̄iā dulcis et albi: nec aliqs sensus ꝑticularis pōt discernere dr̄iaz cuiuslz obi sensibilis ad qdlz obz sensibile. g̃ est dare aliqdē vlteriorē sensū vt sensum cōem per quem has dr̄ias possumus cognoscere.

¶ Notandũ etiã rõnem phi esse per locũ a maiori. naz si aliquis particularis sensus posset pcipere d̃riaz dulcis et albi: ⁊ d̃riaz cuiuslibz obi sensibilis ad q̃libet obm sensibile maxie hoc faceret tact⁹ qui quodãmõ est fundamentũ oĩum sensuũ. Sm hoc ergo tact⁹ per carnẽ hec oĩa sensibilia attingẽs statim discernere posset d̃riaz inter ea. sz hoc videmus esse falsuz. q2 nec per carnẽ nec per tactum possum⁹ percipere d̃riaz dulcis ⁊ albi: nec d̃riaz cuiuslibz obiecti sensibilis ad obiectũ q̃libz sensibile. ergo caro .i. tactus nõ est vltimũ sensitiuũ vel nõ est vltim⁹ sensus. sz opz dare aliquẽ vlteriorẽ sensuz vt sensuz cõem per quẽ tales d̃rias discernamus. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Neqz vtiqz sepatis ptingit discernere: q̃ alterum sit dulce ab albo: sed oportet aliquo vno vtraqz manifesta esse: sic. n. ⁊ si hoc q̃dẽ ego: illud aũt tu sentis: manifestũ vtiqz erit: q̃m altera adinuicẽ sunt. Opz aũt vnũ dicere q̃m alterũ. Alterũ .n. dulce ab albo. Dicit ergo idẽ. Quare sicut dicit ita ⁊ intelligit ⁊ sentit. Qz igit nõ possibile sepatis iudicare separata palam.

¶ Inuestigat quasdaz cõditiones ipsius sensus cõis. circa qđ duo facit sm q̃ duas tales cõditiões iuestigat. naz primo iuestigat ⁊ ostẽdit q̃ sensus cõis est vtus vna nõ separata. 2° iuestigat ⁊ ostẽdit q̃ in vno tpe nõ seperato: sed simul percipit ⁊ iudicat d̃riaz obiectoz. ibi (Qđ aũt neqz in separato) Dicit ergo q̃ neqz vtiqz separatis .i. per sepatas vtutes. vel vt hz alia l̃ra neqz vtiqz sepatiz cõtingit discernere q̃ alterũ sit dulce ab albo. sz opz vno aliquo .i. vna aliq̃ vtute vtraqz manifesta esse. sic. n. nec ẽẽt si per alteras vtutes pciperem⁹ albũ ⁊ dulce: sicut siq̃dez ego sentio. hoc .i. dulce illud aũt .i. albũ tu senties: manifestũz vtiqz erit q̃m altera sunt adinuicẽ dulce ⁊ albũ. q2 alr patior ego a dulci. ⁊ alr tu ab albo. planũ est q̃ hec eẽ altera sed non erit nota ista alteritas: nec ista diuersitas nisi vn⁹ aliqs sensus cogscat vtraqz: ideo subdit. opz aũt vnũ ⁊ eundẽ dicere: q̃m alterũ enim esse dulce ab albo idem dicit. q̃re sicut dicit sic ⁊ intelligit ⁊ sentit. naz istud dicere pcedit ex aliqua apprehẽsione interiori. si ergo nõ est nota d̃ria dulcis ⁊ albi nisi vn⁹ cognoscat ⁊ vnus dicat talẽ d̃riam. q2 istud dicere pcedit ex aliqua apphensiõe interiori opz ipaz virtutẽ interiorẽ apphendentẽ hanc d̃riaz esse vnã. ⁊ q2 sensus cõis apphẽdit hanc d̃riam. ergo sensus cõis est vna vtus. iõ cõcludit q̃ q̃dem igit nõ possibile sit iudicare separatis .i. per vtutes separatas esse separata .i. esse pstincta dulce ⁊ album palam suple est per iam dicta.

Dubitaret forte aliqs. q2 nõ videt rõ phi bona esse. q2 nõ est sile de duobus hoibus cognoscentib⁹ dulce ⁊ albũ: ⁊ de vno ⁊ eodez homie per diuersas vtutes cognoscẽte vtrũqz. nã si vnus hõ cognosceret dulce ⁊ alius cognosceret album ⁊ nõ eẽt tertius hõ q cognosceret vtraqz: licz aliud eẽt dulce ab albo: ista tñ alietas esset ignota ⁊ nõ eẽt scita: attamẽ si vn⁹ hõ per vnã virtutez vel per vnũ sensum cognoscit album: ⁊ per aliuz sensum cognoscit dulce: postq̃z est vnus hõ vel vna aĩa cognoscens vtraqz q̃tũcũqz hoc sit p varias vtutes videt q̃ satis sit nota d̃ria inter vtrũqz: nec pprer hoc vri detur opz ponere vlteriorẽ virtutez. ¶ Dõm q̃ rõ phi sufficiẽs est vt ad ppositũ spectat. ¶ Ad cui⁹ euidentiaz sciendũ q̃ a suba aĩe imediate nõ egredit aliq̃ actio: nec aliquis mot⁹ nec aliquis cognitio nisi mediãte aliqua vtute. vñ aĩa nõ est imediatũ sentiens: sed est pmũ sentiens. vt superi⁹ dicebat. sentit. n. aĩa mediante aliqua potentia sensitiua. ita q̃ sentire egredit ab aĩa pncipaliter: sed a potentia illa egredit pxime ⁊ imediate. si ergo aĩa per vnũ sensum cognosceret dulce: vt per gustũ. ⁊ per aliũ sensum cognosceret albuz vt per visum. ⁊ nõ eẽt vnus aliqs alius sensus cõis per quẽ cognosceret vtrũqz ignota esset d̃ria vtriusqz. q̃tum ergo ad hoc sile est sicut si diuersi hoies cognoscerent illa ⁊ nõ eẽt aliquis vn⁹ hõ qui cognosceret vtrũqz. nã si aĩa cognoscat d̃riam iter albũ ⁊ dulce. planũ est q̃ nõ cognoscit d̃riam illã per visuz. q2 visus per se nõ apprehẽdit dulce nec cognoscit eam per gustũ. q2 gust⁹ p se nõ apphẽdit albũ: vel igit oportebit dicere q̃ cognitio d̃rie hui⁹ vel q̃ iudiciũ de hac d̃ria immediate pcedit a suba anime absqz aliq̃ alia virtute: qđ est ipossibile. vel oz dicere q̃ anima habeat aliquã vnã cõem virtutẽ vel aliquem vnũ cõem sensum cognoscentẽ vtraqz. itaqz ea ipo q̃ cognoscimus d̃riam albi ⁊ dulcis: ⁊ eo ipso q̃ cognoscimus d̃riaz inter diuersa obiecta diuersoz sensuũ particularituz: opz ponere aliquẽ cõem sensum: ⁊ oz dicere q̃ ille communis sensus sit virtus vna nõ separata: qđ pbare volebamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qđ aũt neqz in sepato tpe hic habitũ ẽ: sic. n. idẽ dicit q̃ alterũ bonũ ⁊ malũ: sic ⁊ q̃n alterũ dicit: q̃m ⁊ alterũ sic ⁊ alterũ. nõ sm accidẽs ipm q̃n. Dico aũt puta cum nũc dico: q̃m alterum nõ tñ q̃m nũc alterũ. Sed sic dicit ⁊ nũc: ⁊ q̃m nunc simul ergo. Quare inseparabile ⁊ in inseparabili tempore.

¶ Quia vt dicebat duo declarãda erãt de sensu cõi. videlicet q̃ est virtus nõ separata ⁊ q̃ iudicat in tẽpore nõ separato: ideo declarato pmo hic declarat 2m dicẽs. q̃m ãt neqz in separato tpe hoc iudicat hinc suple est manifestũ. q2 sic idez .i. sicut eadẽ virtus. dicit q̃ alterũ est bonum ⁊ malum: vel q̃ alterũ et dulce ⁊ albũ. sic ⁊ q̃n dicit alterũ. q̃m eniz alterũ nũc est alterũ suple est. ⁊ q2 in isto instãti ⁊ in illo tẽpore in quo dicit esse alteruz nũc est ⁊ alterũ non sm accidẽs accipit ipm q̃n .i. ipm tps. nam tũc acciperet q̃n sz accidens q̃n illud tps. ⁊ illud q̃n in quo hic diceret referret ad dicentẽ nõ ad rem dictã. ideo subdit. dico autẽ puta nũc. dico q̃m alterũ. nõ tñ q̃m nunc est alterũ: sz sic dicit ⁊ nũc alterum: ⁊ q̃m nunc alterũ. ⁊ q2 illud q̃n nõ refertur ad dicentẽ ⁊ nõ accipit per accñs vt q̃ dicat nunc alteruz: sz nũc dicat nũc esse alterũ: imo refert ad rẽ dictã vt q2 nõ solũ nunc dicit alterũ. sed ẽt nunc dicit ⁊ alteruz oz iõ q̃ simul apprehẽdat vtrũqz. iõ cõcludit. simul ergo suple apprehẽdit vtrũqz. q̃re inseparabile .i. vna iseparabilis virtus ⁊ tẽpore iseparabili .i. nõ separabili .i. simul ⁊ in eodem tempore suple iudicat de vtroqz.

Dubitaret forte aliquis quõ illud q̃n ⁊ illud tps in quo sensus cõis dicit album esse aliud a dulci: vel q̃libet aliud sensibile dicit esse differens ab alio nõ accipit sm accidens. ¶ Dõm q̃ hoc duplr põt exponi: q̃rum vna expositio tacta est in l̃ra ad quã videt ꝯclinare themistius. alia ẽ expositio quã videtur tangere cõmentator. vno eni mõ respectu alienantis rerũ põt sumi tps per accñs: q̃n illud tpus nõ refertur ad res alias: sed ad dicentẽ. naz si pferat hec ppositio. sor. dicit nũc esse aliud dulce ab albo: ly nũc põt ꝯponi cuz ly dicit vl cũ ly esse. nã si cõponat cũ ly dicit tunc est sensus dicit nũc .i. nũc loquit de illa alienãte. sz si cõponat cuz ly esse tũc est sensus q̃ nũc sit illa alienitas. aliud est. n. nunc loq de alienitate: ⁊ aliud nũc alienitatẽ esse. accidit enim rebus aliqs q̃ quis nũc loquat de alietate earum. ergo si illud quãdo vel illud tps refert ad dicentẽ accipit per accidens respectu rerũ: sed si refert ad res dictas: tũc accipit per se respectu earũ. ¶ Hoc viso sciedũ q̃ si qs hodie videret sortem albũ: ⁊ cras videret platonẽ nigrum bene

posset nūc loq̄ de alteritate ꝛ de dissimilitudine platonis ad sorte: tñ non posset dicere ꝙ nūc plato eēt dissilis a sorte: qꝛ cū nō apphēdat eos sil' posset illo tp̄e intermedio alter mutare colorē: ꝛ sic nō esset dissilis: ꝫ similis. itaqꝫ possuꝫ nūc loq̄ de alteritate socratis ꝛ platonis: dato ꝙ sil' nō apprehēdā vtrūqꝫ: sed si ly nūc nō referat̄ ad dicētem: sed ad res dictas: vt nō qꝛ dico nūc: sed qꝛ dico eē nūc soz. dissileꝫ platoni: oꝫ ꝙ sil' apprehēdā soz. ꝛ platonē qꝛ non posset ve dicere ꝙ soz. esset nūc dissilis a platone nisi sim' l' apphēderem vtrūqꝫ: qꝛ si apphēderē eos successiue forte fieret unmutatio i altero eoꝝ: ꝛ tūc qñ dicerē eos eē dissiles ꝓpter mutationē factaꝫ nō eēnt dissiles: ꝫ siles. est ḡ intētio phi ꝙ p sensum cōem nō solū possum' dicere albuꝫ esse differens adulci: ita ꝙ ly nūc referat̄ ad dicere vel ad dicētē ꝛ accipiat̄ p accñs: sed et p sensum cōem possumus dicere: nūc talē dr̄ias: ita ꝙ ly nūc referat̄ ad ipm̄ esse: ꝛ ad ipsas res differētes ꝛ accipiat̄ p se: imo ꝭm ipm̄ ly nūc pōt determinare vtrūqꝫ. videlꝫ tā dicere q̄ȝ esse vel rā dicētē q̄ȝ res ipsas: nā per sensum cōem possum nūc dicere vel nūc loq̄ de alienitate dulcis ꝛ albi: ꝛ possum dicere ꝙ nunc sit illa alienitas. sed ego nō possem recte dicere ꝙ albū esset nūc aliō a dulci nisi nūc ꝛ sil' apphēderē vtrūqꝫ: ḡ sensus cōis per quē h̄ iudico sil' apphēdit vtrūqꝫ: ideo phs ꝯcludit ꝙ sic dicit nūc ꝙ est aliud. ꝛ dicit qñ nunc est aliud: ita ꝙ ly nūc determiat ly dicere ꝛ determiat ly esse: ꝛ qꝛ h̄ nō posset eē nisi sil' apphēderē vtrūqꝫ: ideo subdit ꝙ sil' ḡ supple apphēdit vtrūqꝫ. Cōmētator aūt vr̄ alr̄ exponere textum istū. ❡ Ad cuius euidētiā sciendū ꝙ sic aliq̄ pñt esse sil' in loco: ita pñt esse sil' in tp̄e: locus aūt duplex est. ꝓprius ꝛ cōmunis: in loco aūt ꝓpō duo corpa nō pñt esse sil': ꝫ in loco cōi multa corpa pñt simul esse. vt dicunt̄ plēs hoīes eē sil' si sint in eadē domo: vel si sint sibinuicē ꝓpinq. p se ḡ illa sunt in eodē loco que sunt in eodē loco ꝓprio: sed aliq̄ mō ꝛ quasi per accñs sunt in eodē loco: ꝛ sunt sil' ꝭm locū que sunt in loco ꝓpinquo: sic p se loq̄ndo illa sunt ꝓpe in tp̄e q̄ sunt in eode tp̄e simplr̄: sed illa sunt aliq̄ modo sil' in tp̄e q̄ sibinuicē q̄si imediate succedūt: vt si q̄si statim post vnū fieret aliud illa aliq̄ modo essent sil' ꝭm tp̄e: posset ḡ ge dicere ꝙ sensus cōis sil' apphēdit dulce ꝛ albū: qꝛ stati post apphēsionē vnius apphēdit aliō. apphēsio ḡ huius ꝛ illi' esset in eodē tp̄e: non per se: sed q̄si per accñs. ❡ Ad hoc ḡ excludēdū ait phs ꝙ in eodē qñ ꝛ in eodē tp̄e p se: apphēdit ꝭsus cōis illa diuersa: qꝛ p h̄ sensū nō solū nūc dicim' vel nūc loqmur de tali diuersitate: ꝫ et possumus dicere ꝙ nūc sit talis diuersitas: qō esse nō possꝫ nisi sil' ꝛ in eodē tempore per se: vel etiam in eodem nunc apprehendere mus illa. ❡ Deinde cum dicit.

Com. 147.

❡ At vō impossibile est siml' ꝭm cōtrarios motus moueri idem: aut indiuisibile: ꝛ indiuisibili tp̄e: si enim dulce sit mouet sensuꝫ: aut itellectum: amarū aūt cōtrarie: ꝛ albū aliter.

❡ Mouet quādā q̄ōnē circa ꝓtacta: circa qō duo facit: qꝛ p̄ mouet h̄ q̄ōnē. z° soluit eam ibi. (Ergo sil' q̄dē). dicit ḡ at vō ipōle simul ꝭm ꝯrios mot' moueri: idē aūt indiuisibile: ꝛ indiuisibili tp̄e. nam si dulce sit mouet sensum cōeꝫ aūt itellectū: amaꝝ autē mouet ipm̄ ꝯrie: ꝛ album mouet ipm̄ alr̄ q̄ȝ dulce: vel amaꝝ cū ipōle sit idē idiuisibile in tēpore nō diuisibili moueri tot diuersis motib': ipōle est ꝙ sensus cōis sil' moueat̄ ab oibus istis: ꝛ ꝙ simul apphēdat oia ista: qō ē cōtra determiata. ❡ Notādū aūt phꝫ in hoc caplo sepe cū noiauit sensum noiauit ꝛ itellm̄. cui' duplex pōt esse ratio: quaꝝ vna est ꝙ tam per sensum cōem q̄ȝ p intellectū possumus cognoscere h̄ differētiam diuersoꝝ obōꝝ: ideo hic simul loq̄t̄ de vtroqꝫ vel possumus dicere ꝙ nōdū plene visa est differētia iter sensum ꝛ itellectum: sed hec differētia plenius habebit̄ in sequenti caplo: ideo nunc quo ad differētiā quodāmodo indistincte loquit̄ de vtroqꝫ. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Ergo simul quidē ꝛ numero indiuisibile: ꝛ inseparabile qō indicat ꝭm esse autem separatum. Est igit̄ quodāmodo qō diuisibile diuisa sentit: est autem quod indiuisibile: ꝭm esse quidem enim diuisibile: loco autem ꝛ numero indiuisibile.

❡ Soluit ad obiectionē factā: circa qō tria fac: qꝛ p̄mo ponit quādā solōnē calūniosam. z° obycit ꝯtra solōnē illaꝫ. 3° ponit solōnē rectā. z° ibi. (Aut nō possibile) 3° ibi (Sed sicut ꝙ vocāt) dicit ḡ sensitiuū cōe qō indicat de omni h̄ differētia simul q̄dē in numero est idiuisibile ꝛ isepabile: sed rōne ꝛ ꝭm esse separatuꝫ. ideo subdit: ꝙ est quodāmō diuisibile illud qō sentit diuisa. ꝛ est aūt q̄d idiuisibile: q̄a ꝭm esse quidē. i. ꝭm rōnē est diuisibile loco ꝛ numero indiuisibile. ❡ Notādū aūt solōnē hāc in hoc cōsistere ꝙ sensus cōis: lꝫ sit vnus subō ꝛ loco: est tñ plura ꝭm eē ꝛ rōnē: ꝭm hoc ḡ sensus cōis est vnus mālr̄: sed est plura formaliter: ꝛ qꝛ est aliquo mō plura pōt simul moueri ꝯrijs motib' ꝛ simul apphēdere diuersa. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Aut non possibile: potētia quidē enꝫ idem ꝛ indiuisibile cōtraria: ꝭm esse autem non: sed in opari diuisibile: ꝛ impossibile est albū ꝛ nigrū esse simul. Quare neqꝫ spēs pati ipsoꝝ: ꝫ huiusmodi est sensus: ꝛ intelligentia. Cō. 148.

❡ Obycit ꝯtra solutionē datā dicēs: aut non possibile sup. ēst ꝙ sensus cōis actu moueat̄ ꝯrijs motibus: si sit indiuisibile: qꝛ potētia quidē idē ꝛ indiuisibile ꝯria qꝛ idem pōt moueri ꝯrijs motibus: ꝭm esse aūt. i. ꝭm actū: supple non mouet̄ idem ꝯrijs motibus: sed in operari. i. ꝭm actum ꝙ supple mouet̄ ꝯrijs motibus diuisibile oꝫ esse. ꝛ subdit ꝙ impossibile est albū ꝛ nigrū esse simul: quare neqꝫ possibile est pati simul spēs ipsoꝝ: sed h̄ est sensus ꝛ intelligētia ꝙ simul patit̄ ꝛ recipit actu species ipsoꝝ. ergo nō est vn' ꝛ indiuisibilis vt ꝓsata solō ptēdebat. ❡ Deiñ cum dicit.

❡ Sed sicut qō vocāt quidā punctū: aut vnuꝫ: aut duo: sic ꝛ indiuisibile: ꝭm ꝙ quidem igit̄ indiuisibile vnū discernēs est ꝛ simul: ꝭm vō ꝙ diuisibile bis vtit̄ eodē signo simul: inquantum quidē igit̄ pro duobus vtit̄ tertio duo iudicat: ꝛ separata sunt vt in separato: inquātuꝫ vero vnū: vno ꝛ simul. De principio quidem igit̄ ꝭm ꝙ dicimus posse sentire: aial determinatum sit hoc modo. Cō. 149.

❡ Dat solutionē rectam dicēs: ꝙ sensus cōis se habet quasi pōctus: qꝛ sicut pōctus pōt esse terminus diuersaruꝫ linearuꝫ: sic ꝛ sensus cōis est illud ad qō terminant̄ diuersi sensus particulares: quare sic pōctus est quodāmō vnus ꝛ quodāmodo duo: sic ꝛ sensus cōmunis est aliquo modo vnus ꝛ aliquo modo plura. ideo ait: ꝙ sicut illud qō q̄daꝫ vocāt punctū est aliquo modo vnū: ꝛ aliquo modo plura: sic ꝛ sensus cōis est: aut vnū: aut duo: ꝛ sic. i. vno modo est diuisibile sic. i. alio modo est indiuisibile: ꝭm ꝙ quidē igit̄ est indiuisibile: ꝛ ꝭm ꝙ quid est vnū: sic est discernēs ꝛ iudicans simul: ꝭꝫ vō ꝙ est diuisibile vtit̄ sil' aliqs eodeꝫ signo. i. eodē p̄ncipio sensitiuo bis: sicut vtimur eodē pūcto bis put est terminus diuersaꝝ linearuꝫ. ideo subdit ꝙ inquantum quidē igit̄ vtit̄ qs illo termino. i. illo sensu pro duob' iudicat duo ꝛ separata sunt que iudicat ꝛ separato

modo indicat de illis: inquātū vō est quid vnum indicat vno modo τ simul. ¶ Notādū aūt φ sensum cōem apprehendere diuersa simul nō pōt eē nisi aliquo modo sit plura: τ ideo vel dicemus φ sensus cōis sit vn⁹ mālr τ subo sʒ plura sit formalr τ sm esse vt dicebat solo p̄ma vl dicem⁹ φ sit vnus sm se: τ sit pla sm instra. τ sm organa vt innuit h solo secūda. acceptabilior est aūt 2ª solutio φ̄ p̄ma: qr si poneremus sensum cōem plura formalr nō bn̄ possemus saluare quō indicaret dr̄ias oboꝝ: qr si esset sensus cōis diuersi sensus formalr: ita φ vnus sensus apphēderet vnuz sensibile τ alius aliud vel oporteret dare tertiū sensuz apprehēdentē vtrūqꝫ: vel eēt ignota dr̄ia oboꝝ: vt supius dicebat. φ si diceret sensum cōem nō sic esse diuisuz formaliter: ita φ realr sit ples sensus: sed solū sm aliquē moduz itelligēdi eēt quodāmodo plura: nūc ɔtra h vadit rō phi: qr si solū sm aliquē modū itelligēdi eēt plura quomō posset realr moueri sil actu diuersis actib⁹ vel motib⁹ non vr possibile: ppter qd dicam⁹ φ sensus cōis est vnus in se: sed hʒ diuersa organa: qr oēs sensus pticulares sunt q̄si organa h⁹ cōis sensus: τ ppter hāc diuersitatē organoꝝ pōt esse terminus diuersaꝝ imutationū: sicut vnus pūct⁹ pōt esse terminus diuersaꝝ lineaꝝ: sensus g̃ cōis est vnū τ plura: inquātū est vnū iudicat simul dr̄ias oboꝝ: inquātū vō est plura sm organa: vt inq̄tū est terminus plurū imutationum pōt varijs motib⁹ moueri. ¶ Notādū ēt φ sm themistiuz p̄mus visus nō est in pupilla: neqꝫ p̄mus auditus in aurib⁹: neqꝫ p̄mus gustus in lingua sed oēs hi sensus q̄tum ad p̄ncipale iudiciuz sunt in p̄mo sensitiuo. i. in sensu cōi. g̃ oēs hi sensus qnqꝫ vt themistius ait: q̄tū ad sensitiuos spūs deriuant ex vno fonte. nam spēs sensibiles pcedunt a sensu cōi tanq̄ ex fonte τ deriuant vsqꝫ ad sensus particulares tanq̄ ad quedā organa: dicit ēt idem themistius φ hi qnqꝫ sensus pticulares tenēt locū nuncioꝝ: sed sensus cōis tenet locū regis: aut p̄ncipis: multi g̃ sunt nunciātes: nam per oēs hos qnqꝫ sensus q̄si per quedā organa denūciant sbilia ipsi sensui cōi. sed ipse sensus cōis tanq̄ rex τ p̄nceps iudicat de ipsis sensibilib⁹ nūciatis: τ de imutationib⁹ factis i sensib⁹. Ultimo epilogat circa determinata dicēs: qd de p̄ncipio qd e igit sm φ dicimus aial esse sensitiuū. i. aial posse sentire. i. de ipso p̄ncipio sensitiuo vl de ipso sensu sm quē sentit aial determinatuz sit hoc mō.

¶ Incipit expositio tertij libri de anima.

Co. 150.

QUoniam aūt antiqui duabus differētijs diffiniūt maxime animaz: motu qui sʒ locum: τ in eo quod est intelligere: τ discernere: τ sentire: considerandum est siqd intersit inter intelligere τ sentire: videtur autē τ intelligere τ sape tanq̄ quoddam sentire esse. in vtrisqꝫ. n. his aia iudicat aliquid: τ cognoscit eorum que sunt.

¶ Dubitat ab aliqb⁹ vbi incipiat tertius liber: vt supra dicebat: τ q̄uis h q̄stio nō sit multū pficua: sunt tn̄ de h diuerse snie vt dicebat. nā qdā icipiūt hūc tertiū in illo ca⁹. Qm̄ aūt nō sit sensus. sed vt dicebat hec intitulatio nō videt rōnalis: nam in 2º libro determinat de sensu in 3º vō de intellectu: in illo aūt caplo. nihil agit de itellectu. si aūt aliqua mentio fit ibi de itellectu h est quodāmō p accns vt inquātū nōdū ostēsum erat quō intells differt a sensu. ¶ Uidere g̃ restat vtruz liber tertius incipiat in h caplo vel in caplo illo. De pte aūt aie. ¶ Dicēdū φ cū volēs determinare de intellectu debeat ipm separe ab alijs virtutibus: ad tertiū libꝝ in quo determinat de itellectu ptinet: istud caplm in quo distinguit itellect⁹ a sensu. icipiēdo ergo hic tertiū libꝝ: dicamus φ phs i hoc tertio: vult determinare de intellectu. circa qd duo facit: qr p̄mo separat τ distinguit itellectū a sensu τ a fantasia. 2º icipit determinare de ipso itellectu ibi (De pte aūt aie) circa p̄mū duo facit, qr p̄mo separat intellectū a sensu. 2º determiat qd est fantasia: τ separat intellectū a fantasia. circa p̄mū duo facit. qr primo ait: antiquos opinatos fuisse itellm esse sensum. 2º destruit opionē antiquoꝝ: τ ostēdit itellectū eē differētem a sensu ibi. (Et tn̄ oportuit) circa p̄mū q̄tuor facit sm φ q̄druplicier ostēdit opinatos fuisse itellectū eē sensum. nā p̄ h ostēdit ex differētijs aiaꝝ. 2º ex opione Empedo. 3º ex opione Homeri. 4º ondit h idē ex modo cognoscēdi quē dicebāt antiq hr̄e aiam. 2ª ibi. (Et antiq). 3ª ibi (Idē autē his). 4ª ibi (Oēs. n. hi) dicit g̃. qm̄ aūt maxime antiq diffiniunt. i. determināt τ distinguūt aiam duab⁹ differentijs. videlʒ motu sm locuz: τ in eo φ est itelligere τ discernere τ sentire. τ subdit φ vr aūt itelligere τ sape esse tanq̄ quoddam sentire: qr in vtrisqꝫ his. i. tam p intelligere q̄ per sentire aia iudicat τ cognoscit aliqd hoꝝ que sūt. i. de entib⁹. ¶ Notādū aūt φ si aia nō distinguit nisi duab⁹ differentijs. videlʒ motu τ cognitione: vt dicebāt antiq: ita φ vna dr̄ia aie sumat ex eo qd est p̄ncipiuz mouēdi. alia vō ex eo qd est p̄ncipiū cognoscēdi. igit si nō sūt nisi he due dr̄ie oportet oēm cognitionē aie ptinere ad vnū genus τ eē quodāmō vnū: qr si cognitiones anime essent ples τ diuerse differētie aie eēnt ples q̄ due: qr vna eēt dr̄ia put aia esset p̄ncipium mouēdi: secūda esset put esset p̄ncipiū cognoscendi sm cognitionē vnā. τ tertia esset put esset p̄ncipiū cognoscendi sm cognitionē aliā. igit si motus sm locū non facit nisi vnam differētiā: τ cognitio non facit nisi vnā differentiam oportʒ φ ois cognitio aie sit quodāmodo vna cognitio: τ qr aia cognoscit per sensum. τ per intellectū eadem erit cognitio sensitiua τ intellectiua: τ idem erit sensus qd itellectus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et antiqui sape τ sentire idem esse aiunt: sicut Empedocles dixit ad p̄sens voluntas augetur τ in hominibus τ in alijs: vn̄ eis semp sapere altera prestat.

¶ Ostēdit hoc idē per opionē Empedo. dicēs: φ τ antiqui aiunt idez esse sape τ sentire: sicut Empedo. dixit: qui vult φ ad p̄sens. i. ad p̄sens tēpus τ ad p̄sentē horā volūtas augetur τ in hoib⁹ τ in alijs si alia ab hoie habēt intellectuz: vnde eis tam hoib⁹ q̄ alijs sup. diuersitas tēporis vel horaruz semp p̄stat sapere altera. i. diuersa: qr sm Empedo. sm φ diuersificabat tēpus τ hora: sic diuersificabat nostrum sape: τ nostrū intelligere: sed hoc non eēt nisi intellectus esset sensus: ergo ex opinione Emped. pʒ antiquos opinatos fuisse intellectū esse sensum. ¶ Notādum aūt φ dubiū est apud quosdā. vtruz aliqua aīalia ab hoie habeant intellectuz: hoc aūt cōsurgit ppter duo. p̄mo ppter ipsa corpora supcelestia que ponunt animata. volūt enīʒ quidā φ ex corpore celi: τ ex eius aia fieret vnuz sm esse ita φ celū esset aial: τ hoc vident sonare verba Auicēne i metaphysica sua dicētis φ celū est animal obediēs deo. secūdo hoc pōt cōtingere ppter quedā alia aialia: dicunt enim pigmei nō hoies esse: τ tamē dicunt hr̄e itellectū ab aliqbus. ideo phs hic ait: φ in hoibus τ in alijs animalib⁹ auget voluntas ad p̄ns sup. si aliqua alia animalia ab homine habeant intellectuz.

Dubitaret forte aliqs. vnde segtur ista cōclusio φ si volūtas hois auget ad p̄sens φ intellect⁹ sit sensus. ¶ Dicēdū φ sicut appetitus nālis segtur formā nālē sic appetit⁹ aie segtur formā apphēsam. nam sicut ad formaz grauis segtur inclinatio ad aliquē motū vt ad deorsum: sic ad formā apphēsam se-

quāſ iclīatio ad aliquē motū vt ad fugā ſi illa forma app
bedaſ ſub rōne nociui vel ad ꝓſecutionē ſi app̄bēdaſ ſub
rōne ꝓficui:ꝛ illa iclinatio ſequēs app̄bēſam formaꝫ dicit
appetit⁹ anime.cū igiſ duplex ſit cognitio:ſenſitiua ſ.ꝛ in
telleciua:vt ſupra dicebaſ:duplex erit appetitus:ſenſiti
uus.ſ.ꝛ intellectiuus:appetit⁹ aūt intellectiuus dr̄ volun
tas:ꝛ q2 volūtas ſeqtur cognitionē intellectiuā:idē erit iu
dicium de itellectu ꝛ volūtate:quare ſi volūtas eſt vtus or
ganica ꝛ corporalis erit ꝛ itellect⁹.dicere aūt ꝙ voluntas
augeſ ad p̄ſens tēpus cum tēpus ſit paſſio motus celeſtis:
eſt dicere ꝙ voluntas augeatur ꝛ minuaſ ſm motum ce
leſtē.vel eſt dicere ꝙ volūtas ſit ſubiecta celeſti motui:ſꝫ
nihil directe ſubyciſ celeſti motui:vel motui corporis ali
cuius niſi qd̄ eſt qd corporale:erit igiſ ſm hoc volūtas vir
tus corporalis ꝛ organica:ꝛ per ꝯñs itellect⁹:erit etiā vir
tus corporalis ꝛ organica:ꝛ q2 tota differētia iter itellectū
ꝛ ſenſum eſt:q2 intellect⁹ nō eſt vtus organica:ſed ſenſus:q
ponit intellectū virtutē organicā:dicit intellectū eſſe ſen
ſum.dicēs ergo ꝙ voluntas hoīs augeſ ad p̄ſens tēpus:ꝛ
dicēs ꝙ diuerſitas tēporis facit nos altera.i.diuerſa ſape
ꝛ intelligere:vt pꝫ ponit intellectū eſſe ſenſum qd̄ declara
re volebamus.℄ Deinde cū dicit.

℄ Idē aūt his vult:ꝛ illud qd̄ eſt homeri.Ta
lis.n.intellect⁹ eſt in terrenis hoīb⁹ qualē ducit
in diē pater viroꝝ́qꝫ deoꝝ́qꝫ.

℄ Oſtēdit hoc idē per opinionē Homeri dicēs:ꝙ idē autē
his vult ꝛ id qd̄ eſt Homeri.nam id qd̄ eſt dictū Homeri
ꝯcordat cum his dictis Empe.ꝙ itellect⁹ ſit ſenſitiua.dice
bat.n.Homerus ꝙ talis itellect⁹ eſt in terrenis hoīb⁹ qlē
inducit in die pater viroꝝ deoꝝ́qꝫ.i.ſol.℄ Notādū autē
ꝙ ſol dr̄ pater viroꝝ.i.hoīuꝫ:q2 facit ad generationē hoīs.
Iuxta illud ph̄i 2° phy.homo generat hoīem ex materia:
ꝛ ſol.dr̄ etiā ſol pater deoꝝ.i.planetaꝝ:q2 oēs plāete reci
piunt lumē a ſole.℄ Notandū etiā ꝙ dicebat Homerus
hoīeꝫ hr̄e talē voluntatē qualē adducebat ſol in die:q2 ſol
potiſſime eſt planeta diurnus ꝛ non niſi de die ſtat ſupra
hemiſperiū nr̄m:ꝛ iō potiſſime de die hꝫ effectū ſup nos.

Dubitaret forte aligs:vtruꝫ intellect⁹ noſter
ſubyciaſ motui ſolis:vel mo
tui ſupceleſtiū corpoꝝ.℄ Dicēduꝫ ꝙ cum ſol ꝛ vniuerſa
liter oīa ſupceleſtia cū ſint res corporales directe non poſ
ſint habere dominiuꝫ niſi ſup corporalia:ꝛ q2 Homerus
ſimpliciter ꝛ abſolute ꝓfitebaſ intellectū noſtrū eſſe ſub
iectum motui ſolis oportebat ipſum cōcedere intellectuꝫ
eſſe virtute corporalē:ꝛ per ꝯñs cogebaſ cōcedere intelle
ctum nō differre a ſenſu:debemus enim diligēter notare
ꝙ ſemp actiua ſm ꝙ hꝫ ſunt formaliora paſſiuis:q2 ſem
per agēs agit vt eſt in actu:ꝛ vt eſt quid formale ꝛ ſemper
patiēs patiſ:vt eſt quid in potētia:ꝛ vt induit quādā rōnē
materie:ꝛ q2 imaterialia ſunt ipſe forme intellect⁹.ſ.q eſt
virtus imaterialis ſimpliciter eſt formalior omni corpo
re ꝛ directe nulli actioni corporali pōt eſſe ſubiect⁹ aſſere
re ergo ſimplr̄ ꝛ abſolute ꝙ talis intellect⁹ inſit hoībus
qualē adducit ei ſol vt aſſerebat Homerus:eſt aſſerere in
tellectum eſſe virtutē corporalē:ꝛ per ꝯñs ſenſum.cuꝫ er
go queriſ vtrū intellectus noſter ſubyciaſ motui ſolis vl̄
motui ſupceleſtiū corpoꝝ:patet ꝙ directe hoc eſſe nō po
teſt:q2 per intellectū directe non ſubyciunſ ſtellis:immo
ſm Ptholomeū in cētiloquio ſuo ſapiēs domiabiſ aſtris
indirecte tamē intellect⁹ noſter aliquo modo ſubyciſ ſup
celeſti motui.nā lꝫ intellect⁹ noſter non ſit fantaſia:nunq̄
tamē eſt ſine fantaſia:q2 nihil poſſumus intelligere ſine
fantaſia.leſo organo fantaſie impediſ opatio intellectus.
igiſ cum fantaſia ſit virtus organica ꝛ corporalis:ꝛ p ꝯñs
ſit ſubiecta motui ſupceleſti oportet intellectuꝫ niſi non
directe:ꝛ in ſe:ſed indirecte:ꝛ ꝓpter fantaſiā hēre aliquaꝫ
ordinationē ad ſupceleſte corpus:ita ꝙ per motū ſupceleſ
tis corporis poterit aliqua leſio cauſari in organo fanta
ſtico qua leſione cauſata impediſ opatio itellectus:qua
re quodāmodo indirecte itellectus noſter ſubyciſ ſupce
leſtium motibus.℄ Deinde cum dicit.

℄ Omnes enim hi intelligere corporeum ſicut
ſentire opinantur.Et ſentire ꝛ ſape ſimile ſimi:
ſicut in ſupiorib⁹ rōnib⁹ determinauimus.

Cō.151.

℄ Oſtēdit hoc idē.videlꝫ ꝙ antiq ph̄i opinati ſunt intelle
ctum eſſe ſenſum ex modo cognoſcēdi:quē dicebāt hābe
re aīam dicēs.ꝙ oēs enim hi.i.oēs antiqui ph̄i opinaban
tur itelligere eſſe qd corporeū:q2 ſicut ꝛ ſentire:ſic ꝛ ſape
ſm eos fiebat:q2 ſimile cognoſciſ ſimili:ſicut determina
uimus in rōnibus ſm pncipiū.i.in rōnibus:quas diximus
in pncipio.i.in p̄mo libro:tūc ergo ſupplēda eſt ratio.ꝙ h
eſſe non poſſꝫ niſi itellectus eēt ſenſus.ergo antiq ph̄i po
ſuerūt intellectū eſſe ſenſum.℄ Notādū aūt ꝙ vt in pri
mo libro tāgebaſ ſm antiquos ph̄os oīs cognitio fiebat.
q2 ſimile ſimili cognoſcebaſ.adeo vt aīa cognoſceret oīa
ponebāt eam cōpoſitā ex omnib⁹.ponebāt.n.eam cōpoſi
tam ex terra ꝛ aqua ꝛ ex alys elemētis vt p terraꝫ cogno
ſceret terrā:ꝛ per aquā aquā:ꝛ ſic de alys.ponebant ergo
ꝙ oīs cognitio fieret per quādā ſimilitudinē corpalē:nec
diſtinguebāt de ſenſu ꝛ intellectu:ſed tam ſentire q̄ꝫ intel
ligere dicebāt fieri per ſimilitudinē corporalē ꝙ eſſe non
poſſet:niſi eēt intellectus virtus corporalis:ꝛ per ꝯñs niſi
eēt ſenſus.ergo ex ipſo modo cognoſcēdi quem dicebant
antiqui habere animā:oportebat eos cōcedere ꝙ idē eēt
ſenſus ꝛ intellectus.℄ Deinde cuꝫ dicit.

℄ Et tamē oportuit ſimul ipſos de deceptione
dicere:magis ꝓpriū.n.eſt aīalib⁹:ꝛ plimū tp̄s
in hoc perficit anima.

℄ Improbat opinionē antiquoꝝ oſtēdens intellectū non
eſſe ſenſuꝫ:circa qd̄ duo facit.q2 p̄mo deſtruit ꝛ improbat
opinionē antiquoꝝ:quātū ad modū ponēdi.ſcd̄o deſtruit
ꝛ improbat ipſam opinionē in ſe oſtēdēs intellectum non
eſſe ſenſum ibi.(Nō qdē igiſ)℄ Ad euidētiam aūt p̄me
portis ſciēdū ꝙ vnus modus ponēdi quare antiq dicebāt
intellectū eſſe ſenſuꝫ fuit:q2 credebāt ꝙ per ſimilitudinē
corporalē ſimile ſimili cognoſcereſ:circa h ergo duo facit:
q2 p̄mo increpat hūc modū ponēdi.ſcd̄o remouet quādā
cauillosaꝫ reſponſionē quē poſſet fieri:circa illud qd̄ dixe
rat ibi.(Unde neceſſe)ꝯtinueſ aūt ſic.ph̄i in tradēdo mo
dum cognitionis anime ſolū tradiderūt qualr̄ anima ſcit
ꝛ cognoſcit:q2 dicebāt ꝙ ſimile ſimili cognoſcebaſ:nō tn̄
dixerūt qualiter aīa ignorat ꝛ decipiſ:ꝛ tamē dicendo de
cognitione anime oportuit ſimul ipſos dicere de deceptio
ne ꝛ maximo magis oportuit eos dicere de deceptione q̄ꝫ
de cognitione:q2 magis ꝓpriuꝫ eſt animalib⁹ ignorare q̄ꝫ
ſcire ꝛ plurimū tēpus anima pficit in hoc.i.ignorātia q̄ꝫ in
ſcia:cōiter.n.hoīes per plus tēporis ſunt ignorātes q̄ꝫ ſciē
tes.℄ Deinde cum dicit.

℄ Unde neceſſe eſt:aut vt quidam dicunt:oīa
que videntur eſſe vera.aut diſſimilis tactū dece
ptionē eē.Hoc.n.contrariū ei qd̄ ſimile ſimili
cognoſcere.Videſ aūt ꝛ deceptio ꝛ ſcia con
trariorum eadē eſſe.

℄ Remouet quādā cauillosam rñſionē poſſibilē fieri cir
ca illud qd̄ dixerat dicēs.vñ ſupple:q2 antiqui nihil locuti
ſunt de deceptione neceſſe eſt:aut dicere:vt qdam dicūt
oīa que videnſ vera eſſe.ita ꝙ verū ſit in apparendo:ꝛ ꝙ
aīa nunq̄ decipiaſ:aut neceſſe eſt eos dicere deceptionē

esse tactum.i.per tactum dissimilis.hoc.n.vz.decipi p dissimile 3riũ est ei qḋ est cognoscere sile sili:sed hec cauillosa eũsio non põt stare:qr vř oũt ⁊ deceptio ⁊ scia eadẽ esse 3rioꝝ.si g̃ sile ptinet ad sciam.ptinebit ⁊ dissile:⁊ si dissile ptinet ad deceptionẽ ptinebit ⁊ sile. ❡ Notãdũ ꝙ si antiqui phĩ icreparenť de isufficiẽtia:qr dixerũt qualr aia cognoscit:⁊ nõ dixerũt qualr decipit ⁊ ignorat duplr se possent excusare.p̃ qr forte dicerẽt vt multi antiq dixerũt:ꝙ veꝝ erat i apparẽdo:ita ꝙ nihil eẽt veꝝ nisi qr appereť:sꝫ si qcqd appereret eẽt veꝝ nunq̃ aia decipeť:fm h̃ ergo nõ oportuit antiquos loq de deceptione:qr aia nunq̃ decipit. sed h̃ eũsio nulla est:qr vt dcm̃ est:planũ est ꝙ aia decipit ⁊ ignorat:imo magis ppriũ est ei ignorare ⁊ decipi q̃ scire qr plimũ tps apponit i ignorãtia q̃ in scia.2° se possent excusare antiq dicẽdo:ꝙ sicut aia cognoscit tãgẽdo vel attingendo sile sic decipit tãgẽdo vel attingẽdo dissile:nõ ergo oportuit antiquos dicere:qualr aia decipeť:qr cũ dixerũt ꝙ cognitio fit per sile satis dederũt itelligere ꝙ deceptio fit p dissimile.De pma g̃ eũsione nõ curat phs:qr apparet ipo facto nulla esse.Sed hãc secũdã eũsionẽ destruit ostẽdens nõ esse veꝝ:ꝙ si sile facit ad sciam ꝙ dissile ptineat ad ignorãtiã:qr eadẽ vř esse scia ⁊ deceptio 3rioꝝ.cũ g̃ sile ⁊ dissile sint 3ria.vł ambo ptinebũt ad sciam:ita ꝙ si vnũ sciať:⁊ aliud scieť:vel ambo ptinẽt ad deceptionẽ ⁊ ignorantiã:ita ꝙ si circa vnũ cadit exceptio cadet ⁊ circa aliũ. oĩo ergo sunt repħẽsibiles antiq nihil dicẽdo de deceptione aĩe:nec poterãt se excusare:ꝙ si cognitio fiebat per sile ꝙ deceptio fieret per dissimile vt per habita est manifestum. ❡ Deinde cuz dicit.

Tõ. 152. ❡ **Qr quidẽ igiť nõ idez sit sape ⁊ sentire:manifestum est:hoc quidẽ.n.in oĩb⁹ est:illud autez in paucis animaliuz est.**

❡ Improbata positione antiquoꝝ q̃tũ ad moduz ponẽdi improbat eã in se ostẽdẽs itellectũ nõ esse sensum. ❡ Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ ꝙ circa itellectũ tria est ꝯsiderare: videlꝫ ipm appħẽdere per itellectũ qḋ põt dici itelligere. ⁊ ipm iudicare per itellectũ qḋ põt dici sape.tertiũ est ipꝫ opiari:qḋ seqtur appħẽsionẽ ⁊ iudiciũ itellect⁹:sic ⁊ circa sensum tria est ꝯsiderare.naz prima est ibi ipm pati a sensibili ⁊ recipe spẽs.2° est ibi ipm iudicare de re sensibili.3° est ibi ipsa fantasia que est mot⁹ factus a sensu:⁊ q̃ seqť passionẽ factã a sensibili ⁊ iudiciũ ipsius sensus. ❡ Est tñ aduertẽdũ ꝙ ipm appħẽdere per intellectũ põt hr̃e ppriuz nomẽ:⁊ põt dici itelligere.⁊ ipm iudicare p itellectuz põt hr̃e ppriũ nomẽ:⁊ põt dici sape:sed ipm pati a sensibili dř qộdã sentire:⁊ ipm iudicare de sensibili dř quoddã sentire:ita ꝙ nõ sunt ibi noĩa distĩcta.tria g̃ facit phs:qr pmo ostẽdit ꝙ itellect⁹ nõ sit sensus:qr sape non est sentire.i.qr iudicare p itellectũ nõ est idez qḋ iudicare p sensum.scḋo ostẽdit ꝙ itellect⁹ nõ sit sensus:qr itelligere.i.appħendere p itellectũ nõ est idẽ qḋ sentire.i.appħẽdere p sensum.3° ostẽdit ꝙ itellect⁹ nõ est sensus:qr opio que seqť appħẽsionẽ ⁊ iudiciũ itellect⁹ nõ est idẽ quod fantasia que seqť apprehẽsionẽ ⁊ iudiciũ sensus.2° ibi.(Sed neq3 itelligere). 3° ibi.(Fantasia.n.)dicit ergo ꝙ qdẽ g̃ nõ idẽ sit sape.i.iudicare p itellectũ:⁊ sentire.i.iudicare p sensum:manifestũ est:qr hoc qdẽ.i.sentire ⁊ iudicare p sensum est in oĩb⁹ aialib⁹:illud aũt.i.sape ⁊ iudicare p itellectũ est in paucis aialium.tũc ergo supplẽda est rõ:ꝙ si sape.i.iudicare p itellꝫ non est sentire.i.iudicare p sensum:itellect⁹ non est sensus vt antiq opinabanť. ❡ Deinde cum dicit.

❡ **Sed neq3 intelligere in quo est ⁊ recte ⁊ non recte. Recte quidem prudentia:⁊ scientia:vt opinio vera:non recte autem cõtraria hoꝝ neq3 hoc est idem cum ipso sentire. Sensus qdẽ .n. ppꝛioꝝ semp verus est:⁊ in omnibus inest aialibus:intelligere aũt ꝯtingit ⁊ falso:⁊ nulli inest cui non ⁊ ratio.**

❡ Ostẽdit hoc idẽ alia rõne.d.ꝙ neq3 itelligere.i.neq3 appħendere p itellectũ in quo itelligere est recte ⁊ non recte: recte qdẽ est prudẽtia scia ⁊ opio vã:nõ recte aũt 3ria.i.p 3ria hoꝝ.nã p prudẽtiã sciam ⁊ opionẽ verã itelligim⁹ recte:p 3ria aũt hoꝝ nõ recte:neq3 aũt hoc.i.neq3 ipm itelligere.i.appħẽdere p itellectũ est idẽ cũ ipso sentire.i.cũ apprehẽdere p sensum:qr sensus qdẽ ppꝛoꝝ semp est verus ⁊ iest oĩb⁹ aialibus:itelligere aũt ꝯuenit ⁊ falso:⁊ nulli inest cui non inest ratio.

Dubitaret forte aliqs quomõ sensus ppꝛioꝝ semper est verus ⁊ nõ intellectus. ❡ Dicẽdũ ꝙ sensus ⁊ itellꝰ:vt cõmẽtator inuit mõ opposito cõparanť iste aũt modũ oppõnis:ex h̃ sumiť:qr alr itelligit itellꝰ:⁊ alr cognoscit sensus:qr itellꝰ itelligit formãdo sibi aliquẽ ꝯceptũ ⁊ aliquã diffõnẽ ide est ꝙ nomẽ:⁊ id qḋ est in voce est nota ⁊ signũ ei⁹ qḋ est in mẽte:qr accipiẽdo diffõnẽ large pro oĩ ꝯceptu rõ quã signat nomẽ diffõ.vt dř 4° meta.itellꝰ g̃ itelligit formãdo sibi diffõnẽ aliquã vel ꝯceptũ sꝫ sensus in sentiẽdo nullũ ꝯceptũ ⁊ nullam diffõnẽ format:sed solũ sentit ex eo ꝙ imutať a sensibili:ex hac aũt dřia seqť ꝙ sensus cõpareť ad sensibilia cõia mediãtib⁹ sensibilib⁹ ppꝛijs sꝫ itellect⁹ ecõtrario cõpareť ad itelligibilia ppꝛia mediãtibus itelligibilib⁹ cõib⁹.nam si sensus ex hoc sentit qr imutať a sensibili cum sensibilia cõia nõ imutãt sensum nisi mediãtib⁹ sensibilibus ppꝛijs: sensus pmo ⁊ pncipalr sentit sensibilia ppꝛia ⁊ mediãtib⁹ illis sentit cõia:sed itellꝰ:vt dcm̃ est:itelligit formãdo sibi aliquẽ ꝯceptũ vel aliquã rõnẽ:⁊ qr rõ ⁊ ꝯceptus supioꝝ ⁊ cõium claudiť ⁊ reseruať in rõne:⁊ in ꝯceptu iferioꝝ ⁊ particulariũ vel ppꝛioꝝ:ratio cõmuniũ ⁊ supioꝝ põr est rõne iferioꝝ ⁊ ppꝛioꝝ:quare si itellect⁹ itelligit formãdo sibi rõnem ⁊ ꝯceptũ:sicut ratio cõmuniũ põr est rõne ppꝛioꝝ:sic intellect⁹ pius ferť in itelligibilia cõia ⁊ mediãtibus illis ferẽ in itelligibilia ppꝛia:ita ꝙ sunt nobis nota ꝯfusa magis:vt dř in p̃ phy.⁊ hõ intelligibilia cõia se habẽt quasi locus ianue in domo quẽ nullus ignorat:vt dicit cõmẽtator 2° meta.dicamus g̃ ꝙ circa illud in qḋ imediate ferť potẽtia directe nõ cadit error:sꝫ magis error cadit circa illa in que ferť mediate ⁊ ex ꝯñti.ppter qḋ apparet veram esse sniam cõmẽtatoris:ꝙ sensus nõ errat circa sensibilia ppa in que ferť imediate.sꝫ magis errat circa sensibilia cõmunia in que ferť mediãtib⁹ sensibilib⁹ ppꝛijs.iudicabimus .n.p sensum magnitudinẽ aliquã eẽ decẽ pedum que non erit octo pedũ:in hoc aũt maxime erramus p sensũz circa sensibilia cõia:vt circa hoc quãta sit magnitudo.in itellectu aũt ecõtrario accidit.nã itellꝰ nõ errat circa itelligibilia cõia i que ferť imediate.sꝫ magis errat circa itelligibilia ppa in que ferť mediãtib⁹ itelligibilib⁹ cõib⁹.Est g̃ itẽtio phĩ dicere ꝙ sentire.i.appħẽdere p sensum.nõ est idez qḋ itelligere.i.apprehẽdere per intellectũ:tum qr nõ erramus circa sensibilia ppꝛia:erramus aũt circa intelligibilia ppꝛia:tum etiã qr sensus inest oĩbus animalib⁹:intelligere aũt non inest oĩbus:tũc ergo supplenda est ratio ꝙ si sentire.i.apprehendere per sensum non est idem qḋ intelligere.i.qḋ appħẽdere p itellectũ:itellect⁹ nõ ẽ sensus:qḋ pbare volebamus. ❡ Deiñ cum dicit.

❡ **Fantasia enim alterũ est ⁊ a sensu:⁊ ab intellectu. Et hoc non fit sine sensu:⁊ sine hac non est opinio.** Com. 153.

❡ Ostẽdit ꝙ intellꝰ non sit sensus:qr fantasia que sequiť

ipsiuz sentire non est idem qd opinio que est pria ad itelligere. duo ergo facit: qz pmo ostendit quo se hēat fantasia ad sensum τ ad itellectu: τ ad opionē. 2° adducit rōnes ostēdentes q nō est idē opio qd fantasia ibi. (Qz aūt nō est eadē) dicit ergo q fantasia.n.est τ altez gd a sensu: τ est gd alteruz ab itellectu: τ etiā h.i.fantasia: nō est sine sensu: τ sine hoc .i.sine fantasia nō est opio. ¶ Notādū aūt q cū fantasia sit gdā mot⁹ fact⁹ a sensu nō est idē qd itellect⁹: qz itellect⁹ nō est hō mot⁹: nec etiā fantasia est idē qd sensus: cum sit mot⁹ fact⁹ a sensu. ¶ Aduertēdum nī q lz fantasia nō sit sensus: nī qz est mot⁹ fact⁹ a sensu sine sensu esse nō potest. ¶ Notādū ēt q sine fantasia nō est opio. nā nisi esset fantasia: τ nisi itelligerem⁹ cum fantasmate non itelligerem⁹ cū discursu: sed simplici ituitu: τ clare cognoscerem⁹ gditates rerū: quare in nobis nō eēt pprie opio: sed scia. gb⁹ ergo nō iest fantasia: nec opio. Rursus ex eo qd hēm⁹ fantasiā alicuius rei: nō oz q illud sit: sed sufficit q illud appeat nob esse: sic etiā ex eo q hēmus opionē nō oz q illud sit: lz sufficit q illud videat nobis eē: sine fantasia: ergo non erit opio qz nisi eēt fantasia. per quā pōt nobis appere qd nō est: nō eēt opio per quam posset cōtingere q nobis videatur qd non est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qz aūt non est eadē fantasia τ opinio: manifestum est: hec quidē enim passio in nobis est: cū volumus. Preoculis enim est facere sicut in recordatiuis positi idolū sunt facietes. Opinari autem non in nobis est: necesse enim falsum: aut verum dicere.

¶ Adducit rōnes ostēdētes q opinio nō sit fantasia: circa qd duo facit fm q duas rōnes adducit. 2° ibi. (Amplius aūt) Dicit ergo q aūt nō eadē est fantasia τ opio: manifestū est: q hec gdē.i.fantasia.est passio in nob.i.i ptāte nostra. est.n.cū volumus p oculis.i.statim facere.i.formare nob fantasiā. possumus.n.formare nobis p fantasiā mōtē aureum vel eneum: ac si esset ante oculos nostros sicut positi in recordatiuis .i.sicut hoies cum volūt recordari sunt facietes.i.formantes sibi idolū τ fantasiā de reb⁹ pteritis sicut volūt. fantasiari ergo est in ptāte nrā. opinari aūt nō est in nobis.i.in ptāte nrā: qz necē est falsum: aut verū dicere .i.necesse est hēre rōnē falsum aut vez dicētē si debeamus aligd opiari. ¶ Notādū aūt q rō que facit nos opinari lz possit esse va τ falsa: tñ semp oz q credat esse va: τ qz nō ē in ptāte nrā semp hēre talē rōnē: nō est in ptāte nrā opinari cū volumus: tūc ergo supplēda est rō: q si fantasiari qd est in ptāte nrā. nō est idē qd opinari: qz illō nō est in ptāte nrā: fantasia nō est opinio. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 154.

¶ Amplius autem cum opinamur difficile aliquod: aut terribile statim cōpatimur. Similr aūt est τ si cōfidendū: fm fantasiā aūt silr non habemus: sicut si essemus ꝯsiderātes in pictura difficilia τ confidentia.

¶ Adducit secūdā rōnē: circa qd tria facit: qz pmo adducit hāc rōnē. 2° excusat se q determiare sufficiēter de istis acceptionib⁹ itellect⁹ nō spectat ad pñs negociū. 3° epilogat circa determinata. 2° ibi (Sūt aūt τ ipsius) 3° ibi (De eo aūt) dicit ergo q amplius aūt cū opinamur aligd difficile: aut terribile statim cōpatimur .i.statim sequit passio: τ timor in appetitu: silr aūt est: τ si opinamur aligd ꝯfidendū statim sequitur spes in appetitu. fz fantasiā aūt silr nos hēmus: sic si essem⁹ ꝯsiderātes in pictura difficilia τ ꝯfidētia: qz ad talē fanta⁹. nō oz q sequat passio aut spes in appetitu.

Dubitaret forte aligs: qz ad nrm imaginari nō oz q sequat passio in appetitu: sed ad nrm opinari: qz ad nrm opinari seqt spes: vt fuga: ad nrm vō imaginari nō. ¶ Dōz q lz res sint cognite vt sunt in nobis: sunt tñ volūte τ appetunt vt sunt in seipsis: τ qz ea que opinamur credim⁹ in re sic eē: ea aūt que imaginamur: nō oz q credamus in re sic eē: sz p imaginatione apparent nobis silitudines rez: sic in picturis nō apparent nob ipse res: sz rez silitudines. ide est ergo q fm opinionē mouet appetit⁹: nō aūt oz q moueat fz apphēsionē imaginatiuā vel fm fantasiā. Tūc ergo supplēda est rō phi q si fantasia que est pria ad sentire non est opinio que est pria ad intelligere: intellectus non ē sensus: qd pbare volebamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sūt autem τ ipsi⁹ acceptionis differētie sciētia τ opio τ prudētia: τ cōtraria hoz de quorum differētia altera sit ratio.

¶ Ait q determiare sufficiēter de istis drijs τ de istis acceptionib⁹ itellēs nō spectat ad hūc libz: sed ad 6m ethy. io ait q sunt aūt drie ipsi⁹ acceptōis itellēs scia: τ opio: τ prudentia: τ ꝯria hoz de quoz differentia sit altera rō .i.refuet ad 6m libz ethycoz. ¶ Ultimo cum dicit.

Cō. 155.

¶ De eo aūt qd est intelligere: qm alterum est ab eo qd est sentire: huius autez aliud fantasia esse videt: aliud opinio. De fantasia determinantes sic: τ de altero dicendū est.

¶ Epilogat circa determinata: τ ꝯtinuat se ad dicēda. d. de eo aūt qd est itelligere dcm est: qm altez est ab eo qd ē sentire: τ subdit q hō aūt.i.seqns itellm τ sensuz: aliō vr esse fantasia: vt seqns sensuz: aliō opio vt seqns itellm: τ addit q determinātes de fantasia: sic.i.hoc mō dicendū est τ de altero.i.de itellectu in quo ꝯtinuat se ad dicēda: qz h mō ꝓsequet: qm p⁹ determiabit de fanta⁹: τ postea de itellu.

Si igitur fantasia est fm quam fantasma aliquod nobis fieri dicimus: τ si non aliquod fm metaphoram dicimus: vna quedam potentia est harū aut habit⁹ fm quē discernimus: aut veruz: aut falsum dicim⁹: huiusmodi aūt sunt sensus: opinio: scientia τ intellectus.

¶ Postq phs sepauit fluz ab itellu. Jn pte ista sepat fantasiā ab itellu: sepando aūt fātasiā ab itellu gra h⁹ sepat fantasiā a boib⁹ aliis circa qd tria fac: qz p enumerat quior q vñr eē fantasia τ cū gb⁹ fantasia vr hre aliqlē ꝯuenietiaz. 2° ondit q nullū hoz est fan[illegible]. 3° inuestigat τ ingrit quō hēat eē fantasia: τ gd sit fantasia. 2° ibi. (Et gdē igr) 3° ibi (Sz qm est moto h) dic ergo si igr est fantasia fz quā aliqd fātasma.i.aliq appitionē: τ aliqd idolū dicim⁹ nob fieri: τ si fanta⁹ nō dicimus qd sit aligd fm metaphorā.i.si fantasia nō accipit metaphorice: fz ppe est vna gdā po⁹ harū potētiaz: aut est vn⁹ hit⁹ fm quā patētiā vel fm quē hitus discernim⁹ aut vez: aut falsuz. dicim⁹ aūt q hō sunt fsus opio scia: τ itells. ¶ Notādū aūt q ois illa vi⁹ p quā apparent nob aliq est vt⁹ p quā discernim⁹ aut vez: aut falsuz: fātasia āt si accipiat ppe: cū dicat a phanos qd ē appitio: ē vt⁹ p quā nob appent fantasmata τ idola: oz q fātasia sit aliq vt⁹ p quā discernim⁹ aut vez: aut falsuz: τ qz vez aut falsum discernim⁹ p h quior. videlz p sensum opionē sciaz τ itellectū: ideo videt fantasia esse aliqd istoz quior.

Dubitaret forte aligs: qz vr q phs male h⁹ ꝯstiguat itellz a scia. nā accns nō fac nūez cū ppo subo. cū ergo scia hēat eē in itellu tanq i subo nō ppe ponit in nūez cū subo ipo: qre nō dz diuidi ꝯ ipm. ¶ Dōz q vt supra tetigim⁹ qm po⁹ fert in aliq ime-

diate: et in aliq̄ mediate. Illud in qd̄ fert̄ imediate sortitur nomē potētie: illud vo in qd̄ fert̄ mediate nō sortit̄ nomē po^e: sz bz aliqd̄ spāle nomē: vt qr volūtas fert̄ in finē imediate ipe mot^9 in finē dr̄ voluntas. mot^9 vo in ea q̄ sunt ad finē sortit̄ spāle nom̄ et vocat̄ electio: vñ dr̄ 3° ethy. q̄ volūtas est finis: electio vo eoꝝ q̄ sunt ad finē. sic qr itell's imediate fert̄ in p̄n^a mediate vo fert̄ in ꝯnes bitualis cognitio p̄ncipioꝝ sortit̄ nomē potētie: et vocat̄ itell's: sz habitualis cognitio ꝯnū sortit̄ spāle nomē. et vocat̄ scia. itell's ḡ i hoc loco nō accipit̄ pro ipsa po^a intellectiua: sz pro ipa bituali cognitione p̄ncipioꝝ: et qr habit^9 p̄ncipioꝝ est distict^9 ab habitu ꝯnū: recte itell's diuidit̄ ꝯ sciam: q̄ aūt debeat sic intelligi: p3 p Cōmē. q̄ ait: q̄ p itell'm intelligit ppōnes: p sciā3 vo illud qd̄ puenit ab eis ppōnes. n. ppe vocant̄ p̄misse vel p̄ncipia. dr̄. n. ppō q̄si pro alio posito: h̄ aūt sūt p̄misse que ponunt̄ p alio: vt pro ꝯne: ea aūt q̄ sequunt̄ ex ipsis sunt ꝯnes. intell's ḡ q accipit penes ppōnes accipit penes p̄ncipia et est bit^9 p̄ncipioꝝ. scia vo q̄ accipit̄ penes ea q̄ sequunt̄ ex eis: accipit penes ꝯnes: et est habit^9 ꝯnū: ex h̄ āt pōt apparere mēs ph̄i: cū ait q̄ fanta^a accepta ppe vr̄ esse aliq̄ po^a: aut aliqs bit^9 de nūero illoꝝ q̄tuor. fec. n. mentionē d po^a et bitu: qr iter illa q̄tuor aliqd ꝯnumerat̄ qd̄ ē po^a: vt sensus: aliqd vo qd̄ est bit^9 vt scia et itellectus.

Ulterius forte dubitaret aliqs: qr cū ph̄s nō accipiat hic itell'm p po^a: sz itell'm sciam et opionē accipiat p his q̄ hñt esse in po^a intellectiua vr̄ q̄ fuerit isufficiēs: qr multi alij bit^9 ab istis hñt eē in intellectiua po^a. nā i itellectu est prudētia: sapia: et plura alia q̄ enūerare nō expedit. q̄re si sepat ph̄s fantasiā ab itellu: scia et opione: debuit eā separe a sapia: prudētia: et ab alijs bitib^9 intellectualib^9. ¶ Dicēdū q̄ f̄m quosdā: iō ph̄s fecit mētionē de his: et nō de alijs habitib^9 itellectualib^9. qr suo tpe nōdū erāt sciti illi alij bit^9. sz ipe postea in 6° ethy. vbi determinat de habitib^9 itellectualib^9: fac̄ ex eis spāle capl'm. possum^9 tñ alr̄ dicere. nā oēs habit^9 itellectuales. et oēs acceptiōes: vl' oēs dñie eoꝝ que sunt in intellectu aliq̄ mō dant̄ itelligi p hec tria. v3. p intell'm: sciā3: et opionē. nā ois cognitio intell's vel est dubia: vel est certa. si est dubia dat̄ intelligi p opionē. si aūt sit certa vel erit de p̄ncipijs: et tūc dat̄ intelligi p itellectū: vel est de ꝯnib^9: et tūc dat̄ intelligi p sciam: q̄ aūt sit tāta diuersitas bituū intellectualiū est qr tā respectu p̄ncipioꝝ q̄ ēt ꝯnū: pñt accipi diuersi habit^9: qr diuersa sunt gña p̄ncipioꝝ: qr q̄dā sūt p̄ncipia agibiliū: q̄dā speculabiliū: sic et ꝯnū q̄dā sūt de factibilib^9 q̄dā de agibilib^9 q̄dā de speculabilib^9. sz h̄ ḡ ex pte itell's erit ars q̄ est recta rō factibiliū: et prudētia q̄ est recta ratio agibiliū: et scia q̄ pōt dici recta rō speculabiliū: sic ḡ diuersificādo p̄ncipia et ꝯnes: multo plura se tenēt ex pte itell's q̄ h̄ enumerent̄: sz tñ oia illa aliq̄ mō dant̄ intelligi p illa: qr ois certa cognitio p̄ncipioꝝ dat̄ itelligi per intell'm. ois certa cognitio ꝯnū dat̄ intelligi p scia3. ois cognitio itellectiua si sit dubia dat̄ intelligi per opinionē.

Ulterius forte dubitaret aliqs: q̄re maxime de his q̄tuor. v3. de intellu: scia: opinione: et sensu mētionē fecit. ¶ Dōz q̄ vt cōiter ponit̄ he q̄tuor v̄tutes cognitiue potissime note erāt apud antiq̄s: et h̄ pp̄ter opinionē platonis q reduxit h̄ q̄tuor ad nūeros. nā intell'z dixit h̄re rōnē vnī^9: sciā3 duoꝝ: opinione3 vo triū: sensum vo q̄tuor: qd̄ quomodo sit in p̄mo libro declarari h3: vbi h̄ positio recitat̄. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 156.

¶ **Quod quidem igit̄ non sit sensus: manifestū ex his est. Sensus quidem enim aut potentia: aut actus est: vt visus: et visio: fantasiatur aūt aliqd̄ et nullo hoꝝ existe: vt que in somnijs.**

¶ Postq̄ enūerauit illa q̄tuor q̄ qs forte crederet fātasiā eē. mō in pte ista ondit q̄ nullu3 illoꝝ est fanta^a. circa qd̄ tria facit: qr p̄ ondit q̄ fanta^a nō est sensus. 2° q̄ nō est itellect^9: nec scia. 3° pbat q̄ nō sit opinio. 2^a ibi. (At vo neq3). 3^a ibi. (Reliq̄t ḡ). circa p̄mū. 5. facit f̄m q̄ q̄nq3 rōnes adducit. 2^a ibi. (Postea f̄m potētiā) 3^a ibi. (Si vo ei). 4^a ibi (Postea hi q̄dē) 5^a ibi. (Amplius āt) dicit ḡ: q̄ q̄dē igit̄ fantasia nō sit sensus: manifestū est ex his: qr sensus q̄dē aut est po^a: aut act^9: vt visus. i. vt^9 visiua noiat sensu3 i po^a: et visio. i. act^9 vidēdi noiat sensum in actu: fantasiat̄ aūt aliqs nullo hoꝝ existe vt appet in fanta^a q̄ est in somnis. ¶ No tandū rōnē ph̄i in h̄ ꝯsistere q̄ p fantasiā apparēt nob aliqua in somnis: sz nec p sensum in actu: nec p sensum in po^a apparēt nob aliq̄ in somnis. ḡ fantasia nō est sensus i actu nec in po^a. ¶ Notādū ēt q̄ p sensum in actu nihil appet nobis in somnis: qr sensus nō sunt in actu suo dum dormimus. immo nobis dormientibus ligant̄ organa sensitiua et ligantur sensus nostri: nec etiam per sensum in potentia apparent nobis aliq̄ in somnis: qr sensus in po^a f̄m q̄ h̄ ē nihil nob repñtat. ¶ Nōn^m ēt q̄ si fan^a accipiat̄ ppe: nec ē s'sus: nec opio: nec aliqd illoꝝ 4^or: sz forte hēat aliq̄ ꝯuenietiā cū eis: et videat̄ eē aliqd illoꝝ 4^or. tñ si accipet̄ fan^a meta^ce et large p oi illa po^a vl' oi illo bitu p quē appet aliqd nobis: ois cognitio nr̄a est aliquo mō fantasia. qr p oēm talē cognitionē nob sp appet aliqd et innotescit. Dein cū dicit.

¶ **Postea scd̄m potentiam sensus quide3 semp adest viuētib^9: et non orbatis: fantasia aūt nō.**

¶ Adduc̄ 2^am rōnē. d. q̄ s'sus q̄dē sz po^am sp adest viuētib^9 et nō orbatis. i. nō puatis illo s'sur nā q̄diu hō nō puat̄ s'su visus tādiu iest ei po^a visiua: viuētib^9 ḡ sp iest s'sus i po^a fantasia āt nō iest. sp ḡ nō ē idē s'sus qd̄ fan^a. ¶ Nōn^m āt q̄ he. v. rōnes pbātes fātasiā nō eē s'sū nō eodē mō h̄ ꝯcludūt. nā p^a pbauit q̄ fan^a nō erat s'sus i actu: nec in po^a. h̄ aūt pbat q̄ fan^a in actu nō ē idē q̄ s'sus i po^a: qr fan^a i actu nō sp iest aialibus: sz s'sus i po^a iest sp eis: nisi forte puarent̄ vl' orbarent̄ illo s'su: vex qr nō orbat: pñt oi s'su. qr q̄diu viuūt tādiu iest eis s'sus tact^9: ḡ sp iest aialib^9 q̄diu viuūt aliqs s'sus in po^a et nō sp iest eis fan^a i actu. ḡ nō ē idē h̄ qd̄ illd̄. Dein cū dic.

¶ **Si vo ei qd̄ actu idē: oib^9 vtiq3 ꝯtingeret bestijs fantasiā inesse. Videt̄ aūt nō bestijs vt formice: aut api: aut vermi.**

¶ Adduc̄ ad h̄ 3^am rōnē. ondēs q̄ fan^a nō ē idē qd̄ s'sus in actu. d. si vo sup fan^a eēt idē et qd̄ ē i actu. i. eēt idē q̄ s'sus i actu ꝯtigeret vtiq3 oib^9 bestijs iesse fan^am. qr oib^9 bestijs ꝯtigit aliq̄m iesse s'su3 i actu: sz vr̄ supple fan^a nō inesse oib^9 bestijs vt formice: aut api: aut v̄mi. ¶ Nōn^m āt q̄ l3 hec rō adducat̄ ad pbādū q̄ fan^a nō sit s'sus in actu. arguit tñ q̄ nec sit s'sus i actu: nec i po^a: qr sz fanta^a nō iest oib^9 bestijs. qr nō iest aialib^9 ipfectis: vt api. v̄mi: et formice: s'sus āt i actu et i po^a s'situus iest oibus bestijs. ergo nullū hoꝝ est fanta^a.

Dubitaret forte aliqs: qr vr̄ ph̄s iplicare opp^m in adiecto: qr ait q̄ nō oib^9 aialib^9 iest fan^a sic s'sus. cū. n. fan^a sit mot^9 fact^9 a s'su: nō vr̄ posse q̄ aliqb^9 aialib^9 isit s'sus qb^9 nō isit fan^a. ꝯ. supra p̄n^m scd̄i. volebat ph̄s q̄ qb^9 s'sus iest: iest fā. et appetit^9. ¶ Dōz q̄ vt cōiter pōit̄ fā^a ē 2^x: ꝯteriata et ideteriata: ideteriata q̄dē ē mot^9 fact^9 a s'su: et inest oib^9 qb^9 iest s'sus. sz fan^a determiata nō iest nisi aialibus pfectis: pp̄ter qd̄ multis aialib^9 inest sensus qb^9 non inest talis fantasia: argumēta aūt pcedebāt vijs suis.

Ulterius forte dubitaret aliqs: qr et si de v̄mē possumus sustiere q̄ nō hēat fan^am d'terminatā de formica tñ et ape q̄ vr̄ agere opa prudētie: et i estate vr̄ ꝯgregare grana pp̄ hyemē: vt vr̄ nō possum^9 sustiere q̄ nō hēant fan^am determiatā: ad h̄ āt videt aliqs dicēte q̄ formica et apis agūt ex q̄dā iclīatōe nālī: nō q̄ ex imagiatōe futuri aliqd faciāt. vñ vt dīt nō fātasiāt̄. nisi q̄n mouēt̄: et dū

mouet a sensibili exteriori: et quia sic fantasiari est habere fantasiam determinatam. ideo ut aiunt talia animalia indeterminatam habent fantasiam: sed hec non videtur sufficere: quia agere ex inclinatione nature et ex instinctu nature omnibus conuenit bestiis: sed quia omnes bestie non directe ordinantur suis actibus: sed magis aguntur quam agant. sequitur .n. in suis actibus inclinationem factam a diuersitate celestium motuum vel inclinationem factam ab instinctu nature: sed per tanto dicitur vna bestia et unum irrationale animal habere fantasiam determinatam et non aliud: quia aliquibus animalibus abeuntibus sensibilibus fiunt fantasmata. et presentem imaginarino presente sensibili. aliqua vero non fit fantasia nisi eum actu mouent ab exteriori sensibili. ita quod in eis fantasia non est determinata et distincta: sed solum est motus factus a sensu. cum igitur apis sit memoria per quam reuertitur ad locum ubi fabricare inceperat: et cum formice insit memoria per quam reuertitur ad foueam ubi incepit congregare frumentum: cum memoria sit absentium et preteritorum: oportet hec imaginari et fantasiari absentibus sensibilibus: quare videtur habere determinatam fantasiam: et propter hoc commentator hanc difficultatem videtur aliter euadere dicens: quod si curat philosophus de exemplis. nam in predicamentis ponitur quod exempla ponimus non ut ita sint: sed ut sentiat qui discit. possumus tamen aliter dicere quod apes et formice si habent simpliciter fantasiam determinatam. nam habere fantasiam determinatam conuenit quando nec presentibus sensibilibus nec presentibus eis que directe ordinantur ad sensibilia illa possumus imaginari et fantasiari de sensibilibus illis. apes ergo si habent fantasiam de loco ubi fabricare inceperunt: licet ille locus sit absens: tamen hanc fantasiam habent [?] sunt in continuo exercitio: et dum sunt presentia sensibilia illa que ordinantur ad huiusmodi fabricam: sed si posita extra exercitium et extra tam extra fabrice absque immutatione facta a fabrica vel ab exteriori exercitio quod ordinatur ad fabricam inciperent de fabrica habere memoriam: et imaginarentur et fantasiarentur qualiter deberent fabricare: non possunt hec eis contingere nisi haberent determinatam fantasiam: quia hec non inest apibus nec formicis: non dicuntur habere fantasiam determinatam: sed indeterminatam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Postea hi quidem veri semper: fantasie autem plures false.

¶ Adducit ad hoc 4^am rationem. dicens quod hi quidem .i. sensus: circa propria obiecta semper sunt veri. fantasie autem ut plurimum sunt false. ergo fantasia non est idem quod sensus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autem non dicimus cum operemur: certe circa sensibile: quoniam videtur hoc nobis homo. Sed magis cum non manifeste sentimus: tunc et verus: aut falsus. Et quod quidem diximus apparent et dormientibus visiones.

¶ Adducit ad hoc idem 5^am rationem dicens. Amplius autem cum per sensum operamur. certe circa aliquod sensibile non dicimus, quoniam hoc sensibile videtur nobis homo: sed magis hoc dicimus cum a remotis vel in tenebris non manifeste sentimus: tunc autem est verus aut falsus sensus: sed super. cum manifeste fantasiamur non dicimus sic esse: sed sic apparere. ideo sequitur et quod quidem diximus .i. et ut quidem diximus et sic quidem diximus apparent et dormientibus visiones et fantasie: et tunc certum est quod fantasiantur: sed non est certum sic esse: sed sic apparere. ¶ Notandum autem vim rationis huius in hoc consistere: quia quando certe sentimus certe possumus dicere sic esse: non solum sic apparere: sed in somnis certum est quod fantasiamur et non possumus certe dicere sic esse: sed sic apparere. ergo fantasia non est idem quod sensus. ¶ Notandum etiam quod licet sensus circa proprium sensibile: et ut est in debita distantia et concurrit ibi debitum lumen: non decipiatur: sed semper sic verus: circa non proprium sensibile ut circa sensibile per accidens ut circa colores vel capta: et maxime si sit in nimis remota distantia et si sit in tenebris non semper est verus: sed aliquando est verus aliquando falsus: et tunc non sentimus certe: sed dubitamus de sensibili et dubitando de eo non dicimus certe illud esse hominem aut capram: sed sub dubio loquimur quod videtur nobis homo vel capra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero neque semper vera dicentium: neque vna erit ut scientia: aut intellectus: est enim fantasia et vera et falsa. Co. 157

¶ Ostendit quod fantasia non est intellectus nec scientia: et quia planum est ea non esse nec scientiam nec intellectum. ideo breuiter de hoc se expedit. dicens at vero super. fantasia neque erit vna virtus vel unus habitus de numero semper dicentium vera: ut non erit scientia aut intellectus: quia fantasia est falsa .i. potest esse falsa. est ergo vis rationis. scientia et intellectus sunt semper vera. fantasia potest esse falsa et vera. ergo etc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Relinquitur igitur videre si opinio sit. Fit enim et opinio vera et falsa: sed opinioni quidem inheret fides. Non enim contingit opinantem de quibus videtur non credere. Bestiarum autem nulli inest fides: fantasia autem multis.

¶ Ostendit quod fantasia non sit opinio. et quia hoc videtur magis dubium. ideo circa hoc magis insistit: circa quod duo facit: quia primo ostendit quod fantasia non est opinio simpliciter sumpta. 2° declarat quod non est aliquid compositum ex opinione et sensu ibi. (Manifestum ergo quoniam) circa primum duo facit secundum quod duas rationes adducit ad propositum. 2^a ibi (Amplius. si n.) continuatur autem sic. ostensum est quod fantasia nec est sensus nec scientia nec est intellectus. relinquitur igitur videre si sit opinio. habet .n. fantasia conuenientiam cum opinione: quia sit opinio vera vel falsa sicut super. et fantasia: sed opinioni quidem inheret fides: quia non contingit opinantem non credere ea de quibus videtur opinari. bestiarum autem nulli inest fides: multis autem bestiis inest fantasia: tunc ergo supplenda est ratio quod si opinio nulli inest cui non inest fides: et fantasia autem multis animalibus inest cum non inest fidem. ergo hoc non est illud. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius si omnem opinionem consequatur fides: fidem autem suasum esse: suasionem autem ratio. Bestiarum autem quibusdam fantasia inest quidem: ratio vero non.

¶ Adducit 2^am rationem. dicens quod amplius. si omnem opinionem sequitur fides. fidem autem sequitur suasum .i. persuasum esse suasionem autem sequitur ratio bestiarum autem quibusdam fantasia quidem inest illud vero .i. ratio non inest alicui bestiarum. ergo fantasia non est opinio. ¶ Notandum autem quod nullus opinatur aliquid nisi per aliquam rationem persuadeatur sibi: quod sit illud: et quia ad persuasum esse sequitur quod quis credat et quod adhibeat fidem ei quod est ei persuasum: opinio non est sine fide et ratione. ergo sicut prima ratio probat fantasiam non esse opinionem: quia multis inest fantasia quibus non inest fides: ita hec ratio probat fantasiam non esse opinionem: quia opinio non est sine ratione et multis inest fantasia quibus non inest ratio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestum est igitur quoniam neque opinio cum sensu: neque per sensum: neque copulatio opinionis et sensus erit fantasia propter hoc. Co. 158

¶ Ostendit quod fantasia non est aliquid compositum ex opinione et sensu: circa quod tria facit: quia primo ostendit quot modis potest intelligi quod fantasia sit quid compositum ex opinione et sensu. 2° declarat quo probabiliori modo potest hoc poni. 3° probat quod impossibile sit fantasiam esse aliquid sic compositum ex sensu et opinione. 2^a ibi (Et manifestum) 3^a ibi. (Apparent autem) dicit ergo quod manifestum est quod per hoc .i. per ea que dicentur fantasia neque erit opinio cum sensu: neque opinio per sensum. neque copulatio opinionis cum sensu. ¶ Notandum autem quod tribus modis potest intelligi quod fantasia sit composita ex opinione et sensu. primo quod sit opinio cum sensu .i. quod sit opinio essentialiter et habeat sensum annexum. 2° hoc potest intelligi quod sit opinio per sensum .i. quod sit sensus essentialiter: et habeat opinionem annexam. 3° modo potest intelligi quod sit copulatio opinionis et sensus .i. quod sit utrumque essentialiter: sed nullum istorum est possibile esse fantasiam essentialiter. fantasia ergo nec est opinio causata a sensu nec est sensus causatus ex opinione: nec est essentialiter opinio et sensus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et manifestum est: quod non alia quedam est opinio: sed illa quidem est cuius est et sensus. Dico autem ex albi opinione et sensu: copulatio fantasia est. Non .n. ex opinione

qdē albi est: ex sensu aūt boni. Apparere igit̄ est opinari qđ quidē sentitur nō ſm accidens.

¶ Postq̄ enūerauit modos qb⁹ pōt itelligi q̄ fantasia sit ɔposita ex opiōne ⁊ sensu h̄ ondit quō pbabiliori mō possit h̄ poni dicēs: ⁊ manifestū ē q̄ fantasia nō est alia q̄dam opinio ab ea cuius est sensus: sed illa que est quidē cuius est ⁊ sensus: dico aūt q̄ si fantasia est complexa ex opinione ⁊ sensu: ⁊ sensu erit ex opinione albi ⁊ ex sensu albi. nō eniz ē ex opiōne q̄dē albi: ex sensu aūt boni. iō cōcludit q̄ appz igr̄ sup. fantasiā eē opiari illud qđ nō sentit̄ ſm accidēs. naz si aliq̄ opio ɔiūcta cū sensu facit fantasiā: oz q̄ sit de illo eodez de q̄ est sensus p se ⁊ nō ſm accñs. ¶ Nōn⁹ aūt q̄ si sensus ⁊ opio faciūt vnū aliqd vt fantasiā nō pōt hoc ita pbabilr̄ poni sic referēdo sensuz ⁊ opiōnē ad idez obm: q: ex sensu vni⁹ ⁊ ex opione alteri⁹: vt ex opione albi ⁊ ex sensu boni nō possz fieri vnū aliqd vt fantasia. ḡ si sensus q ē de ɔstitutiōe fantasie sit albi. oz q̄ opio q̄ ē etiā de ɔstitutōe illi⁹ fantasie n̄ sit alia. i. n̄ sit de alio: sz sit ēt ð albo: ita q̄ opio ⁊ sensus q̄ sūt de ɔstitutōe fantasie: opz q̄ sint ð vno ⁊ eodē obo p se ⁊ n̄ ſz accñs. ¶ Deinde cū dic.

Com. 159. ¶ Apparēt āt ⁊ falsa de qb⁹ sil̄ acceptatōez veraz hn̄t: ⁊ videt̄ sol vni⁹ pedis: ſz credit̄ maior eē habitatiōe. Accidit igit̄ aut abijcere suā ipsi⁹ verā opinionē quā hēbat saluatā: salua re non oblitū esse: neq̄z decredentez: aut si adhuc hn̄t eādē necesse veraz ⁊ falsam. Sz falsa facta est cū lateat trāscendēs res. Com. 160. ¶ Non ergo vnū aliquod hoꝝ est: neq̄z ex his fantasia.

¶ Osṫēdit q̄ fantasia nō pōt esse qd cōpositū ex opiōne ⁊ sensu. d. q̄ appent āt ⁊ f̄la sup. ſm sensum eadē de qb⁹ hn̄t sil̄ verā acceptiōez. i. opiōnē. nā ⁊ vr̄ sol ſm sensuz eē vni⁹ pedis: ſz credit̄ esse ſm opiōnē maior hitatōe. i. tota terra habitabili: q̄re si ex sensu ⁊ opioe ɔponit̄ fantasia: cū cōtingat sensuz eē f̄lm ⁊ opiōnē verā. si opio v̄a ⁊ sensus falsus debēt ɔstituere vnū ⁊ idez vel opio v̄a mutabit̄ ⁊ fiet f̄la nō mutata re nec mutato opināte: qđ ē ipoſe. vel eadē opio sil̄ erit v̄a ⁊ f̄la: qđ ē ēt ipoſe: q̄re nullo⁹ fantasia erit aliqd sic ɔpositū. iō ait q̄ accidit igr̄ aut obijcere sui ipsi⁹ verā saluatā opiōnē quā hēbat saluare. i. non facta mutatiōe in re nō oblitū nec decredentē. i. nō facta motatōe in opināte: qđ ē ipoſe: aut si adhuc h̄z eādez opiōnē necē ē illā opiōnē sil̄ esse verā ⁊ f̄laz: qđ ē ipoſe. ⁊ addit quō f̄lificatur opio dicēs q̄ f̄la fcā est cū lateat res transcēdēs. i. res trāsiēs siue res trāsmutata: ⁊ q: opio v̄a nō pōt fieri falsa nō fcā mutatōe in re opiata nec i opināte: nec ēt eadē opinio pōt sil̄ esse v̄a ⁊ f̄la. nō ɔcludit q̄ fantasia nō ē vnū aliqd hoꝝ. i. nō est opio neq̄z sensus neq̄z ē ex his. i. neq̄z ē cōposita ex opione ⁊ sensu. ¶ Nōn⁹ āt q̄ cū fātasia n̄ possit esse sil̄ v̄a ⁊ f̄la. si opio ⁊ sensus sil̄ ɔposita faciūt fantasiā: eē nō poterit q̄ vnū illoꝝ sit veꝝ: ⁊ aliud f̄lz: ſz vel ambo sil̄ erūt v̄a: vel ambo erūt sil̄ f̄la. ¶ Nōn⁹ ēt q̄ si opio v̄a oz fieri f̄la: vel h̄ ɔtigit p mutatōez factā i re velut q: res nō ē salua: ſz pmutata: vtputa si opiaris sortē sedere eo pmutato vt eo surgēte. f̄la ē h̄ opio sortes sedet. 2⁹ pōt falsificari opio n̄ p mutatōez factā in re opiata: ſz p mutatione factaz in opināte: vtputa q: opinās oblit⁹ ē opionis v̄e ⁊ p obliuionē accepit opionē f̄laz. vl̄ forte h̄ ɔtigit: nō q: opinās sit oblit⁹: ſz q: ē decredēs n̄ credēs. forte. n. appuit opināti aliq̄ rō quā nesciuit soluer̄: pp quā rōnē fuit decredens opionē verā ⁊ accepit opioni f̄le. nūq̄ ḡ opio v̄a fit f̄la nisi vl̄ fcā mutatōe i re opiata vel i re opināte. ¶ Notādū ēt q̄ ſz vtroq̄z mō possit f̄lificari opio tā p mutatione factā in re opiata q̄ ēt ⁊ i opināte, potissime tn̄ f̄lificat̄ opio qn̄ hēmus opionē verā de re aliq̄: ⁊ illa res ē trāscendēs. i. ē trāsiēs: ⁊ est trāsmutata: ⁊ tn̄ latet nos. vt si de opinamur sortē sedere ⁊ lateat nos q̄ surgat eo surgēte f̄lificat̄ opio nr̄a. ¶ Nōn⁹ ēt viz rōnis ph̄i in h̄ ɔsistere. s. q̄ si sensus ⁊ opio sil̄ iūcta faciāt fantasiā: cū ɔtigat de eodē hr̄e sensuz f̄lm ⁊ opionē verā: vt pz de q̄titate solis. oz q̄ opio ɔformet se sensui. q: nūq̄z duo aliq̄ quoꝝ vnū sit f̄lz ⁊ aliud veꝝ veniūt ad ɔstitutōez vni⁹ nisi vnū cōformet̄ alteri. ɔformabit̄ ḡ opio v̄a sensui f̄lo. vl̄ ḡ erit ista ɔformitas: q: opio manēs v̄a fiet f̄la: ⁊ tē erit sil̄ opio v̄a ⁊ f̄la qđ est ipoſe. vel si dicat̄ q̄ opio illa nō sil̄ est v̄a ⁊ f̄la: ſz falsificat̄ cū res sit salua: ⁊ nō sit fcā motatio in re opiata: nec ēt sit fcā mutatio i opināte: q: ille nec ē oblit⁹ nec discredit: illa opio nō erit f̄la: ſz oz q̄ ipa opio sit saluata in sua v̄itate: ⁊ q̄ nō falsificet̄ nec ɔformet̄ sensui f̄lo. ḡ opio vna cū sensu nō poterit ɔstituere fantasiā: fantasia ḡ nō est opio nec sensus nec aliqd ɔpositū ex his. i. ex opione ⁊ sensu.

Dubitaret forte aliqs: q: vr̄ q̄ ph̄s arguat ex insufficiēti. vult. n. q̄ si fantasia ē qd cōpositū ex opione ⁊ sensu cū ɔtigat de aliq̄ eē sensuz f̄lm ⁊ opionē verā oportebit ſm ipm: q̄ tūc opio v̄a ɔformet se sensui f̄lo: ſz h̄ nō opz vt vr̄. q: h̄ ɔformitas poterit alr̄ fieri. poterit. n. forte sensus f̄lus ɔformari opioni v̄e. ⁊ sic cōstituet fantasia. ¶ Dōz q̄ q̄liter cū q̄z fantasia ɔstituat̄ ex opione ⁊ sensu: oz q̄ vnū illoꝝ ɔformet̄ alteri. tripl̄r. n. pt itelligi vt dicebat̄ h⁹ ɔstitutio. p̄ q̄ fātasia sit sensus eēntialiter ⁊ hēat opionē ānexā: vt q̄ fit sensus cāt⁹ ex opione. 2⁹ eo q̄ sit opio cāta p sensū: ⁊ q: effect⁹ ē ɔformis cāe oportebit eē ɔformitatē iter illa. 3⁹ mō h̄ pōt itelligi vt dicebat̄ q̄ fantasia sit vtrūq̄z eēntialr̄ ita q̄ sit ɔpio vtriusq̄z: ⁊ q: fantasia nō pōt sil̄ eē v̄a ⁊ f̄la: ſz ē tm̄ v̄a vel tm̄ f̄la: opz q̄ ɔponētia sint ɔformia fantasie: vt q̄ vel vtrūq̄z sit veꝝ vel vtrūq̄z f̄lz. ¶ Viso q̄ oz eē ɔformitatē iter opionē ⁊ sensū si ex eis ɔponi dēbeat fātasia: volum⁹ ondere q̄ opio dz ɔformari sensui: ⁊ n̄ sensus opioni qđ dupl̄r pz. p̄ q: ɔformitas sensus ē ipossibilis. nūq̄z. n. eē pōt q̄ sensus sit ver⁹ circa q̄titatē sol. nūq̄z. n. eē poterit q̄ sol iudicet̄ a visu tātus q̄tus ē: ſz opio pōt eē v̄a ⁊ f̄la. iō magis dixit ph̄s q̄ opio debeat ɔformari sensui q̄ ec̄. ¶ Rursus fantasia est mot⁹ fact⁹ a sensu ⁊ mot⁹ ille q ē fantasia ē sil̄is motui q ē fact⁹ i sensu: ⁊ q: fantasia assimilat̄ motui fcō i sensu. si opio debeat eē de ɔpōne fantasie: oz q̄ trahat̄ ad modū ipius sensus. ⁊ q̄ ɔformet̄ sensui cui ɔformat̄ fanta.

Sed qm̄ accidit moto hoc moueri alterum ab hoc: fantasia aūt videt̄ motus esse: ⁊ nō sine sensu fieri: ſz in his que sentiunt ⁊ quorum sensus: est aūt motuz fieri ab actu sensus. Com. 161. ¶ Et huc similem necesse eē sensui: erit vtiq̄z fantasia ipa mot⁹ n̄ sine sensu ɔtigēs. Neq̄z. n. sentiētib⁹ inesse. Et multa est ſm ipm facere ⁊ pati hn̄s.

¶ Postq̄ ph̄s ondit q̄ fantasia n̄ ē sensus nec scia nec itellect⁹ nec opio. in pte ista igit qd ē fantasia: circa qđ duo fac: q: p̄ pōit q̄dā descriptōez vel q̄dā diffōnē fātasie. 2⁹ māifestat mēbra i diffōne posita ibi. (Et eē verā ⁊ f̄lam) ponit aūt talē diffōnē fantasie: q̄ fantasia ē mot⁹ fact⁹ a sensu ſm actū q est sil̄is illi quā hn̄s multa agit ⁊ patit̄ pedes illā siue ſm illā. possemus ḡ diuidere p̄mā ptē vbi ponit̄ descriptio fantasie in tres partes ſm q̄ tres particule ponunt̄ in diffōne fantasie. nam p̄mo ostēdit q̄ fantasia est motus factus a sensu. scđo addit q̄ est fact⁹ a sensu ſz actū ⁊ q̄ est sil̄is illi motui. 3⁹ subiūgit q̄ multa agim⁹ ⁊ patimur ſm fantasiā dicit ḡ: ſz qm̄ est. i. ɔtingit moto h̄ . i. moto sensu moueri alteꝝ ab h̄. i. moueri fātasiā a sensu

su. fantasia aūt vr̄ eē talis mot⁹ factus a sensu: ⁊ nō hꝫ fie ri sine sensu: sꝫ hꝫ eē in his q̄ sentiūt ⁊ est eoꝝ quoꝝ ē sen sus. ⁊ h̄ q̄tū ad pticulā p̄mā ꝙ fantasia est mot⁹ factus a sensu: ⁊ subdit. est aūt .i. ꝯtigit fieri motū ab actu sensus ⁊ hūc motū necesse est eē silē sensui. nā vt dcm̄ ē: fantasia nō solū ē motus fact⁹ a sensu: sꝫ est mot⁹ factus a sensu in actu ⁊ ē silis illi motui: ⁊ qꝛ sic ē: fantasia ipsa ē mot⁹ nō cō tingēs eē sine sensu: nec ꝯtigit iesse nō sentiētib⁹: ⁊ addit ꝙ hn̄s fantasiā ē .i. ꝯtigit multa facere ⁊ pati fm̄ ipaꝫ.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ vr̄ fantasia esse idez qḋ sensus cōis. nā si fantasia ē mot⁹ fact⁹ a sensu sic ē sensus cōis: qm̄ ipse ve vr̄ est hꝫ mot⁹: qꝛ mo tis sensib⁹ pticularib⁹ mouet sensus cōis. ¶ Rursus sic fantasia ē silis mot⁹ motui facto in sensu sic ⁊ sensus cōis. ¶ Dōm ꝙ sensus cōis datus ē aīalib⁹ ad h̄ ꝙ fiat plenū iudiciū de sensibilib⁹ exteriorib⁹. ¶ Nā p sensus pticula res hētur iudiciū incōpletū: sed pficit hꝫ iudiciū in sensu cōi. vn̄ themisti⁹ vt patuit supi⁹ sensuz cōem appellat p̄ mū .i. p̄ncipalē visum: ⁊ p̄mū .i. p̄ncipalē auditū. nā de ipo visibili vel de ipso audibili vel de alijs sensibilib⁹ ppriȷs p̄ncipali⁹ ⁊ pfecti⁹ fit iudiciū in sensu cōi q̄ in pticularib⁹ sensib⁹. vn̄ ⁊ idē Themi. pticulares sensus appellat orga na ⁊ nūcios: sensuz vo cōem appellat regē ⁊ p̄ncipē: cuius est iudicare de his q̄ nūciant a pticularib⁹ sensib⁹: sꝫ fan tasia data ē aīali vt ad app̄hēsionē ei⁹ extimet aliqd esse bonū aut malū nociuū vel pficuū: ⁊ qꝛ fm̄ hāc extimatio nē seqꝛ ꝙ in nobis fiāt passiōes ⁊ mot⁹ animi: fm̄ q̄s opa mur ⁊ agimus: seqꝛ ꝙ hn̄tes fantasiā multa patiant ⁊ agā tur fm̄ illā. igꝛ fm̄ hāc pticulā positā in descriptōe fanta sie: qꝛ multa agimus ⁊ patimur fm̄ illā: differt fantasia a sensu cōmuni.

Ulterius forte dubitaret aliqs: vtruz fantasia moueat a sensu facto ī actu. ¶ Dōm ꝙ solo h⁹ q̄siti aliq mō appere pōt ex p̄cedētib⁹. nā sic duplex ē fantasia. vna ꝺterminata: alia ideterminata. ita dupl'r pōt accipi sensus ī actu: vel q nūc ē in actu: vel q aliqn̄ fuit ī actu. fātasia ide terminata q̄ hn̄t aīalia iperfecta fit a sensu q nūc ē ī actu: ita ꝙ statī cū ꝺsinūt sensus sentire ī actu desinūt illa aīa lia fantasiari in actu: ita ꝙ illa aīalia nō mouent p fanta siā nisi ad p̄sentiā sensibilis: sꝫ fantasia deteīata fit a sen su ī actu: nō q nūc ē in actu: sꝫ q aliqn̄ fuit ī actu. sufficit. n. ꝙ aliqn̄ viderimus albū: ⁊ ꝙ aliqn̄ fuerit visus actu imu tatus ab illo ad h̄ ꝙ nūc p fantasiaz app̄hēdamus albuz: īmo plus nō oꝫ ꝙ illud qḋ p fantasiā app̄hēdimus aliqn̄ fuerit ī sensu p se vel vidi auꝝ ⁊ vidi mōtem: ⁊ nūq̄ vidi mōtē aureū: possum p fantasia app̄hēdere montē aureū. semp g̊ fantasia ē mot⁹ aliq̄ mō fact⁹ a sensu ī actu q nūc ē vel q aliqn̄ fuit: ⁊ h̄ vel qꝛ illud sensibile qḋ fantasiamur fuit ī sensu vel fm̄ se vel fꝫ suas ptes vel aliq̄ alio⁹.

Ulterius forte dubitaret aliqs: vtꝝ fm̄ fanta siā multa agāt ⁊ patiant aīalia q̄ hn̄t illā. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ vt supra dicebat in hoc dr̄t opīo a fantasia: qꝛ statī cū fit ī nobis opīo alicui⁹ terribilis ꝯpati mur ⁊ mouemur fꝫ appetitū: qḋ nō ꝯtigit de fantasia. opi nio g̊ ē illud fꝫ qḋ multa agimus ⁊ patimur: nō fantasia. ¶ Dōm ꝙ opīo in hn̄tib⁹ itellectū ⁊ extimatiua in alijs aīalib⁹ sunt magis īmediatū p̄n̄m mouēdi desideriū ⁊ ap petitū q̄ fantasia. nā si stat in fantasia ꝙ sic apprehenda mus p fantasiaz ꝙ illa nō opinemur nec extimemus esse in re ex̄: fꝫ hoc nō terrebimur nec penemur nec mouebi mur ad agēdū: sꝫ tūc silr̄ nos hēbim⁹: ac si ī figura aliq̄ vt p silitudinē pictā īspiceren⁹ terribilia illa: sꝫ qꝛ facta ap prehēsiōe p fantasiā: vtplm̄ nō sistimus ibi: sꝫ p estimati uam iudicamus illud sic eē actu in re ex̄ vel sic esse posse. ꝯtingit fm̄ hoc nos agere ⁊ pati p fantasiā. igꝛ vt fantasia ꝯpaꝛ ad motū fcm̄ in sensu nō distinguimus iter sensum cōem ⁊ pticularē: sed totū h̄ quodāmō accipimus p vno motu ⁊ dicamus ꝙ ab illo motu facto sic ī sensu fit in nob fantasia fm̄ quez extimamus aliqd nociuū vel pficuū: pp qḋ fm̄ eā multa agimus ⁊ patimur.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō accipiunt he pticle posite ī descriptōe fantasie. ¶ Di cendū ꝙ si motū fcm̄ a sensu ī actu volumus accipe p sen su q nūc ē actu: dr̄e possumus ꝙ p̄ma pticula. vꝫ. ꝙ fanta sia ē mot⁹ factus a sensu q̄lītercūq;: siue q nunc est actu: si ue q aliqn̄ fuit respicit fantasiā determiatā. 2ª vo pticula: ꝙ fantasia ē mot⁹ factus a sensu in actu .i. a sensu q nūc est actu spāl'r respicit fantasiā ideterminatā: qꝛ hꝫ fantasia so lū fit a sensu cū ē actu: ⁊ ē mot⁹ silis illi motui. 3ª vo pticu la. vꝫ. ꝙ fantasia ē fm̄ quā multa agimus ⁊ patimur respi cit vtrāq;: qꝛ tā fm̄ fantasiā determiatā q̄ ideterminataz h̄ eē ꝯtigit: vel possum⁹ dr̄e ꝙ pticule posite ī dicta diffō ne sic accipiunt ꝙ se ipas determināt adiuicē: qꝛ p̄ª deter minat p scḋaz. nā fantasia sic ē mot⁹ fact⁹ a sensu ꝙ ille sen sus dꝫ accipi fm̄ actū vel q nūc ē vel q aliqn̄ fuit. 2ª pticu la determinat p tertiā. naz fantasia sic debet esse motus factus a sensu fm̄ actum ꝙ fm̄ eā animalia multa agant ⁊ patiantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Et esse veram ⁊ falsam. Hoc aūt accidit pro pter hoc ꝙ sensus ppriorꝫ qdem est verus: aut q̄ paucissimum habens falsum.**

¶ Manifestat mēbra posita in diffōne. ¶ Ad c⁹ euidētiā sciēdū ꝙ p̄mū mēbrū. vꝫ. moueri a sensu aliq̄ mō ꝯtinet. in 2°. vꝫ. ī moueri a sensu ī actu: imo accipiēdo moueri a sensu ī actu large p moueri a sensu ī actu q nūc ē: vel a sen su ī actu q aliqn̄ fuit: idē ē moueri a sensu ī actu qḋ moue ri a sensu. nō. n. est aliud hoc q̄ illud nisi ꝙ vnū est expssi uuz alteri⁹. ¶ Rursus ꝙ addebat in 2° mēbro. vꝫ. ꝙ mo tus factus in fantasia ē silis motui facto in sensu no ppe hoc mēbꝝ ponit in nūeꝝ cū alijs. nā eo ipo ꝙ fantasia est mot⁹ fact⁹ a sensu ⁊ cāt⁹ a sensu: qꝛ in talib⁹ effectus est silis cāe opꝫ hꝫ motū esse silem motui facto in sensu. tota g̊ descriptio fantasie quodāmō vr̄ ꝯtineri in duob⁹. vꝫ. ꝙ fantasia est mot⁹ factus a sensu in actu fm̄ quē ꝯtigit mul ta agere ⁊ pati. duo g̊ facit: qꝛ p̄mo ondit ꝙ fātasia ē mo tus fact⁹ a sensu in actu. 2° declarat ꝙ fm̄ eā ꝯtingit mul ta agere ⁊ pati. ibi (Qm̄ aūt visus) ad euidentiaꝫ aūt p̄i me ptis sciendū ꝙ omne illud qḋ vificat ⁊ falsificat fm̄ vitatē ⁊ falsitatē factā in sensu in actu: ⁊ deficit ab hꝫ sen su ē mot⁹ cāt⁹ a tali sensu. nā esse nō pōt ꝙ fantasia vifi cet ⁊ falsificet fm̄ vitatē ⁊ falsitatē factā in sensu in actu: nisi fantasia ⁊ sensus ī actu sint ꝯnexa. ita ꝙ vnū cāet ab alio: qꝛ si fantasia n̄ cāret a sensu. nec eꝫ a vitate ⁊ falsita te ī vno n̄ oporteret ꝙ cāret vitas ⁊ flītas ī alio. ¶ Rur sus. qꝛ fātasia ī iudicādo vitatē ⁊ flītatē deficit a sensu. qꝛ effect⁹ deficit a cā ⁊ nō eꝫ. fantasia cāt a sensu ⁊ ē mot⁹ fa ctus a sensu ⁊ nō eꝫ. possꝫ g̊ sic formari rō. de illud qḋ vifi cat ⁊ falsificat fm̄ vitatē ⁊ falsitate factā ī sensu in actu. ⁊ ꝺficit a sensu ī actu ē mot⁹ fact⁹ a tali sensu .i. a sensu ī actu fantasia est hꝫ. g̊ ⁊ c̄. pōt autez h̄ rō formari alr̄ ⁊ forte me li⁹. ¶ Ad c⁹ euidētiā sciēdū ꝙ qcqd vificat ⁊ falsificat fꝫ vitatē ⁊ falsitatē ī sensu vel ē idē qḋ sensus vel cāt a sensu ⁊ ē mot⁹ fact⁹ ab ipo: sꝫ fantasia vificat ⁊ falsificat fꝫ vita tē ⁊ falsitatē ī sensu: ⁊ n̄ ē idē qḋ sensus: sꝫ dr̄t a sensu. g̊ cā tur a sensu ⁊ ē mot⁹ fact⁹ ab ipo. in hac āt rōne sic pcedit: qꝛ p̄ ondit ꝙ fantasia vificat ⁊ falsificat fm̄ vitatē ⁊ falsi tatē factā ī sensu ī actu. 2° declarat ꝙ fātasia dr̄t a sensu ī actu. 3°. ꝯcludit ꝙ fātasia ē mot⁹ fact⁹ a tali sensu. vꝫ. a sen su ī actu. 2ª ibi (Scḋꝫ sensuz āt mot⁹) 3ª ibi (Si qdē igꝛ ni hil aliḋ) circa p̄ª tria facꝫ ꝙ tripl'r ondit ꝙ fantasia vifi cat ⁊ falsificat fm̄ vitatē ⁊ falsitatē factā ī sensu ī actu. nā

pmo ostdit hoc ex parte sensibiliũ ppriox. 2° ex parte sensibiliũ p accñs. 3° ex parte sensibiliũ cõium. 2° ibi (Secũdo aũt) 3° ibi. (Tertio aũt.) dicit ergo q contingit et eẽ verã et falsam sup. fantasiã: hoc aũt accidit pp h q sensus respcũ ppriox vtplurimuz qdẽ est sensus verus aut q paucissimum bñs falsuz. et tunc supplicaẽ rõ: qz plurimũ ẽ verus: q paucissimum aũt. i. raro est falsus: sic et fantasia respectu taliũ sensibiliũ vtplurimũ est va. aliqñ tñ ẽ falsa ex parte igiẽ sensibiliũ ppriox pz fantasiã eẽ veram et falsam sm veritatẽ et falsitatẽ factam in sensu.

Dubitaret forte aliqs: qz qd hic dr videt esse 9trariũ ei qd supius diceba tur: innuebat. n. supra q sensus respcũ ppriox semp sunt veri. hic aũt dr q 9tingit eos eẽ falsos. lz paucissime et raro. (Dõm q si 9currant ibi oĩa debite vt q organũ sensus sit debite cõditionatũ et obm sit i debita distantia medium aũt sit debite dispositũ: his oĩbus sic cõcurrẽtibus sensus respcũ ppriox semp est verus: tñ si organũ sit male cõditionatũ: vtputa qz oculus nõ est in bona habitudine: vel si obm nõ ẽ in debita distantia: vtputa qz est nimis remotũ: et si mediũ nõ est bñ dispositũ: vtputa qz aer nõ ẽ bñ illuminatus: his sic 9currẽtibus poterit accidere falsitas in visu ẽt circa sensibilia ppria vt poterit apparere q vnus calor sit alius vt q rubetta sit niger. sepe. n expti sumus q a remotis et in tenebris nobis rubeus color niger apparuit: sic ẽt si oculus nõ fuisset bñ dispositus hoc idez potuisset 9tingere. nã lingua male disposita et infecta per colerã ei vnus sapor apparet alius. ea. n. sic existẽte qcqd gustat videẽ amax. sicut. n. dicimus q natura semp sortitur effectuz suũ: qz natura ẽ spẽs eox q sunt: vt dr in libro. 2° pheo. et tñ si fiat corruptio in aliquo pncipio naturali fiũt monstra: et natura nõ sortiẽ effectũ: sic respcũ ppriox sensus semp ẽ verus: et tamẽ si fiat corruptio vel indispõ vel indebite se hẽat aliqd eox q reqrunẽ ad sensum vt q nõ debite se hẽat organũ aut mediũ aut ẽt obm põt falsitas in sensu accidere. (Deinde cũ dicit.

(Secundo aũt accidere hoc: et hoc iam contingit mẽtiri. Quod qdẽ. n. album nõ mẽtitur. Si aũt hoc album: aut aliud mẽtiẽ.

(Aũt q vificaẽ et falsificaẽ fantasia sm vitatẽ et falsitatẽ factã in sensu: et hoc ex parte sensibiliuz p accñs dicẽs: q scdo aũt accidere hoc. i. falsitas in fanta. sm falsitatẽ i sensu et 9tingit iam mẽtiri hoc. i. p fanta. sm q mẽtiẽ sensus: qz qd quidẽ ẽ albũ. i. circa sensibile ppriuz nõ mẽtiẽ sensus nisi vt dcm ẽ si aũt sit albũ hoc vt fili9 cleonis aut ali9 vel diary fili9 mẽtiẽ sup. sensus et ẽt fanta. (Deide cũ dic.

(Tertio aũt cõium et consequẽtiũ accidentia: quibus isunt ppria. Dico aũt vt motus et magnitudo accidũt sensibilibus: circa que est maxime iam decipi.

(Oñdit q 9tigit mẽtiri circa fantasiã sic circa sensuz ex pte sensibiliũ cõium dicẽs. 3° aũt respcũ cõium et 9sitium qbus cõibus insunt accñtia ppria. dico aũt vt mot9 et magnitudo qua accidit sensibilibus corporib9 sup. sunt ea circa q maxime 9tingit decipi iam sensuz in actu q ẽt fantasiã. q nõ solũ ex pte sensibiliũ ppriox et sensibiliũ p accñs: sz ẽt ex parte sensibiliũ cõiuz in qbus fundanẽ sensibilia ppria pz vez eẽ q verificeẽ et falsificeẽ fantasia sm vitatẽ et falsitatẽ sensus in actu. (Deide cũ dicit.

(Secũduz sensuz. Motus aũt ab actu factus differt a sensu q ab his tribus sensibus. Et primus quidẽ presentis sensus verus: alij autem presentis et absentis erunt vtiqz falsi et maxime cum procul sit sensibile.

(Ostẽdit q fantasia differt a sensu in actu. dicẽs q mot9 aũt factus sm sensum ab actu. i. fantasia q ẽ motus fact9 a sensu in actu differt a sensu q ẽ ab his trib9 sensib9. i. q ẽ sm hos tres modos sentiẽn. nã sz hos tres modos sentiẽdi, vz. tã sm sensibilia ppria q sm sensibilia cõia: et q sm sensibilia p accñs dñt fantasia a sensu: qz in oĩb9 his plus falsificaẽ fantasia q sensus. et subdit q pmus qdem sensus q ẽ respcũ sensibiliũ ppriox pñtib9 sensibilib9 semp ẽ verus: alij aũt sensus q sunt respcũ sensibilium p accñs et cõiuz tã respcũ sensibiliũ pñtis q ẽt et absentis erũt vtiqz falsi: et maxie 9tigit talis falsitas cũ pcul sit sensibile. tũc q est supplẽda rõ q qz pñtia et ppinqtas obi facit ad vitatẽ: absentia et longinqtas facit ad falsitatẽ: fantasia differt a sensu: qz ẽ plus fl'a q sensus cũ possit fãtasiari obis absentibus et longinqs. (Nõn9 ẽt q tũ qz fantasia cãtur a sensu: et ẽ maior defect9 in effectu q i cã: tũ ẽt qz fantasia põt fantasiari absentib9 sensibilib9 sz quẽ modũ bz eẽ maior falsitas 9uẽit maiorẽ falsitatẽ esse in fantasia: q in sensu. (Nõn9 ẽt q lz possit eẽ falsitas circa sensibilia cõia. et p accñs siue sint pñtia siue absentia: maior tñ falsitas cõtingit circa ea si sint absẽtia q pñtia: imo ẽt circa ipsa sensibilia ppa põt maxie 9tingere error: qz absentib9 possumus imaginari albũ nigrũ. et ecõuerso. fantasia q q põt sibi formare fantasmata absentibus sensibilib9 potissime põt ei 9tingere falsitas plus q sensui: ẽt circa oĩa genera sensibilium. bene ergo dictum est q differt fantasia a sensu et deficit ab ipso. (Deinde cum dicit.

(Si quidẽ igiẽ nihil aliud hñt q dicta sunt nisi fantasia: hoc aũt est qd dcm est: fantasia vtiqz erit motus a sensu scdm actum factus.

(Concludit intẽtuz. vz. q fantasia ẽ motus factus a sensu in actu dicẽs. si qdẽ igiẽ nihil aliud hñt q dicta sunt nisi fantasia. hoc aũt est qd dcm est. vz. q fantasia vificeẽ et falsificeẽ sm vitatẽ et falsitatem factaz in sensu in actu: qz ergo sic est fantasia vtiqz erit motus factus a sensu secundum actum (Deinde cum dicit.

(Qm aũt visus maxime sensus est: et nomen a lumine accepit: qm sine lumie nõ ẽ videre.

Com. 162.

(Postquã ostẽdit q fantasia est motus factus a sensu secundũ actum declarat aliam particulã positam in diffinitiõe fantasie. vz. q sm fantasiaz aĩalia multa agunt et patiunẽ: circa qd tria facit. qz pmo ostẽdit: quare sicut nominata est fantasia. 2° manifestat qd dcm est. 3° epilogat circa determiata. 2° ibi (Et qm imanẽt) 3° ibi. (De fantasia qdẽ.) dicit q pmo: qm aũt visus est maxime sensus. i. sensus pcipuus et spũalis: et qz sup. sic ẽ fantasia nomẽ accepit a lumie: qm sine lumie nõ ẽ. i. nõ 9tingit videre. (Nõn9 ẽt q apud grecos phos idẽ est qd lumẽ: et qz in lumie oĩa appent a phos venit et deriuaẽ phanos: qd idẽ ẽ qd appartio. fantasia q q dr a phanos qd ẽ appere sumit nomẽ a lumie: et sumẽdo nomẽ a lumie sine q n fit visus sumit et nomẽ a visu q ẽ pcipu9 et spũalior iter sensus. Deide cũ dic.

(Et qm imanẽt et siles sunt sensib9: multa sm ipsos opanẽ aĩalia. Alia qdẽ: qz nõ habẽt intellectum: vt beste. Alia vero ex velamẽto intellectus aut passione: aut egritudie: aut somno: vt hoies. De fantasia quidẽ igitur quid est: et propter quid ẽ dcm sit intentum.

(Declarat intentũ. vz. q sm fantasiam animalia multa agunt et patiunẽ dicens: et qm imanent. i. existunt et pseuerant mot9 fantastici et illi mot9 sunt siles sensib9. i. motib9 factis in sensib9: et qz sic fantasia et mot9 fantastici imanẽt

i. existūt in aialibus multa opant̄ aialia fm ipsos mot⁹: sȝ alia gdē aialia opant̄ fm tales mot⁹ siue fm fantasiāȝ: qꝛ nō hñt itllm̄ vt bestie. alia vō opant̄ fm tales mot⁹ siue fm fantasiā vt hoies. ⁊ h̄ ex velamēto. i. pp velamētū itllus: qꝛ aliqñ velat̄ passiōe aut velat̄ egritudine aut sōno. ℂ Nōn͂ q̄ qñ supior vtus ē ī actu suo. tūc opamur fm vtutē supiorē: ⁊ nō fm iferiorē: q̄re si aialia opant̄ fm fantasiā q̄ est vtus iferior: ⁊ nō fm itllūȝ q̄ est vt⁹ supior: hoc ē vel qꝛ nō hñt itllm̄ vt bestie. vel si hñt itellectum hñt ipm̄ velatū: qḋ tripl̄r ꝯuēit: qꝛ vel velat̄ passiōe vt ira vel timore: qꝛ ꝯtigit aliquē adeo eē iratū vel adeo timētē vt q̄si nihil itelligat: sȝ oīa agat magis p fantasiam q̄ per itllm̄. vel scḋo hoc pōt ꝯtingere ex egritudie vt forte freneticus vel ēt ebrius: qꝛ tales magis agūt p fantasiā q̄ p itllm̄: vel 3° hoc pōt ꝯtingere p sonnū: qꝛ in sōno ligat̄ cō ⁊ viget fantasia. ℂ Ultio epilogat circa determiata dicēs: de fantasia gdē igit̄ gd ē ⁊ pp gd ē. i. q̄ sit cā eius ⁊ quō hȝ fieri: qꝛ fit fm motū fcm̄ a sensu in tantū dcm̄ sit.

Cōme. pmi.

De parte aūt aīe qua cognoscit aīa ⁊ sapit: siue sepabili existēte: siue nō sepabili fm magnitudinē: sȝ fm rōnē: considerandū quā habēt differētiā: ⁊ quomodo quidē sit ipsum intelligere.

ℂ Postq̄ phus sepauit ⁊ distīxit itellm̄ a sensu. in pte ista vt dicebat̄ icipit determiare de ipo itllu siue de ipo potētia itellectiua: circa qḋ duo facit: qꝛ p̄ ꝯtinuat se ad dicēda. 2° exeq̄t̄ de itcto ibi (Si g̃ ē itelligere) dicit g̃. de pte sūt aie q̄ cognoscit ⁊ sapit aīa siue sepabili existe siue nō sepabili fm magnitudinē. i. loco ⁊ subo. sȝ fm rōnē ꝯsideradū est de hac pte aīe itellectiua quā d̄rīaȝ hȝ ad ipm̄ sensuȝ ⁊ quō gdē sit ipȝ itelligere qḋ ē act⁹ ei⁹. ℂ Nōn͂ āt q̄ pteȝ aie q̄ aīa sapit ⁊ cognoscit appellat potētiā intellectiuā. p sape sīt ⁊ cognoscere fm Jo. gramaticū itelligit itelligere specula⁰ ⁊ practicuȝ. ita q̄ sape refert̄ ad speculabilia. cognoscere ad agibilia: vel fȝ quosdā cogscere dȝ referri ad appbēsionē: sape vō ad iudiciū. nā p potētiā itellectiuam appbēdimus ⁊ iudicamus: ⁊ cognoscere possumus p eā ⁊ speculabilia ⁊ agibilia. ℂ Notandum etiam q̄ tria ppoīt de potētia itellectiua. vnū est vtȝ sit sepabilis fm magnitudinē. i. fm locū ⁊ fm subm̄. sicut posuit plato dicens itellectualē eē in cerebro. ꝯcupiscibilē in corde. nutritiuā in epate. 2ᵐ ē quā d̄rīom hēat h̄ potētia ad alias. 3ᵐ ē q̄le sit suū itelligere. i. q̄lis sit actus ei⁹: sȝ de pmo nō vult cōsiderare: qꝛ cū itllus nō sit vtus organica: qꝛ nec corp⁹ nec vtus in corpore supuacuū videt̄ q̄rere vtruȝ sit separata subo ⁊ magnitudie ab alijs: cū nec sit magnitudo nec vt⁹ ī magnitudie. de alijs aūt duob⁹ dicit ꝯsiderandū eē.

Dubitat aūt hic Joānes grāmaticus: qꝛ si potētie aīe sunt partes ei⁹: vel oēs erūt corruptibiles vel oēs icorruptibiles. nā cū tota eētia aīe sit icorruptibilis ⁊ maxīe aīe itllīue si potētie ei⁹ sunt partes ipsi⁹ oēs erūt icorruptibiles. ℂ Cui⁹ ꝯriū dicebat̄ supra vbi ōndebat̄ q̄ itllus alteȝ gen⁹ ē ⁊ sepat̄ ab alijs sic ppetuū a corruptibili. ℂ Dōȝ g̃ fm eūdē Joā. grāmaticū q̄ hec ps accipit̄ quodāmō equoce. nō ē. n. potētia ps aīe eētialis vt arguebat rō. debem⁹. n. imagiari q̄ sicut paries est pars eētialis domus: qꝛ tota eētia domus nō reserūat̄ in pariete ⁊ sicut materia ē ps essentialis cōpositi: qꝛ materia nō dicit totā eētiā eius. sic q̄libȝ potētia ē ps potētialis anime: qꝛ anima totū suum posse nō pōt p vnā potētiam exercere. nā qꝛ actōes sensibiles exercet aīa p sensum ⁊ itelligibiles p itllum diuidit̄ ipm̄ posse ipsi⁹ p diuersas potētias: ⁊ qꝛ in nulla potētia reseruat̄ totuȝ posse q̄libȝ potētia dr̄ pars potētialis ei⁹. ℂ Deide cū dicit.

ℂ Si igitur est itelligere: sicut sentire: aut pati aliqd: vtiq̄ erit ab intelligibili: vt aliqd huiusmodi alteȝ. ℂ Impassibilē ergo opȝ eē: susceptiuum aūt spēi: ⁊ potētia huiusmodi. sed non hoc. Et simil̄r se hēre sicut sensitiuum ad sensibilia: sic intellectiuum ad intelligibilia.

Cō. 2.

Cō. 3.

ℂ Exequit̄ de intēto: circa qḋ duo facit fm q̄ duo d̄rīt eē ꝯsideranda. nā p̄mo determiat de itllu quā d̄rīam hēat ad alias potētias sensitiuas. 2° ōndit quale sit ipȝ itelligere ⁊ qualis sit actus ei⁹ ibi (Indiuisibiliū gdē igit̄) ℂ Ad euidentiā p̄me ptis sciēdū q̄ itllus fm phm̄ q̄drupl̄r accipit̄. nā pmo accipit̄ p itllu potētiali q recipit spēs itelligibiles. 2° accipit̄ p itllu agēte in cuius vtute tales spēs recipiunt̄. 3° accipit̄ itllus p itllu in actu. 4° vō accipit̄ p itllu passiuo. qd sit itllus in actu ⁊ qd itllus passiu⁹ ifra dicet̄. q̄tuor g̃ facit: qꝛ p̄mo determinat de itllu potētiali p ꝯpationē ad sensum ōndēs quā d̄rīam hȝ ad ipm̄. 2° determinat de itellectu agēte. 3° de itllu in actu. ⁊ 4° de itellectu possiuo. 2ᵃ ibi (Quoniā aūt sicut in omni natura) 3ᵃ ibi (Idē aūt est fm actū.) 4ᵃ ibi (Passiuus vō itllus) circa p̄muȝ tria facit: qꝛ p̄mo determiat de itllu potētiali p ꝯpationē ad sensum 2° determiat de obo ei⁹. 3° mouet dubitatōes quasdā circa p̄tacta. 2ᵃ ibi (Qm̄ aūt aliud ē magnitudo.) 3ᵃ ibi (Dubitabit āt) in determinādo aūt de itellectu p ꝯparatiōnē ad sensuȝ ⁊ ostēdēdo quō differt ab ipo duo facit: qꝛ p̄mo assignat ꝯueniētīs iter itllum ⁊ sensum. 2° dat d̄rīaȝ iter illa. ibi (Un neq̄ misceri) circa primū duo facit fm q̄ duo tradit de itllu in qb⁹ ꝯuenit cū sensu. ibi (Necē itaq̄ ē aūt) p̄ᵃ ꝯueniētia q̄ sic̄ sentire n̄ ē ppe pati: sȝ ē aliqd sil̄e passioni: ⁊ sic̄ sensus nō ē actu spēs sensibiles: sȝ ē in potētia ad eas: ⁊ ē susceptiu⁹ eaȝ: sic ⁊ intellect⁹ se hȝ respcū spēȝ itelligibiliū. ait g̃. si igit̄ ē itelligere sic̄ sentire aut ipm intelligere erit vtiq̄ aliqd pati ab intelligibili: aut ē qd ipassibile: ⁊ alteȝ aliqd hȝ sil̄e passioni. vult. n. phus p h̄ q̄ sic̄ sentire nō ē pprie pati: sȝ ē hȝ aliqd. i. ē aliqd simile passiōi: sic ⁊ itllēre se hēat: ⁊ qꝛ quodāmō ē sil̄e de itllēre ⁊ de sentire: ꝯcludit de ipo itllu q̄ opȝ eē susceptiuum spēi intelligibilis: ⁊ q̄ ē potētia hȝ spēs. sȝ nō ē hac actu. i. q̄ītū ē de se nō ē actu tales spēs: nisi eas recipiat aliūde. ⁊ qꝛ sic est: sil̄r se oȝ hr̄e sic̄ sensitiuū ad sensibilia sic itellectiuū ad itlibilia. ℂ Deide cū dic.

ℂ Necesse ē itaq̄: qm̄ oīa intelligit immixtuȝ eē: sicut dicit Anaxagoras vt imperet: hoc aūt ē vt cognoscat. itus. n. apparēs: prohibebit extraneum: ⁊ obstruet. ℂ Quare neq̄ ipsius ē esse naturā: neq̄ vnā: sȝ aut q̄ possibilis sit vocat⁹ vtiq̄ aīe intellectus. Dico aūt intellectuȝ: quo opinat̄: ⁊ intelligit aīa. Et hoc nihil aliud est actu coȝ que sunt ante intelligere.

Cō. 4.

Cō. 5.

ℂ Ponit aliā ꝯueniētiā iter sensuȝ ⁊ itllum: qꝛ sic̄ sensum opȝ eē denudatū a spēb⁹ sensibilib⁹ vt cognoscat illas: sic opȝ itellm̄ eē simplicē imixtū ⁊ imaterialē: ⁊ esse denudatū ab oib⁹ formis materialib⁹: vt possit oēs formas materiales cognoscere. iō ait qm̄ itllus itelligit oīa. i. pōt intellire oēs formas materiales: necē ē q̄ ipȝ eē imixtū. i. imaterialē sic̄ dixit anaxa. sȝ anaxa. posuit ipȝ imālē vt imperet materialib⁹. h̄ aūt ē. i. iō ē imaterialis vt cogscat materialia. qꝛ si eet materialis despectū. i. forma materialis existis in ipo. appere. n. phibebit ex̄neū. i. ex̄neas formas ⁊ obstrueret: q̄re neq̄ ipsi⁹ itllus est. i. ꝯtingit esse naturā materiale neq̄ ei⁹ est eē vnā naturā aliq̄ corporalē determinatam. sȝ vocatus ē vtiq̄ aīe itllus: q̄ ē possibilis ad h̄. i. q̄

potest recipere omnes tales formas ⁊ exponit se dicēs. dico aūt itellectū quo aīa opinat̄ ⁊ itelligit ꝗ intellectus añ itelligere nihil est actu eoꝝ que sunt itelligibilia ab ipso. ℂ Notādū aūt ꝙ primus ꝗ visus est loq̄ de intellectu imateriali ⁊ immixto dr̄ fuisse Anaxago. s; ille itellectus imixtus ⁊ imaterialis de quo loquebat̄ anaxagoras erat prima causa de᷒ ipe. posuit .n. anaxa. quoddā mixtū chaos cōfusum tanꝗ cām mālē ⁊ posuit itellectū tanꝗ cām agentē ⁊ dixit ꝙ ad īperiū illius intellectus fiebat gñatio reꝝ ex illo chaos ꝯfuso. vt ꝗ illud chaos ꝯfusū ⁊ illa mā plene subijceret̄ impio itellectus dixit itellectū nō eē alicuius nature mālis nec eē alicu᷒ nature existētū in illo chaos cōfuso: s; posuit ipm simplicē ⁊ imaterialē. fm ꝗ Anaxa. itellectus erat imaterialis vt imparet; s; itellect᷒ de quo loq̄t hic phus nō est imaterialis vt imperet mālibus: s; id ponit̄ sic eē vt cognoscat mālia: nō vt mālib᷒ impet. ℂ Notandū ēt ꝙ de alio itellectu loq̄t Anaxago. ꝗ̄ phs: qꝛ ille loquebat̄ de itellectu diuino. hic aūt loq̄t de hūano. cui᷒ nō est impare mālib᷒ ⁊ nālib᷒: qꝛ scia nr̄a nō cāt res: s; causat̄ a rebus. ⁊ l; itellect᷒ diuinus hēat reb᷒ nālibus impare: itellectus tñ nollet nō ponit̄ imālis vt impet his reb᷒ mālibus: s; vt cognoscat illas. ℂ Notandū ēt ꝙ vbi nos habemus despectuz. apparere .n. phibebit extraneū h; littera ꝯmētī. si .n. in eo appartit apparēs impediret alienaz. ⁊ est itemlo phī ꝑ hec vba ꝙ si in ipo itellectu apperet aliq̄ forma materialis ipa forma mālis apparēs impediret ne cognosceret ⁊ ne recipet formas māles alias: sic si pupilla eēt alicu᷒ coloris ⁊ color aliq̄s appareret in pupilla ille color ipediret ne cognosceret ⁊ ne recipet colores alios. vñ ꝙ nos hēmus despectū vr̄ esse lr̄a corrupta. possumus tñ exponere despectū ꝓ forma māli: qꝛ tales forme in genere formaꝝ sunt despecte ⁊ ifime. igit̄ itellect᷒ vt cognoscat oēs formas māles nullā formā mālem h;: qꝛ si hēret tūc ꝯspectū .i. illa mālis forma nō ꝑmitteret itellectū recipere alias māles formas. prohiberet .n. illa mālis forma appere itellectui formas ex̄neas ⁊ obiecta ex̄nea. ℂ Notandū aūt ꝙ aliq̄s itellect᷒ est ꝗ est act᷒ purus in quo sunt oēs pfectōes actu vt itellectus diuinus: aliq̄s vo itellect᷒ est ꝗ ē potentia pura i gñe itellectiuū vt itellectus humanus. hic ꝗ itellectus anthonomasice vocatus ē possibilis: qꝛ ita ē in potena ad oēs formas itelligibiles ꝙ de se nullam h; actu ne ꝗ laboraret phs in equoco cū dixit ꝙ itellectus vocatus erat possibilis exponit se de quo itellectu itelligat dicēs: dico aūt itellectū quo oīa opinat̄ ⁊ itelligit ꝗ nihil ē actu eoꝝ q̄ sunt itelligibilia anteꝗ̄ itelligat: s; solū est in potētia ad omnes tales formas.

Dubitaret forte aliq̄s: vtꝝ opꝫ intellectū esse immixtū si debeat impare. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ Anaxa. iō posuit itellectū esse impantē: qꝛ posuit itellectū eē cām mouētē ⁊ agētē respcū illi᷒ chaos ꝯfusi. videmus aūt ꝙ vnū māle ⁊ vnū corpale h; actiōem vlēm sup alia corpalia vt celū h; vlēm īfluētiā sup oīa alia corpa. itaq; ad hoc ꝙ itellect᷒ hēret vlēm causalitatē ⁊ vlē impium sup toiū chaos cōfusum vt vr̄ nō oportuit ipz ponere imālē. ℂ Dōm ꝙ aliud ē mouere motū ⁊ aliud ē mouere imobile. illud ꝗ qd̄ est mouēs vt impās ⁊ qd̄ mouet vt desideratū ⁊ amatū h; ꝙ h; monet imobile: cū ꝗ omne corporale ⁊ omne māle mouest motum si itellectus debeat mouere imobile: opꝫ ꝙ sit imālis ⁊ imixtus credibile est aūt si aliquē bonū itellectū habuit Anaxago. ꝙ hunc habuit. v;. ꝙ ꝑ impare itelligebat mouere imobiliter. fm h̄ igit̄ plana ē vītas ꝓpōnis. nā itllus vt impet. i. vt moueat impando ⁊ imobilr̄ opꝫ ꝙ sit imālis ⁊ imixtus.

Ulterius forte dubitaret aliq̄s: dato ꝙ intllus diuinus impet de quo loq̄bat̄ Anaxag. opꝫ ꝙ sit imālis ⁊ imixtus. vtꝝ itllus humanus de quo loq̄t h̄ phs opꝫ ꝙ sit imālis vt cognoscat. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ l; impans mālibus debeat eē imālis tñ vt videt̄ cognoscens mālia nō opꝫ ꝙ sit imālis: qꝛ fm cōmen. recipiēs est denudatuz a natura recepti nō a nā generis: sed a natura speciei. recipiēs .n. albuz sufficit ꝙ sit denudatum a natura albi: s; nō opꝫ ꝙ sit denudatū a natura coloris. videmus eniz ꝙ tactus recipit itentōes formaꝝ tangibiliū: nec tamē ē oīno denudatus a q̄litatibus tāgibilibus. ℂ In ꝯrīū est phus in lr̄a. ℂ Dōm ꝙ triplici via venari possumus ꝙ opꝫ itellectū eē imixtum ⁊ imāle vt cognoscat mālia. pma via sumit̄ ex pte reꝝ cognitaꝝ. scda ex pte modi cognoscēdi. 3ª ex pte rei cognoscētis. nā semp mā h; ꝺterminare ⁊ partire formas. si igr̄ itllus eēt mālis ⁊ mixtus ꝑ suā mālitatem vel determinaret̄ ad aliqd̄ gen᷒ cognoscibiliū: vl' saltem ꝑ illā materiale formā impediret̄ ne vlr̄ cognosceret oēs formas materiales. vtrūq; .n. videmus in sensu tactus: nā tactus ⁊ determinat̄ ⁊ impedit̄: visus aūt determinat̄: s; nō impedit̄. nā tactus ē virtus materialis: qꝛ est v̄tus organica: ⁊ ēt h; actu aliquā qualitatē tāgibilem. visus aūt l; sit virtus organica. attñ pupilla ē oīno abscolor: ⁊ nō h; actu aliquā qualitatē visibilē. igit̄ visus: qꝛ ē v̄tus organica ⁊ materialis determinat̄ ad aliqd̄ gen᷒ sensibiliū: tñ qꝛ nullū h; colorē actu nō impedit̄ qn possit oēs colores cognoscere: tactus vo ēt determinat̄: qꝛ nō pcipit oē gen᷒ sensibiliū: s; tm̄ qualitates tāgibiles: ⁊ ēt qꝛ h; aliq̄ qualitatē tangibilē actu: impedit ne possit oēs qualitates tāgibiles pcipe. dicebat̄ .n. supra ꝙ tactus silr̄ calm ⁊ silr̄ frigidū nō cognoscit: in itllus itaq; si eēt virtus materialis ⁊ haberet aliquā materialē formā determinaret̄ vel ipediret̄ ne posset omnes formas materiales cognoscere. ꝗ ex pte reꝝ cognitaꝝ: vt qꝛ itellus pōt omnes formas materiales cognoscere opꝫ ꝙ nullā hēat. 2ª via forti᷒ arguēs sumit̄ ex pte modi cognoscēdi. nā q̄libz expit̄ in semetipo ꝙ cognoscit ꝯriam vlis ⁊ pticularis. igit̄ vt pꝫ ex rōnibus factis in capl'o de sensu cōi opꝫ ꝙ sit vna v̄tus in hoīe que possit pcipe vtraq; formā: vlēm .s. ⁊ iduidualē: ⁊ hoc ē itellectus. p intllum .n. possumus cognoscere rē vt signataz ⁊ vt nō signatā: vt vlez ⁊ vt iduidualā: s; hoc nō ē eodē mō vt ifra patebit igit̄ si itllus eēt virtus materialis: l; forte aliq̄s calūniose possꝫ euadere ꝙ nō determinaret̄ ad aliquod genus cognoscibiliū nō tñ eēt via ad euadendū qn determinaret̄ ad aliquē modū cognoscēdi. nā hoc posito semp itll's cognosceret modo signato: ⁊ nihil cognosceret nisi vt eēt pticulare ⁊ induiduū: qꝛ q̄cq̄d recipet̄ in eo reciperet̄ vt hic ⁊ nūc: ⁊ qꝛ omne agēs agit fm exigētiam sue forme si intllus eēt forma materialis sic oēs forme recepte in eo eēnt signate ⁊ hērent esse hic ⁊ nūc. sic q̄cquid cognosceret itllus cognosceret vt hēret esse signatū ⁊ vt eē hēret hic ⁊ nunc. igit̄ vt intellectus possit cognoscere oēs formas māles: ⁊ vt possit eas cognoscere omni mō tā sub eē vli q̄ sub esse pticulari: oꝫ ꝙ sit imixt᷒ ⁊ imaterialis: ⁊ nō ꝯhat̄ ꝑ materiā aliquā. 3ª via sumit̄ ex pte cognoscentis itellectus. nā itllus est q̄d icorruptibile: qꝛ vt sepe tactum est: est alteꝝ gen᷒ ⁊ sepat̄ ab alijs sicut ppetuū a corruptibili. eo .n. ipo ꝙ quilibz expit̄ in se ꝙ ꝑ itllum pōt cognoscere rē vlem d; arguere ipm eē icorruptibilē. si eniz ex obo debem᷒ arguere de potētia: vlē qd̄ ē obm itllus: ⁊ qd̄ ꝑ se ē q̄d icorruptibile arguit itlluz icorruptibile esse. ex hoc ipo igit̄ pꝫ ipm eē imaterialē ⁊ imixtū: qꝛ si eēt virtus organica eēt generabilis ⁊ corruptibilis: ꝙ si eꝛ aliq̄s vellet pteruire ⁊ vellet dīe ꝙ itellectus est incorruptibilis: qꝛ hoc arguit obm eius: attñ ē virtus materialis pꝫ ꝙ q̄cq̄d naturalr̄ ē in re icorruptibili oꝫ ꝙ illud sit valde fortiter in eo impssum: qꝛ q̄cq̄d ē naturalr̄ in re icorruptibili est ibi mō icorruptibili: esse aūt mō icorruptibili ē esse ibi mō idelebili ⁊ mō fortiter impsso. nūc autē ita ē ꝙ forma

fortiter impressa in aliq̄ virtute mãli ĩpedit iudiciũ extrinsecis alienis: ⁊ nõ permittit apparere aliqđ extraneũ: vt si amaritudo sit fortiter ĩpressa lingue impedit linguã ne possit percipere aliũ saporẽ: sꝫ q̄cq̄d gustat et videt amarũ. sic si itellectus eẽt v̄tus mãlis ⁊ eẽt v̄tus organica for͠a ꝓpria fortiter ĩpssa ĩ illo orgão ĩpediret hõ organũ ne percipet alias formas illõ. n. despectũ. i. illa mãl͠r for͠a ꝓhiberet appere ex͠neũ obꝫ.

Co. 6. Vnde neq̄ misceri rationabile est ipm corpori. Qualꝭ. n. aliq̄s vtiq̄ fieret: aut calidus aut fridus: si organũ aliquod erit sicut sensitiuo: nũc aũt nullũ est.

¶ Postq̄ p̄hs venatus est nãꝫ itellectus ex ↄuenĩētys q̄s hꝫ cũ sensu. In pte ista: vt dicebat͠ venat͠ nãꝫ ei͠ ex driñtys q̄s hꝫ ad ipm. possum͠ aũt q̄ntũ ad p̄ñs spectat assignare q̄nq̄ drias itẽ sensuꝫ ⁊ itellm̃ fm q̄ sensus ad q̄nq̄ cõparari põt. nã p̄mo cõparari põt ad ipm organũ in quo fundat͠. scđo põt cõparari ad ipaꝫ aiaꝫ. tertio põt cõparari ad obm. q̄rto ad spẽꝫ. ⁊ q̄nto ad seipꝫ. sꝫ q̄ cõpat͠ ad organũ: differt sensus ab itellectu. q̄z sensus ẽ v̄tus organica ⁊ nõ itellect͠. fm v͠o q̄ ↄparat͠ ad aiaꝫ differt ab eo: q̄z itellect͠ vt ĩ subo fundat͠ in ipsa ẽntia aie: sensus aũt nõ: sꝫ fundat͠ in organo. tertio vt ↄparat͠ ad obꝫ differt ab eo. q̄z sensus corrũpit͠ ab excellẽti sensibili: nõ aũt itellect͠ ab excellẽti intelligibili. q̄rto differt vt ↄparat͠ ad spẽꝫ: q̄z ex spẽb͠ itelligibilib͠ generat͠ scia vl̃ ali͠ hitus in itellectu. ex spẽb͠ aũt sensibilib͠ nõ gñat͠ talis hitus in sensu. q̄nto aũt differt vt ↄparat͠ ad seipm: q̄z sensus nõ ẽ ꝓpe ad se ↄuersiu͠ nec ꝓpe sentit se ipm: sꝫ h̃ ꝓpe ↄpetit itellectui. q̄nq̄ ḡ facit: sꝫ q̄ h̃ q̄nq̄ declarat de itellectu. nã p̄mo oñdit q̄ nõ ẽ v̄tus organica. 2͠o q̄ fundat͠ in ẽntia aie sic in subto. 3͠o pbat q̄ nõ corrũpit͠ ab excellẽti obo. q̄rto oñdit quõ in itellectu aggenerat͠ habit͠. q̄nto declarat quõ itellect͠ seipꝫ itelligit ⁊ cognoscit. 2͠a ibi. (Et bñ iã dicẽtes.) 3͠a ibi. (Qm̃ aũt nõ silis.) 4͠a ibi. (Cũ aũt sic singula.) 5͠a ibi. (Est igit͠ ⁊ tũc) ↄtinuet͠ aũt sic. dcm̃ ẽ itellꝫ eẽ v̄tutẽ ĩmãlẽ. vñ q̄z sic ẽ: nõ rõnabile ẽ ipꝫ misceri corpi. i. ipm fundari ĩ organo ⁊ eẽ v̄rtutẽ organicã. q̄z h̃ posito fiet vtiq̄ aliq̄s q̄lis. i. aliq̄liter q̄lis. oporteret eni ipꝫ hr̃e aliq̄uã qualitatẽ corporalẽ. esset. n. aut calidus aut fridus si aliqđ organũ eẽt itellectui sic est aliqđ organum sensitiuo. i. sensui. nũc aũt nullũ ẽ sup. organũ itellectui.

Dubitaret forte aliq̄s. vñ seq̄tur hec ↄña. q̄ si itellectus eẽt v̄t͠ organica q̄ haberet aliquã q̄litatẽ sensibilẽ vt q̄ eẽt talis aut fridus. ¶ Dõm q̄ calm̃ frm humidũ ⁊ siccũ sunt q̄litates p̄me eꝫ q̄b͠ non põt oĩo denudari aliqđ corp͠ mixtũ. si ḡ itell's hr̃et organũ aliqđ cõpale opõteret illđ organũ hr̃e has q̄litates sñsibiles p̄mas: ⁊ mediantib͠ istis recipe alias: q̄z semp q̄litates alie recipiunt͠ in subo mediãtib͠ q̄litatib͠ p̄mis. sic ḡ q̄z corpus recipit colorẽ mediãte q̄ntitate vt mediãte supficie: seq̄tur q̄ ipse color sit extẽsus extẽsiõe supficiei: ita q̄ nõ solũ corpus ẽ q̄d extẽsuꝫ p q̄ntitatẽ: sꝫ ẽt ipse color recept͠ ĩ corpe mediãte q̄ntitate: oꝫ q̄ sit q̄d extẽsuꝫ: sic si itell's vt in subo fundaret͠ ĩ organo frido aut calido: q̄z itellect͠ fundaret͠ in organo illo mediãte caliditate vel friditate tãq̄ mediãtib͠ q̄litatib͠ p̄mis nõ solũ organũ diceret͠ eẽ calm̃ aut friduꝫ: sꝫ etiã ipse itellectus eẽt aliq̄liter talis: q̄z eẽt aliq̄liter calidus aut fridus assignat͠ ẽe ad h̃ idẽ alia cõis rõ: q̄z nõ est sola potẽtia subm caliditatis ⁊ friditatis sꝫ totũ cõpositũꝫ. igit͠ totũ h̃. vꝫ. organũ cũ itellectu esset subꝫ caloris: qđ esse nõ posset nisi itellectus eẽt aliquo mõ calidus: sꝫ forte magis ecõuerso deberemus dicere. vꝫ. q̄ organũ cũ calore esset subm itellectus: eo q̄ calm̃ sit de p̄mis q̄litatibus sensibilib͠ nõ de scđis: nec tñ p p h̃ ĩpedit͠ dcm̃ p̄hi: sꝫ declaratur. q̄z sic si potẽtia itellectiua eẽt in organo diceret͠ organica: sic si eẽt in organo calido oporteret q̄ eẽt aliq̄liter calida: sed

cũ itellectus nõ possit eẽ calis nec hr̃e aliquã taleꝫ formã: q̄z tũc illa forma ĩpediret ipm ne cognosceret alias: vt ḡ itellectus oẽs formas mãles cognoscat: ⁊ vt nullã talẽ formã hẽat: oꝫ ipꝫ eẽ ab oĩ orgão sepatũ. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Et bene iam dicentes sunt animam esse locũ specierũ: nisi q̄ nõ tota: sꝫ itellectiua: neq̄ actu: sed potentia species.

¶ Oñdit q̄ ipse itellect͠ fundat͠ in ẽntia aie sic ĩ subo: qđ nõ cõpetit sensui. ideo ait q̄ bñ iã dicẽtes sũt antiq̄ aiaꝫ eẽ locũ specieꝫ nisi q̄ nõ tota: sꝫ itellectiua. aia. n. q̄ntũ ad partẽ sensitiuã nõ est locus specierũ: q̄z potẽtia sensitiua vt in subto nõ fundat͠ in ẽntia aie: sꝫ q̄z itellectus in ipa ẽntia aie fundat͠. iõ oꝫ aiaꝫ q̄ntũ ad pteꝫ itellectiuã locũ eẽ specierũ. ⁊ subdit q̄ hõ spẽs itelligibiles quarũ dicit͠ eẽ locus aia nõ est locus earũ in actu: sꝫ in potẽtia. q̄z q̄ntũ ẽ de se nõ hꝫ illas spẽs inatas: nec hꝫ eas actu: sꝫ ẽ ĩ po͠ vt acq̄rat eas.

Dubitaret forte aliq̄s quõ aia est loc͠ specierũ nõ tota sꝫ itellectiua tãtuꝫ. ¶ Dõm q̄ cũ aia sit media iter formas simplr̃ imãles vt iter itellectias: ⁊ formas simplr̃ mãles: vt iter has formas sẽsibiles pticipat aliquid de ↄditiõe vtriusq̄: ita q̄ hꝫ aliquas virtutes materiales ⁊ organicas vt potẽtias sensitiuas aliquas vero hꝫ imãles: vt itellectiuas. virtutes ḡ mãles vt in subto fundãt͠ ĩ organis vt visus fundat͠ ĩ organo. s. ĩ oculo. itellectus v͠o vt in subto fundat͠ in ipsa essentia aie: ita q̄ eodeꝫ modo cõparat͠ quodãmõ aia ad itellectũ sic oculus cõparat͠ ad sensuꝫ visus: q̄z sic oculus ẽ subm potẽtie visiue: sic nõ organũ aliqđ: sed ipsa aia est subm potentie itellectiue: q̄re sicut oculus dicit͠ esse receptiuus specierũ visibiliũ: q̄z visus fundat͠ in oculo. sic aia erit receptiua: ⁊ p ↄñs erit locus specieꝫ intelligibiliuꝫ: q̄z itellectus fundat͠ in aia. pꝫ ḡ q̄ aia est receptiua vel est loc͠ spẽꝛuꝫ: sꝫ nõ tota. i. nõ q̄ntũ ad q̄slibꝫ sui ptẽ vl nõ q̄ntum ad q̄slibꝫ sui potẽtiaꝫ: q̄z nõ quelibꝫ pars potẽtialis aie siue nõ quelibꝫ potẽtia aie fundatur in aia tãq̄ in subto. nã sensus nõ fundat͠ in aia tãq̄ in subto: sed in organo. itellectus v͠o nõ fundat͠ in organo: sꝫ in aia: semp ḡ aliqđ organũ erit locus speꝛuꝫ sñsibiliũ sꝫ ipsa aia erit locus spẽꝛuꝫ itelligibiliũ. differt ḡ itellectus a sensu. q̄z itellectus vt in subo ꝓpo fundat͠ in aia: ⁊ tñ sñs ⁊ aia ẽ loc͠ spẽꝛ itelligibiliũ nõ aũt sensibiliũ. Deiñ cũ dic.

Co. 7. ¶ Qm̃ aũt nõ similis sit impassibilitas sensitiui ⁊ intellectiui manifestũ est ex organis ⁊ sensu: sensus. n. nõ potest sentire ex valde sensibili: vt sonũ ex magnis sonis: neq̄ ex fortibus odorib͠ ⁊ coloribus: neq̄ videre neq̄ odorare. Sꝫ intell's cũ itelligat aliq̄d valde intelligibile nõ minus itelligit ĩfima: sꝫ ⁊ magis: sensitiuum quideꝫ. n. nõ sine corpe ẽ. hic aũt a corpore separ͠ ẽ.

¶ Assignat dr̃iaꝫ iter itellm̃ ⁊ sensuꝫ q̄ntũ ad obꝫ: q̄z excellẽs itelligibile nõ corrũpit itellm̃: sic excellẽs sensibile corrũpit sensuꝫ: iõ ait. q̄m̃ aũt nõ silis sit possibilitas sensitiui ⁊ itellectiui. i. sensus ⁊ itellectus manifestũ ẽ ex organis ⁊ ex sensu. nã nõ solũ organũ sensus patit͠ ab excellẽti sensibili: sꝫ etiã ipse sensus corrumpit͠ ꝓpter excellẽs sensibile: qđ nõ competit itellectui. iõ subdit q̄ sensus nõ põt sentire ex valde sensibili. i. non põt sentire post valde sensibile vt sẽsus audit͠ ex magnis sonis. i. post magnos sonos sup. nõ põt audire: nec ẽ ex fortibus odoribus ⁊ colorib͠ sup. immutatus odoratus ⁊ visus neq̄ põt odorare neq̄ videre: sꝫ itellectus cũ itelligat aliq̄d valde itelligibile nõ corrũpit͠ ⁊ nõ minorat͠ in suo actu. imo vigorat͠. nã itellectus itelligẽs excellẽs itelligibile nõ min͠ itelligit itelligibilia ĩfima: sꝫ ⁊ magis. cã aũt q̄re hec est dña iter itellectũ ⁊ sen

sum.i.q excellēs itelligibile nō corrūpit itellcͣ: sꝫ excellēs sensibile corrūpit sensuꝫ est: qꝛ sensitiuū gdē nō sine corpe est.i.nō est sine organo: h aūt.vꝫ.itellcͣs sepatꝰ est ab orgāo: ⁊ qꝛ itellcͣs nō ē vtus organica sꝫ sēsus.iō excellēs itelligibile nō corrūpit itellcͣ: sꝫ excellēs sēsibile corrūpit sēsuꝫ.

Dubitaret forte aliqs quō excellēs sēsibile corrūpit sēsuꝫ. ¶ Dōm q nō vr̄ difficile itelligere quō sēsibile sic trāsmutet sēsuꝫ vt post magnū sensibile nō possit sēsus pcipe sēsibile puū siue sēsibile īfimū: qꝛ vt pbāt ꝯpositores sc̄le de aspectibꝰ nō stati cū recedit sēsibile a sensu recedit ipressio fcā in organo vt sigs ituear solēꝫ nō statiꝫ cū auertit oculū a sole recedit lux ipressa a sole in oculo: ⁊ qꝛ p aliq̄ntulū tēpus remanet in oclo ipressio lucis facta a sole pp illā ipressionēꝫ disgregātē visuꝫ nō pōt oculus videre poruū vel īfimū visibile. q aūt remanent ipressio fcā in oculo past recessuꝫ obiectꝫ fm Auicē. qꝛ si hō moueat velociter digituꝫ vr̄ vnus digitus plures digiti: ⁊ sigs vertat velociter acū vr̄ acus facere circulū ⁊ vr̄ vna acus. multe acus qd ideo ꝯtingit q cū acus mouet a loco suo facit aliā ipressionē in oculo: ⁊ qꝛ nō statim remouet ipressio pma ppter pluralitatē ipressionū vr̄ nobis videre multas acus q̄uis realr̄ sit tm̄ acus vna. ¶ Nō ē g̃ difficile intelligere cū sēsus sit vtus organica ⁊ remaneat i organo sensus ipressio fcā ab excellēti sēsibili: q̄re post excellēs sensibile nō possumus sentire sēsibile paruū ⁊ īfimuꝫ. sꝫ qꝛ itellcͣs nō ē virtus organica postq̄ͣ itellexit excellēs itelligibile non minus itelligit itelligibilia ifima: imo intelligit ea magis. ¶ Aduertēdū tm̄ q lꝫ hec videre nō sit difficile tm̄ videre ⁊ cognoscere quō excellēs sensibile nō solū ipediat cognitionē porui visibilis: sꝫ totalr̄ tollat sensuꝫ: vt quō ex aspectu solis qs posset fieri totalr̄ cecus: ⁊ quō ex magno sono qs posset fieri totalr̄ surdus vr̄ valde difficile. nā hꝫ sensibilia nō videnᷣ aliqd facere in corpa nisi rōne annexi vt si sonꝰ scindit ligna hoc nō agit sonus. qꝛ sonus: sed rōne motus aeris in quo fundaᷣ. aer enī motꝰ scindit ligna ⁊ nō sonus: ppter qd augeᷣ qōnis difficultas: qꝛ cū sensibilia fm q hꝫ nō videanᷣ imutare nisi itētionalr̄. ex imutatiōe aūt itentionali nō videaᷣ fieri corruptio realis. vñ ē q ipsum organū ⁊ ipm corpus corrumpiᷣ ⁊ patiᷣ ab excellēti sensibili. nō sensus fm se nec debilitaᷣ nec pprie patiᷣ. tota enī passio ⁊ tota debilitatio sensus est rōne corporis ⁊ rōne organi in quo fundaᷣ. ita q si senex haberet oculos pueri videret sic puer. ¶ Sciēduꝫ g̃ q sicut q̄litates tāgibiles vt calm̄ ⁊ fridū imutāt itentionalr̄ ⁊ realr̄: sꝫ vt imutāt realr̄ sic corrumpōt corpora ⁊ sic pprie nō sentiunᷣ: imo talis imutatio est ipeditiua sensus. nā cōe est oī sensui q sit susceptiuus spērum sine mā. calefit enī neruus ⁊ caro realr̄. sꝫ ppter talē imutationē nō fit sensus: qꝛ sic calefiunt ⁊ lapides imutātur. g̃ caro ⁊ neruus a calore itētionalr̄ et fꝫ hꝫ imutationē hꝫ fieri sensus. q̄litates g̃ tāgibiles planū ē q corrumpōt sensum si sint excellētes. qꝛ cū hoc q imutāt intentionalr̄ imutāt etiā realr̄: per quā imutationē corrumpunt corpora ⁊ organa q̄bus corruptis tolliᷣ sensus: vt combusto carne ⁊ adusto neruo tollitur tactꝰ. alie vo q̄litates simplr̄ ⁊ absolute ⁊ quocunq̄ mō sumpte nō imutāt realr̄ quecūq̄ corpora: tm̄ si tales q̄litates sint valde excellētes ⁊ corpora sint valde passibilia nō solū itētionalē: sꝫ etiā aliquā imutationē reale possūt efficere in ipsa: vt qꝛ aer ē valde possibilis si sit odor valde fortis pter imutationē itentionalēꝫ poterit aliquā imutationēꝫ realeꝫ in ipm facere. ideo dicebaᷣ supra q qꝛ aer est qd ideterminatū: ⁊ nō manet.i. qꝛ est valde passibile fetet ab odore: ac si sit aliqd patiens. colores g̃ valde fulgidi in popilla: eo q sit valde passibilis: qꝛ est nāc aquee pter imutationē itentionalē poterunt aliquā imutationē realeꝫ facere in ipsa: qua facta pp passionēꝫ organi tolleᷣ visus: sic ⁊ omne excellēs sensibile ppter passionē quā pōt facere in organum pōt tollere sensuꝫ. sensus g̃ nō patitur pprie: qꝛ fm q hꝫ non imutaᷣ nisi itētionalr̄: que imutatio nō est pprie passio: sꝫ magis salus ⁊ receptio: sed patitur p acciñs ppter passionē organi: qd organū sicut ⁊ alia corpora pōt realiter immutari. itellectus vo pprie nec patitur p se nec per accidēns: cū non sit virtus organica. excellēs g̃ itelligibile nullo modo tollit nec ipedit itellectum. imo hꝫ ipm iuuare ⁊ vigorare. virtuꝫ aūt ppter passionē alterius: vt ppter passionē fantasie possit impediri operatio itellectus: in sequētibꝰ apparebit. Ad psns aūt scire sufficiat q excellens sensibile potest impedire ⁊ corrumpere sensuꝫ ppter passionē quā potest facere in organo. excellens aūt itelligibile nō potest impedire nec corrumpere itellectū: qꝛ intellectus est ab organo separatus. ¶ Esset autēꝫ vlterius dubitāduꝫ cū sit intellectus immixtus impassibilis ⁊ ab organo separatus: vtrū oporteat ipsꝫ multiplicari fm multiplicationē corporuꝫ vel sit in oībus vnus. sed qꝛ de hoc spālē tractatū fecimus: ⁊ hāc qōnē diffuse discussimus: ideo hic eam volumus silentio pertrāsire. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū autem sic singula fiant vt sciens diciᷣ: qui fm actum: hoc autēꝫ confestim accidit: cū possit operari per seipsum.

Co.8.

¶ Ostēdit quō ex spēbus itelligibilibus generaᷣ habitus: qd nō accidit ex spēbus sensibilibus dicēs: q cū aūt sic itellectus fiat singula.i. postq̄ͣ receperit spēm singulorꝫ diciᷣ itellectus vt sciēs: qꝛ aggenerabiᷣ in eo habitus scie qui itellectus vt sciēs g̃ vt habens habitū diciᷣ esse fm actuꝫ. hoc aūt accidit cū confestim possit opari per seipꝫ. ¶ Notandum aūt q sicut pupilla est quodāmō ols color: qꝛ pōt recipere spēs oium colorū: sic aīa per itellectuꝫ est quodāmodo oīa itelligibilia. qꝛ pōt recipere spēs oīum intelligibilium. aīa g̃ ante talem receptionem est in potētia ad oīa itelligibilia: sed quando actu recipit species singulorꝫ siue aliquorꝫ itelligibiliuꝫ fit quodāmō illa itelligibilia. exponendum est g̃ cū itellectus sic fiat singula.i. postq̄ͣ actu receperit species singulorꝫ. ¶ Notādū ēt q duplex est actꝰ. pmus ⁊ secūdus. actus pmus pōt dici ipse habitus vt ipsa scia. actus secūdus diciᷣ ipm agere vt ipm ꝯsiderare. intellectus g̃ cū fiat singula.i. postq̄ͣ receperit spēs singulorum pertinētiuꝫ ad aliqd genus scie: dicitur esse fm actuꝫ: qꝛ iā acquisiuit habitū scie ⁊ est in actu pmo: vel dicitur esse fm actuꝫ: qꝛ iāꝫ actu est iformatus speciebus. ex quo apparet dr̄ia iter itellectū ⁊ sensuꝫ: qꝛ ex spēbus itelligibilibus aggeneraᷣ habitus. ⁊ p hꝫ species cōstituiᷣ itellectus in actu qui est habitus ⁊ dr̄ sciēs: sꝫ p spēs sensibiles in hꝫ habitu nō cōstituiᷣ sensus. ¶ Notādū etiā q habitus est quo qs pōt facilr̄ opari vel quo quis pōt operari cuꝫ vult. ideo de itellectu iāꝫ ꝯstituto in habitu ait phs. q h aūt accidit. vꝫ. q intellectus sit constitutus in actu qui est habitus ⁊ dicatur sciens cū confestim possit operari p seipm.i. possit opari ⁊ ꝯsiderare p ipm habitū cū velit. ¶ Deide cū dicit.

¶ Est gdem igitur ⁊ tunc potētia quodāmodo non tamē similiter: ⁊ ante adiscere: aut iuenire ⁊ ipse autēꝫ seipsuꝫ tunc potest itelligere.

¶ Ostēdit quomodo intellectus est in potentia postquam habuit habitū: ⁊ quō pōt seipm cognoscere dicens. est g̃ ⁊ tūc.i. postq̄ͣ habuit habitū potētia quodāmodo: nō tm̄ silr̄ ⁊ ante adiscere aut iuenire: qꝛ nō est itellectus silr̄ in potētia anteq̄ͣ habeat habitū ⁊ postq̄ͣ habuit. ⁊ subdit q ipse itellectus tūc.i. postq̄ͣ itellexerit alia pōt itelligere ⁊ seipꝫ. nam itellectus itelligit se itelligēdo alia. ⁊ isto ē q̄nta differētia quā hꝫ cū sensu: qꝛ sensus nō pprie sentit se sentiēdo alia: sic itellcͣs itelligit se ⁊ itelligēdo alia. ¶ Notādū autē

q omne qd quis nouit aut discēs aut iueniens nouit. habitū g scie quā habemus: vel habemus ips̄ addiscēdo ab alio vel iueniēdo p nos ipsos. postq̄ g habuimus habituz alicuius scie: qr nō oz q sem̄p ɔsideremus fz illū habitū habentes talē habitū adhuc sumus in potētia ad cōsiderare: fz nō sumus sic in potētia ad ɔsiderare sicut eramus ante addiscere: vel ante inuenire. i. sic eramus anteq̄ haberem⁹ h̄ habitum per inuentionem vel per doctrinaz: qr habentes habitum possumus exire in opus faciliter: et possumus cōsiderare cū volumus qd nō possumus si hītu careamus.

Cap. 9.

Quoniā aūt aliud ē magnitudo: et magnitudinis eē. et aq̄ et aq̄ eē. et sic in multis alijs: nō āt in oībus. In qbusdā. n. idem est esse carnis: aut carnem esse.

¶ Aut ergo alio: aut alr̄ habente discernit.

¶ Postq̄ ph̄s determinauit de itellectu p cōparationē ad sensuz. In pte ista determīat de obō itellectus ostendens qd qd estē ppriuz obm itellectus: qr ipsa qditas directe et modo extēso ab itellectu cognoscit. nā itellectus cū sit extensus cognoscit carnis eē. i. qditatē carnis. ipsaz aūt carnē ipm iduiduū carnis cognoscit p reflexionē conuertēdo se ad fantasmata. Jō duo facit. qr primo pponit qd itēdit. scd̄o declarat ppositū ibi. (Caro. n. nō sine mā.) dicit q q̄m aūt aliō est magnitudo et magnitudinis eē: et aq̄ et aq̄ eē. et sic in multis alijs: qr in oībus hn̄tibus spēm in mā differt res et rei eē. i. differt res et sua qditas. fz h̄ nō est in oībus: qr in qbusdā. n. est idē: vt idē dicimus eē carnē et carnis eē. caro. n. i. viuū ē idē cū viui eē. i. est idē cū sua qditate: q̄m g sic ē q in multis differt res et sua qditas: in his in qbus differt aut alio g. i. alia vtute: aut eadez vtute alr̄ se hn̄te discernit a iā rē et qditatē ei⁹. ¶ Notādū q in oībus hn̄tibus spēz ī mā differt res et sua qditas. cū g taz mathematica q̄z nālia circūcernāt mām: q̄uis h̄ sit alr̄ et alr̄: qr mathematica circūcernūt mām itelligibilē. nālia vō mām sensibilē: taz in naturalibus q̄z in mathematicis differt res a rei esse. i. differt res a sua qditate. cū g aq̄ sit qd nāle: magnitudo vō qd mathematicū: differt aq̄ et aq̄ esse: qr res nāles differunt a sua qditate: et differt magnitudo a magnitudinis eē: qr in mathematicis ēt differt res et qditas. ¶ Notādū ēt q magnitudis eē et aq̄ eē et vlr omnis qditas accipitur p nā rei put cōsideratr̄ sub eē nō signato. magnitudo vō et aq̄ nomināt ipsas res put hn̄t eē actuale in reruz nā. aliud ē g aq̄ et aq̄ esse. qr aliō ē cōsiderare nām et qditatē aque put ɔsideratr̄ sub eē nō signato: et aliud ē ipā aq̄ put h̄z eē actuale et signatū. in oībus g nālibus et mathematicis differt res et rei eē. i. differt iduiduū et qditas. ¶ Notādū ēt q qr in reb⁹ materialibus differt iduiduū et qditas. iō alia virtute cognoscit res. i. iduiduū et alia cognoscit rei eē. i. qditas. nā p sensuz cognoscimus iduiduū: fz p itellm̄ cognoscimus quiditatē: vel si per eandē virtutē vt si p eundē itellm̄ cognoscimus iduiduū et qditatem h̄ erit alr̄ et alr̄ se hn̄tem. nā per itellm̄ aspectu recto et extēso cognoscit qditas: fz per reflexionē: et vt ɔuertit se ad fantasma cognoscit itellm̄ iduiduum. ¶ Notādū ēt q caro h̄ ponit p viuo. viuūz aūt reperit taz in rebus mālibus: qr arbores et alia viuūt: q̄z etiā in reb⁹ simplicibus: qr itelligētie dicūr viuere. q̄re vno mō est idē caro et carnis eē. i. idem viuū et viui eē: qr si accipiatur viuū vt reperit in simplicibus ibi ē idē viuū et viui eē. qd quō sit itelligēdū statī dclarabit: fz si accipiat caro. i. viuū vt h̄z esse in rebus mālibus nō est idez caro et carnis eē qr mālia nō sunt idez cū sua qditate.

Dubitaret forte aliqs quō in rebus mālibus differt res a rei eē: siue differt res a sua qditate: in rebus vō imālibus nō. ¶ Dōm q nō sic itelligēdū ē q res imāles sint idē cū sua qditate q nihil sit in eis qd nō sit ipsa qditas. solū. n. in p̄ma cā h̄ h̄z veritatē: qr ibi nulla ɔpō. i. nullo mō ē aliud et aliud: fz q cqd in deo est: est idez qd ipse: fz ī itelligētijs. nō est sup̄ma simplicitas. ibi. n. esse est p̄ter rōnē qditatis: et vtus est p̄ter rōnē subē. nā si in itelligentijs ponimus itellm̄ siue virtutē itellectiuā: ille itellectus et illa vtus est differēs a suba. et si in eis ponimus esse: illud esse est differēs a qditate. vñ cū est sermo de cōpositione itelligētie: qdaz dicūt q est ɔpositio ex qd qd est et esse: qr est ibi ɔpō esse et qditatis. qdam vō aiunt q est ibi ɔpō vtutis et sube. q quō veritatē vtrunq3 hēat aliquo mō p3 p iam dicta. nō est g itelligendū itelligentias esse idem cū sua qditate: qr nihil sit in eis qd sit p̄ter rōnez qditatis. ¶ Sciēdū g q in rebus imaterialibus iuenimus aliquaz idētitatē cū qditate: quā in rebus mālibus iuenire nō possumus. nam cū diffinitio sit sermo expressiuus qditatis et essentie p̄n⁹ spēi ex qbus ɔponit diffinitio: sunt illa q̄ pertinent ad qditatem. igit cuz in rebus mālibus aliqua causent ex p̄ncipijs iduiduāt: aliqua vō ex p̄ncipijs speciei: qr ppria causant ex p̄ncipijs speciei: accñtia vō ex p̄ncipijs iduidui: nō oz q oīa que sunt in rebus mālibus reducant ad formā et ad rōnez qditatis: fz aliqua reducunt ad māz: et ad ea q̄ ptinent ad iduiduū: sed in rebus imālib⁹ q̄ sunt forme p se existētes nihil p̄t eis nāliter inē qd se nō teneat ex pte forme: et qd nō reducat ad p̄ncipia spēi. igit in reb⁹ imālibus vt ɔparant ad itellm̄: idē est res cū sua qditate: qr res imālis et ea que sunt in ipsa nō sunt apta nata cognosci alia virtute cognitiua q̄z sit apta sua qditas. naz cuz qcquid ē in re imāli vel sit forma: vel aliqd ex forma causatuz: vel ad formā ptinens: nihil erit in rebus imālibus qd sit aptū natū cognosci sensu. sed totū est aptū natuz cognosci itellectu: qr forma et spēs: et ea q̄ ad formā et spēm ptinēt fz q h̄ nō sunt apta nata cogn̄sci sensu: fz itellectu. ibi g idē est res et eē rei: vł idē est res et sua qditas: nō q nulla sit ibi ɔpō: nec p oēm modū res est sua quiditas: fz p rōno res est idē cū sua qditate: qr ad eandē virtutē ad quā ptinet cognitio qditatis: ptinet cognitio rei et eoz q̄ sūt in re. ibi. n. ne q̄quā dicere possumus q qditas sit apta nata cognosci itellectu: res vō vel aliq̄ q̄ sint in re sint apta nata cognosci sensu: fz oīa talia vna et eadē vtute: vt itellectu. sunt apta nata cognosci. in rebus vō mālibus nō sic. nā lz ipsa qditas rez mālīū sit apta nata cognosci itellectu. ipsa vero res mālis iduidua et ea q̄ se tenēt ex pte iduidui directe et per se nō sunt apta nata cognosci itellectu fz sensu. itellectus eniz recto aspectu non pōt cognoscere iduiduū māle: fz si cognoscit ipm: h̄ est p reflexionē et vt ɔuertit se ad fantasma.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtruz in rebus mālibus sit aliqd qd nō ptineat ad formā nec ad rōnē qditatis: q in rebus imālibus possit dici q sit ptinēs aliquo mō ad formā vł ad rōnē qditatis. ¶ Dōm q iduiduatio in rebus imālibus aliquo mō ptinet ad formā et ad rōnē qditatis qd sic ē ońdere: qr oīs forma in mā recceptibilis q̄tum est de se est imultiplicabilis et de se nō est h̄ aliqd. si autē sit iduiduatio forme in reb⁹ mālibus. h̄ est per accñs et rōne mãe in qua suscipitur forma. g forma in talibus q̄tuz est de se est imultiplicabilis. si autem iduiduat et signatur: hoc est rōne mãe in qua suscipit: sed in reb⁹ imaterialibus cuiusmodi sunt forme per se existentes: non sunt apte nate forme ille plurificari: sed quelibet forma ibi seipsa iduiduatur: et est hoc aliquid. fz tunc quicquid ptinet ad formaz aliquo modo pertinet ad rōnem quiditatis: eo ipso q in rebus imaterialibus iduiduatio est per formaz ibi aliquo modo iduiduatio ptinet ad rōnem quiditatis. in rebus vō mālibus vbi iduiduatio nō est simplr̄ et per oēm modū per formā: sed per mām: qr mā in talibus est iduiduationis p̄ncipiuz: oz q in eis iduiduatio omnino sit p̄ter rōnem qditatis. p3 g verū eē q

querebat̃. vз. q̄ in rebus imaterialibus aliqd vt idiuidua tio pertinet ad formam: ⁊ ad rõnem quiditatis qđ nõ pertinet in rebus materialibus.

Alterius forte dubitaret aliqs quõ veritatẽ habeat dcm̃ phi q̄ in rebus mãlibus est aliud res ⁊ rei eẽ vel est aliũ res ⁊ res qditatis: ⁊ q̄ in talib⁹ vel alia ṽtute vel eadẽ virtute al̃r se hñte cognoscat̃ idiuiduũ ⁊ qditas vel cognoscat̃ res ⁊ rei eẽ. in reb⁹ ṽo imaterialib⁹ vt satis innuitur in textu nõ sic se hз: qꝛ lз alia virtute vel eadẽ virtute al̃r se habẽte aĩa discernat aquã ⁊ aquẽ eẽ. ⁊ magnitudinez ⁊ magnitudinis esse: nõ est sic in oĩbus: qꝛ vinum vt noiat aliqd simpl̃r est idẽ cũ vini eẽ. in talibus enim ꝑ tãto idez est res ⁊ rei esse: ⁊ idẽ est idiuiduũ cũ sua qditate: qꝛ in eis nõ alia ṽtute cognoscit̃ idiuiduũ ⁊ sua qditas. q̃ritur g̃ quõ ħ ꝯtingat. ¶ Dõm q̄ hec veritas ẽ ex pmissis quodãmodo sufficiẽter patefacta. nã si in rebus imãlibus forme sunt ꝑ se exñtes: ⁊ seipsis idiuiduant̃: ⁊ sunt ħ aliqd: cũз in talibus idiuiduatio directe ꝑtineat ad formã: illa eadẽ virtute q̃ est apta nata cognosci forma ⁊ qditas: est apta nata cognosci idiuiduatio vel idiuiduũ. ibi g̃ est idez idiuiduũ qđ qditas: qꝛ eadẽ ṽtute qua ẽ apta nata cognosci forma ⁊ qditas: est apta nata cognosci idiuiduatio vel idiuiduũ: cũз ibi idiuiduatio sit de rõne forme: sз in rebus mãlibus. vbi idiuiduatio directe ⁊ simpl̃r ⁊ ꝑ oẽm modũ nõ est per formã sз ꝑ ꝯditiones mãe nõ ad eadẽ virtutẽ directe pertinet cognitio forme ⁊ qditatis: ⁊ cognitio idiuiduationis vel indiuidui. qꝛ vt dicebat̃ ad itell̃m directe ꝑtinet cognitio qditatis ⁊ forme: ad sensũз nõ ꝑtinet directe cognitio idiuidui: vel vt dicebat̃ si vtrũq; põt facere intell̃m: ħ erit al̃r ⁊ al̃r: qꝛ directe cognoscit qditatẽ ⁊ formam: per reflexionem vero ⁊ conuertendo se ad fantasma cognoscet indiuiduũ ⁊ rem signataз. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Caro. n. non sine mã: sз sic simuз hoc in hoc. Co.10. ¶ Sensitiuo qdẽ igit̃ calm̃ ⁊ frigiduз iudicat ⁊ quoꝝ rõ quedam caro: alio autez aut separato: aut sic circumflexa linea se hз ad seipsaз cum extensa sit: carnis esse discernit.

¶ Manifestat qđ dixerat ostẽdens q̄ tã in rebus nãlibus q̃з in mathe^cis eo q̄ sint spẽs in mã vel alia ṽtute vel eadez virtute al̃r se habẽte cognoscit̃ res ⁊ rei eẽ. vł̃ cognoscit̃ indiuiduũ ⁊ qditas. circa qđ tria fac̃. qꝛ pmo ꝓbat qđ ħ veritatẽ hз in nãlib⁹. 2° oñ dit q̄ veritatẽ hз in mathe^cis. 3° ꝯpat ħ ad illa. i. cõpat ad mathe^ca. nãlia. 2ª ibi. (Iteꝝ aũt i his) 3ª ibi. (Oio autẽ sic.) dicit g̃. q̄ caro. n. nõ est sine mã: sз est sic simũ ⁊ est sic ħ in ħ. i. ẽ sic forma determinata in mã determinata sensibili. q̄ aũt caro req̃rat determinatã mãm sensibilẽ. pз. qꝛ aĩa qdez igit̃ sensitiuo. i. per sensum iudicat calm̃ ⁊ frm̃ quoꝝ caro est q̃dã rõ. i. q̃dã ꝓportio: ⁊ qꝛ caro ẽ q̃dam ꝓportio in mã sensibili ⁊ circũcernit mãз sensibilẽ alio aũt. i. alia ṽtute aut separato. i. separata virtute. sup. aĩa cognoscit carnẽ ⁊ carnis eẽ: aut si eadẽ ṽtute cognoscit vtrũq; sз illa ṽtus siue illa potẽtia itellectiua sic circũflexa se hз ad seipsaз. i. vt ꝯuertit se ad seipsaз. ⁊ vt ꝯuertit se ad fantasma sup. cognoscit carnẽ vel cognoscit idiuiduũ: sз cũ sit extensa discernit eẽ carnis. i. recto aspectu ⁊ extẽso cognoscit carnis qditatẽ. ¶ Notãdũ aũt q̄ lз caro supius acciperet̃ ꝑ vino vt hз eẽ in simplicib⁹ cũ dicebat̃ q̄ idẽ ẽ caro ⁊ carnis esse. ħ aũt caro accipit̃ al̃r. nõ. n. accipit̃ ꝑ vino: vt hз eẽ in simplicib⁹: sз cũ dr̃ q̄ caro nõ ẽ sine mã accipit̃ ꝑ carne vel ꝑ vino: vt hз esse in cõpositis: vbi nõ est idez caro ⁊ carnis eẽ: qꝛ in talibus nõ eadẽ virtute cognoscit̃ directe indiuiduũ ⁊ qditas. ¶ Notãdũ ẽt q̄ caro ⁊ vinuз vt habẽt eẽ in rebus mãlibus sunt sic simuз: ⁊ sunt sic ħ in ħ. i. sunt sic determinata forma i determiata mã sensibili: qꝛ sic simũ determinat sibi spãlez mãз sensibilẽ: vt nasuз sic caro determinat sibi spãlẽ ꝓportionẽ calĩ ⁊ fridẽ: ⁊ cũ calidũ ⁊ frigidũ iudicemus sensitiuo: calз ⁊ fridũ dicũt mãm sensibilẽ: cuius mãe sensibilis caro ẽ q̃daз rõ. i. q̃dã ꝓportio: qꝛ cũ calidũ ⁊ fridũ: ⁊ alie q̃litates sensibiles veniũt ad debitaз ꝓportionẽ: put req̃rit caro in illa mã sensibili: sic ꝓportionata resultat forma carnis: quã carnẽ: qꝛ ẽ forma in mã cognoscim⁹: vt dcm̃ est. qꝛ vel alia ṽtute cognoscit̃ caro ⁊ carnis esse: vel si eadẽ virtute: vt itellectu cognoscimus vtrũq;: ħ erit al̃r ⁊ al̃r: qꝛ itellect⁹ ꝑ reflexionẽ põt cognoscere carnẽ. i. idiuiduũ carnis: sed cũ sit extẽsus ⁊ directe põt cognoscere carnis eẽ. i. carnis qditatẽ.

Dubitaret forte aliqs quõ itellect⁹ recto aspectu cognoscit carnis esse vel carnis qditatem. ¶ Dõm q̄ agens agit̃ s̃m exigentiã sue forme. cũ ergo spẽs in itellectu sit abstracta a cõditionibus mãe q̃ sũt ħ ⁊ nunc: itellectus recto aspectu ducit̃ in cognitionez forme: vt hз esse ꝑter cõditiones mãe: ⁊ qꝛ forma sic accepta hз rõnẽ qditatis: itellectus recto aspectu cognoscit carnis qditatez. vel cognoscit carnis esse: sз si debeat cognoscere carnẽ. i. carnis idiuiduũ vel aliquã rem signatã: opз q̄ cognoscat eã per reflexionẽ cõuertẽdo se ad fantasma. nam cũ fantasma sit nõ denudatũ a ꝯditionibus mãe: itellect⁹ conuertendo se ad fantasma poterit cognoscere rem particularem ⁊ signataз. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Iterũ aũt in his q̃ in abstractiõe sunt rectũ: sic simũ. cũ continuo. n. est. Qꝛ aũt quid erat esse si est alterũ recto esse: ⁊ rectũ aliud. Sit. n. dualitas: altero itaq; aut al̃r habẽte se iudicat. Co.11.

¶ Ostẽdit ẽt q̄ in mathe^cis. vel alia virtute vel eadẽ ṽtute aliter se habẽte cognoscit̃ res ⁊ rei esse dicẽs. iteruз aũt in his q̃ sunt in abstractiõe rectũ est sic simũ. cũ cõtinuo enim sup est rectũ: sic g̃ simũ determiat sibi mãз sensibilẽ: vt nasum. sic rectũ est q̃tum ad ħ sic simũ: qꝛ rectũ determinat sibi aliquã mãm vt ꝯtinuũ: ⁊ subdit: q̄ aũt qđ qd erat esse sup. ipsius recti si est alterũ. i. qꝛ est alteꝝ recto esse ⁊ rectũ alio. i. al̃r cognoscimus. naз si dualitas sup. est qditas ipsi⁹ recti altero itaq;. i. altero virtute aut eadez ṽtute aliter se habẽte iudicat sup. aĩa rectũ ⁊ dualitatẽ siue rectũ ⁊ recto esse. ¶ Notãdũ aũt q̄ loqt̃ ħ Aris. mõ platonico q̄ posuit nũeros qditates mathe^corũ. dicẽs. q̄ vnitas erat qditas puncti: qꝛ punctus diffiniebat̃ ꝑ vnuз: dualitas ṽo erat qditas recti: qꝛ linea recta diffiniebat̃ ꝑ duo. ẽ. n. linea recta longitudo sine latitudine: cui⁹ extremitates sunt duo puncta. qditas ṽo curui erat ternarius. in curuo. n. est ꝯsiderare tria duo. vз. extrema ⁊ mediũ exiẽs ab extremis. ¶ Notandũ ẽt q̄ cũ rectũ circũcernat mãз: qꝛ circũcernit ꝯtinuũ tãquã mãm ꝓpriã. simũ circũcernit nasuз: sic aliud est simũ ⁊ simũ esse: sic qđ qd erat eẽ ipsius recti ẽ alterũ ab ipso recto: ⁊ qꝛ aliud ẽ rectũ ⁊ recti eẽ alio. i. alia virtute vel eadẽ virtute al̃r se hñte cognoscet aĩa recti esse ⁊ rectũ. i. qditatẽ recti ⁊ ipm rectũ. ¶ Notãdũ ẽt q̄ cũ positum sit dualitatem esse qditatem recti: aĩa cognoscet dualitatẽ ⁊ rectũ vel alia ṽtute vel eadẽ virtute al̃r se hñte.

Dubitaret forte aliqs. vtrũ sit simile de cognitiõe nãliũ ⁊ mathe^corũ. ¶ Dõз q̄ q̃tũ ad aliquid est simile: q̃tum ad aliqd dissimile. nã cuз tã nãlia q̃з mathe^ca. aliquo modo circũcernãt mãз: de vtrisq; verũ est q̄ in eis idiuiduũ ⁊ qditas: vel in eis res ⁊ rei eẽ opз q̄ cognoscat̃ vel alia ṽtute vel eadẽ virtute aliter se hñte. veꝝ qꝛ naturalia circũcernũt mãm sensibilez. i. mãm vt est cõiuncta q̃litati mathe^ca. vero q̃rũ hõ nõ circũcernũt mãз sensibilẽ. i. materiã subiectaз motui ⁊ trãsmutatiõi. vel materiã ꝯiunctã q̃litatib⁹ actiuis ⁊ passiuis: qꝛ ꝑ se ⁊ fз q̄ hõ nõ circũcernũt mathe^ca. materiã ꝯiunctã q̃litati: sз q̃titati: cũ q̃tũз sine q̃li nõ sit sensibile: sз imaginabile: lз directe alia

virtute pcipiat q̄ditas τ idiuiduū tā in nālib⁹ q̄ in mathematic. h̄ tñ ē alr̄ τ alr̄: qr̄ i nālib⁹ q̄ditas directe pcipit̄ itellectu. idiuiduū v̄o directe p̄t pcipi sensu: s̄ in mathematicis q̄ditas l̄z directe pcipiat̄ itellectu idiuiduū v̄o i mathematicis directe nō pōt pcipi sensu: s̄ imaginatiue: qr̄ q̄ntuz sine q̄li: vt dicebat̄ directe nō est sensibile: s̄ imaginabile.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnino ergo sicut res separabiles sūt a materia: sic τ que circa intellectum sunt.

¶ Cōparat mathematica ad nālia di. q̄ oīo sic̄ res sūt separabiles a mā sic se h̄nt τ q̄ sūt circa itell̄z. nā sic̄ res circūcernūt māz: sic sūt ɔsiderate ab itellectu. nālia ḡ q̄ p se τ directe circūcernūt māz sēsibilē ɔsiderant̄ ab itellectu cū mā sensibili. mathematica v̄o q̄ p se τ s̄z q̄ h̄ nō circūcernūt mām q̄lem vel mām sensibilē: s̄ mām q̄ntam vel mām itelligibilē siue imaginabilē ɔsiderant̄ ab itellectu. nō cuz mā sensibili. s̄ cū mā imaginabili vel itelligibili.

Dubitabit autē vtiq̄ aliquis: si intellectus simplex est τ impassibilis: τ nulli nihil habz cōe: sicut dicit Anaxagoras: quō itelliget: si intelligere pati aliquid est. In quātuz aliquod commune vtrisq̄ hoc q̄dez agere: illud vero pati videtur.

¶ Postq̄ ph̄s determinauit de itellectu p cōparatiōez ad sensuz: τ ondit q̄d ē obm itell̄s: qr̄ itell̄s extēse τ recto aspectu tāq̄ ppriū obm cognoscit carnis eē. i. q̄ditatē: ita q̄ q̄d est: ē ppriū obz itell̄s: vt pōt eē p̄ bita manifestū. in p̄te ista: vt dicebat̄ mouet q̄sdā q̄ōnes circa p̄dicta. circa q̄ō duo facit. qr̄ p̄ mouet h̄ q̄ōnes. z⁹ soluit eas ibi. ¶ Aut pati q̄d ē. circa p̄ᵐ duo facit: s̄ q̄ duas q̄ōnes mouet ibi. ¶ Amplius aūt. dicit ḡ. dubitabit aūt vtiq̄ aliq̄s si intell̄s ē q̄d simplex τ ipassibile τ nulli nihil h̄z cōe. qr̄ ē imixt⁹ τ sepat⁹: sic̄ dixit Anaxag. his ɔditionib⁹ sic̄ stātib⁹ quō itell̄s itelligit se itelligere ē pati aliq̄d. nā iq̄tū n. ē aliq̄d cōe vtrisq̄. i. agēti τ patiēti vr̄ h̄ q̄dē agere: illud v̄o pati. ¶ Nōnᵐ āt viz q̄ōnis h⁹ i h̄ ɔsistere: qr̄ si agēs τ patiēs h̄nt aliq̄d cōe: qr̄ agēs τ patiēs ɔz cōicare in mā: vt p̄bat̄ in p̄ de gnātōe. itell̄s q̄ nihil h̄z cōe cū alijs: qr̄ ē q̄d i māle. n̄ poterit pati. τ p ɔ̄ns n̄ poterit itell̄ere cū itell̄er̄ sit q̄ddā pati. Dein cū di.

¶ Amplius aūt si intelligibilis τ ipse: aut enim alijs inerit intellectus: si non s̄m aliud ipse intelligibilis est: vnum autē aliquid intelligibile est specie. Si autem sit mixtus: aliquid habebit q̄ facit intelligibile ipsum: sicut alia.

¶ Mouet zᵃᵐ q̄ōnē. dr̄t aūt h̄ q̄ō a p̄ma: qr̄ p̄ma q̄ō q̄rebat quō itell̄s itelligat: τ quō sit q̄d itelligēs: h̄ aūt q̄rit quō intellect⁹ itelligat̄: τ quō sit q̄d itelligibile. dicit ḡ. amplı⁹ aūt itelligibilis ē τ ip̄e itell̄s. aut. n. alijs ierit itell̄s. i. aut alia itelligibilia itelliget si ipse itell̄s nō ē itelligibilis s̄z aliud: s̄z p se itelligibile: aut ab itellectu ē aliq̄d vnū. i. vno mō. vl̄ vt h̄z alia sp̄ā: ē vnū sp̄ē. i. ē vniforme. igit̄ si itelligibilia ab itellectu sūt itelligibilia s̄z vnū modū τ s̄m vnā formā: qr̄ eodē mō itelligit se τ alia: si ipse est intelligibilis p se: τ alia erūt itelligibilia p se: s̄z q̄cq̄d ē p se itelligibile itelligit. ḡ alijs itelligibilib⁹ ierit itell̄s: τ alia itelligibilia itelligēt. si aūt itellect⁹ sit q̄d. i. hēat aliq̄d ānexū p q̄ itelligat̄: habebit aliq̄d q̄ fac ip̄z itelligibilē. erit ḡ itelligibilis sicut alia mālia. nō ḡ itelliget: sic̄ nec alia mālia itelligunt. ¶ Notādū āt q̄ alr̄ sūt itelligibiles subē sepate: τ alr̄ sūt itelligibiles res māles: qr̄ subē sepate sunt itelligibiles p se: s̄z subē māles nō sunt itelligibiles p seipsas: nec sunt intelligibilia actu: s̄z itelligunt̄ p itentionē abstractā: ita q̄ itell̄s agens in c⁹ virtute fit abstractio a fantasmatib⁹ fac h̄ q̄ sunt pō itelligibilia actu itelligibilia. ¶ Nōnᵐ ēt q̄ cū itell̄s nr̄ sie medi⁹ itet subās sepatas τ has res māles. si ipse itell̄s nr̄ ē q̄d itelligibile q̄rit q̄lr̄ h̄ ɔtigit: qr̄ vel erit itell̄s itelligibilis p se: sic̄ sūt subē sepate: aut nō erit intelligibilis p se: s̄z p aliq̄d ānexū: sic̄ sūt subē māles: q̄ōcūq̄ dicat̄ vr̄ seq̄ iconueniēs: qr̄ cū oīa itelligibilia ab itellectu nr̄o sint itelligibilia vno⁹. si itell̄s nr̄ ē itelligibilis p se: sic̄ sūt subē sepate: ēt alie res māles q̄ itelligunt̄ ab itellectu erūt itelligibiles p se sic̄ sunt subē sepate. s̄z q̄ō ē sic itelligibile intelligit. ḡ res māles itelligēt. si v̄o dicat̄ q̄ itell̄s ē itelligibilis p aliō sic̄ alia mālia: tūc sic̄ alia mālia nō itelligūt: sic nec itell̄s itelliget nec aliq̄d ɔp̄hēdet: vt ɔm̄tator supplet. n̄ igr̄ vr̄ q̄ possim⁹ ponere itell̄z eē q̄d itelligibile nisi incurram⁹ alterū duoꝝ icōueniētiū. vz. vl̄ q̄ mālia itelligāt: vl̄ q̄ itell̄s nō itelligat. ¶ Nōnᵐ ēt q̄ l̄z sic iducit̄ h̄ q̄ō a ɔm̄tatore: vt cōcludat̄ q̄ si itell̄s ē q̄d itelligibile: vel mālia itelligent vel itell̄s itelliget. iducit̄ tñ alr̄ ista q̄ō: vt ɔcludat̄ semp h̄ icōueniēs q̄ mālia itelligāt: qr̄ si itell̄s ē itelligibilis p se mālia erūt itelligibilia p se τ si sūt itelligibilia p se itelligent: vt supra ɔcludebat̄. si v̄o itell̄s nō itelligibilis ē p se: s̄z per aliō: tūc idē iudiciuz erit de itellectu τ de rebus mālib⁹. ḡ vel poterit ɔcludi sic̄ p⁹us q̄ cū mālia nō itelligāt q̄ etiaz itellect⁹ nō itelliget: vel ecōuerso: q̄ cū itellect⁹ itelligat: τ idē iudiciū sit d̄ eo τ d̄ alijs mālib⁹ alia ēt mālia itelligēt.

Dubitaret forte aliq̄s. nā q̄ntū ad vnū mēbrū q̄ōnis satis vr̄ apparēs ɔ̄. vz. q̄ si itellect⁹ nō est itelligibilis p se: s̄z p aliq̄d aliō: erit idē iudiciū de eo τ de alijs mālib⁹ rebus. ḡ vel ipse nō itelliget sicut nec alia mālia itelligunt: vel alia mālia itelligēt sic̄ itelligit itellectus: s̄z q̄ntuz ad aliā p̄tez q̄ōnis nō app̄z manifeste quō sequat̄ ɔ̄. vz. q̄ si itellectus est itelligibilis p se q̄ alijs itelligibilibus insit itellectus: τ q̄ alia itelligibilia τ alia mālia itelligāt. q̄rit̄ ḡ quō hoc sequat̄. ¶ Dōm q̄ possumus distinguere triplicē itell̄z. vz. humanū: itelligētiaꝝ: τ dei. itellectus. n. diuinus ē actus purus cui nō est āmixta potētia. itellectus v̄o nr̄ in gn̄e itelligibiliū ē pō purus cū in tali gn̄e s̄m se nō ɔpetit aliq̄s actus: s̄z itellectus itelligētiarū ē mediū īter ista. itellectus ḡ diuin⁹: qr̄ est act⁹ purus oīa cognoscit vno mō: qr̄ oīa cognoscit cognoscēdo se ita q̄ tāq̄ p̄ncipale obm nihil cognoscet extr̄ se. vilesceret. n. si h̄ mō aliq̄d cognosceret extr̄ se. vt satis p̄t h̄ri ex. iz. meta. in i⁹. ca⁹. Snīa patrū. itaq̄ tāq̄ p̄ncipale obz cog̃scit tm̄ se τ cognoscēdo se cog̃scit oīa alia. oīa ḡ cog̃scit vno mō: qr̄ se τ alia cognoscit cognoscēdo se. itellect⁹ v̄o nr̄ quodā mō p oēm modūz mō opposito cog̃scit. nā cū sit pō purus in gn̄e itelligibiliū nihil itelligit anq̄ fiat in actu. fit aūt in actu recipiēdo spēs a fantasmatib⁹: τ recipiēdo spēs alioꝝ: τ qr̄ itelligit se τ alia vt fit in actu p spēs alioꝝ. ḡ itelligit se τ alia per spēs alioꝝ. itell̄s ḡ nr̄ q̄dāmō se τ alia intelligit vno⁹: qr̄ se τ alia itelligit itelligē⁹ alia. itell̄s aūt itelligētiarū nec se τ alia itelligūt itelligēdo se nec se τ alia itelligūt itel⁹ alia: s̄z itelligendo intelligunt se per seipsas: eo q̄ intelligentia est rediēs ad eēntiā suā reditiōe cōpleta. alia v̄o itelligūt p spēs τ p formas: q̄ sunt silitudines alioꝝ: de q̄b⁹ spēb⁹ τ formis loquēs auctor de cāis ait q̄ oīs itelligētia ē plena formis. redeam⁹ ḡ vn̄ venit s̄mo p̄mus: τ dicam⁹ q̄ si intell̄s nr̄ se τ alia itelligit vno⁹: qr̄ se τ alia itelligit itelligēdo alia: erūt alia itelligibilia sic̄ ip̄e: q̄re si ipse itell̄s ē itelligibilis p se τ nō p aliud sic̄ subē sepate oīa alia q̄ itelligunt̄ ab itellectu nr̄o erūt itelligibilia nō p aliō: s̄z erūt itelligibilia: sic̄ subē sepate: s̄z q̄ sūt sic itelligibilia itelligūt. ḡ oīa itelligibilia ab itellectu nr̄o itelligēt τ hēbūt itell̄z. h̄ ḡ ē q̄ō ph̄s ait. vz. q̄ qr̄ itelligibile ab itell̄u nr̄o ē aliq̄ō vnū. τ ē vno⁹: qr̄ vno mō itelligit se τ alia: eodē mō erūt alia itelligibilia sic̄ ipse. vn̄ seq̄tur q̄ si ipse ē itelligibilis p se erūt ēt alia sic̄ itelligibi

lia: et p̄ ɔñs itelligēt: q̄ð p̄bare volebam⁹. ¶ Deinde cū dic.

Co. 14. ¶ Aut pati qdē s̄m cōmune aliquid diuisuz est prius: qm̄ potentia quodāmodo est intelligibilia intellectus: ſ3 actu nihil: anteq̄ intelligat: o3 autem sic: sicut in tabula nihil est scriptuz actu. quod quidem accidit intellectu.

¶ Soluit. circa q̄ð duo fac: p̄ ꝙ duas q̄ones soluit: q2 p̄mo soluit q̄onē p̄mā. 2° ſcd̄a3 ibi. (Et ipse aūt itelligibilis.) dic̄ ḡ. aut pati qdē s̄m ꝙ diuisuz ē p̄us ē aliqd cōe vel est aliqd vle: vt h3 l'ra ɔmētā ad passionē p̄p̄e et ad passionē q̄ ē salus et receptio. itell's ḡ nō patit̄ p̄p̄e cū nō cōicet in m̄ã: sic̄ cōicāt in m̄ã n̄ãlia cū suis actuis: ſ3 patit̄ passionē q̄ ē salus et receptio inq̄ntū iformat̄ sp̄eb⁹ itelligibiliū ad q̄s ē in pō. iō subdit: qm̄ it itell's ē q̄dāmō pō itell'ibilia: ſ3 actu nihil est eo2 añq̄ itelligat. h̄ ḡ mō itell'ere ē q̄ddā pati et itell's patit̄ nō p̄p̄e: ſ3 inq̄ntū recipit sp̄ēs itelligibiliū. ad q̄s ē in pō. o3 aūt id q̄ð q̄ð accidit in itellectu añq̄ itelligat eē sic̄ illō q̄ð accidit in tabula in q̄ nihil ē actu scriptū. ¶ Nōn^m aūt vi3 solonia h⁹ in h̄ ɔsistere q2 cū dr̄. ꝙ si itell's itelligit: cū itelligere sit q̄ddā pati. o3 ꝙ cōicet in m̄ã cū istis m̄alib⁹: dicit d3 ꝙ agēs et patiēs cōicāt in m̄ã: q̄ñ sumit̄ p̄p̄e passio q̄ lis nō ē passio itell's. ¶ Nōn^m ēt ꝙ sic̄ in tabula rasa nihil ē scriptū: et cū scribit̄ h̄ tabula nihil ab ea abycit̄: ſ3 solū iducunt̄ in ea forme l'raru3: sic itell's añq̄ itelligat nullā h3 formā itelligibilē: et cū recipit h̄ for^as nihil abycit̄ a suba itell's p̄p q̄ð p3 ꝙ n̄ ē ibi p̄p̄e pa⁹: q2 ois po⁹ p̄p̄e supra magl fcā abycit a suba: vt dr̄ 6° topi. ¶ Deinde cū dicit.

Co. 15. ¶ Et ipse autez intelligibilis est sicut intelligibilia. In his qdez enim que sunt sine materia: idē est intellectus et quod itelligit̄: scientia nāq3 speculatiua: et sic scibile idem est.

¶ Soluit q̄onē 2^am. ¶ Ad c⁹ euidētiā sciēdū ꝙ q̄ð 2° duas difficltates ɔtiebat. nā cū itell's n̄r sit itelligibilis: sic̄ alia q2 itelligit se, itelligēdo alia: cū ex h̄ videat̄ eē idē iudiciu3 de itellectu n̄ro: et de aly̆s: vna difficltas ē: q̄re itell's n̄r itelligit cū alia nō itelligāt. 2° ē q̄re alia m̄alia nō itelligāt cū itell's n̄r intelligat. duo ḡ fac. nā supponēs ꝙ itell's n̄r sit itelligibilis sic̄ alia: assignat cāz q̄re intell's n̄r intelligit. 2° assignat cāz q̄re alia m̄alia q̄ sūt o̅ba itell's n̄ri nō itelligūt ibi. (Nō aūt semp itelligēdi.) dicit ḡ. ꝙ et ip̄e aūt itell's itelligibilis ē sic̄ itelligibilia alia: et tñ sup. itelligit l3 alia nō itelligāt. c⁹ rō ē: q2 in his q̄ sunt sine m̄ã idē ē itell's: et q̄ð itelligit̄. scia autem speculatiua et sic scibile hoc modo. v3. speculatiue est idem cum scia.

Dubitaret forte aliqs quō itell's n̄r seip̄3 itelligat.

¶ Dōm ꝙ vt p3 p̄ supius determinata actus innotescunt nobis p̄ obā potētie vo inotescūt nobis p̄ act⁹. intell's ḡ n̄r itelligit seip̄3 p̄ actū suū: ſ3 cū itell's n̄r sit in gn̄e intelligibiliū: sic̄ m̄ã p̄ma in gn̄e entiū: sic̄ a m̄ã p̄ma vel yle nll's act⁹ p̄t egredi in gn̄e entiū nisi iformet̄ aliq̄ for⁹ sensibili. sic ab itellu n̄ro nll's act⁹ p̄t p̄gredi in gn̄e itelligibiliū nisi informet̄ aliq̄ for⁹ vel sp̄ē itelligibili. itell's ḡ n̄r ad h̄ ꝙ itelligat seip̄3: o3 ꝙ informet̄ aliq̄ sp̄ē intelligibili: ſ3 nō refert vtrū iformet̄ sp̄ē capre vel sp̄ē leonis: nō iō reqrit̄ vt informet̄ aliq̄ sp̄ē: vt possit ab eo p̄gredi aliqs act⁹ p̄ quē actū possit seip̄m cogscere. iformabit̄ ḡ intell's sp̄ē alic⁹ o̅bti: vt sp̄ē lapidis vel leonis q̄ informat⁹ poterit ab eo p̄gredi aliquis act⁹ p̄ quē poterit seip̄m cogscere. illa ḡ sp̄ēs o̅bi: vt sp̄ēs lapidis vel leonis: cū sit exp̄ssa silitudo leonis vel lapidis p̄ et p̄ncipalr̄ ducet in cognitionē illi⁹ o̅bti: et ducēdo in cognitionē o̅bti ducet in cognitōe3 act⁹: p̄ quē actū poterit itell's seip̄3 cognoscere. cū ḡ q̄rit̄ q̄mō itell's n̄r seip̄3 itelligit plana ē rñsio ꝙ intelligit seip̄3 intelligēdo alia. nā illa eadem sp̄ēs q̄ ē rō: q̄re intelligat o̅b3 ē rō: q̄re itelligat seip̄3 intelligēdo suū actū. h̄ñ itaq3 dcm̄ ē ꝙ intell's n̄r est intelligibilis sic̄ et alia sunt intelligibilia: q2 sic̄ alia o̅ba m̄ãlia nō intelligunt̄ p̄ seipsa: q2 p̄ seipsa nō p̄nt eē in aīa: ſ3 intelligunt̄ per sp̄ēm intelligibilē: et p̄ intētōe3 abstractā: sic intell's n̄r p̄ illā eādē sp̄ēm intelligibile3 et p̄ illā eāde3 sp̄ēm abstractam p̄ quā intelligit alia intelliget seip̄m. nā informat⁹ illa sp̄ē intelligibili intelligit alia et intelligit se inq̄ntū p̄ illa3 sp̄ēm informatus p̄greditur in actuz intelligendi per quē actū potest seipsum cognoscere.

Ulterius forte dubitare3 aliqs quō in separatis a m̄ã idē sit intell's et q̄ð intell'r.

¶ Dō3 ꝙ intell's n̄r est simplex im̄ãlis vt est p̄ habita manifestū: et multo magis intell's intelligētiaru3 et dei est im̄ãlis et simplex: et q2 in oibus im̄ãlibus est aliquo mō verum ꝙ idez est intell's et q̄ð intell'r. si verū ē h̄ i intellu n̄ro multo magis verū est in intellectu intelligētiaru3 et dei. ſ3 quō verū sit de intellectu illo2 in sequēti q̄one patebit. nūc ōt intēdim⁹ declarare ꝙ in reb⁹ m̄alib⁹ nō ē idez intell's et q̄ð intell'r: ſ3 in intellectu n̄ro q̄ est qd im̄ãle idez est intell's et q̄ð intell'r. ¶ Ad c⁹ euidētiā est sciēdū ꝙ taz res m̄ãles q̄ intell's n̄r possibilis ad h̄ vt intelligant̄ indigēt intellectu in actu. dr̄. n. intell's in actu ipsa sp̄ēs intelligibilis vel ipse cōcept⁹ quē cōcipimus de o̅bo. na3 cū lapis p̄ seip̄m nō possit eē in intellectu n̄ro nō ē idē lapis et intell's lapidis: q2 lapis est res ipsa q̄ est ex̄ aīam. intell's vo lapidis ē ip̄a sp̄ēs intelligibilis vel ipse cōceptus lapidis p̄ quā informat̄ intellect⁹ n̄r et reducit̄ ad actū: vt intelligat lapidē. et q̄ð dcm̄ est de lapide intelligēdū ē de aly̆s o̅btis m̄ãlib⁹ q̄ nō sunt su⁹ intellect⁹: ſ3 vt intelligant̄ indigēt aliq̄uo ɔceptu vel aliq̄ sp̄ē intelligibili siue aliq̄ intētōe abstracta. ſ3 cū p̄ illā eandez sp̄ēm intelligibilē p̄ quā intell'r o̅bm̄ intelligat̄ et ipse intell's: q2 vt ostēsum est in q̄one p̄missa: intellect⁹ intelligit se intelligēdo alia: p3 ꝙ nō solū m̄ãlia ad h̄ ꝙ intelligant̄ indigēt sp̄ē intelligibili: q̄ dr̄ intell's in actu: imo intell's n̄r possibilis ad h̄ ꝙ intelligat̄ a seip̄o indiget h̄ sp̄ē intelligibili et h̄ intellectu in actu. p̄ eādez. n. sp̄ēz intelligibilē et p̄ eundē intell'3 in actu intell'r o̅bm̄ ex̄ aīa3: q̄ð est qd m̄ãle: et intell'r intell's n̄r possibilis q̄ est a m̄ã sepatus: q̄re sp̄ēs illa intelligibilis est intell's in actu respectu o̅bti m̄ãlis et respectu intell's possibilis q̄ est im̄ãlis q̄re cuz ille intell's in actu sit in intellectu n̄ro possibili: et fiat idez cū eo sicut fit vnū ex m̄ã et forma et ex p̄fectiōe et p̄fectibili: intell's n̄r possibilis qui est a materia sepatus est idem cū suo intellectu in actu et fit vnū cū eo: sicut fit idē m̄ã cū forma: ſ3 o̅b3 m̄ãle nō ē idē cu3 suo intellectu in actu: q2 intell's in actu o̅bti m̄ãlis nō est in illo o̅bo: ſ3 est sepatus ab ipso. itaq3 rum ait p̄bs ꝙ in sepatis a m̄ã: et nō in aly̆s ē idē intell's et q̄ð intelligit̄. ibi p̄ intell'm debem⁹ intelligere intell'3 in actu siue sp̄ēz itelligibilē: ſ3 p̄ illō q̄ð itell'r o̅bem⁹ itelligere. 2. v3. itell'3 pō'e3 q̄ ē a m̄ã sepat⁹: et o̅b3 m̄ãle q̄ð ē m̄ãe ɔiūctū. nā vt p3 p̄ h̄ita p̄ eādē sp̄ēz itelligibile3: et p̄ eūdē itell'3 in actu itell'r vtrūq3. ſ3 cū illa sp̄ēs itelligibilis q̄ ē itellect⁹ vtriusq3 sit in ip̄o itellu possibili: et faciat vnū cū ip̄o: sic̄ p̄fectio cū p̄fectibili: nō ōt fit i ip̄o o̅bo m̄ãli nec faciat vnū cū eo i sepatis a m̄ã idē ē itell's et q̄ð itell'r: q2 fit vnū et idē ex itellectu in actu et ex itellu possibili q̄ itell'r p̄ illū ite^m: ſ3 in cōiūctis cū m̄ã nō ē idē itell's et q̄ð itell'r: q2 nō fit vnu3 et idē ex o̅bo materiali et itellu in actu q̄ð itell'r p̄ h̄ intellectū.

Ulterius forte dubitaret aliquis: cū in oibus rebus imaterialibus sit idez itellectus et q̄ð itelligit̄: cū tam itellectus noster q̄ sube sepate et ōs qd imateriale dicant: vtrū eodē mō h̄ et ibi sit idē itell'r: et q̄ð intell'r.

¶ Dō3 ꝙ alr̄ ē idē itell's et q̄ð itell'r in suby̆s sepatis: et alr̄ in itellectu n̄ro. nō in suby̆s sepatis ē idē itell's et q̄ð itell'r. q2 suba sepata n̄ h3 aliū itell'3 q̄ faciat ip̄e3 itelligibilē: ſ3 p̄ seip̄a3 ē intelligibilis: ita ꝙ suba separata intell'r p̄ seip̄a3

e si nō a quolibȝ intellectu intelligit̄ subā separata per se ipaȝ: tn̄ quelibȝ itelligentia itelligit suā subaȝ p seipaȝ. in eēntia aūt diuīa mlto magis h̄ ꝯuenit. nā n̄ solū de⁹ itelligit seipȝ p seipaȝ: sȝ a q̄cūq; itellu itelligit̄ eēntia diuīa itelligit̄ p seipaȝ: sȝ in itellu nr̄o poss̄i nō ē idē itells: ⁊ qd̄ itelligitur: ita q̄ itellect⁹ nr̄ poss̄is itelligat̄ p seipm̄: sȝ nr̄ itellect⁹ poss̄is bȝ aliū itellectū in actu: vt spēȝ itelligibilē: p quā fit actu itelligibil̄. p tāto tn̄ ex pte itell̄s nr̄i est idē itellus ⁊ qd̄ itelligit̄: qȝ itellect⁹ nr̄ poss̄is fac̄ vnū ⁊ idē cū suo itellectu in actu: sic vt dicebat̄ fac̄ vnū ⁊ idē pfectibile cū ppa pfectiōe. dicam⁹ ḡ q̄ h̄ itelligibilia. vȝ. de⁹ subē sepate ⁊ itellect⁹ nr̄: ⁊ res m̄ales h̄nt h̄uc ordinē. qȝ de⁹ sic itelligit̄ q̄ est idē cū suo itellectu: ⁊ non habet aliū itellectuȝ q̄ faciat ipm̄ itelligibilē: sed est p seipm̄ itelligibil̄. an q̄libet ēt suba sepata est idē itellect⁹: ⁊ qd̄ intelligit̄: ⁊ q̄lȝ talis suba mō q̄ dcm̄ est: ē itelligibil̄ p seipaȝ. itell̄s vō nr̄ nō est itelligibilis p seipm̄: sed bȝ aliū itellectū in actu: q̄ fac̄ ipȝ itelligibilē: attn̄ est ibi idē itell̄s: ⁊ qd̄ itelligit̄. qȝ ibi itellect⁹ in actu. i. spēs itelligibil̄ nō ē sepata ab itellectu poss̄i q̄ itelligit̄ p ipaȝ: sȝ ex ipsa spē itelligibili q̄ d̄r itellect⁹ i actu: ⁊ ex ipso itellu poss̄. q̄ est illō qd̄ itelligit̄ fit vnū ⁊ idē. res vero m̄ales nr̄e sūt p se itelligibiles: sȝ h̄nt aliū itellȝ in actu p quē fiūt itelligibiles: nec ēt ē ibi idē itellect⁹ ⁊ qd̄ itelligit̄: qȝ intellect⁹ in actu siue spēs itelligibil̄ p quā intelligit̄ tā obm̄ m̄ale q̄ itell̄s ꝓportiōal̄ nō ē i ipo obo m̄ali: nec fac̄ idē cū ipo: sȝ ē in itellu poss̄i: ⁊ ē a reb⁹ m̄alib⁹ sepata.

Ulterius forte dubitaret aliquis. vtrum in separatis a m̄a idē sit scia speculatiua cuȝ re scita. ¶ Dōȝ q̄ hāc q̄ōnē possem⁹ facil̄r soluere vōo q̄ gramatic⁹ d̄r scire ipaȝ grāmaticā ⁊ nāl̄ phs d̄r scire ipaȝ nālēȝ phiaȝ. ⁊ sic q̄lȝ sciēs d̄r suā sciaȝ scire. ipsa ḡ grāmatica nō solū ē scia. sȝ ē res scita: cū ipa grāmatica sit scita vl̄ sciatur: ⁊ q̄lȝ scia isto mō ē ideȝ cū re scita: qȝ q̄lȝ scies scit: ⁊ q̄lȝ sciēs scit sciaȝ suā: sȝ magl̄ ad mētē phi igredietes. dicam⁹ q̄ cū de⁹ seipm̄ sciat p seipȝ nō ē dubiū ibi idē eē sciaȝ cuȝ re scita. ⁊ ēt subē sepate sciētes seipas p seipas n̄ sic faciūt dubiū in q̄one ⁊ in talib⁹ vagari diuti⁹ ipertinēs ē ad ꝓpositū. nā qd̄ h̄ d̄r q̄ in reb⁹ formalib⁹ ⁊ im̄alib⁹ ideȝ ē scia cū re scita nō ē itroductū pp̄ subas sepatas: nec pp̄ itellm̄ diuinū: sȝ pp̄ itellm̄ nostrū: de cui⁹ cognitiōe hic p̄ncipal̄r agit̄. ¶ Sciē⁹ ḡ q̄ sic ē ead̄ spēs itelligibil̄ p quā itelligit̄ obm̄ m̄ale ⁊ itellect⁹ poss̄is. sic eadē ē scia p quā sciunt̄ iste res m̄ales ⁊ itellus nr̄. nā sic̄ itellect⁹ nr̄ p illas easdē spēs itelligibiles p q̄s alia itelligit: itelligit se: sic p illā eādē sciēā p quā scit alia scit seipȝ: ⁊ sic spēs itelligibil̄: lȝ p eā itelligat̄ tā obm̄ m̄ale q̄ itell̄s poss̄is: tn̄ illa spēs itelligibil̄: ⁊ ille intell̄s in actu nō fac̄ vnū ⁊ idē cū obo m̄ali a q̄ ē sepatus: sȝ fac̄ vnū ⁊ idē cū itellu poss̄i q̄ ē im̄al̄ in q̄ existit ille intell̄s in actu: ⁊ ipsa spēs itelligibil̄: pp̄ qd̄ ex pte rei m̄al̄ n̄ ē idē itell̄s ⁊ qd̄ itelligit̄: sȝ ē idē ex pte rei im̄al̄: ⁊ ex pte itell̄s poss̄is: sic lȝ p eādē sciaȝ sciat̄ obȝ m̄ale ⁊ itell̄s poss̄is q̄ est a m̄a sepat⁹: tn̄ qȝ illa scia nō ē i obo m̄ali: nec fac̄ idē cū ipso: sȝ ē in itellu poss̄i: ⁊ fac̄ idē cū ipo ex pte rei m̄al̄ nō est idē scia cū re scita: sȝ ē idē ex pte rei im̄al̄: ⁊ ex pte itellect⁹ q̄ p illā sciaȝ scit̄ ⁊ cognoscit̄. d̄r āt potissime de scia speculatiua q̄ in reb⁹ im̄alib⁹ est idē cū re scita: qȝ cū dicim⁹ q̄ per eādē sciētiā scit̄ obm̄ m̄ale ⁊ intellect⁹ imaterialis potissime v̄itatē bȝ de scia speculatiua nō de practica.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtrū res ipsa q̄ est extra animam vt est scita in actu sit aliquo mō idem cū scia. ¶ Dōm q̄ ipse res extra animā dupl̄r possunt accipi: vel vt h̄nt esse in seipsis: vl̄ vt sunt cōsiderate ab aīa. si considerent̄ vt h̄nt esse in seipsis sic sunt q̄d pticulare: ⁊ nō sunt scite in actu: sed in potētia. nā pticulariū s̄m q̄ h̄ nec est scientia: neq; diffō: vt dicit̄ .7. meta. res ḡ vt sunt scite in potētia: ⁊ vt h̄nt esse pticulare accipiunt̄: vt h̄nt esse in seipsis nec ad tale esse facit ipsa aīa aliqd. pp̄ qd̄ res sic accepte: nec sunt idē cū scia: nec aliquā idētitatē oȝ q̄ h̄eant ad ea q̄ sunt in aīa: sed si accipiātur res vt sūt scite in actu. qȝ res nō ē actu scita: vt bȝ esse pticulare: sȝ vl̄e cū intell̄s faciat vl̄itatē in reb⁹: ⁊ res non sint vl̄es: vt h̄nt esse in seipsis: sȝ vt cōsiderant̄ ab aīa: res vt sunt scite in actu: ⁊ vt habēt esse vl̄e: oȝ q̄ h̄eant aliquā actualē relationē ⁊ aliq̄ vniōnē ad sciaȝ ⁊ ad ꝯsiderationeȝ. ⁊ ad ea q̄ sūt in aīa: q̄lis āt sit illa relatio vtꝝ sit rei vl̄ rōis n̄ reqrit speclatio p̄ns. sufficiat āt ad p̄ns scire q̄ res nō sūt actu scite nisi vt sunt vl̄es. ⁊ qȝ vl̄ia sunt aliq̄ mō in aīa. ⁊ qȝ res nō sunt vl̄es: nisi qȝ h̄nt aliquā actualē relationeȝ ⁊ aliquā vniōnē ad sciam ⁊ ad ꝯsiderationē: ⁊ ad ea q̄ sūt in aīa: lȝ res vt sūt scite in potētia nō sint idē cū scia: sȝ vt sūt scite in actu: vt pȝ p habita: oȝ q̄ aliq̄ mō sint idē cū ipsa. dicam⁹ ḡ q̄ per eādē sciaȝ: vt supra dicebat̄: p quā scio res alias scio ⁊ itellectū: eo q̄ intell̄s sciat̄ ⁊ itelligat̄ sic̄ ⁊ alia: ⁊ illa scia aliquā idētitatē bȝ ad ipsas res vt sunt scite in actu: maiorē tn̄ idētitateȝ bȝ ad ipȝ itellm̄ quē informat: ⁊ cū quo facit vnū ⁊ idē: sicut fit vnū ⁊ ideȝ ex potentia ⁊ actu. vna est ḡ scia ⁊ duplex est qd̄ scit̄. vȝ. intell̄s ⁊ res alie: quā sciētiā si cōparam⁹ ad intellm̄ q̄ est sepat⁹ a materia idē est scia ⁊ qd̄ scit̄ q̄ ex itellectu ⁊ scia fit vnuȝ ⁊ ideȝ: sed si ꝯparam⁹ illā sciaȝ ad res alias nō sic possum⁹ ꝯcedere q̄ idē sit scia ⁊ qd̄ scitur. qȝ nō fit sit vnuȝ ⁊ idem ex scientia ⁊ ex rebus aliis: siue ex scientia ⁊ obiecto sicut fit vnum ex scientia ⁊ intellectu.

Ulterius forte dubitaret aliquis. quō phs per h̄ verba. vȝ. q̄ qȝ in reb⁹ im̄alib⁹ idē est intellect⁹ ⁊ qd̄ itelligit̄: ⁊ scia ⁊ qd̄ scit̄ h̄eat solonē h⁹ q̄ōnis: q̄ cum intellect⁹ noster sit intelligibilis sicut alie res materiales. ⁊ sic scibilis: sicut alia m̄alia: attn̄ itellect⁹ noster sic ē intelligibil̄ ⁊ scibilis q̄ intelligit ⁊ scit. alia vō m̄alia. n̄ sūt intelligibilia ⁊ scibilia q̄ nec intelligunt nec sciunt. ¶ Dōȝ q̄ vt pȝ p habita: nō intellect⁹ noster ē intelligibil̄ sicut alia: ⁊ est scibil̄ sic̄ alia. qȝ vn⁹ est intell̄s: ⁊ duplex qd̄ itelligit̄: ⁊ vna est sciētia: ⁊ duplex est qd̄ scit̄. p illū. n. eundem intellm̄ in actu. ⁊ p illā eadē speȝ intelligibilē p quā intelligit̄ obm̄: vel p quā intelligunt̄ res alie intelligit̄ ⁊ intellect⁹ poss̄is. intellect⁹ ḡ poss̄is ē intelligibilis sicut alia materialia: ⁊ nō est intelligibilis sicut alia materialia. itelligibilis est. n. sic̄ alia materialia. qȝ sicut alia materialia nō sunt intelligibilia per se: sed habēt aliū intellectuȝ per que fiunt intelligibilia: sic intellect⁹ noster qȝ est potētia pura in genere intelligibiliū nō est intelligibilis p se: sȝ bȝ aliū intellectū per quē fit intelligibilis: imo vnus ⁊ idē est intellectus: qui dicit̄ intellectus in actu: per quē fit itelligibilis intellectus possibilis: ⁊ fiūt intelligibiles res materiales: quare declaratum est intellectum nostrū esse intelligibilem sicut alia materialia. ¶ Aduertendū tn̄ q̄ h̄ non est sic per omneȝ moduȝ: sicut ⁊ hoc simile nō est per oēȝ modum sile: ideo licet possumus cōcedere q̄ intellectus noster sit intelligibilis sicut alia. possumus etiaȝ concedere q̄ nō sit intelligibilis sicut alia. nā licet per eandē speciēȝ intelligibileȝ ⁊ per eundeȝ intellectuȝ in actu fiat intelligibilis intellectus possibilis ⁊ res alie: hoc est tamē aliter ⁊ aliter. qȝ per illum intellectuȝ fiunt intelligibiles res alie per abstractionem: sed intellectus noster possibilis fit sic intelligibilis per informationem. nam ille intellectus in actu: ⁊ illa spēs intelligibilis facit q̄ res alie intelligantur inquantū a rebus aliis est abstracta: sed facit q̄ intellectus noster fiat intelligibilis inquantū euȝ perficit ⁊ informat. ⁊ quia species intelligibilis ⁊ intellectus in actu: licet faciat res materiales intelligibiles: tamē qȝ nō est idem cum eis: nec est in eis: sed est ab his extract⁹ ⁊ separatus: ideo per huiusmodi itellectū res materiales sic

fiunt intelligibiles qđ non intelligunt: sed tamen cu3 intellectus noster possibilis sic fiat intelligibilis p h9 itellectū i actu.⁊ p h9 spē3 itelligibilē: q3 ille itells in actu facit vnū ⁊ idē cū itellectu nro ⁊ est in eo:⁊ eū pficit ⁊ informat:iō itells noster sic fit itelligibilis p talē itellm:q3 tñ itelligit.ḡ itells noster ē qđ itelligit:⁊ res mālis est ēt qđ itelligit: ipsa vō spēs itelligibil' erit itells vtrinsq3. q2 fac itelligibilē vtrūq3.tñ q2 i mālib9 est idē itellui:⁊ qđ itelligibile itells noster:q2 est imālis fac vnū ⁊ idē cum illa spē:⁊ pficit ⁊ iformat eu:iō itellect9 noster sic fit itelligibil' per talē itellectū:q3 tñ itelligit.sed obm māle:q2 nō h3 talem idētitatē ad itellectū in actu ⁊ ad spē3 itelligibilem:q2 h9 spēs nō ē in obo māli:s3 est ab eo abstracta ⁊ sepata:obm māle pōt eē qd itelligibile: nō tñ pōt itelligere. q2 nō h3 i se spēm itelligibilē:q̄ est itellect9 in actu.idētitas ḡ i.coniūctio spēi itelligibil' ad itellectū pole3 facit q3 itells noster sic fit itelligibil':q3 ēt itelligat.sepatio vō ⁊ abstractio illi9 spēi ab obo māli ita fac q3 illud obm fit itelligibile:q3 tñ nō itelligat:⁊ qđ dcm̄ ē de itellectu:⁊ de eo qđ itelligit' veritate3 h3 de scīa:⁊ de eo qđ scit'. nā idētitas ⁊ cōiūctio scīe ad rē imāle3 vt ad itellectū pole3 facit q3 itells noster sic fit scibile:q3 tñ sciat:separatio vero ⁊ abstractio illi9 scīe ab obo materiali sic facit q3 illud obm fit scibile: q3 tamē non fit sciens. Deinde cum dicit.

Co. 16.

Nō aūt semp est causa cōsiderāda. In habētibus aūt materia3 potētia vnūqđq3 intelligibilium est: quare qde3 illis nō inerit intellectus: sine materia enim potentia est intellect9 taliu3: illud autem intelligibile erit.

Postq3 dixit q̄re itells noster itelligit. q2 cōtingit ip3 eē idē cū intellectu in actu:⁊ cōtingit ip3 hr̄e sibi cōiūctū itell3 in actu:⁊ spē3 itelligibilē.h assignat cām:q̄re nō qcqd itelligit' itelligit:vt q̄re ob⁊ mālia nō itelligūt: cui9 cā est.q2 sūt itelligibilia in potētia:pp qđ spēs itelligibilis siue itellect9 in actu nō h3 eē in ipo obo māli nec ei coniūgit':imo est ab eo abstract9 ⁊ separ9:iō l3 obm māle possit intelligi ⁊ possit sciri:nō tñ pōt itelligere neq3 scire. h ē ḡ qđ ait: q3 cōsiderāda est cā nō sp itelligēdi.i.cōsiderāda est cā q̄re nō sp itelligibile itelligit:vt q̄re obm māle nō itelligit:⁊ subdit: q3 in hn̄tib9 aūt mā3 vnūqđq3 est itelligibiliu3.i.ē de nūero itelligibiliū potētia.i.in potētis: q̄re qde3 illis.i.rebus mālib9 nō inerit itells:nec poterūt itelligere. q2 intellect9 est potētia taliū.i.vtus de nūero taliū vtutū q̄ est sine mā:iō h9 vt9 nō pōt ineē reb9 mālib9 nec mālia poterunt itelligere:iō subdit q3 illud aūt.i.obm māle erit itelligibile.i.poterit itelligi:s3 sup.nō poterit itelligere:quia nec pōt hr̄e in se potētiā itellectiuā q̄ est potētia sine mā: nec h3 in se itellectū in actu:nec spē3 itelligibilē. q2 h9 intellect9:⁊ h9 spēs itelligibilis ab obo māli est abstracta ⁊ sepata. Notādū aūt q3 ppri9 act9 reqrit ppriū susceptiuum:⁊ ppria pfectio ppriū pfectibile:cū ḡ spēs itelligibilis sit a mā sepata.o3 q3 itellect9 suscipiēs h9 spē3 sit potētia imālis.reb9 ḡ imālib9 nec poterit iesse itellect9 q ē potentia imālis:nec poterit inesse spēs itelligibilis q̄ ē a mā sepata.q̄re māle obm:⁊ si pōt eē itelligibile:nūq3 tñ poterit itelligere. Notādū ēt q3 sic formal'r act9 calefaciendi nō pōt cōpetere nisi ei qđ h3 calorē i actu:sic act9 itelligēdi nō pōt cōpetere nisi ei:cui inest itellect9 in actu:⁊ q2 itellect9 in actu:⁊ spēs itelligibil' ē in itellectu nro:⁊ nō i obto māli:iō itells noster poterit itelligere:nō aūt māle obm. Notādū ēt q3 si aliqd infrigidaret' ⁊ diceret' frigidu3 nō p frigiditatē q̄ eēt in eo: s3 p fritatē: q̄ eēt in alio qđ sic frigidū nūq3 formal'r ifridaret:q2 aūq3 formal'r ifrigidat nisi qđ h3 fritatē formal'r i actu:sic q2 itellect9 noster possibilis fit itelligibilis ⁊ itelligit' p spē3 itelligibilē:⁊ p itellectu3 in actu q est in ipso itellect9 noster sic fit itelligibilis q3 tñ itelligit s3 obm māle nō fit itelligibile:nec itelligit' per spē3 itelligibilē:nec p itellectū in actu:q sit in ipso: sed q ē in itellectu possibili.h9 ob3 sic cōpetit ei qđ itelligatur q3 nunq3 pōt ei competere q3 intelligat.

Co. 17.

Quoniā autē sic in omni natura ē aliquid hoc quidē materia: vnicuiq3 generi:hoc āt ē potētia omnia illa: alterum aūt est causa ⁊ factiuū qđ in faciendo oīa:vt ars ad materiā sustinuit.

Postq3 determinauit phs de itellectu poss. In pte ista determinat de aliqs acceptiōib9 itells. Circa qđ q̄tuor facit.q2 pmo determiat de itellectu agēte. 2° determiat de itellectu in actu.3° narrat qdā q̄ ptinēt vl'r ad pte intellectiuā.q̄rto ⁊ vltimo determinat de itellectu passiuo.scđa ibi(Idē aūt est)3a ibi(Separ9 āt solus)4° ibi(Passiu9 vō)Circa pmū tria facit.q2 p pmittit quādā ppōnē necessaria3 ad ppositū.scđo ex illa ppōne pbat q3 est dare in aīa itellectū agentē.3° narrat cōditiōes ⁊ pprietates ipsius itellect9 agētis.scđa ibi(Necesse ⁊ in aīa)3a ibi(Et h intellect9 separabilis)Dicit ḡ.qm̄ aūt sic in oī nā vnicuiq3 generi.i.fm̄ vnūqđq3 gen9 est aliqd h qdē mā. ⁊ h āt mā est potētia oīa illa q̄ sunt illi9 generis.alterū aūt ē cā agēs ⁊ factiuū qđ se h3 i faciēdo oīa illi9 generis:vt ars ad materiā sustinuit.nā h nō solū est in oī nā.i.in ol re nāl'r q3 s3 vnūqđq3 gen9 re3 nāliu3.i.q3 si est ibi dare vnū aliqd qđ sit oīa fieri:q3 ēt sit ibi dare alte3 aliqd qđ sit ibi oīa facere:sed ēt h est in artificialib9.q2 mā ē in gn̄e artificialium est oīa illa fieri:artis vō omnia illa facere.

Dubitaret forte aliqs. quo vitate3 h3 h cōsña q3 vbi ē dare aliqd qđ sit oīa fieri.o3 q3 sit ibi dare aliqd qđ est omnia facere. Dicēdum q3 vt dicit' in quinto meta.potentia dicit' de potentia actiua ⁊ passiua:sed scđm analogiam quāda3.na3 per pius dicit' potentia de actiua q3 de passiua.nam nunq3 potentia passiua esset potētia ex qua aliquid fieret nisi esset potentia actiua q̄ posset eū reducere ad actū:⁊ que posset illud facere:cū enim nihil sit ociosu3 in nā: ⁊ cū nō sit dare in nā aliquid frustra:oportet q3 cuilibet potentie passiue respondeat sua potentia actiua:imo vt p3 per habita: potentia passiua nō est potentia nisi rōne potētie actiue. ⁊ si tu ponis omnes formas potentia in materia pma: o3 q3 omnes illas tu ponas actu in motore pmo. vt vult cōmen.super.ix.meta. nunq3 eni3 essent forme in materia pma fm potentia3 passiuam: nisi essent in motore primo fm potentiam actiuam.nam cum nulla potentia seipsa3 faciat ad actum:nec vnqua3 materia seipsam trāsmutet ad forma3:nunqua3 diceremus q3 ex materia aliqua posset aliquid fieri nisi esset aliquod agens qđ posset illud facere: qđ etia3 in artificialibus esse contingit. q2 nunqua3 diceremus q3 ex ligno vel ex aliqua alia materia possent omnia artificialia fieri:nisi eēt ars que posset omnia illa facere.⁊ quia sicut est in omni genere:oportet q3 etia3 circa anima3 hoc esse habeat:quare si in ea est dare intellectum possibilem:qui est omnia fieri:⁊ q potest omnes formas intelligibiles recipere: op3 ibi dare intellectum agētem qui ē oīa facere:⁊ qui possit omnes tales formas abstrahere. Deinde cum dicit.

Co. 18.

Necesse ⁊ in aīa habere ēē drīas. Et est itellect9 hic qdem talis in oīa fieri:ille vō in oīa facere:sic habit9 qdē: ⁊ sicut lumē: quodā.n.mō: ⁊ lumē fac potētia exñtes colores actu colores.

¶ Adaptat h ad aiam dicens. q necesse est z in aia ee has dr̃ias. vz q sit ibi vn⁹ itell's q sit oia fieri vt potẽs z alius q est oia facere vt agens. z nõ subdit q ẽt est h intellectus tal q ẽ i oia fieri. alle vo i oia facere. z addit q h itell's q est oia facere vt agẽs est sicut gdã habit⁹. i. sicut q̃dã pfectio z est sic lumen. nã quodãmõ sicut lumen colores existentes põ visibiles facit colores actu visibiles. sic sup. intellect⁹ agẽs itelligibilia potẽtia facit actu intelligibilia.

Dubitaret forte aliqs. q̃ fuit necẽitas ponẽdi intellm̃ agentẽ. ¶ Dõm q vt cõmẽ. tãgit plo nõ idiguit ponere itellm̃ agẽtẽ: s; Arist. posuit. n. plo q ppa oba itell's nr̃i erãt actu itelligibilia. posuit. n. qditates rex sepatas: q̃s vocabat ydeas. z qz qõ qd ẽ: ẽ ppruũ obz itell's nr̃i dicebat illas ydeas z illas qditates abstractas eẽ ppruũ obm itell's nr̃i. deseruiebat ãt ydee ipsi ploni q̃tũ ad duo, vz. ad sciam z ad gñatiõez. dicebat. n. sciaz nõ ppe eẽ de istis mãlib⁹: s; de illis ydeis z de illis qditatib⁹ sepatis. deseruiebãt ydee ẽt ad gñatiõez. qõ q̃uõ sit nõ est pñtis speculatiõis: qz de h alibi sup septimũ meta diffusius dixim⁹. sufficiat aũt ad pñs scire q̃uõ plato ponebat qditates q̃ erãt obm itell's nr̃i actu abstractas: z p cõñs actu itelligibiles: qõ si ve͡r eẽt nõ idigerem⁹ ponere itellm̃ agentẽ. nã sic qz sensibilia sũt actu sensibilia nõ idigem⁹ ponere sensuz agẽtẽ: vt qz calm̃ est actu cal;: z frigidũ actu frigidũ: nõ idigem⁹ ponere tactũ agẽtẽ qui faciat talia põ sensibilia actu sensibilia. calm̃. n. qz est actu tale poterit p seipm̃ imutare sensuz tact⁹ absq; eo q aliqua alia actualitas cõferat sibi. sic qditates q̃ sũt obz itell's si eẽnt actu abstracte z actu sepate z actu intelligibiles possent p seipa imutare itell'z polẽz: nec idigerem⁹ itellectu agente: q faceret hõ qditatẽs põ itelligibiles actu itelligibiles. ve͡r qz opio ploñs de ydeis z de qditatib⁹ abstractis sufficiẽter reprobat ac a pho in mltis locis: z qz ppruũ obz itell's nr̃i sũt qditates rex mãliũ: q̃ p ppriã cẽ hr̃e fãtasmã cũ talia sint itelligibilia in põ. z nõ possunt p seipa inmutare itellm̃ polẽz: idigem⁹ ponere itellm̃ agẽtẽ. q sit oia facere. in cui⁹ vtute: z p cui⁹ lumẽ: z irradiatiõez: h q̃ sũt potẽtia itelligibilia fiãt actu itelligibilia. cũ g q̃rit q̃ fuit necessitas ponẽdi itell'z agẽtẽ plana ẽ rñsio. nã qz qditates rex mãliũ: q̃rũ ẽ hr̃e fanta^a q̃ sũt ppriũ obm itellus nr̃i: nõ sũt actu abstracte: nec actu itelligibilia: vt põebat plo: idigem⁹ ponere itellm̃ agẽtẽ q faciat h põ itelligibilia actu itelligibilia. p cui⁹ vtutẽ z irradiatiõez h põ itelligibilia imutare possint intellectum potentialem.

Ulterius autez dubitare possum⁹: vt dubitat h Themisti⁹. vtr̃ itell's agẽs sit hit⁹: vt sonare videnẽ vba phi. ¶ Dõm q: vt Themisti⁹ narrat opionẽ fuisse q̃rũdã q itell's agẽs est sic hitus: qz est qdã hit⁹ pncipiox. nã p hitũ pncipiox q dr̃ itellect⁹ fiũt in nobis alia itelligibilia. sic g aliqs itell's dz eẽ itellus agẽs: p c⁹ vtutẽ fiãt alia itelligibilia: vt q h⁹ itell's sit hit⁹ pncipiox. qz p pn⁹ nob alia inotescũt. s; h põ stare n̄ pt. qz i itellu nr̃o añq; itelligat nihil ẽ scriptũ nz pictũ. ẽ. n. intellect⁹ sic accept⁹ sicut tabula rasa in q̃ nõ est fcã aliqua scriptura: nec ptractio. ipse g hit⁹ pncipiox ẽ hit⁹ acq̃sit⁹: cũ g nihil in itellu iprimat̃ nisi mediãte lumĩe itellectus agentis: sic nihil ĩprimit̃ in oculo nisi mediãte lumĩe corporali. oz q ipsa pn^a recipiãt actualitatẽ p lumẽ itell's agẽtis: z fiãt itelligibilia p tale lumẽ: ide ẽ g q aliq̃n pncipia dr̃r nobis nãlr cognita: nõ q itellus in sui pmordio hẽat in se aliqd nãlr scriptũ: vl hẽat hitũ pncipiox nãlr inatũ: sed qz ad cognitiõez pncipiox nõ idigem⁹ persuasiõe vel rõne: s; statiz pncipijs assentim⁹: vt si sciuerim⁹ qd est qõ dr̃ per nomẽ. scito. n. qd est qõ dr̃ p nomẽ: absq; aliq̃ discursu sufficit solũ lumẽ intellect⁹ agẽtis ad hoc q assentiam⁹ pncipijs. ideo dr̃ pmo posterio. q pncipia cognoscim⁹ in quantũ terminos cognoscim⁹. nã scito qd est totũ z qd est pars sufficit solũ lumẽ intellect⁹ agẽtis ad hoc q assentiamus huic pncipio q oẽ totũ est mai⁹ sua pte. z qz solũ lumen intellect⁹ agẽtis sufficit ad cognitionẽ pncipiox cuz illud lumẽ sit nobis nãliter inditũ: dr̃r quodãmõ nobis pncipia nãlr nota. Cũ g q̃rit̃ vtr̃ itellect⁹ agẽs sit ille itellectus q est habit⁹ pncipiox: pz q nõ: imo itellect⁹ q ẽ habitus pncipiox psupponit itellm̃ agentẽ cũ cõparet̃ ad ipz tanq; effect⁹ ad cãm. nã in vtute lumis itell's agẽtis: vt p habitus fit in nobis habit⁹ pncipiox: z fiunt nob nota pncipia. Qõ g phs ait q itellect⁹ agens ẽ sic hitus. Dõm q noĩe habit⁹ vt cõiter ponit̃ itelligit̃ ols pfectio. est g intellectus agens sicut quidam habitus. qz est sicut quedaz perfectio: z quedam virtus anime.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vtr̃ itellectus agẽs se hẽat ad fantasma. sicut lux ad colores. videt̃ q nõ. qz colores sũt p se visibiles vt pbat̃ supra. nã qõlz obz cuiusl; sensus ẽ p se sensibile. colores g qz sũt ppruũ obm visus erũt p se visibiles. q̃re si silis pportio est colorũ ad lucẽ z fãta^rũ ad itell'z agẽtẽ: erũt fanta^a itelligibilia p se: sic sunt colores p se visibiles: qõ pz eẽ falsuz. n ã cũ fanta^a sint h z nũc. qz dterm̃iant sibi pprius organũ p se i telligibilia eẽ nõ pñt. ¶ In cõtrariũ est phus in lr̃a. ¶ Dõm q cũ dicim⁹ eodẽ mõ cõparari colores ad lucez vt fanta^a. ad itellectũ agẽtẽ. h silẽ nõ est p oẽz modũ. cõparatio. n. silẽ est. qz sic colores nõ pñt mouere visuz sine lumie corpali sic fanta^a. nõ pñt mouere itell'z polẽz sine lumie itell's agẽtis. p tãto aũt nõ erit silẽ: qz in motõe visus reqrit̃ lumẽ corpale: nõ pp ipsos colores. nam colores ipsi hñt in se actualr z formalr nãm vñ sint visibiles. sũt. n. de se visibiles: s; q reqrat̃ ibi lumẽ h ẽ pp ipz mediũ: vt supra diffusius tractabat̃: s; vt fanta^a. moueant itell'z possibilem requirit̃ lumen intellect⁹ agentis pp̄ter seipa. qz ipa fanta^a. nõ sunt de se itelligibilia nec sunt itelligibilia actu: sed potentia. ¶ Deide cuz dicit.

¶ **Et hic intellect⁹ separabilis z impassibilis z immixtus substãtia actu ens. semp. n. honorabilius est agens patiẽte: z principiũ materia.** Cõ. 19.

¶ Assignat cõditiões z pp̃etates itell's agẽtis. z tãgit q̃tuor pp̃etates. q̃rũ p^a ẽ q h itell's ẽ sepabil. qz ẽ vt⁹ nõ organica nec mãlis. 2^a ẽ. qz est ipassibil. 3ª est: qz ẽ imixt⁹. i. est nõ cõposit⁹ ex reb⁹ corpalib⁹ vel ex elĩs: sic ponebãt antiqui aiaz eẽ cõpositã z mixtã ex elĩs. q̃rta pp̃etas. itell's agẽtis est. q est suba actu ens. cã aũt p quã pbat itellm̃ agẽtem esse talẽ: z hr̃e has pp̃etates est. qz itellect⁹ agens est honorabilior z pstantior itellectu possibili. qz semp agẽs honorabili⁹ est patiente z pncipiũ materia.

Dubitaret forte aliqs. q̃uõ p hec vba q qz agẽs ẽ honorabilius patiente: z pncipiuz mã hz phs q ille q̃tuor pp̃etates isint itellectui agẽti. ¶ Dicendũ q q̃rta pp̃etas. vz. q itell's agẽs sit suba actu ens nõ idiget pbatiõe. nã eo ipso q itell's agẽs hz rõnẽ actiui cũ nihil agat nisi put ẽ in actu: oz q sit suba actu ens. alie vo tres pp̃etates. vz. q sit sepat⁹ ipassibil z imixt⁹ pbat̃ p rõnẽ in lr̃a assignatã. nã si itell's potẽtial hz istas tres pp̃etates. qz est sepabil ipassibil z imixt⁹: cõ h⁹ itell's cõparet̃ ad itellm̃ agẽtẽ vt patiẽs ad agens. z vt mã ad pn^m pfectiuũ q̃tũ ad has cõditiões erit itell's agens honorabilior z pstãtior itellũ poßi. nã itellect⁹ agens multo magis excellentiori mõ habebit ista q̃ itellect⁹ possibilis.

Ulterius forte dubitaret aliqs. vt dubitaret themisti⁹ vtrũ itell's agẽs sit sic sepabil q non sit pnis aie: nec sit potentia aie: sed sit quedã suba separata. z videt̃ q sic: p vba phi dicẽtis q est suba actu ens. ¶ Dicendũ quosdã fuisse h⁹ opionis q itellect⁹ agẽs eẽt vnus

numero in omnibus et esset vna aliq̃ subs̃a separata: vt sicut vnus sol totũ vniuersũ illuminat. per cuius illuminationẽ possunt oẽs oculi videre. sic ẽ vna aliq̃ subs̃a separata irradiãs sup fãtasmata oĩum hoĩuz: per cuius irradiationez possunt oẽs hoĩes ĩtelligere: cuius opinionis videtur fuisse Auicẽ. ponẽs decimã ĩtelligentiã q̃ operat decime spere. vz. spere actiuorũ et passiuorũ eẽ ĩtelligentiã illã a q̃ dependebat nr̃a felicitas: ita q tota felicitas nr̃a sm ipsũ ẽ in cõiunctiõe ĩtellc̃s nr̃i ad ĩtelligẽtiã illã. Itaq ĩtelligẽtiã illã posuit ĩtellc̃m agẽtẽ per cuius irradiatiõez fãtasmata singulorũ hoĩuz mouebãt singulos ĩtellc̃s poĩes. Hãc aũt positionẽ duas falsitates cõtinere dicimus: q̃rũ prima ẽ: q finalis felicitas nr̃a cõsistit in cõiunctiõe ĩtellc̃s nr̃i ad decimã ĩtelligẽtiã: qd ĩpoĩe ẽ. qr finale bonũ nr̃z cõsistit in cõiunctione ĩtellc̃s nr̃i ad aliqd bonũ cãtũ. nã cum nãle sit q nunq̃ q̃escat ĩtellc̃s cognito effectu nisi cognoscat cãz: oz nos q̃escari in bono illo qd ita sit cã q nullius cãtũ sit. nã ex cognitiõe effectus et ex ignorãtia cãe nõ ẽ q̃es: sz admiratio. vt patet p̃hi ex p̃mo meta. sm o. n. ex admirari ceperunt phari vt dr̃ ibidẽ. qr videtes effectus mirabiles: vtputa eclypses solares et lunares et cõiunctiões sideꝝ admirati nõ q̃escebãt donec inuestigarẽt cãs. in cognitiõe ergo effectus nõ põt eẽ quies nec felicitas. illud ergo a q̃ depẽdet nr̃a final' felicitas: opz q sit cã nõ cãta. s. deus ip̃e. 2a aũt falsitas ẽ. qr põit ĩtellc̃z agẽtẽ eẽ subaz q̃dã separatã. q aũt nõ sit h de ĩtẽtiõe Ar. plane p3 per l'raz vbi dr̃ q ĩ aĩa necẽ ẽ pone' has duas dr̃as et hos duos ĩtellc̃s: q̃rũ vnus sit oĩa fieri: alter oĩa facere. nõ ergo ĩtellc̃s agẽs est aliqd separatũ ab aĩa: sz ẽ aliqd in aĩa. qr ẽ aliq̃ pfectio et aliq̃ vĩrtus aĩe. q aũt h nõ solũ nõ sit de ĩtẽtiõe Ar. sz ẽt sit falsum dupliciter via inuestigare possumus: q̃ruz vna ẽ themistij. nã in ptãte nr̃a ẽ ĩtelligere cũ volumus: postq̃ hũmus spẽs ĩtelligibiles: vt glo in seipso expl'. cuz ergo q̃ntũcũq hũerimus apud nos spẽs ĩtelligibiles: nõ possumus actu ĩtelligere: nisi speculemur ĩter fãtasmata. et nisi sup ip̃a fãtasmata fiat irradiatio luminis ĩtellc̃s agẽtis. sz si hoc lumẽ eẽt a nobis separatũ: nõ eẽt ĩ ptãte nr̃a q tal' irradiatio fieret: ergo hñtes apud nos spẽs ĩtelligibiles: nõ eẽt in ptãte nr̃a q possemus ĩtelligere cum vellemus: sicut ptib' visibilibus: eo q lumẽ solis sit a nob separatũ nõ ẽ ĩ ptãte nr̃a videre cũ volumus. qr nõ ẽ in ptãte nr̃a sp hr̃e pñtiã luminis: eo q lumẽ corpale per qd actu videmus: nõ ẽ in nob: sz ẽ aliqd separatũ. 2a via ad inuestigãdũ hoc idẽ sumit' ex pfectiõe cognitiõis ĩtellectiue: sz de h infra dicemus: vbi plenius dclarabit' q ĩtellc̃s agẽs ẽ q̃daz pfectio et q̃dã vĩrtus aĩe: et nõ ẽ sbã separata. Qd vo dicebat' q ĩtellc̃s agẽs est subã actu eẽs. ergo nõ ẽ pfectio et potẽtia aĩe: sz ẽ subã q̃dã. dici oz q vt declarat h3 5° meta. subã sumi põt multipl'r. vno. n. mõ: vt ibi dr̃: subã pt dicere qualz eẽntiã: vl' q̃lib3 rẽ cuiuslz p̃dicamẽti. ĩtellc̃s itaq agens: qr ẽ aliq̃ pfectio et aliq̃ vĩrtus aĩe ẽ aliq̃ eẽntia et aliq̃ res alicuius p̃dicamẽti. ẽ. n. in 2a spẽ q̃litatis. qr ẽ q̃dã nãl' põ aĩe. et qr ẽ q̃dã eẽntia et q̃daz res p̃dicamẽti q̃dã subã dici põt. ¶ Deinde cũ dic.

Cõ. 20.

¶ Idẽ aũt est sm actum sciẽtia rei. ¶ Que vero sm potentiam tẽpore prior in vno est: oĩno aũt neq tempore: sed non aliqñ qdẽ intelligit: aliquando autem nõ intelligit.

¶ Determiat de ĩtellc̃u in actu ponẽs tres cõditiões et tres pprietates eius. q̃rũ prima sumit' per cõparatiõez ad obm. 2a per cõparationẽ ad ĩtellc̃m in potẽtia. 3a per cõparationẽ ad habitũ. Dic ergo q scia sm actũ. i. ĩtellc̃s sm actũ ẽ idẽ rei scite. scia vo q̃ ẽ sm potẽtiã tpe prior ẽ in vno et eodẽ q̃ scia sz actũ: oĩo aũt neq tpe ẽ prior. subdit ẽt 3am cõditiõez q hõ ĩtellc̃s in actu nõ aliqñ qdẽ ĩtelligit: aliqñ nõ ĩtelligit. sz sp ĩtelligit. ¶ Notãdũ aũt q prima cõditio ĩtellc̃s in actu ẽ per cõparatiõez ad obz. qr est idẽ cũ re scita in actu. pt. n. exponi q ẽ idẽ. i. q ẽ sil'. nã cũ res scita sit cã sciẽ et cãe i actu sint sil' cũ suis effectibus. cãe vo in potẽtia nõ sint sil': res scita in actu ẽ idẽ. i. ẽ sil' cũ scia in actu vel cũ ĩtellectu in actu. nã si actu est scia: oz q actu sit res scita vel in se: vl' in suis cãis. h aũt expõ multũ videtur cõcordare cũ textu seq̃nti: vbi dr̃: q scia i actu et in põ nõ sũt sil': sz vna est prior alia. ¶ Notandum ẽt q põt alr exponi q scia in actu ẽ idẽ qd res scita. qr ad l'raz scia i actu ẽ idẽ cũ re scita. qr ip̃a scia scit'. hõ. n. scit sciaz suã: et ip̃a scia ẽ q̃daz res scita: vel scia ĩ actu ẽ idẽ cũ re scita. qr res vt sunt scite sũt vbi cẽs. et sũt aliq̃ mõ ĩ aĩa: et hñt aliquã idẽtitatẽ ad sciaz: et ad ea q̃ sũt in ĩtellc̃u: vt supius diffusius dicebat'. ¶ Notandum ẽt q 2a cõditio sciẽ ĩ actu et ĩtellc̃s in actu sumit' per cõparatiõez ad sciaz in põ et ad ĩtellc̃z ĩ potẽtia. nã tpe ĩ vno et eodẽ prius est ĩtellc̃s in potẽtia q̃ ĩtellc̃ ĩ actu: et prius ẽ tpe in vno et eodẽ scia in potẽtia q̃ scia ĩ actu. simpl'r tñ scia ĩ actu ẽt tpe pcedit sciaz ĩ potẽtia. nã nunq̃ põ reducit' ad actũ nisi per aliqd qd sit in actu. nã vnũ et idẽ prius est in potẽtia q̃ sit ĩ actu: sz tñ nisi aliqd aliud eẽt prius in actu nõ posset illud qd ẽ in potẽtia reduci ad actũ: ita q simpl'r ẽt tpe actus pcedit potẽtiã. ¶ Notandum ẽt q 3a cõditio ĩtellc̃s in actu sumit' per cõparationez ad habitũ. qr hñtes hitũ nõ sp ĩtelligimus: sz q̃diu actu cõsideramus et ĩformamur ĩtellectu in actu tãdiu ĩtelligimus: ita q sic nos hñtes nõ aliqñ ĩtelligimus: et aliqñ nõ ĩtelligimus: imo sp nos ĩtelligimus q̃diu nos sic hẽmus. pt. n. aliq̃s habitual'r pfici scia vl' spẽ ĩtelligibili: et nõ actu cõsiderare: sz q actu pficiat' gs talibus et nõ actu cõsideret nõ ẽ poĩe. nã cũ nõ actu cõsideramus pfectiões exñtes in ĩtellc̃u non dicuntur esse actu sed habitu.

Dubitaret forte aliq̃s. qr nõ videt' verꝝ q scia in actu simpl'r sciaz in potentia pcedat ẽt ĩn diuersis. qr aliquis potẽtia sciẽs põt fieri actu sciẽs: sĩ nl'ls doceat eũ. et si nulla scia pcedat sciaz eius. ¶ Dicendum q actus sp pcedit potẽtiã vel formal'r vel vĩrtual'r: qr nunq̃ potentia cal'z fit actu calĩm nisi sit prius aliqd cal'z vel formal'r vel vĩrtual'r. sic ẽt nunq̃ aliq̃s potẽtia sciẽs fit actu sciẽs nisi pcedat aliqd in q̃ sit scia vel vĩrtual'r vel formal'r: vt si q̃s h3 sciaz addiscẽdo. s. a magr̃o scia q̃ est in ĩtellectu poĩi ipsius doctoris pcedit sciaz q̃ est in ĩtellectu poĩi ipsius discipuli: sz si q̃s acq̃rat sciaz ĩueniẽdo ex se: tũc lumẽ ĩtellc̃s agẽtis ĩ q̃ ẽ scia vĩrtual'r et effectiue pcedit sciaz acq̃sitã ĩ ĩtellc̃u poĩi in q̃ h3 eẽ formal'r. ¶ Deide cũ dic.

¶ Separatus aũt est solum hoc: qd vere est: et hoc solum imortale et ppetuum est. Nõ reminiscit' aũt: quia hoc qdez ipassibile.

¶ Tangit conditiões que possunt adaptari ad totaz partem intellectiuaz: et tangit q̃tuor cõditiões. quaruz prima est: q separatus autez solus est. i. sola pars intellectiua ẽ tota separata. secũda cõditio solum est q hec vere est. i. sola pars intellectiua tota est illud qd est vere esse. tertia cõditio est q solum hoc. i. sola pars intellectiua est illud qd est quid imortale et perpetuũ. quarta conditio est. q tota pars intellectiua est illud qd non reminiscit'. qr hoc qdez est quid ĩpassibile. ¶ Notanduz autez q materia est illud per qd res põt esse et nõ esse vt videt' septimo meta. nulla ergo materialia et corruptibilia vere sunt. qr possunt non esse. tota itaq pars intellectiua: qr ĩmaterialis est dr̃ vere esse. ¶ Notandũ etiaz q themistius exponit q ĩtellectus nõ reminiscit' post mortem. dicit. n. q scientia q̃ acq̃rit' in vita ista est totius coniuncti qd est q̃d passibile. mortuo ergo hoĩe et corrupto ipso cõiuncto. qr nõ remanet vlterius ip̃m cõiunctum: qd est quid passibile: non vlterius reminiscit' ĩtellectus de illa scientia acquisita. Uerꝝ qr nõ vĩ hoc tuẽ dicere q nihil remãeat de scia post mortẽ: possumus alr expõere et dicere q reminisci et remẽorari respic' ppe tps preteritũ sub esse signato. et qr ferri in obz sm tps pteritũ a sm tps signatũ ppe respicit ptẽ sesitiuã q̃ est ps organica: et ps passiua: et si nõ rõne sui: saltẽ rõe organi ĩtellc̃s. ergo qr

nõ ẽ ps organica nec ẽ illo mõ ps passiua.õr nõ reminisci. ¶ Notãdũ ẽt ꝙ oẽs he cõditiões ꝑnt adaptari ad itellim agẽtẽ.nã itells agẽs est idẽ cũ re scita in actu ⁊ actu itellecta.nã cũ res sit scita ⁊ actu itellecta ꝑ lumẽ itells agẽtis opꝫ ꝙ aliquã visionẽ hẽat ad q̃z itellm. ¶ Rursus ipse itellect⁹ agẽs in cui⁹ ỽtute itells polis potẽtia sciens fit actu sciẽs simplr̃ pcedit sciaz acq̄sitã in itellectu poli. Ampli⁹ ħ itellect⁹ nõ aliqñ itelligit aliqñ nõ intelligit. q2 hec ỽtie spectãt ad itellectũ polem.oculus.n.est ille q aliqñ videt aliqñ nõ videt.luci aũt nõ cõpetit.aliqñ videre aliqñ non videre:sic itellect⁹ polis aliqñ itelligit aliqñ nõ itelligit: sed ħ adaptare ad itellm agentẽ nõ possum⁹. ¶ Rursus itellect⁹ agẽs sol⁹ ẽ sepat⁹.q2 nec ẽ mãlis nec eccipit spẽs mãliũ. ¶ Ulterius ipse solus ỽe ẽ.q2 est q̃d in actu:ꝙ eni est in potẽtia q̃dãmõ deficit ab esse:ipse ẽt ẽ ꝑpetu⁹ ⁊ icorruptibilis.nã itellect⁹ polis:lꝫ nõ corrũpat̃ in se:tñ eo ipo ꝙ põt obliuisci sciaz quã hũit ỽẽ aliq̃ mõ corruptibil̃ q̃tũ ad spẽs acq̄sitas. Ampli⁹ accipiẽdo large reminisci sic itellectus polis põt obliuisci sciaz sic ⁊ reminisci. ħ aũt nõ cõpetit itellectui agẽti.q2 nõ est polis.i. non est receptibilis spẽrũ. ¶ Notãdũ ẽt ꝙ itellectui agẽti nõ ꝯpetit.aliqñ intelligere aliqñ nõ itelligere ⁊ nõ ꝯpetere ei reminisci ỽnplr̃ põt hr̃e ỽitatẽ.vel q2 nunq̃ itelligit. vel q2 sp itelligit: q̃d aũt istoꝝ veꝝ sit ifra disputabit̃. ¶ Ultimo cũ dic.

¶ Passiuus vero itellectus corruptibilis: ⁊ sine hoc nihil intelligit anima.

¶ Determiat de itellectu passiuo.i. de imagiatiõe vl̃ fãta. dicẽs ꝙ passiu⁹ ỽo itellect⁹.i.imaginatio vl̃ fanta. ẽ corruptibilis.q2 ẽ ỽtus organica.illa aũt fanta.lꝫ sit corruptibil̃ tñ sine ħ.i.sine fanta. itells nihil itelligit. q2 a oñrũ itelligere: vt ifra patebit:lꝫ nõ sit fanta.tñ nõ ẽ sine fantasia.

Tex.21

Indiuisibiliuꝫ q̃dẽ igit̃ intelligentia in his est: circa que non est falsum. in q̃bus aũt ⁊ falsum iam ⁊ veꝝ est: compositio quedã iã intellectũ est.

¶ Postq̃ pħs determinauit de itellectu poli ꝑ ꝯparatõez ad obm. In pte ista determinat de eo ꝑ comparationẽ ad actũ.circa q̃d duo facit.q2 p̃ facit q̃d dcm̃ ẽ.2⁹.postq̃ determiauit de vegetatiuo sensitiuo ⁊ itellectiuo dtermiat de appetitiuo ⁊ de fm locuꝫ motiuo ibi.(Ut aũt sensibile.) ¶ Ad euidẽtiã aũt p̃me ptis sciendũ ꝙ duplex ẽ actio intellect⁹:vna ꝑut itelligit simplicia ẜ quã format diffõnẽ: alia ꝑut itelligit ꝯposita ẜ quã format enũciatõez.actio illa simpliciũ ỽẽ itelligentia idiuisibiliũ in q̃ nec est ỽitas nec falsitas.actio ỽo ꝯpositoꝝ in q̃ vl̃ ẽ falsitas vl̃ ỽitas.a ꝯmẽtatore appellata ẽ fides.nã cũ assentit itells ꝙ albuꝫ ꝯponat̃ cũ hoie format hãc enũciationẽ.hõ ẽ alb⁹.cui enũciatiõi assentiẽdo õr ibi eẽ fides. q̃re ħ actio itellect⁹ ꝯponẽtis aut diuidẽtis fides vocata est.duo g̃ facit.q2 p̃ distiguit duplicẽ actionẽ itells. 2⁹ determiat de vnaq̃q̃ illaruꝫ ibi(Sic eoꝝ q̃ sunt) Dic̃ g̃.idiuisibiliũ q̃dẽ igit̃ itelligẽtia .i.actio illa itells q̃ õr itelligẽtia idiuisibiliũ est in his: circa q̃ nõ est falsuꝫ.nã circa itellectũ simpliciũ nõ ꝯuenit eẽ falsitas:in q̃b⁹ aũt falsuꝫ iã ⁊ veꝝ est:est q̃dã ꝯparatio itellectuũ.q2 ỽitas ⁊ falsitas ñ hñt eẽ nisi circa itellectũ cõponentẽ. ¶ Notãdũ aũt ꝙ ipsi cõcept⁹ q sũt apud itellectũ de reb⁹ itellect⁹ vocant̃.vñ itells leonis est ꝯceptus quẽ format sibi aĩa de leone:nõ est.n.idẽ leo ⁊ itells leonis: q2 leo nõ itelligit̃ ꝑ seipꝫ.hos g̃ itellect⁹ ⁊ hos ꝯcept⁹ exñtes apud aĩaz:aĩa ꝯponit adinuicẽ:ex q̃ ꝯpositiõe resultat idẽ ỽitas vel falsitas. ¶ Notãdũ ẽt ꝙ ꝯpõ large sũpta ỽẽ de oĩ enũciatiõe siue illa enũciatio sit affirmatiua siue negatiua:ꝑprie tamen sumpta ꝯpositio solũ õr de enũciatione affirmatiua.nam enunciatio negatiua non ꝑprie õr ꝯpositio sed diuisio. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sicut eoꝝ que vnuꝫ fiunt. sicut Empedo. dixit. Uere mltoꝝ q̃dẽ capita sine ceruice germinauerũt:postea ꝯposita sũt ꝯcordia sic ⁊ hec separata ꝯposita sũt: vt assimetrũ: ⁊ diametrũ.

¶ Costa.

¶ Determiat de his actionib⁹ itells. circa q̃d tria facit.q2 p̃ determinat de intelligentia ꝯpositoꝝ. 2⁹ de itelligentia idiuisibiliuꝫ. 3⁹ cõparat has actiones adinuicẽ. 2⁹ ibi (Indiuisibile ẽt.) 3⁹ ibi (Est aũt dictio). Circa p̃mũ duo facit fm ꝙ itells duplr̃ hꝫ ꝯponere ⁊ diuidere. videm⁹.n. ꝙ itellect⁹ ꝯponit vnã reꝫ cũ alia. 2⁹ ꝯponit ipsas res cũ tpe.p̃ g̃ determiat de actiõe itells ꝯponentis ꝑut ꝯponit ipsas res adinuicẽ. 2⁹ determiat de actiõe ei⁹ ꝑut ꝯponit ipsas res cũ tpe ibi (Si aũt factoꝝ) Dic̃ g̃ ꝙ sic ẽ actio intellect⁹ ꝯponẽtis sic est ꝯpõ eoꝝ q̃ sũt.i.sic est ꝯpõ entiuꝫ quẽadmodũ dixit empe. sic g̃ emp. dixit ꝯponẽtis in re ex̃ sic hꝫ fieri ꝯpõ cõceptuũ ap itellm. dixit.n.emp. ꝙ ỽe q̃dẽ capita multoꝝ germiauerũt.i.mltoꝝ aĩaliũ sũt sine ceruice.i.sine collo.nã.n. a p̃n⁹.ẜ opiõnẽ emp. germinauit ptes aĩal̃ sepatas vt generauit capita sine collo. postea ꝯcordia .i.ꝑ ꝯcordiã sunt ꝯposita capita cũ collo. sic ⁊ ħ q̃ sũt ap intellectũ p̃ sũt sepata: ⁊ postea sũt ꝯposita: vt asimetrũ de diametro. ⁊ vt simetrũ ⁊ diametrum. ꝯponit.n. itellectus aliqñ diametrũ cũ assimetro.i.cũ icõmẽsurabili: ⁊ tũc est ꝯpõ bona. q2 diameter ẽ icõmẽsurabil̃ coste aliqñ ꝯponit diametrum simetro.i.cũ cõmensurabili: ⁊ tunc est cõpositio mala: sicut est cõpositio entium.

Dubitaret forte aliq̃s. q̃uo ẽ cõpõ ap itellm sic ẽ ꝯpõ entium fm empe. ¶ Dõm emp. voluisse a p̃n⁹ mũdi naꝫ fecisse ptes sine toti. ⁊ postea ꝯiũxisse tota vt a p̃n⁹ fuerũt facte frondes sine ramis ⁊ rami sine radicib⁹: ita ꝙ fuerũt facte ptes plãte nõ ꝯiũcte: sed diuise: sic ẽt ẜ ptes aĩal̃ accidebat vt fuerit fcã capita aĩaliũ sepata a collo: ⁊ colla sepata a corpib⁹: ⁊ crura sepata a pedib⁹: ⁊ sic de alijs mẽbris. his g̃ sic sepatĩ existentib⁹ iceperũt ꝑ ꝯcordiã ꝯiũgi: ẜ ñ sp illa ꝯiũctio erat ꝯueniẽs. q2 aliqñ ꝯiũgebãt̃ frõdes vitĩ cũ ramis oliue: aliqñ rami vni⁹ arboris ꝯiũgebãt̃ cũ radicib⁹ alteri⁹ arboris. ⁊ q2 tal̃ ꝯiũctõ nõ erat ꝯueniẽs nõ poterat saluari plãta sic ꝯposita: ẜ qñ fiebat ꝑ ꝯcordiã debita ꝯpõ: vt ꝙ ꝯiũgebãt̃ ỽbite radices ỽbitĩ ramis: ⁊ debiti rami ỽbitĩ folijs. tũc saluabat̃ illa plãta: ⁊ poterat sibi silẽ gñare. sic ẽt ⁊ circa aĩalia hẽbat eẽ vt ꝯiũgebat̃ collũ leõis cũ capite ceruꝫ. ⁊ pes capre cũ crure bouis. tal̃ g̃ ꝯpõ fm emp. ñ erat bõa ⁊ ñ fiebat ide aĩal̃: ẜ qñ debita capita ꝯiũgebãt̃ ỽbitĩ coll: ⁊ singule ptes aĩal̃ ỽbite ꝯponebãt̃: tũc erat ꝯpõ bõa ⁊ saluabat̃ illõ aĩ ⁊ poterat sibi silẽ gñare: ẽimo posuit pħs emp. nã nõ solũ voluit ꝙ ps vni⁹ aĩal̃ ꝯpõeret̃ cũ pte alteri⁹ aĩal̃ vl̃ ꝙ ps vni⁹ arboris cũ pte alteri⁹ arboris: ẜ ẽt ꝙ ps aĩal̃ ꝯpõeret̃ cũ pte arboris. vñ dixit fieri aliqñ oliugenas ex oliua ⁊ boue vel vitigenas ex vite ⁊ boue. ⁊ tũc erat pessima ꝯpõ. iuuat ergo

nos ad hoc dcm̄ emp. si vā eēt opiō ei⁹. qr sicut tūc ptes se parate aliq̄n bn̄ ɔponerent̄ τ faceret aīl vel plātā. τ aliq̄n ɔponerent male sic ipsi ɔcept⁹ simplices apud intellectuz hn̄t esse separatū τ postea ɔponunt̄. τ aliq̄n est cōpō bona τ ibi est veritas: aliq̄n mala τ est ibi falsitas.

Ulterius forte dubitaret aliqs. qr nō vr̄ veruz eē qd̄ h̄ sint separata. τ postea cōponant̄ qb⁹ ɔpositis accidat ibi vitas τ falsitas. qr si semp separata ɔponerent̄ semp eēt ibi falsitas. opꝫ. n. ꝙ cōposita in re ɔponant̄ apud itellm̄ vel ꝙ separata separent̄ ad h̄ ꝙ sit veritas ibi. nā cū cōposita separent̄ vel separata cōponuntur nō est ibi veritas sed falsitas. ¶ Dicendum ꝙ intellectus simplicium precedit intellectum cōpositorum: q̄re si intellectus dꝫ formare τ ɔponere hāc enunciationeꝫ. hō currit: p̄us opꝫ ꝙ sibi formet ɔceptū ei⁹ qd̄ iportat̄ nomie hōis: τ ei⁹ qd̄ iportat̄ noie cursus: τ postea ɔponat vnū cuꝫ alio. igit̄ hi ɔcept⁹ apud itellm̄ p̄us habuerūt eē separatum: τ postea hūerūt eē ɔpositū: itaqꝫ cū phs vl't loq̄ ꝙ h̄ p̄us hn̄t eē separatū: τ postea sūt cōposita nō ē itelligēdū ꝙ p̄us hēant rē separatū in re: τ postea ɔponant̄ apud itellꝫ. qr si nō ɔpōeret itellis nisi separata in re: sp̄ eēt ibi falsitas: vt in arguendo dicebat̄. sed cū itellect⁹ simpliciū: vt dcm̄ est p̄cedat itellectū ɔpositoꝝ: hꝫ itellect⁹ p̄us sunt nō ɔpositi: qr p̄us sunt simplices: τ postea ɔponūt̄: τ cū illi ɔpōni quā facit itellect⁹ rn̄det ɔpō in re est ibi vitas: cū nō rn̄det ē ibi falsitas: ita ꝙ vitas est adeq̄tio reꝝ ad itellm̄. falsitas vō est inadeq̄tio eoꝝdē. deberem⁹. n. imagiari ꝙ itellectus separat q̄ in re hn̄t eē cōiunctū: vt si dicat̄ hō ē aīl. ptes h⁹ ppōnis q̄ sunt hō τ aīal dicūt vnā τ eādē formā: siue dn̄t vnā τ eādē reꝫ: sꝫ dn̄t eā sub alia τ alia rōne: itaqꝫ iter has ptes fm rē est vnitas. fm rōnē τ itellectū est ibi distictio. optimū ḡ exēplū est de opione emp. nā si ptes aialis eēnt separate realir sic ptes ppōnis sūt separate apud itellm̄: sicut tūc ɔtigeret ptes aīal' ɔponi bn̄ τ male: τ ex aliq̄ ɔpōe fieret aīl. ex aliq̄ vō nō fieret aīal vt themisti⁹ ait: sic nūc ptes ppōnis ɔtingit ɔponi bn̄ τ male τ ex aliq̄ ɔpōne resultat vitas. ex aliq̄ vō nō resultat vitas: sꝫ falsitas. argumētū āt in ɔriū solutū est per iā dicta. ¶ Deīde cū dicit.

Cō.22. ¶ **Si aūt factoꝝ: τ futuroꝝ tp̄s cointelligēs τ componens.**

¶ Determinat de ɔpōne reꝝ cuꝫ tpe. Circa qd̄ duo facit. quia p̄mo ait ꝙ hoc facere spectat ad intellectum componentē. 2° ꝙ dixerat pbat ibi statiꝫ post. (Falsū. n. i cōpōne) Dicit ḡ. ꝙ si aūt itellect⁹ itelligit aliqd factoꝝ τ futuroꝝ. i. itelligit aliqd p̄teritū aut futurū est itelligēs cuꝫ tpe: τ est cōponēs tp̄s cū reb⁹. spectat ḡ hoc ad itellm̄ ɔponentem qui cointelligit tēpus cū rebus τ componit tp̄us cum rebus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Falsum eniꝫ in cōpōne semp est: τ nāqꝫ si albuꝫ nō albo: aut si nō albū albo cōpouit: cōtingit aūt τ diuidentem dicere omnia.**

¶ Probat qd̄ dixerat ostēdēs ꝙ cointelligere tp̄s cū reb⁹ τ ɔponere tp̄s cū reb⁹ spectat ad itellectū ɔponētem. circa qd̄ duo facit fm ꝙ duplr̄ pbat itentū. 2° ibi (Sic ḡ ē) In p̄a pte itēdit talē rōnē. falsuꝫ nō hꝫ eē nisi in eo qd̄ spectat ad itellectū cōponētē. qr in itellectu simpliciuꝫ nō ē falsitas: sed cointelligēdo tp̄s cū reb⁹ τ ɔponēdo tp̄s cū rebus accidit ibi falsitas. ḡ hoc pectat ad itellectū cōponētē. h̄ est ḡ qd̄ ait ꝙ falsuꝫ semp est in ɔpōne. i. sp̄ spectat ad itellectū ɔponēteꝫ. τ nāqꝫ si albū nō albo: aut si nō albū albo ɔponat: τ hoc fm tp̄s p̄teritū vel futurū siue cuꝫ hoc fiat accidit ibi falsitas. qr ɔtingit oīa h̄ dicere fm diuisioneꝫ oīa h̄ sunt diuisa in re extra. nā albū est diuisuꝫ a nō albo τ nō albū ab albo: q̄re si h̄ q̄ sunt diuisa in re: itellect⁹ cōponat fm tp̄s p̄teritū vel futuꝝ: vt ꝙ dicat ꝙ nō album manēs nō albū fuit albū aut erit albū accidit ibi falsitas. ḡ sic ɔponere tp̄s cū reb⁹ nō spectat ad itellm̄ simpliciuꝫ in q̄ nō ē falsitas: sꝫ ad itellm̄ ɔponētē. ¶ Deiñ cū dic.

¶ **Sic ergo est nō solum falsuꝫ: aut verū: ꝙ albus Cleon est: sed τ ꝙ erat: aut erit. vnum τ aūt faciēs sic intellectus est vnūquodqꝫ.**

¶ Adducit scd̄aꝫ rōnē in q̄ ondit ꝙ intelligere tp̄s cū reb⁹ τ ɔponere tp̄s cū reb⁹ spectat ad itellm̄ ɔponētē dicēs. si ḡ nō est solū veꝝ aut falsuꝫ ꝙ alb⁹ est Cleon. i. in ppōne de p̄nti: sꝫ est vitas aut falsitas ꝙ erat alb⁹ cleon q̄ntū ad ppōneꝫ de p̄terito. aut ꝙ erit q̄ntum ad ppōnē de futuro. τ subdit ꝙ itellectus est h̄ faciēs vnūqdqꝫ. qr hāc vitateꝫ τ falsitatē τ hāc cōpōnē facit itellis. qr vt dr̄. vi. meta. veꝝ τ falsum sunt in aīa: sed bonū τ malū sunt in reb⁹.

Dubitaret forte aliqs quō dr̄t ɔpō rei ad reꝫ a ɔpōne reꝝ cū tpe. ¶ Dōm ꝙ ɔpō reꝝ ad tp̄s p̄suppōit ɔpōnē reꝝ ad seinuicē. nā cū termini ppōnū accipiunt̄ vl'r nō ɔcernūt tp̄us eo ꝙ vl'ia fm ꝙ hꝫ nō sūt h̄ τ nūc: cū aūt accipiunt̄ p̄ticulariter cuꝫ ɔcernūt tp̄s: vt si accipiat̄ pluuia nō fm eē signatū: sꝫ fm se: τ dicat̄ ꝙ pluuia est aq̄ guttatiꝫ cadēs in hac ppōne nō dr̄ nec pluuiā eē nec fuisse nec futurā eē: imo nulla pluuia existe ve posset dici ꝙ noie pluuie h̄ iportat̄ ꝙ est aq̄ guttatim cadēs. ɔponere ḡ tp̄s cū reb⁹ p̄supponit ɔpōere res ad seinuicē. τ si est vitas τ falsitas in ɔpōne reꝝ ad se inuicem est vitas τ falsitas in cōpōne reꝝ cuꝫ tpe. vtraqꝫ ḡ rō phi in h̄ ɔsistit ꝙ cū possit eē falsitas ɔponēdo res cū tpe p̄terito τ futuro. τ cū possit esse falsitas formādo ppōnes de reb⁹ fm tp̄s p̄teritū τ futuꝝ: qr falsitas nō pōt eē nisi i itellectu ɔpositoꝝ: oꝫ ꝙ talis formatio ptineat ad itellm̄ cōponentem. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.23. ¶ **Indiuisibile aūt qm̄ duplr̄ dicitur: potentia: aut actu est: nihil pbibet intelligere indiuisibile: cū longitudinē intelligat. Indiuisibilis eniꝫ actualiter est: τ in tpe idiuisibili. Similr̄ enim tempus diuisibile τ idiuisibile longitudini est.**

¶ Postqꝫ determinauit de actiōe itellectus q̄ dr̄ itellect⁹ cōpositoꝝ: vel q̄ dr̄ fides. determinat de actiōe itellect⁹ q̄ dr̄ intellect⁹ simpliciū: vel q̄ dr̄ itelligētia idiuisibiliū. circa qd̄ tria facit: sꝫ ꝙ 3r dr̄ idiuisibile. dr̄. n. aliqd eē idiuisibile fm actū. aliqd dr̄ esse idiuisibile fm formā. aliqd vō dr̄ esse idiuisibile simplr̄: vt pūct⁹. tria ḡ facit. qr p̄mo ostēdit quō itelligit̄ indiuisibile fm actū. 2° ostēdit quō itelligit̄ indiuisibile fm spēm siue fm formaꝫ. 3° declarat quō itelligit̄ indiuisibile simplr̄: vt quō itelligit̄ punct⁹. 2° ibi. (Qd̄ aūt nō fm q̄ntitatē) 3° ibi (Pūctū aūt) ¶ Ad euidētiam aūt p̄me ptis sciendū ꝙ idiuisibile fm actū dr̄ eē oē cōtinuū: nā oē tale lꝫ sit diuisibile fm potentiā: est tn̄ idiuisibile fm actū. qr q̄diu est actu cōtinuū taꝫ diu est actu vnū τ actu idiuisum. duo ergo facit. qr p̄mo ondit quō indiuisibile fm actū. i. quō ɔtinuū intelligat̄ fm se. scd̄o declarat quō itelligat̄ vt ɔsideret̄ diuisum p ptes ibi (Non igit̄ est dicere) Dicit ḡ. ꝙ qm̄ aūt duplr̄ dr̄ idiuisibile: potentia aut actu. nihil pbibet itellectū itelligere idiuisibile cū intelligat lōgitudinē. qr ipsa lōgitudo est idiuisibilis actualr̄. itelligēdo ḡ lōgitudinē itelligit aliqd idiuisibile τ in tempore indiuisibili sup. intelligit eam: τ subdit ꝙ indiuisibile longitudini est similiter τ tempus: vel qd̄ est diuisibile similiter longitudini τc. vt in alia littera planius dicitur. tempus enim est similiter indiuisibile longitudini. quia sicut longitudo: quia cōtinua est indiuisibilis actu diuisibilis autem potentia. sic τ tempus cuꝫ sit quid con-

tinuū est indiuisibile actu: diuisibile vo po°. ¶ Notādum aūt q̄ cū lōgitudo sit qd īdiuisibile actu: itelligere lōgitudinē ē itelligere īdiuisibile: q̄re itell's lōgitudis poterit ptinere ad itell'm simpliciū: q̄ itell's simpliciū ē itelligētia indiuisibiliū. ¶ Notādū ēt q̄ ait tp̄s esse indiuisibile silr lōgitudini: q̄r sic lōgitudo est īdiuisibilis: q̄r est īdiuisibil' actu n̄ po°: sic tp̄s indiuisibile est actu nō po°: qđ p̄ tāto dictū est: q̄r si itelligit̄ magnitudo in se itelligit̄ in tp̄e īdiuisibili: s̄z si diuideret̄ magnitudo p ptes: vt q̄ p p̄° itelligeret̄ vna ps magnitudīs: z postea alia oporteret q̄ diuideret̄ z tp̄s. vt patebit in seq̄nti clausula: ita q̄ in vna pte tp̄is itelligeret̄ vna ps magnitudīs: z ī no lia alia. ¶ Notādū etiā q̄ vbi nos hēmus q̄ tp̄s ē silr īdiuisibile lōgitudini q̄dā lra h̄z q̄ est silr diuisibile lōgitudini: quo p̄ vtrūq̄ verum ē: q̄r sic lōgitudo est idiuisibilis actu nō po°: sic z tp̄s: z sic lōgitudo est diuisibilis po°: s̄z nō actu: sic z tp̄s est ēt diuisibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nō. n. est dicere aliqd ī medio itelligere vtrūq̄: nō. n. est nisi diuidat̄: s̄z aut potētia seorsū: aut vtrūq̄ itelligēs dimidioꝝ diuidit tp̄s rersilr: sic aūt est vt in longitudie: si vo est sicut ex vtrisq̄: z in tp̄e est qđ in vtrisq̄.

¶ Declarat quō itelligat̄ īdiuisibile. i. quō itelligat̄ ptinuū vt psiderat̄ diuisum p ptes. d. nō igit̄ est dicere q̄ itelligere vtrūq̄. i. itelligere totū sit itelligere aliqd ī medio tp̄is nō n. esset h̄ nisi diuidat̄. nā q̄ādiu intelligit̄ linea: vt vtrūq̄. i. vt ptinua nō ītelligit̄ aliq̄ ps linee in medio tp̄e z alia pars in alio medio tp̄e: s̄z si diuidat̄ linea diuidit̄ z tp̄s in quo itelligit̄. iđ subdit: s̄z aut po° seorsū. i. po° separata. z po° diuisibilis aūt itellīs vtrūq̄. i. vtrāq̄ ptē linee diuise actu. diuidit. n. z ī ps silr: tūc aūt sup. est diuisio in tp̄e: vt est diuisio in lōgitudie. z seq̄t̄. si vo est itelligere lineā: sicut q̄ ex vtrisq̄. i. sic aliqd ptinuū z īdiuisibile itelliget̄ linea sic accepta: z in tp̄e qđ est ex vtrisq̄. i. in tempore vno z ptinuo: z per cōseq̄ns indiuisibili.

Dubitaret forte aliq̄s vtrū itell's possit itelligere lōgitudinē: z vr̄ q̄ nō. q̄r nūq̄ ocul' videret colorē: nisi silitudo coloris eēt ī oclo. ḡ nūq̄ itell's itelligeret lōgitudinē nisi silitudo lōgitudis eēt in itellectu: s̄z cū itell's sit qd īdiuisibile nō poterit esse susceptiuus lōgitudis: sicut nec pūct': q̄r est qd indiuisibile: possit recipe exēplar z silitudinē alic' magnitudīs. ¶ Dicēdū q̄ intell's intelligit magnitudinē z h̄z in se silitudinē magnitudīs: s̄z h̄ est put magnitudo reducit̄ ad aliqd indiuisibile: z tūc rō peccabat p fallaciā accntis. nam accit magnitudini q̄ sit qd diuisibile vt h̄z silitudinē in intellectu: q̄r nō h̄z silitudinē in ipso vt est sic diuisibilis z extensa: s̄z vt reducit̄ ad aliqd īdiuisibile. ¶ Ad cuius euidētiā aduertēdū q̄ l̄z vna magnitudo sit maior alia: nō tn̄ vna est magis magnitudo q̄ alia. nā oēs magnitudies eiusdē spēi illā speciē equalr̄ pticipāt: ḡ ſm rōnē specificā magnitudinis eiusdē speciei psiderant̄ ſm aliqd īdiuisibile. itellect' itaq̄ q̄ recto aspectu fert̄ in magnitudines nō vt cōsiderant̄ sub eē pticulari: s̄z vt vniunt̄ ī esse specifico h̄z in se rōnē magnitudinū vt aliq̄ mō reducunt̄ ad aliqd indiuisibile: q̄ aūt sic sit. p̄z. nā ſm eē extēsū vna magnitudo maior est alia: apud tamē intell'm si sint due linee vel due magnitudines: vna magna: z alia pua: dū tn̄ ille linee vel ille magnitudines sint eiusdē spēi nō alia rō formabit̄ in intellectu: nec aliud occurrit intellectui de magnitudine magna q̄ de pua: rōnes ḡ in itellectu circūcernūt magnitudines vt vniunt̄ in aliq̄ esse specifico: z vt reducunt̄ ad aliqd indiuisibile: nō aūt h̄ rōnes circūcernūt magnitudines ſm q̄ aliq̄ sunt magis magne aliq̄ magis parue:

nec ſm q̄ aliq̄ sunt magis extēse aliq̄ minus extēse: itell's ergo sic itelligere magnitudies: z sic h̄re in se magnitudinū rōnes nō est incōueniēs vt declaratū est p iā dicta.

Ulterius forte dubitaret aliq̄s: vtrum itell's possit intelligere duas magnitudines eiusdem spēi: quaꝝ vna sit magna: alia vo pua. ¶ Dicēdū q̄ recto aspectu nunq̄ intell's intelligit distincte duo aliq̄ eiusdē speciei: q̄r tūc recto aspectu posset intelligere pticulare. tn̄ puertēdo se ad fantasmata cū in fanta° eo q̄ sit v̄tus organica repsentet̄ res sub esse signato: pōt itell's itelligere aliquod pticulare: z pōt intelligere hoc mō aliq̄ plura distincte: q̄ntūcūq̄ illa plura sint eiusdē spēi. poterit ḡ q̄s in fantasia formare sibi idolū magnitudīs magne z magnitudinis pue: z tūc puertēdo se ad fanta° poterit distincte vtrāq̄ magnitudinē itelligere. imo p puersionē ad fantasmata poterit itellect' intelligere nō solū duas magnitudines eiusdē spēi: quaꝝ vna sit magna alia pua: sed ēt hoc modo distincte itelligere poterit duas magnitudines eiusdē speciei dato q̄ sint equales.

Quod aūt non ſm q̄ntitatem īdiuisibile est: s̄z specie intelligit̄: z īdiuisibili tp̄e: z indiuisibili aīe cōceptu: sc̄dm accn̄s aūt: z non inquātum illa diuisibilia sunt: quod intelligit: z ex quo tp̄e: sed inquantum sunt indiuisibilia. Cō. 24.

¶ Postq̄ ph's ondit quō itelligit̄ īdiuisibile ſm ptinuitatē hic vt dicebat̄. ondit quō itelligit̄ īdiuisibile ſm speciē z ſm formā: circa qđ duo facit: q̄r p̄ facit qđ dctm̄ est. sc̄do pparat h̄ īdiuisibile ad illud ibi. ¶ Inest aūt) dicit ḡ. qđ āt nō est īdiuisibile ſm q̄ntitatē: s̄z spē. i. ſm speciē: z ſz formā itelligit itell's q̄ est sic īdiuisibile īdiuisibili tp̄e z īdiuisibili aīe pceptu. nā l̄z q̄ sic itelligit̄ hēat aliq̄ diuisionē: s̄z accn̄s aūt illa diuisio cōparat̄ ad intell'm. nam qđ itelligit itell's vel qđ itelligit̄ ab itellectu in tp̄e alio. i. in tp̄e aliquo de illis diuisibilib' h̄ nō est inq̄ntū illa sunt diuisibilia: sed inq̄ntū sunt de numero īdiuisibiliū. ¶ Notādū aūt itētionē ph̄i in h̄ psistere q̄ īdiuisibile ſm speciē l̄z hēat aliquā diuisionē in ptib': poterit tn̄ intelligi in tp̄e īdiuisibili: q̄ habēs h̄ diuisionē in ptib' nō intelligit̄ ab itellectu: ſm q̄ est diuisibile: s̄z ſm q̄ est indiuisibile. ¶ Notādū ēt aliq̄s text' h̄re nō inq̄ntū illa diuisibilia intelligit itell's in tēpore aliq̄: sed inq̄ntū īdiuisibilia: z tūc est suppledus text'. q̄ itell's intelligit in tp̄e alio. i. in tp̄e aliq̄ indiuisibili: nō inq̄ntum illa diuisibilia sup. h̄nt diuisionē: s̄z inq̄ntū sunt īdiuisibilia. i. inq̄ntū habēt indiuisionem.

Dubitaret forte aliq̄s: vtrū possit eē vnū ſm formā qđ nō est vnū ſm ptinuitatē. ¶ Dōz q̄ in aliq̄b' iuenim' vnitatē duplr̄ vel ſm se vl' ī ordie ad aliō: z vtrobiq̄ iuēim' aliq̄° vnitatē s̄z formā: z tn̄ n̄ ē ibi vnitas ſm ptinuitatē. nā alr̄ aial ē qd vnū: z alr̄ ē exercit' qd vnū. nā aial ē qd vnū s̄z se: q̄r h̄z ī se vnā formā: z vnā aīam: exercit' vo est qd vnū in ordine ad vnū ducē: a quo vno duce tot' exercit' est formalr̄ quodāmō vnus: si ḡ loq̄mur de vnitate rei ſm q̄ exercit' est qd vnū: que vnitas cōpetit ei in ordine ad aliō: planū est q̄ ibi nō est vnitas s̄z ptinuitatē: l̄z sit ibi vnitas ſm ordinē: a quo ordie pōt exercit' aliquo mō dici formalr̄ vnus: sed si loq̄mur de vnitate ſm q̄ aial est qd vnū. adhoc saluare poterimus q̄ ibi sit vnitas ſm formā absq̄ vnitate ſm cōtinuitatē. nā ad pfectā ptinuitatē reqrit̄ q̄ ptes ptiui hēant vnū motū. vt dr̄. 5° meta. vt si lignū est de ptinuis: q̄ nō possit moueri vna ps ligni nisi z moueant̄ cetere ptes: in aiali aūt pōt moueri crus absq̄ eo q̄ moueat̄ illud qđ cōiungit̄ cruri: vere itaq̄ z simplr̄ aial est vnū s̄z formā: nō

tñ est ibi simplr̃ cõtinuitas cũ possit moueri vna ps aialis alia quiescẽte:est ĝ intẽtio pħi q᷑ cũ in aiali vel in aliq̃ alio hõ toto sit vnitas fm formã:nõ tñ sit ibi vnitas fm q̃titatẽ.i.fʒ cõtinuitatẽ:qꝛ est ibi aliq̃ discõtinuitas ⁊ aliq̃ diuersitas in ptib᷒:poterit nihilomin᷒ nr̃ itell's itelligere hoc mõ totũ idiuisibile qđ hʒ aliquã diuisionẽ in tpe idiuisibili:qꝛ nõ itelliget ipm vt est diuisibile:ſʒ vt est idiuisibile.tale ĝ totũ vt intelligit̃ ĩ tpe idiuisibili accit ei qđ sit diuisibile: qꝛ nõ itelligit̃ in tpe idiuisibili vt est diuisibile:ſʒ vt est indiuisibile. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Inest aũt vtiqȝ his aliqđ indiuisibile:sed forte indiuisibile:qđ facit tẽpus vnum:⁊ longitudinem:⁊ hoc similiter est in omni continuo:⁊ tẽpore:⁊ longitudine.

¶ Cõparat ħ idiuisibile fm formã:ad ħ q᷑ est indiuisibile fm cõtinuitatẽ.d.iest aũt vtiqȝ his.i.illis q̃ sunt vnũ fʒ formã aliqđ idiuisibile qđ fac̃ ea vnũ:sic sup.ipsis cõtinuis iest aliqđ indiuisibile qđ fac̃ ea vnũ.vnũ ĝ fm formã ⁊ vnũ fʒ cõtinuitatẽ est vnũ ꝑ aliqđ indiuisibile:ſʒ d̾fnter:iõ subdit. ſʒ forte qđ fac̃ tps vnũ ⁊ lõgitudinẽ vnã nõ est sepabile.i.ñ est sepatũ:nec est etherogeneũ:nec difforme:ſʒ ħ est silr̃ ĩ tpe ⁊ lõgitudĩe:⁊ in oĩ cõtinuo.ĝ in vnitate cõtinui nõ est difformitas:ſʒ ẽ silitudo ptiũ qđ in vno fʒ formã ñ sp̃ incit̃:

Dubitaret forte aliqs quõ cõtinuũ sic fit vnũ ꝑ idiuisibile q᷑ nõ est ibi sepatio:ſʒ est ibi silitudo ⁊ vniformitas.vnũ aũt fm formã sic fit vnũ ꝑ aliqđ idiuisibile q᷑ põt ibi eẽ sepatio dissilitudo ⁊ difformitas. ¶ Dõʒ q᷑ in vno fm cõtinuitatẽ semꝑ ptes suscipiũt p̃dicationẽ totius:qꝛ q̃lʒ ps lõgitudĩs est lõgitudo:q̃lʒ ps tpis est tps:⁊ vl̃r q̃lʒ ps cõtinui est cõtinua:sed in vno fʒ formã nõ sic.nã nõ q̃lʒ pars hoĩs est hõ:nec ps leonis est leo:⁊ vl̃r nõ q̃lʒ ps aial̃ est aial tã ĝ cõtinuũ q̃ vnũ fʒ speẽ ẽ vnũ ꝑ aliqđ idiuisibile:qꝛ cõtinuũ ẽ vnũ inq̃ntũ ptes ei᷒ copulant̃ ad aliquẽ cõeʒ terminũ ĝ termin᷒ vt copulat ptes cõtinui:diẽ qđ idiuisibile.nã pũct᷒ qđ indiuisibile est: qꝛ copulat ptes linee ⁊ linea vt copulat ptes supficiei qđ indiuisibile diẽ.nã liea nõ copulat ptes supficiei vt est diuisibilis:⁊ vt hʒ lõgitudinẽ ſʒ vt est idiuisibilis:⁊ vt caret latitudine:semꝑ ĝ cõtinuũ fit vnũ ꝑ aliqđ idiuisibile:sic ẽt ⁊ vnũ fm speciẽ fit vnũ ꝑ aliqđ indiuisibile:vt ꝑ formam que de se est indiuisibilis.⁊ de se nõ diuidit̃:sed si diuidit̃ ħ est ꝑ mãm:vt scribit̃ 7°.meta.attñ est al̃r ⁊ al̃r:qꝛ forma sic faciẽ rẽ vnã q᷑ tñ põt cõpati secũ sepationẽ.i.diuersitatem ptiũ:vt pʒ in toto etherogeneo:vbi ptes nõ suscipiũt p̃dicationẽ toti᷒.vnitas tñ fʒ cõtinuitatẽ fm q᷑ hõ nõ cõpatit̃ secũ talẽ sepationẽ:sed in oĩ cõtinuo fm q᷑ hõ est silitudo ptiũ ⁊ in oĩ cõtinuo ptes suscipiũt p̃dicationẽ totius:qꝛ q̃lʒ pars cõtinui est cõtinua.imo dato q᷑ eẽt aliq̃ res cõtinua in diuersis naturis:vtpota q᷑ eẽt media caro ⁊ media os: ſʒ ibi eẽt difformitas in ptib᷒ fm formã q̃litatiuã siue fm q̃litatẽ:qꝛ nõ q̃lʒ ps illi᷒ toti᷒ eẽt caro:nec q̃lʒ os:nõ tñ ibi esset difformitas fm cõtinuitatẽ:qꝛ quelibet pars illi᷒ cõtinui esset continua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Punctuʒ aũt ⁊ ois diuisio:⁊ sic indiuisibile mõstrat̃ sicut priuatio:⁊ silis ratio in aliis est. vt quomodo malũ cognoscit:aut nigrũ:cõtrario eni᷒ in aliquo modo cognoscit.

¶ Ostẽdit quõ intelligat̃ illđ qđ est simplr̃ indiuisibile vt quõ intelligat̃ pũct᷒ circa qđ duo fac̃:qꝛ pmo oñdit q᷑ pũctus intelligit̃ ꝑ priuationẽ cõtinui.2°ostẽdit q᷑ intell's cognoscẽs aliqđ ꝑ priuationẽ alterius vel ꝑ formã cõtrariã:oʒ q᷑ fm se dicat qđ in po° nõ qđ in actu ibi.(Oʒ aũt po° esse). dicit ĝ q᷑ pũctũ aũt ⁊ ois diuisio:⁊ q᷑ est sic indiuisibile sic pũct᷒ mõstrat̃.i.intelligit̃ sic priuatio.i.ꝑ priuonẽ cõtinui:⁊ subdit q᷑ silis rõ est in aliqs priuatiuis.nã quõ intell's nr̃ cognoscit malũ aut nigrũ.nã cõtrario.i.ꝑ cõtrariũ aliquo mõ cognoscit vtrũqȝ:qꝛ malũ cognoscit ꝑ priuationẽ sui cõtrarii:vt ꝑ priuationẽ boni:nigrũ v̾o ꝑ priuationẽ albi. ¶ Notãdũ aũt q᷑ aut ħ priuatiua aliq̃ mõ cognosci cõtrio.i.ꝑ cõtrariũ:qꝛ malũ cognoscit̃ ꝑ bonũ:cũ sit priuatio eius:malũ tñ ⁊ bonũ:ſʒ aliq̃ mõ possint dici cõtraria accipiẽdo cõtraria large nõ tñ ꝓpe opponunt̃ cõtrie:ſʒ priuatiue. ¶ Notãdũ ẽt q᷑ cũ sup pũcto fiat diuisio linee glʒ pũct᷒ põt dici diuisio:⁊ qđ idiuisibile:ſʒ d̾r pũctus inq̃ntũ cõtinuat vel terminat lineam.diuisio v̾o d̾r put sup ipsum fit diuisio linee:sed d̾r indiuisibile put caret partibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oportet autem potentia esse cognoscens:⁊ cõ esse in ipso.si v̾o alicui nõ iest cõtrariũ:ipm cognoscit seipm:⁊ actu est ⁊ sepabile.

Cō. 26

¶ Ostẽdit q᷑ itell's cognoscẽs aliqđ ꝑ priuationẽ alteri᷒ ⁊ ꝑ formã cõtriã:oʒ q᷑ sit qđ in po°.d.oʒ aũt po° esse cognoscens ⁊ eẽ in ipso aliquã cõtrietatẽ si debeat cognoscere aliqđ ꝑ priuationẽ vel ꝑ formã cõtriã:ſʒ si itellectui alicui ñ iest cõtriũ ipm seipʒ cognoscit:⁊ ille itell's est qđ actu:⁊ qđ sepabile. aliq aũt text᷒ hñt hãc lr̃aʒ affirmatiue.d̾r.n.ibi q᷑ si alicui itellectui iest cõtriũ ipm seipʒ cognoscit:⁊ tũc plana est lr̃a: exponit̃.n.sic:q᷑ itell's nr̃ est cognoscẽs in po°:ſʒ si alicui intellectui isit cõtriũ huius.i.isit ei q᷑ nõ sit cognoscẽs in po°: ille intell's cognoscet seipm:⁊ erit ille intellectus qđ actu: ⁊ qđ a materia separatum.

Dubitaret forte aliqs quõ priuatio cognoscat̃ ꝑ habitũ. ¶ Dõʒ q᷑ duplr̃ põt cognosci priuatio ꝑ hitũ.vl̃ ꝑ hitũ quẽ pcipit ⁊ apphẽdit.vl̃ ꝑ habitũ quẽ nõ pcipit:nec apphendit:vt ꝑ visum cognoscim᷒ tenebrã tanq̃ priuonẽ lumĩs.ita q᷑ visus ꝑ lumẽ cognoscit tenebrã.ñ ꝑ lumẽ.qđ tũc videt:ſʒ ꝑ lumẽ qđ tũc nõ videt.nã ñ vidẽdo lumẽ dicim᷒ nos pcipe tenebrã.alio mõ põt pcipi tenebra ꝑ lumẽ rõnẽ lumĩs apphẽdẽdo.nã eo ipso q᷑ ꝑ intellectũ scim᷒ qđ iportat̃ noĩe lumĩs:possum᷒ scire qđ iportat̃ noĩe tenebre cũ tenebra non sit nisi priuõ luĩs. Duplr̃ ĝ p̃t itell's cogñscere priuõnẽ ꝑ hitũ vl̃ ꝑ hitũ quẽ hʒ:vl̃ ꝑ hitũ quẽ nõ hʒ.nã eo ipso q᷑ qs nõ hʒ habitũ grãmatice põt scire se esse priuatũ grãmatica.⁊ 2° põt intell's cognoscere priuõnẽ ꝑ habitũ quẽ hʒ.nã hñdo habitũ grãmatice vel hñdo habitũ boni põt scire qđ ẽ malũ qđ non est nisi priuõ boni.

Ulterius forte dubitaret aliqs quõ itellect᷒ cognoscens priuõnẽ ꝑ hitũ vel ꝑ formã cõtriã q̃ntũ est de se est cognoscẽs ĩ po°. ¶ Dõʒ q᷑ cũ hitũ sit q᷑ itell's duplr̃ p̃t cogñscere priuõnẽ ꝑ hitũ:vl̃ ꝑ hitũ quẽ hʒ vl̃ ꝑ hitũ quẽ nõ hʒ ſʒ hr̃e põt:planũ ẽ:q᷑ si itell's cognoscat priuõnẽ ꝑ hitũ quẽ nõ hʒ:ſʒ põt hr̃e q᷑ in illo itellectu eadẽ potentialitas:⁊ q᷑ ille itell's est cognoscẽs in po°. Rursus si itellect᷒ cognoscat priuationẽ ꝑ hitũ quẽ hʒ vel ꝑ speẽ cõtriã quã hʒ apud se:oʒ q᷑ ille itell's sit cognoscẽs in po°:qꝛ oʒ q᷑ itellect᷒ possit priuari illo hitu:⁊ illa speẽ.nã priuõ ñ ꝓpe opponit̃ nisi hitui quẽ põt tollere:nec ꝓpe est cõtrietas nisi iter ea q̃ mutuo se p̃nt expellere:ſʒ qꝛ qđ p̃t priuari hitũ:⁊ qđ p̃t amittere sciaʒ de se nõ hʒ actu sciaʒ:sed est in po° ad sciam:ve᷑ est dcm̃ pħi q᷑ cognoscẽs priuõnẽ ꝑ hitũ cõtriũ est cognoscẽs in po°.si aũt est aliqs intell's q seipm cognoscat pncipalr̃:⁊ ꝑ seipm cognoscat alia:⁊ non ꝑ vnũ cõtrioꝝ cognoscat aliũ: cuiusmodi est itell's diuinus talis itellectus est actu ens: ⁊ ab omni potentialitate separatus.

Ulterius forte dubitaret aliqs quõ ꝑ priuonẽ cõtinui cognoscat̃ pũct᷒. ¶ Dõʒ q᷑ vt cõiter ponitur nr̃a cognitio icipit a sensu:illa ĝ prius caderẽt in apphẽsione itell's que sunt sensibilia:⁊ q̃ cadũt in apphẽsiõe sensus:hõ aũt sunt hñtia magnitudinem:qꝛ taliũ ꝓpe est hr̃e fantasmã sine quo itell's nihil itelligit.ĝ si prius cadit ĩ ap-

pcebensione itellc qd est ɔtinuũ ⁊ qd hƺ magnitudinẽ cũ posteri⁹ cognoscat p pus: pũct⁹ q posteri⁹ cadit in apphẽsionẽ itellc cognoscet p ɔtinuũ qd pus cadit in apphẽsiõe ei⁹. q p illũ ordinẽ: ⁊ p illã cõparationẽ quã hƺ pũct⁹ ad ɔtinuũ cognoscet ab itellu: cũ q pũct⁹ h mõ cõparet ad ɔtinuũ: qr puat ɔtinuitate: cognoscet punctus ab itellectu: vt est puatio cõtinui. ¶ Deinde cum dicit.

Cõ.26. ¶ Est aũt omnis quidẽ dictio: in qua aliqd de aliquo dicit: sicut affirmatio vera est. aut falsa omnis: intellect⁹ aũt nõ omnis: sed qui est ipsi⁹ qd est: in hoc q aliqd erat esse, verus est: ⁊ nõ aliqd de aliquo.

¶ Cõparat itellm cõpositoꝝ ad itellm simpliciũ: circa qd tria fac: qr p dat dñaz iter hũc itellm ⁊ illũ. 2° qd dixerat manifestat p sile. 3° p modũ epilogi resumit quedã supius tradita. 2° ibi. (Sed sic videre) 3° ibi. (Idem aũt). dicit q q est aũt qdẽ dictio que est aliqd de aliq sic affirmatio vera aut falsa ois. q. d. q ois itellc cõposit⁹ vbi dr aliqd de aliq affirmatiue. vl sup. vbi dr aliqd de aliq negatiue ẽ ver⁹ vl falsus: itellc aũt nõ ois. sup. est verus vel falsus: sƺ q est sƺ h q aliqd erat eẽ. i. itellc simpliciũ: ⁊ itellc qditatis semp est verus: ⁊ nõ in quo aliqd de aliquo: est q h dña q itellc simpliciũ semp est verus: itellc vo ɔposit⁹ in quo dr aliqd de aliquo nõ sup. semp est verus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed sicut videri, ppriũ verũ est: si aũt hõ alb⁹: aut niger: nõ est veꝝ semp: sic aũt se habẽt quecũqƺ sine materia sunt.

¶ Manifestat qd dixerat p sile oñdẽs q itellc ñ errat circa qd qd est: qd est ppriũ obm ei⁹: sic nec visus errat circa ppriũ obƺ ipsi⁹: id subdit q sic videre ppa. i. respectu ppriũ obti veꝝ est: si aũt ille q est alb⁹ est hõ: aut nõ: nõ semp est veꝝ. sic q se hƺ in visu q est v⁹ mãlis: qr nõ errat circa ppriũ obm: sic se hñt qcũqƺ sunt sine mã. i. ⁊ sic se hƺ circa intellectũ q est sine mã: qr itellc nõ errat circa ppriũ obƺ. vt circa qditatẽ: erit q hic loc⁹ a maiori: qr si visus nr q est v⁹ mãlis nõ errat circa ppriũ obm: multo magis itellc nr q ẽ v⁹ imãlis circa ppriũ obm nõ errabit. ¶ Nõn⁹ aũt q circa qditatẽ inqtũ est obƺ itellc simpliciũ: vt alias tactũ ẽ. nunqƺ cadit error p se: p accñs aũt inqtum in ipsa qditate hƺ eẽ compositio põt error cadere: qd dupl'r põt ɔtigere: vt cõiter ponit: vel qr ptes diffõnis nõ bñ cõponimus adinicẽ: vel qr totã diffõnẽ nõ bñ cõponim⁹ cũ diffinito: qr nõ adaptam⁹ ppriã diffõnẽ ppo diffinito: sƺ diffõnẽ vni⁹ adaptamus alteri. ¶ Notãdũ ẽt q sile est de visu: ⁊ de itellu: nã supposito colore nõ decipit visus circa colorẽ: sƺ decipimr in iudicãdo de re cui cõpetit color. nã forte illud coloratũ qd videt iudicabit mel qd erit fel: vl iudicabit eẽ hominẽ qd erit nõ hõ. ¶ Notãdũ ẽt quosdaƺ exponere hũc textũ: sic aũt se hñt qcũqƺ sunt sine mã de itellu subaꝝ separataꝝ in quaꝝ itellu: vt dicũt nõ cadit error: qr ita se habent sube separe circa oia q itelligũt: sic nos hẽmus circa ipm q qd est. pma tñ expõ vt exponit nõ de itellu subaꝝ sepataꝝ: sed de itellectu nro: magis valet: qr per ea magis habet intentũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Idem aũt est sm actũ sciẽtia rei: que vo sm potẽtiaƺ tpe prior est in vno oio aũt neqƺ tempore. fiũt. n. ex actu ente oia que fiunt.

¶ Per modũ epilogi resumit quedã supi⁹ tradita. d. q scia sm actũ est idẽ rei scite: que vo est sm potẽtiã tpe est por in vno ⁊ eodẽ. oio aũt. i. simpl'r: neqƺ tpe scia sm potẽtiã pcedit sciam sm actũ: qr oia que fiũt sunt ex actu ente: nisi q pcederet scia sƺ actũ nullus po⁹ sciẽs fieret actu sciens: qualr aũt in eodẽ scia in potẽtia pcedit sciam sm actum: ⁊ qualiter simpl'r scia sm actum precedat sciam in potentia fuit superius declaratum.

Cõ.27. **V**Idetur autẽ sensibile ex potentia existente sensitiuo actu agens: non enim patit: neqƺ alterat: vnde alia hec spẽs mot⁹: mot⁹. n. impfecti actus: simpl'r aũt act⁹ alter est qui perfecti.

¶ Postq phs determinauit de vegetatiuo sensitiuo ⁊ intellectiuo. In pte ista vult determinare de appetitiuo ⁊ de sƺ locũ motiuo. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ q motiuũ sm locũ põt dici appetit⁹. nã aĩalia per appetitũ mouent localiter. ¶ Sciẽdũ tñ q lƺ motiuũ sƺ locũ sit appetit⁹: loqndo tñ de motu sm locũ q cõpetit aĩalib⁹ pfectis: cuiusmõi est mot⁹ pgressiuus: appetitiuũ est vlius q sm locũ motiuũ. nã oib⁹ aĩalib⁹ iest appetitiuũ: nõ tñ oib⁹ iest sm locum motiuũ. possemus q sic diuidere hãc ptẽ dicendo q phus pus determiat de appetitiuo qd cõpetit aĩalib⁹ oib⁹. 2° determinat de sm locũ motiuo qd nõ cõpetit aĩalib⁹ oibus. sunt. n. qdã aĩalia que nõ mouent nisi motu dilatatiõis ⁊ ɔstrictõis. 2° ibi. (De mouẽte aũt) vl possum⁹ alr diuidere: dicendo q appetit⁹ est qdã iclinatio seqns formã apphensam. nã sic appetit⁹ nãlis segt formã nãlr ipressam sic appetit⁹ aĩe: segt formã ab aĩa apphẽsam: vnqre sic in rebus nãlib⁹ pus itelligo grauia hẽe formã grauia: ⁊ postea sƺ illam formã itelligo q appetãt eẽ deorsum: ⁊ q moueant: sic pus itelligo q aĩa apphẽdat aliquã formã p sensum vl p itellm: ⁊ postea sm illã formã apphẽsam cõpetit aĩe aliqd appetere. ⁊ vltimo sm illũ appetitũ hƺ fieri mot⁹: vt psecutio vel fuga: appetit⁹ itaqƺ qtũ ad pñs spectat cõparatur ad duo. vƺ. ad sensum ⁊ itellm a q⁹ causat: ⁊ ad motũ quẽ causat. 2° q fac phs: qr p determiat de appetitiuo siue de appetitu: put cõparat ad sensum ⁊ ad itellm. 2° determinat spãlr de appetitu put cõparat ad motum ibi. (De mouẽte aũt) circa pmũ tria fac: qr p fac qd dctũ est. 2° pertractat opionẽ atiquoꝝ quã hẽbãt de aĩa 3° epilogat circa determiata ⁊ ɔtiuat se ad dicẽda. 2° ibi (Nũc aũt de aĩa) 3° ibi (Qm̃ aũt aĩa sm duas) circa pmuƺ duo fac: qr p determinat de appetitu put cõparat ad sensum ⁊ ad itellm. 2° qr mẽtione fecerat de intellu determinat qdã circa ipsƺ itellƺ ibi (Et oio in actõe). circa pm⁹ duo fac: qr p oñdit qlr hƺ fieri ipm sentire. 2° cõparat sensuƺ ad itellm: ⁊ oñdit q sic cũ sensus apphẽdit aliqd delectabile vel tristabile segtur appetere sm sensum: sic ex pte itellc se hƺ: qr cũ itellc apphẽdit aliqd delectabile vel tristabile hƺ ibi eẽ fuga vl psecutio sm appetitũ itellcuũ ibi. (Sẽtire qdẽ igit) dicit q q vr aũt ipm sensibile. i. ipm obm ex sensitiuo existe in po⁹ actu agẽs. i. faciẽs actu. ⁊ qr sensibile ñ plus fac nisi q reddũt ipm sensitiuũ. i. ipsƺ organũ sfus ad actũ: nõ est ibi ppe patit: nec est ibi ppe alteratio. id subdit. nõ. n. patit neqƺ alterat sup. sensus a sensibili. vñ h spẽs mot⁹ est alia ab aliis trãsmutationib⁹: imo sentire nõ ppe est mot⁹: qr motus est act⁹ impfecti: sƺ simpl'r alr est act⁹ ille q est act⁹ pfecti cuiusmodi est sentire. nã sentire nõ ẽ act⁹ ipfecti: sƺ pfecti.

Dubitaret forte aliqs quõ sentire nõ est ppe passio: nec alteratio: nec mot⁹ cũ nõ sit act⁹ ipfecti: sƺ pfci. ¶ Dõƺ q duplici via possum⁹ inuestigare sentire nõ eẽ actũ ipfecti: sƺ pfecti, ex q duplici via patebit q sentire nõ est ppe passio: neqƺ alteratio: neqƺ mot⁹. pma via sumit ex eo q in motu ⁊ in passione ppe sumpta semp aliqd abijcit. 2° ex eo q forma inducta per motũ successiue iducit. pma via: sic pƺ. naƺ ois forma dat aliquã pfectionẽ. est. n. vna forma pfectior alia: ⁊ tñ cuiƺ forme cõpetit dare aliqd eẽ: ⁊ causare aliquã pfectionem. igit eo ipso q mot⁹ itroducẽdo vnã formã expellit aliam: faciẽdo rẽ pfectã: ⁊ in actu itroducẽdo vnã formã facit eã

impfectā ꝛ i poᵗ expellēdo aliā: quare si in aliquo subo: sic esset introductio vnius forme ꝙ nō eēt ibi expulsio alteriꝰ nō ꝓprie esset ibi motꝰ: nec alteratio: qꝛ sic eēt ibi ꝑfectio. ꝙ non eēt impfectio: h aūt accīt circa sensum. naꝫ pupilla oīo est abscolor. cū g coloratū imprimit suā siꝫtudinē i oculo: oculus sic recipit speciē ꝛ formā coloris ꝙ ab eo nulla forma abijcit. 2ᵒ via ad iuestigādū h idem sumit ex eo ꝙ forma per motum iducit successiue pars post ptē. omne g qꝺ mouet ptim acqsiuit ꝛ ptim restat ei acqrendū: qꝛ vt declarari hꝫ in. 6ᵒ phy. si nihil acqsiuisset: tūc nō moueret: sed totalr esset in termino a quo: si totū acqsiuisset iam cessasset motꝰ: ꝛ totū eēt in termino ad quē: motꝰ g qꝛ respicit subm: vt hꝫ ordinē ad ptē acqrēdā put est acqrēda: cū respectu partis acqrēde subꝫ sit impfectū ꝛ in poᵃ: sequit ꝙ motꝰ sit actꝰ impfecti fm ꝙ est impfectū: vel sit actꝰ entis in poᵃ: fm ꝙ est in poᵃ: qre si aliq forma non inducat pars post ptē: sꝫ iduceret tota sil: ꝓpter introductionē talis forme nō esset ibi ꝓpe motꝰ: nec alteratio ꝛ introductio illiꝰ forme: nec esset actꝰ impfecti. sꝫ ꝑfecti: ꝛ qꝛ h accidit circa sensum: eo ꝙ sensus sit susceptiuus forme vt hꝫ eē itentionale fm ꝙ eē ꝑ se nō hꝫ ꝯrietatē: ꝛ per se hꝫ introduci tota sil: sequit ꝙ sentire nō sit actꝰ impfecti: sed ꝑfecti: ꝛ vlterius ēt seqt ꝙ sentire nō sit ꝓprie pati: nec sit ꝓpe alteratio: neqꝫ motꝰ. adducit ēt 3ᵃ via quare sentire nō est actꝰ impfecti: sꝫ ꝑfecti: ꝛ nec est ꝓpe alteratio neqꝫ motꝰ. nā ipꝫ sentire lꝫ dicat receptionē aliquā a sensibili. dicit ēt iudiciuꝫ aliqꝺ ipsius aīe fm impssionē illā: ꝛ qꝛ iudicare de sensibilibꝰ est aliqꝺ agere ꝛ aliq opatio: ꝛ sentire aliquā opationē noiat: igr cū motꝰ sit actꝰ impfecti: opatio vᵒ sit actꝰ ꝑfecti: sentire qꝺ est quedā opatio: modo quo dcm est nō est ꝓpe motꝰ: nec est actꝰ impfecti. sꝫ ꝑfecti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Sentire quidem igitur simile est ipsi dicere solum ꝛ intelligere.**

¶ Cōparat sensum ad intellm. ꝛ diuidit in duo. qꝛ pᵒ cōparat sensum ad intellectū: qntū ad simplex iudiciū: ꝛ qntum ad simplicez apphēsionē. scdo cōparat illa adinicē. put hꝫ ibi esse delectatio ꝛ tristitia appetitꝰ ꝛ fuga ibi. (Cū autez delectabile) dic g ꝙ sentire qdē igit. i. apphēdere vel iudicare fm sensum est sile ipsi dicere solū. i. ipsi iudicare ꝑ intellm: ꝛ est ēt sile ipsi intelligere. i. ipsi apphēdere ꝑ intellectū. ¶ Notādū aūt ꝙ sicut aliqn ꝑ sensum simplr apphēdimus ꝛ iudicamus de sensibili nō apphēdēdo ipꝫ sensibile vt delectabile vel vt triste. ꝛ tūc nō est ibi nec fuga nec appetitꝰ: sic ēt itellꝰs aliqn solū dicit. i. soluꝫ iudicat de re itelligibili nō iudicādo de ipsa ꝙ sit delectabilis vl tristis: aliqn vᵒ itelligit ipsam rem. i. simplr apphēdit eā ꝑ qꝺ nō est ibi nec delectatio: nec tristitia: nec appetitꝰ: neqꝫ fuga: quare bn̄ dcm̄ est ꝙ sentire. i. simplr apphēdere ꝛ iudicare ꝑ sensum est sile ipsi dicere ꝛ intelligere ꝑ intellm. ¶ Notādū ēt ꝙ ex pte sensus nō sic hēmus noīa distincta sicut ex pte intellꝰs. ideo tā apphēdere qꝫ iudicare fm sensum vocat sentire: sꝫ iudicare ꝑ intellm vocat dicere. apphendere vᵒ ꝑ itellm pōt vocari itelligere: tria g sunt tam ex pte sensus qꝫ ex pte intellꝰs: qꝛ tā sensus qꝫ itellꝰs pᵒ apphendit postea iudicat. 3ᵒ vᵒ si apphēdit illud vt delectabile vel triste: est ibi ꝓsecutio vel fuga: tn̄ lꝫ h sint tā in sensu qꝫ in intellectu. magis tn̄ hēmus distincta noīa ex pte itellectus qꝫ ex pte sensus. ¶ Notādū ēt ꝙ in lr̄a dr̄ ꝙ sentire est sile ei qꝺ est solū dicere: qꝛ itellꝰs aliqn dicit solū. i. solum iudicat: absqꝫ eo ꝙ inde sequat delectatio vel tristitia: sic ēt aliqn solū intelligit. i. solū apphendit absqꝫ eo ꝙ sit ibi ꝓsecutio vel fuga fꝫ appetitū: ꝛ qꝛ h logt de ipso sentire fꝫ sensuꝫ: ꝛ de ipo dicere ꝛ de ipo itelligere fm itellm put accipiunt absolute: iō ait ibi solū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Cūz aūt delectabile: aut triste: aut affirmās: aut negās ꝓsequitur: aut fugit. ¶ Et est delectari: ꝛ tristari: agere sensitiua medietate ad bonum: aut malū: inqntū talia: ꝛ fuga: aut ꝛ appetitus: hec que fm actum: ꝛ non alterū appetitiuuꝫ ꝛ fugitiuū: neqꝫ abinuicē: neqꝫ a sensitiuo: sed esse alterum est.**

¶ Cōparat sensum ad intellm put ibi hꝫ esse delectatio: ꝛ tristitia ꝛ appetitꝰ ꝛ fuga: circa qꝺ duo facit: qꝛ pᵒ ostēdit quō h hn̄t esse i sensu. 2ᵒ aūt quō hn̄t esse i itellꝰ ibi (Intellectiue aūt). dicit aūt sic. sensus aliqn simplr sentit ꝛ simplr apphēdit ꝛ iudicat de ipso sensibili absqꝫ eo ꝙ sint ibi ꝓsecutio vel fuga: sed cū iudicat: aut apphēdit aliqd delectabile: aut triste: ꝛ est aut affirmās: aut negās aliqd esse ꝓsequendū vel fugiēdū ꝓsequit: aut fugit: ꝛ subdit ꝙ ꝛ est delectari ꝛ tristari agere sensitiua mediāte: ꝛ h aut bonum aut malū inqntūꝫ talia: qꝛ respectu boni vel mali sumit delectatio vl tristitia. ꝛ subdit ꝙ ꝛ fuga: aut appetitꝰ sūp. q sequunt apphēsionē sensitiuā sunt h que sunt fm actum. vel vt hꝫ alia lr̄a: sunt idē que sunt fm actū: qꝛ fuga ꝛ appetitus. i. fuga ꝛ desideriū que sequunt apphēsionē delectabilis ꝛ tristabilis hn̄t esse actuale vel hn̄t esse fm actum. nā statim cū fꝫ sensuꝫ apphendis actu aliqd delectabile vel tristabile: statim vis actu appetere vel fugere: ꝛ addit ꝙ non est alterū appetitiuū ꝛ fugitiuū. neqꝫ abinuicē: neqꝫ a sensitiuo: sed eē ꝛ fm esse: ꝛ fꝫ diffōnē est aliud.

Dubitaret forte aliqs quō delectari ꝛ tristari ē sensitiua mediāte: vel vt hꝫ alia lr̄a: sensitiua medietate. ¶ Dicēdū ꝙ duplr pōt expom ꝙ sensitiua mediāte vl sensitiua medietate fiat delectatio vl tristitia. planū est. n. ꝙ mediāte sensitiua. i. mediante sensuꝫ ꝑ sensum sit delectatio vel tristitia: tn̄ plus opoꝛꝫ intelligi qꝫ ꝙ mediāre sensu: ꝛ per sensum fiat talis delectatio vel tristitia: oꝫ. n. ibi esse aliqꝺ mediū: qꝺ duplr pōt expom. pᵒ ꝙ h medium referat ad obm: ꝛ tūc erit sensus ꝙ est delectatio qn̄ ꝯuētū est ad mediū. i. qn̄ ꝯuētum est ad ꝯueniēs: qꝛ delectatio ꝯsurgit ex ꝯiūctōe ꝯuenientis cū ꝯueniēti. 2ᵒ pōt expom per cōparationē ad organum: ꝛ tūc erit sensus ꝙ delectatio est cum ꝯuētū est ad mediuꝫ. i. cū ꝯuentū est ad sensum cōem: qui se hꝫ quasi mediuꝫ: ꝛ quasi centrū respectu sensuū ꝑticulariū. nā sic in sensu cōi ꝯsumit iudiciū de sensibilibus sic ibi ꝯsumari hꝫ delectatio vel tristitia que ꝯsurgit ex tali iudicio.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō appetitiuū ꝛ fugitiuū nō sunt altera a sensitiuo. ¶ Dōꝫ ꝙ appetere ꝛ fugere. i. desiderare ꝛ abhominari nō sunt altera a sensitiuo: intelligēdū est subo: qꝛ in illo codē organo in quo fundat sensus ꝛ maxime in quo fundat sensus tactꝰ: fundat ēt appetitꝰ ꝛ fuga. nam nō est itelligibile vt supius tāgebat ꝙ sensitiua ꝛ appetitiua sint distincta subo vel organo put ponebat plato. nā in quacūqꝫ parte reseruat sensus: oꝫ ꝙ ibi reseruet delectatio vel tristitia. nam si sensus ꝯiungit ꝯueniēn erit ibi delectatio: si discōueniēn tristitia: delectatio aūt ꝛ tristitia non pōt esse sine appetitu ꝛ fuga vl sine desiderio vel abhoīatione. nā glꝫ ꝑ se desiderat ꝛ appetit delectabilia sibi: fugit ꝛ abhominat tristia. nam lꝫ non eadē sint delectabilia cuilꝫ appetitui: sic nec eadē sūt dulcia cuilibꝫ gustui: qlibꝫ tn̄ ꝓsequit ea que sunt sibi delectabilia: cui ergo sunt delectabilia bona intellectualia ꝓsequit illa: habēti aūt corruptum appetitū sunt delectabilia bona sensitiua: ideo sequit illa spretis intelligibilibus bonis. semꝑ ergo verū est ꝙ delectatio ꝛ tristitia non possunt esse sine appetitu vel fuga vl sine desiderio ꝛ abhomīatione: ꝛ qꝛ vbicunqꝫ est sensus: ꝛ maxime vbi est sensus tactus ibi ꝯuenit esse appetitum ꝛ

fugā: vl̄ desideriū ꝛ abhoīationem sequit̄ ꝙ talia subo ꝛ organo a sensitiuo separi nō possunt.

Alterius forte dubitaret aliqs: vtrū appetitiuū ꝛ fugitiuū sint altera abinuicem. ¶ Dōm ꝙ sicvidem⁹ in motib⁹ nālib⁹ sic debem⁹ arbitrari in motib⁹ aie: cū igit̄ nō sit itelligibile ꝙ grauia p aliā formā fugiāt a loco sursum tanq̄ a loco discōueniēti: ꝛ tēdant vel appetant locū deorsum tanq̄ aliqd sibi ɔueniēs: sed p eādem formā: vt p formā grauis: per quā fugiūt a loco sursū tēdunt in locū deorsum: sic nō est itelligibile ꝙ aīa per aliā po^{am} vel ṽtutē fugiat tristia: ꝛ ꝓsequat̄ delectabilia: imo per illā eādē potētiā ꝛ ṽtutē per quā appetit: ꝛ desiderat delectabilia: cū ɔiungit̄ ɔueniētib⁹: fugit ꝛ abhoīat̄ tristia: cum ɔiungit̄ discōueniētib⁹: ita ꝙ appetitiuū ꝛ fugitiuū vel desideratiuū ꝛ abhoīatiuū non sunt altera abinuicem: nec sunt altera a sensitiuo vt est p habita manifestū.

Alterius forte dubitaret aliqs cū ph̄s dicat fugitiuū ꝛ appetitiuū nō ēē altera abīuicē: nec ēē altera a sensitiuo: sz eoꝝ esse: ēē aliud: vtrū h̄ sit eodē modo itelligēdū. ¶ Dōz ꝙ oīa illa nōn sunt altera abīuicē subo. nā in illo eodem organo in quo tanq̄ in subo fundat̄ sensitiuū: ꝛ maxime vbi fundat̄ sensus tact⁹ ibi ēt fundat̄ appetitiuū ꝛ fugitiuum: ꝓpter qd̄ oīa ista nō sunt altera abīuicē subo: tn̄ sunt altera abīuicē ꝟm esse: sz nō eodē modo: qꝛ sensitiuū est aliud ab appetitiuo ꝛ fugitiuo ꝟm esse: qꝛ formalr̄ ꝛ essentialr̄ h̄ po^a est distincta ab illis. nā sic in eodē pomo hz esse color ꝛ sapor: ꝛ tn̄ color est ēentialr̄ ꝛ formalr̄ distinct⁹ a sapore: sic in eodē organo est sensitiuū ꝛ appetitiuū: ꝛ tn̄ sensus ē po^a vel est ṽt⁹ ēentialr̄ ꝛ formalr̄ disticta ab appetitiuo: sz appetitiuū ꝛ fugitiuū nō sic. nā lz h̄ aliquo modo differāt ꝟm ēē: nō tn̄ est itelligendū ꝙ aīa p aliā po^{am} ꝛ ṽtutē essentialr̄ ꝛ formalr̄ distinctā appetat ꝛ abhoīet̄ vl̄ fugiat: sz p illā ꝛ eādē po^{am} vel ṽtutē: per quā appetit delectabilia fugit tristia: vt est p habita manifestū. dicunt̄ tn̄ h̄ differre ꝟm ēē: qꝛ lz aīa faciat hoc per eādē po^{am}: nō tn̄ fac̄ ea p eandē po^{am} eodē mō se hn̄tē: sed per illā po^{am} appetit ꝛ delectat̄: vt ɔiungit̄ ɔueniētib⁹, tristat̄ ꝛ fugit vt ɔiungit̄ discōueniētib⁹. ¶ Deīde cū dic.

t.30. ¶ **Intellectiue autē aīe fantasmata vt sensibilia sunt: cū aut bonū: aut malū affirmat: aut negat ꝛ fugit aut ꝓsequit̄: ꝓpter qd̄ nequaq̄ sine fantasmate intelligit anima.**

¶ Ostēdit quō hec. vz. appetit⁹ ꝛ fuga sequunt̄ ptē intellectiuā: circa qd̄ duo facit: qꝛ p̄ fac̄ qd̄ dcm̄ est. z° quedā que supposuerat ꝓbat ibi. (Sicut. n. aer) dicit ḡ ꝙ aīe itellectiue. i. aie. q̄tū ad intellm̄ fanta^{ta} sunt. i. se hn̄t vt sensibilia. cū aūt itell's per fan^{ta} affirmat aut negat bonū: aut malū fugit: aut ꝓseq̄t̄: pp qd̄ sine fantasmatib⁹ nequaq̄ aīa itelligit. ¶ Notādū aūt ꝙ sicut sensus nō sentit sine sensibilibus a qbus recipit silitudinē ꝛ speciē: ita aīa nō intelligit sine fantasmatib⁹ a qb⁹ intell's recipit speciē ꝛ silitudinez. cōparant̄. n. fan^{ta} ad itellm̄: vt dr̄ in lr̄a sicut sensibilia ad sensum. ¶ Notādū ēt ꝙ sicut sensus qn̄ per sensibilia apprehēdit aliqd delectabile vel tristabile: hz ibi esse appetitus vel fuga: sic qn̄ intell's p fantasmata iudicat aliqd delectabile vel tristabile orit̄ inde desideriū ꝛ abhominatio siue desideriū ꝛ fuga. ¶ Deinde cum dicit.

t.31. ¶ **Sicut enim aer pupillam huiusmodi fecit: ipsa autem alterū: ꝛ auditus simil'r. Sed vltimum vnum: ꝛ vna medietas. esse aūt ipsi plura: quo autem discernit: quo differt dulce ꝛ calidum: dcm̄ est quidē ꝛ prius: dicēdū autem ꝛ**

t.32. **nūc. Est enīz aliqd vnū: sic aūt ꝛ trinus. ¶ Et hoc in ꝓportionali: aut numero ens vnū hz se ad vtrūq̄. sicut illa adinuicem. Quo enim differt non homogenea indicare: aut contraria: vt album: ꝛ nigrum.**

¶ Manifestat qd̄ dixerat: dixerat aūt duo videlz qd̄ fanta^{ta} comparant̄ ad intellm̄ sicut sensibilia ad sensum. z° dixerat ꝙ cum intellect⁹ affirmat aliqd aut negat ꝛ fugit aut ꝓsequit̄. tria ḡ facit: qꝛ p̄ ostēdit ꝙ sicut sensibilia cōparant̄ ad sensum: sic fanta^{ta} ad intellm̄. scdo qd̄ dixerat declarat in terminis. z° manifestat ꝙ cū intell's affirmat aliqd aut negat: ꝓsequit̄ aut fugit. z° ibi. (Sic igit̄ sicut) z° ibi. (Spēs qdē igit̄. dicit ḡ: ꝙ sicut. n. aer fecit pupillā h̄. i. fecit eam qualē vel coloratā: ipsa aūt pupilla alterata alterum fecit qualē: qꝛ alterauit ꝛ imutauit alteꝝ. i. sensum cōem: ꝛ auditus silr̄. nam audit⁹ ꝛ qlibz sensus particularis alterat⁹ ꝛ imutat⁹ alterat ꝛ imutat alteꝝ. i. sensum cōem: sed h̄ sensus cōis vnū vltimū: qꝛ se hz sic vn⁹ termin⁹ respectu oīuz sensuū ꝑticulariū: ꝛ est sicut vna medietas: qꝛ se hz sic vnū centrū respectu oīuz eoꝝ. vnus est ḡ sensus cōis: sz est ipsi sensui plura esse vt supius ostēdebat̄: hūc aūt sensuz cōez esse illū sensū: quo aīa discernit: quō differt dulce ꝛ calidū, dcm̄ est qdē ꝛ prius: dicēdū aūt. i. repetēdū est ꝛ nūc. nā ipse sensus cōis est aliqd vnū. sic aūt supple ex pte intell's terminus est vnus. ꝛ h̄ in ꝓportionali. i. in ꝓportione: sine ꝓportioālr̄ est ex parte intell's: sicut ex pte sensus. io subdit ꝙ aūt numero ens vnum hz ad vtrūq̄ cognoscēs: supple quō illa adinuicē se hn̄t: est. n. dare vnū aliqd quo aīa differt. i. discernit iudicare nō homogenea. i. ea que non sunt eiusdē generis: aut ɔ̄ria vt albū ꝛ nigrū. ¶ Notandū aūt ꝙ sicut sensus cōis est quasi terminus oīuz imutationum factaꝝ in sensib⁹ particularib⁹: qꝛ oēs tales imutationes terminant̄ ad sensum cōem: sic intell's possibilis est terminus oīuz fantasmatū: qꝛ imutationes oīuz fantasmatum terminant̄ ad intellm̄: ꝓpter qd̄ sicut sensus cōis est vnus ꝟm subam: tn̄ est plura ꝟm esse: qꝛ cōsiderat̄ alr̄ ꝛ alr̄. put imutat̄ a diuersis sensib⁹ ꝑticularib⁹: sic intellect⁹ est vn⁹ ꝟm se: tn̄ aliter ꝛ alr̄ accipit̄ ꝛ ɔsiderat̄ put imutat̄ a diuersis fantasmatib⁹. ¶ Notandū ēt ꝙ sicut sensus cōis imutatus a sensib⁹ ꝑticularib⁹ est vnū aliqd: quo aīa discernit: quō se hn̄t ipa sensibilia adinuicē ꝛ quo aīa iudicat nō homogenea. i. ea que non sunt eiusdez generis: vt dulce ꝛ album: ꝛ sicut sensus cōis est illud quo aīa pōt iudicare contraria que sunt eiusdē generis: vt albū ꝛ nigruz: ita ꝙ per sensum cōem imutatū a sensibus ꝑticularib⁹ tanq̄ p vnū aliquē: possumus iudicare differētiā eoꝝ q̄ nō sunt eiusdē generis: ꝛ que sunt eiusdē generis: sic per intellectuz imutatū a fantasmatibus tanq̄ p vnum aliqd possumus iudicare differentiā eaꝝ que non sunt eiusdez generis: ꝛ que sunt eiusdem generis: quod non esset nisi fantasmata immutarēt intellectum sicut sensibilia sensum: ꝛ nisi se haberent fantasmata ad intellectum sicut sensibilia ad sensum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Sit igit̄ sicut. a. album ad. b. nigruz. g. ad. d. sic illa adinuicem: quare quoniā ꝛ permutatī: sicut igit̄. g. d. vni sunt existentia: sic se habebūt sicut: ꝛ. a. b. idem quidem: esse autez non idē: ꝛ illud simil'r. Eadem autem rō ꝛ si. a. quidez dulce sit: ꝛ. b. vero album.**

¶ Qd̄ dixerat manifestat in terminis. d. sit igit̄ sic. a. albuz ad. b. nigꝝ sicut. g. ad. d. i. sicut fantasma albi ad fantasma nigri. nam sic se hn̄t fantasmata albi ad fantasmata nigri sicut illa adinuicē: quare ꝛ ꝑmutatī: qꝛ sicut se hz albū ad sua fantasmata: sic ꝛ nigrū ad sua fātasmata. oz ꝙ similis

sit ratio de albo ⁊ nigro: ⁊ de fantasmatibus. igitur sicut. g. ⁊ d. i. sicut fantasmata albi ⁊ nigri habebunt. i. se habebunt sicut exñtis vni intellectui: sic. a. ⁊ b. i. sic ⁊ albū ⁊ nigrum. supple se hñt sicut exñtia vni sensui. Idē qdē ē sensus q pcipit albū ⁊ nigrū: sed esse. i. fm esse ⁊ fm rõnē non est idem ⁊ illud similr. i. ex parte illa vt ex pte intell's: similr se hz: qr est vnus intell's qui imutatur a fantasmatibꝰ albi ⁊ nigri: ⁊ subdit q eadē aūt rō est: si. a. qdē sit dulce. b. vo albū. nā sicut albū ⁊ nigruz pcipiunt eodē sensu cōr: sic ēt ⁊ fantasmata albi ⁊ dulcis imutāt eundē intell'm ⁊ possunt pcipi ab eodem itell'u: quare ex declaratione facta in terminis patet qd comparant fantasmata ad intellectum sicut sensibilia ad sensum. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Species quidem igitur intellectus in fantasmatibus intelligit. ❡ Et sicut in illis determinatum est ipsi imitabile: ⁊ fugiendum: ⁊ extra sensum: cum i fantasmatibus fuerit mouetur: vt sentiens quod fugibile est: qr ignis contrarium cognoscitur videns quod mouetur: quoniā impugnās est: aliquādo aūt que sunt in anima fantasmatibus: aut intellectibus: ⁊ tanq̄ videns ratiocinatur: ⁊ deliberat futura ad presentia. ❡ Et cum dixerit vt ibi letum: aut triste: hic fugit: aut imitatur.

Cõ. 33.

Cõ. 34.

❡ Ostēdit q intellectꝰ apphendēdo aliqd delectabile vel tristabile affirmat vel negat aliqd psequēdū vel fugiēdū dicēs. q intellectiuū qdē igit intelligit spēs in fantasmatibus. qr intell's ea que itelligit: intelligit in fantasmatibꝰ sicut in illis. i. sicut in fantasmatibꝰ determinatū est sic cōpetit ipsi intellectui imitabile ⁊ fugiendum: ⁊ ext sensum. q. d. q h nō solū facit pñtibꝰ sensibilibꝰ: sed ext sensum. i. sed hoc facit absentibꝰ sensibilibꝰ: ⁊ exēplificat de vtroq; dicēs. q cū fuerit in fantasmatibꝰ: supple pñtibꝰ sensibilibus mouetur vt sentiens fugibile tanq̄ pñs: vt qr ignis cognoscit cōi. i. ex eo q cōiter videt accidere: cōiter. n. videt accidere q ignis est qd nociuū ⁊ vidē qd mouetur bellum: qñ impugnans est aliqd: supple qñ talia pñtia sentit iudicat qd fugibile: sed aliqñ non psentibꝰ sensibilibus ea que sunt in aīa fantasmatibꝰ: aut itellectibꝰ tanq̄ vidēs rōcinatur ⁊ deliberat futura: aut pñtia: ⁊ cū viderit ibi letū: aut triste h. i. intell's fugit. i. iudicat aliqd fugibile: aut imitatur. i. iudicat aliqd psequēdū: ⁊ imitabile. ❡ Notādū āt q sicut pñtibꝰ sensibilibꝰ possumꝰ p itell'z iudicare aliqd pficuū aut nociuū: sic ⁊ absētibꝰ sensibilibꝰ possumꝰ ɔiecturādo pñtia ad futura iudicare per intellectū pficua vel nociua.

Et oio in actiõe: ⁊ quod sine actione est: verum ⁊ falsum in eodē genere est: cum bono ⁊ malo: sed in eo qd simplr differt ⁊ a quodā.

❡ Quia vt dicebatur pħs mentionē fecerat de intellectu. iō h determinat quedā circa ipsum intellectū: circa qd tria facit: qr pͦ facit qd dcm̄ est. 2ͦ vt dicebatur per modum cuiusdam recapitulationis resumit opinionē antiquorum de aīa dicentiū aīam esse oīa: ostēdēs quomodo h habeat veritatem. 3ͦ epilogat circa determinata ⁊ ɔtinuat se ad dicēda. 2ͦ ibi. (Nūc aūt de aīa). 3ͦ ibi. (Qm̄ aūt aīa) circa pͥmum etia facit fm q tria determinat circa intellectū. nam pͥmo ostēdit quomodo differt intellectꝰ speculatiuus a practico. scḋo declarat quomō intellectꝰ intelligat abstracta mathematica. tertio querit vtrū possit intelligere abstracta simplr. 2ͦ ibi. (Abstractione aūt dicta). 3ͦ ibi. (Utruz aūt cōtingat). dicit ergo pͥmo: q ⁊ oio in actione. i. intellectus practicus: ⁊ qd sine actione. i. intellectꝰ speculatiuus supple sunt idē subo: ⁊ sunt in eodē gñe. iō subdit q verum ⁊ falsum qd ptinet ad intellectū speculatiuuz est in eodē genere bono ⁊ malo. i. cum bono ⁊ malo qd ptinet ad intellectum practicū: sed differt h itellectꝰ ab illo in eo q simplr differt a quodā. qr intellectꝰ speculatiuus ɔsiderat rem vt sumunt simplr: ⁊ vt hñt esse vlr: practicus vo ɔsiderat res vt sunt quedā ⁊ vt hñt esse pticulare.

Dubitaret forte aliqs quō verum ⁊ falsum sunt in eodē genere cū bono ⁊ malo. ❡ Dicēdū q fm cōmētatorē hoc ideo est: qr ipm verum est quoddā bonū: ⁊ ipsum falsum est quoddā malū: sz hoc nō bene vadit ad intētionē pħi. videt. n. pħs velle ostēdere quō intellectꝰ speculatiuus ⁊ practicꝰ cōueniūt ⁊ differunt. pp̄ter qd sciēdū q aliquādo genus accipitur pro subiecto: vnde cōsueuit dici q quedā sunt in eodē genere propter idez pdicatū qd pdicatur de eis: quedā vo sunt in eodē genere: quia habēt idē subiectū. accipiēdo ergo hic genus pro subiecto: dicere possumus q verum ⁊ falsum que ptinent ad intellectū speculatiuū sunt in eodē genere cū bono ⁊ malo: qr itell's speculatiuꝰ ⁊ practicꝰ sunt i eodē gñe. i. sūt idē subo: qr itell's practicꝰ ⁊ speculatiuus sunt vna ⁊ eadē poͣ: ⁊ nō differūt nisi fm simplr ⁊ qōdā: qr vnꝰ ɔsiderat res simpliciter: alius res quasdam. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Abstractione autem dicta intelligit sicut symum: fm q symum non separate. Inquātum autem curuū sit aliquod intellexit actu sine carne vtiq; intellexit in qua curuum: sicut mathematica. ❡ Non separata tanq̄ si separata sint intelligit: cum intelligat illud. Oio āt intellectus q fm actum res est intelligens.

Cõ. 35.

Cõ. 36.

❡ Ostēdit quomodo intellectꝰ itelligat mathematica abstracta dicēs: abstractione aūt dicta. i. dicta per abstractionem vt mathematicaz: supple intelligit modo abstracto. sicut symū fm q symū intelligit nō separate. i. modo nō abstracto. Nam sic naturalia in eo q naturalia intelligit modo non abstracto: sic mathematica fm q hō intelligit modo abstracto: ⁊ subdit q si intellexit aliqd inquantum curuū: intellexit ipsuz actu vtiq; sine illa carne in qua est illud curuū: sic ergo mathematica que non sunt separata intelligit intellectꝰ tanq̄ si sint separata: ⁊ hoc cum intelligat illud. i. cū intelligat curuū vel aliqd aliud mathematicum: ⁊ addit: q oio aūt intellectus qui est fm actum est sicut ipse res: qr res sicut se habent ad esse: ita se habēt ad cognosci. nam sicut res circūcernūt mām: sic intelligunt ab intellectu: vt naturalia que circūcernūt materiā sensibilem intelligunt cū materia sensibili: mathematica vo q̄ circuncernunt materiam intelligibilem intelligunt cum materia intelligibili.

Dubitaret forte aliqs: qr si res sic se hñt ad eē ita se hñt ad cognosci: ⁊ oio intellectꝰ q est fm actū est sic ipse res: vr q res que non hñt esse separū nō possint intelligi mō sepato sine mēdacio: q̄re mathematica que fz esse nō sunt sepata a mā sensibili absq; falsitate ⁊ mēdacio nō poterūt intelligi sine tali materia. ❡ Dicēdū q separare aliqd ab aliquo duplr pōt intelligi vel per negationē. vt dicas hoc nō esse illud: vel per abstractionē vt itelligas hoc non intellecto illo. pͥmꝰ modus semp est falsus. Nam si aliq̄ sunt ɔiūcta ⁊ sepas ea p negationē ⁊ dicis illa nō eē ɔiūcta: oz intellectū sic diuidētem falsuz eē vt si hō ⁊ risibile sunt ɔiūcta ⁊ sepas ea p negationē ⁊ dicis hoiem nō esse risibilē: oz intellectū esse falsum. Sed si separas ea per abstractionē: qr intelligis hominem non intellecto risibili nō erit intell's falsus. pñt. n.

hoc modo priora separari a posterioribus: quia possunt intelligi non intellectis illis. mathematica ergo hoc modo intelliguntur separata a materia sensibili non quod separantur per negationem vt quod intellectus dicat mathematica non esse in materia sensibili: quia tunc esset intellectus falsus: sed separantur per abstractionem: vt quia intelliguntur mathematica non intellecta materia sensibili. ¶ Est itaque diligenter notandum quod hec separatio ex ipsa re ortum sumit: quia non quelibet a quibuslibet sic separari possunt. nam ea que sunt priora in esse de quorum ratione non sunt alia possunt separari. et sic intelligi non intellectis aliis. posteriora vero de quorum intellectu et ratione sunt priora non possunt sic separari. nec sic intelligi non intellectis prioribus: quare cum quantum precedat quale potest intelligi quantum non intellecto quali: et quia aliquid est sensibile per qualitatem cum intelligitur quantum sine quali. intelligitur quantum sine materia sensibili. bene ergo dictum est quod intellectus secundum actum est secundum quod res: et quod res sicut se habet ad esse sic se habet ad cognosci: et quod sicut res circumcernunt materiam: sic ab intellectu intelliguntur. nam ex ipsa re prouenit quod aliqua res sit de cuius ratione non sit materia sensibilis: vt res naturalis: et aliqua de cuius ratione non est materia sensibilis vt res mathematica. intellectus ergo est sicut res: quia qualis est res talis est intellectus eius: vt si de ratione rei est materia sensibilis: de intellectu rei erit materia sensibilis. Si vero de ratione rei non sit materia sensibilis intellectus rei erit sine materia sensibili. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Utrum autem contingat aliquod separatorum intelligere ipsum existentem non separatum a magnitudine: aut non: considerandum posterius.

¶ Querit vtrum intellectus possit intelligere abstracta simpliciter dicens. vtrum autem contingat ipsum intellectum nostrum existentem non separatum a magnitudine intelligere aliquod separatorum. i. intelligere aliquam substantiam separatam: vt aliquam intelligentiam: aut non contingat hoc considerandum est posterius. videtur enim hec questio pertinere ad metaphysicam. non ad presentem materiam.

Dubitaret forte aliquis: quia videntur hec verba philosophi contradicere verbis superius habitis. nam supra dicebatur intellectus immixtus separatus quia nec esset corpus nec virtus in corpore. hic autem presupponit intellectum nostrum non esse separatum a magnitudine. et hoc supponens querit vtrum intellectus existens sic non separatus possit intelligere aliquid separatum. ¶ Dicendum quod intellectum esse non separatum a magnitudine potest intelligi dupliciter vel quantum ad esse vel quantum ad operationem. quantum autem ad esse diceretur intellectus non separatus a magnitudine si haberet esse in magnitudine: et si esset perfectio magnitudinis: vt si esset virtus organica. Sed quantum ad operationem dicitur non separatus si in sui actione indiget magnitudine. quantum ergo ad primum modum. videlicet quantum ad esse intellectus est separatus: quia non est virtus organica: sed quantum ad operationem dicitur non separatus: quia in sui actione indiget magnitudine: quia indiget fantasmate. sine quo nihil possumus actu intelligere.

Ulterius forte dubitaret aliquis. vbi philosophus determinauit hanc questionem. vtrum possumus aliquid intelligere separatum cum dicat de hoc considerandum esse posterius. ¶ Dicendum quod hec quod non simpliciter pertinet ad philosophum naturalem: cuius consideratio non se extendit ad substantias separatas. Iuxta illud secundi physicorum. que non amplius mota mouent non sunt physice considerationis. vt enim hic respectus habere philosophiam primam. et est petere metaphy. considerationem vbi principaliter agitur de substantiis separatis. ergo vt communiter dicitur questionem istam non habemus determinatam a philosopho: quia nondum habemus translatam meta. totam. in sequentibus enim libris qui nondum ad nos peruenerunt forte determinatur hec quod. vel dato quod ibi erat dicitur communiter quod forte Arist. morte preuentus meta. non compleuit: quia si eam compleuisset hanc questionem determinasset: vel possumus dicere quod hanc questionem philosophus determinauit in 9° meta. vbi ait quod in cognoscendo substantias separatas intellectus noster non se habet sicut cecitas. nam cecus secundum quod habet et per se loquendo non potest scire: quia est color: nec quid est color. nos autem: licet non possumus scire: quia sint substantie separate: scire tamen possumus eas esse. vel scire possumus: quia sunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nunc autem de anima dicta recapitulantes dicamus iterum: quoniam omnia ea que sunt quodammodo est anima: aut enim sensibilia que sunt aut intelligibilia: est autem scientia quidem scibilia quodammodo: sensus autem sensibilia. ¶ Qualiter autem hoc sit oportet inquirere. Cō.37.

¶ Per modum cuiusdam recapitulationis resumit opinionem antiquorum dicentium animam esse omnia ostendens quomodo hoc habet veritatem: circa quod duo facit: quia primo ostendit quomodo anima est omnis res. 2° declarat quomodo res comparatur ad animam: et qualiter intelliguntur ab ipsa ibi (Quoniam autem neque rem) circa primum tria facit: quia primo ostendit quomodo anima est omnia. 2° quod dixerat probat. 3° declarat quod non est illo modo omnia secundum quem modum intelligebant antiqui. 2° ibi (Secatur autem scientia.) 3° ibi. (Necesse est autem.) dicit ergo. nunc autem dicta de anima recapitulantes. i. resumentes dicamus iterum id quod antiqui dicebant quod anima est quodammodo omnia que sunt. i. omnia entia: quia ea que sunt aut sunt sensibilia aut intelligibilia. Est autem scientia quidem omnia scibilia. sensus autem omnia sensibilia. Sed qualiter hoc sit oportet inquirere. ¶ Notandum autem quod quicquid est vel est sensibile vel intelligibile: et anima per sensum est quodammodo omnia sensibilia: per intellectum vero vel per scientiam est omnia intelligibilia vel omnia scibilia. sequitur ergo quod anima sit quodammodo omnia. ¶ Deinde cum dicit. Cō.38.

¶ Secatur enim scientia et sensus in res: que quidem potentia est in ea que sunt potentia: que vero actu: in ea que sunt actu. Anime autem sensitiuum: et quod scire potest potentia hec sunt: hoc quidem scibile: illud vero sensibile.

¶ Declarat qualiter sensus est omnia sensibilia: et qualiter scientia est omnia scibilia. nam sensus in actu est quodammodo sensibile in actu. sensus in potentia est sensibile in potentia: sic et scientia in actu est quodammodo scibile in actu. scientia in potentia est scibile in potentia. ideo ait quod secatur. i. diuiditur scientia et sensus in res. i. quemadmodum et res: vt que quidem est in potentia in ea que sunt potentia: que vero actu in ea que sunt actu. et subdit quod anime autem sensitiuum et quod potest scire sunt potentia hoc quidem quod potest scire est potentia ipsum scibile. illud vero. i. ipsum sensitiuum quod potest sentire est potentia ipsum sensibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse est autem: aut ipsa: aut species esse. Ipsa quidem igitur non sunt: non enim lapis in anima est: sed species: quare anima sicut manus est: manus enim est organum organorum: et intellectus species specierum: et sensus species sensibilium.

¶ Ostendit quod licet anima sit quodammodo omnia: non est tamen illo modo omnia quo ponebant antiqui. Dicebant enim antiqui animam esse omnia secundum realem existentiam. ponebant enim animam componi ex omnibus vt cognosceret omnia. dicebant quidem quod in rei veritate erat terra in anima: vt per terram terram cognosceret: et secundum rei veritatem erat lapis in anima: vt per lapidem lapidem cognosceret. hoc autem non est verum: quia non est anima omnia secundum realem existentiam: sed est omnia inquantum potest recipere similitudines omnium. nam non sunt ipse res in anima. sed species rerum. non enim est lapis in anima: sed species lapidum. ideo ait quod necesse est autem aut ipsa entia aut species eorum esse in anima. ipsa quidem igitur entia siue ipse res non sunt in anima: quia lapis non est in anima: sed species lapidum: quare anima est sicut manus. nam manus est organum organorum: et intellectus est species specierum intellectualium: et sensus est species specierum sensibilium.

Dubitaret forte aliquis: de quo intellectu hic intelligitur cum dicitur quod intellectus est species specierum. ¶ Dicendum quod de

vtroq; itellectu h pōt itelligi. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū q̄ nā aliqbus aīalib⁹ ad sui defensionē dedit cornua: aliqbus dētes. aliqb⁹ vo vngues hōi aūt nihil tale dedit. Sz dedit sibi manū ⁊ dando sibi manū quodāmō dedit sibi oīa organa. dicta ē.n. q̄ man⁹ organū organoꝝ: q: ē organū oīa organa cōprehēdēs. sicut nā aliqb⁹ entib⁹ dedit hāc formā. aliqb⁹ vo illā: hoībus aūt dedit aīaz: ⁊ dādo eis animā quodāmō dedit eis oēs formā tā itelligibilē q̄ sensibilē. Nam anima p̄ itellm̄ pōt informari speciebus omnium intelligibilium. ⁊ per sensuz speciebus oīum sensibiliū est ergo itell'us quodāmō oēs spēs itelligibiles. ⁊ iō dictus ē spēs spērū itelligibiliū. sic ⁊ sensus est quodāmō oēs spēs sensibiles. ⁊ iō dict⁹ est spēs spēruz sensibiliū: cū ḡ q̄rit de q̄ itell'u h itelligit cū dr̄ q̄ itell'us est spēs spērū itelligibiliū: dicēdz q̄ itentio phi. spālr vr̄ re ad itellectū poſſz: q: itell'us possibilis ē ille q̄ ɔpaṫ ad itelligibilia: sicut sensus ad sensibilia: q: sic sensus ē susceptiuus oīum spērū sensibiliū. sic itell'us ē susceptiuus oīum spērū itelligibiliū: pp̄ qd̄ itell'us possibilis ē ille q̄ est oēs spēs itelligibiles. sicut sensus ē oēs spēs sensibiles. verūtñ si vellemus possem⁹ verū phi adaptare ad vtrūq; itell'um: vt dicamus taz itellectū agētē q̄ possibilē eē spēs spērum: q: tam iste itell'us q̄ ille ē oēs spēs itelligibiles: aliter tñ ⁊ alr̄: q: itellectus agēs ē oēs spēs itelligibiles v̄tualiter i agēdo: q: ipē ē oīa facere. Sz itell'us possibilis est oēs spēs intelligibilis potentialiter in suscipiēdo: q: ipē ē oīa fieri.

Ulterius forte dubitaret aliqs. si h dcm̄ phi q̄ itell'us est spēs spēꝝ pōt adaptari ad itell'um agentē: qualiter h eē ɔtingat. ¶ Dōm q̄ sp mouēs ⁊ motū sunt dr̄ia: q: oē qd̄ moueṫ ab alio moueṫ. vt dr̄ 7° phi. est ḡ mouēs aliud a moto. ¶ Aduertēdū tñ q̄ lz motū ⁊ mouēs sint dr̄ia: aliqñ tñ mouēs ⁊ motū sunt oīno sepata vt appet in motu grauiū ⁊ leuiū q̄ moueṅ a grauitāte: aliqñ vo mouēs ⁊ motū sunt ɔiuncta in vno aliq vt appz in hiis q̄ moueṅ ex se. al'.n. qd̄ moueṫ ex se vnit in se duo aliq. vz. aiam q̄ est p se mouēs ⁊ corp⁹ qd̄ ē p se motū. in reb⁹ ḡ pfectis mouēs ⁊ motū sunt ɔiūcta. in reb⁹ vo impfectis mouēs ⁊ motuz sunt sepata. itell'us ḡ agēs q̄ se hz q̄si lux ⁊ ē mouēs itell'uz possibilē pp̄ pfectiōem cognitionis itellectiue: erit in eadē subā cū ipo intell'u possibili. lucē ḡ corporalē q̄ est motiua oculi eē sepatā ab oculo: tñ radicari in eodē subo cū oculo nō ē icōueniēs: q: cognitio sensitiua ē impfecta respcū cognitiōis itellectiue. dr̄e ḡ intellectū agētez esse sepatū: vel dr̄e itell'um possibilē non hr̄e ppriū mouēs qd̄ sit sui gnīs: ⁊ qd̄ radiceṫ i eadē suba cū ipo est oīno icōueniēs. cū videam⁹ in reb⁹ corpalib⁹ q̄ perfectiora moueṅ ex se ⁊ in ipsis pprium mouens est coniunctū pprio moto. ⁊ pprium agens pprio passiuo. sic ergo imaginabimur itellectum agentē ⁊ itellectum possibilem. sicut videmus q̄ in oculo cati radicaṫ duplex passio vel duplex pp̄etas. vz. diaphāitas. ⁊ lumiositas. sūt.n. oculi catoꝝ nō solū diaphani: sz et lucidi vt apparet: q: cū sūt in obscuro coꝝ oculi sintillāt q̄si stelle. oculus ḡ cati p diaphāitatē suscipit coloꝝ spēs: sz p illumiositatē illuiat mediuz ⁊ facit colores actu visibiles: quare oculus cati p diaphanitatē est oēs spēs coloꝝ fieri. sz p lumiositatē est oēs spēs tales facere. sic i eadē suba aīe radicanṫ intell'us possibilis ⁊ itell's agēs. ita q̄ p itellectū possibilē aīa suscipit oēs spēs itelligibiles: ⁊ est oēs spēs tales fieri: sz p itellectū agētez irradiat sup fantasmata. ⁊ ē oēs tales spēs facere. vterq; ḡ itell'us pōt dici spēs spērū. q: vterq; itell'us est quodāmō oēs spēs: alr̄ tñ ⁊ aliter: q: possi⁹: vt p;: ē oēs spēs fieri. agēs vo ē oēs facere. vterq; ḡ assimilaṫ manui: q: man⁹ est quodāmō oīa organa. qd̄ duplr̄ eē ɔtigit. naz man⁹ ē oīa organa in agēdo: q: pōt qd̄lz organū fabricare ⁊ ē oīa organa i accipiēdo: q: pt̄ qd̄lz organū accipe: ⁊ q̄lz organo vti. itell'us ḡ agēs assimilaṫ manui inq̄tū man⁹ pōt oīa organa fabricare: q: vt dcm̄ est ipse est oīa facere. Sz itell'us possibilis assimilaṫ manui inq̄tuz man⁹ pōt qd̄lz organū in se recipe. nā intell's possibilis pōt recipe q̄slibz spēm intelligibilē cū ipe sit oīa fieri. ¶ Deide cū dicit.

¶ Qm̄ aūt neq; res vlla est preter magnitudines: sic videṫ. sensibilia sepata in spēb⁹ sensibilib⁹ itelligibilia sunt: ⁊ que abstractiōe dr̄r: ⁊ q̄cunq; sensibiliū habitus ⁊ passiōes: ⁊ ob hoc neq; nō sentiens nihil vtiq; adiscet: neq; intelliget. Sz cū speculeṫ necesse sil' fantasma aliqd̄ speculari: fantasmata aūt sicut sensibilia sunt: preter q̄ sunt sine materia. Cō. 39

¶ Ondit q̄liter res ɔpanṫ ad aīaz ⁊ q̄lr itelligunṫ ab ipa: circa qd̄ duo facit: q: p̄ ostēdit q̄ aīa nō intelligit res sine fanta^te. z° sepat ⁊ distiguit ipsum fantasma ab intell'u ibi. (Est aūt fanta.) dicit ḡ: q̄m aūt neq; res nulla ē sup. principalr̄ itelligibil' ab intell'u p̄ter magnitudies sensibiles: sicut dr̄r sensibilia sepata. i. q̄tūcūq; itelliganṫ sensibilia sepata semp sunt intelligibilia in spēbus sensibilibus. i. in fātasmatib⁹ ⁊ que dr̄r abstractōe vt mathema^ca. ⁊ q̄cūq; sunt hitus ⁊ passiones sensibiliū vt nālia. nā tam nālia q̄ mathema^ca. nō pñt itelligi sine fanta^te. ⁊ ob hoc neq; nō sentiens nihil vtiq; adiscet. i. nō poterit acqrere sciaz: nec itelliget sine fanta^te postq̄ iā hūit sciam acq̄sitā. Sz cuz speculeṫ nec̄e est sil' ⁊ fanta^ma aliqd̄ speculari. h⁹ cā est: q: fātasmata se hñt sic sensibilia. p̄ter q̄ fanta^ta sūt sine mā: sensibilia aūt sunt cū mā. q: si hñt se fanta^ta sic sensibilia sic nō ɔtingit sentire sine sensibilib⁹ sic nō ɔtingit itelligere sine fātasmatib⁹. ¶ Nōn^m āt q̄ fanta^ta ad duo nob deseruiūt. p̄ ad adiscere. i. ad acqrēdū sciaz. z° ad intell'ere. i. ad vtēdū scia acq̄sita: q: sine fantasmatib⁹ ñ possum⁹ adiscere. i. sciam acqrere nec possumus itell'ere. i. vti scia acq̄sita. Sz q̄tūcūq; habeamus apud nos spēs intelligibiles ⁊ q̄tūcūq; hēamus apud nos scientiā acq̄sitā cū volum⁹ actu itelligere ops sil' fanta^ma aliqd̄ speculari. ¶ Nōn^m ēt q̄ sensibilia exteriora hñt esse cū mā sz spēs q̄ sunt in sensu hñt esse sine mā. q: sensus ē receptiu⁹ spēruz sine mā: cū ḡ sensus imutaṫ a sensibilib⁹ exteriorib⁹ imutabiṫ ab his q̄ hñt eē cū mā. itell's vo q̄ imutaṫ a fantasmatib⁹. ⁊ sic spēs existētes in v̄tute sensitiua: imutaṫ ab his q̄ hñt esse sine mā. differūt ḡ fanta^ta a sensibilib⁹ sicut dr̄t spēs q̄ est in sensu que hz esse sine mā. i. q̄ hz esse itentionale a sensibili exteriori qd̄ habz esse materiale.

Dubitaret forte aliqs: vtꝝ possum⁹ itell'ere sine fantasmatib⁹. ⁊ vr̄ q̄ sic: q: si requiriṫ fanta^ma ad vtrūq; itelligere h est inq̄tū a fanta^b⁹ recipiuntur spēs in intellectu possibili: sed postq̄ iam spēs sunt recepte: nō vr̄ q̄ vlterius indigeamus fanta^b⁹. ¶ Dōz q̄ si vellemus seq viā Auicen. nō videreṫ eē difficultas in q̄sito. visus est.n. Auicē. velle q̄ postq̄ desinimus actu intelligere desinunt esse spēs in intellectu possibili: quo posito planuz est q̄ semp indigemus fanta^b⁹ in intelligendo vt semp fiant spēs in intellectu nostro possibili: sed hec positio intellecta vt statim patebit stare nō pōt. nam si nullo modo remaneat species in itellectu possibili: postq̄ desinimus actu cogitare posi acquisitaz scientiā essemus eodem modo in potentia ad intelligendum sicut ⁊ añ: cum oporteret nos de nouo acqrere species intelligibiles. sicut prius. per aliam ergo viam incedentes. dicamus q̄ dupliciter inuestigare possumus nos nihil intelligere sine fanta^te. quarum vna via sumiṫ ex parte rei: ⁊ alia ex parte intellectus. ¶ Prima via sic p;. naz ea q̄ p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄ itelligimus sunt magnitudines sensibiles f̄m q̄ hñt esse

sepatũ.i.ſm q̇ hñt eẽ vle.nã pticulare nõ ẽ pncipale obꝫ itellus:ſꝫ vle.oẽ aũt vle ẽ abſtractũ ⁊ ſepatũ:qꝛ vle vel ẽ abſtractũ ab h̃ ſẽſibili ⁊ ab illo:ſm q̇ abſtrabit nã lis vl ẽ abſtractũ ſimplr a ſẽſibili.put abſtrabit mathematic⁹ qꝛ eo mõ quo bꝫ eſſe vle.eo mõ itelligĩ ab itellectu.vle aũt quantũcunqꝫ itelligĩ ſeparatum ⁊ abſtractum:ſemper tñ bꝫ eẽ in aliquo pticulari ſenſibili:qꝛ oĩa ſunt in p̄mis.i. in pticularib⁹:vt dĩ in p̄dicamentis:pp qḋ ſicut vle nũq̃ ſꝫ eẽ põt ſeparari gn bẽat eẽ in aliq̃ pticulari.ſic nũq̃ põt itelligi ab itellu niſi i fantaſia alicui⁹ pticularis rei.bãc ãt rõnem inuit pħs cũ ait:q̇ ſic vñr ſenſibilia ſepata ſic ſuppledũ eſt q̇ itelligunĩ ab itellu nr̃o:nũq̃ aũt vlia ſenſibiliũ ſic pñt ſeparari gn ſm eſſe reſcruentĩ in aliqua particulari.ſic ẽt nunq̃ pñt itelligi niſi in aliq̃ fantaᵉᵉ alicui⁹ pticularis. 2ᵃ via ad h̃ idẽ ſumiĩ ex pte ipſi⁹ itells nr̃i.nã lꝫ poſt actuale itellere remaneãt ſpẽs in itellu poſſibili:remanẽt i quodã eẽ bituali:⁊ nõ remanẽt oĩo i actu pfecto ⁊ cõpleto:qꝛ ſi ſemp ſpẽs bẽrent tale actuale eſſe ſemp p eas actualr itelligeremus.idigemus ḡ fantaſia.ẽt poſtq̃ bẽmus ſpẽs in itellu poſſibili:vt ille q̇ poſtq̃ cogitare deſiuimus remanẽt in actu ſemipleno ⁊ incõpleto:denuo p fantaſiã fiãt in actu ꝯpleto:vt poſſimus p illas ſpẽs ſic ad actuꝫ reductas rurſuꝫ actualr cogitare.bãc aũt rõneꝫ innuit pħs cũ ait q̇ fantaᵗᵃ ſe hñt ad intellũm ſicut ſenſibilia ad ſenſuꝫ:qḋ ſile nõ ẽ p oẽm modũ.nã pñtib⁹ ſenſibilib⁹ nõ remanẽt ſpẽs i ſenſu:ſꝫ nõ pñtib⁹ fãtaſmatib⁹ remanẽt ſpẽs in itellu.lꝫ nõ remaneãt in actu ꝯpleto.regrunĩ ergo ſenſibilia ſemp ad ſentire ad h̃ q̇ fiãt ſpẽs i ſenſu:ſꝫ nõ ſemp regrunĩ fantaᵗᵃ ad itelligere ad h̃ q̇ fiant ſpẽs in intellu:ſꝫ ad adiſcere regrunĩ fantaſmata vt fiãt ſpẽs. poſtq̃ aũt iã bẽmus ſpẽs nõ regrunĩ fantaᵗᵃ vt fiant ſpẽs in itellu:ſꝫ ad hoc regrunĩ vt ſpẽs q̃ ſunt in intellu i actu ſemipleõ fiãt i actu pleno.ſine fãtaſmatib⁹ ḡ nõ ẽ itellere ſic abſqꝫ ſenſibilibus nõ cõuenit ſentire:qḋ declarare volebamus.℄ Deinde cum dicit.

℄ Eſt ãt fantaſia alteꝝ a dictõe ⁊ negatõe. Cõpoſitio.n.itellectuũ eſt veꝝ aut falſum.

℄ Sepat ⁊ diſtiguit fãtaſma ab itellu:circa qḋ duo facit:qꝛ p̄ ſepat fantaſmata ab itellu ꝯpoſitoꝝ.2ᵒ ab itellu ſimplicuũ ibi ℄ Primi aũt. dicit ḡ q̇ ẽ aũt fantaſia alteꝝ.i.diuerſũ a dictõe ⁊ negatõe.i.ab itellu affirmãte ⁊ negante vel ab itellu ꝯponẽte ⁊ diuidẽte:qꝛ ꝯpõ itellectuũ eſt quid veꝝ aut fſm.℄ Nõn⁹ aũt vim rõnis h⁹ in hoc cõſiſtere:qꝛ itellus cõponẽs aut diuidẽs dicit aliqd eſſe aut nõ eẽ:pp qḋ vel ẽ ver⁹ aut falſus:ſꝫ ex eo q̇ fãtaſiamur aliqd:ñ dicim⁹ illud eẽ vel nõ eẽ:pp qḋ ñ ẽ ibi ṽitas aut fſitas:qꝛ dr̃t fanta.ab itellu ꝯponẽte ⁊ diuidẽte.℄ Deide cũ dic.

℄ Primi ãt intellectus quidꝫ differũt: vt nõ fantaſmata ſint aut neqꝫ alij fantaſmata: ſꝫ nõ ſine fantaſmatibus.

℄ Sepat fantaſiã ab itellu ſimpliciũ.d.p̄mi aũt itellus.i.itellus ſimpliciuꝫ differũt gd.ẽ.in quo dr̃t vt a fantaſia.⁊ r̃ndet q̇ differũt vt nõ ſint fantaſmata aut neqꝫ alij itellect⁹.i.itellus ꝯpoſiti fantaſmata ſup.ſunt:ſꝫ nõ ſunt ſine fantaſmatib⁹.℄ Nõnᵐ ãt q̇ nec itells ſimplicis nec cõpoſiti ſunt fantaᵗᵃ:attñ nec iſti nec illi ſunt ſine fantaſia:qꝛ vt pꝫ per hita nullo mõ cõuenit itellere abſqꝫ fantaᵗᵉ. ℄ Nõnᵐ aũt q̇ itellus ſimplices nõ ſunt fantaᵗᵃ:qꝛ fantaᵗᵃ ſunt reſpectu pticulariuꝫ:ſed itellect⁹ ſimplices ſunt vliũ.q̃liter aũt itellectus ꝯpoſiti a fantaſmatib⁹ differãt patefactum eſt per iam dicta.℄ Ultimo dicit.

Com. 40 **℄ Quoniam aũt aĩa ſm duas diffinita eſt potẽtias que aĩaliũ eſt: ⁊ diſcretio quod itelligentie opus eſt: ⁊ ſenſus ⁊ adhuc in mouẽdo ſecundum locum motuꝫ: de ſenſu quidẽ ⁊ itellectu determinata ſint tanta.**

℄ Epilogat circa determĩata:⁊ cõtinuat ſe ad dicẽda.d.q̇ aĩa q̃ eſt aĩaliũ eſt diffinita.i.eſt diſticta ſꝫ duas potẽtias:qꝛ ⁊ diſcretio qḋ ẽ opus itelligẽtie ⁊ ſenſus ſup.diſtiguũt ipm aĩatuꝫ vel ipſaꝫ aĩam:⁊ adhuc diſtiguiĩ aĩa in mouẽdo ſꝫ locũ:de ſenſu qdẽ ⁊ itellectu determiata ſint tãto. Reſtat ḡ dr̃e de mouere.℄ Nõnᵐ aũt q̇ aĩatũ diſtiguiĩ a nõ aĩato cognitõe ⁊ motu.ſed cognitio duplex eſt:itellectiua ⁊ ſenſitiua.diſtiguiĩ ḡ aĩatũ ab inaĩato vl i diſcernere qḋ ptinet ad itellectũ:vel in ſentire qḋ pertinet ad ſenſum vel in mouere ſm locũ:cum ḡ dcm̃ ſit de ſeolu ⁊ itellectu reſtat dr̃e de mouente.

D Emouẽte ãt qḋ forte ſit aĩe ſpeculãdũ eſt: vtꝝ vna q̃dã ps ipſius ſit ſepabilis: aut magnitudine: aut rõne: aut oĩa aĩa: ⁊ ſi pars aliqua: vtrum propria quedã ſit preter cõſuetas dici: ⁊ dictas aut harum vna aliqua ſit.

℄ In parte iſta vt dicebaĩ determĩat pħus de ip̄o mouente ſiue de p̄n⁹ motiuo.℄ Ad cui⁹ euidẽtiã ſciendũ q̇ nõ bñ poſſumus determiare de p̄nᵒ motiuo ſiue de potentia motiua niſi videamus quõ diuidunĩ potẽtie aĩe.duo ḡ fac. nã p̄mo p̄mittit quaſdã diſiones de potẽtijs aĩe:quas fecerũt antiq pħi.2ᵒ illis diſionib⁹ p̄miſſis ⁊ iprobatis incipit determiare de potẽtia motiua ibi ℄ Et ẽt de quo nunc ſermo) circa p̄n⁹ tria facit:qꝛ p̄mo ingrit quõ potẽtia motiua ſe habeat ad aĩam.2ᵒ ponit quaſdã diſiones de potẽtijs aĩe.3ᵒ illas diuiſiones reprobat.2ᵒ ibi ℄ Habet aũt dubitatõem) 3ᵒ ibi (Secundũ.n.dr̃ntias) ꝯtinueĩ aũtẽ ſic. determiata ſun t tanta de ſenſu ⁊ itellectu:ſꝫ de mouente gdẽ.i.de potẽtia motiua aĩe forte ſic ſpeculandũ eſt.vtꝝ vna quedã pars ipſi⁹ aĩe ſeparabilis magnitudĩe.i.ſubiecto aut rõne aut eſt oĩs oĩa.i.tota aĩa.eſt ḡ dubiũ vtrũ p̄ncipiũ motiuũ ſit pars aĩe aut ſit oĩs.i.tota aĩa. Et ſi eſt ps aliqua aĩe eſt dubiuꝫ vtꝝ ſit quedã pars ꝓpria p̄ter ptes cõſuetas dici ⁊ p̄ter partes dictas aut ſit haꝝ vna aliqua pars ꝯſuetaꝝ dici aut dictaꝝ.℄ Notandũ aũt q̇ dicit h̃ Ariſto.ne mouẽte ſi eſt pars vtꝝ ſeparabilis magnitudĩe aut rõne ꝓpter oppõnem platonis ponẽtis hec eſſe diſticta loco ⁊ ſubo dicẽtis itellectiuã eẽ in cerebro cõcupiſcibilem in corde nãlẽ in epate.℄ Deide cũ dicit.

Cõ. 41 **℄ Hꝫ aũt dubitationẽ mox:qñ oꝫ ptes aĩe dicere: ⁊ quot ſunt: modo.n. quodã infinite videnĩ: ⁊ nõ ſolũ quas dicũt qdã determinãtes rõcinatiuã: ⁊ iraſcibilẽ: ⁊ appetitiuã: hi autem rõnem hñtem ⁊ irrationabilem.**

℄ Ponit quaſdã diuiſiones potẽtiaꝝ aĩe.℄ Ad cui⁹ euidẽtiã ſciẽdũ q̇ neccitas h⁹ partis ex hoc ꝯſurgit:qꝛ ſi iueſtigãdũ eſt vtꝝ p̄nᵐ motiuũ ſit aliq̃ partiũ aĩe ꝯſuetaꝝ dici vel dictaꝝ iueſtigandũ eſt quõ ꝯſueuerunt diſtigui potentie aĩe.ideo ait q̇ habet aũt mox dubitatõeꝫ quõ opꝫ dicere.i.diſtinguere partes aĩe.⁊ quot ſunt huius partes:qꝛ quodãmodo videnĩ eſſe ĩfinite.⁊ non ſolũ ſunt ille q̃s qdem dicunt determinantes.i.diſtiguentes potẽtias anime in rõcinatiuã ⁊ iraſcibileꝫ ⁊ appetitiuã.hi aũt.i.alij diſtinguũt potentias anime per habenteꝫ rõnem ⁊ irõnabilem.℄ Notandũ aũt q̇ ſi vellemus numerare potẽtias anime per actus egredientes a potẽtijs cũ quodã modo poſſint egredi actus ĩfiniti:eſſent quodãmodo ĩfinite potentie:vel poſſumus dicere q̇ potentie aĩe ſunt ĩfinite.i. ſunt multo plures q̃ ille que cõſuete ſunt dici:vel q̃ ille quas aſſignauit plato ⁊ q̃s aſſignauerũt alij.℄ Nõnᵐ ẽt

dinas distinctiões esse datas de potētijs aīe: quaꝝ vna. vt ꝯmē. recitat fuit platōis dicētis potētias aīe distigui p rationabilē irascibilē ꝛ appetitiuā. i. ꝯcupiscibilem. alia fuit quorūdam alioꝝ dicētium potētias anime distingui per irrōnabile ꝛ rōnem habentem.

Dubitaret forte aliqs: vtrū sit bn̄ dcm̄ q potētie aīe distinguent̄ p irrōnabile ꝛ rōnem hn̄tem. ꝛ vr̄ q sic: qꝛ ois potētia aīe vel ē rōnalis vel irrōnalis. g̃ sufficiēs est illa distictio. ℂ P̄. phus in lı̄. ethico. vbi de vtutib⁹ agit̄ illā diuisionē approbat diuidens potentias aīe p rōnabilē ꝛ irrōnabilē. ℂ In ꝯriū ē: qꝛ hı̄ improbat̄ distictio ista. ℂ Dōz q vr̄ augere qōnis difficultatē: qꝛ phs vr̄ siby psi eē ꝯri⁹ eo q hı̄ istā distictōez iprobz. ꝛ ī ethi. approbz. Sciēdū g̃ q n̄ dr̄ irrōnabile nisi p ꝯpatōez ad rōnē. iō rōnabile ꝛ irrōnabile si sīt dr̄e diuisiue spēꝝ: oz q diuidant spēs eiusdē generis qd gen⁹ hēat vtrūqꝫ. unde ē q lapis nō ē rōnalis nec irrōnalis: qꝛ lapis nō est spēs aīalis: cuius est diuidi p rōnale ꝛ irrōnale. sicut g̃ rōnale ꝛ irrōnale cum sunt dr̄e diuisiue spērū: oz q diuidāt spēs cōtentas sub eodē genere sicut cū sunt dr̄e diuisiue potentiaꝝ aīe. Si volumus his vocabulis ꝓprie vti: oz q diuidāt potētias ꝯtētas sub eadē aīa sub q̄ aīa ꝯtineat̄ vtrūqꝫ genus potentiaꝝ: sed nulla aīa continet vtrūqꝫ genus potentiaꝝ nisi solū aīa hūana. iō hec distictio nō hꝫ locū cū diuidunt̄ potētie aīe simplr̄: sꝫ cū diuidunt̄ potētie aīe humane. soluta est igit̄ dubitatio q̄re hec distinctio hic iprobat̄. in ethi. approbat̄. hı̄ phs locutus est de diuisiōe potētiaꝝ aīe simplr̄. vbi nō hꝫ locū hec distinctio. Sꝫ in ethi. locutus est de distinctōe aīe hūane. vbi hec diuisio locuꝫ hꝫ. Qd vō obijciebat̄ q ois potentia aīe vel est rōnal' vel irrationalis: pꝫ q potētias aīe esse rōnabiles vel irrōnabiles nō hꝫ locū nisi in potētijs aīe humane.

Alterius forte dubitaret aliquis: quō potētie aīe hūane distinguunt̄ p rōnabile ꝛ irrōnabile. ℂ Dōm q duplex est rōnabile. vꝫ. per essentiā ꝛ p participatōez. ois. n. potētia anime hūane est rōnabilis vel p eēntiā vt itellꝰe. vel est rōnabilis p participatōez vt appetitus: vl' nec est rōnabilis p eēntiā nec p pticipatōez: sꝫ est simplr̄ irrōnabilis. vt augmētatiuū ꝛ nutritiuū. ℂ Dicit̄ āt rōnalis p eēntiā qd est ipa rō: ꝛ qꝛ eēntialiter itellectus hūanus pōt dici rō: itell's est rō p essentiā. rōnale aūt p pticipatōem dr̄ qd est aptū natū obedire rōni ꝛ sic appetitus in hoīe vt ꝯcupiscibilis ꝛ irascibilis sunt rōnales p pticipatōem: qꝛ sunt apte nate obedire rōni. nutritiuū vō ꝛ augmētatiuū: qꝛ nō sunt apte nate obedire rōni simplr̄ sunt irrōnabiles. ꝯtīcūqꝫ. n. qs psuaderet̄ p rōnē: si pp hı̄ meli⁹ nutriret̄: nec meli⁹ augmētaret̄. nutritiuū g̃ ꝛ augmētatiuū i hoīe dr̄r potētie irrōnabiles: qꝛ sūt ꝯiuncte rōni: eo q sūt potētie rōnabilis aīe: ꝛ tū rōnē nō pticipāt: sed augmētatiuū ꝛ nutritiuuꝫ in brutis nō ꝓprie dr̄r nec rōnales nec irrōnabiles. nam rōnales nō sunt: qꝛ rōne non pticipant nec irrōnales: qꝛ nō sunt potentie aīe hūane: cuius est diuidi p potētias rōnales ꝛ irrōnales. sic lapis nec ē rōnalis nec irrōnalis rōnalis quidez nō est: qꝛ rōnez nō hꝫ: nec est irrōnalis: qꝛ lapis non est spēs diuisiua aīalis cui⁹ est diuidi p rōnabile ꝛ irrōnabile. phs g̃ volens determiāre de vtutib⁹ q̄ nō hn̄t esse in aīa brutoꝝ: sꝫ in aīa hūana: disīt potētias aīe p rōnale ꝛ irrōnale vt acciperet sibi hoc mēbruꝫ: qd ē rōnale: qꝛ solū in ꝑsonis rōnalib⁹ hn̄t esse vtutes: cū. n. vtus sit hitus electiu⁹ mēte ꝯsistēs vt recta rō indicat eēntiale erit vtuti q sumat spēm p ordinē ad rōnē. oz g̃ eē rōnalē potētiā vel p essentiā vel p pticipatōez in q̄ ꝯsistunt vtutes. ex his itaqꝫ clari⁹ appꝫ quō in ethicis hı̄ distictio approbat̄ ꝛ hı̄ iprobat̄. ēt ex his inotescit: quō hec distictio spāliter locū hꝫ in disiōe potētiaꝝ aīe hūane: nō aūt in disione aliaꝝ potētiaꝝ.

Alterius forte dubitaret aliqs: vtꝝ alia distinctio que dr̄ esse platōis sit sufficiēs. vꝫ. q potētie aīaꝝ distiguūt̄ p rōnalē irascibilē ꝛ cōcupiscibilē: ꝛ vr̄ q sic: qꝛ qd famosum est ipoı̄e est eē fl'm fm totū. nūqꝫ. n. fama pdit̄. vt dr̄ in 7° ethi. cū g̃ hec distictio sit valde famosa oz eā ꝯtinere aliqꝫ vitatē. ℂ Dōm q ꝯcupiscibil' ꝛ irascibilis si distiguunt̄ ꝯ rōnē: oz q accipiant̄ vt hn̄t eē in hoīe: qꝛ i brutis ille ad rōnē nō hn̄t ordinē. hı̄ viso pꝫ hanc distictōez particulariorē esse q̄ sit alia. nā lꝫ alia distictio nō ꝯtinebat nisi potētias aīe hūane. sic ēt nec ista vt ostūsum est. verūtn̄ alia sufficientior erat: qꝛ illa ꝯtinebat oēs potentias aīe humane tā rōnales q̄ irrōnales: sed hec nō ꝯtinet nisi potētias rōnales: qꝛ irascibilis ꝛ ꝯcupiscibilis rōnales sunt nō p essentiā: sed p pticipationem. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Secundū. n. differētias p quas has separāt ꝛ alie vı̄r ptes maiorē his differētiā hn̄tes de qb⁹ ꝛ nūc dcm̄ est. Vegetatiua aūt q̄ ꝛ plātis inest: ꝛ oibus viuētibus: ꝛ sensitiua: quā neqꝫ sicut irrōnabilē: neqꝫ sicut rōnem habērem: ponet quis vtiqꝫ facile.

ℂ Improbat has distictiōes assignatas: circa qd tria facit fm q tres rōnes adducit ad ꝓpositū. 2° ibi (Adhuc aūt ꝛ fantastica) 3° ibi (Adhuc aūt ꝛ appetitiua.) dicit g̃ q fm eni dr̄as p quas separāt. i. distiguūt has potētias aīe. alie vı̄r potentie hn̄tes maiorē dr̄ntiaꝫ his de qbus dcm̄ est. nunc. i. hoc in libro: qꝛ vegetatiua q̄ est in plantis ꝛ oibus aīalibus: ꝛ sensitiua sup. que iest brutis: est potētia quam neqꝫ sicut irrōnalem nec sicut rōnē hn̄tez ponet qs vtiqꝫ facile. i. competēter ꝛ congrue. ℂ Nōnduꝫ aūt q vt pꝫ p habita disiones facte competēter ꝛ ꝯgrue accepte nō ꝯtinēt nisi potētias aīe hūane. vegetatiua g̃ in plātis ꝛ sensitiua i brutis facillime. i. ꝯpetēter ꝛ ꝯgrue nō ꝯtinent̄ sub aliq̄ dictaꝝ distictionū. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Adhuc aūt ꝛ fantastica que per esse qdez ab oibus altera est. ℂ Cui aūt haꝝ eadez vel altera sunt: habꝫ multam dubitationem: si aliquis ponat separatas anime.

Com. 42.

ℂ Adducit 2ᵃᵐ rōnē. d. q adhuc āt ꝛ fantastica. i. fātasia q̄ p eē. i. fꝫ eē qdē ab oib⁹ alijs potētijs est altera. i. diuersa. cui aūt haꝝ potētiaꝝ sit eadē vel altera. vt vtꝝ sit eadez vel altera cū rōnabili vel cū irrōnabili: ꝛ quō ꝯtinet̄ sub p̄fata distictōe multā hꝫ dubitatōem. ꝛ hı̄ si qs ponit ptes aīe sepatas. ℂ Nōn̄ aūt q fantasia ꝛ maxīe vt repit̄ in brutis nō ꝓprie ꝯtinet̄ sub aliquo mēbro p̄dicte distictionis vt pōt eē p hita manifestū. ℂ Nōn̄ aūt q fantasia: fm esse dr̄ ab oib⁹ potētijs: loco tū ꝛ subō nō oz esse sepatam ab eis: qꝛ in eadē parte aīe potest fundari appetitiuū sensitiuum ꝛ fantasticū. qualitercūqꝫ ergo loquamur de fantasia nō ꝓprie cōtinetur sub predicta distinctōe: tamē si qs poneret partes anime separatas ꝛ diceret q fantasia est separata loco ꝛ subō ab appetitu vt ab irascibili ꝛ ꝯcupiscibili: tunc magis appet q dicta ista distinctio ē insufficiēs: ꝛ q fantasia nō ꝯtinet̄ sub ipo. nā fantasia nō est idē qd potētia rōnalis: nec est idē qd irascibilis ꝛ ꝯcupiscibilis cū fꝫ hūc modū ponēdi nō solū: fꝫ esse: sed ēt loco ꝛ subō sit sepata ab eis. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Adhuc aūt ꝛ appetitiua q̄ ꝛ rōne ꝛ potentia altera videt̄ vtiqꝫ esse ab oibus: ꝛ incōueniēs vtiqꝫ hāc seq̄strare. Irrōnatiua. n. volūtas fit cū irrōnabili: ꝛ ꝯcupiscentia: ꝛ ira. Si aūt tria in aīa: in vnoquoqꝫ erit appetitus.

¶ Adducit tertiā rōnem. d. adhuc aūt appetitiuꝰ q̄ ꝛ rōne ꝛ potētia. i. diffinitiōe ꝛ actu altera vtiq; vr̄ esse ab oībus potētijs: ꝛ incōueniens est vtiq; sequestrare hāc. i. diuidere appetitiuā solū in duas ptes in irascibilē ꝛ ꝯcupiscibilem: ſʒ diuidēda est potētia appetitiua in tres. qr ē triplex appetitus. vʒ. volūtas irrascibilis ꝛ ꝯcupiscibilis. ꝙ autē sic sit pʒ. nā in rōcinatiua aūt fit appetitus q̄ dr̄ volūtas i irrōnabili āt fit ira ꝛ ꝯcupiscētia. si āt sic sit tria vtiq; erūt in aīa: ꝛ in vnoquoq; homine erit appetitꝰ triplex. vʒ. voluntas ꝛ irascibilis ꝛ concupiscibilis.

Dubitaret forte aliqs: quō distiguunī irascibilis ꝛ ꝯcupiscibilis. ¶ Dōʒ ꝙ fm quosdā irascibilis differt a ꝯcupiscibili: qr p ꝯcupiscibilē ꝓsequimur bona: per irascibilē ꝫ fugimus mala: ſʒ hoc stare non pōt: qr vt supra dicebaī sicut videmus in motibus naturalibus: sic debemus arbitrari in motibꝰ factis ab aīa. nō est. n. dōʒ ꝙ lapis p aliā nāʒ recedat a loco sursū tāq; a disconuenīēti: ꝛ recedat deorsuʒ tanq; ad sibi ꝯueniēs: ſʒ h̄ ē p vnū ꝛ idē: sic p vnū ꝛ eūdē appetitū p quē aīa fugit mala tanq; discōuenientia: ꝓsequitur ꝛ bona tāq; cōuenientia. h̄ g̃ nō pōt facere distictionē in appetitu: pp qd sciēdū ꝙ sicut in nālibus videmus a natura duplicē datā esse virtutem sic ꝛ in aīa esse ꝯtigeret. Uidemus. n. in igne esse leuitatē ꝛ caliditate: sed p leuitatē tēdit ignis in locū sursum tāquā in sibi ꝯueniēs. p caliditatē vō resistit corruptiuis ꝛ agit in ꝯria: ꝛ in ea que vellent ipm īpedire: ne tenderet in talē locū: sed si natura nō deficit entibus in sensibilibꝰ neq; ornaret ipsa hac duplici virtute: multomagis credēdū est ꝙ natura aīalibus nō deficit quī ornaret ea duplici virtute: hʒ g̃ animal vnam virtutē appetitiuā p quā ꝓsequit̄ ꝯuenientia: ꝛ hec dr̄ ꝯcupiscibilis. rursus hʒ aliā virtutē p quā resistit ꝛ inuehiī ꝯ volentes impedire ipm in bono ꝛ desiderato. ꝛ hec dr̄ irascibilis. vbi grā. leo p ꝯcupiscibilē accedit ad cibū tāq; ad sibi ꝯueniēs ꝛ tāq; ad id qd̄ ōsiderat. p irascibilē vō resistit ꝛ aggrediī bestias q̄ volūt ipm impedire in cibo adepto. hūt se g̃ ꝯcupiscibilis ꝛ irascibilis in aīali q̄si leuitas ꝛ caliditas in igne.

Ulterius forte dubitaret aliqs cū cōcupiscibilis ꝛ irascibilis nō differant fm fugam ꝛ ꝓsecutionē vtrū qōlibʒ istoꝝ habeat suaʒ ꝓsecutionem ꝛ fugā. ¶ Dōm ꝙ cōcupiscibilis ꝛ irascibilis differunt ex eo ꝙ p vnam istaꝝ virtutū animal ꝓsequiī cōuenientia. per aliā vō resistit ꝛ aggrediī īpediētia qōlibʒ istoꝝ hʒ suam ꝓsecutionē ꝛ suā fugā. nā si istud qd̄ offertur ꝯcupiscibili sit bonū delectabile ꝛ ꝯueniēs. tūc ꝯcupiscibilis desiderat ꝛ ꝓseqī tem illā. si vō istud qd̄ ꝯcupiscibili offerī sit discōueniēs ꝛ nociuū tūc abhoiaī ꝛ fugit. desideriū g̃ est q̄dā ꝓsecutio ꝯcupiscibilis. ꝛ abhoiatio ē q̄dā ipsius fuga nec est alia vtus sed est vna ꝛ eadē ꝯcupiscibilis p quā ꝓsequimur ꝛ desideramus ꝓficua ꝛ fugimus ꝛ abbominamur nociua. sic ēt irascibilis hʒ suā ꝓsecutiōeʒ ꝛ fugā. nā si volēs nos impedire in bono qd̄ ꝯcupiscimus vr̄ nobis ꝙ possimus superare ipm: tūc audemꝰ ꝛ speramus. si vō nō vr̄ nobis via ad supandū: tūc timemus vel desparamus: ita ꝙ spes ꝛ audacia sunt q̄dā ꝓsecutio irascibilis. timor vō ꝛ desperatio sunt q̄dā ipsius fuga differūt g̃ irascibilis ꝛ ꝯcupiscibilis mō quo dcm̄ est. nō aūt differūt ex eo ꝙ vna ꝓsequaī ꝛ alia fugiat. vt dicebat opio recitata: sed q̄lʒ hʒ suā ꝓsecutiōeʒ ꝛ fugā. vt ē p dicta manifestū.

Ulterius forte dubitaret aliqs: quō in aīa humana sunt tria fʒ appetitū ꝛ quō i vnoquoq; hoīe est triplex appetitus. ¶ Dōm ꝙ vt sepe supius dcm̄ est sicut appetitus nālis sequiī formā nāliter impssaʒ sic appetitus aīe seqī formā ab aīa apphēsaʒ: q̄re cū in aīa hūana sit duplex apphēsio. vna p itellcm̄. ꝛ alia p sensum. pma facie erit in aīa duplex appetitus. vnꝰ intellectus sequēs formā apprehēsaʒ p itellcū: ꝛ aliꝰ sensus sequens formā apphensam p sensum. ¶ Rursus appetitꝰ sensitiuus distiguiī in irascibilē ꝛ ꝯcupiscibile: quare erit triplex appetitus in homie. vnus in parte rōnabili siue in parte itellectiua q̄ dr̄ volūtas. ꝛ duplex in parte nō rōnabili siue in parte sensitiua: quoꝝ vnꝰ vocat ꝯcupiscibilis: alter vō irascibilis. rō aūt quare appetitus itellectuꝰ est vnus ꝛ remanet īdiuisus. sensitiuus vō appetitus plurificaī ꝛ diuidiī in duo vt cōmuniter poniī: qr itellectus apprehēdit bonū sub rōne vli. sensitiuꝰ vō sub rōne particulari. ꝛ qr vle cōmune cōgregat que particularia diuidunt appetitꝰ itellectus remanet vnus īdiuisus. sensitiuus vō diuidiī ꝛ plurificaī. ex hoc g̃ patere pōt quō peccabāt diuidētes potentias anime p irascibilē ꝯcupiscibilē ꝛ rōnabilem. nā rōnabilis ibi stat p itellectu. ꝯcupiscibilis vō ꝛ irrōnabilis stant ibi p appetitu. in illa ergo diuisiōe nō fit mētio nisi de duplici appetitu sensitiuo: nō aūt ibi fit mētio de voluntate que est appetitus itellectiuus. iō ait phs ꝙ incōueniēs est sequestrare appetitū in duo. i. distinguere appetitū in duas partes: qr est distiguēdū in tria. vʒ. in voluntatē: irascibilē ꝛ ꝯcupiscibilē. debuerūt g̃ illi distinguere saltem quattuor potētias anime: quaꝝ vna diceretur rationalis siue intellectus. scda vocareī volūtas. tertia irascibilis. q̄rta ꝯcupiscibilis. fm hoc aūt sumpte sunt quattuor virtutes cardinales. vʒ. prudentia: iustitia: fortitudo: ꝛ temperantia. Nam prudentia est in intellectu iustitia in voluntate fortitudo in irascibili: temperantia in concupiscibili. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Et etiaʒ de quo nunc sermo instat: qd forte mouens fm locū aīal est. Secundū qdem igiī augmētum ꝛ decremētum motum: qd̄ oībus inest. Uidebiī vtiq; mouere generatiuū ꝛ vegetatiuum: de respiratiōe aūt ꝛ expiratione: ꝛ somno ꝛ vigilia posterius ꝓspiciendum. Habent. n. ꝛ hec dubitationē multaʒ.** Cō. 43 **¶ Sed de motu fm locū: quid sit mouēs aīal fm pcessiuum motū cōsiderandum.** Cō. 44

¶ Premissis diuisiōibus quas faciebāt antiqui de potentijs anime: ꝛ improbatis illis incipit determinare de pncipio motiuo siue de potētia mouente: circa qd̄ duo facit: qr pmo determiat de hoc pncipio ingrendo ꝛ dubitādo. secūdo determinat de eo veritatē determinādo ibi (Uidētur aūt duo hec) circa pmum duo facit: quia pmo cōtinuat se ad dicēda. secūdo exequiī de intēto ibi. (Et qdeʒ ergo) dicit g̃ ꝙ de motu de quo nūc instat sermo est q̄stio quid est mouēs animal fʒ locū: qr fm qdē motū augmentum ꝛ decremētuʒ qd̄ inest omnibꝰ ꝯtingit vtiq; mouere fm aliqd̄ pncipiū qd̄ inest omnibus: qr talis motus fit fʒ vegetatiuum ꝛ generatiuū. de respiratōe aūt ꝛ expiratione ꝛ de somno ꝛ vigilia q̄liter hec fiant ꝓspiciendū est posterius. hīt. n. h̄ multā dubitationē: sed de motu fm locū quid ē mouēs animal fʒ motū pcessiuū cōsiderandū est nunc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Quod qdē igiī nō vegetatiua potentia manifestū. Semp. n. ppter aliquid motus hic: ꝛ aut cū fantasia: aut appetitu est. Nihil. n. nō appetens: aut fugiens mouet̄: sed aut violētia.**

¶ Exequiī de itento: circa qd̄ qnq; facit: qr pō ondit ꝙ pnm motus pcessiui in aīali nō ē vegetatiuū. 2° ꙋ nō est sensitiuū 3° ꙋ nō est itellectus speculatiuus. 4° ꙋ nō est intellectus practicꝰ. 5° ꙋ hōꝰ pnm motiuū nō est appetitꝰ. 2ª ibi. (Similiī aūt.) 3ª ibi (At vero neq; ratiocinatiua.) 4ª ibi

(Amplius.) 2ª ibi (At vero neq appetitus) circa primum duo facit: primo quod duplex declarat intentum. 2º ibi. (Amp. et plante) dicit ergo quod quidem quod vegetatiua non est potentia mouens animal secundum motum processiuum manifestum est: quia semper hic motus est propter aliquid: quia est aut cum fantasia aut cum appetitu: quia nihil non appetens aut fugiens .i. abhominans mouetur hoc motu: sed quando mouetur per violentiam. formetur ergo sic ratio. motus processiuus fit per fantasiam et per appetitum: sed potentie vegetatiue secundum quod huiusmodi non competit fantasia et appetitus. ergo vegetatiua secundum quod huiusmodi non est principium in tali motu. (Deinde cum dicit.

(Amplius et plante vtique essent motiue tali motu: et vtique haberent aliquam partem organicam ad motum hunc.

(Adducit 2ªm rationem ad hoc idem: quia si vegetatiuum esset principium in motu processiuo plante vtique quibus inest vegetatiuum essent vtique motiue secundum talem motum: et haberent vtique aliquam partem organicam ad hunc motum .i. haberent pedes per quos possent moueri secundum talem motum: sed cum hoc sit falsum patet quod vegetatiuum non est primum in tali motu. (Deinde cum dicit.

Co. 45. (Similiter autem neq sensitiuum. Multa enim sunt animalium que sensum quidem habent: manentia autem sunt et immobilia per finem.

(Ostendit quod sensitiuum non est primum in tali motu: circa quod duo facit: quia primo facit quod dictum est. 2º remouet quandam cauillationem possibilem fieri circa predicta ibi. (Si igitur natura) dicit ergo. similiter autem neq sensitiuum est primum in tali motu: quia multa sunt animalium que sensum quidem habent: et tamen sunt manentia et immobilia per finem .i. quamdiu viuunt vsq in finem: quare cum aliquibus insit sensitiuum quibus non inest motus processiuus: non erit sensitiuum primum in tali motu. (Deinde cum dicit.

(Si igitur natura frustra facit nihil neq deficit in necessarijs: nisi in orbatis et imperfectis. Huiusmodi autem animalium perfecta et non orbata sunt. Signum autem est: quia generatiua quidem sunt et augmentum habent et decrementum: quare et haberent vtique partes organicas processionis.

(Remouet quandam cauillationem possibilem fieri circa predicta: posset enim aliquis dicere quod sensitiuum est primum in motu processiuo: non tamen omnibus animalibus: quibus inest sensitiuum competit moueri secundum talem motum: quia non omnia animalia habent organa: nec omnia habent pedes: sed hec cauillatio stare non potest: quia dicere quod natura dedisset alicui animali aliquam potentiam et aliquam virtutem que esset principium in motu processiuo: et non dedisset sibi organa per que posset exequi talem motum est dicere quod natura defecisset in necessarijs: quod falsum est: quia natura nihil agit superfluum nec deficit in necessarijs. ideo ait. si igitur natura non facit frustra nihil nec deficit in necessarijs nisi in orbatis et in imperfectis: sed hec animalium que non mouentur secundum locum sunt perfecta in specie sua et non sunt in eis orbitates. signum autem huius est: quia sunt generatiua et habent augmentum et decrementum .i. habent omnia que competunt per se speciei: quare si haberent potentiam vel virtutem aliquam que esset primum in motu processiuo haberent vtique partes organicas processionis .i. haberent pedes: sed cum hoc sit falsum: ergo non habent aliquid quod sit primum in tali motu: sed cum habeant sensitiuum non poterit sensitiuum esse primum talis motus. (Deinde cum dicit.

Co. 46. (At vero neq ratiocinatiuus: et vocatus intellectus est mouens. Speculatiuus quidem igitur nihil speculatur actuale: neq dicit de fugibili et prosequibili. Semper autem motus aut fugientis: aut prosequentis aliquid est. Sed neq cum speculatur fuerit aliquid huiusmodi iam percipit aut prosequi: aut fugere: puta cum multotiens intelligit terribile aliquid: aut delectabile: non iubet autem timere: sed cor mouetur. Si autem delectabile moueat appetitum altera aliqua pars.

(Ostendit quod intellectus speculatiuus non est primum in tali motu. dicit at vero nec ratiocinatiuus et vocatus intellectus est mouens secundum locum: quia speculatiuus quidem intellectus nec speculatur actuale .i. non ordinatur ad opus nec speculatur vt agat nec dicit aliquid de fugibili et prosequibili: sed semper motus est aliquid aut prosequentis aut fugientis et subdit ad declarationem dicti quod neq cum intellectus fuerit speculatiuus aliquid huiusmodi .i. aliquid agibile: iam percipit aut prosequi aut fugere: puta intellectus multotiens intelligit aliquid terribile aut delectabile. non iubet autem timere aut delectari: sed cor mouetur si debeat esse prosecutio aut fuga: vel mouetur aliqua alia pars si delectabile .i. si mouens ad delectationem sit altera aliqua pars. hoc autem dixit propter opinionem platonis qui posuit partes et potentias sic separatas: sed quemadmodum possumus quis dicere quod ad mouendum secundum delectationem et secundum concupiscibilem non mouetur cor: sed altera pars vt epar.

(Notandum autem quod primum motus processiui non est intellectus speculatiuus: quia ille nec percipit prosecutionem nec fugam: non ergo talis intellectus est proprie primum in tali motu: sed oportet moueri cor vel aliquam aliam partem vt fiat talis motus. (Deinde cum dicit.

Com. 47. (Amplius et percipiente intellectu: et dicente intelligibilia fugere aliquid aut prosequi: non mouetur: sed secundum concupiscentiam agit vt incontinens.

(Ostendit quod intellectus practicus non est primum talis motus: circa quod duo facit: sed quod duplicem rationem adducit ad propositum. 2º ibi (Et totaliter) dicit ergo. amplius et percipiente intellectu practico et dicente intelligibilia fugere aliquid aut prosequi non mouetur secundum intellectum percipientem: sed agit secundum concupiscentiam vt incontinens. (Notandum autem quod si intellectus practicus esset directe et per se primum nostrorum motuum semper moueremur secundum imperium eius: cuius contrarium videmus: quia homines aliqui vt incontinentes non sequuntur quod dictat intellectus et ratio: sed quod desiderat concupiscentia. (Deinde cum dicit.

(Et totaliter autem videmus: quoniam habens medicatiuam non sanatur tanquam alterius quidem proprium sit agere secundum scientiam: sed non sentire.

(Adducit secundam rationem. dicit quod totaliter videmus: quoniam habens artem medicatiuam non sanatur: quia non facit in se quod percipit ars: tanquam agere secundum scientiam sit quidem proprium alterius vt appetitus: sed non scientie. (Notandum autem quod cum ars medicine sit perfectio intellectus practici. si intellectus practicus esset directe et per se primum nostrarum actionum: quilibet medicus cum infirmaretur ageret in seipso omnia que dictat ars medicine: cuius contrarium videmus in multis: quare agere secundum artem et secundum scientiam practicam non est ipsius artis nec ipsius scientie: sed magis videtur esse ipsius appetitus: quia quantumcunq ars vel scientia dictet aliquid fiendum: non tamen facis illud nisi velis. (Deinde cum dicit.

Com. 48. (At vero neq appetitus hic motus dictus est. abstinentes enim appetentes et concupiscentes non operantur: quorum appetitum habent: sed consequuntur intellectum.

(Cum ostensum sit quod nec vegetatiuum nec sensitiuum nec intellectus speculatiuus: nec intellectus practicus sint per se et principaliter primum actionum nostrarum dubium est an appetitus sit tale primum. ideo probat quod nec appetitus sit hoc principium. dicit at vero nec appetitus est dominus huius motus: quia tunc homines semper sequerentur appetitum: cuius contrarium videmus: quia abstinentes et continentes non sequuntur appetitum: sed intellectum. ideo subdit quod abstinentes enim appetentes et concupiscentes aliquando non operantur ea quorum habent appetitum: sed sequuntur intellectum etc.

Videntur autem duo hec mouentia: aut appetitus: aut intellectus. Si aliquis fantasiam posuerit sicut intelligentiam quandam. Multa enim preter scientiam sequuntur fantasias: et in alijs animalibus non intelligentia: neq ratio est: sed fantasia vtraq: hec ergo motiua secundum locum intellectus et appetitus.

(Postquam philosophus arguendo et dubitando inquisiuit quid sit primum motus processiui in parte ista exequitur de hac veritate determinando: circa quod tria facit: quia primo facit quod dictum est. 2º ostendit quomodo animalia tam

perfecta q̄ imperfecta mouent̄ fm motum pcessiuum. tertio post q̄ determinauit de potētijs ipsi⁹ aīe comparat hs partes ɀ potētias adinuicē. scda ibi. (Dio qdem igit̄) tertia ibi (Uegetabilez qdez ergo) Circa pmū tria facit. qꝛ pmo ostēdit q̄ sunt pncipiū mouēdi in motu pcessiuo. scdo soluit rōnez factā in ɔ̄riū. tertio dat numez ɀ ordinē mouentiū in tali motu. scda ibi (Qm̄ aūt appetit⁹ sunt) tertia ibi (Qm̄ aūt tria sunt) Circa pmū tria facit. qꝛ pmo ostēdit esse pl̄a mouentia fm talē motū. scdo reducit ista plura ad vnū. tertio ostēdit quomō in tali motu hʒ eē recititudo ɀ nō recititudo. scda ibi (Appetibile enim mouet) tertia ibi (Intellect⁹ qdez igit̄) Circa pmuz duo facit. qꝛ pmo ppoīt qd itendit. scdo declarat ppositū ibi. (Intellectus aūt) Dicit ergo q̄ vident̄ aūt duo hec esse mouentia aut appetit⁹ aut itell's. ɀ hoc si aliqs posuerit fantasiā. sicut itelligentiā quādā. qꝛ multa quis agit pter sciam. eo q̄ seqt̄ fantasiā. ɀ in alijs aīalib⁹ nō est itelligētia nec rō: sʒ fantasia. ergo fantasia ē ēt mouēs: collocādo ḡ fantasiā sub intellectiua vtraqꝫ erunt motiua fm locū intellectus ɀ appetitus. ¶ Notandū aūt q̄ sicut itellectus apprehēdit aliquid ad quā apprehensionē multotiens sequit̄ motus: sic fʒ formā apprehēsaʒ a fantasia multotiēs pōt seq mot⁹: q̄re si volum⁹ collocare fantasiā sub intellectiua vt q̄ ipsa fantasia dicat̄ q̄dā itellectiua vel qdam itellectus erūt duo mouentia. vʒ. itellectus ɀ appetit⁹: sʒ si nō volumus collocare fantasiā sub itell'iua vt sonat alia l'a erūt tria mouentia. s. intellectus appetitus ɀ fantasia.

Dubitaret forte aliqs. vtrū fantasia sit pnci^m mouens. vt̄ q̄ nō. qꝛ supius in illo cap. Qm̄ aūt duab⁹ differētijs. dedit ph's dr̄iaʒ inter opionē ɀ fantasiā. d. q̄ cū opinamur aliqd difficile aut terribile statim ɔpatimur ɀ mouemur ad fugiēdū. sil'r cū opinamur aliquid cōfidendū statiʒ mouemur ad psequēdū: sʒ fʒ fantasiā nō sic: imo fm eā sil'r nos habem⁹ sicut si essem⁹ cōsiderātes in pictura difficilia ɀ ɔfidētia. ¶ In ɔtrariū est qd hic dicit̄. nā multi hoīum in multis operibus agunt pter sciaʒ: qꝛ sequūt̄ fantasiā. ēt alia aīalia ab hoīe in suis opib⁹ sequunt̄ fantasiā cū eis nō insit nec rō nec itelligētia: sʒ nō esset h̄ nisi fantasia hr̄et rōnē pncipij motiui. ergo ɀc. ¶ Dōʒ q̄ vt in l'ra iuuit̄ fantasia est sicut itelligētia q̄dā. vʒ. n. sic se hr̄e fantasia ad motuʒ q̄ fit fm appetitū sensitiuū sicut se hʒ itelligentia ad motū q̄ fit fʒ appetitū itellectiuū. cōtingit. n. aliqñ q̄ itellect⁹ ɔsiderādo aliqd terribile vel aliqd cōfidendū simpl'r apphendit illud absqꝫ eo q̄ opinet̄ illud eē sibi pficuū ɀ nociuū. ɀ ad talē apprehēsionē nō sequtur ɔpassio nec motus. aliqñ vo sic ɔsiderat de re terribili vel de re cōfidēda q̄ opinat̄ eā posse esse pficuā vel nociuā. ɀ tūc sequit̄ mot⁹. hoc ēt mō se hʒ ɀ esse fanta. naʒ aliqñ per fanta. simpl'r apphendim⁹ aliqd terribile vel cōfidēdū absqꝫ eo q̄ existimem⁹ illud esse pficuū vel nociuū: ɀ tūc sic p fanta. ɔsiderātes nō mouemur nec cōpatimur: sʒ sil'r nos hēm⁹ ac si in pictura cōsideraremus aliqd terribile vel ɔfidendū. aliqñ vo sic p fanta. apprehendim⁹ aliqd terribile q̄ existimam⁹ illud esse nobis pficuū v'l nociuū: ɀ tūc ɔpatimur ɀ mouemur. erit ergo fanta. hoc modo pncipiū mouens. argumenta ergo pcedebant suis vijs. ¶ Deīde cū dicit.

Co. 49.

¶ Intellectus autem qui propter aliquid ratiocinatur: ɀ qui practicus est. Differt autē a speculatiuo fm finem.

¶ Declarat qd dixerat. circa qd duo facit. qꝛ pmo ostēdit q̄ intellectus habet rōnem pncipij motiui. scdo ostēdit h̄ idem de appetitu ibi. (Et appetitus) Dicit ergo q̄ itellectus aūt qui rōcinat̄ pp̄ter aliqd. i. pp̄ter opus ɀ q̄ ē practicus differt a speculatiuo fine. i. fm finez: nā finis intellectus speculatiui est veritas. practici vero finis est opus siue bonum. formet̄ aūt sic ratio. omne illud qd est pp̄ter opus: ɀ cuius finis est opus habet rōnem principij mouētis ɀ agentis respectu illius operis. huiusmodi est intellectus practicus. ergo ɀc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et appetitus pp̄ter aliquid omnis est. Cui⁹ enim appetitus: hoc principium practici intellectus: vltimum aūt principiū actionis est. Quare rōnabiliter hec duo videntur mouentia: appetitus ɀ intelligentia practica.

¶ Ostendit q̄ etiam appetitus est pp̄ter aliquid: ɀ propter opus dicēs: q̄ ɀ appetitus oīs est pp̄ter aliqd. i. pp̄ter op⁹: qꝛ ad h̄ cuius est appetitus est pncipium practici itellect⁹. vltimū autē pncipium est actionis: ɀ qꝛ taʒ itellectus practicus q̄ appetitus sunt pp̄ter aliqd: vt pp̄ter opus rōnabiliter h̄ duo videntur esse mouentia. appetitus ɀ intelligentia practica.

Dubitaret forte aliquis quomō h̄ cuius est appetitus est pncipiuz practici itellectus ɀ quomō vltimuz est pncipiū actionis. ¶ Dōm q̄ finis est illud cuius est appetitus. finis aūt in operabilibus est quasi principium in speculabilibus: vt declarari hʒ circa finē scdi phȳcoꝝ: sicut ḡ intellectus speculatiuus per pncipia venatur cōclusiones: sic itellectus practicus ipm finem cuius est appetitus accipit tanq̄ pncipiū: ɀ per illud iuestigat ea que sunt ad finez ita q̄ vltimuz inuestigatum est pmuz agibile vel est pncipium actionis: vt si appetitus appetit sanitatem tanq̄ finem intellectus practicus accipiet hunc finem. vʒ. sanitatem tanq̄ pncipium. Et per eam inuestigabit ea que sunt ad finem. arguet enim sic itellectus: q̄ corpus est sanandū: qualiter sanabitur: per taleʒ herbā. qualiter illa herba habebitur: eundo ad hortum. Ultimum ergo inuestigatū est ire ad hortum. inde ergo incipiet actio: qꝛ primo ibit ad hortum. postea colliget dictam herbam. ɀ vltimo inducet̄ sanitas. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Appetibile. n. mouet: ɀ pp̄ter hoc intelligentia mouet: qꝛ principiū huiusmodi qd ē appetibile. ¶ Et fantasia aūt cū moueat: nō mouet sine appetitu. Unū igit̄ mouēs qd ē appetibile.

Co. 50.

¶ Reducit hic plura mouentia ad vnū pncipale mouens. circa qd duo facit: qꝛ pmo ppoīt qd itendit. Secundo pbat qd dixerat ibi. (Si enim duo.) Dicit ḡ. q̄ appetibile. n. mouet: ɀ pp̄ter hoc mouet itelligētia: qꝛ pn^m ē h̄ qd ē appetibile. itelligētia ḡ nō mouet nisi p appetibile siue p appetitū. ɀ fantasia ētcū moueat nō mouet sine appetitu. vnū ē igit̄ mouēs pncipale. vʒ. illd qd ē appetibile. Deiñ cū dic.

¶ Si eni duo intellectus et appetitus mouebāt fm cōem vtiqꝫ aliquam spēm mouebant: nunc aūt intellectus non videtur mouens sine appetitu: voluntas. n. appetitus est. Cū aūt fm rōnē mouet̄: ɀ fm voluntatē mouet̄: appetitus aūt mouet preter rōnem: concupiscentia quidem enim appetitus quidam est.

¶ Probat qd dixerat. d. q̄ si. n. duo mouebāt itell's ɀ appetitus. fm cōem vtiqꝫ aliquā spēʒ mouebāt: nūc aūt intell's nō vʒ mouēs sine appetitu. Nā volūtas appetit⁹ ē. qꝛ ē appetit⁹ itell'iu⁹ siue appetit⁹ rōal'. vñ nūq̄ rō mouʒ: nisi dtermīet̄ p volūtatē. iō subdit q̄ cū aliqd mouet̄ fʒ rōnē mouet̄: ɀ fʒ volūtatē tāq̄ fʒ aliqd determinās rōneʒ. rō ḡ nō mouet sine appetitu. appetit⁹ āt mouet pter rōnē: qꝛ ɔcupiscētia qdā appetit⁹ ē: ɀ tñ ɔcupiscētia rōʒ ñ seqt̄. ¶ Nōn^m āt vi rōnis h⁹ ī h̄ ɔsistere: qꝛ illd siue q̄ ñ mouet aliud spm

tamē monet sine alio illud est ꝑncipale mouēs: sȝ itelligentia nō mouet sine appetitu sine appetibili. appetitus autē mouet sine itelligētia. ergo appetitus vel appetibile est ꝑncipale mouēs. plura ergo sunt mouētia. Sȝ ista plura reducuntur ad vnū ꝑncipale mouēs: vt ad appetibile vel appetitū.

Dubitaret forte aliqs. vtrū illa plura mouentia q̄ regrunt ad motū ꝓcessiuū reducant ad vnū mouēs. ❡ Dōm ꝙ nunq̄ ex pluribus sequitur vnū nisi inq̄tuȝ illa plura hñt aliquā vnitatē. cū ergo vnus mot⁹ ꝓcessiuus sequat̄ ex plurib⁹ mouētibus vt ex intellectu ꝛ appetitu. oȝ illa plura reduci ad aliqd vnū vt qd itellectus moueat ꝑ appetitū vel appetitus moueat ꝑ itellꝫm. nā non solū in eodē genere cause. Sȝ ēt in diuersis generibus causarū: oȝ fieri reductionē ad vnū aliqd vt si ad eundē effectū ꝯcurrit cā mālis efficiēs formalis ꝛ finalis: cū finis iponat necessitatē efficiēti: efficiēs forme: forma mãe: mã cū sit cã habebit eē ꝑ formā. forma ꝑ efficiētē. efficiēs ꝑ finē. finis aūt erit cã causarū: vt dicit ꝯmē. supra ꝑmo phy. Sed si in diuersis generibus causarū oȝ fieri reductionē ad vnū aliquid. multo magis hoc erit in eodē genere cause: q̄re cū itellectus ꝛ appetitus sint causa efficiēs motus. hoc esse nō poterit nisi vnū reducat̄ ad aliud. vel ergo itellectus mouebit per appetitū: vel ecōuerso: q̄re declaratū est qd dubitat̄. vȝ. ꝙ hec plura mouētia ad vnū aliqd reducantur.

Vlterius forte dubitaret aliqs q̄liter fiat ista reductio. vtrū appetitus reducat̄ ad intellectū vel ecōuerso. ❡ Dōm ꝙ intellectus reducit̄ ad appetitū: ꝛ in hoc motu appetitus est ꝑncipale mouēs. ꝛ nō econuerso. ꝙ sic ondītur. nā sicut itellectus in cognoscēdo se hȝ ad opposita: sic ꝛ in agēdo se hȝ ad opposita. nā per eandē formā pōt itellect⁹ cognoscere hoc ꝛ oppositū: vt ꝑ spēȝ albi potest cognoscere albū ꝛ nigrū. nā qui bene scit qd est albuȝ. oȝ ꝙ bene sciat qd est nigrū. iuxta illud phi. 6° topi. qui bene diffinit ꝯtria cōsignat: vt per spēȝ recti possumus cognoscere rectū ꝛ obliquū. iuxta illud qd habet̄ in ꝑmo hui⁹. rectū est iudex sui ꝛ obliqui. ꝛ sic in cognoscēdo per eādē formā pōt itellectus iudicare opposita: sic ꝛ in agēdo. nā itellectus ꝑ eandē formā apprehensaȝ aliqñ iudicat ꝓsecutionē: aliquādo vero fugaȝ. videmus enī ꝙ itellectus in vno hoīe apprehendendo vnā formā iudicabit ꝓsecutionē: ꝛ in alio hoīe apprehēdendo eandē formā iudicabit fugaȝ. ꝛ ēe in eodē hoīe diuersis temporibus apphendēdo vnū ꝛ idē aliqñ iudicabit ꝓsecutionē ꝛ aliqñ fugaȝ. imo si volumus magis ad ꝓpositū loqui itellectus nō plus facit nisi ꝙ ondit nobis aliqd in potestate nr̄a nostra est si volumus illud ꝓsequi aut nō ꝓsequi: q2 operū nr̄oꝝ sumus dñi a ꝑn°. vsq3 ad finē: vt dr̄ in 3°. ethi. voluntas ergo in hac pte determinat itellectū. hoc etiā clarius pȝ. ex eo qd dicit̄ 9°. meta. vbi habet̄ ꝙ potētie rōnales sunt ad opposita: sȝ q̄diu aliquid est ad opposita tādiu est in potentia vt agat: si aūt dȝ actu ꝓcedere in opus: oȝ ꝙ determinet̄ per aliqd: quare si posse agere opposita competit nobis ex itellectu ꝛ rōne nunq̄ poterimus actu ꝓgredi in opus nisi posse in opposita determinetur ꝑ voluntatē ꝛ appetitū. Et q2 in agēdo voluntas determinat intellꝫm: ꝛ q2 itellectus est in potētia. vt agat. ꝛ si debeat actu ꝓgredi in opus: oȝ ꝙ determinet̄ per voluntatē. cū ergo actus sit potior potētia in hoc motu appetitus erit potior itellectu. reducet̄ ergo in hoc motu itellꝫs ad appetitū. ꝛ nō ecōuerso. i. appetitus erit ꝑncipale mouēs: ꝛ nō itellꝫs.

Vlterius forte dubitaret aliquis: quare hoc duo itellectus ꝛ appetitus dicunt̄ mouere aliquā eādem spēm. ❡ Dōm ꝙ quotienscūq3 ad aliquā actionem ꝯcurrunt plura. Illud qd ibi est ꝑncipalius est quasi spēs ꝛ forma alterius. vt si ad mouendū visuȝ ꝯcurrit lux ꝛ color q2 lux ē ꝑncipalior imouēdo visum q̄ color erit lux quasi species ꝛ forma coloris. erit ergo lux ex hoc quasi q̄dā cōmunis forma ad se ꝛ ad colorem. nam lux mouet visuȝ sub ꝓpria forma: color vero mouet ipȝ sub forma lucis. color ergo ꝛ lux mouebunt visuȝ sub aliqua cōi forma. vt sub forma lucis. sic ēt itellectus ꝛ appetitus erunt ꝑncipiū motus sub aliq̄ cōmuni spē. nam appetitus erit ꝑncipalis causa huius: itellectus vero per appetitū ꝓpter qd sub specie appetitus fit omnis talis motus ꝛ appetitus in hoc motu habebit quandam cōitatem tam respectu sui q̄ respectu intellectus. nā appetitus sub ꝓpria forma ꝛ itellectus sub eadem forma: vt per appetitum erit hoc motus ꝑncipiū ꝛ causa. bene ergo dictū est ꝙ itellectus ꝛ appetitus si mouēt oȝ ꝙ imoueāt ꝑ aliquā cōeȝ spēȝ: qd declarare volebam⁹. ❡ Deide cū dic̄.

❡ **Intellectus quidem ois principioꝝ rectus est: appetitus aūt ꝛ fantasia recta ꝛ nō recta. vnde semꝑ quidem mouet appetibile. Sed hoc est bonum aut apparens bonū: nō aūt omne: sȝ actuale bonū. actuale aūt est ꝯtingens ꝛ aliter se hr̄e.** Cō. 51.

❡ **Quod quidem igit̄ huiusmodi potētia mouet aīe que vocat̄ appetitus manifestū est.** Com. 52.

❡ Ostendit quomō in hoc motu pōt esse rectitudo ꝛ nō rectitudo. circa qd duo facit. q2 ꝑmo facit qd dcm̄ est. scdo regreditur supra distinctionē potentiarū anime supius habitā. ostendēs eaȝ insufficientē eē ibi. (Diuident:bus aūt.) dicit ergo. q2 omnis quidē igitur itellectus. i. oīs habitus ꝑncipioꝝ operabiliū: de quo hic loquimur semꝑ est rectus. circa ꝑncipia ergo nō cadit error: sȝ in accipiendo sub pōt accidere error: q̄re itellectus semꝑ est rectus: sȝ appetitus ꝛ fantasia est recta. vnde semꝑ quidem mouet appetibile. sȝ hoc appetibile qd mouet aut est bonū aut apparens bonū. ꝛ subdit ꝙ nō omne aūt bonū mouet: sed bonū actuale. i. bonū agibile qd ꝛ dependet ex operibus nostris. hoc aūt bonum actuale. i. agibile est bonū ꝯtingens aliter se hr̄e. ꝛ concludit aūt quasi epilogādo. d. ꝙ quidē igit̄ hec potētia aīe q̄ vocat̄ appetitus mouet sup. ꝑncipalr̄ manifestū est.

Dubitaret forte aliquis quō intellectus semper est rectus. ❡ Dōm ꝙ ca in que intellectus fertur imediate ꝛ sine discursu sunt ita patentia ꝛ manifesta ꝙ sunt quasi locus ianue in domo: quā nullus ignorat. ꝓpter qd circa ea non cadit error. ꝛ q2 in ꝑncipia imediate ꝛ absq3 discursu fertur itellect⁹: circa ea error cadere nō pōt. Dicamus ergo ꝙ taȝ in genere speculabiliū q̄ in genere agibiliū est dare ꝓpria ꝑncipia. Intellect⁹ ergo qui noiat hitū ꝑncipioꝝ semꝑ ē rect⁹: vt si accipiat̄ hoc ꝑn^m i gn̄e agibiliū ꝙ bonū ē ꝓseq̄n^m ꝛ malū fugiēdū: ibi nō cadit error. sȝ erramus: q2 credim⁹ aliqñ bonū ꝙ non ē bonū. sillogiçabim⁹ ergo sic. bonū ē ꝓseq̄ndū. hoc ē bonū. ergo ē ꝓseq̄ndū. in maiori. n. ꝓpositiōe nō ē error: sȝ in miori: q2 dicim⁹ eē bonū qd nō ē bonū. itellꝫs ergo semꝑ ē rect⁹: sȝ fantasia ꝛ appetit⁹ poterūt eē recta: ꝛ nō recta: q2 aliqñ appȝ nobis bonū qd nō ē bonū: ꝛ aliqñ appetit̄ tāq3 bonū qd nō ē bonuȝ. semꝑ ergo sub spē boni mouet̄ appetit⁹: sȝ illō bonū aliqñ est exn̄s: aliqñ vo ē apparēs: ꝛ vr̄ bonū qd ñ ē bonū. ❡ Nōn^m ergo ꝙ lȝ sub spē boni semꝑ moueret̄ appetit⁹ vel apparētis vel exn̄tis: nō m̄ respcū cuiuslȝ boni mouet̄ appetit⁹. nā lȝ possim⁹ velle ipossibilia: nō m̄ mouemur ad agendū ꝛ ad ꝓseq̄ndū aliqd nisi videat̄ nobis illud posse: ꝛ q2 possibilia ꝯseq ꝑ opa nr̄a sunt bona agibilia ꝛ ꝯtigētia ꝛ posse aliter se hr̄e: iō talia ꝓpe sūt mouētia appetitū. ❡ Deide cū dic̄.

❡ **Diuidentibus aīe partes si ſm potētias diuidant ꝛ separant valde multe fiunt. vegetabile: sensibile: intellectiuuȝ: cōsiliatiuū: adhuc appetitiuum. hec enim plus differunt abinuicem: q̄ concupiscibile ꝛ irascibile.**

¶ Regreditur supra distinctionẽ potentiarũ aĩe superius habitã ostẽdens eam insufficientẽ eẽ. d. ꝙ diuidẽtibus partes anime si diuidant ⁊ separẽt eas fm potẽtias fiunt valde multe. i. valde plures ꝙ̃ isti ipsi dicant. nam vegetabile sensibile ĩtellectiuũ ↄsiliatiuũ: ⁊ adhuc appetitiuum hec plꝰ differũt abinuicẽ ꝙ̃ irrõnabile ⁊ cõcupiscibile. ¶ Notãdũ aũt ꝙ ĩtellectiuũ differt a cõsiliatiuo: qꝛ itellectiuũ põt esse respectu necessarioꝝ: ſʒ cõsiliatiuũ ꝓprie nõ est nisi respectu ↄtingentiũ aliter se habere. cũ ḡ sensitiuum ⁊ vegetatiuũ ⁊ talia plus differant ꝙ̃ irrõnabile ⁊ ↄcupiscibile facientes diuisionẽ illaꝫ peccabant: qꝛ omittebant h̃ ⁊ ponebant illam. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 53. ¶ Qm̃ aũt appetitus fiũt cõtrarij adinuicẽ: hoc aũt accidit cũ rõ ⁊ cõcupiscẽtia cõtrarie fuerint. Fit aũt in ipsis sensum hñtibus. Intellectꝰ quidem igiꝛ ꝓpter futurũ retrahere iubet. Cõcupiscẽtia aũt ꝓpter ipsm iam: videtꝛ eniꝫ qꝺ iaꝫ delectabile: ⁊ simplr̃ delectabile: ⁊ bonũ simplr̃: ꝓpterea ꝙ non videtur qꝺ futurum.

¶ Soluit rõneꝫ supius factã ↄ veritatẽ iam determinatã. naꝫ omnes rõnes facte in ꝑterita lectione aliquo mõ veritatem cõcludebant excepta rõne illa de appetitu. nã ꝙ vegetatiuũ sensitiuũ ⁊ itellectus speculatiuus nõ sint cã huiꝰ motus veruꝫ est. ¶ Rursus nec itellectus practicus ẽ pncipalis cã: ſʒ ꝙ appetitus nõ sit dñs huius motus falsuꝫ ẽ. iõ soluẽda est illa rõ de appetitu. Duo ḡ fac. qꝛ pmo soluit rõneꝫ illaꝫ. zᵒ epilogat circa determinata ibi. (Spẽ qdem igiꝛ.) ¶ Ad euidẽtiã aũt pme ptis sciẽdũ ꝙ in nobis ẽ duplex appetitus. sensitiuꝰ: ⁊ itellectiuꝰ: ẽt vnus trahit ⁊ vincit aliũ. qñ ḡ vincit appetitus sensitiuus. tunc agimus fm iraꝫ vel fm ↄcupiscẽtiã. Sed cũ vincit appetitꝰ itellectiuꝰ tunc agimus fm rõneꝫ nõ fm cõcupiscentiaꝫ. Cũ ḡ dicebatur ꝙ abstinentes agunt ſʒ rõnẽ nõ ſʒ ↄcupiscentiã nõ ꝓ h̃ ꝓbatur ꝙ nõ agant fm appetitũ: ſʒ oñdiꝛ ꝙ nõ agant ſʒ appetitũ sensitiuũ: ſʒ fm intellm̃. tota ḡ vis solonis huius argumenti est ꝙ in nobis sunt appetitus ↄꝛij: ⁊ h̃ maxime cõtingit cũ rõ. i. cum appetitus rõnalis ↄꝛiatur concupiscibili. i. appetitui sensitiuo. h̃ est ḡ qꝺ ait ꝙ in nobis fiũt appetitus ↄꝛij abinuicẽ. h̃ aũt accidit cum rõ ⁊ cõcupiscentia fiũt ↄꝛie. ⁊ subdit ꝙ sunt aũt h̃ in habentibus sensum. i. cognitionẽ temporis: qꝛ itellectus qdem. n. ꝓ futuruꝫ retrahere iubet: cõcupiscentia aũt ꝓpter ipsuꝫ qꝺ iaꝫ vꝛ ⁊ qꝺ iaꝫ est delectabile ⁊ simplr̃ delectabile: ⁊ simplr̃ bonũ esse dꝛ ⁊ h̃ ꝓpterea ꝙ nõ videꝛ. .i. ꝙ nõ cõsideratꝛ qꝺ est futurum. ¶ Notãdũ aũt ꝙ aliqs febricitans ꝓpter futuruꝫ maluꝫ qꝺ inde põt ↄtingere ꝑ itellm̃ iudicat bonuꝫ eẽ tunc abstinere. ↄcupiscentia võ: qꝛ nõ considerat nisi bonũ pñs ⁊ qꝺ est delectabile nunc: ⁊ nũc bonũ dicit esse delectabile ⁊ bonũ simplr̃ iudicat esse ⁊ tendiꝫ delectabilibus: q̃re in habentibus cognitionẽ ⁊ discretiõẽ temporis qñ ꝑ vnaꝫ potentiã cõiecturãt de futuro: ꝑ aliã võ potẽtiã nõ ↄsiderant nisi de pñti: accidit ꝙ fiũt ↄꝛij appetitꝰ. ¶ Ultimo cũ dic.

Com. 54. ¶ Specie qdeꝫ igiꝛ vnũ erit mouẽs appetibile: aut appetitiuũ: pmũ aũt oĩum appetibile. hoc .n. mouet cũ nõ moueꝛ: eo ꝙ sit itellectiuũ: aut imaginatiuũ: numero aũt plura mouẽtia.

¶ Epilogat circa determinata. d. ꝙ ſʒ sint plura mouentia numero. vnũ est tñ mouẽs pmo pncipale vel vnũ est pmũ mouẽs imobile: vt appetibile qꝺ mouet intellctũ est intellꝫ aut imaginatũ. h̃ est ḡ qꝺ ait ꝙ spẽ qdem igiꝛ. i. formalr̃ et pncipalr̃ vnũ erit mouẽs: vt appetibile aut appetitꝰ. ⁊ subdit: ꝙ pmũ aũt oĩum mouẽs est appetibile: qꝛ h̃ mouet cũ ñ moueꝛ. mouet aũt ipꝫ appetibile: eo ꝙ sit iteᵐ aut imaginatũ: vnũ igiꝛ erit mouẽs pncipale: ſʒ nuꝛᵒ erũt plã mouẽtia.

Quoniã autem tria sunt: vnum qdem mouens: fm autẽ quo mouet: ⁊ tertiũ qꝺ moueꝛ: mouens autẽ duplex: aliud qdem imobile: aliud aũt quod mouetur: ẽ autẽ imobile actuale bonũ: mouẽs autẽ ⁊ qꝺ mouetur appetitiuũ. mouetur. n. qꝺ appetit fm ꝙ appetit. et appetitꝰ actus aut motus qdam est: qꝺ aũt moueꝛ aĩal est: quo vero mouet organo appetitus iaꝫ hoc corporeũ est. vnde in cõibus anime et corporis operibus cõsiderandum est de ipsis.

¶ Postꝙ̃ phs oñdit qd est pnᵐ mouens in motu ꝓcessiuo aialis. in pte ista: vt dicebat: iuxt nũerũ ⁊ ordinẽ ipsoꝝ mouentiũ. circa qꝺ duo fac. qꝛ pmo facit qꝺ dcm̃ ẽ. zᵒ determinat de organo ipsiꝰ motꝰ localis ibi. (Nũc ãt vt in sũma.) dicit ḡ. ꝙ tria sunt q̃ ↄcurrũt ad motũ ꝓcessiuũ. vnũ qꝺ est mouẽs: vt appetibile vel appetitus. zᵐ aũt est quo mouet vt organũ. zᵐ est qꝺ moueꝛ vt aĩ. ⁊ subdit ꝙ mouẽs est duplex. Aliud qdẽ imobile: aliud aũt qꝺ moueꝛ. est aũt imobile ipꝫ actuale bonũ. i. ipm appetibile. mouẽs aũt qꝺ moueꝛ est appetitũ. i. potẽtia appetitiua vel appetitus. nã potẽtia appetitiua siue ipꝫ appetitiuũ qꝺ appetit fm ꝙ appetit moueꝛ ⁊ appetitus ẽ actus ⁊ motus qdaꝫ. mouet ḡ tatu potẽtia appetitiua ꝙ̃ appetibile: ſʒ qꝺ moueꝛ est aĩ. quo ãt mouet est organũ vel mouet ipso organo. ⁊ h̃ organũ ẽ iaꝫ qdeꝫ corporeũ. vñ in cõibus opibus corpis ⁊ aĩe. i. in libro qué fec de cãis motꝰ aialiũ cõsiderãdũ est de ipsis organis motus. ¶ Notandũ aũt ꝙ ea que reqruntꝛ ad motũ ꝓcessiuũ aialis vno mõ sunt tria: ⁊ alio mõ sunt q̃ttuoꝛ: vt themistius aitꝛ: ⁊ vt innuiꝛ in lr̃a. nã si potẽtiã appetitiuã ⁊ appetibile: eo ꝙ vtrũqꝫ moueat: volumus cõputare sub vno ⁊ comprehendere sub eodẽ sic erũt tria: ſʒ si volumus distinguere iter illa: eo ꝙ alr̃ moueat appetibile: qꝛ mouet imobile: ⁊ alr̃ potẽtia appetitiua qꝛ mouet mota. sic erũt q̃ttuoꝛ q̃ reqruntꝛ ad talẽ motũ: qꝝ pmũ erit mouens imobile: vt actuale bonũ ⁊ appetibile. zᵐ erit mouẽs motũ. vt potẽtia appetitiua. zᵐ erit illud qꝺ moueꝛ: vt aĩal. 4ᵐ erit illꝺ quo mouet: vt organũ motus.

Dubitaret forte aliqs quõ poᵃ appetitiua mouet mota. ¶ Dõꝫ ꝙ in aglari õbemus ꝙ motus icipit ab ipis rebꝰ: qꝛ multiplicantꝛ spẽs a rebꝰ ⁊ ꝑueniũt vsqꝫ ad sensuꝫ ⁊ ad fantasiã ⁊ ad intellm̃. appꝛhẽsis aũt formis rerũ ꝑ fantasiã vel ꝑ iteᵐ: si appꝛhẽdimꝰ eas vt ꝑficuas ꝑ appetitũ mouemur ad eas: ſʒ si appꝛhẽdimꝰ ipsas vt nociuas per appetitũ fugimꝰ ⁊ abhominamur eas. ide ẽ qꝺ cõiter dꝛ ꝙ i cognoscẽdo ẽ motꝰ rerũ ad aiaꝫ: ſʒ i appetẽdo ẽ motus aie ad res. posset itaqꝫ alicui eẽ dubiũ vtꝝ ipꝫ cogscere vel ipꝫ itelligere posset dici motꝰ: eo ꝙ i cogscendo nõ vꝛ moueri ipa põ cognitia: ſʒ magis videntꝛ moueri ipe res: ⁊ põ cognitiua se videtꝛ hꝛe q̃si terminus illiꝰ motꝰ: ſʒ ꝙ ipꝫ appetere vl̃ ꝙ ipe appetitꝰ. i. ipe actꝰ poᵉ appetitie õbeat dici motus qdã nõ vꝛ hꝛe dubiũ. qꝛ si i appetẽdo ẽ motꝰ aĩe ad res ipsa poᵃ appetitiã se hꝫ q̃si mouiua: ⁊ ipm appetibile vel ipa res q̃ appetitur se hꝫ q̃si terminus illius motus: ⁊ qꝛ terminus fm ꝙ hꝫ dicit aliqd imobile: inde est ꝙ ipm appetibile siue ipꝫ actuale bonũ qꝺ est terminus huiꝰ motus: dꝛ mouere imobilr̃: sed ipa potẽtia appetitiua nõ est mouẽs imobile: ſʒ est mouẽs motũ: ⁊ ipse appetitꝰ. i. ipse actus appetẽdi siue ipm appetere ẽ qdã motꝰ eiꝰ: vt in lr̃a dꝛ.

Ulterius forte dubitaret aliqs. dato ꝙ potẽtia moueat mota. cuꝫ ẽt ipsa itelligentia vel ipse itellectꝰ sit aliq̃ mõ mouẽs. erit qꝺ vtꝝ sit mouẽs imobile:

vel mouens motū. ꝛ videt̄ ꝙ sit mouēs imobile: q2 si ipm appetibile est mouēs imobile: q2 est terminus motus. cuz etiaz ipse itellectus sit terminus motus: eo ꝙ in itelligendo sit motus rerū ad aiam: videt̄ ꝙ itellectus sit mouens imobile. ¶ In 3uuz est: q2 sicut comparat̄ ipm appetere ad potentiā appetitiuā: sic comparat̄ ipm itelligere ad potentiā itellectiuam. sed ipm appetere est gdam motus potentie appetitiue. ergo ipsum intelligere erit gdam motus potentie itellectiue. ¶ Dōm ꝙ non simplr̄ debemus concedere ꝙ intellectus noster sit mouens imobile. nam duplex est terminus motus. nam gdam est terminus motus qui nō causatur per talez motū: sed magis est causa ipsius motus. ꝛ hoc modo appetibile est terminus motus in appetēdo: q2 sic est terminus motus ꝙ nihil recipit per talē motū: sed soluz habet causare hoͦ motū: sed lz intelligēdo intellectus sit terminus illius motus: eo ꝙ itelligendo sit motus rerū ad aiam: attamen intellectus sic habet rationem termini ꝙ aliquid recipit ex tali motu. quia nostra sciētia causatur ex rebus: ꝛ intellectus noster sit intelligēs eo ꝙ recipiat similitudines reruz. ꝛ q2 omne recipiens aliquā formam largo modo sumendo motum. potest dici aliquo modo moueri ad formam illam: licet cōcedamus ꝙ appetibile sit mouens imobile. nō tamē debemus simpliciter concedere ꝙ itellectus omnino imobiliter moueat: ꝛ ꝙ nullo mō sit mouens motū. ¶ Deinde cū dicit.

Cō.55. ¶ Nunc autem vt in summa dicatur mouēs organice: vbi principiū ꝛ finis idem velut gyglimus: siue in circulatione; hoc est gibbosum ꝛ concauum: hoc quidem finis: illud vero principium. vnde aliud quidem quiescit: aliud vero mouetur: ratione quidem altera entia: magnitudine vero inseparabilia. omnia enim pulsu ꝛ tractu mouentur: propter qđ opz sicut in circulo manere aliquid: ꝛ hic icipere motum.

¶ Determinat de organo ipsius motus. cuius principale organuz est cor q2 in eo est finis ꝛ pncipium motus: ideo ait. nunc autez vt in summa dicatur: illud aūt est pncipaliter mouens organice: vbi est idez principiuz ꝛ finis motus: velut in circulatione vel in aliquo qđ sit declinius ꝛ obliquuz. B enī. i. in re obliqua ꝛ declini est gibbosuni ꝛ cōcauuz: ꝛ hoc quidez. i. concauum est finis motus: illud vero. i. gibbosuz est principiū motus. vnde cor qđ est gibbosuz ꝛ concauū: ꝛ qđ est finis ꝛ pn^m motus: fm aliud quidē quiescit: fm aliud vero mouet̄: ita ꝙ in eo quies ꝛ mot^9: finis ꝛ pncipiū rōne gdem sunt altera entia: sz magnitudine ꝛ loco sunt insepabilia. nā oīa eniz in corde. i. oēs ptes cordis mouent̄ pulsu ꝛ tractu. i. mouent̄ fz diastolē ꝛ sistolē: siue mouent̄ fz dilatationē ꝛ cōstrictionez: ppter qđ oz accidere in corde sicut in circulo vbi cōtingit aligd. i. fm aligd manere. i. quiescere. nā circulus aliquo mō manet ꝛ aliquo mō mouet̄. sic ꝛ cor aliquo mō manet in eodez loco: aliquo mō mouet̄: ꝛ B . i. a corde ꝙ aliquo mō manet ꝛ aliquo mō mouet̄. aliquo mō est finis motus aliquo modo pncipiū oz icipere motū aialis: q2 ipm est pncipale organū motus.

Dubitaret forte aliquis quō in corde est pncipiuz ꝛ finis motus. ¶ Dōm ꝙ cor cōtinue mouet̄ fm dilatationē ꝛ cōstrictionē: ꝛ inq̄tū dilatat se est ibi motus pulsus: inq̄tuz cōstringit se est ibi motus tract^9: ita ꝙ oia. i. oēs ptes cordis mouent̄ pulsu ꝛ tractu. constat autē ꝙ B est dr̄ia iter pellens ꝛ trahens: q2 pellens est pncipiū motus: vel est vn̄ icipit mot^9. nā pellēs remouet aligd a se: ita ꝙ mot^9 icipit a pellente ꝛ termiat̄ ad aligd aliud. sz trahēs est finis mot^9: q2 trahit aligd ad se: ita ꝙ i tractu icipit mot^9 ab alio ꝛ termiat̄ ad trahētē. quare si pellēs ē pn^m mot^9 trahēs ē finis mot^9 i corde vbi ē pulsus ꝛ tract^9 erit finis ꝛ pn^m mot^9. ita ꝙ finis ibi ꝛ pn^m erūt insepabilia loco ꝛ magnitudie. sz erūt rōne altera. ita ꝙ fz aliā rōnē erit ibi finis motus: ꝛ fm aliā pn^m. nā pn^m motus erit rōne pulsus. finis vo rōne tract^9. vez q2 eedez ptes mouent̄ pulsu ꝛ tractu. iō talia loco ꝛ magnitudine isepabilia eē dicunt̄.

Alterius forte dubitaret aligs quō oz esse in corde sic videmus esse in circulo. ¶ Dōm ꝙ ppł duo oz arbitrari aliquo mō sic eē in corde: sic videmus ēē in circulo. q̄rū pmū est q̄tuz ad locū circuli. z^m q̄tū ad motū ei^9. nā cū mouet̄ aligd circulariter aliquo^r mutat locuz: ꝛ aliquo mō nō mutat locuz. vn̄ dr̄. 8° phẏ. ꝙ circlus gescit fm se totū: ꝛ mouet̄ oē. nā corp^9 circulare aliquo^r gescit totū. aliquo^r mouet̄ oē. nā totū gescat fz subaz: totū vo mutat locū fm dispōnē: ptes vo mutāt locū tā fz subaz q̄ fm dispōnē. quare sic circulus aliquo mō mutat locuz: ꝛ aliquo^r nō mutat locū: sic ꝛ cor aliquo^r sp manet in eodē loco cū sp maneat quodāmō in eadē pte aialis: ꝛ aliquo^r mutat locū cū moueat̄ fz dilatationē ꝛ cōstrictionē. Rursus sic ē de circulo ꝛ de corde q̄tū ad motū: q2 i motu circli q̄dāmō ē ꝯsiderare pulsū ꝛ tractū. nā cū mouet̄ circulus ptes iferiores q̄dāmō vident̄ ipellere supiores: ptes vo supiores q̄dāmō vident̄ trahere ptes q̄ sūt iferi^9. sic ēt ꝛ i motu cordis ē accipe pulsū ꝛ tractū. nā vt in corde ꝯsiderat̄ pulsus vr̄ ꝙ mot^9 ille icipiat a gibboso. sz vt hz ibi eē tract^9: eo ꝙ fz talē motū q̄ ꝯstrigit se vr̄ mot^9 ille termiari ad ꝯcauū: ita ꝙ fz gibbosū ꝛ ꝯcauū ē ibi pulsus ꝛ tract^9. pp qđ bn̄ dcm̄ ē. ꝙ oz ꝯsiderare in corde: sic in circlo. ¶ Est tn̄ diligēter nōn^m ꝙ eadē linea curua ē gibbosa ꝛ ꝯcaua: ita ꝙ gibbosū ꝛ ꝯcauū nō drt̄ loco nec magnitudie: sz sūt altera rōe: q2 lz eadē linea sit gibbosa ꝛ ꝯcaua. gibbosa tn̄ est r^u supiox. ꝯcaua vo r^u iferiox: sic pn^m ꝛ finis mot^9 i corde: ꝛ ges ꝛ mot^9 i eo: ꝛ ēt pulsus ꝛ tract^9 n̄ sīt altera loco ꝛ magnitudie: sz sīt altera rōe.

Alterius forte dubitarz aligs quō B. i. a corde oz icipe motū i aiali. ¶ Dōz ꝙ sic videm^9 in toto vniuerso sic possum^9 arbitrari i ipo aiali. videm^9. n. ꝙ celū qđ sp mouet̄ ē pn^m ꝛ cā mot^9 alioꝝ cōpoꝝ: q2 aliqñ gdē mouet̄: ꝛ aliqñ n̄ mouent̄. ita ꝙ i vniuerso icipit mot^9 a celo iq̄tū mot^9 celi ē pn^m ꝛ cā cuiuslz alteri^9 mot^9: sic cor i aiali: qđ q̄dāmō sp mouet̄ ē pn^m ꝛ cā oīs alteri^9 mot^9 facti i aīi q̄r bn̄ dcz ē ꝙ B. i. i aīi oz icipe motū a cōde. Deīn̄ cū di.

¶ Omnino quidem igitur sicut predictum est: inq̄tum appetitiuū aial: sic ipsius motiuū est. appetitiuū aūt nō sine fantasia: fantasia aūt ois aut rōnalis: aut sensibilis est: hac quidez igitur ꝛ alia animalia participant. Cō.56.

¶ Ut dicebat̄ ośdit quō p hoͦ pn^m motiuū. vz. p appetitiuū mouent̄ tā aialia pfecta q̄z ipfecta. circa qđ tria fac. q2 p^o facit qđ dcz ē. z^o mouz spāl^r qōnē circa motū aialiū ipfectorū. 3° spāl^r descēdit ad hoies put mouent̄ p fantasiā ꝛ appetitū. z^o ibi (Cōsiderādū āt.) 3° ibi. (Sēsibilis qđ igr̄.) dicit g. ꝙ oio qđ igr̄: sic pdcm̄ ē iq̄tū aial ē appetitiuū. i. iq̄tū aial pticipat appetitū sic ē ipsi^9 motiuū. i. sic cōpetit ei moueri. ꝛ subdit ꝙ appetitiuz āt ē sine fantasia. Fāta^a āt ois ē rōnalis: vt i hoib^9: aut ē sēsibilis vt in aliqs aialib^9. iō seqt̄ ꝙ B qđ igr̄. i. fantasia sēsibili ꝛ alia aialis pticipāt. ¶ Notādū āt ꝙ vt cōiter pōit̄: sic supra p B sub itelligētia ꝯphēdebat fan^am: ita i B loco sub fātasia ꝯphēdit itelligētiā. nā fantasia dcā ē ab appere: ꝛ q2 p rōnē ꝛ itelligētiā nob appaēt aliq pnt B largo mō dici fantasia. i hoib^9 itaqz ē fantasia rōnalis: q2 i eis ē rō ꝛ itell^s: sz i aliqs ē fantasia sēsibilis tm̄. q2 rōe ꝛ itellu n̄ pticipāt. ¶ Nōn^m ēt ꝙ cū oib^9 aialib^9 qbus inest fm locū motiuuz insit appetitus ꝛ fantasia vel rōnalis vel sensibilis: oīa hoͦ aialia poterunt moueri p fantasiā ꝛ appetitū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Considerandum aũt ꝛ de imꝑfectis: qd mouens est: quibus tactus solũ inest sensus: vtrũ contingat fantasiam inesse his: aut non: ꝛ concupiscentia. videt̃.n. letitia: ꝛ tristitia inesse: si autem hec: ꝛ concupiscentiam necesse. Fantasia aũt quomodo vtiqꝫ inerit: aut sicut mouetur indeterminate: ꝛ hec insunt quidem: indeterminate autez insunt.

¶ Mouet sp̃ãlr̃ qõnẽ de motu aĩalĩũ imꝑfectoꝝ qd sit ibi mouẽs: ꝛ quõ in eis hꝫ eẽ fanta°.d.ꝙ ꝯsiderãdũ aũt ẽ: ꝛ d̃ ipfectis aĩalib⁹ gdẽ ẽ mouẽs in eis qb⁹ aĩalib⁹ ipfectis iest solũ s̃sus tact⁹: vtrũ ꝯtigat fanta°: ꝛ ꝯcupiscẽtiã i esse his aut nõ: ꝛ subdit ꝙ vĩ.n. letitia vl̃ tristitia iee talib⁹ aĩalib⁹ si aũt h̃ ꝛ ꝯcupiscẽtiã neẽe ẽ eis ineẽ. ꝛ qꝛ h̃ nõ põt eẽ sine fan°. iõ dubitũ est quõ eis vtiqꝫ inerit fan°. ꝛ soluit ꝙ vt sic mouent̃ ideterminate ꝛ h̃ gde eis ideterminate isũt. ¶ Notandũ ãt ꝙ aĩalia ꝑfecta hñt fantasiã determiatã: qꝛ determinate apprehẽdũt locũ ad quẽ volũt fugere: si sentiãt aliqd nociuũ: vl̃ ad quẽ volũt ꝯcedere: si credũt aliqd ꝓficuũ: ꝛ non solũ ꝑ accñs: sic apes redeũtes ad domiciliũ ꝓpriuꝫ ex actuali exercitio in q existũt: sed ẽt ꝑ se aĩalia ꝑfcã hñt fantasiã talẽ determiatã: sꝫ aĩalia ĩꝑfecta ideteriatã hñt fantasiã. nã cũ punguntur retrahũt se vt fugiãt nociuũ: non ꝙ determiate apprehẽdãt aliquẽ locũ ad quẽ moueri volũt: q̃re sic̃ idetermiate mouent̃ sic indetermiatã habent fantasiã. ¶ Deinde cum dicit.

Cõ.57 ¶ Sensibilis quidẽ igit̃ fantasia sicut dcm̃ est: ꝛ alijs animalibus inest: deliberatiua autez in rõnalib⁹ inest: vtrũ.n. aget hoc: aut hoc: iaꝫ rõnis est opus: ꝛ necesse est vno mẽsurare: mai⁹.n. imitat̃: quare põt vnũ ex plurib⁹ fantasmatibus facere: ꝛ hec est causa eius: ꝙ opionem nõ putari hẽre: qm̃ eaꝫ que ex syllogismo non habꝫ: hec autem illam. ꝓpter qd̃ deliberatiuũ non habꝫ appetitus.

¶ Sp̃ãlr̃ descẽdit ad hoies quõ mouent̃ ꝑ fanta°ꝫ ꝛ appetitũ. ¶ Ad c⁹ euidẽtiã sciri dꝫ ꝙ vt dicebat̃ fantasia i hoibus differt a fãtasia alioꝝ aĩalĩũ: qꝛ in alijs aĩlib⁹ est soluꝫ fantasia s̃sibil. Sꝫ i hoib⁹ est fãtasia rõnal. ita ꝙ i eis sub fãtasia possum⁹ ꝯphẽdere rõnẽ: ꝛ itelꝫ. mouent̃.n. hoies nõ solũ ꝑ appetitũ ꝛ fãtasiã s̃sibilẽ: sꝫ ẽt mouent̃ ꝑ appetitũ ꝛ fãtasiã rõnalẽ. i. ꝑ appetitũ ꝛ rõnẽ. tria ḡ fac. nã p̃ ostẽdit quõ fãtasia in hoib⁹ differt a fãtasia in alijs aĩalib⁹. 2° declat quõ in hoib⁹ est mouẽs appetit⁹. 3° manifestat quõ in eis ẽ mouẽs rõ. 2° ibi. (Vicit aũt) 3° ibi (Scientificũ ãt) dic̃ ḡ: ꝙ s̃sibil gdẽ igit̃ fãtasia: sic̃ dcm̃ est: iest ꝛ in alijs aĩalib⁹ ab hoie: sꝫ deliberata fantasia. i. rõnabil est in aĩalib⁹ rõnalib⁹ tm̃. nã deliberare: vtrũ sit agẽdũ h̃ aut h̃ iã est rõnis op⁹. ꝛ neẽe est mesurare vno aliq̃. imitat̃.n. sic agẽs magis eligibile: q̃re sic agens põt ex plurib⁹ fantasmatib⁹ facere vnũ ꝓsyllꝫ: ꝛ subdit: ꝙ h̃ ẽ cã ei⁹ ꝙ aĩalia bruta n̄ opꝫ putari hẽre opionẽ: qm̃ brutũ nõ hꝫ eã rõnẽ que est ex syllõ sꝫ h̃. i. aĩalia rõalia illã supra rõnẽ hñt. ꝓꝑ qd̃ qꝛ aĩalia bruta nõ hñt talẽ rõnẽ: appetitus in eis nõ hꝫ deliberatiuum. ¶ Notandũ aũt ꝙ semꝑ fantasia: ꝛ rõ delibatiua accipit vnũ aliqd quo mensurat alia vt accipit deliberatiua rõ h̃ ꝑn°. maius bonũ ẽ magis eligendũ: quo ꝑn° accepto: si occurrãt ei aliq̃ duo bona mensurabit illo ꝑn° vtruꝫ illoꝝ bonoꝝ: ꝛ qd̃ credet magis bonuꝫ magis eliget: faciet ḡ ex plũb⁹ vnũ syllm: magis bonũ est magis eligibile: h̃ est magis bonũ: ḡ est magis eligẽdũ: ita ꝙ rõ in vno aliq̃ ꝑn° mẽsurabit oĩa eligibilia et appetitus imutabit̃: ꝛ desiderabit magis eligibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vincit aũt ꝛ mouet aliqñ deliberationẽ: aliquãdo aũt mouet seipm: sicut spera appetitus appetitũ: cũ incõtinẽtia fuerit: natura aũt spere que sursuꝫ principalior est: ꝛ mouet: vt tribus lationibus iam moueat̃.

¶ Ostẽdit quõ appetit⁹ sit mouẽs i hoib⁹. nã cũ i hoie sit duplex appetit⁹. s̃situ⁹. ꝛ itelli̇̃ua: h̃ mõ est appetit⁹ mouẽs in hoib⁹ inq̃ꝛ̃ã vn⁹ appetit⁹ vincit ꝛ trahit aliũ: sic̃ vna spera celestis mouet ꝛ trahit aliã. iõ ait ꝙ vincit autẽ aliqñ: ꝛ mouet appetit⁹ s̃situus deliberationẽ. i. appetuũ d̃liberatiuũ. aliqñ aũt eꝯ. h̃. i. appetit⁹ delibatiuus mouet ipꝫ sensitiuũ: ꝯtigit.n. aliqñ ꝙ appetit⁹ deliberatiuus seipm. i. per seipm mouet ipm sensitiuuꝫ: qꝛ sicut spera celestis mouet aliã sperã: sic appetit⁹ supior mouet appetitũ iferiorẽ: ꝛ h̃ cũ aliqs est in ꝯtinẽtia. i. in abstinẽtia. qꝛ ꝯtinet ꝛ abstinet: et sequit̃ ꝙ nã aũt spere que est sursuꝫ est ꝑ̇ncipalior ꝛ monet. ita vt trib⁹ lationibus moueat̃. ¶ Notãdũ aũt ꝙ nãliter semꝑ pars supior dꝫ esse ꝑ̇ncipalior: ꝛ dꝫ mouere inferiorẽ: sicut appet in celo: vbi semꝑ spera supior mouet iferiorẽ: nunqꝫ aũt iferior mouet supiorẽ. in hñtib⁹ ḡ aĩam bñ ordinatã reseruat̃ in eis ordo nãlis: ita ꝙ appetit⁹ intellectiuus ꝛ deliberatiuus mouet appetitũ s̃sitiuũ: sꝫ i hñtib⁹ aĩam ꝑuersam sensitiuũ mouet intellectiuũ.

Dubitaret forte aliqs quõ ꝯtingit trib⁹ lationib⁹ moueri: vtꝝ h̃ sit dictuꝫ de celo vel de hoie. ¶ Dõꝫ ꝙ de vtroqꝫ veꝝ est. nã spera iferior: vt qõlꝫ deferẽs corp⁹ planete saltẽ mouet̃ trib⁹ lationib⁹: qꝛ mouet̃ motu ꝑ̇mi mobilis motu octaue spere ꝛ motu ꝓꝓo: sic appetit⁹ nr̃ iferior s̃situus põt moueri trib⁹ latõib⁹ vel trib⁹ motib⁹: qꝛ põt moueri a rõne ab appetitu itellꝫ̃uo ꝛ a seipo: imo q̃tiescũqꝫ appetit⁹ iferior s̃situ⁹ mouet̃ sicut debet q̃si ꝯcurrũt ibi isti tres mot⁹: nã rõ mouebit appetitũ itellꝫ̃uũ. appetit⁹ itellꝫ̃uus mouebit s̃situũ: sꝫ mouebit̃ s̃sus appetitiuus ab itellꝫ̃uo ꝑut est apt⁹ nat⁹ moueri ab eo: q̃re ꝯcurret ibi triplex mot⁹. vꝫ. mot⁹ rõnis: motus appetit⁹ itellectiui: ꝛ ẽt mot⁹ ꝓꝑus appetit⁹ s̃sitiui: cuꝫ iste appetit⁹ mouet̃ a supiori appetitu ꝑut ẽ apt⁹ nat⁹ moueri ab illo. Intẽtio est ḡ ph̃i ꝙ in hñtib⁹ aĩam bñ ordinatam latões ꝛ mot⁹ existẽtes in eis assilant̃ latõib⁹ ꝛ motib⁹ i celo repertis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Scientificũ aũt nõ mouet: sed manet: qm̃ aũt hec gdẽ vl̃is existimatio ꝛ rõ: alia ꝟo ꝑticularis. hec gdẽ.n. dicit: ꝙ oꝫ talẽ tale agere: hec ãt ꝙ hoc gdẽ tale: ꝛ ego talis: iã hec mouet opio. nõ que vl̃is: aut vtraqꝫ: sed hec quidem q̇escẽs magis: hec autem non. Cõ.58.

¶ Ostendit quomodo ratio habet rationẽ mouendi: ꝛ est mouens in homine. ¶ Ad cuius euidentiã sciri debet: ꝙ quantũ ad p̃sens spectat triplex põt distigui ratio. videlꝫ speculatiua ꝛ practica: ꝛ h̃ duplex: vniuersalis. ꝛ particularis: ratio aute speculatiua non mouet. nec etiam directe ꝛ imediate mouet ratio practica vniuersalis: sed particularis. ideo ait. scientificũ autem. i. ratio speculatiua non mouet: sed manet: quia non imperat aliquid fugiendum: nec ꝓsequẽdum: ꝛ subdit: quoniam aũt h̃ quidem estimatio ꝛ ratio practica est vniuersalis: alia vero particularis: h̃ quidem. i. de est ratio practica vniuersalis dicit ꝙ oportet talẽ ꝛ tale agere: vt puta pater honorandus est: regi est obediendum. hec autem. i. ratio practica particularis dicit: ꝙ h̃ gdẽ est tale: ꝛ ego talis: vt puta. vt h̃ est meus pr̃: ꝛ ego sũ suus filius. h̃ est meus rex: ꝛ ego sum suus subdit⁹: ꝛ qꝛ sic

est: hec opio pticularis mouet: nõ aũt sic mouet que ẽ vlis: qr mot⁹ ⁊ opatões sunt circa pticularia: nõ ḡ directe ⁊ imediate mouet vlis rõ practica: aut si mouet vtraq₃ taz vlis q̄s pticularis; sed tñ h̄ gdem .a. vlis est magis q̄escẽs. h̄ aũt .i. pticularis nõ est sic q̄escẽs: sed est magis mouẽs. ¶ Notandũ aũt q̄ sicut fiunt sylli in speculabilib⁹: sic fiunt in opabilib⁹. formabit ḡ rõ practica talez sylim. cuil₃ regi est obediẽdũ. hic est rex: ḡ est ei obediẽdũ: q̄diu ḡ stat in hac ppõne vli: q̄ cuil₃ regi est obediẽdũ: nõ mouemur ad agẽdum. Sed qñ addit ei ppõ pticularis. h̄ est rex. mouemur ad agẽdũ ⁊ ad obediẽdũ: si ḡ vlis ppõ nõ mouet nisi addatur ei pticularis: pticularis ppõ vel rõ est illa que directe ⁊ imediate mouet. ¶ Notãdũ ẽt q̄ qr actões sunt pticulariũ: ⁊ qr estimatio particlaris magis directe: ⁊ imediate mouet dato q̄ qs nõ erret circa estimatiõe vlem. sed ex passione vel aliq̄ alio mõ erret: circa pticularẽ ↄtingit ips₃ peccare ⁊ male agere: vt declarati h₃ in .7° ethy.

Cõ. 59.

Vegetabilem qdẽ igit̃ aĩam necesse ẽ hẽre omne qd̃cũq₃ viuit: ⁊ h₃ aĩam a generatione vsq₃ in corruptionẽ: necesse est .n. qd̃ gñat̃ augmentũ hẽre: ⁊ statũ ⁊ decremẽtũ: hoc aũt sine alimẽto ẽ ipossibile: necesse igit̃ inesse vegetabilẽ potẽtiam in omnib⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹.

¶ Postq̄ ph̃s determiãuit de oĩb⁹ ptib⁹ potẽtialib⁹ aĩe siue de oĩb⁹ potẽtys ei⁹. In pte ista cõparat h̄s po^as ad seinuicem. cõparat .n. vegetatiuũ ad sensitiuũ: oĩs vegetatiuuz esse cõius ⁊ vlius sensitiuo. qr vegetatiuũ repit̃ in oĩb⁹ viuentib⁹: sensitiuũ vo nõ repit̃ in oĩb⁹ viuẽtib⁹. Sz in oĩb⁹ aĩalib⁹. tria ḡ facit. nã p̄ oñdit q̄ vegetatiuũ repit̃ in oĩb⁹ viuẽtib⁹. 2° declarat q̄ sensitiuũ nõ repit̃ in oĩb⁹ viuẽtib⁹. 3° manifestat q̄ sensitiuũ repit̃ in oĩb⁹ aĩalib⁹. 2ª ibi. (Sensuz aũt) 3ª ibi. (Aĩal aũt) dicit ḡ: q̄ vegetabilẽ qdem igit̃ aĩam necesse est hẽre oẽ qd̃cũq₃ viuit: ⁊ aĩam huius vegetabilẽ h₃ a gñatõe vsq₃ ad corruptionẽ: qr qd̃ gñat̃ necesse ẽ hẽre aug^m statũ ⁊ decremẽtũ h̄ aũt nõ sunt sine alimẽto. tũc ḡ supplẽda est rõ: q̄ si alimẽto vti ptinet ad aĩam vegetatiuã: ⁊ oĩa viuẽtia q̄diu viuũt siue hẽant augmẽtũ: siue statũ: siue decremẽtũ idigẽt alimẽto. ḡ oĩa viuentia q̄diu viuunt indigẽt anima vegetatiua.

Dubitaret forte aliqs: vtrũ in viuẽtib⁹ sit dare statum: ⁊ vr̃ q̄ nõ: qr calor nãlis semp depascit humidũ radicale: vel ḡ calor ille fortis est: ⁊ tũc plus restaurat q̄ deꝑdat: ⁊ est ibi augmẽtũ vl̃ nõ est fortis: ⁊ tũc minus restaurat q̄ deꝑdat: ⁊ est ibi decrementũ ⁊ qr iter fortẽ ⁊ nõ fortẽ nõ est dare mediũ. ḡ totum tp̃s vite oĩuz viuẽtiũ vel ptinet ad augm̃tũ vl̃ ad decremẽtũ: ⁊ nõ est ibi dare me^m. ¶ P̃. si eẽt ibi dare statũ q̄ tãtũ restauraret q̃tũ deꝑderet vocet̃ illd̃ tp̃s q̄diu durat stat⁹ .a. ḡ in fine hui⁹ tp̃is .a. nõ erit debilior calor nãlis q̃ i p̃n° cũ semp in toto illo tp̃e tãta sit facta restauratio q̃nta deꝑditio. ḡ q̄ rõne in p̃n° huius tp̃is .a. nõ decrescebat aĩal vel qd̃cũq₃ aliud viuẽs: pari rõne nõ decresceret in fine illius tp̃is. imo si per vnã diẽ duraret tp̃s stat⁹ nunq̃ decresceret aĩal vel qd̃cũq₃ aliud viuẽs: qr hoc pasito semp par rõ ess₃ de fine illi⁹ diei et de p̃n° q̃re siue i p̃n° illi⁹ poterat stare per vnã diẽ q̄ nõ decresceret: ḡ ⁊ in fine illi⁹ diei stabit per vnã diẽ q̄ nõ decresceret: ⁊ pari rõne in fine illi⁹ alterius diei stabit p aliã diẽ q̄ nõ decrescet: ⁊ ita in ĩfinitũ. ḡ nunq̃ decresceret aĩal: si p aliqd̃ tp̃s q̃tũcũq₃ pauũ esset in statu. ¶ Dõz q̄ q̄diu ossa sunt tenera: ⁊ q̄diu calor nãlis est fortis sensibilr̃ augmentat̃ aĩal: deficiẽte vo calore nãli cuz sensibilr̃ decrescit aĩal vel qd̃cũq₃ aliud viuẽs dr̃ eẽ tp̃s decremẽti: qñ aũt nõ est sensibile augmẽtũ: nec sensibile decremẽtũ dr̃ esse tp̃s stat⁹. Arg° ḡ pcedebant q̄ non erat dare tp̃s stat⁹: qr nõ erat p se dare tp̃s: in quo nõ esset vel aliq̄le augmẽtũ vel aliq̄le decremẽtũ: nos aũt nõ accipimus tp̃s stat⁹ pro priuatione cuiuslib₃ augmẽti vl̃ decrementi: sed dicimus eẽ statũ: qñ aĩal sensibilr̃ nec augm̃tat̃ nec decrescit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sensum aũt non necesse in omnibus viuẽtibus: neq₃ eni₃ quorũcũq₃ simplex corpus ↄtingit habere tactũ: neq₃ sine hoc possibile est eẽ nullum animal: neq₃ quecunq₃ non susceptiua specierum sine materia. Cõ. 60

¶ Oñdit q̄ nõ oĩa viuẽtia hñt sensum. d. sensuz aũt nõ necesse est inẽ oĩb⁹ viuẽtib⁹: ⁊ multo magis nõ iest nõ viuẽtib⁹: qr nõ iest eĩtis hñtib⁹ corp⁹ simplex: nec iest alys mixtis vt lapidib⁹ ⁊ ceteris h̄₃. in qb⁹ nimis dñat̃ terra. iõ subdit: q̄ nec .n. quorũcũq₃ est corp⁹ simplex ↄtingit hẽre tactũ neq₃ sine h̄ .i. sine tactu poẽ est eẽ nulluz aĩal: nec poẽ est eẽ aliquẽ sensum. ḡ sensus nõ iest hñtib⁹ corp⁹ simplex: nec hñt sensuz q̄cũq₃ nõ sũt susceptiua speꝫ sine mã. i. q̄cũq₃ sũt nimis terrestria: vt lapides ⁊ h̄ₒ cetera. ¶ Notãdũ aũt q̄ p h̄ vba innuit tria eẽ gñã nõ hñtiũ sensuz. nã sensuz non hñt q̄dã viuẽtia vt plãte. 2° sensuz nõ hñt hñtia corp⁹ simplex vt eĩta. 3° nõ hñt alia mixta q̄ sunt nimis terrestria vt lapidem ⁊ cetera talia. ¶ Notãdũ ẽt q̄ vna est cõis rõ: q̃re oĩbus talib⁹ nõ iest sensus. nã talib⁹ nõ põt iesse sensus tactus. nã tact⁹ est media pportio q̃litatũ tãgibiliũ. In oĩb⁹ aũt talib⁹ sunt q̃litates tãgibiles quodãmõ extreme .⁊ nõ sũt hñ redacte ad mediũ. iõ in ipsis nõ reꝑiat̃ tact⁹: ⁊ p ↄñs nullus alius sensus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Animal aũt necesse sensum hẽre: si nihil frustra facit natura: ppter aliqd .n. oĩa que sũt natura subsistũt: aut coĩcidẽtia sunt coꝝ que sunt ppter aliqd. Si igit̃ omne pcessiuũ corpus nõ h₃ sensum corrũpet̃ vtiq₃: ⁊ ad finẽ nõ vtiq₃ veniet qui est nature opus: quõ enim alet̃: manẽtibus qdẽ .n. existit nutrimentum eo in loco vbi nata sunt quo nutriri possunt suapte natura.

¶ Oñdit q̄ in oĩb⁹ aĩalib⁹ h₃ eẽ sensus circa qd̃ duo fac: qr p̄ oñdit h̄ de oĩb⁹ aĩalib⁹ q̄ mouent̃ motu pgressiuo. 2° oñdit h̄ de oĩb⁹ aĩalib⁹ simplr̃ ibi. (At vo si sensũ) circa p̄^m duo fac. qr p̄ fac qd̃ dcm̃ ẽ. 2° remouz q̄dã cauillationẽ poẽz fieri circa ptacta ibi. (Nõ põt ãt) dic ḡ. q̄ necẽ ẽ ãt al' hẽre sensuz. si nã nihil frustra fac. nã pp aliqd. i. pp aliquẽ finẽ sũt oĩa q̄ nã subsistũt; aut sunt ↄñã coꝝ q̄ sunt: pp aliqd. i. pp finẽ. si igr̃ nõ h₃ sensitiuũ oẽ corp⁹ pcessiuũ corrũpet̃ vtiq₃: ⁊ nõ veniet ad finẽ q̄ ẽ nãe op⁹. nã quõ alet̃ .i. quõ ibit ad alim̃tuz corp⁹ aĩal' pcessiuũ nisi hẽret sensiuũ: s₃ de manẽtib⁹ est alia rõ. iõ subdit q̄ manẽtib⁹ qdẽ .n. existit in loco sue generationis vbi nata sũt nutriri. ¶ Nõn^m ãt q̄ oĩa q̄ sũt nã vl̃ sũt pp finẽ sic mẽbra aĩal' q̄ sũt pp aliq̄s opõne vl̃ sũt accñtia ↄñã ad ea q̄ sũt pp finẽ sic pili: ⁊ alie suꝑfluitates q̄ accñt ex necẽitate mãe: vl̃ ex aliq̄ suꝑfluitate ei⁹. ¶ Nõn^m ẽt q̄ a nã datũ fuit ali corp⁹ pcessiuũ: vt a remotis possit sibi q̃rere cibũ. igr̃ si hẽs tale corp⁹ nõ sentiret cũ oporteat ip₃ discurrere huc ⁊ illuc ⁊ nõ sentiret cũ obuiaret corruptiuo: ⁊ ita ẽ facili corrũpet̃: pp qd̃ nõ pueniret ad finẽ q̄ ẽ nãe op⁹ vl̃ nõ pueniret ad finẽ illũ quẽ ordiauit nã sibi. q̃re frustra eẽt tale corp⁹. formet̃ ḡ sic rõ: si al' hñs corp⁹ pcessiuũ careret sensu frustra eẽnt mẽbra ei⁹: ⁊ frustra eẽt corp⁹ ip̃i⁹: s₃ h̄ ẽ ipoẽ: qr nã nil fac frustra. ḡ ⁊c. ¶ Nõn^m ẽt q̄ alia manẽtia ex qb⁹ sũt apta nata nutriri hñt i loco sue gñatõis: ita q̄ nõ idigẽt discurrere pp cibũ: q̃re rõ facta q̄ alia hñt sensũ nõ arguit ẽ aĩalib⁹ manẽtib⁹: s₃ ẽ alys pcessiuis. Deĩn cũ dic.

Cō. 61. ¶ Nō potest autem corpus habere quidē animam: & intellectum discretiuum: sensum autē nō habere non mansiuum existens: generabile autem. At vero neq; ingenerabile: quare enim nō habebit: aut enim anime melius: aut corpori. nūc autem neutrum est: hoc quidem nō magis intelliget: hoc autem nihil erit magis ꝓpter

Cō. 62. illud. ¶ Nullum ergo habet animā corpus nō manens sine sensu.

¶ Remouet quādam cauillationē possibilē fieri circa predicta. dixerat. n. ꝙ aial habens corpus ꝓcessiuum indiget sensu: vt possit vitare corruptionem. circa qḋ posset augeri cauillatio ꝙ aial habēs corpus ꝓcessiuū pōt habere intellm sine sensu: ita ꝙ p intellm absq; sensu poterit aiā corruptiua vitare: ad hanc autē cauillationē remouendā ait ꝙ nō pōt autē corpus hr̄e quidem aiam & itellectuz discretiuū: sensuz autē nō habere: & h̄ dico si illud corpus nō mansiuum. i. si illud corpus ꝓcessiuum: qr de tali est nūc sermo. existens. sit aūt generabile. at vero: nec si sit igenerabile. q̄si dicat. ꝙ siue ponatur generabile siue igenerabile corpus aialis ꝓcessiuum si hz intellectum opz ꝙ habeat sensitiuū. & subdit cām huius dicens: quare aūt tale corpus habens intellectum non habeat sensum. aut enim h̄ erit melius anime aut melius corpori. neutrum autem nunc est: qr h̄ quidē. s. anime non magis intelliget. hoc autem. i. corpus nihil magis erit ꝓpter illud. i. ꝓpter carentiam sensus: & qr nec est melius corpori nec est melius anime ponere corpus ꝓcessiuum habere aiam itellectiuā sine sensu: ideo ꝯcludit ꝙ nullum igit̄ corpus non mansiuum. i. processiuuz hz animaz intellectiuam sine sensu.

Dubitaret forte aliquis. qr videt̄ Aristo. sententia esse falsa. vz. ꝙ taz corpus aiatum generabile q̄z ingenerabile si hz intellectū hz sensum: qr nullū corpus aiatuz est ingenerabile: nisi corpus supercaeleste: sed aia celi sic habet intellectum ꝙ nō habet sensum. vnde ꝯmenta. supra. 12. metaph̄ sup illo caplo. mouet aūt sicut desideratū. ait ꝙ manifestū est corpora celestia esse animata: & nō habēt de virtutibus aīe nisi intellectiuā & desideratiuā. ¶ Dōz ꝙ nō est itentio Aristo. loqui hic de corporibus supercelestibus. sz loquit̄ ꝓpter opinionem platonis qui posuit ꝙ aīa itellectiua ꝯiungebat̄ huic corpori mālī & grosso mediāte alio corpore subtiliori & simpliciori: qḋ corpus subtile & simplex dicebat esse igenerabile & icorruptibile: mouebat̄ forte plato hoc motiuo: qr semper forma dz esse ꝓportionata māe & aīa corpori: quare si anima itellectiua est icorruptibilis: oportet ꝙ habeat corpus incorruptibile. dato ḡ ꝙ vera esset positio platonis ꝙ anime intellectiua haberet suum corpus subtile & incorruptibile: mediante quo coniungeretur huic corpori grosso & corruptibili: oporteret illud corpus incorruptibile habere etiam sensum: qr nihil est in spera actiuorum & passiuorum qḋ non sit corpus tāgibile: & quantu tale corpus est magis ꝓportionatum anime: tanto magis est media ꝓportio tangibilium: & per ꝯsequens in ea magis reseruatur sensus tactus: quare sicut corpus humanuz corruptibile: qr magis est ꝓportionatuz anime intellectiue q̄z corpus bruti habz meliorem tactum: & in eo magis reseruatur sensus tactus q̄z in aliꝫ corporibus brutorū. sic quia illud corpus subtile mediante quo anima intellectiua coniungeretur huic corpori grosso: esset magis ꝓportionatum anime intellectiue q̄z hoc corpus corruptibile: haberet meliorem tactum: & in eo magis reseruaretur media ratio tangibilium & bonitas tactus & nobilitas complexiōis q̄z in hoc corpore corruptibili. ergo corpus cōiunctum anime intellectiue siue sit corruptibile: sicut est corpus grossum siue sit ingenerabile & icorruptibile: sicut est illud corpus subtile de quo loquebatur plato: opz ꝙ si hz intellectuz ꝙ habeat etiaz sensuz: qḋ declarare volebamus.

Ulterius forte dubitaret aliquis. quia videtur opinio platonis vera fuisse. naz si materia est ꝓpter formam & corpus est ꝓpter animam: videtur ꝙ anime incorruptibili debeatur corpus incorruptibile: vel aliter anima & corpus essent improportionata. ¶ Dicenduz ꝙ semper actus & potentia in rebus naturalibus sunt proportionata siue ille actus & illa potentia sumātur respectu esse: vt apparet in materia & forma siue sumātur respectu agere: vt apparet in agente & patiēte. hoc tamē nō obstante pōt a causa necessaria & incorruptibili progredi effectus contingens & corruptibilis: & forme icorruptibili potest cōiungi corpus corruptibile: nec oportet ꝓpter hoc ꝙ anime intellectiue que est icorruptibilis debitus corpus incorruptibile. videmus enim ꝙ motus solis est necessarius: & nō potest impediri: & tamen ex tali motu causatur pullulatio plante que impediri potest. Sed hoc ideo contingit: quia virtus solis non causat pullulationem plante nisi mediante virtute pullulatiua: & quia v̄tus illa pullulatiua in actu potest impediri. sequitur etiam ꝙ pullulatio impediri potest. sic quia anima intellectiua coniungitur corpori organizato & disposito: & illa dispositio est educta de potētia materie & pot est tolli: sequitur ꝙ etiaz anima intellectiua quātūcūq; incorruptibilis potest separari a corpore: & corpus illud potest corrumpi nam sicut a causa necessaria potest progredi effectus contingens medianre aliqua causa non necessaria. Sic anima incorruptibilis potest cōiungi corpori corruptibili: si coniungatur ei mediante dispositione corruptibili. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero si habet sensuz necesse est corpus eē: aut simplex: aut mixtum. Impossibile autē est esse simplex: tactum enim nō haberet: est autem necesse hunc habere.

¶ Probat vl̄r ꝙ oē aial hz sensuz: qr de necītate hz sensū tactus. circa qḋ duo fac. qr p̄ ꝓponit qḋ itēdit. 2°. ꝓbat qḋ dixerat ibi. (Hoc aūt ex his.) dic ḡ. at vō si sensuz hz aial: necē ē corp° eē aut simplex aut mixtū. ipoſe ē aūt corpus aīalis esse simplex: qr h̄ posito tactū nō haberet: sed necē est aial habere hunc. i. habere tactuz. ¶ Deide cū dic̄.

Cō. 63. ¶ Hoc autem ex his manifestum. Quoniā enī animal corpus aīatum est: corpus autez omne tangibile: tangibile autez quod sensibile tactu: necesse est & animal corpus tactiuuz esse si debet saluari animal. Alij enim sensus per altera sentiunt: vt olphatus: visus: auditus. Tactus autem nisi habeat sensum non poterit hec quidem fugere: illa autem accipere: si vero hoc impossibile est saluari aial: ꝓpter quod & gustus est sicut tactus quidam. alimēti. n. sensus ē. alimētum autē corpus tangi possibile.

¶ Probat qḋ dixerat & 2. fac̄ fz ꝙ 2. dixerat. dixerat. n. ꝙ necē ē aial hr̄e hūc sensuz. i. hr̄e sensū tact°: & ꝙ ipoſe ē corp° ei° eē simplex. p° ḡ ꝓbat qḋ necē ē oē aial hr̄e sēsū tact°. 2°. ostēdit ꝙ ipoſe ē corp° alicḋ aial̄ eē simplex ibi (Ex aūt ipoſe sit simplex.) circa p̄m tria fac̄. qr p̄ ostēdit ꝙ s̄sus tact°: & etiā gustus īnecītuz ē qdā tact° sunt necīj aiali. scḋo declarat ꝙ alia sensibilia non requirunt̄ ad nutrimentū aialis nec ad augmentum eius. tertio ex his que dixerat concludit ꝙ hi duo sensus. vz. gustus & tactus sunt necessarij: alij vero

nō sunt necij. scōa ibi. ¶ Sonus aūt τ color.) 3ª ibi. ¶ Hi qdē igitur.) dicit ḡ. φ hoc aūt. vz. φ oē aial habeat de necītate sensuʒ tactus ex his manifestari pōt. qm̄. n. aial est corpus aiatum. corpus aūt oē tale ē tāgibile τ est gd sensibile tactu. i. sm̄ tactū: τ qr sic est necē est aial eē corpus tactiuū. i. hr̄e sensuʒ tactus: si dʒ saluari aial. nā alij sensus sentiunt p media alteria. i. extnea: vt olphatus visus: auditus. iō sm̄ eos nō corrūpit aial. Sʒ qlitates tāgibiles excellētes corrūpūt aial. iō nisi aial haberet sensuʒ tactus nō posset vitare qlitates tāgibiles corruptiuas: τ pseq pficuas. corrūperet̄ enī τ nō posset saluari: hoc ē ḡ qd ait φ nisi aūt aial hēat sensuʒ tactus nō poterit qdē fugere hoc. i. fugere corruptiuuʒ: τ accipe vō alia. i. accipe pficua. si vō sic se hʒ hoc nō possibile erit saluari aial. necius est ḡ tactus aiali: τ p ɔn̄s necius est ei gustus: qr gustus est gdaʒ tactus: τ alimētū est qddā tāgibile: iō seqt̄ ppter qd τ gustus est sup necius: qr est sic gdā tactus alimēti. alimētū aūt est corpus tāgi possibile. i. est sic qddā corpus tāgibile. ¶ Notādū aūt φ si corpus aialis non esset corpus tangibile τ nō posset ledi a qlitatibus tāgibilibus forte nō īdigeremus ponere in aiali sensum tactus. ¶ Sed qr aial haberet corpus tāgibile: qd pōt corrumpi a qlitatibus tangibilibus: ad hoc φ aial possit vitare corruptiua: τ ad hoc φ possit saluari fuit ei necius sensus tactus. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 64. ¶ **Sonus aūt: τ color: τ odor nō alunt: neqʒ faciunt augmentum: neqʒ decrementū: quare necesse est τ gustum tactum esse quendā: qr tangibilis τ vegetatiui sensus est.**

¶ Ostēdit φ alia sensibilia nō regruntur ad alimentū nec ad augmētū aialis: τ p ɔn̄s nō corrūpūt nec saluāt aial. iō ait φ sonus aūt τ color: τ odor nō alunt aial. nec faciūt augmētū nec decremētū: p se. n. loqndo ppter hoc φ cibus sit bene sonorus vel sit hoc colore vel illo coloratus, vel hoc odore vel illo affectus. nō pp hoc magis nutrit vel magis augmētat. tactus ḡ ē sensus alimēti: τ ēt gustus īqtū ē qdā tactus: iō ait. q̄re τ gustū necesse ē tactū quedā eē qr gustus ē sensus tāgibilis τ vegetatiui. i. ē sēsus alimēti q regrit̄ ad hoc φ aial vegetet̄. τ ad hoc φ alat̄: τ φ tāgat alimēta. ¶ Deīn cū dic.

¶ **Hi quideʒ igit̄ necessarij sunt aiali: quo τ manifestū: φ non possibile sine tactu aial esse. Alij autem ppter bonum τ generi aialium iam nō cuicunqʒ: sʒ quibusdam: vt pcessiuo necesse inesse. Si enim debet saluari non solum oʒ tactū sentire: sed τ de longe.**

¶ Ōndit φ sensus gustus τ tactus sunt necij aiali. alij vō sensus p qs a lōge sentimus sensibilia nō sūt necij: sʒ ad bñ esse. circa qd duo fac. qr p̄ fac qd dcm̄ ē. 2ª ōndit quō p alios sensus a lōge τ p mediū sentimus sensibilia ibi. ¶ Hoc āt erit.) Dic ḡ. hi qdē igit̄ sensus. vz. tactus τ gustus necij sunt aiali q̄. i. pp qd τ manifestū ē φ nō pōle sine tactu eē aial: nec etiā sine gustu: īqtū gustus ē qdaʒ tactus. alij aūt sensus sūt pp bonū. i. pp bñ eē: τ iaʒ nō cuilibʒ generi aialiū necē ē inesse alios sensus: sʒ necesse est eos īesse qbusdā aialibus: vt aiali pcessiuo: qr si oʒ saluari aial pcessiuū nō soluʒ oʒ sentire tactu. i. tangēdo: sʒ ēt de lōge. ¶ Notādū aūt φ vt ps p habita aial pcessiuū nō hʒ oīa necīa ad suū alimētū. Ideo indiget alijs sensibus ad hoc φ de lōge τ a remotis possit sibi querere cibum. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 65. ¶ **Hoc autem erit si per mediuʒ sensitiuum fuerit: eo φ τ illud quidem a sensibili patiatur: τ moueatur ipsum ab illo.**

¶ Ōndit quō alij sensus fiāt de lōge: qr fiūt p mediū. circa qd duo fac. qr p̄ facit qd dcm̄ ē. 2ª qd dixerat manifestat p simile ibi. ¶ Sic. n. mouēs.) cōtinuet̄ aūt sic. dcm̄ ē φ necīarij sunt alij sensus aiali pcessiuo: vt possit sentire de longe: hoc aūt erit. i. tūc fiet sensus de lōge. si fuerit sensitiuū p mediū: eo φ id qdē. i. mediū patit̄ τ mouet̄ a sensibili. ipʒ aūt organū sensus patit̄ τ mouet̄ ab illo. i. a medio. nā hoc modo fit sensus a longe: qr sensibile imutat mediū: τ mediuʒ imutat organuʒ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Sicut eñi mouēs sm̄ locuʒ vsqʒ alicubi pmutare facit: τ depellēs alterū fac vt pellat: τ est p mediū motus: τ primū qdē mouēs depellit: τ nō depellit̄: vltimū aūt solū depellit̄: τ nō depellit: mediū aūt vtraqʒ: multa aūt media.**

¶ Qd dixerat māifestat p simile. circa qd tria fac. qr p̄mo declarat p simile in motu locali. 2ª in motu alteratiōis. 3ª ex his q̄ dixerat ōndit falsaʒ fuisse opinionē platonis. d. visum fieri extramittēdo nō ītus suscipiendo. 2ª ibi. ¶ Sic in alteratiōe.) 3ª ibi. ¶ Un̄ τ de repcussiōe.) dicit ḡ. φ sic eniʒ mouens sm̄ locū facit pmutari vsqʒ alicubi. i. vsqʒ ad aliquē locū: τ depellēs alterū facit: vt ipm̄ alterū pulsum depellat. τ e motus hō p mediū: ita φ p̄mū depellit 2m: τ mediātē scdō depellit tertiū. quo posito habebunt se illa hoc mō. qr p̄mus qdem mouēs depellit: τ nō depellit̄: vltimuʒ aūt solū depellit̄ τ nō depellit: meduʒ aūt hʒ vtraqʒ. i. depellit τ depellit̄. multa aūt media sup. si fuerint hoc qdeʒ cōtinget φ qdlibet illoꝝ hēbit vtraqʒ. depellit. n. τ depellit̄. ¶ Notandū aūt φ phs vult p ea que vidim⁹ in motu locali declarare que fiunt in sensu. nam sicut si in motu locali p̄mū depellit scdʒ: τ scdʒ depellit tertiū: ē ibi aliqd depellēs tm̄: vt p̄mū: aliqd qdē depulsuʒ tm̄: vt vltimū: aliqd depellens τ depulsuʒ: vt mediū: sic qr sensibile alterat medium: meduʒ aūt alteratū τ imutatuʒ imutat organuʒ: ē ibi aliqd imutās tm̄: vt obm̄ sensibile: aliqd imutatuʒ tm̄: vt organū: aliqd qd ē imutās τ imutatū: vt meᵐ qd imutat organū: τ imutat̄ ab obo. ¶ Nōnᵐ ēt φ hoc idē eēt si fieret hoc p plura media: vt si qs existēs in aere videret denariuʒ in aqua: color existēs in denario p̄mo imutaret aquā. τ aq̄ immutata imutaret aerē: aer vō imutatus imutaret oculū. denarius ḡ imutaret tm̄: oculus vō imutaretur tm̄. aer vō τ aq̄ imutarent τ imutarent̄. nā aqua imutaretur a denario et imutaret aerē. Aer vō imutaret̄ ab aq̄ τ imutaret oculuʒ. ¶ Notādū ēt φ ideo phs addit φ idē cōtingeret: si eēnt plura media. qr si voluimus facere vim de exemplo: possemus dicere φ oculus nō se hʒ vt imutatus tantū. imo oculus imutatus hʒ imutare sensum cōem. sʒ hoc nō facit difficultatem in facto: nec est curādū in hac pte de exemplo: qr oʒ deuenire qd aliquā potētiā q̄ sit imutata tm̄: que nō imutet vlteriorē sensuʒ vel vlteriorē potētiā. illa vō potētia se hēbit vt vltimū qr erit imutata tm̄. obm̄ vō sensibile se hēbit vt p̄mū: qr erit imutans tm̄. cetera vō se hēbūt vt media qr erūt imutātia τ imutata. ¶ Deīde cū dicit.

¶ **Sic τ in alteratione: praeter φ vnuʒ manens in eodem loco alterat: vt si in ceram tinxerit aliquis vsqʒ ad id mota est: vsquequo tīxit: lapis autem nihil: sʒ aqua: vsquequo pcul. aer autem ad pluriūuʒ mouetur: τ facit: τ patitur. si maneat τ vnus sit.**

¶ Ostēdit hoc idē vō. sicut in alteratiōe ɔtingit sup. sicut in motu locali vel sicut in motu pulsus pter φ vnū τ idem manēs in eodē loco alterat: nō tm̄ vnū τ idē manēs in eodē loco pellit: qr oʒ pellēs moueri aliq̄. sʒ locū: vt si cerā aliqs tīxerit vel aliqd in ea īpmeret vel liq̄faceret eā mota ē cera vsqʒ ad id. i. vsqʒ ad illū terminū vsqʒ q̄ tinxit. i. vsqʒquo imutauit eam. lapis aūt nihil. i. lapis nō est susceptibilis talis impressiōis: sicut cera: eo φ sit durior. ¶ Sʒ aq̄ q̄ ē melior vsqʒ

quo ꝓcul.i.multo magis est susceptibilis talis impressiõis. aer aũt qꝛ adhuc rarior est ꝛ passibilior ad plimũ.i.multo magis ꝛ facit mouere.i. facit qꝺ vna pars aeris moueat aliã ꝛ patiã vna ꝑs ab alia si maneat ꝛ sit vn⁹.i.cõtinu⁹.qꝛ si discõtinuaret aer:ꝑꝑ obstacula iterposita:tũc illa obstacula ipedirent:ne vna ꝑs moueret aliã.sꝫ qñ manet vnus cõtinu⁹ ꝑꝑ hoc ꝙ valde passibilis est de facili immutaꝛ: ꝛ plimũ ꝓcul ꝛ a remotis ꝑtes aeris se imutãt adinuicem. ❡ Nõn⁹ aũt ꝙ siga tingeret cerã vel alteraret ipaꝫ aliq̃ alteratiõe:alteraret ipaꝫ vsqꝫ ad aliquẽ terminũ:ita ꝙ ꝑs ꝑmo alterata alteraret scdaꝫ.esset ḡ ibi aliqd alteratũ tãtuꝫ.vt ꝑs vltimo alterata ꝛ aliqd tm̃ alterãs:vt pmũ alterans:ꝛ aliq̃ q̃ hñt vtrũqꝫ: vt itermedia.ḡ silr est de alteratiõe ꝛ de imutatõe fcã a sensibili:ꝛ de motu locali.qꝛ in oib⁹ his ẽ dar aliqd qꝺ imutat tm̃ ꝛ aliqd qꝺ imutaꝛ tm̃ ꝛ mediũ vel media:qꝺ hꝫ vel q̃ hñt vtrũqꝫ. ❡ Nõn⁹ ẽt ꝙ si cera alteraꝛ vsqꝫ ad aliquẽ terminũ aer ꝛ aq̃ q̃ sant passibiliora ꝙ cera multo magis poterũt imutari ab obo sensibili.vsqꝫ ad aliquẽ terminũ ꝛ vsqꝫ ad organũ visus.obꝫ ḡ sensibile multiplicabit spẽm suã ꝑ aerẽ vel ꝑ aquã vł ꝑ aliqꝺ aliud mediũ vsqꝫ ad organũ visus ꝛ ꝑ hꝫ media ipm met silitudinẽ suã in visu ꝛ fiet visio. ❡ Deinde cũ dic.

❡ Unde ꝛ de repercussiõe est melius: ꝙ visuꝫ egrediẽtem repercuti aerem:pati a figura:ꝛ colore:vsquequo quidẽ sit vnus. In leni autẽ est vnus:propter quod iterum hic visum mouebit. Sicut vtiqꝫ si in cera sigillum ingrederetur:vsque ad finem.

❡ Ex his q̃ dixerat ostdit opinionẽ platonis fuisse falsã dicẽs.vnde ꝛ de repcussiõe visus quã posuit plo dicẽs radios ꝓgredi vsqꝫ ad reꝫ visaꝫ:ꝛ inde radios repcuti ad oculũ ꝛ fieri visionẽ meli⁹ est aerẽ pati a figura ꝛ colore vsqꝫ quo qdem sit visus.i.fiat visio ꝙ visuꝫ.i. radiũ visibileꝫ egredienteꝫ ab oculo repcuti.vt ponebat plato: ꝛ subdit ꝙ in aere aũt leni.i.plano ẽ vn⁹ sup̃ple aer ꝯtinu⁹ mot⁹ ab oĉlo ꝭsibili:ꝑꝑ h ꝙ dic.vꝫ.aer mot⁹ iterũ mouebit visũ sic vtiqꝫ si cerã sigillũ igrederet vsqꝫ ad fineꝫ.i. vsqꝫ ad vltimas ꝑtes cere. ❡ Nõn⁹ ãt ꝙ nisi aer sit plan⁹ ꝛ ꝯtin⁹ ipediꝛ ne imuteꝛ ab obo sensibili.oꝫ ergo suﬀiciẽ aeris eẽ planã:et nõ discõtiuatã ꝑ obstacla aliq̃.ad h qꝺ ab obo ꝭsibili fiat multiplicatio vsqꝫ ad sensũ. ❡ Nõn⁹ ẽt ꝙ sic sigillũ igrediẽs cerã ipmit silitudinẽ suã in cerã vsqꝫ ad vltimã ꝑtẽ cere:sic obm ꝭsibile multiplicat spẽꝫ suã vsqꝫ ad oculuꝫ:ꝛ vsqꝫ ad vltimas partes aeris que cõtinuanꝛ cũ oculo,ꝛ h modo suscipiꝛ species in visu ꝛ fit visio.

Dubitaret forte aliqs.q̃re nõ videm⁹ ꝑ egressum radioꝝ ab oculo: vt posuit plato. ❡ Dõm qꝺlibꝫ agẽs agit ꝑ suã formã.sic ḡ oportꝫ ꝙ itellect⁹ iformeꝛ spẽ itelligibili.ad h ꝙ itelligat:sic oꝫ ꝙ oculus iformeꝛ spẽ visibili ad h ꝙ videat:sꝫ ꝑꝑ regressuꝫ radioꝝ ab oculo nulla spẽs ipmiꝛ i oculo:oꝫ itaqꝫ ꝙ videam⁹ suscipiẽdo spẽꝫ visibił rei n̄ emittẽdo radios ꝛc.

Tx.66

Quod autem impossibile sit simplex esse animalis corpus: manifestũ est: dico autẽ puta igneum:aut aereũ: sine quidẽ.n.tactu : neqꝫ vnum contingit animalium sensum habere: corpus eniꝫ tactiuũ aĩatum esse omne:sicut dictũ est.

❡ Ut dicebatur ꝑ̃us in ꝑcedenti lectiõe duo supposuit.vꝫ.ꝙ aial de necessitate hꝫ sensũ tactus : ꝛ ꝙ ipossibile ẽ animal hñe corpus simplex. Ostẽso ergo ꝙ aial de necessitate hꝫ sensuꝫ tact⁹.in ꝑte ista ostẽdit ꝙ ipossibile ẽ aĩal hñe corpus simplex.circa qꝺ duo facit.ꝑmo ꝓponit ꝙ in-

dat.scdo declarat ꝓpositũ ibi(Alia aũt)Dicit ḡ.ꝙ ipossit corp⁹ aialis esse simplex manifestũ ex dicẽdis. dico ãt puta igneũ aut aereũ:aut alicui⁹ alteri⁹ elti:ꝙ aũt nõ possit corp⁹ aialis sit eẽ simplex:manifestuꝫ est.qꝛ sine tactu qdem nec cõtingit aial vnũ aliũ hñe sensuꝫ.corp⁹.n.aialis oẽ est aĩatũ ꝛ est tactiuũ sicut dcm est. ❡ Nõn⁹ aũt vim rõnis h⁹ in h ꝯsistere ꝙ si oẽ corp⁹ aialis ẽ tactiuũ.qꝛ sine tactu nl̃s põt eẽ ꝭsus:ꝛ tact⁹ nõ põt reseruari ĩ vno elto simplici:ipoẽ ẽ corp⁹ aialis eẽ simplex. ❡ Deide cũ dic.

❡ Alia aũt per altera sensitiua quidez vtiqꝫ fient: omnia aũt eo ꝙ per alterũ sentire faciũt sensuꝫ: ꝛ per medium : tactus autem est in tangendo ipsa:propter qꝺ ꝛ habet hoc nomen: ꝛ tamen alij sensus tactu sentiunt:sed per altera:hic autem videtur solus per seipsum.

❡ Manifestat qꝺ dixerat.oñdit.n.ꝙ tact⁹ nõ pt reseruari in vno elto.circa qꝺ tria facit.qꝛ ꝑ̃ oñdit: q̃re tact⁹ h nomen accepit.2⁰.declarat ꝙ in corpe simplici vel i vno aliq̃ elto nõ põt reseruari sensus tact⁹.3⁰.ex his q̃ dixerat concludit ꝙ aialia ꝑuata tactu nõ pñt vlteri⁹ subsistere.sꝫ necesse est ea mori.2ª ibi(Quare hꝰ elemẽtoꝝ)3ª ibi(Manifestũ igiꝛ)Dicit ḡ.ꝙ alia aũt insensitiua ꝑ altera qdeꝫ media sensibilia vtiqꝫ fient:oia aũt alia sensibilia supple sentiunꝛ:eo ꝙ alteꝝ ꝛ ꝑ mediũ faciũt sentire sensuꝫ:sꝫ tactus est in tãgẽdo ipsa sensibilia : ꝑꝑ qꝺ h sensus h hꝫ nomen:ꝛ tñ alij sensus sentiũt ꝑ tactũ.i.tãgẽdo : sꝫ tñ h est ꝑ altera:sed h solus tactus vꝛ sentire ꝑ seipm.

Dubitaret forte aliqs.vtꝝ alij sensus sentiãt tangẽdo. ❡ Dõꝫ ꝙ id qꝺ nõ tangit nõ agit.si ḡ alia sensibilia nõ tãgerẽt alios sensus n̄ agerent in ipsos.oĩs ḡ sensus sentit in eo ꝙ tãgit suũ sensibile.sꝫ sensibile tãgere sensuꝫ põt eẽ dupl̃r:vel ꝑ medium extraneũ vel ꝑ mediũ adnatũ.alia ḡ sensibilia tãgũt sensus:sꝫ ꝑ mediũ extraneũ:vt visibile tãgit visuꝫ ꝛ multiplicat spẽꝫ suã vsqꝫ ad ipm mediãte aere:sic son⁹ ꝛ odor attingunt suos sensus ꝛ multiplicãt spẽm suã vsqꝫ ad ipsos per mediũ extraneũ:sꝫ tact⁹ sentit suũ sensibile mediãte carne: qꝺ mediũ nõ ẽ nobis extraneũ: sꝫ ẽ nobis ꝯnãle ꝛ adnatũ:nõ licet aliquo mõ alia sensibilia sentianꝛ a nobis ex eo ꝙ tãgũt nos:tñ qꝛ nõ tãgũt nos imediate nec ꝑ mediũ cõnaturale ꝛ adnatũ.sꝫ ꝑ mediũ extraneũ : alij sensus nõ ꝓprie vocanꝛ tact⁹.tãgibile vꝫ qꝛ attingit nos ꝑ se loquẽdo imediate:vel qꝛ attingit nos ꝑ mediũ cõnaturale nobis vel adnatum:ideo hoc sensibile sortituꝫ est hoc nomen:ꝛ vocaꝛ tãgibile:ꝛ sensus q sentit hꝰ sensibile sortitus est h nomẽ:ꝛ vocaꝛ tactus. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ Quare huiusmodi elementoꝝ nullum vtiqꝫ erit corpus animalis. Neqꝫ itaqꝫ terrenuꝫ: omnium enim tangibiliuꝫ tactus est:sicut medietas: ꝛ susceptiuus sensus. Non soluꝫ quecunqꝫ differẽtie terree sũt:sed calidi: ꝛ frigidi: ꝛ alioꝝ omniuꝫ tangi possibilium. Et ꝓpter hoc ossibus ꝛ capillis: ꝛ huiusmodi partibus nõ sentimus:quia terree sunt : ꝛ plante ob hoc neqꝫ vnum habent sensuꝫ: quia terree sunt: sine autem tactu:neqꝫ vnuꝫ possibile est animalium esse:hic autem sensus non est:neqꝫ terre: neqꝫ alius elementorum nullus.

❡ Ostenso q̃re tact⁹ sortitus est hoc nomẽ oñdit ꝙ in corpore simplici vel in aliquo vno elto nõ põt reseruari corpus aialis:qꝛ nõ põt ibi reseruari sensus tactus.dicẽs q̃re

nullum hoc elementorum vtique erit corpus animalis nec vtique corpus animalis erit terreum: nec erit aliquod elementum simplex. quia omnium tangibilium tactus est: sicut medietas: et sensus tactus est susceptiuus non solum eorum quecunque sunt differentie terre: sed est susceptiuus calidi et frigidi: et omnium aliorum tangibilium possibilium. igitur si tactus est medietas tangibilium et est in potentia ad omnes qualitates tangibiles: cum in extremis non reseruetur talis potentialitas nec talis medietas. quia in eis non sunt qualitates medie: sed extreme: corpus animalis non poterit constare ex vno elemento simplici. quia tunc in eo non posset reseruari sensus tactus. et propter hoc quia sic est ossibus et capillis et huiusmodi partibus non sentiunt. quia sunt terree: quia in eis nimis dominatur terra. et plante etiam ob hoc nullum habent sensum. quia terree sunt. nam sine tactu autem nec vnum posse esse animalium. hoc autem sensus .i. tactus non est terre nec alicuius alicuius elementorum. plante itaque capilli et ossa et cetera talia: quia nimis terrea sunt non poterit in eis esse sensus tactus. et per consequens nullus alius sensus.

Dubitaret forte aliquis. vtrum ea in quibus dominatur terra possint habere sensum tactus. et videtur quod non. per ea que hic dicuntur. nam tactus: vt hic dicitur nec est terre nec alicuius elementorum. vbi ergo dominatur terra: vel etiam vbi dominatur aliquod aliud elementum: videtur non posset ibi reseruari sensus tactus. ¶ In contrarium est: quia in omnibus mixtis dominatur terra. nam mixtis non competit aliquis locus naturalis nisi ratione elementi predominantis in ipso: vt vult commentator supra primum celi et mundi. Dicere ergo quod sit aliquod mixtum in quo non dominetur aliquod elementorum est dicere quod illi mixto non competit aliquis motus naturalis. hoc vero posito vbicunque poneretur illud mixtum staret et non moueretur. secundum .n. hanc ypothesim. quia in illo mixto non plus dominarentur elementa grauia quam leuia nec econuerso. non plus consenderet quam descenderet. vbicunque ergo poneretur quiesceret: et quia in nullo mixto hoc videmus: sed omnia mixta tendunt deorsum: debemus arguere quod in omnibus mixtis dominatur terra. si ergo ea omnia in quibus dominatur terra carerent sensu tactus: in illo mixto reseruaretur sensus tactus: preterea sensus tactus vel reseruatur in corpore simplici: vel in corpore mixto: in corpore simplici non: quia vt dicitur in litera hic sensus nec est terre nec est alicuius elementorum in corpore etiam mixto non: quia in omnibus talibus: vt dictum est dominatur terra: quare si vera sunt que dicuntur in litera in nullo corpore reseruabitur sensus tactus. ¶ Dicendum quod dominari terram in aliquo mixto: vel potest intelligi secundum molem et substantiam: vel secundum virtutem. in omnibus enim mixtis dominantur elementa grauia secundum molem et substantiam: non tamen in omnibus eis dominantur hec elementa secundum virtutem. inde est quod omnia mixta tendunt deorsum propter dominium grauium secundum molem et substantiam: attamen licet elementa grauia sint frigida: non tamen omnia mixta sunt frigida. quia non in omnibus mixtis dominantur elementa grauia: sed virtutem. vbi ergo secundum hoc .i. secundum virtutem et qualitates actiuas et passiuas fit reductio ad medium poterit ibi reseruari sensus tactus. vbi vero non sensus tactus ibi reseruari non poterit. vel dicere possumus quod non omne dominium terre tollit sensum tactus. sed vbi adeo dominatur terra: quod non potest ibi reseruari media proportio tangibilium: cuiusmodi sunt ossa capilli lapides et plante que sunt nimis terrestria non poterit ibi reseruari sensus tactus: sed vbi non adeo dominatur terra: sed est ibi media proportio tangibilium poterit ibi reseruari hic sensus. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 67. ¶ **Manifestum est igitur: quoniam necesse hoc solo priuata sensu animalia mori. Neque enim hunc posse est habere non animal existens: neque cum sit animal alium necesse est habere preter hunc.**

¶ Ostendit quod animalia priuata tactu non possunt vlterius subsistere: sed necesse est ea mori et corrumpi. circa quod duo facit. quia primo facit quod dictum est. secundo comparat alios sensus ad sensum tactus ibi (Propter hoc quidem) Dicit ergo quod manifestum est igitur quod animalia priuata hoc solo sensu necesse est ea mori et corrumpi et subdit quod nec .n. habere .i. sensum tactus posse est habere quod non est existens animal nec cum sit animal necesse est habere alium sensum preter hunc.

Dubitaret forte aliquis. quia videtur hic velle philosophus quod solus tactus sit necessarius animali: ita quod quecunque non existit non habens tactum: et quod est animal non necesse est habere alium sensum preter hunc .i. preter tactum. Contrarium autem dixit superius. vbi visus est velle quod sensus gustus est alimenti et quod gustus est necessarius animali. ¶ Dicendum est quod gustus dupliciter potest considerari. vel in se vel vt est quidam tactus. si consideratur gustus in se non est necessarius animali: sed vt consideratur vt est quidam tactus sic est animali necessarius. Dicebatur .n. supra quod sicut obiectum tactus est fundamentum obiecti gustus. quia humidum est fundamentum saporis: sic sensus tactus est fundamentum sensus gustus: sed licet tactus sit fundamentum gustus: non tamen secundum se totum tactus: et vt habet esse in toto corpore: est fundamentum gustus: sed solum tactus ille qui est in illa parte: vnde sumitur cibus: dicitur esse fundamentum gustus: et quia non omnis tactus: nec tactus in omni parte corporis est fundamentum gustus: sed solus tactus quidam: vel tactus fundatus in quadam parte: gustus non dicitur omnis tactus: sed quidam tactus: quare si gustus nominet sensum secundum se sic non est necessarius animali: sed si nominet ipsum quendam tactum in quo fundatur: sic est necessarius animali. nam ille tactus qui est in illa parte per quam capitur cibus: gustus dici potest. secundum hoc ergo gustus est necessarius animali. quia si non esset ille quidam tactus qui est in illa parte per quam capitur cibus animal nunquam sumeret cibum: et sic saluari non posset. ¶ Est enim diligenter notandum quod in sumendo cibum quedam sunt ibi delectationes que sunt ipsius gustus secundum se. quedam vero non sunt ipsius gustus secundum se. vel si sunt ipsius gustus hoc est inquantum gustus est quidam tactus. Et maiores sunt delectationes ille que sunt ipsius tactus: vel que sunt gustus inquantum est quidam tactus: quam ille que sunt ipsius gustus secundum se. hoc patet ex hoc: quia cum gustus secundum se non sentiret in gutture: sed in lingua: sine comparatione tamen plus delectatur animal cum alimentum peruenit ad guttur: quam cum sit in lingua: vnde est quod philosophus tertio ethicorum gulam et intemperantiam magis fieri dicit circa delectationes tactus quam circa delectationes gustus. ¶ Dicamus igitur quod omne animal delectatur in alimento et cibo. quia si hoc non esset nunquam alimentum sumeret: illas tamen delectationes speciales et proprias que sunt gustus secundum se non habet omne animal. omne itaque animal in sumendo alimentum habet delectationes tactus: et habet delectationes gustus: inquantum gustus est quidam tactus: quia si has delectationes non haberet. nullo modo delectaretur in cibo: ita tamen delectationes illas que sunt gustus in eo quod gustus non habet omne animal. et quia nisi delectaretur animal in cibo saluari non posset. gustus in eo quod est quidam tactus: est necessarius animali: sed non est ei necessarius gustus secundum se: et vt est distinctus a quodam tactu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Et propter hoc quidem alia sensibilia excellentijs non corrumpunt animal: vt color: et odor: et sonus. Sed solum sensus nisi secundum accidens: puta si simul cum sono depulsio fiat: et ictus: et a visu et odore animalia mouentur que tactu corrumpunt: et humor autem secundum quod accidit simul tactiuum esse sic corrumpit.**

¶ Comparat alios sensus ad sensum tactus. et hec comparatio talis quod excellentie aliorum sensibilium corrumpunt alios sensus: sed non corrumpunt animal: sed excellentie tangibilium corrumpunt sensum tactus: et per consequens corrumpunt animal: et circa hoc tria facit quia primo ostendit quod excellentie aliorum sensibilium per se corrumpunt alios sensus: eum non corrumpunt animal per se: sed per accidens. secundo declarat quod excellentie tangibilium per se corrumpunt sensum tactus: et etiam per se corrumpunt animal. tertio et vltimo manifestat ad quid alij sensus deseruiunt animali. secundo ibi (Tangibilium autem) tertio ibi (Alios autem sensus) dicit ergo quod propter hoc quidem quod supra non sunt alij sensus necessarij animali. Alia sensibilia suis excellentijs non corrumpunt animal: vt color et odor et sonus per se non corrumpunt animal: sed solum sensus. si .n. talia corrumpunt animal nisi secundum accidens: puta si

fit i sono fiat ict⁹ τ depulsio sic app3 i tonitruo ꝙ nō rōne soni: s3 rōne aeris mot⁹ τ rōne ict⁹ h3 scīdere ligna τ corrūpe aīalia. sic τ a visu τ odore aīalia mouenť τ corrūpūť: s3 ea līa corrūpūt fm ea q̄ corrumpūt tactu: τ humor. i. sapor sic corrūpit fm ꝙ simol accidit ipm saporē esse quid tactiuum. i. esse quoddā tangibile.

Dubitaret forte aliq̄s: quō visus τ odor corrūpūt aīal sicut ea q̄ corrūpūt tactu. ¶ Dōm ꝙ iueniunť aliq̄ aīalia q̄ solo visu corrūpūt alia aīalia: vt dř de basilisco. sic ēt vt dř in idis sunt qdā serpētes adeo venenosi ꝙ aspiciēdo poma sic venenāt ea ꝙ gustātē de illis pomis nec̄e est sibi mori. Cū ḡ dr̄ ꝙ basilisci vidētes alia aīalia corrūpūt illa: τ ꝙ illi serpētes aspicietes poma venenāt ea: nō ē h̄ itellēndū ꝙ visus h3 ꝙ h3 hēat aliqd efficere in id qđ videt: qr visibile fm ꝙ h3 nihil patiť a visu: s3 magis visus patiť a visibili. alia ḡ corruptio: τ illa venenatio sic ē itellēnda ꝙ ab oculis basilisci τ ab oculis illoꝝ serpētum euaporāt aliq vapores īfecti q īficiūt aerē. aer vō īfect⁹ attigēs poma venenat ea. τ attingēs alia aīalia corrūpit ea. ḡ visus corrūpit aīalia sicut corrūpunt aīalia ea q̄ corrūpūt tactu. i. p̄ tactū: qr nisi aer īfectus attigeret aīalia nūq̄ corrūpenť: τ qđ dctm̄ ē de visu itellēndū est d̄ odore. nā odor h3 se dītīucūq̄ excellēs nūq̄ corrūpet aīal s3 solūmō corrūpet odoratū: attn̄ qr a corpe fetido simľ cū odore fetido pōt egredi aliq vapores īfecti. τ illi vapores īfecti īficiēt aerē. τ cū aer esset īfectus attingens aīal corrumperet ipsū. ista ergo corruptio magis erit ex tactu q̄ ex odoratu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tāgibiliū aūt excellētia: vt calidoꝝ τ frigidorum: τ duroꝝ corrūpit aīal. ¶ Omnis qdē. n. sensibilis supfluitas corrūpit sensum: quare τ qđ tāgi pōt tactū: hoc āt tactu determiatū ē viuere. Sine. n. tactu monstratū ē: ꝙ ipoſſe ē aīal esse. Vn̄ tāgibiliū excellētia nō solū corrūpunt sensū τ aīal: qr nec̄e solū hēre hunc.

Cō. 38.

¶ Ondit ꝙ excellētie tāgibiliū p̄ se corrūpūt aīal. d. tangibiliū āt excellētia vt caloꝝ τ frigidoꝝ τ duroꝝ corrūpit aīal τ ē rō qr oīs qđ ē supfluitas. i. oīs excellētia sensibilis cōrūpit sensū: qr excellētia ei⁹ qđ tāgi pōt corrūpit tactū. h aūt. i. fm h. v3. fm tactū determiatū ē ipsi aīali viuere: qr statī cū aīal caret tactu: caret vita. iō seqť ꝙ sine tactu āt mōstratū ē qđ ipoſſe ē aīal eē. vn̄ excellētia tāgibiliū n̄ solū sensū tact⁹ corrūpit: s3 corrūpit aīal: qr nec̄e ē aīal solū hēre hūc. i. tactū. ¶ Nōn⁹ āt ꝙ qr solus tact⁹ ē nec̄i⁹ aīali. Alij āt sensus nō sūt nec̄ij. iō q̄ corrūpūt alios sēsus nō oʒ ꝙ corrumpāt aīal: s3 q̄ corrūpūt tactū de necessitate corrumpūt τ animal.

Dubitaret forte aliq̄s: vtrū alij sensus sint nec̄ij aīali. τ vr̄ ꝙ sic: qr nō oīa aīalia hūt ea ex qb⁹ sūt apta nutriri loco sue gnātōis: qr talib⁹ aīalib⁹ nec̄arij sūt alij sensus: vt possint sibi q̄rere alimētū. ¶ Dōz ꝙ h rō n̄ arguit ꝙ aīali sint simplr̄ nec̄ij alij sēsus: s3 ꝙ aīali hmōi vt aīali p̄cessiuo ōbēti sibi q̄rere cibū: s3 tact⁹ ē nec̄i⁹ aīali simplr̄: τ ē nec̄i⁹ aīali cuilʒ. ¶ p̄. alij sensus sť nec̄arij aīali p̄cessiuo aliq̄ mō p̄ accn̄s iq̄tū tale aīal sin̄ alijs sensib⁹ n̄ pt sibi q̄rere alimētū: s3 tact⁹ ē nec̄ari⁹ p̄ se: qr q̄litates tāgibiles p̄ se sunt d̄ cōpōne corporis. s. aīalis: nō aūt sic sūt p̄ se de cōpōne tal' corpis alie sensibiles q̄litates. ¶ Vlťio cū dic.

¶ Alios āt sensus h3 aīal sicut dcm̄ ē nō pp̄ eē: s3 pp̄ bn̄ esse vt visū: qr in aere τ aq̄ vt videat. Omnino aūt q̄ in diaphano: gustū aūt hēt pp̄ delectabile: τ triste vt sentiat qđ in alimento τ ɔcupiscat τ moueat: audiū aūt vt significetur aliqđ ipsi: linguam aūt h3 quatenus significet aliquid alteri.

¶ Ondit ad qđ alij sensus deseruiūt aīali. d. ꝙ alios aūt sensus h3 aīal sicut dcm̄ ē nō pp̄ eē: s3 pp̄ bn̄ esse vt v suz h3: qr videat q̄ sunt ī aere τ ī aq̄: τ oīno aūt h3 visu3 vt videat q̄cūq̄ sūt in diaphāo. sensuz gust⁹ h3 aīal vt sentiat qđ est delectabile: τ qđ est triste ī alimēto. τ vt ɔcupiscat τ vt moueať ad ipz alimētū. auditū aūt h3 vt significeť aliqd sibi ab alio. linguā āt h3 vt significet aliqd alteri. Et ī h termināť sniā d̄ aīa. Laus sit xp̄o q est nr̄aꝝ aīarū merces p̄miū τ felicitas q cū patre τ spiritu sancto est vnus deus bn̄dictus in secula seculoꝝ amen.

¶ Explicit subtilissima expō libroꝝ de aīa Aristotelis a summo iterprete Egidio romāo ordinis heremitaꝝ fratre edita: ex sua spōte fido exēplari: rursusq̄ reiterata opa diligētissime castigato excerpta. Impssa vō Venetijs mādato τ expensis nobilis viri dn̄i Octauiani Scoti Ciuis Modoetiēsis Anno dn̄i. 1496. Die vltimo Januarij.

Tabula itītulationū difficultatum quas mouet Egidius roman⁹ in expōne libroꝝ de aīa Aristotelis in q̄ h ordo seruať vt l3 plīma notatu digna tāganť: tn̄ ea solū ānotanť que sub dubitationū titulo ponunť. Cū vō sub hac formo nihil p̄ponať vsq3 ad illā partē textus. que icipit ibi. Principiū aūt q̄onis. Ideo tabula ex eo loco initiū sumet.

¶ Questiones primi libri.

¶ Principium aūt questionis.

Tabula

Registrum

a
¶ Expositio egi
¶ Sidi interp̄tis
oportebit enim

b
similiter ꝯuenie
comparari ad ip̄ꝫ
plura: ꝛ subdit

c
¶ Hec est quita
vꝫ. vegetatiua:
culationis non

d
¶ Improbat opi
tribus autē mo
bus nobilius

e
me ꝑpter hoc
formaꝫ cōmunē
go naturali: et

f
tatiuum potest
erit alimentum
ista: vt dicebatur

g
ꝛ oportet esse
sunt proptia: sed
comparationis:

h
concaua autem
ipsam ingredi
gis extensa: quia

i
¶ Remouet
rica. ¶ Notādū
Ulterius forte

k
quid facere
per illud orgenū
accidens. Non

l
posset nūc loqui
quitur inclinatio
ipsam sentire

m
fortiter impressa
ꝙ omne qđ quis
virtute percipiat

n
tinuum est indi
prehensiōe intel
fugam vel desi

o
perfecta quam
¶ Regreditur
¶ Considerādū
¶ Non pōt aūt

FINIS